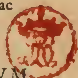

AVBERTI MIRÆI
RERVM BELGICARVM CHRONICON
AB
IVLII CÆSARIS IN GALLIAM ADVENTV
VSQVE AD VULGAREM CHRISTI ANNVM
M. DC. XXXVI.

IN QVO

Belgarum res Ecclesiasticæ & Politicæ, per mille ſeptingentos ferè annos cum exterorum Hiſtoria compoſitæ, ad exactam Temporum rationem reuocantur, reiectiſque fabulis, ex fide claſſicorum cuiuſque ſæculi Scriptorum ac veterum Diplomatum, ſolidè adſtruuntur, & variè illuſtrantur.

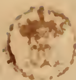
AD

FERDINANDVM AVSTRIACVM
HISP. INFANTEM
BELGICÆ PROREGEM.

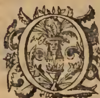

ANTVERPIÆ,
Apud Guilielmum Leſtænium.
M. DC. XXXV.

Cum gratia & priuilegio.

SERENISSIMO PRINCIPI FERDINANDO AVSTRIACO HISPANIARVM INFANTI S. R. E. CARDINALI BELGARVM ET BVRGVNDIONVM GVBERNATORI SVPREMO &c.

Vis rerum ſtatus, ante C. IVLII CÆSARIS ætatem, apud Belgas fuerit, certò non conſtat. Cæſar porrò arma Romana in Belgicam primus intulit, eamque à ſe ſubiugatam primus ſuis Commentariis illuſtrauit. Iuliæ ſororis eius nepos AVGVSTVS, ductu priuigni ſui DRVSI, Friſios, Chaucos, Vſipetes, Cheruſcos, Chattos, aliosque populos ſubegit. Idem Druſus *Foſſam* noui & immenſi operis ad octo millia paſſuum effecit, Rhenumque in Iſalam ac lacus Friſiorum deduxit; magno claſſium in Oceanum Germanicum tranſmittendarum commodo. Idem per Moſam, per Albim, per Viſurgim, per Rheni quidem ripam quinquaginta ampliùs caſtella direxit. Druſo fratri TIBERIVS (qui poſteà Imperator fuit) in belli Germanici procuratione ab Auguſto ſuffectus, cùm Rhenum traieciſſet, multa Germanorum deditiorum millia in Gallicam Rheni ripam tranſtulit. Druſi filium GERMANICVM CÆSAREM idem Auguſtus iam ſenex octo apud Rhenum legionibus impoſuit. Auguſto defuncto, idem Germanicus Belgas in verba Tiberij adegit, & mille nauium claſſe fabricatâ, atque in portuoſa Batauorum inſula convenire iuſſâ, *Foſſam Druſianam* ingreſſus, lacus inde & Ocea-

Anno V.C. 696 · 742 · 746 · 764

Christi Oceanum vsque ad Amisiam fl. peruectus, *Arminium*
an. 16. Cheruscorum ducem, trans Visurgim, prælio ingenti
vicit. Germanici fratre *Claudio* imperante, *Domitius Cor-*
48 *bulo* inter Mosam Rhenumq; trium & viginti millium
spatio *Fossam* perduxit, quâ incerta Oceani vitarentur.
Agrippina Claudij vxor, Neronis Imp. mater, in opidũ
50 Vbiorum ad Rhenum, in quo genita erat, veteranos &
coloniam deduxit. Nerone, Germanici ex filia nepote,
imperium obtinente, *Paullinus Pompeius*, Germaniæ in-
ferioris Proprætor, molem prope Batauodurum, nunc
58 Durostadium, in læua Rheni ripa, ante annos LXIII.
à Druso incohatam absoluit. Vespasiani Imp. auspiciis,
Petilivs Cerealis Treueros, Tungros, Batauos (qui pri-
69 mi, ductore *Claudio Ciuili*, à Romanis defecerant) Cani-
nefates aliósq; populos compescuit, & ad arma depo-
nenda còmpulit. Salonino, Gallieni Imp. filio, apud
Coloniam Agrippinam cæso, Belgicæ ac reliquæ Gal-
267 liç imperium Postvmvs annis septem tenuit; Belgi-
camque à Francis & aliis Germaniæ populis fortissimè
297 vindicauit. Constantivs Cçsar, Constantini Magni pa-
rens, Batauiam à Francis occupatam recuperauit, mul-
tasque Batauorum familias in agrum Ambianensem,
Bellouacensem, Tricassinum & Lingonensem, ad eum-
312 dem excolendum, deduxit. Constantinvs ipse apud
Treueros cælesti Crucis ostento contra Maxentium
animatus, pòst Alpes cum exercitu transgressus, eum-
dem ad pontem Miluium prælio superauit; tyranno-
que in transitu è naui in Tiberim prolapso & gurgiti-
bus hausto, triumphans Vrbem intrauit. Constantio,
Constantini Magni fratre, genitus Ivlianvs, pulsis
358 Francis, Castellum Menapiorum ad Mosam, Castra
359 Herculis, Quadriburgum, Coloniam Traianam, No-
uesium, Bonnam aliaque ad Rhenum ac Mosam opi-
da de hostibus recepit. Exinde Maximvs, ex Bri-
383 tannia in Galliam per ostia Rheni irrumpens, Gratiano
Cæsare fugato, sedem Imperij Treueris collocauit.
Breuiter, annis ampliùs quadringentis quinquaginta
Belgicam nostram (etsi à Francis, Hunnis, Alanis,
Gothis aliisque barbaris sæpenumerò tentatam aut in-
uasam) Romani tenuerunt.

Horum Imperio, vt Regna suas etiam ætates habent,
ad

ad ſenium vergente, *Bructeri, Chamaui, Chauci, Cheruſci,*
Friſij Salij, aliique populi (qui inter Rhenum, Iſalam,
Amiſiam, Viſurgim & Albim, vaſtos Germaniæ agros
vſque ad Oceanum incolebant, & vno ſeſe nomine
Francos, à libertatis ſtudio, indigetabant) Rheno ac
Moſâ traiectis, ad Belgicę noſtrę interiora penetra-
runt. Sub annum Chriſti CCCC.XLV. *Clodius* Francorum 445
Rex, pulſo milite Romano, Turnacenſes, Atrebates,
Camaracenſes inuaſit, & vſque ad Somonam fl. omnia
ſubegit; Aëtio & Maioriano ducibus Romanis fruſtrà
obſiſtentibus. Exinde regnũ latè per Gallias propaga-
tum ipſi Franci in *Auſtraſiam* & *VVeſtraſiam* diuiſerunt.
Auſtraſia ab extremis Burgundionum finibus vſque ad
mare Friſium inter Rhenum, Moſam & Scaldim porri-
gebatur. Primus nobiliſſimi huius tractus Rex fuit
THEODERICVS, Clodouei Magni filius: cui deinde alij 511
longo ordine ſucceſſerunt. Auſtraſiæ porrò, ſecundùm
Reges, ampliſſimâ poteſtate Duces præfuerunt; qui &
rem militarem adminiſtrabant. Ex ijs Pręfectos pala-
tio, quos *Maiores domus* vocabant, legi mos erat. Tales
fuerunt PIPINI, CAROLVS MARTELLVS, & alij noſtris
in Annalibus celebres.

Auſtraſiæ vocabulo exinde ſuppreſſo, ea ipſa prouin-
cia à *Lothario*, Lotharij I. Imp. filio, LOTHARINGIÆ 855
nomen accepit: quam primò *Reges*, poſteà *Duces* guber-
narunt. Sectâ denique Lotharingiâ in *Moſellanam* ſeu 959
ſuperiorem, & *Ripuariam* ſeu inferiorem, Moſellanis à
Brunone Colonienſi Antiſtite, Othonis I. Imp. fratre
ac Vicario, Dux primus FREDERICVS datus fuit.
Lotharingię verò noſtræ inferioris Ducem primum
Otho II. Imp. CAROLVM, Ludouici IV. Tranſmarini 977
Francorum Regis filiũ ſecundò genitum, renuntiauit.
Ludouico V. Rege, Tranſmarini nepote, ex Caroli
Magni ſtirpe poſtremo, ſine liberis defuncto, regnum
Gallię Duci noſtro Carolo iure hereditario debebatur:
ſed armis validior illud *Hugo Capetus* occupauit. Caro- 987
lus porrò filium *Othonem* (ſed breuis ęui) itemque filias
duas *Ermengardem* & *Gerbergam* poſt ſe reliquit. Ha- 991
rum prior *Alberto* I. Namurcenſi, altera *Lamberto* Loua-
nienſi Comiti nupſit. Ab iſtis nobiliſſimis coniugibus
Brabantię Duces, itemque Namurci Comites, maio-

res Tui, SERENISSIME PRINCEPS, Carolinum sanguinem atque animos verè Augustos traxerunt, suosque ad posteros, hoc est, ad familiam vestram AVSTRIACAM, velut fato quodam ad Regna atque Imperia natam, continuatâ serie transmiserunt. Atque illa quidem & id genus alia paulò fusiùs in CHRONICO isto BELGICO, quod venerans nunc offero, commemorare visum fuit; quòd ipse soleas abs Te exigere, quidquid maiores Tui cum laude ac gloria præstiterunt. Et post Carolum quidem re & nomine Magnum,
1096 occurret illud belli sacri fulmen GOD. BVLLONIVS, Lotharingiæ nostræ inferioris Dux & S.R. Imperij ad Scaldim Marchio, eiusque frater BALDVINVS, Hierosolymorum ex ordine Reges. Hos sequentur BAL-
1204 DVINVS Flandriæ Hannoniçque Comes, & eius germanus HENRICVS, Constantinopolitanus vterque
1273 Imperator. Offeret se deinde RVDOLPHVS I. Cæsar, qui Habsburgicam gentem primus Augustam fecit, & Austriæ vicinarumque prouinciarum principatibus
1478 auxit. Prodibit & MAXIMILIANVS I. animi magnitudine ac benignitate Princeps inclytus, qui *Mariæ Burgundæ*, Caroli Audacis filiæ, matrimonio iunctus, potentiam ac magnitudinem omnibus suspiciendam in
1519 familiam vestram intulit. Sed & CAROLVS V. belli gloriâ Maximus, proauus tuus, PHILIPPVS II. Prudens, auus, ALBERTVS PIVS, auunculus maior, eiusque coniux ISABELLA CLARA EVGENIA, sanctissima Heroina, Belgarum ex ordine Principes, sese ante oculos sistent. Scio equidem magnis Principibus, Tui similibus, vix superesse tempus, quod libris legendis aut audiendis impendant: vtpote qui in eo potiùs toti sint, vt litterarum monumentis ipsi digna gerant, quàm vt ab aliis memoriç tradita cognoscant. Si quid tamen à tractandis Reipublicæ negotiis otij detur, quam in partem libentiùs aut vtiliùs conferant, quàm vt maiorum suorum res prçclarè gestas legant; quas quidem dum in libris velut in speculo intuentur, continuò imitari & assequi studeant? Et verò proauum Tuum CAROLVM V. seriò æmulatus (cuius res gestas magn.. cum voluptate non semel legisti) anno superiore ad
1634 *Nortlingam* in Sueuia, Protestantes Germaniç Principes

pes & Suecos, eiſdem confœderatos, memorabili in omne æuum prælio ſuperaſti, orthodoxam in Germania Religionem aſſeruiſti, & libertatem publicam ſtrenuè vindicaſti.

Hoc anno ineunte, Francos & Batauos, cum quinquaginta ampliùs millibus in Brabantiæ noſtrę viſcera irrumpentes, cunctando & cedendo, vt alter FABIVS MAXIMVS, fregiſti ac viciſti; animo nimirum prouidens, tantis copiis annonam non diu ſuffecturam, adeóque nec concordiam proceſſuram. Cúmque non deeſſent qui ad pugnam incitarent, nullos rumores, eiuſdem Fabii exemplo, ante ſalutem poſuiſti; adeóque ſeram ac ſecuram, quàm dubiam cruentamq; ex hoſtibus victoriam prudenter maluiſti. Vt de Auguſta Treuerorũ Francis erepta, deq; veteri Romanorum Genebo (nunc *Geneppia*) ad Moſæ & Nirſæ confluentes à Te munito nihil dicam; quis neſcit *caſtellum Schenckianum*, ad Rhenum bicornem in principio agri Bataui ſitum (quod CLAVEM HOLLANDIÆ ipſi nuncupant) Tuis nuper auſpiciis feliciſſimè occupatũ? Quis ignorat, hac ipſa ęſtate, Tuo iuſſu, validã è *portu Dunkercano* claſſem non ſemel ſoluiſſe, eiuſque virtute multis hoſtium nauibus partim depreſſis, partim captis aut fugatis, quæſtuoſam illam in Oceano Septemtrionali piſcationem, quam ſuam Bataui *Indiam* vocant, diſſipatam fuiſſe? Quibus quidẽ præclaris facinoribus hoſtium animos, ſuperiorum annorum victoriis plùs ęquo elatos, mirum in modum depreſſiſti, & illos Neptuni filios non ſolùm terrà, ſed & mari vinci poſſe, oſtendiſti. 1635

Et verò non defuerunt nobis hactenus inclyti ac fortes militiæ Duces: ſed quibus hanc in primis curã fuiſſe videri poſſit, vt audaces Batauorum ſociorumque progreſſus ſiſterent, aut vnum alterúmve iis opidum eriperent. Tu verò belli molẽ in medium hoſticũ validiſſimè infers, & poſt *Rhenum, Vahalim, Iſalam* cum *Foſſa Druſiana, Moſam, Nirſam* aliáque flumina partim ſubacta, partim compedibus vincta, non de vrbe vna alteráve, ſed vt alter GERMANICVS CÆSAR, illud orbis delitium, de prouinciis integris, de *Batauis*, inquam, *Caninefatibus, Sicambris, Gelris, Limburgiis, Gugernis, Friſiis* aliiſque populis ad obſequium fratri Tuo, Regi optimo ac

maximo

maximo, debitum compellendis dies noctesque seriò agitas. Det vtinam Deus, vt quos ad rebellandū violatę Religionis error à Rege abduxit, Religioni ac Regi, eiuratâ rebellione, breui restituas! Hoc enim ob fortunatissima Tua auspicia, PRINCEPS SERENISSIME, spondere sibi audet nostra BELGICA: vt quę scissa in partes, septuaginta ferè annis, sua in membra sęuiit, pulso Marte & profligatâ, quâ carere solet, hæresi, Te agente ac gubernante, iterum se videat prorsus pacatam, & sub Rege Catholico omni ex parte Catholicam. Ita opto & voueo. Antuerpiæ III. Idus Nouembreis, M. DC. XXXV.

REGIÆ VESTRÆ CELSITVDINI

deuotus cliens

AVBERTVS MIRÆVS *Bruxellensis,*
Decanus Antuerpiensis.

RERVM

Anni Vrbis conditæ Varroniani. | Anni ante æram Christi vulgarem.

RERVM
BELGICARVM
CHRONICON.

NNO Vrbis conditæ Varroniano ſexcenteſimò nonageſimoſexto, hoc eſt, anno ante vulgarem Chriſti æram quinquageſimo octauo, Romæ Kalendis Ianuarijs Conſules creati ſunt 696 58

L. Calpurnius Piſo, Lucij filius,
Aulus Gabinius, L. F.

His Conſulibus, C. Iulius Cæſar (qui anno ſuperiore Conſul fuerat) Galliam prouinciam obtinuit. Itaque verno tempore Roma in Galliam tranſijt, Heluetios ad Ararim, exinde Ariouiſtum Germanorum ducem vicit, & Veſontionem vrbem (hodie in meditullio Comitatus Burgundiæ ad Dubim fl. ſitam) occupauit: vt ipſe lib. 1. de bello Gallico, Dio lib. 38. & Plutarchus commemorant. Cæſar porrò Galliam annis nouem rexit, vt Suetonius tradit. Quo temporis ſpatio, Galliam omnem comatam (nam togata & braccata iam antea in prouincias erant redactæ) hoc eſt, *Belgicam*, *Celticam* & *Aquitanicam* ſubegit, & in prouinciæ formam redegit. Primus item Romanorum Ducum, ponte ſtrato, Germanos tranſrhenanos eſt aggreſſus, primuſque in Britanniam penetrauit.

Conſules { P. Cornelius Lentulus Spinther, Publij filius, 697 57
Q. Cæcilius Metellus Nepos, Quinti F. }

Sueſſiones, Bellouacos, Ambianos, Neruios (nunc Hannonienſes) Aduaticos (nunc Tungrenſes) & alios Galliæ Belgicæ populos I. Cæſar ſubigit. *Cæſar lib.* 2. *Dio* :9.

Conſules { Cn. Cornelius Lentulus Marcellinus P. F. 698 56
L. Martius Philippus L. F. }

I. Cæſar Venetos Galliæ Aremoricæ populos, nauali prælio ſuperat. Titurius Sabinus Cæſaris Legatus Vnellos, P. Craſſus Marci F. Sontiates in Aquitania vincit. Exinde Cæſar Lucam in Italiam ad hiberna ſe transfert. Eò Pompeius & Craſſus ad ipſum veniunt, atque ita pacti ſunt, vt Cæſari prouincia Gallia prorogaretur, Pompeius Hiſpaniam, & Craſſus Syriam obtineret, cum bello Parthico. *Cæſar lib.* 3. *Dio lib.* 39. *& Plutarchus.* M. Tullius Cicero (qui anno ſuperiore à Clodio Pulchro Tribuno plebis in exilium miſſus fuerat) Pompeij & Lentuli Conſulis opera reuocatur.

Cn. Pompeius Magnus II. C. F. 699 55
M. Licinius Craſſus II. P. F.

I. Cæſar Tenchteros & Vſipetes Germaniæ populos, qui tranſito Rheno in fines Treuerorũ venerant, delet: Rhenũ ponte ſternit, & in Germaniam primus Romanorũ ducum tranſit. Exinde ex Morinis in Britanniam tranſmittit, eamque in deditionem accipit. *Cæſar lib.* 4.

Dio 39. Plutar. Theatrum Pompeius dedicat, & in eodem spectacula varia exhibet. Istud non à Pompeio, sed à Demetrio eius liberto & milite conditum Dio l. 39. tradit.

Consules { L. Domitius Ahenobarbus Cn. F.
54 700 Appius Claudius Pulcher App. F.

Cæsar in Britanniam iterum traijcit. Cotta & Titurius, Cæsaris Legati, ab Ambiorige Eburonum duce circumuenti, cum exercitu prope Atuacutum (Tungrorum hodie opidum) delentur.

Q. Ciceronis castra hiberna in Neruijs ad flumen (prope Montes Hannoniæ) ab ijsdem acerrimè oppugnantur; sed à periculo liberantur, Cæsare cum legionibus accurrente. Treueri alijque Belgæ domantur. *Cæsar lib. 5. Dio* 40. *Plutarch* Lucretius poëta celebris, annos 44. natus, hoc tempore sibi necem consciuit; teste Hieronymo.

53 701 Cn. Domitius Caluinus M. F.
M. Valerius Messalla.

M. Licinius Crassus in bello contra Parthos perijt. Menapij, datis obsidibus, in fidem à Romanis accipiuntur: Ambiorix fugatur, Ciceronis castra ad Atuacutum Sicambri, Eburonum finibus propinqui, dubio euentu aggrediuntur, Eburones vastantur; Labienus Treueros vincit, Rhenum ponte stratum Cæsar denuo transit. *Cæsar lib.* 6. in quo Germanorum mores accuratè describit.

52 702 *Consul* { Cn. Pompeius Magnus III. Cn. F. sine collega.

Galli iugum Romanum excutere conantur. Cæsar ad eos in ordinem redigendos celerrimè accurrit; Genabum opidum ad Ligerim situm, & Nouiodunum Biturigum capit, Auaricum, Gergouiam & Alexiam expugnat. Vercingentorigem Aruernorum Regem in potestatem suam redigit. *Cæsar lib. 7. Dio* 40. *Plutar.* Milo Clodium interficit, & in exilium abit.

51 703 Seruius Sulpicius Rufus Q. F.
Marcus Claudius Marcellus M. F.

Corbeus Bellouacos, Comius Rex Atrebates suos armat contra Romanos. Corbeus prælio à Cæsare victus cadit, Comius ad Germanos, à quibus ad id bellum auxilia mutuatus fuerat, confugit. Omni Galliâ subactâ, Cæsar exercitum per Legatos in hiberna deduxit: quattuor legiones in Belgio collocauit, cum Q. Tullio Cicerone, Marci fratre, & alijs tribus Legatis. Ipse Cæsar Nemetocennę in Atrebatibus (hodie *Arras*) hibernauit. *Hirtius l.* 8. *de bel. Gal.*

50 704 L. Æmilius Paulus M. F.
C. Claudius Marcellus M. F.

Hic annus, L. Paulo & C. Marcello Consulibus, nullas habuit magnopere in Gallia res gestas: vt Hirtius libro cit. in fine loquitur.

49 705 *Consules* { L. Cornelius Lentulus P. F.
C. Claudius Marcellus M. F.

Bellum ciuile inter Pompeium & Cęsarem ex Gallia in Italiam reducem hoc anno incohatur. Senatus decreuerat, vt ante certum diem Cęsar exercitum dimitteret. Antonius & Cassius, Tribuni plebis, ad Cęsarem cum C. Curione profugiunt. Cęsar Ariminũ occupat: Pompeius à Cęsare sibi timens, cum Senatu Roma fugit. Cæsar in Hispaniam contendit: ibi Pompeianos exercitus in deditionem accipit. Pompeius, cum C. Claudio Marcello & L. Cornelio Lentulo Consulibus, in Gręciam deinde nauigauit. Cęsar ex Hispania rediens Massiliam

Anni Vrbis conditæ Varroniani. | Anni ante æram Christi vulgarem.

liam expugnat. In eius obsidione cognoscit, se Dictatorē à M. Lepido, Vrbi Præfecto nominatum esse. Romam itaque veniens Dictaturam primam inijt, qua se post dies XI. abdicauit, cùm comitia priùs habuisset, quibus ipse cum P. Seruilio Consul factus est. *Cæsar lib. 1. de bello ciuili. Diod.* 41.

C. Iulius Cæsar II. C.F. 706 48

P. Seruilius Vatia Isauricus P.F.

Cæsar in Macedoniam traiicit: ibi Pompeium in Pharsalicis campis vincit ac fugat. Quo tempore Cicero Dyrrachij agebat. Pompeius in Ægyptum fugiens à Ptolemæo Rege Kalendis Octobris interficitur, 59. ætatis anno. Cæsar in Ægyptum veniens, allato sibi Pompeij capite, illacrymatur, & Alexandriæ menses nouem moratur. Cato in Africam fugit. *Cæsar lib. 3. Ciuil. Dio* 41. Epistolarum familiarium libri 4. 5. 6. à Cicerone scribuntur.

Imperij I. Cæsaris annum hunc primum Onuphrius Panuinius constituit.

Coss. { Q. Fufius Calenus Q.F. 707 47
P. Vatinius P.F.

C. Iulius Cæsar Dictator II.

Magister equitum M. Antonius M.F.

Hanc Dictaturam Alexandriæ Cæsar iniit, & hoc anno Alexandrinos bello subegit. Quo quidem bello famosissima illa Ptolemæi Philadelphi, Ægyptiorum Regis, Bibliotheca conflagrauit. Cleopatra fratri suo nupsit, & regnum Ægypti obtinuit; Pharnace Bosphori Rege victo. Cæsar sub anni exitum Romam venit, & Consules suffēcit Q. Fufium Calenum & P. Vatinium. *Hirtius lib. de bello Alexandrino. Dio* 42. Sex. Cæsar legionibus Syriæ præficitur, vt Hirtius lib. cit. narrat. Idem Sex. Cæsar Herodem, Antipatri Idumæi filium, Cœlesyriæ hoc anno præposuit. Cicero Brundusij reditum Cæsaris exspectat, *lib.* 11. *Epist. ad Atticum.*

C. Iulius Cæsar Consul III. & Dictator. 708 46

M. Æmilius Lepidus Consul & Magister equitum.

Cæsar in Africa bellum contra Scipionem, Catonem & Iubam Numidiæ Regem feliciter gerit. Cato apud Vticam seipsum interficit; Scipio item & Petreius. Cæsar Romam redux quatuor diebus triumphauit de Gallia, Ægypto, Pharnace & Iuba Regibus. *Dio l.* 43. *Appian. Plutarc. Suet.* I. Cæsar Romanum annum iampridem vitiatum emendat, mensibus aliquot intercalatis. Censorinum lib. de die natali Vrbis consule. Oratio pro M. Marcello à Cicerone habetur. Tullia Ciceronis filia moritur. Hoc tempore Cicero Brutum siue De claris Oratoribus & Oratorem, itemque Hortensium siue Cohortationem ad Philosophiam scripsit, & libros Academicos adiunxit. Huc etiam spectat Epist. famil. liber 9. & libri 12. 13. ad Atticum.

I. Cæsar Dictator & Consul IV. 709 45

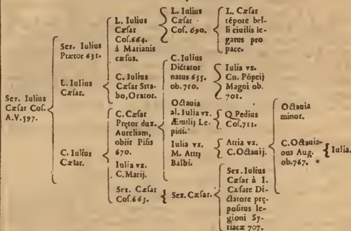
C. Fabius Max. *moritur in hoc Consulatu.*

M. Æmilius Lepidus Magister equitum.

Cæsar bellum in Hispania cum Pompeij liberis gessit, quos ad Mundam die 17. Martij vicit. Bellis omnibus ciuilibus confectis, Romam rediens triumphauit. Exinde Imperatoris titulus ei à Senatu datus; Consulatus in annos decē, & Dictatura perpetua eidē decreta. Septēbri mense exeunte Consulatu se abdicans, suffecit sibi Q. Fabiū

Maximum & C.Trebonium. Hic cùm extremo anni die obiisset, suffectus est ad pauculas horas Caninius Rebilus. *Sueton. Dio* 44. *Plutar. Appian.* Hic est primus ANNVS IVLIANVS. Libri de Finibus & Tusculanæ Quæstiones à Cicerone scribuntur.

Stemma C. Iulij Cæsaris.

44 710 *Coss.* { C.Iulius Cæsar Dictator & Consul V. M.Antonius.

M.Æmilius Lepidus Magister equitum.

I.Cęsar Idibus Martiis, anno ętatis quinquagesimo sexto, Bruti, Cassij aliorumque conspiratione in Senatu ipso confoditur. Coniurati in Capitolium se recipiunt.

Antonius qui primùm fugerat, Senatu conuocato, seditiosa oratione populum concitat, & Dictaturam tollit. Octauius Cæsar, Attia sororis Iulij filia genitus, & testamento eiusdem Iulij Cæsaris adoptatus, annos 18. tunc natus, Romam venit, & ab Antonio spretus, militem colligit. Senatus Antonio Macedoniam, Dolabellę Syriam decernit. Antonius Galliam à populo per vim impetrat. Decimus Brutus Mutinæ existens, illum Gallię aditu prohibet: ideoque obsidetur ibidem ab Antonio. *Dio l.*45. Topica & libri de Officiis à Cicerone scribuntur.

43 711 *Coss.* { C.Vibius Pansa Capronianus. Aulus Hirtius C.F.

Quibus ad Mutinam cæsis suffecti, C. Octauius Cæsar, & Q. Pedius. Consules & C.Octauius Cæsar, Cicerone classicum canente, ex decreto Senatus, aduersus Antonium proficiscuntur. Antonius cùm Pansam vicisset, ab Hirtio vincitur: Antonius cum Lepido coniungitur. Cæsar 22. Sept. Consulatum init: exinde cum M.Æmilio Lepido & M.Antonio conspirat; adeoque Romanum imperium inter se partiuntur, die 27. Nouembris Triumuiri Reipublicę constituendę facti. Romę varię proscriptiones ac procerum cædes fiunt. P.Ouidius Naso poeta nascitur hoc anno, cùm cecidit fato Consul vterque pari. Lugdunum in Gallia ad Rhodanum à L.Planco colonia deducitur. *Dio* 46. *&* 47. *Appian.* Hunc annum Monarchiæ Romanæ

nanæ ſeu Imperij Auguſtæi primum Petauius & alij conſtituunt.
M. Æmilius Lepidus II.
L. Munatius Plancus L.F. 712 42

Initio huius anni Cicero, annos 64. natus, à Popilio, iuſſu M. Antonij interficitur. Octauius Cæſar & M. Antonius bellum contra Caſſium & Brutum, C. Iulij Cæſaris percuſſores, gerunt. Hi victi necem ſibi inferunt. *Dio* 47. *Velleius*.

P. Seruilius Iſauricus II. 713 41
L. Antonius, Marci Triumuiri frater

Conſulum nomen hoc anno, Conſulatum autem hic & Fuluia eſſerunt. Hæc Cæſaris ſocrus ac M. Antonij vxor, Lepido propter ignauiam contempto, Rempublicam adminiſtrauit: *vt Dio lib.* 48. tradit.

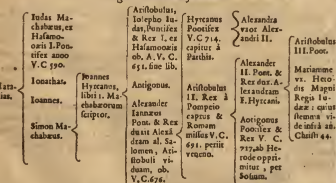
Cn. Domitius Caluinus II. M.F.
C. Aſinius Pollio C.F. 714 40

L. Antonius Marci frater, Peruſiæ obſeſſus, Octauio Cæſari ſe edit: Fuluia cum liberis ad Antonium fugit. Sed & ex Campania Tiberius Claudius Nero, cum vxore Liuia & filio Tiberio, fugit. Octauius Cæſar Scriboniam, Scribonij Libonis (qui erat ſocer Sex. Pompeij) ſororem ducit, vt Sextum ſibi deuinciret. M. Antonius in Italiam redux, in gratiam cum Cæſare redit, & defuncta Fuluia, Octauiam Cæſaris ex Ancharia ſororem ducit. Hoc fœdus Brundiſinum à loco, Tacitus I. Annali nuncupat. Herodes Magnus Romam ad Cæſarem & Antonium ſub finem huius anni venit: quibus gentibus regnum Iudææ, ex Senatuſconſulto eodem anno obtinuit: *Dio* 48. *Ioſeph. lib.* 14. *cap.* 14. *& ſeqq.*

L. Martius Cenſorinus.
C. Caluiſius Sabinus. 715 39

Pax inter Pompeium, Antonium ac Cæſarem initur. Herodes Magnus in Iudæam reuerſus cum Antigono Ariſtobuli filio per biennium & ampliùs certauit. Soſio demum Antonij duce adiutante, Hieroſolymam, quam Antigonus tenebat, obſedit, & menſe tertio cepit, Agrippa & Gallo Conſulibus. *Ioſeph. l.* 14. *cap. vlt.* Antigoni ſtemma, & alias huius temporis res Iudaicas, ſcitu neceſſarias, ex adiuncto ſchemate Lector diſcet.

Stemma Pontificum Iudæorum, qui ſimul & Duces, ac demum Reges Iudæorum fuerunt.

 Ap.Clau-

38 | 716 · Ap.Claudius Pulcher C.F.
C. Norbanus Flaccus C.F.

Octauius Cæsar, repudiata Scribonia, Liuiam Drusillam, Tib. Claudio Neroni nuptam, & post pauculos menses Tiberij Neronis Imp. matrem futuram, ducit prægnantem. Æra Hispanica ab hoc anno incipit.

37 | 717 M.Vipsanius Agrippa L.F.
L.Caninius Gallus L. F.

Hierosolyma à C. Sosio & Herode Rege capitur, pulso Antigono. *Ioseph.* 14.*cap.vlt.* Mariammen Alexandri II. Iudææ Regis filiam hoc ipso anno duxit Herodes Magnus. Vbios, Germaniæ populum, Rhenum suo iussu transgressos M.Agrippa in fidem accipit. *Tac.* 11. *Annal. Dio* 48.

36 | 718 L. Gellius Poplicola.
M. Cocceius Nerua.

Sex.Pompeius Cnei F. nauali prælio ab Octauio Cæsare vincitur. Lepidus, qui ex Africa in Siciliam traiecerat, exutus imperio, priuatus viuere permittitur ab eodem.

35 | 719 Sex.Pompeius S. F.
L. Cornificius L.F.

Sex.Pompeius ad Antonium se recipiens, iussu eius interficitur, annos 40. natus. *Dio* 49. Sallustius diem obiit, quadriennio ante bellum Actiacum. *Euseb. Chron.*

34 | 720 Coss. { M. Antonius M.F. II. *cui suffectus eodem die L. Sempronius Atratinus.*
L.Scribonius Libo L.F. *Octauiani Aug. & Sex. Pompeij socer.* }

M. Antonius Artauasdem Armeniæ Regem capit, Armeniam subigit, & regnum inter Cleopatræ filios partitur.

33 | 721 C.Cæsar Octauianus II.
L.Volcatius Tullus L.F.

Dalmatis victis, è manubiis porticus ab Augusto, & Octauianæ Bibliothecæ sunt constructæ. Tiberius Nero, prior Liuiæ maritus, moritur.

32 | 722 Cn. Domitius Ahenobarbus.
C. Sosius.

Bellum contra Antonium & Cleopatram decernitur. *Dio* 50.

31 | 723 C. Cæsar Octauianus III.
M.Messalla Coruinus M.F.

Bellum Actiacum hoc anno gestum est. Antonius & Cleopatra ad Actium promontoriũ 2. aut 3. Septembris ab Augusto victi, in Ægyptum fugiunt. *Dio lib.* 50. Post Actiacam victoriã primùm Cæsar solus rerum potitus est, imperiique eius recensio præcisè ab ea sumitur, auctore Dione *lib.* 51. Pomponius Atticus anno ætatis 77. moritur.

30 | 724 C.Cæsar Octauianus IV.
M.Licinius Crassus M.F.

Cæsar Ægyptũ ingressus Pelusium (vulgò Damiatam) & Alexandriam occupat. Ægyptus in prouinciæ formam redigitur. Antonius & Cleopatra sibi mortem consciscunt. *Dio* 50. 51. Actiaci anni hinc exordium sumunt: vt Censorinus lib. de die natali Vrbis cap. 21. tradit.

29 | 725 C.Cæsar Octauianus V.
Sextus Apuleius Sexti F.

Iani

Anni Vrbis conditæ Varroniani. | Anni ante æram Christi vulgatam.

Iani templum clanditur. Octauianns Cæsar vocari cœpit Imperator. *Dio l. 52.* Idem tres egit triumphos, Dalmaticum, Actiacum & Ægyptiacum, eodem mense Sextili. Quibus actis, de imperio deponendo (seriò an simulatè) cum M. Agrippa & Mœcenate deliberauit. Illo suadente, hoc autem deterrente, ad Senatum de imperio abdicando retulit. Qua quidem arte obtinuit, vt à S. P. Q. Romano sibi imperium firmaretur, anno proximè sequenti. *Dio lib. 55.*

Coss. { C. Cęsar Octauianus VI. 726 | 28
M. Marcus Vipsanius Agrippa II. L. F.

Herodes Magnus. Rex Iudææ (qui Antonij partes contra Oct. Cæsarem secutus fuerat, & eo victo Rhodum ad Cęsarem iuerat, regnumque ex illius auctoritate confirmatum acceperat) vbi Hierosolymam rediit, Mariammen coniugem eiusque matrem Alexandram hoc anno è viuis sustulit. *Ioseph. l. 14. c. 11.*

C. Cæsar, Augustus VII. 727 | 27
M. Vipsanius Agrippa III.

Octauianus cum Senatu prouincias partitur. Munatij Planci sententia, Octauiano Cęsari nomen Augusti tribuitur XVI. Kalend. Februarias. Atque hinc anni Augustorum Romani incipiunt. *Censorinus 21. Dio 53.*

C. Cęsar Augustus VIII. 728 | 26
T. Statilius Taurus II.

Cornelius Gallus, Ægypto pręfectus, ob insolentiam damnatus exilio, se ipsum interficit. *Dio 53.*

C. Cęsar Augustus IX. 729 | 25
M. Iunius Silanus.

Cum Cantabris & Asturibus Augustus per duces suos bellum gessit ab anno 729. vsque ad 735. quo ab Agrippa perdomiti sunt. Augusta Emerita conditur in Lusitania. Pantheum & alia opera publica structa à M. Vipsanio Agrippa, dedicantur. *Dio 53.*

Coss. { Imp. Cæsar Augustus X. 730 | 24
C. Norbanus Flaccus C. F.

Cantabri & Astures, post Augusti discessum, à L. Æmilio sunt domiti. Quibus subactis, Iani templum secundò clauditur.

Cęsar Augustus XI. 731 | 23
Cn. Calpurnius Piso Cn. F.

Marcus Marcellus (qui primò Pompeiam, posteà Iuliam Augusti F. habuit vxorem) moritur sine liberis. Huius epicedion exstat apud Vigilium sub finem lib. 6. Æneidos.

M. Claudius Marcellus Æserninus M. F. 732 | 22
L. Arruntius Nepos, L. F.

Hic est Arruntius ille, quem Plinius in Indice lib. 3. & 5. inter Scriptores illustres recenset; scripsitq; Geographica, vt putat Lipsius in Notis ad 1. Ann. Taciti. Censores hoc anno fuerunt P. Æmilius Lepidus, & L. Munatius Plancus: nec vlli homines priuati post eos hoc munus gesserunt.

Q. Æmilius Lepidus. 733 | 21
M. Lollius.

Augustus M. Vipsanio Agrippæ Iuliam filiam, ex Scribonia susceptam, dat vxorem, & in Samo insula hiemat. *Dio 55.*

M. Apuleius Nepos Sex. F. *Lipsio Sextus Apuleius.* 734 | 20
P. Silius Nerua P. F.

Caius

Caius Cæsar ex M. Vipſanio Agrippa & Iulia Auguſti filia naſcitur.

19 | 735 | Q. Sentius Saturninus C.F.
Q. Lucretius Viſpillo, *al.* Viſpalio Q.F.

Virgilius poëtarum princeps Brunduſij moritur: oſſa eius Neapolim delata. *Hieron. in chron.*

18 | 736 | P.Cornelius Lentulus Marcellinus P.F.
Cn.Cornelius Lentulus L.F.

Herodes Magnus Iudææ Rex templum Hieroſolymis inſtaurare incipit, anno 18. ſui regni. *Ioſeph. 15.c.14.*

17 | 737 | C.Turnius C. F.
C.Iunius Silanus C.F.

Ludi ſæculares ab Auguſto fiunt; Cenſorino & Dione teſtibus. Lucius Cæſar, Caij frater, naſcitur Marco Agrippæ filius. *Dio 54.* Germani M. Lollium Romanorum ducem in Weſtfalia trucidant. Druſo bellum Germanicum committitur. *Velleius l.2.*

16 | 738 | L.Domitius Ahenobarbus Cn.F.Cn.N.
P.Cornelius Scipio P.F. P.N.

M.Agrippa in Syriam miſſus ab Herode honorificè excipitur. *Ioſeph. 16.c.3.*

15 | 739 | M.Liuius Druſus, *al.* M.Druſus Libo.
L.Calpurnius Piſo L.F.

Rhæti & Vindelici à Druſo & Tiberio ſubiguntur. *Dio 54.* Hanc victoriam Horatius lib. 4. Oda 4. & 14. celebrat.

14 | 740 | M.Licinius Craſſus M. F.
Cn. Cornelius Lentulus Cn. F.

Pauli porticus & Veſtæ templum ſuccenduntur.

13 | 741 | Tiberius Claudius Nero Tib. F.
P. Quintilius Varus, Sex. F.

Agrippæ Romam redeunti Herodes Agrippam filium commendat. *Ioſeph.*

12 | 742 | M.Valerius Meſſalla Barbatus.
P.Sulpitius Quirinus, *Lucæ 2. Cyrinus* P.F.

M.Vipſanius Agrippa moritur: cui defuncto filius poſtumus Agrippa natus fuit. *Dio 54.* Druſus, cùm trans Rhenum FOSSAM noui & immenſi operis effeciſſet, quę DRVSIANA vocatur, ſecundo Rheno in Oceanum deuectus Friſios hoc anno ſubegit, ac per lacum (nunc *Suyder Zee*) in Chaucorum fines profectus in periculo fuit; vt Suetonius in Claudio, & Dio lib. 54. loquuntur. Foſſa porrò Druſiana ad octo millia paſſuum extenditur, inter vicum *Iſelort* & opidum *Duysburg.*

11 | 743 | Paulus Fabius Maximus Q.F.
Q.Ælius Tubero Qu.F.

Druſus trans Rhenum Vſipetes domat, & in Cheruſcorum regionem, ad Viſurgim vſque, ducit exercitum. *Dio 54.* Horatius, poëtarum Lyricorum princeps, anno ætatis L. Romæ moritur. *Hieron. chron.* Iulia Auguſti filia nubit Tiberio, & Octauia Auguſti ſoror moritur. *Dio 54.*

10 | 744 | Iulius Antonius Africanus M. F.
Q.Fabius Maximus Africanus Q. F.

Claudius Imp. naſcitur Lugduni Kal. Auguſti patre Druſo Germanico, matre Antonia minore, M. Antonij Triumuiri filia. *Sueton.*

Seba-

Sebasten in honorem Augusti decimo tandem anno exædificauit Herodes XXVIII. regni sui anno. *Ioseph.* 16. *c.* 9.

Cl. Drusus Nero Tib. F.
L. Quintius Crispinus T. F. 745 9

Drusus Germanicus, Tiberij Imp. frater, contra Chattos & Cheruscos bellum gerit; Visurgim transgressus, populando vsque ad Albim (qui Senonum Hermundorumque fines præterfluit, teste Velleio lib. 2.) perrexit. In recessu, priusquam Rhenum attingeret, anno ætatis 30. morbo decessit. *Dio* 55. Liberos reliquit Germanicum Cæsarem, Liuillam & Claudium Imperatorem. Drusi epicedion Ouidius ad Liuiam Drusillam scripsit: *Maximus ille armis, maximus ille toga &c.*

Stemma Tiberij Imp. & Drusi Germanici, à quo Fossa Drusiana.

- Tiberius Claudius Nero duxit Liuiam Drusillam, pòst Augusto Imp. nuptam, quam Tacitus 5. Ann. Iuliam Augustam vocat, & quæ an. Christi 29. obiit. Tiberius autem obiit A. V. C. 721.
  - Tiberius Nero Imp. duxit Vipsaniam Agrippinam, filiam M. Vipsanij Agrippæ, ex Pomponia Attici filia, 2. Iuliam F. Augusti. Ob. anno Christi 37.
    - Ex 1. Drusus dux. Liuillam sororem Germanici Cæsaris: periit veneno anno 23. fraude Seiani.
      - Tiberius gemellus, à Caio sublatus. *Suet. c.* 14.
      - Gemellus alter anonymus, obiit quadrimus.
      - Iulia vx. Rubellij Blaudi.
        - Rubellius Plautus d. Pollutiam, à Nerone sublatus.
    - Ex 2. N. infans obiit.
  - Drusus Nero Germanicus dux. Antoniam, obiit anno V. C. 745.
    - Germanicus Cæsar duxit Agrippinam.
      - Nero d. Iuliam Drusi F.
      - Drusus d. Æmiliam Lepidam, ob. an. 33.
      - C. Caligula Imp. ob. an. Christi 41.
      - Agrippina vx. Cn. Domitij, 2. Crispi Passieni, 3. Claudij Imp. ob. an. 59.
      - Drusilla bis nupta.
      - Liuilla vx. M. Vinicij, ob. Christi 13.
    - Liuilla vxor Drusi.
    - Claudius Imp. d. Plautiam Vrgulanillam, 2. Æliam Petinam, 3. Messallinam. ob. 54.
      - Ex 1. Drusus, cui desponsa Seiani filia.
      - Claudia à patre abiecta.
      - Ex 2. Antonia vx. Pompeij Magni, à Claudio interfecti, 2. Fausti Sullæ.
      - Ex 3. Octauia vx. Neronis Imp.
      - Claudius Britannicus à Nerone sublatus.

C. Marcius Censorinus.
C. Asinius Gallus C. F. 746 8

Kalendarium Pontificum culpa deprauatum Augustus emendat, & XII. annos sine bissexto transigi iubet. Mensis Sextilis appellari incipit Augustus. *Censorinus* 20. *Dio* 55. Mæcenas litteratorum fautor eximius moritur. *Dio* 55. Augustus in Galliam proficiscitur. Tiberius Druso in belli Germanici procuratione suffectus, traiecto Rheno, Germanos vincit: quorum dediticiorum multa millia in Gallicam Rheni ripam posteà transtulit. *Velleius l.* 2. *Dio* 55.

Tib. Claudius Nero Tiberij F. II.
Cn. Calpurnius Piso Cn. F. II. 747 7

Tiberius de Germanis triumphat. *Velleius l.* 2. *Dio* 55.

D. Lælius Balbus D. F.
C. Antistius Vetus C. F. 748 6

Ad Caij & Lucij Cæsarum audaciam reprimendam, Augustus Tiberio Tribunitiam potestatem in quinquennium dedit, eique mandauit Armeniam. *Dio.* 55.

Augustus Cæsar XII.

5 | 749 | L.Cornelius Sulla *seu* Sylla.

Tiberius in Orientem profectus in insula Rhodo consedit annis septem, priuignorum offensionem veritus; vt Suetonius, Dio & Velleius narrant. Præcipua secedendi causa fuit Iuliæ vxoris odium, quæ variis se flagitiis inquinabat. CHRISTVM his Consulibus, die 25. Decembris natum esse, contendunt Ioannes Deckerius in Thesibus, Laurentij Susligæ Poloni nomine, publicatis, Dionysius Petauius lib. de Doctrina temporum, Ægidius Bucherius, Soc. Iesu Theologi, & alij neoterici.

4 | 750 | *Coss.* { C.Caluisius Sabinus II. L.Passienus Rufus.

3 | 751 | Cn.Cornelius Lentulus L.F.
M.Valerius Messallinus, *al.* Messalla M.F.

Herodem Magnum anno 43. Iuliano obiisse, ex Iosepho lib. 17. cap. 8. & 9. colligi datur. Defuncti regnum Augustus diuisit. His Consulibus Christum natum fuisse sentiunt Clemens Alexandrinus, Cassiodorus, Marianus Scottus, Ioannes Zonaras, Genebrardus, Baronius, Serarius, Samerius, Sethus Caluisius, & Iosephus Scaliger in editione 2. librorum de Emendatione temporum.

Augustus Cæsar XIII.

2 | 752 | M.Plautius Siluanus. *Suffectus*, C.Caninius.

Augustus naumachiam edit, vt Sueton. cap. 43. narrat; Iuliam filiam de adulteriis conuictam relegat. *Velleius l.* 2. Hic annus Christo natalis adscribitur ab Epiphanio, Paulo Orosio, Eusebio, Nicephoro, Hermanno Contracto, Christiano Massæo, Nicolao Copernico, Onuphrio Panvinio, Gerardo Mercatore, Tichone Brahæo, Scaligero in editione prima, Carolo Sigonio, Mariana, Saliano, Francisco Haræo, & aliis. Hactenus igitur vno anno vel biennio anticipandum esse Christi ortum, plerique Annalium & Chronicorũ scriptores censuerunt. Verùm sub initium huius sæculi, noua quædam sententia est exorta, quæ quatuor solidis annis præuertendam esse Christi natiuitatem adstruit: cuius auctor fuit *Ioannes Deckerius* Belga, Societatis Iesu Theologus, in Historiis versatissimus, quem nos olim Louanij sacras litteras explicantem audiuimus. Is anno Iuliano 41. (Augusto XII. & L. Cornelio Sulla Consulibus) natum esse Christum docuit, hoc est, quatuor annis ante eum, qui vulgò statuitur. Ioannes Kepplerus, Matthiæ II. Imp. Mathematicus, ad Deckerianos annos vnum insuper adiecit, natumque Christum anno Iuliano 40. (Lælio Balbo & Antistio Vetere Consulibus) docuit. Marcus Antonius Cappellus Franciscanus biennio Deckerium supergressus, sex annis vulgarem Christi epocham anticipauit. Sed horum & aliorum rationibus explosis, *Dionysius Petauius* in suis de Doctrina temporum libris, meo quidem iudicio, Deckerianam sententiam maximè probabilem rectè docuit, si Iosephi ac Dionis auctoritatem sequimur. Eligat autem Lector quamcumq; voluerit sententiam: neque enim vlli certæ sententiæ adstringimur. Hoc vnum tamen moneo, vulgarem annorum Christi calculum, quem Dionysianum vocant (à Dionysio Exiguo, Abbate Romano, circa annum 525. inuentum) ab omnibus esse adhibendum, vtpote à mille ampliùs annis vni-

Anni Vrbis conditæ Varroniani. | Anni vulgares Christi.

vniuersi orbis Christiani iudicio comprobatum. Sufficit enim Summam annorum Christi ex fixo & immobili capite pendere, hoc est, anno certo Iuliano. Vnde & Baronius, licet toto biennio calculum Dionysij, quoad diem Christi natalem, præuertat; ne tamen perpetuò in contextu Annalium suorum à Dionysio dissideret, in progressu eorumdem, duo paria Consulum, videlicet Fuluium Æmilianum & Pomponium Bassum II. ad annum Christi 259. itemque Cornelium Sæcularem, & Iunium Donatum ad annum 260. omisit: quos tamen Consules alij Scriptores cùm veteres tum neoterici in Fastis collocant. Simili modo Onuphrius Panuinius & Gerardus Mercator, quò citiùs in eamdem Dionysij æram deuolnantur, M. Aurelium Probum Augustum, & Anicium Paulinum Consules ad annum Christi 277. & alij alios ex Fastis eradunt. Nos integram & continuam Consulum seriem ex variis veterum recentiorumque Fastis dabimus; & Lectorem monemus, primum à Christo nato annum integrum Dionysianum cum 46. anno Iuliano ex æquo concurrere, idque à Chronologis & Mathematicis omnibus pro indubitato haberi.

Cossus Cornelius Lentulus Cn.F. 753 1
L.Calpurnius Piso Cn.F.

His Consulibus die 25. Dec. natus esse Christus vulgò creditur. Atque hic est annus 46. Iulianus: de quo vide suprà ad annum Vrbis conditæ 708. & 709.

ÆRA CHRISTI VVLGARIS.

C. Cæsar Augustus XIV. 754 1
L. Æmilius Paulus L.F.

Hic est annus Christi I. integer vulgaris seu Dionysianus, initio anni à Kalendis Ianuariis deducto: vt & nos deinceps deducemus. Hac æra seu calculo vtitur Romana Ecclesia in suis Martyrologiis & Breuiariis. Eandem sententiam sequuntur Dionysius Exiguus, Beda, Petrus Aliacus, Paulus Middelburgius Episcopus Foro-Sempronienfis, Bellarminus, Azorius, Alexander Scultetus & alij.

P. Vinicius Nepos M.F. 755 2
P. Alfenius Varus P.F.

Huius Vari Consulis & Iureconsulti fit mentio in Digestis, & apud Horatium Serm. 1.

L. Ælius Lamia L.F. 756 3
M. Seruilius Geminus M.F.

Tiberius, post septennij secessum, è Rhodo insula Romam redit. Lucius Cæsar in Hispaniã ab Augusto missus Massiliæ moritur. *Suet.*

Sex. Ælius Catus, *al.* Catuus Q.F. 757 4
C. Sentius Saturninus C.F.

Ab his Lex Ælia Sentia de Manumissionibus, nomen habet. Caius Cæsar in Lycia moritur. Tiberius ab Augusto adoptatur, Tribunitiam potestatem iterum obtinet, & bello Germanico præficitur. *Sueton. Velleius* 2.

L. Valerius Messallà Valesus, Potiti F. 758 5
Cn. Cornelius Cinna Magnus.

Cinna patrem habuit Lucium, matrẽ Pompeiam Pompeij Magni filiam. *Dio* 55. quo libro Legiones omnes Romanas, Augustæi & sui æui, enumerat. Additque Batauos nostros fuisse Stipatores corporis

Anni vulgares Christi. | Anni V. C. Varroniani.

Imperatoris. Tiberius victis Caninefatibus, Attuariis, Bructeris & Cheruscis, transitoque Visurge ad Albim vsque excurrit. *Velleius l. 2.*

M. Æmilius Lepidus L.F.

6 759 C. Aruntius Nepos L.F.

Archelaus (Herodes Palæstinus Dioni) à fratribus suis accusatus, Romam vocatur, & trans Alpes relegatur. Iudææ pars, quæ illi parebat, in formam prouinciæ redigitur. P. Sulpicius Quirinus ad censsus descriptionem & Archelai bona in fiscum redigenda, cum Coponio Procuratore, venit in Syriam; vbi abrogato Pontificatu Ioazaro, Ananum filium Sethi (is est Annas, Cayphæ socer) in illius locum substituit. *Dio 55. Ioseph.* 18. *c.* 3. 15. Sed idem Iosephus lib. 2. de Exc. cap. 11. videtur hæc referre ad annum 9. Archelai.

7 760 Q. Cæcilius Metellus Creticus.

L. Licinius Nerua Silanus.

Germanicus contra Pannonios & Dalmatas prosperè pugnat. Augustus nepotem suum Agrippam in Planasiam insulam relegat. *Dio 54.*

8 761 Marcus Furius Camillus M.F.

Sex. Nonius Quinctilianus C.F.

9 762 P. Sulpitius Camerinus Q.F.

C. Poppæus Sabinus Q.F.

Quinctilius Varus cum tribus legionibus, totidem alis, & sex cohortibus sociorũ, ab Arminio Germanorũ duce, annos 26. tunc nato, inter Amisiam & Luppiam amnes, haud procul à Teutoburgiensi saltu in Westfalia oppressus, ipse sibi mortem consciuit. *Tacitus lib.* 1. *Annalium, Dio lib.* 56. *Velleius* 2. Quâ clade factum, vt Imperium quod in littore Oceani non steterat, in ripa Rheni fluminis staret: vt Florus lib. 4. cap. 12 loquitur. Teutoburgiensis porrò saltus, *Teuteberg*, nomen etiamnum retinet, vt & campus victoriæ nomine insignis, *VVinf. ldt*, ad Hornam Westfaliæ opidulum.

10 763 P. Cornelius Dolabella P.F.

C. Iûlius Silanus.

11 764 M. Æmilius Lepidus Q.F.

T. Statilius Taurus T.F.

Tiberius & Germanicus, Proconsules in Germaniam profecti, cuncta longè lateque populantur. *Dio 56 Sueton. Velleius* 2. Germanicum octo apud Rhenum legionibus ab Augusto impositum fuisse, Tacitus lib. 1. Annalium testatur.

12 765 Tib. Germanicus Cæsar, *Drusi Germanici F.*

C. Fonteius Capito C.F.

Caius Caligula mensis Augusti die vltimo nascitur Antij, patre Germanico Cæsare, matre Agrippina. *Sueton.*

13 766 C. Silius Nepos, *al.* Cæcina C.F.

L. Munatius Plancus M.F.

Augustus Reipublicæ administrationem in decennium accipit iam quintùm.

14 767 Sextus Pompeius Sex.F.

Sextus Apuleius Sex.F.

Hi sunt primi Consules à Cornelio Tacito memorati. Augustus Nolæ in Campania moritur die 19. mensis Augusti, cùm vixisset annos paulò

Anni V. C. Varroniani. | Anni vulgares Christi.

pau'ò plus sex & septuaginta. Succedit Claudius TIBERIVS, Augusti priuignus, annum tunc 55. ageus: qui annos viginti duos, menses sex dies XXVI. imperauit. Germanicus Sequanos & Belgas in verba Tiberij adigit, & seditiones militares ad Rhenum componit. Marsos, Tubantes, Bructeros & Vsipetes vastat. *Tac. lib.* 1. *Annalium.* Obiit item Iulia Augusti filia. *Tac.* 1. *Annal. Dio* 56. Annius Rufus est Iudææ Procurator. *Ioseph.* 18. *c.* 3.

Stemma Augusti Imp.

- C. Octauius C. F. prætuir Macedoniæ, duxit Ancharíam, 2. Atiam.
  - Ex 1. Octauia maior, vxor C. Marcelli, pòst M. Antonij Triomuiri.
    - M. Marcellus ob. sine lib.
    - Marcella maior.
    - Marcella minor.
    - Ex 2. Antonia maior, vx. L. Domitij Ahenobarbi.
      - Domitia vx. C. Passieni.
      - Domitia Lepida vx. M. Val. Messallæ 2. Ap. Iunij Messallæ.
        - Ex 1. Messallina vx. Claudij Imp.
        - Ex 2. L. Silanus.
        - M. Silanus.
        - Iunia Caluina, Vitellij nurus.
      - Cn. Domitius dux. Agrippinam, Germanici & Agrippinæ F.
        - Nero Imp.
          - Poppæa ob. infans an. 63.
    - Antonia minor, vx. Drusi Germanici.
      - Germanicus Cæsar d. Agrippinam M. Agrippæ F.
        - Nero dux. Iuliam.
        - Drusus ob. 33.
        - C. Caligula Imp.
        - Agrippina vx. Cn. Domitij, 2. C. Passieni, 3. Claudij Imp.
        - Drusilla nupsit L. Cassio an. Christi 33.
        - Liuia, seu Liuilla, Tacito Iulia, nu[illegible]sit M. Vinicio 33.
      - Liuilla al. Liuia.
      - Claudius Imp.
  - Ex 2. Octauia minor ob. anno V. C. 743.
  - C. Octauianus Cæsar Augustus duxit Seriboniam, 2. Liuiam matrem Tiberij, ob an. Christi 14.
    - Ex 1. Iulia vxor M. Marcelli 2. M. Agrippæ, 3. Tiberij Imp. ob libidines relegata in insulam cum Iulia F. obiit an. Christi 14.
      - Ex 2. Caius Cæsar dux. Liuillam Drusi Germ. F.
      - Lucius Cæsar.
      - Agrippa postumus.
      - Iulia vxor L. Æmilij Pauli, relegata cum matre ob. an. Christi 28.
      - Agrippa vxor Germanici Cæsaris.

Claudius Drusus Cæsar, *Tiberij Imp. F.* 768 15
C. Norbanus Flaccus L. F.

Germanicus Cæsar iterum Rhenum trausmittit, in Chattos ducit, Mattium gentis caput (hodie Marburgũ Hassiæ) incendit, Arminij vxorẽ capit, Bructeros & Frisios vastat, Varianæ cladis reliquias colligit, ac sepulturæ tradit, post sextum cladis annum. *Tac.* 1. *Ann.*

T. Statilius Sisenna Taurus T. F. 769 16
L. Scribonius Libo L. F.

Mille nauium classe fabricata, Germanicus eas in portuosa Batauorum insula conuenire iubet. Fossam Drusianam ingressus, lacus inde & Oceanum, vsque ad Amisiam flumen peruehitur, Cheruscos & Arminium Germanorum ducem ingenti prælio trans Visurgim vincit in campo cui Idistauiso nomen. Hunc ipsum campum Lipsius censet esse, qui infra Bremam, versus mare, inter Visurgim & colles saltusque interiectos latè se paudit. Distat à Brema duobus circiter Germanicis milliaribus circa vicum *Vegesack.* Victo fugatoque Ar-

 minio,

minio, Germanicus mox bellum in Angriuarios, qni defecerant, Stertinio mandat: qui deditione facta veniam omnium acceperunt. Sed æstate iam adulta, legionum aliæ itinere terrestri in hiberna remissæ: plures Germanicus classi impositas per Amisiam fl. Oceano inuexit. Sed vi tempestatis & imperitia illius maris, in regressu nauium hominumque maximam partem in Oceano amisit: sola Germanici ipsius triremis in Chaucorum terram appulit. Exinde C. Silio cum exercitu in Chattos misso, ipse in Marsos erupit. *Tac* 2. *Ann.* In fine anni, arcus propter ædem Saturni, ob recepta signa cum Varo amissa, ductu Germanici, dicatur. *Tac. ibidem.*

17 707 *Coss.* { C. Cælius Rufus. L. Pomponius (*al.* Pompeius) Flaccus.

Germanicus ex Germania Romam redux, VII. Kalend. Iunias de Cheruscis, Chattis & Angriuariis triumphat. Terræ motu in Asia XII. vrbes collabuntur. *Tac.* 2. *Dio* 57. Ouidius poëta exul Moritur, & iuxta opidum Tomos sepelitur. *Euseb.* Arminius Cheruscorum dux, annos 35. natus, Maroboduum Regem Marcomannorum prælio vincit.

18 771 C. Tiberius Nero Cæsar III. Germanicus Cæsar II.

Gemanicus Nicopoli in Achaia Consulatum init, & Græciæ opida lustrat. *Tac.* 2.

19 772 Marcus Iulius Silanus, *socer Caligulæ Imp.* L. Norbanus Balbus *vel* Flaccus.

Drusus Germanos ad discordias illicit. Maroboduus à Catualda regno pulsus, in Italiam transit, consentiente Tiberio; & Rauennæ 18. annis egit. Idem Catualdæ mox casus; qui Forum Iulij est missus. Germanicus, lustrata Ægypto, in Syriam transit: vbi non sine suspicione veneni à Cn. Pisone Syriæ Præside dati moritur. Liuia Drusi vxor geminos parit. Arminius Germanorũ dux anno ętatis 37. potentiæ 12. à suis interficitur. *Tac.* 2. *Ann.* Iosephus Caiaphas à Valerio Grato Iudææ Procuratore Pontificatum obtinet, quem annis 17. aut 18. tenuit. Quattuor millia Iudæorum Roma in Sardiniam vehuntur. *Tac.* 2. *Ann. & Ioseph. l.* 18. *c.* 7.

20 773 M. Valerius Messalla, *Val. Messallini pater.* M. Aurelius Cotta.

Germanici corpus Romam delatum magno omnium luctu excipitur. Piso iudicio postulatus, manus sibi adfert. *Tac.* 3. *Annal.*

21 774 Tiberius Cæsar Augustus IV. Drusus Cæsar, *eiusdem Tiberij filius*, II.

Huius anni principio Tiberius, quasi firmandæ valetudini, in Campaniã concessit. Iulio Floro Treuero, & Iulio Sacrouiro Æduo, ducibus, Galli deficiunt; sed mox domantur. Quirinus, à quo census in Syria institutus erat, moritur. *Tac.* 3.

22 775 *Coss.* { C. Sulpitius Galba. D. Haterius Agrippa.

Tiberius, matre sua Iulia Augusta grauiter ægrotante, Romam reuertitur. *Tac.* 3.

23 776 C. Asinius Pollio, *Asinij Galli F. Pollionis N.* C. Antistius Vetus.

Ælius Seianus, Tiberio gratissimus, viam ad imperiũ sibi struens, Drusum Tiberij filium, corrupta eius vxore Liuia, veneno tollit;

Anni V. C. Varroniani. | Anni vulgares Christi.

t; Agrippinam Germanici viduam Tiberio suspectam reddit. ac. 4. *Annal.*

Sex. Cornelius Cethegus.
L. Vitellius Varro, *Tacito* Visellius. 777 24

Cn. Lentulus Isauricus, *Tacito* Cossus Cornelius. 778 25
M. Asinius Agrippa, *Asinij Galli F. Pollionis N.*

Cremutius Cordus, nobilis Historicus, inedia vitam finire cogi- r; eò quòd Cassium Romanorum vltimum nuncupasset, & Brutum udasset. *Tac.* 4. Cremutij filiam Martiam consolatur Seneca.

Cn. Cornelius Lentulus Gætulicus, Gætulici F. 779 26
C. Caluisius Sabinus, *qui Thraces domuit.*

Tiberius in Campaniam proficiscitur, Romam non ampliùs re- ersurus. *Tac.* 4. Cocceius Nerua Iureconsultus Tiberium comitatur.

M. Lucinius Crassus, *al.* Licinius. 780 27
L. Calpurnius Piso.

Pilatus Iudææ Procurator datur. Tiberius in insulam Capreas oncedit. *Tac.* 4.

Coss. { Ap. Iunius Silanus, *consocer Claudij Imp.* 781 28
P. Silius Nerua.

Iulia Augusti neptis, Iuliæ F. Æmilio Paulo nupta, in insula Trime- im à 20. annis exulans, moritur. Frisij, accolæ Fleui, deficiunt, & omanos clade afficiunt. Agrippina, Germanici Cæsaris & Agrippi- æ filia (quæ Neronis Imp. posteà mater fuit) nubit Cn. Domi- o, L. Domitij Ahenobarbi & Antoniæ maioris filio. *Tac.* 4.

C. Rubellius Geminus. 782 29
C. Fusius Geminus.

Liuia, Tacito Iulia Augusta, Tiberij mater, anno ætatis 82. ant 86. oritur. Ita Tacitus 5. Ann. & Dio. Vide suprà ad annum V. C. 745. eliqua acta huius anni, vt & duorum proximè sequentium, desunt pud Tacitum, & nostro malo perierunt.

M. Vinicius Quartinus, *progener Tiberij Imp.* 783 30
C. Cassius Longinus.

Velleius Paterculus historiam suam vsque ad hunc primum M. inicij Consulatū deduxit: sed maior historiæ illius pars intercidit.

Tiberius Nero Augustus V. 784 31
L. Ælius Seianus.
Suffecti, C. Memmius Regulus, Fulcinius Trio.

Hic est ille Seianus, qui cùm ad summam potentiam Tiberij fa- ore peruenisset, illius ad Senatum litteris accusatus, hoc ipso anno niserrimè, cum tota sua stirpe, carnificis manu periit: vt Dio *l.* 58. usè narrat. Taciti verò Annales hîc sunt mutili. Inter alios Seiani micos hoc anno periisse creditur Velleius Paterculus, Historicus. CHRISTVS Dominus his Consulibus in crucem pro humani generis alute die 23. Martij sublatus, resurrexit die 25. eiusdem mensis. Stephanus à Iudæis occiditur, vt Lucas in Actis Apostolorum arrat.

Coss. { Cn. Domitius Ahenobarbus, *Neronis Imp. auus.* 785 32
A. Vitellius Nepos.
Suffectus, M. Furius Camillus Scribonianus.

L. Piso Præfectus Vrbis moritur, vt Tacitus lib. 6. Ann. (contra Iosephum & Zonaram) tradit: vbi & de origine ac progressu huius

muneris

Anni vulgaræ Christi. Anni V.C. Varroniani.

muneris agit. De Sibyllarum libris recipiendis Romæ consultatur. *Tac. ibid.*

Seruius Sulpitius Galba, *post Imp.*

33 786 L. Cornelius Sulla.

Tiberius Germanici filiabus, Drusillæ Lucium Cassium, & Liuiæ seu Liuillæ (quæ eadem est Iulia Tacito & Dioni) M. Viuicium, maritos destinat. Drusus Germanici filius & Agrippina mater eius inedia vitam finiunt. *Tac. 6. Dio.* 58. C. Cæsar, Tiberio auo Capreas abeunti comes, Claudiam M. Silaui F. ducit. Asinius Gallus Pollionis F. fame moritur. *Tac. 6.* Saulus acceptis à Pontifice litteris, cùm Damascum tenderet, equo deiectus, ad Christum conuertitur. *Actorum 9.*

34 787 Paulus Fabius Persicus, *al.* Priscus.

L. Vitellius Nepos.

Hos Consules, post celebrata decennalia Tiberij, pœna adfectos notat Dio. Phœnix auis in Ægypto visa. *Tacitus 6. Ann.* qui veterum super ea narrationes ac iudicia narrat.

35 788 C. Cestius Gallus Camerinus.

M. Seruilius Rufus.

Philippus Herodis Magni filius, Tetrarcha Traconitidis, moritur, cùm annos 38. regnasset. *Ioseph. l.* 18. *c.* 6.

36 789 Q. Plautius Plautiuianus, *al* Lælianus.

Sex. Papinius Gallienus.

Vitellius Syriæ Præses Marcellum Iudææ Procuratorem mittit: qui Pilatum à Iudæis accusatum in Italiam ad Tiberium nauigare iussit, & Caiphæ in ordinem redacto Ionatham Anani filium substituit. *Ioseph* 18. *cap.* 5 & 6. Paulus Hierosolymam adiit, vt videret Petrum: inde post dies vndecim Cæsaream, & posteà Tarsum abiit. *Actorum 9.*

37 790 *Coss.* { Cn. Acerronius Proculus.
C. Pontius Nigrinus.

Tiberius Imp. 16. Martij moritur. Succedit Caius Caligula, Germanici Cæsaris & Agrippinæ filius, annum 25. ætatis ingressus. *Tacitus 6. Annal.* Ab hoc anno vsque ad annum Christi 47. scripta Taciti perierunt. Caligula porrò simul atque nactus est imperium, Herodem Agrippam seniorem, Aristobuli filium, Herodis Magni nepotem, vinculis solutum in honore habuit, eidemque Philippi & Lysaniæ tetrarchias, cum Regis titulo, donauit: quem titulum Claudius Imp. anno Christi 41. eidem confirmauit. *Ioseph.* 18. *Act.* 8. Proculo & Nigrino Consulatum dimittere iussis, Caligula cum Claudio patruo Consul factus, Tiberium gemellum, Drusi filium, Tiberij Imp. nepotem occidi iussit. *Dio* 59. *Sueton.* 14. Flauius Iosephus, Iudæorum Historicus, patre Matathia nascitur, vt ipse in vita sua narrat. Petrus varias prouincias peragrat, Lyddæ Æneam paralyticum sanat, Ioppe Tabitham à mortuis reuocat, & Cornelium baptizat. *Actor.* 8. 9. 10. Eodem anno & Antiochiam adiit, ibique sedem sui Episcopatus constituit: & annis sex integris ibidem sedit.

38 791 M. Aquillius Iulianus.

N. Nonius Asprenas.

Caligula Macronem, cuius ope imperium adeptus fuerat, è medio tollit. *Dio* 5.

C. Cæ-

C. Cæsar Caligula Aug. II. 792 39
L. Apronius Cæsianus.

Baiarum medium interuallum & Puteolanas moles trium millium & sexcentorum passuum mole Caligula coniungit. *Suet. Dio* 59.

C. Cæsar Caligula III. *Suffectus*, L. Gellius Poplicola. 793 40
M. Cocceius Nerua.

Caligula ad Oceanum Belgicum cùm venisset, ridiculam expeditionem in Britanniam suscepit. Nam quasi bellum perpetraturus, directa acie in Oceani littore, & balistis machinisque dispositis, nemine gnaro aut opinante quidnam cœpturus esset, repentè vt conchas legerent, galeasque & sinus replerent, imperauit, spolia Oceani vocans, Capitolio Palatioque debita. *Dio* 69 *Sueton.* Turris Caligulæ à Suetonio memorata, hodieque prope Bononiam ad mare Gallicum visitur, vulgò *la Tour d'Ordre*. Herodes Antipas, Herodis Magni filius, Galilææ Tetrarcha, Herodiadis coniugis suæ impulsu, & æmulatione Herodis Agrippæ senioris, Romam ad regnum impetrandum veniens, à Caligula, Agrippæ litteris contra ipsum incitato, in exilium mittitur, eiusque Tetrarchia Agrippæ attribuitur. *Ioseph.* 18. *cap.* 9. Flacco Auilio Alexandriæ in Ægypto Iudæos affligente, Philo Iudæus ad Caium Caligulam legatus ab iis mittitur, sed à Caio non auditur: vt ipse Philo in sua ad Caium Legatione, & Ioseph. 18. cap. 10. narrant. Barnabas Antiochiam ab Apostolis mittitur: inde Tarsum ad quærendum Paulum profectus, Antiochiæ cum eo commoratus est anno integro. Atque ab hoc tempore nostræ religionis homines nominari cœperunt Christiani. *Actor.* 11. Pontius Pilatus sibi ipsi necem infert. *Euseb. in Chron.*

C. Cæsar Caligula IV. *Suffectus*, Q. Pomponius Secundus. 794 41
Cn. Sentius Saturninus. *Suffectus*, Venustus.

C. Caligula Imp. die 24. Ianuarij, à Chærea Cassio, Tribuno cohortis Prætoriæ, & aliis coniuratis occiditur: cui Claudius patruus, Drusi Germanici filius, Kalendis Februarij est suffectus. *Dio* 59. *Suet.* Vide suprà ad an. V. C. 745. Claudius Herodi Agrippæ seniori regnum auxit, addita Iudæa & Samaria. Sic regnum aui sui Herodis Magni, post eius mortem in partes diuisum, primus hic Agrippa ex asse possedit. *Ioseph.* 19. *cap.* 4. Idem Herodes Agrippa, Hierosolymam eodem anno veniens, ad Iudæos sibi obstringendos, S. Iacobum Apostolum occidit, & Petrum in carcerem coniecit: vnde ab Angelo est ereptus. *Act.* 9. Paulus Antiochia secundò Hierosolymam proficiscitur cum Barnaba. *Actor.* 11. Titus Vespasiani filius nascitur III. Kalend. Ianuarij. *Sueton.*

Tib. Claudius Augustus II. 795 42
C. Cæcina Largus. *Cassiodoro* Gallius.

Claudius Imp. ad ostia Tiberis ingenti sumptu portum exstruit. *Suet. Dio* 60. Paulus & Barnabas Hierosolymis Antiochiam redeunt: inde Seleuciam & in Cyprum proficiscuntur. Ibi Sergius Paulus Proconsul ad Christum conuertitur. Petrus Antiochia Romam proficiscitur contra Simonem Magum; vt Eusebius, Seuerus Sulpitius, Orosius, & alij narrant.

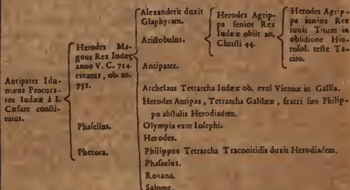
43 796 Tib. Claudius Imp. III.
L. Vitellius II.

Claudius Imp. in Britanniam profectus, in eaque diebus XVI. versatus, insulam vniuersam domuit; vt Dio lib. 65. tradit.

44 797 C. Vibius Priscus II.
T. Statilius Taurus.

Hoc anno ineunte Herodes Agrippa senior, vniuersæ Palęstinæ Rex, moritur, scatentium è corpore vermium tabe confectus, cùm annis septem regnasset, tribus verò Iudæam tenuisset. Iudææ Procurator datus est Cuspius Fadus; vt Iosephus in fine lib. 19. narrat.

Stemma Herodum Regum Iudææ.

45 798 M. Vinicius Quartinus II.
M. Statilius Coruinus. *Cassiodoro* Cornelius.

46 799 C. Valerius Asiaticus II.
M. Iunius Silanus, *al.* M. Valerius Barbatus Messalla.

Consul hic Messalla ex Domitia Lepida, L. Domitij Ahenobarbi & Antoniæ maioris filia, genuit Valeriam Messallinam, Claudij Imp. coniugem, adulteriis famosam feminam: de qua infrà an. 48.

47 800 *Coss.* { Tib. Claudius Imp. IV.
L. Vitellius III.

Huius anni res gestæ apud Tacitum lib. XI. Annalium leguntur: suntque horum Consulum nomina dicto XI. libro præfigenda, non Consulum superioris anni: quod notet Lector Taciti. Procurator Iudææ datur Cumanus post Alexandrum. *Ioseph.* 20. *cap.* 3. Samariæ procurationem gerit frater Pallantis. *Tac.* 12. Cheruscis petentibus à Tiberio Rex Roma mittitur nomine Italus, qui patrem habuit Flauium, Arminij fratrem; matrem verò ex Catumero Chattorum principe natam *Tac.* 11. Valerius Asiaticus II. Consul Messallinæ dolo damnatur & interficitur. Ipsa verò in omnem proiecta libidinem C. Silio equiti se dedit. *Tac.* 11. *Dio* 60. Chauci, duce Gannasco, qui natione Caninefas erat, Germaniam inferiorem incursant: quos Corbulo reprimit. Idem Frisios componit, & Gannascum transfugam dolo interficiendum curat. *Tacitus libr.* 11. Curtius Rufus, rerum Alexandri Magni scriptor, floret. *Tacitus ibidem.*

Vespa-

Vespasianum in Britannia ab hostibus circumuentum Titus filius eripuit, pulsis ac victis hostibus. Anno octingentesimo post Romam conditam, his Consulibus, Ludi sæculares Romæ sunt celebrati. Claudius Imp. nouas litteras format. Italus, ex Flauio Arminij fratre natus, Cheruscis à Claudio Rex datur. Corbulo inter Mosam & Rhenum, trium & viginti millium spatio, fossam producit. *Tac.* 11.

A. Vitellius *postea Imperator.* 801 48
L. Vipsanius Poplicola.

Messallina palàm C. Silio Equiti nubit. Quod vbi Claudius resciuit, Messallinam cum adultero interfici iussit. Censa sunt hoc anno ciuium capita sexagies nouies centena & quadraginta quatuor millia. *Tac.* 11. *Ann.*

Q. Pompeius Longinus Gallus. 802 49
Q. Verannius Lætus.

Claudius Iudæos Roma pellit. *Tac.* 12. *Suet.* Ideo Petrus in Iudæam rediit, Aquila verò & Priscilla Corinthum migrant. *Actor.* 18. Iuliam Agrippinam, Germanici fratris sui filiam, Neronis Imp. ex Domitio Ahenobarbo matrem, ducit Claudius. Illa Senecam ab exilio reuocat, ipsumque Neroni dat præceptorem. Octauia denique, Claudij filia ex Messallina, Neroni despondetur. L. Silanus, Claudij Imp. gener, mortem sibi consciscit: cuius stemma Lipsius ad Taciti lib. 13. Ann. explicat. Iudæam Syriæ prouinciæ his Consulibus additam, defuncto Agrippa seniore Rege, lib. 12. Ann. Tacitus tradit. Agrippa tamen iunior etiam Rex fuit, patre defuncto. De mutatione post Agrippæ senioris obitum secuta, Iosephum lib. 20. consule. Claudius pomœrium Vrbis auget. *Tac.* 12.

C. Antistius Vetus. 803 50
M. Suillius Rufus Neruilianus.

Vannius Sueuis Rex à Druso Cæsare impositus pellitur regno. Auctores fuere Iubillius Hermundurorum Rex, & Vangio ac Sido, Vannij sorore geniti. *Tac.* 12. Iulia Agrippina, Claudij Imp. vxor, Neronis Imp. mater, in opidum Vbiorum ad Rhenum, in quo genita erat, veteranos & coloniam deduci imperat; quod vulgò Colonia Agrippina dicitur; rectiùs Agrippinensis. Vbios autem auus eius M. Agrippa anno V. C. 717. primus Rhenum traduxerat, & in fidem acceperat. *Tac. lib.* 12. *& lib. de Germ.* Vide suprà ad an. Christi 14.

Claudius Imp. V. 804 51
Ser. Cornelius Scipio Orfitus.

Nero virili toga donatur, & Princeps iuuentutis nuncupatur. *Tac.* 12. *Annal.*

P. Cornelius Sylla Fanstus. 805 52
L. Saluius Otho Titianus.

Paulus Corintho Ephesum, inde Cæsaream, Antiochiam & Ierosolymam quartò proficiscitur. Posteà in Galatiam & Phrygiam abit, ac demum reuertitur Ephesum: qua in vrbe vsque ad tertium annum perstitit. *Act.* 18. 19. 20. 21. & 22.

L. Iunius Silanus, *Ap. Iunij Consulis F.* 806 53
Q. Haterius Antoninus.

Hunc Silanum Agrippina an. 55. veneno sustulit, teste Tacito lib. 13. Annalium: vbi Lipsius illustres omnes Silanos recitat. Nero annos XVI. natus ducit Octauiam Cæsaris filiam. *Tac.* 12.

M. *al.* Q. Asinius Marcellus. 807 54
Manius Acilius Auiola.

Anni vulgares Christi. | Anni V. C. Varroniani.

Claudius Imp. 13. Octobris ætatis anno 64. moritur: succedit vitrico suo Domitius Nero, annos XVII. natus. Hic desinit LX. Dionis liber, estque postremus inter integros qui exstant. Reliquorum librorum Excerpta debemus partim Ioanni Xiphilino Patriarchæ Constantinopolitano, partim Theodosio cuidam. Claudij porrò & Neronis stemmata, si placet, vide suprà ad annum V. C. 745. & ad annum Christi 14.

55 808 Domitius Nero Claudius Imp. Aug.
L. Antistius Vetus.

Nero Acten libertam perditè amat, Agrippina matre frendente: & per Acten materna potentia paulatim infringitur. Nero Britannicum veneno tollit, quòd illum Agrippina se ad Imperium euecturam minarctur: matrem deinde satellitio exutam in ordinem redigit, ac demum occidit. *Tac.* 13. Paulus ex Macedonia Hierosolymam veniens à Iudæis capitur, & primùm Felici, deinde Porcio Festo Præsidi traditur. *Actorum* 20. 24.

56 809 Q. Volusius Saturninus.
P. Cornelius Scipio.

Paulus Romam vinctus perducitur. *Act.* 38. Is ab Nerone coràm auditus & absolutus est.

57 810 *Coss.* { Nero Claudius Imp. II.
L. Calpurnius Piso.

Paulus ad Timotheum secundam scribit Epistolam. Eodem tempore & ad Ephesios scripsit.

58 811 Nero Claudius Imp. III.
M. Valerius Messalla.

Messallæ proauus fuit Coruinus Orator, Augusto in Consulatu collega. Nero Poppæam Sabinam deperit, & Othonem eius maritum Lusitaniæ præficit. *Tac.* 13. Paullinus Pompeius, Germaniæ inferioris sub Nerone Proprætor, molem siue aggerem prope Durostadium in læua Rheni ripa, ante 63. annos à Druso incohatum, coërcendo Rheno, absoluit. L. Vetus Mosellam & Ararim, facta inter vtrumque fossa, connectere parat; sed statuit tantū. Frisij res nouas in Germania mouent: eorum legati duo Romam missi, ciuitate Romana à Nerone donantur. *Tac.* 13. Ansibarij cæduntur. Iubonum ciuitas igne è terra enato affligitur. *Tac. ibidem.*

59 812 C. Vipsanius Apronianus.
C. Fonteius Capito.

Agrippina, honore prius omni spoliata ac palatio pulsa, à Nerone filio interficitur. Post hæc inducta Poppæa, quam ab Othone marito abstraxerat, Octauiam relegatam è medio demum sustulit. *Tac.* 14.

60 813 Nero Claudius Imp. IV.
Cossus Cornelius Lentulus.

Festo Iudææ Procuratori succedit Albinus. *Ioseph.* 20. *cap.* 8. Corbulo vir strenuus, Parthis victis, Armeniam recuperat. *Tac.* 14. Nero quinquennale ludicrum seu lustrale certamen Romæ instituit, ad morem Græci certaminis. Cæterùm Cn. Pompeius anno Vrbis 689. theatrum perpetuum condidit primus: vt Lipsius ad 14. Taciti docet.

61 814 C. Cæsonius Pætus, *Tacito* Cæsennius.
C. Petronius Turpilianus, *Tacito* Sabinus.

Paullinus Suetonius Monam insulam maris Britannici occupat. *Tac.* 14. Iacobus frater Domini, primus Hierosolymorum Episcopus,

Anni V. C. Varroniani. | Anni vulgares Christi.

pus, à Iudæis obruitur lapidibus: cuius in locum suffectus est Simeon. *Euseb. Chron.*

P. Marius Celsus. 815 62

L. Asinius Gallus, *Pollionis F.*

Suffecti, Annæus Seneca philosophus & Trebellius.

Seneca & Trebellio Coss. Senatusc̄o̅sultum Trebellianum de actionibus à Fideicommissariis in heredes transferendis conditur. Persius poëta Satyricus, annos 29. natus, VIII. Kal. Dec. moritur: vt in vetusta eius vita à Scholiaste edita legitur. Octauiam Nero dimittit, & Poppææ iungitur. Octauia demum in Pandataria insula interficitur. *Tac.* 14.

L. Memmius Regulus. 816 63

Paulus Virginius Rufus.

Cintius fit Syriæ Præses: Corbulo cum Parthis bellum gerit, & Tyridatem ipsorum Regem subigit. *Tac.* 15.

C. Lecanius Bassus. 817 64

M. Lucinius Crassus Frugi.

Nero libidinibus omnia incestat; adeò vt Pythagoræ exoleto nupserit; Vrbem incendit, vt ardentis Troiæ similitudinem exprimeret. Cuius facti inuidiam in Christianos deriuauit, qui variis & horrendis suppliciis sunt affecti, eius iussu. *Tac.* 15. *Suet. Dio.* 63.

PRIMA IN CHRISTIANOS PERSECVTIO

hæc fuit; prima, inquam, sanguinis crudelitas in Christianos Romæ à Nerone fuit exercita: vt Tertullianus in Apologetico & Lactantius notarunt. Nam Claudius Imp. ipsos anteà tantùm Vrbe expulerat: vt Suetonius cap. 25. notat.

P. Silius Nerua. 818 65

C. Iulius Atticus Vestinus. *Suff.* Anicius Cerealis.

C. Pisonis, Plautij Laterani Consulis designati, & aliorum coniuratio in Neronem detegitur, qui omnes occiduntur; in his & Seneca philosophus, & Lucanus poeta. *Tac.* 15. *Dio* 62. Hierosolymis portenta quædam, futuræ calamitatis prænuntia, contigerunt, quæ Iosephus lib. 6. Excidii memorat.

C. Suetonius Paulinus. 819 66

L. Pontius Telesinus.

Pontium vt philosophum Philostratus lib. 4. & 7. laudat, & sub Nerone exulasse scribit. Suetonium Tacitus Annal. 14 & 2. Histor. & Plinius lib. 5. laudant. Cestio Gallo Syriæ Præsidi Ierosolymam, instante Azymorum festo, subeunti trecentas Iudæorum myriades, seu tres hominum milliones occurrisse, Iosephus lib. 2. Excidij cap. 13. tradit. Nero Baream Soranum, à Boëtio de Consol. lib. 1. prosa 3. memoratum, Domitium Corbulonem ex Oriente reuocatum, & Thraseam Pætum è medio tollit. Hîc desinunt Corn. Taciti Annales: subsequentium annorum res gestæ vsque ad Galbæ principatum, hoc est, vsque ad annum Christi 69. vulgarè perierunt. Nero in Achaia Iudæorum audita defectione, Vespasianum illi bello præficit: qui Titum filium Alexandriam in Ægyptum mittit, vt inde legiones deduceret hiemali tempore. *Ioseph.* 3. *de Excid. cap.* 1. *&* 5.

Coss. { L. Fonteius Capito. 820 67
C. Iulius Rufus.

Vespasianus in Galilæa contra Iosephum (cuius Historiæ exstant) aliosque Iudæorum duces fortiter rem gerit; Iapham & Iotapatam

expugnat. Iosephus ipse capitur: quem lib. 3. Excid. cap. 17. & Suetonium in Vespasiano consule. Simon Magus præstigiis suis Neroni ac Romanis illudens, à Petro Apostolorum principe coërcetur, & paulò pòst in aërem subuolans, eius oratione deiicitur. *Petrus* & *Paulus* III. Kalendas Iulij à Nerone interficiuntur. Petro in pontificatu successit *Linus*, qui hactenus Chorepiscopus fuisse putatur. *Euseb. l. 2. cap. 25. lib. 3. cap. 2.*

68 821 C. Silius Italicus, *poëta celebris.*

M. Galerius Trachalus Turpilianus.

Nero ab omnibus destitutus & Roma fugiens, cùm ad supplicium quæreretur, seipsum 10. Iunij interimit. Succedit *Sergius Galba*, Hispanias tunc administrans: qui mensibus ferè septem principatum tenuit. *Dio 63. 64. & Tacitus lib. 1. Historiarum*, qui hic incipit. Tacitus namque in suis Historiarum libris Principes sex, Galbam, Othonem, Vitellium, Vespasianum, Titum & Domitianum descripsit, annorum circiter XXI. materiem complexus; sed ex tredecim Historiarum libris vix quinque supersunt.

69 822 Seruius Sulpitius Galba Imp. III.

Titus Vinius Rufinus, *al.* Crispinianus.

Germanicæ legiones à Galba deficiunt. Is ideò Pisonem Lucinianum, Lucinij Crassi, Consulis anno 64. suprà memorati & Scriboniæ filium, Cæsarem adoptat; Othone, qui illud ambiebat, prætermisso M. Siluius *Otho* (Galba, Pisone & Vinio sub anni initium occisis) imperium occupat, & mensibus tribus tenet. *Tac. hist. 1. & Suet.* Occisus est autem Galba die 16. Ianuarij aut circiter. Aulus *Vitellius* intetim (quem Germaniæ inferiori Galba præfecerat) illius primùm æmulus, postea hostis, imperium assumit. A cuius exercitu apud Bebriacum victus Otho, snapte manu concidit die 20. Aprilis aut circiter. Vitellius post necem Othonis imperauit octo mensibus. *Tac. hist. 2.* Flauius *Vespasianus* (qui ad cõprimendos Iudæos à Nerone missus fuerat) interea ad imperium euehitur, & Tiberius Alexander, Ægypto præfectus, in eius verba legiones adigit Kalendis Iulijs: à quo die principatus eius initium deducitur, Tacito teste. Vespasianum similiter promouit Mucianus Syriæ Præses. At Vespasianus postea in Italiam progressus, Mucianum & Antonium contra Vitellianos præmisit, qui ipsos ad Cremonam exeunte mense Octobri oppresserunt. Vitellius carnificis manu lentis ictibus anno exeunte confoditur. Germani, Chatti, Bataui & alij populi, hos inter tumultus, à Romanis deficiunt. Bataui ex his primi, duce Claudio Ciuili, & post eos Caninefates, præsidia & castella Romana eiiciunt aut exscindunt. Castra vetera à Ciuili obsidentur, & Gelduba ab eodem capitur. *Tac. 4. Hist.*

70 823 Fl. Vespasianus Imp. II.

Titus Vespasianus Cæsar, Vespasiani filius.

Treueri & Lingones à Romanis deficiunt. Treueri à Petilio Cereali vincuntur. *Tac. 4. Hist.* Ante obsidionem Hierosolymæ, Christiani Pellam trans Iordanem migranr. *Euseb. lib. 3. cap. 4.* Vespasianus Tito filio bellum Iudaicum mandat. Titus Hierosolymam per Azymorum dies obsidere incipit, ac tandem expugnat. Templum Salomonis die 5. Augusti succenditur: vrbs verò tota Kalendis Septembris capitur. Vrbe demũ euersa soloq; æquata, Iudaico bello finis imponitur. *Ioseph. lib. 6. Exc. Tacitus 5. Hist.* Post prælia aliquot inter Claudium Ciuilem Batauorum, & Cerealem Romanorum ducem decer-

decertata, Ciuilis colloquium de pace cum Cereali habuit, ad flumen Nabaliam, fortè Vabalim. Historiarum Corn. Taciti liber V. hîc desinit: reliqui libri (qui vsque ad mortem Domitiani Imp. pertingebant) magna rerum nostratium iactura perierunt.

Fl. Vespasianus Imp. III. 824 71
M. Cocceius Nerua, *post Imperator*.

Vespasianus cum Tito filio de Iudæis triumphat, & clauso Iani templo, Pacis templum condere aggreditur. Iudææ castella reliqua expugnantur. Cæsarea maritima fit totius Iudææ metropolis. Iudæis Alexandriæ in Ægypto tumultuãtibus, iussu Vespasiani, Lupus Præfectus templum ipsorum *Onion* nuncupatum (quod ab Onia Pontifice constructum fuerat) destruxit. *Ioseph. lib. 7. Excid.*

Fl. Vespasianus Imp. IV. 825 72
Titus Cæsar Vespasianus II. Vespasiani F.

Ebion hæreticus his ferè temporibus impia sua dogmata publicare cœpit; vt Epiphanius hæresi I. narrat.

Flauius Domitianus II. 826 73
M. Valerius Messallinus.

Heluidius Priscus, Thraseæ gener, secta Stoicus, eiusque exemplo Stoici & Cynici plures, cùm Vespasiano Imp. obtrectarent, Vespasianus Philosophos omnes (præter vnum Musonium) Vrbe excedere iussit: Hostilium verò & Demetrium Cynicum in insulas relegauit: ex quibus ille in exilium abiit, iste parere noluit. *Dio lib. 66.*

Flauius Vespasianus Imp. V. 827 74
Titus Cæsar Vespasianus F. III.

Vespasianus & Titus eius filius hoc anno Censores fuerunt; vt Censorinus cap. 18. & Plinius lib. 7. cap. 49. narrant. 828 75

Flauius Vespasianus Augustus VI.
Titus Cæsar Vespasianus IV. *Suffectus*, Domitianus IV.

Templum Pacis à Vespasiano dedicatur, & Hierosolymitani tẽpli spolia in eo collocantur; vt Iosephus 7. Excid. c. 24. & Dio l. 66. narrant.

Fl. Vespasianus Augustus VII. 829 76
Titus Cæsar Vespasianus V. *Suffectus*, Domitianus V.

His Consulibus Hadrianum Imp. natum tradit Spartianus.

Flauius Vespasianus Aug. VIII. 830 77
Titus Cæsar Vespasianus VI. *Suffectus*, Domitianus VI.

L. Ceionius Commodus Verus. 831 78
C. Cornelius Priscus.

S. Linus Papa Romæ martyrio afficitur: succedit Cletus, quem Irenæus Anacletum vocat.

Fl. Vespasianus Aug. IX. 832 79
Titus Cæsar Vespasianus VII.

Vespasianus Imp. moritur VIII. Kalend. Iulij, annos nouem & sexaginta natus: succedit filius eius *Titus*. Cn. Iulius Agricola (cuius soceri sui vitam Corn. Tacitus scripsit) Britannos domat.

Titus Vespasianus Imp. VIII. 833 80
Flauius Domitianus VII.

C. Plinius senior, cùm ad Vesuuij montis incendium scrutandum propiùs accessisset, ibidem extinguitur; vt Plinius iunior, illius sorore natus, lib. 6. epist. 16. narrat. Tito ad cladem Campaniæ visendam profecto, Romæ tẽpla Serapidis, Isidis, Neptuni & Pantheon conflagrarũt. Titus Amphitheatrũ & Thermas suo nomine dedicat. *Dio 66.*

M. Plau-

81 834 M. Plautius Siluanus.
M. Annius Verus Pollio.

Titus Imp. (deliciæ generis humani) altero & quadragesimo ætatis suæ anno, moritur Idibus Septembris, veneno, vt fama ferebat, à fratre ac successore suo *Domitiano* sublatus. Domitianus sæuitia, luxuria aliisque vitiis Neronis æmulus fuit. In spectaculis effusus, quinquennale certamen inter alia instituit.

82 835 Imp. Flauius Domitianus VIII.
Tit. Flauius Sabinus.

83 836 Imp. Flauius Domitianus IX.
T. Virginius Rufus II.

Domitianus Philosophos Vrbe & Italia expellit; Vestales virgines tres ob stuprum viuas defodit. *Sueton. Dio.*

84 837 Imp. Flauius Domitianus X.
Appius Iunius Sabinus.

85 838 Imp. Flauius Domitianus XI.
T. Aurelius Fuluius *al.* Fuluus.

86 839 Imp. Flauius Domitianus XII.
Seruius Cornelius Dolabella.

His Consulibus Antoninum Pium Imp. natum tradit Capitolinus. Primus Agon Capitolinus quinquennalis à Domitiano instituitur & celebratur, vt Suetonius & Censorinus cap. 18. tradunt.

87 820 Imp. Flauius Domitianus XIII.
M. Volusius Saturninus.

Domitianus Deum ac Dominum se appellari iubet, vt Suetonius & Eusebius in chron. narrant.

88 841 Imp. Flauius Domitianus XIV.
L. Minutius Rufus.

Domitianus à Marcomanis victus & fugatus, cum Decebalo Dacorum Rege pacem init. *Dio 67.* His Consulibus septimos Ludos sæculares à Domitiano celebratos esse Censorinus cap. 17. refert: Addunt nummi superstites, fuisse editos *Idibus Septembris, ipso Natali Imperatoris, anno Tribunitiæ potestatis eius VIII. Consulatu XIV.* vt Bucherius cap. 13. ad Victorij Canonem Paschalem notauit.

89 842 T. Aurelius Fuluius II.
A. Sempronius Atratinus.

Domitianus Romam reuersus, ridiculum de Dacis & Chattis triumphum agit, & ciues multos interficit. Cocceius Nerua (qui posteà Imperator fuit) in exilium mittitur: sed hoc ipso anno reuocatur, & sequenti Consul designatur. *Dio.* Apollonius Tyaneus, Romam accersitus, caussa coram Domitiano Imp. perorata, repentè ex oculis euanescit; vt Philostratus lib. 7. & 8. de eius vita commemorat.

90 843 Imp. Flauius Domitianus XV.
M. Cocceius Nerua II. *pòst Imperator.*

91 844 M. Vlpius Traianus, *pòst Imperator.*
M. Acilius Glabrio.

Cletus Papa die 26. Aprilis martyrio coronatur: succedit Clemens.

92 845 Imp. Flauius Domitianus XVI.
M. Volusius Saturninus II.

Cor-

Corneliam Maximillam, Vestalium maximam, stupri damnatam, & à Domitiano viuam hoc anno defossam, Plinius iunior lib. 4. epist. 11. & Euseb. in Chron. tradunt.

Sex. Pompeius Collega.
Cornelius Priscus. 846 93

SECVNDA PERSECVTIO.

Domitianus Imp. secundam in Christianos persecutionem mouet: in qua S. Ioannes Apostolus in dolium feruentis olei plenum immissus, inde illæsus euasit; pòst in Patmon insulam relegatus; vt Tertullianus, Euseb. in Chron. & Hieronymus lib. de Scriptoribus ecclesiasticis testantur. In eadem persecutione S. Ignatius Episcopus Antiochenus vexatum se fuisse commemorat, epistola 1. Iulius Agricola ætatis anno 56. moritur, cuius vitam Corn. Tacitus scripsit.

L. Nonius Asprenas Torquatus.
M. Arricinius Clemens. 847 94

Iosephus annos 56. natus hoc ferè tempore libros Antiquitatum Iudaicarum absoluit. Eius æqualis & æmulus fuit Iustus Tiberiadensis; de quo Photius in Bibliotheca.

Imp. Domitianus XVII.
Titus Flauius Clemens. 848 95

Hic Consul Flauius Clemens, Domitiani Imp. consobrinus, hoc ipso anno propter Christianam religionem, Domitiani iussu, necatus est. Flauia verò Domitilla eius vxor, Domitiani eiusdem cognata, in Pandateriam insulam est relegata: quibus & Iudaismi crimen impactum fuisse, Dio lib. 67. scribit. Hieronymum in Chron. & Baronium in Fastis Martyrologij Rom. 7. Maij consule. M. Acilius Glabrio, quem suprà anno Christi 91. Consulem fuisse diximus, ob religionem Christianam (vt & alij quamplures) necatur. *Dio & Euseb. Chron.* Domitianus eos qui de stirpe Dauidis erant conquiri & occidi iubet. *Euseb. 2. hist. cap.* 19. Ioannem Euangelistam hoc tempore Apocalypsin scripsisse, Irenæus lib. 5. & Hieronymus de Scriptoribus ecclesf. tradunt.

C. Fuluius Valens.
C. Antistius Vetus. 849 96

Domitianus cùm in omnes crudelissimè grassaretur, à Stephano Domitillæ procuratore & coniuratis aliis, XIV. Kal. Octob. anno ætatis XLV. occiditur: succedit M. Cocceius *Nerua*, opido Narniensi genitus, grandi iam ætate. Domitiani actis à Nerua ob crudelitatem rescissis, Ioannes Apostolus ab exilio in Asiam reuertitur. *Euseb.* 2. *cap.* 21.

Imp. Cocceius Nerua III.
T. Virginius Rufus III. 850 97

Suffectus, C. Cornelius Tacitus, Historicorum princeps.

Hic est ille Rufus, qui Vindicem Neroni rebellantem sustulit. *Xiphilin.* Calpurnius Crassus contra Neruam conspirat. Vlpium Traianum natione Hispanum, qui Germaniæ Cisrhenanæ tunc præerat, absentem Nerua adoptat. *Dio* 68. S. Ioannes Euangelium hoc ferè tempore conscripsit, anno ætatis

 noua-

Anni vulgares Christi. Anni V. C. Varroniani.

nonagesimo; vt Iræneus l. 3. c. 1. & Epiphanius hæresi 51. narrant. Iustus Tiberiadensis Historicus, Fl. Iosephi æmulus, clarus habetur. *Euseb. Chron.* Apollonium Tyaneum hoc tempore obiisse, Philostratus lib. vlt. c. 11. refert.

98 851 Imp. Nerua Augustus IV.
Vlpius Traianus Cæsar II.

Nerua Imp. moritur VI Kalend. Februarij. Post illum Vlpius Traianus, Italicæ in Hispania natus, ætatis 42. anno, Coloniæ Agrippinæ existens, imperium suscipit, vtpote à Nerua in filium trimestri antea adoptatus. Is persecutionem nouam in Christianos non quidem tunc iussit, sed collegia seu sodalitia vetuit; vt Plinius lib. 10. epist. 97. narrat. Tacitus libellum De situ, moribus & populis Germaniæ scribit. Clemens Papa in Cherronesum Ponticam relegatur.

99 852 C. Sosius Senecio II.
A. Cornelius Palma.

Ad Sosium Senecionẽ Plutarchus Vitas Illustrium virorum scripsit. Traianum his Consulibus in Vrbem aduenisse, Plinius in suo ad ipsum Panegyrico tradit. S. Ioannes Euangelista moritur.

100 853 Vlpius Traianus Imp. III.
M. Cornelius Fronto III. *Suffectus*, Plinius Iunior.

101 854 Vlpius Traianus Imp. IV.
Sex. Articuleius Pætus.

Clementi Papæ in Cherroneso Pontica, anno superiore, XI. Kal. Decembris defuncto, Anacletus natione Græcus sufficitur.

102 855 C. Sosius Senecio III.
L. Licinius Sura II.

C. Plinius Proconsul in Bithyniam profectus, habita de Christianis quæstione, cùm eos de falsis criminibus passim accusari deprehendisset, ad Traianum scripsit, ab eoque rescriptum ac mandatum accepit, ne in Christianos inquireret, sed vt delatos tantùm obstinatósque puniret; vt ipse Plinius lib. 10. epist. 98. narrat. Traianus Decebalum Dacorum Regem vincit, pontem maximi operis Danubio imponit & Daciam Romanis prouinciis anno sequenti addit. *Dio* 68.

103 856 Vlpius Traianus Imp. V.
L. Appius Maximus.

104 857 Suranus II.
P. Neratius Marcellus.

Traianum in Vrbem reuersum Legati Indorum & aliarum barbararum gentiũ salutant. Ipse Bibliothecas exstruit, & ingentem Columnam excitat: quæ etiamnum Romæ visitur, alta pedes CXXVIII. præter basim, quæ cum Columna efficit pedes CXL. *Dio* 66.

105 858 T. Iulius Candidus II.
A. Iulius Quadratus II.

106 859 L. Ceionius Commodus Verus.
L. Tutius Cerealis.

107 860 C. Sosius Senecio IV.
L. Licinius Sura III.

TERTIA PERSECVTIO.

Hanc aduersus Christianos Traianus, cùm in Oriente esset, instituit.

In

Anni V. C. Varroniani. | Anni vulgares Christi.

In ea Simeon Cleophæ F. Hierosolymorum Episcopus, annos CXX. natus, cruci affigitur.

Ap. Annius Trebonius Gallus. 86. 108
M. Atilius Metilius Bradua.

S. Ignatius Episcopus Antiochenus Romæ leonum dentibus in amphitheatro laniatur.

A. Cornelius Palma II.
C. Caluisius Tullus II. 862 109

Onesimus Ephesi Episcopus, S. Pauli discipulus, lapidibus obruitur.

Clodius Crispinus.
Solenus Orsitus. 863 110

Anacletus Papa III. Idus Iulij martyrium facit: Euaristus natione Græcus post dies 9. succedit.

C. Calpurnius Piso. 864 111
M. Vettius Rusticus Bolanus.

Imp. Vlpius Traianus VI.
C. Iulius Africanus II. 865 112

L. Publius Celsus II.
C. Claudius Crispinus. 866 113

Q. Ninnius Hasta.
P. Manilius Vopiscus. 867 114

M. Valerius Messalla.
C. Popilius Carus Pedo. 868 115

Pedo Consul, cum aliis plurimis, Antiochiæ in hieme terræ motu opprimitur. Traianus Imp. per fenestram eductus, vix euasit. Idem vere ineunte in Parthos mouit; Adiabenos, Babylonem, Ctesiphontem aliaque opida cepit, Parthicus inde dictus.

Æmilius Ælianus.
L. Antistius Vetus. 869 116

Traianus Parthis Regem dat Parthamaspaten.

Quinctius Niger.
T. Vipsanius Apronianus. 870 117

Traianus morbo correptus, & Selinuntem Ciliciæ delatus, ibi decessit è vita, IV. Idus Augusti: quæ vrbs Traianopolis deinceps est appellata. Ælius Hadrianus, Traiani consobrinus ac popularis successit, fauore & opera Plotinæ, Traiani viduæ.

Imp. Ælius Hadrianus II.
T. Claudius Fuscus Salinator. 871 118

Hadrianus Imp. persecutionem in Christianos quartam (vt Sulpitius Seuerus lib. 2. numerat) indicit, seu potiùs cœptam à Traiano prosequitur.

Ælius Hadrianus Imp. III.
Q. Iunius Rusticus. 872 119

Plutarchus Chæronensis, Sextus, Agathobulus & Oenomaus, Philosophi insignes florent. *Eus. Chron.*

L. Catilius Seuerus.
T. Aurelius Fuluus, *qui posteà Antoninus Pius Imp.* 873 120

Hadrianus Imp. rebus in Vrbe compositis, Galliam & Germaniam lustrat, deinde in Britanniam pergit. *Spartianus.* In obeundis prouin-

ciis fuit assiduus: adeò vt tantum terrarum nemo Imperatorum peragrauerit.

M. Annius Verus II.

121 874 L. Augur.

Hadrianus in Britannia murum per LXXX. millia passuum ducit, qui Romanos à barbaris (hoc est, à Pictis seu Scotis) diuideret. *Spart.*

Manius Acilius Auiola.

122 875 C. Corellius Pansa.

Hadrianus è Britannia in Galliam reuersus, Nemausi in honorem Plotinæ, Traiani vxoris, basilicam exstruit. Pòst in Hispaniam profectus, Tarracone hiemauit.

123 876 Q. Arrius Pætinus.

C. Veranius Aprouianus.

124 877 Manius Acilius Glabrio.

C. Bellicius Torquatus.

Hadrianus transacta Athenis hieme, Romam redit, teste Spartiano. Quadratus Apostolorum discipulus, & Aristides Atheniensis Philosophus libros, pro Christiana religione à se compositos, Hadriano obtulerunt. Serenus item Granius litteras ad Imperatorem pro Christianis misit. His motus Hadrianus Minucio Fundano, Asiæ Proconsuli, scripsit, Christianos non sine obiectu criminum esse condemnandos. *Euseb. lib. 4. hist. & Chron. & Iustinus in Apologetico.*

125 878 P. Cornelius Scipio Asiaticus II.

Q. Vettius Aquilinus.

Hadrianus Roma in Africam proficiscitur.

126 879 Vespronius Candidus Verus II.

Ambiguus Bibulus.

Hadrianus Athenis ædem Iouis Olympij, & aram sibi dedicat, & Dionysia celebrat.

127 880 Gallicanus.

Cœlius Titianus.

Hadrianus, hieme Athenis transacta, in Asiam transit.

128 881 L. Nonius Asprenas Torquatus.

M. Annius Libo.

Aquila Ponticus genere, seu Sinopensis (cuius Hieronymus sæpè meminit) Prophetas ex Hebræo in Græcum sermonem vertit: vt Epiphanius lib. de Mens. & Pond. tradit. Fuit autem Aquila homo semi Iudæus & semi-Christianus.

129 882 P. Iuuentius Celsus II.

Q. Iulius Balbus.

Q. Fabius Catullinus.

130 883 M. Flauius Aper.

Ælius Hadrianus Imp. Hierosolymis instauratis Æliæ Capitolinæ nomen imposuit, eóque coloniam deduxit: Ioui Capitolino templum in ruderibus templi Salomonici, iampridem deleti, ædificauit. Quod ægrè ferentes Iudæi, occultè tumultuari cœperunt. *Spart.* Hadrianus ex Arabia in Ægyptum veniens, Pelusij sepulcrum Pompeij magnificentiùs exstruit. *Dio 69.*

131 884 Ser. Octauius Lænas Pontianus.

M. Antonius Rufinus.

Hadrianus Antinoum (delitias suas) Nilo mersum inter Deos refert,

fert, & vrbem eius nomine indigetat. Romæ & Veneris templa in Vrbe excitantur.

Sentius Augurinus.

Arrius Seuerianus II. 885 132

Post Hadriani ex Syria discessum, Iudæi apertè rebellant, duce Barcocheba: qui Christianos, opem sibi ferre contra Romanos detrectantes, variis modis excarnificant. Hadrianus optimos quosque duces, & inter alios Iulium Seuerum, e Britannia contra Iudæos euocauit. *Dio 69*.

Hiberus. 886 133

Iulius Silanus Sisenna.

C. Iulius Seruilius Vrsus Seuerianus II. 887 134

C. Vibius Iuuentius Verus.

Marcio hæresim suam vulgare incipit.

Pompeianus Lupercus.

L. Iunius Atticus Acilianus. 888 135

Multis Iudæorum millibus interfectis, & Iudæa pænè exhausta, bello finis imponitur. Ex illo tempore Hierosolymam adire Iudæis vetitum fuit, vt Eusebius 4. Hist. cap. 6. narrat: nisi quòd vno quotannis die, lugendi gratia, adire concessum est: vt Gregorius Nazianz. Orat. 12. testatur. Marcus ex gentibus primus (post Iudæos pulsos) Episcopus Hierosolymorum fuit. *Euseb. chron. & 4 hist. 6.*

L. Ceionius Commodus Verus.

Sex. Vetulenus Pompeianus. 889 136

L. Ælius Verus Cæsar II. Hadriani Imp. F.

P. Cælius Balbinus Vibullius Pius. 890 137

Hadrianus prole carens Ceionium Commodum Verum adoptat, & Ælium Verum nominat, ac Cæsarem creat. Phlegon Trallianus, Hadriani libertus, opus suũ de Olympiadibus ad hunc vsque annum, hoc est, vsque ad Olympiadem CCXXIX. seu Hadriani obitum, libris 8. perduxit; teste Suida.

Sulpitius Camerinus.

Quinctius Niger Magnus. 891 138

Ælio Vero Kalendis Ianuariis mortuo, vt Spartianus scribit, Hadrianus Arrium Antoninum, qui posteà Pius est dictus, adoptat; ea lege vt is sibi duos adoptaret, Annium Verum Ælij Veri filium, & Marcum Aurelium Antoninum. Seruianum posteà sororis suæ maritum nonagenarium sustulit. Demum VI. Idus Iulias, annos 72. natus Hadrianus apud Baias decessit; *Antonino Pio* præsente, qui & successit, Princeps verè pacificus, ideoque cum Numa comparatus.

Imp. Antoninus Pius II.

Bruttius Præsens. 892 139

Horum Consulum character à Censorino cap. 21. memoratus, explicatur à Bucherio cap. 13. ad Victorij Canonem Paschalem. Sub initium imperij Antonini Pij, Iustinus Martyr & Philosophus primum pro Christianis Apologeticum edidit, qui vulgò secundus nominatur. *Epiphan. hær.* 46. Alterum seu secundum Apologeticum scripsit Iustinus M. Aurelio & L. Vero imperantibus. Galenus Medicus, Iustinus Historicus, & Ptolemæus Astronomus florent.

Imp. Antoninus Pius III.

M. Aurelius Cæsar. 893 140

Anni vulgares Christi.	Anni V. C. Varroniani.	
		Sixtus Papa VIII. Idus Aprilis martyrio coronatur: post biduum Telesphorus sufficitur.
141	894	M. Peducæus Syloga Priscinus. T. Hœnius Seuerus.
142	895	L. Cuspius Rufinus. L. Statius Quadratus.
143	896	T. Bellicius Torquatus. Tib. Claudius Atticus Herodes.
144	897	Lollianus Auitus. C. Gauius Maximus.
145	898	Antoninus Pius Imp. IV. Marcus Aurelius Cæsar II. Nicomedes Cretensis musicus poëta floret. *Euseb.*
146	899	Sex. Erucius Clarus II. Cn. Claudius Seuerus.
147	900	*Coss.* { M. Valerius Largus. M. Valerius Messallinus. Arrianus Philosophus Nicomediensis, Maximus Tyrius, Apollonius Chalcidicus Stoicus, Basilides Scythopolitanus, insignes Philosophi florent: qui omnes M. Aurelij Cæsaris præceptores fuerunt: quibus addendus & Sextus Chæronensis, Plutarchi nepos.
148	901	C. Bellicius Torquatus II. M. Saluius Iulianus II.
149	902	Ser. Cornelius Scipio Orfitus. Q. Nonius Priscus.
150	903	Romulus Gallicanus. Antistius Vetus.
151	904	Sex. Quinctilius Gordianus. Sex. Quinctilius Maximus.
152	905	Sex. Acilius Glabrio. C. Valerius Omollus Verianus. S. Telesphorus Papa die 5. Ian. pro Christo cæditur: cui post dies septem successit Hyginus Atheniensis.
153	906	Bruttius Præsens II. M. Antonius Rufinus. Horum Consulatum marmorea Tabula, quam Gruteri Inscriptiones pag. 300. exhibent, cum anno V. C. 906. rectè comparat. Valentinus hæresiarcha circa hoc tempus Romam venit; vt Irenæus lib. 3. cap. 4. & Euseb. 4. Hist. cap. 10. narrant. Venit & Cerdo alter hæreticus.
154	907	L. Aurelius Cæsar. Sextilius Lateranus.
135	908	C. Iulius Seuerus. M. Rufinus Sabinianus.
156	909	Plautius Siluanus. Sentius Augurinus.

Hyginus

	Anni V. C. Varroniani.	Anni vulgares Christi.
Hyginus Papa XI. Ianuarij pro Christo occumbit: succedit Pius.		
Barbatus. Regulus.	910	157
Q. Flauius Tertullus. Licinius Sacerdos.	911	158
Plautius Quinctillus. Statius Priscus.	912	159
Coss. { Titus Vibius Barus. Ap. Annius Bradua.	913	160
M. Aurelius Cæsar III. L. Ælius Verus Cæsar II.	914	161
Antoninus Pius Imp. moritur Nonis Martiis: socero suo successit M. Aurelius Antoninus, cognomento Philosophus. Pij enim filiam Valeriam Faustinam duxerat, Princeps ab ineunte ætate cùm ceteris artibus, tum sapientiæ studiis egregiè excultus. Is principiò L. Ælium Verum, cui Lucillam filiam collocarat, imperij participem fecit: ac tum primùm duo Imperatores Augusti nomine Rempublicam gesserunt; *tantumq́, huius rei & nouitas & dignitas valuit, vt Fasti Consulares nonnulli ab his sumerent ordinem Consulum*, ait Spartianus. Ambo igitur annis IX. aut XI. communiter imperarunt, hoc est, vsque ad annum quo Verus obiit.		
Q. Iunius Rusticus. Vettius Aquilinus.	915	162
Persecutio in Christianos exoritur; quam Sulpitius Seuerus quintam nuncupat.		
L. Papirius Ælianus. Iunius Pastor.	916	163
Iustinus cognomento Martyr suprà ad an. 139. laudatus, illustre martyrium facit; vt Euseb. 4. Hist. cap. 16. narrat.		
C. Iulius Macrinus. L. Cornelius Celsus.	917	164
L. Arrius Pudens. M. Gauius Pollio Orfitus.	918	165
Pius Papa die XI. Iulij martyr obiit: succedit Anicetus natione Syrus. Polycarpus Smyrnæ Episcopus, Romæ existens, cùm Marcioni hæretico fortè occurrisset, congressum illius detestatus est; vt Euseb. 4. Hist. cap. 13. & 5. cap. 24. Irenæus 3. cap. 3. narrant.		
Q. Seruilius Pudens. L. Fufidius Pollio.	919	166
De Parthis Marcus Aurelius & Lucius Verus Imperatores triumphant. *Capitolinus.*		
L. Aurelius Verus. T Numidius Quadratus.	920	167
Polycarpus & Pionius in Asia martyrium pro Christo faciunt; vt Euseb. in Chron. & lib. 4. Hist. cap. 15. narrant. Athenæus Dipnosophistarum præco floret.		
Titus Iunius Montanus. L. Vettius Paulus.	921	168

169 922 Sosius Priscus.
Q. Coelius Apollinaris.

Marcomanicum bellum suscipitur: ad quod cùm Imperator vterque profectus esset, L. Verus apoplexia correptus, inter Concordiam & Altinum viuere desiit. M. Aurelius ad eius funus procurandum Romam rediit. *Capitolinus*. Alij obitum L. Veri ad annum Christi 171. referunt.

170 923 *Coss.* { Cethegus. Clarus.

Melito Sardensis Episcopus pro Christianis Apologiam edit; vt Euseb. in Chron. & lib. 5. Histor. cap. 25. tradit.

171 924 L. Septimius Seuerus II.
Herennianus.

172 925 Claudius Maximus.
Cornelius Scipio Orfitus.

173 926 Claudius Seuerus.
Claudius Pompeianus.

Anicetus Papa 17. Aprilis martyrio afficitur: succêdit Soter, Fundis in Campania natus. S. Felicitas cum septêm filiis Romæ pro Christo patitur.

174 927 Gallus.
Flaccus.

Cùm aduersus Marcomanos, Quados, Suenos aliosq́ue barbaros M. Aurelius Imp. bellum gereret, & siti exercitus premeretur, Fulminatrix militum Christianorum legio precibus primò pluuiam, ac deinde victoriam à Deo impetrauit: vt Tertullianus ad Scapulam & in Apologetico, Eusebius in Chron. itemq́ue lib. 5. Hist. cap. 5. & Xiphilinus ex Dione narrant. Horum porrò militum Christianorum operâ & curâ, Christianam religionem longè lateq́ue per Germaniam Transrhenanam & Cisrhenanam fuisse propagatam existimo. Quam nostram opinionem confirmant testimonia, ex Irenæo & Tertulliano infrà ad an. 202. & 207. à nobis producenda.

175 928 Calpurnius Piso.
M. Saluius Iulianus.

T. Vitrasius Pollio.

176 929 M. Flauius Aper.

M. Aurelius, vnà cum Faustina coniuge & Commodo filio, in Orientem proficiscitur. Faustina ad radices Tauri montis subito morbo exstinguitur. M. Aurelius per Athenas in Italiam rediens, Commodum Imperatorem in itinere creat; vt Lampridius in Commodi vita narrat.

177 930 Imp. L. Aurelius Commodus.
Plautius Quintillus.

In Galliis Christiani plurimi occiduntur; in his Photinus Lugdunensis Episcopus, Attalus, Alexander Medicus & Blandina. *Actum primùm* (ait Sulp. Seuerus lib. 2.) *intra Gallias martyria visa; seriùs trans Alpes Dei religione suscepta*. Vide & Eusebium 5. Hist. cap. 11. Athenagoras Atheniensis Philosophus pro Christianis ad M. Aurelium, eiusque filium Commodum legationem obit. Soteri, martyrij palma coronato, sufficitur Eleutherus, patria Nicopolitanus, ad quem Irenæus legatus à Lugdunensibus est missus. *Euseb. 5. Hist. 3. & 4.*

Vet-

Vettius Rufus. 931 178
Cornelius Scipio Orfitus.

S. Irenæus hoc anno Lugdunensis in Gallia Episcopus creatur; vt Euseb.lib.5.cap.6.& Hieron. lib. de Scriptoribus eccles. testantur.

Imp. L. Aurelius Commodus II. 932 179
Vespronius Candidus Verus.

Coss. { Bruttius Præsens II. 933 180
Sex. Quinctilius Gordianus.

M. Aurelius Imp. annos 59.natus, Vindobonæ in Pannonia die 16. Martij moritur: succedit Aurelius COMMODVS Antoninus, patri dissimillimus, vtpote moribus ac vita pessimus. Huius tamen concubina Martia Christianorum studiosa fuisse dicitur. *Capitol Herod.* 1. *Xiphilinus*. Pantænus, ex Stoico Christianus, & Clementis Alexandrini præceptor floret. Is ad propagandam religionem Christianam in Indiam perrexit. *Euseb.*5.*Hist.c.*10.

Imp. Commodus III. 934 181
Antistius Burrhus.

Rebus in Germania compositis, Commodus Romam reuersus triumphat; vt Lampridius, Herodianus lib.1.& Xiphilinus narrant.

Petronius Mamertinus. 935 182
Trebellius Rufus.
Imp. Commodus IV. 936 183
M. Aufidius Victorinus.

Graue bellum in Britannia excitatur, quod Vlpius Marcellus confecit. *Capitol. Xiphil.*

M. Eggius Marullus, *al.* Marcellus. 937 184
M. Papirius Ælianus.
Triarius Maternus. 938 185
M. Atilius Metilius Bradua.

Aduersus Commodum Imp. soror eius Lucilla, quæ Pompeiano nupserat, cum aliis conspirat: sed detecta coniuratione omnes interficiuntur; vt Herodianus lib. 1. Lamprid. & Xiphilinus narrant. Origenes nascitur.

Imp. Commodus V. 939 186
Manius Agilius Glabrio.
Tullius, *al.* Clodius Crispinus. 940 187
Papirius Ælianus.

Apollonius Senator Romanus, Christianæ religionis accusatus, orationem ad Senatum habet: cuius decreto securi percutitur. Perennis Præfectus prætorio, contra Commodum conspirans, ab eodem interficitur. Exinde duos fuisse constitutos Præfectos prætorio Herodianus lib. 1. narrat.

C. Allius Fuscianus. 941 188
Duillius Silanus.
Iunius Silanus. 942 189
Q. Seruilius Silanus.

Maternus miles gregarius collecta manu Hispanias & Gallias populatur: in Italiam demum veniens iussu Commodi occiditur. *Herod.* 1.

Coss. { Imp. Commodus VI. 943 190
Petronius Septimianus.
Cassius Apronianus. 944 191
M. Atilius Metilius Bradua II.

192 945 Imp. Commodus VII.
P. Helnius Pertinax.

Eleutherus Papa moritur: Victor natione Afer sufficitur. Commodus Imp. hoc anno pridie Kalendas Iannarij occiditur, conspiratione Martiæ pellicis, Læti & Electi cubiculariorum. *Herod. Lamprid. Xiphil.*

193 946 Q. Sosius Falco.
C. Iulius Clarus.

Ineunte anno P. Heluius Pertinax à Læto & Electo ad imperiũ euehitur: qui cùm mensibus ferè tribus imperasset, à Tausio, gente Tungro, in tumultu militiari est occisus. Didius Iulianus, olim Belgicæ ac Germaniæ infer. Rector, pactione pecuniæ à militibus mox principatũ obtinnit: sed idẽ post menses duos & dies quinque, Kalendis Iuniis è medio tollitur. Interim L. Septimius Severus in Pannonià, Pescennius Niger in Syria, & D. Clodius Albinus in Britannia imperium sibi sumpserunt. Seuerus (natione Afer) præualens Albinum, oblata Cæsaris dignitate, sibi conciliauit, & postea contra Nigrum expeditionem sumpsit; vt Herodianus lib. 2. Capitolinus, Spartianus & Xiphilinus narrant. Clemens Alexandrinus floret.

194 947 Imp. L. Septimius Seuerus II.
D. Clodius Albinus Cæsar II.

Niger à Seuero in Oriente victus Antiochiã fugit, eaque capta ad Euphratẽ properans occiditur; vt Herodianus lib. 3. & Xiphil. volunt. Sed Spartianus haud procul Cyzico obtruncatum fuisse subindicat.

195 948 Q. Flauius Tertullus.
T. Flauius Clemens.

196 949 Cn. Domitius Dexter II.
L. Valerius Messalla Priscus.

Cæsareæ in Palæstina Concilium celebratur, cuius fragmentum apud Bedam lib. de Æquinoctio exstat.

197 950 Ap. Claudius Lateranus.
M. Marius Rufinus.

Byzantium, quod Nigri partes pertinaciter fouerat, post triennalem obsidionem à Seueri legatis ad deditionem compellitur: eiusque muri euertuntur. Seuerus posteà in Italiam redux Albinum bello appetit, in itinere *Bassianum* filium creat Cæsarem, & Antoninum nuncupat. *Xiphil.*

198 951 Tib. Aterius Saturninus.
C. Annius Trebonius Gallus.

Hos Consules Inscriptio vetus apud Gruterum pag. 300. cum anno Vrbis conditæ 951. rectè comparat. Seuerus prope Lugdunum in Gallia cum Albino pugnat: quo cæso Lugdunũ diripitur & incẽditur; vt Herodianus 3. Spart. & Xiphil. narrant. Albino cæso, Seuerus solus cum suis rerum potitus est. Seueri Imp. Cancellarius fuit Papinianus.

199 952 P. Cornelius Anullinus.
M. Aufidius Fronto.

Seuerus Antoninum filium suum creat Imperatorem: & ad conciliandum sibi populum Romanum magnificentissimos ludos edit, & congiarium eidem, militibus verò dat donatiuum. Vnde natum est Tertulliano argumentum scribendi de Corona militis. *Xiphilinus.*

200 953 *Coss.* { Tib. Claudius Seuerus.
C. Aufidius Victorinus.

L. Au-

Anni V. C. Varroniani. | Anni vulgares Christi.

L. Annius Fabianus.
M Nonius Mucianus.

Victori Papæ, die 28. Iulij palma martyrij donato, Zephyrinus patria Romanus subrogatur. 954 201

L. Septimius Seuerus Imp. III.
Antoninus Caracalla Imp. 955 202

Antoninus Seueri filius cum Plautilla, Plautiani (cui multum tribuebat Seuerus) filia, nuptias celebrat.

QVINTA PERSECVTIO.

Leonides pater Origenis, & Irenæus Lugdunensis Episcopus, cum omni ferè populo suo, martyrio coronantur. Multos Christianis sacris imbutos in Germania (nostra citeriore seu cisrhenana) Irenæi æuo exstitisse, ex eiusdem Irenæi scriptis datur intelligi. Is lib. 1. cap. 3. hæc scribit: *Etsi in mundo loquelæ dissimiles sunt, sed tamen virtus traditionis vna & eadem est; & neque hæ quæ in Germania sunt fundatæ ecclesiæ, aliter credunt, aut aliter tradunt, neque hæ quæ in Hiberis, neque hæ quæ in Celtis, neque hæ quæ in Oriente, neque hæ quæ in Ægypto, neque hæ quæ in Lybia, neque hæ quæ in medio mundi sunt constitutæ.*

P. Septimius Geta. 956 203
L. Septimius Plautianus.

L Fabius Chilo. 957 204
M. Annius Libo.

Plautianus Præfectus prætorio contra Imperatores conspirans occiditur; vt Herod. 3. Spart. & Xiphil. narrant. Ludos circulares hoc anno Romæ celebratos Zosimus lib. 2. & Censorinus tradunt.

Imp. Antoninus Caracalla II. 958 205
P. Septimius Geta Cæsar.

Clemens Alexandrinus in Ægypto floret.

M. Nummius Annius Albinus. 959 206
Fuluius Æmilianus.

Origenes seipsum castrat; vt Euseb. lib. 6. cap. 7. commemorat.

M. Flauius Aper. 960 207
Q. Allius Maximus.

Seuerũ in Britanniã cum filiis duobus Antonino & Geta hoc anno profectũ Herodianus lib. 3. & Xiphil. commemorant. Minutius Felix, caussidicus Romanus, dialogũ pro Christiana religione edit. Tertullianus contra Marcionem scribit. Is Gallos, Britannos, Germanos, Dacos, aliosque populos Septemtrionales sua ætate Christũ agnouisse lib. aduersus Iudæos cap. 7. testatur: *In quem alium vniuersæ gentes crediderunt, nisi in Christum, qui iam venit? cui & aliæ gentes crediderunt, Parthi, Elamitæ, & qui inhabitant Mesopotamiam, Armeniam, Phrygiam, Cappadociam; & incolentes Pontum & Asiam, & Pamphyliam immorantes, Ægyptum, & regionem Africæ, quæ est trans Cyrenem, inhabitantes, Romani & incolæ tunc in Ierusalem Iudæi, & ceteræ gentes; vt iam & Getulorum varietas, & Maurorum multi fines, & Hispaniarum omnes termini, Galliarum diuersæ nationes, & Britannorum inaccessa Romanis loca, Christo verò subdita, & Sarmatarum & Dacorum & Germanorum & Scytharum, & abditarum multarum gentium, & prouinciarum, & insularum multarum nobis ignotarum, & quæ enumerare minus possumus. In quibus omnibus locis Christi nomen, qui iam venit, regnat.* Vide suprà ad an. 174. & 202.

Imp. Antoninus Caracalla III.
P.Septimius Geta Cæſar II.

208 | 961 Tertullianus librum de Pallio circa hoc tempus ſcripſit; vt ex cap.2. colligi datur.

209 | 962 T.Claudius Pompeianus.
Lollianus Auitus.

Bello in Britannia proſperè geſto, Seuerus murum ſeu vallum per tranſuerſam inſulam ducit, ad arcendas irruptiones Pictorum ſeu Caledoniorum, nunc Scotorum. *Spartianus* Fuit hoc vallum à Seuero longè vlteriùs verſus Caledonios ſeu Scotos poſitum, quàm Hadriani Imp. vallum, de quo ſuprà ad an. 21.egimus.

210 | 963 *Coſſ.* { M.Acilius Fauſtinus. C.Coceſonius Macer Rufinianus.

211 | 964 Epidius Rufus Lollianus Gentianus.
Pomponius Baſſus.

Septimius Seuerus Imp. die 4.Februarij moritur Eboraci in Britannia: corpus inde Romam defertur; vt Spartianus & Xiphilinus narrant. Antoninus cognomento Caracalla & Geta, duo Seueri filij, pari iure Imperium adipiſcuntur. Ex veteri Inſcriptione lapidis an.1520. eruti, & Hagæ Comitis in Hollandia collocati in ædibus Waſſenariis, conſtat, Sept. Seuerum Imp. eiuſque filium Antoninum Cæſarem *Armamentarium vetuſtate collapſum* prope Lugdunum Batauorum *reſtituiſſe*.

212 | 965 M.Pompeius Aſper.
P.Aſper.

Antoninus Caracalla Imp. Getam fratrem ſuum, annum 22.ætatis agentem, in matris gremio interficit. Papinianum Iure conſultum, quòd fraternam illam cædem excuſare nollet, è medio tollit. *Spart.*

213 | 966 Imp. Antoninus Caracalla IV.
P.Cœlius Balbinus II.

Caracalla Imp. ad Iſtrum & Septemtrionalem Imperij tractum proficiſcitur. *Herod.*4.

214 | 967 Silius Meſſalla.
Q. Aquillius Sabinus.

Tertullianus in Montani dogma hoc ferè tempore lapſus eſt.

215 | 968 Æmilius Lætus II.
Anicius Cerealis.

Tertullianus Montani erroribus imbutus librum de Monogamia ſcribit.

216 | 969 Q. Aquillius Sabinus II.
Sex.Cornelius Anulinus.

217 | 970 Brutius Præſens.
Extricatus.

Antoninus Caracalla Imp. ætatis anno 29. ab Opilio Macrino, Præfecto prætorio, inter Edeſſam & Carras VI. Idus Aprilis per Martialem centurionem interficitur: Opilius MACRINVS in Imperio ſufficitur. De Caracalla narrat Spartianus, ipſum ab Alemannis ad Mœnum deuictis cognomen *Alemannici* aſſumpſiſſe. Et hæc antiquiſſima eſt Alemannorum mentio apud Scriptores veteres. Herodianus lib.4. addit, eumdem Caracallam ex Germanis validiſſimum quemque ſibi adſciuiſſe ad corporis cuſtodiam.

Anto-

Antoninus Diadumenianus Cæsar, Macrini filius.
Aduentus.

Macrinus 7. Iunij à militibus perimitur, cum Diadumeniano filio: subrogatur Antoninus HELIOGABALVS seu Alagabalus, perditissimus Imperator; vt Herodianus, Lampridius & Xiphilinus fusè narrant. 971 218

Imp. Antoninus Heliogabalus II. 972 219
Licinius Sacerdos.

Zephyrinus Papa 26. Augusti moritur; post quem sedit Callistus.

Coss. {Imp. Antoninus Heliogabalus III. 973 220
{M. Aurelius Eutychianus Comazon II.

Iulius Africanus legationem ad Alagabalum suscipit, pro instauranda Nicopoli in Palæstina, quæ & Emmaus. *Euseb.*

Annius Gratus. 974 221
Claudius Seleucus.

Ad hos vsque Consules Chronicon suum perduxit Iulius Africanus, illustris Chronographus. Alagabalus Imp. Alexandrum, Mammææ filium, adoptat & Cæsarem appellat.

Imp. Antoninus Heliogabalus IV. 975 222
M. Aurelius Seuerus Alexander Cæsar.

Alagabalus anno ætatis 18. cum matre Iulia tumultu militari occisus die 6. Martij, in Tiberim proiicitur. M. Aurelius Seuerus ALEXANDER, Mammææ filius, Princeps optimus successit; qui Christum in larario suo coluit. Alexandri Cancellarius fuit Vlpianus. Hippolytus Portuensis in Italia Episcopus hoc anno Canonem suum Paschalem edidit, in quo primum Alexandri Imp. annum pluribus characteribus insigniuit: de quo vide Petauium tom. 2. de Doctrina temporum cap. 60. & Bucherium ad Victorij Canonem cap. 13. & alibi.

Maximus. 976 223
Papirius Ælianus.

Claudius Iulianus. 977 224
Claudius Crispinus.

Callisto Papæ pridie Idus Octobris per martyrium in cælum sublato, Vrbanus patria Romanus post dies VI. subrogatur.

L. Turpilius Dexter. 978 225
M. Mæcius Rufus.

Imp. Alexander II. 979 226
C. Quinctilius Marcellus.

D. Cœlius Balbinus II. *post Imperator.* 980 227
M. Clodius Pupienus Maximus, *post Imperator.*

Vettius Modestus. 981 228
Probus.

Origenes, Cæsareæ in Palæstina existens, ordinatur presbyter; vt Euseb. 6. Hist. cap. 19. narrat.

Imp. Alexander Seuerus III. 982 229
Cassius Dio, Aproniani F. *Historicus.*

Coss. {Calpurnius Agricola. 983 230
{Clementinus.

Cæcilia virgo Romana, Tiburtius, Valerianus & Maximus pro Christo martyrium faciunt.

231 984 Tib.Claudius Pompeianus.
Felicianus.

Vrbanus Papa martyrio coronatur: Pontianus succedit. Gregorius cognomento Thaumaturgus, Neocæsareensis Episcopus, & frater eius Athenodorus, Origenis discipuli, florent.

232 985 Iulius Lupus.
Maximus.

233 986 Maximus II.
Ouinius Paternus.

234 987 Maximus.
Vrbanus.

Alexander Imp. Artaxerxem Persarum Regem vincit, & Romam reuersus VII.Kalendas Septembris triumphat; vt Lampridius tradit. Pontianus Papa ab Alexandro Imp. in Sardiniam relegatur.

235 988 L.Catilius Seuerus.
L.Ragonitius Vrinatius Quintianus.

Alexander, expeditione contra Germanos facta, à militibus cum matre Mammæa Moguntiaci perimitur 18.Martij. *Euseb. in Chronico.* Mammæam fuisse Christianam, & Antiochiæ edoctam, tradit Nicephorus. Alexandro successit MAXIMINVS, Gotho patre, Alana matre natus: quem primum ex militari corpore, absque Senatus Romani auctoritate, ab exercitu Imperatorem esse creatum Eutropius lib.9. scribit. Is bello Germanico prosperè confecto, Sirmij hiemem traduxit.

SEXTA PERSECVTIO.

In hac persecutione Pontianus Papa 19. Nouemb. occubuit: cui post dies 13. Anterus natione Græcus est subrogatus.

236 989 Imp. Iulius Maximinus Aug.
C Iulius Africanus.

Gordiani ambo, pater & filius, Carthagine imperium sibi sumunt. Quo nuntio accepto, Romani, instigante Senatu, à Maximino deficiunt. Vitalianus Præfectus prætorio, & Sabinus Vrbi Præfectus, interficiuntur. *Herod.* 7. *Lamprid.* Antero Papæ, III. Nonas Ianuarij martyrium passo, Fabianus patria Romanus post dies 13. sufficitur.

237 990 *Coss.* { P. Titius Perpetuus.
L.Ouinius Rusticus Cornelianus.

Gordiani ambo postquam in Africa annum circiter vnum imperassent, à Capeliano Maximi duce perimuntur. Senatus BALBINVM, & MAXIMVM PVPIENVM ex Vigintiuiris ad imperium prouehit. Maximinus Aquileiam obsidens, à militibus, vnà cum filio adhuc puero interficitur. *Herod.*8.

238 991 M.Vlpius Crinitus.
Proculus Pontianus.

Hic est annus ille, quo Censorinus librum de Die natali Vrbis scribebat, quemque variis annorum characteribus definit, & qui cum nostra supputatione Chronologica consentit. Censorinum lib. 21. & Petauium lib.9.de Doctrina temporum cap. 42.consule. Balbinus & Pupienus cum Gordiano C.Gordiani illius, quem in Africa cum filio

Anni V. C. Varroniani. | Anni vulgares Christi.

filio periisse suprà diximus, nepote iuxta Capitolinum, aut filio iuxta Eutropium. annum solidum Rempublicam tenuerunt. Posteà Gordianum, à quo fauore superabantur, amoliri cupientes, à militibus occiduntur. GORDIANVS ex illo tempore solus imperare cœpit, optima adolescens indole, quam Misithei doctissimi viri (cuius filiam duxit) prudentia temperabat. *Capitolinus.*

Coss. { Gordianus Imperator.
M. Acilius Auiola II. 992 239

Coss. { Vettius Sabinus II.
Venustus. 993 240

Gordianus Augustus II.
Titus Claudius Pompeianus II. 994 241

C. Aufidius Atticus.
C. Asinius Prætextatus. 995 242

C. Iulius Arrianus.
Æmilius Papus. 996 243

Misitheus Gordiani socer, dolo Philippi natione Arabis, è medio tollitur, & Philippus Præfecturam prætorij occupat.

Peregrinus.
Fuluius Æmilianus. 997 244

Gordianum PHILIPPVS Præfectus prætorio trucidat, eiusque loco fit Imperator circa initium mensis Martij. *Capitol.*

M. Iulius Philippus Augustus.
T. Fabius Titianus. 998 245

Pace cum Sapore Persarum Rege facta, Philippus ex Perside Romam venit; *Priscum* fratrem Syriacis exercitibus, Seuerianum generum Mysiæ & Macedoniæ præfecit. *Zozimus* 1.

Brutius Præsens.
Nummius Albinus. 999 246

Coss. { M. Iulius Philippus Augustus II.
M. Iulius Philippus Cæsar. 1000 247

Ineunte anno Vrbis conditæ millesimo, Ludi sæculares exhibiti sunt à Philippis Imperatoribus, patre II. & filio Consulibus; vt nummi superstites & Scriptores testantur. Quemadmodum autem nos Christiani Iubileum celebrare solemus à die Natali Christi anni centesimi ineuntis, ad Natalem eiusdem exeuntis; ita Imperatores Philippi Ludos suos à Palilibus ineuntis anni ab Vrbe condita millesimi, ad altera eiusdem exeuntis Palilia celebrarunt. Vnde factum, vt nummi aliqui Ludos illos nunc secundo, nunc tertio Philippi Consulatui adscribant, bis scilicet editos. Annus. Vrbis conditæ millesimus iniens est Christi vulgaris 247. exiens verò Christi 248. Cum vtroque igitur pariandus 2. & 3. Philippi patris, collegâ filio, Consulatus.

M. Iulius Philippus Augustus III.
M. Iulius Philippus Cæsar II. Philippi Imp. filius. 1001 248

S. Cyprianus creatur Carthaginiensis in Africa Episcopus, mortuo Donato; vt ex eius epistola 55. colligitur.

Fuluius Æmilianus II.
Vettius Aquilinus. 1002 249

Philippus senior Imp. Veronæ, & Philippus iunior Romę à militibus iugulatur: DECIVS ex inferiore ortus Pannonia succedit, præstāte vir

te vir animi virtute, ac bellandi vſu præditus; vt eum Aurelius Victor depingit.

250 | 1003 Coſſ. { Imp. Meſſius Decius.
Annius Maximus Grattus.

Sub Decio & Grato Conſulibus, ſicut fideli recordatione retinetur, primum ac ſummum Toloſana ciuitas S. Saturninum habere cœperat ſacerdotem. Hi ergò miſſi ſunt, Turonicis Gatianus Epiſcopus, Arelatenſibus Trophimus Epiſcopus, Toloſæ Saturninus Epiſcopus, Pariſiacis Dionyſius Epiſcopus, Aruernis Stremonius Epiſcopus, Lemouicinis Martialis eſt deſtinatus Epiſcopus. Ita Greg. Turonenſis lib. 1. hiſt. Francorum.

SEPTIMA PERSECVTIO.

Decius ſeptimam in Chriſtianos perſecutionem commouet; vt Euſebius in Chron. & 6. Hiſt. cap. 32. Oroſius lib. 6. cap. 21. narrant. In ea perſecutione Fabianus Papa martyrium fecit. Antonius monachus in Ægypto naſcitur.

251 | 1004 Decius Auguſtus II.
Q. Etruſcus Decius Cæſar F.

Cornelius fit Papa, poſteaquam ſedes vltra annum vacaſſet: contra quẽ Nouatianus ſchiſma couflauit. Decius contra barbaros pugnans, in promiſcua turba paludis gurgite hauſtus periit, ſic vt ne cadauer quidem inueniri potuerit. Decij item filius Q. Etruſcus Decius Cæſar, eodem bello eſt exſtinctus. GALLVS inde Hoſtilius, limitanei in Mœſia dux exercitus, militari ſuffragio creatus eſt Imperator: qui VOLVSIANVM filium in conſortem imperij aſſumpſit. *Zoſimus.*

252 | 1005 Imp. Trebonianus Gallus II.
Imp. Voluſianus.

Peſtilens morbus, quantus nunquam antea, totum penè terrarum orbem vaſtat: in quo Chriſtianorum etiam aduerſus perſecutores ſuos caritas enituit. Cyprianus ea de cauſſa librum de mortalitate ſcripſit. Romæ LX. Epiſcoporum & presbyterorum plurium Synodus contra Nouatianum eiuſque ſectatores congregatur: decretumque in ea, vt lapſi reciperentur.

253 | 1006 Voluſianus Aug. F. II.
M. Valerius Maximus.

Cornelius Papa martyrij palma donatur: cui Lucius patria Romanus poſt dies 35. ſufficitur.

254 | 1007 Imp. Licinius Valerianus II.
Imp. Gallienus.

Hoc anno incohat ſuam Cõſulum ſeriem Libellus aureus de Præfectis Vrbis, quem Cuſpinianus & Onuphrius Panuinius in ſuos Faſtorum commentarios integrum retulerunt. Qui quidem Præfectorum Vrbis tempus ac ſæpè etiam dies tam accuratè recenſet, vt vix in Conſulibus dirigendis falli potuerit. Centum ille & vnum collegia Conſulum continet, ad annum vſque Chriſti 354. eſtque omnino certa Conſulum dirigendorum regula. Libellum hunc aureum Bucherius in ſuo Victorio ſeparatim exhibet, ex veteri manuſcripto codice deſumptum; quem Cuſpinianus & Onuphrius, commentariis ſuis immixtum ac veluti confuſum ediderant. Gallus Hoſtilius Imp. cum Voluſiano filio apud Interamnam à militibus trucidatur, cùm aduerſus Æmilianum res nouas in Mœſia molientem pergeret. Exinde poſt Perſas, qui orientalem limitem armis infeſtabant, repreſſos, ÆMILIANVS imperium militaribus ſuffragiis eſt adeptus. Tertio pòſt menſe

mense Æmiliano sublato, rerum potitus est Licinius *Valerianus* cum *Gallieno* filio. Sub quibus res Romana multis barbarorũ incursionibus est lacerata. Tyranni quoque complures variis in locis sunt exorti, qui triginta numero à Trebellio Pollione percensentur. Origenes hoc anno moritur, natus annos 69. vt Eusebius 7. Hist. cap. 1. tradit.

Imp. Valerianus III.
* Imp. Gallienus II. 1008 | 255

Lucius Papa fit martyr, & post dies XXX. hoc est, nono Aprilis sufficitur Stephanus Romanus.

M. Valerius Maximus II. 1009 | 256
Man. Acilius Glabrio.

Cyprianus cum Africanis Episcopis, collecto cœtu, statuit Hæreticorum baptisma verum non esse; ideoque denuò baptizandos, quos illi abluissent. Id ipsum Firmilianus Cæsareæ in Cappadocia, & Dionysius Alexandriæ in Ægypto Episcopi statuerunt: quibus auctoritate Apostolica & Synodo conuocata Stephanus Papa restitit. *August. de Bapt. contra Donat. & Vinc. Lirinensis.*

Imp. Valerianus IV.
Gallienus Augustus III. 1010 | 257

OCTAVA PERSECVTIO.

Valerianus atroci in Christianos persecutione sæuit; vt Eusebius 7. hist. c. 9. & Seuerus Sulp. 2. narrant. Stephanus Papa martyrio coronatur: succedit Sixtus. Gregorius Thaumaturgus floret.

M. Aurelius Memmius Fuscus.
Pomponius Bassus. 1011 | 258

Romanum imperium à barbaris fœdè laceratur. *Cyriades* primus ex XXX. tyrannis Imperator salutatur. Sed & *Ingenuus* Pannonias regens, à Mœsiacis legionibus Imperator factus, per Celerem Verianum profligatus est; vt Trebellius Pollio, & Vopiscus fusè narrant. In Africa S. Cyprianus Carthagine glorioso martyrio vitam finiit; vt Hieronymus de Scriptor. ecclesiast. & Pontius in eius vita referunt.

Fuluius Æmilianus. 1012 | 259
Pomponius Bassus II.

Istud par Consulum, itemque proximè subsequens Baronius in Annalibus omisit, vt in epocham Christi vulgarem seu Dionysianam tantò citiùs delaberetur: vt suprà pag. 11. differui. Aduersus Scythas (à quibus capta Chalcedon, Nicæa succensa, & Dianæ Ephesinum templum crematum fuerat) Valerianus cùm profectus fuisset, indeque contra Saporem Persarum Regem, Orientali limiti infestum, progressus esset, ab eo captus est hoc anno, & more vilis mancipij habitus: adeò vt quoties equum conscenderet, illius incuruati ceruicibus pedem imponeret. Quem cute demum nudari ac saliri iussit, vt scribit Eusebius. Post hanc cladem *Odenatus* Palmyrenorum dux, cui *Zenobia* nupserat, Persas Romani fines imperij infestantes fortiter repressit, ac Romanã rem sustinuit, Regis nomine assumpto. Post patrẽ verò captũ GALLIENVS solus imperauit: qui luxu ac nequitiis perditus, imperium vndique tam à barbaris quàm à tyrannis lacerari passus est. *Trebell. Victor, Entrop.* Sixtus Papa obit martyr VIII. Kalendas Augusti: triduo pòst S. Laurentius diaconus patitur. Post dies 32. Dionysius creatur Papa.

Coss. { Cornelius Sæcularis. 1013 | 260
Iunius Donatus.

261 | 1014 | Imp. Gallienus IV.
Volusianus.

Neocæsareæ S. Gregorius Thaumaturgus, post barbarorum incursionem, Synodum Neocæsareensem celebrauit.

262 | 1015 | Imp. Gallienus V.
App. Pompeius Faustinus.

Regillianus, qui in Pannonia tyrannidem vsurparat, & Saturninus in Ægypto cæsi sunt. *Trebell.*

263 | 1016 | Nummius Albinus.
Maximus Dexter.

Gallienus, cum Aureolo & Clodio ducibus, contra *Postumū* tyrannū bellum gerit, & vincit. Romæ deinde Decennalia celebrauit; vt Trebellius in Gallienis fusè memorat. Cæterùm *Postumus* fuit Transrhenani limitis Dux, Galliarumque Præses, qui Salonino Gallieni filio apud Coloniam Agrippinam cæso, Galliarum imperium per annos septem tenuit, easque à Francis aliisque Germaniæ populis validissimè vindicauit. Postumi huius nomismata plurima Bauaci Bollesclæ, & alibi passim per Belgicam hodieque eruuntur. Porphyrius annos 30. natus Romā venit, & Plotinū 59. annū agentem est secutus.

264 | 2017 | Imp. Gallienus VI.
Amulius Saturninus.

Odenatus Palmyrenorum Rex, capta Nisibi & Carris, vindicataque Mesopotamia, Saporem Persarū Regem fugat. Cumque vinctos satrapas Romam misisset, Gallienus triumphare non erubuit, quasi ipse vicisset. Paucis pòst annis *Odenatus* Imperator à Gallieno renuntiatus, insidiis consobrini sui, vnà cum *Herode* filio, est trucidatus. Odenati porrò vidua *Zenobia*, virilis animi femina, suscepit imperium.

265 | 1018 | Valerianus Cæsar II.
L. Cæsonius Lucillus Macer Rufinianus.

Synodus Antiochiæ contra Paulum Samosatenum cogitur, & S. Gregorius Thaumaturgus haut multò pòst moritur. *Eus. 7. Hist. c. 22.*

266 | 1019 | Imp. Gallienus VII.
Sabinillus.

267 | 1020 | Ouinius Paternus.
Arcesilaus.

Gallieno pessimis moribus Rempublicam perdente, variis in locis triginta plùs minùs Tyranni imperium occuparunt, quorum singulorum vitas Trebellius Pollio breuiter descripsit. In Gallia primùm *Postumus* cum filio, deinde *Lollianus*, *Victorini* duo deinceps, exinde *Marius*, postremò *Tetricus*, *affectatores Romani nominis extiterunt: quos omnes datos diuinitus credo, ne cùm illa pestis (Gallienus) inaudita luxuria impediretur, malis possidendi Romanum solum Germanis daretur facultas*; vt Trebellius loquitur. *Postumus* porrò vir fuit in bello fortissimus, in pace constantissimus, in omni vita grauis: vsque adeò vt *Saloninum* filium suum, in Gallia positum, eidem Gallienus crederet, quasi vitæ custodi, morumq; & actuū imperialiū institutori. Sed cùm Galli vehementissimè Gallienū odissent, filiū autem eius apud se imperantē ferre non possent, eum, qui cōmissam regebat Rempublicā, Imperatorē appellarunt, missisque militibus Saloninū adolescentē interfeceruut. Hinc illa numismatū, à Postumo cusorū, apud nostros Belgas abundantissima est copia; quæ non solū Bauaci in Hannonia, sed & in Artesia, Flādria, agro Lutzeburgēsi Treuerensi, & alibi passim eruuntur.

tur. Marchantius in sua Flandria narrat, *Bollesela* haut procul à Castello Morinorum, nunc opido *Cassel*, duo circiter millia nummorum argenteorum, à Postumo cusorum, suo æuo inuenta fuisse. Ceterùm vt Galli nouarũ rerum semper sunt cupidi, Lolliano agente, Postumus cum filio suo cognomine, quem Cæsarem appellarat, hoc anno est interemptus; cùm nutantem Gallieni luxuria Rempublicam in pristinam securitatem, pulsis omnibus Germanicis gentibus, reuocasset. Exinde castra, quæ Postumus per annos septem in solo barbarico ædificauerat, subita Germanorum irruptione, direpta fuerunt & incensa; vt idem Trebellius loquitur.

Lollianvs in locum Postumi subrogatus, delatum sibi à Gallis hoc ipso anno sumpsit Imperium, vir in declamationibus adeò disertus, vt eius Controuersiæ Quintiliano dicantur insertæ. Interẽptus autem est à *Victorino*, Victorinæ seu Victoriæ filio, quæ posteà Mater castrorum ab exercitu appellata, & Augustæ nomine donata, primùm in Marivm, deinde in Tetricvm atque eius filium contulit imperia.

De Victorino tyranno, eiusque filio Victorino Cæsare, pauca hæc Trebellius narrat. Postumus senior, cùm videret magnis se Gallieni viribus peti, Victorinum militaris industriæ virum in participatum vocauit imperium, & cum eodem contra Gallienum conflixit. Cumque adhibitis ingentibus Germanorum auxiliis, diu bella traxissent, demum victi sunt. Tunc interfecto etiam Lolliano, solus Victorinus in imperio remansit; pòst à quodam actuario, cuius vxorem stuprauerat, Coloniæ Agrippinæ occisus, cum puerulo suo Victorino. *Exstant*, inquit Trebellius, *sepulcra humilia circa Agrippinam, breui marmore impressa, in quibus vnus est inscriptus:* Hic duo Victorini tyranni siti sunt.

Postumis, Lolliano, & Victorino vtroque interemptis, Marivs ex fabro ferrario tyrannus, triduo tantùm imperauit. Occisus est autem à quodam milite, qui cùm eius quondam operarius in fabrili officina fuisset, contemptus ab eodem fuerat. Diciturque hæc verba interemptor addidisse, *Hic est gladius, quem ipse fecisti.*

Victorina exinde Tetricvm Senatorem Romanũ, affinem suum, tunc Galliæ Præsidem, ad imperium hortata, Augustum appellari fecit, eiusque filium adhuc puerulum Cæsarem nuncupauit. Cumque multa Tetricus feliciter egisset, diuque imperasset, ab Aureliano Imp. demum apud Catalaunos victus, cùm militum suorum procacitatem ferre non posset, volens se eidem grauissimo Principi dedidit. Hunc Aurelianus posteà in triumphum duxit, eodem illo tempore quo & Zenobiam Odenati viduam, cum filiis minoribus Odenati, Herenniano & Timolao. Pudore tamen victus vir nimiùm seuerus, eum quem triumphauerat, posteà Correctorem totius Italiæ constituit, & Tetricum cum filio suo non solùm viuere, sed etiam in summa dignitate manere passus est.

Ceterùm Victorina, virilis animi femina, *Tetrico imperante est occisa, vel, vt alij asserunt, fatali necessitate consumpta. Cusi sunt eius nummi ærei, aurei & argentei, quorum hodieque forma exstat apud Treueros:* vt Trebellius loquitur. Hactenus de Tyrannis, qui Gallieni & Aureliani temporibus imperium in Gallia tenuerunt.

Odenato Palmyrenorum Rege (qui fuit vnus ex XXX. Tyrannis à Trebellio memoratis) Mœonij consobrini sui nequitia interempto,

to, ZENOBIA eius vidua imperium arripuit.

Ouinius Paternus II.

268 1021 Marinianus.

Gallienus Imp. à Martiano & Cecropio ducibus contra Aureolum tyrannum excitus, ad Mediolanum 21. Martij occiditur, cum fratre Valeriano. Imperauit cum patre suo annis circiter septem, solus octo. Successit Aurelius CLAVDIVS, Princeps moderatus, qui contra Gothos egregiè pugnauit, & Aureolum tyrannum sustulit.

269 1022 Imp. Aurelius Claudius II.

Ouinius Paternus.

Claudius Imp. Gothos insigni prælio vicit. Trebellius trecenta viginti barbarorum millia cæsa, nauium duo millia depressa narrat. Hoc ferè tempore, nimirum Claudio imperante, & Tetrico in Galliis tyranno, Vopiscus scribit vaticinam Druidem DIOCLETIANO Tungris existenti, Imperatori posteà in Christianos acerbissimo, imperium prædixisse: *Cùm*, inquit, *Diocletianus apud Tungros in Gallia, quadam in caupona moraretur, in minoribus adhuc locis militans; & cum Druide quadam muliere rationem conuictus sui quotidiani faceret; at illa diceret;* Diocletiane nimium auarus, nimium parcus es; *ioco non seriò Diocletianus respondisse fertur:* Tunc ero largus, cùm Imperator fuero. *Post quod verbum Druias dixisse fertur:* Diocletiane iocari noli; nam Imperator eris, cùm aprum occideris. *Semper exinde Diocletianus in animo habuit imperij cupiditatem, idq; Maximiano conscio atque auo meo, quibus hec dictum à Druide ipse retulerat. Denique vt erat altus, risit & tacuit. Apros tamen in venationibus, vbi fuit facultas, manu sua semper occidit. Denique cùm Aurelianus imperium accepisset, cùm Probus, cùm Tacitus, cùm ipse Carus, Diocletianus dixit:* Ego semper apros occido, sed alter semper vtitur pulpamento. *Iam illud notum est atque vulgatum, quod cùm occidisset Aprum Prefectum pretorij dixisse fertur:* Tandem aprum fatalem occidi. *Ipsum Diocletianum auus meus dixisse dicebat, nullam aliam fuisse sibi caussam occidendi manu sua Aprum, nisi vt impleret Druidis dictum, & suum firmaret Imperium.*

270 1023 Flauius Antiochianus, *aliàs* Alticianus.

Furius Orfitus.

Gothorum reliquiæ ad Hæmimontũ peste ac fame conficiuntur. Eadem peste tactus Claudius moritur. Cuius frater Quintillus cùm imperium vsurpasset, post dies 16. à militibus est obtruncatus, qui AVRELIANVM iam elegerant, obscuro quidẽ genere Sirmij natum, sed inter laudatos Principes numerãdum, si crudelitatẽ, in quam fuit propensior, excipias. *Trebellius.* Plotinus Philosophus moritur, vt Porphyrius in eius vita, & Firmicus lib. 1. cap. 3. narrant. Dionysius Papa 26. Decemb. moritur: cui post dies 5. suffectus Felix patria Romanus.

271 1024 Imp. Aurelianus Augustus.

Pomponius Bassus.

Alemani & Marcomani Romanum imperium infestant, à quibus clades ingens ad Placentiam accepta. Ob id trepidatum Romæ, & Sibyllini libri, Aureliano iubente, sunt consulti: cuius rescriptum III. Idus Ianuarij datum in hæc verba refert Vopiscus: *Miror vos, Patres sancti, tamdiu de aperiendis Sibyllinis dubitasse libris, perinde quasi in Christianorum ecclesia, non in templo Deorum omnium tractaretis.* Nempè quòd Christiani ab istiusmodi profanorum librorum lectione vtique

in ec

in ecclesiis abhorrerent. Posteà victi barbari. Aurelianus Romam veniens plerosque nobiles occidit; muros exinde Romanæ Vrbis amplificauit. *Vopiscus, Zosimus* 1.

Quietus. 1025 272
Voldumianus.

NONA PERSECVTIO.

Hanc Aurelianus Imp. circa hoc tempus instaurauit; in eaque S. Symphorianus Augustoduni cecidit.

M. Claudius Tacitus. 1026 273
Furius Placidianus.

Aurelianus in Orientem profectus Zenobiam vincit, & ad triumphum reseruat.

Imp. Aurelianus II. 1027 274
C. Iulius Capitolinus.

Aurelianus Tetricum tyrannum apud Catalaunos in Gallia in deditionem accepit, eumque cum Zenobia in triumpho ductum honoribus affecit; vt suprà in gestis anni 267. disserui. Zenobiam verò Aurelianus in Italia viuere passus est; vt Vopiscus & Eutropius lib. 9. narrant. Daciam prouinciam, quam Traianus vltra Danubium fecerat, idem Aurelianus deseruit, desperans eam posse retineri.

Imp. Aurelianus III. 1028 275
T. Auonius Marcellinus.

Aurelius Victor scribit *Aurelianum*, ex Romanis Imperatoribus primum, diadema capiti suo innexuisse, gemmis item ac veste aurata vsum esse. Periit hoc anno, fraude Mnesthei Secretariorum Notarij, ad Cænophrutium, inter Byzantium & Heracleam. Eo mortuo Interregnum fuit mensium circiter septem, ait Victor; quòd de eligendo Imperatore inter Senatum & milites amica, & ad hanc diem rara, esset orta contentio; eas mutuo sibi partes vtrisque deferentibus. Tandem ab Senatu VII. Kal. Octobris creatus est TACITVS, vir egregiè moratus, & tractandæ Reipublicæ in primis idoneus: qui ad Tacitum, Historicorum principem, genus suum referebat. Hic persecutioni finem imposuit. At idem ducentesimo pòst die apud Tarsum febri mortuus est, inquit Victor; eique FLORIANVS frater cùm successisset, à maiore exercitus parte Imperator factus est PROBVS. Florianus autem intra dies 60. incisis spontè venis, viuere desiit. Felix Papa martyrio coronatur: succedit Eutychianus, patria Lunensis, Tuscus.

Imp. M Claudius Tacitus. 1029 276
Fuluius Æmilianus II.

Tacito ac Floriano eius fratre mortuis, M. Aurelius Probus Sirmij in Pannonia natus, principatum gessit. Anatolius Laodicenus Episcopus floret, cuius Cyclus Decemnouennalis ab anno Christi 276. incipit. Bucherium in commentario ad Victorij Canonem Paschalem consule.

Imp. Aurelius Probus Augustus. 1030 277
Anitius Paulinus.

Onuphrius Panvinius & Gerardus Mercator istud par Consulum in suis Fastis omittunt, vt eò citiùs in vulgarem Dionysij epocham delabantur, vt suprà pag. 11. disserui. Ceterùm Baronius licet epocham Christi vulgarem biennio huc vsque penè præuertat, & vt in eam,

eam, cum certa Diocletiani æra, relabatur, Fastos Consulum per hæc tempora commisceat; hunc tamen Probi & Paulini Consulatum cum vulgari anno Christi 277. rectè componit. Probus Imp. in Galliam veniens sexaginta de barbaris opida recuperauit, & eorum septingenta circiter millia occidit; vt Vopiscus in Probo narrat. Barbaricæ, hoc est, Alemannicæ huius excursionis, duce *Chroco* factæ, Gregorius Turon. l. 1. cap. 32. hist. Franc. meminit, & in ea S. Priuatum Gabalitanum cecidisse narrat.

278 | 1031 Imp. Probus Augustus II.
Furius Lupus, *al.* Virius.

279 | 1032 Imp. Probus III.
Ouinius Paternus.

Proculo & Bonoso (qui apud Coloniam Agrippinam & ad Rheni tractum per tyrannidem imperium occuparant) superatis, & ad necem adactis, Probus Imp. Galliam pacauit. *Vopiscus, Eutrop.*

280 | 1033 *Coss.* { Iunius Messalla.
Gratus.

281 | 1034 Imp. Probus IV.
C. Iunius Tiberianus.

282 | 1035 Imp. Probus V.
Pomponius Victorinus.

Probus Imp. Persis superatis, ex Oriente in Italiam reditum parans, dum per Illyricum iter facit, Sirmij à militibus, quos ob nimiam seueritatem sibi infensos habebat, die 2. Nouembris occiditur. Sufficitur M. Aurelius Carus, Narbone in Gallia natus: qui mox Carinum & Numerianum filios Cæsares creauit. Carino ad tuendas Gallias misso, ipse cum Numeriano contra Persas in Orientem tetendit.

283 | 1036 Imp. M. Carus II.
M. Carinus Cæsar.

Carus Imp. post subactam Mesopotamiam, cùm Ctesiphontem vsque peruenisset, ibi fulmine ictus interiit. Numerianus patris obitum ægrè ferens, nimio fletu in morbum ocularem incidit.

284 | 1037 Imp. Carinus II.
Imp. Numerianus.

Numerianus dum in lectica vehitur, insidiis Arrij Apri soceri sui occiditur. Quo exstincto Diocletianus, in Dalmatia obscuro genere natus, imperium ab exercitu oblatū mense Septembri accepit. Is prima statim concione iurauit, nulla sua fraude Numerianum cecidisse, & postea interfectorem eius Aprum sua manu peremit. Qua de re vide quæ suprà in gestis anni 269. differui.

Æra Diocletiani, quæ & Martyrum Æra Ægyptiaca seu Alexandrina (abolito impij persecutoris nomine) dicta est, ab hoc anno incipit, à Neomenia Thoth fixa, id est, die 30. mensis Augusti, anni Christi vulgaris ducentesimi octogesimi quarti. Quod & auctor Chronici Alexandrini innuit & confirmat, cùm *Diocletianum Chalcedone renuntiatum Imperatorem XV. Kalendas Octobris, Nicomediam XV. Kalendas easdem purpuratum intrasse, & Kalendis Ianuariis* (anni scilicet proximi 285. ex nouorum Imperatorum more) *Consulem prodiisse* scribit.

285 | 1038 Imp. Diocletianus II.
Aristobulus.

His

His Consulibus *Carinus* apud Margum Mœsiæ opidum à suis prodictus, ab exercitu Diocletiani victus & interemptus est; vt Idatius in Chron. Eutropius & Cassiodorus tradunt. S. Sebastianus, dux primæ cohortis Prætorianorum, martyrio coronatur, vt & Tiburtius Chromatij filius.

Diocletianus *Maximianum* Herculium creat Cæsarem, eumque in Galliam mittit, ad rusticos in Gallia tumultuantes, qui se Bacaudas nominabant, compescendos: quod & præstitit. *Eutropius.* Quo tempore Maximianus apud Agaunum primò *Mauritium* legionis Thebææ Tribunum, eiusque socios milites, impia offerre sacrificia detrectantes, occidi iussit. Idem postea apud Coloniam Agrippinam *Gereonem* cum 318. commilitonibus; apud Veronam Frisiæ (aliis Bonnam) *Cass.um* & *Florentium* cum sociis plurimis; apud Coloniam Traianam & Vetera castra *Victorem* cum 330. sodalibus, & alios eiusdem legionis milites alibi è medio tolli mandauit: de quibus fusè in Fastis nostris Belgicis egimus.

M. Iunius Maximus II. 1039 | 286

Vettius Aquilinus.

Carausius obscuro loco apud Menapios natus, ac paulatim pronectus ob nauatam in bello fidelem operam, cùm apud Bononiam mare, per tractum Belgicæ & Aremoricæ, pacandum accepisset, quod Franci & Saxones infestabant, ob peculatum & pyraticam à Maximiano iussus occidi, purpuram sumpsit, & Britannias occupauit. Per idem tempus Achilleus in Ægypto tyrannidem inuasit: Narseus Persa Orienti bellum intulit: Quinquegentiani Africam infestarunt. Ob id Diocletianus MAXIMIANVM Herculium ex Cæsare fecit Augustum, Kalendis Aprilis, vt scribit Idatius: vt labantem, quà barbarorum quà tyrannorum grassatione, Rempublicam sustentaret.

Imp. Diocletianus III. 1040 | 287

Imp. Maximianus Herculius II.

M. Aurelius Maximus II. 1041 | 288

Pomponius Ianuarius.

Annius Bassus. 1042 | 289

L. Ragonius Quinctianus.

Coss. { Imp. Diocletianus IV. 1043 | 290

Imp. Maximianus Herculius III.

C. Iunius Tiberianus. 1044 | 291

Cassius Dio.

Cùm vndique imperium Romanum à barbaris aut tyrannis infestaretur, Diocletianus hoc anno duos Cæsares creauit, *Constantium Chlorum* (qui Claudij II. Imp. nepos per filiam traditur, ait Eutropius) & *Galerium Maximianum*, in Dacia natum haut procul Sardica, qui Armentarius cognominatus est, quòd armentorum pastor fuisset. Hos vt affinitate sibi iungeret, Diocletianus *Valeriam* filiam Armentario, Maximianus Herculius *Theodoram* priuignam Constantio collocauit. Inde quadrifariam partito bello, Diocletianus in Ægyptum, Herculius in Africam, Armentarius in Orientem, Constantius in Britanniam profecti sunt. Ab his omnibus, longis & laboriosis expeditionibus, Romanus orbis pacatus est.

Afranius Annibalianus. 1045 | 292

M. Aurelius Asclepiodotus.

Con-

Constantius in Britannia frustrà Carausium aggressus, pacem cum eo composuit. *Eutrop.9.*

293 | 1046 | Imp. Diocletianus V.
Imp. Maximianus IV.

Carausius ab Alecto socio post annos septem, quàm Britannias occuparat, occiditur. Alectus eidem successit, & triennio Britanniam obtinuit. *Eutrop.9.*

294 | 1047 | Constantius Chlorus Cæsar, *Constantini Magni pater.*
Galerius Maximianus Armentarius Cæsar.

295 | 1048 | Nummius Tuscus.
Annius Cornelius Anullinus.

Maximiano in Galliæ administratione suffectus *Constantius* Cæsar, Alectum Britanniæ tyrannum à Bononia, quam oppugnabat, circa hunc annum repulit. Mox & Batauiam à Francis occupatam recuperauit. Classem in mediterraneis Belgicæ opidis, ad fluuios sitis, ædificatam in Oceanum ad Gessoriacensem portum deduxit, & in Britanniam immisit.

296 | 1049 | Imp. Diocletianus VI.
Constantius Cæsar II.

Alectus Britanniæ tyrannus, ductu Asclepiodoti Præfecti Prætorio, opprimitur. Ita Britanniæ decimo anno recuperatæ, ait Eutropius. Apud Lingones à Constantio Cæsare sexaginta millia Alemannorum cæduntur. Quinquegentiani in Africa à Maximiano perdomantur. Caio Papæ martyrij palma donato, sufficitur Marcellinus patria Romanus.

297 | 1050 | Imp. Maximianus Herculius V.
Galerius Cæsar II.

Circa hoc tempus Constantius Cæsar multas Batauorum familias in agrum Ambianensem, Bellouacensem, Tricassinum & Lingonensem, ad eundem excolendum, deduxit, teste Panegyrista: *Per Victorias tuas,* inquit, *Constanti Cæsar inuicte, quidquid infrequens Ambiano & Bellouaco, & Tricassino solo Lingonicoq. restabat, Batauo cultore, reuirescit.*

Armentarius copiis per Illyricum, Mœsiamque contractis, Narseum vincit, vxorem illius, sorores ac liberos capit. Quapropter à Diocletiano in Mesopotamia tum morante, ingenti honore susceptus est. *Eutrop.9. Idatius.*

298 | 1051 | Anicius Faustus II.
Seuerus Gallus.

299 | 1052 | Imp. Diocletianus VII.
Imp. Maximianus Herculius VI.

His Consulibus victos Marcomanos tradit Idatius in Chronico.

300 | 1053 | *Coss.* { Iulius Constantius Chlorus Cæsar III.
Galerius Armentarius Cæsar III.

301 | 1054 | Postumius Titianus II.
Fl. Popilius Nepotianus.

302 | 1055 | Constantius Chlorus Cæsar IV.
Galerius Cæsar IV.

DECIMA PERSECVTIO.

Hæc atrocissima in Christianos persecutio, per vniuersum orbem à Diocletiano Imp. instituta, Belgicam quoque nostram grauiter afflixit.

afflixit. Fuſcianus & Victoricus apud Ambianos. Piatus & Chryſolius apud Turnacenſes martyrio ſunt affecti. Treueris, *ſub Rictiouaro Galliarum Præſide, innumerabiles penè martyres in hac Diocletiani perſecutione, ob Chriſti fidem, vario mortis genere necati ſunt*; vt in Faſtis Martyrologij Rom. 6. Octob. legitur. Breuiter, *omnis ferè ſacro martyrum cruore orbis infectus eſt*: vt Seuerus Sulp. lib. 2. loquitur.

Imp. Diocletianus VIII. 1056 303
Maximianus Herculius Auguſtus VII.

Cirthenſe conciliabulum à Donatiſtis cogitur, præſidente Secundo Tigiſitano in Numidia Epiſcopo: cuius acta Auguſtinus 3. contra Gaud. c. 27. refert.

Imp. Diocletianus IX. 1057 304
Imp. Maximianus Herculius VIII.

Poſt magnificum de variis bellis confectis triumphum Romæ à Diocletiano & Maximiano Impp. celebratum, vterque Kalendis Aprilis purpuram depoſuit, Diocletianus Nicomediæ, & Maximianus Mediolani. Ille ſponte, ſiue ingraueſcente iam ætate fatiſcens, ſiue Chriſtianæ rei, cui opprimendæ par non erat, tædio fractus, Salonam in hortos ſeceſſit. Maximianus auctoritate magis collegæ, quàm voluntate, vt idem faceret, eſt adductus. Eadem verò hora nuncupati ſunt Auguſti CONSTANTIVS CHLORVS, Conſtantini Magni pater, & GALERIVS Maximianus Armentarius: Cæſares verò duo alij ſunt creati, *Seuerus* & Galerius *Maximinus*, ſorore Armentarij genitus, vt Idatius, Eutropius lib. 10. & Aurel. Victor narrant.

Conſtantius porrò Chlorus cum Galerio Maximiano Armentario orbem Romanum ita partitus eſt, vt huic Illyricum, Aſia & Oriens cederet; ipſe verò Conſtantius Galliam, Britanniam, Italiam & Africam obtineret: qui poſteà & Italiam cum Africa ſponte collegæ ſuo ceſſit, Gallia & Britannia contentus. Itaque Maximianus Seuerum Italiæ, Maximinum Orienti præfecit: ipſe in Illyrico eſt commoratus; vt Eutropius, Victor & alij fusè narrant. Conſtantinus interim, Conſtantij Chlori filius, obſes à patre apud Diocletianum & Galerium relictus, cùm à parte repoſceretur, variis à Galerio periculis obiectus, & clàm dilapſus Bononiam ſeu Geſſoriacum ad patrem profugit; vt paulò infrà an. 306. narrabimus.

Marcellinus Papa VI. Kal. Maij martyrio afficitur; poſt dies 25. ſufficitur Marcellus presbyter Romanus.

Imp. Conſtantius Chlorus Auguſtus V. 1058 305
Imp. Galerius Maximianus Armentarius V.

Imp. Conſtantius Chlorus VI. 1059 306
Imp. Galerius VI.

Ad Conſtantium Chlorum, Bononiæ ſeu Geſſoriaci agentem, patrem ſuum, Conſtantinus veredis poſt ſe truncatis accurrit, Galerij Maximiani inſidias veritus. Conſtantius inde in Britanniam cùm traieciſſet, in eiuſdem filij ſui complexu,

Eboraci deceſſit, die 25. Iulij. CONSTANTINVS porrò, omnium militum conſenſu, Cæſar ibidem eſt creatus: qua appellatione tunc contentus, anno demum ſequenti nomen Augusti à Maximiano ſocero ſuo accepit. *Zoſimus l.2.Euſeb. l.1. de vita Conſtantini.*

Conſtantini imagine Romam perlata, MAXENTIVS Herculij filius à Prætorianis militibus ſubitò Imperator eſt acclamatus.

30 1060 Imp. Conſtantinus Auguſtus.

Maximianus Herculius IX.

al. Poſt Conſulatum VI. *Conſtantij Chlori.*

Galerius Maximianus, cognito Maxentium imperium vſurpaſſe, Seuerum Cæſarem aduerſùs illum cum exercitu mittit, qui deſtitutus à ſuis, Rauennam fugit. Galerius Romam cum exercitu petiit. Maximianus Herculius, ad ſpem erectus imperij reſumendi, quod inuitus dimiſerat, ex Lucania Romam venit, & Diocletianum Carnunti in Pannonia (non Carnuti in Celtica, vt malè narrat Zoſimus) vel, vt Victor ſcribit, Salonæ degentem, vt idem faceret, litteris eſt adhortatus: quod ille renuit. Poſtea Seuerum periurio deceptum, & Rauenna retractum, captiui habitu in Vrbem perduxit, & in Appia via, triceſimo ab Vrbe milliari, iugulauit, hoc ipſo anno 307. vt Idatius tradit. Cùm autem Maxentio inſidias ſtrueret Maximianus Herculius, Roma pulſus in Galliam ad Conſtantinum Treueris agentem fugit, eique Fauſtam filiam ibidem in matrimonium dedit, cum Auguſti titulo.

308 1061 Maximianus Herculius X.

Galerius Maximianus VII.

aliàs Maxentius & Romulus.

Annis bellorum ciuilium (primò Conſtantini Magni contra Maxentium, deinde filij eius Conſtantij contra Magnentium) Libellus de Præfectis Vrbis, ſuprà ad annum 254. memoratus, Conſules qui Romæ ſub Tyrannis fuerunt, aſſignat. Faſti verò Idatiani, à Sirmondo editi, & alij, illis expunctis, Cæſares victores plerumque ſubſtituunt. Nos, in gratiam curioſi Lectoris, Conſules vtriuſque partis dabimus.

309 1062 Poſt Conſulatum X. *Maximiani Herculij*, & VII. *Galerij Maximiani.*

al. Coſſ. { Maxentius II. & Romulus II.

S. Marcellus Papa martyrio XVII. Kal. Februarij coronatur: Euſebius natione Græcus poſt dies 20. ſuccenturiatur.

310 1063 Iterùm poſt Conſulatum X. & VII. *eorumdem.*

al. Conſul { Maxentius III. ſolus.

Maximianus Herculius dum genero ſuo Conſtantino inſidias ſtruit, iis per Fauſtam illius filiam, huius coniugem detectis, profugit Maſſiliam, ibique iuſſu Conſtantini ſtrangulatus interiit; vt Euſebius in Chron. Idatius & Eutropius l. 10. narrant. S. Petrus Alexandrinus Epiſcopus (qui Arium ob ſchiſma Miletij

11 1064 excommunicauerat) illuſtre martyrium facit.

Imp. Galerius Maximianus VIII.

Imp. Licinius Auguſtus.

al. Rufinus & Euſebius.

Li-

Licinivs Carnunti à Galerio Maximiano ex Cæſare Imperator cùm eſſet creatus, ipſe Galerius vulnere peſtilenti periit, octauo ſuo Conſulatu, vt Idatius in Faſtis, Aurelius Victor, ab Andrea Schotto editus, & alij teſtantur. Euſebius Papa 26. Septembris moritur: ſufficitur Melchiades natione Afer.

Imp. Conſtantinus II. 1065 | 312
Imp. Licinius II.
aliàs,Coſ. < Maxentius IV. ſolus.

Conſtantinus cæleſti crucis oſtento contra Maxentium animatus, & Alpes tranſgreſſus, victis ad Veronam illius ducibus, eumdem non longè ab Vrbe Roma prælio ſuperauit: qui per pontem, quem Tiberi impoſuerat fugiens, illius ruina oppreſſus ac demerſus periit. Ab hoc anno incipit Paſchalis centum annorum Laterculus, quo vetuſtior apud Latinos non extat, quemque Bucherius in ſuo ad Victorium commentario cap. 14. publicauit. Indictionvm originem Conſtantini anno ſexto, Chriſti 312. prodiiſſe, vulgò creditur; ſed nullo teſte idoneo. Illud conſtat, Indictiones nihil aliud eſſe, quàm præſtationes & tributa, quorum canon, id eſt, modus quotannis indicebatur. Sed cur ſpatio 15. annorum, quot orbis Indictionum colligit, finiri placuerit, & qua de cauſſa, quóve tempore primùm id vſurpari cœperit, cùm multæ multorum coniecturæ ſint, nulla ſatis probabilis adfertur. Eſt autem Indictionis vſus triplex. Nam alia à Kalendis Septembribus proficiſcitur, eaque *Conſtantinopolitana* dicitur; alia ab VIII. Kalendas Octobris, quæ *Cæſarea* vocatur. Harum vtra ſit vetuſtior, nondum conſtat. Tertia Pontificia ſeu *Romana* nominatur, quæ in Pontificiis diplomatibus adhibetur, & à Kalendis Iannariis, quæ priores duas illas epochas ſequuntur, ſumit exordium.

Conſtantinus Auguſtus III. 1066 | 313
Licinius Auguſtus III.

Rebus in Vrbe ordinatis, Conſtantinus in Germaniam cogitans, Mediolani ſororem ſuam *Conſtantiam* Licinio in coniugem tradit. Galerius Maximinus bello contra Conſtantium & Licinium ſuſcepto, in Illyrico victus à Licinio, in Aſiam fugit, & apud Tarſum Ciliciæ miſeranda morte conſumitur. Melchiades Papa IV. Idus Decemb. moritur.

Ceionius Rufus Voluſianus. 1067 | 314
Annianus.

Silueſter Romanus presbyter in Melchiadis locum ſufficitur Kalendis Februarij. Arelatenſe primum concilium, Conſtantini Magni hortatu, in Cæciliani Carthaginienſis & Donatiſtarū cauſſa, his Conſulibus celebratur. Huic concilio interfuerunt Oreſius Maſſilienſis, Marinus Arelatenſis, Verus Viennenſis, Dafnus Vaſenſis, Ambitauſius Remenſis, Auitianus Rotomagenſis, Reticius Auguſtodunenſis, Vocius Lugdunenſis, Maternus Agrippinenſis ſeu Colonienſis, Agrœcius Treuerenſis, Eborius Eboracenſis, & Reſtitutus Londinenſis, & alij Epiſcopi.

Conſtantinus Auguſtus IV. 1068 | 315
Licinius Auguſtus IV.

G 2 Con-

Anni vulgaris Christi | Anni V.C. Varroniani

Constantinus cum Licinio agit, vt Bassianus, cui *Anastasia* soror altera Constantini nupserat, Cæsar fieret, & Italiam obtineret. Sinicius interim Bassiani frater, Licinio adhærens, fratri persuadet, vt contra Constantinū bellum capesseret: sed ab eo in ipso conatu Bassianus opprimitur. Posteà cùm Sinicium mali auctorem Constantinus ad pœnas reposceret, negante Licinio, bellum inter ambos oritur. Pugnatum est primò ad Cibalim Pannoniæ opidum VIII. Idus Octobris, & posteà in campo Mardiensi. Vtrobique fusi fugatique sunt Liciniani. Pace tandem composita, sic inter ipsos conuentum est, vt Constantinus ab Illyriis versus Occidentem omnia teneret, Licinius verò Thraciam & Orientem possideret.

316 1069 Rufius Ceionius Sabinus.
Rufinus Proculus.

Diocletianus Salonæ III. Non. Decemb. moritur, vt Idatius & Eusebius tradunt. S. Martinum hoc anno natum esse Gregorius Turon. l. 1. Hist. Franc. c. 26. refert.

317 2070 Ouinius Gallicanus.
Septimius Bassus.

His Consulibus leuati tres Cæsares, *Crispus, Licinius* & *Constantinus iunior*, ipsis Kalendis Martiis. *Idatius*. Fuit autem Crispus Constantini Magni ex Mineruina priore coniuge filius.* Constantinus autem iunior Arelate paucis antè diebus ex Fausta posteriore coniuge natus fuerat. Licinius iste iunior, Aurelio Victori Licinianus, patrem habuit Imp. Licinium.

318 1071 Imp. Licinius V.
Crispus Cæsar.

Alexander Episcopus Alexandrinus Arium eiicit, qui in Palæstinam abiens omnia permiscet, & Eusebio Nicomediensi præ cæteris adiutore vtitur; vt Socrates, Sozomenus lib. 1. Epiph. Hær. 69. narrant.

319 1072 Imp. Constantinus Augustus V.
Licinius iunior Cæsar.

Licinius Imp. Christianos de palatio suo pellit, aliaque plurima contra eosdem statuit ac gessit, in odium Constantini; vt Eusebius lib. 1. de vita Const. cap. 44. & sequentibus, exponit. Constantinus de Clericorum immunitate rescripsit l. 2. Cod. de Episcopis.

320 1073 Coss. { Imp. Constantinus Augustus VI.
Constantinus iunior Cæsar.

Crispus Cæsar contra Alemannos bellum feliciter gerit. Constantinus pœnas contra orbos & cælibes latas sustulit.

321 1074 Crispus Cæsar II.
Constantinus iunior Cæsar II.

Quinquennalia Crispi & Constantini Cæsaris hoc anno celebrata sunt; quæ cum anno XV. Constantini concurrisse testatur Nazarius in Panegyrico. Eodem anno Kalendis Augusti Medicis, Grammaticis, & professoribus aliis litterarum, immunitatem aliaque beneficia Constantinus concessit. l. 1. Cod. de Med. & prof.

322 1075 Petronius Probianus.
Anicius Iulianus.

323 1076 Acilius Seuerus.
Iunius Rufinus.

Con-

Constantinus sanctionem edidit contra diuersarum religionum homines, qui Clericos ad lustrorum sacrificia celebranda compellerent. *l. 5. Cod. de Eccl. & Cler.*

Crispus Cæsar III.

Constantinus Cæsar III. 1077 324

Licinius cùm aduersus Constantinum arma cepisset, prope Hadrianopolim Nonis Iulij maxima clade affectus est, amissis traginta quinque millibus. Inde Byzantium se proripiens, denuò pugna nauali vincitur, ac demum nouissimo ad Chalcedonem prælio debellatus, in victoris potestatem venit: à quo vitam (Constantia coniuge, Constantini sorore agente) pactus, ac Thessalonicam relegatus, sequenti anno 325. quòd res nouas iterum moliretur, in eadem vrbe peremptus est. Post Licinium victum & in ordinem redactum, hoc est à mense Octobri huius anni 324. Constantinus solus Monarcha annos tredecim fuit; vt Victor manuscriptus testatur.

Coss. { Paulinus. 1078 325
Iulianus.

His Consulibus prima Synodus œcumenica Nicæna contra Ariū est celebrata, conditumque in ea Symbolum fidei. Siluester Papa Synodi decreta ad se missa probauit. Eusebius Cæsareensis Chronicon suum hoc anno terminat, quod Hieronymus excipit.

Imp. Constantinus Augustus VII. 1079 326

Constantius Cæsar.

Hoc anno Crispus Cæsar, quòd in suspicionem incestæ cum nouerca consuetudinis venisset, Polæ in Istria occiditur, vt Ammianus lib. 14. ait. At Zosimus lib. 2. Romæ id factum asserit. De anno testatur Idatius. Eodem anno & Licinius, Licinij filius, est interemptus, teste eodem Zosimo. Helena Constantini mater Crucem Domini Hierosolymis repertam, & insignibus miraculis exploratam, diuisit, ac partem ibi reliquit, partem sibi sumpsit. At Constantinus Hierosolymorum vrbem instaurauit, & in ea basilicam insignem exstrui iussit. Helena porrò duas alias erexit, vnam Bethleemi, alteram in Monte Oliuarum. Eusebium lib. 3. de vita Constantini cap. 24. & 43. consule. Arnobius in Africa rhetor clarus habetur. Floret & Lactantius Arnobij discipulus, qui Crispi Cæsaris, extrema iam ætate, præceptor fuit.

Fl. Valerius Constantinus. 1080 327

Maximus.

Constantinus Faustam vxorem suam, ob falsam Crispi delationem, in balneo interfici iubet; vt Hieronymus in Chron. Zosimus l. 2. & Eutropius 10. tradunt. Hoc ferè tempore die 18. Augusti Romæ obiit *Helena*, inter filij sui Constantini Magni ac nepotum complexus, annos 80. nata, ab eodem Constantino in basilica SS. martyrum Marcellini & Petri, Via Lauicana, magnificè sepulta. *Euseb. l. 3. de vita Const. c. 46. & 47.* Idem porrò Constantinus Drepanum Bithyniæ vrbem, in honorem Luciani martyris ibi conditi, instaurans, ex vocabulo matris suæ, Helenopolim nuncupauit; vt Hieronymus in Chron. testatur. Fuit autem Helena non Britauna, sed Bithyna, & Constantinum Tarsi seu Drepani in Bithynia, iuxta Nicomediam, circa annum 273. peperit; vt Lipsius lib. 4. de Magnitudine Rom. cap. 2. docet. Ceterùm Helena, imperante Constantino, Hierosolymis duas basilicas erexit; vt & *Sanctensem* in Cliuia, *Bonnensem* ad

Anni vulgares Christi. | Anni V.C. Varroniani.

Rhenum in diœcesi Coloniensi, *Vesontinam* in Burgundia, & alias alibi basilicas ædificauit. Helenam porrò Constantini Chlori concubinam fuisse non pauci scribunt; alij legitimam coniugem, sed obscuro loco natam fuisse contendunt. Zonaras to.3. in incerto rem relinquit.

Consules { Ianuarius & Iustus.

328 1081 Iuuencus presbyter Hispanus Euangelia carmine vertit, teste Hieronymo. Constantinus Imp. Byzantium, ob situs oportunitatem, instaurare ac munire aggreditur, ibique sedem Imperij posteà constituit. *Zosimus l.2.*

329 2082 Imp. Constantinus Augustus VIII.
Constantinus Cæsar IV.

330 1083 *Coss.* < Gallicanus & Symmachus.

His Consulibus, V. Idus Maias, Constantinopolis (antea Byzantium nuncupata) à Constantino Imp. est dedicata, vt Idatius in Fastis prodit. Hanc ipsam vrbem idem Constantinus totius pœnè orbis Romani spoliis locupletauit, alteramque Romam esse voluit.

331 1014 Annius Bassus.
Ablauius Ægyptius.

Constantini Imp. edicto Gentilium templa subuertuntur, vt Hieronymus in Chron. & Theophanes tradunt.

332 1085 *Coss.* < Pacatianus & Hilarianus.

Constantinus Sarmatis contra Gothos auxilium implorantibus succurrit. S. Martinus annos 17. natus militiæ circa hoc tempus adscribitur, vt Seuerus in eius vita cap. 1. narrat. Atque his quidem Consulibus Rescriptum de veteranorum filiis ad militiam cogendis datum exstat l.7. Cod. Theod. tit. 22.

333 1086 Dalmatius & Xenophilus.

Constans Constantini filius hoc anno VIII. Kal. Ianuarias leuatus est Cæsar, teste Idatio. Eodem anno V. Kalendas Octobris Constantinus Medicis & Professoribus litterarum immunitatem confirmauit; *quò facilius liberalibus studiis multos instituerent*, l.2. Cod. de Med. & Prof.

334 1087 Optatus & Paulinus.

Constantino petente, Episcopi plurimi Cæsaream Palæstinæ conueniunt pro caussa Athanasij, qui inde Tyrum sese posteà transtulerunt. Hi ipsi Episcopi basilicam Hierosolymis posteà dedicarunt. *Socrates l.1.c.20.*

335 1088 Constantius & Albinus.

Constantinus Imp. VIII. Kal. Augusti Tricennalia edidit, & XIV. Kal. Octobris *Dalmatius*, Dalmatio Constantini fratre genitus, leuatus est Cæsar; vt Idatius & Aurelius Victor tradunt. Dalmatij huius iunioris fratrem *Annibalianum* idem Constantinus Regem Regum & Ponticarum gentiũ constituit, Constantiana filia sua ipsi in coniugem data. Hinc Annibalianus Rex ab Ammiano l.14. nuncupatur. Hoc item anno famosum illud conciliabulum Tyri est celebratum, cui se sistit Athanasius, & obiectam Arsenij cædem, aliaque crimina strenuè diluit. Sed aduersariorum crescente nequitia, coactus est ad Constantinum fugere. Basilica interim à Constantino erecta Tyri ab Episcopis est dedicata, & pòst altera Hierosolymis. *Euseb.*

336 1089 Nepotianus & Facundus.

Marcus Papa Siluestro XVII. Kal. Februarij subrogatur. Athanasius

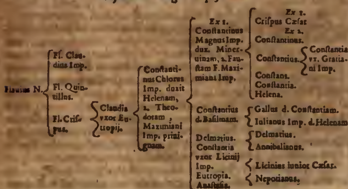
sius A ianorum calumniis in exilium pulsus, hoc anno ad vrbem Treuerensem venit: vbi à S. Maximino illius vrbis Episcopo humaniter exceptus, biennium & menses quatuor substitit. Quo tempore S. Seruatius Tungrorum Episcopus amicitiam cum ipso contraxit. Marcus Papa die 7. Octobris moritur: cui sub finem mensis eiusdem succedit Iulius, patria Romanus. 1090 337

Coss. Felicianus & Titianus.

Constantinus Magnus Imp. die 22. Maij ipso die Pentecostes moritur, rure proximo Nicomediæ, quod Achyronam vocabant. Eusebius & alij veteres paulò ante mortem baptizatum fuisse memorant. Ex Fausta, Maximiani Imp. filia, tres reliquit filios imperij heredes, qui Romanum orbem inter se partiti sunt. CONSTANTINVS natu maximus Gallias, & quidquid trans Alpes erat obtinuit: CONSTANS natu minimus Romam cum Italia, Africam; Siciliam cum reliquis insulis, Illyricum, Thraciam, Macedoniam & Græciam; CONSTANTIVS inter ambos natu medius, à freto Propontidis Asiam & Orientem cum Ægypto. Adeòque hoc ipso anno, V. Idus Septembris, tres Augusti sunt renuntiati, vt Idatius asserit.

Habuerat Constantinus Magnus, horum trium Augustorum pater, fratres duos, *Constantium* Iuliani Apostatæ patrem, & *Delmatium*, alio nomine Anabalianum. Huius duo erant filij, *Delmatius*, Cæsar anno 335. teste Idatio creatus, & *Anabalianus*, vel Annibalianus, quem Regem Regum & Ponticarum gentium Constantinus esse iusserat. Quos omnes, vtpote imperij quodammodo participes, statim post Constantini Magni obitum, militaris seditio oppressit, Constantio Imp. incitante vel conniuente. Cum his etiam peremptus est *Optatus*, Patricius nouo & hactenus inusitato dignitatis titulo creatus: quo qui donabantur, supra Præfectos prætorio sedebant. Occisus & *Ablauius* Præfectus prætorio; vt & vnus ex Constantij filijs, Galli & Iuliani Apostatæ frater. Gallum ægritudo, Iulianum tenera ætas (erat enim tunc quinquennis) vix neci subtraxit. His parricidialibus auspiciis tres isti fratres imperium inierunt: quos inter haut diu concordia stetit. *Euseb. l. 4. c. 64. Zosimus 2. Socrat. 3. c. 1. Sozom. 5. c. 11.* Romæ Concilium à Iulio Papa celebratur, in quo Nicæni Concilij acta sunt probata, & hæresis Ariana est damnata.

Constantini Magni Imp. stemma.

Sub.

Sub Constantini & Maxentij Impp. exordium, duo nata sunt schismata, *Donatistarum* in Africa, & *Meletianorum* in Ægypto. Prius his de caussis conflatum est. Lucilla mulier Hispana Carthagine viuebat, præpotens & factiosa, quæ à Cæciliano Archidiacono reprehensa, vlciscendi sui occasionem captabat. Fortè accidit, vt Mensurius Carthaginiensis Episcopus, à Maxentio Romam euocatus, senioribus quibusdam ecclesiæ vasa commendaret. Quo mortuo Cæcilianus in eius locum ordinatus à Felice Aptungitano, cùm ab istis deposit um repeteret, communionem illius auersati sunt; quibus se Lucilla coniunxit. Hæc origo fuit Donatistarum, qui à *Donato à Casis nigris*, præcipuo schismatis auctore, à quo Maiorinus ordinatus est, nomen adepti sunt; etsi ab altero cognomine Donato, qui Maiorino suffectus est, nuncupari se posteà maluerunt. Maxentio sublato, cùm Donatistæ Constantinum interpellassent aduersùs Cæcilianum, quem à traditore Felice ordinatum asserebant, Imperator Melchiadi Rom. Pontifici & aliis Episcopis (quorum tres erant Gallicani) caussam commisit: à quibus anno 313. damnati sunt schismatici, cum eorum principe Donato. At hi in Africa denuò tumultuantes, & ab Æliano Proconsule reiecti, ad Imperatorem prouocant: quo agente, Arelate in Synodo caussa illorum denuò disceptata est, & secundùm Cæcilianum dicta sententia anno 314. Volusiano & Aniano Consulibus. Cumque nihilominus iterum ad Constantinum prouocassent, Romã primùm, deinde Mediolanum venire iussi, ibi postremò damnati sunt, addita exilij pœna; quam idem posteà Constantinus remisit.

Alterum schisma *Meletianorum* fuit. Auctor eius *Meletius* Lycopolitanus Episcopus, qui à Petro Alexandrino Episcopo propter crimina exauctoratus, ab eo desciuit. Ex ea factione prodiit *Arius* Alexandrinus presbyter, qui contra Dei Filium impiam hæresim effudit. Ob quam ab Alexandro Episcopo eiectus ecclesia, patronos sibi quæsiuit Eusibium Nicomediensem, & alterum Cæsareensem Episcopos, cum pluribus aliis: quod incendium frustrà per litteras, perque legatum Hosium Cordubensem Episcopum conatus restinguere Constantinus, Nicænam denique Synodum haberi anno 325. iussit, vt suprà narrauimus. Ab hac Synodo hæresis Ariana est damnata. Quòd autem in illa omni actione præcipuas sibi partes vendicarat Athanasius, Alexandri Episcopi Alexandrini diaconus, omnium in se Arianorum conuertit odia: atque is quinto post Concilium mense mortuo Alexandro, in eius substitutus est locum; neque vt Arium Alexandriam redire pateretur, precibus vllis aut minis ab eo impetrari potuit. Ob id Meletianorum & Arianorum calumniis exagitatus perpetuò fuit.

338 | 1091 *Coss.* < Vrsus & Polemius.

Athanasius à Constantino iuniore cum litteris Alexandriam remissus, magno cum honore ibidem recipitur. Constantius expeditionem in Persas suscipit.

339 | 1092 Constantius Augustus II.
Constans Augustus.

Constantinus & Constans matrimonia cum fratris aut sororis filia sub capitali pœna prohibent, l. 1. Cod. de incestis nuptiis.

340 | 1093 *Coss.* < Acyndinus & Proculus.

Synodus in caussa Athanasij Romæ à Iulio Papa indicitur: ad quam Athanasius venit, & Romæ annum & menses sex hæsit, vitamque

tamque Antonij interim publicauit. Eusebius Cæsariensis moritur, vt Socrates l.2.c.3. indicat. Constantinus iunior Constanti fratri bellum inferens, eiusque in fines irrumpens obtruncatur, & in Alsam fl. prope Aquileiam proiicitur; vt Aurel. Victor & Idatius tradunt. A quibus nonnihil Zosimus l.2. dissentit. Post fratris sui necem CONSTANS in Gallia regnauit.

Marcellinus & Probinus. 1094 | 341

Constans in Gallia cum Francis pugnat. Antiochiæ basilica à Constantino Magno exstructa (quam Dominicũ aureũ Hieronymus in chr. nuncupat) consecratur, & ibidẽ Synodus XC. ampliùs Episcoporũ habetur. Constãtius sacrificia interdicit, L.2. Cod. de Paganis.

Constantius Augustus III. & Constans Augustus II. 1095 | 342

Franci à Constante vincuntur & pacantur; vt Hieronymus in chron. & Idatius testantur. Photinus, patria Ancyranus, hoc ferè tempore nouam hæresim condidit.

Coss. < Placidus & Romulus. 1096 | 343

S. Paulus primus eremita moritur, annos 113. natus; vt Hieronymus in eius vita narrat.

Leontius & Salustius. 1097 | 344

Neocæsarea in Ponto subuertitur, excepta ecclesia, Episcopo & reliquis ibidem repertis.

Amantius & Albinus. 1098 | 345

Titianus vir eloquens Præfecturam prætorio in Galliis administrat. *Hieron. in chron.*

Post Consulatum Amantij & Albini.

al. Constantius Augustus IV. & Constans Augustus III. 1099 | 346

Post Consulatum Amantij & Albini, IV. Idus Maias, Agrippinense seu Coloniense conciliũ celebratur, in eoq; damnatur Euphratas illius vrbis Episcopus, quòd Christũ Deũ negaret. Huic concilio Maximinus Treuerorũ, Valentinus Arelatensiũ, Donatianus Cabilonensiũ, Seuerinus Senonũ, Optatus Tricassiũ, Iesses Nemetũ, Victor Vangionũ, Valerianus Autissiodorensiũ, Simplicius Augustodunensium, Amandus Argentinensiũ, Iustinianus Rauracorũ, Eulogius Ambianorum, Seruatius Tungrorũ, Discolius Remorũ, Martinus Moguntiacensium, Victor Mediomatricorũ, Desiderius Lingonũ, Panchatius Vesontionensium, Sanctinus Virodunensium, Victorinus Parisiorũ, Superior Neruiorum, Mercurius Suessionum, Diopetus Aurelianensium, & Eusebius Rotomagensiũ, Episcopi subscripserunt.

Coss. < Rufinus & Eusebius. 1100 | 347

Sardicæ (quæ vrbs in Illyrico, & in Thraciæ ac Mysiæ confinibus est posita) conciliũ celebratur: cui CCCLXX. Episcopi plæriq; Catholici, reliqui Ariani, interfuerunt. Ex Gallia adfuerunt, Maximinus Treuerorũ, Euphratas Agrippinensiũ, Discolius Remorũ, Seruatius Tungrorũ, Eulogius Ambianorũ, Victorinus Parisiorũ, Simplicius Augustodunensiũ, Superior Nerniorũ, & alij Episcopi. Ex sola Gallia Athanasius (qui & præsens ibi fuit, & à Patribus est absolutus, damnatis Arianis) triginta quatuor Episcopos adfuisse memorat. Superior porrò Episcopus non Tornaci, sed Bauaci seu Bagaci (quod tunc erat Neruiorum caput & vrbs primaria, Ptolemæo teste) sedem habuit; vt antiquitatis peritiores sentiunt. Sed Bauaco posteà ab Hunnis, Gothis, Vandalis, Francis aliisque barbaris vastato, Neruiorum sedes episcopalis inde Camaracum est translata.

Philippus & Salia. 1101 | 348

Carthaginiense concilium sub Grato Episcopo Carthaginiensi celebratur, in quo Canones XIV. sunt sanciti. Maximus Hierosolymorum Episcopus moritur: post quem Ariani ecclesiam illam inuadunt. *Euseb. chron.*

349 | 1102 Vlpius Limenius & Aco Catullinus.

Constantius fratris sui litteris minisque compulsus Athanasium ad se euocat: qui Alexandriam cum honore posteà remissus est; vt Theodoretus l.2.c.12. Socrates 2.c.18. narrant.

350 | 1103 *Coss.* Sergius & Nigrinianus.

Anno 350. ineunte (vt ex Idatio colligitur) Constans à Magnentij duce Gaisone, prope Pyrenæos in castro, cui Helenæ (nunc Elnæ) nomen, occiditur, annos 30. natus; vt in Chronico scribit Hieronymus: etsi Aurelius Victor annos non nisi 27. tribuat. Constante cæso, *Magnentius* tyrannus Gallias occupat, Augustoduni leuatus XV. Kal. Ianuar. Constantis itẽ morte cognita, *Vetranio* Magister militũ, in Pannonia apud Mursam; *Nepotianus*, Eutropia Constantij sorore natus, Romæ imperium per tyrannidem arripiunt, ille Kalendis Maij, hic III. Nonas Iunij. Vetranio octauo pòst mense, nempe VIII. Kalendas Ianuarij, in ordinem redactus, priuatam vitam coluit. Nepotianus vicesimo octauo die à Magnentij ducibus oppressus est. Cæterùm Magnentius cùm à Constantio Orientis Augusto, Constantis cæsi fratre, sibi metueret, pacemque regno suo stabiliendo necessariam existimaret; binos ex Gallia maximi nominis Antistites, *Maximinum* Treuerensem, & *Seruatium* Tungrensem, Episcopos, in Orientem ad Constantium illa de caussa misit: quibus additi sunt Comites duo *Clemens* & *Valens*. Hi itaque Alexandriam appulsi, ab Athanasio, non ita pridẽ in sedem restituto, humaniter sunt accepti: vtpotè Treueris & in Sardicensi concilio illi probè cogniti. Hinc conflata est Athanasio noua calumnia, quasi per hos ad Magnentium contra Constantium scripsisset: de quo se purgat Apologia ad Constantium, & inter suæ innocentiæ testes primum nominat *Seruationem* siue Seruatium nostrum.

351 | 1104 Post Consulatum Sergij & Nigriniani.

al. Coss. Magnentius Imp. & Gaiso.

Constantius aduersus Magnentium bellum parans, GALLVM patruelem suum Idibus Martij Cæsarem creat, vt testatur Idatius: quem & Constantium appellauit, ipsique commisit Orientem, & sororem suam *Constantiam* eidem dedit vxorem, quæ Annibaliano anteà nupserat. Magnentius verò DECENTIO fratri Cæsari Gallias permisit. Posteà cum Magnentio ad Mursam in Pannonia prælium fuit. Victus primò Constantij exercitus, posteà victor fuit; vt Eutropius 10. Zosimus 2. Idatius & alij narrant. Sirmij in Pannonia Synodus habetur, in qua Photinus damnatur.

Hoc ferè tempore orta putatur Paganorum appellatio: cùm videlicet Constantius Christianos esse milites omnes iussit, ac detrectantes exauctorauit, paganosque esse voluit; vt Theodoretus l.3. c.3. narrat. Eodem ipso tempore Martinũ, cùm annũ vitæ tricesimũ quintum ageret, baptizatũ fuisse Gregorius Turon. l.1.c.35. tradit.

352 | 1105 Constantius Augustus V. & Constantius Gallus Cæsar.

al. Coss. Decentius & Paulus *in Occidente*.

Iulio Papæ defuncto Liberius die 8. Maij sufficitur.

353 | 1106 Constantius Augustus VI.

Constantius Gallus Cæsar II.

Ma-

Magnentius rebus in Gallia deſperatis, III. Idus Auguſti, Lugduni in palatio ſe interficit. Decentius eius frater apud Senones, XV. Kal. Septembris, laqueo ſe ſuſpendit; vt Hieronymus in chron. Victor, Eutropius, Zoſimus & alij narrant. Magnentio ſublato, *Conſtantius* Imp. regnauit in Gallia, & Arelate ludos Circenſes magno apparatu VI. Idus Octobris edidit, hiememque ibi tranſegit. *Ammianus l.* 14. Arelate concilium ab Arianis indicitur, cui Conſtantius Imp. & Valens atque Vrſacius, aliique Arianæ factionis principes, cum Saturnino Arelatenſi Epiſcopo, interfuerunt. In hoc concilio, vi metuque compulſi ſunt orthodoxi Epiſcopi, vt Athanaſij damnationi ſubſcriberent. Paulinus tamen Treuerorum Epiſcopus Arianorum conatibus (cùm cæteri cederent) conſtanter obſtitit, eamque ob cauſſam à Synodo iam corrupta damnatus, in exilium à Conſtantio Imp. pulſus eſt; vt Sulp. Seuerus lib. 2. hiſt. & Hilarius in libello ad Conſtantium, itemque in Fragmentis à Nicolao Fabro editis narrant.

Conſtantius Auguſtus VII. 1107 354
Conſtantius Gallus Cæſar III.

In his Conſulibus libellus aureus de Præfectis Vrbis & Conſulibus, à Bucherio in commentario ad Victorij Canonem Paſchalem cap. 13. editus, definit. Dictum libellum aptè, pro ſerie Conſulum reſtituenda, excipit Ammianus Marcellinus; Ammianum verò Proſperi Aquitani Chronicon: in quo Conſules vſque ad annum Chriſti vulgarem 455. notatos fuiſſe, Victorius teſtatur; vt etiam plerique manuſcripti codices exhibent. Idatiani item Faſti decennio toto prouectiores, Marcellini inſuper Comitis Chronicon, vt & Alexandrinum Chronicon à Radero editum, plurimùm faciunt ad Proſperi, Victorij & Caſſiodori Faſtos Conſulares (quantumcumque confuſos ac tranſuerſos) in debitum ordinem reſtituendos. Huc item facit Fragmentum veterum Faſtorum, ab anno Chriſti vulgari 205. vſque ad hunc 354. annum, Conſulum nomina, cum annuis Kalendarum ferijs, fideliter exhibens: quod Fragmentum apud eumdem Bucherium lib. citato c. 14. legitur.

Conſtantius Imp. Arelate mouens contra Gundomadum & Vadomarium Alemannorum Reges, fœdus poſteà cum illis pepigit. Exinde Mediolanum ad hiberna diſceſſit. Conſtantina interim Galli vxor in Bithynia vi febrium periit. Gallus iuſſu Conſtantij in inſula Flanona in Illyrico occiditur. Iulianus, cui cognomen Apoſtatæ poſteà adhæſit, in diſcrimen adductus, Mediolanum cum veniſſet, [illegible]iæ Auguſtæ opera liberatus, exinde Athenas ſtudiorum cauſſa ſe contulit. Qua in vrbe tunc agebant S. Baſilius & S. Gregorius. Ammianum l. 14. & 15. Socratem 2. c. 27. & alios conſule. Hoc ipſo anno Idibus Nouembris natus eſt S. Auguſtinus in Africa.

Coſſ. Arbetio & Mauortius Lollianus. 1108 355

Siluanus Magiſter peditum apud Coloniam Agrippinam imperium per tyrannidem inuadit: ſed is intra 28. diem militari tumultu ſublatus eſt. Cumque Germani Coloniam obſeſſam captamque deleuiſſent, *Iulianus*, Galli frater, à Conſtantio Cæſar creatus (agente potiſſimùm Euſebia) in Galliam miſſus eſt; Helena Conſtantij ſorore in coniugem accepta: vt Ammianus, Zoſimus l. 3. Victor & Eutropius narrant. Conſtantius Imp. varios Epiſcopos Mediolanū ad conciliū euocat: qui cùm Athanaſij damnationi ſubſcribere

nollent, multi ex iis in exilium sunt missi; in his Eusebius Vercellensis, Dionysius Mediolanensis, ac postremò Liberius Papa.

356 | 1109 Constantius Augustus VIII.

Iulianus Cæsar, *pòst re & cognomento Apostata.*

Hilarius Pictauorum Episcopus, dolo Saturnini Arelatensis Episcopi, cùm hæresi Arianæ in Biterrensi concilio obsisteret, in Phrygiam relegatur. Iulianus Cæsar cùm Viennæ in Gallia hiemasset, Augustodunum, Autisiodorum, Tricasses ac Remos adijt. exinde Germanis prope Nemetes & Maguntiacum fusis ad recuperandam Coloniam Agrippinam (quam ante suum in Gallias aduentum exciderant) iter instituit. Per quos tractus nec ciuitas vlla tunc visebatur, nec castellum, nisi quòd apud Confluentes, vbi Mosella Rheno confunditur, Rigodulum opidum erat, & vna prope ipsam Coloniam turris. Recepta itaque Agrippina ac munita, non antè discessit inde, quàm Francorum Regibus, furore mitescente, perterritis pacem Reipublicæ firmaret. Exinde per Treueros transiens, apud Senones hiemauit: vbi ab hostibus per dies 20. obsessus fuit, sed frustrà. *Ammian. l.* 14. 15. & 16. S. Martinus, qui sub Iuliano Cæsare militarat, missionem ab eodem postulat, & impetrat; pace cum Francis iam stabilita; vt Sulp. Seuerus in eius vita narrat.

357 | 1110 Constantius Augustus IX.

Iulianus Cæsar II.

Augusto nouies, seque iterum Consulibus (vt Ammianus lib. 16. & 17. tradit) Iulianus Cæsar Remos adit, & contra Alemannos, qui Lugdunum ad Rhodanum inuaserant, expeditionem parat, eosque pellit ac vincit. Tres Tabernas ab ipsis subuersas exinde instaurat; demùm Alemannos cruento prælio apud Argentoratum superat, eorumque Regem *Chonodomarum* vinctum Romam ad Constantium mittit. Quo eodem tempore *Seuerus*, Magister equitum Iuliani, Remos per Agrippinam & Iuliacum petens, Francorum validissimos cuneos, sexcentis velitibus vacua præsidiis loca vastantes, repperit. Hi metu exercitus Romani ab Alemannica victoria iam reuersi, munimentis se duobus tuebantur. Sed Iulianus eos insecutus, Castellum Menapiorum opidum, quod Mosa fl. præterlambit (*Kessel* hodie, inter Ruremondam & Venlonam) mense Decembri huius, & Ianuario insequentis anni, obsedit: donec eos desperatione confectos ad deditionem compulit. *Ammian. l.* 17. Constantius interim Sirmij in Pannonia agebat: vbi noua Fidei expositio breuiter ab Arianis concipitur, quorum principes erant *Vrsacius* Singiduni in superiore Mysia, & *Valens* Mursæ in Pannonia, Episcopi. Constantius IV. Kal. Maias, Romam venit, teste Idatio. Obeliscus in Circo maximo erigitur, vt Ammianus lib. 16. narrat. Constantius XVI. Kal. Nouembris gladiatores abrogat, l. 2. Cod. de gladiat.

358 | 1111 Ti. Fabianus Datianus, *al.* Titianus.

Neratius Cerealis.

Castello Menapiorum ad Mosam capto, Iulianus Lutetiam Parisiorum se contulit, & ibi hiemem transegit. Vbi cùm leuandarum à tributis immanibus Galliarum rationem iniret, Belgicæ nostræ secundæ multiformibus malis oppressæ dispositionem sibi vni reseruauit. Hieme transacta. *Datiano & Cereali Consulibus, primos omnium Francos petiit, eos videlicet quos consuetudo Salios appellauit, ausos olim in*

Romano solo apud Toxiandriam locum (fortè nunc *Tessenderlo* in Campinia Brabantiæ) *habitacula figere*. Cui quidem, cùm Tungros venisset, occurrit legatio Francorum Saliorum, pacem ea lege prætendens, vt quiescentes tamquam in suis non lacesserentur: vt Ammianus lib. 17. narrat. Itaque gentem vniuersam in deditionem accepit. Putantur autem ij fuisse, qui Campiuienses hodie à Brabantis appellantur. Exinde munimenta tria, recta serie superciliis Mosæ fl. imposita, pro tempore reparanit. Constantius Imp. Quados & Sarmatas æquinoctio verno confecto populatus, inde Sarmatici nomen induit. S. Antonius monachus annos 105. natus in eremo moritur. Hilarius Pictauorum Episcopus in Phrygia exulans, ad Episcopos Gallicanos librum suum de Synodis scribit & mittit; cuius hoc est exordium: *Dominis & beatissimis fratribus & Coëpiscopis prouinciæ Germaniæ primæ & Germaniæ secundæ, & primæ Belgicæ & Belgicæ secundæ, & Lugdunensis primæ.*

Coss. < Eusebius & Hypatius, *fratres*. 1112 | 359

Cùm Eusebium atque Hypatium fratres sublimarent vocabula Consulum (vt Ammianus l. 18. loquitur) Iulianus Cæsar opida septem, paulò antè à Francis excisa, recepit ac restituit, videlicet Castra Herculis, Quadriburgũ (nunc *Quadraet*, vicum inter Agrippinam & Iuliacum) Tricesimam, alio nomine Coloniam Traianam, Nouesium, Bonnam, Antennacum & Bingium. Arimini (quod est Italiæ opidum) quadringenti ampliùs Episcopi conueniunt: ex quibus octoginta plùs minùs erant Ariani. Cumque Constantius Imp. Præfecto Tauro mandasset, vt Synodum non antè laxaret, quàm conscriptæ ab Arianis Fidei consentire se omnes subscriptionibus profiterentur, plerique Episcoporum, partim imbecillitate ingenij, partim tædio peregrinationis euicti, dedêre se aduersariis. Factaque semel inclinatione animorũ, cateruatim in partem Arianorum concessum; donec ad XX. vsque numerus Catholicorum imminutus esset. Sed hi quantò pauciores, tantò validiores erant. Constantissimus inter eos habebatur noster *Fœgadius* (aliàs Febadius aut Sebadius Aginnensis Episcopus) & Seruatio Tungrorum Episcopus; vt Sulp. Seuerus lib. 2. hist. loquitur.

Coss. { Constantius Augustus X. / Iulianus Cæsar III. } 1113 | 360

Constantius Iuliani gloriæ inuidens dum ab eo milites abstrahere conatur, & in Orientem euocare, ij ipsi milites, hieme nondum exacta, Lutetiæ Parisiorum IVLIANVM contra Constantium leuant, & Imperatorem proclamant. Constantius interim Constantinopoli hiemat, & contra Persas infeliciter pugnat; vt Ammianus fusè narrat. Cæterùm Constantio in Oriente agente, Francus quidam, eiusdem Constantij assecla, à dæmone per S. Hilarionem est liberatus: vt in huius vita Hieronymus narrat: *Candidatus quidam Constantij Imperatoris, rutila coma, candore corporis indicans prouinciam (inter Saxones quippe & Alemannos gens eius non tam lata quàm valida, apud Historicos* Germania, *nunc verò* Francia *vocatur) ab antiquo, hoc est, ab infantia possessus à dæmone, qui noctibus eum vlulare, ingemiscere, fremere dentibus compellebat, secretò ab Imperatore euectionem petiit, caussam ei simpliciter indicans. Et acceptis ad Consularem quoque Palæstinum litteris, cum ingenti honore & comitatu Gazam deductus est. Cùm ad Hilarionem venisset, videres de ore barbaro, & qui Francam tantùm & Latinam linguam nouerat,*

nouerat, Syra ad purum verba resonare. Notet hîc Lector, inter Francos ac Germanos illo æuo fuisse, qui non tantum Christi doctrinam admiserant, sed & Latinam linguam callebant, & libros sacros euoluebant. In his eximij fuere *Sunia* & *Fretela*: ad quos scribens S. Hieronymus, sic orditur: *Verè in nobis Apostolicus & propheticus sermo completus est: In omnem terram exiuit sonus eorum. Quis hoc crederet, vt barbara Getarum lingua Hebraicam quæreret veritatem & dormitantibus Græcis ipsa* Germania *Spiritus sancti eloquia scrutaretur?*

Consulatu Constantij decies, terque Iuliani (vt Ammianus l. 20. loquitur) in Britanniis cum *Scotorum* Pictorumque excursu loca limitibus vicina vastarentur, Iulianus apud Parisios hiemem agens verebatur ire subsidio transmarinis, ne rectore vacuas relinqueret Gallias, Alemannis ad bella etiam tum incitatis. Mittere igitur ad hæc loca *Lupicinum* placuit, Magistrum armorum: qui moto velitari auxilio, Herulis scilicet & *Batauis*, adulta hieme Bononiam venit, & milite nauigiis imposito, ad Rutupias ex aduerso sitas defertur, petitque Lundinium. Iulianus interim legatis ad Constantium missis, in limitē Germaniæ secundæ est egressus, omnique apparatu communitus, Obtricensi Mosæ opido (nunc *Maestricht*) propinquabat. Rheno deinde transmisso, regionem subitò paruasit Francorum, quos *Attuarios* vocant, licentius etiam tum percursantium extima Galliarum. Captisque plurimis & occisis, orantibus aliis, qui superfuerunt, pacem ex arbitrio dedit. Vnde reuersus pari celeritate per flumen, præsidiaque limitis explorans & corrigens, ad vsque Rauracos venit: locisque recuperatis, quæ barbari olim intercepta retinebant, iisdemque firmatis, per Besantionem (hodie *Besanzon*) Viennam hiematurus abscessit. *Ammian.* 20.

Hilarius Pictauorum Episcopus cùm Constantinopoli librum Constantio Imp. porrexisset, in Galliam rediit; vt Hieronymus in chron. testatur. Hunc redeuntem S. Martinus est secutus; vt Fortunatus in Hilarij vita narrat. Helena Iuliani Apostatæ vxor Viennæ moritur: cuius corpus is Romam misit, in suburbano Viæ Nomentanæ condendum, vbi soror eius Constantina, Galli Cæsaris quondam vxor, erat sepulta. *Ammian. l.* 21. Sexti Aurelij Victoris Vitæ Cæsarum hîc desinunt, hoc est, in tertio Iuliani Imp. Consulatu. Idem de Viris illustribus vsque ad Iulium Cæsarem scripsit. Ob doctrinam Constantio Imp. gratus fuit, ab eo missus Proconsul in Pannoniam, & anno 368. Consul exstitit.

361 1114 *Coss.* Taurus & Florentius.

Eusebia mortua, Constantius Imp. *Faustinam* duxit: ex qua nata est *Constantia* postuma, quam Gratianus Imp. posteà duxit. Iulianus Constantij mortem instare præsagiens, eum bello aggredi statuit. Vtque omnes ad sui fauorem alliceret, Christianum cultum, à quo pridem desciuerat, initio simulauit, & festo Epiphaniorum die, mense Ianuario, in ecclesiam solemniter processit. Constantius bello Persico perfunctus, contra illum contendit: sed in itinere prope Tarsum III. Nonas Nouembris, vitæ & imperij anno XL. obiit. *Ammian. l.* 21. IVLIANVS III. Idus Decembris Constantinopolim ingressus, Sallustium Prætorio præficit, & Christianorū Episcopos, tam orthodoxos quàm Arianos, in palatium ad se vocatos, suæ quemque sententiæ seruire iubet: ne videlicet inter se concordes essent. Idolorum quoque fana reserauit: Christianæ demum religionis

	Anni V. C. Varroniani.	Anni vulgares Christi.

gionis sacramentis eiuratis, in Pontificem maximum profanis ritibus est consecratus. Paulinus Treuerorum Episcopus in Phrygia exulans moritur. *iuxta Hieron. in chron.*

Mamertinus & Nenita. 1115 362

S. Basilius in solitudinem se abdit ad ripam Iris fluminis: quò paulò pòst Gregorius Nazianzenus ipsum secutus est. Iulianus Imp. vetat Christianos liberalium artium doctores esse: ideoque Prohæresius & Musonius scholas deserunt. Themistius philosophus, Libanius sophista, Oribasius Pergamenus medicus, Maximus Cynicus, Ecebolius sophista, & alij doctrina insignes habentur. Parisiense I. concilium celebratur, in quo formula Fidei ab Arianis, suppresso Vsiæ nomine, condita, & Arimini suscepta damnatur; Saturninus item Arelatensis Episcopus ab ecclesia eiicitur. Hilarius in Galliam redit.

Iulianus Augustus IV. 1116 363

Secundus Salustius Promotus.

Iulianus, adscito in collegio trabeæ Salustio Præfecto per Gallias, quater (vt Ammianus l. 23. loquitur) amplissimum inierat magistratum, cùm imperij sui memoriam gestiens propagare, Hierosolymitanum templum instaurare cogitabat. Negotium itaque Alypio Antiochensi (qui olim Britannias curauerat) maturandum dedit: qui cùm fortiter instaret, metuendi globi flammarum prope fundamenta erumpentes, fecere locum, exustis aliquoties operantibus, inaccessum: hocque modo cessauit inceptum. *Ammian. l. 23.* Iulianus copiis contra Persas ductis, ab iisdem circumuentus, in medio conflictu periit, iaculo (incertum, cuius manu emisso) die 26. Iunij, ætatis 31. confossus. Moriens exceptum caua manu cruorem in aërem iecisse fertur, hac voce addita, *Vicisti Galilæe.* Sic enim Christum per ludibrium appellabat: atque ita impius impiè occubuit. *Theodoret. 3. c. 2.*

In eius locum IOVIANVS ab exercitu Imperator V. Kal. Iulias creatur, Singidone in Pannonia natus, Domesticorũ ordinis primus. Qui cùm se Gentilibus imperare nolle dixisset; duces milites que sese Christianos esse, confestim exclamarunt. Idem idolorum delubra claudi, & sacrificia aboleri mandauit. Arianos insuper callidè sibi obrepentes respuit, & regulam Fidei ab Athanasio sibi præscribi petiit.

Imp. Iouianus Augustus. 1117 364

Varronianus eius filius.

Pace cum Sapore Persarum Rege in 30. annos pacta, Iouianus Imp. dum Constantinopolim redire parat, Dadastanæ in confinio Galatiæ & Bithyniæ exstinguitur, ex cruditate vel odore prunarum, VIII. Kal. Martij. anno ætatis 33. imperij mense octauo. Post hunc anno eodem VALENTINIANVS, patre Gratiano apud Cibalim natus, qui Scholam secundam Scutariorum ducebat, proximo post Bisextilem die, hoc est, V. Kal. Martias, apud Nicæam à militibus Imperator electus est; cùm Bisextilem ipsum quasi ominosum declinasset. Eodem ipso anno VALENTEM fratrem suum IV. Kal. Aprilis Augustum Constantinopoli appellauit: cui cùm Orientem permisisset, in Occidente ipse concessit; vt Ammian. 24. Socrat. 4. c. 1. Zosimus 4. & Idatius tradunt. Valens Antiochiam profectus, Meletium eiicit. Imperatores magicos apparatus & sacrificia

rescripto

rescripto prohibent V. Idus Septembris, L. 7. Cod. de malef. Eutropij historia in his Consulibus desinit.

365 1118 Imp. Valentinianus Augustus.
Imp. Valens Augustus.

Procopius genere Cilix, Iuliani Apostatæ propinquus, Constantinopoli tyrannidem IV. Kal. Octobris arripit. *Ammian.* 26. *Zosim.*

366 1119 Gratianus Valentiniani filius.
Dagalaiphus.

Alemanni statim post Kalendas Ianuarij, cùm hiems inhorresceret, cuneatim licentiùs vagantur. Horum portioni primæ *Carietto*, per vtramque Germaniam Comes, cum milite Romano occurrit, adscito *Seueriano* itidem Comite, qui apud Calidona Diuitensibus (seu Tuitiensibus ex opposito Coloniæ Agrippinæ) & Tungritanis præsidebat. Prælio commisso Seuerianus equo deturbatur, missili telo per os fixus: ipse Carietto occumbit telo lethali confixus. Post cuius interitum, Herulorum & Batauorum vexillum à barbaris est direptum, & reliqui in fœdam fugam sunt adacti. Qua clade comperta, *Dagalaiphus* à Parisiis mittitur. Eoque diu cunctante, & paulò pòst accito, vt cum Gratiano insignia Consulatus susciperet, *Iouinus* Magister equitum accingitur, & prope Scarponam (nunc vicum Lotharingiæ *Scarpeigne*, ad Mosellam) barbaros prænentos delet. Exinde prope Catalaunos, Germanorū quatuor millibus sauciis, sex altera interfecit millia. Progressus inde didicit Regem hostilium agminum ab iis, quos ipse per aliud iter miserat ad diripienda tentoria Alemannica, cum paucis captum, & patibulo suffixum. Iouino itaque Parisios redeunti Valentinianus Imp. lætus occurrit, eumque anno proximè sequenti Consulem designauit. *Ammian.* 27.

Valentiniano Imp. filius nascitur Valentinianus iunior, ex Iustina quæ Magnentij vxor fuerat. Procopius tyrannus à Valente vincitur & extinguitur; cui in tyrannide successit *Marcellus*, hoc ipso anno similiter è medio sublatus. *Ammian.* 27. Gregorius & Basilius vt Arianis obsisterent, è solitudine reuocantur. Gregorius apologeticam orationem habet, vt ex eius epistola 14. constat. Hoc anno aut sequenti Liberius Papa obiit: post cuius obitum schisma excitatum est inter Damasum legitimis suffragiis electum, & Vrsicinum, Viuentio tunc Vrbis Præfecto. *Ammian. ibidem.*

367 1120 *Coss.* < Lupicinus & Iouinus *Magister equitum in Gallia.*

Valentiniano magnitudine quassato morborum, à Gallis, qui aderant in commilitio Principis, ad imperium *Rusticus Iulianus*, tunc Magister memoriæ, poscebatur. Contra hunc nitebantur aliqui in fauorem *Seueri* Magistri tunc peditum. Sed Valentinianus, Ambianis tunc existens, Gratianum filium suum, insignibus principatus ornare meditabatur. Itaque progressus in campum, tribunal ascendit, & puerum dextra apprehensum oratione concionaria destinatum Imperatorem exercitui commendauit. Qua nondum finita, pro suo quisque loco milites (IX. Kal. Sept. ait Idatius) *Gratianum* declararunt Augustum, classicorum sono fragorem miscentes armorum. His peractis Valentinianus ab Ambianis profectus, Treuerosque festinans, nuntio percellitur graui, qui indicabat Nectaridium maritimi in Britannia tractus Comitem occisum, & Bulchobaudem ducem barbarorum insidiis circumuentum. Quibus compertis, primò Seuerum domesticorum Comitem, posteà Iouinum, ac demum

Theodo-

Theodosium, Theodosij Magni pòst Imperatoris patrem, eò misit, cum legionum & cohortum pube. Quo quidem tempore *Picti* in duas gentes diuisi, Dicalidonas (seu Calidonas) & Vecturiones, itidemque *Attacotti* & *Scotti* per diuersa vagantes, multa populabantur. Gallicanos verò tractus *Franci*, & *Saxones* iisdem confines, terra marique prædis, incendiis & captiuorum funeribus violabant. Ad hæc prohibenda, Theodosius cùm venisset ad Bononiæ littus, transmeato freto Rutupias defertur. Cumque consecuti *Batavi* venissent & *Heruli*, inde egressus, tendensque Londonium vetus opidum (*Londen*) quod Augustam posteritas appellauit, vagantes hostium manus est adortus, iisque fusis vrbem recreatam in ouantis specie introiit. *Ammian. l.* 27.

Sub idem tempus Alemannus regalis *Rando* nomine Moguntiacum irrepsit. Et quoniam Christiani tunc ritus inuenit celebrari solennitatem, multos ex virili & muliebri sexu indefensos abduxit. Paulò pòst *Vithicabius* Rex, Vadomarij filius, Romanorum hostis, fraude citerioris vitæ ministri occubuit. Parata exinde in Alemannos expeditione, Valentinianus cum Gratiano filio, Iouino item & Seuero Magistris rei castrensis, Rhenum transgressus, prope locum cui *Solicinio* nomen, cum Alemannis conflixit, ac demum Treueros reuertit. Ceterùm vt barbarorum ex Germania in Galliam irruptiones idem Valentinianus impediret, *Rhenum omnem à Rhætiarum exordio adusque Oceanum magnis molibus communiuit, castra extollens altiùs, & turres assiduas per oportunos locos, quà Galliarum extenditur longitudo, nonnumquam etiam vltra flumen ædificijs positis, subradens barbaros fines*; vt Ammianus l. 27. loquitur. Hoc ipso anno, quo Gratianus Ambianis creatus est Imperator, *apud Atrebatas lana de cælo pluuiæ mixta defluxit*, vt Hieronymus in Chron. loquitur. Lanæ huius reliquias in cathedrali basilica Atrebates hodieque adseruant, & *Manna* vocant. Qua de re plura qui volet, Annales nostros Belgicos an. 1624. Bruxellis editos legat.

1121 Valentinianus Augustus II. 368

Valens Augustus II.

Valentinianus Nobilissimus puer, *Valentiniani Imp F.*

1122 Sex. Aurelius Victor, *Historiæ Rom. scriptor.* 369

Valens Athanaricum Gothorum Regem fugat: cui mox petenti pacem tribuit. *Ammian.* 27. S. Hilarius Pictauorum Episcopus Valentinianum Imp. Mediolani conuenit, contra Auxentium illius vrbis Episcopum, Arianis fauentem, acturus. Sed vrbe cedere iussus vir sanctus, paulò pòst in Domino obdormiuit. Damasus Papa contra eumdem Auxentium Syodum XC. Episcoporum cogit: in qua & ille damnatur, & Ariminensis fidei formula reiicitur. S. Basilius post Eusebium creatur Cæsariensis Episcopus. Anicius Probus, Præfectus prætorio, tradit Ambrosio, consularibus insignibus prædito, Insubriam, Liguriam & Æmiliam; vt in huius vita Paulinus narrat.

1123 *Coss.* { Valentinianus Augustus III. 370

Valens Augustus III.

Augustis ter Consulibus erupit Saxonum multitudo, & Oceani difficultatibus permeatis, Romanum limitem (hoc est, *Germaniam secundam* seu *inferiorem*) gradu petebat intento, sæpè nostrorum funeribus pasta. Cuius eruptionis primæ procellam *Nannenus* sustinuit, Comes regionibus iisdem appositus. Sed cùm impar is esset,

Seuerus peditum Magister opitulatùm aduenit, qui barbaros pactis induciis ad propria discedere permisit. Mox ex insidiis incautos aggressus ita deleuit, vt vix vnus lares genitales reuiseret. Post hæc Valentinianus, vt Alemannorum & *Macriani* Regis frangeret fastus, BVRGVNDIOS per litteras in eorum excitauit perniciem, bellicosos ac turbæ immensæ viribus affluentes. Et gratanter ratione geminâ Valentiniani acceptæ sunt litteræ: prima, quòd iam inde à temporibus priscis sobolem se esse Romanam Burgundij sciebant; deinde quòd salinarum finiumque caussâ cum Alemannis sæpè iurgabant. Ceterùm apud Burgundios generali nomine Rex appellatur *Hendinos*, & ritu veteri à potestate remouetur, si sub eo fortuna belli titubauerit, vel segetum copiam terra negauerit. Sacerdos verò maximus vocatur *Sinustus*, & est perpetuus. Cùm itaque Burgundij vsque ad ripas Rheni progressi essent, Alemannos metu dispersos aggressus per Rhætias *Theodosius* equitum Magister, pluribus cæsis, quoscumque cepit, ad Italiam iussu Valentiniani Imp. misit: vbi fertilibus agris acceptis, iam tributarij circumcolunt Padum. *Ammian.* 28. *De Burgundionibus* Orosius l. 7. c. 32. ista commemorat: *Hos quondam, subacta inferiore Germania à Druso & Tiberio, per castra (ad Rhenum) dispositos, aiunt in magnam coaluisse gentem; atque ita etiam nomen ex opere præsumpsisse, quia crebra per limitẽ habitacula constituta* Burgos *vulgò vocabant. Eorum esse præualidam & perniciosam manum Galliæ hodieq. testes sunt, in quibus præsumpta possessione consistunt: quamuis prouidentia Dei, omnes Christiani modò facti, Catholica fide, nostrisq. clericis, quibus obedirent, receptis, blandè, mansuetè, innocenterq. viuant, non quasi cum subiectis Gallus, sed vt verè cum fratribus Christianis.*

Ceterùm inter multiplices curas Valentinianus id potissimùm agitabat, vt *Macrianum* Regem vi superstitem raperet vel insidiis, vt multò antè Vadomarium Iulianus. Primò itaque contra Mattiacas Aquas (nunc *Wysbaden*) misso *Seuero*, qui pedestrem curabat exercitum, & ipse Valentinianus Rhenum per pontem nauibus iunctum, cum reliquis copiis, celeriter transiuit. Sed ignium crepitu dissonisque clamoribus satellites exciti, carpento veloci impositum Regem angusto aditu circumfractis collibus abdiderunt. Valentinianus itaque hac gloria defraudatus, ad vsque quinquagesimum lapidem terris hostilibus inflammatis, Treueros posteà rediit. Vbi in Macriani locum *Bucinomantibus* (quæ contra Moguntiacum gens est Alemanna) Regem *Fraomarium* ordinauit: quem paulò pòst in Britanniam translatum, potestate Tribuni, numero Alemannorum præfecit. Bitheridum verò & Hortarium, nationis eiusdem primates, item regere milites iussit: ex quibus Hortarius, opera Florentij Moguntiaci Ducis proditus (quòd contra Rempublicam ad Macrianum quædam scripsisset) flamma pœnali conflagrauit. *Ammian.* 29. S. Eusebius Episc. Vercellensis moritur.

371 | 1124 | Gratianus Augustus II.
Sextus Anicius Probus, *de quo suprà an.* 369.

S. Athanasium Episcopum Alexandrinum his Consulibus obiisse sunt qui scribunt. Sed anno 373. ipsum adhuc superstitem fuisse, constat ex Proterij Patriarchæ Alexandrini ad Leonem I. Papam epistola, quam ex ms. Bucherius in commentario ad Victorij Canonem Paschalem cap. 2. edidit.

372 | 1125 | *Coss.* Modestus & Arintheus.

Valen-

Valentiniani Imp. anno 9. *Saxones cæsi sunt Deusone in regione Francorum*; vt Hieronymus in chron. loquitur. Per Deusonē hic intellige Tuitiū ex opposito Coloniæ Agrippinæ, aut Duisburgum opidum ad Isalam. Notet autem Lector, Saxones olim littus vniuersum Oceani Germanici ab Iccio promontorio Britanniæ opposito vsque ad Amisiam & Visurgim possedisse; inde *Saxonicum littus* in Notitia Imperij & apud veteres scriptores nuncupatū. Ex quo quidē littore Saxonico (non autem ex intima Saxonia aut Misnia) Saxones cū Anglis, Iutis & Frisiis postea in Britanniam transierunt, & regnum ibi Anglo-Saxonicum condiderunt: vt infrà an. 430. dicetur. Eodem Valentiniani Imp. anno nono, *Burgundionum LXXX. ferme millia, quod nunquam antea, ad Rhenum descenderunt*: vt Hieron. in chron. Ammianus l. 18. referunt. S. Hilarion monachus, ab Hieronymo laudatus, moritur octogenarius.

Valentinianus Imp. IV. 1126 | 373

Valens Imp. IV.

Theodosius, Theodosij Imp. pater, Firmum Africæ tyrannum ad obsequium, & denuò rebellantem ad laqueum adigit. Gildo Firmi frater tyrannidem resumit, & Donatistis fauens Catholicos persequitur. *Ammian.* 18. *&* 19. *Claud. de bello Gildon.*

Gratianus Augustus III. 1127 | 374

Fl. Equitius.

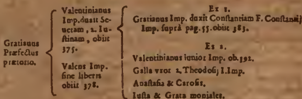
Gratiano in trabeæ societatem cùm adscitus esset Equitius Consul, post vastatos aliquot Alemanniæ pagos Valentinianus munimentum ædificat prope Basiliam (*Basel*) quod accolæ robur (seu quercum) appellant. Atque hæc fuit vrbis *Basiliensis* origo. Ab eodē Valentiniano Imp. in Belgica agente conditæ putantur Valentinianæ, *Valenciennes*, vrbs ad Scaldim inter Camaracum & Turnacum sita. Hoc eodem anno Macrianus Alemannorum Rex blandè prope Moguntiacum accitur, & fœdus cū eo Valentinianus init. Die condicto colloquij ad ipsum Rheni marginem Rex stetit, caput altiùs erigens, sonitu scutorum gentilium hinc inde intonantium. Contrà Augustus ascensis amnicis lembis, septus ipse quoque multitudine castrensium ordinum, prope ripas accessit. Tandem post dicta & audita vltrò citroque, amicitia firmatur. Hisque perfectis Rex discessit, futurus Romanis deinceps socius. Perijt autem postea in Francia: quam dum vastando perrumpit auidiùs, oppetiit, Mellobaudis bellicosi Regis insidiis circumuentus. Post fœdus autem impletum, Valentinianus Treueros ad hiberna discessit. *Ammian.* 30. Valentinum in Gallia concilium celebratur, quod Florentius Viennensis, Euortius Aurelianensis, Æmilianus, Rhodanius, Simplicius, Concordius & alij Episcopi signarunt. Auxentio Mediolanensi Episcopo mortuo, Ambrosius in eius locum ordinatur VII. Idus Decembris; vt Paulinus in huius vita refert. S. Epiphanius Ancoratum scribit.

Post Consulatum Gratiani III. & Equitij. 1128 | 375

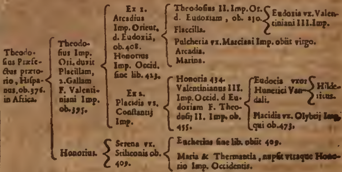
S. Martinus Turonensium Episcopus ordinatur; vt Gregorius Turon. l. 2. hist. Franc. c. 14. narrat. Themistius philosophus floret, ad quem Gregorij Nazianzeni epistolæ 139. & 140. exstant. Photinus hæresiarcha in Galatia moritur. S. Epiphanius Panarium scribere aggreditur. Contra Quados siue Sarmatas expeditionem *Valentinianus* Imp. parans, apoplexia correptus, XV. Kal. Decembris in castello Brigitione an. ætatis 55. exstinguitur. Duos reliquit filios GRATIA-

NVM Auguftum iam anteà creatum, ex Seuera priore coniuge natũ, Treueris tunc agentem, & VALENTINIANVM ex altera vxore Iuftina progenitum, qui fexto poft patris obitum die apud Acincum ab exercitu ad idem faftigiũ eft euectus. *Ammian. l.* 30. Valentis Imp. anno duodecimo, *Alemannorum XXX. circiter millia apud Argentariam opidum Galliarum ab exercitu Gratiani cæfa funt;* vt Hieronymus in chron. loquitur & fupputat. Alij apud Argentoratum id accidiffe fcribunt. Vtrumque opidum ad Helellum fl. in Triboccis eft fitum.

Valentiniani Imp. ftemma.

Theodofiorum Impp. ftemma.

Valens Auguftus V.
Valentinianus iunior Auguftus.

376 1129 HVNNORVM gens, monumentis veteribus leuiter nota, vltra paludes Mæoticas Oceanum accolens, his primùm temporibus Romanum orbem perculit. Gentis barbaros mores Ammianus l. 31. graphicè depingit, & poft eũ Sid. Apollinaris. Hunni porrò peruafis *Alanorum* regionibus, multifque interfectis, reliquos fibi fide pacta iunxerunt, eifque adiunctis longè lateque funt vagati. Gothi ab Hunnis pulfi in Thraciam migrant, & Valente Imp. permittente fedes ibi collocant; quos baptifmo expiatos Ariani dogmatis Epifcopi ac facerdotes Ariana pefte infecerunt. *Hieron. & Idatius in chron.* Theodofius, Theodofij Magni Imp. pater, Valentis Imp. iuffu, vt fufpicio erat, in Africa cum plurimis nobilium occiditur; eius filius periculo fe fubducit. *Oros. 7. c. 33.* Gratianus Imp. X. Kal. Maij Treueris hæreticorum conuentus prohibet, & eorum loca Fifco addicit, *L. 4. Cod. Theod. de hæret.*

Gratianus

Gratianus Augustus IV. 1130 377
Fl. Merobaudes.

Gothi, ducibus Fritigerne & Athanarico, contra Romanos arma sumunt, Lupicini Romani in Thracia ducis auaritia commoti. Atrox inter eos prælium commissum est, Gratiano quater & Merobaude Consulibus, anno in autumnum vergente: vt Ammianus l. 31. Hieron. in chron. & Idatius tradunt.

Valens Augustus VI. 1131 378
Valentinianus iunior Augustus II.

Lentienses, populus Alemannicus, mense Februario Rhenum gelu peruium transeunt: contra quos Gratianus misit Nanienum & Mallobaudem, pari potestate collegam, domesticorum Comitem, Regemque Francorum. Lentienses demum à Gratiano sunt victi ac fracti. Quod cùm ad Valentem Imp. eius fratrem esset delatum, is fraternæ gloriæ æmulus prælium contra Gothos maturauit, ne Gratiano adiutore (vt confidebat) vicisse videretur. Sed victus ipse milliari XII. ab Hadrianopoli, V. Idus Augusti, & sagitta confossus, cum tugurio, quò se receperat, viuus à barbaris est exustus, 50. ætatis anno; vt Ammianus l. 31. & Hieronymus in chron. testantur. Cuius quidem prioris vt Historia, sic & posterioris Chronicon in obitu Valentis desinit. Ammianus porrò Marcellinus, natione Græcus, sub Iuliano Apostata in Gallia Belgica militauit, quam & accuratè l. 15. descripsit. Vt optimæ notæ Historicus à Lipsio & aliis cõmendatur: sed & Belgis, Saxonibus, Francis, Burgundionibus, Scotis vel eo nomine carus esse debet, quòd istorum & aliorum populorum origines velut digito demonstret. Ammianum & Hieronymum excipiunt Idatius, Marcellinus Comes, & Sigebertus Gemblacensis: de quibus mox dicemus.

Ceterùm Ammiani æuo scriptum creditur *Itinerarium*, quod Antonini Augusti nomine circumfertur, vt & *Tabula* itineraria *Peutingeriana*. Nam vt apud Ammianum, sic & in dicto Itinerario, itemque in d. Tabula pleræque Galliarũ vrbes, quæ capita fuerunt nationũ, vocabulis ipsarum nationum appellantur: vt Durocortorum Remorum, Bagacum Neruiorum, Aduaca Tungrorum, Castellum Menapiorum, Diuodurum Mediomatricorum, Tullum Leucorum. Quod quidem Antoninorum Imperatorum sæculo factitatum non fuisse, satis constat. Tabulæ porrò itinerariæ auctor haut dubiè fuit Christianus: quod conuincitur ex iis quæ de S. Petro, de Mose, de filiis Israëlis, de Lege in monte Sinai accepta adnotauit. Verùm quisquis vtriusque operis auctor fuerit, videtur circa Ammiani æuum vtrũque fuisse compositum: cuius æuo Augusta Treuerorum fuit sedes ac domicilium Imperatorum in Gallia. Ideoque primum iter de Pannoniis in Gallias, in Itinerario, *à Sirmio ad Treueros vsque* describitur: hac scilicet de caussa, quòd iter illud tunc temporis maximè frequentaretur; vt ex Ammiani historiis datur intelligi.

Coss. { Ausonius *poëta, preceptor Gratiani Imp.* 1132 379
Hermogenianus Olybrius. }

S. Basilius Kalendis Ianuarij moritur. Hieronymus ordinatur presbyter. Valente mortuo, cùm Gothi Thraciam aliasque Romani imperij prouincias impunè vastarent, Gratianus, eò quòd solus oneri ferendo par non esset, THEODOSIVM cognomento Magnum, Theodosij illius, quem in Africa innocentem occisum esse anno 376. diximus,

mus, filium, ex Hispania euocatum, in communionem imperij adsciuit, annum 33. agentem. Quod his Consulibus die 14. Februarij contigisse Prosper, Idatius & Marcellinus Comes scribunt. Exinde Gratianus cùm Theodosio Orientem concessisset, ipse in Occidentem abiit. Theodosius porrò cùm Gothis feliciter pugnat, eosque Thracia pellit. Ceterùm à Theodosiani imperij anno primo Chronica sua ordiuntur *Idatius* Lemicæ in Gallæcia Episcopus, *Marcellinus* Comes Illyricianus, Iustiniani Imp. Cancellarius, & *Sigebertus* Gemblacensis in Gallo-Brabantia monachus Benedictinus. Ex his Idatius Chronicon suum vsque ad annum Leonis Imp. octauum, hoc est, Christi 464. annum vulgarem produxit, non vsque ad annum 490. vt Sigebertus in Chron. scripsit. Idatiani porrò Chronici excerpta quædã Henricus Canisius primùm, deinde Iosephus Scaliger edidit: sed integrum ex ms. codice Metensi Iac. Sirmondus anno 1619. Parisiis publicauit. Ex quo fonte hausta sunt ea, quæ de Gothorum, Sueuorum, aliarumque gentium in Hispania & Gallia illo æuo gestis Isidorus & alij scriptores narrant.

Marcellinus Comes, à Cassiodoro Instit. diu. cap. 17. laudatus, Chronicon suum vsque ad quartum sui domini Iustiniani Imp. Consulatum, hoc est, Christi 534. annum vulgarem protraxit: vt ipse in præfatione sua testatur. Quæ deinceps sequuntur, ad finem vsque Imp. Iustiniani, ab alio postea quopiam adiecta sunt, & ab Onuphrio Panuinio primùm, deinde ab aliis nullo discrimine pro Marcellinianis edita. Sirmondus ex vetustissimo codice tum Marcellini omnia, multò quàm hactenus emendatiora, tum Appendicem, quæ & ipsa perantiqui est scriptoris, multis partibus auctiorem, Lutetiæ 1619. publicauit. Sigeberti Gemblacensis Chronicon cum autographo fideliter collatum nos anno 1608. Antuerpiæ publicauimus. Reliquæ omnes editiones sunt vitiatæ, & plurimas continent nugas, ex Galfrido potissimum Monemutensi & aliis ab indocta manu insertas. Ceterum notet Lector, Sigebertũ vulgarem Christi epocham, à Dionysio Exiguo statutam, & ab vniuerso orbe Christiano receptam, biennio solido, subinde & triennio anticipare, saltem ante annum Christi septingentesimum: circa quem annum videtur in eamdẽ epocham delabi. Quod ad Prosperi Aquitani chronicon Hieronymiano communiter subnexum attinet, de illo infrà ad an. 455. disseremus.

1133 | 380 *Coss.* { Gratianus V. Imperator *Occidentis.* / Theodosius Imperator *Orientis.* }

Theodosius natione Hispanus, ex prouincia Gallæcia, ciuitate Cauca, anno superiore à Gratiano Augustus appellatus, ab Ascholio Thessalonicensi Episcopo catholico baptizatur. Exinde III. Kal. Martij sanxit, vt hæresibus omnibus damnatis, sola Fides catholica obtineret, quam scilicet à Petro Apostolorum principe acceptam Romæ Damasus Papa teneret, *L. 2. Cod. de Fide catholica.* Idem in primo suo Consulatu, quem cum Gratiano gessit, XVIII. Kal. Decembris, postquam de Alanis, Hunnis, Gothis, gentibus Schyticis triumphasset, Arianis ecclesias ademit, quas per XL. fermè annos sub Arianis Impp. tenuerant, easque orthodoxis mense Decembri restituit. Inter alios *Gregorius Nazianzenus*, qui ecclesia apud Byzantium ab Arianis capta, plebem catholicam in S. Anastasiæ Oratorio catholica quotidie allocutione continuerat, VI. Kal. Decembris, in eccle-

fiam est introductus: vt Socrates l. 5. c. 7. Idatius & Marcellinus tradunt. Theophilus Alexandrinus tum clericus, posteà Episcopus, Laterculum seu Computum per centum annos de Paschæ obseruatione digestum, à primo Theodosij Consulatu est exorsus; vt Idatius & Leo Magnus epist. 64. narrant. Bucherium ad Victorij Canonem Paschalem consule.

Coss. < Syagrius *al.* Euagrius & Eucherius. 1134 381

Athanaricus Gothorum Rex (cum quo Theodosius Imp. fœdus pepigerat) à suis pulsus, Constantinopolim ad Theodosium III. Idus Ianuarij venit, eodemque mense VIII Kal. Februarij morbo periit, regio ibidem honore sepultus. Synodus œcumenica secunda CONSTANTINOPOLITANA à CL. Episcopis celebratur: in qua contra Macedonium de Spiritus sancti diuinitate decretū est editum, cum Symbolo fidei. Eodem anno in Hispania *Cæsaraugustæ* contra Priscillianistas Synodus est habita: in quo Instantius & Saluianus Episcopi, Helpidius & Priscillianus laici sunt damnati. Cumque damnati Episcopi Priscillianum Episcopū Abulensem constituissent, Idacius & Ithacius Episcopi acerrimè contra illos insurgunt & à Gratiano Imp. rescriptum impetrant, quo longiùs amandari iubebantur. Illi Romam profecti, & à Damaso Papa, itemque à S. Ambrosio reiecti, corrupto Macedonio Magistro officiorum, aliud ab eodem Gratiano rescriptum impetrant, quo in integrum restituuntur. In Hispaniam itaque reuersi, Ithacium fugere compulerunt. *Sulpit.* 2. *Idat. Marcell.* Eodem anno *Aquileiæ* concilium est habitū contra Palladium Arianæ hæresis assertorem. Huic concilio interfuerunt Ambrosius Mediolanensis, Constantius Arausicus, Theodorus Octodorensis, Domninus Gratianopolitanus, Proculus Massiliensis, & Amantius Nicensis, Episcopi. Idem Ambrosius epistolam 81. ad Æmiliæ Episcopos de Paschate celebrando scribit.

Antonius *al.* Antoninus.
Afranius Syagrius. 1135 382

Damasus Romæ Synodum celebrat. Paulinus Antiochiæ, Epiphanius Cypri, Ascholius Thessalonicæ, Ambrosius Mediolani Antistites, & S. Hieronymus Romam veniunt. *Theodoret.* 5. c. 9. Hieronymus Romæ apud Damasum substitit, eique ab epistolis fuit. Scripsit & contra Heluidium, Iouinianum & Luciferianos. Eodem anno vniuersa gens Gothorum, Athanarico Rege suo defuncto, Romano sese imperio dedidit: quibus agros Theodosius assignauit. *Marcell. in chron.* MAXIMVS in Britannia imperium per tyrannidem arripuit; quinde in Galliam progressus, filium suum *Victorem* imperij consortem esse iussit, & vsque ad annum 388. in Gallia regnauit: vt Zosimus 4. Socrat. 5. c. 10. & Aur. Victor narrant.

His temporibus rumor erat *Chunos* (siue Hunos) in Galliam velle prorumpere. Erat autem tunc temporis apud Tungros *Seruatius* eximiæ sanctitatis Episcopus, qui vigiliis ac ieiuniis vacans Domini misericordiam precabatur, ne vmquam gentem hanc incredulam in Gallias venire permitteret. Sed sentiens per spiritum, pro delictis populi sibi hoc non fuisse concessum, consilium cepit, vt expeteret vrbem Romanam, vt adiunctis sibi Apostolicis patrociniis, quæ flagitabat mereretur faciliùs obtinere, vt Gregor. Turonensis loquitur lib. 2. 1136 383

Merobaudes II. & Saturninus.

ARCA-

Arcadius à patre ſuo Theodoſio vt conſors imperij XVII. Kal. Februarij leuatur. *Idat.* Arſenius Conſtantinopolim à Damaſo Papa mittitur, Arcadij præceptor futurus. Auguſtinus annos 29. natus Romam ad docendam artem Rhetoricam ſe confert *lib.* 5 *Confeſſ.*

S. Seruatius Tungrorum Epiſcopus ex Italia domum reuerſus, Hunnis iam per Belgicam ſæuientibus, Traiectum-Moſæ ſe contulit, ibique die 13. Maij moriens, ſepultus eſt iuxta aggerem publicum, ſeu Viam militarem: cui hodieque adiacet baſilica eius nomini dicata. In cuius baſilicæ crypta, ſub odeio ſeu choro Canonicorum, etiamnum ſpectatur eius tumulus marmoreus. Quo loco S. *Monulfus* Traiectenſis Epiſcopus circa an. 581. templum amplum ſtruxit, quod poſteà *Carolus Magnus* auxit ac dotauit. Eodem anno Maximus (cum per tyrannidem imperiũ inuaſiſſet) è Britannia in Galliam per oſtia Rheni irrupit Gratianũ Imp. Treueris pulſum, primu Pariſios, inde verſus Alpes fugere compulit, ac demũ Lugduni dolo interceptum, per Andragathium ducem, die 25. Auguſti è medio ſuſtulit, annos tunc 25. natũ. *Marcell. Socrat. l.* 5. Hunni interim, in Gratiani auxilium acciti, Gallis imminebant: & mari quidem circa oſtia Rheni, terrâ verò circa Coloniam Agrippinam populabundi graſſabantur. Dumque *Romanus miles* (vt S. Ambroſius loquitur) *in ſe vtrimque prætendit*, & intima Galliæ ingreſſus imperij limitem præſidiis deſtitutum deſerit, Hunni Alanis mixti in Germaniam ſecundam excurrerunt, atque inter ceteras Tungrorum vrbem, *amplam tum & copioſam* (vt eam Ammianus nuncupat) vaſtarunt. Quo audito Maximus, fugato Gratiano iam victor, Hunnos alioſque barbaros in ſe miſſos aggreſſus, eos trans Rhenum abegit, ſedemque imperij Treueris collocauit.

Maximo autem è Britannia in Galliam feſtinante, imbelle agmen, ingens, inquam, virginum ſexus vtriuſque ac mulierum turba, ab eiuſdem Maximi exercitu Chriſtiano, tamquam ſubitæ expeditionis impedimentum (tantiſper dum res meliùs fluerent) in Britannia fuerat relicta. Quæ turba, fugato Gratiano, partaque per Maximum victoria, dum ad parentes, maritos, propinquos & amicos per oſtia Rheni & per Veronã Friſiorum, (eodem quo illi prius itiuere venerant) duce agminis Vrsvla, properat, in Hunnos Gratiani fautores, nondum procul à Rhenano limite repulſos, incidit, & ab iiſdem, vt Maximo infeſtis, eſt interempta. Sicque martyrium fecerunt, cùm pro Chriſtiana, quam profitebantur, religione, tum pro pudicitia ſeruanda. Hanc de SS. Virginum Colonienſium martyrij tempore opinionem nos anno 1608. primi publicauimus, quæ eruditis & antiquitatis eccleſiaſticæ ſtudioſis poſteà placuit. Annales & Faſtos noſtros Belgicos, plura qui volet, conſulat. Sub huius anni exitum *S. Ambroſius*, Valentiniani iunior. Imp. iuſſu, cùm Treueros veniſſet, Maximum fulguris in ſtar omnia peruadentem, quò minùs eodem impetu Italiam inermem inuaderet, cohibuit, Gratiani corpus repetiit, & tyrannum ſpe pacis repreſſit. Agebat tum Treueris *Ithacius* Soſubenſis ſeu Oſſonubenſis in Luſitania Epiſcopus, qui ab extrema Hiſpania veniens, apud Gratianum, Treueris tunc agentem, Priſcillianum hæreſeos accuſauit.

384 | 1137 | *Coſſ.* < Ricimer *al.* Richomer, & Clearchus.

His Coſſ. Legati Perſarum Conſtantinopolim venerunt, pacem à Theodoſio poſtulantes. Eodem tempore *Honorius* alter Theodoſio natus

natus est filius, V. Idus Septembris. *Idat. & Marcell.* S. Augustinus à Symmacho Vrbis Præfecto Mediolanum ad docendam Rhetoricam mittitur, cùm ætatis annum 30. attigisset: vbi Ambrosium frequenter audiuit. Ad eum Monica pia mater ex Africa venit, de eiusdem conuersione sollicita, *Conf. l. 5. c. 13. & l. 6. c. 1.* Idem Symmachus pro ara Victoriæ instauranda, seu Deorum cultu restituendo, Valentiniano Imp. libellum obtulit; quem refellit S. Ambrosius.

Coss. < Arcadius Augustus & Bauto. 1138 | 385

Hic est Bauto Consul, in cuius ingressu Augustinus Mediolani, pro ratione muneris sui, Panegyricam in laudem Imperatoris habuit. *Confess. 6. c. 6.* Damaso Papæ (qui anno superiore III. Idus Decemb. obiit) Siricius hoc anno III. Idus Februarij sufficitur. Priscillianistæ, vt suprà dixi, à Cæsaraugustana synodo damnati, deinde Gratiani Imp. rescripto fuerant relegati. Sed cùm à Gratiano eodem rescriptum alterum obtinuissent, quo restitui ecclesiæ iubebantur, Ithacius præcipuus illorum insectator, cum Maximo, Gallias post Gratiani cædem obtinente, egit, vt de his iudicium instauraretur. Quod hoc anno factum est in *Burdigalensi* concilio; ad quod cùm deducti fuissent inter cæteros Instantius & Priscillianus, Instantio Episcopatus est abrogatus; Priscillianus verò, vt Synodi iudicium euaderet, ad Maximum prouocauit: auditusque Treueris ab Euodio Præfecto prætorio, Maximi sententia, gladio addictus est, cum aliis erroris consortibus; vt Sulp. Seuerus lib. 2. & Prosper in Chron. narrant. S. Hieronymus nauigat in Syriam. S. Augustinus ad Catholicam fidem conuertitur, *Confess. l. 8. c. 1. & seq.* Hoc ipso anno Ambrosius iterum à Valentiniano iuniore Imp. eiusque matre Iustina missus Treueros venit. Vbi post primum cum Maximo congressum, cùm ab Episcopis Ithacianæ partis abstineret, commotus Imp. iussit eum sine mora egredi. *Ego verò,* inquit Ambrosius, *libenter ingressus sum iter: hoc solo dolore percitus, quod Hyginum Episcopum* (Cordubensem) *senem in exilium duci comperi.* Sic Ambrosius epist. 27.

Coss. { Honorius Nobilissimus puer / Fl. Euodius. 1139 | 386

Reprehenderant Ithacium multi, quòd Priscillianum eiusque socios, præter morem Ecclesiasticum, in caussa capitis insectaretur. Quo nomine à S. Martino Turonensi Episcopo ante iudicium, vt ab accusatione desisteret, sæpè admonitus; post mortem verò Priscilliani, à Theognosto Episcopo palàm damnatus est. Hinc Episcoporum in duas partes factum est dissidium, aliis Ithacij communionem meritò vitantibus, aliis metu Maximi, qui homini fauebat, cum illo communicantibus. Ex hoc genere ij fuerunt, qui his Consulibus ad Treuerensem synodum conuenerunt, Felicem illius vrbis Episcopum ordinaturi. Idem porrò S. Martinus cùm inflecti se passus fuisset, Synodum ingressus, ordinationi dicti Felicis interfuit: sed facti mox pertæsus, ab Ithacianæ partis communione in posterum semper abstinuit. Hoc ipso anno Maximus Imp. S. Martinum conuiuio excepit, quod eius vxor suis manibus apparauerat. Ælia Flaccilla priore sua coniuge mortua, Theodosius Imp. hoc anno duxit alteram, videlicet

Gallam Placidiam, Valentiniani senioris filiam, iunioris sororem. Marcell. Greuthingis victis & captiuis in Romaniam adductis, Theodosius & Arcadius Impp. triumphantes Constantinopolim IV. Idus Octobris ingrediuntur. Idat. Marcell. Zos. 4. S. Hieronymus ad Didymum audiendum Alexandriam se confert, & Ægypti monasteria lustrat. Quo tempore & Paula vidua per Ægyptum peregrinabatur. S. Ioannes Chrysostomus ordinatur presbyter; vt in eius vita Palladius refert. S. Cyrillus Hierosolymitanus
3 moritur.

387 | 1139 Coss. { Imp. Valentinianus III. Eutropius.

Arcadius cum patre suo quinquennalia celebrat. Maximus tyrannus in Italiam irrumpit; Valentinianus ad Theodosium confugit, qui in Italiam, contra Maximum pugnaturus, posteà transijt, Zos. 4.

388 | 1141 Coss. Imp. Theodosius II. & Cynegius.

Cynegius Præfectus Orientis in hoc suo Consulatu Constantinopoli defunctus est. S. Augustinus ætatis anno 34. Mediolani ab Ambrosio baptizatur. *Maximus* primùm Sciffiæ in Pannonia prælio à Theodosio Imp. superatur, pòst Aquileiæ à suis militibus proditus, die 27. Augusti in altero prælio occiditur. *Victor* eius filius post paucos dies ab Arbogaste Comite necatur. Andragathius Comes, qui Gratianum occiderat, seipsum ex naui in mare præcipitat. Theodosius imperium omne, quod Maximo eripuerat, Valentiniano restituit, atque is exinde in Gallia regnauit. Idat. Marcell. Zosim. 4.

Quo eodem tempore (vt Gregorius Turonensis *lib. 2. c. 9.* ex Sulpitij Alexandri historiis refert) *Franci*, Genebaldo, Marcomere & Susone ducibus, in Germaniam secundam prorupère, ac pluribus cæsis, fertiles pagos depopulati, Agrippinensi etiam Coloniæ metum incussere. Quod vbi Treueros perlatum est, Nannius & Quintinus militares Magistri, quibus infantiam filij (Victoris) & defensionem Galliarū Maximus commiserat, collecto exercitu apud Agripinam conuenère. Sed onusti prædâ hostes, prouinciarū optima depopulati, Rhenum transiere, pluribus suorum in Romano relictis solo, ad repetendam depopulationem paratis. Cum quibus congressus Romanis accommodus fuit, multis Francorum apud Carbonariā ferro peremptis. Cumque consultaretur de successu, an in *Franciam* transire deberent, Nanniusabnuit, quia non imparatos, & in locis suis indubiè fortiores futuros sciebat. Quod cùm Quintino & reliquis viris militaribus displicuisset, Nannio Moguntiacum reuerso, Quintinus cum exercitu, circa *Nouesium* castellum, Rhenum transgressus est. Vbi cum suis ad internecionem pænè cæsis occubuit. Greg. Turon.

389 | 1142 Coss. Fl. Timasius & Fl. Promotus.

Carietto & Syrus, in Namneni seu Nannij locum subrogati, in Germania secunda seu inferiore, cum exercitu Francis opposito diuersantur. Franci de eadem Germania (vt anno præcedenti) prædas agunt. Arbogastes id ægrè ferens, Valentinianum II. Cæsarem commonet, pœnas à Francis exigendas, nisi vniuersa quæ superiore anno cæsis legionibus diripuerant, confestim restituerent. Post dies itaque pauculos, cum *Marcomere* & *Sunone*, Francorum Rega-

Regalibus, transacto colloquio, impetratisque obsidibus, Cæsar ad hiemandum Treueros concessit. Hæc post narratam cædem Victoris (qui fuit Maximi tyranni filius) Greg. Turonensis lib. 4. ex Sulpitio Alexandro commemorat: quem scriptorem non exstare dolent eruditi. Theodosius Imp. cum Honorio filio suo Idibus Iuniis Romam intrat, congiarium Romano populo tribuit, & Kalendis Sept. Vrbe egreditur. Mediolani hæreticorũ conuentus VI. Kal. Decemb. à Theodosio tolluntur, *L. 19. Cod. de Hæret.* Romæ idolorum statuæ confringuntur & profanæ cæremoniæ oblitterantur. *Aug. 5. de ciuit. c. 26.* S. Gregorius Nazianzenus moritur. Monica item Augustini mater, ad Ostia Tiberina piissimè in Domino obdormit; Augustinus in Africam redit. *Confess. 9. c. 8.*

Symmachus, qui Maximum tyrannum laudibus ornarat, victoris iram metuens ad ecclesiam confugit, & veniam obtinet. *Socrat. 5. c. 14.* Longobardi, quibus Duces hactenus præfuerant, primum sibi Regem creant *Agelmundum*, Aionis filium. *Prosper in chron.*

Imp. Valentinianus *iunior* IV. & Fl. Neoterius. 1143 | 390

Thessalonicenses Boterichum militum apud Illyricos præfectum occidunt. Theodosius Imp. iis iratus magnam ibi cædem patrari iussit. Ob id ab Ambrosio Mediolani Episcopo templi aditu prohibitus paruit, & publicam pœnam ab illo impositam ritè persoluit; legemque tulit, vt capitalis sententiæ executio ad diem tricesimum differretur: nimirum vt iracundo Principi facultas foret eam reuocandi, spatio iræ dato. Quæ quidem lex posteà Antiochiæ saluti fuit, cùm Theodosius, ob raptatam Lucillæ Augustæ statuam, vrbem euerti iussisset, moxque intra tricesimum diem à Macedonio eremita placatus, ciuibus & vrbi pepercit; vt Rufinus, Sozomenus, Theodoretus & Paulinus in vita S. Ambrosij commemorant. Iouinianus à Siricio Papa vt hæreticus damnatur. Carthaginiensis in Africa synodus hoc anno celebratur: quæ tomo 1. Conciliorum Valentiniano & Theodosio Coss. perperam adscribitur; vt Nic. Faber, noster olim Lutetiæ amicus, in præfatione ad Fragmenta S. Hilarij rectè obseruauit.

Galliis, quas Maximus tyrannus occuparat, Valentiniano II. per Occidentem imperanti restitutis, pleræque Belgarum ecclesiæ reuixerunt.

Circa annum 390. à Siricio Papa *Diogenem* natione Græcum in Belgicam missum, & à Remensi Metropolitano Atrebatensibus Episcopum datum fuisse tradunt. Sed & *S. Seuerinus* Coloniensis Archiepiscopus Tungros, ab obitu S. Seruatij Præsule carentes, Francorum item incursionibus attritos, & Ariana, vt quidam volunt, hæresi infectos, his temporibus, visitauit. Idem *S. Euergislum* Tungrensem adolescentem, tunc secum Coloniam abduxit, suum in Coloniensi cathedra successorem futurum. Morini quoque Flandriæ occiduæ populi circa hæc tempora à *Victricio* Rotomagensi Antistite sunt exculti; vt & Neruicani seu Ebruicani tractus incolæ, quos hodiè Normannos vocamus.

L. Aurelius Anianus Symmachus L. F. 1144 | 391
T. Fabius Titianus.

Symmachus hic Consul & Vrbi Præfectus (alius à Boëthij socero) scripsit Epistolarum libros duos, & Apologiam pro Ve-

 stalibus

ſtalibus virginibus; cui S. Ambroſius reſpondit. His Coſs. Theodoſius Imp. ex Italia diſcedens Conſtantinopolim remeat. EVGENIVS tyrannus, Arbogaſtis Comitis, natione Franci, fauore ſubnixus, imperium ſibi vſurpat; vt Marcellinus in chron. tradit. Auguſtinus à Valerio Hipponenſi Epiſcopo presbyter ordinatur, & ad prædicandum Dei verbum adhibetur; vt in huius vita Poſſidius narrat.

392 1145 Arcadius Auguſtus II.

Fl. Rufinus.

His Coſſ. Idibus Maij Valentinianum II. Imp. 26. annos natum, dolo Arbogaſtis, Viennæ in Gallia ſtrangulatum fuiſſe Epiphanius lib. de Menſuris & ponderibus tradit. Arbogaſtes Valentiniano Imp. extincto, & Eugenio ad imperium euecto, innumerabiles copias per Galliam contrahit, ad Occidentale imperium Eugenio aſſerendum. *Marcell. in chron.* Idem Francorum Regulos *Sunonem* & *Marcomerem* gentilibus odiis inſectans, Agrippinam rigente hieme petiit, ratus tutò omnes Franciæ receſſus penetrandos, vrendoſque, cùm nudæ ſiluæ inſidiantes occulere non poſſent. Collecto ergò exercitu tranſgreſſus Rhenum, *Bructeros* ripæ proximos, pagum etiam (ſic enim legendum, non *Actiam*) quem *Chamaui* incolunt, depopulatus eſt, nullo vmquam occurſante; niſi quòd pauci ex Ampſiuariis & Chattis, Marcomere duce, in vlterioribus collium iugis apparuêre. *Greg. Turon. l.2. c.9.*

S. Hieronymus in opido Stridone (quod à Gothis euerſum, Dalmatiæ quondam Pannoniæque confinium fuit) natus, vſque in præſentem annum, id eſt (vt ipſe loquitur) Theodoſij Principis decimum quartum, Illuſtrium virorum volumina eccleſiaſtica deſcripſit, Bethleemi degens. *Hieronymum* excepit *Gennadius* Maſſilienſis presbyter. Hos poſteà æmulati ſunt, *Hildefonſus* Toletanus, *Iſidorus* Hiſpalenſis, Epiſcopi, *Honorius* Auguſtodunenſis presbyter, *Sigebertus* Gemblacenſis monachus, *Henricus Gandauenſis* Archidiaconus Tornacenſis, *Trithemius. Poſſeuinus* & *Bellarminus*. Librum porrò ſuum de Scriptoribus eccleſiaſticis, hoc anno, vt dixi, abſolutum Hieronymus *Dextro* Præfecto prætorio, Paciani Barcinonenſis Epiſcopi filio dedicauit. Epiphanius Salaminæ in Cypro Epiſcopus hoc anno, hoc eſt, Theodoſij Magni quinto decimo, adhuc ſupererat, & in extrema tunc ſenectute varia cudebat opera; vt Hieronymus lib. de Script. loquitur. Didymus item Alexandrinus 83. ætatis annum excedens, & Phœbadius Aginni in Gallia Epiſcopus decrepita ſenectute, adhuc viuebant; teſte eodem Hieronymo.

393 1146 *Coſſ.* Imp. Theodoſius III. & Fl. Abundantius.

Honorius à patre ſuo Theodoſio nominatur Auguſtus; vt Proſper & Marcellinus tradunt. Hipponenſe in Africa concilium celebratur.

394 1147 Arcadius Auguſtus III. *in Oriente.*

Honorius Auguſtus II. *in Occidente.*

Imp. Theodoſius, aſſumpto Honorio filio ſuo, contra Eugenium tyrannum & Arbogaſtem properat. Eugenius captus interficitur die 6 Septembris: Arbogaſtes ſua ſe manu occidit. Quibus ſublatis *Honorius* in Gallia regnat. *Marcell. Proſper.* Paulinus cum Theraſia coniuge, ſæculo valere iuſſo, in Nolanum ſeceſſum abit; vt ex Auguſtini epiſt. 31. & 34. colligitur. Fuit is Auſonij poëtæ & Conſulis ſuprà ad an. 379. memorati diſcipulus: ad quem, vt & ad Auguſtinum,

num, Sulpitium Seuerum Historiæ facræ fcriptorem, aliofque illius æui viros eruditos varias fcripfit epiftolas.

Sex. Anicius Olybrius. }
Sex. Anicius Probinus. } *fratres germani.* 1148 395

Theodofius Magnus Imp. 17. Ianuarij die Mediolani moritur, annos 60. natus. Corpus illius eodem anno Conftantinopolim tranflatum, ibidem fepelitur. Filios duos imperij heredes reliquit, ARCADIVM cui Orientem, & HONORIVM cui Occidentem attribuit. Ex his Arcadius ftatim poft patris obitum duxit Eudoxiam; nuptias Eutropio eunucho conciliante, ne Rufini filiam fibi in coniugem adfcifceret. Summa tunc erat duorum procerum in Republica dignitas ac potentia, *Rufini* in Oriente, & *Stiliconis* in Occidente. Stilico genere Vandalus cùm poft Theodofij obitum vtriufque imperij tutelam fibi arrogaret, & in Orientem cogitaret, Rufinus vt eum auerteret, Græciæ aditus armis occupauit, & *Alaricum* Gothorum Regem exciuit. Alaricus, Græcia penè omni depopulata, Peloponnefum ingreditur. Stilico autem ad opitulandū cum claffe veniens, barbaros fugat, & Gainam Gothici generis ducem in fubfidium ad Arcadium Imp. cum copiis mittit. Gainæ opera Rufinus hoc ipfo anno à militibus occiditur: quem Elufa Aquitaniæ opido oriundum fuiffe Claudianus lib. 1. contra Rufinum indicat. *Marcell. & Iornandes.*

S. Auguftinus anno ætatis 41. Hipponenfis in Africa Epifcopus ordinatur. Claudianus poëta, natione Ægyptius, Stiliconis fautor, Zofimus hiftoricus, & Eunapius fcriptis libris innotefcunt, omnes ethnici. Claudianus poëmata partim fabulofa, partim hiftorica fcripfit. Zofimus cognoment: Comes, natione Græcus, Conftantini hoftis, Iuliani fautor, ab Augufto vfque ad Honorium hiftoriam texuit. Eunapius Sardibus in Lydia natus, Philofophorum & Sophiftarum vitas fcripfit, vt Chriftianorum martyrum ac monachorum conftantiam pietatemque eleuaret; in quos fubinde inuehitur. Sexti Aurelij Victoris libellus De vita & moribus Imperatorum definit in Theodofij Magni obitu. Fuit is filius aut nepos alterius Sex. Aurelij Victoris, de quo fuprà an. 360.

Imp. Arcadius IV. 1149 396
Imp. Honorius III.

Eutropius eunuchus, facri palatij Cubicularius, auaritia & crudelitate graffatur. Fritigil Marcomannorum Regina, audita Ambrofij fama, Chrifti doctrinam amplectitur, & ab ipfo Fidei regulam poftulat. Eadem viro fuo perfuafit, vt Romanis fe traderet: qui anno fequenti Mediolanum, falutandi Ambrofij cauffa, profectus, eum mortuum repperit; vt in huius vita Paulinus prefbyter Mediolanenfis narrat.

Fl. Cæfarius, & Nonius Atticus. 1150 397

Eutropius à Stilicone fibi metuens, hoftem ipfum ab Imperatore & Senatu declarandum curat, & Gildonem Comitem, Africæ à Theodofio præfectum, fibi conciliat; ficque ab Honorio deficiens Africa acceffit Arcadio. *Zofimus* 5. Flaccilla Arcadij filia nafcitur. Carthaginienfe III. concilium celebratur, cui Auguftinus fubfcripfit. Ambrofium Mediolani Epifcopum pridie Non. Aprilis, vigilia Pafchæ, hoc anno obiiffe Baronius & Bucherius cenfent. At Marcellinus eius obitum ad annum fequentem refert. Cæfario & Attico

Coss. Claudianum poëtam obiisse Prosper in chron. scribit, sed falsò. Constat enim ipsum adhuc vixisse an. 399. sub Manlio Theodoro Consule, cui Panegyricum scripsit.

398 1151 *Coss.* Imp. Honorius IV. & Fl. Eutychianus.

Ioannes Chrysostomus creatur Episcopus Constantinopolitanus, Siricius Papa moritur; Anastasius sufficitur. Carthaginiense concilium IV. celebratur. Honorius Imperator Occidentis matrimonio sibi iungit Mariam, Stilicone ex Serena Honorij (qui Theodosij magni Imp. frater fuit) filia genitam: cuius stemma suprà in gestis anni 375. vide.

399 1152 Manlius Theodorus, *al.* Manilius, *poëta.*

Eutropius *eunuchus, Consul in Oriente.*

Hic est ille Manlius seu Manilius, cuius Astronomicon versibus conscriptum exstat, quem Octauiani Augusti æuo vixisse, omnes passim (atque ipse etiam Iosephus Scaliger, qui Notis istud Astronomicon illustrauit) falsò hactenus crediderunt. Primus vulgarem illum errorem detexit, & scriptorem nobilissimum (quem peregrinum aliqui & conditione seruum fuisse existimauerant) æuo & dignitati suæ restituit amicus noster Caspar Geuartius I.C. in Papinianis lectionibus ad Statij Siluas. Ad hunc Manilium exstat S. Augustini liber De Vita beata. Manlium autem non solùm Consulem Romæ, sed & Galliæ ac Cisrhenani tractus Præsidem fuisse, Claudianus in eius Panegyrico testatur:

——— Hispana tibi Germanaq; Tethys
Paruit, & nostro deducta Britannia mundo.
Diuersoq; tuas voluerunt gurgite voces
Lentus Arar, Rhodanusq; celer & diues Iberus.
O quoties doluit Rhenus, quà barbarus ibat,
Quòd te non geminis frueretur Iudice ripis!

Ad Eutropium alterum Consulem quod attinet, is, agente Gaina belli duce, hoc anno interfectus fuit, & nomen ipsius ex Fastis erasum. Fasti Siculi Theodorum ideò solum Consulem notant. Gaudentius & Iouius Comites in Africa, Honorij Imp. iussu, Deorum templa subuertunt; quod & in aliis locis factum est. *Aug. l. 18. de ciuit. c. vlt.*

400 1153 *Coss.* Fl. Stilico & Aurelianus.

Seuerus Sulpitius hoc tempore historiam suam sacram scripsit; anno scilicet 45. post Arbetionis & Lolliani Consulatum: vt ex ipsiusmet verbis colligitur. *S. Martinus* Turonensis Episcopus, magnum illud Galliarum lumen, hoc anno ad meliorem vitam translatus. Magistri sui vitam scripsit idem Seuerus Sulpitius, non Archiepiscopus Bituricensis, vt vulgò creditur, sed presbyter Primuliacensis. Eodem die quo S. Martinus, obiit melodiam Angelorum, animam eius in cælos cum triumpho deducentium, audiuit Coloniæ Agrippinæ S. *Seuerinus* Episcopus, vnà cum comite suo Energislo. S. Vigilius Episc. Tridentinus, Stilicone Consule, martyrium fecit; teste Vsuardo.

401 1154 Ragonius Vincentius Celsus.

Flauius Frauita.

Vldes Hunnorum dux Gainæ Danubium traiicere paranti obstitit, illiusque interfecti caput Constantinopolim ad Arcadium mittit. *Zosimus*, Carthaginiense V. concilium celebratur: cuius mendosa

vulgò

Anni V. C. Varroniani. | Anni vulgares Christi.

vulgò legitur inscriptio, *post Consulatum Cæsarij & Attici*. Legendum, vt in quibusdam mss. codicibus exstat, *Stiliconis*.

Imp. Arcadius V. & Imp. Honorius V. 1155 402

Theodosius iunior, anno superiore natus, ab Arcadio patre hoc anno IV. Idus Ianuarij creatur Augustus. Anastasio Papæ defuncto Innocentius IV. Kal. Iunij sufficitur. Mileuitanum I. concilium Mileui in Numidia celebratur.

Coss. { Theodosius iunior Augustus & Rumoridus. 1156 403

Ioannes Chrysostomus Constantinopoli ad argenteam Eudoxiæ statuam ludos fieri prohibet. Marina patre Arcadio nascitur. Carthaginiense concilium celebratur per Episcopos ex omnibus Africæ prouinciis conuocatos, in caussa Donatistarum: cuius Augustinus 3. contra Crescon. c. 45. meminit. Alaricus Gothorum Rex in Italiam veniens, & Romam cogitans à Stilicone apud Pollentiam vincitur, & obsessus dimittitur; vt Claudianus de bello Getico & Orosius 7. c. 37. narrant.

Coss. { Imp. Honorius VI. & Aristænetus. 1157 404

Chrysostomus circa Pascha in exilium abit. Eudoxia Augusta eodem anno moritur. Felix Manicheus, Hippone Regio, ab Augustino Disputatione, quæ in manibus est, conuincitur, & hæresim damnat. S. Paula ab Hieronymo laudata, VII. Kal. Febr. Bethleemi in Domino obdormit. Innocentius I. Papa ad Victricium Rotomagensem, & ad Exuperium Tolosanum, Episcopos, epistolas scribit, quæ exstant. Prudentius Hispanus poëta, Philippo & Salia Consulibus, vt ipse scribit, hoc est, anno Christi 348. natus, pia carmina, quæ exstant, anno ætatis 57. Christi 404. meditabatur.

Fl. Stilico II. & Anthemius. 1158 405

Toletanum concilium in Hispania celebratur, quod primum inscribitur.

Coss. { Imp. Arcadius VI. Sex. Anicius Petronius Probus. 1159 406

Radagaisus Gothorum Rex, cum ducentis millibus suorum, totam Italiam inundauit. Huldin & Sarus, Hunnorum Gothorumque Reges, cum Stilicone Radagaisum in Fesulanis montibus deuicerunt, ipsius capite amputato. *Marcell. Augu. 5. de ciu. 23.* Wandali (quibus Godigisilus Rex præerat) vltimo anni huius die, Rheno transmisso haut procul à Moguntiaco, in Galliam transeunt, vt Prosper in chron. testatur. Ac primò quidem *effusa est ea gens in Germaniam primam, natione barbaram, ditione Romanam: post cuius exitium, arsit regio Belgarum*: vt Saluianus loquitur.

Imp. Honorius VII. 1160 407
Theodosius iunior Augustus II.

Effusis in Galliam barbaris, Moguntiacum, Argentoratum, Vangiones, Nemetes, Remi, Ambiani, Morini, Atrebates, Turnacenses, & alij populi vastantur. *Innumerabiles & ferocissimæ nationes* (vt Hieronymus loquitur) *vniuersas Gallias occuparunt. Quidquid inter Alpes & Pirenæum est quod Oceano & Rhodano includitur, Quadus, Vandalus, Sarmata, Alani, Gepides, Heruli, Saxones, Burgundiones, Alemanni, & hostes Pannonij vastarunt. Moguntiacum capta atque subuersa est, & in ecclesia multa hominum millia trucidata. Vangiones longa obsidione deleti. Remorum vrbs præpotens, Ambiani, Atrebates, Morini, Turnacus, Nemetes, Argentoratus, Aquitania, Nouem populonia, Lugdunensis & Narbonensis prouincia, præter*

prater paucas vrbes, populata sunt cuncta. Hoc ipso tempore S. Nicasius Remensis Episcopus, cum sorore sua Eutropia, aliisque Christianæ professionis hominibus à Vandalis sunt interfecti: vt Flodoardus l. 1. c. 6. *hist. Rem.* narrat. Tradunt & Diogenem Atrebatensem Episcopum à Vandalis eadem tempestate occisum fuisse.

Dum barbari Galliam vastant, primò *Marcus*, deinde Gratianus in Britannia tyrannidem arripiunt. Gratiano occiso denique CONSTANTINVS ex infima militia, ob solam nominis speciē & spem, Imperator in Britannia an. 407. acclamatur: vt Olympiodorus apud Photium in Bibliotheca, Zosimus lib. 6. Prosper, Idatius & Marcell. in chron. indicant. Is sub autumnum einsdem anni, cum exercitibus Britannicis, Bononiam in Galliam traiecit, collectisque in vnum copiis Gallicis, Vandalos, Alanos, aliosque barbaros Galliam populantes cecidit; atque adeò Britanniæ Galliæ, Hispaniæ imperium tinuit. Ioannes Chrysostomus, annos ferè 53. natus, Comanis ad Pontum Euxinum moritur.

408 | 1161 *Coss.* Philippus & Anicius Bassus.

Arcadius Imp. Orientis Kalendis Maiis anno ætatis 31. moritur, & filium suum THEODOSIVM Isdegirdi Persarum Regi moriens commendat. Præter filium reliquit filias quatuor, *Flaccillam, Pulcheriam, Arcadiam* & *Marinam*. Ex quibus Pulcheria Theodosium & tres sorores suas sic in pietate instituit, vt aula in monasterium quodammodo verteretur. Stilico Comes Eucherium filium suum ad imperium euehere studens, cùm Vandalos, Alanos, Sueuos, aliosque barbaros contra Honorium Imperatorem Occidentis excitasset, iussu Honorij cum filio Eucherio Rauennæ occiditur, biennio ante captam Romam; vt Orosius, Marcellinus & Iornandes tradunt.

409 | 1162 Honorius Augustus VIII. *in Occidente.*

Theodosius iunior Augustus III. *in Oriente.*

Vandali, Alani & Sueui Pirenæos montes transgressi, Hispanias occupant. Vandali & Sueui Gallæciam, Alani Lusitaniam & Carthaginiensem prouinciam, Silingi Bæticam inuadunt. *Oros. 6. c. 40. Idat.*

410 | 1153 *Coss.* Varranes *al.* Vataris, & Tertullus.

Varrane Consule (vt Prosper, Marcellinus & Cassiodorus tradunt) *Alaricus* Gothorum Rex, cum Athaulfo vxoris fratre, Romam cepit: quam cùm suis in prædam dedisset, mandauit (vt erat Christianus, quamquam Ariana hæresi infectus) vt qui ad basilicas præsertim Apostolorum Petri & Pauli confugerent, incolumes seruarentur. Inde sexto die digressus Rheginm abiit, in Siciliam & Africam cogitans: sed nauibus tempestate deiectis, ibi morbo periit. Cui substitutus *Athaulfus* & Romam reuersus, eam denuò populatus est, Placidia Honorij Imp. sorore inde abducta, quam & duxit in vxorem. Synesius ex gentili Philosopho fit Cyrenensis Episcopus. His ferè temporibus *Gerontius* (qui dux belli pro Constantino in Hispania fuerat) rebellione facta, *barbaros in Gallijs ad defectionem contra Constantinum impulit. Quibus cùm Constantinus non restitisset, quòd maior copiarum ipsius pars esset in Hispania; cuncta pro lubitu inuadentes Transrhenani barbari, eò tum incolas insulæ Britanniæ, tum quasdam nationes Gallicas redegerunt, vt ab imperio Romano deficerent, arbitratuq; suo viuerent. Itaque Britanni, & totus tractus Armoricus, ceteraq; Gallorum prouincia, sumptis armis, ciuitates suas à barbaris imminentibus liberarunt, eiectis Magistratibus*

bus Romanis, & sua quadã Republica pro arbitratu constituta. Ita Britanniæ Celticarumq́; gentium defectio facta, quo tempore Constantinus iste regnum vsurpabat, cùm ipsius in imperio socordia moti barbari hasce grassationes instituissent: Ita lib. 6. Zosimus. Ex quibus intelligi datur, hoc tempore cum Britannis illas Galliæ prouincias à Romanis defecisse, quæ per tractum Aremoricæ ac Belgicæ, Oceanum Britannicum spectant. Rufinus Aquileiensis presbyter & monachus, Hieronymi primùm amicitia, pòst offensione clarior, obiit paulò post Romam ab Alarico captam, vt Baronius coniicit. Quo etiam tempore S. Marcella vidua decessit, vt Hieronymus epist. 16. affirmat.

Theodosius Augustus IV. solus *Consul.* 1164 411

Constantinus tyrannus à Constantio Comite (pòst Imperatore) vincitur, & iussu Honorij Imp. iugulatur. Gerontius Constantem, Constantini filium, Viennæ interfecit, eiusq́ue loco *Maximum* substituit. Gerontius à militibus suis cæsus est. Maximus purpura exutus & à militibus desertus in Hispaniam abiit, & inter barbaros vixit. *Zos. l. 6.* Vandali, Alani & Sueui seu Alemanni, populatis Gallijs, montes Pyrenæos transgressi, cùm Hispanias occupassent; Gallæciam Vandali & Sueui, Lusitaniam & Carthaginiensem prouinciam Alani, Bæticam Silingi populus Vandalicus, ad habitandum sibi sumpserunt; vt Idatius in chronico narrat.

IOVINVS vir Galliarum nobilissimus, Romanæ militiæ Magister, (à Flodoardo lib. 1. hist. Rem. cap. 6. eximiè laudatus) apud Moguntiacum, Goare Alano, & Gundicario Burgundionum Rege, adiutantibus, purpuram sumpsit. Is cum Burgundionibus; Alemannis, Francis, Alanis, ingenti exercitu interiora Galliæ Narbonem vsque peruasit, tyrannidemq́ue biennio tenuit; vt Greg. Turon. lib. 2. narrat. Quo audito *Attalus* (& ipse tyrannus an. superiore ab Alarico Gothorum Rege Romæ creatus, & ab Athaulfo Alarici successore fotus) *Athaulfo* suasit, vt Iouino se adiungeret: *isq́; cum copiis* (ex Italia) *ad eum se contulit.* Hæc fuit prima *Gothorum* in Gallias incursio, quam Prosper ad annum 412. refert. Laterculus centum annorum, ab anno Christi 312. quo Maxentius à Constantino Magno victus est, ad annum 411. deductus, & à Bucherio ad Victorij Canonem Paschalem cap. 14. editus, hîc desinit. Contra Donatistas Carthagine in Africa fit memorabilis illa Collatio, coram Marcellino Tribuno viro religiosissimo, quem ad pacificandam Ecclesiam Honorius Imp. in Africam miserat. Cuius quidem Collationis pars magna fuit Augustinus: & secundùm hanc variis edictis Donatistæ ab Honorio sunt perculsi; quæ in Codice exstant.

Honorius Augustus IX. *in Occidente.* 1165 412
Theodosius iunior Augustus V. *in Oriente.*

His Coss. Iouinus tyrannus, eiusq́; frater Sebastianus Narbone in Gallia occisi sunt; vt Idatius in chron. tradit. *Heraclianus* in Africa tyrannidẽ arripuit. *Attalus* similiter tyrannus in mari captus, & ad Honoriũ Imp. adductus, manu truncatur, vitæq́; relinquitur. Gothos, *Athaulfo* Rege, hoc anno Gallias ingressos fuisse narrat Prosper. Addunt alij, Athaulfum, vt ab Italia recederet, sedes ab Honorio cũ Gothis suis in prouincia Narbonensi accepisse. Is regnũ Gothorũ seu Wisegothorum in Gallia incohauit. Cyrillus auunculo suo Theophilo in Episcopatu Alexandrino sufficitur. Hoc eodẽ anno aut circiter, Treuerorum vrbs à Francis direpta & incensa fuit, secunda irruptione; vt Greg. Turonensis l. 2. c. 9. narrat ex Renato Profuturo

Frigerido: cuius ſcripta non exſtare eruditi omnes dolent. Honorius Imp. Iouinianum hæreticum in Boam inſulam relegat.

In gratiam ſtudioſorum antiquitatis eccleſiaſticæ, libet hîc ſubnectere quæ de Iouino tyranno Flodoardus lib. 1. cap. 6. hiſtoriæ Remenſis tradit: *Beatiſsimi Nicaſij Præſulis ac ſororis eius Entropiæ ſacratiſsima membra in cæmeterio S. Agricolæ, templo quondam à Iouino, Chriſtianiſsimo Romanæ militiæ Magiſtro, longè antè fundato ſunt collocata. Hanc autem baſilicam præfatus vir Iouinus his verſibus aureo prætitulauit decore:*

Felix militiæ ſumpſit deuota Iouinus
Cingula, virtutum culmen prouectus in altum;
Biſq; datus meritis equitum peditumq; Magiſter,
Extulit æternum ſæclorum in ſæcula nomen.
Sed pietate graui tanta hæc præconia vicit,
Inſigneſq; triumphos religione dicauit;
Vt quem fama dabat, rebus ſuperaret honorem,
Et vitam factis poſſet ſperare perennem.

Templum iſtud Remis à Iouino fundatum, eſt hodiè baſilica S. Nicaſij: vt ex eodem Flodoardo lib. 1. cap. 12. colligi datur.

413 | 1166 | Lucius V. C. ſolus *Conſul.*

al. Poſt Conſulatum Honorij IX. & Theodoſij V.

Proſper in chronico dicit, Lucij collegam Heraclianum, ob res nouas, in Africa cæſum fuiſſe. Hoc igitur anno *Heraclianus* tyrannus à percuſſoribus per Honorium miſſis Carthagine iugulatur. Burgundionibus, Germaniæ populis ſedes ab Honorio Imp. in Galliæ parte Rheno propinqua conceduntur. *Proſper.* Burgundionum Rex tunc erat GVNDICARIVS, quem anno 411. Iouino tyranno ad purpuram ſumendam adiutorem fuiſſe diximus. Is filios reliquit *Gundericum* & *Chilpericum*. Burgundionum in Gallia primorum Regum ſtemma in noſtra Notitia eccleſiarum Belgij cap. 2. reperies. Cælius Sedulius presbyter Scotus doctrina floret.

414 | 1167 | *Coſſ.* Conſtantius V. C. & Conſtans.

Conſtantius Comes Athaulfum Regem cum ſuis Gothis Narbone expulit, atque in Hiſpaniam abire coëgit. Athaulfus tamen, Placidiæ vxoris ſuæ hortatu, pro Honorio Imp. & Romana Republica fideliter ſtetit. *Oroſ. 7. c.* 43. Attalus, Gothorum auxilio fretus, tyrannidē in Gallia reſumit. Pulcheria à Theodoſio ſalutatur Auguſta.

415 | 1168 | Imp. Honorius X.
Imp. Theodoſius VI.

Athaulfus Barcinone in Hiſpania à Gotho quodam occiditur. Poſt hunc SEGERICVS Rex à Gothis creatus, à ſuis etiam poſt dies ſeptem interficitur. Segerico in regno ſucceſſit WALLIA.

416 | 1169 | Imp. Theodoſius VII. & Palladius.

Wallia Rex Gothorum Barcinone anno ſuperiore creatus, amicitiam Honorij Imp. affectans, ad ipſum cum honore remiſit ſororem Placidiam, Athaulfi viduam. Pro eodem aduerſus Alanos, Vandalos, Sueuos alioſq; barbaros, qui Hiſpaniam inſederant, bella geſſit. Hîc deſinunt libri ſeptē Hiſtoriarū à Paulo Oroſio presbytero Hiſpano, S. Auguſtini hortatu, conſcripti. Idē Oroſius ab Auguſtino ad Hieronymū in Syriā miſſus, reliquias S. Stephani, anno ſuperiore à Luciano presbytero inuentas, ſub an. 416. in Africā attulit. Ob victū Attalū tyrannū, ludi IV. Kal. Iulij celebrātur. Ioan. Epiſcopus Hieroſolymitanus moritur. Rutilius Numatianus, natione Gallus, an. Vrbis

conditæ

conditæ 1169. Christi 416. carmine scripsit Itinerarium suum; vt ipse Romam lib. 1. alloquens testatur:

Quamuis sexdecies denis & mille peractis,
Annus prætereà iam tibi nonus eat.

Fuit is ex ethnicis postremus rei Romanæ scriptor, qui ad manus nostras peruenerit; sed Christianæ religionis & monachorum hostis, quos in Capraria Tyrrheni maris insula innumerabiles memorat:

Processu pelagi iam se Capraria tollit,
Squallet lucifugis insula plena viris.
Ipsi se monachos Graio cognomine dicunt,
Quòd soli nullo viuere teste volunt.

Hinc liquet iam olim ante S. Benedicti Cassinensis Abbatis (de quo infrà ad an. 539. agemus) frequentes in Occidente monachos exstitisse.

Imp. Honorius XI. 1170 | 417
Fl. Constantius II.

His Coss. ad Hilarium Narbonensem, Patroclum Arelatensem, & alios Galliarum Episcopos de priuilegiis ecclesiæ Arelatensis Zosimus Papa (qui Innocentio hoc ipso anno successerat) varias scripsit epistolas, quæ exstant. Vandali Silingi in Bætica omnes exstinguuntur. Alani, qui Vandalis & Sueuis dominabantur, à Gothis adeò cæsi sunt, vt Atace ipsorum Rege extincto, pauci qui superfuerant, abolito regni nomine, Vandalis in Gallæcia commorantibus sese subiecerint. *Idatius.* Honorij Imp. æuo, circa hunc annum condita est *Notitia Prouinciarum & Ciuitatum Galliæ:* estque Gallia in decem & septem prouincias distincta, videlicet in Lugdunensem primã, Lugdunensem secundã, Lugdunensem tertiam, Lugdunensem Senoniam, Belgicam primam, Belgicam secundã, Germaniam primã, Germaniã secundam, Maximam Sequanorum, prouinciam Alpium Graiarũ & Penninarũ, Viennensem, Aquitanicam primam, Aquitanicam secundam, Nouempopulanam, Narbonensem primam, Narbonensem secundam, & prouinciam Alpium maritimarum. Belgicæ primæ metropolis tunc fuit *Augusta Treuerorum*, Belgicæ secundę *Durocortorum Remorum*, Germaniæ primæ *Moguntiacum*, & Germaniæ secundæ *Colonia Agrippina*. Plura qui volet, Annales nostros Belgicos consulat, in quibus Notitiam Galliæ breuibus Notis illustratam reperiet.

Placidiam sororem suam, Ataulfi viduam, Honorius Imp. Constantio Comiti, pòst Imperatori, collocat. Ex illis eodem anno nata est Honoria: Valentinianus autem illo nomine tertius Imperator anno 418. Rauennæ natus est; teste Prospero. Horum stemma suprà an. 375. recitatum, ne erres, lucem dabit. Pelagius natione Scotus, ex insula Britannia oriundus, (vnde & Brito dicitur) primùm monachus in Palæstina vixit: vbi pestilens dogma aduersùs gratiam Christi animo concepit: cuius ei Rufinus auctor fuisse traditur. Hic discipulum habuit Cælestium, qui prior in Africa palàm hæresim prædicans, anno 412. Carthagine damnatus est. Innocentius I. Papa exinde Honorio & Constantio Consulibus, hoc est, anno 417. Pelagium & Cælestium ecclesiastica communione priuauit. Quos & Zosimus Papa anno 418. damnauit, & Honorius Imp. edicto suo perculit.

418 1171 Imp. Honorius XII.
Imp. Theodosius VIII.

His Coss. Zosimus Papa ad Massilienses scripsit epistolam, vt Proculi loco alium Episcopum à Patroclo Metropolitano Arelatensi acciperent. Zosimus Papa VII. Kal. Ianuarij moritur: succedit *Bonifacius* IV. Kal. Ianuarij electus.

419 1172 *Coss.* Monaxius & Plinta.

S. Eustochium, S. Paulæ filia, moritur. Constantius Comes pacem cum Wallia Gothorum Rege firmat, ipsumque in Galliam reuocat, data ei ad habitandum Aquitania secunda, cum Tolosa & quibusdam aliis vrbibus, vsque ad Oceanum. Exinde Gothici seu Visegothici in Gallia regni caput fuit Tolosa.

Gothorum origo, & diuisio in Ostrogothos & Wisegothos.

Gothorum gens primùm ex Scandia seu Scandinauia est profecta: quæ peninsula duo hodie regna Sueciæ & Noruegiæ continet. Hi cùm vicinam Balthici maris oram aliquamdiu tenuissent, in Scythiam inde transgressi, ad Euxini ponti littora consederunt. Ex his qui versùs Orientem longiùs recesserunt, *Ostrogothi*, id est, Orientales Gothi; qui ad Occidentem transierunt, *Wisegothi* seu Westrogothi, id est, Occidentales Gothi sunt nuncupati. Gothorum porrò duæ olim familiæ regiæ fuerunt (vt Iornandes cap. 5. narrat) *Amalorum* qui Ostrogothis, & *Balthorum* qui Wisegothis imperabant. Cumque ambo illi populi inter se concordes diu illic habitassent, Valente demum imperante, ciuile inter eos bellum est excitatum. Apud VVisegothos *Fridigernus* seu Fritigernes, apud Ostrogothos *Athanaricus* regnabat. Fridigernus viribus impar, per Vlphilam suæ gentis Episcopum, professione Arianum, (vt Paulus Diaconus in Misc. 12. c. 12. narrat) à Valente Imp. auxilium petit, & vt se gratiosum redderet, Christianam fidem sub eiusdem Arij dogmate amplectitur: quòd dogma posteà, pace scilicet ambos inter populos restituta, Vlphilas longiùs propagauit. Et sic Gothi in Ariana hæresi diu perstiterunt. Athanaricus verò non paucos ex suis ob Christi nomen morte affecit. Post hæc *Balamires* Hunnorum Rex, traiecto Bosphoro Cimmerio, in Ostrogothos irrupit, eosque sibi subiecit. Quorum clade territi Wisegothi, Valentem Imp. rursus implorarunt: atque is in Mœsia agros illis ad habitandum assignauit. Sed à Lupicino aliisque Præfectis Romanis malè tractari, ipsos posteà Romanos armis sunt aggressi, & Valentem Imp. an. 378. superatum exusserunt. Rebus deinde compositis, à Theodosio Magno Imp. in amicitiam sunt recepti, fœderatique (vt Iornandes cap. 28. loquitur) nuncupati. Theodosio defuncto, *Alaricus* ex Balthica stirpe regia oriundus, cum Wisegothis suis, in Italiam penetrauit. Cuius quidem successores Gothorum seu Wisegothorum in Gallia & Hispania regnum constituerunt.

Ostrogothi interim (vt Iornandes cap. 48. memorat) sub Hunnorum dominatu constituti, cum suis Regibus pristinas sedes obtinuerunt. *Hermanaricus* (quo regnante Ostrogothos ab Hunnis oppressos fuisse Iornandes c. 23. tradit; quod alij sub Athanarico Rege factum memorant) genuit *Hunnimundum*, & hic *Thorismundum*: cuius filius *Berimundus*, seruitutis Hunnicæ pertæsus, ad Wisegothos

in Galliam confugit, cùm *Theudericus* seu Theodericus illo nomine primus, occiso Wallia, regnaret. Berimundi nepos fuit *Eutharicus*, cui Theodericus Rex filiam suam *Amalasuntham* in matrimonio collocauit. Ad hanc stirpem, vt quæ recto stemmate ab Hermanarico descenderet, ius regni Ostrogothorum propriè spectabat. Sed Berimudo digresso, *Wandalarius* Hermanarici fratre genitus velut caducum regnum tenuit: cui tres fuerunt filij, *Walamirus*, *Theodomirus* & *Widemirus*, qui cum Attila contra Aëtium & propinquos suos Wisegothos in Galliæ campis Catalaunicis bello decertarunt. Attila demum extincto, Ostrogothi (vt & alij populi) iugum Hunnorum excusserunt. Theodomiri porrò ex concubina filius fuit *Theodericus*, qui Leoni Imp. ad sanciendam pacem datus obses, apud Romanos adoleuit. Cumque is à Theodomiro patre traditum Gothorum regnum accepisset, Zenonis Imp. hortatu, ad recuperandam Italiam (quam Odouacrius inuaserat) perrexit, ibidemque regnum Ostrogothorum condidit; quod Iustinianus Imp. demum subuertit.

Imp. Theodosius IX. & Constantius III. 1173 420

CONSTANTIVS ab Honorio in consortium Imperij assumptus, septimo pòst mense, hoc ipso anno 420. moritur; si Marcellinum audiamus: Prosper enim in annū sequentem reiicit. Natus hic in Illyrico opido Panæso, multis sub Theodosio & Honorio præfecturis claruit: & ad imperium demum euectus, eius pertæsus sæpè conqueri solebat, quòd (vt antè consueuerat) iocis ac ludicris indulgere non posset: vt Olympiodorus apud Photiū narrat. S. Hieronymus pridie Kal. Octobris moritur, annos 91. natus, vt vult Prosper. PHARAMVNDVS Francorum Rex in Gallia primus hoc anno regnare cœpit; vt idem Prosper in chronico per Pithæum edito testatur.

Francorum origo & transitus in Galliam.

Gentis illius incerta est origo; & ex vetustis scriptoribus Trebellius & Vopiscus primi Francorum meminerunt. Hoc inter eruditos constat, illos falli qui ab Troianis ipsorum originem repetunt. Vero propior illorum videtur opinio, qui non vnius populi nomen istud initiò fuisse putant, sed plurium populorum; qui animis in idem conspirantibus, armisque iunctis, à Romanorum iugo sese vindicarunt, & FRANCI à libertate sunt dicti. Hi fuerunt *Bructeri, Chamaui, Ansiuarij, Chatti, Tencteri, Frisij, Salij, Angriuarij* & alij populi vicini: qui inter Rhenum, Isalam, Amisiam, Visurgim & Albim vastos Germaniæ agros vsque ad Oceanum incolebant, vbi nunc Ducatus Montensis, ager Transisalanus, Frisia orientalis & occidentalis, Saxonia inferior, Hassia & aliæ vicinæ prouinciæ continentur. Errant autem qui propriam Francorum trans Rhenum sedem fuisse putant eam Germaniæ partem, quæ *Franconia* seu *Francia orientalis* hodie dicitur: cùm ex Greg. Turonensi, aliisque vetustis scriptoribus constet, Francos à Transrhenanis regionibus Nouesio oppositis anno 388. & aliis egressos in Carbonariam siluam (nunc Hannoniam) penetrasse. In Tabula itineraria Peutingeriana, supra Rhenum fl. in tractu Germaniæ, ex opposito Coloniæ Traianæ, capitalibus litteris legitur FRANCIA, & in locis Septemtrionali ostio Rheni vicinioribus collocantur hi populi, *Chauci, Ansiuarij, Cherusci, Chamaui qui & Franci.* Ex quo colligi datur,

Francos ex iis locis trans Rhenum in Galliam migrasse. Nonnullos tamē ex illis in Germaniæ interiora penetrasse, ad Mœnum fl. consedisse, & Franconiæ seu Franciæ orientalis nomen isti terrarum tractui indidisse, facilè concessero. An verò *Reges* antiquitus Franci habuerint, Greg. Turonensis lib. 2. c. 9. ignotum esse tradit. Qui iis præerant, *Duces* primùm aut *Subreguli* vel *Regales* fuerunt appellati: vt ex Ammiano & ex eodem Greg. Turonensi constat. *Marcomerem* & *Sunonem* Regales Francorum Sulpitius Alexander, ab eodem Turonensi laudatus indigetat; eosdemque mox Subregulos, posteà Reges nuncupat; vt hæc vocabula promiscuè vsurpata videantur.

Primus in Regum appellatione ac serie PHARAMVNDVS in Francorum annalibus ponitur, Marcomiri filius: de quo nihil apud Turonensem legitur. Prosper in chron. illius exordium anno Honorij Imp. 29. hoc est, Christi 420. adscribit. Chlogio vel Cloio siue CLODIVS Pharamundi filius exinde regnauit, qui apud Dispargum castellum in finibus Thoringorum resedit; teste Turonensi. Atque hic Clodius, Romanis profligatis, Atrebates & Camaracenses inuasit, & vsque ad Somonam fl. sub annum 445. omnia sibi subdidit. Clades tamen aliquas ab Aëtio & Maioriano ducibus Romanis accepit: quod Prosper & Sidonius indicant. MEROVEVS, Clodij affinis, Francorum in Gallia regnum amplificauit; quem Aëtio duci aduersùs Attilam an. 45. auxilia misisse tradunt. Cuius filius & heres CHILDERICVS, ob flagitia ac libidines Francis inuisus, sibique metuens ad Thoringos profugit. Franci interim *Ægidium* Romanum Patricium sibi Regis loco præesse voluerunt: sed post annum octauum ab exilio reuocatus Childericus, & à suis receptus, Ægidium acie superatum ad vrbem Suessionum fugere compulit, itemque Aurelianos & Andegauos subegit. Annis demum 24. exactis moriens CLODOVEO filio (quem ex Basina Thoringorum Regis, sui olim hospitis, filia susceperat, quique primus ex Francorum Regibus an. 496. Christi doctrinam est amplexus) regnum reliquit.

421 | 1174 *Coss.* < Agricola & Eustathius.

Theodosius iunior Orientis Imperator ducit Eudociam Leontij Sophistæ filiam, Homero-centonis concinnatione nobilem; & ex ea sustulit anno proximè sequenti Eudociam, Valentiniano III. Occidentis Imperatori posteà nuptam. Augustas illo nomine plures fuisse constat ex schemate suprà pag. 68. producto.

422 | 1175 Imp. Honorius XIII.
Imp. Theodosius X.

Maximus tyrannus & Iouinus ex Hispania ad Honorium adducti atque interfecti sunt. Hunni Thraciam vastant. Castinus dux in Hispaniam contra Wandalos cum exercitu mittitur, qui ad Tarraconem ab iis victus aufugit.

423 | 1176 Fl. Auitus Marinianus & Asclepiodotus.

Honorius Imp. moritur Romæ 15. Augusti, porphyretico tumulo in basilicæ S. Petri atrio conditus. IOANNES tyrannus Rauennam mox occupat, conniuente, vt credebatur, Castino Magistro militum; vt Prosper & Marcellinus narrant. Ioannes iste fuerat Scriba seu Notarius; vt Socrates l. 7. 23. tradit. Theodoretus creatur Episcopus Antiochiæ. Bonifacius Papa VIII. Kal. Nouembris moritur cui post dies nouem sufficitur Cælestinus. Longobardorum Rex secundus

	Anni V. C. Varroniani.	Anni vulgares Christi.
cundus Lamissus regnat annis tribus. Sub hunc annum Theodoretus Cyri in Syria Episcopus est creatus: cuius Historia ecclesiastica & alia scripta sunt in manibus.		
Castinus & Victor.	1177	424
Theodosius Imp. suprà pag. 68. laudatus *Valentinianum*, amitæ suæ Placidiæ & Constantij Imp. filium, Cæsarem creat, & ad recuperandum imperium contra Ioannem mittit. *Prosper.* Castinus in Africam fugit ad Bonifacium. Exuperantius Præfectus prætorio Galliarum circa hunc annum a militibus in Gallia interficitur.		
Imp. Theodosius iunior II. Placidius Valentinianus Cæsar.	1178	425
Ioanne tyranno è viuis sublato, VALENTINIANVS III. apud Rauennam salutatur Augustus, die 23. Octobris; vt notat Chronicon Alexandrinum.		
Imp. Theodosius XI. Imp. Valentinianus Augustus II.	1179	426
Patroclus Arelatensis Episcopus à Tribuno quodam barbaro occiditur: cui Honoratus Lirinensis anteà Abbas successit. Augustinus annum 72. agens Eradium presbyterum sibi adiutorem assumpsit. Idem Prosperi & Hilarij litteris excitatus, duos contra Pelagianos edidit libros, de Prædestinatione Sanctorum & de Bono perseuerantiæ. Gundericus Rex Vandalorum, capta Hispali, cùm illius vrbis ecclesiam inuasisset, mox Dei iudicio correptus interijt. Cui Geisericus seu Gensericus frater in regno successit. *Idatius.*		
Coss. { Hierius & Ardaburius.	1180	427
Pannoniæ, quas annis 50. Hunni possederant, à Romanis recipiuntur. Bonifacio bellum infertur, publico nomine, à Sigisuulto Comite. Cui cùm par non esset Bonifacius, ex Africa in Hispaniam traiecit, & hinc Gensericū Regem cum octoginta millibus Vandalorum & Alanorum in Africam transuexit; qui eam paulatim occuparunt. Augustinum epist. 70. consule.		
Felix & Taurus.	1181	428
His Coss. pars Galliarum propinqua Rheno, quam Franci insederant, Aetij Comitis armis est recepta. *Prosper.* Burgundiones, petito è Gallia Episcopo, post dierum septem ieiunium, vndis salutaribus initiantur; moxque cum Hunnis congressi decem millia hostium prosternunt. *Socrates.* Hoc anno aut proximè sequenti obiit Pharamundus; cui successit filius CLODIVS, Francorum Rex secundus in Gallia. Nestorius fit Episcopus Constantinopolitanus, qui paulò pòst nouam hæresim vulganit: eique Cyrillus Ep. Alexandrinus fortiter se opposuit.		
Florentius & Dionysius.	1182	429
Felice ad Patriciam dignitatem euecto, Aetius fit militiæ Romanæ Magister, & *Theudericum* Gothorum Regem ab obsidione vrbis Arelatensis repellit.		
Coss. { Imp. Theodosius XIII. Imp. Valentinianus iunior III.	1183	430
S. Augustinus V. Kal. Septembris, ætatis 76. Episcopatus 36. anno moritur: quo tempore Vandali Hipponem tertio iam mense obsidebant; vt Possidius in eius vita narrat. Suevi initam cum Gallæcis pacem turbant. Vnde ad Aetium legationem suscipere cogitur Idatius Lemicæ Episcopus: vt ipse in chron. narrat. Sub hunc		

hunc annum aut præcedentem Palladius Episcopus à Cælestino Papa missus ad Scotos, Pelagiano morbo Britannias liberauit: *qui dum Romanam insulam studet seruare catholicam, fecit barbaram Christianam*: vt Prosper lib. contra Collatorem loquitur. Saxones, Angli, Iutæ & Frisij, in Britanniam contra Pictos & Scotos euocati, ex littore Saxonico (quod vsque ad Iccium promontorium extendebatur, vt suprà an. 372. dixi) traiiciunt, & sedes in illa insula collocant. Frisiorum meminit Procopius l. 4. de bello Gothico. S. Euergislus Coloniensis Episcopus, Tungros ciues suos visitans, ab impiis circa hoc tempus fuit occisus.

431 | 1184 Fl. Antiochus & Anicius Bassus.

Concilium III. oecumenicum Ephesinum contra Nestorium celebratur. Cælestinus vices suas S. Cyrillo Episcopo Alexandrino delegauit. Misit autem legatos Arcadium & Proiectum Episcopos, & Philippum presbyterum. Ex his Arcadium suspicatur Baronius Gallum fuisse, qui concilio Regiensi post annos octo subscripsit; Proiectum verò Forocorneliensem Episcopum fuisse existimat. S. Paulinus Nolanus Episcopus, patria Burdigalensis, Ausonij discipulus, orator & poeta egregius moritur. Aetius Francis prælio superatis ac pacatis, Censorium Comitem legatum ad Sueuos mittit, quibuscum Idatius reuertitur; vt ipse in chron. narrat.

432 | 1185 Fl. Valerius & Fl. Aëtius.

Cælestinus Papa III. Idus Aprilis moritur: succedit Xistus. Hic est ille, qui presbyter Pelagianam hæresim oppugnarat: Bonifacius Comes ex Africa Romam veniens, fit Magister militum, & paulò pòst morbo exstinguitur; vt Prosper tradit. At Marcellinus ait ipsum ab Aëtio vulneratum, tertio pòst mense decessisse, & Pelagiæ vxori mandasse, vt ne alteri quàm Aëtio nuberet.

433 | 1186 Imp. Theodosius XIV.

Petronius Maximus.

Prosper Aquitanus contra Collatorē (Ioannē Cassianū anno proximo memorandū) scribit. Xistus Papa à Basso Exconsule accusatus, Valentiniano Imp. præsente, his Consulibus, in plena synodo absoluitur, & Bassus proscribitur. Acta concilij Romani consule. Gundicarius Burgundionum Rex Belgicā incursat: sed pulsus ab Aëtio, ad suos fines rediit. Burgundionum viginti millia, Gothorum octo, cæsa fuisse, Idatius tradit. Sidonius de Aetio; *post Vittungos & Norica bella, subacto victor Vindelico, Belgam (Burgundio quem trux presserat) absoluit.*

Per has Francorum, Burgundionum aliorumque barbarorum irruptiones, Colonia Agrippina, Moguntiacum, aliæque vrbes sunt euersæ; & vrbs Treuerensis, quam tria excidia non correxerant, quartò perire meruit; vt Saluianus testis oculatus loquitur & deplorat. Petrus ab eloquentia dictus Chrysologus sub annum 433. fit Rauennæ Episcopus.

434 | 1187 Fl. Aspar & Fl. Areobinda.

Vincentius Lerinensis in Gallia monachus aureum suum aduersùs hæreses libellum scribit, triennio post Ephesinam synodum; vt ipse testatur. Illo ipso tempore vixit Ioannes Cassianus, genere Scytha, Ioannis Chrysostomi discipulus, qui *apud Massiliam presbyter ordinatus duo condidit monasteria, id est, virorum & mulierum, quæ vsque hodie exstant*; vt Gennadius lib. de Script. eccles. loquitur. Scripsit

Latinè

Anni V. C. Varroniani. | Anni vulgares Christi.

Latine De habitu monachorū, Collationes Patrum Ægypti, & alia: ex quibus nonnulla cautè sunt legenda. Semipelagianis fauentem (qui error multorum tunc animos in Gallia occuparat) Prosper Aquitanus libro contra Collatorem edito confutauit.

Imp. Theodosius XV. 1188 435

Imp. Valentinianus IV.

Pace cum Vandalis facta, pars Africæ ad habitandum Iis datur. Gundicarius Burgundionum in Gallia Rex ab Aëtio vincitur: qui illa ætate contra Francos, Burgundiones, Gothos aliosque barbaros rem Romanam vtcumque sustētauit. Codex Theodosianus promulgatur XV. Kal. Martij. Libri Nestorij à Theodosio II. Imp. interdicti & incendio damnati sunt, *L. vlt. Cod. Theod. de hæreticis.*

Isidorus & Senator. 1189 436

Aëtius, dux vtriusque militiæ, Patricius appellatur. Is Dorostolo in Mœsia oriundus, Gothos ab Narbonis obsidione per Litorium Comitem hoc ipso anno 436. repulit.

Fl. Aëtius II. & Sigisuultus. 1190 437

Valentinianus III Imp. cum Eudoxia Theodosij II. Imp. filia, suprà pag. 68. laudata, nuptias celebrat. Bellum aduersus Gothos, Hunnis auxiliantibus, geritur. Ab hoc anno incipit Cyclus Cyrilli Alexandrini. Galliam vlteriorem seu Septemtrionalem cum Bagaudis duce Tibatone (quem Sigebertus in chron. Battonem vocat) circa huncannum à Romanis defecisse, Prosper & Saluianus testantur. Notitia vtriusque Imperij, hoc est, Orientis & Occidētis, (cuius symbolum est biceps aquila) circa hunc annum scripta est. Continet ea Indicem omnium dignitatum tam ciuilium quàm militarium per Imperij Romani prouincias. In qua Notitia Dux & Præses Germaniæ secundæ, itemque Belgicæ primæ, non nominantur: eò quòd Coloniam Agrippinam tunc Franci, pulsis Romanis, obtinerent, & Treuerorum vrbs in ruinis iaceret.

Imp. Theodosius XVI. & Faustus. 1191 438

Gothorum octo millia in Gallia ab Aëtio cæduntur. *Idatius.* S. Ioannis Chrysostomi corpus Constantinopolim adfertur. Eudocia Theodosij II. Imp. vxor Hierosolymam proficiscitur, & annū ibi moratur.

Imp. Theodosius XVII. & Fl. Festus. 1192 439

His Consulibus concilium Regense seu Regiense in Gallia est celebratum, quod Hilarius, Seuerianus, Gaudentius, Iulius, Arcadius, Auspicius, Seuerus, Claudius, Valerianus, Nectarius, Asclepius, Theodorus & Maximus, Episcopi signarunt. Geisericus Vandalorum Rex Carthaginē Africæ metropolim occupat, pulsis Romanis, qui eam sex ferè sæculis possederant. Litorius dux Romanus in Gallia, contra Theodericum Gothorū Regē pugnans, capitur & occiditur.

Imp. Valentinianus V. & Fl. Anatolius. 1193 440

Xistus Papa moritur: succedit *Leo* Magnus, doctrina, eloquentia & magnanimitate clarissimus. *Saluianus* presbyter Massiliensis circa hunc annum scripsit libros octo de Prouidentia & iudicio Dei: in quibus vitia Christianorum sui temporis castigat, & Galliæ à barbaris vastatæ statum & caussas graphicè depingit. Scripsit, inquam, hoc tempore: nam bellum contra Gothos à Litorio gestum vocat proximum. Inter alia Saluianus, vbi in ludos Circenses & alia spectacula Belgis tunc familiaria inuehitur, hæc dicit: *Sed videlicet responderi ad hæc potest, non in omnibus hoc*

M *Roma-*

Romanorum vrbibus agi. Verum est: etiam plus ego addo; ne illic quidem nunc agi, vbi semper sunt acta anteà. Non enim hoc agitur iam in Moguntiacensium ciuitate, sed quia excisa & deleta est: non enim Agrippina, sed quia hostibus (Francis) plena: non agitur Treuerorum vrbe excellentissima, sed quia quadruplici euersione est prostrata: non agitur denique in pluribus vrbibus Galliarum, quia in barbarorum iure esse cœperunt. Ceterùm Treuerensi vrbe à Francis occupata, sedes imperij Arelatem est translata. Saluiani æqualis fuit S. *Eucherius* Lugdunensis Episcopus, qui De contemptu mundi & de laude eremi scripsit, & ex legitimo ante sacerdotium coniugio filios duos Veranium & Salonium, posteà similiter Episcopos, reliquit. Eucherij porrò æqualis fuit, & illius meminit S. *Claudianus Mamertus* Episcopus Viennensis, in suo libro De statu animæ.

441 | 1194 Cyrus V. C. solus *Oriente Consul.*

Cyrus iste, ob poëticam artem, Eudociæ Imperatrici gratus, ab ea ad Consulatum promotus fuit. Persæ, Saraceni & Hunni Romanorum sola vastant: contra quos missi sunt Anatolius & Aspar; vt in Chronico Alexandrinò legitur. Arausicanum in Gallia concilium, Cyro Consule, celebratur: cui subscripserunt Hilarius, Claudius, Constantinus, Audentius, Agrestius, Iulius, Auspicius, Theodorus, Maximus, Eucherius, Nectarius, Ingenuus, Ceretius, Iustus, Augustalis & Salonius, Episcopi.

442 | 1195 Dioscorus & Eudoxius.

Vasense primum in Gallia Narbonensi concilium celebratur. Cum Genserico Vandalorum Rege Valentinianus III. Imp. pacem firmat, & certis spatiis Africa inter vtrumque diuiditur. Bleda & Attila fratres, cum suis Hunnis, Illyricum & Thraciam depopulantur. *Marcellin.*

443 | 1196 Petronius Maximus II. & Fl. Paternus.

Manichæorum libros in Vrbe repertos Leo Papa comburi iussit.

444 | 1197 Imp. Theodosius XVIII. & Albinus.

Bleda cæso; frater eius Attila genti Hunnorum solus imperat. Chelidonius Vesontionensis Episcopus tanquam viduæ maritus, & qui capitalibus aliquando iudiciis præfuisset, Episcopatu deiicitur per Hilarium Arelatensem & alios quosdam Episcopos: sed anno proximè sequenti, retractato iudicio, à Leone Papa absoluitur, & in integrum restituitur. Cyrillus Ep. Alexandrinus 9. Iunij moritur.

445 | 1198 Imp. Valentinianus VI. & Fl. Nonius.

Valentinianus III. Nouellam De Episcopis non ordinandis sine Pontificis Romani auctoritate mittit in Galliam ad Aëtium Patricium. Prosperi Chronicon, quod Eusebiano subtexitur, hîc desinit; de quo infrà ad annum 455. agemus. Turnaco & Atrebato occupatis, *Clodius* Francorum Rex circa hunc annum, missis exploratoribus, ad vrbem Cameracum Romanos protriuit, & ciuitatem apprehendit. In qua paucum tempus residens, omnia vsque ad Sumam fluuium (nunc Somonam) occupauit: vt Greg. Turonensis l. 2. c. 9. loquitur. *Cloio patentes Atrebatum terras peruasit*; vt Sidonius in Panegyrico Maioriani canit.

446 | 1199 Fl. Aëtius III.
Q. Aurelius Symmachus.

Grassante per Britanniam hæresi Pelagiana, missi sunt eò Episcopi duo, virtute & doctrina præstantes, *Germanus* Autissiodoren-

dorensis & *Lupus* Tricassinus, qui totam insulam ab ea labe repurgarunt; vt Constantius presbyter in vita S. Germani, Beda, Sigebertus & alij tradunt. Picti & Scoti Britanniam Romanis parentem sæpiùs incursarunt, & maximè sub annum 446. Aëtio tertiùm Consule: qui aliis bellis districtus, Britannis opem implorantibus succurrere non potuit; vt Gildas, & ex eo Beda 1. hist. c. 13. narrat. Ex his Scoti illam Caledoniæ partem, quæ Hiberniæ opposita est, alteram Picti tunc incolebant.

Callepius & Ardaburius. 1200 447

Constantinopolitanæ vrbis muri motu terræ ingenti conciderunt, cum 57. turribus. Hic ille motus est, per quem arreptus in cælum puer trisagium hymnum audiuit; vt Nicephorus 14 c. 46. & Felix Papa epist. 3. ad Cnapheum narrant. Proclus Constantinopolitanus Episcopus moritur: Flauianus succedit. Attila Hunnorum Rex per totam pænè Europam grassatur, & vsque ad Thermopolim excurrit. Contra hunc Arnegisclus Magister militiæ, in Dacia ripensi iuxta Vtum fl. viriliter pugnans, pluribus hostium cæsis, occubuit. *Marcell.* Leo Papa ad Turibium Asturicensem Episcopum scribit, & Concilium aduersùs Priscillianistas indicit.

Coss. Fl. Zeno & Postumianus. 1201 448

Clodio Francorum Rex tertius moritur: MEROVEVS succedit. Rechila Rex Sueuorum professione ethnicus, Emeritæ in Lusitania moritur: cui *Reciarius* filius, religione catholicus, sufficitur. *Idat.* Eutyches in Constantinopolitano concilio hæreseos conuincitur.

Asterius & Protogenes. 1202 449

Reciarius Sueuorum in Lusitania Rex Theuderici Gothorum in Gallia Regis filiam duxit, & Vasconiam mense Februario depopulatus est. Iulio mense ad Theudericum socerum profectus, Cæsaraugustanam prouinciam & Ilerdensem vrbem deprædatur. *Idat.* Rauennius Arelatensem Episcopatum init.

Imp. Valentinianus VII. 1203 450

Gennadius Auienus.

His Coss. Leo Papa epistolam ad Episcopos Prouinciæ scripsit, & controuersiam inter Viennensis & Arelatensis ecclesiæ Antistites composuit: statuitque vt Viennensis Antistes Valentiæ, Tarantasiæ, Genauæ & Gratianopoli præsideret; reliquæ verò ciuitates eiusdē prouinciæ sub Arelatensis Antistitis auctoritate consisterent. Theodosius II. Imperator Orientis IV. Kal. Augusti, ætatis 49. anno moritur, cùm sibi successorem MARTIANVM anteà delegisset. *Cassiod. in chron.* Martianus humili loco in Illyrico natus, sed militia clarus, ex Tribuno militum Imperator factus, cum vxore sua Pulcheria Theodosij II. sorore, Rempublicam summa concordia gessit, ipsamque virginem viuere, prout petierat, permisit. Theophanem, Cedrenum & Euagrium consule. Aëtius Alaticum Ostrogothorum Regem aduersùs Attilam Hunnorum Regem incitat. Alaricus ad Danubium copias Attilæ profligat, sed victor occumbit. *Chron. Alexandrinum.* Attila in Galliam irrumpit, cum CCCC. armatorum millibus.

Imp. Martianus & Adelphius. 1204 451

Attila Gallias depopulatur. Gallias porrò per id tempus obtinebant Gothi seu Visegothi, Franci, Burgundiones, Alani, aliique barbari: earum partem Romani ægrè tuebantur, duce Aëtio, qui

Occidentis imperium, ne funditus periret, vnus illa tempestate sustinuit. Gothis præerat *Theudericus*, cuius filiam Geisericus Vandalorum in Africa Rex, Hunerico filio nuptam, ob veneni suspicionem, truncis naribus & auribus dehonestatam ad patrem remiserat. Ab hoc sibi metuens Vandalus, Attilam in eum magnis muneribus concitauit. Attila copias suas pænè innumerabiles in Celticam, vsque ad Aureliam vrbem Ligeri fl. adsitam adduxit. Hanc enim vrbem *Sangibanus* Alanorum Rex se illis traditurum spoponderat. Quod cùm ciues Aurelianenses impediuissent, opinione sua falsus Attila, Aëtium & fœderatos Romanis Reges instantes fugiens, in Belgicam cum exercitu abiit. Ibi hoc anno, ingenti prælio commisso, ab Aëtio eiusque confœderatis in campis Catalaunicis victus est. In illo prælio pro Romanis *Theudericus* Visegothorum, Merouens Francorum, Reges, Burgundiones, Saxones; pro Hunnis *Vadamirus* seu Valamirus Ostrogothorum Rex, cum fratribus suis Theodemiro & Videmiro, item Gepidæ aliæque nationes barbaræ steterunt; vt Iornandes & alij narrant. Sidonius tamen Apollinaris Francos & Burgundiones in Attilæ castris militasse asserit: quod de amborum parte aliqua potest intelligi. Cæsa sunt ab vtrisque partibus 170000. vt Iornandes, aut 300000. vt Idatius tradit. Inter alios *Theudericus* Visegothorum Rex occubuit. *Thorismundo*, Theuderici cæsi filio, in Narbonensem prouinciam velut in paternum regnum redire ab Aëtio permissum est. Parisiensis porrò vrbs S. *Genouefæ* precibus à barbarorum irruptione est præseruata. *Chalcedonense* concilium œcumenicum quartum contra Eutychem & Dioscorum celebratur. *Marcell.* Placidia, Valentiniani Imp. mater, Romæ moritur.

452 | 1205 Herculanus V.C. & Asporatius.

Herculano Consule Kalendis Februarij S. Leo Papa ad Rauennium Arelatensem, Rusticum Narbonensem & alios Galliarum Episcopos epistolam scribit, qua Fidem orthodoxam ipsis gratulatur, & Eutychem ac Dioscorum in Synodo Chalcedonensi damnatos significat. Per hæc tempora concilium *Arelatense* II. est celebratum, post Arausicanum videlicet & Vasense, ex quorum Canonibus concilij Arelatensis Canones pro parte sunt contexti; vt Sirmondus rectè obseruauit. Attila Aquileiam solo æquat, Ticinum & Mediolanum vastat: cumque Romam tenderet, S. Leonis Papæ (qui ad Mincium amnem ei occurrit) legatione commotus, abscessit; vt Marcell. & Cassiodorus tradunt. Iornandes scribit ipsum rursus in Gallias regressum fuisse, vt Alanos, qui trans Ligerim consederant, opprimeret; sed Thorismundum illi se opposuisse, & magna ipsum clade affecisse. Ex illa barbarorum incursione *Venetiarum* vrbs originem accepit; Italis & præsertim Patauinis ex vrbium suarũ incendiis & ruinis ad maris Adriatici æstuaria sese recipientibus. Thorismundus Gothorum in Gallia Rex primo regni sui anno à *Theuderico* & *Friderico* fratribus suis occiditur; vt Idatius & Isidorus tradunt. Ex his Theudericus, Auito Imp. conniuente, cui ad sumendum imperium adiutor fuerat, Gothici regni fines per Aquitanias dilatauit; Narbonem etiam, tradente Agrippino Comite, in potestatem redegit.

453 | 1206 Opilio & Vincomalus.

Opilione Consule concilium *Andegauense* in ordinatione Talasij Epis-

Episcopi celebratur. Pulcheria Martiani Imp. coniux, annos 54. nata, post egregiam Ecclesiæ nauatā operam, die 10. Septembris ad Christum migrat: quo die Fastis Martyrologij Rom. adscripta legitur. Vincomalo & Opilione Coss. caput S. Ioannis Bapt. Hierosolymis à duobus monachis inuenitur. *Marcell.*

Coss.{ Studius & Aëtius, Aëtij filius.
al. Post Consulatum Opilionis. 1207 454

Leo Papa scribit epistolam ad Episcopos Galliæ & Hispaniæ, de solemnitate Paschali anni proximè futuri. Sub idem tempus Leo Bituricensis, Victurius Cenomanensis & Eustochius Turonensis, Episcopi, scribunt epistolam ad Episcopos & presbyteros prouinciæ tertiæ Lugdunensis seu Turonicæ, Vt clerici non expetant sæcularia iudicia. Attila Hunnorum Rex cùm puellam duxisset, vino in nuptiis largiùs hausto, vomitu sanguinis exstinguitur; vt Marcell. & Theophanes narrant. Valentinianus III. Imp. cùm Petronij Maximi Senatoris vxori stuprum obtulisset, eius callido consilio suspectum sibi redditum *Aëtium* Patricium in palatio sua manu occidit. *Cassiod. in chron.* Cum Aëtio regnum Hesperium cecidit; ait Marcellinus in chron.

Imp. Valentinianus VIII. & Anthemius *posteà Imp.* 1208 455

Petronij Maximi Senatoris dolo, *Valentinianus* Occidentis Imperator, ætatis 36. imperij 31. anno, XVI. Kal. Aprilis, per Aëtij amicos in campo Martio confoditur. *Idatius.* MAXIMVS imperio & Eudoxiæ, Valentiniani viduæ, potitus nuptiis, cùm se ob eius amorem fassus esset in Valentiniani necem conspirasse, indignè illa id ferens, *Geisericum* Vandalorum Regem ex Africa in Italiam euocauit. Cuius aduentu territus Maximus, pridie Idus Iunias, à suis laniatus & in Tiberim proiectus est, vix altero imperij mense confecto. Geisericus verò vrbem Romam quidem cepit ac spoliauit; Leonis tamen Papæ oratione mitigatus, ab incendio ac cædibus abstinuit. Inde abiens Gaudentium Aëtij filium, Eudoxiam Augustam, eiusque filias Eudociam & Placidiam secum Carthaginem in Africam abduxit: atque illam *Hunerico* filio copulauit; hanc (quòd Olybrio Senatori Rom. iam nupta erat) seruauit. AVITVS interim eodem anno ab exercitu Gallicano die 10. Iulij Tolosæ, & posteà Arelate renuntiatus Imperator, pacem cum Gothis firmauit.

Prosper Aquitanus presbyter, non Episcopus (si Gennadio, Gelasio, Marcellino & Bedæ credimus) Eusebij tenorem secutus (vt Victorij itidem Aquitani verbis vtar) Chronicon egregia breuitate composuit, & à Mundi incohatum exordio, ad Valentiniani Augusti VIII. & Anthemij Consulatum, seu ad annum Christi 455. deduxit; tertia, vt Bucherius censet, editione. Primam namque editionem Theodosio XIV. & Maximo Consulibus, hoc est, anno Christi 433. videtur conclusisse: quandoquidem eo anno priorum omnium annorum epochas summasque colligat: quod non nisi in operum fine fieri consueuit; nisi fortè caussa aliqua peculiaris intercurrat, quæ hîc nulla apparet. Secundam verò editionem Prosper 12. annis auxisse, & ad Valentiniani VI. ac Nonij Consulatum, seu vulgarem 445. Christi annum videtur produxisse; quo vulgare eius Chronicon, Eusebiano & Hieronymiano subnecti solitum, terminatur. Tertia denique & postrema editio fuit ea quæ ad Valentiniani Aug. VIII. & Anthemij Consulatum, id est, annum Christi

455. protenditur: quam ex basilicæ cathedralis Spirensis ms. codice Chiffletius Soc. Iesu Theologus breui publicabit. Similem olim codicem Arnaldus Pontacus habuit, quem Lodunensem nuncupat; & nos tertium simile exemplar ms. Antuerpiæ inter schedas P. Heriberti Rosweydi, amici olim nostri, vidimus, sed mutilum. Est autem tertia ista editio prioribus duabus non solùm auctior, sed & multò illustrior; vtpote quæ res ab orbe condito neruosa breuitate commemorat, & Consulum insuper Fastos ab anno Tiberij 15. ad hunc vsque annũ deducit. De tribus aut quattuor huius sæculi Prosperis, Aurelianensi, Regiensi, Chronographo & Tyrone Bucherius in commentario ad Victorij Canonem cap. 6. fusè disputat. Arelatense III. concilium circa hæc tempora in caussa Fausti Abbatis insulæ Lerinensis celebratur.

456 1209 *Coss.* ⟨ Ioannes & Varranes.

Theudericus II. Visegothorum Rex, Auiti Imp. hortatu, cum ingenti exercitu ex Gallia in Hispaniam transit. A quo Reciarius Sueuorum in Gallæcia Rex III. Nonas Octobris ingenti prælio superatur. Is ad locum qui *Portucale* dicebatur profugus, cùm ad Theudericũ captiuus esset adductus, mense Decembri interemptus fuit. Atque ita regnum Sueuorum in Hispania euersum desiit. Sic Idatius in chronico. Isidorus tamen regnum Sueuorum in longum posteà tempus ab iis, qui cladi superfuerunt, propagatum fuisse tradit. Theuderico in bello contra Reciarium adfuerunt Gundericus & Chilpericus Burgundionum Reges. CHILDERICVS Francorum Rex quartus Merouneo mortuo succedit, & annis nouem regnat. Eucherius Lugdunensis Episcopus, scriptis clarus, floret. *Marcell.*

457 1210 *Coss.* ⟨ Constantinus & Rufus.

Ratione controuersiæ Paschalis, quæ in annum 455. incidit, *Victorius* seu Victorinus Aquitanus Lemouix (quæ vrbs cum Aquitania iis temporibus à Visegothis tenebatur) Romæ tunc agens, his Consulibus, vt ipse in prologo testatur, Canonem suum Paschalem publicauit: quem commentario pereruditо à se illustratum amicus noster Ægidius Bucherius, Soc. Iesu Theologus, 1633. typis Plantinianis euulgauit. Martianus Imperator Orientis, cùm annis sex ac totidem mensibus imperasset, pridie Kal. Maias moritur. Martianum excepit LEO genere Thrax, promotus opera Asparis: cuius filij erant, Ardaburius, Patricius & Hermenaricus. Auitus Occidentis Imperator tertio anno quàm à Gallis & Gothis Augustus erat creatus, à Gothis destitutus imperium & vitã amittit; vt Idatius narrat. Paulus Diaconus l. 15. c. 5. refert Auitum, posito imperio, Placentinum in Italia Episcopum fuisse. Hoc ipso anno MAIORIANVS militum Magister, post Auitum Kalendis Aprilis Rauennæ leuatur. *Cassiod.*

458 1211 Imp. Leo Thrax *in Oriente.*
Imp. Maiorianus *in Occidente.*

Childericus Francorum Rex, ob luxuriam & impotentiam à suis eiectus, ad Basinum Thoringiæ Regem confugit. Franci *Ægidium* Romanum Comitem militiæque Magistrum sibi præficiunt. Winomadus Childerico fidus Ægidium ad primorum cædes impellit, vt eum Francis odiosum redderet. *Greg. Turon.* 2. *c.* 12. *Aimoin.* 1. *c.* 7.

459 1212 Ricimer & Patricius.

Constantinopoli synodus habetur, cui Legati Pontificis Romani inter-

interfuerunt: in qua Chalcedonensis Synodus est confirmata.

Coss. < Magnus & Apollonius. 1213 460

Eudocia, Theodosij Imp. vidua, moritur Hierosolymis. Idatius Lemicæ in Lusitania Episcopus à Sueuis capitur, & tertio pôst mense dimittitur: vt ipse in chronico suo narrat.

Seuerinus & Dagalaiphus. 1214 461

S. Leo Magnus Papa XI. Aprilis moritur, & Hilarus succedit. Maiorianus Occidentis Imperator à Ricimere Patricio, genere Gotho, vtriusque militiæ Magistro, apud Dertonam in Italia capitur & interficitur. Anno eodem 19. Nou. Ricimer SEVERVM natione Lucanum constituit Augustum: vt Marcellinus & Cassiodorus tradunt. Simeon Stylita circa hunc annum moritur. Seuerino Cos. mense Decembri *Turonense* I. concilium an. 461. (non 432. vt Baronius & alij scribunt) celebratum fuisse Sirmondus contendit. Huic concilio subscripserunt Perpetuus Turonicus, Victorius Cenomannicus, Leo Bituricus, Eusebius Namneticus, Amandinus Catalaunicus, Germanus Rotomagensis, Athenius Redonicus, Mansuetus Britannorum, Episcopi.

Coss. { Imp. Leo Thrax II. *in Oriente.* 1215 462
Imp. Seuerus *in Occidente.*

Antiochia Isauriæ, terra dehiscente, demergitur. Geisericus Vandalorum Rex Eudoxiam, Valentiniani Imp. viduam, ex Africa Constantinopolim remittit. *Idat.*

Viuianus & Cæcina Decius Basilius. 1216 463

Elisæi prophetæ ossa Alexandriam deportantur.

Rusticius & Anicius Olybrius. 1217 464

Vandali per Marcellinum cæsi è Sicilia fugantur. Sueui Conimbricam diripiunt. *Idatius.*

Coss. Basiliscus *pôst Tyrannus* & Herminericus. 1218 465

Seuerus Occidentis Imperator in palatio Romæ veneno exstinguitur, Ricimerie Patricij dolo. *Cassiod. Marcell.* Pôst Seueri obitum, fuit anni vnius & mensium septem interregnum Childericus Francorum Rex profugus, opera Winomadi, à Francis reuocatur, anno octauo quàm pulsus fuerat. Ægidius (cuius suprà an. 458. meminimus) ad Barrum castrū à Childerico victus, ad vrbē Suessionensem fugit: vbi reliquum vitæ quietus exegit. Basina, Basini Thoringorum Regis vxor, relicto marito, ad Childericum venit. eique nupsit: vt Greg. Turon. 1. c. 12. & Aimoin. 1. c. 8. narrant. Veneticum in Britannia minore concilium circa hunc annum fuisse celebratum censet Sirmondus; contra Baronium & alios.

Coss. < Imp. Leo Thrax III. solus. 1219 466

Theudericus illo nomine secundus Visegothorum in Gallia Rex à fratre suo *Eurico* interficitur. Is fratri succedens Arelatem & Massiliam cepit, & Aruernorum vrbem obsedit. Cuius copias Ecdicius, Auiti Imp. filius, exigua manu profligauit; vt Sidonius l. 3. ep. 3. narrat. Ecdicij sororem & Auiti filiam Papianillā Sidonius duxerat; vt ipse l. 5. ep. 16. refert. Exinde ex Nepotis fœdere Euricus Aruernos, qui soli in Aquitania pro Romanis stabant, obtinuit, & reliquam demum Prouinciam vsque ad Alpes (Odoacro cedente) regno suo adiecit. Clodoueus Francorū Rex futurus ex Basina à Childerico suscipitur. S. Prosper Regiensis in Æmilia Episcopus moritur. Epiphanius creatur Episcopus Ticinensis; vt Ennodius in eius vita narrat.

Coss.

467 1220 *Coſſ.* Puſæus & Ioannes.

Poſt menſium 19. interregnum, ANTHEMIVS Patricius (Anthemij illius, qui ſub Theodoſio iuniore principem in Republica locum obtinuerat, nepos, Procopij filius) cum Leonis Imp. conſenſu 12. Aprilis haut procul ab Vrbe Roma ſalutatur Imperator Occidentis, & Anthemij filia Ricimeri Patricio nubit. Conimbrica à Sueuis vaſtatur. *Idat. Marcell.* Hilarus Papa moritur; & ſuccedit Simplicius, patria Tiburtinus. Hîc deſinit Idatij Lemicæ in Luſitania Epiſcopi Chronicon, à Sirmondo 1619. Pariſiis editum. In libello tamen De XII. Scriptoribus eccleſiaſticis, qui Iſidoro & Ildefonſo ſubiici ſolet, dicitur Idatius hiſtoriam ſeu chronicon ſuum deduxiſſe tantummodo vſque ad annum Leonis Imp. octauum, hoc eſt, Chriſti 464. annum: vt ſuprà pag. 70. diſſerui.

468 1221 *Coſ.* Imp. Anthemius Auguſtus ſolus.

Leo Imp. contra Geiſericum Vandalorum Regem mittit claſſem 1000. nauium, cui Baſiliſcum Verinæ Auguſtæ fratrem, virum Conſularem, præpoſuit. Is depreſſis Geiſerici nauibus, pretio corruptus, ſua ſponte victus eſt, ſpe imperij obtinendi. Baſiliſcus Conſtantinopolim reuerſus, & proditionis accuſatus Perinthum Thraciæ relegatur. *Procop. & Niceph.* 15. c. 17. Aruandus Galliarum Præfectus, maieſtatis Romæ damnatus in exilium mittitur; vt Sidonius l. 1. epiſt. 7. tradit. Patricius, Aſparis ſuprà anno 457. memorati filius, à Leone Imp. creatur Cæſar; deſponſa eidem filia Ariadna.

469 1222 *Coſſ.* Fl. Zeno Iſauricus *poſt Imp.* & Marcianus.

Caput Deuzicis Hunnorum Regis (qui fuit Attilæ filius) Conſtantinopolim adfertur. *Marcellinus.*

470 1223 *Coſſ.* Seuerus & Iordanes.

Romanus Patricius imperium affectans capitaliter punitur. *Caſſiod.*

471 1224 Leo Imp. IV. & Probianus.

Aſpar cum Ardabure & Patriciolo filiis, illo Patricio, hoc Cæſare ac genero Leonis Imp. appellato, profeſſione Arianus cũ Arianis liberis, Conſtantinopoli in palatio iuſſu Zenonis Imp. occiditur. *Caſſiod.* Ariadna, quæ Patriciolo deſponſa fuerat, Zenoni nupſit. Gennadius Epiſcopus Conſtãtinopolitanus, multarum Homiliarum ſcriptor, moritur. Remigius fit Remorum Epiſcopus, annos 22. natus; vt Hincmarus & Flodoardus aſſerunt. Adduntque ipſum annos 74. ſediſſe, & 96. vixiſſe: quod non placet. Nam ante annum 535. ipſum obiiſſe conſtat ex Aruernenſi concilio, cui Flauius Remorum Epiſcopus ſubſcripſit.

472 1225 *Coſſ.* Feſtus & Marcianus.

Anthemius Occidentis Imperator à Ricimere genero ſuo Romæ occiditur, V. Idus Iulij; cui OLYBRIVS, ab eodem Ricimere ſubſtitutus, moritur X. Kal. Nouembris. Ricimer autem, poſt dies 40. ab Anthemij nece, deceſſit XV. Kal. Septembris. *Caſſiod.* Veſuuius mons Campaniæ ignibus æſtuat. *Marcell.*

473 1226 *Coſſ.* Leo Imp. V. ſolus.

In Olybrij locum leuatus GLICERIVS III. Nonas Martij Rauennæ capit imperium; quod menſibus ferè quatuor ſupra annum tenuit in Occidente. Oſtrogothi (qui ſub Rege Walamiro, eiuſque fratribus Theodemiro & Widemiro degebant) occiſo Walamiro, ſeſe diuiſerunt. Pars eorum, duce *Widemiro*, in Italiam contendit, vbi Glicerius imperabat. Widemirus autem ibi deceſſit, relicto Wide-

miro

Anni V. C. Varroniani. | Anni vulgaris Christi.

miro filio, quem Glicerius in Galliam ad Visegothos misit. *Theodemirus* verò, cum filio Theoderico, Illyricum & Thessalonicam est aggressus. A qua muneribus abstractus, moritur; successore relicto Theoderico. Sidonius Apollinaris creatur Aruernorum Episcopus.

Cos. < Leo iunior Aug. solus. 1227 474

Leo senior Imperator Orientis, cùm LEONEM iuniorem constituisset Cæsarem, morbo periit, mense Ianuario; vt Theophanes tradit. Idem refert ZENONEM mense Februario à filio suo Leone coronatum fuisse. Glicerius Romæ imperium tenens, à Iulio Nepote, Marcellini quondam Patricij sororis filio, imperio pellitur, & in Portu Romano ex Augusto creatur Episcopus; vt Marcellinus tradit. Iornandes autem Salonis Episcopum creatum fuisse scribit. Fuit autem IVLIVS NEPOS in Glicerij locum leuatus pridie Kal. Iulias.

Cos. < Imp. Zeno Isauricus II. solus. 1228 475

Iulio Nepote in Dalmatiam fugato, Orestes filium suum AVGVSTVLVM (quem & Momyllum vocant) pridie Kal. Nouembris in Imperio collocat. *Cassiod.* Fuit is Romanorum Imperatorum in Occidente postremus; vt Imperium ab Augusto cœptum, in Augustulo desineret. Arelatense III. concilium à Leontio illius vrbis Episcopo, ad condemnandum Prædestinatianorum errorem, circa hunc annum fuisse congregatum censet Sirmondus.

Basiliscus II. *postea Tyrannus*, & Armatus. 1229 476

Odoacer Turcilingorum & Herulorum Rex à Iulij Nepotis fautoribus ex Pannonia in Italiam accitus, Romam occupat. Oreste eiusque fratre Paulo occisis, idem Odoacer 23 Augusti Augustulum in Campaniam relegat: sicque Imperium Occidentale Basilisco & Armato Consulibus, desiit, Ostrogothorum Regibus exinde Romam & Italiam tenentibus: vt Marcellinus & Cassiodorus notarunt. Exstincto itaque in Occidente Imperio, ODOACER in Italia regnat, & Prouinciam inter Alpes & Rhodanum (quæ sola Romanis reliqua erat in Gallia) concedit Visegothis.

Geisericus Vandalorum in Africa Rex moritur: succedit Hunericus eius filius.

P. C. *hoc est*, Post Consulatum Basilisci II. & Armati. 1230 477

Odoacer Bracilam Comitem apud Rauennam occidit; teste Marcellino. S. Barnabæ Apostoli corpus in Cypro inuenitur.

Cos. < Illus V. C. solus, *postea an.* 484. *Tyrannus.* 1231 478

S. Lupus Trecensis Episcopus moritur circa hunc annum.

Imp. Zeno III. solus. 1232 479

Stephanus Antiochenus Episcopus confoditur; teste Euagrio l. 3. c. 10. & Theophane.

Basilius iunior V. C. solus. 1233 480

Iulius Nepos, quem Orestes Imperio priuauerat, non longè à Salonis in sua villa occiditur; vt Marcellinus in chron. tradit. Aruernorum vrbs pactione Gothis deditur; vt Iornandes narrat.

Placidus V. C. solus. 1234 481

Theodericus Ostrogothorum Rex, cùm in Illyricum properaret, hoc Consule interiit; teste Marcellino.

Cos. < Seuerinus & Trocondus. 1235 482

Sidonius Apollinaris Aruernorum Episcopus, & S. Seuerinus Noricorum Apostolus ex hac vita migrant.

Childerico Francorum Regi defuncto Clodoveus filius hoc anno aut superiore successit. Erant autem iis temporibus in Belgica diuersi Francorum Reguli. Coloniam Agrippinam *Sigebertus*, Camaracum *Ragnacharius*, aliam Belgicæ partem *Chararicus* obtinebat; omnes eadem stirpe regia, qua Clodoueus, editi: sic tamen vt Clodoueum omnes superiorem agnouisse videantur. Theodericus cognomēto Valamer Ostrogothorum Rex Macedoniam & Thessaliam depopulatur. *Marcell.*

483 1236 *Coss.* Faustus V. C. solus.

Simplicius Papa mense Martio ineunte, vt ait Anastasius, moritur. Quo defuncto Basilius Præfectus prætorio, Odoacris vices agens, ante Felicis electionem, ordinationes iniquas edit. Felix patria Romanus 8. Martij Pontifex creatur. Theodericus Ostrogothorum Rex, Zenonis Imp. munificentia pænè pacatus, & Magister præsentis militiæ factus, Consul quoque designatus, creditam sibi Daciæ Ripensis Mœsiæque inferioris partem cum suis pro tempore tenuit. *Marcell.*

484 1237 *Coss.* Theodericus *Rex Ostrogothorum* & Venantius.

Euricus Visegothorũ in Gallia Rex Arelate moritur; & filius eius Alaricus succedit. Hunericus Vandalorũ in Africa Rex, professione Arianus & Catholicorum persecutor, à vermibus corrosus moritur. Gundamundus Gentonis filius sufficitur; qui initiò pacem Ecclesiæ orthodoxæ restituit. Illus natione Isaurus, Magister officiorũ, Zenoni Imp. infestus, cum Leontio tyrannidem in Oriente arripit. *Marcell.*

485 1238 *Coss.* Symmachus solus.

Zenonis Imp. filius ad Imperij spem, sed pessimè educatus moritur, teste Suida.

486 1239 *Coss.* Decius & Longinus *Zenonis Imp. frater.*

Clodoueus Francorum Rex *Siagrium* Romanum, Ægidij Comitis filium, Suessionibus imperantem, prælio vincit. Qui ad Alaricum Visegothorum in Gallia Regem confugiens, & Clodoueo reposcenti deditus, ab eodem est interfectus: vt Greg. Turon. 2. c. 27. & Aimoinus 1. c. 12. narrant. Idem Clodoueus Clotildem, Chilperici Burgundionum Regis filiam, matrimonio sibi iungit. *Greg. Turon. 3. c. 28.*

487 1240 Boëtius V. C. solus.

Odoacer Phæbam Rugorum Regem vincit & capit. Theodericus Ostrogothorũ Rex Constantinopolim vsque infestus excurrit, & plurimis locis igne crematis in Mœsiam remeauit. *Marcell.*

488 1241 Dinamius & Sifidius.

Leontius & Illus tyranni in Isauria capiuntur & decollantur. Idem Theodericus in Italiam tendit. *Marcell.*

489 1242 *Coss.* Probinus & Eusebius.

Theodericus Ostrogothorum Rex Zenonis Imp. hortatu, Italiam intrat & occupat. Odoacer ab eo bis prælio vincitur. *Cassiod. Marcell.* S. Epiphanius Ticinensis Episcopus floret, quem Theodericus Rex magno in pretio habuit, vt Ennodius in illius vita narrat.

490 1243 Longinus II. & Faustus.

Theodericus Odoacrem ad Ducam fl. tertio conflictu superat. Odoacer Rauennam fugiens, triennio ibi obsessus fuit: vt Cassiodorus, Iornandes & Procopius narrãt. Claudianus S. Mamerci Episcopi frater circa hoc tẽpus obiit, vt ex Sidonio l. 4. ep. 11. datur intelligi.

Coss.

Cos. Olybrius iunior solus. 1244 491

Zeno Orientis Imperator epilepsia correptus moritur: succedit ANASTASIVS, Dyrrachio oriundus, Eutychiani dogmatis fautor. Odoacer cum Herulis suis Rauenna egressus nocturnis horis, à Theoderico Ostrogothorum Rege memorabili prælio superatur. *Cassiod.* Launomarus Episcopus Carnutensis, fundator cœnobij Corbionensis, & Maximus seu Maximinus Episcopus Aurelianensis, fundator cœnobij Miriacensis, florent: cuius posterioris fuerunt discipuli Carilefus & Auitus, Abbates.

Anastasius Imp. & Rufus. 1245 492

Felix Papa, S. Gregorij Magni atauus, ab ipso 4. Dial. c. 16. memoratus, obiit; succedente Gelasio, natione Afro.

Albinus & Eusebius II. 1246 493

Odoacer, postquam tribus annis Rauennæ à Theoderico Ostrogothorum Rege obsessus fuisset, per legatos cum eo transigit, vt ambo pari iure in Italia regnarent. Sed paulò pòst THEODERICVS Odoacrem conniuio à se exceptum occidit, vt Procopius, Cassiodorus & Iornandes narrant. Ab hoc anno 493. Ostrogothorum in Italia regnum habuit initium. Idem porrò Theodericus Anastasij Imp. mox amicitiam expetiit, vt & Clodouei Francorum Regis; cuius sororem Andeflendem duxit. Quas autem ex concubina filias susceperat, alteram Alarico Visegothorum Regi, alteram Sigismundo Burgundionum Regi collocauit: vt Cassiodorus epist. 1. & Iornandes scribunt. Post Alarici verò cladem, Theodericus Prouinciam Massiliensem & Alpes maritimas à Visegothis recepit. Et quamuis, ex populari instituto Gothorum, Arianam sectam teneret, Romanæ tamen Ecclesiæ ius ac libertatem est tutatus. Inclinante verò ætate ad crudelitatem deflexit.

Asterius & Præsidius. 1247 494

Epiphanius Ticinensis Episcopus ad Gundebaldum Burgundionum Regem à Theoderico Ostrogothorum Rege mittitur, vt Italos captiuos redimat. Gundebaldus professione Arianus, à S. Alcimo Auito Viennensi Episcopo doctrina Catholica imbuitur, vt Gr. Turon. l. 2. hist. c. 34. narrat. S. Patricius primus Episcopus & Hibernorũ Apostolus, annos 82. natus, ad meliorem vitam transit, postquam annis 60. ista in insula Christum prædicasset.

Cos. Viator V. C. solus. 1248 495

Gundamundus Vandalorum Rex moritur: succedit frater ipsius Trasemundus; vt Procopius de bello Vandalico narrat.

Paulus V. C. solus, *Anastasij Imp. frater.* 1249 496

Indi Anastasio Imp. elephantem aliaque munera mittunt, teste Marcellino. Epiphanius Ticinensis Episcopus moritur: eius vitam scripsit Ennodius in Episcopatu successor. Gelasio Papæ (qui inter alia aduersus Andromachum Senatorem, cæterosque Romanos, Lupercalia pristino more celebrare volentes scripsit) defuncto subrogatur Anastasius, patria Romanus. Clodoueus Francorum Rex, à Clotilde vxore sæpiùs de amplectenda religione Christiana monitus, tandem anno 496. in prælio, quod ad Tolbiacum Vbiorum opidum (*nunc Zulich*) contra Alemannos habuit, cùm eius acies periclitaretur, Christianum se fore spopondit, si vinceret. Hostibus victis, in Remorum vrbe à S. Remigio, illius loci Episcopo, Christianis sacris initiatus est; cooperante S. Vedasto pòst Atrebatensi

Episcopo. Baptizatus est autem ipso die Natali Christi, hoc anno 496. exeunte: vt ex Auiti Viennensis Episcopi epistola constat, qua ipsi de suscepta Christi fide ac baptismo gratulatur. Exstat ea to. 1. Conciliorum Galliæ à Sirmondo editorum. Sigebertus noster Gemblacensis triennio seriùs (sed more suo) Clodouei baptismum anno scilicet 499. statuit. Omnia enim triennij aut biennij ferè spatio (primoribus aliquot sæculis) posteriùs narrare solet quam gesta sunt; vt suprà pag. 70. monui.

497 | 1250 Anastasius Augustus II. solus.

Anastasius Papa ad Anastasium Imp. legatos misit S. Germanum Episcopum Capuanum, & Crescontium Tudertinum, cum litteris quibus Acacij nomen abrogari petiit.

498 | 1251 Ioannes Scytha & Paulinus.

Ioannes cognomento Silentiarius, sub S. Sabbæ disciplina ex Episcopo monachus degens & ignotus, hoc anno innotuit; teste Cyrillo. Anastasius Papa XVI. Kal. Dec. moritur: cui Symmachus successit. Sub hoc tempus S. Remigius Remorum Archiepiscopus Religionem Christianam in Belgica restituit; Atrebatensibus & Cameracensibus *S. Vedastum*, Tornacensibus *Theodorum*, Morinensibus *Antimundum*, Episcopos dedit.

499 | 1252 Ioannes Gibbus solus.

Anastasius Imp. venationes Amphitheatrales aboleuit, & Magistratus venales esse vetuit.

500 | 1253 Patricius & Hypatius.

Theodericus Ostrogothorum Rex cunctorū votis expetitus Romam venit, vbi munificentia sibi eos obstrinxit, & copiosam ad muros & palatia Vrbis instauranda pecuniam attribuit; teste Cassidoro. Saraceni Phœnicen & Syriam incursant, vt Theophanes scribit. S. Fulgentius (posteà Ruspensis in Africa Episcopus) Romam venit ad limina Apostolorum.

501 | 1254 Auienus & Pompeius.

Cum Arabibus Saracenis pacem Anastasius Imp. fecit: sicque sua Orienti tranquillitas est reddita. *Theophanes*. In Theodori Tornacensis Episcopi, anno superiore defuncti, locum S. Eleutherius sufficitur. Gundebaldus Burgundionum Rex leges genti suæ constituit, quas Auieni Consulatu notatas, hoc anno 501. vel sequenti editas fuisse oportet.

Burgundionum in Gallia Reges.

Burgundionibus Germaniæ Transrhenanæ populis sedes primùm sub Honorio Imp. anno 413. concessæ fuerant in parte Galliæ Rheno propinqua; vt suprà dixi. Post cladem verò Aetianam, sub Valentiniano III. Sapaudia eorum reliquiis data est cum indigenis diuidenda. Ibi deinceps constiterunt, finibusque per vicina loca propagatis, in prima Lugdunensi, Maxima Sequanorum, Viennensi, Alpibus Graiis ac Penninis, & prouincia cis Druentiam imperio potiti sunt. Illorum Reges hi memorantur: GVNDICARIVS Iouino tyranno ad sumendam purpuram adiutor, ab Aëtio duce Romanorum ingenti clade prostratus, cum suis pacem obtinuit. GVNDERICVS & Chilpericus, Gundicarij filij, Theoderico II. Gothorum Regi adfuerunt contra Reciarium Sueuorum Regem in Gallæcia. Chilpericus Genauæ (nunc Geneuæ) ad lacū Lemanū sedē habuit, & SS. Lupicini ac Romani monachis alimenta de fisco præberi iussit.

iussit. GVNDEBALDVS seu Gundebadus, Godegisilus, Chilpericus & Godomarus fratres, Gunderici filij, regnum inter se partiti sunt. Sed Gundebadus, Chilperico & Godomaro extinctis, cum Godegisilo regnauit: posteà hoc etiam perempto, regnum solus tenuit, & Burgundionibus leges scripsit. Narbonem, Geselico regnante, an. 508. diripuit. Chilpericus à Gundebado fratre cæsus filias reliquit, *Chronam* Deo deuotam & Crotildem vxorem Clodouei Francorum Regis. Godomarus Viennæ, cùm à Gundebado fratre obsideretur, in turri flammis est exustus. Godegisilus apud Genauam regnauit, à Gundebado Viennæ demùm an. 496. captus & occisus. SIGISMVNDVS, Gundebadi filius, ad fidem orthodoxam ab Ariana hæresi S. Auiti Viennensis Episcopi monitis conuersus, cùm *Sigericum* filium nouercæ dolo enecasset, facti pœnitens Agaunense monasterium S. Mauritio sacrum condidit. Bello victus captusque à Clodomere Rege Francorum, ab eodem posteà occisus est. Sub eo concilia Epaonense & Lugdunense sunt celebrata.

GODEMARVS frater cum Clodomere primùm congressus, illo in acie cæso, in fugam actus est. Deinde à Childeberto & Clotario Clodouei filiis iterum lacessitus, iterumque fugatus, regno caruit. Sicque Burgundionum regnum in Francorum potestatem anno Christi 532. est redactum. Burgundionum porrò Regum genealogia, in Tabulam redacta, exstat in nostra Notitia ecclesiarum Belgij cap. 2.

Coss. < Auienus iunior & Probus. 1255 502

Bulgari Thraciam vastant. Amidam vrbem opulentissimam Cabades Persarum Rex occupat.

Coss. < Dexicrates *Orientis*, & Volusianus *Occidentis*. 1256 503

Anastasius Imp. ingentem contra Persas exercitum misit; cui duces præfuere tres, Patricius, Hypatius Secundino patre & Anastasij sorore genitus, & Areobinda, Dagalaipho & Godistea Ardaburi filia natus. Qui initiò rem præclarè gesserunt, victis Persis, & eorum occiso duce, ac fugato Rege; orta demùm inter eos discordia, Rempublicam pessumdederunt, & pacem à barbaris redimere coacti fuerunt; vt Marcellinus, Theophanes & alij narrant.

Cos. < Cethegus V.C. *al.* Cethæus. 1257 504

Africani Patres ecclesiis vacuis pastores dant & ordinant. S. Fulgentius tum Ruspensis Episcopus est factus. Is cum aliis Antistitibus, à Thrasamundo Rege persecutionem excitante posteà in Sardiniam est relegatus. Theodericus Ostrogothorum Rex, victis Bulgaris, Sirmiensem Pannoniam sibi subiicit.

Coss. < Sabinianus *Orientis* & Theodorus *Occidentis*. 1258 505

Sabinianus Consul, contra Mundonem Getam dimicans, fœdam cladem accipit; teste Marcellino. Sub hoc tempus Clodoueus, hortatu coniugis suæ Crotildis, basilicam in honorem SS. Petri & Pauli Parisiis in monte cœpit exstruere, quæ nunc est S. Genouefæ Abbatia, Canonicorum regularium; vt ex Hincmaro in vita S. Remigij colligitur.

Ariobinda *Orientis* & Messala *Occidentis*. 1259 506

Messala Consule, Alarici Gothorum in Gallia Regis anno 22. *Agathense* concilium celebratur; cui subscripserunt S. Cæsarius Arelatensis, Cyprianus Burdigalensis, Clarus Elusanus, Tetradius Bituricensis, Metropolitani; Heraclianus Tolosanus, Sophronius

Agathensis, Sedatus Nemausensis, Quintianus Rutenensis, Sabinus Albigensis, Boëtius Cadurcensis, Gratianus Aquensis, Nicetius Auscienfis, Suauis Connenensis, Galactorius Benarniensis Gratus Oloronensis, Vigilius Lactorensis, Maternus Lutenensis, Petrus Palatiuus, Glycerius Conforanicus, Chronopius Petrocoricensis, Probatius Vcetiensis, Agræcius Antipolitanus, Marcellus Saneriensis, Pentadius Diniensis, Episcopi.

507 1260 *Coss.* { Anastasius Augustus III. *in Oriente.* Venantius *in Occidente.*

Anastasio non dat collegam Marcellinus, sed Cassiodorus Venantium addit. Clodoueus in campo Vocladensi, decimo ab vrbe Pictauorum milliari, Alaricum Visegothorum Regem in Gallia & Hispania dominantem vincit, & sua manu interficit. Exinde victoriam prosecutus, quidquid Gothici regni trans Ligerim Rhodanumque fluuios erat, cum Tolosa, regno Francorum adiecit. At reliqua prima Narbonensis prouincia in Gothorum ditione mansit: indeque vocari cœpta est Gothia. *Amalaricus* enim, Alarico patre mortuo, in Hispaniam fugiens, hanc cum illa Galliæ parte in sua potestate retinuit, & ad posteros transmisit. *Theodericus* Italiæ Rex quæ cis Rhodanum erant, hoc est, Narbonensem secundam & Alpes maritimas occupauit. Hanc Alarici necem æræ 545. hoc est, anno Christi 507. Isidorus in chron. adscribit. Quo etiam anno *Giselicus*, Alarici ex coucubina filius, regnum occupare conatus, à Theoderico pulsus est. Idem Theodericus, Amalarici nepotis sui tutela suscepta, annis 15. Hispaniam, cæterasque Visegothicas ditiones per præfectos suos administrauit; vt Isidorus refert.

Gothorum seu Visegothorum in Gallia & Hispania Reges.

Theudericus obijt 451.	Thorismundus 453.		
	Theudericus II. ob. 466.		
	Euricus ob. 484.	Alaricus 507. à Clodoueo cæsus.	Amalaricus in Hisp. 507.
			Giselicus nothus.

508 1261 *Coss.* { Celer in *Oriente.* Venantius iunior *in Occidente.*

Anastasius Imp. cognitis rebus à Clodoueo gestis, codicillos Consulatus ad eum misit; qui in S. Martini basilica Turonensi, tunica blattea & chlamyde indutus, vertici diadema imposuit. Parisios posteà veniens, ibi sedem regni constituit. *Greg. Turon. l. 2. c. 38. & Aimoinus.*

Theodericus Ostrogothorum Rex, conscripto exercitu, Hibbam Comitem in Gallias, Francorum deprædationibus confusas, mittit, qui XXX. Francorum millia in prælio occidit: vt Iornandes narrat, & Cassiodorus in chron. subindicat. Seuerinus Agaunensis Abbas floret, qui Clodoueum Regem anno 508. à graui apud Lutetiam morbo recreauit.

Coss. { Opportunus solus *Marcellino*, Importunus *Cassiodoro*. 1262 509

Clodoueus Francorum Rex in propinquos suos, Chararicum, Sigebertum Coloniæ Agrippinæ & Ragnacharium Camaraci regnantem sæuit, eorumque ditiones occupat.

Cos. { Boetius V. C. solus. 1263 510

Hic est ille Manlius Torquatus Seuerinus Boëtius, sapientia, eloquentia, pietate, martyrio illustris, qui de Consolatione Philosophiæ, de Trinitate, & alia scripsit; à Sidonio & Procopio eximiè laudatus, ac demum à Theoderico Ostrogothorum in Italia Rege, vnà cum Symmacho socero suo, anno 526. interfectus.

Felix *Occidentis*, & Secundinus *Orientis*. 1264 511

Felice Consule, Clodouei Francorum Regis euocatione *Aurelianense* I. concilium VI. Idus Iulij celebratur: cui subscripserunt Cyprianus Burdigalensis, Tetradius Bituricus, Licinius Turonicus, Leontius Elusanus, Gildaredus Rotomagensis, Metropolitani; Petrus Santonicus, Chronopius Petrocoricus, Boëtius Cadurcinus, Quintianus Rutenicus, Eufrasius Aruernicus, Sextilius Vasaticus, Nicetius Ausciensis, Lupicinus Ecolesimensis, Adelfius Ratiatensis seu Pictauensis, Heraclius Parisiacus, Principius Cenomannicus, Lupus Suessiouicus, Nepus Abrincatinus, Epiphanius Namneticus, [illegible]stochius Andegauinus, Camillianus Tricassinus, Litharedus Oximensis seu Sagiensis, Modestus Veneticus, Melanius Redonicus, [illegible]dibius Ambianensis, Sofronius Veromanduensis seu Nouiomagensis, Maurusio Ebroicinus, Leontianus Briouerensis seu Constantiensis, Liuanius Siluanectensis, Eusebius Aurelianensis, Theodosius Autisiodorensis, Auentinus Dunensis seu Carnotensis, Episcopi. S. Genouefam virginem, Parisiensium patronam, eo anno, quo prima Synodus Aurelianis est habita, obiisse tradit Sigebertus: alij aliter. Alaricus, Alarici Visegothorum Regis filius, Clotildem Clodouei filiam ducit.

Clodoueus Francorum Rex cognomento Magnus anno regni 30. moritur: cuius regnum ex æquo inter se, vt moris tunc erat, quattuor eius filij mox recensendi diuiserunt.

Francorum Reges Merouingi.

Clodovevs Magnus Childerici F. Merouei N. Francici regni fines adhuc angustos nec status, deuictis Romanis, subactis Alemannis, Gothis profligatis dilatauit, sedemque Parisiis constituit. Post eius mortem, quattuor filij, diuiso regno, diuersis in locis regnarunt; *Theodericus* ex concubina natus Metis in Austrasia, *Clodemirus* Aurelianis, *Childebertus* Parisiis, & *Clotarius* Suessione. Theodericus Thoringiam regno Francorum adiecit & Theodebertum genuit: Theodebertus verò Theobaldū sine liberis defunctum procreauit. Childebertus & Clotarius Burgundiam & cum Theudeberto seu Theodeberto Prouinciam acquisiuerunt. Clodemiro mortuo tres fratres, Theodericus, Childebertus & Clotarius successerunt.

Clotarivs Clodouei F. omnibus fratribus superstes totius regni monarchia potitus est, quam inter se iterum quattuor eius filij diuiserunt; *Charibertus* Parisiorum, *Guntramnus* Burgundiæ, *Chilpericus* Suessionis, *Sigebertus* Austrasiæ, Reges. Chariberti mortui regnum fratres inter se partiti sunt. Guntramnus regni sui heredem instituit Childebertum, Sigeberti fratris filium.

Sigebertvs Clotarij F. Clodouei N. Austrasiæ Rex anno 569. duxit

duxit Brunechildem, & anno 575. moriens filium reliquit *Childebertum* Austrasiæ & Burgundiæ Regem, Childebertus *Theodericum* Burgundiæ, & *Theodebertum* Austrasiæ, Reges. Theodericus fratrem suum Theodebertum anno 612. apud Tullum vicit, & Coloniam Agrippinam vsque fugauit, quam & cepit. Idem Theodericus an. 613. Metis profluuio ventris extinctus filium reliquit Sigebertum, qui illo ipso anno cum auia sua Brunechilde periit.

Sigeberto iuniore iam memorato sine liberis mortuo, *Clotarius II.* Chilperici Suessionum Regis filius, Clotarij I. nepos, integram monarchiam Francorum an. 614. est adeptus. Is genuit *Dagobertum I.* & *Charibertum* Tolosæ & Aquitaniæ pro parte Regem. DAGOBERTVS I. post mortem fratris solus regnum tenuit, & ex Gomatrude genuit *Clodoueum* II. & *S. Sigebertum*, Austrasiæ Regem, Dagoberti à Grimoaldo tonsi patrem.

Clodoueus II. ex S. Bathilde genuit *Clotarium* III. Corbeiæ Gallicæ fundatorem, *Childericum* II. Austrasiæ Regem, Chilperici patrem, & *Theodericum*. THEODERICVS Clodouei II. F. Francorum Rex in Atrebatensi S. Vedasti monasterio conditus, ex Doda coniuge sustulit *Clodoueum* III. sine liberis an. 694. defunctum, & *Childebertum* II.

CHILDEBERTVS II. Rex an. 711. moriens filios tres reliquit, *Dagobertum* II. *Chilpericum Danielem* & *Clotarium*. Dagoberti II. filius THEODERICVS II. Francorum Rex genuit *Childericum* III. Regem anno 750. aut 752. tonum: in quo stirps mascula Merouingorum defecit. Merouingorum porrò stemma, in Tabulam genealogicam redactum, Lector in nostra Notitia ecclesiarum Belgij cap. 3. reperiet.

512 | 1265 Coss. Paulus & Muschianus.

Herulorum gens in terra Romanorum, iussu Anastasij Cæsaris, introducitur. Dani cum Rege suo Chochilaico Theoderici regnum infestant. Sed per eius filium Theodebertum interfecto Rege, classis illorum desiccata est. *Greg. Turon. l. 3. c. 3.*

513 | 1266 Clementinus *Orientis* & Probus *Occidentis.*

S. Sabbas, vt oppressæ tributorum magnitudine Palæstinæ succurreret, ad Anastasium Imp. iterum profectus, benignè ab eo excipitur.

514 | 1267 Coss. Senator V. C. solus.

Is est M. Aurelius Cassiodorus, ex Theoderici Italiæ Regis Cancellario, Senatore Rauennate ac Consule Romano posteà monachus & Abbas: cuius ingenij monumenta omnium eruditorum manibus teruntur. S. Ægidius Abbas in Gallia Narbonensi floret: cuius libellus Symmacho Papæ, pro priuilegijs Ecclesiæ Arelatensis conseruandis, hoc anno oblatus exstat apud Sirmondum to. 1. Conc. Galliæ. Idem Symmachus Papa hoc ipso anno XIV. Kal. Augusti obiit: cui post dies septem *Hormisda* Campanus est suffectus. Et sic sublato schismate, optata Romanæ Ecclesiæ concordia, Cassiodoro Consule, rediit, vt ipse in chronico loquitur.

515 | 1268 Anthemius *Orientis* & Florentius *Occidentis.*

Theodericus Italiæ Rex filiam suam Amalasuintam Eutharico in coniugem tradit. *Cassiod.* Ariadna Augusta, 60. annis in palatio exactis, moritur. *Marcell.*

516 | 1269 Coss. Petrus V. C. solus *Occidentis.*

Clodouei filij, hortatu Crothildis matris, Sigismundo Burgundiæ Regi, eiusque fratri Gundemaro bellum indicunt. Clodemirus,

fugato

fugato Gundemaro, Sigismundum victum abducit; quem in vrbe Aurelianensi cum vxore & liberis custodiri iussit. *Greg. Turon. l. 3. c. 6.*

Coss. { Anastasius Augustus IV. *in Oriente.* / Agapitus *in Occidente.* 1270 | 517

Epaonense (Bucherio Agaunense) concilium celebratur: cui subscripserunt S. Auitus Viennensis, Viuentiolus Lugdunensis, Siluester Cabillonensis, Gemellus Vasensis, Apollinaris Valentinus, Valerius Segestericus, Victurius Gratianopolitanus, S. Claudius Vesontionensis, Gregorius Lingonensis, Pragmatius Augustodunensis, Constantius Octodorensis, Catulinus Ebredunensis, Sanctus Darantasiensis, Maximus Genauensis, Bubulcus Vindonissensis, Sæculatius Deensis, Iulianus Carpentoratensis, Constantius Vappincensis, Florentius Arausicus, Florentius Tricastinus, Philagrius Cabellicus, Venantius Albensis, Prætextatus Aptensis, Tauricianus Neuerensis. Episcopi. Clodemirus Aurelianensiũ Rex Clodouei F. *Sigismundum* Burgundiæ Regem (nequicquam deterrente S. Auito Micianensi Abbate) apud Columnam Aurelianensis vrbis vicum, cum vxore & liberis in puteum iactari præcepit. Sigismundus post obitum miraculis claruit, & inter Sanctos relatus est. Inde cum Theoderico fratre contra Burgundos profectus Clodemirus, primo conflictu victor, dum in hostes acriùs longiusque effertur, occisus est. Eius vxorem Guntheucam Clotarius duxit: filios verò tres, in his S. Clodoaldum, Clotildis secum habuit. *Greg. Turon. l. 3. c. 6. Agathias l. 1.*

Magnus *Orientis* & Florentius *Occidentis.* 1271 | 518

Anastasius Imp. anno ætatis 88. fulmine, vt plerique produnt, ictus periit. IVSTINVS genere Thrax, obscuris maioribus natus, sed religione ac pietate præstans, ætate iam prouectus eodem anno successit. Eius vxor Lupicina, mutato nomine, *Euphemia* est vocata; cùm maritus illam hoc ipso anno coronari iussisset. Euagrium, Marcellinum, Theophanem, Cedrenum & Zonaram consule. Procopius in Historia Arcana seu Suppressa (quam Nic. Alemannus Romæ 1623. primus publicauit) tradit Iustinum adeò rudem litterarum fuisse, vt ne suum quidem nomen posset scribere. Quare quod de Iustiniano apud Suidam legitur, id de Iustino capiendum esse, non de Iustiniano, censet Alemannus: hunc enim doctissimum fuisse, idem Alemannus multis probat.

Coss. { Iustinus Augustus. / Fl. Eutharicus Cillica. 1272 | 519

In his Consulibus Cassiodori Chronicon desinit. Horum alter Eutharicus Cillica, Theoderici Italiæ Regis gener, Consulatum magnificentissimè edidit (vt Cassiodorus in chron. loquitur) hoc est, variis spectaculis ac largitionibus celebrem reddidit. Herminefredus Thoringorum Rex Bertarium fratrem suum regni collegam interfecit, cuius filia fuit S. Radegundis. Deinde Almabergæ vxoris instinctu Badericum alterum fratrem, adscito in belli partem Theoderico Clodouei filio, profligauit. *Greg. Turon. l. 3. c. 4.*

Vitalianus *Occidentis* & Rusticus *Orientis.* 1273 | 520

Vitalianus Consul, septimo mense Consulatus sui, 16. vulneribus confossus, cum Celeriano & Paulo satellitibus suis, interemptus est. *Marcell.*

Coss. < Iustinianus *posteà Imp.* & Fl. Valerius. 1274 | 521

Consulatum hunc suum Iustinianus famosissimum magnificentia sua reddidit. Nam 288. solidorum millia in populum & spectaculorum apparatum insumpsit, leones 20. pardos 30. (exceptis alijs feris) in Amphitheatro simul exhibuit. Numerosos prætereà phaleratosque in circo caballos donatis quoque impertiuit aurigis: vna dumtaxat vltimaque mappa insanienti populo denegata. *Marcell.* S. Brigida Scota virgo moritur; vt Marianus Scotus tradit.

522 1275 *Coss.* { Symmachus & Boëtius, *socer & gener.*

Hic Symmachus, vir Christianissimus, à Theoderico Italiæ Rege, cum Boëtio genero suo, anno 526. cæsus, nihil scripsit: estque alius à Symmacho Oratore ac Romanæ Vrbis Præfecto, Christianorum hoste, contra quem S. Ambrosius scripsit. Thrasamundus Vandalorum Rex in Africa moritur: cui successit *Hildericus*, Hunerici F. ex Valentiniani Imp. filia natus. Is Catholicis ecclesias restituit, & Episcopos orthodoxos reuocari iussit, & inter alios S. Fulgentium Ruspensem. Tunc item Bonifacius creatus est Carthaginiensis Episcopus. *Isid. in chron.*

523 1276 *Cos.* < Maximus solus.

Hormisdæ Papæ defuncto *Ioannes* Etruscus subrogatur. Iustinus Imp. Manichæos capite plecti iussit, ex iisque plurimos occidit, *L. 12. de Haeret. & Manich.* Clotarius Clodouei filius anno regni sui XII. Bodanense monasterium (*Boscodon*) fundat: cuius loci primus Abbas fuit S. Marius, ab Adone in Martyrologio 27. Ian. laudatus, cuius vitam Dynamius Patricius scripsit. Saracenis porrò circa annũ 736. Narbonensem prouinciam vastantibus, eius ossa inde ad Forum Elucocorũ, vulgò Fulcerium (*Folcarquier*) sunt translata, vbi hodieque adseruantur à Canonicorum collegio, quod est concathedrale (vt loquuntur) cum Sistaricensi in Prouincia. Errant autem qui hunc S. Marium nuncupant Maurum.

524 1277 Iustinus Augustus II. & Fl. Opilio.

Anazaribus, Ciliciæ secundæ metropolis, terræ motu subuertitur. Hanc Iustinus Imper. instaurauit, & Iustinopolim nominauit. *Arelatense* concilium quartum Sirmondo, tertium Binio & aliis, Opilione Consule celebratur: cui subscripserunt Cæsarius, Contumeliosus, Philagrius, Prætextatus, Maximus, Iulianus, Florentius, item alter Florentius, Cyprianus, Montanus, Cæleſtinus, Porcianus, Eucherius, Episcopi.

Circa hunc annum S. Remigius Remorum Archiepiscopus scripsit epistolam ad Falconem Episcopum Tungrensem, qua illum arguit, quòd in Mosomagensi ecclesia (nunc *Mouson* ad Mosam) iurisdictionem sibi aduersùs Remensis ecclesiæ iura vsurparit. Extat ea epistola to. 1. Conc. Galliæ apud Sirmondum.

525 1278 Philoxenus & Probus iunior.

Ioannes Romanus Pontifex Constantinopolim veniens, ab Anastasio Imp. miro honore susceptus est. Pontifex dexter dextrum ecclesiæ solium insedit. *Marcell.* Anastasius autem primus Imperatorum omnium à Pontifice Romano coronam & cetera Imperij insignia accepit. Dionysius Exiguus Abbas Romanus, Probo Consule, Indictione III. Cyclum suum Paschalem contexuit: omissoque profano annorum calculo, numerare cœpit à Christi incarnatione. Quæ æra seu epocha à Dionysio primùm inuenta, paulatim ab vniuerso orbe Christiano, idque potissimùm sub annum 750. in vsum recepta est

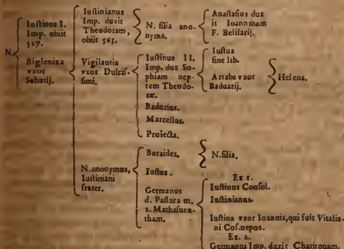
est. Nam anteà solis Consulum, Imperatorum, aut Regum Franciæ annis omnia signabantur. Idem Dionysius Canones sacros ex Conciliorum decretis vnum in corpus primus collegit: quem posteà Martinus Bracarensis, Crescomius & alij sunt æmulati.

Olybrius iunior solus.

Ioannes Papa Constantinopoli in Italiam reuersus, à Theoderico Rege in vincula coniicitur: vbi confectus ærumnis, 27. Maij Rauennæ hoc anno obiit. Quo anno & in *Boëtium* ac *Symmachum*, falsò ad se delatos, idem Theodericus gladio sæuiit. Peracto hoc scelere, cænanti ipsi cùm caput piscis miræ magnitudinis appositum esset, visus est in eo sibi Symmachi caput intueri. Quo portento territus, breui pòst hoc ipso anno periit. Auo suo Theoderico in regno Italiæ successit *Athalaricus*, annos 8. natus, cum matre Amalasuntha, Theoderici filia. Ioanni autem Papæ Felix successit. Prosper ex Manichæo conuersus pristinos Manichæorum mores detestatur, edita fidei Catholicæ professione, quæ apud Sirmondum in Conciliis Gallicanis exstat. 1279 526

Cos. < Mauortius solus.

Hoc Consule Carpentoratense concilium celebratur. Iustinus Imp. IVSTINIANVM sororis suæ filium, eodem Consule, Kalendis Aprilis Imperatorem creat, & quarto pòst mense, ætatis 77. anno, ex vulnere moritur. Iustinianus itaque à Kalendis Augusti solus imperare cœpit. 1280 527

Iustinus II. Imperator Tiberium, pòst Imperatorem, adoptauit in filium. Tiberius ex Anastasia genuit *Charitonam*, Germano Imperatori nuptam, & *Constantinam* seu Constantiam, Mauritio Imperatori desponsam.

Ceterùm Iustinianus varijs fuit moribus, atque ex virtutibus vitiisque temperatus. Nam & acres ad pietatem ac religionem impetus habuit (quod plurimis edictis testatum reliquit, quibus Catholicæ fidei & Ecclesiasticæ disciplinæ consuluit) & idem postremò in Eutychianum errorem impegit; in omni vita auarus, rapax ac perfidus. Ita Procopius tradit in opere illo quod Anecdoton (quasi suppressum dixeris) inscribitur: eò quòd viuente Iustiniano id in vulgus non fuerit ausus edere. Primus autem illud ex Vaticana bibliotheca Nicolaus Alemannus eruit, & typis excudendum curauit. In quo opere de Iustiniano, deque Theodora eius coniuge (non Iustini, vt Theophanes putauit) quædam stupenda, nec vulgò nota aut credita narrantur. De Theodora certè omnes tradunt, impotentem, auaram, libidinosam & hæreticam fuisse feminam: cui plus æquo addictus Iustinianus, multa in Ecclesiam & Rempublicam commisit.

528 | 1281 | Iustinianus Aug. solus II.

Clodemirus Aurelianorum Rex aduersùs Godemarum Regem Burgundionum expeditionem suscipit; Theoderico Metensium Rege in auxilium aduocato. Antequam proficisceretur, *Sigismundum* Godemari fratrem, quem in carcerem coniecerat, apud Columnam Aurelianensis opidi vicum, cum vxore ac liberis, in puteum demersit: qui miraculis clarus posteà inter Sanctos est relatus. Clodemirus autem, dum victis hostibus in confertum globum audaciùs infertur, conto transfixus occubuit, relictis tribus filiis, Theodoualdo, Gunthario & Clodoualdo. Clotarius exinde Guntheucam, Clodemiri fratris sui viduam duxit eiusque regnum cum fratribus suis partitus est. *Greg. Turon. l. 3. c. 6.*

529 | 1282 | *Cos.* Decius iunior solus *in Occidente.*

S. Fulgentius Ruspensis Episcopus Kal. Ianuarij moritur: cuius discipulus Ferrandus hoc tempore scriptis claruit. Iustinianeus Codex XVI. Kal. Maij promulgatus est hoc anno, iuxta quosdam. Belisarius à Iustiniano Imp. ad bellum Persicum mittitur, quod hic in gentis Lazicæ (ij sunt Colchi) gratiam susceperat; vt Procopius narrat. Decio iuniore Consule Arausicanum II. concilium V. Nonas Iulias celebratur, cui Cæsarius Arelatensis præfuit. In eo concilio contra Pelagium & eius reliquias Christi gratia est commendata. Eodem anno Vasense II. concilium est habitum. Theodericus Rex Austrasiæ contra Thoriugos pugnat, & S. Radegundem abducit captiuam. *Turon. l. 3 c. 7.*

530 | 1283 | Lampadius & Orestes.

Narses & Aratius fratres, Persæ nobiles, ad Romanos cum matre sua deficiunt, Iustiniani Imp. anno quarto. Hic ille Narses eunuchus fuit, qui in Italia Iustiniano Imp. strenuam posteà operam in bello nauauit.

531 | 1284 | Post Consulatum Lampadij & Orestis.

His Coss. Codicem Iustinianeum promulgatum fuisse Marcellinus in chron. tradit. Bonifacius Papa moritur: succedit Ioannes cognomento Mercurius. Amalaricus Visegothorum in Hispania Rex, professione Arianus, dum vxorem suam Clotildem, Clodouei Francorum Regis filiam, indignis modis vexat, ab huius fratre Childeberto Francorum Rege bello impetitur, & captus occiditur. Childebertus cum ingenti præda in Galliam reuertitur, abducta sorore

sua, quæ in itinere decedens Parisiis est sepulta: vt Greg. Turon. l. 3. c. 10. narrat. Sed Isidorus in chron. scribit Amalaricum prælio superatum Narbone in foro iugulatum fuisse. Amalarico Theudis seu Theudas successit. S. Sabbas anno ætatis 92. moritur; vt Cyrillus in eius in vita narrat.

Post Consulatum Lampadii & Orestis II. 1285 532

Constantinopoli magna aduersus Iustinianum Imp. mense Ianuario commouetur seditio; cui à tessera populari *Nica* nomen est inditum. Per hanc Hypatius Patricius acclamatus est Imperator, cum Pompeio & Probo consobrinis, qui omnes Anastasij Imp. nepotes erant. Iustinianus Belisarij & Narsetis opera factiosos mox repressit, & multa ex ijs millia occidit. Clotarius & Childebertus Francorum Reges Burgundiam totam, Godemaro Rege fugato, in suam potestatem redigunt. *Greg. Turon. l.* 4. c. 11. Clotarius Clodomiri fratris sui filios duos Theodoualdum & Guntharium manu sua iugulauit: quoru alter 10. alter 7. annos natus erat. Clodoualdus illorum tertius crudelitati fuga se subducens, clericus posteà factus sanctè vixit & obiit Nouigenti, quod opidum à Lutetia Parisiorum quarto milliari distat, ab eoque nomen accepit, *S. Clou* vulgò nuncupatum. *Greg. Turon. l.* 3. c. 18.

Iustinianus Augustus III. 1286 533

al. P. C. Lampadij & Orestis III.

Aurelianense II. concilium, Childeberti fratrumque Regum hortatu, IX. Kal Iulias celebratur: cui subscripserunt Honoratus Bituricensis, Leontius Aurelianensis, Aspasius Elusensis, Eleutherius Autissiodorensis, Chronopius Petrocoricensis, Iniuriosus Turonensis, Lupicinus Ecolismensis, Flauius Rotomagensis, Agrippinus Æduorum, Ætherius Carnotensis, Eumerius Namnetensis, Amelius Parisiensis, Sustratius Carducensis, Perpetuus Abrincatensis, Præsidius Conuenarum, Passiuus Sagiensis, Proculeianus Ausciensis, Iulianus Viennensis, Lauto Constantiensis, & per legatos Leo Senonensis, Adelfius Ratiatensis seu Pictauiensis, & Gallus Aruernensis, Episcopi.

Coss. < Iustinianus Aug. IV. & Paulinus. 1287 534

Theodericus Clodouei filius, Austrasiæ seu Metensium Rex anno 23. regni sui moritur: succedit filius eius *Theodobertus*, quem anno sui regni 14. obiisse Turonensis l. 3. c. 23. scribit. Idem ex Cassiodori epist. 1. lib. 11. colligitur. Vandalicum bellum in Africa anno superiore incohatum, hoc anno à Belisario est terminatum. Gilimer occiso Hilderico, Hunerici & Eudoxiæ Valentiniano III. genitæ filio, Vandalis imperabat. Belisarius Carthaginem sub finem illius anni cepit. Sequente autem anno Gilimerem, quem tota hieme obsederat, in potestatem redegit, & Constantinopolim ad Iustinianum adduxit, quarto eius Consulatu; repræsentata veterum triumphorum specie. Quorum quidem ritu & apparatu (nisi quòd pedes ambulabat) captiuis ante se traductis, in his & ipso Gilimere, ad Iustinianum in Hippodromum perrexit; cùm Gilimer identidem exclamaret, *Vanitas vanitatum & omnia vanitas.*

Amalaricus Ostrogothorum in Italia Rex octauo regni sui anno moritur. Amalasuntha suprà an. 526. memorata, Ostrogothos verita, regnum hoc anno in *Theodatum* transtulit, Amalaphridæ Theoderici sororis filium. Quò præter spem euectus homo pecuniæ appetens & ignauus, bene de se meritam feminam occidit. Id agente

Theodora Iustiniani coniuge perpetratum esse, testis est Procopius: cùm ne Iustinianus eam sibi anreferret, illa vereretur. Theodatus verò, ad conciliandos sibi Francos, eam Galliæ partem, quam Ostrogothi hactenus tenuerant, ipsis cessit, idque Vitiges posteà Rex ratum habuit, deductis inde Ostrogothorum præsidiis; vt idem Procopius scribit. Marcellini Comitis Illyriciani Chronicon hîc desinit. Appendix, quæ vsque ad annum Christi 566. subnectitur, est alterius, sed perantiqui scriptoris.

535 | 1288 *Cos.* Belisarius solus: *al.* P. C. Paulini iunioris.

Hoc anno Consulem habuit Oriens Belisarium: at in Occidente, propter bella Italiæ, quia nullus est Consul renuntiatus, annum appellarunt, Post Consulatum Paulini iunioris. Iustinianus Imp. Amalasunthæ nece offensus, hoc anno Indictione XIII. Belisarium cum exercitu ad recuperandam Italiam misit; bellandi initio à Sicilia facto, quam hoc eodem anno occupauit, Syracusas vltimo sui Consulatus die ingressus. Agapitus Romanus Pontifex à Theodato Ostrogothorum Rege Constantinopolim legatus mittitur. *Marcell.* Arvernense concilium, Theodeberti Regis hortatu, VI. Idus Nouembris, anno primo post Consulatum Paulini iunioris celebratur: cui interfuerunt Honoratus Bituricensis, Gallus Aruernensis, Gregorius Lingonicensis, Hilarius Gabalitanus, Ruricius Lemouicensis, Flauius Remensis, Nicetius Treuerensis, Deuterius Luteuensis, Dalmatius Rutenensis, Lupus Catalaunicensis, Domitianus Tungrensis, Venantius Viuariensis, Hesperius aliàs Sperius Metensis, Desideratus Verodunensis, Gramarius Vindonissensis, Episcopi. Ex his *S. Donatianus* non Coloniensis, sed ecclesiæ Tungrorum Episcopus fuit; vt in ms. codice Pithæano legi testatur Sirmondus. Quiescit is in opido Huiensi ad Mosam, cuius est patronus, & anniuersario ritu 7. Maij colitur. At verò quoniam *Flauius* Remorum Episcopus huic Aruernensi concilio subscripsit, hinc colligi datur *S. Remigium* ante annum 535. ad cælum transiisse. Idem porrò Remigius in epistola quam ad Episcopos tres scripsit (quæ tomo 1. Concil. Gallic. exstat, anno Christi 523. data) testatur se iam annis 53. Episcopatum gessisse. Anno autem Christi circiter 471. sedem illam adiit, annos 22. tunc natus. Errant itaque Hincmarus & Flodoardus, qui ipsum annos 74. sedisse, & annos 96. vixisse scribunt. Testamentum porrò S. Remigij, à Vedasto Atrebatensi, Medardo Nouiomagensi, Genebaudo Laudunensi & aliis Episcopis signatum, extat apud Flodoardum in Hist. Remensi & Brissonium: sed deest nomen Consulis sub quo scriptum est.

536 | 1289 Post Consulatum Belisarij I. & Paulini II.

Vitiges ab Ostrogothis Rex Italiæ creatus Theodatum occidit; & promissam ab eo Prouinciam Francorum Regibus Childeberto, Theodeberto & Clotario cessit. Idem Roma digressus, cùm Rauennam venisset, Matesuentham Theoderici neptem sibi sociam in regno copulauit. Belisarius Romam capit, pulsis inde Ostrogothis. *Marcell.*

537 | 1290 Post Consulatum Belisarij II. & Paulini III.

S. Vedastus Atrebatensis Episcopus circa hunc annum obiit: cui successit Dominicus.

538 | 1291 Ioannes Consul *in Oriente.*
al. Post Consulatum Paulini IV.

Vid:

Vitiges, relicta obsidione vrbis Romæ, fugit Rauennam. Belisarius Vrbinum & alia illius tractus opida occupat: vt in Marcellini Appendice legitur.

AVRELIANENSE III. concilium, Nonis Maij, quarto post Consulatum Paulini iunioris anno habetur: cui interfuerunt Lupus Lugdunensis, Pantagathus Viennensis, Leo Senonensis, Arcadius Bituricensis, Flauius Rotomagensis, Placdius Matiscensis, Ætherius Carnotensis, Agrippinus Æduorum, Leucadius Baiocassinensis, Amelius Parisiensis, Vrsulus Gratianopolitanus, Eleutherius Autisiodorensis, Lauto Constantiensis, Passiuus Sagiensis, Theodobaudis Lexouiensis, Licinius Ebroicensis, Albinus Andegauensis, Rusticus Neuernensis; Antoninus Aurelianensis, & per vicarios Iniuriosus Turonicus, Gregorius Lingonicus, Agricola Cabillonensis, Gallus Aruernēsis, Eumerius Namnetēsis, Perpetuus Abrincatensis, Sustratius Cadurcensis, Episcopi. Vigilius Papa ad S. Cæsarium Arelatensem (qui an. 506. Agathensi concilio subscripsit) epistolam hoc anno scripsit, quæ apud Sirmondum in Conc. Gallicanis exstat.

Appio Consul, *al.* P. C. Paulini V. 1292 539

Hoc anno S. Benedictum monachorum in Occidente patriarcham, obiisse censet Bucherius. Hac de re Petauius in Rationario temporum l. 8. c. 7. fusè disputat. Theudebertus Francorum Rex, Liguria, & Æmilia vastata, Genuam deprædatur. Exercitu suo dehinc morbo laborante, in Galliam reuertitur. *Marcellini Appendix.*

Iustinus iunior, *al.* P. C. Paulini VI. 1293 540

Belisarius Rauennam occupat, Vitigem Ostrogothorum Regem, Reginam, Gothosque nobiliores captiuos Constantinopolim ad Iustinianum Imp. deducit. Quod audientes Ostrogothi trans Padum residentes, duce Oraio, Vitigis nepote *Theudebaldum* sibi Regem constituunt: vt in Appendice ad Marcellini chronicon legitur.

Cos. ⟨ Basilius iunior V. C. solus. 1294 541

Hic fuit ordinariorum Consulum in Occidente postremus: ideoque annos deinceps sequentes, quotusquisque esset post Consulatum Basilij, computarunt. Childeberto Francorum Rege agente, AVRELIANENSE IV. concilium, Basilio Consule, celebratur: cui subscripserunt Leontius Burdigalensis, Aspasius Elusanus, Flauius Rotomagensis, Iniuriosus Turonicus, Archiepiscopi; Cyprianus Tolonensis, Ruricius Lemouicus, Prætextatus Aptensis, Placidus Matiscensis, Gallicanus Ebredunensis, Maximus Aquensis, Eutherius Antipolitanus, Ætherius Carnotensis, Rufus Octodorensis, Daniel Pictauensis, Alethius Vasensis, Gallus Aruernicus, Dalmatius Rutenicus, Heraclius Tricastinensis, Vindemialis Arausicus, Enanthius Gabalitanus, Agricola Cabillonensis, Firminus Vceticus, Gramatius Vindonensis, Auolus Segestericus, Iulianus Bigerricus, Passiuus Sagiensis, Innocentius Cenomānicus, Deuterius Vinciensis, Eleutherius Autisiodorensis, Simplicius Sanesiensis, Proculeianus Auscensis, Carterius Aquensis, Rusticus Niuernensis, Clematius Carpentoratensis, Eumerius Namnetensis, Lucretius Deensis, Marcus Aurelianensis, & per vicarios Amelius Parisiensis, N. Genauensis, N. Santonicus, Lupicinus Ecolesimensis, Desiderius Foroiuliensis, Claudius Glannatensis, Sustratius Cadurcensis, Leucadius Baiocassinus, Lauto Constantiensis,

Anni vulgares Christi. Anni V. C. Varroniani.

tiensis, Perpetuus Abrincatinus, Theudobaudes Lexoniensis, Episcopi. Ceterùm huic concilio non interfuerunt Episcopi quattuor prouinciarum Belgicarum, eò quòd eæ Childeberto Regi non subessent. Ostrogothi, Theudebaldo occiso, *Araricum* Regem creant.

542 1295 Post Consulatum Basilij V. C.

Ararico Rege cæso, Ostrogothi *Totilam*, Theudebaldi consobrinum, ad regnum euehunt; qui rem Gothicam in Italia collapsam restituit, & Padum transiens Fanentiam, Vrbinum, aliasque vrbes occupauit: vt in Appendice Marcelliniana legitur, ex qua res à Totila sequentibus annis gestas breuiter recensebimus.

543 1296 Post Consulatum Basilij V. C. II.

Totilas Campaniam vastat, & per suos Tibur obsidet.

544 1297 P. C. Basilij V. C. III.

Totilas Firmum & Asculum obsidet, & Neapolim inuadit. Ioannes, ex Consule ordinario Patricius & Præfectus prætorio, mittitur in exilium; eiusque domus datur Belisario.

545 1298 P. C. Basilij V. C. IV.

Totilas, vastato Piceno, discurrit per Tusciam, Spoletum destruit, & capto Assisio Perusiam obsidet.

546 1299 P. C. Basilij V. C. V.

Totilas, Lucania & Brutiis occupatis, Neapolim subuertit, & Romam obsidet.

547 1300 Post Consulatum Basilij Viri Clarissimi VI.

Theodobertus, Theoderici filius, Metensium seu Austrasiæ Rex moritur: succedit filius eius Theodoualdus seu *Theodebaldus*, qui annos 7. regnauit: vt Turonensis lib. 3. sub finem narrat. Totilas XVI. Kal. Ianuarias Romam occupat, eiusque muros subuertit, & Romanos in Campaniam captiuos abducit. Belisarius exinde Romam veniens murorum partem instaurat, & Totilæ resistit.

548 1301 P. C. Basilij V. C. VII.

Theodora Iustiniani Imp. coniux mense Iunio moritur; teste Theophane. Iustinianus Imp. vt Francos sibi obstringeret, Prouinciæ possessionem suo decreto iis confirmat; vt Procopius lib. 3. narrat. Ex eo tempore Francorum Reges solidos aureos, ex Gallicanis metallis, non Romani Imperatoris effigie, vt ceteræ nationes, sed sua signarunt. Circa hoc tempus Dominico Atrebatensi Episcopo defuncto successit *Vedulfus*, qui sedem Episcopalem inde Camaracum transtulit.

549 1302 Post Consulatum Basilij V. C. VIII.

AVRELIANENSE V. concilium celebratur: cui subscripserunt Sacerdos Lugdunensis, Aurelianus Arelatensis, Esychius Viennensis, Nicetius Teuerensis, Desideratus Bituricus, Aspasius Elusanus, Constitutus Senonicus, Metropolitani; Placidus Matiscensis, Firminus Vceticensis, Agricola Cabillonensis, Vrbicus Vesontiensis, Rufus Octodorensis, Gallus Aruernicus, Saffaracus Parisiacus, Domitianus Tungrensis, Eleutherius Antisiodorensis, Desideratus Veredunensis, Grammatius Vindonensis, Tetricus Lingonicus, Nectarius Augustodunensis, Eusebius Sanctonicus, Proculeianus Auscensis, Maximus Cadurcinus, Bebianus Agennensis, Aptonius Ecolismensis, Deuterius Vinciensis, Lauto Constantiensis, seu Brionerensis, Passinus Sagensis, Clematius Carpentoratensis, Vellesius Vappincensis, Aregius Neuernensis, Hilarius Diniensis, Clemen-

mentinus Aptensis, Palladius Tolonensis, Basilius Glannatensis, Auolus Aquensis, Febediolus Redonensis, Gallus Valentinus, Leubenus Carnotensis, Theudebaudes Lexouiensis, Alodius Tullensis, Licinius Ebroicensis, Medoueus Meldensis, Liberius Aquensis, Amelius Conuenicus, Aletius Lactorensis, Gonotigernus Siluanectensis, Ægidius Abrincatinus, Beatus Ambianensis, Ambrosius Tricassinus, & per vicarios Antoninus Auennicus, Magnus Cemelensis & Nicæensis, Melanius Albensis, Lucretius Deensis, Pappulus Genauensis, Leucadius Baiocensis, Faustus Regiensis, Expectatus Foroiuliensis, Eusebius Antipolitanus, Prætextatus Cabellicus, Vindemialis Arausicus, Gallicanus Ebredunensis, Agrestius Turonicus, Leontius Burdigalensis, Auolus Segestericus, Ruricius Lemouicinus, Ambrosius Albigensis, Theodorus Consoranicus, Mappinius Remensis, Gennobaudus Lugduni clauati, Albinus Andegauensis, Episcopi.

Arvernense II. concilium habetur: cui Hesychius Viennensis, Nicetius Treuerensis, Desideratus Bituricus, Aspasius Elusensis, Agricola Cabilonensis, Vrbicus Vesontiensis, Rufus Octodorensis, Basilius Glannatensis, Auolus Aquensis, Hilarius Diniensis, Episcopi interfuerunt.

Post Consulatum Basilij V. C. IX. 1303 550

Nicetius Treuerorum Episcopus Francos aliquos, ob incestas nuptias, excommunicarat: Quod cùm illi ægriùs ferrent, & contumeliosè in Episcopum agerent, indicta est, Theodebaldi Regis nutu, Synodus in vrbe Tullensi circa hunc annum: ad quam inter ceteros vocatus fuit Mappinius Episcopus Remensis. Victor Capuæ Episcopus hoc anno, Indictione XIII. scripsit librum de Paschate, contra Victorij Aquitani Canonem Paschalem: qui liber Victoris Capuani non exstat, quòd sciam.

Post Consulatum Basilij V. C. X. 1304 551

Mauri in Africa his temporibus per Ioannem Patricium domantur.

Post Consulatum Basilij V. C. XI. 1305 552

Circa hoc tempus, hoc est, circa 25. Iustiniani Imper. annum (vt Procopius lib. 4. de bello Gothico scribit) monachi quidam, ex India venientes, sericum conficiendi rationem Constantinopolitanos aliosque Græcos docuerunt, ouis inde translatis; cùm anteà non nisi factum sericum mercatores ex Perside in Græciam & Italiam aduehe rent.

Post Consulatum Basilij V. C. XII. 1306 553

Totilas Ostrogothorum Rex à Narsete, Iustiniani Imper. duce egregio, acie vincitur: qui è prælio fugiens interemptus est, cùm annis XI. regnasset. & rem Gothicam in Italia collapsam, fusis sæpè Romanis, restituisset. Post hunc, *Teias* Gothis præfuit, postremus illorum in Italia Rex: vt Procopius lib. 4. fusè narrat. Clotarius Francorum Rex Saxones ad Visurgim rebellantes magna cæde domat, & Thuringiam peruasam deuastat; vt Appendicis Marcellinianæ scriptor testatur. Leutharis & Bucellinus, Theodebaldi Regis Austrasiæ duces, cum suis Francis & Alemannis in Italiam irrumpunt: qui Narsete nequidquam obsistente, magnam Italiæ partem Siciliamque vastarunt, & onusti præda dum bifariam diuisi domum redire cogitant, sub autum-

num anni 555. peste vniuersi ferè consumpti sunt: vt Agathias lib. 1. refert.

Post Consulatum Basilij V. C. XIII.

554 1307 Gothorum seu Visegothorum in Hispania ac Gallia Narbonensi regnum post Agilam obtinet *Athanagildus*: cuius filia Brunechildis posteà Sigeberto Austrasiæ Regi, Gelesuinta Chilperico Suessionum Regi nupsit. ARELATENSE V. concilium III. Kalen. Iulias celebratur: quod Sapandus Arelatensis, Simplicius Sanesiensis, Antoninus Anennicus, Hilarius Diniensis, Clementinus Aptensis, Prætextatus Cauellicus, Magnus Cemelensis, Auolus Aquensis, Expectatus Foroiuliensis, Matthæus Atausicus, & per vicarium Palladius Telonensis, Episcopi, signarunt. Theodebaldus Austrasiæ Rex, Theodeberti F. Theoderici N. anno 7. regni sui moritur, eiusque regnum *Clotarius* Clodouei Magni F. occupat: vt Agathias lib. 11. & Turonensis l. 4. c. 9. referunt. Leutharis & Bucellinus ad fines vsque Italiæ populando perueniunt, sed paulò pòst pereunt. *Agath. l. 2.* Teia cæso in prælio, Gothorum siue Ostrogothorum in Italia regnum desiit: vt Procopius in fine lib. 4. fusè narrat. Exinde Narses eam rexit; sed posteà à Theodora Iustiniani Imperat. vxore irritatus, Langobardos in Italiam euocauit. Vigilius Papa Constantinopoli Romam cogitans, in Sicilia moritur, & succedit Pelagius. Vigilio Papæ Arator poëta librum suum dicauit.

Post Consulatum Basilij V. C. XIV.

555 1308 Saxones iterùm contra Clotarium Francorum Regem rebellant; Francorum exercitum fugant & cædunt: vt in Appendice Marcellini legitur. Sub hunc annum PARISIENSE II. concilium est celebratum, quod signarunt Sapandus Arelatensis, Esychius Viennensis, Nicetius Treuerensis, Probianus Bituricensis, Constitutus Senonicus, Leontius Burdigalensis, Placidus Matiscensis, Firminus Vceticus, Agricola Cabilonensis, Tetricus Lingonensis, Clematius Carpentoratensis, Vellesius Vappincensis, Lucretius Deensis, Aridius Neuernensis, Clementinus Aptensis, Prætextatus Cauellicus, Medouechus Meldensis, Leubinus Carnotensis, Expectatus Foroiuliensis, Matthæus Atausicus, Vincentius Belicensis, Syagrius Gratianopolitanus, Episcopi.

Post Consulatum Basilij V. C. XV.

556 1309 Saxones, factione Childeberti, in Francia prædas agunt. Childebertus Remensem Campaniam populatur; vt Marcellini continuator refert. Pelagius Papa ad Childebertum Parisiorum Regem scribit, anno XV. post Consulatum Basilij.

Post Consulatum Basilij V. C. XVI.

557 1310 In Britannia Bridus Rex Pictorum efficitur: vt in Appendice ad Marcellini chronicon legitur. Pelagius Papa Sapaudo Arelatensi Episcopo vices suas in Gallia delegat, eique vsum pallij impertitur, per epistolam datam III. Nonas Februarij, anno XVI. post Consulatum Basilij. Circa hoc tempus *Parisiense* III. concilium est habitum, cui subscripserunt Probianus Bituricensis, Prætextatus Rotomagensis, Euphronius Turonensis, Gonothigernus Siluanectensis, Paternus Abrincensis, Chaletricus Carnotensis, Domitianus, & alij Episcopi.

Post

Post Consulatum Basilij V. C. XVII. 1311 558
Turonensis S. Martini basilica igne crematur.

Post Consulatum Basilij V. C. XVIII. 1312 559
Childebertus Parisiensium Rex in honorem S. Vincentij martyris Cæsaraugustani (cuius stolam an. 542. ab illius vrbis ciuibus dono acceperat) basilicam in suburbano Parisiensi ædificat: quæ est hodie Abbatia monachorum Benedictinorum S. Germani de pratis. Apud Aimoinum 2. c. 20. exstat diploma Childeberti anno regni 48. hoc est, Christi 559. editum. Pelagius Papa moritur: Ioannes III. succedit.

Post Consulatum Basilij V. C. XIX. 1313 560
Childebertus Parisiensium Rex moritur. CLOTARIVS Clodonei Magni F. fratribus tribus eorumque liberis superstes, solus monarchiam Francorum biennio ferè tenuit. *Agathias l. 2. Turon. 4. c. 20.* Sub finem huius anni idem Clotarius *Chramnum* filium, ex concubina susceptum, sæpiùs rebellantem, cum vxore ac liberis, in Britannia minore, igne in tuguriolum, cui inclusi erant, iniecto comburi iussit: vt Turonensis citato loco narrat. Cassiodorus, ex Consule Romano monachus Benedictinus, in Calabria prope Rhegium, circa annum 560. obiit, in monasterio à se ibidem condito sepultus.

Post Consulatum Basilij XX. 1314 561
S. Medardus Nouiomagensis ac Tornacensis Episcopus 8. Iunij moritur, & à Clotario Rege, ab expeditione contra Chramnum redeunte, apud Suessiones sepelitur. S. Medardi vitam scripsit Venantius Fortunatus presbyter Italicus, pòst Pictauiensis in Gallia Episcopus, qui paucis annis antequam Langobardi Italiam inuaderent, Rauenna discedens, religionis caussa, ad Turonense S. Martini sepulcrum se contulit. Clotarius Clodouei Magni F. anno regni sui 51. in fine huius anni moritur. *Turon. 4. c. 21.* Notet Lector, in Marcellini Appendice de Regibus Francorum ferè omnia præposterè narrari & collocari.

Post Consulatum Basilij XXI. 1315 562
Clotarij defuncti regna filij quattuor inter se partiuntur: *Charibertus* Parisiorum, *Guntramnus* Burgundionum, *Chilpericus* Suessionum, & *Sigebertus* Austrasiæ seu Metensium, Reges fiunt. Horum soror *Blitildis* nupsit Ansberto, & ex ea genuit Arnoldum, S. Arnulfi Metensis Episcopi patrem. Altera eorumdem soror *Clodosuinda* maritum habuit Alboinum Regem Langobardorum.

Post Consulatum Basilij V. C. XXII. 1316 563
Hoc anno aut sequenti Nicetius Treuerorum Episcopus ad Iustinianum Imperat. insignem epistolam scripsit, qua ipsum ab errore Eutychiano reuocare conatur: exstatque tomo 1. Conciliorum Galliæ apud Sirmondum. Chuni seu Hunni Galliam appetentes, à Sigeberto Austrasiæ Rege fugantur, & pacem per legatos obtinent. Chilpericus interim Sigeberti, fratris absentis regnum peruadit. Sed Sigebertus victor rediens vrbem Suessionensem occupat, Theodebertum Chilperici filium capit, annum totum detinet, & pace pòst facta reddit. *Greg. Turonen. lib. 4. c. 23.*

Post Consulatum Basilij V. C. XXIII. 1317 564
Iustiniano imperatẽ Facundus Hermianensis in Africa Episcopus,

Capitulorum trium propugnator, Victor Tununensis in Africa item Episcopus & Marcellinus Comes, Chronicorum scriptores, Procopius & Agathias, Historici vixerunt.

Post Consulatum Basilij V. C. XXIV.

565 1318 Belisarius die 13. Martij moritur, cùm biennio anteà de conspiratione in eumdem suspectus, domoque egredi vetitus, sed paulò pòst reconciliatus, omnia bona, quæ adempta erant, cum honore recuperasset. Eodem anno, die 14. Nouemb. *Iustinianus* Imp. decessit, cùm annos 38. menses 8. imperasset. Successit IUSTINUS genere Thrax, Vigilantia Iustiniani sorore & Dulcissimo patre natus, qui *Sophiam*, Theodoræ vxoris Iustiniani neptem, duxerat: vt Procopius, Victor Tununensis, Euagrius, Theophanes, Cedrenus & Paulus Diaconus fusè narrant. Hoc item anno aut proximè sequenti Sigebertus Rex (vt Gregorius Turonensis l. 4. c. 27. narrat) duxit Brunechildem, Athanagildi Gothorum in Hispania Regis filiam.

His temporibus in Britannia insula Christiana religio multùm propagata est *Columbani* viri sanctissimi atque eruditissimi labore ac studio: qui ex Hibernia anno 565. profectus Pictos, Septemtrionalem Britanniæ partem incolentes, Christi doctrina imbuit: vt Beda libro 3. Histor. Anglican. capite 4. narrat. Fuit is natione Hibernus (vt ipsemet testatur in carmine ad Hunaldum discipulum) & multa scripsit vel ad canendum digna, vel ad docendum vtilia: vt Sigebertus libro de Scriptoribus ecclesiasticis loquitur. Quod eius ad Hunaldum carmen contra auaritiam, vt & Monostichon eiusdem, apud Canisium tomo 1. Lectionis antiquæ & alibi exstat. Idem scripsit Regulam monasticam, quam prorsus aliam à S. Benedicti Regula fuisse existimo: de qua Ionas monachus in vita S. Eustasij Abbatis Luxouiensis, & nos infrà ad annum 627. agemus. Idem porrò Ionas ex eiusdem Eustasij Abbatis schedis vitam S. Columbani concinnauit, nec vspiam S. Benedicti aut eius Regulæ meminit. Quod ad Anglo-Saxones attinet, qui Australem insulæ partem occuparant, vt suprà retuli, illos Gregorius Magnus Papa ad Christi fidem conuertit, anno 596. misso illuc Augustino aliisque monachis Benedictinis, vt suo infrà loco ex Ioanne Diacono in vita S. Gregorij & ex eiusdem Gregorij epistolis dicemus.

566 1319 Post Consulatum Basilij V. C. XXV.

Æra siue Epocha Consularis, siue annis Consulum Romanorum notata, itemque Appendix Chronici Marcelliniani, suprà anno 378. & 534. memorata, hìc desinunt. Subsequentium verò aliquot sæculorum res gestæ non Consulum Romanorum, sed Regum Franciæ & Imperatorum annis apud veteres scriptores notantur. Quibus demum omissis, Epocha Christiana seu Dionysiana, suprà anno 525. explicata, per vniuersum orbem Christianum obtinuit, atque in communem vsum est deducta. S. Germanus Parisiensis Episcopus, anno 5. Chariberti Regis, XII. Kal. Decembris, monasterio S. Vincentij prope Parisios, suprà an. 559. memorato, priuilegium immunitatis concedit, quod Aimoinus l. 3. c. 2. recitat. Ab eodem S. Germano, posteà hìc an. 576. sepulto, monasterium istud Vincentianum nomen S. *Germani* accepit.

LUG-

LVGDVNENSE II. concilium, Guntramni Regis hortatu, in ipsius regno celebratur: quod signarunt Philippus Vienuensis, Nicetius Lugdunensis, Agricola Cabilonensis, Vincentius Belicensis, Syagrius Æduorum, Æoladius Neuernensis, Salonius Genauensis, Chelidonius Matiscensis, & per vicarios Syagrius Gratianopolitanus, Lucretius Deensis, Victor Tricastinensis, Tetricus Lingonensis, Tetradius Vesontionensis, Maximus Valentinus, Episcopi. De Salonio Ebredunensi & Sagittario Vapingensi Episcopis, in hac Synodo Lugdunensi Episcopatus honore priuatis, Greg. Turonensis l. 5. c. 20. consuli poterit. 567

Eodem anno TVRONENSE II. concilium mense Nou. est habitum: cui subscripserunt Euphronius Turonicus, Prætextatus Rotomagensis, Germanicus Parisiacus, Felix Namneticus, Caletricus Carnotensis, Domitianus Andegauensis, Victurius Redonicus, Domnulus Ceuomanensis, Leudebaudes Sagensis, Episcopi. Ad hos Episcopos, cum vnà essent cõgregati, *S. Radegundis* Abbatissa Pictauiensis scripsit epistolam, pro tutela & stabilitate Congregationis suæ nuper institutæ. In qua inter alia hæc dicit: *Remunerante domino Rege Clotario, monasterium puellarum Pictaua vrbe constitui: insuper congregationi per me, Christo præstante, collectæ Regulam, sub qua S. Cæsaria deguit, quam sollicitudo B. Cæsarij Antistitis Arelatensis ex institutione sanctorum Patrum conuenienter collegit, adscini. Cui consentientibus huius ciuitatis & reliquis Pontificibus, electione etiam nostræ congregationis, dominam & sororem meam Agnetem, quam ab ineunte ætate loco filiæ colui & eduxi, Abbatissam institui, ac me post Deum eius ordinationi regulariter obedituram commisi.* Notat autem Sirmondus, duas eiusdem nominis & muneris *Cæsarias* fuisse. Vna S. Cæsarij Arelatensis Episcopi soror germana fuit, quam Cæsarius frater condito à se monasterio Abbatissam præfecit, eidemque Regulam, sub qua cum suis viueret, dedit. Altera posterior; quæ priori (superstite adhuc Cæsario) defunctæ in Abbatissæ munere successit: vt auctor est Cyprianus in vita S. Cæsarij, quam Cæsariæ huius rogatu composuit. Ab hac eadem Radegundis Abbatissa Regulam Cæsarij, quam monasterio suo traderet, expetiit.

Athanagildo Gothorum in Hispania Rege defuncto, *Leuua* Narbonensi regno contentus, Hispaniæ regnum *Leuuigildo* fratri suo concessit. Circa hoc tempus Nicetius Treuerorum Episcopus ad *Clodosuindam*, Clotarij Francorum Regis filiam, Langobardorum Reginam, eruditam scripsit epistolam, qua ipsam hortatur, vt maritum suum *Alboenum* Regem ad Fidem catholicam adducat. Exstat ea apud Sirmondum tom. 1. Conc. Galliæ.

Leuuigildus itaque Gothorum in Hispania regnum obtinet: cuius filio seniori *Herminigildo* Ingundis Sigeberti Austrasiæ Regis, *Recaredo* autem iuniori Rigunthis Chilperici Suessionum Regis filia nupsit.

Origo regni Langobardorum in Italia, & Exarchatus Rauennæ.

De Langobardis Paulus Varnefridus, Sigebertus Gemblacensis, & alij mediæ ætatis scriptores mira fabulantur: quasi anteà in Scandinauia (quæ Oceani peninsula Sueciam ac Noruegiam hodie comprehendit) Winili dicti fuerint; postmodùm verò, circa tempora Imp. Theodosij, in continentem Germaniæ transierint, Langobardorum nomen sortiti. Sed hæc falsa esse ac conficta ex vetustis ac classicis scriptoribus constat. Siquidem longè ante Theodosij tempora Paterculus, Strabo,

Tacitus & Ptolemæus Langobardorum meminerunt: qui omnes in illo Germaniæ tractu eos collocant, quem hodie Brandeburgenses & Magdeburgenses ad dextram Albis ripam incolunt. De nomine tamen Langobardorum vera tradidisse lib. 1. cap. 9. Varnefridum facilè crediderim, his verbis: *Certum & Langobardos ab intactæ ferro barbæ longitudine appellatos. Nam iuxta illorum linguam,* lang *longam* bard *barbam significat.* Ceterùm anno 526. Langobardi, *Audoino* Rege Pannoniam inuaserunt. Huius filius *Alboinus* circa annum 568. in Italiam primus peruenit, vt Varnefridus tradit. Idem Mediolanum, Ticinum, & alias plures Italiæ vrbes subegit. Sicque paulatim Langobardi magnam Italiæ partem obtinuerunt; Roma tamen & Rauenna exceptis. Ab ijs item tractum est Langobardiæ nomen, quod penes amplam Italiæ prouinciam hodieque manet. Postremus eorum Rex *Desiderius* à Carolo Magno Francorum Rege an. 778. captus, Leodicum in exilium est missus. Eius filius *Adalgisus* Constantinopolim fugit; vbi à Constantino Copronymo Patriciatus honorem est adeptus.

Eodem tempore quo Langobardi in Italia dominabantur, Rauennam *Exarchi* tenuerunt. Græci erant Præfecti, qui Constantinopoli ab Imperatore eò mitti consueuerant; & contra Langobardos reliquias illic Imperij Romani tutabantur. Sub annum 568. *Longinus* Patricius primus Rauennam Exarchus est missus, amoto Narsete. Postremus Eutychius fuit, sub quo Aistulphus Langobardorum Rex Rauennam circa annum 752. armis occupauit. Et sic annis circiter 185. Exarchi Græci Rauennæ præfuerunt.

569 Charibertus Parisiorum Rex Clotarij F. Clodouei Magni N. Nonis Maij sine liberis moritur: regnum eius fratres inter se partiti sunt. *Turon. l.* 4. *c.* 26.

570 Charentinum Coloniæ Agrippinæ Episcopum circa hunc annum floruisse, ex Venantio Fortunato l. 3. poëm. 17. constat. Quod notet Lector, ad mancum primorum illius vrbis Episcoporum catalogum supplendum: quem & alibi infrà supplebimus.

571 Sigeberto Austrasiæ Regi ex Brunechilde filius *Childebertus* die festo Paschæ nascitur: vt Greg. Turonensis l. 8. c. 4. & l. 5. c. 1. Aimoinus l. 3. c. 83. narrant.

572 Ioannes Papa III. Idus Iulij moritur. Sedes vacat menses decem.

573 Maij 16. die Benedictus fit Papa. PARISIENSE IV. concilium celebratur: cui interfuerunt Philippus Viennensis, Sapaudus Arelatensis, Priscus Lugdunensis, Constitutus Senonicus, Labau Elusanus, Felix Bituricus, Metropolitani; Germanus Parisiacus, Lucretius Deensis, Felix Namneticus, Clementinus Aptensis, Syagrius Æduorum, Optatus Antipolitanus, Gallomagnus Trecassinus, Salonius Genauensis, Quinidius Vasensis, Salonius Ebredunensis, Sagittarius Vappicensis, Promotus Glannatinus, Genesius Segestericus, Polemius Agennensis, Aunacharius Autisiodorensis, Esychius Gratianopolitanus, Palladius Sanctonicus, Siluester Vesontiensis, Victor Tricastinus, Pappolus Lingonicus, Claudianus Regiensis, Heraclius Diniensis, Tetradius Vendascensis, Licerius Eloronensis, Leudobaudes Sagensis, Desiderius Telonensis, & per vicarium Ricomerus Aurelianensis, Episcopi.

Anno 173. à transitu seu obitu S. Martini (sic enim legendum, non 172.) anno 12. Sigeberti Austrasiæ Regis, moritur S. *Euphronius* Turonensis Episcopus die 4. Augusti: cui post dies 19. sufficitur *Gregorius*, histo-

historiæ Francorum scriptor: vt ex eodem Gregorio lib. 2. c. 1. mirac. S. Martini datur colligi.

Tiberivs Excubitorum Comes renuntiatur Cæsar; qui Rempublicam deinceps administrauit, cùm Iustinus Imp. graui clade in Oriente, per Chosroem Persarum Regem, affectus ac consternatus, in amentiam incidisset. Sub hoc tempus S. Germanus Episcopus Parisiensis ad Brunechildem Austrasiæ Reginam scripsit epistolam, qua rogat vt maritum suum Sigebertum reuocet à bello quod fratri suo Chilperico Parisiorum Regi parabat. 574

Sigebertus Austrasiæ Rex contra fratrem suum Chilpericum Parisiorum Regem mouens, Theodebertum Chilperici filium occidit; Chilperico Turnacum fugato. Cuius vrbis Episcopus *Crasmarus*, ac ciues eum humaniter exceperunt, & contra fratrem armis tutati sunt. Sigebertus cùm Chilpericum persecutus fuisset Turnacum vsque, dolo Fredegundis vxoris Chilperici, gladio confossus est, & Lambris prope Duacum sepultus; inde posteà ad S. Medardi Suessionense monasterium translatus. Chilpericus porrò beneficij accepti memor Ecclesiam Turnacensem copiosè dotauit, diplomate anno regni sui primo, Indictione XIII. edito, quod in Notitia nostra ecclesiarum Belgij cap. 3. exstat. Sigeberto filius *Childebertus* successit, in die Natali Domini sub finem huius anni coronatus. *Turon. l. 5. c. 1. & l. 8. c. 4.* 575

Chosroes Persarum Rex à Iustiniano, Iustini Imp. duce, in Armenia circa hunc annum superatur & castris exuitur, auctore Tiberio, qui tunc omnia gubernabat: vt Theophylactus Simocatta, Euagrius & Ioannes Biclariensis referunt. 576

Hoc anno (qui erat Childeberti iunioris Regis secundus) Turonensis ecclesia Pascha eius anni die 18. Aprilis; aliæ autem multæ ciuitates Gallicæ cum Hispanis 21. Martij, ipso Æquinoctij die celebrarunt. Bucherium ad Victorij Canonem Paschalem cap. 10. consule. Benedictus Papa 31. Iulij moritur: Pelagius die 11. Nouembris succedit. Parisiis 45. Episcoporum conuentus habetur; in quo Prætextati Episcopi Rotomagensis caussa, Chilperico Rege accusante, discutitur. Infensus iam anteà Prætextato Chilpericus, quòd *Meroueum* ipsius filium cum Brunechilde Regina, post Sigeberti mortem, matrimonio copulasset, cùm alio etiam nomine delatus fuisset, Episcopum Parisios euocauit, detinuitque, quoad in publica Synodi audientia examinaretur. Quid porrò actum in hoc conuentu, & quo pacto circumuentus Prætextatus, ad falsam confessionem inductus, atque in exilium à Rege sit eiectus, Turonensis lib. 5. cap. 19. fusè exponit. 577

Iustinus Imp. morbo ingrauescente 26. Septembris Tiberivm, multis virtutibus præditum, ex Cæsare creat Augustum, & die 4. Octobris sequentis moritur. 578

Alij obitum Iustini Imp. ad annum sequentem, hoc est, ad annum quartum Childeberti Austrasiæ Regis referunt, Turonensem l. 5. c. 30. & Euagrium consule. Autisiodorensis Synodus ab Aunachario Episcopo cum 7. diœcesis illius Abbatibus & presbyteris sub annum 578. celebratur.

Cabilonense concilium Guntramno Burgundiæ Rege petente, conuocatur aduersùs Salonium Ebredunensem, & Sagittarium Vapincensem Epicopos: qui iterato iudicio in hac Synodo ab Episcopatu deiecti, atque in custodiam retrusi sunt. *Turon. l. 5. c. 28.* Eodem ferè tempore Santonensis synodus habetur, in qua Nantinus Comes Engolismen- 579

lismensis ab Heraclio Episcopo excommunicatus, in gratiam ab eodem (rogante Synodo) est receptus.

580 In Brennaco villa, petente Chilperico Parisiorum Rege, fit conuentus Episcoporum: in quo Gregorius Episcopus Turonensis, quem Leudastes Comes falsò apud Chilpericum accusarat, sacramento se purgauit, & Leudastes (qui calumniæ sibi conscius fugam inierat) publica excommunicatione mulctatus est: vt ipse Gregorius l. 5. c. 49. narrat. Martinus Episcopus Galleciensis moritur.

581 Matisconense I. concilium, Guntramni Burgundiæ Regis hortatu, Kalendis Nouembris, Indictione XV. celebratur: quod signarunt Priscus Lugdunensis, Euantius Viennensis, Artemius Senonicus, Remedius Biturisensis, Gallomagnus Tricassinensis, Siluester Vesontiensis, Syagrius Æduensis, Aunacharius Autisiodorensis, Hesychius Gratianopolitanus, Victor Tricastinensis, Heraclius Diniensis, Ragnoaldus Valentinensis, Namatius Aurelianensis, Eusebius Matisconensis, Agricola Neuernensis, Mummolus Lingonensis, Flauius Cabilonensis, Hiconius Maurienuas, Pappus Aptensis, Artemius Vasensis, Martianus Tarantasiensis, Episcopi.

582 Tiberius Imp. die 14. mensis Augusti, Indictione XV. moritur, cùm pridie MAVRITIO ex Cappadocia oriundo, virtute militari claro, *Constantinam* filiam in coniugem dedisset, eumque sibi successorem designasset: vt ex Chronico Alexandrino & Vita S. Eutychij Petauius supputat. Alij obitum Tiberij ad annum 583. referunt. Apud Sirmondum to. 1. Conc. Galliæ exstat epistola Pelagij Papæ ad Aunacharium Episc. Autisiodorensem III. *Nonas Octobris, imperante domno Tiberio Constantinopoli Augusto, anno VII*: data.

Eutychius Ep. Constantinopolitanus moritur, quem de Resurrectione haud rectè sentientem dedocuit Gregorius, Pelagij tum Pontificis Rom. Apocrisarius, & ipse posteà anno 590. Pontifex creatus.

583 Lugdunense III. concilium celebratur: cui subscripserunt Priscus Lugdunensis, Euantius Viennensis, Syagrius Æduorum, Hesychius Gratianopolitanus, Ragnoaldus Valentinus, Eusebius Matiscensis, Agricola Neuernensis, Flauius Cabilonensis, Episcopi.

584 Valentinum II. concilium, Guntramno Rege petente, X. Kalendas Iunij celebratur: cui interfuerunt Sapaudus Arelatensis, Priscus Lugdunensis, Euantius Viennensis, Esitius Gratianopolitanus, Ragnoaldus Valentinensis, Trapidius Arausicus, Eusebius Matiscensis, Flauius Cabilonensis, Pappus Aptensis, Vrbicus Regensis, Aridius Vappicensis, Artemius Vasensis, Martianus Tarantasiensis, Pologronius Sigestaricensis, Eusebius Tricastinensis, Cariatto Genauensis, Boetius Carpentoratensis, Episcopi. Ex his Sapaudus & Euantius anno 586. obierunt: vt Turonensis lib. 9. cap. 39. notauit. Chilpericus Parisiorum Rex, ex venatione rediens, à Landerico vxoris suæ Fredegundis adultero occiditur, consilio eiusdem, vt suspicio fuit: quod tamen Turonensis tacuit. Successit filius eius Clotarius II. puer quattuor mensium. *Turon. l. 6. c. 46.* S. Saluius Albigensis Episcopus moritur. Baronius ad an. 586. id refert.

585 Childeberto Austrasiæ Regi Theodebertus filius nascitur, & à S. Magnerico Episcopo Treuerensi baptizatur. *Turon. l. 8. c. 37.* Matisconense II. concilium indicitur: cui subscripserunt Priscus Lugdunensis, Euantius Viennensis, Prætextatus Rotomagensis, Bertechrannus Burdigalensis, Artemius Senonicus, Sulpitius Bituricus, Archiepiscopi, Syagrius Æduorum, Faustus Ausciorum, Orestes Vasaticus, Aunacharius

charius Autissiodorensis, Esitius Gratianopolitanus, Siluester Vesontionensis, Theodorus Massiliensis, Ferreolus Lemouicinus, Palladius Santonicus, Ragnoaldus Valentinus, Pappolus Carnotinus, Heraclius Diniensis, Eusebius Matiscensis, Namatius Aurelianensis, Agricola Neuernensis, Ragnemodus Parisiorum, Mummolus Lingonicus, Marius Auenticus, Trapetius Arausicus, Flauius Cabilonensis, Veranus Cabelliceusis, Antidius Agennensis, Carterius Petrocoricus, Rusticus Vicoiuliensis seu Aturensis, Sauinus Benarnensis seu Lascarensis, Rufinus Conuenicus, Nicasius Aquilimensis seu Engolismensis, Baudigisilus Cenomannensis, Cariatto Genauensis, Lucerius Eloronensis, Amelius Bigorritanus, Vrsicinus Cadurcinus, Vrbicus Regiensis, Aredius Vappicensis, Emeritus Ebredunensis, Hiconius Maurienna, Agroecius Glannatinus, & per Missos seu vicarios Sapaudus Arelatensis, Optatus Antipolitanus, Deuterius Ventionensis, Desiderius Telonensis, Pientius Aqueusis, Paulus Deensis, Laban Elusanus, Magnulfus Tolosanus, Pologronius Segestericus, Martianus Tarantasiensis, Artemius Vasionensis, Boëtius Carpentoratensis, Pappus Aptensis, Eusebius Tricastinensis, Catulinus Niciensis, Helindorus Sedunensis, Ioannes Auenionensis, Vigilius Senetiensis, Episcopi. Ex his Marcus, vt tradunt, sedem Episcopalem Auentico Lausanam transtulit.

Hoc ipso anno *Hermenigildus*, Leouigildi Gothorum in Hisp. Regis filius, martyrio est coronatus: de cuius patre hæc habe. Leouigildus à Liuba patre in regni societatem vocatus, anno Christi 568. Gosuintham coniugem duxit; cùm iam ex Theodosia, Seueriani ducis Carthaginensis filia, SS. Leandri & Isidori sorore, liberos haberet duos, *Hermenigildum* & *Recaredum*. Atque is Gothorum in Hispania res plurimum victoriis quidem amplificauit; sed Ariana imbutus hæresi Catholicos crudeliter insecutus est: adeò vt Hermenigildum eam ob caussam morte damnauerit. Huic *Ingundis*, Sigeberti Austrasiæ Regis filia, nupserat, cuius hortatu ab Arianis ad Catholicos transiit, patrisque iram veritus, ab eo defecit; & ad Tiberium Imp. legatum misit S. Leandrum. Sed cunctante illo, Leouigildus interim Hermenigildum bello insecutus in potestatem redegit, & Valentiam an. 584. relegauit. Anno autem sequente, ipsa nocte Paschatis, cum Arianis communicare detrectantem vita priuauit: cuius mortem plurimis illustratam miraculis fuisse Gregorius Papa testatur. 585

Leouigildus Gothorum in Hisp. Rex anno 586. Toleti obiit, eiusque loco regnauit *Recaredus* filius, Is, auctore Leandro, regnum omne paulatim ad Ecclesiæ catholicæ Communionem adduxit, & Gothorum imperium mirificè auxit. Vedulfo defuncto S. Gaugericus Cameracensis & Atrebatensis Episcopus creatur; Childeberto Rege promouente. Baldericum in Chron. Cameracensi l. 1. & 2. consule. 586

S. Radegundis Abbatissa Augustoriti Pictonum anno XII. Childeberti Regis, hoc est, Christi 587. die 13. Augusti, feria quarta in Domino obdormiuit, vt Turonensis lib. 9. c. 2. narrat. Apud Andelaum, diœcesis Lingonensis nunc opidum, conuentus Episcoporum & procerum habetur: in quo inter Guntramnum Burgundiæ & Childebertum Austrasiæ Regem, Episcoporum procerumque consilio, pax firmatur, mutuique fœderis pactio conscribitur. De ea lib. 9. cap. 11. sic G. Turonensis: *Rex Guntramnus, cum nepote suo* 587

ac Reginis, id est, cum Childeberto Rege, & cum Brunechilde matre, ac Faileuba vxore Childeberti, *pacem firmauit, & conscriptis pactionibus regressus est vnusquisque in ciuitatem suam.* Pactionis exemplar apud eumdem cap. 20. exstat.

588 Apud Aruernam vrbem Sulpitius Metropolitanus Bituricensis Synodum celebrat cum suis Episcopis prouincialibus; in quorum numero censebantur Ruthenensis & Cadurcinus Antistites, cum reliquis Aquitaniæ primæ. In hac Synodo parochiæ Cadurcinæ repetẽti Episcopo Ruthenensi sunt adiudicatæ, vt Turonensis l. 6. c. 38. narrat.

589 Biennio post S. Radegundis obitum, in Pictauiensi eiusdẽ monasterio grauis orta est perturbatio, cuius auctrix fuit *Chrodieldis*, Chariberti quondam Regis filia. Hæc enim Leubouerae Abbatissæ suæ imperiũ non ferens, cum *Basina* cõsobrina, Chilperici filia, & aliis ampliùs quadraginta puellis, quas in partes suas traxerat, monasterio egressa, Turonos ad Gregorium Episcopum, inde ad Guntramnum Regem in Burgundiam profecta est, multis vbique Abbatissam conuitiis insectans. Post hæc cum sodalibus, quas Turonis reliquerat, Pictauos reuersa, S. Hilarij basilicam insedit, collectaque perditorum hominum manu, ibi se communiit, negans se ad monasterium, nisi eiecta Leubouera, redituram. Quin etiam cùm Gundegisilus Burdigalensis Metropolitanus, cum Nicasio Engolismensi, Saffario Petragorico, & Maroueo Pictauiensi, ad monasterium eas reducere cupiens aduenisset, & reluctantibus excommunicationem indiceret, sic in eos illa perditorum hominum turba grassata est, vt clericis sanguine respersis Episcopi vix euaserint. Cùm has ergò Gundigisilus à communione submouisset, epistolam, suo fratrumque nomine, conscripsit ad Episcopos, qui tunc, Guntramni Regis hortatu, vt hoc Chrodieldis cum Abbatissa dissidium discuterent, erant congregati. Sed epistolæ huius exemplar non exstat. Rescriptum autem Episcoporum ad Gundigisilum ac socios Gregorius Turonensis l. 9. c. 41. recitat.

Guntramni Burgundiæ Regis exercitus, cui Boso dux præerat, à Claudio Recaredi Gothorum Regis duce, in Gothia Narbonensi fugatur ac cæditur. Eodem Recaredo Rege (qui præter Hispaniam cum suis Gothis & Galliam Narbonensem tunc tenebat) hortante, NARBONENSE I. concilium Kalendis Nouembris habetur: cui interfuerunt Nicetius Narbonensis, Sedatus Biterrensis, Benenatus Elnensis, Boëtius Magalonensis, Pelagius Nemausiensis, Tigridius Agathensis, Sergius Carcassonensis, Agrippinus Loteuensis, Episcopi. Atq; hi quidem prouinciæ Narbonensis Episcopi Toletano III. concilio (quod hoc ipso anno, hortatu eiusdẽ Regis, mense Maio celebratum fuit) aut præsentes ipsi, aut per vicarios interfuerunt. Chosroes ob parricidium suis inuisus, cùm Baramus dux in eum insurgeret, ad Mauritiũ Imp. fugit; per quem, Narsetis operâ victo Baramo, restitutus est in regnum. Ita bello Persico, quod an. 572. cœptum erat, finis hoc anno est impositus. Persico successit bellum Auaricum.

590 PICTAVIENSE concilium ab Episcopis, ex Guntramni & Childeberti regnis in vnum conuocatis, habetur: in quo Pictauiensis monasterij caussa, inter Abbatissam & Chrodieldem, Basinam ac socias controuersa, discussa ac iudicata est. Sirmondus existimat sex omnino iudices ad hanc rem fuisse delectos; tres è regno Childeberti, Ebregisilũ Agrippinensẽ, Gregoriũ Turonensẽ & Maroueũ Pictauiensẽ; totidẽ è regno Guntramni, Gundegisilũ Burdigalensem, Nicasiũ Engolismensem

mensem & Saffarium Petrocoricum.Turonensem l.10.c.16.consule. Ab Ebregisilo isto Agrippinensi Episcopo fuit alius Ebregisus Tungrensis Episcopus, de quo infrà an. 631. dicemus. Eodem anno, sed aliquanto pòst, mense Maio (vt ex eiusdem Turonensis narratione l.9.c.9.constat) METENSE concilium est celebratum: in quo Ægidius Remorum Episcopus,ob crimen maiestatis, Episcopatus gradu deiectus est: itemque Chrodieldis & Basina in communionem sunt receptæ. Pelagio Papa defuncto, S.Gregorius Magnus eligitur, & mense Septembri consecratur.

In Nemetodorensi vico conuentus habetur, in quo Clotarius II. Rex puer baptizatus,& de sacro fonte à Guntramno patruo suo Rege susceptus est.Fredegundis, Chilperici Suessionum Regis vidua, Turnaci tres viros Francos in conuiuio bipenne interimit. Turnacenses eam interimere volentes,ad Childebertum Austrasiæ Regem legatos mittunt: sed illa Parisios aufugit.*Turon.l.*10.*c.*27.28. 591

Virgilius Arelatensis & Theodorus Massiliensis Episcopi florent: quos anni superioris mense Iunio,Indictione IX. per epistolam Gregorius Magnus Papa monuit, Iudæos non esse ad baptismum cogendos, sed ad Christianam fidem amplectendam suauiter excitandos. 592

Idem Gregorius Papa, mense Aprili, Indictione XI. cum epistola ad Dynamium Patricium Galliarum misit Crucem sacris reliquiis refertam.Sirmondus opinatur hunc Dynamiū esse,qui ante annos 10. Massiliensis prouinciæ, sub Rege Guntramno, rector fuerat: de quo Turonensis l.6.c.11.agit.Extant & lib.6.Venantij Fortunati ad eumdem Dynamium Massiliensem versus. 593

INDICTIONVM porrò apud Romanos & apud Gallos olim diuersum fuit exordium.Romani cum reliqua Italia,sicut & Græci, nouas Indictiones incohabant à Kalendis Septembris,quod in Gregorij Magni,Ioannis VIII.& Gregorij VII. Pontificum epistolis obseruare licet. Verbi gratia, Gregorij VII. epistola 19. lib. 1. Rodulpho Duci Sueuiæ data dicitur;*Capua Kalendis Septembris, Indictione incipiente XII.* & apud Paulum Diaconum de gestis Langobardorum cap. 25.dicitur *Alboinus Italiam ingressus, Indictione ingrediente III.tertio Nonas Septembris.* Galli verò Indictionum exordium ducebant ex die VIII. ante Kalendas Octobris.Vnde in Capitularibus Caroli Calui, coronatus is dicitur Metis in regno Lotharij V.Idus Septembris,anno Christi 869. Indictione XI.nondum mutata scilicet Indictione: quæ alioqui numeranda erat III. si ex Kalendis Septembris, Romano more, fuisset incohata. Eodem modo Ludouici Balbi exstat diploma, pro Hugone Abbate S.Martini Trecis datum anno 978. Nonis Septembris, Indictione XI. non XII. Sic ferè Sirmondus in suis Notis ad tomum I. Conciliorum Galliæ. Indictionum verò originem sunt qui ad sextum Constantini Imp. annum referunt; sed nullo teste idoneo: vt suprà pag.51. ex Petauio retulimus.

Circa mensem Martium huius anni Gregorius Episcopus Turonensis suos Historiarum Francicarum libros absoluit, ordinationis suæ 21. anno,qui est Gregorij Papæ annus quintus iniens,Guntramni Regis XXXIII.non XXXI.Childeberti iunioris XIX.à transitu S.Martini CXCIIII.non CCXVIII.vt corruptè legitur. Ita Bucherius sentit. Guntramnus Burgundiæ Rex moritur V.Kal. Aprilis: succedit Sigeberti fratris eius filius *Childebertus*, tunc Austrasiæ Rex. Guntramni Regis somnium (quod Aimoinus lib.3.cap.3.narrat) marmori 594

insculptum hodieque visitur in Palmensi monialium coenobio vetustissimo, quod est eiusdem nominis opido inclusum, decimo milliari à Vesontione.

595 Gregorius Magnus Papa Indictione XIII. Virgilio Episcopo Arelatensi vices suas in regno Childeberti Burgundiæ & Austrasiæ Regis concedit: mandatque Episcopis Galliarum, vt Virgilio obediant, ab eoque vocati ad Synodum veniant.

596 Childebertus Austrasiæ & Burgundiæ Rex anno ætatis 25. mense circiter Aprili, cum vxore, veneno tollitur. Cui filij eius, *Theodericus* in Burgundia, & *Theodebertus* in Austrasia successerunt, sub Brunechildis auiæ tutela.

Reges Austrasiæ, quorum sedes fuit Metis.

Galliam Romanis bello ereptam victores Franci in *Austrasiam* & *Neustriam* diuiserunt. AVSTRASIA (quam S. Remigius in suo Testamento *Austriam* nuncupat) ab extremis Burgundionum finibus vsque ad mare Frisium, inter Rhenum, Mosam & Scaldim porrigebatur. Itaque Mediomatrices, Treueros, Vbios, Moguntiacũ, Clinos, Gelriam, Brabantiam, Hannoniam, Hollandiam, Zelandiam, Hasbaniam, Eburones, Tungros, Limburgensem & Luxeburgensem Ducatum, denique Alsatiam, Lotharingiam, Palatinatum Rheni, Burgundiam & Arduennam comprehendebat. Regni titulo decorata suos olim *Reges* habuit: quorum sedes potissimùm fuit vrbs Mediomatricum ad Mosellam, quam hodie Metas nuncupamus. Ceterùm rebus, vt fit, temporis lapsu variantibus, ditio illa amplissima, omisso Austrasiæ vocabulo, à Lothario Lotharij I. Imp. filio (qui Placentiæ in Italia anno 869. obiit) *Lotharingia* nomen accepit. Habuitque Lotharingia suos quoque *Reges* ex ordine, ac posteà *Duces*: de quibus infrà dicemus. NEVSTRIA seu VVestrasia, regnum olim Francorum in Gallia occidentale, Flandriam, Artesiam, Picardiam, Comitatum Bononiensem, Normanniam, & alias omnes regiones inter Scaldim, Sequanam & Ligerim sitas complectebatur. Cuius quidem regni metropolis erat Lutetia Parisiorum. Errant igitur qui amplissimum istud regnum vnius Normanniæ angustiis includunt.

Primus Austrasiæ seu Metensium Rex fuit *Theodericus*, Clodouei Magni F. naturalis, cui an. 534. *Theodebertus* filius, & huic an. 547. *Theodebaldus* filius successit. Theodebaldo an. 554. sine liberis defuncto, *Clotarius*, eiusdem Clodouei Magni F. legitimus, Austrasiam cum reliquis Francorum regnis tenuit. Pacta deinde anno 561. inter quatuor Clotarij filios partitione, *Sigeberto* Austrasia obuenit. Is ex Brunechilde *Childebertum*, Childebertus Theodericũ Burgundiæ & *Theodebertum* Austrasiæ, Reges reliquit. *Theodericus*, fugato fratre Theodeberto, anno 612. Coloniam Agrippinam cepit, & Austrasiam vniuersam occupauit. Theoderici filio *Sigeberto* sine prole an. 614. sublato, *Clotarius* II. Chilperici filius integram Francorum monarchiam est adeptus. Huius filius *Dagobertus*, an. 622. in Austrasia à patre regnare iussus, ex Gomatrude Clodoueum II. Neustriæ ac Burgundiæ, itemque S. *Sigebertum* Austrasiæ Regem procreauit. Sigeberti filium paruulum *Dagobertum* Grimoaldus, Maior domus regiæ, an. 654. tonsum in Scotiam ablegauit, Childebertum filium suum ad Austrasiæ regnum euehere conatus. Sed Grimoaldo capto atque è viuis sublato, Clodoueus II. suprà memoratus filium suum iuniorẽ *Childericum* an. 660. in Austrasia regnare iussit. Cui per Bodilonem an. 667. cæso

frater *Theodericus* in regno est suffectus. Mansitque deinceps Austrasia cum reliquo Francorũ regno coniuncta. Theuderico *Clodoneus* III, huic *Childebertus* frater, Childeberto *Dagobertus* II. filius successit. Huic an. 715. defuncto quemdam Danielem substituerunt, quem mutato nomine Chilpericum vocarunt. Illo mortuo, Carolus Martellus *Theodericum* II. Dagoberti II. filium, Regem constituit. Exinde post septem annorũ interregnũ *Childericus* III. Theodorici II. filius, Merouei stirpe postremus, an. 742. iniit, & vsque ad annum 752. regni speciem habuit; *Carolomanno* Martelli filio (posteà monacho) in Austrasia, & *Pipino* eius fratre in Neustria interim dominante. Childerico autem in monachum detonso, idem PIPINVS, ex Maiore Domus an. 752. Rex Francorum appellatus, ad posteros regnum transmisit. Ex his liquet quinam Principes Merouingi rebus apud Belgas ex ordine præfuerint. De Carolingis & aliis infrà suis locis dicetur.

Gregorius Papa mense Septembri Indictione XIV. per epistolam Candido presbytero, Rectori patrimonij Ecclesiastici in Gallia, mandat vt ex solidis, quos acceperit, vestimenta pauperum, vel pueros *Anglos*, qui sint ab annis decem & septem, vel decem & octo (vt in monasteriis dati Deo proficiant) comparet. Idem Theoderico & Theodeberto Francorũ Regibus, eorumque auiæ Brunechildi Augustinum & alios monachos, Euangelij prædicandi caussa, in Angliam euntes commendat. Qui quidem eò à Gregorio Papa hoc anno missi, Anglo-Saxones, Australem Britanniæ partem incolentes, ad Christi fidem conuerterunt. Pictos verò Septemtrionales iam anteà S. Columbanus ad eam transtulerat, eò ex Hibernia anno 565. profectus.

Fredegundis impia Regina, Chilperici Regis vidua moritur, & in suburbana Parisiensi S. Vincentij basilica sepelitur. Sub hoc tempus S. Monulfus, Tungrensis Episcopus, in vrbe Traiectensi ad Mosam decessit, ibidem conditus. Is castrum suum Dionantum Ecclesiæ donauit: quod hodieque Leodicensis Ecclesia possidet. Monulfo successit S. Gondulfus. 597

Gregorius Papa priuilegium immunitatis Classensi monasterio concedit, cùm ab Episcopo Rauennate dura pateretur. 598

Langobardorum duces, cùm in Gallias circa an. 575. temerè irrupissent, victique ad Ebredunum à Mummulo fuissent, Augustam & Segusium vrbes amplas, cum integro illarum territorio, Guntramno Regi (vt Fredegarius cap. 45. scribit) mulctæ nomine cesserunt, Segusium porrò Guntramnus, cum pago vniuerso, ab Italis receptum, Maurienensi Ecclesiæ subiecit. Quapropter cùm ab Vrsicino Episcopo Taurinensi, cuius anteà fuerant, eædem parochiæ repeterentur, Gregorius Papa ad Theodericum & Theodebertum Francorum Reges hoc anno scripsit & vrsit, vt eidem Vrsicino restituerentur. 599

Gregorius Magnus Papa Virgilio Arelatensi, Ætherio Lugdunensi, & aliis Galliarum Episcopis commendat monachos, cum Mellito Abbate & Laurentio presbytero in Angliam ad Augustinum Episcopum, suo iussu, euntes. 600

Idem Gregorius Papa mense Iulio, Indictione IV. Mennæ Tolosano, Sereno Massiliensi, Lupo Cabilonensi, Aigulfo Metensi, Simplicio Parisiensi, Melantio Rotomagensi & Licinio Andegauensi, Episcopis, itemque Theoderico, Theodeberto & Clotario, Francorum Regibus, & Brunechildi Reginæ commendat monachos, quos 601

in Angliam ad Augustinum mittebat. Recaredo Gothorum in Hispania Regi filius *Leuua* I I. anno 601. successit: huic autem anno 603. Witericus, anno 610. Gundemarus, 612. Sisebutus, 621. Recaredus II. 621. Suintilla, 631. Sisenandus, 636. Chintila, 640. Tulga, 642. Chindosuindus, 649. Recesuindus F. 672. Wamba, 680. Eruigius, 687. Egica, 701. Witiza F. 710. Rodericus, ex ordine sunt suffecti. Roderico regnante Saraceni ab Africa profecti, regno Gothorum intra biennium deleto, Hispanias occuparunt. Inde posteà in Gallias transgressi à Carolo Martello multis prælijs cæsi fugatique sunt, & Gothia vniuersa in Francorum potestatem an. 736. est redacta.

602 PHOCAS centurio lingua promptus, & ob id gregariis militibus carus, exercitu in Mauritium Imp. concitato, die 6. Nouembris Imperator salutatur. Mauritius, trucidatis in conspectu eius filiis, ad Chalcedonem, die 27. mensis eiusdem, Phocæ iussu, capite plectitur. Constantina autem eius vidua, cum tribus filiabus, triennio pòst est perempta. Vna vox, in tanta afflictione, Mauritij est excepta: *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.* Augustodunense Xenodochium à Syagrio Episcopo & Brunechilde Regina fundatum, itemque Augustodunense virginum S. Mariæ monasterium, & S. Martini ecclesiam in suburbano Augustodunensi sitam Gregorius M. Papa hoc anno aut sequenti priuilegijs ornauit.

603 Desiderium Viennensem Episcopum, Brunechilde Regina instigante, hoc anno exauctoratum fuisse Gallici scriptores tradunt: qui & certatim Brunechildem vt impiam feminam exagitant. Sunt qui suspicantur scelera à Fredegunde, Francorum item Regina, eodem æuo patrata, Brunechildi fuisse afficta, fama, vt fit, mentiente ac nomina commutante. Brunechildem namque religiosam ac probam feminam fuisse, indicio sunt geminæ à Gregorio Magno Papa ad ipsam epistolæ, amplissimis laudibus plenæ; multa item templa ac monasteria eius sumptibus per Galliam constituta, magnusque captiuorum numerus eiusdē pecunia redemptus. Accedit Gregorij Turonensis Episcopi, qui illo ipso tempore scripsit, de flagitiis, quæ ab aliis ipsi adscribuntur, altum silentium. Nec est quòd id gratiæ datum putemus à Gallico scriptore. An qui Fredegundæ scelera omnia & dolos exposuit, externæ feminæ (fuit enim Hispana Brunechildis) pepercisset? Non arbitror. At dices Sisebutum Regem in vita Desiderij Viennensis Episcopi multa Brunechildæ scelera accusare. Responderi fortasse queat, scriptorem illius Vitæ non Regem fuisse, sed potiùs eo nomine alium, ætate posteriorem, qui vulgi rumores collegerit: adeoque Brunechildem fuisse innocentem, & perditissimis temporibus aliena inuidia flagrasse; quod primus Boccatius obseruauit.

604 S. Gregorius Magnus Papa 12. Aprilis moritur: Sabinianus 1. Sept. succedit. His ferè temporibus & Gondulfo Tungrensi seu Traiectensi ad Mosam Episcopo defuncto sufficitur S. Perpetuus, Dionantensium patronus.

605 Sabinianus Papa moritur XI. Kal. Martij: Sedes vacat menses amplius XI.

606 Bonifacius III. fit Papa XV. Kal. Martij, & post menses 8. moritur, die 12. Nouembris.

Theo-

Theodericus Burgundiæ Rex Ermenbergam ducit: quam post 607
annum repudiauit; vt in Appendice Gregorij Turon. narratur. Bonifacius IV. Papa mense Septembri creatur, qui Pantheon, à M. Agrippa Romæ structum, bonori omnium Sanctorum consecrauit.

In suburbano templo Genauensi S. Victoris martyris, apud Solo- 608
durum passi, corpus sub hoc tempus inuenitur ab Euchonio Episcopo Maurianensi, præsente Theoderico Rege.

Sub finem huius anni, aut initium sequentis, anno certè 14. Theo- 609
derici Regis, S. Columbanus Luxouio pellitur, & à S. Nicetio Vesontionensi Episcopo humaniter excipitur.

Chósroes Persarum Rex tamquam Mauritij Imp. necem, cum quo 610
pacem inierat, vindicaturus, Orientem populabundus vastát; Phoca Imp. domi interim sedente, & obscoenis se libidinibus satiante. Hoc cùm ferre diutiùs non posset, HERACLIVS Heraclij F. Præfectus Africæ, an. 610. mense Octobri, inde soluens, Constantinopolim cum Imperio occupat, & de Phoca capto supplicium sumit: vt Theophanes, Paulus Diaconus l. 17. Zonaras & Cedrenus narrant.

Austregisilum Episcopum Bituricensem hoc anno obiisse Baro- 611
nius tradit.

Theodericus Burg. Rex fratrem suum Theodebertum Austrasiæ 612
Regem apud Tullum vincit, qui Coloniam versus fugit. Theodericus fugientem insequitur, & percursa Ardnenna fratrem rursus ad Tolbiacum superat, Coloniam capit, & in tota Austrasia dominatur. *Append. c. 38.*

Theodericus Rex Metis profluuio ventris exstinguitur. *Clotarius II.* 613
Arnulfi Metensis Episcopi & Pipini Landensis consilio, regnū Theoderici obtinet, cæsis illius filiis & auia Brunechilde: sicque monarchia Francorum potitur. *Aimoin. 4. c. 1. Append. c. 40.* Ceterùm hæc est illa Brunechildis, virilis animi femina, quæ Vias militares Romanorum per Galliam Belgicam & Burgundiam instaurauit ac refecit.

De Viis militaribus Imperij Romani per Galliam Belgicam.

Vias hasce Gallo-Belgæ *Chausses de Brunehault*, Flandro-Belgæ *Groote Cassye*, Franci *Chemins ferrez*, sua singuli lingua vernacula nuncupant. Marcus Agrippa, Augusti Imp. gener, eiusdem auspiciis primus in Gallia Vias militares quattuor strauit, & à Lugduno Segusianorum exorsus, vnam per Aquitaniam versus Hispaniam, aliam ad Rhenum, tertiam per Bellouacos & Ambianos ad Oceanum, & quartam per agrum Narbonensem versus Italiam duxit. Alij deinde Imperatores ac Romanorum duces alias per Belgicam nostram Vias struxerunt, & lapide quadrato aut glarea minutisue silicibus strauerunt. Quarum quidem Viarum reliquiæ, rudera ac vestigia plurimis hodieque in locis per Hannoniam, Artesiam, Flandriam, Brabantiam, Lotharingiam, Campaniam, Picardiam, per agrum Luxeburgensem, Leodiensem, Cliuensem, Iuliacensem, Coloniensem, Treuerensem, Moguntinum & alibi supersunt, summamque intuentibus admirationem excitant. Ceterùm lapsu temporis fractas & barbarorum in Galliam eruptionibus neglectas hasce Vias *Brunechildis* Austrasiæ & Burgundiæ Regina, vt suprà monui, instaurauit: vnde & Viæ Brunechildicæ, *Chausses de Brunehault*, à Belgis, Burgundis, aliisque populis vulgò nuncupantur.

Istiusmodi porrò Vias octo hodieque Banacum Hannoniæ opidum (Ptolemæo & Antonino in Itinerario Bagacum Neruiorum) ostentat

ostentat & iactitat, videlicet *Tungrensem Treuerensem, Remensem, Suessionensem, Cameracensem, Turnacensem, Gandensem* & *Montensem*. Ex his PRIMA à Bauaco per Vogdoriacum, Geminiacũ, Perniciacũ, Aduatucam Tungrorum, Coriovallum, Iuliacum, tendit vsque Coloniam Agrippinam: vt ab eodem Antonino & in Tabula itineraria Peutingeriana describitur. Vtque vocabulis hodie notis vtar, transit hæc Via, ducto initio à Bauaco, per vicos *Taisnieres, Aulnoit, Goignies, Giury, Estines, Wandré* propè Binchium opidum, *Morlâwes* propè Mariæmontem, *Peruwez*, & inde versus *Tongre, Mastricht, Iuliers* & *Cologne*. SECVNDA Via, ducto similiter initio à Bauaco, transit per vicos *Longueuille, Fegnies, Boussoit, Marpen* (vbi Sabim transmittit) *la Thure, Chasteau de Montigny, Pry, Castre*, & inde per agrum Namurcensem; transitoque Mosa per Arduennam & agrum Luxeburgensem ducit ad vrbem Treuerensem. TERTIA Via, ab eodem Antonino in Itinerario descripta, lambit siluam Mormaliam haut procul à Bauaco sitam, inde ad vicum *Pont* Sabim fluuium transmittit, & per vicos *S. Remy cauchie, Frisiel, Estrun-cauchie*, perque opida *Capelle en Tirasse & Veruin*, defertur ad Axonam seu Axuennam fluuium, *Aixne*; illoque transito per vicum *Brimont* (aliàs *Cren de Brimont*, vbi Romani montem secuerunt) ducit ad vrbem Remensem. QVARTA Via, transito vico *Bunegnies* & silua Mormalia, ducit ad opidum *Chasteau en Cambresis*, & inde per Augustam Veromanduorum, nunc S. Quintini opidum, ducit ad vrbem Suessionensem. QVINTA Via, per vicos *S. Vaast, petit Warny, Viller Pol, Vemegis, Saulsoy, Ville en cauchie* & *Naue* ducit Camaracum & inde per vicos *Fonteine, Boursy*, aliosque ducit Samarobrigam, hodie *Amiens*. SEXTA Via, ab eodem Antonino in Itinerario descripta, à Bauaco ducit ad Pontem Scaldis, *Escaut Pont*, obscurum hodie vicum, primo lapide à Condato Hannoniæ opido situm, transitoque Scaldi siluam Abbatiæ S. Amandi à silua Mortaniensi separat, & inde fertur ad Castellum, Abbatia Canonicorum Ord. Præmonstratensis famosum, vulgò *Chasteau l'Abbaye*. Transitoque illic Scarpo fluuio, per vicum *Lolain* rectà Turnacum, & inde Minariacum, vulgò *Pont d'Esterre*, ad Castellum Morinorum, *Cassel*, & ad portum Mardicensem, *Mardick*, ducit. SEPTIMA Via per vicos *Bellegnies, Audrigny, Hensy, Pont à la Haine, Grantglise, S. Anne, Aubechies, Meaux, la Hamaide, Cocambe*, aliosque vicos fertur vsque Gandauum, ad Scaldis, Lisæ & Liuiæ confluentes situm. OCTAVA Via per vicos *Goumegnies, Hon, Sars, Genly, Noirchin, Supplie, Belian, Hyon*, & vrbe Montensi, vicisque *Nimy* & *Mazieres* ad sinistram relictis, transit per vicos *Maisny S. Iean, Maisny S. Pierre, Cauchie nostre Dame*. Exinde Augia, vulgò *Enghien*, Hannoniæ opido limitaneo ad sinistram relicto, per vicos *Castre* seu *Kestregate, Goycke, Wambeke, Nasb, Asche, Merchtem, Londerzele, Rusbroke* & *Hellegate*, vsque ad Rupelam fluuium pertingit. Exinde Scaldi transito, vt arbitror, per municipium *Hochstrate* & *Langhestrate*, pergit ad Mosam, eoque transito ad Traiectum Rheni, nunc *Vtrecht*.

Hactenus de VIIS militaribus Bauacensibus: de reliquis per Artesiam, Flandriam, aliasque prouincias nobis vicinas ducentibus, consule Typum Galliæ Belgicæ veteris, Autuerpiæ anno 1633. nostra cura æri incisum. Ceterùm vt olim Romæ, sic hodieque Bauaci in foro medio COLVMNA MILLIARIA exstat, in veteris locum substituta, à qua Viæ istæ octo militares suprà memoratæ ordiuntur vel finiuntur.

[illegible]ntur. In eodem opido etiamnum visuntur muri ac ruinæ antiquæ CIRCI à Romanis structi, forma oblonga: vulgus *Castel* vocat. Circus iste in longitudine ad nongentos plus minùs pedes, & in latitudine ad trecentos circiter olim patuit: vt ex fundamentis ac ruderibus colligi datur. Sub ipso templo parochiali Bauacensi parietinæ velut cryptæ restant, quas THERMARVM reliquias esse, eruditi suspicantur. Similium Thermarum, aut certè amplissimi palatij fundamenta, marmora & saxa prægrandia in agro suburbano, ad portam Valentinianensem Bauaci, anno 1633. eruebantur, cùm ad lustrandas illius loci antiquitates Romanas, V.Cl. Gaspare Geuartio comite, excurrissem. Porrò vt Metis in Lotharingia, & Vesontione in Burgundia, sic & Bauacensi in agro visitur *Aquæductus*, à Romanis similiter structus: per quem à vico Floriaco, *Floresies*, quattuor circiter milliaribus Belgicis distante, aqua fontana vltra Sabim fluuium in opidum Bauacense, editiore loco situm, olim deducebatur. Muri ipsius Aquæductus multis in locis, & præsertim propè vicos *Vieux Meisnil* & *Limon*, & ad Sabim inter Abbatiam Altimontensem & vicum Q[illegible]rtensē, adhuc exstant & ab accolis *Murs de Aydu* nuncupantur. *Ay* [illegible]is maioribus idem quod aqua; *Du* id est, ductus. Fuit autem Bauacum seu Bagacum, *Bauay*, olim vrbs potens, ampla ac splendida; vt ipsæ [illegible]tentium ac restantium operum moles, & numismata Romana, quæ plurima hodieque illic & in vicinia eruuntur, testatum reddunt. Ex Ptolemeo certè constat, Bauacum olim fuisse caput Nerviorum: ideoque existimo *Superiorem* Neruiorum Episcopum (quem [illegible]cilio Agrippinensi, cum S. Seruatio Tungrorum Episcopo, anno [illegible] interfuisse suprà dixi) non Tornaci, sed Bauaci resedisse; sedem[illegible] Episcopalem Bauaco Camaracum translatam fuisse; Bauaco à Vandalis, Francis, Hunnis aliisque barbaris, cum Belgica pænè vni[illegible], vastato. Hæc breuiter de Bauaco, ROMA inquam BELGICA, [illegible] loco dixisse suffecerit.

Bonifacius IV. Papa 8. Maij moritur: Deusdedit 13. Nou. sufficitur. Hierosolymitana vrbs à Chosroe Persarum Rege, mense Iunio, [illegible] 11. capitur, & Crux Dominica in Persidem asportatur: vt [illegible]nes & auctor Chronici Alexandrini tradunt. 614

[illegible] Chosrois dux Chalcedonem cum suis Persis obsidet, non [illegible]gi[illegible]em; vt Paulus diaconus perperam vertit. Nam Chosroës [illegible] Persæ numquam Africam tenuerunt. Eodem anno Persæ Ægyptum, Alexandriam & Libyam inuaserunt. Quibus calamitatibus percu[illegible] Heraclius Imp. pacem supplex à Chosroë petiit, sed non obtinuit. *Theoph. Paul. diac. l.* 18. PARISIENSIS V. Synodus, agente Clotario II. Rege, hoc anno est indicta. Is post Theodeberti & Theoderici [illegible]em [illegible]orum quoque in regno successerat, vniuersumque, sicut Clotarius alter, ipsius auus, Francorum imperium adeptus erat. Quo [illegible]m vt maximo ad eam Synodum numero Episcopi conuenerint: [illegible] tu. ginta nouem adfuisse tradunt, quot in nullo anteà Francorum concilio fuisse memorantur. S. Columbanus Abbas suprà non [illegible] memoratus in Domino obdormit. 615

A[illegible]phus Langobardorum Rex, cùm annos 25. regnasset moritur: A[illegible]waldus filius natu maior, sub tutela matris Theodolindæ, [illegible]. 616

[illegible]rpetuus Tungrensis seu Traiectensis ad Mosam Episcopus his [illegible] temporibus in Domino obdormit, & Ebregisus sufficitur. 617

618 Deusdedit Papa 8. Nouembris moritur: Bonifacius 24. Decembris succedit.

619 Hispalensis Synodus in Hispania celebratur, cui Isidorus illius vrbis Episcopus præfuit. Sisebutus Hisp. Rex moritur, relicto Recaredo filio paruulo. Quo post 6. menses itidem defuncto, successit Suintilla anno sequenti.

620 S. Ioannes Episc. Alexandrinus, cognomento Eleëmosynarius, in Cypro insula sibi patria, pie obdormit: cuius vitam Leontius scripsit.

621 Transportatis in Asiam copiis, Heraclius Imp. cum Chosrois Persarum Regis ducibus acie dimicat non semel, & quidem feliciter.

622 Mauritio imperante *Mahometes*, Arabum princeps, exitialem condidit sectam; quam & armis longius extendit. Hic ex camelorum pastore locupletis heræ coniux factus, in Palæstinā abiit: vbi cum Christianis Iudaisque colloquens, adiutore Sergio monacho, qui ob hæresim eiectus ab Ecclesia fuerat, ex diuersis disciplinis, Christiana, Iudæa & Ethnica, nouam ac monstrosam conflauit sectam, cui stolido mendacio auctoritatem addidit. Cùm enim à dæmone & comitiali morbo iactatus, identidem corrueret, mœrenti ob id vxori persuasit, Gabrielis se Angeli conspectu & alloquio consternatum sic affici. Id confirmante Sergio, mulierculæ operâ latiùs dissipatum ac vulgò creditum est. Scribit Theophanes occultam hæresim illum habuisse decem annis; ac nouemdecim posteà vi ferroque per Arabiam aliasque prouincias propagatam asseruisse. Illud constat, anno Christi 622 Iulij 16. die, feria 6. fugam ipsum arripuisse, cùm ob erroris nouitatem de vita periclitaretur. Ab hac fuga, quam *Hegiram* vocant Arabes, id est, *persecutionem*, Æra seu Epocha Arabum incipit: vt Petauius in libris de Doct. temp. fuse docet.

623 Clotarius Dagobertū filiū suum apud Austrasios Septemtrionales Regē constituit, vt Aimoinus l. 4. c. 8. narrat. Florebāt tunc in Austrasia S. Arnulfus Metensis, & Pipinus Landensis, duo directores Dagoberti.

624 S. Gaugericus Cameracensis & Atrebatensis Episcopus circa an. 624. in Domino obdormit. Natus is fuerat in Eposio, *Iuois*, Ducatus Luxeburgensis opido, quod Antoninus in Itinerario & alij memorant. Cameraci in colle, vbi nunc arx à Carolo V. Imp. 1540. structa visitur, basilicam construxit, addito clericorū collegio. Quod S. Gaugerici fundatoris sui cognomen posteà assumpsit, & arci locum cedens sedem in media vrbe nunc habet.

625 Eduuinus Nordanhumbrorum siue Anglorum Borealium Rex ethnicus, Eboraci commorans, cum Edelburga virgine Christiana, Eadualdi Cantuariæ Regis filia matrimonium contrahit. Paulinus (qui à S. Gregorio Papa cum Mellito, Iusto & aliis in Britanniam missus fuerat) in Edelburgæ comitatu existens, hoc ipso anno ab eodem Iusto Dorouernensi seu Cantuariensi Archiepiscopo cōsecratur Episcopus Eboracensis iisque Anglos Boreales ad Christum conuertit. *Beda l. 2. hist. Angl. c. 8. & seqq.* Bonifacius Papa 25. Octob. moritur.

626 Honorius Petronij F. natione Campanus fit Papa.

627 Persarum deletis exercitibus varijs, Heraclius Imp. in Persidem irrumpit. Chosroës Rex, desperatis rebus, in fuga *Merdasen* iuniorem filium, sibi in regno successorem destinat. Quod ægrè ferens Siroës maior natu, cum Persarum primoribus in patrem conspirans, eum sagittis obiici iussit, fratresque suos omnes, spectante patre, iugulauit.

Exinde

Exin de pacem cum Heraclio pepigit. Warnacharius Maior domus regiæ anno 43. regni Clotarij moritur; vt Fredegarius cap. 54. scribit. Eo ipso tempore habitam Synodum Matisconensem, & in ea Regulam S. Columbani, ab Agrestini calumniis per eumdem Eustasium Abbatem defensam fuisse, censet Sirmondus. At Baronius Synodum Matisconensem decennio antiquiorem facit; vt & alij Eustatium ante annum 627. obiisse contendunt.

Chosroe cum filiis sublato, & pace cum Heraclio Imp. pacta Siroes Persarum Rex prouincias quas Chosroës Romanis ademerat, itemque Crucem Dominicam restituit: quam insequentis anni vere Hierosolymam Heraclius suis humeris summa veneratione transtulit. Clotarius Francorum Rex anno principatus 45. moritur, cuius regnum DAGOBERTVS filius in solidum accepit; frustrà obnitente *Chariberto* fratre, ex Sichilde posteriore coniuge suscepto, cùm ex Bertrude natus esset Dagobertus: qui fratris demùm misertus, maximam ei partem Aquitaniæ concessit. Atque hic Tolosæ regni sede constituta totam sibi Vasconiam subiecit. Dagobertus S. Arnulfi Metensis Episcopi, & Pipini Landensis vsus consiliis, summa regnum prudentia gubernauit. Prolixus in egenos, & pietati deditus fuit. S. Dionysium Parisiorum Episcopum præcipuè veneratus est: cui monasterium haud procul à Lutetia condidit, Regum hodie Mausoleum. 628

S. Isidorus Hispalensis Episcopus, libris editis clarus, floret. Bellarminus lib. de Script. ecclef. censet illum an. 636. obiisse. 629

Circa an. 630. REMENSE conciliũ celebratur: cui interfuerũt Sonnatius Remensis, *Arnulfus* Metensis, Theodoricus Lugdunensis, Sindulfus Viennẽsis, Sulpitius Bituricensis, Modegisilo Turonensis, Senocus Elusanensis, Leontius Santonensis, *Modoaldus* Treuerensis, *Cunebertus* Coloniensis, Richerius Senonensis, *Donatus* Vesontionensis, Auspicius Augustodunensis, Modoaldus Lingonensis, Ragnebertus Baiocensis, Childoaldus Abrincatensis, Bertegisilus Carnotensis, Palladius Autisiodorensis, Gondoaldus Meldensis, *Leudebertus* Parisiacensis, *Chainoaldus* Landuni clauati, *Godo* Virdunensis, *Ansericus* Suessionensis, Claudius Reiensis, *Bertoaldus* Camaracensis, *Agomarus* Siluanectensis, Cæsarius Aruernensis, Verus Rutenensis, Agricola Gabalensis, *Lupoaldus* Moguntiacensis, VVillegiselus Tolosanus, Constantius Albiensis, Namatius Ecolismensis, Rusticus Cadurcensis, Audericus Auscensis, Emmo Arisitensis, Felix Catalaunensis, Hadoindus Cenomanensis, Magnebodus Andegauensis, Ioannes Pictauensis, Leobardus Namneticus, Episcopi. Flodoardum l. 2. Hist. Rem. c. 5. & Baldericum in Chron. Cemar. l. 1. c. 14. consule. Circa hunc item annum aut sequentem *S. Audomarus* fit Morinensis seu Taruanensis Episcopus. 630

Mahometes moritur, vt Theophanes in Misc. l. 18. cap. 58. tradit. Ex quo tempore illius successores Saraceni paulatim Palæstinam, Syriam, Ægyptum, Heraclio regnante, sibi subiecerunt; quin & Persidem anno 640. fugato Rege Hormisda, ceperunt. Tot imperij calamitatibus originem Heraclius dedit, prouocata in se Numinis ira, dum Monothelitarum hæresim temerè susceptam pertinaciùs tuetur. Ebregisus Tungrensis seu Traiectensis ad Mosam Episcopus moritur: succedit Ioannes cognomento Agnus. 631

dus Notarius, ad vicem Dadonis Cancellarij, recognouit; exstatque cap. 4. in nostra Notitia ecclesiarum Belgij. Sunt autem hæc ad annum Christi 640. aut præcedentem referenda.

Heraclius Imp. ætatis 66. imperij 30. anno, mense Martio moritur 641
ex aqua intercute, aliisque morbis; quibus incestas cum Martina fratris filia nuptias luisse creditur. Heraclio CONSTANTINUS ex priore coniuge filius succedit, & quarto pòst mense à nouerca Martina veneno tollitur. *Heracleonas* seu Heraclianus cum Martina matre sex mensibus regnat: quibus exactis, nares illi Senatus decreto, matri lingua præciditur, & fit Imperator CONSTANS Constantini filius, Heraclij nepos. S. Amandus, exacto triennio in Episcopatu, Euangelicæ prædicationis officio per varias prouincias fungitur, Landoaldo vices eius Episcopales per nouennium gerente. Fuit enim Amandus vir verè Apostolicus, qui non solùm apud suos Tungros, sed etiam apud Brabantos, Flandros, aliosque populos Christi doctrinam longè latéque disseminauit. *Infra castrum Antwerpis super fluuium Scalde in honorem SS. Petri & Pauli Apostolorum ecclesiam construxit;* vt ex Rohingi Antuerpiensium Principis diplomate, in citata Notitia cap. 15. à me producto constat. *Gandaui*, opibus S. Bauonis, illustre monasterium (quod nunc est cathedrale Canonicorum collegium) itemque alterum in monte Blandinio excitauit; *Truncinij*, in agro suburbano Gandensi, clericorum collegium (quod nunc est ord. Præmonstratensis Abbatia) & alterum *Rotnaci* tertio ab Aldenarda lapide, instituit: quorum posterius hodieque Canonicorum XV. est collegiū, exinde a Ludouico Imp. Lotharij filio amplè dotatum. In agro *Namurcensi*, ad Sabim fl. in honorem S. Petri monasterium constituit, quod nunc est nobilium virginum Canonicarum XVII. & Canonicorum X. collegium, vulgò *Moustier* nuncupatum. In *Monte litteris* (qui locus nunc est opidum, in confinibus Brabantiæ & Hollandiæ situm, Latinè Mons S. Gertrudis, vulgò *Gertrudenberghe*) cellam consecrauit: vt constat ex tabulis ecclesiæ Thorensis an. 992. datis, quas in cit. Notitia cap. 73. recitaui. Eiusdem S. Amandi hortatu, Itta seu Iduberga, Pipini Landensis vidua, eiusque filia S. Gertrudis *Niuellense* in Gallo-Brabantia nobilium Canonicarum collegium, & S. Rictrudis matrona piissima *Marchianense* coenobium ad Scarpum fl. excitarunt. Sunt qui putant ab eodem Amando Argentoratensem in Alsatia Episcopatum fuisse conditum: alij alium à nostro Amandum Argentoratensem fuisse existimant.

D. gobertus Rex Vascones rebelles, per suos legatos, subigit. Ioannes Papa IV. Idus Octobris sepelitur: Theodorus mense Nouembri 642
post eum ordinatur. *Anastas.*

S. Reginulfa virgo claret, & quiescit in Aicnria Gallo-Brabantiæ 643
vico; vbi olim Canonicorum fuit collegium, ab eiusdem patre incohatum, quod inde Nicolai V. Papæ auctoritate anno 1456. translatum est Louanium ad S. Iacobi ædem.

Dagobertus Francorum Rex 19. Ianuarij moritur: cui filius Clo- 644
doueus II. in Neustriæ & Burgundiæ regno succedit; Sigeberto altero filio in Austrasiæ regno annum iam sextimum agente. Apud Clodoueum Æga, apud Sigebertum Pipinus Landensis (sic dictus à Landa peruetusto Brabantiæ opido) Magistrum palatij egit. *Fredegar. c. 79. Aimon. l. 4. c. 33.*

Aurelianense concilium hoc ferè tempore habetur: in quo hære- 645
ticus

Ragnericus Ebroicensis, Betto Iuliobonensis, & per vicarios Latinus Turonicus, Salappius Namneticus, *Audobertus* Parisiacus, Felix Lemouicensis, Chadoindus Cenomanuicus, & Duriocerus Redonicus, Episcopi.

S. Eligius Nouiomagensis ac Tornacensis Episcopus Flandris & Andouerpis Euangelicam doctrinam prædicat; vt in eius vita Audoënus commemorat. 651

S. Sigebertus Austrasiæ Rex, anno regni sui 14. Stabulensi & Malmundariensi monasteriis, à se fundatis, multa prædia largitur, petente Remaclo Traiectensi Episcopo & Abbate. 652

Martinus Papa Indictione XI. (si non est mendum in exemplari diplomatis Pontificij, ad me misso) concedit immunitatem aliaque priuilegia monasterio Elnonensi, petente Amando Traiectensi Episcopo. Idem Martinus Papa mense Iunio, à Calliopa Exarcho Rauennate Roma in exilium abducitur; & eius loco Eugenius, mense Septembri substituitur: vt Anastasius in suis Collectaneis suprà memoratis narrat. Stabuletum sponte secedenti S. Remaclo in Episcopatu Traiectensi succedit S. Theodardus. 653

S. Sigebertvs Austrasiæ Rex, Stabulensis & Malmundariensis monasteriorum in Arduenna, Surburgensis in Alsatia propè Hagenoam, itemque cœnobij S. Martini propè Metas in Lotharingia, & aliorum alibi fundator, 16. regni sui anno, Kalendis Februarij in Domino obdormit. Vitam eius & miracula Sigebertus Gemblacensis monachus descripsit. Anno 1552. sæuientibus bellis, cùm suprà memoratum S. Martini cœnobium (in quo sepeliri voluerat Sigebertus) esset dirutum, ossa eius inde primùm Metas, posteà Nanceium sunt translata: vbi quiescunt capsæ argenteæ inclusa, in primariâ Canonicorum basilica, cuius fundamenta 1603. Carolus III. Lotharingiæ Dux, eiusque filius Carolus Cardinalis posuerunt. Martinianam verò Abbatiam Clemens VIII. suppressit, eiusque prædia assignauit collegio Nanceiano pro dote adsignauit. Cæterùm Sigebertus cùm de prole suscitanda desperaret, Childebertum Grimoaldi filium an. 651. adoptarat, eumque sibi successorem destinauerat. Sed cùm præter spem *Dagobertum* genuisset, illo in fidem Grimoaldi tradito, demum obiit. Grimoaldus itaque attonsum Dagobertum in Scotiam misit, & *Childebertum* filium suum ad regnum euehere conatus est. Qua perfidia offensi Franci, comprehensum Grimoaldum Clodouei Neustriæ Regis iudicio sistunt: qui eo ad carcerem damnato, & Childeberto deiecto, Childericvm filium suum (quem ex Bathilde Saxonica, cum duobus fratribus Clotario & Theoderico, sustulerat) Austrasiis Regem dedit. *Aimoin. l. 4. c. 42.* 654

Adroaldus vir nobilis S. Bertino, eiusque sociis S. Mummoleno & Ebertrando, anno XI. Clodouei Regis, VIII. Idus Septembris, dat villam *Sithiu* in pago Teruanensi, ad ædificandum monasterium, quod hodie S. Bertini dicitur. Diploma donationis c. 5. in nostra Notitia eccles. Belgij exstat. Fuit autem S. Bertinus patria Constantiensis, qui cum S. Mummoleno (pòst Nouiomensi ac Tornacensi Episcopo) & Ebertrando, ex Luxonio Burgundiæ cœnobio & oppido, ad S. Audomarum Morinensem Episcopum veniens, primus Abbas Sithiensis fuit, & ibidem an. 698. obiit. Idem porrò Adroaldus præter villam Sithiu, S. Bertino dedit & Alciacum prædium, in diplomate Sithiensi memoratum: quod hodie similiter est Benedictino-

dictinorum Abbatia in Artesia, vulgò *Aulcy les moines*. Constans Imp. contra Saracenos infeliciter nauali prœlio certat, fuique pertæsus ex Græcia in Italiam traijcit: vbi cum Langobardis infeliciter quoque pugnauit. *Theoph.*

655 S. Martinus Papa Constantinopoli diris modis vexatus, Chersonem relegatur. Byzantio digressus die Cœnæ Domini, Chersonem peruenit Idibus Maiis; obiitque ibidem exul hoc ipso anno Indictione XIV. die 16. Septembris. *Anastas.* Grimoaldo in carcere Parisiis amara morte consumpto, *Childericus* Clodouei filius toti Austrasiæ imperat. Ad Childericum S. Theodardus Traiectensis Episcopus hoc anno cum tenderet, vt bona Ecclesiæ suæ recuperaret, martyrio coronatur, 10. Septembris.

S. Furseus natione Hibernus, primus Abbas Latiniaci, & patronus vrbis Peronensis, SS. Foillani & Vltani frater, circa hunc annum Peronæ (vbi monasterium fundauerat, Erchenualdo Maiore domus dotante) decessit. Cuius corpus, quarto post obitum anno incoruptum, S. Aubertus Camaracensis, & S. Eligius Nouiomensis Episcopi, è terra eleuarunt. S. Fursei frater *S. Foillanus* in silua Carbonaria apud Hannones martyrio fuit coronatus: quo loco hodie illustris Canonicorum ord. Præmonstratensis Abbatia visitur, propè Rodium, *Reux* Hannoniæ opidum, titulo Comitatus clarum, ad gentem Croyam pertinens.

Tertius frater *S. Vltanus* villam, ex situ loci Fossas nuncupatam, à S. Gertrude Niuellensi (cui pia familiaritate coniunctus fuit) dono accepit, in eoque loco *monasterium Scottorum* (vt Eginhartus in Historia SS. Marcellini & Petri vocat) exstruxit, quod nunc est Canonicorum collegium, Fossis, Leodicensis diœcesis opido inclusum. Huius monasterij Abbas cùm esset, fratrem suum Foillanum martyrio coronatum cognouit. Idem in regimine Peronensis monasterij (quod nunc quoque Canonicorum in Picardia est collegium) Furseo fratri suo suffectus, ibi S. Amatum Episc. Senonensem exulantem diu fouit. De his tribus fratribus Beda l. 3. c. 19. Hist. Angl. fusè agit.

656 S. Lambertus fit Traiectensis ad Mosam Episcopus. Eugenius (quem S. Martini Papæ loco suffectum fuisse diximus) 2. Iunij moritur: & Vitalianus fit Papa, qui annos 14. menses 6. sedit; vt Anastasius in suis Collectaneis testatur.

657 S. Vedasti corpus per S. Aubertum Camaracensem & Atrebatensem Episcopum transfertur ex basilica cathedrali Atrebatensi ad Nobiliacum monasterium; S. Lamberto Traiectensi, & S. Audomaro Taruanensi, Episcopis præsentibus. Ex quibus Audomarus, dum sacræ illæ reliquiæ transferrentur, visum, quem præ senio perdiderat, recepit; vtque eodem rursus careret, à Deo obtinuit, mentis aciem ratus potiorem oculorum incolumitate.

Præter hos sanctos Antistites, in nostra vicinia iis temporibus floruerunt *S. Landelinus* Abbas, qui Laubiense, Alnense & Crispiniense monasteria fundauit; *S. Gislenus* Abbas Cellensis; *S. Vincentius*, qui Sonegiensem & Altimontensem ecclesias excitauit, eiusque vxor *S. Waldetrudis* Montensis in Hannonia collegij Canonicarum virginum nobilium auctrix, & eorundem liberi quattuor, *S. Landricus* Meldensis Episcopus, *SS. Aldetrudis & Madelberta*, Albatissæ Melbodienses ex ordine, & *S. Dentlinus* Resæ in Cliuia patronus. De quibus & aliis cùm viris tum feminis vitæ motumque sanctitate claris Fastos nostros Belgicos,

Belgicos, qui volet, consulat. Præter Furseum, Foillanum & Vltanum suprà memoratos, alij insuper multi, vt *SS. Etto, Bertuinus, Eloquius, Adalgisus, Mombulus, Wasnulfus* & *Autbodus* ex Hibernia, Scotia & Anglia venientes Belgicam nostram Euangelicâ prædicatione illustrarunt.

Namnetense concilium celebratur: cuius consensu Niuardus Remensis Episcopus monasterium Altiuillarense ad Matronam fl. instaurauit & renouauit. *Flodoardus l.2.c.7.* Anno 15. regni Chludouici Regis, mense Iulio, priuilegium libertatis monasterio S. Dionysij à Landerico Ep. Parisiensi conceditur: quod signarunt idem Landericus Parisiensis, Munemundus, Gouualdus, Vulfolenus Bituricensis, Armentarius Senonensis, Rauracus Neuernensis, Malehardus Carnotensis, Eligius Nouiomensis, Gratus Cabilonensis, Ioannes, Burgundofar Meldensis, Richoaldus, Baldomerus Lugdunensis, Audoënus Rotomagensis, Taurinus, Eustorgius, Karioendus, Bertefridus Ambianensis, Audobertus Camaracensis, Clarus Gratianopolitanus, Castadius, Litterius, Palladius Autisiodorensis, Ætherius Ebredunensis, Ingildus Valentinus, Episcopi. S. Ri&trudis, vidua Adalbaldi Ducis, Marchianis in agro Duacensi floret, cum prolibus S. Mauronto, & S. Eusebia: de quibus in Fastis & Annalibus Belgicis latè egimus. 658

S. Gertrudis virgo & Abbatissa Niuellensis, anno ætatis 33. die 17. Martij, qui erat Dominicus, ad meliorem vitam transit: vt ex serie illius vitæ colligi datur. Quod nota contra Sigebertum Gemblacensem, qui eius obitum ad annum 666. refert. Historia porrò vitæ S. Gertrudis, iussu Dominicæ IV. Abbatissæ Niuellensis conscripta, apud nos & alibi ms. exstat. 659

Celeberrimo Episcoporum conuentu Clipiaci, *Clichy*, in agrò Parisiensi, habito, Clodoueus Rex S. Dionysij monasterium, quod Dagobertus pater eius exstruxerat, ab Episcoporum omnium iurisdictione immune declarandum curauit; petens, *vt sicut tempore genitoris sui chorus psallentium per turmas fuit institutus, vel sicut ad monasterium S. Mauritij Agaunis, & S. Martini Turonis, die noctuq; tenetur, ità in loco ipso per omnia futura tempora celebretur.* Priuilegium istud, præter Chludouium Regem, signarunt Munemundus, Chaoaldus, Rauracus Neuernensis, Audemarus Taruanensis, Ætherius, Eligius Nouiomensis, Richoaldus, Rigobertus, Landericus Parisiensis, Droglendus, Palladius, Clarus, Armentarius Senonensis, Malehardus, Rado, Amalbertus, Waldelmarus, Sichelmus, Chiloaldus, Sanderadus, Tanculfus, Guinemarus, Bobo, Desideratus, Hathodo, Episcopi; Gautiobertus & Gerecrannus, Diaconi; Bodolenus, Ebroinus, Raimbertus, Arnebertus, Radobertus Maior domus, Merulfus, Bertolando, Aigulfus Comes palatij, Tilpingus Comes, & alij proceres. Datum die X. Kal. Iulij, anno XVI. regni Chludouij Regis, in Clipiaco.

Clodoueus II. Neustriæ & Burgundiæ Rex moritur: filius *Clotarius III.* succedit. S. ELIGIVS Nouiomensis ac Tornacensis Episcopus Kalendis Decembris in Domino obdormit, cùm ad initium regni Clotarij Regis peruenisset: vt in eius vita Audoënus cõmemorat. Eligius porrò *multũ laborauit in Flandris, iugi instantia Andouerpis decertauit, & multos erroribus implicatos Sueuos*(seu Zelandos, vulgò *Zeuwen*) *conuertit:* vt idem Audoënus loquitur. Idẽ Sollemniacũ monasteriũ in diœcesi 660

S Lemo-

Lemouicensi fundauit, & præter Homilias XVI. (quæ in Bibliotheca veterum Patrum exstant) scripsit Sermonem ad omnem plebem, qui in Appendice tomi 9. operum S. Augustini, tractatu 20. sine nomine auctoris legitur. Renerà autem esse S. Eligij Nouiomensis Episcopi, veterum exemplarium manuscriptorum consensus & Audoëni testimonium comprobant. Ceterùm Eligio in Nouiomensi ac Tornacensi cathedra *S. Mummolenus* successit.

661 S. AVDOMARVM Taruanensem Episcopum nonagenarium hoc anno obiisse, vetera monumenta tradunt, cùm annos 30. præfuisset. Audomaro per senium ad cęcitatem redacto *Drautius*, aliàs Drauscius siue Drauscio (vt suspicor) Suffraganeus siue Coëpiscopus fuit: quod colligi posse videtur ex Corbeiensi diplomate infrà an. 664. recitando. Quod quidem diploma vtrique, hoc est, Audomaro & Drauscioni est inscriptum, & vtrique à Bertefrido Ambianensi Episcopo fortasse missum. Sed Audomaro interim defuncto (vt coniici datur) solus Drauscio priuilegium istud signauit. Sub finem huius anni S. Amandus ecclesiam suam Elnonensem consecrat; Reolo Remensi, Vindiciano Camaracensi, & Mummoleno Nouiomensi, Episcopis præsentibus.

662 Idem *S. Amandus* Tungrensis Episcopus, Antuerpiensium, Flandrorum, aliorumque populorum Apostolus, 6. Februarij moritur, & in Elnonensi suo monasterio sepelitur, anno 662. iuxta stilum Romanum, qui annum à Kalendis Ianuariis orditur. Sed iuxta Sigebertum Gemblacensem & stilum Gallicanum (qui anni initium à Paschate ducit) an. 661. decessit. Alij eius obitum aliquot annis posteriorem faciunt. Exstat S. Amandi codicillus, anno secundo regni Theoderici (aliis *Clotarij*) Regis, xv. Kal. Maij scriptus: quo mandat corpus suum in Elnonensi monasterio sepeliri, nec inde auehi. Dicto codicillo subscripserunt Reolus Remensis, Mummolenus Nouiomensis Vindicianus Camaracensis, Bertinus Abbas Sithiensis, Aldebertus Abbas S. Bauonis Gandensis, Ioannes Abbas Blandiniensis, & Baudemundus tunc Notarius, pòst Abbas tertius Blandiniensis, qui vitam S. Amandi à Surio editam conscripsit. Codicillus iste in Fastis nostris Belgicis 6. Februarij legitur.

Clotarius III. Francorum Rex, eiusque mater S. Balthildis seu Baldechildis *Corbeiense* monasterium ad Somonam fl. in diœcesi Ambianensi fundant: *Nos & pracelsa genitrix nostra, domna Baldechildis Regina, monasterium in honore SS. Petri & Pauli Apostolorum & S. Stephani protomartyris super fluuium Somna, in loco qui dicitur Corbeia, quem Guntlandus quondam possederat, & ad fiscum nostrum peruenerat, vbi praest venerabilis vir Theodefridus Abba, pro aterni numinis intuitu adificari pracepimus, vt monachi sub sancta regula ibidem debeant conuersari*: vt in diplomate fundationis per Clotarium Regem dato legitur. Exstat & alterum eiusdem Regis diploma, quo à teloneis omnibus immunę facit monasterium Corbeiense: quod diploma scriptum est die 23. Decembris *anno V. regni eius in Stirpiniaco*; si tamen non sit mendum in annis regni. Sirmondum tom. 1. Conc. Galliæ consule.

663 Constans Imp. Romam veniens à Vitaliano Papa honorificè excipitur: inde post dies 12. digressus, primò Neapolim, & anno sequenti Syracusas se recepit: vt Anastasius in Vitaliano, & Paulus Diac. de gest. Long. l. 5. c. 6. & seqq. narrant.

S. AL-

S. ALDEGVNDIS Abbatissa & fundatrix Melbodiensis in Hannonia, coenobij 30. Ianuarij moritur, biennio post S. Amandi obitum. In regimine Melbodiensis ecclesiæ successit *S. Aldetrudis*, ex Waldetrude sorore S. Aldegundis genita. His ferè temporibus Berrefridus Episcopus Ambianensis Corbeiensi monasterio priuilegium libertatis concessit: *Dominis sanctis & summi culminis apice pontificalis cathedrâ speculâ præsidentibus in Christo fratribus*, Niuoni, Genesio, Ethoaldo, Emmoni, Audoni, Audomaro, Audoino, Audeberto, Burgundofaroni, *item* Audeberto Drauscioni, Berthefridus *Ambianensis ecclesiæ Episcopus. Quia Chlotarius Rex & Balthildis Regina monasterium suo opere in loco nuncupante* Corbeia *construxerunt, religiosam petitionem nostris auribus patefecerunt. Hoc itaque priuilegium plena voluntate, vnà cum consensu fratrum meorum, indulsisse visus sum, quod &* Agaunensium *&* Lirinensium *& Basilica domni* Marcelli *& monasterium* Luxouiense *videntur habere concessum. Illud etiam addi placuit, vt monachi sub regula S. Benedicti vel S. Columbani viuere debeant. Quam definitionem manus nostræ subscriptionibus roborauimus, & Coëpiscopos domnos & fratres nostros oramus, vt ipsum in omnibus confirmare debeant.* Bertefridus *Ambianensium vrbis Episcopus,* Genesius, Chaoldus, Gautiobertus, Boso, Ragnobertus, Mummolenus, Audobertus, Audoënus, Dado, Emmo, Leodeboldus, Chrodobertus, Paternus, Drauscio & Audebertus, *Episcopi subscripserunt. Factum est hoc priuilegium VIII. Idus Septembris, anno VII. regnante Clotario Rege, Capsonnaco in palatio publico.* 664

Diploma istud to. 1. Concil. primus Sirmondus publicauit: quód quidem Clotario III. Regi annos septem attribuit: si tamen non sit mendum in nota annorum. Nam de eorum numero apud Chronographos magna est quæstio; & nonnulli Clotarium hunc anno 664. alij anno 666. obiisse volunt. Sunt item qui huic Clotario *Childericum* fratrem, alij *Theodericum* fratrem immediatè in regno Neustriæ suffectum fuisse scribunt. Hoc constat, post obitum huius Clotarij, dissensionem inter proceres fuisse de Rege substituendo; ac demum præualuisse Childericum, qui anteà in Austrasia regnarat.

S. Wandregisilus Abbas Fontanellensis moritur 22. Iulij, Indictione VIII. anno IX. Vitaliani Papæ, Clotarij Regis (lege *Childerici*) vndecimo: vt in eius vitæ historia emendandum Bucherius censet. Childericus Rex, eiusque vxor Blidechildis dant S. Amando Tungrensi Episcopo Barisiacum, Laudunensis agri villam. *Datum sub die Kalend. Augusti, anno II. regnante Childerico Rege.* Diploma exstat c. 8. in Notitia eccles. Belgij. 665

Clotarium III. Neustriæ Regem hoc anno obiisse, & Theodericum eius fratrem ad regnum primò à Francis fuisse admissum, ipsoque postea repudiato ob Ebroini insolentias, *Childericum* fratrē ex Austrasia, ad regnum Neustriæ à Francis euectum fuisse, Sigebertus in Chron. & alii nonnulli tradunt. Alij aliter supputant, vt suprà monui. 666

Childericus Rex à Bodilone nobili Franco, quem ad stipitem ligatum virgis affici iusserat, cum vxore grauida interficitur. Huius filius *Chilpericus* in diplomate quodam Corbeiensi (vt Sirmondus in Notis ad to. 1. Concil. asserit) subscriptus legitur anno primo regni sui; vocatque Childericum genitorem suum, Baldechildem auiam, Clotarium auunculum, id est, patruum. Cuius quidem Chilperici, Childerico geniti, Annales Gallici nusquam meminerunt. Post Childerici cædem THEODORICVS eius frater regnum tenuit, & ad poste- 667

 ros

ros transmisit. Sub hoc Rege *Leudesius*, Erchenualdi filius, Magister palatij fuit: quem Ebroinus è Luxouiensis monasterij latebris erumpens posteà occidit; Præfectura aulæ occupata. Maricolensi monasterio, *Maroilles* in Hannonia (quod vir illustris *Chonebertus* in pago Fano-Martensi ad Helpram fl. construxerat) anno XII. Childerici Regis, S. HVMBERTVS Abbas partem villæ Macerienfis, in pago Laudunensi ad Isaram fl. sitæ, dedit. Diploma donationis, à Vindiciano Ep. Camaracensi & Fulberto S. Humberti fratre signatum, Baldericus in Chron. Camer. l. 1. c. 24. recitat: quod emendatum atque illustratum in nostra Notitia ecclesf. Belgij cap. 9. exstat. Fuit autem *S. Humbertus* socius S. Amandi Tungrensis Episcopi, cùm in peregrinatione Romana, tum in prædicatione Euangelij apud Antuerpienses & alibi. Quiescit in suo Maricolensi Benedictinorum coenobio, in pago Fano-Martensi, sic dicto à Fano Martis, *Famars*; qui vicus Hannoniæ altero lapide à Valentianis abest, vbi hodieque vetus castellum à Romanis structum visitur.

668 Vulfoaldus fit Maior domus in Austrasia. Constans Imp. Syracusis occiditur: filius *Constantinus Pogonatus* succedit.

669 Wolfetrudis cognatâ S. Gertrudis, & post eam Abbatissa Niuellensis, IX. Kal. Decembris, anno ætatis 30. præfecturæ vndecimo, moritur. Wolfetrudi Agnes & Agneti Dominica (cuius iussu vita S. Gertrudis fideliter est conscripta) successit. Ab Agnete Abbatissa Niuellensi *S. Begga*, Ansegisi suprà memorati vidua & S. Gertrudis Niuellanæ soror, virgines petiit ad suum Audennense monasterium (quod nunc est nobilium Canonicarum collegium ad Mosam fl. in agro Namurcensi) fundandum, piisque moribus instruendum.

670 Vitaliano Papa defuncto, Adeodatus pontificatum tenuit. Circa hunc annum mortua putatur *S. Waldetrudis*, quæ Castrilocense seu Montense illustrium virginum Canonicarum in Hannonia collegium fundauit. Eremberti Abbatis Corbeiensis, à Theodefredo Ambianensi Episcopo in Chrodegarii demortui locum suffecti, electionem Theodericus Francorum Rex confirmat. Diploma apud Sirmondum to. 1. Concil. exstat. Circa hunc item annum Augustodunense concilium à S. Leodegario Episcopo celebratum fuisse censet idem Sirmondus.

671 Saraceni Ciliciam inuadunt, & Constantinopoli minantur.

672 Ebroinus, Maior domus sub Theoderico Rege, diuersis temporibus multos Episcopos innocentes exilio aut morte damnauit. Ex illis *S. Amatus* Senonensis Episcopus sede sua pulsus, in Broilensi monasterio ad Lisam fl. in Flandria, à S. Rictrude Marchianensi eiusque filio S. Mauronto humaniter exceptus ac fotus fuit. Vbi & anno 688. aut 689. obiit; inde, ob Normannorum incursiones, posteà Duacum translatus, vnà cum Broilensi monasterio, quod hodie Canonicorum S. Amati est collegium, quodque permissu Ioannis Ep. Cameracensis, Caroli Francorum Regis, & Balduini Ferrei Flandriæ Comitis, an 874. ibi sedem fixit. Inter morte mulctatos, iussu Ebroini, fuit *S. Leodegarius* Augustodunensis Episcopus, quem in territorio Atrebatensi decollari fecit in loco, qui dicitur Silua S. Leodegarij: sepultusque est in villa quæ dicitur *Sercin*, in confinio Cameracensis Episcopij & Morinensis: vt Baldericus in Chron. Camerac. l. 1. c. 20. loquitur. De anno cædis S. Leodegarij inter Chronographos magna est quæstio.

Gri-

Grimoaldus Langobardorum Rex moritur, cui filius, annos 9. natus, Garibaldus successit. Huius paulò pòst mortui locum excepit Bertaridus, Ariperti Regis filius, cui regnum debebatur. *Paul. Diac. l. 5. c. 33.* 673

Vultoaldus (qui S. Michaelis monasterium ad Mosam in diœcesi Virdunensi fundauit) Maior domus in Austrasia, circa hunc annum obijt. Post quem Martinus Dux, & Pipinus Herstallius, Ansegisi filius, in Austrasia dominantur, contra Ebroinum pugnant & vincuntur. Martinus exinde dolo Ebroini occiditur. *Fredeg. c. 97. Aim. 4. c. 45.* Atrebatensis ecclesiæ possessiones Ioannes Papa (aliis Adeodatus) diplomate edito confirmat, cui Leodegarius Augustodunensis, Vindicianus Cameracensis, Audoënus Rotomagensis, & alij Episcopi subscripserunt. Diploma (si tamen genuinum est) apud Baldericum in Chron. Cameracensi l. 1. c. 25. reperies, *datum VIII. Idus Maias, anno VII. Theoderici Regis, Indictione secunda*, hoc est, iuxta æram nostram, Christi anno 674. Cuius quidem anni, mense Maio, secunda erat Indictio; vt Sirmondus in Notis ad to. 1. Concil. supputat. 674

Toletanum XI. & Bracarense III. concilia in Hispania celebrantur. 675

S. Philibertus Abbas Gemeticensis ab exilio domum redit. Gislemarus Warathonis filius, Maior domus in Francia, contra Pipinum Herstallium pugnat apud Namucum, hodie Namurcum: vt Fredegarius cap. 98. & Aimoinus l. 4. c. 46. narrant. S. Audoënus Ep. Rotomagensis, ad Gislemarum & Pipinum conciliandos, Coloniam Agrippinam obit, & facta pace domum reuersus 24. Aug. obiit: vt ex eius vita c. 27. & 29. colligi datur. Æra 714. vt Rodericus Toletanus l. 3. c. 1. asserit, hoc est, anno Christi 676. Bamba Hispaniæ regnum, consensu omnium sibi delatum, vi coactus suscipit; quod postquam ad annum vsque decimum gessisset, eo abdicato monachum induit. 676

Adeodatus Papa VI. Kal. Iulias moritur: Donus seu Domnio Kalendis Nouembris succenturiatur. 677

Constantinus Pogonatus Imp. pridie Idus Augusti, Indictione VI. scribit ad Donum Papam. 678

Donus Papa III. Idus Aprilis moritur: succedit Agatho Nonis Iulij. 679

Romæ Concilium contra Monothelitas ab Agathone habetur. 680

S. Wilfridus Ep. Eboracensis, Roma in Britanniam reuersus, Anglo-Saxones Australes Christi doctrina imbuit. *Beda l. 4. c. 13.* His ferè temporibus S. Amatus Ep. Senonensis, in Flandria exulans, Broilensi monasterio præficitur à S. Rictrude Marchianensi, eiusque filio S. Mauronto. 681

Agatho Papa IV. Idus Ianuarij moritur. Sede Apostolica post Agathonis obitum vacante, anno 16. Theoderici Regis, Indictione X. *Rotomagense* concilium à S. Ansberto Ep. Rotomagensi celebratur: vt Sirmondus supputat. Huic concilio interfuerunt Ratbertus, Regulus, Aiyardus Carnotensis, Ansoaldus Pictauiensis, Aquilinus Ebroicensis, Cadoenus, Armonius Saluiùs, Desiderius, Fulcrandus, Ioannes, Willebertus, Gerebaldus Baiocassinus, Taurinus, Aunobertus Sagiensis, Episcopi; Celsus, Audomarus, Secladio & Bosochindus, Abbates; Gerardus Vicedominus Ansberti Ep. Rotomagensis & alij: vt Aigradus monachus in vita eiusdem S. Ansberti memorat. His ferè temporibus *S. Berta* Sigeberti Comitis Pontiuensis vxor, Blangiaci in 682

Anni vulgares Christi.

suo fundo monialibus cœnobium ædificauit, quod nunc est monachorum Benedictinorum in Artesia à temporibus Balduini Barbati Flandriæ Comitis.

683 Leo II. Papa creatur die 15. Augusti.

684 Leoni Papæ IV. Kal. Iulij defuncto Benedictus 20. Augusti sufficitur. S. Madelberta Abbatissa Melbodiensis in Hannonia hoc anno aut proximè sequenti in Domino obdormiuit.

685 Benedictus Papa 7. Maij moritur, cui Ioannes V. die 22. Iulij succeßit. Huius Pontificis anno primo, Theoderici Regis 18 (vt Sirmondus & Petauius, Sigebertum Gemblacensem secuti, censent) Concilium in Villa regia habetur: in quo Episcopi aliquot gradu deiecti, & S. Leodegarius Augustodunensis (qui per biennium ferè in Fiscanensi cœnobio sub custodia resederat) Ebroini factione, à Theoderico Rege damnatus est: vt narrat vetus auctor, qui S. Leodegarij vitam scripsit ad Hermenarium eius successorem. Alij S. Leodegarium multis annis antea cæsum fuisse existimant. Constantinus Imp. mense Septembri moritur: cui filius *Iustinianus II.* ab præcisis naribus cognomento *Rhinotmetus*, annos 16. natus, succeßit: vt Theophanes, Paul. Diac. Zonar. & Cedrenus narrant.

686 Waratho, Maior domus Franciæ, moritur: succedit gener eius Bertharius, quem proceres Franci deserentes, ad Pipinum in Austrasiam se conferunt, & caussam belli serunt. *Fredeg. c.* 99. Ioannes V. Papa moritur: Cuno succedit.

687 Theoderico Franciæ occidentalis regnum, quod Neustriam vocabant, nomine tenus obtinente, Ebroinus Maior domus regiæ, vt suprà dixi, immani tyrannide sæuiebat. Austrasiæ regnum Præfectis itidem palatij parebat. Vulfoaldo mortuo, Pipinus Herstallius, Ansegisi filius, eam dignitatem capit. Is contra Theodericum Regem & Bertharium, anno 687. Textricij in Veromanduis, pugnans vincit, Bertharius à suis occiditur. Pipinus Maior domus etiam in Neustria factus, inde in Austrasiam redit, relicto in Neustria vicario Nordeberto. *Fredeg. c.* 100. Pipinorum stemma, in tabulas redactum, in nostra Notitia eccles. Belgij c. 20. exstat. S. Ansbertus Ep. Rotomagensis, Pipino suspectus, in Altum Montem Hannoniæ monasterium, ad Sabim fl. situm, relegatur.

688 S. Ansbertus Ep. Rotomagensis in Alto Monte exul 9. Februarij moritur. Hoc ipso anno aut proximè sequenti, & *S. Amatus* Ep. Senonensis, similiter exul, in Broilo deceßit. Ebroinus Maior domus hoc item anno, id est tertio post S. Leodegarij necem, ab Hermenfrido confoditur: vt Petauius & alij supputant.

689 S. Vulfrannus (pòst Episcopus Senonensis) in Frisia prædicare incipit, vt Odorannus in Chron. testatur. His ferè temporibus S. *Trudo* anno ætatis 65. in Domino obdormiuit. Quiescit in sui nominis opido & monasterio à se fundato in diœcesi Leodicensi. Ceterùm S. Trudo, cùm esset vrbis Brugensis dominus, cœnobium condidit, vbi nunc intra vrbem templum est D. Virginis; in quo Abbatem cum 80. monachis collocauit. Sed Danis ac Normannis Belgicam vastantibus cœnobium euersum fuit, iacuitque desertum vsque ad tempora Balderici Ep. Nouiomensis ac Tornacensis, qui illud instaurauit. Idem posteà traditum Canonicis regularibus: quibus deinde moniales an. 1110. accesserunt. Carolo autē Dano apud Flandros rerum potito, monasterium extra muros vrbis collocatum fuit,

in

in loco qui *Odegem* nuncupatur. Sed post annum 1134. Theodericus Alsatius Flandriæ Comes rursus intra mœnia locum concessit, qui à quercuum multitudine *Quercetum* hodieque dicitur. Viri tamē solummodò traducti fuere, remanentibus virginibus in veteri extra vrbem loco; manente item communi prædiorum possessione. Qua in rerum communione vsque ad an. 1248. perstiterunt: quo tempore moniales, quoad prædia à Quercetanis prorsus sunt seiunctæ, Margarita Flandriæ Hannoniæque Comitissa apud Walterum Ep. Tornacensem agente. Decimo tertio pòst anno, cùm monasterium fulmine tactum exustumque fuisset, moniales locum illum velut execrantes, haut procul inde, propè viam Cortracensem, nouum à fundamentis cœnobium ædificarunt: quod ad nostra vsque tempora inhabitarunt, donec belli tempestas ad vrbem Brugensem illas migrare compulit. Plura qui volet, Fastos & Annales nostros Belgicos consulat. Circa hunc annum Pipinus Herstallius, Maior domus, ad Dorestatum castrum, hodie *Wyck te Durstede*, prælio superat Radbodum Regem Frisonum, & citeriorem Frisiam cum Traiectensi vrbe ad Rhenum sita occupat.

Sigebertus in Chronico & Annales Pithœani notant, solutis in luxum & inertiam Francorum Regibus, ad palatij Præfectos paulatim rerum summam peruenisse: cùm per eos administrarentur omnia; Reges verò solo contenti nomine, in regia se continerent, nec nisi semel quotannis Kalendis Maiis in conspectum populi venirent. Quod & Græcorum in Annalibus apud Theophanem l. 22. legitur, cum hac ineptissima fabula: Francorum Reges, porcorum instar, setosum tergum habuisse, appellatosque ideò *Trichorachatos*.

THEODERICVS Francorum Rex anno regni 24. moritur, & in monasterio S. Vedasti apud Atrebates, quod copiosè dotauerat, cum *Doda* coniuge sua sepelitur. Tumulo eius versus isti hodieque inscripti leguntur: 690

Rex Theodericus, ditans vt verus amicus
Nos ope multimoda, iacet hic cum coniuge Doda.
Regis larga manus & Præsul Vindicianus
Nobis Regale dant & ius Pontificale.
In decies nono cum quinquagies duodeno
Anno defunctum sciet hunc, qui quattuor addet.
Qua legis hac hora, Dominum pro Regibus ora,
Muneribus quorum stat vita Dei famulorum.

Idem Theodericus Rex monasteriū *S. Ioannis in Monte* propè Taruanam, in expiationem cędis S. Leodegarij Ep. Augustodunensis, fundauit. Destructâ an. 1553. Taruanâ, monachi primò Balliolum, inde Ipras migrarunt, vbi hodieque sedem habent. Theoderico defuncto filius CLODOVEVS III. in regno succedit.

S. WILLIBRORDVS, Suitbertus, & alij decem socij Anglo-Saxones ex Britannia in Frisiam transeunt, & Vltraiectum veniunt, prædicandi Euangelij caussa, indeque ad Pipinum Herstallium se conferunt. *Beda*. Atque hi quidem Frisię & Hollandiæ Apostoli illam Fidei doctrinam, quam ab Augustino, Mellito, aliisq; monachis, per Gregoriū Magnum Papam an. 596. in Britanniam missis, eorumque discipulis acceperāt, Frisiis, Hollandis, Zelandis, Gelris, aliisq; vicinis populis prædicarunt ac tradiderunt. Qualis ea doctrina fuerit, ex Bedæ Historia

ria

rii Anglicana certò discere licet: quam vt Nouatores seriò euoluant, opto & voueo.

691 Pipinus Herstallius, cum vxore sua Plectrude, visitat sepulcrum S. Trudonis, ac dorat illius monasterium. S. Vindicianus Ep. Camaracensis & Atrebatensis circa hunc annum obiit: successit Hildebertus.

692 S. Lambertus Ep. Tungrensis seu Traiectensis Taxandriam (quæ hodie est pars Campanię Brabantinæ) verbo prædicationis excolit, & cum S. Willibrordo coràm sępiùs confert de propaganda Fide.

693 Drautio seu Drauscioni Morinensi Episcopo mortuo, succedit *S. Bainus*, anteà monachus Fontanellensis; cuius loci Chronicon ms. apud me exstat. Duo Euualdi fratres, natione Anglo-saxones, martyrio coronantur, in prouincia antiquæ Saxoniæ, quę nunc Westphalia dicitur. Horum corpora ad se aduecta Pipinus Herstallius Coloniæ Agrippinæ condidit, vbi hodieque adseruantur in collegiata S. Cuniberti basilica. *Beda*.

694 Clodoueus III. Francorum Rex improlis moritur: frater eius *Childebertus* succedit, & annis 17. imperat. Circa hunc annum Pipinus Herstallius Plectrudi coniugi Alpaidem pellicem superinduxit, ex qua anno sequenti natus est illi Carolus Martellus.

695 Anno primo Childeberti II. Francorum Regis, Heremarus vir nobilis villam suam *Wormhoult*, in Flandria supra Pena fl. S. Bertino tradidit. Bertinus verò considerans viros Dei *Winocum*, & tres fratres eius in Dei seruitio plus ceteris profecisse, eos illò misit monasterium construere, Christique pauperibus hospitia præparare. Quibus Heremarus dictam villam cum appendiciis priuilegio suo firmauit; *Actum in Sithiu monasterio Kalendis Nouembris, anno Hildeberti Regis primo.* Illi conuenticulo B. Bertinus concesit pręesse S. Winocum; vbi miraculis concomitantibus, Domino finetenùs inseruiuit. Sic Iperius in Chronico ms. Bertinensi. De S. Winoco eiusque fratribus plura si voles, Ordericum Vitalem lib. 3. Hist. eccles. & nostros Annales ac Fastos Belgicos consulere poteris. Leontius Patricius Iustinianum II. Imp. comprehendit, nasoque mutilatum in Chersonam relegat; sicq; principatum adeptus est, quem triennio tenuit.

696 S. Lambertus Traiectensis ad Mosam Episcopus, cùm Pipinum Herstallium adulterij argueret, eiusque intemperantiam castigaret, à Dodone, Alpaidis pellicis fratre, obtruncatur. Quiescit Leodici in basilica cathedrali, estque patronus vrbis. Eius locum anno proximè sequenti S. Hubertus impleuit. S. VVillibrordus Romæ à Sergio Papa consecratur Frisonum Archiepiscopus, in basilica & die S. Cæciliæ. *Beda l. 5. c. 12.*

697 S. Hubertus Roma rediens, Episcopatus Tungrensis possessionem init. Dodo S. Lamberti percussor miserè moritur. S. Willębrordus, Roma item redux, sedem Episcopalem Vltraiecti statuit in ecclesia S. Saluatoris: vt ex epistola S. Bonifacij, in Codice Donationū piarū c. 9. à me edita, constat. Successu temporis, cathedra Pontificalis inde ad basilicam S. Martini translata fuit. Laubiensis monasterij ecclesia VII. Kal. Septembris consecratur: vt Fulcuinus Abbas Laubiensis in sui monasterij Chronico ms. testatur.

698 Leontio imperante, Carthago à Saracenis expugnatur. Ad quam recuperandam naualis à Leontio exercitus missus, re malè gesta offen-

offensionem illius veritus, *Apsimarum* quemdam ad imperium prouexit, eumque TIBERIVM appellauit. Tiberius Apsimarus anno eodem Leontium pari, ac Iustinianum II. hic affecerat, truncatione nasi deformem reddidit, monasterioque inclusit.

S. CLAVDIVS Ep. Vesontionensis, post septennium relicto Episcopatu, asceticæ vitæ studio ductus, ad Iurense S. Eugendi monasterium se recepit: in quo & anno 4. Childeberti II. Regis obiit. Monasterium istud hodie *S. Claudij* dicitur, in diœcesi quidem Lugdunensi, sed in Comitatu Burgundiæ situm. S. Bainus Morinorum Episcopus, cum S. Mauronto, è terra eleuat corpus S. Amati Ep. Senonensis. S. Bertinus Abbas Sithiensis moritur: quod monasterium hodie intra muros vrbis Audomaropolitanæ in Artesia est situm; S. Bertini nomine ac reliquiis clarum.

S. VRSMARVS, per interuentum *Hildulfi* Ducis (vt Sigebertus in Chron. loquitur) Laubiense cœnobium (à S. Landelino, S. Autberti Ep. Cameracensis discipulo, fundatum) suscipit regendum, Pipino Herstallio vigente. Fuit autem *S. Vrsmarus* Abbas primus Laubiensis, & simul Episcopus ad fidelium conuersionem: cui in vtroque munere ex ordine suffecti fuere, *Erminus, Theodulfus, Vlgisus, Amoluinus* & *Abel*, omnes in Diuorum numerum relati. Horum sex Episcoporum (vt & *S. Hildulfi* Ducis, qui fundum S. Landelino ad monasterium Laubiense ædificandum dono dedit, itemque *S. Amelbergæ*, quæ S. Gudilæ Bruxellensium patronæ mater exstitit) ossa adseruantur Binthij, Hannoniæ opido, octo feretris argenteis inclusa, Laubio 1409. illuc translata. Hildulfi Ducis vxor *S. Aia* quiescit in feretro argenteo, Montibus Hannoniæ in basilica S. Waldetrudis, quam ampliter dotauit. De singulis fusè in Fastis Belgicis egimus. *S. Beggam*, Pipini Herstallij matrem, hoc anno obijsse, Sigebertus in Chron. tradit. Quiescit Andennæ in agro Namurcensi, in basilica Canonicarum virginum nobilium, à se condita. SS. Beggæ & Amelbergæ stemma in nostra Notitia Eccles. Belgij cap. 20. reperies.

Anno IV. Childeberti Regis, Kalendis Nouembris, hoc est, anno Christi 698. aut 699. *S. Irmina*, Dagoberti I. Francorum Regis filia, monasterij Horreensis in vrbe Treuerensi fundatrix & Abbatissa, dat S. Willibrordo Episcopo Vltraiectino medietatem Epternaci, opidi in Ducatu Lutzeburgensi nunc siti, itemque basilicas à se ibidem ædificatas cum variis prædiis. Diploma exstat cap. 11. in nostra Not. eccles. Belgij. 699

S. Maurontus, S. Rictrudæ Marchianensis F. vrbis Duacenæ Patronus (vbi & quiescit) hoc anno aut sequenti moritur. S. Vulframnus Ep. Senonensis apud Frisios Christum prædicat; vt Ionas monachus in eius vita narrat. 700

Sergio Papæ IV. Idus Sept. defuncto Ioannes VI. die 29. Oct. sufficitur. Egicane Hisp. Rege defuncto, filius eius Witiza solus regnat, sed impiè; vt Lucas Tudensis narrat. 701

S. Willibrordus vir verè Apostolicus longè lateque doctrinam Christianam apud Belgas & Frisios propagat. 702

Cunipertus Langobardorum Rex moritur, relicto regni herede Luitberto filio paruulo, cui Asprandum dedit tutorem. *Paul. Diac. lib. 6. cap. 12.* 703

704 S.Bonifacius in Frisiam, Euangelij prædicandi caussa, primùm venit; vt Nic. Serarius in Hist. Moguntina docet.

705 S.Wilfridus Eboracensis in Anglia Episcopus, & ante Willibrordum Apostolus Frisiorum, moritur. *Beda lib. 5. cap. 5. Hist. Angl.*

706 Pipinus dat S.Willibrordo medietatem fisci Epternacensis anno XII. Childeberti Regis, III. Idus Maij. Alteram verò medietatem dedit ipsi *S.Irmina*, Dagoberti Regis filia, Kalendis Decembris: vt Theofridus in ms. vita S.Willibrordi tradit.

707 Ioannes VII. Papa moritur XV. Kal. Nouembris: cui anno, proximè sequenti ex ordine successerunt Sisinnius & Constantinus. *Baron.*

708 S.Suitbertus Episcopus Coloniam venit, ad Plectrudem Pipini coniugem, inde Iupiliam ad Pipinum, cum Alpaide pellice ibi agentem: à quo *Werdam*, hoc est, insulam impetrat. Quo loco monasterium ædificauit, quod nunc est Canonicorum collegium, in oppido Werda ad Rhenum, in diœcesi Coloniensi.

709 S.Hubertus, diuinitus admonitus, corpus S. Lamberti Traiecto Leodicum transfert, & vnà sedem Episcopalem, die 28. Aprilis: qui annus Sigeberto est 710. Christi annus.

710 S.Erkembodus, S.Bertini Abbatis Sithiensis discipulus, fit quartus Abbas monasterij Sithiensis seu Bertiniani; pòst & Episcopus Morinensis.

711 S. Oda, vxor Boggis Ducis Aquitanorum, sanctitate claret in Gallia, quæ ecclesias Dei sua ditauit munificentia, & moriens in Leodicensi quieuit parochia, in villa super Mosam sita, quæ dicitur Ammanium. *Sigeb.* Iustinianus II. Imp. ob crudelitatem inuisus, cum filio suo Tiberio, sub finem huius anni ant subsequentis initium iugulatur, iussu *Bardanis Philippici*, quem proceres efferatæ crudelitatis odio commoti Imperatorem elegerant. *Niceph. Theoph.* Childebertus Rex Francorum moritur: filius eius *Dagobertus* succedit.

712 S. Gudila virgo, Bruxellensium patrona, circa hoc tempus sanctissimè obiit; in vico *Ham* prope Alostum primò sepulta, inde Mortesellam tempore Caroli Magni, ac demum Bruxellas translata. Fastos nostros Belgicos vide.

S. Hubertus an. 712. ædem parochialem vici *Emal*, prope Traiectum Mosæ, in honorem B.Mariæ consecrat: cuius rei testimonium exstat ibidem marmori inscriptum his versibus, vetustissimo charactere exaratis:

Basilicam sacer hanc Hugbertus Episcopus olim
Seruitio Domini, populo spectante, sacrauit:
Quippe Decembris erant in primo Sole Kalenda,
Annorum Domini septingenti & duodeni.

Idem traditur consecrasse vetus templum parochiale Heuerlense prope Louanium, & alia plura per Brabantiam. Philippicus Imp. Monothelitarum hæresim redintegrat.

713 S.Vrsmarus Episcopus & Abbas Laubiensis moritur hoc anno: vt Fulcuinus illius loci Chronographus & Sigebertus tradunt. Philippicus Imp. ab Artemio suo Secretario oculis priuatur, & ipse Artemius Orientis imperium occupat, *Anastasij* nomine assumpto. *Theoph.*

714 Anno IV. Dagoberti Regis, VI. Nonas Martij, Pipinus contulit S. Willibrordo villam, in pago Mosariorum, à præterfluente

fluente rivo *Sueftra* nomen fortitam, per Plectrudem ab ingenuis coëmptam: vt Theofridus Abbas Epternacenfis in ms. vita S. Willibrordi loquitur. Sueftra porrò feu Suftera nunc eft ditionis Iuliacenfis opidum, diœcefis Leodicenfis, in quo hodie refidet illuftre virginum nobilium Canonicarum collegium à S. Willibrordo fundatum.

Annales Francorum ab an. 714. vfque ad an. 883. ab anonymo, fed vetufto auctore fcripti, & à Petro Pithœo editi, deinceps citabuntur titulo *Annalium Pithœanorum.* Eofdem titulo *Annalium Fuldenfium* recudendos curauit Marquardus Freherus, cum aliquot annorum acceffione. Auctor vixit Moguntię, Lothario imperante, Rabani Mauri ęuo. Grimoaldus Maior domus regiæ an. 714. venit ad Pipinum Herftallinum, patrem fuum, Iupiliæ ad Mofam fl. ægrotantem: fed cùm Leodici ante altare S. Lamberti oraret, à Raingario, fatellite Radbodi Ducis Frifonum, perimitur, & Theodoaldus filius Drogonis ab auo fuo Pipino Maior domus ftatuitur. Venit ad eumdem & S. Suitbertus. Pipinus menfe Decembri demùm moritur. *Annales Pithœani.*

Ceterùm Pipinvs Herstallivs ex Plectrude coniuge fuftulit *Grimoaldum* & *Drogonem*; ex Alpaide pellice *Carolum Martellum* & *Childebrandum*, patrem Nebelungi: qui Nebelungus fcripfit Chronicon nondum typis editum; vt Quercetanus in fua Hift. Burgundiæ l. 2. c. 1. tradit. Alpais verò demum pœnitens, Orpij in Gallo-Brabantia monafterium ftruxit, in eoque veteris vitæ delicta eluit, & Hugardienfe Canonicorum collegium incohauit. S. Hubertus conftruit & reditibus dotat monafterium S Petri in Leodico, quod nunc eft Canonicorum collegium: vt in Sigebertini Chronici Lipfiano exemplari legitur.

Milites Theodosivm patria Adramyttenum, tributorum exactorem, hominem quietum, ad capeffendum Imperium orientale, inuitum ac latitantem adigunt. Anaftafius Imp. rebus fuis diffifus, acceptâ fide, pofitifque Imperij infignibus, monachum induit. Plectrudis, Pipini vidua, Carolum Martellum Coloniæ captiuum tenet, & cum nepote fuo Theodoaldo Maiore domus, principatum regni vfurpat. Martellus è cuftodia elapfus contra Radbodum Regem feu Ducem Frifonum, qui Coloniam vfque venerat, menfe Martio pugnat *Ann. Pith.* Dagobertus Rex moritur, cui Franci *Danielem* quendam clericum fubftituunt, regiæ, fed haut fatis compertæ familiæ, quem nomine mutato Chilpericvm vocarunt. Huic Raginfredus vt Maior domus adiungitur. *Ann. Pith.* 715

Chilpericus & Raginfredus, eius Maior domus, fines Colonienfium cum exercitu vaftant, acceptifque à Plectrude muneribus reuertuntur. Leo Isavrvs militaribus fuffragiis electus, VIII. Kalendas Aprilis hoc anno imperiū iniit; quod ipfi ceffit Imp. Theodofius, cum filio in clericum detonfus, ac demùm Ephefi defunctus; tefte Cedreno. 716

S. Suitbertus Epifcopus, Teifterbandiæ, Weftfaliæ, Frifiæ, Boructuariorum & Saxonum Apoftolus, in Werda Cæfaris, vulgò *Keyfers Werdt*, ad Rhenum fl. moritur, & in fuo ibidem monafterio fepelitur; pòft in Diuos à Leone III. Papa relatus. Acta eius per Marcellinum presbyterum, piæque peregrinationis comitem, exftant 717

apud

apud Surium, sed quod dolendum, corrupta & violata à recentiore manu. Chilpericus Rex & Raginfredus, infeliciter pugnant aduersus Car. Martellum, die Dominica, ante Pascha, Vinciaci in pago Cameracensi: quos fugientes Martellus Parisios vsque persequitur. *Ann. Pith.* Vinciacum hodie villula, vulgò *La cense de Vincy*, ad Abbatiam S. Auberti Cameracensem pertinet, sita prope Crepicordium opidum. S. Winocus Abbas moritur, sepultus in cœnobio à se condito, hodie illustri Benedictinorum Abbatia in opido Flandriæ, quod Bergas S. Winoci nuncupant.

718 Car. Martellus victor regrediens, Coloniam Agrippinam capit, thesauros patris sui à Plectrude recipit, & Regem sibi constituit nomine, non re, Clotarium. S. Bonifacius hoc ipso anno aut superiore Romam proficiscitur, & à Gregorio II. Papa potestatem prædicandi doctrinam Euangelicam in Germania accipit.

719 Martellus, missis ad Eudonem Aquitaniæ Ducem legatis, Chilpericum Regem, qui ad eum confugerat, recipit. Clotarius Rex hoc ipso anno obiit. *Ann. Pith.* Rabbodus item Frisonum Rex moritur idololatra: inde *Rabbout* nostratibus idem quod nequam. S. Bonifacius Roma in Germaniam reuersus, annis aliquot proximè subsequentibus in Frisia hæsit, & S. Willibrordum in Euangelica prædicatione iuuit. Leo Isaurus Orientis Imperator Tiberium in Sicilia tyrannum per duces suos opprimit, & Occidentem pacat. *Theoph.*

720 Chilpericus Daniel Rex Noniomi moritur: post quem Martellus THEODERICVM II. Dagoberti II. filium in sede regni constituit. *Ann. Pithœani.* Is anno regni sui primo, die 3. Martij, prædia monasterij Sithiensis seu Bertiniani confirmauit, petente S. Erkembodo Abbate.

721 Anno secundo regnante glorioso Theodorico Rege, Martellus in villa publica *Herstallio* existens, Kalendis Ianuarij, dedit monasterio, quod est infra muros in Traiecto castro constructum, vbi Apostolicus vir VVillibrordus præesse videtur, omnem rem in Fisci ditionibus, quidquid est in ipso Traiecto castro, tam infra muros, quàm foris cum appendiciis, & similiter villam vel castrum nuncupatum *Fecha*, situm in Insterlaco. Diploma donationis Heda recitat in Historia Episcoporũ Vltraiectinorũ, cum his subscriptionibus: *Signum illustris viri Caroli, Maioris domus, S. Carlomanni filij eius, S. Garinonis, Odonis, Baldrici, Abonis, Engilbaldi.* Martellus Raginfredum æmulum suum persequens, Andegauensem vrbem capit: posteà Saxones vastat, & victor redit. *Ann. Pith. Aimoin.* S. Rigobertus Remensis, & S. Eucherius Aurelianensis, ex suis Episcopatibus pelluntur; eòquòd Martello, contra Raginfredum eunti, vrbes suas aperire noluissent, sibi à Raginfredo metuentes.

722 Martellus, Rheno transito, Alemannos & Baioarios subigit. *Ann. Pith.* Leone Imperatore anno VI. post Consulatum eius anno VI. sed & Constantino Imperatore eius filio anno IV. Indictione VI. Bonifacius Germaniæ Apostolus, Romæ existens, à Gregorio Papa ordinatur Episcopus: vt constat ex Indiculo sacramenti, quem ipse tunc Romæ edidit & manu suâ obtulit. In quo Indiculo (ex codice Remensi & Pithœano) *Leonis anno VI.* non *anno VII.* legendum esse Sirmondus in Notis ad Concilia Galliæ obseruauit. Ceterùm Leo Isaurus, vt suprà dixi, imperium iniit VIII. Kalendas Aprilis, & mox, vt coniectura est, Consulatũ proximis Kalendis, anno Christi DCC. XVII. Indictione XV. Bonifacius porrò Episcopus, vt eius vitæ historia docet,

docet, consecratus est pridie Kalendas Decembris, Indictione VI. Quare is annus erat Imperij & Consulatus Leonis sextus, non septimus, Christique annus DCC.XXII. non, vt aliis placet. DCC.XXIII. Tum enim mense Nouembri septima fuisset Indictio. Ita Sirmondus loco citato.

Iconoclastarum hæresim hoc anno in Oriente primitus excitatam fuisse, Baronius in Annalibus tradit ex Theophane & aliis. 723

Martellus Eudonem Aquitaniæ Ducem, transito Ligere, fugat, & regionem eius vastat. *Ann.* S. Bonifacius Martellum adit, & acceptis ab eo litteris securitatis, ad Chattos seu Hassos, Thuringos & Alt-Saxones proficiscitur. 724

Saraceni, cum Rege suo Abdirama, ex Hispania ab Eudone in auxilium contra Martellum euocati, Burdigalam veniunt, Galliæ ecclesias vastant: in his basilicam S. Hilarij Pictauis incendunt. *Ann. Pith.* S. Luglius Episcopus, & eius frater S. Luglianus Hiberniæ Regulus, relictâ patriâ suâ, more gentis, primùm in Angliam, postea in Galliam Euangelij prædicandi caussa, transierunt. Prædicarunt autem Boloniæ ad mare, & Taruanæ Morinorum: quos ad se venientes S. Bainus, Taruanensis Episcopus, humaniter excepit. Suntque paulò pòst à sicariis occisi in territorio Morinensi. Horum ossa Lillerij (quod est Artesiæ opidum) quiescunt. Hoc anno Indictione VIII. S. Augustini corpus ex Sardinia (quò ex Africa transportatum fuerat, sæuiente VVandalicâ persecutione) Ticinum seu Papiam transfertur, opera Luitprandi Langobardorum Regis. 725

Martellus in campis Turonensibus immensam Saracenorum multitudinem, cum Rege eorum Abdirama, prosternit. *Ann. Pith.* Anno sexto regnante Theoderico Rege, Rohingus & vxor eius Bebelina donarunt S. VVillibrordo tertiam partem telonei, & ecclesiam quæ est constructa infra castrum *Antvverpis* super fl. Scalde, quam Amandus Pontifex in honore SS. Petri & Pauli construxit. Eodem anno S. VVillibrordus testamentum suum condidit: quod cum Rohingi diplomate in nostra Notitia eccles. Belg. extat. Leone Imperatore, anno X. imperij eius, sed & Constantino Imperatore, eius filio, regni eius VII. Indictione X. hoc est, anno Christi 726 Gregorius II. Papa, X. Kalendas Decembris, per epistolam respondet ad varias Bonifacij Germaniæ Apostoli interrogationes & consulta. Hanc epistolam Gregorio III. Gratianus & alij non rectè attribuunt: vt Sirmondus in Notis ad Concilia Galliæ obseruauit. S. Richardus illustri apud Anglo Saxones genere natus, SS. Wilibaldi & Winibaldi, & S. Walburgæ virginis parens, primò in Germaniam ad Bonifacium transiit; postea Romam circa hoc tempus adiit, & Lucæ in Italia demum obiit. *Baronius.* 726

S. Hubertus Episcopus & patronus Leodicensium moritur: succedit in Episcopatu filius eius Florebertus. Vitæ ac translationis S. Huberti historiam Ionas Aurelianensis Episcopus concinnauit. Quiescit in sui nominis Abbatia in Arduenna, quæ est Benedictinorum. S. Willeicus presbyter, S. Suitberti Episcopi in Euangelica prædicatione cooperator, & in Werdensis monasterij regimine successor, in Domino obdormit. 727

Eudo dux Aquitaniæ moritur, eiusque principatum Car. Martellus armis occupat. *Ann. Pith.* Eudonis filij tres, Aznar, Hunoldus & Vaiferus, ad vindicandam iniuriam, arma corripiunt. Aznar in illam 728

Hiſpaniæ partem, quæ Vaſconibus finitima eſt, profectus, Iaccam
aliaſque vrbes Mauris eripuit, regni *Aragonum* conditor, quod ab
Arago fl. nomen inuenit. Hunoldus & Vaiferus, ſuorum opibus ſub-
leuati, tranſmiſſo Rhodano, vniuerſæ Galliæ terrorem incutiunt.
Mariana l. 7. hiſt. Hiſp. c. 4. S Ioannes Damaſcenus in Oriente floret,
qui inter alia ſcripſit pro defenſione ſacrarum imaginum, aduerſus
Imp. Leonem Iſaurum.

729 Martellus nauigiis Friſiam ingreſſus; Popponem eorum Ducem in-
terimit. S. Bainus Morinenſis Epiſcopus corpora SS. Wandregiſili,
Anſberti & Vulframni è terra eleuat ac transfert.

730 Saraceni Auenionem Galliæ vrbem capiunt: quam anno proximè
ſequenti Martellus illis eripuit. *Ann.* Circa annum 730. Adelardus &
Grinuara in proprio fundo ad Moſam *Eikenſe* monaſterium virginum
conſtruxerunt, quibus filiam ſuam S. Harlindem, vt primam Abba-
tiſſam, præeſſe voluerunt. Huic poſteà ſucceſſit ſoror eius S. Relin-
dis. Corpus vtriuſque Franco Ep. Leodicenſis 855. è terra leuauit.
Quieſcunt hodie in Maſeikenſi opido, ad quod 1571. tranſlatæ ſunt,
vnà cum collegio Canonicorum, qui ſanctimonialibus ſucceſſe-
runt. S. Germanus Patriarcha Conſtantinopolitanus, acerrimus ſa-
crarum imaginum propugnator, ſcriptis clarus moritur.

731 S. Eucherius Ep. Aurelianenſis à Martello in exilium miſſus, anno
exilij ſui decimo, obdormit, in S. Trudonis monaſterio, diœceſis Leo-
dicenſis. Gregorius II. Papa III. Idus Febr. moritur: Gregorius III.
die 16. menſis eiuſdem ſufficitur.

732 Beda finem imponit Hiſtoriæ ſuæ Anglicanæ, ætatis ſuæ 59. anno,
cùm S. VVillibrordus 36. in Epiſcopatu Vltraiectino annum ageret:
vt idem Beda in fine Hiſt. & l. 5. c. 12. teſtatur. Leonis Iſauri, contra
ſacras imagines & antiquæ fidei tenaces, ſæuitiam Gregorius II. Papa
cùm per litteras cohibere non potuiſſet, de Concilij Romani ſenten-
tia, Imperatorem eiuſque aſſeclas anathemati ſubiecerat, Romam-
que & quidquid in Italia reliquum erat, à Græcorum imperio ab-
ſtraxerat. Leo ob id ira feruens contra Italos claſſem adornauit,
quæ hoc anno 732. in mari Adriatico tempeſtate periit. Paulò antè
per Exarchos Rauennates ac Langobardorum Regem Luitprandum,
Romam cum Pontifice ipſo conatus fuerat opprimere. Sed Pontifex
imminentem Vrbi Langobardum adiit, eumque oratione ſuâ ſic in-
733 flexit, vt ad pedes accidens, quidquid rogatus erat, faceret. Ad Nar-
bonem Gothorum vrbem Martellus Saracenos vſque ad internecio-
nem delet. Vaifero & Hunoldo, filiis Eudonis, prælio victis, Martel-
lus Aquitaniam ſubiugat. *Ann. Pith.* Irene Chagani Regis Auarum
filia Leoni Iſauro nubit, quæ Chriſtianis ritibus imbuta orthodoxam
religionem conſtanter tenuit.

734 S. Erkembodus, S. Bertini diſcipulus, Abbas Sithienſis & Epiſco-
pus Taruanenſis, hoc anno aut 732. obiit, in baſilica S. Mariæ Audo-
maropoli conditus. Extat vita eius ms. auctore Ioanne Iperio, Ab-
bate & Chronographo Bertinenſi. In Epiſcopatu ſucceſſit Adalgerus.

735 Hoc anno aut circiter *Theodericus II.* Francorum Rex deceſſit. Quo
defuncto, interregnum fuit annorum circiter ſeptem. Martellus nam-
que ſolus, ſine Rege, annis ſeptem plùs minùs imperauit, hoc eſt,
vſque ad annum 741. quo obiit.

736 Gothicam regionem Martellus cum Francis ingrediens, Neman-
ſum, Agaten & alias vrbes capit ac deſtruit. *Ann. Pith.*

S. Er-

S. Erminus Episcopus & Abbas ſecundus Lanbienſis 25. Aprilis 737
moritur: Fulcuino & Sigeberto teſtibus. Succedit Theoduinus, &
poſt eum S. Theodulphus: vt idem Fulcuinus in Chron. ms. Lau-
bienſi tradit. Martellus Saxones tributarios facit. *Ann. Pith.*

Prouinciam ſeu Narbonenſem ditionem Martellus ingreſſus, Mau- 738
ros & Saracenos fugat. Anno verò proximè ſequenti Prouinciam
vniuerſam, & cuncta eius loca maritima ſubegit. *Ann. Pith.*

S. Willibrordus, Archiepiſcopus Vltraiectinus, Epternaci in diœ- 739
ceſi Treuerenſi moritur, & in monaſterio à ſe condito ſepelitur, quod
hodie eſt illuſtris Benedictinorum Abbatia in Ducatu Luxeburgenſi.
Teſtamentum eius exſtat in noſtro Codice Donationum piarum. Vitæ
hiſtoria à Theofrido Abbate Epternacenſi conſcripta exſtat ms. ibi-
dem. Fauila Pelagij filio, Hiſpaniæ Rege, ſine prole defuncto, A L-
PHONSVS Pelagij gener (vt erat poſtremis teſtamenti tabulis ab eo-
dem Pelagio mandatum) anno 739. aut 738. Rex creatur, religionis
cultor eximius: vnde *Catholici* cognomen acceſſit. Quod Recaredo
olim Regi ſuprà pag. 121. laudato (quo tempore vniuerſam Gothorū
gentem, repudiatis Arij erroribus, ad catholicæ Eccleſiæ caſtra ad-
duxit) in Toletano Epiſcoporum Concilio acclamatum, multiſque
ſæculis intermiſſum Iulius II. Papa in Ferdinando Aragonio Hiſpa-
niæ Rege inſtaurauit, effecitque vt conſequentibus Regibus pro-
prium & hereditarium eſſet.

Pax & quies regno Francorum per Martellum redditur, Gothis ſu- 740
peratis, Saxonibus & Friſonibus ſubactis, expulſis Saracenis, Prouin-
cialibus receptis. *Aimoinus, Ann. Pith.*

Leo Iſaurus Imp. Conſtantinopolitanus (qui primus ſacrarum ima- 741
ginum cultum niſus eſt ex orbe Chriſtiano tollere) ex inteſtinorum
dolore moritur, die 18. Iunij. Ea res ipſi nomen *Iconomachi* dedit. Sed
adfuit vltor Deus. Nam Gregorius II. & Gregorius III. ex ordine
Pontifices, indictis Conciliis, cùm decreuiſſent imagines ſacras, ad
iuuandam imperitæ multitudinis memoriam, in Eccleſia retinendas
eſſe, ipſumque Leonem anathemate percuſſiſſent, Romani, Campa-
ni, Rauennates & Pentapolitani à Leonis imperio defecerunt. Leo
moriens filium reliquit ſe deteriorem, *Conſtantinum Copronymum*, ex
eo ſic dictum, quòd infans dum ſacra Baptiſmi aqua ablueretur, laua-
crum ſtercore inquinarat. Is grandior factus ſacra omnia (quod
S. Germanus Patriarcha Conſtantinopolitanus prædixerat) polluit,
non Diuorum templis, non ſacris reliquiis, non B. Mariæ virginitati
parcens.

Hoc ipſo anno Carolus Martellus XI. Kalendas Nouembris viuere
deſiit, in Dionyſiano Pariſienſis agri monaſterio conditus. Is ex Sua-
nichilde Odilonis Baioariorum Ducis nepte (aliis filia) tres filios ge-
nuit, *Carlomannum* Auſtraſiæ, Alemanniæ & Thuringiæ Principem,
pòſt anno 747. monachum Caſinenſem, *Pipinum* Franciæ Regem, &
Griphonem Ducem XII. Comitatuum inter Sequanam & Iſaram.
Præter quos idem Martellus & alios quinque liberos (ſed neſcio ex
qua) habuit, *Bernardum*, *S. Remedium* Archiepiſcopum Rotomagenſem,
Hieronymum, *Hildrudem*, ſeu *Altrudem* Odilonis Baioariæ Ducis con-
iugem, & *Landradam* Sigiramno ſeu Sigramno, potenti in Haſbania
viro nuptam. De Martelli liberis multa leguntur in Annalibus Lau-
riſhamenſibus, qui ab hoc annò 741. vſque ad an. 829. à monacho
Lauriſhamenſi, diœceſis Wormatienſis, ſunt deducti: quem Geſne-
rus

rus & Diuæus *Heribertum*, Marquardus Freherus *Adelmum* nuncupant. Ceterùm pôst Car. Martelli obitum, eius filij Carlomannus & Pipinus, sub obtentu Maiordomatus, totius Franciæ regnum suscipiunt, & inter se diuidunt. *Ann. Pith.*

Gregorio III. Papæ, IV. Kal. Decembris defuncto, *Zacharias* VIII. Idus Decembris sufficitur.

Childericus, ex Merouei stirpe postremus, à Car. Martelli filijs ad
742 regnum euehitur; sed is regni imaginem potiùs habuit, quàm regnum, vsque ad an. 752. quo in monachum detonsus est. Beda presbyter moritur hoc anno, VII. Idus Maij, iuxta quosdam. Epistolam discipuli eius apud Baronium an. 731. lege. Carlomannus & Pipinus Hunoldum seu Hunaldum Aquitaniæ Ducem, Eudonis filium, bello superant, & ad Vascones fugere compellunt. *Ann. Pith.*

Sub Carlomanno Martelli filio, apud Austrasios dominante, Concilia duo habita fuerunt; vnum in Germania (cuius locus apud vetustos scriptores non proditur) anno 742. celebratum; alterum anno proximè sequenti apud *Liptinas* in diœcesi Cameracensi: in quo posteriore superioris quoque Concilij Canones relecti & approbati fuerunt. Quinam ad Germanicam Synodum Ratisponæ habitam (vt Serarius in sua Moguntia coniicit) Episcopi conuenerint, præfatio declarat: *Ego Carlomannus Dux & Princeps Francorum, anno ab Incarnatione Domini DCC.XLII. XI. Kalendas Maij, cum consilio seruorum Dei, & optimatum meorum, Episcopos qui in regno meo sunt, cum presbyteris ad Concilium & Synodum pro timore Christi congregaui: id est, Bonifacium Archiepiscopum, Burchardum, Regenfridum, Wintanum, Witbaldum, Eddanum, & reliquos Episcopos cum presbyteris eorum, vt mihi consilium dedissent, quomodo lex Dei & Ecclesiastica religio recuperetur, quæ in diebus præteritorum Principum dissipata corruit. Itaq. per Concilium sacerdotum religiosorum & optimatum meorum ordinauimus per ciuitates Episcopos, & constituimus super eos Archiepiscopũ Bonifacium, qui est Missus S. Petri. Seruis Dei per omnia armaturam portare vel pugnare, aut in exercitum & in hostem pergere omnino prohibuimus: nisi illis tantum, qui propter diuinum mysterium, Missarum solemnia adimplenda & Sanctorum patrocinia portanda, ad hoc electi sunt. Id est, vnum vel duos Episcopos, cum Capellanis & presbyteris eorum Princeps secum habeat: & vnusquisque Præfectus vnum presbyterum qui hominibus peccata confitentibus iudicare, & indicare pænitentiam possit.*

Notet hîc Chronologiæ studiosus, æram seu epocham Christi Dionysianam (de qua suprà pag. 106. egimus) anno 742. apud Francos & Austrasios in vsu fuisse. Quod ad Episcopos suprà nominatos attinet, ex his *Bonifacius* Moguntiuus & Vltraiectensis Archiepiscopus, *Burchardus* Herbipolensis, *Wintanus* seu Wittanus Birburgensis, Witbaldus seu *Willibaldus* Eichstatensis Episcopus fuit.

743 Liptinense Concilium anno 743. Kalendis Martijs celebratur: cui *Georgius* Sedis Apostolicæ Legatus, cum *S. Bonifacio* suprà laudato, præfuit: vt ex epistola Episcoporum Carisiaci an. 858. congregatorum, ad Ludouicum Franciæ Regem scripta, & à Sirmondo cum Capitulis Caroli Calui edita constat. Eidem Synodo Liptinensi (si Serario credimus) interfuerunt *S. Abel* Remensis, *Grimo* Rotomagensis, & *Aribertus* seu Odobertus Senonensis, Archiepiscopi. Liptinas porrò diu à Serario & alijs quæsitas (cùm ante annos plures ad Lobiense monasterium diuertissem) primus detexi; estque nunc vicus Hannouiæ, vulgò *Estines* dictus, primo lapide à Binchio opido situs, in

in Via militari Romana seu Brunechildica, quæ à Vogdoriaco Bauacum Neruiorum ducit. Quo loco veteris palatij & villæ regiæ vestigia hodieque supersunt.

Theoduinus Abbas Laubiensis villam Fontanas, ad Sabim fluuium, impetrat à Carlomanno, Liptinis 6. Februarij, anno secundo regnante Childerico: vt Fulcuinus in Chron. testatur. Leodici in basilica S. Petri corpus S. Huberti è terra leuatur, præsente Carlomanno. Idem Carlomannus & Pipinus Odilonem Baioariorum Ducem prælio superant. *Ann. Pith.*

Anno DCC. XLIV. ab Incarnatione Christi, V. Nonas Martij, Luna XIV. anno secundo Childerici III. Regis Francorum *Suessionense* Concilium, sub Pipino Maiore domus regiæ, ab Episcopis XXIII. celebratur: quod signarunt idem Pipinus, Radbodus, Aribertus & Helmigandus. Artauasdo Imperatore anno III. post Consulatum eius anno III. & Nicephoro Imperatore anno III. Indictione XII. Zacharias Papa, epistolâ X. Kal. Iulias ad Bonifacium Archiepiscopum scriptâ, mittit pallia pro tribus Metropolitanis, *Grimone* Rotomagensi, *Abele* Remensi, & *Artberto* Senonensi. Eodem anno Nonis Nouembris, Indictione XIII. idem Pontifex Zacharias Bonifacio suas vices non in Baioaria solùm, sed per Galliam omnem delegat. Zachariæ epistolas, præter Serarium, & Sirmondus to. 1. Concil. Galliæ recitat. 744

Ceterùm Artauasdus seu ARTABASDVS Annæ Constantini Copronymi sorori nupserat, Princeps catholicæ doctrinæ studiosus. Copronymo autem, ob hæresim & malam indolem, Constantinopoli pulso, Artabasdus triennio Imperium tenuit, & catholicos ritus restituit. Verùm hoc ipso anno 744. Indictione XII. mense Septembri, à Copronymo captus & excæcatus fuit cum filio Nicephoro: vt Theophanes Mis. 22. narrat.

Circa hæc tempora S. Bonifacius ad Fuldam amnem, in silua Buchonia, locum à Carlomanno impetrauit, eumque ad vsus monachorum aptare cœpit. Iidem Carlomannus & Pipinus, Saxonum regione vastata, capiunt casttum *Osburg*. Sigeberto Hascoburg, hodie Osnaburgum. *Ann. Pith.* Constantino imperante anno XXVI. post Consulatum eius anno V. mense Octobri, die XXIV. Indictione XIV. præsente Zacharia Papa, in Patriarchio Lateranensi, in basilica Theodori, Concilium Romanum celebratur. In quo Aldebertus & Clemens hæretici condemnantur, quos Bonifacius anteà in Franciæ Synodo condemnarat. Notat hîc Sirmondus, Constantini Imp. Constantinopolitani duplicem annorum epocham memorari. Prior est, ex quo, cum Leone Isauro patre, XII. Kal. Maias an. 720. regnare cœperat. Altera annorum, quibus post patris obitum solus imperauit, ex die XIV. Kal. Iulias, Indictione IX. id est, anno Christi DCC. XLI.

Pridie Kal. Nouembris, imperante Constantino anno XXVI. (sic enim legendum rectè monet Sirmondus, non XXVII.) imperij eius anno V. Indictione XIV. Zacharias Papa ad S. Bonifacium scribit de actis in Synodo Romana contra Aldebertum & Clementem hæreticos, & de Metropolitana sede Coloniæ Agrippinæ constituenda: *De ciuitate illa, quæ nuper Agrippina vocabatur, nunc verò Colonia, iuxta petitionem Francorum, per nostræ auctoritatis præceptum nomini tuo Metropolim confirmauimus, & tuæ sanctitati direximus, pro futuris temporibus, eiusdem Metropolitanæ ecclesiæ stabilitatem.* 745

746 Carlomannus Alemannos res nouas molientes compeſcit. S.Florebertus Ep. Leodicenſis 26. Aprilis moritur: ſuccedit Fulcarius. RobertusHasbaniæ Comes,Lamberti filius,monaſterium S.Trūdonis,in villa Sarcinio conſtructum,circa hoc tempus dotauit. Idem Robertus S. Eucherium Ep. Aurelianenſem, exulem, diu in Sarcinio fouerat. Notitiam noſtram eccleſ. Belg. c. 16.conſule.

747 Carlomānus,relicto Auſtraſiæ,Franciæ orientalis, Sueuiæ ſeu Alemanniæ & Thoringiæ Principatu,Romam vadit,ibiq; à Zacharia Papa in monachum attonſus, primò in Soracte monte cœnobium fundauit, deinde ad montem Caſinū, S. Benedicti domicilio celebrem, ſeceſſit. *Ann. Pith.* Soractes aut Sorax mons eſt in Etruria propè Tiberim, in finibus Vejentum & Faliſcorū,olim Apollini ſacer,vt Virg. l.11.& Silius l.7.c.11.ſcribunt. Poſteà exploſo idolorum cultu, S. Silueſtri Papæ primùm ſeceſſu ac latebra (feruente perſecutione) deinde templo etiam celebris, mutato nomine, vt opidum ad eius radices Tiberi imminens, ſic mons ipſe S. Silueſtri olim dictus fuit. Hodie tam proximum opidum, quàm Mons S. Hediſtij, vulgò *S. Reſti*, corrupto vocabulo, appellatur. Huic martyri (quem accolæ religiosè colunt) ad radices montis infra opidum eccleſia conſtructa cernitur, diſtans ab Ariniano circiter 3000. paſſuum.

748 Reginfridum Rotomagenſem, Raimbertum Ambianenſem, Deodatum Bellouacenſem, Eliſeum Nouiomēſem, Fulcarium Tungrenſem, Dauidē Spirēſem, Ætherium Taruanenſem, Treuuardum Cameracenſem, Burchardum VVirtzburgēſem, Genebaudum Laudunenſem, Romanum Meldenſem, Agilulfum Colonienſem, Heddonem Stratsburgēſem, Epiſcopos, circa an. 748. Zacharias Papa per epiſtolam hortatur, vt miniſterijs ſuis conſtanter inſiſtant, cū Bonifacio Archiepiſcopo, Apoſt. Sedis Legato. Kalendis Maij, imperāte Conſtātino anno 29. poſt Cōſulatum eius anno VII. Indictione I. idem Zacharias reſpondet ad litteras quas Burchardus Epiſcopus Romam detulerat; præcipuè de forma & miniſtro baptiſmi, itemq; de Sede Metropolitana non Coloniæ, ſed Moguntiæ defixa: *Primum, inquit, Capitulum pro Synodo prouinciæ, in qua natus & nutritus es, quam & in gentem Anglorum & Saxonum in Britānia inſula primi Prædicatores ab Apoſtolica Sede miſſi, Auguſtinus, Laurentius, Iuſtus & Honorius, & nouiſſimè tuis temporibus Theodorus, ex Græco Latinus antè Philoſophus & Athenis eruditus, Romæ ordinatus, pallio ſublimatus, ad præfatam Britanniam tranſmiſſus, iudicabat & gubernabat. In illa tale decretum firmiſſimè præceptum eſſe dinoſcitur, vt quicumq; ſine inuocatione Trinitatis lotus fuiſſet, Sacramentum regenerationis non haberet. Quod omnino verum eſt. Et nos ſcribētes Otiloni Duci Baioariorum, euocatorias Virgilio preſbytero mittimus litteras, vt nobis præſentatus, ſi erroneus fuerit inuentus, canonicis ſanctionibus condemnetur. Alia deniq; ſcriptura tua fraternitatis continebat, quod iam olim de Agrippina ciuitate ſcripſiſti, quòd Franci non perſeuerauerunt in verbo quod promiſerunt, & nunc moratur tua fraternitas in ciuitate Mogūtina. Petiſti autem vt ſuperueniente tibi ſenectute, ſi inuenire potueris alium, in eamdem Sedem, in qua præes, pro tui perſona, debeas collocare. Nos verò conſilium præbemus, vt Sedem, quam obtines, ſanctæ Moguntinæ eccleſiæ nequaquam relinquas.*

749 Pipinus in Baioariam pergens Taſſilonem, ex Hiltrude ſorore ſua natum, Ducem ibi conſtituit; Griphone & Lanfrido inde eductis.

750 Pipinus Griphoni fratri ſuo in partibus Neuſtriæ dat XII. Comitatus.

tus. Sed is nec ibi securum se esse ratus, ad Waiferum Aquitaniæ Ducem secessit. Sic Annales Pithœani, sed Laurishamenses ad an. 748. ista referunt. S. Hilduardus Episcopus circa hunc annum Dikeluennæ in Flandria moritur; inde, sæuientibus Normannis, Teneræmondam sub annum 846. translatus; vt Meyerus in Flandriæ Annalibus narrat. Rachisius Langobardorum Rex fit monachus; frater eius Aistulfus in regno succedit.

Pipinus, missâ Romam legatione, Zachariam Papã orat, vt decernat, quis iustè Rex esse debeat, an is qui securus domi sedeat, an ille qui curam totius regni gerat. *Ann. Pith.* Annalium Laurishamensium scriptor hæc anno 749. facta narrat; addens Burchardum Wirtzburgensem Episcopum & Folradum presbyterum à Pipino Romam missos fuisse. 751

Zacharias Papa, ex auctoritate S. Petri Apostoli, mandat populo Francorum, vt PIPINVS, qui potestate regiâ vtebatur, nominis quoq; dignitate frueretur. Sic *Childerico* III. Rege, qui vltimus Merouingorum fuit, ob inertiam exauctorato, & in monasterium misso, Pipinus in vrbe Suessionensi, à Bonifacio Archiepiscopo in Regem vnctus est. *Ann. Pith.* Eadem in Annalibus Laurishamensibus ad annum 750. narrantur: Onuphrius ad annum 751. refert. Fuit autem Childericus detrusus in monasterium Bertinense; vt in Fontanellensi, Marchianensi & Bertinensi Chronicis legitur. Zacharias Papa moritur die 15. Martij: succedit Stephanus III. die 27. Martij. 752

Pridie Nonas Nouembris, imperante Constantino anno XXXII. post Consulatum eius anno XI. Indictione V. Zacharias Papa Moguntinam sedem in Metropolim erigit, & quinque ciuitates, videlicet Tungrensem, Coloniensem, Wormatiensem, Spirensem & Vltraiectensem eidem subijcit: *Sancimus vt ecclesia Moguntina perpetuis temporibus tibi & successoribus tuis in Metropolim sit confirmata; habẽs sub se has quinque ciuitates, id est, Tungris, Coloniam, Wormatiam, Spiraciam & Trectis, & omnes Germaniæ gentes, quas tua fraternitas per suam prædicationem Christi lumen agnoscere fecit.*

Pipinus Rex Francorum Epternacense S. Willibrordi monasterium, in diœcesi Treuerensi situm dotat. Diploma III. Nonas Maij, anno incarnationis Domini DCC. LII. Indictione V. anno Pipini Regis tertio datum in Compendio, exstat cap. 20. in Not. eccles. Belgij. Notet hîc Chronologiæ studiosus, annos Pipini Regis ab anno 749. aut 750. incohari; si non sit mendum in numeris annorum. Apud Vermeriam palatium (nunc Verberiam in diœcesi Siluanectensi) præsente Pipino Rege, sub eius regni, vt videtur, exordia celebratum est Concilium, quod Sirmondus to. 2. Concil. Gal. primus edidit.

Gripho frater Pipini, in Italiam cogitans, in valle Maurienna à fratris sui sequacibus occiditur. *Ann. Pith.* 753

Stephanus Papa mense Octobri, Indictione VII. (vt Anastasius Bibliothecarius tradit) Roma egressus, auxilij aduersus Langobardos implorandi caussâ, ad Pipinum Regem trãsierat in Franciam. Cumq; in S. Dionysij monasterio, altero lapide à Lutetia, exitiali morbo teneretur, eiusdem martyris beneficio, an. 754. diuinitus fuit liberatus. Idem Papa cùm in Francia esset, in Carisiaco palatio, ad Isaram fl. sito, (nunc Cressiaco, *Cressy*) & in Brittaniaco monasterio seu Britennaco diœcesis Nouiomensis, Responsa dedit ad varia consulta, de quibus fuerat interrogatus. Exstant ea apud Iacobum Sirmondum lib. citato. 754

Idem Stephanus Papa apud S. Dionysium ægrotans commisit vices suas ad experiendum gesta ac miracula S. Suitberti (suprà pag. 147. laudati) *Hildolpho* Treuerensi, *Bonifacio* Moguntino, *Fulcario* Leodicensi & *Hildegero* Coloniensi, Episcopis; vt Ludgerus in epistola ad Rixfridum Ep. Vltraiectensem apud Surium loquitur. De S. Hildolpho seu Hildulfo (cuius dies festus 11. Iulij agitur) Officium ecclesiasticum Leo IX. Papa composuit. Hildolpho in cathedra Treuerensi successerunt Weomadus, Richbodus, Wazzo, & Amalharius Fortunatus: vt in Fastis Belg. 7. Iunij diximus.

755 Carlomannus monachus, Pipini Regis frater, Viennæ in Gallia moritur. *Ann. Pith.* S. Bonifacius Archiep. Moguntinus, Batauorum, Frisiorum, aliorumque Germaniæ populorum Apostolus, in villa *Dockum* (hodie opido diœcesis Leouardiensis, in Frisia occidentali) ab impiis occiditur. Ita Baronius, Serarius & Bucherius: sed Annalium Pithœanorum scriptor, Sigebertus & alij in annum superiorem eius obitum conijciunt. Succedit in cathedra Moguntina *Lullus* eius discipulus. De statu Ecclesiæ Vltraiectinæ post obitum S. Willibrordi, vide epistolam à Bonifacio ad Stephanum Papam circa an. 754. scriptam: quæ in Codice nostro Donationum piarum c. 9. & apud Serarium exstat. In Verno palatio V. Idus Iulij, anno quarto Pipini Regis, Concilium celebratur.

756 Pipinus Rex, Alpes transgressus, Aistulfum Langobardorum Regem Papiæ inclusum obsidet, Rauennam cum Exarchatu, itemque Pentapolim (quæ Anconam & alias quattuor Piceni vrbes continet) reddere compellit, & per Fulradum S. Dionysij Abbatem, Missum suum, Stephano Papæ tradit. *Ann. Pith.* Quæ omnia ab Aistulfo Græcis Imperatoribus erepta Constantinus Copronymus à Pipino per legatos frustrà repetebat. Idem Stephanus II. Papa dat priuilegium dicto Fulrado Abbati eiusque successoribus, scriptum Romæ IV. Kal. Martias, imperante Constantino anno XXXVIII. post eius Consulatum anno XVIII. & Leone eius filio imperante anno quarto, Indictione X.

757 In Compendio palatio publico Concilium celebratur. Haistulfus Rex moritur: succedit Desiderius. Constantinus Imp. Pipino Regi inter cetera munera Organum musicum mittit. *Ann. Pith.* Inde primus Organorum vsus apud Gallos, Belgas ac Germanos. Stephanus Papa moritur VI. Kal. Maij: sufficitur Paulus die 28. mensis eiusdem.

758 Chrodegangus Ep. Metensis, ex Landrada Pipini Regis sorore natus, claret in Gallia, qui Gorziam cœnobium fundauit in Metēsi diœcesi. *Sigebertus in Chronico.*

759 S. Gengulfus claret in Burgundia, qui etiam martyrij claruit gloria. *Sigeb.*

760 Pipinus Rex Pascha in Iopilia villa ad Mosam celebrat. *Ann. miss.* Est ea villa sita haut procul à Leodico, & nomen retinet.

761 Fulcarius Episcopus Leodicensis moritur: succedit Agilfridus, qui primus vitam S. Lamberti per Godescalcum Canonicum Leodicensem scribi mandauit. Pipinus Rex cōuentum Francorum an. 761. habuit in Duria villa publica, in pago Ripuariensi: vt in Chronico monasterij S. Arnulfi, & lib. 6. Collectionis historicæ apud Canisium to. 2. Antiquæ lectionis legitur. Rhegino Abbas Prumiēsis Synodum vocat, & Pipino, cùm in ea versaretur, de Waifarij iterata defectione, nun-

nuntiatum scribit. Quam ob rem ab eodem Rege suscepta est altera in Aquitaniam expeditio, in qua Biturici, Aruerniq́ue pagi aliquot, castra & opida euersa vel incensa, & Blandinus Aruernensis Comes captus est. Duria porrò seu Dura, hodie *Duren*, opidum est Ducatus Iuliacensis.

Pipinus, cum Carolo filio, Burbonem, Cantelam, Claromontem, Biturigas, aliasq́ue vrbes capit. *Ann. Pith.* At Rhegino in annum præcedentem hæc conijcit. 762

Pipinus Rex habuit placitum generale Francorum in Niuernis: cui præter Francos interfuit *Tassilo* Baioariorum Dux. Is postmodum, seposito iureiurando, quod Pipino Regi auunculo suo quondam præstiterat, sine licentia se subducens, in Baioariam fugit. Pipinus autem Rex, ob infidelitatem Waifarij Ducis, quartum iter in Aquitaniam direxit. *Chronicon S. Arnulfi.* Cancor Comes Rhenensis, eiusq́ue mater Williswinda monasterium Laurishamense, in diœcesi Wormatiensi, fundant: quod, amotis Benedictinis, an. 1245. traditum est Præmonstratensibus incolendum. *Not. eccles. Belg. c.* 22. 763

Pipinus Rex placitum suum habet Wormatiæ, & filijs suis, Carolo & Carlomanno, Comitatus adsignat. *Rhegino.* Chrodegangus Ep. Metensis corpora SS. martyrum, Gorgonij, Naboris & Nazarij Romà in Galliam transfert. Ex his Gorgonium in Gorzia, Naborem in Hiliriaco, Nazarium in Laurishamo, monasterijs, collocauit. 764

Pipinus Rex placitum suum habet apud Attiniacum, quod erat palatium ad Axonam fl. in diœcesi Remensi. *Rhegino.* Mancio, Waifarij consobrinus, ab Australdo & Galimanno Comitibus, & Hilpingus Comes Aruernorum ab Adalardo Comite Cabillonensi, acie vincuntur in Burgundia. Amanugus Comes apud Turones à Vulfardi Abbatis S. Martini hominibus interficitur. *Chron S. Arnulfi.* Pipinus Natalem Christi celebrat Aquisgrani. *Rheg.* Cælestinus Scotus, Abbas Blandiniensis, moritur Rotnaci. *Chron. ms. Gandense.* 765

Waifarius cernens quòd nulla ciuitas Pipino Regi resistere posset, munitissimas Aquitaniæ ciuitates destruxit. Quod audiens Rex conuentum Francorum in Aurelianis adunauit, pergensq́ue in Aquitaniam, ciuitates & castella, quæ Waifarius destruxerat, reædificari iussit: in quibus custodes posuit, qui VVaifario resisterẽt. *Chron. S. Arnulfi.* Pipinus Rex Pascha in Nouo Castello seu Aquisgrani celebrat, vt Rhegino testatur. Aquisgranensem porrò S. Mariæ ecclesiam primus ampliter dotauit Pipinus Herstallius; vt ex Caroli Magni tabulis constat, quas in Not. eccles. Belg. c. 23. produxi. 766

In agri Parisiensis villa Gentiliaco, præsente Pipino Rege, Concilium habetur; qui & illius anni Pascha ibidem celebrauit. *Rhegino.* Paulus Papa moritur, & Constantinus quidam inuadit sedem. *Baron.* 767

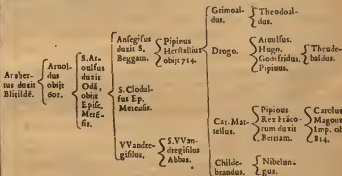
Pipinus Rex, cùm in postrema expeditione Aquitanica (in qua Vaifarius victus occubuit) febre vexari apud Santonas cœpisset, per Pictauos ad Turonẽse S. Martini monasterium accessit. Ex Turonibus deinde, cum Bertrada Regina & filijs suis Carolo & Carlomanno vsque ad S. Dionysij monasterium propè Parisios venit. *Ibi moratus aliquamdiu, cernensq́, quòd vitæ periculum euadere non posset, omnes proceres suos, Duces & Comites, tam Episcopos quàm sacerdotes, ad se venire præcepit. Ibique vnà cum consensu Francorum & procerum suorum, seu & Episcoporum, regnum Francorum, quod ipse tenuerat, æquali sorte inter prædictos filios suos Carolum & Carlomannum, dum adhuc ipse viueret, inter eos diuisit.* 768

Anni vulgares Christi.

Id est, Austrasiorum regnum Carolo seniori filio regnum instituit: Carolomanno verò iuniori filio regnum Burgundiæ & Prouinciæ, Alesas & Alemaniam tradidit. Aquitaniam, quam ipse Rex acquisierat, inter eos diuisit. Ita legitur in Collectione historica, quam Canisius l. 6. Antiq. lect. edidit. His porrò gestis Pipinus Rex post paucos dies vita excessit, VIII. Kalendas Octobres. At filij eius Reges, vno pariter die CAROLVS apud Nouiomum vrbem, CAROLOMANNVS apud Suessiones ab Episcopis & sacerdotibus consecrati sunt VII. Idus Octobres. Ex his Carolus posteà cognomento Magnus, anno 747. natus, tunc annum ætatis vicesimum secundum, Carolomannus, anno 751. natus, annum decimum octauum, tunc agebant, cùm patris regnum adepti fuerunt.

Stemma Pipini Francorum Regis.

Ansbertus duxit Blitildem, Clotarij Francorum Regis filiam, Clodouei Magni neptem, & ex ea Arnoldum siue Arnualdum Comitem Palatinum genuit. Arnoldus S. Arnulfum, ex Maiore domus Regiæ Metensem Episcopum, procreauit. Arnulfus, ex Doda ante Pontificatum coniuge, genuit Ansegisum seu Anchisum, S. Clodulfum Metensem Episcopum (qui in Layo Lotharingiæ vico, primo lapide à Nanceio, quiescit) & Wandregisilum seu Walgisum, patrem S. Wandregisili Abbatis. Ansegisus Maior domus regiæ duxit S. Beggam, Pipini Landensis filiam, S. Gertrudis Niuellanæ sororem, & ex ea Pipinum Herstallium sustulit. Hic Carolum Martellum, Martellus Pipinum Regem Francorum genuit. Hæc ex Genealogia Regum ac Principum, anno 1261. scripta, hausimus, quam Titulo Genealogiæ S. Arnulfi P. Pithœus primus edidit. Vide & Notitiam nostram ecclesiarum Belgij c. 3. 20. & 26.

Pipinus Rex ex Berta coniuge (quæ an. 783. obijt, iuxta ms. Chronicon Vltraiectinum) liberos sustulit, *Pipinum* qui puer obijt, *Carolum Magnum* Imperatorem, *Carolomannum* Regem Burgundiæ & Prouinciæ (qui an. 771. Salmontiaci decessit) *Ægidium* monachum in monte Soracte in Italia, & *Gisilam* Abbatissam.

769 A Stephano III. Papa Romæ in basilica Lateranensi Concilium celebratur, in quo selecti è Gallia Episcopi XII. adfuerunt, Wilicarius Senonensis, Lullus Moguntinus, Gauienus Turonensis, Addo Lugdunensis, Herminardus Bituricensis, Daniel Narbonensis, Tilpinus Remen-

Remensis, Herulfus Lingonensis; item Herembertus, Babulfus, Giselbertus & Ioseph, de quorum sedibus certò non constat.

Carolus Magnus Pascha celebrat in Leodio vico publico: exinde Synodum habet Wormatiæ, & Natalem Domini celebrat Moguntiæ. *Rhegino ms.* Berta, Caroli Magni mater, in Italiam profecta, connubium procurat inter ipsum & Desiderij Langobardorum Regis filiam. Id hoc anno contractum, anno sequenti rescissum est, quòd ipsa clinica & ad matrimonium inhabilis haberetur. Rheginonem & Baronium lege. Displicuit id S. Adelhardo Abbati, ideoque Corbeiam secessit: vt in huius vita legitur. 770

Carolus M. Pascha celebrat in *Haristallo* ad Mosam, haut procul à Leodico. Inde Synodum habet ad Valētianas seu Valentinianas, Hanoniæ nunc opidum ad Scaldim. *Rhegino, & Ann. Pith.* Carolomannus Rex pridie Nonas Decembris in villa Salmontiaco moritur, & Remis ad S. Remigium sepelitur. *Rheg. & Sigeb.* Quo exstincto, CAROLVS cognomento Magnus, eius frater, integro Francorum regno solus potitus est. 771

Stephanus IV. Papa moritur Kalendis Februarij: succedit die IX. mensis eiusdem Hadrianus. S. Amalberga virgo moritur Tamisiæ ad Scaldim; inde pòst translata ad Blandiniense S. Petri monasterium, Gandauo vicinum. Obeliatus Venetis primus Episcopus ab Hadriano Papa datur. *Sabellicus Ænead.* 8. *l.* 8. Wormatiense II. Concilium celebratur. 772

Carolus M. Pascha in Haristallo celebrat. Cumque is in villa, quæ dicitur Theodonis (hodie *Theonville*, opidū est Ducatus Luxeburgensis ad Mosellā) hiemaret, venit ad ipsum Missus Hadriani Papæ nomine Petrus, postulans vt ad defendendam Ecclesiam Romanam, contra Desiderium Langobardorum Regem, in Italiam festinaret. Carolus itaque ad Italicam expeditionem pergens, Concilium in Genana (*Geneue*) vrbe tenuit. In quo Conuentu exercitum diuisit, partem secum retinens, vt per *Cinisium* montem transiret: partem verò reliquam (cui auunculum suum Bernardum præfecit) per *Iouis montem* in Italiam intrare præcepit. *Chron. S. Arnulfi.* 773

Carolus M. transmisso sub finem anni superioris trans Alpes exercitu, Langobardis arma intulit; nec antè destitit quàm illorum Regem *Desiderium*, longâ Ticini obsidione fatigatum, ad deditionem compelleret. Capto Rege, & filio eius *Adalgiso* ex Italia pulso, nouum regnum adeptus, in Franciam victor an. 774. regressus est; Langobardorumque exinde Rex appellatus, Hadriano Papæ (præter prouincias à Pipino patre concessas) territorium insuper Sabinense, Ducatum Spoletinum & Beneuentanum dono dedit. Desiderium Regem captiuum, cum vxore ac filia, secum in Franciam deduxit: quem postea in exilium ad Agilfridum Leodicensem Episcopum misit. Adalgisus autem Desiderij filius Constantinopolim fugit. *Ann. Pith. Rhegino.* 774

Conuentum in villa Duria seu Dura (*Duren*) à Carolo M. hoc anno habitum fuisse censet Sirmondus; cùm is aduersus Saxones expeditionem alteram suscepisset. De quibus rebus sic in eiusdem Vita legitur: *Celebrauit Carolus Natale & Pascha in Carisiaco: tunc habuit Synodum in villa Duria, & inde abiens ad partes Saxoniæ, Sigiburgum castrum cepit, & Eresburgum readificauit.* S. Rumoldus Episcopus & Mechliniensium patronus ab impijs occiditur: vt in ms. Sigeberti Chronico Lipsiano legitur. 775

legitur. Constantinus Copronymus Imp. CP. 14. Sept. moritur: filius eius Leo IV. sufficitur.

776 Concilium Wormatiense III. habetur, cui occasionem dedit rebellio Saxonum: qui oportunitatem ex Caroli absentia nacti (cùm is aduersus Rotgaudum Ducem Foroiuliensem, Italiæ regno inhiantem, in Italia hoc ipso anno pugnaret) Francicum iugum excutere conabantur. Quo cognito, Carolus publicum Wormatiæ Conuentum egit, tertioque in Saxoniam profectus, & velut ingens tempestas, vt Rhegino loquitur, omnia prosternens, Saxones iterùm subegit, & Christi castris adiecit: *Perterriti Saxones, omnes ad locum, vbi Lippia consurgit, venerunt, & spoponderunt sese esse Christianos. Carolus autem rædificauit Eresburgum castrum, & fecerunt aliud castrum super Lippiam: quò venientes Saxones, vnà cum vxoribus & infantibus baptizati sunt. Disponensq; Rex Francos per castella Saxoniæ, reuersus est in Franciam*: vt in eiusdem vita legitur. Anno exeunte Carolus Natalem Domini Haristalli celebrat.

777 Carolus Pascha celebrat Nouiomagi ad fl. Vahalim, & Paderbornæ in Westfalia Synodum habet: quò tres Saracenorum proceres, Regi suo rebelles, ex Hispania venerunt, auxilium petituri. *Ann. Rheg.* Anno IX. regni, VII. Idus Iunij, Carolus basilicam cathedralem S. Martini in Traiecto veteri subter Dorestadum (cuius vrbis Episcopus tunc erat *Albericus*) dotat; tabulis Numagi ad Vahalim in palatio publico datis. *Not. eccles. Belg.* c. 24.

778 Expeditione in Hispaniam contra Saracenos susceptâ, idem Carolus Cæsaraugustam occupat, Pompelonem destruit, Vascones & Nauarros subigit. Saxones interim, Windechindo duce, Werdam, Dauentriam & vicina loca vastant. *Ann. Pith. Rheg. Sigeb.* In bello isto Hispaniensi contra Saracenos Carolus semper triumphauit: præterquam quòd in Pyrenæis montibus Vascones, positis insidijs, nouissimum in Franciam redeuntis agmen magna clade affecerunt. Quo in prælio Rutlandus seu *Rolandus*, Britannici littoris Præfectus, cum pluribus occubuit: vt Eginbartus in Caroli M. vita narrat. De Rolando isto variæ exstant fabellæ, varijs linguis conscriptæ. Illam cladem ab Aldefonso Casto Hispaniæ Rege, qui Carolum in Hispaniam euocauerat, illatam Annales illius gentis asserunt: quos Baronius ex Eginbarto & alijs illorum temporum scriptoribus meritò refellit. Nam inter ambos illos Reges sanctissimum amicitiæ fœdus fuisse, ijdem memorant.

779 Tassilo Dux Baioariæ contra Carolum M. rebellat, hortatu vxoris suæ, quæ erat Desiderij Langobardorum Regis filia, & exilium patris sui per maritum suum vindicare tentat. *Sigeb.*

Anno XI. Caroli, mense Martio, Capitulare, in Haristallo, est editum; vbi congregatis Episcopis & Abbatibus, vnà cum Rege Carolo, consenserunt, vt suffraganei Episcopi subiecti sint Metropolitanis, vtque Episcopi ordinentur vbi non sunt. Et quia anno 779. Carolus, Eginharto teste, hibernos menses apud Haristallum egit, ibique Natalem Domini ac Pascha celebrauit, Sirmondus rectè censet Capitulare hoc ibidem factum, & Decretum Haristallense dici posse. Eodem anno factum est alterum Capitulare, seu Decretale precum à quibusdam Episcopis; quas preces famis bellique tempore fieri decreuerunt: *Id est, vt vnusquisque Episcopus tres Missas & psalteria tria cantet; vnum pro Rege, alterum pro exercitu Francorum, tertium pro præsenti tribulatione. Presbyteri verò vnusquisque Missas tres, monachi & monachæ & Canonici vnusquisque*

quisque psalteria tria. Chronicon porrò ms. monasterij S. Galli disertè testatur, anno 779. famem magnam & mortalitatem in Francia fuisse.

Idem Carolus M. in Haristallo seu Herstallo palatio existens, V. Nonas Maij, anno XI. Francici, & V. Langobardici regni sui, possessiones ecclesiæ Aquisgranensi à Pipino Herstallio donatas confirmauit: *Proauus noster Pipinus, ecclesiæ S. Mariæ in Nouo Castello constructæ diuersas res dedit: vnde præcipimus, vt quidquid in denominandis villis, vt sunt Harimalla in pago Hasbaniensi, Budilio in Taxandria, Filsurdo in Bragbando, in pago Haginao, in pago Luminse Fraxino, tenent, deinceps possideant.* Filsurdum porrò nunc dicitur Filfordia seu Viluordia, *Viluorde*, opidum ad Sennæ & Voluulæ confluentes, altero à Bruxella lapide. Decimas agri Vilfordiensis moniales Cameræ, ord. Cisterciensis propè Bruxellam, hodie possident sub onere annui census, quem Canonicis S. Mariæ Aquisgranensis pendunt.

Hadrianus Papa per epistolam à Carolo M. petit auxilium aduersus Hildebrandum Spoletinum, Arigisum Beneuentanum, Regnibaldum Clusinum, & Rodgausum Foroiulianum, Duces Italiæ; qui cum Græcis & Adalgiso Desiderij Langobardorum quondam Regis filio conspirarant contra Ecclesiam Romanam. Leo IV. Imp. CP. tyrannidis suæ & sacrilegij manifestas diuino Numini dat pœnas. Cùm namque coronam auream. gemmis insignem, ex templo sublatam, capiti suo imposuisset, statim pestilenti tactus febre absumitur. Et ne dubia morbi caussa foret, in eius capite carbunculi exstiterunt. Heredem reliquit filium CONSTANTINVM VI. sub Irenes matris tutela. Carolus M. secundò pergit Romam orationis caussa, & vnà cum coniuge Hildegarda celebrat Natalem Domini in vrbe Papia. *Rhegino.* 780

Carolus Papia egressus celebrauit Pascha Romæ: & ibi baptizatus est filius eius Pipinus ab Hadriano Papa, quem & ipse de sacro fonte suscepit. Et duo filij eius ab eodem Pontifice vncti sunt in Reges, *Pipinus* super Italiam, *Ludouicus* super Aquitaniam. Inde reuersus venit Mediolanum: vbi baptizata est filia eius *Gisla* à Thoma Archiepiscopo, quam & de sacro fonte leuauit. His peractis reuersus est in Franciam. *Rhegino.* De hac secunda Caroli in Vrbem profectione exstant versus antiqui, quos Guil. Catellus l. 11. c. 3. Hist. Comitum Tolosanorum recitat. 781

Carolus M. in loco, vbi Luppia fl. oritur, prælio Saxones rebelles vincit. Hîc legatos *Sigefridi* Danorum Regis, & quos Caganus & Iugurrus Hunnorum principes ad se miserant, audiuit. *Ann. Pith.* Exinde Carolo in Galliam profecto, Widichindus cum Saxonibus iterùm rebellat contra Francos, & à Carolo in Saxoniam redeunte sibi metuens, ad Normannos fugit. *Chron. Laurish.* S. Willehadus I. Episcopus Bremensis Romam proficiscitur. 782

Carolus M. Pascha (vt & anteà Natalem Domini) in Theodonis villa, nunc opido Ducatus Luxeburgensis ad Mosam, celebrat. Hildegardis eius vxor pridie Kal. Maij, & Berta eiusdem Caroli mater, IV. Idus Iulij, moriuntur. Idem Carolus *Fastradam* coniugem Wormatiæ ducit, & Natalem Domini celebrat Haristalli. *Ann. Pithœani, Rheg.* 783

Carolus iunior à patre in Saxoniam missus Westfalos domat. Tarasius vir sanctissimus fit Patriarcha Constantinopolitanus, ipso die 784

Natali Christi. Agilfridus Episcopus Leodicensis & Abbas Gandensis circa hunc annum moritur: succedit in Episcopatu Gerbaldus.

785 Witichindus Saxonum Dux Attiniacum ad Carolum venit, & baptizatur; Saxoniâ totâ subactâ. *Ann. Rheg.* Ingilramno Metensi Episcopo Romæ Hadrianus Papa XIII. Kal. Octobres, Indictione IX. tradit Capitula ex Græcis & Latinis Canonibus, Synodis Romanis, ac decretis Præsulum collecta: de quibus Sirmondi sententiam vide in Notis ad Concilia Galliæ to. 2.

786 Hadrianus Papa Kalendis Iulijs, Indictione IX. Maginario Abbati monasterij S. Dionysij, in Parisiaco siti, dat priuilegium, vt proprium ei liceat habere Episcopum. Carolus M. Britanniam Aremoricam subigit per Audulfum Senescalcum. Lullo Ep. Moguntino defuncto Richolfus succedit. Sub finem huius anni Carolus M. tertiò iter Romanum ingressus, Natalem Domini apud Florentiam egit.

787 Ineunte anno 787. Carolus tertiò Romam venit, honorificè ab Hadriano Papa susceptus. Inde aduersus Arigisum Beneuentanum Ducem profectus, cùm Capuam intrasset, vi abstinuit, & Arigisi obsidibus cum Grimoaldo filio acceptis, Romam redijt, & Pascha cum Hadriano celebrauit. Quo tempore in Tassilonem Baioariorum Ducem diræ à Pontifice sunt coniectæ, nisi fidelitatem, quam Pipino & Carolo eius filio promiserat, obseruaret. Orta porrò per dies festos Paschæ inter Cantores Romanos & Francos, vtri rectiùs canerent, contentione, Carolus Romanis palmam concedens, Cantores ab Hadriano petijt, qui Franciæ Cantores docerent. Datique sunt duo, Theodorus & Benedictus: quorum alterum Rex Metis, alterum Suessionis collocauit. Erudierunt ijdem Francos in arte organandi. At Carolus artis etiam Grammaticæ magistros secum Roma in Franciam adduxit, & vbique studia litterarum expandi iussit, cùm ante ipsum in Gallia liberales artes iacuissent. *Ademarus, Rhegino.*

Hoc ipso anno, vt Sirmondus censet, Carolo, cùm Romæ esset, oblatus est *Codex Canonum*, qui Moguntiæ primùm 1525. posteà Parisijs excusus fuit. Constat autem Carolo oblatam fuisse non Epitomem, sed integram Collectionem tum Canonum (ex quibus Epitome illa deinceps conflata est, quam Ingolstadienses to. 6. Antiquæ lectionis, & Colonienses to. 3. Conciliorum ediderunt) tum Decretorum etiam Pontificum à Siritio ad Gregorium iuniorem. Hoc enim declarant plurima, quæ in bibliothecis Galliæ visuntur, Collectionis huius mss. exemplaria: quorum in fronte, velut oblati muneris dedicatio, præfixa est Hadriani ad Carolum epistola, quæ primis singulorum versuum litteris hunc titulum reddit, *DOMINO EXCELL. FILIO CARVLO REGI HADRIANVS PAPA.* Benedictione demum perceptâ, Carolus Wormariam, vbi erat coniux eius *Fastrada*, se contulit. Cumque Tassilo Dux Apostolicis monitis nollet obtemperare, Carolus aduersus eum mouit, armisque circumseptum ad deditionem compulit. Is itaque sacramenta denuò renouauit, & filium suum *Theodonem*, aliosque obsides Carolo dedit. *Rhegino.*

Æra 825. hoc est, anno Christi 787. Aldefonsus Castus in Hispania regnare cœpit, fortis ac religiosus Princeps, & à perpetua castimonia

sic dictus. *Roder. Tol. l.* 4. *c.* 11. NICÆA in Bithynia, Indictione XI. die XI. Octobris oecumenica Synodus incohatur, quæ Nouembri mense anni eiusdem desijt. In eo Concilio, quod septimum oecumenicum appellatur, Iconoclastarum hæresis proscripta & sacrarum imaginum cultus fuit restitutus.

Irene CONSTANTINVM filium suum (cui Rotrudim Caroli M. filiam an. 786. desponderat) cogit *Mariam* ex Armenia oriundam ducere. A quibus ille nuptijs abhorrens, & nimiæ Stauracij Patricij potentiæ pertæsus, matrem anno 790. in ordinem redegit, & solus annos 8. in Oriente imperauit. Qua potestate iuueniliter vsus, Nicephorum patruum & Alexium ducem an. 792. oculis priuauit. Triennio pòst, Maria coniuge repudiata & in monasterium detrusa, *Theodotam* cubiculariam duxit. Post tertium iter Romanũ adlaborauit Carolus, vt scholæ litterariæ in Gallijs constituerentur. Præter Cabilonense Concilium c. 3. & Parisiense sub Lud. Pio l. 3. c. 12. id testatur in eius vita monachus Engolismensis. Exstat apud Sirmondum Caroli epistola generalis hoc ferè anno scripta, de scholis per singula Episcopia & monasteria instituendis. 788

Synodus in villa *Ingelheim* propè Moguntiam habetur, Carolo M. præsente. Ad hanc venit & *Tassilo* Bauariæ Dux, qui de perfidiâ conuictus, ab eodem Carolo in monasterium Laurishamense detrusus est, cum filio *Theodone* stirpis vltimo. Ceterùm Tassilo religiosissimus Princeps fuit. Natus eodem anno, quo Carolus Magnus, ætatis anno 14. rudimentum militiæ in Pipini Regis castris posuit; proximo anno se suosque in Pipini clientelam dedit, quem altero & vicesimo deseruit, & domũ ad *Vtilonem* patrem refugit. Vxorem dein *Luitbargam*, Desiderio Langobardorum Rege natam, duxit, cùm annum 28. ageret. Suscepit ex ea *Gunterum* ab apro in venatione interemptum, & *Theodonem* stirpis vltimum, ab Hadriano Papa Romæ sacro fonte lustratum. Hoc verò offendit Tassilo, quòd pactis non steterit cum Pipino & Carolo M. initis; quin & arma contrà mouere, Luitburga instigante, sæpiùs conatus, tandem ditione exutus, veniam ea conditione impetrauit, vt in monachum attonsus, priuatam cum filio vitam coleret. Idem Tassilo *Cremissam, Thierhauptum, Matseum & Chiemseum*, geminum virorum ac virginum coenobium à fundamentis excitauit. Denique vitam in Laurissa coenobio sanctissimè finiuit. Exstat hodieque eius sepulcrum Laurissæ, non procul à Wormatia: quod monasterium à Cancore Comite an. 763. ædificatum diximus. Carolus Natalem Domini Aquisgrani celebrat.

Paulino Episcopo vices Apostolicas Aquisgrani tenente, & Carolo M. ibidem agente, X. Kal. Apriles an. 789. Indictione XII. Capitulare editur; quod Sirmondus to. 2. Conciliorum primus publicauit. 789

Hunc annum Carolus M. Wormatiæ transegit, habito ibidem conuentu, atque à bellis cessauit. 790

Carolus M. Ratisponam proficiscitur: exinde Francis, Alemannis, Baioarijs, Saxonibus, Thuringis & Frisonibus stipatus, Pannoniam ingreditur. Auaribus siue Hunnis fugientibus, omnem eorum regionem vsque ad Rabam fl. ferro & igne deuastat. *Ann. Pith.* Ex Hunnis tantum prædæ partum fuisse, quantum nullo ex alio bello, scribit Eginhartus. 791

Pipinus, Caroli M. ex concubina filius, gibbo deformis, cõtra patrem coniurat, & conuictus in Prumiense monasterium detruditur, vbi & 792

 obijt.

obijt. *Ann. Pith.* Ratisponense Concilium celebratur, in quo Felicis Vrgellitani in Hispania Episcopi hæresis (quæ Christum adoptiuum Dei filium dicebat) Carolo M. præsente, primùm damnata est. Flaccus Albinus Alcuinus, vir eruditissimus, Caroli Magni accitu, è Britannia circa hunc annum in Franciam venit. Alcuini mentio fit in Canone 56. Concilij Francofordiensis, an. 794. habiti.

793 Francicorum Annalium Fragmentum ab an. 741. vsque ad annum 793. (quos Rhegino Prumiensis secutum se fatetur) desinit, exstatq; apud Canisium to. 3. Lect. antiquæ. Caroli M. iussu, fossa duci cœpta est inter Ardantiam & Alemonem fluuios. *Ann. Pith.*

794 Francofordiense Concilium ad Mœnum, initio æstatis, hoc anno celebratum fuisse, Eginhartus in Chronico docet. In eo hæresis Feliciana ab Episcopis Italiæ, Galliæ ac Germaniæ (Hadriani Papæ legatis cum Carolo M. præsentibus) tertiò damnata fuit. Ceterùm de Canone II. Concilij Frãcofordiensis, quo reiecta est Synodus II. Nicæna, & de Capitulari seu libris IV. Caroli Magni, quos aduersus eamdem Synodum scriptos Hadriano Papæ misit, legatur Admonitio ad Lectorem, quam Sirmondus to. 2. Conciliorum intexuit. Fastrada Caroli M. vxor Francofurti moritur, & Moguntiæ ad S. Albanum sepelitur. Inde Rex monet in Saxoniam, ac reuersus Natalem Domini Aquisgrani celebrat.

795 Post Pascha Aquisgrani celebratum, Carolus in Saxoniam iterum perrexit, omnesque qui trans Albim habitabant, cum mulieribus & infantibus, transtulit in Franciam. *Ann. Rheg. Sigeb.* Idem Carolus Aquisgrani basilicam rotundam curat exstruendam, columnis marmoreis Roma & Rauenna aduectis. *Sigeb.* Hadrianus Papa moritur 26. Decembris, cui eodem die sufficitur Leo III.

796 Carolus Aquisgrani hiemat, & Pipinum filium ex Pannonia reducem ac victorem lætus ibidem excipit. Tuduinus, Hunorum siue Pannonum regulus, qui anno superiore Carolo M. se suamque ditionem submiserat, ad eumdem veniens baptizatur, & honorificè remittitur. *Ann. Pith.*

797 Barcino Hispaniæ vrbs Carolo M. deditur. Idem Rex Aquisgrani *Adbellam*, Saracenorum in Hispania Regem, excipit; quem, & paulò pòst cum filio suo Ludouico in Hispaniam remittit. Pipinum item in Italiam mittit. *Ann. Pith.*

Irenes matris & Stauracij Patricij dolo comprehensus Constantinus Orientis Imperator, mense Augusto immaniter excæcatur: qui paulò pòst exspirasse dicitur. Post cuius obitum Irene annis sex imperium tenuit. Ad hæc tempora Sirmondus refert *Theodulfi* Ep. Aurelianensis Capitulare, in quo saluberrima tum presbyterorum propria, tum communia, quibus subditas sibi plebes informare debeant, vitæ Christianæ documenta describuntur. Hos Theodulfi Canones primus in lucem Baronius edidit, & in annum 835. coniecit, seriùs omnino quàm par fuit: quia Theodulfum ad ea tempora non peruenisse ostendit Ionas, eius in Aurelianensi cathedra successor, qui à Lud. Pio ad Eugenium Papam an. 824. missus est. Theodulfum porrò per hos annos atque ante Synodum Francofordiensem iam fuisse Episcopum, Alcuini ad Carolum Regem epistola IV. declarat.

798 Carolus M. cum exercitu in Haristallo Saxonico hiemat. Aldefonsus Rex Galliciæ & Asturiæ varia munera eidem Carolo mittit, & Olisiponem Lusitaniæ metropolim capit ac spoliat. Saxonia tota in-

ter

ter Albim & Visurgim subacta, atque obsidibus acceptis, Carolus Aquasgrani reuertitur: vbi legatos Irenes Imperatricis CP. pro pace missos excepit. Cum quibus remisit & Silinnium, Tarasij Patriarchæ CP. fratrem, iam olim in Italia prælio captum. *Ann. Pith.*

Feliciana hæresis, an. 792. in Synodo Ratisponensi, vbi & auctor ipse agnitum, vt præ se ferebat, errorem detestans eiurauerat, iampridem damnata fuerat, vt & Romæ apud Hadrianum Papam; ad quem Felix à Carolo M. per Angilbertum Abbatem Centulensem fuerat directus. Post hæc in patriam reuersus, ad pristinam insaniam mox redierat. Quo nomine in Synodo Francofordiensi, vnà cum Elipando Ep. Toletano, iterùm an. 794. perstrictus fuit. Cumque ad epistolam Alcuini, qua illum ad meliorem mentem hortabatur, virulento idem libello, pristinæ hæreseos pleno, respondisset; aduersus hunc eius libellum, *Romæ* anno 799. à Leone III. Papa, Caroli M. hortatu, Concilium est celebratum: in quo & impius liber confutatus est, & Felici, nisi resipisceret, anathema dictum. Eodem anno & *Aquisgrani* Synodus, eodem Rege vrgente, est coacta, in qua Felix ab Alcuino victus, catholicam fidem ex animo, posita simulatione, professus est. 799

Leonem III.° Papam factiosi quidam Romæ multis iniurijs affectum, erutis oculis & lingua amputata, immanissimè tractant. Sed visu ac linguæ vsu cœlesti ope restituto, demum Spoleto (quò se post acceptam cladem contulerat) discedens, iter ad Carolum M. ingressus est. A quo Paderbornæ in Westfalia Pontificem summo honore exceptum fuisse, Annales Pithœani & alij tradunt. Hoc ipso anno S. Suitbertum ab eodem Pontifice, Werdæ in diœcesi Coloniensi existente, in Diuos relatum fuisse traduntı Gerbaldo Leodicensi, Folquino Morinensi, & alijs multis Episcopis præsentibus. Alij ad posterius Leonis iter, hoc est, ad annum 804. id referunt. Quanto autem honore Leo à Carolo sit susceptus, & cum Hildebaldo Coloniensi, Iesse Ambianensi & alijs Episcopis ac Comitibus plurimis Romam remissus, & de quæstione ab ijsdem Romæ habita in eos qui Leonem dehonestauerant, Anastasius Bibliothecarius in Leonis ipsius vita, & Ademarus in Caroli vita fusè narrant. Baleares insulani, accepto Caroli M. auxilio, Mauros expellunt. Britannia cismarina per Wittonem ducem tota subigitur. Patriarcha Hierosolymitanus reliquias varias Carolo M. per monachum quemdam transmittit. *Ann. Pith.*

Carolus Zachariam presbyterum cum monacho memorato cum donarijs Hierosolymam remittit. Ipse collocatis ad Oceanum Gallicum contra piratas præsidijs, Turones ad S. Martinum, orationis caussa, peruenit. Vbi vxor eius *Hildegardis* defuncta & humata est. *Ann. Pith.* Augusto mense Carolus Moguntiam veniens, iter in Italiam condixit, & Rauennam se contulit. Ibi ordinata in Beneuentanos expeditione, Pipinum filium suum aduersus eos cum exercitu misit. Romam venienti Leo Papa occurrit apud Nomentum X II. ab Vrbe lapide. Sequenti die, qui erat VIII. Kal. Decembris, Carolus Vrbem intrauit. *Ademarus.* Exeunte anno, die Natali Domini, S. Petri basilicam Carolus cùm esset ingressus, Leo Pontifex, ob egregia illius in Ecclesiam Romanam Christique Vicarios merita, nihil tale suspicantis capiti coronam imposuit, populo ter vnanimi voce acclamante: *Carolo pijssimo, Augusto, à Deo coronato, magno, pacifico Imperatori Romanorum, vita & victoria.* Ita constitutus Imperator, oleo sancto à Pontifice illicò est inunctus, & qui anteà Rex Francorum ac Patricius Romanorum vocabatur, 800

cabatur, exinde ablato Patricij nomine, Imperator & Augustus est appellatus. Deinceps itaque & Occidentis & Orientis Imperatores recensebimus.

801 Post Pascha Romæ celebratum, Carolus Imp. inde discedens, VII. Kal. Maij Spoletum venit. Persica legatione excepta, in Galliam demum redux, Natalem Domini Aquisgrani celebrauit. *Ann. mss. Rheg.*

S. Saluius Episcopus, prope Valentianas Hannoniæ vrbem, cum socio occiditur; & quiescit ibidem in sui nominis cœnobio, quod est monachorum instituti Cluniacensis.

802 Cum Irenes Imperatricis Græcorũ, pro pace ineunda, legatis, Carolus M. suos Constantinopolim mittit, videlicet Iesseum Ep. Ambianensem & Helmigaudum Comitem, ad procurãdum cum Irene coniugium. Sed his Constantinopoli existentibus, NICEPHORVS Patricius 31. Oct. imperium inuadit. Irene comprehensa in Lesbum insulam relegatur, vbi imperio fortunisq́ue omnibus exuta, anno nondum vertente obijt. *Theoph.*

803 Carolus in Baioariam abit: ibi ad Salam fl. legatos Nicephori Imp. cum suis Constantinopoli venientes audit, fœdus cum Græcis renouat, & Aquisgrani demum redit. Alcuinus Philosophus & Abbas S. Martini Turonensis moritur: vt Odorannus, monachus S. Petri Viui apud Senones, testatur. Is sexagenarius ab an. 675. vsque ad an. 1015. Chronicon collegit. Bardane, qui inuitus à militibus ad imperium euectus fuerat, amoto, Nicephorus *Stauracium* filium participem imperij adsciscit, mense Decembri.

804 Bellum Saxonicũ an. 771. incohatum, cùm annos 33. durasset, hoc demum anno 804. est finitum. Ex ijs qui vtramq; Albis fl. ripã incolebãt, 10000. cum vxoribus ac liberis Carolus aliò transtulit, & per varia Galliæ ac Germaniæ loca distribuit: vt Eginhartus, Rhegino, Sigeb. & Annalium Pithœanorum conditor tradunt. Leo III. Papa ad Carolum M. iter alterum trans Alpes an. 804. instituit: quod Ademarus in huius vita explicat: *Medio Nouembri allatum est, Leonem Papam Natale Domini cum eo celebrare velle. Quem statim, misso ad S. Mauritium Carolo filio suo, honorificè suscipere iussit. Ipse obuiam illi ad Remorum ciuitatem profectus est, ibiq; susceptum primò Carisiacum villam (vbi Natale Domini celebrauit) deinde Aquasgrani perduxit. Et donatum magnis muneribus, per Baioariam ire volentem, reduci fecit vsque Rauennam. Caussa aduentus eius hac erat. Perlatum erat ad Imperatorem, æstate præterita Christi Sanguinem in Mantua ciuitate fuisse repertũ. Propter hoc misit ad Papam, petens vt huius famæ veritatem inquireret. Qui accepta occasione exeundi, primò in Lãgobardiam, profectus est: inde ad Imperatorem veniens, mãsit cum eo dies octo reuersusq; est Romam.* Hic Christi Sanguis seu Cruor etiamnum religiosè adseruatur Mantuæ in basilica S. Andreæ. In cuius honorem Vincentius Mantuæ Dux an. 1608. ordinem Equestrem Redemptoris instituit, Paulo V. Papa approbante. Osnaburgensis in Westfalia Episcopatus à Carolo M. dotatur; Græcis ac Latinis scholis ibidem institutis. Primus illius loci Episcopus fuit S. Wiho, Leonardiæ in Frisia occidentali natus. Ex omnibus porrò ecclesijs, quas Carolus in Saxonia construxit, prima fuit *Osnaburgensis*, ideoq; varijs priuilegijs ab eodem donata: vt liquet ex tabulis Aquisgrani datis, quas in Not. eccles. Belg. cap. 26. produxi. Præter Osnaburgensem, & alias octo sedes Episcopis nouas in Germania Carolus posuit, *Monasteriensem, Mindensem, Halberstadiensem, Paderbornensem, Verdensem, Hamburgensem* & *Hildesheimensem*: duas insuper

ad dignitatem Archiepiscopalem prouexit, Iuuauiensem seu Salisburgensem & Hamburgensem.

Carolus M. mense Iulio Aquisgrani discedens, Theodonis villam petit, inde Metas & Vogesum montem; vbi venationibus se oblectauit. In Theodonis villa denique hiemauit, vbi & filios Pipinum ac Ludouicum excepit. *Ann. Pith. Rheg.* Capitulare Dominicum hoc anno aut sequenti datum ad Theodonis Villam, apud Sirmondum in Concilijs exstat. 805

Carolus iunior cum exercitu à patre missus versus fl. Albim, Sclauorum ducem interficit. Pipinus classem contra Mauros mittit: cuius appulsum non exspectantes Mauri, Corsicam deserunt. *Ann. Pith.* 806

Ab Aarone Rege Persarum Carolus M. Aquisgrani existens legationem & munera suscipit. *Ann. Pith. Rheg.* 807

Godefridus Danorum Rex bellum contra Francos ad Albim gerit. Carolus M. Quadragesimalis ieiunij tempus & Pascha Nouiomagi ad Vahalim transigit: vbi & Eardulfum Nordanhumbrorum Regem ex Britannia profugum recipit. *Ann. Pith.* 808

Carolo M. ex Arduenna Aquasgrani reuerso, Concilium ibidem mense Nouembri celebratur: in quo agitata est quæstio de processione Spiritus sancti, missique inde Romam legati, Bernarius Wormatiensis, Iesse Ambianensis, Episcopi, & Adalardus Abbas Corbeiensis. *Ann. Pith. Rheg.* 809

Rotrudis Caroli M. filia natu maxima VIII. Idus Iulij diē obit. Carolus M. Aquisgrani agens, & cōtra *Godefridum* Danorū Regem parans expeditionem, nuntium accipit, classem 200. nauium ex Nortmannia seu Dania in Frisiam appulisse, Danosque victores Frisonibus tributum imposuisse. Ipse itaque mox exercitum & classem contra Danos instruit, & in itinere nuntium accipit, Godefridum Regem à suis cæsum esse: cui in regno successit *Hemmingus*, filius fratris eius, & pacē cum Imperatore fecit. Imperator autem Aquasgrani reuersus, legationes audiuit, pacemque cum Nicephoro Græcorum Imperatore & cum Abulaz Hispaniæ Rege fecit. Nam Nicephoro Venetiam reddidit, & Haunricum Comitem, olim à Saracenis captum, Abulaz remittente, recepit. *Ann. Pith.* Gerbaldus Ep. Leodicensis XV. Kal. Nouembris moritur, cui anno proximè sequenti Walcādus seu Waltgaudus successit. Pipinus Caroli Imp. filius Italiæ Rex moritur, relicto Bernardo ex concubina filio. 810

Nicephorus Imp. CP. à Bulgaris in bello circumuentus 26. Iulij cecidit, cùm annos 9. imperasset. STAVRACIVS eius filius in prælio vulneratus, paucis mensibus regnauit. Nam anno eodem MICHAEL CVROPALATES, cognomento Rengabe, die 5. Oct. Imperator acclamatur. Anno ab Incarnatione Domini 811. Carolus M. Aquisgrani existens, anno regni sui in Francia 43. in Italia 36. Imperij II. Indictione IV. fecit diuisionem thesaurorum aliarumque rerum suarum mobilium, quam post obitum suum obseruari iussit: Hildebaldo Coloniensi, Richolfo Moguntino, Wolfario Remensi, Bernoino Vesontionensi, Ioanne Arelatensi, Theodulfo Aurelianensi, Iesse Ambianensi, Hettone Treuerensi, Waltgaudo Leodicensi, Episcopis, Adalungo Abbate Vedastino, alijsque præsentibus. *Eginhart.* Carolus, Caroli M. filius primogenitus, II. Nonas Decembris moritur. *Ann. Pith.* Ad classem Instruendam Carolus Bononiam petit, & inde Gandam ad Scaldim venit, ac demum Aquasgrani. *Rhegino.* 811

812 Hemmingo Danorum Rege defuncto (sic in ms. Paderbornensi legitur) Sigifridus Godefridi Regis nepos, & Anulo Herialdi nepos succedere volentes, cùm de primatu inter se conuenire non possent, commisso prælio vterq; cecidit. Pars tamen Anulonis victrix Herialdum & Raginfridum eius fratres sibi Reges constituit. Classis Danorum Hiberniam aggressa à Scottis prælio superatur. *Ann. Pith.*

813 Carolus Imp. Amalharium Treuerensem Episcopum & Petrum Abbatem monasterij Nonantulas (sic enim legendum) Constantinopolim mittit, ad pacem cum Græcis confirmandam; Ludouicum filium suum coronat, & consortem Imperij facit. Bernardum quoque nepotem suum, Pipini filium, Italiæ præficit, & Regem appellari iubet. Pons apud Moguntiacum incendio conflagrat. *Ann. Pith.* Hoc eodem anno *iussu Caroli Concilia super statu Ecclesiarum corrigendo per totam Galliam ab Episcopis celebrata sunt: quorum vnum Moguntiaci, alterum Remis, tertium Turonis, quartum Cabillone, quintum Arelati congregatum est*: vt Eginhartus in Chronico loquitur. Eodem nomine ac numero in Annalibus Pithœanis, & à Rheginone alijsque recensentur. Si temporis spectanda est ratio, Arelatense & Remēse Maij mensis notam præferunt, Moguntinum Iunij, reliqua duo notam nullam habent: quamquam omnia per æstatem huius anni habita fuisse certò constat. Michaël Curopalates an. 813. à Bulgaris victus LEONI ARMENIO Imperium Constantinopolitanum cessit, qui à Nicephoro Patriarcha die 2. Iulij coronatus est: vt Theophanes narrat, cuius Historia hoc anno definit.

814 Carolus Magnus Imp. & Rex Francorum, V. Kal. Februarij, Aquisgrani diem claudit extremum, ætatis 71. regni 47. imperij 14. anno, ibidem conditus. Legitimas coniuges quattuor habuit, videlicet *Bertradam* Desiderij Langobardorum Regis filiam, *Hermengardem* N. Ducis Sueuiæ filiam, Geroldi Boiorum Prætoris sanctitatis opinione clari sororem, *Fastradam* Rodolfi Comitis Frāci sororem, & *Luitgardem* Frederici filiam. Ex prima & quarta nullas habuit proles. Ex Hermengarde nati sunt ei decem liberi, *Carolus* Rex Alemanniæ & partis Burgundiæ, *Pipinus* Rex Italiæ, *Ludouicus* Pius Imperator, *Lotharius* qui infans obijt, *Rotrudis*, Hermanno Contracto Riddrudis, sponsa Constantini Imp. CP. *Berta* vxor Angilberti, mater Harnidi & Nithardi scriptoris, *Gisla, Gertrudis, Hildegardis* & *Adelhaidis*: quarum duæ postremæ infantes obierunt sepultæ Metis in monasterio S. Arnulfi. Ex Fastrada natæ sunt *Theodrada* & *Hiltrudis*. Septem proles insuper naturales habuit, videlicet *Pipinū Gibbosum* monachum Prumiensem, *Rothaidem, Rothildem, Adaltrudem, Drogonem* Episcopum Metensem, *Hugonem Magnum* cognomento Abbatem, Ducem Burgundiæ, & *Theodericum*.

Ex Mathalgarde Rothildem, ex Gersninda Saxonica Adaltrudem, ex quadam nomine Regina Drogonem Episcopum & Hugonem Magnum, ex Adalinda seu Adaluide Theodericum procreauit. Sed hæc iuuenilis ac militaris ætatis delicta factus prouectior optimus Imperator, vita inter clericos ac monachos sanctissimè transacta, egregiè expiauit; plurimis item ecclesijs per Germaniam ac Galliam ædificatis, & Christiana religione apud Saxones, Danos, Hunnos seu Pannones, Sclauos, aliosque populos latissimè propagata. Viros eruditos, in his *Alcuinum* suprà laudatum, *Paulum Diaconum* Foroiuliensem, Warnefridi Langobardi filium (qui ipsius iussu de gestis Langobardorum

dorum & Episcopis Metensibus scripsit) *Eginhardum* seu Einhardum cognomento Sapientem, suum posteà præconem, *Vsuardum* Martyrologij concinnatorem æstimauit ac fouit, & ipse variè doctus atq; eruditus: vt Epitaphium, quod versibus Hadriano Papæ scripsit, abundè testatur. Carolo defuncto filius LVDOVICVS ab insigni vel in diuinas res vel in suos pietate cognomen Pij adeptus, successit; reliquis Caroli filijs, ipso adhuc superstite, exstinctis. Caroli Magni, Lud. Pij, & aliorum illius stirpis Regum Francicorum stemma, in Tabulam genealogicam redactum, exstat in nostra Notitia eccles. Belgij cap. 26. & 36.

Nouiomense Concilium celebratur à Vulfario Archiepiscopo Remensi cum suffraganeis Episcopis, Hildoardo Cameracensi, Ermenone Siluanectensi, Iesse Ambianensi, Ragimberto Bellouacensi, Grimboldo Morinensi, Rhotaldo Suessionensi, Wendilmaro Nouiomensi & Ostroldo Laudunensi. In hac Synodo composita est controuersia, quæ inter Episcopum Nouiomensem & Suessionensem versabatur de quibusdam parochijs, quas vterque ad diœcesim suam pertinere contendebat: vt Flodoardus lib. 2. Hist. Remensis cap. 18. narrat. 814

Herialdus, Rheginoni Heroldus, primus Rex Danorum Christianus, à filijs Godefridi quondam Regis pulsus, ad Lud. Pium Imperat. venit, auxilium implorat & impetrat. *Annal. Pithœani.* Lud. Pius Imp. Blandiniensi anno 815. & Bauonico anno 819. monasterijs apud Gandam ad Scaldim sitis, priuilegia immunitatis concessit, Einhardo vtriusque loci Abbate petente. Diplomata in nostra Not. eccles. Belgij cap. 27. exstant. In Chronico manuscripto dicti cœnobij Bauonensis traditur, Einhardum fuisse XV. Bauonensem & IX. Blandiniensem Abbatem. Idem primus Abbas Selingestadensis monasterij exstitit, quod ipse in diœcesi Moguntina suo ære construxit ac dotauit: vt rerum Germanicarum scriptores narrant. Romæ quidam primores in necem Leonis III. Papæ conspirantes interficiuntur. *Annales Pithœani.* 815 816

Leo III. Papa VIII. Kalendas Iunij moritur, cui Stephanus IV. successit. Is duobus vix mensibus exactis, in Galliam perrexit: cumque Remos venisset, in illius vrbis ecclesia LVDOVICVM PIVM sacro oleo inunxit, & imperiali diademate, cum *Ermingarde* coniuge hoc ipso anno coronauit: vt Ademarus in vita Ludouici, Theganus Chorepiscopus, & ex hoc Flodoardus lib. 2. cap. 19. narrant. Hildoardo Episcopo petente, Ludouicus Imperat. ecclesiæ Cameracensi priuilegium immunitatis concedit; quod Baldericus in Chron. Cameracensi recitat. AQVISGRANENSE Concilium anno Incarnationis Dominicæ 816. Indictione X. celebratur. In hoc Concilio, Ludouici Pij Imper. iussu, duplex libellis duobus, vt præfatio docet, condita est Regula, vna *Canonicorum*, quæ sæpè hactenùs vulgata fuit, altera *Sanctimonialium* canonicè viuentium, quam Sirmondus tomo 2. Concil. Galliæ, ex Nic. Fabri, nostri olim Parisijs amici, ms. codice primus dedit in lucem. Qua in re præcipuam operam nauasse dicitur *Amalarius* Metensis ecclesiæ Diaconus, is cuius exstant ad eumdem Ludouicum libri De diuinis officijs. Ab eo enim ferunt, facta è palatio librorum copia, totum hoc opus ex diuersis Doctorum sententijs concinnatum, Concilijque iudicio & auctoritate

comprobatum: quod inter alios tradit Ademarus in Chronico Engolismensi. Ceterùm in ista Canonicorum Regula multa citantur nomine Prosperi ex libris tribus De vita contemplatiua; quos non esse Prosperi, sed *Iuliani Pomerij*, Isidorus lib. de Scriptoribus eccles. cap. 12. docet. Fuit autem Pomerius hic Afer Maurusque patria, sed (quod ex vita Cæsarij, & ex Ruricij ad Pomerium ipsum epistolis intelligere licet) in Gallia primùm Rhetor, tum presbyter & Abbas apud Arelatenses floruit. Alius ab isto fuit Iulianus Toletanus Antistes, qui libros tres de Prognosticis futuri sæculi, & alios totidem aduersus Iudæos scripsit; vt Sirmondus in Notis ad cit. Concilium Aquisgranense docet. Missa sunt autem vtriusque Regulæ supra nominatæ exemplaria in singulas Galliæ ac Germaniæ prouincias, cum epistola Lud. Pij Imp. ad vniuscuiusque prouinciæ Metropolitanum, vt ea in prouincia sua diligenter transcribi & obseruari faceret. Hinc epistolarum, quæ passim occurrunt, tituli sunt diuersi. In exemplari quo Sirmondus est vsus, quia in Aquitaniam secundam missum fuit, inscriptio præfert nomen *Sicharij* Archiepiscopi Burdigalensis: in Autissiodorensi nomen exprimitur *Magni* Archiepiscopi Senonicæ vrbis, quæ illius prouinciæ est caput. Omnes porrò illæ epistolæ eiusdem sunt argumenti, tametsi quædam, prout res postulabat, in singulis sunt diuersa. Istam verò Regulam seu Formulam canonicæ institutionis olim in Canonicorum passim manibus fuisse, & ex ea quotidie Caput vnum aut partem Capitis in Choro ad finem Primæ Horæ (vt vocant) legi solitam, constat ex vsu ac consuetudine multarum veterum Ecclesiarum. Sic & anno 817. monachis in Aquisgranensi Abbatum conuentu cap. 69. præscriptum fuit, *vt ad Capitulum primitùs Martyrologium legatur, & dicatur Versus, deinde Regula aut Homilia legatur, deinde, Tu autem Domine, dicatur.* Quod hodieque monachi omnes obseruant. Vtinam & Canonici suam Regulam frequentiùs legant! & vtinam aliquis Antistes Regulam virginum Canonicarum (quas vulgò Canonissas vocant) ex Latino in linguam Germanicam & Gallicam curet transferendam! in vsum tot illustrium ac nobilium illius sexus collegiorum, quæ in Germania, Gallia Belgica ac Lotharingia potissimùm florent, quæque Itali, Hispani, Galli, & alij exteri quàm maximè admirari solent. De ijs Molanum lib. 1. de Canonicis cap. 15. consule, & libellum nostrum De collegijs Canonicorum 1615. Coloniæ editum, si placet, lege.

817 Stephano IV. Papa VIII. Kal. Februarij defuncto, Paschalis post biduum succenturiatur. Vt in Aquisgranensi Episcoporum Concilio tradita superiore anno fuerat Regula Canonicis & Sanctimonialibus, sic & in Aquisgranensi Abbatum conuentu monachis hoc anno Capitula 80. sunt præscripta; quæ apud Sirmondum tom. 2. Conc. extant, & à Leone Ostiensi eximiè laudantur. Quanto autem studio adlaborarit Ludouicus, vt ab omnibus obseruarentur, declarat vitæ scriptor: *Constituit Imperator Benedictum Abbatem, & cum eo monachos strenuæ vitæ, qui per omnia monasteria euntes vniformem traderent cunctis monasterijs, tam viris quàm feminis, viuendi secundùm regulam S. Benedicti incommutabilem morem.* Ad hunc ipsum conuentum pertinere videtur & Notitia monasteriorum, quæ in regno vel Imperio militiam, dona, vel solas orationes debebant. Quam Notitiam ex codice monasterij S. Ægidij apud Septimanos Sirmondus lib. 2. Conciliorum edidit. Ludouicus Imper. donationes Ecclesiæ Romanæ ab auo suo Pipino,

&

& à patre Carolo factas, Paschali Papæ confirmat. Hildegrimus primùm Catalaunensis, pòst Halberstadiensis Episcopus moritur, sepultus Werdenæ, apud fratrem suum S. Lutgerum Monasteriensem I. Episcopum: quod monasterium à Lutgero incohatum Hildegrimus ipse perfecerat. Ossa S. Huberti Ep. Leodicensis per Walcandum Episcopum, Leodico (vbi hactenus in ecclesia S. Petri adseruata fuerant) transferuntur Andainum; quod nunc est illustris monachorum Benedictinorum Abbatia in Arduenna, S. Huberti titulo & peregrinationibus clara. Qui quidem monachi, amotis clericis, hoc ipso anno Andaini sunt collocati à Walcando Episcopo; vt Anselmus rerum Leod. scriptor cap. 34. narrat. Ludouicus Imp. filium suum primogenitum Lotharium imperij consortem facit ac coronat: Pipinum verò Aquitaniæ, Ludouicum Baioariæ præficit, & Reges appellat. *Ann. Pithœani.*

Britannia minore debellata, Ludouicus Pius Imp. per Rotomagum, 818
Ambianos, Cameracum & Haristallum, redit Aquasgrani. In eo itinere *Irmingardis* vxor ipsius moritur Andegaui, V. Nonas Octobris. *Ann. Pith.* Bernardus Italiæ seu Langobardiæ Rex (qui patrem habuit Pipinum Lud. Pij fratrem, quique anno superiore contra Ludouicum rebellarat) Francorum iudicio excæcatus, moritur. Coniurationis socij, aut de ea suspecti, in monasteria detruduntur; in his numerantur *Drogo*, *Hugo* & *Theodericus*, Caroli Magni naturales filij. Eodem tempore S. Adelhardus Abbas Corbeiensis, calumnijs impetitus, exulare iussus est in monasterio Gemeticensi. Wendilmaro Episc. Tornacensi petente, Ludouicus Imperat. dat fundum ad claustra Canonicorum Tornacensium dilatanda. *Not. eccles. Belgij cap. 28.*

Lud. Imp. Aquisgrani conuentum habet, & Iuditham filiam Wel- 819
fi Comitis ducit vxorem. Pipinus eius filius Vascones vincit & subigit. S. Bonifacij martyris basilica in monasterio Fuldensi ab Heistulfo Archiepisc. Moguntino in honorem S. Saluatoris dedicatur, & ossa eiusdem martyris transferuntur, Kalendis Nouembris. *Annal. Pithœani.*

Normannicæ naues XIII. primò Flandrensem oram, pòst circa Se- 820
quanæ ostium, denique Aquitaniam depopulantur. *Ann. mss.* Leo Armenius Imp. CP. ipso Natalis Dominici die à Michaële Balbo, quem maiestatis reum in custodia detinebat, inter sacra ipsa trucidatur: & post eum regnat idem *Michaël*, ab linguæ vitio *Balbus* appellatus, Amorio, quod est opidum Phrygiæ, oriundus. Is sacras imagines & Catholicum nomen omne proscripsit. *Curop. Zonar. Cedrenus.*

Adelardus Abbas, Gemetico euocatus, monasterio Corbeiensi 821
redditur. Ludouicus Imper. mense Februario conuentum Aquisgrani habet, exinde alium post Pascha Nouiomagi ad Vahalim (quò per Mosam descenderat) præsentibus Paschalis Papæ legatis: vbi diuisionem regni inter filios anteà statutam confirmat. Denique tertium in Theodonis villa conuentum celebrat, in quo Lotharius Ludouici filius Hermingardem duxit vxorem. *Ann. Pithœani.* Concilio isti apud Theodonis villam, aduersus percussores clericorum, celebrato Episcopi 32. interfuerunt; Aistolfus Moguntinus, Hildebaldus Coloniensis, Hetto Treuerensis & Ebbo Remensis, Archiepiscopi, cum suis singuli Suffraganeis:

vt Burchardus l. 6. c. 5. & Iuo Parte 10. c. 134. tradunt. De hoc Concilio sic Eginhartus in Chronico: *Mense Octobri conuentus generalis apud Theodonis villam, magna Francorum frequentia, celebratur, in quo Lotharius Ludouici Imp. primogenitus Irmingardam, Hugonis Comitis filiam duxit vxorem.* Huic conuentui alio pôst anno successit alter apud Triburiam: in quo Ludouicus, quod in priore Synodo rogatus fuerat ab Episcopis, decretum edidit aduersus percussores clericorum. Quem conuentum Triburiensem incautè nonnulli cum eo confundunt, qui plurimis pôst annis habitus est sub Imp. Arnulfo, vt Sirmondus notat.

822 Rabanus Maurus creatur Abbas Fuldensis. Ebbo Remorum Episcopus genti Nortmannorum seu Danorum euangelizat verbum Dei. *Ann. Pith.* Ebboni socium in prædicatione Euangelica se adiunxit Halitgarius Ep. Camaracensis. Ludouicus Imp. fratribus suis, quos inuitos tonderi iusserat, reconciliatus, & tam de hoc facto quàm de ijs quę erga Bernardum, fratris sui Pipini filium, & erga Adelardũ Abbatem eiusque fratrem Walachum gesta fuerant, in Concilio Attiniacensi mense Augusto publicam pœnitentiam egit. *Eginhart. in Chron.* Hincmarus huic Synodo legatos Romanæ Sedis interfuisse scribit in libro de diuortio Lotharij & Tetbergæ.

Ceterùm in hoc cõuentu Attiniacensi Capitulare istud editũ censet Sirmondus, quod Ansegisus Abbas in priorem partẽ libri 11. Capitularium retulit; ideóque *Capitulare Attiniacense* meritò appellare liceat. Continet id Admonitionem generalem ad vtriusque ordinis homines, cum Instructione Missorum dominicorum, quos in diuersas regni prouincias Lud. Pius tunc destinauit. Loca porrò, in quibus Missi dominici legatione tunc functi fuerunt, Can. 25. hæc exprimuntur: *In Vesontio, quæ est diæcesis Bernoini Archiepiscopi, Heiminus Episcopus & Monogoldus Comes. In Moguntia, quæ est diæcesis Heistulfi Archiepiscopi, idem Heistulfus Episcopus & Ruotbertus Comes. In Treueris Hetti Archiepiscopus, & Adalbertus Comes. In Colonia Hadaboldus Archiepiscopus, & Ecmundus Comes. In Remis Ebbo Archiepiscopus quando potuerit, & quando ei non licuerit, Ruotadus Episcopus eius vice, & Ruotfridus Comes sint super sex videlicet Comitatus, id est Remos, Catalaunem, Suessionem, Siluanectem, Beluacum & Laudunum. Super quatuor verò Episcopatus, qui ad eamdem diæcesim pertinẽt, id est, Nouiomagensem, Ambianensem, Taruanensem & Camaracensem, Ragenarius Episcopus & Berengarius Comes. Senones Hieromias Archiepiscopus & Donatus Comes. Rotomagum Willebertus Archiepiscopus & Ingobertus Comes. Turonem Landrannus Archiepiscopus, & Ruotbertus Comes. Lugdunum, Tarentasia & Vienna, Albericus Episcopus & Richardus Comes.*

Ex his liquet Comites in Gallia olim non fuisse hereditarios: qualis nec *Berengarius* paulò antè memoratus fuit, quem Lud. Pius super Nouiomensi Episcopatu (qui cum Tornacensi tunc erat vnitus) & Taruanensi, hoc est, in Flandria Comitem ad tempus constituit. Primus autem Flandriæ Comes hereditarius fuit *Bald. Ferreus*, vt infrà dicam.

823 Gundulfo Metensi Episcopo defuncto succedit *Drogo*, Caroli M. ex concubina filius. Corbeia Saxonica ad Visurgim fl. in diœcesi Paderbornensi, suadente S. Adelardo, à Lud. Pio fundatur. Adalungus Abbas Vedastinus ab eodem Ludouico legatus Romam mittitur. S. Vrsmari Episcopi & Abbatis Laubiensis ossa è terra eleuantur. *Sigeb.*

824 Cùm ad Lud. Pium venissent Michaëlis & Theophili Græcorum Imp. legati, atque inter cetera dissidium exposuissent, quod in Eccle-

sia

sia Orientali propter Imagines versabatur, quas alij colendas, alij non colendas esse contenderent, seque hac de caussa Romam quoque ad Eugenium II. Papam ituros significassent: Ludouicus, pacis componendæ studio, Episcopos Parisijs in palatio an. 824. Kalendis Nouembris conuenire, sanctorumque Patrum de Imaginibus sententias colligere iussit, quæ Pontifici ad rem definiendam adiumento, vt aiebat, futuræ viderentur. Hanc illorum Collectionem cùm per Halitgarium & Amalarium Episcopos accepisset Ludouicus, eam mox Romam misit ad Eugenium cum priuata epistola sua; quam Sirmondus to. 2. Concil. solam, cum subnexo ad Hieremiam & Ionam Episcopos Romam missos Commonitorio, edidit; ceteris quæ in huius Parisiensis conuentus actis continentur prætermissis, quòd Gallorum eius sæculi ab Imaginum cultu abhorrentium errorem siue hæresim redoleant. Quæ omnia à Bellarmino & Baronio accuratè refutata, atque à Gallis posteà ipsis mutato consilio receptoq; imaginum cultu, damnata sunt. Paschalis Papa 14. Maij moritur: Eugenius II. post dies 4. sufficitur. Ludouicus Imp. filium suum Lotharium Romam mittit: ipse in Britones Aremoricos rebelles mouit. *Ann. Pith.*

Wihomarcus Brito Aremoricus Francorum terminos infestare non cessat, donec ab hominibus Lamberti Comitis occiditur. Ludouicus Imp. cum filijs Godefridi Danorum Regis pacem confirmat. *Ann. Pith.* 825

Herialdus, Sigeberto Harioldus, Rheginoni Heroldus, Danorum Rex, cum vxore & magna Danorum multitudine, Moguntiæ baptizatur, & pars Frisiæ in beneficium seu feudum ipsi à Ludouico Imp. datur. Georgius presbyter Venetus cum Baldrico Comite Foroiuliensi veniens, Organum hydraulicum Aquisgrani construit. Hilduinus Abbas S. Dionysij ossa S. Sebastiani Roma in Galliam adfert, & apud Suessiones collocat. Ludouicus Imp. Kalendis Iunij ad villam Ingelheim venit, ibidemq; in palatio conuentum habuit, & legationes tam à Sede Romana quàm à Monte Oliueti, per Dominicum Abbatem perlatas, audiuit. 826

Ansegisus Abbas Lanbiensis Capitula siue Edicta Caroli Magni, Lud. Pij & Lotharij Imperatorum, à se in ordinem digesta, publicat: vt in sua præfatione testatur. Eugenius Papa 11. Augusti moritur, post quem Valentinus 40. diebus præfuit. Huic Gregorius IV. die 24. Septembris sufficitur. 827

Conuentus Aquisgrani mense Februario habetur. Halitgarius Cameracensis Episcopus (qui hortante Ebbone Arch. Remensi libellos sex De remedijs peccatorum & ordine pœnitentiæ conscripsit) legatus à Lud. Pio Constantinopolim ad Michaëlem Balbum Imp. mittitur. Inde rediens, SS. Stephani, Cosmæ, Anthimi Nicomediensis Episcopi & Theodori martyris reliquias secum attulit, & in cathedrali basilica Cameracensi collocauit. *Balder. l.* 1. *c.* 40. Anno superiore mense Nouembri, SS. Marcellini & Petri martyrum ossa ex Vrbe Roma Suessionem translata fuerant. Ea hoc anno post Pascha Aquasgrani, inde Valentianas ad vicinum S. Saluij monasterium translata, multis miraculis clarent. Adseruantur eadem hodieque in Hasnoniensi Benedictinorum apud Hannones Abbatia, & pro parte apud Traiectum Mosæ in crypta basilicæ S. Seruatij. Michaële Balbo apud Græcos imperante, *Creta* à Saracenis Hispaniensibus circa annum 823. fuerat occupata. Anno autem 828. *Sicilia* à Saracenis Africanis fuit subacta, prodi- 828

proditione Euphemij, qui in Syracusana obsidione confossus perfidiæ pœnas dedit. Exinde Calabria, Apulia, & alia Italiæ loca pleraque Saracenis patuerunt. Sub finem anni 828. Aquisgrani constitutum fuit, *qualiter conuentus Episcoporum debeat fieri in quatuor locis, id est, in Moguntiaco, in quo isti Archiepiscopi cum suis Suffraganeis conuenire debent, Autgarius, Hadebaldus, Hetti, Bernuinus. In Parisio Ebbo, Ragnoardus, Lantrannus, Archiepiscopus Senonis qui fuerit, cum suis Suffraganeis. In Lugduno Agobardus, Bernardus, Andreas, Benedictus, Agericus, cum suis Suffraganeis. In Tolosa Notho, Bartholomæus, Adalelmus, Aiulfus, cum suis Suffraganeis.* Dicitur autem, *Senonicæ vrbis Archiepiscopus qui fuerit*, post Hieremiam scilicet, qui nuper obierat. Is autem fuit Aldricus.

829 Iuxta cõstitutionem Aquisgrani sub finem anni superioris factam, hoc anno varijs locis quattuor Concilia sunt habita: ex quibus vnicum *Parisiense* ordine sextum, ab Episcopis quattuor prouinciarum Rhemensis, Senonensis, Turonensis & Rotomagensis, VIII. Idus Iunias celebratum, apud Sirmondum exstat: cætera videntur interijsse. Hoc ipso anno Wormatiæ conuentus, mense Augusto, præsente Lud. Pio cum Gregorij Papæ legato, est habitus. Exinde Ludouicus filium suum Lotharium in Italiam misit, & Bernardum Comitem Barcinonensem cubiculo suo præfecit: quæ caussa fuit subsequentis discordiæ.

830 In Ludouicum Imp. filij ac proceres Compendij conspirant, ob suspicionem adulterij *Iudithæ* vxoris illius cum *Bernardo* Cubiculario paulò antè memorato. Quæ conspiratio anno proximè sequenti suppressa fuit in conuentu Noniomagensi. *Ann. Pith.* S. Fredericus Episcopus Vltraiectinus apud Frisios prædicat contra hæresim Arianam, quâ tunc illa prouincia laborabat. In sancto opere coadiutor illi fuit *S. Odulfus* presbyter, Orschoti in Campania Brabantiæ natus, qui Stauriæ, celebri tunc Frisiæ emporio, monasterium ædificauit: quod, amotis clericis, Andreas Ep. Vltraiectinus circa an. 1132. Benedictinis Ostbrouca euocatis tradidit.

831 Buno Hirsfeldensis & Rabanus Fuldensis Abbates ponunt fundamenta ecclesiæ S. Wigberti Fritislariæ. Ad hunc Bunonem Lupus Seruatus an. 836. scripsit vitam eiusdem S. Wigberti, à Ioanne Busæo Moguntiæ editam. Villas aliquot monasterij Rodenacẽsis (nunc Rotnacensis Canonicorum in Flandria collegij) Lud. Pius dat in beneficium Hildefrido sub annuo censu. *Not. eccles. Belg. c.* 28.

832 Walcando Episcopo Leodicensi VI. Idus Aprilis defuncto, Pirardus sufficitur. Theodericus, Halitgarij in Episcopatu Cameracensi successor, floret, qui hoc ipso anno XVI. Kal. Decemb. ordinationem clericorum fecit in monasterio Laubiensi. *Baldericus l.* 1. *c.* 41. Hirsaugiam hoc anno fundatam tradit Lambertus Scafnaburgensis. In cœnobio S. Dionysij propè Parisios, Hilduino Abbate petente, Lud. Pius monasticum ordinem, per Aldricum Senonensem & Ebbonem Remensem Archiepiscopos, restituendum curat.

833 Apud Compendium palatium Lud. Pius exauctoratur, & regno ad tempus priuatur, agente Lothario Ludouici filio. Inter Episcopos Lotharianæ factionis, post Ebbonem Remensem, præcipui memorantur, Agobardus Lugdunensis, Bernardus Viennẽsis, Bartholomæus Narbonensis, Iesse Ambianensis, Helias Tricassinus & Hereboldus Autissiodorensis. Gregorius IV. Papa ad res istas componendas Roma in Alsatiam venit, sed nihil aut parùm obtinere potuit.

S. Anſchairus Bremenſis & Hamburgenſis Epiſcopus, cùm in Flandriam hoc ferè tempore veniſſet ad monaſterium Thoroltanum, ſibi in vitæ ſubſidium à Lud. Pio attributum, eodem in loco puerum *S. Rembertum* inuenit, atque in monaſterio Thoroltano inſtituendum curauit. Rectè inſtitutum poſteà comitem habuit, atque in Epiſcopatu ſucceſſorem. Thorolti in diœceſi Brugenſi, loco monaſterij ſupereſt hodie Canonicorum S. Petri collegium, à Roberto Friſio, Flandriæ Comite, prædijs auctum. 833

In conuentu apud S. Dionyſium habito, Lud. Pius Eccleſiaſticæ communioni reſtitutus, Imperij quoque ornamenta recipit, Dominica 2. Quadrageſimæ, quæ tunc in Kalendas Martias incidebat. Lotharius filius, relicto ibi patre, tacita fuga excedit, & Viennam petit. Ludouicus vxorem ex Italia (quò ſe receperat) reductam recipit. *Ann. Pithœani.* 834

In Concilio apud Theodonis villā proximis ante Quadrageſimam diebus celebrato, Lud. Pius ab Epiſcopis iterùm reſtituitur. Vbi cùm ab Epiſcopis ampliùs XL. qui conuenerant, atque inter ceteros ab Ebbone Remorum Antiſtite, approbata fuiſſet Imperatoris reſtitutio, in Metenſium vrbem omnes cum Imperatore regniq; primoribus profecti ſunt, atque in S. Stephani baſilica, relectis à Drogone Epiſcopo, quæ de reſtitutione Imperatoris acta fuerant, inter Miſſarum ſacra, die Dominica quæ Quadrageſimæ initium præcedebat, ſeptem Archiepiſcopi ſeptem reconciliationis Eccleſiaſticæ orationes ſuper eum cecinerunt, Deoque vniuerſi multas gratias reddiderunt. Poſt hæc ad Theodonis villam denuò regreſſi Synodum inſtaurarunt, Ebbonemq; Lotharianæ factionis incentorē accuſauit Imperator, quòd falſis ab eo criminibus appetitus, regno deiectus atque Eccleſiæ aditu excluſus fuiſſet. Ebbo autem vi conſcientiæ oppreſſus, Epiſcoporumque conſilio vſus, libellum Synodo in abdicationem ſui ſponte obtulit. Quo lecto, omnium ſententijs à pontificali miniſterio ceſſare iuſſus eſt: vt Flodoardus lib. 2. Hiſt. Rem. c. 20. & Hincmarus in poſteriori opere aduerſus Gotheſcalcum c. 36. fusè narrant. Eodem tempore & Agobardus Lugdunenſis Antiſtes depoſitus fuit. Nortmanni Doreſtadum vaſtant, Andwerpiam ciuitatem incendunt, ſimiliter & Witthham emporium iuxta oſtium Moſæ fluminis; & à Friſonibus tributum accipiunt. *Ann. Pith.* 835

Aquiſgranenſe II. Concilium, Lud. Pij iuſſu, VIII. Idus Februarias, Indictione XIV. celebratur, exſtatque apud Sirmondum & alios. Nortmanni tributum exigentes in Walchram inſulam venerunt, ibiq; Eggihardum eiuſdem loci Comitem & Hemmingum Halpdani filium, cum alijs multis, XV. Kal. Iulij occiderunt. Doreſtadum iterùm vaſtarunt, acceptoque à Friſonibus tributo reuerſi ſunt. Imperator Aquiſgrani hiemauit. *Ann. Pith.* Walchram ſeu Walachriam *Walcheren*, Comitatus Zelandiæ inſulam primariam (in qua Middelburgum vrbs eſt Epiſcopalis) an. 838. à Nortmannis vaſtatam, Sigebertus narrat. A Zelandis & Halandis ſeu Holandis Daniæ populis (qui cum reliquis Nortmannis ſeu Danis his tēporibus in Germaniam noſtram inferiorem irruperunt) exiſtimo noſtros Hollandos & Zelandos hæc ſua nomina accepiſſe. Berengarius Dux Lud. Pio fidelis moritur. Thegani Treuer. Chorepiſcopi opus De geſtis eiuſdem Auguſti deſinit. Ieſſe Epiſcopus Ambianenſis in Italia moritur. 836

S. Euerardus Comes ſeu Marchio, fundator eccleſiæ Ciſonienſis 837
quæ

(quæ est Canonicorum regularium in diœcesi Tornacensi) anno 24. Lud. Pij, Testamentum suum condit, lectu dignissimum, quod nos in Codice Donationum piarum c. 21. & in Not. ecclesf. Belgij c. 19. publicauimus: vbi & stemma eiusdem Euerardi ac liberorum exstat. Idem Euerardus vxorem habuit *Gislam*, Lud. Pij filiam, ex qua plures vtriusque sexus liberos sustulit; inter alios *Berengarium* Italiæ Regem, infrà memorandum. In Cisoniensi autem monasterio Rainardus Ar. Remensis an. 1129. ordinem canonicum instituit, Angelone primo Abbate regulari ibidem collocato. In Cisonio S. Callisti Papæ ossa adseruantur, quæ ex Italia S. Euerardus transferenda curauit: vt Flodoardus in Hist. Remensi narrat. Optima pars regni Francorum Carolo Caluo iuueni datur. Pipinus Lud. Pij F. Rex Aquitanorum mense Nouembri moritur (*Ann. Pith.*) relictis duobus filijs *Pipino* & *Carolo*; qui cùm Aquitaniam sibi vindicare posteà voluissent, iussu Caroli Calui in monachos attonsi & S. Amandi cœnobio apud Tornacum inclusi fuerunt: vbi eorum aliquando tumulum vidimus.

838 S. Fredericus Episcopus Vltraiectinus, Zelandorum Apostolus, nobili apud Frisios genere in castro Adelensi prope Franeqneram natus, impijs percussorum manibus trucidatur, & in Vltraiectina Canonicorum S. Saluatoris basilica sepelitur. Ludouicus Pius, Wormatiæ existens, regnum Francorum inter *Lotharium* & *Carolum* filios suos diuidit. Lothario, qui natu maior erat, dignitatem Imperialem tribuit; *Ludouico* autem Baioariorum prouinciam tantummodo concessit: vt infrà ad an. 843. distinctè explicabitur. Inde assumpto secum Carolo, ad disponendas Aquitanorum res, in Occidentem se contulit. *Ann. Pithœani.*

839 Ludouicus partem regni trans Rhenum, quasi iure sibi debitam affectans, facto per Alemanniam itinere, Francofurtum venit armatus. Quo comperto pater eius Lud. Pius ex Aquitania veniens, Drogonem Archicapellanum & Adalbertum Comitem cum alijs multis præmisit, ad littus Orientale Rheni tuendum. Ipse verò secutus, Pascha Aquisgrani celebrauit. Post Pascha autem collecto exercitu, filium à finibus regni in Baioariam redire compulit. *Ann. Pith.*

840 Maio mense Lud Pius Imp. ægrotare cœpit, & per Mœnum fl. nauigio Francofurtum, inde in quamdam Rheni fl. insulam propè Ingelheim delatus, XII. Kal. Iulij diem clausit extremum, anno ætatis 64 vt Rhegino, Flodoardus, Sigebertus & alij scribunt. Corpus eius à fratre Drogone Metensi Episcupo sacrique palatij Archicapellano, magno cleri ac procerum comitatu, Metas translatum & in monasterio S. Arnulfi est conditum. Duas is coniuges habuit *Hermengardem* Engelrami Comitis filiam, & *Iuditham* Welfi Comitis filiam, Henrici Bauariæ Ducis sororem. Ex priore nati sunt *Lotharius I.* Imperator, *Pipinus* Rex Viennæ (pater Pipini monachi, Caroli Archiepiscopi Moguntini, Bertæ Gerardo Burguudiæ Comiti nuptæ, & N. Reindardo Comiti Engolismensi nuptæ) *Ludouicus* Rex Germaniæ, *Hildegardis* vxor Theoderici Comitis, & *Alpais* vxor Begonis Comitis. Ex posteriore nati sunt *Carolus Caluus* & *Gisla* vxor S. Euerardi Cisoniensis, suprà an. 837. laudati. Ludouici Pij ac liberorum eius stemma in Not. ecclesf. Belgij c. 26. reperies.

841 Ebbonem Ar. Remensem, coniurationis in Lud. Pium conflatæ reum, in Synodo apud Theodonis villam depositum an. 835. vidimus. Post hanc ille cladem in Cisalpinis regionibus vsque ad obitum eiusdem

dem Ludouici latuit. Quo mortuo, ad Lotharium Imp. Wormatiam venit, qui pristinam illi mox sedem edicto restituit; cui Antistites XX. in Engelheim palatio publico mense Iunio subscripserunt, videlicet Drogo, Otgarius, Hecti, Amalvvinus, Audax, Archiepiscopi, Ioseph, Adalulfus, Dauid, Rodingus, Giselbertus, Flotarius, Badaradus, Hagano, Hartgarius, Ado, Samuel, Rambertus, Haiminus, Ratoldus & Amalricus Episcopi. Hoc edicto armatus Ebbo Remos rediit, sedemque recepit (quo tempore Carolus Caluus à fratre Lothario pulsus vltra Sequanam profugerat) & clericos ibi aliquot, de quibus magna posteà fuit controuersia, ordinauit, atque anno ferè integro Episcopatum tenuit. Carolum deinde audiens resumptis viribus in Belgicam aduentare, relicta iterum Sede Remensi ad Lotharium Imp. profectus est. Idem Ebbo ossa S. Donatiani VII. Remorum Archiepiscopi ad Balduinum Ferreum Flandriæ Comitem seu Marchionē transmisit, qui ea Brugis in basilica veteris burgi (hodie cathedrali) collocauit. *Ego Ebbo Remorum Archiepiscopus hunc thesaurum super gemmas & aurum pretiosum tibi, gloriose Marchio Balduine, transmitto, Donatianum scilicet septimum nostræ diœcesis Episcopum, miræ sanctitatis virum, pium exauditorem & promptissimum apud Deum intercessorem. Quod nostris & antecessorum nostrorum temporibus satis euidenter comprobatum est. Eius sanctiq. Remigij, ac innumerabilium Sanctorum vitæ scripta, Wandalorum vastatione, scias esse deleta. Hunc tuæ fidei committo, quatenus eum diuino seruitio, in quantum vales, honorifices, & sæcularibus dites.*

Post Ludouici Pij obitum inter eius filios de regni iure ac finibus orta est contentio. *Lotharius* natu maior cum exercitu Aquasgrani venit, Imperium occupat, & ad se omnia trahere tentat. Huic *Ludouicus* & *Carolus Caluus* coniunctis viribus restiterunt, victumque VII. Kal. Iulij ad Fontanetum villam magno prælio in fugam egerunt. Victoriæ huius Fontaneticæ laudem Warino Comiti Chronicon bibliothecæ Memmianæ adscribit: *Anno 841. Lotharius Imp. cum Carolo & Ludouico fratribus certamen apud Fontanetum init, & per Warinum Prouinciæ Ducem superatus fugam capessit, Francorum strage innumera peracta.* Idem Warinus olim Comes Aruernorum fuerat, cùm aduersus Lupum Vasconem conflixit; vt Lud. Pij vita testatur. Pirardus Ep. Leodicensis moritur, Hircarius succedit. 841

Orientis imperium Theophilus an. 841. moriens *Michaeli* filio relinquit, sub *Theodoræ* matris tutela.

Lotharius Imp. reparato exercitu pugnans, iterum à fratribus vincitur. Qui tandem conuenerunt, ac paternum regnum inter se diuiserunt: vt mox dicam. 842

Ludouici Pij Imp. filij, *Lotharius*, *Carolus Caluus* & *Ludouicus* paternum inter se regnum Virduni an. 843. diuidunt; vt Nithardus l. 4. docet. Sed quænam cuique fratrum pars regni obtigerit, neque Nithardi liber eo loco mutilus, neque veterum quisquam satis explicat: ceteris tamen accuratiùs Ado Viennensis in Chronico id præstitit. Cessit itaque *Ludouico* ad Orientem Germania omnis transrhenana, cum paucis aliquot cis Rhenum pagis & vrbibus, in his Moguntia, Spira & Wormatia, propter vini copiam. *Carolo* ad Occidentem Gallia obtigit, non vniuersa, sed quidquid eius ab Oceano hinc ad Mosam & Scaldim, inde ad Rhodanum & Ararim porrigitur. *Lotharius* Imperator reliquas 843

Galliæ prouincias quæ inter Mosam, Scaldim & Rhenum, quæque inter Rhodanum, Ararim & Alpes sitæ sunt, cum Italiæ regno obtinuit. Ita ex vno triplex Francorum regnum factum est: omnes enim Francorum Reges appellabantur. Gregorius IV. Papa sub anni finem moritur: cui Sergius anno sequenti die 10. Februar. succesit. In Tolosana vrbe, itemque in villa Colonia, *Couleines* prope Vindinum Cenomannorum vrbem, iussu Caroli Calui conuentus habetur: exstantque apud Sirmondum Capitula seu Decreta ijs in locis edita.

844 Carolus Caluus Bernardum Barcinonensem Ducem incautum occidit. Pipini duces eiusdem Calui exercitum VII. Idus Iunij propè Tolosam superant: in quo prælio cecidit *Hugo* Abbas cognomento Magnus, Calui patruus. *Ann. Pith.* Hugo iste, Lud. Pij ex concubina filius, Vedastini, Bertiniani & aliorum monasteriorum Abbas commandatarius fuit, pro more illius æui, itemque Dux Burgundiæ, non quidem hereditarius, sed titularis. Ex coniuge sua (cuius nomen ignoratur) duas reliquit filias, quarum prior nupsit *Roberto Forti*, Aurelianensium & Andegauensium Comiti: cuius posteritas Ducatum Burgundiæ vsque ad tempora Roberti II. Regis tenuit; vt in Annalibus Belgicis fusè explicui. Lotharius Imp. Harimalam, Filfurdum, aliasque villas ecclesiæ Aquisgranensi à Carolo M. & Ludouico Pio datas confirmat. *Not. eccles. Belg. cap.* 33.

Nullus hactenùs post S. Bonifacij Ar. Moguntini obitum (vt Hincmarus epistola 6. cap. 29. docet) honore Vicarij Sedis Apostolicæ in Gallia aut Germania fuerat perfunctus. Hoc demùm anno 844. *Drogo* Metensis Episcopus, Romam à Lothario Imp. cum *Ludouico* filio, ibidem coronando, missus, regiæ prosapiæ prærogatiua (Lotharij quippe, fratrumque Regum patruus) prælationem hanc à Sergio Papa est adeptus. Sergij ad Episcopos transalpinos epistolam, qua Drogoni vices suas delegat, Sirmondus to. 2. Concil. publicauit. In qua idem Drogo *Archiepiscopus* Metensis appellatur, singulari Sedis Apostolicæ priuilegio: quo tres Metensis ecclesiæ Episcopos, *Chrodegandum*, *Angilramnum* & hunc *Drogonem*, ornatos fuisse constat, vt pallij honore fruerentur cum titulo Archiepiscopi. Hoc ipso anno tres fratres *Lotharius*, *Ludouicus* & *Carolus* apud Theodonis villam simul conuenerunt, & Synodo ibidem Drogo Metensis præsedit. Decembri mense in Verno palatio Concilium II. habetur: primum namque sub Pipino Rege celebratum fuisse constat.

845 Aprili mense Indictione VII. apud Bellouacos Synodus habetur, cui interfuerunt Wenilo Senonensis, Erchanradus Parisiensis, Immo Noniomagensis, Rothadus Suessionensis, Simeon Laudunensis, Lupus Catalaunensis, Ragenarius Ambianensis, Helias Carnotensis, Erpoinus Siluanectensis, Agius Aurelianensis, Episcopi, & Hincmarus vocatus Remensis Archiepiscopus. Exauctorato siquidem apud Theodonis villam anno 835. Ebbone, decem annis sine Archiepiscopo fuerat Remorum Metropolis, donec in hac Synodo Bellouacensi ordinatus est Hincmarus; vt ipse lib. aduersus Gothescalcum cap. 36. & Flodoardus lib. 3. Hist. Remensis cap. 3. narrant.

Meldense concilium XV. Kalend. Iulias celebratur; cui adfuere Metropolitani Wenilo Senonensis & Hincmarus Remensis, cum suffraganeis suis; Rodulfus item Archiepiscopus Bituriuensis;

sis; cæteri verò Episcopi per litteras aut legatos. Nortmanni regnum Carol. Calui vastantes, Parisios vsque nauigijs perueniunt, & pecunia tam ab ipso quàm ab incolis accepta discedunt. In Frisia quoque ter conflixerunt, ingenti hominum strage. Castellum insuper in Saxonia, quod vocatur *Hammaburg*, depopulati sunt. Carolus tempore autumnali in Saxonia apud Padrabrunnum generale placitum habet. *Ann. Pith.*

Parisiense concilium XVI. Kal. Martias celebratur, cui præter Metropolitanos, qui ad Synodũ Meldensem cõuenerant, interfuit etiam Guntbaldus Ar. Rotomagensis, cum Episcopis suæ prouinciæ. In hac synodo priuilegium libertatis monasterio Corbeiensi, petente Ratberto Abbate, est confirmatum; quod signarunt Hincmarus Remensis, Herpuinus Siluanectensis, Guntbaldus Rotomagensis, Simeon Laudunensis, Rothadus Suessionensis, Theodericus Camaracensis, Irminfridus Bellouacensis, Wenilo Senonensis, Fulcoinus Taruanensis, Helias Carnotensis, Raginarius Ambianẽsis, Prudentius Trecassinus, Aldricus Cenomanẽsis, Agius Aurelianensis, Erchenradus Parisiensis, Freculfus Lexoniensis, Saxobodus Sagensis, Immo Nouiomagensis, Erluinus Constantiensis, Baltfridus Baiocensis, Episcopi; Ludouicus S. Dionysij, Radbertus Corbeiæ, Adalgarius S. Crucis, & Ainaldus S. Carilefi, Abbates. In *Sparnaco* Remensis ecclesiæ villa ad Matronam fl. hoc ipso anno varia Capitula sunt edita, quæ Wenilo, Guntboldus, Vrsmarus, Hincmarus, & Amalus, cum suis singuli suffraganeis, approbarunt. In his Can. 53. sic habetur: *Vt Canonici in Dormitorio dormiant, & in Refectorio comedant. Hospitalia Scottorum* (id est Hibernorum) *quæ sancti homines gentis illius construxerunt, ab hospitalitatis officio non alienentur.* Notet Lector, Scottos siue Hibernos iamolim (vt & hodie) peregrinationibus deditos fuisse. Walafridus Strabo lib. 2. vitæ S. Galli c. 46. de natione Scottorum: *quibus consuetudo peregrinandi iam penè in naturam conuersa est.* Gisalbertus, Car. Calui vasallus, Lotharij Imp. filiam rapit, & in Aquitaniam profectus, in coniugem accipit. Mauri seu Saraceni cum exercitu Romam vsque excurrentes, cùm non possent in Vrbem irrumpere, ecclesiam S. Petri vastant. *Annales Pithœani.* 846

Apud Marsnam mense Februario conuentus habetur per Imp. Lotharium, Ludouicum Germaniæ & Carolum Caluum Franciæ Reges, fratres. Capitula huius conuentus Sirmondus publicauit. Marsna, siue vt Rhegino vocat, Marsana, hodie *Mersen*, altero lapide à Traiectu Mosæ, regium olim palatium habuit: quod Gerberga Francorum Regina, vnà cum villa & prædijs adiunctis, an. 968. dono dedit monachis S. Remigij Remensis. Hi Marsnam nuper cesserunt Canonicis regularibus Aquarum curtarum in Artesia, & prædia nonnulla in regno Franciæ sita in compensationem ab Aquicurtensibus acceperunt. Sergius II. Papa 12. Aprilis moritur, cui eodem die Leo IV. succenturiatur. Hic ille est Leo, qui Saracenis Italiam vastantibus, veteri Vrbi Romanæ nouam addidit, quam Leoninam vocant; vt Anastasius in illius vita narrat. Orgario Moguntino Episcopo defuncto, Rabanus Maurus Abbas Fuldensis sufficitur, & VI. Kal. Iulij ordinatur. *Annal. Pithœani.* 847

Lotharius & Ludouicus fratres mense Februario colloquium habent ad Rheni & Mœni-Confluentes aquas. Ludouicus in autumno apud Moguntiacum generale placitum celebrat. *Annal. Pithœani.* 848

In Moguntino & Carisiacensi Concilijs Gothescalcus monachus de Prædestinatianorum hæresi conuincitur, presbyteri gradu deijcitur, & in ergastulum detruditur. Carisiacensi Synodo interfuerunt Wenilo Senonensis, Hincmarus Remensis, Fulcoinus Morinensis, Theodericus Camaracensis, Rothadus Suessionensis, Ragenarius Ambianensis, Immo Nouiomagensis, Erpoinus Siluanectensis, Lupus Catalaunensis, Irminfridus Bellouacensis, Pardulus Laudunensis, Teutboldus Lingonensis, Episcopi, Rigboldus Remorum Chorepiscopus, & Witans Camaracensium Chorepiscopus: vt Hincmarus in opere aduersus Gothescalcum narrat. Godescalci hæresim Gomaristæ in Batania ac Frisia nostrâ ætate ab inferis reuocarunt.

849 Turonense IV. Concilium, aduersus Nomenoium Britannicæ gentis Ducem, ab Episcopis quattuor prouinciarum celebratur: cui interfuerunt Landrannus Turonum, Dodo Andegauorum, Aldricus Cenomanorum, Wenilo Senonũ, Heriboldus Autisiodori, Prudẽtius Tricassinorum, Agius Aurelianorum, Ercanradus Parisiorum, Hucbertus Meldorum, Helias Carnutũ, Herimannus Niuernorum, Hincmarus Remorum, Immo Nouiomagi, Pardulus Lauduni, Rothadus Suessionum, Hilmeradus Ambianorum, Erpoinus Silnanecti, Hermenfridus Bellouacorum, Paulus Rotomagi, Saxobodus Saiorum, Freculfus Lexoniorum, Waltfridus Baiocensium, Episcopi. Leo IV. Papa per epistolam monet Prudentium Ep. Tricassinum, vt monasterium ab Adremaro structum consecret.

850 Roruc natione Northmannus, qui temporibus Lud. Pij cum fratre Harioldo vicum Dorestadum iure beneficij tenuerat, post obitum Imperatoris, defuncto fratre, apud Lotharium de proditione accusatus, in custodiam est missus. Inde fuga elapsus, in fidem Ludouici Germaniæ Regis veniens, annis aliquot inter Saxones, qui Northmannis confines sunt, vixit, collectaque Danorum manu piraticam exercuit, & loca regni Lotharij, Oceano vicina, vastauit. Denique per ostia Rheni veniens, Dorestadum occupauit. Ex quo cùm à Lothario, sine damno suorum, non posset expelli, in fidem receptus est, ea conditione vt tributis ad Regis ærarium pertinentibus inseruiret, & piraticis Danorùm incursionibus obsisteret. Nortmanni, Godefrido duce per Sequanam ascendentes, regnum Caroli Calui prædantur. Is arma parans, mutato mox consilio, Godefridum cum suis in societatem regni suscepit, & terram eis ad habitandum delegauit. *Annales Pithœani*.

851 Pipinus Rex Aquitaniæ, Pipini F. Lud. Pij N. comprehensus à suis, Car. Caluo cum regno traditur, & in Suessionense S. Medardi monasterium detruditur. Carolus Pipini frater iunior, eiusdem Calui iussu tonsus, ad Corbeiense monasterium mittitur. *Ann. Pith.* Idem Pipinus, duorum monachorum opera, è monasterio posteà elapsus est, Reginone teste. Hincmarus addit, ipsum in illa fuga sese paganis seu Nortmannis sociasse. Sed è fuga tandem retractum, castroque Siluanectensi inclusum, Rhegino idem narrat. Cuius historiæ contextum, hoc apud Rheginonem loco deprauatum, Sirmondus ex ms. codice S. Arnulfi Mẽtensis, in suis Notis ad Capitula Car. Calui, restituit. Hoc ipso anno tres fratres, Lotharius, Ludouicus & Carolus in *Marsna* fecundò conuenerunt, & Capitulis ibidem editis subscripserunt, quæ idem Sirmondus publicauit. Ebbo, ex Remensi Archiepiscopo Hildesheimensis in Germania Episcopus, hoc anno moritur Hildeshei-

mij. Alij ad an. 854. eius obitum referũt. Radbertus Abbas Corbeiensis (cuius exstat liber De corpore & sanguine Domini, & alia doctrinæ monumenta) VI. Kal. Maias in Domino obdormit.

Theodericus Episcopus Cameracensis corpus S. Vedasti inuenit Atrebati, & ad facilem translationem in theca collocat, propter crebras Nortmannorum incursiones. *Chron. Camerac.* Apud Moguntiacum præsidente Rabano, cum Episcopis atque Abbatibus orientalis Franciæ, Baioariæ & Saxoniæ, Synodus habetur. Ludouicus verò Germaniæ ac Baioariæ Rex publicis caussis litibusq; componendis insistens, ad Visurgim generalem conuentum indixit. Inde transiens per Angros, Harudos, Suabos & Holsingos, caussas populi iudicans, Thuringiam est ingressus. Post placitum Erfurti habitum, profectus Reganesburgum seu Ratisponam, Natalem Domini ibidem celebrauit. *Ann. Pith.* 852

Nortmãni per Ligerim fl. ad Turones veniunt, & basilicam S. Martini incendunt: vt in Annalibus Pithœanis legitur. *Suessionense II.* Concilium, præsente Carol. Caluo, à quinque prouinciarum Episcopis mense Aprili celebratur: cui interfuerunt, Hincmarus Remensis, Wenilo Senonensis, Amalricus Turonensis, Theodericus Cameracensis, Rothadus Suessionensis, Lupus Catalaunensis, Immo Nouiomagensis ac Tornacensis, Erpuinus Siluanectensis, Ermenfridus Bellouacensis, Pardulus Laudunensis, Hilmeradus Ambianensis, Hucbertus Meldensis, Agius Aurelianensis, Prudentius Tricassinus, Herimannus Niuernensis, Ionas Augustodunensis, Godelsadus Cabillonensis, Dodo Andegauensis, Guntbertus Ebrocensis, Hildebrannus Sagiensis, Erloinus Constantiensis, Baltfridus Baiocensis, Heirardus Lexouiensis, Ansegaudus Abrincatinus, Breidingus Matisconensis, Launus Æquolesinus, Episcopi, Ricboldus Remorum Chorepiscopus, Dodo S. Sabini, Lupus Ferrariensis, Bernardus Floriacensis, Odo Corbeiensis, Ericus Corbionensis, Bauo Orbacensis, Abbates, & alij. Synodus porrò ista à Nicolao Papa posteà reiecta fuit, non vniuersè quidem, sed ea tantùm ex parte, quæ ad clericos ab Ebbone Remensi, post eius depositionem, ordinatos spectabat: quorum caussam iterùm in Synodo III. Suessionensi discuti iussit. 853

Apud *Vermeriam* palatium regium, hodie Verberiam, ad Isaram fl. non procul à Cõpendio Picardiæ oppido, mẽse Augusto Concilium II. habetur: cui interfuerunt Wenilo Senonum, Hincmarus Remorum, Paulus Rotomagensium, & Amalricus Turonum, Archiepiscopi, cum suis suffraganeis iam nominatis. Nouembri mense Lotharius & Carol. Caluus Reges apud *Valentianas* colloquium habuerunt: exstantque apud Sirmondum Capitula ibidem edita. Valentianæ seu Valentinianæ, *Valenciennes*, illo tempore in ditione Lotharij erant, quippe nobis Brabantis cis Scaldim positæ: at posteà, in diuisione regni Lotharij iunioris, Car. Caluo cesserunt, cum pago Camaracensi. Eodem mense Nouembri idem Carolus apud *Siluacum* seu Siluaticum, villam regiam pagi Laudunensis, Capitula edidit, & Missos suos, sicut sequitur, per regnum suum ordinauit: *Missi & Pagi per Missaticos qualiter fuerunt ordinati.* I. HINCMARVS Remensis Episcopus, Ricuinus, Engiscalcus, Missi in Remtiano seu Remensi pago, Vonziso, Stadiniso, Pertiso, Barriso, Camiziso, Catalaunio, Virtudiso, Baganfoniso, Tardaniso. II. PARDVLVS Laudunensis Episcopus, Altmarus, Theodacrus, Missi in Laudunisio, Portiano, Suessonico, Vrciso & Vadiso.

Anni vulgaris Christi.

III. Immo Nouioamgẽsis Episcopus, Adalardus Abbas, Waltcandus, Odelricus, Missi in Nouiomiso, Vermandiso, Adertiso, Curtriciso, Flandra, Comitatibus Engilramni, & in Comitatibus Waltcandi. IV. Folcoinus Taruanensis Episcopus, Adalgarius, Engiscalcus & Berengarius, Missi in Comitatu Berengarij, Engiscalci, Gerardi, & in Comitatibus Reginarij. V. Ludovicus Abbas, Irmiufridus Bellonacensis Episcopus, Ingilwinus, Gotselinus, Missi in Parisiaco, Melciano, Siluanectensi, Vircasino, Beluacensi & Vindoiliso. VI. Paulus Rotomagensis Episcopus, Hilmeradus Ambianensis Episcopus, Herloinus, Hungarius, Missi in Rotmense, Tellau, Vitnau, Pontiu, Ambianense. VII. Eirardus Lexouiensis Episcopus, Theodericus Abbas, Herloinus, Hardoinus, Missi in Aprincato, Constantino, Bagisino, Coriliso, Otlingua Saxonia, & Harduini, Oxmiso & in Lisuino. VIII. Dodo Andegauensis Episcopus, Rotbertus & Osbertus, Missi in Cenomannico, Andegauensi atque Turonico, Corbouiso & Sagiso. IX. Burcardus Carnutensis Episcopus, & Rodulfus, & Heinricus Abbas, Missi in Blesiso, Aurelianensi, Vindusniso, Carentino, Durcasino, Duniso, Ebricino, Stampiso, Castriso, Pincesiso, Madreciso. X. Wenilo Senonensis Episcopus, Odo & Donatus, Missi in pago Senonico, Trecasino, Wastenis, Miliduniso, Moruiso, Prouiniso, & in tribus Arcisisis, & in duobus Brionisis. XI. Teutboldus Lingonẽsis Episcopus, Ionas Augustodunensis Episcopus, Isembardus, & Abbo Abbas, Daddo, Missi in Comitatibus Milonis, & in Comitatibus Isembardi, Augustoduno scilicet, Matisconensi, Diuionensi, Cabillono, Hattuarijs, & in Tornedriso, & in Belniso, & in Dusmiso, Comitatu Attelæ, & in Comitatu Romoldi. XII. Hugo, Gozso, Niuilungus, Missi in Niuerniso, Alciodriso, Aualiso.

Ceterùm notet hîc Lector, *Missos* & *Pagos* olim per Missaticos seu Missatica fuisse ordinatos ac distributos. Missi hodie vulgò *Commissarij* nuncupantur. Erant autem varij generis Missi. *Missi dominici* dicebantur, quos Princeps extra ordinem in diuersas regni partes ad iustitias faciendas (sic enim loquebantur) cum amplissima potestate mittebat aut constituebat. *Missi discurrentes* vocabantur, qui in prouincias ad certum aliquod negotium mittebantur; iure sic dicti, quòd in missaticis suis non subsisterent (sicut maiores Misi dominici, qui ad iustitias faciendas erant constituti) sed impositum munus celeriter obirent, eoque perfuncti regrederentur. *Missaticos* seu Missatica vocabant regiones tractusque prouinciarum, per quos Missorum dominicorum legatio & potestas porrigebatur. Hi Missatici pro arbitrio Principum maiores aut minores institui solebant; semper tamen amplissimi erant, & plures pagos comitatusque continebant.

In hac porrò legatione Car. Caluus regnum suum vniuersum (excepta *Aquitania*, quæ tunc seorsim regebatur, & *Britannia Aremorica*, quæ auctore Nomenoio rebellarat) in XII. regiones seu missaticos distribuit; atque in his XII. Missorum dominicorum collegia constituit: quorum singula, vt mos erat, Episcopum vnum alterumve, aut simul etiam Abbatem & Comitem vnum, pluresue designatos habuerunt. *Comites* autem erant Iudices totius pagi, sed *Vicecomites* nonnisi ciuitatis. Pagus verò, Comitis, id est, Comitatus, Gallicè *Pays* & *Comté*, diuidebatur in *Vicarias*, *Centenas* & *Decanias*, in quibus iudices erant Vicarij, Centenarij, nostratibus *Honderste-man*, Decani. Ceterùm Caroli M. ac successorum ætate, Comites, Marchiones ac Duces non

erant

erant hereditarij aut perpetui, sed regendis regni prouincijs ad tempus præficiebantur, & ad nutum amoueri poterant. Aimoinus l. 5. c. 1. *Anno 793. ordinauit Carolus Magnus per totam terram Aquitaniæ Comites Abbatesque, nec non alios plurimos, quos Vassos vulgò vocant, ex gente Francorum: eisq; commisit curam regni, finium tutamen, villarumq; ruralium prouisionem. Bituricæ ciuitati primò Humbertum, paulò pòst Strunium præfecit Comitem; porrò Pictauis Abonem, Petragorijs Widbodum, sed & Aruernis Iterum, nec non Walahiæ Bulum; sed Tolosæ Corsonem, Burdegalis Seguinum, Albiensibus Haimonem.*

Ceterùm in tertio Missatico nobis Belgis notandi sunt pagi, Noiomisus, id est Nouiomensis, *Noyonnois*, Vermandisus, id est Veromanduensis, *Vermandois*, Adertisus, id est, Adertensis, *Artois*, Curtricisus, id est, Cortracensis, *Courtray*, & Flandrensis, *Flandres*. Cortoriacensium fit & mentio in Notitia Imperij. Flandræ & Lud. Pius Imp. meminit, in diuisione regni quam inter filios suos fecit; exstatque apud Pithœum.

Iunio mense Lotharius Imp. & Car. Caluus colloquium habent in 854
Attiniaco palatio ad Axonam fl. in diœcesi Remensi, & posteà apud *Leudicum* seu Leodicum. His colloquijs Ludouicus Germaniæ Rex non interfuit. Caussam Annales Pithœani explicant. Idem Caluus, Immone Noniomagensi ac Tornacensi Episcopo petente, possessiones Canonicorum Tornacensium confirmat, tabulis in Vermeria palatio regio VIII. Kal. Augusti datis, quæ in Not. eccles. Belgij cap. 35. exstant. Nortmanni, qui annis 20. regni Francorum fines nauigijs accessibiles, cædibus, incendijs ac rapinis crudeliter vastauerant, in patriam reuertuntur. Ibi inter *Horuc* Regem Danorum, & *Guduim* filium fratris eius, orta contentione, se mutua cæde mactarunt. *Annal. Pithœani.*

Hoc ferè tempore obijt *S. Folquinus* Ep. Morinensis, Audomaropoli 855
in S. Bertini monasterio primùm sepultus, & an. 928. è terra leuatus, indeque Alciacum translatus. Vitam eius scripsit Folquinus Abbas & Chronographus Laubiensis, qui ab ineunte ætate monachũ in S. Bertini cœnobio egit. Folquino in Episcopatu S. Huntfridus successit. Lotharij Imper. iussu, VI. Idus Ianuarias, Indictione III. *Valentinum* Concilium III. à Lugdunensis, Viennensis & Arelatensis prouinciarum Episcopis celebratur. Leo IV. Papa 17. Iulij moritur: Benedictus III. succedit. Inter Leonem IV. & Benedictum III. mediam indocti quidam & malè feriati homines *Ioannam Papissam* inseruerunt apud Sigebertum Gemblacensem, Marianum Scottum, & Martinum Polonum. Inseruerunt, inquam, homines indocti: nam ipsi Chronicorum auctores nihil tale vnquam scripserunt aut somniarunt. De *Sigeberto* id certò mihi constat: nam exemplar autographum, aut illius saltem ætate in pergameno scriptum, Gemblaci in Brabantia nostra (vbi monachum egit) etiamnum exstat: ad cuius fidem Chronicon Sigebertinum contuli, & 1608. typis Antuerpiæ publicaui. Vsus item sum Aquicinctino, Affligemiensi seu Lipsiano, & Orteliano codicibus manuscriptis: in quibus nihil prorsus de Ioanna illa femina scriptum, ne ad oram quidem librorum, repperi. Quod ad *Marianum Scottum* attinet, Chronicon eius in pergameno, charactere vetustissimo, ipsius Sigeberti ætate, vt videtur, exaratũ in eadem bibliotheca Gemblacensi adseruatur. In eo nulla Ioannæ Papissæ fit mentio. *Martinum Polonum* nihil tale scripsisse testatur is, qui illius Chronicon

con cum manuscriptis codicibus collatum Coloniæ Agrippinæ annis superioribus edidit. Ex quibus liquet Sigebertum, Marianum & Martinum Polonum, tamquam fabulæ huius auctores & assertores à Baronio aliisque iniustè accusari. Ceterùm pro rei veritate explicanda illud dixisse suffecerit, Anastasium Bibliothecariũ, Adonem Viennensem, Rheginonẽ & alios illustres huius æui scriptores monstrum illud prorsus ignorasse. Qui quidem omnes vno ore illud explodunt, cùm Leoni Papæ Benedictum immediatè subnectunt. Anastasij verba sunt ista: *Hic Benedictus ob sanctitatem vitæ, mortuo Leone, vnus dignus successor habitus est.* Ado in Chronico suo sic loquitur: *Pontifex Gregorius moritur, atque eius loco Sergius ordinatur. Illo defuncto, Leo succedit. Quo obeunte Benedictus in Sede Apostolica substituitur.* Quin etiam Photius ipse, qui illa ætate vixit, nullo interiecto, Leoni Benedictum, huic Nicolaum, tum Ioannem substituit: vt Leo Allatius accuratè docet in sua cõmentatione 1630. Romæ edita. De hac re quid Lipsius, noster olim Louanij præceptor, senserit, libet apponere. Is in epistola an. 1595. V. Kal. Martij data, sic scribit: *De quæstiuncula, quod petis super Pontifice Ioanna femina, vt nugantur, vides quid sentiam, cùm appello nugas. Reuerà fabella est, haut longè ab audacia & ineptiis poëtarum. Vis clarè tu, & consortes illi rem videre? Adite librum Gallicè nuper scriptum, & editum Burdigalæ, auctore Florimundo Ramundo, Consiliario Regio; qui totus est in hoc argumento. Auctor ipse ad me misit, & ita plenè omnia exsecutus est, vt nobis nihil reliqui sit, præter credere & adsentiri.*

Michael Imp. Constantinopolitanus, auunculi sui Bardæ consilio vsus, matrem suam *Theodoram*, cum qua annis 14. Rempublicam administrarat, priuatam ad vitam an. 855. extrusit. Rebus deinde omnibus *Bardæ* arbitrio permissis, quem Cæsarem fecit, totum se ludis ac potationibus dedit. Ad extremũ Bardas Cæsar, assentiente Michaele & Basilio Macedone agente, an. 866. die 1. Aprilis occiditur, & paulò pòst Basilius à Michaele, Maij 26. ipsa die Pentecostes, creatur Imperator. Is Michaelem vino obrutum an. 867. trucidauit. *Curop. & Cedr.*

Lotharius Imp. in Prumiensi diœcesis Treuerensis cœnobio monachum induit, & paulò pòst ibidem die 27. Septembris decessit. *Ann. Pith.* Ex Hermengarde, Hugonis cognomento Ignaui Comitis filia, sustulit *Ludouicum* II. Imperatorem ac Regem Italiæ, *Lotharium* Regem I. Lotharingiæ, *Carolum* Regem Prouinciæ ac Burgundiæ, & *Hermengardem* vxorem Gilleberti Comitis. Regna itaque sua tres inter filios suos Lotharius distribuit; *Ludouico* Italiam cum Imperio, *Lothario* eam Galliæ partem, quæ ab illo (non à patre, quod aliis placet) exinde Lotharij regnum & Lotharingia est appellata; *Carolo* autem natu minimo Prouinciam inter Rhodanum & Alpes, cum Burgundia, attribuit. Lotharij Imp. eiusque liberorũ stemma in Tabulam genealogicam redactũ Notitia nostra eccles. Belgij c. 36. repræsentat.

Reges Lotharingiæ.

Lotharingia primùm Regibus, posteà Ducibus paruit. Primus Lotharingiæ Rex fuit Lotharius, Lotharij Imp. filius, qui Placentiæ an. 869. obiit, non relicta prole ex Theutberga coniuge. Ceterùm ex Waldrada pellice liberos reliquit, *Hugonem* an. 885. à Rheginone Prumiensi Abbate tonsum, *Bertam* matrem Hugonis Italiæ Regis, & *Gislam* Godefrido Nortmannorum Regi nuptam. Lothario defuncto, hereditas iure debebatur eius fratri *Ludouico* II. Imperatori, tunc in Italia

Italia agenti: pro quo exstat & Rescriptum Hadriani Papæ. Sed patrui ipsius *Ludouicus Germanicus* & *Carolus Caluus* obstiterunt. Nam Carolus vt Lotharium obiisse accepit, mox Metas aduolauit, ibique eodem ipso anno ab aliquot vtriusque regni Episcopis Rex est consecratus. Ægrè ferente Ludouico, regnum Lotharij vniuersum à Carolo vsurpari, inita tandem pactione, fratres duo, in Procaspide ad Mosam fl. prope Haristallum conuenientes, regnum istud æquis inter se portionibus an. 870. diuiserunt. II. LVDOVICVS cognomento Germanicus, Germaniæ & partis Lotharingiæ Rex secundus, anno 876. obiit, relictis ex Emma coniuge filiis, *Ludouico*, *Carlomanno* & *Carolo Crasso*. III. CAROLVS CALVVS, Franciæ & partis Lotharingiæ Rex, idemque posteà Imperator, anno 877. viuere desiit, *Ludouico Balbo* filio regnum Franciæ transscribens. Balbus anno 879. moriens, ex Adelaide vxore reliquit filium in cunis *Carloum* cognomento *Simplicem*; vt Flodoardus testatur. Idem Balbus ex Ansgarde repudiata filios duos sustulerat, *Carlomannum* & *Ludouicum*, qui in Ferrariensi monasterio Reges sunt coronati. IV. At verò LVDOVICVS, Ludouici Germanici filius, *cognita morte æquiuoci sui* (Ludouici Balbi) *regnum illius inuadere disposuit*, & *transuadato Mosa*, *Imperij fines occupauit. Cui occurrerunt duo memorati fratres Carlomannus & Ludouicus cum valida manu*: *sed intercurrentibus legationibus, pax est roborata*: vt Rhegino loquitur. Sicque Ludouico, Germanici filio, Lotharingia cessit, ea conditione vt à regno Franciæ abstineret. V. Ludouico anno 882. defuncto, frater CAROLVS CRASSVS Imperator in vniuerso Lotharingiæ regno successit, & anno 888. moriens *Arnulfum*, Carlomanni fratris sui Baioariæ Regis filium, habuit successorem. VI. ARNVLFVS Imperator, Rexque Germaniæ ac Lotharingiæ, Normannos prope Louanium anno 891. cecidit; & Wormatiæ in comitiis existens anno 895. *Suendeboldum* filium naturalem Lotharingiæ regno præfecit: vt Rhegino in Chronicis narrat. VII. SVENDEBOLDVS ob crudelitatem, quam in suos exercebat, à Stephano, Matfrido, Gerardo & Raginero Haginoensi, Comitibus, bello impetitus, ac demum prælio prope Mosam victus, anno 900. occubuit, in Susterensi monasterio conditus; filiabus duabus *Benedicta* & *Cæcilia* relictis ex Oda Odonis Francorum Regis filia. VIII. LVDOVICVS Arnulfi Imperatoris ex Vta legitimus filius, post patris interitum, apud Germanos Imperium gessit. Eidem Lotharingia, Suendeboldo fratre occiso, obtigit, obiitque anno 912. ex Caroli Magni stirpe apud Germanos postremus. Vxor ipsi fuit Emma siue Hemma. IX. Ludouico mortuo CONRADVS vir bello clarus ex Francia Orientali, à proceribus regni electus, Imperium Germanicum, cum parte regni Lotharingiæ, obtinuit, & anno 919. decessit. X. CAROLVS SIMPLEX Francorum Rex, Ludouici Balbi filius, anno 898. & 912. magnam Lotharingiæ portionem occupauit, eamque annis aliquot tenuit, Rhegino teste. XI. HENRICVS AVCEPS, Saxoniæ Dux, Conradi in Germaniæ regno successor, anno 921. Carolum Simplicem terrore armorum ad restituendam Lotharingiam compulit. Quo quidem anno, mense Nouembri (vt Flodoardus in Chronico narrat) dicti Reges Carolus & Henricus apud Bonnam castellum

conuenerunt, & pacem inter se facientes fœdus inierunt: *& Carolus numquam sibi ampliùs Lotharienſe regnum vſurpaturum promittens, eſt regreſſus:* vt continuator Rheginonis loquitur. Qui tamen ad annum 925. iſta non rectè refert: pactum namque iſtud Bonnenſe ad annum 921. eſt referendum; vt ex Flodoardo, illorum temporum ſcriptore, conſtat. Exinde Henricus Auceps viro forti atque induſtrio GISLEBERTO, Ragineri I. Comitis Hannonienſis filio, Lotharingiam gubernandam commiſit, ipſique filiam ſuam *Gerbergam* anno 929. dedit vxorem, vt idem continuator Rheginonis teſtatur. Primus itaque Dux Lotharingiæ fuit hic Giſlebertus, infrà ſuo loco laudandus.

856 Anno 856 ineunte, Franco ſufficitur in locum Hircarij Leodicenſis Epiſcopi, III. Kal. Octobris anno ſuperiore defuncti. Apud Bonoilum, Pariſienſis agri vicum, generale placitum menſe Auguſto habetur.

857 Ludouicus Germaniæ Rex menſe Februario, colloquium habet in Confluente caſtello cum Lothario Rege Lotharingiæ: tempore verò Quadrageſimæ placitum celebrat apud Vangionum ciuitatem. *Ann. Pith.* A Remenſis & Rotomagenſis prouinciarum Epiſcopis XVI. Kal. Martij, præſente Car. Caluo, Synodus habetur apud Cariſiacum palatium: cuius Capitula exſtant apud Sirmondum. *Ruoruc* Nortmannus, qui Doreſtado præerat, cum conſenſu domini ſui Lotharij Regis, claſſem duxit in fines Danorum, & conſentiente *Horico* Danorum Rege, partem regni, quæ eſt inter mare & Egidoram, cum ſociis ſuis poſſedit. Circa Kalendas Octobres Synodus Moguntiæ habetur, præſidente Carolo Archiepiſcopo. *Annal. Pithœani.*

858 Benedictus III. Papa 16. Februarij moritur: Nicolaus ſufficitur. Ludouicus Germaniæ Rex Vlmæ placitum, & Francofurti Paſcha celebrat. Auguſto menſe per Aliſatiam profectus, Car. Calui fratris ſui regnum inuadit. *Ann. Pith.* Ante cuius aduentum, cùm ſuſpectos ſuos Carolus haberet, id egit, vt XII. Kal. Aprilis iteratis inuicem ſacramentis illorum animos placaret, ſibique obſtringeret. Sacramentorum formulæ apud Sirmondum exſtant, quibus ſubſcripſerunt Hincmarus Remenſis, Immo Nouiomagenſis, Irminfridus Bellouacenſis, Hincmarus Laudunenſis, Epiſcopi; Hilduinus Abbas S. Dionyſij, Hungarius, Engilramnus, Iſembardus, & alij proceres. Quo verò tempore Ludouicus in Gallia hæſit, partem in Attiniaco palatio exegit. In eo igitur loco cùm eſſet, Epiſcopi prouinciarum Remenſis & Rotomagenſis, Caroli partium ſtudioſi, in Cariſiaco palatio conuentum habentes, menſe Nouembri, longam epiſtolam Ludouico ſcripſerunt, & per Wenilonem Rotomagenſem & Erchanraum Catalaunenſem Epiſcopos tranſmiſerunt. Exſtat ea apud Sirmondum tit. 23. in Capitulis Caroli Calui. Flodoardus lib. 3. cap. 20. ſignificat illius epiſtolæ auctorem fuiſſe Hincmarum Remenſem. Vltraiectenſi vrbe à Nortmannis vaſtata Lotharius Lotharingiæ Rex *Bergenſe* ſancti Petri monaſterium, propè Ruræmondam in pago Maſau ſuper fl. Rura, à Pipino Herſtallio per S. Wironem Epiſcopum eiuſque ſocios fundatum, Canonicis eccleſiæ cathedralis Vltraiectenſis tradit. *Notitia eccleſ. Belgij cap. 36.*

Ludo-

Ludouicus Germaniæ Rex verno tempore e Gallia rediens, Wormatiam venit. Cumque frequentibus legatorum vtrimque discursibus, Caroli fratris ac Lotharij nepotis animos, superiore expeditione offensos, sibi reconciliare studeret, mense Maio, ex Synodo Metensi, ad Ludouicum Wormatiæ existentem legatio IX. Episcoporum est decreta, cum mandatis vt indulgentiam certis ipsi legibus offerrent. Inter legatos fuerunt Hincmarus Remensis, Guntharius Coloniensis, Wenilo Rotomagensis, Aduentius Metensis, Hincmarus Laudunensis, & Erchanraus Catalaunensis, Episcopi. Tandem condicto tempore, iuxta Andernacum castellum, in Rheni fl. insula, singuli cum æquali procerum suorum numero, colloquium habuerunt. *Annales Pithœani.* 859

Hoc ipso anno, circa Kalendas Iunias, in *Andemantunno Lingonum*, ab Episcopis regni Caroli (qui fuit frater minor Lotharij Lotharingiæ Regis) Synodum habitam fuisse, Flodoardus l. 3. Hist. c. 16. testatur. Præter ipsum Carolum Prouinciæ Burgundiæque Regem, huic Concilio interfuerunt Remigius Lugdunensis, Agilmarus Viennensis, Ebbo Gratianopolitanus, cum suis suffraganeis. Eodem anno mense Iunio ab Episcopis XII. Prouinciarum celebrata est Synodus apud villam *Saponarias*, in suburbano vrbis *Tullensis*, adsidentibus *Carolo Caluo*, eiusque nepotibus *Lothario* iuniore, & *Carolo* Prouinciæ Rege. Tullensi huic synodo inter alios adfuerunt Guntharius Agrippinensis, Hincmarus Remensis, Arduicus Vesontionensis, Teutgaudus Treuerensis, Wenilo Rotomagensis, Immo Nouiomagensis, Ionas Æduorum, Vngerus Traiectensis, Arnulfus Tullensis, Rothadus Suessionensis, Ermenfridus Bellouacensis, Aduentius Metensis, Atto Virdunensis, Æneas Parisiensis, Rataldus Argentariensis, Erpuinus Siluanectensis, Franco Tungrensis, Agius Aurelianensis, Hildegarius Meldensis, Hincmarus Laudunensis, Erchanraus Catalaunensis, Isaac Lingonensis, & Hilmeradus Ambianensis, Episcopi.

Ludouicus, Carolus Caluus & Lotharius, cum Episcopis & primatibus suis in monasterio S. Castoris prope Confluentes conueniunt, pacemque inter se mutuam firmant mense Iunio. Adfuerunt inter alios Hincmarus Remensis, Guntharius Coloniensis, Aduentius Metensis, Atto Virdunensis, Franco Leodicensis, & Theudericus Camaracensis, Episcopi. Lotharius Imp. S. Hermetis martyris corpus Roma Indam (quod nunc est S. Cornelij monasterium in agro Aquisgranensi) an. 851. transtulerat. Ludouicus Imp. patris sui Lotharij voluntatem adimplere volens, idem corpus Inda Rotnaçum in Flandriam an. 860. attulit, vnà cum reliquiis S. *Cornelij* Papæ ac martyris, S. *Cypriani* Episcopi Carthaginiensis, & S. *Celestini* I. Papæ. Quo loco etiamnum quattuor istorum cælitum ossa à Canonicis piè adseruantur. 860

Tullense II. concilium, apud villam Tusiacum, Car. Calui & Lotharij Regum iussu, XI. Kal. Nouembres celebratur, ab Episcopis XIV. prouinciarum, Lugdunensis, Treuerensis, Remensis, Viennensis, Arelatensis, Senonensis, Moguntinæ, Agrippinensis, Biturigensis, Turonensis, Burdigalensis, Narbonensis, Rotomagensis & Vesontionensis. Huic concilio inter alios subscripserunt, Arduicus Vesontionensis, Hincmarus Remensis, Ado Viennensis, Teudgaudus Treuerensis, Guntharius Agrippinensis, Aduentius Metensis, Æneas Parisiensis, Atto Virdunensis, Erpuinus Siluanectensis, Hincmarus Laudu-

Laudunensis, Adahulfus Barcinonensis, Erchanraus Catalaunensis, Huntfridus Morinensis, Rainelmus Nouiomagensis, Wisadus Orgellitanus, Arnulfus Tullensis, Rataltus Stratburgensis, Franco Tungrensis, Immo Nouiomagensis, Vngerius Traiectēsis, Rothadus Suessionensis, Irminfridus Bellouacensis, & Hilmeradus Ambianensis, Episcopi. Nomenoius Rex Britonum Aremoricorum cùm regnum Francorum depopulari intenderet, moritur; & filius eius *Herispous* in regno succedit. *Sigebertus in Chron.* Inter Analecta cum Capitulis Car. Calui à Sirmondo edita exstat Indiculus in monasterio S. Michaëlis in mari repertus, quomodo Nomenoius, de quatuor Episcopatibus septem fecerit, tribus nouis, Dolensi, Briocensi & Trecorensi, constitutis: *Nomenoius vrbem Namneticam & Redonicam, Andeganense territoriū ac Cenomannense inuasit, & adhibuit testes falsos aduersus Subsannū Venetensem, Salaconem Aletensem, Felicem Coriopitensem, Liberalem Oximensem, Episcopos: & loco ipsorum Pseudoepiscopos constituit. Cogitans autem Episcopos, quos elegerat, à Metropolitano Turonensi benedictionem non posse. consequi, ex quatuor Episcopatibus septem composuit. Quorum apud Dolum monasterium vnum constituit, quem Archiepiscopum fieri decreuit. Monasterium verò S. Brioci sedem constituit Episcopalem; similiter etiam S. Rabutuali. Hos tres vsurpatitios Episcopos instituit, cæteris quatuor in antiquis vrbibus relictis. Nomenoius itaque in Dolo monasterio Episcopos suos congregans, se in Regem vngere fecit.* Exordium hoc fuit diuturnæ illius controuersiæ, quæ inter Turonensem & Dolensem Episcopos sub Nomenoio nata, vsque ad Innocentij III. Papæ tempora perdurauit.

861 Iuditha Car. Calui filia primùm Edilulfo Regi Anglorum nupserat: quo mortuo cùm ipsa rediisset in Galliam, *Baldinum Ferreum* Comitem Flandriæ ipsius nuptias appetentem, patre inscio, sed Lud. Balbo fratre (vt ferunt) approbante, volens an. 861. secuta est. Balduinus tamen quasi raptor est accusatus, & metu Car. Calui, in regno Lotharij & alibi delituit, quoad Nicolaus I. Papa litteris Carolum flexit ac pacauit. Nortmanni monasterium S. Bertini & totum penè Taruanense territorium incendunt. Herispous, Nomenoij filius, Rex Britonum, Car. Caluo confœderatur, & muneratus eius se dominationi subdit. *Sigeb. in Chron.* Pro Nortmannis Caroli Calui regno imminentibus exactio fuit indicta: suntque iis tunc numerata quinque millia librarum argenti, quæ de regno suo, ne deprædarentur, exigi Caluus præcepit: vt in ms. Chronico monasterij Montis Dei apud Nortmannos legitur.

862 Lothario Lotharingiæ Rege Theutbergæ vxoris repudium meditante, cùm diuortij caussa quæreretur, fama est sparsa, Theutbergam flagitium olim ab Hucberto fratre passam fuisse. Atque hoc illa crimen vi ac dolo, vt posteà patuit, fateri compulsa est an. 860. in duplici Episcoporum conuentu, quorum alter mense Ianuario, alter Februario *Aquisgrani* est habitus. In tertio demum conuentu anno 862. ibidem habito, permissum est Lothario, vt aliud coniugium iniret, Nicolao itaque Papa reclamante, idem Lotharius *Waldradam* Guntharij Coloniensis sororem aut cognatam superinduxit, & ex ea genuit *Hugonem* monachum Prumiensem, *Bertam* Theobaldo Comiti, & *Gislam* Godefrido Nortmanuorum Regi nuptam.

Carolus, Lotharij Imp. filius, Prouinciæ ac Burgundiæ Rex an. 862. moritur: vt in vetere ms. Chronico se legisse Sirmondus affirmat. Quod nota contra Rheginonē & alios, qui illum an. 858. obiisse volunt.

volunt. Carolo mortuo eius regnum inter fratres diuisum fuit, & ex eo Lotharius Lugdunum, Vesontionem ac Viennam obtinuit. Carlomannus, Ludouici Germaniæ Regis filius, qui Carantanis præerat, Reganesburgum venit, & patri suo reconciliatur. *Ann. Pith.* Episcopi amplius XXX. Synodum celebrant in loco quem Pistas vocant ad fl. Sequanam, vbi aliquamdiu sedes fuit Nortmannorũ. Pistas in diœcesi Rotomagensi olim sitas fuisse Sirmondus existimat; adeoque non esse Pixiacum, *Poissy*, ad Sequanam. Nicolaus Papa, epistola ad Hermentrudem Car. Calui coniugem scripta, pro Balduino Ferreo (qui ad opem implorandam in Vrbem venerat) intercedit.

Concilium in Conuicino villa publica propè Siluanectum contra Rothadum Ep. Suessionensem celebratur; sed acta illius Nicolaus Papa mox rescidit. Theodericus Cameracensis & Atrebatensis Episcopus an. 863. Nonis Augusti moritur: vt Baldericus in Chron. l. 1. c. 47. narrat. Ad Lothariani diuortij caussam discutiendam, Nicolaus Papa præceperat, vt Metensi huius anni Synodo cum Legatis Apostolicis interessent bini Episcopi ex regno Caroli Calui, totidemque ex Germania & Burgundia, vbi Ludouicus & Carolus alter imperabant. Sed horum nullus adfuit; Lothario satagente, vt soli regni ipsius Episcopi conuenirent: quia consilium suum aliis omnibus improbari sentiebat. Nam tametsi Sedis Apostolicæ iudicium expetierat, illudque expectaturus videbatur, antenertit tamen, & *Waldradam*, reiecta Theutberga, sibi copulauit. Quod factum (vt & Synodus ista Metensis) in Concilio Romano hoc ipso anno damnatum fuit: Guntharius insuper Coloniensis & Thetgaudus Treuerensis, Archiepiscopi, Lothariani diuortij assertores primarij, fuerunt depositi. Errat autem Rhegino, dum Metense Concilium Aquisgranensi præponit, ordine, vt res docet, præpostero. Carolus Ar. Moguntinus moritur; Luibertus succedit. *Annal. Pithœani.* 863 863

Inter Balduinum Ferreum Comitem Flandrensem & Iuditham Car. Calui filiam nuptiæ solemnes (Caluo Nicolai Papæ litteris iam pacato) Antisiodori an. 864. celebrantur: vt ex Hincmari Remensis ad eumdẽ Nicolaum epistola colligere licet, scripta mense decimo post obitũ Theoderici Ep. Camaracensis, quem an. 863. Nonis Augusti obiisse ex Balderico suprà docui. Car. Caluus prædia Gandensi S. Bauonis monasterio in Mempisco, Bracbantensi, Camaracensi aliisque pagis olim donata, an. 864. confirmat, petente Reinelmo Tornacensi Episcopo, & Adelmo Comite eodemque Abbate commendatario dicti monasterij. 864

In Concilio Romano Rothadus Ep. Suessionensis in pristinum honorem à Nicolao Papa XII. Kal. Februarij restituitur, cùm Romæ sextum iam mensem egisset. Arsenius Hortensis Episcopus, Nicolai Papæ legatus, primò Francofurtum, inde Coloniam Agrippinam venit, ibique duos fratres Reges Ludouicum & Carolum inter se conciliauit. Exinde Theutbergam thoro Lotharij restituit, Waldradam verò concubinam abduci in Italiam præcepit. *Annal. Pithœani.* 865

Lotharius rursus cum Waldrada ab Italia reuocata coniungitur. *Annal. Pithœani.* 866

Suessionense III. concilium, Nicolai Papæ iussu, XV. Kal. Septembris celebratur: cui ad alios interfuerunt Hincmarus Remorũ, Leutbertus Moguntiæ, Rothadus Suessionum, Erpuinus Siluanecti, Huntfridus Morinensis, Erchanraus Catalaunensis, Hincmarus 867

Lauduni, Odo Bellouaci, Rainelmus Tornacensis, & Ioannes Cameracensis, Episcopi. In diœcesi Lemouicensi est monasterium *Solemniacum*, à S. Eligio Nouiomensi ac Tornacensi Episcopo fundatum, quod huius Concilij Suessionensis Antistites priuilegiis honorarunt. *Notitia eccles. Belg. c.* 38.

Herispoo à suis perempto, *Salomon* filius eius super Britones regnat, & cùm Car. Caluo contra se veniente confœderatur. *Sigeb.* Is fuit tertius & postremus Rex Britonum Aremoricorum. Nortmanni Galliam repetentes, Namnetensem, Andegauensem, Pictauiensem & Turonensem agrum depopulantur. Quibus occurrentes *Ramnulfus* seu Rainulfus Dux Aquitaniæ, & *Rotbertus* cognomento *Fortis* Marchio suprà memoratus, dum incautè præliantur, à Nortmannis cum suis perimuntur. *Sigeb. & Rheg.* Theodericus Ep. Cameracensis è viuis an. 863. excesserat. In defuncti locum Lotharius Lotharingię Rex primò Guntbertum, posteà Tetboldum, denique Hilduinum cognatum & Capellanum suum contra sacros Canones intrudere conatus fuerat. Sed Hincmarus Remensis, vt Metropolitanus, ipsum consecrare noluit: vt ex epistola ad Nicolaum I. Papam an. 864. ab ipso scripta constat. Hilduino itaque expulso, *Ioannes* an. 866. Cameracensis Episcopus legitimis suffragiis constitutus fuit. *Baldericus l.* 1. *c.* 48. & 49.

867 Basilius Macedo, obscuro genere illa in prouincia natus, vt scribit Zonaras, Michaele Imp. trucidato, solus in Oriente an. 867. regnare cœpit. Is Rempublicam Michaelis ignauia perditam recreauit, Catholicam pietatem in primis coluit, & S. Ignatium Patriarcham CP. Michaelis Curopalatæ Imp. filium, expulso Photio, ab exilio reuocauit. Tricassinum concilium, Nicolai Papæ iussu, ab Episcopis, qui præcedenti anno apud Suessiones conuenerant, VIII. Kal. Nouembris celebratur. Idem Papa Idibus Nouembris moritur: Hadrianus succedit.

868 Wormatiæ mense Maio Synodus habetur, præsente Ludouico Rege. In monasterio S. Arnulfi Metensis Ludouicus Germaniæ & Carolus Galliæ Reges conueniunt; Hincmaro Remensi, Luitberto Moguntino, Witgario Augustano, Hincmaro Laudunensi, & Odone Bellouacensi, Episcopis præsentibus. Wasda, nunc Wasia, à Ludouico Germaniæ Rege datur Theoderico Comiti. Diploma in nostro Codice Donationum piarum cap. 23. exstat. Sunt qui putant hunc Theodericū Comitem fuisse patrem Gerolfi, & auum Theoderici I. Hollandiæ Comitis.

869 Concilium apud Vermeriam habetur, cui præter alios interfuerunt Hincmarus Remorum, Folericus Augustæ Tricorum, Hilmeradus Ambianorum, Rainelmus Nouiomagensium, Ioannes Cameracensium, Episcopi. Hi prædia Vedastini apud Atrebates monasterij suo diplomate firmarunt. *Not. eccles. Belgij c.* 39. Lotharius Lotharingiæ Rex in Italiam à Ludouico Imp. contra Saracenos vocatus, mense Iunio Placentiæ moritur, nulla prole relicta ex Hermentrude coniuge. De prolibus ex Waldrada pellice susceptis suprà diximus. Hic nuntius simul ac in Galliam perlatus est, Car. Caluus, ad vacuum Lotharij regnum occupandum, Metas aduolauit, ibique ab aliquot vtriusque regni Episcopis, in his Hincmaro Remensi, Aduentio Metensi, Attone Virdunensi, Arnulfo Tullensi, & Francone Tungrensi est consecratus, V. Idus Septembris, in basilica cathe-

thedrali S. Stephano sacra. Coronationis acta & Adnuntiationes, quæ coronationem antecesserunt, Sirmondus edidit. In Adnuntiationibus fit mentio chrismatis cælitus accepti, quo Clodoueus primus Rex Francorum Christianus vnctus, & in Regem est sacratus. Ceterùm Carolus etsi regni Lotharij possessionem integram non retinuit, successionis tamen huius epocham suis deinceps diplomatibus adiecit. Sclaui, qui vocantur Bohemi, fines Baioariorum infestant, quibus Ludouicus Rex suos opposuit. *Annal. Pithœani.*

Synodus X. prouinciarum apud Attiniacum mense Maio habetur, Car. Caluo præsente. Attiniacum porrò palatium octauo lapide à Metropoli Remorum ad Axonam fl. olim situm fuit; vbi hodieque municipium Attiniacum, vulgò *bourg d'Attigny*, visitur; estque Fiscus seu patrimonium regium. Palatium istud à Carolo Magno extructum tradunt, quod posteà Nortmanni, cum ecclesia S. Walburgis virginis, à Car. Caluo ædificata, funditus euerterunt. Ecclesiam S. Walburgis pòst reædificatam *Hugo* Campaniæ Comes an. 1102. Molismensibus monachis tradidit: quæ in vico *Dyonne* sita, est hodie monachorum Benedictinorum cella seu Prioratus, à Molismensi Abbatia dependens, distatque non procul à municipio Attiniaco. Diplomata nostra Belgica c. 15. consule. Ludouico Germaniæ Rege non ferente, regnum fratris sui Lotharij, anno superiore defuncti, vniuersum à fratre suo altero Car. Caluo vsurpari, inita tandem per vtriusque legatos pactione, conuentum est vt regnum istud vacuum inter ipsos æquis portitionibus diuideretur. In quem finem legatorum conuentus Aquisgrani hoc anno pridie Nonas Martij habitus fuit, cui Leutbertus Moguntinus, Altfridus & Odo Bellouacensis Episcopi, Adalelmus, Ingelramnus, Luitfridus, Theodericus & Radulfus, Comites, interfuerunt. Diuisio autem facta est in Procaspide ad Mosam fl. inter Haristallum & Marsanam, VI. Idus Augusti, hoc ipso anno. Et hæc est portio, quam sibi Ludouicus accepit: Colonia, Treueris, Vtrecht, Stratsburg, Basula, Abbatia Suestre, Berch, Niu monasterium, Castellum, Inda, S. Maximini, Epternacum, Horreum, S. Gangulfi, Faueruiacum, Polemniacum, Luxouium, Lutera, Balma, Offouis villa, Megeni monasterium, S. Deodati, Bodonis monasterium, Stinagium, Romerici mons, Morbach, S. Gregorij, Mauri monasterium, Eboresheim, Homowa, Masonis monasterium, Homburch, S. Stephani in Stratburg, Ereustein, S. Vrsi in Salodoro, Grandis villa, Alta petra, Iustina, Vallis clusa, Castellum Carnones, Herisbodesheim, Abbatia de Aquis, Hoenchirche, Augustchirche, Comitatus Testrebant, Batua, Hattuariæ, Masau subterior de ista parte, item Masau superior de ista parte, Linga de ista parte, districtus Aquensis, districtus Trectis, in Ribuariis Comitatus V. Megenensium, Bedagona, Nitachoua, Sarachona subterior, Blesitchoua, Selme, Albechoua, Suentisium, Calmons, Sarachoua superior, Odornense, Solocense, Basiniacum, Elischowe, Warasch, Scudingum, Emaus, Basalchoua, in Elisatio Comitatus II. de Frisia duæ partes. De regno quod Lotharius habuit, super istam diuisionem, propter pacis custodiam, superaddidimus ciuitatem Mettis, cum Abbatia S. Petri & S. Martini, & Comitatu Moslensi. De Arduenna, sicut flumen Vrta surgit inter Bislanc & Tumbas, ac decurrit in Mosam; & sicut recta Via pergit in Bedensi; excepto quod de Condustro est ad partem Orientis

870

O ientis trans Vrtam; & Abbatias Prumiam & Stabulau. Et hæc est portio quam Car. Caluus de eodem regno sibi accepit: Lugdunum, Vesontium, Vienna, Tungris, Virodunum, Camaracum, Viuariæ, Vcetia, Mons Falconis, S. Michaelis, Culdini monasterium, S. Mariæ in Bisontio, S. Martini in eodem loco, S. Eugendi (nunc S. Claudij,) S. Marcelli, S Laurentij Leudensis, Sennone, Abbatia Mella, Melbodium, Laubium, S. Gaugerici Camaracensis, S. Saluij, Crispinium, Fossæ, Mariliæ, Hunulcuriis, S Seruatij Traiectensis, Malinæ, Ledi (nunc Lira,) Sunniacum, Antouium, Condatum, Merebeca, Ticliuinnum, Luitosa, Calmons, S. Mariæ in Deonant, Echa, Andana, Wasloium, Altus mons, Comitatus Taxandriæ, in Bracbanto Comitatus IV. Camaracensis; Hainoiensis, Lomensis (nunc Namurcensis) in Hasbanio Comitatus IV. Masau superior de ista parte Mosæ, Masau subterior de ista parte, Liuga quæ de ista parte est & pertinet ad Velsatum, Scarponense, Virodunense, Dulminse, Arlon, Vaurense, Comitatus II. Mosminse, Castricium, Condrust; de Arduenna sicut flumen Vrta surgit inter Bislanc & Tumbas, ac decurrit ex hac parte iu Mosam, & sicut recta Via ex hac parte Occidentis pergit in Bedensi, Tullense; Odornense, Barrense, Poriense, Salmoringum, Lugdunense, Viennense, Viuariæ, Vcetia, de Frisia tertia pars. Diuisionem hanc Notis à me illustratam in Codice Donationũ piarum cap. 20. reperies. Anno eodem 870. Luitbertus Ar. Moguntinus, Ludouico Rege petente, in locum Gunthàrij Willibertum ordinat Episcopum Coloniensem. Idem Luitbertus cum Williberto, itemque Bertulfo Treuerensi, & Saxoniæ Episcopis, VI. Kal. Octobris, *Colonia* Synodum celebrat, & cathedralem S. Petri basilicam consecrat. *Annal. Pith.* Car. Caluus Temsecam Wasiæ villam dat Monachis S. Petri Blandiniensis iuxta Gandanum. *Not. eccles. Belg. c.* 41.

871 Dusiacense concilium mense Augusto celebratur, in quo Hincmarus Laudunensis Episcopali gradu deiectus est. Nomen hodieque retinet locus vltra Mosam, haut procul à Mosomo, in finibus Remensis diœcesis. Olim Duodeciacus vocabatur. Nortmanni monasterium S. Bertini, agrumque Morinensem incendiis vastant. Temporibus Car. Calui (non Car. Martelli, vt vulgò creditur) Gerardus Rossillonius Comes nobilissimus floruit, qui multa prædia in Burgundia, Belgio & alibi possedit. Patrem habuit *Luithardum* seu Luitharium, matrem *Grimildem*, vxorem *Bertam* Pipini senioris Aquitaniæ Regis filiam, liberos *Theodoricum & Euam*, qui in iuuenili ætate obierunt. Fundauit in Burgundia duo monasteria, Vizeliacense (*Vezelay*) & Pulteriense (*Poultieres,*) quæ protectioni Sedis Apostolicæ submisit, epistola ad Nicolaum Papam missa. Exstat Hincmari Remensis epistola ad hunc Gerardum scripta, quam Flodoardus in Hist. Remensi l. 3. c. 26. recitat. Obiit autem post annum 870. in Pulteriensi suo monasterio conditus cum vxore; vbi vtriusque tumulus etiamnum visitur: vt Quercetanus in Hist. Burgundiæ c. 53. testatur. Idem Gerardus possedit Lutosam in Hannonia, & eò misit partem reliquiarum S. Mariæ Magdalenæ ex Vizeliaco, per S. Badilonem Abbatem. Cuius rei Baldericus in Chron. Camaracensi l. 2. c. 3. meminit.

872 Ianuario mense, Basilij Græcorum Imperatoris legati cum muneribus ad Ludouicum Germaniæ Regem Ratisponam veniunt, atque inter alia non modicam salutiferæ Crucis portionem offerunt. *Ann. Pith.*

Pith. Adalgiſus Dux Beneuentanus ab eodem Baſilio ad defectionem ſollicitatus, Ludouicum II. Imp. Beneuenti in palatio captiuum tenet; nec inde valuit eximi, donec pollicitus eſſet ſeruare quæ ipſi pacta ſeruanda proditor obtulit. *Rhegino.* Apud *Gundulſi villam*, palatium regium ad Moſellam, Tullo vicinum, à Car. Caluo menſe Septembri placitum generale habetur. Hadrianus Papa Kalendis Nouembris moritur: Ioannes VIII. die 14. Decemb. ſuccedit. Ludouicus Germaniæ Rex Natalem Domini Francofurti celebrat.

Ludouicus Germaniæ Rex, poſt Paſcha Francofurti celebratum, in villa *Biſeſtat* propè Wormatiam placitum habet. Venerunt illuc *Sigefridi* Danorum Regis legati, ad pacem ſtabiliendam. Inde Aquaſgrani, Metas, Argentoratum, ac demum menſe Nouembri Ratiſponam ſeſe contulit. Nortmannis Andegauo pulſis, Car. Caluus ineunte Septembri ad Ambianos venit, indeque ad Atrebatenſe S. Vedaſti monaſterium: vbi & Natalem Domini celebrauit. *Aimoinus l. 5. c. 28.* 873

Carlomannum Car. Calui filium, Meldenſis eccleſiæ Diaconum, propter rebellionem, in cuſtodiam apud Siluanectum anno 870. miſſum fuiſſe, Aimoinus lib. 5. c. 24. narrat. Eum inde, deprecantibus Hadriani Papæ legatis, ſolutum, patremque in expeditione aduerſus Gerardum Comitem ſequi iuſſum, idem auctor c. 25. tradit. At fuga mox elapſus in Belgicam, quòd direptionibus omnia fœdaret, patris iuſſu primùm ab Epiſcopis excommunicatus, tùm deinde Synodi Siluanectenſis (qua in vrbe iterata cuſtodia tenebatur) ſententia anno 873. Diaconi gradu exauctoratus, atque in laicorum ordinem reiectus eſt.

Ludouicus Germaniæ Rex, in Italiam per Alpes Noricas tranſiens, cum Ioanne Papa & Ludouico II. Imp. fratris ſui filio, haut procul ab vrbe Verona, colloquium habet. Indeque reuerſus, menſe Decembri cum fratre ſuo Car. Caluo Leodici apud S. Lantbertum coràm tractat. Suis demum redditus Francofurti Natalem Domini celebrat. *Ann. Pith.* Apud *Duſiacum* Idibus Iuniis Concilium II. habetur, Car. Caluo præſente, aduerſus inceſta coniugia & rerum Eccleſiaſticarum peruaſiones. 874

Ludouicus II. Imp. deceſſit Mediolani, in baſilica S. Ambroſij conditus. Ex coniuge ſua *Angelberga* (pòſt Abbatiſſa in vrbe Ticinenſi) vnicam reliquit filiam *Hermengardem*, nuptam Boſoni Duci Italiæ, eidemque poſteà Regi Prouinciç. Nuntio de Ludouici Imp. obitu accepto, CAR. CALVUS menſe Septembri Alpes tranſgreſſus, Italiæ regnum occupauit: *Ludouico* interim fratre Germaniæ Rege ex vna parte, ex altera proceribus, qui à Carolo defecerant, ipſius regnum hoſtili more depopulantibus. At Carolus Romam, inuitante Ioanne Papa, profectus, die Natalis Domini vnctus, coronatus atque Imperator appellatus eſt. *Ann. Pith.* Anaſtaſius S. R. E. Bibliothecarius floret, qui hoc ipſo anno, vt eius præfatio declarat, rogante Martino Epiſcopo Narnienſi, duplicem narrationem de S. Martini Papæ martyris exilio, ſuprà pag. 135. memorato, è 875

Græco in Latinum transtulit: exstatque inter alia eiusdem Anastasij Collectanea, Lutetiæ 1620. edita. Idem Vitas Pontificum Romanorum à S. Petro Apostolo vsque ad Nicolai I. obitum, hoc est, vsque ad annum 867. conscripsit. Quod opus Guilielmus itidem S. R. E. Bibliothecarius vsque ad annum 890. continuauit.

876 Nonis Ianuarijs Car. Caluus Roma digressus, Papiæ conuentum habuit mense Februario. Bosone Italiæ Duce constituto, in Galliam redijt; eius fratre Ludouico iam ante in Germaniam reuerso. Paschæ solemnibus in S. Dionysij monasterio peractis, Caluus Synodo apud *Pontigonem*, villam regiam pagi Catalaunensis, mense Iulio interfuit. Huic Synodo subscripserunt inter alios Hincmarus Remensis, Ragenelmus Tornacensis, Hildeboldus Suessionensis, Ingelwinus Parisiensis, Geroldus Ambianensis, Ioannes Cameracensis, Hadebertus Siluanectensis, Odo Bellouacensis, Hedenulfus Laudunensis, Adalbertus Morinensis, Berardus Virdunensis, Arnaldus Tullensis & Franco Tungrensis, Episcopi. Frisij occidentales (quos hodie Hollandos Boreales vocamus) cum Nortmannis dimicant & vincunt. *Ann. Pith.* Ludouicus Germaniæ Rex IV. Kal. Septembris in palatio Francofurtensi diem claudit extremum, in Laurisheimensi S. Nazarij monasterio conditus. Ex coniuge sua Emma (quæ paulò ante maritum obierat) tres filios, *Carlomannum*, *Ludouicum* & *Carolum Crassum* reliquit. Caluus fratris sui Ludouici morte comperta, regnum illius inuadens Aquasgrani petijt, pòst in Colonia Agrippinensi consedit. Occurrit illi cum exercitu Ludouicus, Ludouici nuper defuncti filius, & non longè ab Andernaco, VIII. Idus Octobris, prælium cum eo commisit. Carolus videns suos cædi ac fugere, & fuga sibi ipse consuluit. Ludouicus, post Caroli fugam, Aquasgrani perrexit, indeque victor Francofurtum redijt. Sequenti mense *Carlomannus*, *Ludouicus* & *Carolus*, Ludouici Regis filij, paternum inter se regnum diuiserunt. *Carlomannus* Baioariam, Pannoniam, Carantanum, regna item Sclauorum Boheimensium & Marahensium; *Ludouicus* orientalem Franciam, Thuringiam, Saxoniam, Frisiam, & regni Lotharij partem; *Carolus* verò Crassus Alemanniam, & vrbes aliquot ex regno Lotharij obtinuit. *Ann. Pith. Rhegino.*

877 Apud *Carisiacum* à Car. Caluo mense Iunio placitum habetur. Cumque Romam secundò cogitaret, inter alia statuit, qualiter filius suus *Lud. Balbus* in regno Franciæ remaneat, & qui debeant esse, quorum auxilio vtatur. Videlicet ex Episcopis assiduè sint cum illo Ingilwinus Parisiensis, aut Reinelmus Tornacensis, siue Odo Bellouacensis, seu Hildeboldus Suessionensis, Episcopi. Ex Abbatibus assiduè sint cum eo, Welpho, Gauzlinus & Folco. Ex Comitibus verò aut Theudericus, aut Balduinus (Ferreus Comes Flandrensis) siue Chuonradus, seu Adalelmus alternatim cum illo consistent: & quantò sæpiùs potuerint, Boso & Bernardus. Si versus Mosam perrexerit, sint cum eo Franco Leodicensis, Ioannes Camerac ēsis, Episcopi; Arnulfus Comes, Gisslebertus, Letardus, Matfridus, Widricus, Gotbertus, Adalbertus, Ingelgerus & Rainerus (Comes Hannoniæ.) Si vltra Sequanam perrexerit, Hugo

Hugo Abbas S. Martini Turonensis, Walterus, Wala, Gislebertus, Episcopi. Carolus Caluus *Niuellensis, Marchianensis, Hasnoniensis* & *Dononiensis* ecclesiarum possessiones suis tabulis confirmat; quæ in Notitia eccles. Belgij cap. 41. & 42. leguntur. Marchianense porrò, Hasnoniense, & alia nonnulla Belgij vetustiora cœnobia, olim sexus vtriusque fuerunt. Marchianense cœnobium S. Rictrudis, Adalbaldi vidua, hortatu S. Amandi Ep. Tungrensis, construxit. Sed post annos 336. aut circiter, monialibus amotis, Leduinus Abbas Vedastinus monachos Benedictinos substituit. Hasnonium à V. N. Ioanne eiusque sorore Eulalia an. 670. fundatum Balduinus VI. Flandriæ Hannoniæque Comes Monachis Benedictinis an. 1070. attribuit. Carolus Caluus Romam secundò proficiscitur, & inde rediens, die 6. Octobris prope Vercellas moritur, Imperij anno tertio; veneno à Sedechia Iudæo sublatus, quo is Medico plurimùm vtebatur. Duas habuit coniuges, *Hermentrudem* & *Richildim* Bosonis sororem. Ex Hermentrude nati sunt ei quattuor filij, *Lud. Balbus, Carolus, Carlemannus* & *Lotharius*. Carolus iuuenis Rex Aquitaniæ, & Lotharius puer Abbas an. 966. obierunt: Carlemannus etiam clericus ante patrē decessit. Tres item filias Caluus habuit, *Iuditham* Balduini Ferrei Comitis Flandrensis vxorem, *Hermentrudem* Hasnoniensem in Hannonia Abbatissam, & *Rothildem*. Horum stemma in tabulam genealogicam redactū in Not. eccles. Belgij cap. 42. reperies. Ex filijs porrò solus superstes LVD. BALBVS patri in regno Francorum (non item in Imperio) successit. Hunc VI. Idus Dec. Compendij Hincmarus Ar. Remensis coronauit. *Aimoinus l. 5. c. 36.* Fuit is iustitiæ ac religionis amans, sed nescio quo vitio, duabus vxoribus *Ansgarde* & *Adelaide* impeditus. Harum tamen priorem (ex qua Carlemannus & Ludouicus sunt geniti) repudiauit seu iussu patris, quod indicat Rhegino, seu impulsu aliorum, antequam Rex consecraretur.

Anno 878. ineunte, Lambertus Widonis F. Comes Spoletanus, & Adelbertus Bonifacij F. Marchio Tusciæ, Romam occupant, & Romanos proceres in verba Carlomanni (erat is Lud. Balbi filius, & defuncto Car. Caluo Italiam intrarat) iurare cogunt. Ioannes VIII. Pontifex, conscensis nauibus, per mare Tyrrhenum in Galliam venit, & à Bosone Rege Prouinciæ, eiusque coniuge Hermengarde humanissimè excipitur. *Rhegino.* A Ioanne VIII. Papa Trecis agente, & ab Episcopis Gallicanis illa in vrbe, præsente Lud. Balbo Rege, mense Augusto & Septembri Concilium II. celebratur. Quod inter alios signarunt Hincmarus Remensis, Teudericus Vesontionensis, Ingelwinus Parisiensis, Edenulfus Laudunensis, Adebertus Siluanectensis, Berno Catalaunensis & Arnaldus Tullensis, Episcopi. Eumdem Lud. Balbum Hincmarus Ar. Remensis anno superiore Regem Francorum coronarat. Hoc anno iterùm à Ioanne Papa Trecis coronam accepit, exemplo Pipini abaui sui, quem à Bonifacio primùm Ar. Moguntino, deinde iterùm à Stephano Papa Regem coronatum meminerat. Sunt autem qui Ludouicum ab Ioanne coronam hoc loco non regni, sed Imperij suscepisse putent. Inde enim Lud. Balbum inter Imperatores pleriq; numerant cùm exteri, tum Francici etiā scriptores. Quod falsum esse videtur, cùm Ioannes ipse Papa in epistola 47. & in alijs quas ad Ludouicum posteà scripsit, ipsum Regem, non Imperatorem vocet; & in epistola 71. ad Ludouicum & Carlomannum, Ludouici Balbi filios, Caroli Calui nepotes, Carolo eorum auo Imperatoris no- 878

Bb 2 men

Anni vulgares Christi.

men tribuat, Ludouico patri nomen Regis; Imperatorem haud dubiè appellaturus, si Imperator fuisset. Eodemque modo Hincmarus in epistolis, quarum meminit Flodoardus l. 3. c. 19. fratres istos Reges, Ludouici Regis non Imperatoris filios nominet. Quid quòd ipsius Lud. Balbi, vt alia omittam, diploma exstat pro ecclesia Niuernensi, IV. Idus Septembres, hoc est tridno pòst coronationem istam Trecis datum: in quo non alium se quàm Regem vocat his verbis, *Ludouicus misericordia Dei Rex?* Fuit ergò Rex, non Imperator. Imperatoris verò titulum, antiquis ignotum, alij posteà temere adfinxerunt. Ita Sirmondus & post eum Petauius. Apud Mantalam in territorio Viennensi mense Octobri Concilium celebratur, in quo *Bosoni* nomen Regis ab Arelatensis regni Episcopis ac proceribus est delatum. Anno eodem 878. Kalendis Nouembris, in loco qui vocatur *Furonis*, inter Lud. Balbum & Ludouicum Ludouici Germanici filium facta est conuentio, cuius Capitula Sirmondus edidit. Annalium Pithœanorum conditor narrat, Balbum mense Octobri, Aquasgrani perrexisse, & haut procul inde colloquium cum Ludouico habuisse. Aimoinus l. 5. c. 38. tradit, Balbum venisse Haristallum, ipsosque Reges apud Marsanam conuenisse. Ex quibus liquet Furonos seu Furonensem villam illo in tractu fuisse. Retinet ea in tractu nobis Brabantis transmosano hodieque nomen vetus, & *Foron* vulgò nuncupatur, Latinè *Forum Comitis*: quo in loco Comites olim Dalemienses sedem habuerunt, atque etiamnum est ibi primarium tribunal illius tractus. Est autem *Foron* municipium amplum, secundo lapide à Traiectu Mosæ & quarto ab Aquisgrani situm: exstantque ibi fossæ & aggeres, cum ruderibus fundamentorum veteris castelli in colle quod *op de Saele* vocant. In valle est locus *Steenbosch* nuncupatus, vbi hodieque rudera plurimorum veterũ ædificiorum supersunt. Raginerus (posteà primus Hannoniæ Comes hereditarius) Rolloni Nortmannorum Duci in Walachriam Zelandiæ insulam irrumpenti an. 876. fortiter restiterat. Is ab eodem Rollone an. 878. Condati in Hannonia, ad Scaldis & Hainç, confluentes aquas captus, & paulò pòst dimissus fuit: vt Dudo l. 2. & Guil. Gemeticensis l. 2. c. 8. narrant.

879 Lud. Balbus Francorum Rex IV. Idus Aprilis, die Parasceues, Compendij moritur. Filios ex Ansgarde repudiata susceperat duos, *Ludouicum* & *Carlomannum*: ex Adelaide verò *Carolum Simplicem* in cunis moriens reliquit: vt Flodoardus testatur. Post altercationem demùm Ludouicus & Carlomannus in Ferrariensi monasterio Reges coronati sunt. *Aimoinus l. 5. c.* 39. Ludouicus Lotharingiæ & Germaniæ Rex, audita Balbi morte, Virdunum venit, & transmisso Mosa Franciæ fines inuasit. Cui occurrerunt duo memorati fratres Reges cum valido exercitu: sed intercurrentibus vtrimque legatis pax initur. Adolescentes fratres portionem regni Lotharij, quam auus paterque tenuerant, Ludouico concesserunt, addita Vedastina apud Atrebates Abbatia. *Rhegino.* Facta pactione, cùm Ludouicus Rex in regnum suum reuerteretur, Nortmannos (qui ad Scaldim fl. longo tempore resederant) cum ingenti præda ad classem redeuntes, in silua Carbonaria (nunc Hannonia) aggressus, quinque ampliùs millia ex eis prostrauit. In quo prælio *Hugo*, Ludouici Lotharingiæ & Germaniæ Regis ex pellice filius, cecidit. Ita Rhegino & Sigebertus: sed Annales Pithœani ad annum sequentem hæc referunt. Milo monachus in monasterio B. Amandi claret: cuius nepos ac discipulus fuit Hucbal-

Hucbaldus. *Sigeb.* Vtriusque scripta sunt in manibus. Balduinus Ferreus Flandriæ Comes moritur, & in monasterio S. Bertini sepelitur.

Flandriæ Comites hereditarij.

I. BALD. FERREVS ex Iuditha Car. Calui filia sustulit *Balduinum Caluum* suum in Comitatu Flandriæ successorem, & *Rodulfum* Cameraci Comitem, Balduini patrem. II. BALD. CALVVS ex Elstrude, Elfredi Anglorum Regis filia, gennit *Arnulfum Magnum* Flandriæ, & *Ardolfum* seu Adolfum Bononiæ ac Taruanæ Comitē. Obijt 918. in Blandiniensi monasterio iuxta Gandauum conditus. III. ARNVLFVS MAGNVS Aleidem seu Adelam Heriberti Veromanduorum Comitis filiam an. 939. duxit; Flodoardo teste. Ex ea genuit *Balduinum, Herbertum, Lietgardem* & *Elstrudem.* Idem an. 961. Canonicos XII. Brugis in basilica S. Donatiani constituit. Annos 92. vixit, demum Blandinij 964. sepultus. Elstrudem eius filiam rapuit Sifridus Danus, familiæ Comitum Gisnensium conditor. Altera filia Lietgardis Wicmanno Comiti Gandensi nupsit. IV. BALDVINVS III. Arnulfo patre adhuc superstite, sed ætate fracto, an. 958. Flandriæ regimen suscepit, & 961. viuere desijt. Ex Mathilde, Hermanni Saxonum Ducis filia, genuit *Arnulfum* Iuniorem. Mathildis secundò nupsit Godefrido Captiuo, Virduuensi & Eihamēsi Comiti, obijtque 1009. Blandinij sepulta. V. Arnulfus II. seu iunior ex Rosella (vt volunt) Berengarij II. Italiæ Regis filia *Balduinum Barbatum* procreauit; an. 989. stilo Romano, conditus Blandinij iuxta auum. Rosella, aliàs Susanna, secundò nupsit Roberto Capeto Franciæ Regi, & 1003. decessit VI. BALDVINVS IV. Barbatus ex Otgiua, Frederici Comitis Luxeburgensis filia, Balduinum Insulanum sustulit, & 1036. obijt, Blandinij cum coniuge inhumatus. VII. BALDVINVS V. Insulanus ex Adela Roberti Francorum Regis filia, Messinensis Abbatiæ apud Ipras conditrice, sustulit *Balduinum Hasnonium, Robertum Frisium, Machtildem* Guilielmo Notho Nortmanniæ Duci, pòst Anglorum Regi, *Iuditham* Tostico Heraldi Regis Angliæ fratri, pòst Welfoni Bauariæ Duci, & *Idam* Ludolfo Marchioni in Saxonia, nuptas. Sunt qui his addunt *Vdonem* Ar. Treuerensem, *Henricum* clericum & *Arnoldum.* VIII. BALDVINVS VI. Hasnonius, ex Richilde Ragineri IV. Hannoniæ Comitis filia herede, *Arnulfum Infelicem* Flandriæ, & *Balduinum Hierosolymitanum* Hannoniæ, Comites genuit, conditus an. 1070. in Hasnoniensis monasterij à se instaurati templo, vnde & cognomentū induit. IX. ARNVLFVS INFELIX prope Castellum Morinorum, vulgò Casletum, prælio contra patruum Robertum Frisium dimicans, 1072. cecidit, ad S. Bertinum conditus, nulla prole relicta. X. ROBERTVS FRISIVS, Bald. Insulani filius, Comitatum Flandriæ, Balduino Hierosolymitano Hannoniæ Comiti iure debitum, an. 1072. occupauit. Gertrudis vxor, Herimanni Saxoniæ Ducis filia, Florentij I. Hollandiæ Comitis vidua, tres ipsi filios ac totidem filias dedit, *Robertum Hierosolymitanum, Philippum* Loensis monasterij fundatorem, *Guilielmum, Adelam* S. Canuto Daniæ Regi, pòst Rogerio Calabriæ Duci, *Gertrudem* Henrico III. Comiti Louaniensi, pòst Theoderico Alsatio Lotharingiæ Mosellanæ Duci, nuptas, & *Otginam* Abbatissam Messinensem. XI. ROBERTVS II. Hierosolymitanus, ex Clementia Guilielmi Burgundiæ Comitis filia, Calixti II. Papæ sorore, genuit *Balduinum* cognomento *Securim, Guilielmum* & *Philippum*; obijtque Atrebati an. 1111. ad S. Vedastum conditus.

XII. Baldvinvs VII. Selvris ex Agnete Alani Britanniæ Comitis filia prolem non sustulit. Moriens an. 1118. aut 1119. amitinum suum Carolum Bonum ex asse scripsit heredem, Audomaropoli ad S. Bertinum marmoreo tumulo honoratus. XIII. Carolvs Bonvs, S. Canuti Daniæ Regis & Adelæ suprà memoratæ filius, Roberti Frisij nepos, vxorem habuit Margaritam, Rainoldi Comitis Claromontani filiam, sed nullam ex ea sobolem. Ab impiis 1127. in templo S. Donatiani Brugis cæsus est. Vitam & cædis historiam scripserunt Gualterus Archidiaconus Morinēsis & Gualterus Notarius Brugensis. XIV. Gvilielmvs Nortmannvs, Roberti Nortmanniæ Ducis & Machtildæ Insulanę filius, Carolo cæso, Flandriæ principatum obtinuit, agente Ludouico Crasso Francorum Rege. Ex Reineri Montferratēsis & Gislæ Burgundicæ filia (de qua agit Quercetanus in Historia Drocensi ex Orderico Vitali) prolem non reliquit, obiitque 1188. ad S. Bertinum inhumatus. XV. Theodericvs Alsativs, Theoderico Lotharingiæ Mosellanæ Duce, & Gertrude Roberti Frisij Flandriæ Comitis filia genitus, duas habuit coniuges, Suanahildem & Sibyllam Andegauensem, Fulconis Hierosolymitani Regis filiam. Ex Suanahilde genuit *Laurentiam* Iuano Comiti Alostano nuptam. Ex Sibylla nati sunt, *Balduinus* sine liberis defunctus, *Philippus*, *Matthæus* Comes Boloniensis, *Gerardus*, *Petrus*, *Margarita*, *Gertrudis*, & *Elisabetha*. Obijt 1168. Watenis in Canonicorum regularium cœnobio (quod nunc Societas Iesu possidet) sepultus. Terram sanctam quater adijt, & inde Cruorem D.N. Iesu Christi attulit, & Brugis collocauit. Ex filijs eius Petrus, abdicato Episcopatu Cameracensi, duxit Mathildem Comitissam Niuernensem. De Matthæo infrà agemus in serie Comitum Boloniensium. Ex filiabus Margarita Rodulfo Veromandiæ, pòst Balduino V. Hannoniæ Comiti nupsit. Gertrudis fuit vxor Lamberti Comitis Montis acuti. XV. Philippvs Alsasivs parenti suo Theoderico in Comi. Flandriæ, & Rodulfo Comiti Veromanduorum, socero suo, in Comitatu Veromanduensi successit: obijtque 1191. in Syria sine liberis, in Clara Valle sepultus. Eius vxor Elisabetha an. 1182. decessit, Atrebati in templo cathedrali sepulta, ante aram maiorem. XVI. Successit in Comitatu Flandriæ Baldvinvs VII. Magnanimvs, Hannoniæ Comes, qui Margaritam Alsatiam, Philippi sororem, duxerat. Horum liberi fuerunt, *Balduinus* VIII. Flandriæ Hannoniæque Comes, pòst Imp. Constantinopolitanus, *Philippus* Comes Namurcensis, *Henricus* Balduini fratris sui in Imperio C P. successor, *Isabella* Philippo Augusto Franciæ Regi, *Sibylla* Guichardo III. Montpenserij Domino, & *Iolenta* Petro Curteniaco Imperatori C P. nuptæ. Margarita porrò Alsatia Flandriæ Hannoniæque Comitissa 1194. decessit, Brugis ad S. Donatianum sepulta. Cui Baldvinvs filius successit: sicque Comitatus Flandrensis ad iustum Balduini Hasnonij suprà memorati heredem redijt, quem ab anno 1072. Roberti Frisij posteritas possederat. XVII. Baldvinvs VIII. Flandriæ Hannoniæque Comes, ex mascula Balduini Ferrei stirpe Princeps apud Flandros postremus, ad Imperium Constantinopolitanum euectus, an. 1204. à Bulgaris captus, miserè in carcere perijt. Ex Maria, Henrici Campaniæ Comitis filia, duas reliquit filias ex ordine heredes, *Mariam* & *Margaritam*, cognomento *Constantinopolitanas*: de quibus suo infrà loco dicemus. Primorum Flandriæ Comitum Tabulam genealogicam

logicam in Notitia eccleſ. Belgij cap. 92. dedimus.

Carlomannus & Ludouicus, Lud. Balbi ex Anſgarde filij, regnum paternum apud Ambianos menſe Martio diuidunt: vt Chronicon Floriacenſe docet. LVDOVICVS Franciam & Neuſtriam, CARLOMANNVS (quem natu maiorem fuiſſe Rhegino ſcribit) Burgundiam & Aquitaniam eſt ſortitus. Ludouico poſt biennium mortuo, menſe Auguſto an. 882. Carlomannus Franciam quoque & Neuſtriam adeptus eſt. Carlomannus Baioariæ Rex Ludouici Germanici filius, Car. Craſſi frater, paralyſi diſſolutus VII. Nonas Aprilis diem claudit extremum. Ex concubina filium reliquit Arnulfum, poſteà Imperatorem. Ludouicus Lotharingiæ Rex cùm fratrem obijſſe intellexiſſet, Ratiſponam veniens, Baioariam occupauit: Arnulfo autem Carantanum conceſſit, quod ei pater iampridem attribuerat. *Rhegino. Ann. Pith.* Adonis Ep. Viennenſis Breuiarium Chronicorum hîc definit. 880

CAROLVS CRASSVS Carlomanni Baioariæ Regis defuncti frater, Alemannia egreſſus, primò Langobardiam, poſt reliquam Italiam in deditionem accipit, & Romam veniens à Ioanne VIII. Papa coronatur Imperator, die Natali Domini. Nortmanni Friſios ſpoliant, & Nouiomagenſe palatium ad Vahalim incendunt. *Rhegino.* Ex Beliſienſi Haſbaniæ monaſterio S. Landradæ virginis oſſa Gandauum transferuntur. Apud S. Macram, in loco olim *Fines* dicto, menſe Aprili Concilium celebratur. Hodie *Fimas* ſeu *Fimes* vocitant opidum diœceſis Remenſis, martyrio & cultu S. Macræ virginis celebre. Olim Fines dicebant, quia in finibus pagi Remenſis & Sueſſionici. Itinerarium Antonini, *Auguſta Sueſſonum, Fines, Durocortorum Remorum.* Ludouicus Germaniæ Rex in Galliam profectus, Hugonem, Lotharij Lotharingiæ Regis ex Waldrada pellice filium, ad ſe venientem varijs beneficijs afficit: ſed prauorum vſus conſilio, fidem Regi mentitus in Burgundiam fugit. Idem Rex cum Ludouico Neuſtriæ Rege apud villam Gundulfi colloquium habet. Nortmanni Cameracum, Atrebatum, Leodicum, Tungros, Traiectum, pagum Haſbanicum, totamque Ripuariam, & varia, ijs in locis monaſteria, vt Indam, Stabuletum, Malmundarium & Aquenſe palatium vaſtant; Coloniam Agrippinam, Tulpiacum & Bonnam incendunt. Canonici & ſanctimoniales cum theſauris eccleſiarum & Sanctorum corporibus Moguntiacum fugiunt. *Ann. Pith. Rheg. Baldericus.* 881

Ludouicus Germaniæ & Loth. Rex XIII. Kal. Sept. Francofurti moritur, in Lauriſheimenſi monaſterio iuxta patrē conditus. Vnicū ex Luitgarde coniuge filium ſuſtulit *Ludouicum*, qui puerulus ex feneſtra cadens perijt. *Rhegino.* Nortmanni vſque ad Confluentes, vbi Moſella in Rhenum cadit, progreſſi, incendio omnia vaſtant; Prumiam ipſo die Epiphaniæ, vrbemque Treuerenſem Nonis Aprilis inuadunt, & Walonem Epiſcopum Metenſem in prælio occidunt. Quibus patratis reuerſi ſunt in munitionem ſuam, quam ad littus Moſæ fl. habebant, in loco qui dicitur *Aſcloha.* Carolus Craſſus Imp. ex Italia redux Ludouici fratris ſui defuncti regnum occupat, & cum Nortmannis tranſigit. *Ann. Pith. Rhegino.* Ioannes VIII. Papa 15. Decembris moritur: Marinus die 19. ſuccedit. Hincmarus Ar. Remenſis obijt: Fulco ſuffectus eſt. *Flod.* Carolus Craſſus Imp. cum Gode- 882

Anni vulgares Christi.

ipsi est inditum. Leone an. 911. die 11. Iunij defuncto, *Alexander* illius frater regimen suscepit, cùm Leonis filius *Constantinus Porphyrogenitus*, quem ex Zoe quarta coniuge sustulerat, penè adhuc infans esset. Anno proximo sequenti, cùm *Alexander* die 7. Iunij obiisset, tutore orbatus ipse Constantinus septennis puer cum Zoe matre imperare cœpit. Quâ palatio post annos octo submotâ, custos fit Imperatoris ac pater, nono & ad hanc diem inusitato honoris genere, *Romanus Lecapenus* Constantini socer; moxque die 24. Septembris, anni eiusdem 919. Cæsar, & mense Decembri Augustus appellatur. Is sequenti anno *Christophorum* filium suum ad idem culmen euexit, vt & alios duos *Stephanum* & *Constantinum* an. 928. ipso die Natali Christi. Quin & Theophylactum filium suum, annos 16. natum, ad Patriarchę CP. dignitatem promouit. Tot præsidiis firmatus Romanus Constantinum aspernari cœpit, eique posteriorem à se locum tribuere. Quam hominis in Principem suum impietatē par in ipsummet filij eius impietas vindicauit. Anno namque 944. mense Decembri *Staphanus*, Romani filius, patrem Imperatoria dignitate spoliatum in insulā relegat. Cuius exemplo incitatus CONSTANTINVS, Philosophi filius, Romani stirpe è solio deturbatâ, solus imperare cœpit. Hunc an. 959. *Romanus* filius parricidio sustulit, vt citiùs regnaret. Post Romanum an. 963. defunctum *Nicephorus Phocas* (qui Cretam insulam an. 961. Saracenis eripuerat) regnauit, homo illiberalis ac sordidus. Hic est ad quem nobili legatione perfunctus est Luitprandus Ticinensis, ab Othone I. Imp. missus: quam legationem singulari libro ipse descripsit. Periit autem Nicephorus an. 969. mense Decembri, Theophanonis coniugis & Ioannis Tzimiscæ insidiis. Eodemque anno *Tzimisces* Imperator est salutatus, qui mox Romani filios, Basilium & Constantinum, collegas sibi adsumpsit; Theophanonem Nicephori viduam, aliosque illius cædis conscios relegauit. Is primus aureis nummis Saluatoris effigiem impressit, cum hac inscriptione, *Iesus Christus Rex Regum*. Idem confecto bello Bulgarico, triumphantis more, Constantinopolim ingressurus, Virginis-Matris imaginem, quadrigæ spoliis Bulgaricis constratæ impositam solemni per vrbem pompa vexit, eiusdem patrocinio victoriæ illius laudem adscribens. A Basilio cubiculario, cuius nimiam cupiditatem perstrinxerat, veneno sublatus, an. 975. mense Decembri periit. Quo mortuo ad *Basilium* & *Constantinum*, Romani Imp. filios, Imperium rediit: quod Basilius annis 50. Constantinus triennio amplius tenuit. *Curopal. Cedr. Zonar. Glycas, Manasses.*

Nortmanni Louanio discedunt, & per Sequanam fl. inuecti, vrbem Parisiensem obsident. Hanc obsidionem Abbo Abbas, Aimoini historici discipulus versibus heroicis descripsit. Henricum Ducem, cum exercitu à Car. Crasso missum, Nortmanni dolo occidunt. Crassus rebus quodammodo desperatis partem Galliæ vltra Sequanam, quæ hodie Nortmannia dicitur, ipsis concedit. Inde in Germaniam abiens, mense Nouembri à proceribus desertus exauctoratur, & ARNVLFVS, Carlomanni anno 880. defuncti filius, ad Germaniæ regnum euehitur. Hugo Abbas Aureliani moritur: Ducatus eius *Odoni*, Rotberti Fortis filio, à Carolo Crasso traditur: qui Odo tunc Parisiorum 887

 Comes

gium diaconum, scribit Luitprandus. Nortmanni in regnum Lotharij classem transuehunt, & circa Leodicum Mosam transeunt. Pugnatur ad torrentem *Gulid* VI. Kalend. Iulij: Christiani superantur, & in prælio occumbũt Sunderoldus Ar. Moguntinus & Arnulfus Comes. Hatto in Moguntina cathedra succedit. Audita nostrorum clade, Arnulfus Rex ex Bauaria in Belgicam accurrit, Rhenoque transmisso ad littora Mosæ castra statuit. Nortmanni super fluuio qui *Thilia* dicitur (& Louanium perluit) lignorum & terræ congerie, more solito, se communiunt. Arnulfus cum suis pedestri prælio hostes aggressus, eos vsque ad internecionem deleuit; ita vt ex innumerabili multitudine vix residuus esset, qui ad classem aduersum nuntium reportaret. *Rhegino.* In hoc prælio prope Louanium centum Nortmannorum millia cecidisse, Helmoldus narrat. In memoriam tantæ victoriæ etiamnum quotannis supplicatio solemnis Louanij habetur, Dominica prima Septembris. Luitprandus diaconus Ticinensis (pòst Cremonensis Episcopus) historiam sui temporis orditur. Quæ à capite sexto libri sexti adiiciuntur, Baronius suspicatur non esse Luitprandi, sed alterius cuiuspiam anonymi.

Februario mense Nortmanni, qui ad naues remanserant, Mosam traiiciunt, Ripuariorum pagum ingressi, Bonnam vsque perueniunt, Prumiense monasterium spoliant, Ardnennam intrantes, cuncta vastant: cum ingenti denique præda ad classem redeunt, oneratisque nauibus transmarinas regiones repetunt. *Rhegino.* Per id tempus Farabertus Abbas Prumiensis, in diœcesi Treuerensi, curã pastoralem sua sponte, per concessum Arnulfi Regis, deposuit: *& ego* (Rhegino scilicet) *per electionem fratrum in regimine successi: in quo tamen non diu immoratus, æmulis agentibus, Richarium, Gerardi & Matfridi fratrem, sustinui successorem.* Notet hîc lector ætatem Rheginonis Chronographi. GVIDO Rex Italiæ, suprà an. 888. memoratus, à Formoso Papa coronatur Romæ Imperator. Quo facto Arnulfi & Berengarij inuidiam contra se concitauit. *Luitprandus* 1. *c.* 8. Balduinus Caluus, Balduini Ferrei filius, Flandriæ Comes, arguebatur quòd presbyterum flagellarat, quòd basilicas presbyteris quibusdam abstulerat, aliisque dederat, inconsulto Episcopo, quòd Noniomensis ecclesiæ res inuaserat, & monasterium quoddam sibi vsurparat, quòd denique contra Regem insurrexerat: vt ex Fulconis Ar. Remensis epistola ad ipsum Balduinum, à Flodoardo l. 4. c. 7. edita, colligi datur. Hoc itaque anno, ab eodem Fulcone & Coepiscopis in vrbe Remensi congregatis, litteræ comminatoriæ ad Balduinum scriptæ sunt, quas Flodoardus loco cit. recitat. 892

Odone Rege in Aquitania commorante, Francorum primotes ab eo deficiunt, & Fulcone Ep. Remensi, Heriberto & Pipino Comitibus agentibus, CAROLVS SIMPLEX, Lud. Balbi ex Adelheide filius, 28. Ianuarij Rex coronatur in vrbe Remensi. Odo rebus in Aquitania compositis, in Franciam reuertitur, & cum Rotberto fratre, Carolum Simplicem fugat. Carolus in Burgundiam secedit, Arnulfi Regis auxilium exposcit, & Odone Parisios reuertente regni fines rursus occupat. Sicque alternatim alter alterum fugat, & multæ fiunt rapinæ ac cædes vtrimque. *Rhegino. Flodoardus l.* 4. *c.* 1. *&* 5. Idẽ Arnulfus in Lotharij regnũ hoc anno venit, & præcipuas eius vrbes lustrauit, post bella Nortmannorum, quæ proximis 893

 duobus

duobus annis antecesserant. Ad hunc annum Sirmondus conijcit non ineptè referri posse Concilium Metense, in regno Lotharij à Belgicæ primæ Episcopis, sub Arnulfo Lotharingiæ Rege, Kalendis Maij celebratum. In cuius Concilij contextum nota annorum Christi 888. perperam irrepsit. Huic autem Concilio Ratbodus Treuerensis, Rotbertus Metensis, Dado Virdunensis & Arnoldus Tullensis, Episcopi interfuerunt. LAMBERTVS, Guidonis Imp. filius petente patre, à Formoso Papa Romę vngitur Imperator; vt ex Flodoardo Baronius colligit. Lamberti vnctio Imperialis in Synodo Romana & Rauennensi an 904. sub Ioanne IX. Papa probata fuit: ideoque Baronius asserit se Lambertum in serie Imperatorum Occidentalium collocasse; omisso Arnulfo, violento (vt ait) inuasore.

894 Arnulfus Germaniæ Rex à Berengario Italiæ Rege interpellatus ad ferendum auxilium contra Guidonem, Longobardiam ingressus, Bergomum vrbem armis cepit, & Ambrosium illius vrbis Comitem laqueo suspendit. Zundibolchus Rex Marahensium Sclauorum è viuis excessit: cuius regnum filij pauco tempore tenuerunt, Hungaris omnia depopulantibus. *Rhegino.* Carolus Simplex Francorum Rex Leodicensi, & Ludouicus Germaniæ Rex Vltraiectensi ecclesiæ benefaciunt. *Not. eccles. Belg. c.* 45.

895 Apud Triburias in Germania Atto Moguntinus & alij Episcopi, præsente Arnulfo Rege, Synodum celebrant. In ea actum est de caussa Bremensis ecclesiæ, inter Adelgarium Bremensem & Herimannum Coloniensem Episcopum controuersa: vt Adam Bremensis in sua historia ecclesiastica l. 1. c. 41. narrat. Arnulfus Rex conuentum publicum Wormatiæ celebrat, & *Suendeboldum* filium suum Lotharingiæ Regem creat. Odo Francorum Rex, Wormatiam cum muneribus ad Arnulfum veniens, honorificè ab eo excipitur. Ludelinus Ep. Tullensis à Ratboldo Ar. Treuerensi consecratur. *Rhegino.*

896 ARNVLFVS Rex secundò Italiam ingressus, Romam venit, & à Formoso Papa creatur Imperator: vt Rhegino & Luitprandus narrant. Sed quod Rhegino addit, matrem Lamberti Imp. Romæ ad præsidium relictam, cum suis latenter aufugisse, Baronio non probatur. Existimauit enim Rhegino Guidonem Imp. ante annum obijsse: quem tamen plures adhuc annos vixisse Luitprandus insinuat. Formosus Papa mense Decembri moritur.

897 Formoso Papa defuncto Bonifacius Sedem inuadens, dies 15. eam tenuit: non tamen numeratur inter Pontifices (ait Baronius) vtpote in Romana Synodo sub Ioanne IX. damnatus. Itaque Stephanus VII. dictus VI. pulso Bonifacio Pontificatum tenuit. Suendeboldus Lotharingiæ Rex Odam, filiam Odonis Francorum Regis, in vxorem accipit. *Rhegino.* Idem Suendeboldus Rex, Niuellis in Gallo-Brabantia existens, illius ecclesiæ possessiones an. 897. confirmat. Idem an. 895. Epternacensi, & an. 898. Treuerensi ac Leodicensi ecclesiis benefecit. Diplomata in Notitia eccles. Belgij exstant.

898 Odo Francorum Rex die 3. Ianuarij moritur, & ad S. Dionysium sepelitur. Primores regni in vnum congregati, pari consilio ac voluntate CAROLVM SIMPLICEM Lud. Balbi filium, super se Regem constituunt. *Rhegino.* Ceterùm plerique scriptores Car. Simplicis annos regni ordiuntur ab obitu Odonis Regis, hoc est, à ter-

tio die Ianuarij, anni huius 898. Carolus autem ipse in diplomatibus suis quinquennio altiùs repetit: à die videlicet 28. Ianuarij, anni 893. quo Remis Fulco Archiepiscopus ipsum vnxit in Regem. Quem annum Rhegino indicat, cùm Regem leuatum sub finem anni 892. asserit. Nam cùm annos à Christi incarnatione ordiatur, non à Natali; anno cuique primos etiam sequentis anni menses adnumerat. Denique Car. Simplicis regnum ab hoc (quem diximus) Christi anno in eius diplomatibus incohari facilè perspiciet, qui eius annos cum Indictionibus comparabit. Carolus porrò Simplex quo tempore in Regem confirmatus est, integrum regnum sua in potestate non habuit: quia Odo Rex quamdiu vixit, Aquitaniam & Burgundiam tenuit. Mortuo post quinquennium Odone, quæ ab illo possessa fuerant recepit, regnumque redintegrauit. Atque huius redintegrationis annos regni sui annis Carolus deinceps in suis diplomatibus subiunxit. Semper igitur redintegrationis anni solido ferè quinquennio annis regni pauciores sunt: & solidum fuisset, si Odo, qui die 3. Ianuarij obiit, ad diem 28. Februarij, quo die Car. Simplex inunctus fuit, vitam produxisset. Ceterùm quo anno regnum Lotharij is receperit, eiusq; accessione hereditatem suam amplificauerit, inuestigandum restat. Sigebertus noster in Chron. receptum anno 915. scribit. Sed ex variis eiusdem Caroli diplomatibus Sirmondus rectè concludit, quadriennio ante, hoc est, anno Christi 912. regni autem Caroli 20. receptum fuisse. Quo nimirum tempore (Ludouico vltimo Carolinæ stirpis in Germania Rege sine liberis defuncto) Carolo, vt legitimo heredi, iure licuit non regnum modò Lotharij, sed Germaniam quoque ipsam, si par in armis vis fuisset, repetere.

Ad res anni huius 898. reuertamur. Suendeboldus Lotharingiæ Rex *Raginerum* ducem sibi fidelissimum (is primus inter Hannoniæ Comites hereditarios infrà recensebitur) à se repulit, & honoribus atque hereditatibus, quas suo in regno habebat, nescio cuius instinctu, priuauit. Raginerus, cum Odoacro Comite & aliis, in locum *Dursos* dictum, ob Mosæ fl. aquas inaccessibile, secessit, ibique se communiuit. Suendeboldus id audiens castrum obsidet, sed frustrà. Obsidione itaque soluta, Raginerus Car. Simplicem adit, eumque cum exercitu in Lotharingiam deducit. Carolus itaque Aquasgrani, & inde Neumagum venit. Suendeboldus Leodium ad Franconem Episcopum intereà abijt, ac Mosam cum suis transiit. Pugna parabatur; sed intercurrentibus legatis pax est firmata, & Carolus in regnum suum regressus est. Eberhardus, Meginhardi filius, à Waltgario Frisone, Gerolfi filio, cùm venatum pergeret, dolo trucidatur. Ducatus, quem tenuerat, Meginhardo fratri ab Arnulfo Imp. committitur. *Rhegino.*

Odilbaldus Vltraiectensis Episcopus moritur, & succedit Ratboldus. Suendeboldus Raginerum in loco *Dursos* iterum obsidet frustrà. Arnulfus Imp. III. Kal. Decemb. moritur, & in Odingis sepelitur, vbi & pater eius tumulatus iacet; vt Rhegino & Luitprandus tradunt. Eodem hoc anno Guidonem Italię Regem defunctum esse, Baronius ex Luitprando contendit; contra Rheginonem, obitum eius ante annos quinque narrantem. Rodulfus Comes pagi Cameracensis, filius Balduini Ferrei Flandriæ Comitis, ab Heriberto Veromanduorum Comite in prælio occiditur. Succesit Balduinus 899

 Breuis,

Brenis, qui an. 973. obijt, ætatis extremæ. De Comitibus Cameracensibus in Not. ecclesf. Belgij c. 92. egimus.

900 Sæculum decimum incohatur, quod nonnulli Ferreum aut Plumbeum, alij Obscurum, ob inopiam veterum Scriptorum nuncupant. Nos illud pro nostro modulo illustrare conabimur. Germaniæ proceres *Ludouicum*, Arnulfi filium legitimum, sibi Regem creant. In Italia nouæ iterum turbæ post Arnulfi & Guidonis obitum, sunt excitatæ. *Berengarius*, vt ait Luitprandus, Papiam veniens, regnum Italiæ rursus obtinuit. Huic se opposuit LVDOVICVS, Bosonis filius ex Hermingarde Ludouici iunioris Imp. filia: qui Berengario fugato, Romam venit, ibique à Papa coronatus est Imperator. *Baron.* Dum hæc in Germania & Italia geruntur, inter Suendeboldum & primores regni Lotharingici grauis oritur dissensio. Certatim igitur ad Ludouicum transeunt, eumque in regnum introducunt, & in Theodonis villa, manibus datis, eius dominationi se subiiciunt, ipsumque creant Regem Lotharingiæ. Suendeboldus incendiis ac rapinis cuncta deuastans, à Stephano, Gerardo, & Matfrido Comitibus circa Mosam in prælio, Idibus Augusti, interficitur. *Rhegino.* Suendeboldi corpus sepultum fuit in Susterensi nobilium virginum Canonicarum templo, in Ducatu Iuliacensi: vbi duas habuit filias, *Benedictam* & *Cæciliam*, Susterenses ex ordine Abbatissas. Hoc ipso anno Gerardus Comes Odam, Suendeboldi Regis viduam, sibi matrimonio iungit. *Rhegino.* Stephanus Papa moritur: in defuncti locum intruditur quidam nomine Romanus, quem tradunt mensibus 4 diebus 20. vixisse. *Baron.* Fulco Ar. Remensis, Balduini Flandriæ Comitis factione, à Winemaro Liliensi die 17. Iulij occiditur, ob contentionem de Abbatia Vedastina apud Atrebates. Flodoardum l. 4. c. 10. consule. Successit *Heriueus*, filius Vrsi Comitis in Campania, & Bertæ sororis Hucbaldi Comitis. Huius consecrationi interfuerunt Riculfus Suessionensis, Dodilo Cameracensis, Otgarius Ambianensis, Mancio Catalaunensis, Rodulfus Laudunensis, & Otfridus Siluanectensis, Episcopi.

901 In Romani Papæ locum subrogatur *Theodorus* II. patria Romanus, qui diebus tantum 20. sedit. *Theodoro* sufficitur *Ioannes* IX. patria Tiburtinus, professione monachus. *Baron.* Hungari Langobardorum fines ingressi, incendiis ac rapinis cuncta deuastant. Stephanus Comes, frater Walonis, moritur. *Rhegino.*

902 Leonis Græcorum Imperatoris iussu, Himerius vir rei militaris peritissimus expeditionem aduersus Saracenos suscipit, quam Curopalates & Cedrenus describunt.

903 S. Grimbaldus Hidensis in Anglia Abbas, anteà monachus Bertinianus, moritur. Vitam eius scripsit Gotzelinus monachus Bertinensis, à S. Anselmo Archiepiscopo Cantuariam ad S. Augustini cœnobium euocatus: quo in loco non solùm Grimbaldi, sed & vitas SS. Augustini, Laurentij, Suithani, Erkenwaldi, Iuouis, Eadgithæ, Milburgæ & Witeburgæ descripsit. Franco Leodicensis Episcopus V. Idus Ianuarij moritur: succedit Stephanus, qui vitam S. Lamberti poliuit.

904 Ludouicus Imp. à Berengario captus, oculis simul & Imperio priuatur. *Rhegino.* Berengarius Romam cum exercitu veniens, coronam Imperij à Ioanne IX. Papa extorquet; viuente adhuc in Italia Lamberto Augusto, quem à Formoso Papa an. 893. coronatum diximus.

diximus. Post Berengarij abitum, idem Ioannes Papa primùm Romæ, posteà Rauennæ Synodum Episcoporum habuit. Vtroque in loco Antistites Berengarij coronationem tamquam vi extortam abrogarunt, Lamberti verò legitimam iudicarunt. Luitprandum lib. 1. c. 19. & Baronium consule.

Conradus Comes filium suum Conradum, cum armatorum 905
manu, mittit contra Gerardum & fratrem eius Matfridum; eò quòd honores suos & Gebelhardi fratris sui, videlicet possessionē S. Maximini Treuerensis, & S. Mariæ ad Horreum, violenter inuasissent, vt Rhegino loquitur. Ludouicus Rex conuentum generalem celebrat apud Triburias. Baltranno Strasburgensi Episcopo Otbertus & Luidhelmo Tullensi Drogo, succedunt. Ita Rhegino Prumiensis Abbas; cuius Chronicon hîc definit. Quæ sequuntur vsque ad annum 967. ab anonymo sūt addita. Sigebertus dicit Rheginonem perduxisse Chronicon suum vsque ad annum 910. quod cum mss. collatum vtinam quis in lucem proferat! Ioannes IX. Papa moritur: Benedictus IV. succedit. *Baron.*

Hungari victos Græcos sub tributo redigunt. *Sigebertus.* 906

Bauari cum Hungaris congressi cæduntur: in quo congressu 907
Luitbaldus Dux occubuit, cui filius Arnolfus in Ducatu successit: vt legitur in Appendice ad Rheginonis Chronicon. Benedictus IV. Papa moritur. Leo V. succedit: & huic Christophorus post dies 40. sufficitur. *Baron.*

Hungari Saxoniam & Thuringiam vastant. Sergius III. Papa crea- 908
tur, Adelberto Tusciæ Marchione agente. *Baron.* Ludouicus Germaniæ Rex, Arnulfi Imp. filius, Aquisgrani existens, petente Herimanno Agrippinensi & Stephano Leodicensi Episcopis, confirmat prædia Leodicensi ecclesiæ iam olim collata. In diplomate (quod in Not. eccles. Belgij cap. 47. reperies) fit mentio Berengarij Comitis Lomensis, aliàs Lomacensis seu Namurcensis, & Albuini Comitis Traiectensis ad Mosam.

Apud Trosleium pagi Suessionici vicum, ab Heriueo Ar. Remen- 909
si eiusque suffraganeis VI. Kal. Iulias Concilium celebratur. Præter Heriueum illud signarunt Wito Rotomagensis, Rodulfus Laudunensis, Erluinus Bellouacensis, Raubertus Nouiomagensis, Letoldus Catalaunensis, Abbo Suessionensis, Stephanus Camaracensis, Hucbertus Meldensis, Otfridus Siluanectensis, Stephanus Morinensis, & Otgarius Ambianensis, Episcopi.

Franci, in Bauariæ & Franciæ confinibus, cum Hunga- 910
ris congressi vincuntur ac fugantur. In quo prælio Gebelhardus Comes interiit, relictis duobus filiis pueris, Vdone & Herimanno, qui posteà clari in Francia exstiterunt. *Appendix Rheginonis.* Sergius III. Papa moritur; Anastasius III. succedit. *Baron.* Lambertum Imp. ab Hugone Comite Mediolanensi in venatione hoc anno occisum fuisse, idem Baronius contendit. Eius obitū Luitprandus in fine lib. 1. deplorat. Guilielmus Comes Aruernorum & Dux Aquitaniæ, cum vxore sua Ingelberga, testamentum suum condit, quo prima Cluniacensis monasterij fundatio fuit instituta. Ludouicus Germaniæ Rex Mortarium villam Canonicis in Capræmonte degentibus olim donatam confirmat. Capræmons fuit olim non ignobile diœcesis Leodicensis opidum, quod Notgerus Episcopus posteà funditus euertendum curauit; & visuntur

tur etiamnum eius rudera. Idem (nisi fallor) Ludouicus Rex Hemma coniuge sua petente, Wasdam, nunc Wasiam, Theoderico I. Hollandiæ Comiti dedit. Vtrumque diploma in nostra Not. eccles. Belgij c. 47. exstat.

911 Anastasius Papa moritur: Lando succedit, & paulò pòst Ioannes X. intruditur. *Baron.* Leo Philosophus Imp. C P. moritur: Alexander, illius frater, principatum init; Constantino Porphyrogenito, Leonis filio, adhuc puero. *Curopal.*

912 Ludouicus Germaniæ Rex, Arnulfi Imp. filius, è Caroli Magni stirpe vltimus, die 21. Ianuarij moritur. Ludouico successit Conradus Franconiæ Dux, vir bello inclytus, Conradi Comitis ab Adalberto an. 905. occisi filius, quem Germaniæ proceres electione Regem sibi statuerunt. Otho Dux Saxonum moritur. Hattoni Ar. Moguntino defuncto Heringerus successit. *App. Rheginonis.* Alexandro patruo ac tutore suo defuncto, *Constantinus Porphyrogenitus*, septennis puer, cum Zoe matre, apud Græcos regnare incipit. Berno Abbas Gigniacensis, idemque Cluniacensis cœnobij & instituti auctor, moritur: cui in Cluniaco successit Odo. Rollonem Nortmannorum Ducem hoc anno Christianam religionem amplexum fuisse, tradit Matthæus Westmonasteriensis.

913 Carolus Simplex Franciæ Rex Egmondam Theoderico I. Hollandiæ Comiti donat: atque hoc fuit Hollandici Comitatus initium, vt Dousa & alij existimant. Raginerus Dux seu Comes in Lotharingia præpotens (aliàs primus Hannoniæ Comes) Treuerense S. Matthiæ monasterium dotat. Baronius diploma recitat, quod tamen mihi est suspectum.

914 Potentiores regni principes, Arnoldus de Baioaria, Burchardus de Sueuia, Euerardus de Francia, Giselbertus de Lotharingia, & Henricus Dux de Saxonia ac Thuringia, contra Conradum Regem meditantes rebellionem, eiusdem Regis sapientia reducuntur. Solus Arnoldus, ad Hungaros cum vxore ac filiis fugiens, vsque ad Conradi obitum apud illos mansit. *Sigeb.*

915 Cabilonense Concilium celebratur: in quo Roculfus Comes Matisconensis res Ecclesiæ ablatas restituere coactus fuit. Synodo adfuerunt Austerius Lugdunensis, Leoninus Vesontionensis, Agius Narbonensis, Ardradus Cabilonensis, Elisachar Bellicensis & Odelardus Maurianensis, Episcopi. Berengarius à Ioanne X. Papa mense Septembri Imperator vngitur: vt eius diplomata à Sigonio l. 6. de regno Italiæ producta testantur. Ordonius Hispaniæ Rex, Aldefonsi Magni filius, fratre Garsia defuncto, regnare incipit. Is primus regni sedem Oueto Legionem transtulit, dictus inde Rex Legionensis, qui antea Asturicensis nuncupabatur. Carolus Simplex, Stephano Leodicensi Episcopo & Raginero Marchione petentibus, dat prædia varia ecclesiæ Leodicensi. Diploma in Not. eccles. Belgij c. 49. exstat. Hunc Raginerum Rhegino ad an. 898. Ducem vocat. Fuit is longè lateque dominatus per Hannoniam, Hasbaniam, aliasque prouincias vicinas, & numeratur primus inter Hannoniæ Comites. Balduinus Comes Flandrensis & Ainardus Episcopus Nouiomensis ac Tornacensis corpus S. Gerulfi ex Merendra Truncinium propè Gandauum transferunt. *Meyerus.*

Comites Hannoniæ.

Raginervs I. Hannoniæ Comes an. 876. Rulloni Nortmannorum

norum Duci, in Walachriam Zelandiæ insulam irrumpenti, fortiter restitit; ab eodem posteà an. 878. Condati in Hannonia captus, & paulò pòst dimissus. Adhæsit primùm Suendeboldo Lotharingiæ Regi, pòst ab eo malè habitus, ad Car. Simplicem Francorum Regem an. 898. transiit, & an. 915. ant 916. obiit. Ex *Albrada* tres reliquit filios, *Gislebertum* Lotharingiæ Ducem primum, infrà ad an. 939. laudandum, *Raginerum* II. Hannoniæ Comitem, & *Lambertum* Comitem Louaniensem, itemque filias duas: quarum vna Berengario Lomensi seu Namurcensi Comiti nupsit, altera mater fuit Baldrici I. Episcopi Leodicensis. II. RAGINERVS II. à Brunone Archiepiscopo Coloniensi ac Duce Lotharingiæ, Othonis I. Imp. fratre, an. 959. in exilium pulsus, circa an. 970. exul obiit. Ex *Adela* genuit *Raginerum* III. Hannoniæ Comitem, & *Lambertum* II. Comitem Louaniensem, Gerbergæ Lotharingicæ maritum. III. RAGINERVS III. sibi iunxit Hadeuidam Hugonis Capeti Francorum Regis filiam, ex eaque genuit *Raginerum* IV. & *Beatricem* vxorem Ebali Comitis de Roncy. Comitatum Hainoënsem, patri à Brunone ablatum, an. 973. recuperauit, Guarnero Comite Valentinianensi & Rainoldo (qui illum Comitatũ tenebant) Peronæ propè Binchium cæsis: & an. 1029. obiit. IV. RAGINERVS IV. duxit *Mathildem* Herimanni seu Henzilonis Comitis Dagisburgensis & Eihamensis in Flandria domini filiam: ex qua vnicam reliquit filiam *Richildem*, Comitatus Hainoënsis heredem. V. RICHILDIS primùm iuncta fuit *Herimanno* Comiti ex Thuringia oriundo, & ex eo peperit filios duos, Rogerium à natiuitate claudum, Catalaunensem in Gallia Episcopum, & N. monachum Hasnouiensem. Secundò nupsit *Balduino* VI. Comiti Flandriæ, & ex eo genuit *Arnulfum Infelicem* Flandriæ Comitem sine liberis defunctum, & *Balduinum* Hierosolymitanum Hannoniæ Comitem. Tertium denique maritum habuit *Guilielmum* de Osberne. Richildis porrò, cum filio suo Balduino, Abbatiam S. Dionysij (quæ est Benedictinorum prope Montes Hannoniæ) & basilicam S. Mariæ maioris in vrbe Valentinianensi construxit. VI. BALDVINVS Hierosolymitanus post Richildem primus Comes Hannoniæ, ad bellum sacrum in Syriam cum God. Bullonio profecturus, Couinum vicum, haut procul à Matiæburgo situm, Otberto Episcopo Leodicensi vendidit, & an. 1102. in Syria decessit. Ex *Alida* seu Ida, God. Barbati Brabantiæ Ducis sorore, genuit *Balduinum* II. Hannoniæ Comitem, *Arnulfum* dominum de Reux iure vxorio, *Ludouicum*, *Henricum*, *Guilielmum*, *Simonem*, *Idam* Thomæ domino de Coucy & Marle, *Richildim* Amalrico Comiti Montfortio, & *Alidem* Hugoni Magno domino Ruminiaci & Florinarum, nuptas. VII. BALDVINVS II. post Richildem Hannoniæ Comes duxit *Iolentam* ex Comitibus Pontiui oriundam, & ex ea genuit *Balduinum* III. *Ædificatorem*, *Gerardum* dominum de Dalem & Dodewerd in Gelria, *Iolentam* Gerardo domino de Crequy nuptam, & *Gertrudem*. VIII. BALDVINVS *III.* Ædificator Valentinianenses subegit, duxitque Aleidem, Guisio & aliis *Ermensindem*, Henrici Cæci Comitis Namurcensis sororem heredem. Obiit an. 1171. cũ vxore conditus Montibus Hãnouiæ ad S. Waldetrudem. Liberi ipsis fuerunt, *Balduinus* qui in iuuenili ætate obiit, *Godefridus* qui duxit Eleonorã Radulfi Comitis Veromãdiæ filiã, *Balduinus IV.* Hãnoniæ Comes, *Henricus* dominus Seburgi, *Guilielmus* dñs S. Saluij & Castelli Theoderici, *Eustachius* clericus, *Iolenta* bis nupta, *Agnes*

vxor Radulfi de Coucy, & *Laurentia* bis nupta. De singulorum liberis fusè Quercetanus in Hist. Luxeburgica c.7.agit. IX. BALDVINVS IV. Magnanimus Hannoniæ & Namurci Comes vxorem habuit Margaritam, Philippi Alsatij Flandriæ Comitis, in Syria an. 1191. fine liberis defuncti, sororem heredem; ex eaque procreauit *Balduinum* Flandriæ Hannoniæque Comitem, pòst Imp. Constantinopolitanum, *Philippum Nobilem* Comitem Namurcensem, *Henricum* Imp. Constantinopolitanum, & filias tres, *Elisabetham* Philippo Monoculo Franciæ Regi, N. Domino Belli-ioci, & *Iolendim* Petro Curteniaco Imp. Constantinopolitano, nuptas. Obiit autem Balduinus Magnanimus an. 1195. mense Decembri, Montibus Hannoniæ iuxta patrem sepultus. Margarita eius vxor an. 1194. Winendaliæ decessit, condita Brugis in templo S. Donatiani ante aram maiorem. X. BALDVINVS Flandriæ Hannoniæque Comes & Imp. CP. ex Maria Henrici Campaniæ Comitis filia genuit *Mariam* & *Margaritam*, Flandriæ Hannoniæque Comitissas ex ordine: de quibus infrà suo loco agetur. Raginerorum & aliorum subsequentium Hannoniæ Comitum stemma, in Tabulam genealogicam redactum, Lector curiosus in Not. eccles. Belgij c. 49. & 105. reperiet. Ex Ragineris porrò orti sunt Comites Louanienses, Duces Lotharingiæ inferioris ac Brabantiæ, itemque Lantgrauij Hassiæ; in quibus postremis Raginerorum veterumque Brabantiæ Ducum stirps mascula hodieque superest.

916 Hungari Alemannia, Thuringia & Saxonia vastata, Fuldam vsque perueniunt. Adamus Bremensis l.1.c.46. scribit, inter alias Saxoniæ ecclesias & Bremensem ab iis tunc exustam fuisse.

917 Hungari Alsatiam & regnum Lothariense vastant: vt apud eumdem Adamum, & in Appendice Rheginonis legitur. Arnolfus, Sigeberto Arnoldus, Dux Baioariorum contra Conradum Germaniæ Regem rebellat. *App. Rheg.* S. Radbodus Episcopus Vltraiectinus, Radbodi Frisiorum Regis genere natus, in Domino obdormit, Dauentriæ ad Isalam sepultus. Scripsit varia, quæ Trithemius commemorat.

918 Conradus Rex Natiuitatē S. Ioannis in monasterio Herosfeldensi celebrat. Balduinus II. Caluus, Flandriæ Comes, IV. Nonas Ianuarij Gandaui moritur, & in Blandinio sepelitur. Ex Elstrude, Angliæ Regis filia reliquit *Arnulfum Magnum*, suum in Comitatu Flandriæ successorem, & *Adalfum* Bononiensium ad mare ac Morinorum Comitem, qui fine liberis decessit. S. Gerardus vir nobilis Broniense Benedictinorum coenobium fundat, quod à fundatore nunc *S. Gerardi* dicitur, in pago Lomacensi seu Namurcensi. Cuius coenobij fundationem Stephanus Papa circa an. 929. & Henricus Auceps an. 932. confirmarunt. Henrici diploma Richarius Leodicensis, Richuinus Stratsburgēsis, Rotgerus Treuerēsis, Benedictus Metensis, Episcopi, Berengarius Lomacensis seu Namurcensis Comes, itemq; Witbertus & Herimannus Comites signarunt. *Not. eccles. Belgij c. 52.*

919 Conradus I. Germaniæ Rex die 23. Decembris moritur, & in Fuldensi monasterio sepelitur. Mortem sibi imminere sentiens, sceptrum & reliqua Imperij insignia deferri iussit ad *Henricum Aucupem* Saxoniæ Ducem, ex Witichindi (qui à Carolo Magno ad Christianam fidem an. 785. perductus fuit) genere oriundum. Frodoardi Chronicon verè aureum incipit, quo is res suorum temporum, continuata serie, vsque ad annum 969. (quo & obiit) fidelis-

fidelissimè deduxit. Eiusdem Historia Remensis in gestis anni 948. desinit. Nortmanni Britanniam in cornu Galliæ, in ora scilicet maritima sitam, depopulantur. Hungari Italiam & regnum Lotharij deprædantur. *Flodoardus.* ROMANVS Lecapenus, Constantini Imp. CP. socer, ab eodem assumitur in collegam Imperij: qui sequenti anno *Christophorum* filium suum ad idem culmen euexit. Traiectensem S. Seruatij Abbatiam seu Præposituram, quam Ragi- nerus, Hannoniæ Hasbaniæque Comes à Sede Treuerensi pridem abstraxerat, quamque Gislebertus eius filius hactenus reddere recusauerat, Car. Simplex Rutgero Ar. Treuerensi restituit. *Not. eccles. Belg. c.* 49.

HENRICVS AVCEPS (sic dictus quòd aucupio delectaretur) Saxoniæ & Thuringiæ Dux, Othonis Ducis anno 912. defuncti filius, consensu Francorũ, Alemannorũ, Bauarorum, Thuringorum & Saxonum, Rex Germaniæ eligitur. *App. Rheg.* Stephanus Ep. Leodiensis moritur. De successione in Episcopatu inter se diu contenderunt Hilduinus & Richarius Abbas Prumiensis: quorum posterior demum præualuit. Flodoardus in Chron. & Sirmondus to. 3. Conc. legantur. Henricus Rex contra Arnulfum Baioariæ Ducem profectus, eum virtute & sapientia ad gratiam suam inflexit. *Sigeb.* Franciæ proceres Regem suum Car. Simplicem apud Suessiones deserunt: quia *Haganonem* consiliarium suum (quem mediæ sortis hominem ad summam potentiam euexerat) dimittere nolebat. Herineus tamen Ar. Remensis Regi suo fidus mansit, eumque mensibus septem fouit, donec cum suis proceribus in gratiam rediret. Sed ea malè sarta biennio pòst in execrandum facinus erupit, cùm *Robertum*, Odonis Regis an. 898. defuncti fratrem, elegerunt Regem. Huius Roberti (vt & Odonis Regis) stemma genealogicum in Notitia eccles. Belgij c. 85. reperies. 920

Rodulfus Ep. Laudunensis moritur: succedit Adelelmus. Richardus Marchio de Burgundia obiit. Rotbertus Comes Nortmannos, qui Ligerim fl. occupauerant, per quinque menses obsedit, acceptisque obsidibus Britanniam quam vastauerant, cum Namnetico pago, ipsis concessit, qui Christi fidem cœperunt suscipere. Erluinus Bellouacensis Episcopus obiit. *Flod.* Bonnæ ad Rhenũ. Car. Simplex Franciæ Rex cum Henrico Aucupe Germaniæ Rege pacẽ firmat, ea lege vt regnũ Lothariense Aucupi cederet. Pactum istud Bonnense (quod in Not. eccles. Belgij c. 51. reperies) per legatos initum, ex parte Caroli Herimannus Coloniensis, Rotgerus Treuerensis, Stephanus Camaracensis, Bono Catalaunensis, Baldricus Vltraiectinus; ex parte Henrici Herigerus Ar. Moguntinus, Nithardus Monasteriensis, Dodo Osnaburgensis, Ricaudo Wormatiensis, Hounardus Paderbornensis, Notingus Constantiensis in Alemannia, Episcopi firmarunt. In Concilio apud Trosleium agri Suessionensis vicum habito, Erlebaldus Castricensis pagi Comes excommunicatus absoluitur. *Flod. l.* 4. *c.* 16. Car. Simplex varia prædia Maricolensi in Hannonia monasterio attribuit ac confirmat; Isaaco Camaracensi, itemque Haganone & Ingelramo Comitibus petentibus. *Not. eccles. Belg. c.* 50. 921

Hilduino reiecto, Richarius Romæ à Ioanne Papa Episcopus Leodicensis ordinatur. Drogoni Episcopo Tullensi succedit Goslinus. Berengarius regno à proceribus Italiæ deturba- 922

Anni vulgaris Christi.

tur, & RODVLFVS Cisalpinæ Galliæ seu Burgundiæ nobis Transiuranæ Rex, Rodulfi filius, ab ipsis ad Regnum Italiæ euehitur. Hungari pro Berengario stantes Italiam depopulantur. *Flod.* Car. Simplice Laudunum regresso, Hugo Magnus, Rotberti Regis filius, post Pascha ad villã *Fimas*, Vidulæ fl. adsitam, suprà pag. 199. descriptam venit: vbi Herinei Ar. Remensis fideles, cum quibusdam Franciæ Comitibus, obuios habuit. Quo cum eisdem in pagum Laudunensium profecto, propter Haganonem, cui Carolus Rex Abbatiam Rothildis amitæ suæ, socrus autem Hugonis, dederat, nomine Calam (nunc *Chelles* in agro Parisiensi) idem Rex sibi metuens, cum Heriberto & Haganone Comitibus Lauduno trans Mosam fugit. Franci intereà ROTBERTVM, Odonis olim Regis fratrem, sibi Regem eligunt: qui Remis in S. Remigij monasterio ab eodem Herineo est consecratus. Hîc desinit Fragmentum Gallici Scriptoris, ex Conrado Abbate Vrspergensi desumptum, & à Pithoeo inter Scriptores XII. coætaneos editum. Idem Heriueus 2. Iulij, hoc est, tertio die post consecrationem Rotberti, obiit: cui Seulfus succesit. *Flod.* Hugo Magnus, Rotberti Regis filius, in regnum Lothariense à patre cum copiis missus, Carolum abigit ab obsidione Capræmontis, quod erat castrum Gisleberti Ducis, nunc *Chieuremont* in agro Leodicensi. Gemblacense monasterium in Gallo-Brabantia S. Wicbertus seu Guibertus, vir nobilis, ædificare incipit. Is relicto sæculo, monachum induit Gorziæ in Lotharingia, vbi & an. 962. obiit. Eius ossa an. 1110. è terra sunt leuata, & ex Lotharingia Gemblacum translata; procurante Sigeberto Chronographo, qui & vitam eius scripsit à Surio editam. *Not. eccles. Belgij c. 56.*

923 Rotbertus Rex in regnum Lothariense profectus, in pago Ripuariorum super fl. Rura (deuoluitur is in Mosam, Ruræmondæ in Gelria) cum Henr. Aucupe Germaniæ Rege collocutus, pacta & amicitiam cum eo firmat. Nortmanni Aquitaniam & Aruerniam deprædantur: contra quos Willelmus Dux Aquitanorum & Ragemondus pugnant, & XII. hostium millia occidunt. Car. Simplex cum suis Lothariensibus Mosam transiens, Attiniacum venit, inde Axonam fl. transgressus apud Suessiones Rotbertum regni inuasorem aggreditur. Prælium atrox committitur, in quo *Rotbertus* Rex lancea perfossus cecidit. Carolus ab Hugone Magno, Rotberti filio, & Heriberto Veromanduorũ Comite victus, cũ suis Lothariensibus trans Mosam fugit. In Rotberti locũ & quasi ad vacuam regni possessionem euocatus RODVLFVS Burgundiæ, nobis Cisiuranæ Dux, Richardi filius, Rotberti Regis gener, à Seulfo Archiepiscopo, aliisq; regni primatibus apud Suessiones coronatur. *Flod.* Hunc Rodulfum cum altero Rodulfo Italiæ Rege Conradus Abbas Vrspergensis perperam confundit. Vtriusque Rodulfi stemma genealogicum in Annalibus Belgicis ad an. 936. explicui. Exinde Car. Simplex ad Heribertum cum paucis veniens, ab ipso in opido S. Quintini suscipitur, indeque prætextu conciliandæ pacis ad Castellum Theoderici super Matrona fl. deducitur, ibique dolo eiusdem Heriberti sub custodia detinetur. Ragenoldus Princeps Nortmannorum, qui in fl. Ligeri versabãtur, Franciam trans Isarã deprædatur: exinde in pagũ Atrebatensem prædatum progreditur. Cui obuius factus *Adelelmus* Comes, sexcentos ex eis strauit, ceteris fugatis. Emma Rotberti Regis

Regis filia, Rodulfi Fr. Regis vxor, Remis ab Ar. Seulfo consecratur Regina. Henricus Anceps, inuitantibus Gisleberto Comite & Rotgario Ep. Treuerensi, (qui necdum se Rodulfo subdiderant) regnum Lothariense inter Rhenum & Mosellam inuadit. Alter Rodulfus Cisalpinę Galliæ seu Burgundiæ Rex, quem Itali pulso Berengario ad regnum euocarant, Berengarium prælio vincit. Dado Ep. Virdunensis è vita abit: cui successor datur Hugo. *Flod.* Moritur item Herimannus Ep. Coloniensis, & sufficitur Wicbertus. *App. Rheg.* Anno 923 aut proximè sequenti, Concilium Remense celebratur: in quo pœnitentia indicta est iis, qui bello Suessionico inter Car. Simplicem, & Rotbertum Reges interfuerant. Huic Concilio Seulfus Remensis, Abbo Suessionensis, Adelelmus Laudunensis, Stephanus Camaracensis, Adelelmus Siluanectensis, Airardus tunc inibi ordinatus Nouiomagensis ac Tornacensis, Episcopi adsederunt. 924

Fit exactio per Franciam pecuniæ collatitiæ, quæ Nortmannis pacto pacis daretur. Exactionum similium exempla suprà vide. Berengarius Comes Namurcensis, qui sororem Gisleberti Lotharingiæ Ducis habebat pro coniuge, ipsum Gislebertum comprehendit, & posteà dimisit, acceptis obsidibus filiis Ragineri II. Hannonię Comitis, qui fuit frater eiusdem Gisleberti. Gislebertus autem dimissus, terram Berengarij, itemque Ragineri & Isaaci Comitis Cameracensis vastat. Sicque grauis fit contentio inter Gillebertum & Raginerum II. fratrem ipsius. *Flod.* Raginerorum IV. ex ordine Comitum Hannoniæ stemma genealogicum in Not. eccles. Belgij c. 49. & 109. exstat. Rodulfo Rege in Aquitaniam cum copiis veniente, Guilielmus illius regionis Princeps se Regi submittit, & Biturigensem vrbem ac pagum ab eo recipit. Idem Rex Heriberto Comiti Peronam, & Hugoni Magno, Rotberti Regis filio, Cenomanos donat. *Flod.* BERENGARIVS Italiæ Rex à suis interimitur; vt Flodoardus & Luitprandus fusè narrant. Filiam habuit *Giselam*, ex qua Adelbertus Eporediæ Marchio *Berengarium* II. posteà Regem Italiæ genuit. Synodus Episcoporum Remensis prouinciæ apud *Trosleium* mense Octobri habetur, Seulfo Ar. præsidente: in qua *Isaacus* Comes Camaracensis, solutis argenti libris centum, pro his quæ prauè aduersus ecclesiam Camaracensem perpetrauerat, satisfecit Stephano illius vrbis Episcopo; præsente Heriberto Veromanduorum Comite, & pluribus aliis Franciæ Comitibus. *Flod.* S. Vdalricus fit Augustanus Episcopus.

Ragenoldus cum suis Nortmannis Burgundiam depopulatur. Accurrit mox ad subsidium Rodulfus Franciæ Rex Burgundiæque Dux, itemque Heribertus Comes. Exinde Rodulfus, fugatis Nortmannis, Camaracum petiit, & Gislebertum Lotharingiæ Ducem atque Othonem, circa Mosam existens in amicitiam recepit. Nortmanni Rotomago egressi pagum Belloacensem & Ambianensem depopulantur; alij Nouiomagum vsque excurrunt, & suburbana succendunt. Arnulfus Comes Flandrensis & ceteri maritimi Franci *Augam*, ipsorum castrum ad mare situm (ad quod tuendum Rollo mille Nortmannos, præter incolas, Rotomago transmiserat) expugnant. Henricus Germaniæ Rex Tulpiacum opidum, quod Gisleberti fideles tuebantur, vi capit: nec diu moratus in regno Lothariensi, ad sua trans Rhenum 925

regreditur, obsidibus à Gisleberto acceptis. Seulfus Remorum Archiepiscopus moritur. *Flod.* Post eius obitum diuturna & anceps de Episcopatu Remensi fuit altercatio. Nam cùm Heribertus Veromanduorum Comes hoc anno 925. *Hugonem* filium suum adhuc quinquennem eligendum curasset, ecclesiamq; illam intereà pro arbitrio administraret, sexto pòst anno Rodulfus Franciæ Rex, vrbe Remorum captâ, Artaldum S. Remigij monachum an. 931. in ea sede ordinari iussit. Artaldum Heribertus, post annos octo & menses septem Remensi vrbe iterum in potestatem suam redactâ, an. 940. Episcopatu cedere & abdicare se coëgit. Anno autem 941. Synodum apud Suessiones conuocandam procurauit? cuius decreto idem Hugo, iam ceteris ordinibus initiatus, Remorum Archiepiscopus est consecratus: vt Flodoardus in Chron. & Hist. l. 4. c. 28. & 29. narrat.

926 Rodulfus Rex cum Heriberto Comite Northmannos, in pago Atrebatensi quodam saltu coarctatos, obsidet, eosque cæde afficit: paulò pòst, numerata pecunia, pacem cum eis facit, & Laudunum reuertitur. SS. Remigij, Walburgis & aliorum Sanctorum pignora, ex suis monasteriis ad vrbem Remensem deferuntur, metu Hungarorum, qui Rheno transmisso, vsque in pagum Vonzensem excurrebant. HVGO Comes Arelatensis seu Prouinciæ creatur Rex Italiæ; *Rodulfo* Burgundiæ Rege expulso. Hic in Burgundiam se recepit: vbi an. 937. obiit, & *Conradum* filiū in regno ibidem habuit successorem. Hugo autem annis circiter 20. in Italia regnauit, & ex Alda vxore Lotharium suscepit, qui cum eo posteà regnum tenuit. Ebrardus vir nobilis Transrhenensis ab Henrico Aucupe in Lotharingiam mittitur, iustitiam administrandi caussa; qui Lotharienses inter se proceres sociat. Rodulfus Heluidæ filius, & Rotgarius vitricus eius, Comes pagi Laudunensis, moriuntur. Hugo Rotberti filius, filiam Eduardi Anglorum Regis, sororem coniugis Caroli, ducit vxorem. *Flod.* Apud Carilocum Concilium habetur ab Ancherico Lugdunensi, Gerardo Matiscensi & Odelardo Maurianensi, Episcopis.

Inter Rodulfum Regem & Heribertum Comitem, pro Laudunensi Comitatu, quem Heribertus Odoni filio suo dari petebat,
927 (Rex autem dederat Rotgario Rotgarij filio) simultas exoritur. Heribertus offensus legatos suos trans Rhenum ad Henr. Aucupem mittit: quibus reuersus euocatur ipse ad colloquium Henrici. Ad quod properans cum Hugone Rotberti filio, pacem cum Henrico firmat, & Car. Simplicem è custodia (quod vt faceret Ioannes Papa etiam iusserat) dimittit, secumque ad S. Quintini opidum deducit. Widricus Metensis Episcopus defungitur: Henricus Auceps Bennonem intrudit. Willelmus Aquitanorum Princeps moritur. Apud Trosleinm, sex Episcopi Remensis prouinciæ, Heriberto Comite agente, Rodulfo autem Rege contradicente, Synodum habent: in qua Herluinus Comes pœnitentiam subiit, pro vxore quam duxerat, alia viuente. *Flod.* Herigero in cathedra Moguntina sufficitur Hildebertus.

928 Heribertus Comes cum Car. Simplice Remos venit, & inde litteras mittit Romam ad Ioannem Papam, significans pro restitutione Caroli se fortiter decertare. Sed Punica fuisse videtur Heriberti fides: nam eodem anno Heribertus & Hugo ad Henricum,

collo-

colloquij caussa, sunt profecti, indeque reuertentes obuiàm Rodulfo Regi iuerunt: rursusque Heribertus se illi commisit, Carolo iterùm in custodiam misso. Ragenarius, Gislebertus & cæteri Lotharienses pacantur. Heribertus Comes munitionem quandam filiorum Lotharij, quam dicunt Moritaniam (ad Scaldim fl. hodie *Mortaigne*, prope Tornacum) vi cepit & diruit. *Frod.* Ratherius ex monacho Laubiensi fit Veronensis in Italia Episcopus: Hilduinus, qui Leodicensem Episcopatum ambierat, Mediolani creatur Archiepiscopus, agente Hugone Italiæ Rege. *Sigeb.* Rodulfus Rex Remos veniens pacem facit cum Carolo, reddens ei Attiniacum, & muneribus illum honorans. Orgarius Ep. Ambianensis centenarius moritur. Benno Ep. Metensis euiratur, luminibusque priuatur. *Frod.* Romanus Lecapenus Imp. C P. præter Christophorū, & alios duos filios *Stephanū* & *Constantinū*, ipso die Natali Christi, ad Imperiū euehit. Tot præsidiis firmatus Romanus Constantinum Porphyrogenitum Imp. legitimū aspernari cœpit; maximè vbi cum Bulgarorum Rege Petro affinitatem coniunxit, data in matrimonium neptе, Christophori filia. Marocia potens & insolens Romæ femina Hugoni Italiæ Regi nubit, sed ab Alberico Marociæ filio mox Vrbe Hugo eiicitur.

Carolus Simplex Francorum Rex Peronæ in custodia moritur, relicto ex Eadgina, Alstani Anglorum Regis filia, LVDOVICO: qui parente capto, ad auum in Angliam profugit, indeque reuersus posteà regnauit, ob id *Transmarinus* dictus. Heribertus & Hugo Comites contra Bosonem, Rodulfi Regis fratrem, proficiscuntur: Heribertus Victoriacum Bosonis castellum capit. Ioannem Papam hoc anno in carcere obiisse, scribit Frodoardus; quod anno superiori Baronius adscribit. Ioanni Leo VI. successit. Huic post menses 6. suffectus est Stephanus VIII. dictus VII. Deroldus Ambianensem, Albero autem Metensem Episcopatum adipiscitur; Bennoni quadam Abbatia ad sustentationem concessa. Chronicon S. Albini Andegauensis ab anno 929. incipit, & an. 1200. desinit. Gerberga Henrici Aucupis Germaniæ Regis filia, Othonis I. Imp. soror, Gisleberto Lotharingiæ Duci nubit. *App. Rheg.* 929

Duces beneficiarij Lotharingiæ vniuersæ.

Lotharij regnum seu Lotharingia olim (hoc est, antequam esset diuisa in *Mosellanam* seu superiorē, & *Ripuariam* seu inferiorem) complectebatur quidquid terrarum intra Rhenum, Scaldim & Oceanum continetur. Huic amplissimo terrarum tractui tunc præfuerunt DVCES non hereditarij, sed beneficiarij, hoc est, beneficio Imperatorum seu Regum Lotharingiæ creati. Euanescente demum Regio Lotharingiæ titulo, primus Lotharingiæ vniuersæ Dux fuit GISLEBERTVS, Ragineri I. Hannoniæ Comitis suprà pag. 209. memorati & Albradæ filius, Comes Capræmontensis: qui primùm Carolo Simplici adhæsit, eiusque nomine Lotharingiæ præfuit. *Post mortem verò Caroli Regis, nolentibus Lotharingis Henrico (Aucupi) Germaniæ Regi subesse, quidam Lotharingus, nomine Christianus Gislebertum Ducem ad se dolo euocatum cepit, Regiq; misit, vt per eum Lotharingiam sibi subiugaret. At verò inspecta industria & potentia Gisleberti, Henricus filiam suam Gerbergam an.* 929. *ei despondit, & eum iterum Lotharingiæ præfecit:* vt Sigebertus in Chron. loquitur. Periit autem Gislebertus in prælio, an. 939. Rheno fl. absorptus. Ex Gerberga sustu-

sustulit Henricum qui puer obiit, & Gerbergam Bertoldo Duci Baioariorum posteà nuptam. II. Gisleberto an. 940. suffectus HENRICVS, Othonis I. Imp. frater, paucis mensibus Lotharingiæ præfuit, vtpote Baioariæ Dux ab eodem Othone mox creatus. Duxit Iuditham seu Iutham, Arnoldi Mali Baioariæ Ducis filiam, & an. 955. obiit. III. OTHO Ricuini filius, post Henricum Dux Lothariensium, an. 944. vita decessit. IV. CONRADVS seu Cuno, Werinheri filius, Othonis I. gener, exinde præfuit: qui socero an. 653. rebellis, Hungaros in Lotharingiam adduxit. Demum facti pœnitens, & contra Hungaros fortiter dimicans, an. 955. occubuit. Vxorem an. 947. duxerat Luitgardem, Othonis I. filiam, quæ an. 953. obiit. V. BRVNO Othonis I. frater, in Conradi rebellis locū 653. suffectus, Coloniensis Archiepiscopus & *Archidux Lotharingiæ secundas partes in regno fratris sui potenter & industriè administrauit:* vt Sigebertus loquitur. Exinde successu temporis duo Duces beneficiarij in Lotharingia constituti fuerunt; vnus in Mosellana seu superiore, alter in Ripuaria seu inferiore Lotharingia. De Mosellanis Ducibus infrà ad an. 959. de Ripuariis an. 977. agemus.

930 Rodulfo Rege in Burgundiam regresso, Lotharienses in Franciam, cum Duce suo Gisleberto, obuiàm veniunt Hugoni Comiti, & Duagium opidum (nunc Duacum, *Douay*) quod Arnulfus Flandriæ Comes tenebat, obsidione capiunt. Adelelmo Ep. Laudunensi Gosbertus succedit. *Frod.* Otho Henrici Aucupis F. ducit Edgidam F. Regis Anglorum. *App. Rheg.*

931 Gislebertus Burgundus, Manassis filius, à Rodulfo Rege descinit, propter Analonem castrum, quod Emma Regina ipsi abstulerat: simulque recessit Richardus, Warnerij filius, ob eamdem caussam. Item inter Gislebertum Lothariensem & Bosonem simultas exoritur. *Frodoardus.* Notet hîc Lector duos Gislebertos, quorum alter in Burgundia, alter in Lotharingia eodem tempore floruit: quæ res Iac. Guisio, Lipsio & aliis errandi occasionem dedit, vt Gislebertū Lotharingiæ Ducem & Raginerum II. Hannoniæ Comitem, Manassis filios fuisse crederent. Fuit enim eorum pater non Manasses, sed Raginerus I. mater verò Albtada: vt ex diplomate Marsanensi, quod in Not. eccles. Belgij c. 64. produxi, constat. Rodulfus Rex, cum Hugone & Bosone, Remensem vrbem obsidet, & tandem capit. Eam ingressus Artaldum, monachum S. Remigij, ad Archiepiscopatum euehit. Arnulfus Flandriæ Comes Moritaniam, filiorum Rotgarij munitionem ad Scaldim, & Atrebatum capit. Rodulfus Rex cum Hugone Comite Atrebatum obsidet. Heribertus Comes, adiunctis sibi per Gislebertum Ducem Lotharienfibus, accurrit, & fiunt induciæ. *Frod.* Hucbaldus monachus in Elnonensi S. Amandi monasterio, diœcesis Tornacensis, libris editis clarus, moritur. Stephano Papa mortuo, Ioannes XI. intruditur, potentia Guidonis Tusciæ Marchionis & Marociæ eius coniugis. *Baron.*

932 Ratherius Ep. Veronensis ab Hugone Italiæ Rege pellitur, & Papiam relegatur. *Sigeb.* Airardo Ep. Noniomensi ac Tornacensi defuncto Walbertus Abbas Corbeiensis, Gosberto Landunensi Ingrannus, succedunt. *Frod.* Guido Italiæ Rex Lotharium regni consortem adsciscit, data ei coniuge Adeleide, Rodulfi filia.

633 Ioannes XI. Papa vt violenter Romanam Sedem fuerat ingressus, sic violenter deiicitur, & in carcerem detruditur (vnà cum matre Maro-

Marocia) ab Alberico ipsius Marociæ filio, quem ex Adelberto Marchione susceperat: vt Baronius ex Frodoardo & Luitprando narrat. Richarius Ep. Tungrensis castellum quoddam Bernardi Comitis, quod ipse Bernardus in pago Porcensi construxerat, euertit. Henricus Anceps, cum Baioariis & Saxonibus, Hungaros regnum suum vastantes ad internecionem delet: quorum 36. millia cæsa referuntur, præter captiuos & flumine absorptos. Rodulfus Rex munitionem Heriberti, quæ dicitur Castellum Theoderici, sex hebdomadibus obsidet. Synodus inter obsidendum ab aliquot Franciæ & Burgundiæ Episcopis celebratur: cui præsederunt Artaldus Remensis & Teutelo Turonensis, Episcopi. Tunc quoque Artaldus Hildegarium ordinauit Ep. Bellouacensem. Idem & Fulbertum hoc anno ordinauit Ep. Cameracensem. *Frod.*

Arnulfus Flandriæ Comes Alisam, filiam Heriberti Veromanduorum Comitis, ducit vxorem. Emma Car. Simplicis vidua, Lud. Transmarini mater, moritur. *Frod.* Baldricus Episcopus Vltraiectum à Danis seu Nortmannis destructum instaurat. Eius diploma exstat apud Guil. Hedam. 934

Synodus septem Episcoporum apud S. Macram (de quo loco suprà pag. 199. diximus) contra rerum Ecclesiasticarum peruasores celebratur, cui Artaldus Remensis præsedit. Idem Artaldus hoc anno Wicfredum Ep. Morinensem ordinauit. *Frod.* Richarius Ep. Leodicensis hoc ferè tempore ecclesiam S. Petri in vrbe Leodicensi à Nortmannis destructam, instaurat, & 30. Canonicos in ea collocat. Boso, Rodulfi Regis frater, in obsidione castri S. Quintini moritur, & Remis ad S. Remigium sepelitur. 935

Rodulfus Franciæ Rex & Burgundię Cisiuranæ Dux moritur, & apud Senones in S. Columbæ cœnobio sepelitur. LVDOVICVS Transmarinus, Caroli Simplicis filius, succedit, per Hugonem Comitem ex Anglia reuocatus. Coronatus est Lauduni ab Artaldo Remensi aliisque Episcopis XX. & ampliùs. Ingranno Ep. Laudunensi sufficitur Rodulfus. Henricus Auceps Germanię Rex 2. Iulij moritur: OTHO I. filius eius succedit. Aucupis & Othonū trium Impp. stemma genealogicum in Not. ecclesf. Belgij c. 66. & 80. descripsi. Ioanne XI. Papa defuncto, Leo VII. substituitur. *Frod. Baron.* Hugo cognomento Albus, Rotberti filius, cum Hugone Nigro, Richardi filio, pacem init, & Burgundiam inter se diuidunt. Hugo Italiæ Rex Romam frustrà obsidet, & pacem init cum Alberico Marociæ filio, cui filiam suam Aldam in matrimonium dedit. *Frodoardus.* 936

Hungari, Rheno transito, Franciam grauiter infestant. Adelelmo Ep. Siluanectensi Bernuinus, Walberto Nouiomagensi ac Tornacensi Transmarus, Abboni Suessionensi Fulco, succedunt. Rodulfus Burgundiæ Transiuranæ & olim Italiæ Rex obit: cui filius paruulus *Conradus* in regno Burgundiæ succedit. *Frod.* Huius, & alterius Rodulfi Regis stemma in Annalibus nostris Belgicis ad an. 936. reperies. Arnulfus Flandriæ Marchisus seu Comes varia prædia monasterio Blandiniensi restituit seu donat, hortatu Transmari Tornacensis Episcopi. Diploma cap. 53. in Not. ecclesf. Belg. exstat: quod idem Arnulfus cum filio Balduino, Isaac Comes Cameracensis cum filio Arnulfo, Theodericus item Comes, Wenemarus Aduocatus, & alij proceres signarunt. In conuentu Aquisgrani habito 937

Otho I. coronatur Germaniæ Rex ab Hildeberto Ar. Moguntino. *Witichindus.*
938 Hugo Magnus, Rotberti filius, Hadeuidam Othonis I. sororem ducit vxorem. *Frod.* S. Wenceslaum Bohemiæ Principem frater eius Boleslaus occidit, ad regnum eiusdem obtinendum. Otho I. in vltionē cædis bellū contra Boleslaū indicit, quod annis 14. durauit.
939 Lud. Transmarinus Franciæ Rex Lotharingiam, quam Car. Simplex eius parens Henr. Aucupi Germaniæ Regi cesserat, armis repetens, ab Othone I. Henrici filio pellitur. Lotharingia porrò deinceps in ditione Regnum Germaniç mansit. Hoc eodem anno *Gislebertus* Lothariensium Dux & Euerardus, Arnulfi filius, Banariæ Dux, cum Henrico fratre Othonis I. Regis, aduersus eumdem Othonem coniurat. Sed Vdo & Conradus Herimanni Sueuorum Ducis frater, Othoni fideles, Gislebertum & Euerardum, securè prædantes, prope Rhenum ad Andernacum aggressi, Euerardum cum plurimis interemerunt. Gislebertus Rheni vndis absorptus periit: reliqui ferè omnes aut trucidati aut capti. Henricus Othonis frater, abiectis armis, Othoni se submisit. *Witich. l. 2. Luitpr. l. 4. c. 15. 16.* Gisleberti viduam *Gerbergam*, Othonis I. sororem, Ludouicus Francorum Rex posteà duxit: filiam verò eiusdem Gisleberti *Gerbergam* Bertoldo Baioariorum Duci Otho tradidit. *Frod. App. Rheg.* In Theodonis villa, Lud. Pij Imp. capella, instar Aquisgranensis ædificari cœpta, ne perficeretur aut pro munitione haberetur, destruitur. *App. Rheg.* Bernuinus Ep. Virdunensis moritur. Leoni VII. Papæ subrogatur Stephanus IX. dictus VIII. patria Germanus, opera Othonis I. Germaniæ Regis, ideoque multorum in se odium concitauit. *Baronius.* Berengarius II. ad Othonem I. Germaniæ Regem confugit. Wicmannus Saxo in omnibus Saxoniæ & Franciæ prouinciis rebellans versatur, sed reconciliatur. *App. Rheg.*
940 Gisleberto Duce mortuo, Lothariensem Ducatum HENRICO fratri suo Otho I. committit. Sed is mox eodem anno à Lothariensibus expellitur: cui OTHO Comes in eodem Ducatu successit. Ita Frodoardus & Continuator Rheginonis: quod nota contra Witichindum & Sigebertum, qui Gisleberto Othonem immediatè successisse scribunt. Henrico itaque successit Otho seu Odo, Ricuini filius, vel suo nomine, vel tamquam tutor Henrici pueri, qui filius fuit Gisleberti Ducis anno superiore defuncti. *Ego* (inquit Frodoardus) *disponens orationis caussa sepulcrum S. Martini Turonensis visere, retentus sum ab Heriberto Comite, fecitque me sub custodia detineri, plenis quinque mensibus.* Ex quibus verbis discere licet ætatem Frodoardi, qui res horum temporum fidelissimè descripsit. Berengarius Ep. Virdunensis ab Artaldo Remensi consecratur. Ethelstano Anglorum Regi defuncto succedit *Eadmundus* eius frater, qui S. Dunstanum sibi consiliarium adsumpsit; vt Osbertus in huius vita apud Surium narrat.
941 Suessionense Concilium ab Episcopis prouinciæ Remensis celebratur: cuius decreto *Hugo*, Heriberti Veromanduorum Comitis filius, Remorum Archiepiscopus consecratur. Idem Hugo Frodoardum seu Flodoardum Chronographum hoc anno Remos ab exilio reuocauit. *Frod. in Chron. & l. 4. c. 20. 8. & 9.* Rotgarius Comes, datis obsidibus, dimittitur à Ludouico Rege, Duagium castellum (*Douay*) reddens Arnulfo Comiti Flandrensi.
Ludo-

Ludouicus Rex Burgundiam petens, Rotgarium Comitem, cum Hugone Nigro & Gilleberto Burgundo, Manassis filio, pacificauit; indeque Laudunum remeans, Aruoldum cum Landrico fratre ipsius expulit, & Rotgario Laudunensem Comitatum dedit. Hoc ipso anno Ludouico Regi ex Gerberga *Carolus* filius est natus. *Frod.* Henricus, Othonis I. frater, cum quibusdam Saxonibus, contra Othonem conspirat: quorum præcipuos idem Rex decollari iussit; fratrem verò Ingelhemij custodiæ mancipauit. Gandaui templum S. Ioannis Bapt. à Transmaro Ep. Tornacensi dedicatur, quod nunc est cathedrale. *Meyerus.*

Stephanus VIII. Papa Damasum Episcopum in Franciam dirigit ad proceres regni, qui Ludouicum Regem vel nondũ susceperant, vel in eum excusso iugo rebellabant: in quibus præcipui erant Hugo Magnus & Heribertus, Comites. *Frod.* Adelbero Ep. Metensis, cum consensu Othonis Lotharingiæ Ducis, monachos in Metensi S. Arnulfi cœnobio collocat, amotis clericis. *Not. eccles. Belg. c. 54.* Otho Germanorũ & Ludouicus Francorũ Reges pacem inter se firmant. S. Odo Abbas Cluniacensis, disciplinæ monasticæ instaurator, apud Turones moritur. *Frod.* Ipsi in Cluniaco successit Adamarus. 942

Stephano IX. Papæ mortuo Marinus II. succedit. *Baron.* Arnulfus Flandriæ Comes Willelmum Nortmannorum Ducem, Rollonis filium, Heriberti Veromanduorum Comitis generum, ad colloquium euocatum, dolo sustulit. Ludouicus Rex Willelmi filio, ex concubina nato, terram Nortmannorum dedit. Idem Heribertus Comes hoc ipso anno moritur; quem Hugo Remensis & Odo, filij eius, ad S. Quintinum sepelierunt. Hugo Magnus filiam Ludouici Regis ex sacro fonte suscipit, & Rex ei Ducatum Franciæ delegat, omnemq́; Burgundiam ipsius ditioni subiicit. Idem Hugo Arnulfum Flandrensem cum Rege pacificat; cui Rex erat infensus ob necem Willelmi Nortmannorum Ducis. *Frod.* 943

Otho Lotharingiæ Dux obiit: Cuno seu CONRADVS, Werinheri filius, Othonis I. gener, in Ducatu successit. Ita Frodoardus: sed Continuator Rheginonis anno 943. hæc adscribit. De his rebus sic lib. 2. Witichindus: *Defuncto Odone Lothariorum Præside, ac Regis nepote Henrico (Gisleberti filio) Ducatus regionis conceditur Conrado, cui & vnicam filiam suam (Ludgardim an. 947.) Rex desponsauit.* Ratherius Ep. Veronensis ex Italia Laubium reuertitur, & à Richario Ep. Leodicensi benignè excipitur; vt Fulcuinus in ms. Chronico Laubiensi narrat. Berta, Hugonis Italiæ Regis filia, nubit Romano, Constantini Imp. CP. filio, quam mutato nomine Græci Eudoxiam vocarunt. Idem Romanus Imp. à Stephano proprio filio captus, & in monachũ tonsus, 16. Dec. relegatur in insulam. Sed pòst dies 35. elapsos, hoc est, 21. Ianuarij, sequentis anni, idem Stephanus & Constantinus eius frater, inter se de Imperio certantes, ambo in insulam deportati sunt. Sicq́; penes vnũ *Constantinum Porphyrogenitum*, Leonis Philosophi filium, mansit Græcorum Imperium. *Curopal. Luitpr. l. 5. c. 9. 10. 11.* 944

Bello inter Ludouicum Regem & Hugonem Magnum Francorũ Ducem recrudescente, idẽ Ludouicus dolo Hugonis à Nortmannis, quos sibi fideles putabat, comprehenditur, & anno integro in custodia detinetur: nec inde dimittitur nisi pòst traditum Hugoni, quod petierat, Laudunũ: vt Frodoardus hoc anno & seq. narrat. Ludouico 945

Rege Rotomagi agente, Gerberga Regina filium Landuni peperit, qui Carolus (Sigeberto Carolomannus) in baptismo est vocatus. *Frod.* Obiit autem hic Carolus Rotomagi obses in manibus Nortmannorum. Alium ab isto Carolum Gerberga Lauduni anno 953. peperit, vt idem Frodoardus tradit: quod moneo, ne quis vnum cum altero confundat. Hugo Rex Italiæ à suis regno pellitur, & filius ipsius LOTHARIVS ad regnum euehitur. *Frod.* Richarius Ep. Leodicensis moritur: cui successorem Otho Rex dedit Hugonem, Abbatem S. Maximini Treuerensis. *Frod.* Bertoldus Dux Baioariensis obiit: cui *Henricus*, Othonis I. frater, in Ducatu successit. *App. Rheg.* In Parisiensi pago & aliis diuersa hominũ membra *Ignis* plaga peruaduntur. Ex his plurimi Parisiis in ecclesia B. Mariæ sanati sunt: quos Hugo Dux stipendiis aluit quotidianis. *Frod.* Lues ista *Ignis ardentis*, vt vocabant, posteà Atrebatensem, Tornacensem & alias Belgicas ciuitates peruasit. Sigeberti Chronicon, à me editum, in gestis anni 1129. lege.

946 Marinus Papa moritur: & succedit Agapitus. Inter Albericum Patricium & Hugonem Italiæ Regem (quem sui hoc anno in regnum receperant) pax constituitur. Hugo Dux Francorum cum Hugone Nigro, Richardi filio, Ludouicum Regem (quem Tetbaldus Comes per annum ferè in custodia detinuerat) in regno restituit, recepto Lauduno. Gerberga verò nuper ad Othonem I. fratrẽ suum legationem direxerat, auxilium marito petens. Qui maximo cum exercitu in Franciam venit, Conradum Cisalpinę Galliæ Regem secum ducens. Quibus Ludouicus Fr. Rex obuiàm profectus eos amicè excepit: sicque simul pergentes, vrbem Remensem (quam Hugo Archiepiscopus tuebatur) ceperunt, & Artaldum Archiepiscopum restituerunt. Deroldus Ambianensium Episcopus vita decedit. *Frod.* Constantinus Imp. CP. ad Berengarium II. litteras mittit, quibus ipsi commendat Lotharium Italiæ Regem, nurus suæ fratrem. *Luitpr. l. 6. c. 1.* Ab isto Berengario ad eumdem Constantinũ posteà legatus est missus Luitprandus Historicus. *Baron.* Walciodorensis Benedictinorum Abbatia ad Mosam fl. in agro Namurcensi ab Eilberto Comite, eiusque coniuge Heresinde fundatur, Othone I. Rege approbante. *Not. eccles. Belgij c. 55.*

947 Edgida Othonis I. vxor moritur, & Magdeburgi sepelitur. Conradus Lotharingię Dux *Ludgardem*, eiusdem Othonis filiam, sibi matrimonio iungit. Luidolfus eiusdem Othonis filius tertiam Hermanni Ducis filiam ducit. *App. Rheg.* Otho Germ. & Ludouicus Fr. Reges Pascha Aquisgrani celebrant. Ludouicus Rex, petente Arnulfo Comite Flandrensi, Atrebatum proficiscitur, cum Artaldo Archiepiscopo, & Monasteriolum ad mare obsidet. Conuentus Regum Othonis & Ludouici ad Charum fluuium, in agro Luxeburgensi, mense Augusto celebratur; Hugone Magno circa Mosomũ & Duodeciacũ castra metante. Virduni mense Nouembri Synodus habetur, cui inter alios subscripserunt Rotbertus Treuerensis, Artaldus Remensis, Adalbero Metensis, Goslinus Tullensis, Bruno Abbas, Othonis I. frater, & Odilo Abbas. Vniuersa verò Synodus Artaldo Remensem sedem adiudicauit, amoto Hugone; cui permissum est Mosomi cõmorari. *Frod.* Otho I. Rex Canonicos in Capræmonte, diœcesis olim Leodicensis opido, dotat. *Not. eccles. Belg. c. 55.* Hugo Leodicensis Episcopus moritur: succedit Farabertus, Ian-

Ianuario mense Mosomi à Rotberto Treuerensi & aliis Episcopis 948
Synodus habetur: in qua Remensis Sedes iterum Artaldo est adiudicata. Iunio mense in *Engilenheim* palatio regio, Marino Sedis Apostolicæ legato præsidente, ab Episcopis Galliæ & Germaniæ Concilium celebratur. Adfuerunt inter alios Rotbertus Treuerensis, Artaldus Remensis, Fredericus Moguntinus, Wicfredus Coloniensis, Adalgagus Hamburgensis, Hildebaldus Monasteriensis, Gosllinus Tullensis, Adalbero Metensis Berengerus Virdunensis, Fulbertus Camaracensis, Rodolfus Laudunensis, Dudo Padebrunnensis, Farabertus Leodicensis, Dodo Osnaburgensis & Baldericus Vltraiectensis, Episcopi. Residentibus his & aliis Præsulibus in ecclesia S. Remigij, post preces secundùm ordinem celebrandi Concilij, & post lectiones sacræ auctoritatis recitatas, ingressi sunt Otho & Ludouicus Reges, & sederunt. Artaldo denique Episcopium Remense tenendum decernunt Patres; Hugonem verò Magnum, qui Ludouici regnum infestabat, excommunicant, donec resipiscat. *Frod.* Hoc ipso anno Treueris item Synodus habetur, cui interfuerunt Marinus Sedis Apostolicæ Vicarius, Rotbertus Treuerensis, Rodulfus Laudunensis & Wicfredus Morinensis, Episcopi. Transmarus autem Noniomensis ac Tornacensis Episcopus, ob morbum ad Synodum venire non potuit. *Frod.* Ludouico Francorum Regi *Ludouicus* nascitur, quem Artaldus Ar. Remensis de sacro fonte suscepit. Ita Frodoardus seu Flodoardus in Chronico: cuius Historia Episcoporum Remensium in gestis anni huius desinit. Chronicon autem eius vsque ad annum 966. pertingit, quo & obiit. Otho I. Germaniæ & Lotharingiæ Rex Gemblacense monasteriū à S. Guiberto an. 922. fundatum confirmat, & *Lambertum I.* Comitem Louaniensem constituit Aduocatum eiusdem monasterij. Notitiam ecclef. Belgij cap. 56. itemque Sigebertum in Chronico & in ms. Catalogo Abbatum Gemblacensium consulat qui volet.

Comites Louanienses, qui & Bruxellam possederunt, item & Aduocatiam ecclesiæ Niuellensis & Abbatiæ Gemblacensis.

I. LAMBERTVS non Manassis (vt Lipsius in suo Louanio & alij scripserunt) sed Ragineri I. Hannoniæ Comitis, suprà pag. 209. memorati, & Albradæ filius, ab Othone I. Germaniæ & Lotharingiæ Rege an. 948. constitutus Aduocatus monasterij Gemblacensis, fuit primus Louaniensium Comes. II. Lamberto successit filius (vt ex archiuis eiusdem monasterij Gemblacensis colligi datur) ANSFRIDVS, quem Anselmus rerum Leodicensium scriptor cap. 53. disertè Comitem Louaniensem nuncupat. Sigebertus in Chron. an. 997. vocat *Comitem Bratuspantium*: per quos à Sigeberto designari Brabantos seu Louaniensis agri incolas, ex gestis anni 1012. liquet. Ansfridus vxorem habuit *Hilsundem* Comitissam Striensem, & ex ea filiam nomine *Benedictam*. Hilsundis an. 992. fundauit monasterium *Thorense* in diœcesi Leodicensi, quod nunc est nobilium virginum Canonicarum collegium ad Mosam. Ansfridus mundo demum valedicens, creatus est Episcopus Vltraiectinus, & anno 1009. iuxta vetus Chronicon ms. Vltraiectinū, aut an. 1010. iuxta Lamb. Scafnaburgensem, obiit; sepultus in monasterio Montis-sancti, à se condito prope Amersfurtum, quod inde posteà an. 1054. translatum

tum in vrbem Vltraiectensem, S. Pauli titulo innotuit. III. Anffrido suffectus est LAMBERTVS I. Ragineri II. Hannoniæ Comitis filius, *Gerberga* (quæ fuit filia Caroli Lotharingiæ Ducis) maritus, prope Florinas à Godefrido Improle, Lotharingiæ inferioris Duce, an. 1015. cæsus, & Niuellis conditus cum vxore. Liberos reliquit *Henricum*, *Baldricum*, *Raginerum* & *Mathildem*, Eustathio I. Comiti Boloniensi nuptam. Idem Lambertus basilicam S. Petri Louanij, & templum S. Gaugerici Bruxellæ ædificauit; vt ex veteri inscriptione ad S. Gaugericum reperta didici.

IV. HENRICVS I. Lamberti & Gerbergæ filius, an. 1038. Louanij à captiuo suo occisus, Niuellis sepelitur in ecclesia S. Gertrudis, cuius fuerat Aduocatus. Genuit *Othonem*, & tres filias, *Adelaidem*, *Cunegundem* & *Adelam*: vt in Genealogia S. Arnulfi legitur. V. OTHO Henrici I. filius Comes Louaniensis in iuuenili ætate obiit. VI. Huic patruus, BALDRICVS, aliàs Lambertus Barbatus Henrici I. frater successit. Is collegium VII. Canonicorum Louanij in templo S. Petri collocauit ac dotauit: cui præbendam octauam Godefridus Barbatus Brabantiæ Dux, & alij deinde alias vsque ad. XVIII. adiecerunt: vt constat ex diplomate Godefridi II. Brabantiæ Ducis. Idem Baldricus an. 1048. Bruxellis templum S. Michaëlis (quod nunc S. Gudilæ dicitur) cum Canonicorum collegio in monte fundauit. S. Gudilæ corpus ex basilica S. Gaugerici eò transtulit, & pro Balduino Insulano Flandriæ Comite contra Henricū III. Imp. stans, an. 1054. prope Tornacum cecidit, Niuellis apud maiores suos sepultus. Vxor Baldrico fuit *Oda*, Gothilonis Magni, superioris & inferioris Lotharingiæ Ducis, filia: ex qua nati *Henricus* Comes Louaniensis & *Raginerus*: quorum posterior tabulis Lietberti Ep. Cameracensis subscripsit, & an. 1077. in Hasbania periit.

VII. HENRICVS II. Baldrici filius an. 1068. decessit. Vxor fuit *Aleidis* seu Adela memorata in Auctario Lipsiano ad Sigeberti Chronicon. Cuius fuerit filia nescitur. Ex ea nati, *Henricus* III. Comes Louaniensis, *Godefridus Barbatus* Dux Lotharingiæ inferioris & Brabantiæ, & *Aleida* vxor Balduini II. Hierosolymitani Comitis Hannoniæ. Henrici II. liberis à quibusdam annumeratur *Albero* seu Adalbero Episcopus Leodicensis, qui monasterium S. Ægidij (quod est Canonicorum regularium) prope Leodicum fundauit.

VIII. HENRICVS III. Affligemium an. 1086. condidit, & Tornaci an. 1096. periit in hastiludio. Vxor fuit *Gertrudis*, Roberti Frisij Flandriæ Comitis filia, quæ secundis nuptiis iuncta fuit Theoderico II. Strenuo, Lotharingiæ Mosellanæ Duci. In diplomate Affligemiensi *Bracbatensis patriæ Comitem & Aduocatum* se nuncupat. Aduocatum intellige ecclesiæ Niuellensis. Genuit autem filias quattuor.

IX. Henrico III. sine filiis defuncto successit frater GODEFRIDVS BARBATVS, qui Comitatui Louaniensi Ducatum Lotharingiæ inferioris ac Brabantiæ, itemque Marchionatum Antuerpiensem anno 1106. adiunxit, atque ad posteros suos Brabantiæ Duces transmisit. Idem Fliderbecanum, Parcense, Cortebergense & Bigardiense monasteria fundauit; obiitque anno 1140. conditus Affligemij, quod mirificè auxit. Vxor ipsi fuit non Sophia, sed *Ida*. Ex hac liberos genuit *Godefridum* II. Brabantiæ Ducem, *Henricum* monachum Affligemiensem, *Aleidem* Henrico Angliæ Regi an. 1120. nuptam & Affligemij sepultam. *Idam*

Theo-

Theoderici Comitis Cliuensis coniugem, & *Claritiam*: quarum filiarum postrema (nisi fallor) fuit monialis in Foresto; vt colligi posse videtur ex tabulis an. 1110. à God. Barbato datis, quas in Notitia eccles. Belgij c. 234. produxi. Louaniensium porrò Comitum genealogia, in tabulam redacta in cit. Notitia c. 109. exstat.

Gerberga Francorum Regina ad fratrem suum Othonem Germaniæ Regem proficiscitur, & Aquisgrani Pascha cum illo celebrat. 949
Ragembaldus monachus Vedastinus ab Artaldo ordinatur Ambianensium Episcopus. Agapitus Papa Synodum Romæ apud S. Petrum habuit, in qua damnationem Hugonis, Archiepiscopatum Remensem ambientis, Ingelenhemij factam confirmauit; excommunicans etiam Hugonem Magnum, donec Ludouico Regi satisfaciat. *Frod.* Luidolfo Othonis I. filio Mathildis filia nascitur. *App. Rheg.* Otho I. Rex Danos & Sclauos vincit, & ad Christianam religionem, à qua desciuerant, reducit. Haraldus Danorum Rex, miraculo ferri candentis à clerico absque læsione diu tenti, ad Christi doctrinam capessendam inducitur. *Witich. Ditmar.* Idem Otho Rex, Conrado Lotharingiæ duce petente, dat Leodicensi ecclesiæ (cui tunc Farabertus Episcopus præerat) monasterium *Eich*, ad fl. Votram, in pago Husche, in Comitatu Rodulfi situm: quod nunc est Canonicorum collegium ad Mosam in opido Maseica. Diploma donationis in Not. eccles. Belgij c. 55. exstat. Idem Otho hoc anno arcem validam Gandaui in ripa Legiæ fl. excitauit, terram quattuor Ambactorum occupauit, & fossam *Hontam* duxit, quam Othonianam vocant, & Imperij Germanici limitem esse voluit. *Meyerus.*

Inter Ludouicum Regem, & Hugonem Comitem pax initur, 950
Conrado Lotharingiæ Duce, Hugone Nigro, Adelberone Metensi, Fulberto Cameracensi, Episcopis adlaborantibus. Rodulfus Nouiomensium ac Tornacensium Episcopus ab Ar. Artaldo Remis ordinatur. BERENGARIVS, Berengarij I. Italię Regis ex Gisla filia nepos, veneno, vt ferunt, necato Lothario Hugonis Regis filio, Rex Italiæ efficitur. *Frod.* Leo Ostiensis l. 1. c. 64. dicit in Lothario desiisse Imperium Francorum in Italia. Eius vxor Adelheidis, Rodulfi Regis filia, in Canusinam arcem munitissimam se recepit, atque inde Othonem I. litteris ex Germania ad se liberandam euocauit. Luidolfo filio suo Otho I. Ducatum Alemanniæ committit. *App. Rheg.* Lud. Transmarinus Francorum Rex, petente Arnulfo Magno Flandriæ Comite, possessiones monasterij Blandiniensis confirmat, monachis Benedictinis per S. Gerardum Broniensem, loco Canonicorum, substitutis. *Not. eccles. Belg. c.* 58.

Fredericus Comes, Adelberonis Episcopi Metensis frater, munitionem in loco qui dicitur Barris (sic enim legendum suspicor, non 951
Banis) construit. *Frod.* Fuit is primus posteà Comes Barrensis, primusque Dux Lotharingiæ Mosellanę; vt infrà ad annum 959. docebo. Hugo Magnus Aquisgrani Pascha cum Othone I. celebrat, & ab eo honorificè excipitur. Conradus Lotharienſiū Dux Ragineri II. Hainoēsis Comitis castellum quoddam capit, cetera verò obsideri mandat. Gerberga, Ludouici Fr. Regis mater, ad Heribertum Veromanduorum Comitem proficiscitur: qui eam ducit in coniugem, Ludouico id ægrè ferente. Otho I. in Italiam se confert, eamque occupat. Quo aduenieute Berengarius II. Rex, cum Adelberto filio, ex vrbe Papia fugit, quam Otho mox ingreditur. Adelheidem

quoque,

quoque, Lotharij Regis anno superiore defuncti viduam, Otho sibi coniugem iungit. *Frod. App. Rheg.* Mathildis, Hermanni Saxonum Ducis filia, Balduino III. Flandriæ Comiti nubit. *Meyerus.*

952 Berengarius II. Rex, cum filio suo Adalberto (Conrado Lotharingiæ Duce procurante) cum Othone I. in gratiam redit, & Italiam ex dono illius iterum accipit regendam. Excepta tamen Marca Veronensi & Aquileiensi, quæ Henrico Othonis fratri committitur. Berengarius autem proceres Italiæ duro regimine sibi inimicos reddidit. *App. Rheg. Frod.* Artaldus Ar. Remensis in cœnobio S. Basoli monachos collocat, expulsis clericis. *Frod.*

953 Inter Othonem I. & Luidulfum filium eius, Conradum quoque Lotharingiæ Ducem & quosdam primates oritur discordia. Otho Conradum à Ducatu Lothariensium remouet. Conradus autem opida sua munit. At Raginerus II. Comes Hainoënsis, Conrado iamdudum inimicus, quoddam ipsius castrum obsidet. Conradus, collecta militum manu, ad soluendam obsidionem properat: sed prælio victus à Raginero, Moguntiam se recipit. Gerberga Regina Lauduni intereà geminos peperit, quorum vnus *Carolus*, alter *Henricus* est vocatus. Henricus paulò post baptismum obiit: Carolus autem posteà Dux Lotharingiæ fuit. Otho Rex Moguntiam (quò se Conradus receperat) obsidet, & acceptis ab eo obsidibus trans Rhenum regreditur, & Baioariam petit, ab Henrico fratre euocatus, quòd eam Luidulfus vastaret. Conradus Metensem vrbem deprædatur. Wicfredus Ar. Coloniensis moritur, & BRVNO Othonis I. Regis frater ibi Pontifex ordinatur, eique regnum Lothariense Otho committit. *Frod. App. Rheg.* Luitgarda Othonis I. filia moritur. *App. Rheg.* Faraberto Ep. Leodicensi mortuo Ratherius vir eruditus subrogatur, qui primùm monachus Laubiis, pòst Episcopus Veronæ fuerat: *Veronæ Præsul, sed ter Ratherius exul.*

954 Conradus nuper Lotharingiæ Dux, pacto cum Hungaris inito, eos per regnum Lothariense vsque in terram Ragineri Comitis deduxit. Et licet eos prope Traiectum Mosæ deseruisset, ipsi tamen vlteriùs progressi, Hasbaniam & siluam Carbonariam (nunc Hannoniam) vastarunt; Laubium succenderunt, Cameracum oppugnarunt, & viciña S. Gaugerici basilicā exusserunt. Inde per Veromanduensem, Remensem & Catalaunensem pagos prædando transeuntes, Burgundiam ac denique Italiam intrarunt. *Frod.* Fulcuinum Abbatem & Chronographū Laubiensem, qui hoc ipso tempore vixit, de Hungaris Laubio diuinitus pulsis audire lubet: *Conradus Lotharingiæ Dux Hungaros in Lotharingiam deduxit. Sed vbi Traiectum ad Mosam ventum est, incertum qua factione, dissidium ab eis fecit. Hungari nihilominus Hasbaniam flamma & rapina aggressi, Carbonariam petiuerunt, & intra claustra Laubiensis monasterij, quod succenderunt, duos obtruncarunt, Theodulfum & Theumarum. Cùm autem munitiorem locum conscenderent, in quo clerici & monachi se ad resistendum parauerant, desperatis rebus, inter Litanias duæ columbæ ex adytis templi volarunt; & mox subsecuta est pluuia grandis, quæ gentiliciam illis sagittandi artem, chordarum distentione, frustrata est. Pauor etiam tantus in eos irruit, vt ea qua venerant via, fugam maturarint.* Huius victoriæ, contra Hungaros obtentæ, quotannis apud Laubienses 2. Aprilis fit commemoratio. Ceterùm de Cameraco frustrà hoc ipso anno, mense Aprili, ab Hungaris tentato, deque vicinia ab iis vastata Baldericus l. 1. c. 74. fusè scribit. Wicfridus Ep. Morinensis

corpus

corpus S. Maximi Episcopi Vimæ (vicus est *Wisines*, quarto lapide à Taruana) repperit, & Taruanam transtulit; inde Ipras an. 1553. transportatum, cum parte collegij Canonicorum, excisa Taruana. Lud. Transmarinus Francorum Rex moritur Remis, & in monasterio S. Remigij sepelitur: succedit filius eius LOTHARIVS puer, & ab Ar. Artaldo Rex consecratur. Lud. Transmarini stemma genealogicum in Not. eccles. Belg. c. 58. exstat. Burgundia & Aquitania Hugoni Magno dantur; Heribertus & Rotbertus frater eius oppidum Montis-felicis ad Matronam fl. obsident: quod Heriberto demum redditur à Ragenoldo Comite, qui illud occuparat. Alberico Patricio Romanorum defuncto, filius eius Octauianus, cùm esset clericus, Vrbis principatum occupat. *Frod. Baron.* Beatrix Hugonis Capeti, posteà Francorum Regis, soror nubit Frederico I. Comiti tunc Barrensi ac Duci posteà Lotharingiæ Mosellanæ, infrà ad an. 959. memorando. *Frod.* Circa hunc annum Baldricus Ep. Vltraiectinus (qui an. 917. ordinatus fuit) collegium 16. Canonicorum Oldesaliæ fundauit, eòque ossa non pauca S. Plechelmi; ex Monte S. Petri apud Ruræmondam sito, transtulit. Visitur etiamnum Oldesaliæ in choro lapis eius sepulcralis hac inscriptione: *Hic recondita sunt intestina Baldrici de Cliuis, fundatoris huius ecclesiæ.* Lotharius Francorum Rex Gandense S. Bauonis monasterium, ab Arnulfo M. Flandriæ Comite, eiusque filio Balduino, operâ S. Gerardi Abbatis Bronienſis instauratum, sua auctoritate firmat. *Not. eccles. Belg. c. 59.* Fredericus Ar. Moguntinus moritur: succedit Guilielmus, Othonis I. filius. Luidolfus in gratiam Othonis patris sui redit, & Ducatum Bauariæ eidem reddit: cui Burchardus in Ducatu successit. Luidolfo filius Otho nascitur. *App. Rheg.*

Hungari Baioariam ingrediuntur, volentes venire in Franciam. 955
Contra quos Otho I. cum Boislao Sarmatarum Principe, & Conrado Duce iam pœnitente, ad Lichum fl. pugnauit, eosque penè ad internecionem deleuit. Conradus autem fortissimè pugnans illo in prælio occubuit. Fulcario defuncto, Hadulfus Nouiomensium ac Tornacensium Episcopus ordinatur Remis ab Artaldo Remensi, Roricone Laudunensi, & Gibuino, Episcopis. *Frod.* Agapito defuncto, Octauianus Alberici filius, anno superiore ex clerico factus Vrbis Princeps, Apostolicam Sedem inuadit, & mutato nomine (quod ipse primus fecit) Ioannes XII. nuncupatur. *Frod. Luitpr. l. 6. c. 6. Baron* Henricus Othonis I. Regis frater, recepto Bauariæ Ducatu, moritur: cuius filio Henrico Rex Ducatum & Marcam dedit. Otho filius Othoni I. nascitur, qui patri in Imperio successit. *App. Rheg.* Eadredo Rege Angliæ defuncto Eduinus, Eadmundi Regis filius, succedit.

Rotbertus Treuerensis, Fulbertus Cameracensis, Baldericus & 956
Ragnarius, Episcopi moriuntur. Rotberto Henricus Othonis Regis propinquus, & Fulberto Berengarius sufficiuntur. *Frod.* Designatur hîc Baldricus Vltraiectinus Episcopus, vt coniicio: cuius obitum miror à quibusdam ad annum 976. reiici. Ratherius Leodicensi Episcopatu pellitur: subrogatur Baldricus, Raginero II. Longicollo Hannoniæ Comite adnitente. Luidulfus in Italiam, ad reprimendam Berengarij II. tyrannidem, dirigitur. *App. Rheg.* Hugo Magnus, Hugonis Capeti Francorum posteà Regis pater, moritur.

ritur. Gerberga Regina cum Brunone fratre colloquium habet: quo peracto, Raginero Longicollo sui milites redduntur. Reginæ verò possessiones, quas illi quondam Gislebertus Loth. Dux dotis nomine dederat, restituuntur. *Frod.* Inter eas credo fuisse Marsanam, quā an. 968. Gerberga Remensi S. Remigij monasterio dedit.

957 Bellorum tumultus sæuiunt inter Brunonem Ducem Lotharingiæ & Raginerum II. Comitem Hainoensem, itemque inter Balduinum Flandrensem & Rotgarium, Erluini filium, ob castrum Ambianense. Rotbertus, Heriberti filius, Lothario Regi se committit. Lotharius Rex cum matre sua obuiàm pergit in pagum Cameracensem auunculo suo Brunoni. Videns autem Raginerus, non posse se venienti multitudini resistere, ad Brunonem venit. At quia petitos dare noluit obsides, eum Bruno comprehendens, sub custodia secum duxit; nec multò pòst trans Rhenum in exilium misit. *Frod. Balder. l. 1. c. 94.* At Continuator Rheginonis an. 958. Raginerum in Sclauos exulem missum fuisse scribit. De his ipsis rebus sic ad an. 959. Sigebertus: *Bruno Archiep. & Archidux Lotharingiæ Raginerum Montensem Comitem, qui Longicollus cognominabatur, apud Valentianas euocatum cepit, & irreuocabili exilio damnauit: eò quòd regnum bellis inquietabat, vel quod verius fuisse dicitur, eò quòd mortuo Gisleberto Duce, consanguineo suo, ea quæ Gislebertus vxori suæ Gerbergæ, sorori Imperatoris, in dotem contulerat, violenter ei auferre præsumebat. Bonis RLagineri ad fiscum publicatis, filij eius Raginerus & Lambertus ad Lotharium Francorum Regem confugerunt.* Luidolfus, Othonis I. filius, qui totam penè Italiam, Berengario II. pulso, iam obtinebat, moritur: cuius corpus inde allatum frater eius Guilielmus Ar. Moguntiæ ad S. Albanum sepeliuit. *Frod. App. Rheg.* Bruno Ar. Coloniæ cœnobium S. Pantaleonis construit. *Sigeb.*

958 Wicmannus rebellis, à facie Othonis I. trans Albim fugiens, Sclauos in regnum eius conduxit: quos Rex vicit, occiso eorum Regulo. *Sigebertus.* Wicmannum Continuator Rheginonis anno 955. expulsum fuisse scribit. Ratherius Episcopatu Leodicensi deiectus, in Italiam redit, & longam epistolam de exilij sui caussis atque ærumnis ad Ioannem XII. Papam scribit, à Chapeauillio editam, tomo 1. Rerum Leodicensium. Bruno Arch. Coloniensis eum tandem in Veronensi Episcopatu restituendum curauit: vt Falcuinus in ms. Chron. Laubiensi narrat. Idem Ratherius varia scripsit, quæ Sigebertus lib. de Viris illustribus recenset, exstantque mss. Laubiis. S. Gerardus, Broniensis monasterij in pago Namurcensi fundator, & plurimorū in Belgio cœnobiorum reformator, an. 958. in Domino obdormit: vt in sepulcro eius notatur. Quiescit Bronij, quod nunc S. *Gerardi* Abbatia dicitur.

959 Baldericus Ep. Leodicensis moritur: Eraclius seu Euracrus succedit. Bruno apud Compendiū cum Regina sorore ac nepotibus suis colloquium habet. Domum è Francia cogitans, ex vrbe Tungrensi ossa S. Euergisli Episcopi, suprà pag. 88. memorati, Coloniam transfert: vt Rogerus in vita Brunonis apud Surium narrat. Lotharius Rex Francorum, cum Gerberga Regina matre, Pascha apud Brunonem auunculum suum celebrat. Lotharienses à Brunone Duce suo descíscunt, suadēte Immone Comite, propter opida quædā nouitia, quæ idē Dux euerti præcipiebat, & propter onera insueta, quæ illis impo-

imponere velle ferebatur. Quibus postmodum renocatis, *Fredericum* Comitem (Barrensem) Adelberonis Ep. Metensis fratrem, eis vice sua præfecit. *Frodoardus.*

Duces beneficiarij Lotharingiæ Mosellanæ seu superioris, itemque primi Comites Barrenses.

I. FREDERICVS Comes an. 951. castrum Barrense in loco *Barris* (sic enim legendum nonnulli coniiciunt, non *Banis*) ædificauit; vt Frodoardus in Chron. testatur. Ab isto castro posteà Comites & Duces Barrenses cognomentum induerunt. Eumdem Fredericum Bruno, Othonis I. Imp. frater, Ar. Coloniensis (quem Sigebertus Archiducem Lotharingiæ nuncupat) anno 959. in regno Lothariensi suum Vicarium constituit, vt idem Frodoardus his verbis testatur: *Anno 959. Lotharienses à Brunone Duce desciscunt: quibus postmodum renocatis, Fredericum quemdam Comitem eis vice sua præfecit.* Fuit autem Fredericus Adalberonis I. Metensis Episcopi frater, & subscripsit, vt Dux Lotharingiæ, tabulis, quibus Sigefridus Comes castellum *Luziliburgum* à Wikero Abbate S. Maximini Treuerensis titulo permutationis acquisiuit, quæ in Not. eccles. Belgij c. 61. exstant. Patruum habuit Fredericum Abbatem monasterij S. Huberti in Arduenna. Anno 954. duxit *Beatricem*, Hugonis Magni Comitis Parisiensis & Hadeuidæ Saxonicæ (fuit ea Othonis I. Imp. soror) filiam, Hugonis Capeti posteà Regis sororem. Ex qua sustulit filios tres, *Theodericum* suum successorem, *Fredericum* in Historia miraculorum S. Huberti c. 20. memoratum, & *Adalberonem* II. Episcopum Metensem ex Virdunensi an. 984. creatum.

II. THEODERICVS patri in Ducatu Lotharingiæ Mosellanæ & Comitatu Barrensi suffectus, pro S. Henrico Imp. contra Henricum Luxeburgicū Bauariæ Ducem, eiusque fratrem Theodericum Ep. Metensem stetit, & ab iis in prælio captus fuit: vt Sigebertus in gestis anni 1009. tradit. Ex coniuge (cuius nomen ignoratur) sustulit *Fredericum* infrà laudandum, *Adalberonem*, & *Adelam* seu Alidem Waleramo Comiti Arlunensi nuptam. Ex his Adalberonem Leo IX. Papa Metensem Episcopum designauit, addito suffraganeo Theoderico Luxeburgico, qui Episcopatum Metensem occupanit: Adalbero autem adolescens obiit.

III. FREDERICVS II. Theoderico patri suo (obiit is ante annum 1024.) in Ducatu Lotharingico & Comitatu Barrensi succentariatus, duxit *Mathildem* Suenam, Hermanni Sueuiæ ducis & Gepæ seu Gerbergæ Burgundicæ filiam, Conradi Ducis Franconiæ viduam, & anno 1027. decessit, relictis duabus filiabus *Beatrice* & *Sophia*: vt Wippo in vita Conradi Salici & Domnizo lib. 1. de vita Mathildis Comitissæ c. 10. tradunt. Ex his BEATRIX nupsit Bonifacio Longobardiæ Marchioni, Theobaldi filio, & ex eo genuit filium *Fredericum* Domnizoni, Bonifacium Herm. Contracto dictum, in iuuenili ætate è viuis sublatum, & filias duas, *Beatricem* similiter in iuuenili ætate mortuam, & *Mathildem*. BEATRIX porrò mater secundò nupsit God. Magno Lotharingiæ superioris & inferioris Duci. Mathildis antē (cuius vitam Domnizo scripsit) primùm God. Gibboso Lotharingiæ inferioris Duci, posteà Welfoni Bauariæ Ducis filio nupsit, sed ex neutro prolem sustulit. Multa prædia Ecclesiæ Romanæ cōtulit, & in Lotharingia Abbatiā S. Petri in Monte an. 1096. fundauit

dauit ac dotauit. SOPHIA, altera Frederici II. Lotharingiæ Ducis filia, pro hereditatis suæ portione Comitatum Barrensem obtinuit, nupsitque Ludouico Comiti de Montbeliart, Monsson & Ferrette. Ex quo matrimonio Barrenses subsequentium sæculorum Comites & Duces, infrà ad an. 1044. commemorandi prodierunt.

IV. Fredrerico II. sine prole mascula defuncto, GOTHILO MAGNVS, God. Captini Comitis Virdunensis filius, Ducatum Lotharingiæ superioris ab Imperatore obtinuit, quem cum Ducatu Lotharingiæ inferioris & Marca Antuerpiensi possedit. *Friderico* (inquit Sigebertus in Chron. *Mosellanorum Duce mortuo, qui mares filios non habebat, quibus Ducatus competeret, Gothelo Dux, impetrato ab Imperatore etiam Mosellanorum Ducatu, in Lotharingia potentiùs anno 1034. principatur.*

V. GODEFRIDVS MAGNVS Gothiloni patri, adhuc viuenti, in Ducatu Mosellano suffectus est, iuxta Herm. Contractū, cuius hæc sunt verba: *Anno 1044. Gozilo Dux Lotharingorum moriens Goziloni filio, quamuis ignauo, Ducatum suum à Rege Henrico promissum, relinquere disposuit. Filius eius Godefridus iamdudum Dux, cùm Ducatum fratri debitum contra fas à Rege Henrico sibi obtinere nequiuisset, iusiurandum fidemque postponens, rebellare Regi præsumit. Anno 1045. Godefridus Dux rebellioni suæ desperans, Regique ad deditionem veniens, in custodiam mittitur. Anno 1046. Henricus Pentecosten Aquisgrani faciens, Godefrido Duci è custodia relaxato, sibique procedenti, terratenùs prostrato Ducatum suum misertus reddidit. Fredericus, frater Henrici Ducis Baioariæ, Dux Lotharingorum, pro Godefridi fratre Ignauo Gozilone constituitur. Anno 1047. Godefridus inter alia quæ contra Regem gessit, Virdunensem ciuitatem dolo captam incendit & euertit: cuius Ducatum Adelberto cuidam Henricus Rex tradit.* Hactenus ex Herm. Contracto. Ceterùm Godefridus Magnus, per Henricum Imp. Ducatu Mosellano spoliatus, in Italiam se contulit, & secundis nuptiis sibi iunxit Beatricem, Frederici II. Ducis Mosellani filiam, Bonifacij Longobardiæ seu Tusciæ Marchionis viduam. In Galliam demùm reuersus Ducatum Lotharingiæ inferioris ab Imperatore impetrauit, & anno 1069. aut 1070. moriens liberos ex N. priore coniuge reliquit, *God. Gibbosum* Lotharingiæ inferioris Ducem, sine liberis defunctum, *Idam* Eustachij II. Comitis Boloniensis coniugem, Godefridi Bullonij matrem, & N. alteram filiam cuidam in Germania Comiti nuptam, Hirsaugiæ sepultam: vt Bertoldus anno 1093. tradit. Godefridorum porrò vtriusque Lotharingiæ Ducum stemma genealogicum in Not. eccles. Belgij c. 99. reperies.

VI. Godefrido Magno contra Henricum III. Nigrum Imp. rebellante, ADALBERTVS anno 1047. Lotharingiæ Mosellanæ Dux ab eodem Henrico Imp. creatus, & anno 1048. à Godefrido Magno Duce est interemptus: vt Contractus & Sigebertus testantur. Adalberto occiso, GERARDVS ALSATIVS ab eodē Henrico Imp. an. 1048. suffectus fuit: qui primus Ducatum Lotharingiæ Mosellanæ vt hereditarium ad posteros transmisit: vt infrà ad an. 1048. dicemus.

960 Maceriensis munitio ad Mosam à Lantberto redditur Artaldo Ar. Remensi, coram Frederico Lotharingiæ Mosellanæ Duce. *Frod.* Hoc anno aut superiore ROMANVS patrem suum Constantinum Porphyrogenitum Imp. CP. veneno sustulit, & occupato Imperio filium suum *Basilium* sibi collegam adsumpsit. *Curopal.* Otho & Hugo Capetus, filij Hugonis Magni, mediante auunculo ipsorum Brunone,

none, cum Rege Lothario reconciliantur; ex quibus Hugonem Rex Ducem constituit, addito pago Pictauiensi ad terram, quam pater ipsius tenuerat: Othoni verò Burgundiam concessit. Dum Bruno in Francia agit, Rotbertus Comes *Namurum* ad Mosam, & Immo Comes *Capramontem* muniunt. Bruno eos obsidet, pactisque demum induciis Coloniam redit. Richardus Guilielmi filius, Nortmannorum Princeps, filiam Hugonis, Transsequani quondam Principis, ducit vxorem. Diuionem Rotbertus, Heriberti frater, dolo intercipit, milite Lotharij Regis expulso. *Frod.* Hoc ferè tempore Eraclius Ep. Leodicensis ea in vrbe duo Canonicorum collegia, videlicet S. Pauli, & S. Martini, excitare cœpit. *Sigeb.*

Otho I. cùm à Ioanne XII. Papa, contra Berengarium II. tyrannicè regnantem, in Italiam euocaretur, Wormatiæ comitia celebrat, Othonem filium Regem designari & Aquisgrani coronari procurat, eique Germaniam sub tutela Guilielmi filij sui, Ar. Moguntini, commendat. Hinc anni regni Othonis II. in diplomatibus numerantur. Otho I. cum exercitu in Italiam transiit, & Papiæ substitit. Berengarius & Willa cum filiis suis in castellis se continent: vt in Appendice Rheginonis, & in Appendice Luitprandi narratur. Nam capita, quæ à sexto vsque ad vndecimum libri sexti caput Luitprando adiiciuntur, non sunt Luitprandi, sed alicuius anonymi. Desinit autē Luitprandus in descriptione legationis Constantinopolitanæ, quam nomine Berengarij II. Regis obiit. Hugo Rotgarij quondam Comitis filius, & Artaldus Ar. Remensis, moriuntur. *Frod.* Cretam insulam Nicephorus Phocas, eiusque frater Leo Saracenis eripiunt. *Curopal.* Arnulfus Magnus Flandriæ Comes in Brugensi S. Donatiani basilica, ab auo suo Bald. Ferreo ædificata (quæ nunc est cathedralis) XII. Canonicos collocat ac dotat. *Notitia eccles. Belgij c. 59.* 961

Otho I. cognomento Magnus, ex Germanis primus, Romæ coronatur Imperator à Ioanne XII. Papa. Quod Berengarius II. Italiæ Rex ægrè fereos, regiones quas protegere debebat, incendit ac vastat. *Frod.* S. Wibertus seu Guibertus (quem Fasti Romani S. Gilbertum 4. Febr. nuncupant) Gemblacensis Abbatiæ fundator, suprà an. 922. laudatus, moritur. Synodus XIII. Episcoporum ad Matronam fl. in pago Meldensi habetur, præsidente Widone Ar. Senonensi. *Frod.* Ioannes Papa per legatos significat, Hugonem quondam Episcopum Remensem à Synodo Romana fuisse excommunicatum. *Cuius legationis certiores* (inquit Frodoardus) *per Brunonem Ar. Coloniensem redditi, in Episcopum Remensem elegimus Odalricum, Hugonis Comitis filium.* Estque is Remis ordinatus à Widone Suessionensi, Roricone Laudunensi, Gibuino Catalaunensi, Hadulfo seu Aistulfo Tornacensi, & Wicfredo Virdunensi, Episcopis. *Frod.* Berengarius II. Italiæ Rex (Othone I. Imp. ab Vrbe redeunte) in Monte S. Leonis se munit; & Willa vxor eius in insula S. Iulij, in lacu maiori, se includit. Filij verò eius *Adalbertus* & *Guido* huc illuc armati vagantur. Adalbero Ep. Metensis moritur. *App. Rheg.* Wicmannus castri Gandensis Comes dat villam Theslam, (nunc *Destelberg*) monasterio Blandiniensi, pro remedio animæ suæ & coniugis suæ defunctæ Luitgardis. Diploma à Wicmanno, eiusque socero Arnulfo Magno Flandriæ Comite signatum, in Notitia eccles. Belgij c. 60. produximus. 962

Comites castri Gandensis.

Imperatores Germanici olim Gandaui ad ripam Legię fl. castellum ædificarunt, ad fines Imperij tutandos contra Francos. Huic castello, vt & Wasiæ totique territorio Alostano, qui nomine Imperatoris præerant, Comites nuncupabantur, Othone I. imperante WICMANNVS, Hermanni Saxoniæ Ducis frater, Comitatum castri Gandensis obtinuit. Is duas habuit coniuges; prioris nomen ignoratur: posterior fuit *Luitgardis*, Arnulfi Magni Flandriæ Comitis & Adelæ filia, in monasterio Blandiniensi sepulta. II. THEODERICVS Wicmanni ex N. priore coniuge filius patri successit, duxitque *Hildegardem*, Theoderici II. Hollandiæ Comitis sororem, & ex ea *Arnulfum* filium sustulit. Idem Theodericus cum coniuge sua Hildegarde an. 977. villam Cleiham (nunc *Keym* prope Dixmudam) monachis Blandiniensibus dedit. III. ARNVLFVS de Gandauo (sic enim passim cognominatur) tertius Comes Gandensis, cum vxore sua *Lietgarde* & duobus filiis *Theoderico* & *Adelberto*, ecclesiam in villa Materna (nunc *Materen*) in agro Alostano eisdem monachis Blandiniensibus an. 998. dono dedit. Idem Arnulfus multa prædia in Hollandia seu Frisia possedit ex parte matris suæ Hildegardis. Qua de caussa multa contra Frisios seu Hollandos bella gessit, & ab eisdem cæsus an. 995. occubuit: vt Baldericus in Chron. Cameracensi, Sigebertus, Ægidius Aureæ Vallis monachus, & Ægidius Roius Dunensis tradunt. Andreas Quercetanus in Historia Comitũ Gisnensiũ l. 2. c. 1. suspicatur hunc ipsum Arnulfum Comitem Gandensem, Theoderico II. auunculo suo sine liberis defuncto, in Comitatu Hollandiæ iure materno successisse. Idem Quercetanus, præter Theodericum & Adelbertum filios, huic Arnulfo filiam attribuit *Alidem*, aliàs Adelam seu Adelinam, Balduini Comitis Boloniensis vxorem. IV. THEODERICVS II. Comes Gandensis & Hollandiensis, cædem patris sui Arnulfi vlturus, bellum gessit contra Frisios, & an. 1018. prælio commisso in villa Mereweda propè Dordracum, insignem victoriam obtinuit: vt idem Baldericus l. 3. c. 19. & Sigebertus commemorant. Ceterùm Theoderico I. eiusque filio Arnulfo in bello contra Hollandos seu Frisios occupatis, *Arnulfus iunior* Flandriæ Comes, pulso milite Cæsareo, castrum Gandense occupauit. Quod quidem posteà anno 1007. Henricus II. Imp. recuperauit, vt & Valentinianas, vrbem inter Cameracum & Tornacum sitam ad Scaldim. Balduinus porrò Barbatus, Arnulfi iunioris filius, cùm paulò post annum 1007. iterum sibi castrum Gandense vindicasset, virum quemdam nobilem *Lambertum* (cuius opera in dicti castri expugnatione vsus fuerat) primum constituit Castellanum Gandensem; à quo ceteri deinde Castellani Gandenses, infrà ad an. 1007. recensendi, originem traxerunt.

Inter Ioannem XII. Papam & Othonem I. Imp. dissensio oritur.
963 Ioannes Papa *Adelbertum*, Berengarij II. Italiæ Regis filium (qui Corsicam insulam occuparat) Romam ad se inde euocat. Leo. ab Othone Romæ agente intruditur. *Baron.* Romanus Imp. CP. ætatis anno 24. moritur: filij eius Basilius & Constantinus à NICEPHORO PHOCA (quem victoriis clarum milites Imperatorem salutarunt) ab Imperio excluduntur. *Curopal.* Euraclus Ep. Leodicensis, ad sepulcrum S. Martini Turonensis nuper miraculosè sanatus, hoc ferè tem-

tempore basilicam S. Martini in monte Leodici ædificat. *Ego* (inquit Frodoardus) *fractus ætate, ministerio prælaturæ* (erat autem Abbas S. Remigij Remensis) *me abdicaui, coram Odalrico Remensi Præsule: qui me hoc absoluens iugo, imposuit illud, per electionem fratrum meorum, nepoti meo Frodoardo, septuagesimo ætatis meæ anno.* Notet hîc lector ætatem Frodoardi, cuius fide & auctoritate in gestis superiorum annorum describendis potissimùm nixi sumus. Heribertus & Rotbertus fratres Catalaunum obsident. *Frod.* Adalbertus Berengarij II. filius, Othone I. Imp. præualente, ex vrbe Roma in Corsicam insulam iterum se recipit. *App. Rheg.*

Luxeburgenses Comites, itemque Virdunenses.

- N.
  - Sigefridus I. Comes Luxeb. 963.
    - Henricus Dux Bau.
    - Sigefridus.
    - Fredericus I. Co. Lux.
      - Henricus Dux Bau.
      - Fredericus Dux 6. Loth. inf.
        - Iutha vxor Henrici I. Com. Limburg.
      - Gislebertus Com. Lux.
        - Conradus Com. Lux.
          - Guilielmus Com Lux.
            - Conradus II. Co. Lux. sine lib.
          - Henricus.
          - Conradus.
          - Adalbero.
          - Rodolfus.
          - Ermensendis vx. God. Co. Nam.
            - Henricus Cæcus Co. Nam. & Luxeb.
          - Mathildis.
        - Henricus.
        - Hermannus Co. Salmensis pòst Imp.
          - Otho Co. de Rineke & Bentem.
            - Otho.
            - Sophia.
          - Hermannus Co. Salm.
            - Henricus.
      - Adalbero.
      - Theoderic.
      - Otgiua.
      - Iutha.
      - Gisla.
    - Theoderic.
    - Gislebertus.
    - Adalbero.
    - S. Cunegūd.
    - N. filia.
  - Gislebertus Comes.
  - Godefridus Comes in Arduenna.
    - God. Captiuus Comes Virdunensis.
      - God. Improlis Dux Loth. inf.
      - Gothilo M. Dux Loth.
        - God. Magnus Dux Loth.
          - God. Gibbosus Dux Loth. ob. s. lib. 1076.
          - Ida vx. Eustathij II. Com. Bol.
            - Eustathius III. Co. Bol.
            - God. Bullonius.
            - Balduinus.
        - Stephanus IX. Papa.
        - Gothilo Ignauus Dux Loth.
        - Oda.
        - Regelendis.
      - Adalbero.
      - Fredericus Com. Vird.
      - Hermannus Co. Dagisb.
        - Mathildis vx. Raginerij IV. Com. Han.
          - Richildis vx. Balduini VI. Com. Fland.
      - Ermengardis.
    - Henricus.
    - Adalbero Ar. Remensis.

Primus Comes Luxeburgensis fuit SIGEFRIDVS, qui castellum Luziliburgum, in pago Arduennæ ad Alisuntiam fl. situm, à Wikero Abbate S. Maximini Treuerensis, titulo permutationis, an. 963. acquisiuit: iuxta tabulas à nobis in Notitia eccles. Belgij c. 61. editas. Fratres habuit Gislebertum & Godefridum Comites in Arduenna. Ex coniuge *Hadeuica* liberos sustulit, *Henricum* Bauariæ Ducem in tabulis citatis memoratum, *Sigefridum*, *Fredericum* Comitem Luxeburgensem, *Theodericum* Ep. Metensem, *Gislebertum*, *Adalberonem* qui Episcopatum Treuerensem expetiit, sed non obtinuit, S. *Cunigundem* Henrici Sancti Imp. coniugem, & N. vxorem Gerardi Comitis in Alsatia. Idem Sigefridus an. 971. in Epternacensi S. Willibrordi cœnobio, amotis Canonicis, monachos Benedictinos cum Abbate collocauit. Anno 984. pro Othone II. Imp. militans, à Lothario Francorum Rege, cum Godefrido Comite Virdunensi, fra-

tris

tris sui Godefridi filio, captus fuit: vt ex Gerberti Papæ epistolis & Guilielmi Nangij Chronico datur intelligi. Anno 985. monasterio S.Maximini Treuerensis prædium quoddam contulit, obiitque circa an. 997. in dicto monasterio cum vxore conditus.

II. FREDERICVS Sigefrido patri in Comitatu Luxeburgensi successit, & an. 1007. cum fratribus suis contra S. Henricum Imp. sororium suum bellum gessit. Vxoris nomen ignoratur: hoc constat, ipsam fuisse filiam Ermentrudæ, quæ patrem habuit S. Megingosum Gelriæ Comitem, matrem verò Girbergam. Ex ea liberos sustulit, Henricum iuniorem Bauariæ Ducem 1047. sine liberis defunctum, *Fridericum* Ducem sextum Lotharingiæ inferioris, infrà an. 977. memorandum, *Gislebertum* in Comitatu Luxeburgensi successorem, *Adalberonem* III. Ep. Metensem, *Theodericum*, *Otgiuam* Balduini IV. Flandriæ Comitis vxorem, *Iutham* Guelfo Comiti nuptam, & *Gislam*.

III. GISLEBERTVS Comes Luxeburgensis, Aduocatus monasterij S.Maximini Treuerensis, genuit *Conradũ* in Comitatu Luxeburgensi successorem, *Henricum*, & *Hermannum* Comitem Salmensem, Regem Romanorum an. 1081. electum: à quo postremo Salmenses Comites originem trahere, primus nos docuit Andr. Quercetanus; cui & seriem primorum Comitum Luxeburgensium debemus. Quando obierit Gislebertus, & quod nomen vxori eius fuerit, nescitur. Constat autem Gislebertum vsque ad an. 1056. vixisse. De Comitibus Salmensibus infrà ad an. 1081. dicemus.

IV. CONRADVS Munsteriensem Benedictinorum Abbatiam prope Luxeburgum opidum anno 1083. condidit, & in itinere Hierosolymitano anno 1086. obiit. Vxor ipsi fuit *Clementia*, Alberico Ermensendis: ex qua nati, *Guilielmus* Comes Luxeburgensis, *Henricus*, *Conradus*, *Adalbero*, *Rodolfus* Abbas, *Ermensendis* vxor Godefridi Comitis Namurcensis, & *Mathildis*. Adalbero Archidiaconus Metensis, ad bellum sacrum profectus, in obsidione Antiochiæ anno 1099. periit: vt Albertus Aquensis l. 3. c. 46. commemorat.

V. Conrado defuncto succesit GVILIELMVS filius, qui filiũ heredem reliquit *Conradum*. Vxoris nomen ignoratur. Guilielmus circa an. 1130. decessit. VI. CONRADVS II. Comes Luxeburgensis post annum 1135. sine liberis obiit. VII. Quo mortuo, in Comitatu Luxeburgensi suffectus est HENRICVS cognomento Cæcus, Comes Namurcensis, Godefridi Comitis Namurcensis & Ermensendæ Luxeburgicæ suprà nominatæ filius: qui ex Agnete, Gerardi & Othonis Gelriæ Comitum sorore, vnicam filiam *Ermensindam* genuit. Obiit admodum senex post annum Christi 1188. Floreffiæ in agro Namurcensi cum vxore sepultus: quorum tumulus ibi etiamnum visitur. Exstat diploma monasterio S. Gerardi Broniensis an. 1154. concessum, in quo Henricus iste *Comes Namurci & de Luceburg* nominatur.

VIII. ERMENSINDA, Henrici Cæci & Agnetis filia heres, Comitatu Namurcensi à Balduino Magnanimo Hanoniæ Comite spoliata, Luxeburgensem Comitatum sibi ac posteris retinuit, primum THEOBALDO Barri Comiti (qui in Terra sancta occubuit) pòst *Waleramo* II. Limburgensi Duci an. 1214. nupta. Ex Theobaldo genuit *Isabellam* Waleramo Longo Limburgico, domino Falcoburgensi, nuptam, & ex Waleramo *Henricum Blondum* Comitem Luxebur-

burgensem, *Gerardum* dominum de Durbuy & Villance, & *Catharinam* Matthæo II. Lotharingiæ inferioris Duci nuptam. De subsecutis Comitibus ac Ducibus Luxeburgensibus ex familia Limburgica, & aliis infrà ad an. 1214. tractabimus.

Romani tumultuantur contra Othonem Imp. ob depositum Ioannem Papam, qui Romam reuersus, pridie Idus Maij moritur. In eius locum Romani *Benedictum* V. Papam creant. Otho Leonem reducit, Benedicto expulso atque in Germaniam secum abducto. Berengarius, expugnato Monte S. Leonis in Vmbria, ab Othone Imp. capitur, & cum Willa vxore in Bauariam exulatum mittitur: vbi & obiit. Otho, post celebratam SS. Apostolorum festiuitatem, Roma discedit cum exercitu, quem pestilentia grauiter afflixit. Ea tactus inter alios Henricus Ar. Treuerensis periit. *Frod. App. Rheg. Ditmarus.* 964

Otho Hugonis filius, qui Burgundiæ præerat, moritur. proceres illius prouinciæ ad Hugonem & Odonem clericum, fratres ipsius, sese conuertunt. Arnulfo Flandriæ Comite defuncto, Lotharius Francorum Rex Flandriam ingreditur. Otho I. Imp. ex Italia in Germaniam reuersus, Coloniam venit, ibique *Mathildem* matrem suam, & *Gerbergam* sororem suam, cum filiis *Lothario* Rege & *Carolo* adolescente, ad se venientes excepit; & placitum ibi magnũ habuit. Exinde Benedictum Papam à Romanis electum, quem secum ex Vrbe adduxerat, in Saxoniam exulatum misit, & Adaldago Ar. Hamburgensi commendauit: vbi & Benedictus obiit. Duas Berengarij filias in palatio apud Imperatricem idem Otho cum honore detinuit. *Frod. App. Rheg. Ditmar. Adam Bremensis.* Bruno Ar. Coloniensis & Dux Lotharingiæ Remis moritur. *App. Rheg.* Eius corpus in monasterio S. Pantaleonis, quod Coloniæ construxerat, est conditum. Vitæ historia à Rotgero ibidem monacho coætaneo conscripta, exstat apud Surium. Magistrum in litteris habuit Baldricum Ep. Vltraiectinum; Susati Canonicorum collegium fundauit; Sonegiis in Hannonia basilicam à Nortmannis vastatam & alias alibi instaurauit. Brunoni Folmarus, Henrico Treuerensi Theodericus, Adelberoni Metensi alter Theodericus, Othonis Imp. consobrinus, in Episcopatibus successerunt. *App. Rheg.* Leone (quem Otho I. Imp. intruserat) mortuo, *Ioannes XIII.* eligitur Papa. *Leo Ost. Baron.* Mieziflaus Polonorum Dux Christi doctrinam amplectitur, & Dabrauam Boleslai Bohemorum Ducis filiam, professione Christianam, ducit vxorem. Guilielmus Pontiui Comes Boloniensem & Taruanensem Comitatus occupat. Filios reliquit (vt quidam volunt) *Hilduinum* Pontiui, *Ernuculum* aliàs Arnulfum Boloniæ, & *Hugonem* Taruanæ seu S. Pauli, Comites. Quercetanum in Historia Comitum Gisnensium l. 1. c. 23. consule. Langobardi ab Othone I. Imp. deficientes *Adalbertum*, Berengarij II. Regis filium, in Italiam reducunt. Contra eum Burchardus Alemannorum Dux ab Othone in Italiam mittitur: à quo ad Padum fl. victus Adalbertus, vix fuga euasit. Frater verò eius *Guido* cum aliis plurimis ibidem occubuit. *App. Rheg.* Otho I. Imp. an. 965. Gisleuianæ in Hannonia Abbatiæ, & anno sequenti Blandiniensis ac Niuellensis ecclesiæ possessiones confirmat; tabulis partim Nouiomagi, partim Traiecti scriptis, quæ in Not. eccles. Belgij cap. 62. exstant. 965

966 Lotharius Francorum Rex vxorem accipit Emmam, Berengarij II. Italiæ quondam Regis filiam. Hic desinit laudatissimum Frodoardi Chronicon: qui & hoc ipso anno die 28. Martij Remis viuere desijt. Idem Berengarius II. moritur exul, & Bambergæ regio more sepelitur. Willa eius vidua velum sanctimonialis posteà adsumpsit. Otho Imp. compositis in regno Lotharienſi rebus, per Rhætiam sub autumnum in Italiam iterum venit, ad comprimendum Berengarij II. filium *Adalbertum*, regio adhuc titulo vtentem, omniaque turbantem. *App. Rheg.*

967 Otho I. Imp. Paſcha cum Ioanne XIII. Papa Rauennæ celebrat: vt legitur in Appendice Rheginonis, quæ hîc desinit. Otho II. Rex, Othonis I. Imp. filius, ad patrem Romæ agentem tendit: vbi sub finem anni à Ioanne XIII. creatus est Imperator. *Baron.* Euracrus Episcopus Leodici templum S. Pauli ædificare incipit. Lotharius Francorum Rex varia prædia Bauobensis apud Gandenses monasterij confirmat; petente Balduino Comite Cameracensi, Rodulphi filio, Balduini Ferrei Comitis Flandrensis nepote. *Not. Eccleſ. Belgij c. 63.*

968 Gerberga, Ludouici Transmarini Francorum Regis vidua, Marſanam in agro Falcoburgensi, secundo lapide à Traiectu Mosæ sitam, Remensi monasterio S. Remigij donat, pro salute & remedio prioris sui mariti *Giſleberti* Lotharingiæ Ducis, & parentum eiusdem Gilleberti, patris scilicet & matris, *Raginers* & *Albrada*, de quibus suprà pag. 209. egimus. Diploma à *Carolo* magnæ indolis iuuene, qui posteà Dux Lotharingiæ inferioris fuit, itemque ab *Ansfrido* Comite Louaniensi, suprà pag. 221. memorato, & aliis signatum, in Not. Eccleſ. Belgij c. 64. exstat. Otho I. Imp. Walciodorense monasterium Theoderico Ep. Metensi donat, & Hasteriam cum Walciodoro coniungit. *Not. c. 65.* Guilielmo Ar. Moguntino succedit *Hatto* illo nomine secundus: de quo circumfertur fabula, ipsum à muribus comesum & consumptum. Quam fabulam Nic. Serarius in sua Moguntia lib. 4. multis confutat. Luitprandus Ep. Cremonensis ab Othone I. ad Nicephorum Phocam Legatus Constantinopolim mittitur, ad conciliandas nuptias inter *Othonem* ipsius Othonis I. filium & Theophaniam Romani Imp. C.P. filiam, Nicephori priuignam. *Curopal.* Legatio ista à Luitprando descripta exstat apud Canisium in Antiquis Lectionibus. Ioannes XIII. Papa Capuanam ecclesiam dignitate Archiepiscopali auget, eique primum Archiepiscopum præficit Ioannem, Pandulphi Capuani Principis fratrem. *Leo Oſt. l. 2. c. 9.*

969 Nicephorus Imp. partem exercitus trucidat, quam Otho I. ad excipiendam nurum miserat. Otho Græcam perfidiam vlturus, Calabriam & Apuliam occupat. Constantinopolitani id audientes, aduersus Nicephorum insurgunt, mense Decembri ipsum perimunt, & *Ioannem Tzimiſcem* creant Imperatorem. Is Romani Imp. filios *Baſilium* & *Conſtantinum* mox sibi collegas assumpsit. *Witichin. l. 3. Curopal.* Hatto II. Ar. Moguntinus moritur; Rotbertus succedit.

970 Nicephoro sublato, Ioannes Tzimisces Theophaniam mittit in Italiam; quam Ioannes XIII. Papa matrimonio cum Othone II. coniunxit & coronauit. Euracrus Episcopus Leodicum ex Calabria redit, cum Leone Episcopo Græco: monasterium S. Laurentij ad muros vrbis ædificare incipit, & VI. Kal. Nouembris

membris moritur. Theodericus Episcopus Metensis varia Sanctorum pignora, quæ Sigebertus in Chronico enumerat, ex Italia in Galliam transfert, & in basilica S. Vincentij, à se in insula Metensis vrbis ædificata, collocat. Hoc ferè tempore *Raginerus* II. cognomento *Longicollus*, Hannoniæ Comes, in exilio obiit, relictis duobus filiis, *Raginero* III. Hannoniensi, & *Lamberto* II. Louaniensi, Comitibus: de quibus suprà pagina 209. & 222. egimus.

Otho I. Imp. in Germaniam redit, & Episcopatum Magdeburgensem fundat: vt Adamus Bremensis in Chron. narrat. Notgerus fit Leodicensis Episcopus; cuius vrbis alter conditor post S. Hubertum fuit. Nam illam muris cinxit, monasteriis, templis aliisque ædificiis decorauit; S. Lamberti basilicam cathedralem renouauit; Mosam varios per alueos induxit; litterarum denique cùm sacrarum tum profanarum studia inuexit. Otho I. amotis Canonicis, monachos in Epternacensi S. Willibrordi cœnobio, Sigefrido Comite I. Luxeburgensi hortante, an. 971. collocat, & anno sequenti Capræmontensem ecclesiam Aquisgranensibus ad S. Mariam Canonicis donat. *Not. eccles. Belgij c. 65.* 971

Ioannes XIII. Papa 6. Septembris moritur: succedit Donus seu Domnus, qui hoc ipso anno, die 13. Decembris obiit: sequenti die Benedictus VI. in eius locum suffectus fuit. *Baron.* Monasterio S. Galli apud Heluetios Notkerus Abbas annis sex præfuit: vt Herm. Contractus in Chron. loquitur. Adalbero, God. Captiui Comitis Virdunensis, suprà pag. 231. memorati, frater, creatur Ar. Remensis. Hadulfus Ep. Nouiomensis ac Tornacensis moritur: vt ex Appendice ad Frodoardi Chronicon, leuiter correcta, colligi datur. Huic successit Lindulfus. 972

Otho I. Imp. 7. Maij decedit, Magdeburgi conditus: succedit filius OTHO II. iam anteà Rex & Imp. coronatus. *Witich.* Audita Othonis I. Imp. morte, *Raginerus* III. & *Lambertus* II. Louaniensis, Comites suprà pag. 209. memorati, filij Ragineri II. Longicolli (quem Bruno in exilium trans Rhenum miserat) resumptis paulatim viribus è Francia redeunt; *Guarnerum* Comitem Valentinianensem & *Rainaldum*, qui Hainoënsem Comitatum occupauerant, ad Peronam Hannoniæ vicum prælio vincunt, & cum multis interimunt; denique ad Hainam fl. castello Buxude (*Boussoy*, non *Bossu*) munito, Lotharingiam infestant: vt Baldericus in Chron. Camerac. l. 1. c. 94. & Sigebertus tradunt. Balduinum Comitem Cameracensem, Rodulfi filiũ, extremæ ætatis, hoc anno obiisse scribit Meyerus. S. Mathildis, Othonis I. Imp. mater, Halberstadij, & S. Vdalricus Ep. Augustæ Vindelicorum, in Domino obdormiunt. *Witich. l. 3.* 973

Benedictus VI. Papa moritur: Bonifacius VII. Sedem inuadit. *Baronius.* Ratherius, quondam Veronæ & Leodici Episcopus, in Laubiensi monasterio moritur; vt Fulcuinus illius loci Chronographus & Sigebertus testantur. Otho III. nascitur; cuius pueritiæ posteà moderator fuit Notgerus Episc. Leodicensis. Otho II. Imp. anno 974. & 976. *Nordrevvic* in pago Tessandriæ, *Bouchols* in pago Riensi, aliasque possessiones monachis S. Bauonis Gandensis confirmat. *Not. eccles. Belg. c. 66.* Idem Otho II. castellum Buxudis obsidet, & captum diruit. *Sigebertus.* 974

God. Captiuus Virdunensis & Arnulfus Valentinianensis, Comites, pulsis Ragineri II. filiis, Comitatum Hainoënsem occupant. Benedicto VI. pulso Benedictus VII creatur Papa, anteà Sutrinus Episcopus. Ioannes Tzimisces Imp. mēse Decembri veneno perit Constantinopoli; eodemque die succedunt BASILIVS & CONSTANTINVS, patre Romano Imp. nati, quorum ille 20. hic 17. ætatis annum tunc agebat: reuocata eorum matre Theophania, quæ in Proconesum fuerat relegata. *Curopal.* Theobaldum ante annos ferè 30. Episcopum Ambianis ordinarat Hugo Pseudoarchiepiscopus Remēsis. Quam ob causam in Synodo Treuerensi an. 949. excommunicatus fuerat. Hoc anno 975. iterum eadem sententia percellitur in Concilio Remensi, à Stephano Benedicti VII. Papæ Legato, Adalberone Ar. Remensi, & aliis. *Sirmondus to. 3. Conc.*

976 Raginerus III. Hainoënsis & Lambertus II. Louaniensis, Comites, auxilio Francorū & maximè Caroli posteà Lotharingiæ Ducis, Godefridum Virdunensem & Arnulfum Valentinianensem, Comites, qui post Guarnerum Comitatū Hainoënsem inuaserant, bello lacessunt; Castrilocum (hodie Montes Hannoniæ) obsident, nec tamen expugnant: vt Baldericus l. 1. c. 95. & Sigebertus narrant. Lotharius Francorum Rex, petente Hemma coniuge, an. 976. Marchianensi, & an. 977. Mareolensi, cœnobiis benefacit. *Not. eccles. Belg. c. 67.* S. Nilus Abbas origine Græcus, Rossani in Calabria natus, floret.

977 Rotberto Ar. Moguntino defuncto sufficitur *Willigisus*, patre carpentario natus: qui vt intra rectæ rationis ac modestiæ gyrum se contineret, pristinam suam tenuitatem semper ob oculos habuit, & in ædificiis ac parietibus sui parentis fabrile opus, rotas scilicet, passim pinxit atque incidit: imitatus magnum illum Siciliæ Regem Agathoclem ab Ausonio & aliis celebratum, qui vt figuli filium se in regia purpura perpetuò meminisset, sibi semper in mensa fictilia quædam vasa iussit apponi. Rotas istas pro insignibus hodieque sibi retinent ac celebrant Moguntini Archiepiscopi. *Serarius l. 5. in Mog.* Carolus Lotharij Francorū Regis frater, & Hugo Capetus Dux Francorum, Raginerū III. & Lambertū, Ragineri Longicolli filios, generos suos (Raginerus quippe Hadeuidam Hugonis filiam, Lambertus verò Gerbergam Caroli filiam duxerunt) in Comitatum Hainoënsem vi reducunt; Godefrido & Arnulfo Comitibus expulsis. Otho II. Imp. dat eidem Carolo Ducatum Lotharingiæ, vt ab insolentiis desistat, & fratris sui Lotharij motibus obsistat: vt Sigebertus, Guilielmus Nangius & Baldericus l. 1. c. 100. narrant. De his rebus consule & Gerbertum (posteà Siluestrum II. Papam) in Epistolis.

Duces beneficiarij Lotharingiæ inferioris.

I. CAROLVS, Lud. Transmarini Francorum Regis ex Gerberga, Gisleberti Lotharingiæ Ducis I. vidua, filius, Lotharij Fr. Regis frater, an. 977. ab Othone II. Imp. Dux Lotharingiæ inferioris creatus est: vt Sigebertus, Baldericus & Nangius testantur. Vxor illi secunda fuit Agnes, aliis Anna, Heriberti Trecensis Comitis filia: ex qua nati sunt, *Otho* in Ducatu Lotharingiæ successor, *Ermensendis* Alberto I. Namurcensi, & *Gerberga* Lamberto Comiti Louaniensi nupta. Ludouico V. Francorum Rege, stirpis Carolinæ vltimo, sine

liberis an. 987. defuncto, *Hugo Capetus* Comes Parisiensis regnum occupauit, Carolo ex paterna & auita successione debitũ. Quod dum armis repetit, per fraudem an. 990. à Capeto captus, Aureliæ ad Ligerim in carcere an. 991. obiit. Idem Carolus Bruxellam aula sua nobilitauit, & palatium in Sennæ fl. insula, haut procul à S. Gaugerici basilica, tunc situm incoluit. Ossa insuper S. *Gudilæ* virginis ex Mortesella, agri Alostani vico, Bruxellam attulit, & in dicto S. Gaugerici templo collocauit.

II. OTHO patri Carolo in Ducatu suffectus, an. 1005. sine liberis obiit. Quapropter Ducatus eius à S. Henrico Imp. datus est *Godef. Improli*, Godef. Captiui Comitis Virdunensis filio, suprà pag. 291. memorato; vt Sigebertus testatur: *Anno 1005. mortuo Othone Duce, Ducatus Lotharingiæ datur Comiti Godefrido, filio God. Ardennensis.* Datus est autem circa annum 1012. interuentu Gerardi I. Ep. Cameracensis, vt ex Balderici Chron. Camer. l. 3. c. 7. colligitur. III. GODEFRIDVS IMPROLIS, God. Captiui ex Mathilde, Herimanni Saxonum Ducis filia, Balduini III. Flandriæ Comitis vidua, filius an. 1023. obiit nullis relictis liberis; ideoque vulgò *Improlis* nuncupatur. Obiit, inquam, paulò ante obitum S. Henrici Cæsaris: vt apud Baldericum in Chron. Camer. l. 3. c. 37. & in Auctario Lipsiano ad Sigeberti Chronicon legitur. Quod nota contra Sigebertum, qui eius obitum ad annum 1019. perperam refert.

IV. GOTHILO Magnus God. Improli, fratri suo, sine prole defuncto successit. Antequam Dux esset Lotharingiæ inferioris, possedit Marcam Antuerpiensem. Frederico Mosellanorum Duce III. (vt suprà pag. 232. docui) absque mascula prole mortuo, à Conrado Salico Imp. Mosellanum quoque Ducatum Gothilo an. 1034. impetrauit. Anno 1037. die 17. Ianuarij Odonem Campaniæ Comitem, qui Lotharingiam infestabat, prælio superauit & occidit; Sigeberto teste. Obiit an. 1044. vt idem Sigebertus & Contractus memorant. Filios reliquit, *Godefridum* Magnum, *Gothilonem* Ignauum, *Fredericum* qui posteà fuit Stephanus IX. Papa, *Odam* Baldrico Louaniensi, & *Regelindem* Alberto II. Namurcensi Comiti nuptam.

V. GOTHILO Ignauus, iuxta Herm. Contractum, patri suo Gothiloni in Ducatu Lotharingiæ inferioris successit, & biennio, hoc est, ab anno 1044. vsque ad an. 1046. præfuit. At Sigebertus vult ipsum in Mosellano Ducatu patri successisse. Eruditis tamen magis placet Contracti opinio; eò quòd Fredericus, Gothilonis Ignaui successor, in nostra inferiore Lotharingia, vt Antuerpiæ, Trudonopoli, & alibi imperauerit.

VI. FREDERICVS, Frederici Comitis Luxeburgensis filius, Sigefridi Comitis primi Luxeburgensis nepos, Adelberonis III. Ep. Metensis & Henrici Baioariæ Ducis frater, suprà pag. 232. laudatus, Gothiloni Ignauo successor an. 1046. datus est; vt Contractus testatur: *Henricus Imp. an. 1046. Pentecosten Aquisgrani faciens, Godefrido (Magno) Duci è custodia relaxato, sibique procedenti terratenus prostrato Ducatum suum* (Mosellanum) *miseratus reddidit. Fredericus, frater Henrici Ducis Baioariæ Dux Lotharingorum (inferiorum) pro Godefridi fratre Ignauo Gozilone constituitur.* Fredericus porrò Dux noster sextus vxorem habuit *Gerbergam*, Eustathij I. Comitis Boloniensis filiam, & ex ea sustulit filiam *Iutham* Henrico I. Comiti Limburgensi nup-

tam, matrem Henrici itidem Comitis Limburgensis ac Ducis Lotharingiæ inferioris: vt in Genealogia S. Arnulfi legitur. Gerberga defuncta, duxit *Relindem*, aliàs Idam, posteà Adelberto III. Comiti Namurcensi nuptam; obiitq; circa an. 1065. non relicta prole masculа; sepultus Stabuleti, cuius monasterij fuerat Aduocatus. Quapropter anno proximè sequenti, Henricus IV. Imp. Goslariæ existens *Godefridum Magnum*, Gothilonis Ignaui fratrem, ex Italia reducem constituit Lotharingiæ inferioris Ducem ac monasterij Stabulensis Aduocatum: vt ex Bertoldo Constantiensi, Continuatore Contracti, Lamb. Scafnaburgensi & Sigeberto datur intelligi.

VII. GODEFRIDVS MAGNVS secundis nuptiis sibi iunxit *Beatricem*, Frederici II. Ducis Mosellani filiam, Bonifacij Tusciæ Marchionis viduam, suprà pag. 231. memoratam. Obiit an. 1070. liberosque ex N. priore coniuge reliquit, *Godefridum Gibbosum*, & *Idam* Eustathij II. Comitis Boloniensis coniugem, God. Bullonij matrem.

VIII. GODEF. GIBBOSVS, Guil. Tyrio Strumosus, patri defuncto successit, *præstantis quidem animi adolescens, sed gibbosus*, vt Scafnaburgensis loquitur. Is an. 1076. Antuerpiæ à sicario confossus est, insidiis, vt putabatur, Roberti Frisij Flandrorum Comitis; Virduni iuxta patrem conditus. Sine liberis moriens, patrimonij sui, ac nominatim ditionis Bulloniensis heredē scripsit *Godefridum*, inde *Bullonium* dictum, Idæ sororis suæ filium: vt idem Tyrius Belli sacri scriptor testatur. Idipsum liquet ex tabulis ab ipso God. Bullonio an. 1094. in fauorem Cellæ S. Petri Bulloniensis datis, quæ in Not. eccles. Belgij c. 116. exstant. God. Gibboso vxor fuit *Mathildis*, filia Beatricis suprà pag. 233. memoratæ ex Bonifacio Marchione Tusciæ, sed quæ virgo mansit, quæque post obitum God. Gibbosi, secundis nuptiis an. 1089. innupta fuit Welfoni, Welfonis Baioariæ Ducis filio, Azonis Marchionis Ferrariensis nepoti, sed mansit intacta, vt anteà: vt Bertoldus & alij narrant. Mathildis porrò Abbatiam Canonicorum regularium S. Petri ad Montes in diœcesi Metensi fundauit, teste Alberico. Eadem varia Tusciæ & Liguriæ opida Romanæ Ecclesiæ dedit, quæ hodie *Patrimonium S. Petri* nuncupantur; ac demum an. 1115. è vita decessit: vt Domnizo in eius vita, & Leo Ostiensis l. 3. c. 48. commemorant.

IX. God. Gibboso sine liberis defuncto, Henricus IV. Imp. Vltraiecti existens Ducatum Lotharingiæ inferioris filio suo CONRADO, Marcam verò Antuerpiensem *Godefrido (Bullonio) Gozilonis Ducis nepoti, Eustathij Comitis filio, impigro & ad rem militarem acerrimo adolescenti, an. 1076. tradidit*: vt Scafnaburgensis loquitur.

X. Conrado ad regnum Italiæ à *patre Henrico* IV. Imp. euecto, idem Imperator an. 1089. *God. Bullonio, God. Gibbosi ex Ida sorore nepoti* (vt Sigebertus loquitur) Ducatum Lotharingiæ inferioris dedit, quem vsq; ad finē vitæ suæ, vnà cum Marca Antuerpiensi, possedit. Idē God. Bullonius Cellam S. Petri in municipio Bulloniensi à God. Magno, auo suo materno, fundatam prouentibus amplioribus an. 1094. dotauit; Baseiensi ecclesia eisdem tradita. *Not. eccles. Belgij c. 116.* Est autem Baseium, vulgò *Basy*, vicus Gallo-Brabantiæ ad fl. Tiliam, haut procul à Villariensi Abbatia: in quo vico natus & enutritus fuit God. Bullonius; vt in ms. codice Niuellensi, Genealogiam Ducum Brabantiæ continente, legitur, vtque traditione velut per manus accepta illius loci incolæ narrant. Antequam in iter versus

Anni vulgaris Christi.

ſus terram ſanctam ſe daret Bullonius, vt expeditionem ſuam Deo ac S. Michaeli, militiæ cæleſtis principi, commendaret, Antuerpiæ collegium XII. Canonicorum in honorem eiuſdem Archangeli inſtituit ac dotauit: quod collegium ex S. Michaelis templo ad baſilicam Marianam an. 1124. tranſlatum, & aliis totidem Canonicis decurſu temporis à maioribus noſtris auctum, nunc eſt cathedrale. Idem Bullonius an. 1096. eccleſiam S. Dagoberti martyris Sathanaci in Ducatu Barrenſi dotauit: pecuniam denique in vſum belli ſacri colligens, *Otberto* Leodicenſi Epiſcopo arcem ac ditionem ſuam *Bullonienſem* mille trecentis argenti & tribus auri marcis vendidit; maiore ſui vendentis quàm ementis gloria. Hanc ipſam arcem ac ditionem hodieque poſſidet Epiſcopus Leodicenſis, cum titulo Ducis Bullonienſis. Ceterùm an. 1096. die 15. Auguſti *Bullonius* iter ſacrum aggreſſus eſt, cum *Balduino* Comite Hannonienſi, *Hugone* Comite S Pauli, eiuſque filio *Engelramo*, *Rainardo* Comite Tullenſi, eiuſque fratre *Petro*, *Cunone* Comite Montis acuti, ſororio ſuo, *Henrico* & *Godefrido* Aſcanis, fratribus Brabantis, & aliis plurimis, quos Guil. Tyrius & alij enumerant. Præter hos comites, familiam habuit regio more inſtructam. Baldricum & Matthæum illius Dapiferos, Ioſfridum & Stabelonem Camerarios, Rothardum poculi Prouiſorem, Vdelradum Conſiliarium, Letholdum & Radulfum milites eiuſdem domeſticos idem Tyrius alijque laudant. Anno 1099. Hieroſolyma, belli ſacri caput, 15. Iulij, feria ſexta, ab Europæis capta eſt, God. Bullonio omnium primo muros tranſcendere auſo. Exinde regnum Hieroſolymitanum ipſi, cuius potiſsimùm virtute vrbem captam eſſe conſtabat, omnium conſenſu delatum: quamquam piiſſimus Princeps nec inſigne nec nomen regium vſurpare voluit in ea vrbe, vbi Dei Filium purpura indutum & Regem per ludibrium meminerat appellatum. Anno 1100. die 19. Iulij Bullonius Hieroſolymis obiit, regio more ſepultus in Sepulcri Dominici templo Golgothano: vbi hodieque eius Mauſoleum lapide Pario conſtructum viſitur, hac addita inſcriptione: *Hic iacet inclytus Godefridus Bullon, qui totam iſtam terram acquiſiuit cultui Chriſtiano: cuius anima requieſcat in pace.*

XI. God. Bullonio in Syria ſine liberis defuncto, HENRICVS Comes Limburgenſis ab Henrico IV. Imp. anno 1101. in Ducatu Lotharingiæ inferioris & Marca Antuerpienſi ſuffectus eſt: vt Sigebertus illius temporis ſcriptor teſtatur. Fuit is filius Henrici Comitis Limburgenſis & Iuthæ, quam Frederici Ducis Lotharingiæ inferioris & Gerbergæ filiam fuiſſe, ſuprà pag. 232. diximus.

XII. Henr. Limburgenſi ob rebellionem capto & exauctorato, Ducatus Lotharingiæ inferioris GODEFRIDO BARBATO Comiti Louanienſi (cuius maiores ſuprà pag. 221. recenſuimus) ab eodem Henrico IV Imp. an. 1106. eſt collatus: teſte eodem Sigeberto. Anno 1125. defuncto Henrico Cæſare, *Lotharius* Saxonum Dux à Germaniæ Principibus electus eſt Imperator. Huic ſe *Conradus*, Frederico Sueuorum Duce ex Agnete Henrici IV. Imp. filia genitus, obiecit; ab aliis Germaniæ proceribus Imperator nuncupatus. Conrado inter alios ſeſe *God. Barbatus* adiunxerat: quam ob cauſſam Ducatu à Lothario ſpoliatus, & *Valeramus* Comes Limburgenſis, Henrici Exducis filius, illo honore eſt auctus. Valeramus igitur, quamdiu Lotharius vixit, hoc eſt, ferè ad finem vſque anni 1137.

Lotha-

Lotharingiæ inferioris Ducatum possedit. Exstat Stephani Episc. Metensis diploma Auerbodiense an. 1126. datum, in quo huius Valerami Ducis & Marchionis fit mentio. Exinde III. Kal. Decembris an. 1137. Lothario defuncto, Conradus Imp. God. BARBATO an. 1138. Ducatum Lotharingiæ inferioris iterum attribuit ac confirmauit. Titulum tamen Ducis & magnam Arduennæ partem Valeramus eiusque posteri retinuerunt. Godefridus porrò Barbatus ex Ida liberos sustulit, *Godefridum* suum in Ducatu successorem, *Henricum, Aleidem, Idam* & *Claritiam*: de quibus singulis suprà pag. 222. egimus. De God. Barbati posteris ac successoribus, qui Lotharingiæ inferioris ac Brabantiæ Duces hereditarij fuerunt, infrà ad an. 1106. tractabimus.

978 Lotharius Francorum Rex ex inopinato Aquasgrani occupat, Othone II. Imp. fugato, & vicinia tota vastata. Otho, collecto exercitu, Remensium, Landunensium, Suessionum, & Parisiensium pagos populatur: sed rediens circa Axonam fl. partem impedimentorum amisit. *Sigeb. Nangius.* Carolus Lotharingiæ Dux circa hoc tempus ossa S. Gudilæ virginis (cuius stemma vide in Not. eccles. Belgij c. 20.) ex Mortesella agri Alostani vico Bruxellam transtulit, & in templo S. Gaugerici collocauit; inde posteà ad basilicam S. Michaëlis translata: vt suprà pag. 222. dixi. S. Eduardus Angliæ Rex insidiis nouercæ necatur.

979 Notgerus templum S. Crucis Leodij per Robertum Præpositum ædificari procurat, & 23. Octobris consecrat, Canonicorum collegio ibidem collocato. Ethelredus puer decennis creatur Rex Angliæ. God. Captiuus, Comes Virdunensis & Ihami prope Aldenardam Flandriæ opidum dominus, vxore sua Machtilde approbante, Holinium, Lesdenium, Nouam villam, aliaque prædia Blandiniensi S. Petri monasterio donat. Diploma ab Arnolfo Flandriæ Marchiso iuniore, & ab Hermanno dicti Godefridi Comitis filio signatum, in Not. eccles. Belg. c. 68. exstat.

980 Otho II. Imp. & Lotharius Francorum Rex, ad Charum Luxeburgensis agri fluuium, pacem ineunt. Otho regni Lothariensis partem Aquilonarem retinet, Meridionalem Carolo, Lotharij fratri, relinquit. *Sigeb. Nang.* Otho in Italiam proficiscitur. Corpora SS. Landoaldi, Adriani, Amantij & Landradæ ex Wintreshouia Hasbaniæ vico Gandauum ad S. Bauonis monasteriū transferuntur. Notgerus Ep. Leodicensis ad Womarum Abbatem Gandensem scribit vitam S. Landoaldi, à Surio editam. Idem Notgerus hoc anno destruxit Capræmontem, agri Leodicensis opidum, suprà pag. 229. memoratum. Vnde versiculi:

Legia dotatur per me, Caprimons spoliatur:
Hic ruit, hæc surgit; manet hæc, nec ille resurgit.

Erant in Capræmonte tres ecclesiæ, quarum reditus & possessiones, post opidi excidium, Notgerus partim Aquasgrani ad basilicam Deiparæ, partim Leodicum ad templum S. Ioannis in insula transtulit. Otho II. Imp. confirmat possessiones ecclesiæ Leodicensis, videlicet Hoium, Tungros, Fossas, Laubium & alia loca. *Not. eccles. Belgij c. 69.* S. Adalbertus creatur Pragensis in Bohemia Episcopus, Othone II. Imp. fauente. S. Haraldus Danorum Rex à filio Sueno in prælio vincitur & sauciatur: ex quo vulnere post dies aliquot obiit. *Adam Brem. l. 2.*

Otho

Otho II. Imp. Apuliam & Calabriam, pulsis Græcis, occupat. *Sigeb.* 981
Otho Sueuorum & Noricorum Dux moritur. Post eum Conradus Dux Alemanniæ factus est, & Henricus Ducatum Baioariæ recepit. *Contract.* 982

Otho II. Imp. aduersùs Græcos & Saracenos in Calabriam profectus, ab iisdem prælio nauali vincitur & capitur: sed non agnitus à nautis, exiguo lytro numerato mox euadit. *Baron.* Post cladem acceptam, comitia Veronæ habet, indeque Romam veniens, mœrore confectus (verba sunt Ditmari) 7. Decembris ex hac luce subtrahitur, & conditur in atrio ecclesiæ S. Petri. Successit OTHO III. eius filius, admodum puer, & Aquisgrani die Natali Dominico coronatur. Adalbero, God. Captiui Comitis Virdunensis frater, an. 971. in Mosomensi cœnobio, amotis Canonicis, monachos Benedictinos collocarat. Hoc eius decretum an. 983. in Concilio apud Montem S. Mariæ in pago Tardanensi est confirmatum. 983

Benedictus Papa moritur: Ioannes XIV. succedit. Lotharius Francorum Rex iterum Lotharingiam inuadit, Virdunum occupat, God. Comitem Virdunensem suprà pag. 231. memoratum capit. *Sigeb.* Theoderico Metensium Episcopo succedit Adalbero, Frederici I. Lotharingiæ Ducis filius, suprà pag. 227. laudatus. *Sigeb.* 984

Ioannes XIV. moritur: Sedem iterùm inuadit Bonifacius. Quo post menses 4. defuncto, Ioannes XV. eligitur. *Baron.* Lotharius, pace cum Othone III. Imp. facta, Virdunum restituit & Godefridum illius vrbis Comitem dimittit. *Sigeb.* Ansfridus Comes Louaniensis, suprà pag. 221. laudatus, Comitatum Huiensem, quem in beneficium ab Imperatore possidebat, ecclesiæ cathedrali Leodicensi eiusque Antistiti Notgero donauerat. Vt id in perpetuum esset ratum, Otho III. Imp. sanciuit; petente matre sua Theophania. *Not. eccl. Belgij c. 72.* Idem Otho Theoderico Hollandiæ Comiti, quidquid in pagis seu Comitatibus *Masalant, Kinhem* & *Texla* in beneficiū possederat, integrum & in proprium dedit; interueniente Ecberto Ar. Treuerensi & Henrico Bauariorum Duce. Diploma Nouiomagi datum in Notitia cap. cit. exstat. 985

Comites Hollandiæ & Zelandiæ.

Theodericus I. Co Hol.	Theodericus II. f. lib.	Arnulfus Co. Gand. & Hol. ob. 995.	Theodericus III. Co. Hol. ob. 1018.	Theodericus IV. ob. 1049. f. lib.	Theodericus V. Co. Hol. ob. 1091.	Florentius II. Crassus ob. 1121.	Theodericus VI. Co. Hol. ob. 1163.
	Hildegardis vxor Theoderici Co. Gand.		Adelbertus.	Florentius I. Co. Hol. ob. 1061.	Berta.	Mathildis.	Florentius Niger.
			Adela.				

Hollandi & Zelandi hæc sua nomina acceperunt (vt quidam tradunt) ab Halandis & Zelandis Daniæ populis, qui cum reliquis Nortmannis seu Danis anno 836. in Walachriam vicinasque insulas ac prouincias irruperunt. De his ita legitur in Annalibus Pithœanis: *Anno 836. Nortmanni tributum exactantes in Walchram insulam venerunt, ibique Eggihardum eiusdem loci Comitem, & Hemmingum Halpdani filium cum aliis multis occiderunt, & Dorestadum vastauerunt, acceptoque à Frisonibus tributo, reuersi sunt.* Notet hîc Lector Walachriam, quæ maxi-

ma est inter insulas Zelandicas, suum olim Comitem ac dominum habuisse Eggihardum, ante Nortmannorum irruptionem.

Primus Hollandiæ Comes fuit THEODERICVS Gerolfi Frisiorum Comitis filius, Walgeri frater, vt ex Rheginone in gestis anni 885. & 913. colligi datur. Arnulfus Lotharingiæ Rex an. 889. Gerolfo varia prædia, Ludouicus Germaniæ Rex Theoderico *Wasdam*, & Carolus Simplex Francorum Rex eidem *Egmondam* an. 913. donauit. Diplomata singulorum in Notitia eccles. Belgij c. 44. 47. 49. exstant. Atque hoc fuit Hollandici Comitatus initium. Theodericus I. genuit *Theodericum* II. Hollandiæ Comitem, & *Hildegardem* Theoderico Gandensi Comiti, suprà pag. 230. memorato, nuptam.

II. THEODERICVS II. Hollandiæ Comes sine liberis obiit. III. Auunculo itaque suo successit ARNVLFVS cognomento Gandauensis, Hildegardæ filius; qui Gandensem paterno & Hollandicum Comitatum iure materno possedit: vt And. Quercetanus in Hist. Comitum Gisnensium l. 2. c. 1. coniicit. Is an. 995. prope *Winckelmer* à Frisiis cæsus occubuit; vt notat Ægidius Roius Dunensis in Flandria monachus. Ex Lietgarde sustulit *Theodericum* III. Hollandiæ Comitem, *Adelbertum*, & *Adelam* Balduini Comitis Boloniensis vxorem. IV. THEODERICVS III. contra God. Improlem Lotharingiæ inferioris Ducem, Baldricum Leodicensem, Adalbaldum Vltraiectensem, & Heribertum Coloniensem, Episcopos, an. 1018. bellum gessit. Prælio in villa Mereweda propè Dordracum commisso, dictum Godefridum Ducem cepit: quem & mox dimisit, vt S. Henrici Imp. gratiam sibi conciliaret, vt Baldericus in Chron. Cameracensi l. 3. c. 19. & Sigebertus narrant. Liberos reliquit *Theodericum* IV. & *Florentium* I. Comites Hollandiæ ex ordine.

V. THEODERICVS IV. ab Herm. Contracto vocatur *Marchio Phladritinga*, à loco domicilij tunc sui: estque nunc vicus Hollandiæ (*Vlaringhen*) ad Mosam, vbi is in Oceanum se infundit, infra Roterodamum. *Anno* 1046. *Henricus III. Imp. nauali expeditione in Phladritingam fretum traiiciens, pagum quemdam, quem Theodericus Marchio sibi vsurpauerat, ab eo eripuit: vnde idem posteà rebellionis caussam sumpsit. Anno* 1049. *glaciali hieme suppeditante, nonnulli Principes & milites cum Theoduino Leodicensi, Bernoldo Vltraiectino, & Adelberone Metensi, Episcopis, congregati, Theoderico in Phladritinga insidias tendunt, commissaque pugna victum occidunt, & prouinciam illam Imperatori subiiciunt:* vt Contractus in Chron. loquitur.

VI. Theoderico IV. sine liberis defuncto, frater eius FLORENTIVS I. Comitatum obtinuit. Huic vxor fuit Gertrudis Bernardi Saxonum Ducis filia (si Genealogiæ S. Arnulfi credimus) pòst Roberto Frisio Flandriæ Comiti nupta. Ex Florentio genuit ea *Theodericum* V. Hollandiæ Comitem, & *Bertam* Philippi Francorum Regis vxorem. Periit autem Florentius an. 1061. in vico *Hemert* inter Mosam ac Vahalim sito, cæsus ab Hermanno Comite Cudicensi, Wichardo Gelriæ Aduocato, aliisque confœderatis, contra quos copias eduxerat, Theoderici IV. fratris sui cædem vlturus.

VII. THEODERICO V. Comite Hollandiæ adhuc in teneris agente, variis bellis Hollandia tam à Roberto Frisio suprà nominato, quàm à God. Gibboso Lotharingiæ inferioris Duce fuit exagitata: quorum posterior priorem armis ex Hollandia pepulit; vt Ioan. Becanus

Anni vulgares Christi.

canus fusè narrat. Quo fit, vt *Rob. Frisius* & *God. Gibbosus* inter Hollandiæ Comites à nonnullis numerentur. Theodericus V. porrò grandior factus res suas egregiè stabiliuit, obiitque an. 1091.

VIII. FLORENTIVS II. Crassus seu Pinguis, Theoderici V. filius ex Petronilla Lotharij Imp. sorore vterina, genuit *Theodericum* VI. Comitem & *Florentium Nigrum*: quorum posterior ab Hermanno Comite Cudicensi & Folcoldo Bernæ domino cæsus fuit. Hermannus posteà Insulam B. Mariæ, Abbatiam Canonicorum ord. Præmonstratensis in Batauia Gelrica, & Folcoldus Bernense eiusdem instituti cœnobium, altero lapide à Silua-Ducis, an. 1134. in expiationē cædis fundarunt. Obiit autem Florentius II. Comes an. 1121.

IX. THEODERICVS VI. duxit Sophiam, filiam Othonis Comitis de Rineke & Benthem, neptem Hermanni Comitis Salmensis ac Regis Romanorum an. 1081. electi. Ex ea genuit *Florentium* III. Hollandiæ Comitem, *Othonem* Comitem de Benthem & Rineke, Balduini patrem, *Balduinum* Ep. Vltraiectensem, *Peregrinum* seu Pelgronum Zelandiæ Castellanum Vornæque dominum, *Sophiam* Abbatissam Fontanellensem, *Hadeuicam* monialem & *Petronillam* procreauit: & an. 1163. viuere desiit.

X. FLORENTIVS III. Comes (qui Antiochiæ 1190. obiit) ex Ada genuit *Theodericum* VII. & *Guilielmum*, Hollandiæ Comites ex ordine, *Florentium* & *Margaritam*.

XI. Theodericus VII. Comes an. 1203. obiit, & ex Aleide Theoderici Comitis Cliuensis filia reliquit *Adam* Ludouico Lossensi Comiti nuptam sine liberis defunctam.

XII. GVILIELMVS fratri suo sine prole mascula defuncto in Comitatu succedens, duxit primò Alisam, secundò Mariam.

XIII. FLORENTIVS IV. Hollandiæ Comes, Guilielmi & Alisæ filius, ex Mathilde Henrici I. Brabantiæ Ducis filia *Guilielmum* II. Holl. Comitem Romanorumque Regem, *Florentium* in hastiludio 1258. Antuerpiæ cæsum, & *Aleidem* Ioanni Auesnensi, Burchardi & Margaritæ Constantinopolitanæ filio, nuptam. *Mortuus est autem iuuenis in torneamento apud Boues*: vt in Balduini Auesnensis ms. Genealogia Comitum Hannoniæ legitur.

XIV. GVILIELMVS II. Holl. Comes, an. 1255. Romanorum Rex creatus, & an. 1256. à Frisiis cæsus, Middelburgi in Zelandia conditus iacet in Abbatia ord. Præmonstratensis, quam prædiis auxerat.

- Theodericus VI. Co. Hol. obiit 1163.
  - Florentius III. Co. Hol. ob. 1190.
    - Theodericus VII. Co. Hol. ob. 1203.
      - Ada vxor Lud. Com. Loss. s. lib.
    - Guilielmus I. Co. Hol.
      - Florentius IV. Co. Hol. duxit Mathildem Brab.
        - Guilielmus II. Co. Hol. & Rex Rom.
          - Florentius V. Co. Hol.
            - Ioannes I. Com. Hol. ob. 1300. sine lib.
        - Florentius.
        - Aleidis Vx. Ioannis Auesn.
          - Ioannes II. Auesnensis Co. Hol. Zel. Han. ob. 1304.
            - Ioannes Crud. ob. ante patrē.
            - Guilielmus III. Bonus Co. Hol. Han.
              - Guilielmus IV. Co. Hol. Han. s. lib.
              - Margarita vxor Lud. Bao.
              - Philippa.
              - Ioanna.
              - Isabella.
            - Ioannes.
            - Henricus.
            - Filiæ IV.
    - Florentius.
    - Margarita.
  - Otho Co. de Benthem.
  - Balduinus Ep. Vltr.
  - Pelgronus Cast. Zel.
  - Sophia.
  - Hadeuica.
  - Petronill.

XV. Florentius V. Guilielmi II. filius, duxit Beatricem Guidonis Flandriæ Comitis filiam & ex ea genuit *Ioannem* I. Holl. Comitem, fœdo parricidio an. 1296. à familiaribus suis cæsus.

XVI. Ioannes I. Hollandiæ Comes, nulla sobole relicta, an. 1300. viuere desiit. Quo defuncto, Ioannes II. Auesnensis, Ioanne Auesnensi & Aleide Guilielmi Romanorum Regis sorore genitus, Comitatum Hollandiæ, Zelandiæ & Hannoniæ obtinuit: cuius posteritatem infrà ad an. 1300. describemus.

986 Lotharius Francorum Rex moritur: filius eius *Ludouicus* V. succedit.

987 Ludouicus V. Francorum Rex, ex Caroli Magni stirpe postremus moritur. Hugo Capetus Comes Parisiensis regnum, Carolo Lotharingiæ inferioris Duce excluso, occupat, & ab Adalberone Ar. Remensi mense Iulio inungitur. Huius stirps etiamnum regnat in Francia. Capeticæ stirpis originem, Regesque ex ea natos in Not. ecclesf. Belgij c. 85. & 94. descripsi. Idem Adalbero Rotardum Cameracensem Episcopum consecrat. Ad hunc ipsum Adalberonem Gerberti epistolæ 8. 61. 93. & 102. exstant. Leodici templum S. Ioannis Euangelistæ à Notgero Episcopo dedicatur.

988 Carolus Lotharingiæ Dux regnum Francorum, ex paterna & auita successione sibi debitum, ab Hugone Capeto repetit, eumque bello lacessens, Laudunum vrbem capit. Hugo Carolum in vrbe Laudunensi obsidet, sed secundo obsidionis mense, obsessi prosilientes castra Hugonis incenderunt, qui plurimis suorum peremptis vix euasit. *Nangius*. S. Dunstanus Ar. Cantuariensis in Anglia moritur.

989 Carolus Dux Montem acutum expugnat, Suessionensem agrum vastat, vrbem Remensem aggreditur, & Laudunum multa cum præda reuertitur. *Sigeb. Nang*. Arnulfus II. Flandriæ Comes die 30. Martij moritur, in monte Blandinio iuxta Gandauum sepultus. Filium ac successorem reliquit Balduinum IV. Barbatum, suprà pag. 197. laudatum. S. Adalbertus Ep. Pragensis apud Hungaros Apostoli officio fungitur. *Baron*.

990 Carolus Lotharingiæ Dux vrbem Remensem occupat, Archiepiscopum quem Hugo Capetus præfecerat, & alios quosdam proceres capit, eosque Laudunum ablegat. Exinde Carolus à Capeto captus, carceri mancipatur. *Sigeb. Nang*. Fulcuinus Abbas & Historicus Laubiensis ad Sabim, in ditione Leodicensi, moritur: succedit Harigerus, rerum Leodicensium scriptor. Leodici templum S. Dionysij à Notgero Episcopo conditum, & Canonicorum collegio decoratum, ab eodem consecratur.

991 Theophania Imperatrix, Othonis III. mater, obiit. *Scafnaburg*. Carolus Lotharingiæ inferioris Dux Aureliæ ad Ligerim in carcere moritur. *Sigeb*. Ex Agnete, Heriberti Trecensis Comitis filia, reliquit *Othonem* in Ducatu successorem, sine liberis an. 1005. defunctum, & filias duas, *Ermengardem* Alberto I. Namurcensi & *Gerbergam* Lamberto II. Louaniensi Comiti, nuptas. De Comitibus Louaniensibus ex *Gerberga* ortis suprà pag. 221. egimus: nunc de Comitibus Namurcensibus & aliis ex *Ermengarde* progenitis differemus.

Namur-

Anni vulgares Christi.

Namurcenses Comites.

- Albertus I. Co. Namurc. uxit Ermengardem.
  - Albertus II. Com. Nam.
    - Albertus III. Com. Nam.
      - Godefridus Com. Nam.
        - Elisabeth.
        - Flandrina.
        - Henricus Cæcus Co. Nam. Lux.
          - Ermensendis Comitissa Luxeb. uxor Walerami Ducis Limb.
        - Clementia.
        - Beatrix.
        - Alidis.
          - Balduinus Com. Han. & Nam.
      - Fredericus Ep. Leod.
      - Henricus Co. Rupens.
        - Fredericus.
        - Alidis.
      - Albertus.
      - Alidis.
        - Albertus Com. de Chiny.
    - Henricus do. de Durbuy s. lib.
  - Hadeuida ux. Gerardi Alf. Ducis Loth.
  - Emma uxor Othonis Co. Lossensis.
    - Emmo Co. Lossensis.
      - Arnulfus Com. Loss.
      - Sophia.
    - Otho.
  - Goda.
    - Meinsindis ux. Folberti.
      - S. Arnulfus Ep. Suessionensis ob. 1087.
  - Ermengardis.

ALBERTVS I. Comes Namurcensis ex *Ermengarde*, Caroli Ducis Lotharingiæ inferioris filia, sustulit *Albertum II.* Comitem Namurcensem & filias quattuor, *Hadeuidam*, *Emmam* aliàs Ludgardem, *Godam* & *Ermengardem*. Ex his *Hadeuida* nupsit Gerardo Alsatio Duci Lotharingiæ Mosellanæ, & ex eo peperit *Theodericum* eiusdem Lotharingiæ Ducem, & *Gerardum* Vadani montis Comitem. *Emma* seu Ludgardis, Othoni Comiti Lossensi nupta, peperit *Emmonem* Comitem Lossensem, Arnulfi & Sophiæ patrem, & *Othonem* Comitem de Duraz, Subaduocatum monasterij S. Trudonis, patrem Gisleberti. *Goda* filiam habuit Meinsindem, quæ ex Folberto genuit *S. Arnulfum* Ep. Suessionensem. *Ermengardis* an fuerit nupta nec ne, non constat.

II. ALBERTVS II. Comes Namurcensis ex *Regelinde* seu Relinde Gothilonis Magni Lotharingiæ Ducis filia, suprà pag. 237. memorata, sustulit *Albertum III.* Comitem Namurcensem, & *Henricum* Comitem de *Durbuy*, sine liberis defunctum.

III. ALBERTVS III. Comes Namurcensis ex *Ida*, aliàs Relinde, Frederici Ducis VI. Lotharingiæ inferioris vidua, suprà pag. 238. memorata, quattuor filios procreauit, *Godefridum* Comitem Namurcensem, *Fredericum* Ep. Leodicensem, *Henricum* Comitem Rupensem, Frederici Archiepiscopi Tyri in Syria & Mathildæ patrem, & *Albertum* Comitem Iaphæ. Vna ex filiabus Alberti III. nomine *Alidis* nupsit Othoni Comiti de Chiny, & ex eo genuit *Albertum* Comitem de Chiny.

IV. GODEFRIDVS Comes Namurcensis, Floreffiensem ordinis Præmonstratensis Abbatiam 1121. fundauit. Idem 1088. duxit *Sibyllam* Rogerij Comitis Portiani filiam; ex qua natę sunt duæ filiæ, Elisabetha Geruasio Comiti Rethelensi, & Flandrina N. domino de Espinoy & Antoing nupta. Harum porrò mater Sibylla maritum suum Godefridum Co. Namurcensem posteà deseruit, & adhæsit *Enguerramo* de Boues Comiti Ambianensi, domino de Coucy, Marle & Fere: vt Quercetanus in Hist. Luxeburg. c. 7. docet. Godefridus itaque secundò sibi iunxit *Ermensindem*, Conradi I. Comitis Luxeburgensis filiam, suprà pag. 231. memoratam, & ex ea genuit *Albertum* sine liberis defunctum, *Henricum Cæcum* Namur-

 ci

ci & Luxeburgi Comitem, *Clementiam* Conrado Duci Zeringensi, *Beatricem* Gnitherio Comiti Rethelensi, & *Alidem* seu Ermensindem Balduino III. Ædificatori Hannoniæ Comiti, suprà pag. 209. laudato, nuptas.

V. HENRICVS Cæcus patri suo Godefrido in Namurcensi, Rupensi & Durbiensi Comitatibus successit. Idem, Conrado II. Comite Luxeburgensi sine liberis defuncto, iure matris suæ Ermensindæ Luxeburgicæ, suprà pag. 232. memoratæ, Comitatum Luxeburgensem & Aduocatiam Abbatiæ S. Maximini Treuerensis obtinuit, Conrado II. Imp. approbante. Ex priore coniuge Laurentia Theoderici Alsatij Flandriæ Comitis & Suanichildæ filia, trium procerum, videlicet Henrici III. Ducis Limburgensis, Iuani Comitis Alostani & Radulphi Comitis Veromanduensis vidua prolem non sustulit. Ex altera coniuge Agnete, Gerardi & Othonis Comitum Gelrensium sorore an. 1186. vnicam filiam Ermensindem procreauit.

VI. Hanc filiam suam Ermensindem adhuc lactantem Henricus Cæcus iam senex Henrico Campaniæ Comiti desponsare cùm vellet, BALDVINVS IV. Magnanimus Hannoniæ Comes, Alidæ Namurcensis & Balduini III. Ædificatoris Hannoniæ Comitis filius, suprà pag. 210. memoratus, Comitatum Namurcensem (quem sibi iure matris suæ Alidæ, & ex beneficio Frederici I. Imp. deberi dicebat) an. 1188. occupauit; eumque an. 1195. moriens ad filium transmisit.

VII. PHILIPPVS cognomento Nobilis, Balduini Magnanimi filius secundò genitus, patri in Comitatu Namurcensi suffectus, numerum Canonicorum aliorumque clericorũ in Namurcensi S. Albani basilica auxit. Ex Maria, Philippi Augusti Francorum Regis filia, sustulit filium, sed qui puer ante patrem obiit.

VIII. Philippo an 1212. sine liberis defuncto soror eius IOLENTA seu Iolendis, Petro Curteniaci domino nupta, successit; excluso *Henrico* fratre, qui apud Græcos Imperium tunc Constantinopolitanum obtinebat, quique in tanto fastigio positus Namurcensem prouinciam vt exiguam contempsisse visus fuit.

IX. Iolendis porrò Comitatum Namurcensem annis quattuor tenuit, quem an. 1216. PHILIPPO filio cessit; Petro marito suo ad coronam Imperij Constantinopolitani à Latinis proceribus euocato. Petrus liberos 4. reliquit, *Robertum*, & *Balduinum*, suos in Imperio Constantinopolitano successores, *Philippum* & *Margaritam*.

X. PHILIPPVS II. Comes Namurcensis, Petri & Iolentæ filius, Abbatiæ Grandipratensis fundator, ad Bellum sacrum contra Albigenses profectus, an. 1226. propè Auenionem sine prole obiit, sepultus Valcellis, secundo lapide à Cameraco.

XI. Philippo suffecta est soror MARGARITA, Henrico Comiti Viandæ in agro Luxeburgensi nupta: qui an. 1231. Grandipratense cœnobium, monachorum ord. Cistertiensis, ædificandum curarunt, iuxta fratris ac prædecessoris sui Philippi testamentum.

XII. Exinde Ludouico Francorum Rege & Ioanna Flandriæ Comitissa agentibus, Comitatus Namurcensis & varia prædia in regno Franciæ sita BALDVINO Imp. Constantinopolitano (cuius soror Margarita annis aliquot dictum Comitatum possederat) an. 1237. sunt restituta; vt ex ms. quodam codice didici. *Anno* 1237. *Margarita*

ritæ Marchionissæ Namurcensis & Comitissæ Viennæ castrum Namurcense inuita deseruit, & Balduinus Imp. Constantinopolitanus successit, sed non sine magna impensa sanguinis Namurcensis. Anno 1237. Balduinus Imp. CP. secundò venit in Franciam ac Belgium, & biennio circiter hîc substitit. Anno 1239. Constantinopolim reuersus, res Imperij Orientalis fortiter administrauit: sed an. 1260. capta à Græcis Constantinopoli, in Galliam rediit, vbi & circa an. 1279. obiit. Vxorem habuit Balduinus *Martham*, Ioannis de Brenna Regis Hierosolymitani filiam. Variis demùm bellis pro Comitatu Namurcensi exortis, idem Balduinus, consentiente *Philippo* filio suo, & hortante S. Ludouico Galliæ Rege, dictum Comitatum GVIDONI Flandriæ Comiti an. 1262. vendidit. Et ad controuersiam omnem sopiendam, Guido Isabellam Henrici Blondi Comitis Luxeburgensis filiam, Henricus Blondi filius Beatricem Balduini Auesnensis Toparchæ Bellomontani filiam, & Ioannes Auesnensis Hannoniæ Comes Philippam Blondi eiusdem filiam, sibi matrimoniis iunxerunt. Obiit autem Guido Flandriæ & Namurci Comes an. 1304. Flinis propè Duacum conditus. De reliquis post Guidonem Comitibus Namurcensibus infrà suo loco agemus.

Remis Synodus congregatur, & Arnulfus, quem Carolus Loth. Dux Remis Episcopū substituerat, procurante Hugone Capeto, deponitur, & tribus annis Aureliæ in carcere inclusus habetur; Gerberto in eius locū substituto. *Sigeb.* Seguino Ep. Senonensi & aliis clamantibus, Arnulfum non potuisse deponi absque auctoritate Romani Pontificis; res ad Ioannem XV. Papam delata est: qui an. 994. ea de caussa legatū in Galliam misit Leonem Abbatē S. Bonifacij. Adalbero II. Ep. Virdunensis, God. Captiui Com. Virdunensis suprà pag 232. memorati filius, moritur, & Virduni ante aram maiorem sepelitur. Otho III. dotat Niuellensem Canonicorum S. Pauli ecclesiam. Hilsundis Comitissa Striensis, quondā vxor Ansfridi Comitis Louaniensis (pòst Episcopi Vltraiectini) fundat ac dotat cœnobium Thorense; quod est illustre nobilium virginum Canonicarum collegium ad Mosam fl. in diœcesi Leodicensi. *Not. eccles. Belgij c. 73.* 992

Harigerus Abbas Laubiensis gesta Pontificū Leodicensiū hoc ferè tempore scripsit, impulsu Notgeri Episcopi. Odilo, post S. Maiolum hoc anno defunctum, fit Abbas Cluniacensis. Vdalricus Ep. Augustanus, an. 973. defunctus, à Ioanne XV. Papa in classem Sanctorum refertur. Sigefridus Comes Luxeburgensis, cum vxore sua Hadeuica, Treuerense S. Maximini cœnobium, & Fretebaldus vir nobilis Vltraiectinum Canonicorum S. Martini collegium dotant. *Not. eccles. Belgij c. 74. 75.* Otho III. Imp. petente eodem Sigefrido Comite Luxeburgensi an. 993. & 997. prædia monasterij Willibrordiani in Epternaco confirmat & auget. *Not. c. 77.* 993

Conrado Rege Burgundiæ mortuo & apud S. Mauritium sepulto, Rodulfus eius filius, licet ignauus, regium ibi nomen per annos circiter 38. gessit. *Contract.* Ansfridus, ex Louaniensi Comite Episcopus Vltraiectensis an. 994. creatus, eidem ecclesiæ dat Westerlo, Meirbeke & alias villas in Comitatu seu pago Riensi sitas. *Not. eccles. Belg. c. 76.* 994

Leo Legatus Apostolicus Arnulfum in cathedra Remensi iterùm collocat. Gerbertus, qui contra Arnulfum ordinatus fuerat, deponitur, & ad Othonem III. Imperatorem in Germaniam se confert. Quo agente, anno 996. Arch. Rauennas, ac demum anno 999. 995

Romanus

Romanus Pontifex est creatus nuncupatusque Siluester II.

Transit ab R. Gerbertus ad R. fit Papa vigens R.

Henricus Baioariæ Dux moritur: Henricus filius eius ex Gisela Conradi Burgundiæ Ducis filia, pòst Imperator futurus, Ducatum obtinuit. Huius soror Gisela S. Stephano Hungariæ Regi nupsit.

996 Ioannes XV. Papa moritur: succedit Gregorius V. natione Saxo, anteà Bruno nuncupatus, Othonis Ducis filius, *Numaga doctus in vrbe*; vt in eius epitaphio legitur. Otho III. in Italiam proficiscitur, & Imperator à Gregorio Papa coronatur. *Baron.* Cum Othone Romam profectus est Erluinus Cameracensis electus, qui ab eodem Pontifice Episcopus est consecratus: vt Baldericus l. 1. c. 110. narrat.

997 Conradus Alemannorum Dux moritur; in Ducatu succedit Herimannus, qui & ipse filiam Conradi Burgundiæ Regis Gerbergam in matrimonio habuit; ex qua filium æquiuocum & tres filias reliquit. *Contract.* S. Adalbertus Ep. Pragensis à Prussis occiditur. Geisa primus Hungariæ Dux Christianus moritur: cui successit filius S. Stephanus Rex Hungariæ. Otho III. dotat Canonicorum S. Ioannis in Mosæ fl. insula collegium, à Notgero Ep. Leodicensi recens fundatum. *Not. c. 77.*

998 Hugo Capetus Francorum Rex moritur: succedit filius eius ROBERTVS.

Burgundiæ Duces ex gente Capetica; quorum stemma genealogicum in Not. eccles. Belgij c. 164. exstat.

HVGO Capetus Francorum Rex liberos reliquit, *Robertum* in regno successorem, & *Adelaidem* Rainaldi Comitis Autisiodorensis & Niuernensis vxorem. ROBERTVS Rex *Hugonem, Henricum* I. Regem, & *Robertum* Burgundiæ Ducem genuit. ROBERTVS I. Burgundiæ Dux ex Helia de Semur, aliis Ermengarde, sustulit *Hugonem* anno 1057. defunctum, *Henricum*, *Robertum* Siciliæ Comitem ex parte vxoris, *Simonem*, *Constantiam* primùm Hugoni Comiti de Chalon, pòst Alfonso VI. Castellæ & Legionis Regi an. 1080. nuptam, Vrracæ dictorum regnorum heredis matrem ex marito posteriore, & *Aldeardim* vxorem tertiam Guidonis Godefridi, dicti Guihelmi VII. Ducis Aquitaniæ Comitisque Pictauiensis, an. 1086. defuncti. Robertus autem 1075. decessit.

II. HENRICVS Roberti I. Ducis filius ante patrem circa an. 1067. decessit, & ex Sibylla, Rainaldi Burgundiæ Comitis filia, sustulit *Hugonem* I. Burgundiæ Ducem, qui post vxoris Iolentæ Niuernensis obitum, monachus Cluniaci 1092. obiit; *Odonem* fratris in Ducatu successorem; *Robertum* Ep. Lingonensem, pòst monachum Molismensem, S. Brunonis discipulum; *Henricum* Comitem Portugalliæ ductâ Teresiâ Alfonsi VI. Castellæ Regis filiâ naturali; *Rainaldum* Abbatem Flaniniacensem.

III. ODO I. cognomento Borrellus, Burgundiæ Dux, Cistertiensis archimonasterij fundator, in Syria an. 1102. decessit, Cistertij sepultus. Ex *Mathilde*, Rainaldi II Burgundiæ Comitis filia (quę post mariti excessum monacham in Fonte Ebraldi induit) sustulit *Hugonem* II. suum in principatu successorem, *Henricum* monachum Cistertij 1130. defunctum, & *Aleidem*, aliis Adelam aut Helam, primùm Raimundo Tripolis Comiti, Raimundi Comitis Tolosani filio, pòst Guilielmo Taluasio Comiti Pontiui nuptam: quibus nonnulli adiungunt *Florinam* in Syria defunctam.

HVGO

Anni vulgares Christi.

IV. Hvgo II. illo nomine Dux, cognomento Pacificus, an. 1142. iuxta patrem Cistertij voluit sepeliri. Ex *Mathilde* liberos decem procreauit, *Odonem II.* Ducem, *Raimundum*, *Hugonem Rufum*, *Robertum* Ep. Augustodunensem, *Henricum* Arch. Lugdunensem, Cistertij conditum, *Gualterum* Ep. Lingonensem, *Sibyllam* Rogerio Siciliæ Regi, *Mathildem* Guilielmo Montis Pessulani domino, *Aigelinam* Gerardo I. Wadonis Montis Comiti, nuptas, & *Aremburgam* monialem.

V. Odo II. Burgundiæ Dux ex *Maria* Theobaldi Campaniæ Comitis filia genuit *Hugonem* III. Ducem. Obiit 1162. Cistertij conditus.

VI. Hvgo III. sacræ Capellæ Diuionensis conditor in Syriam anno 1171. iuit, teste Tyrio l. 20. & Roberto Montensi: quorum alter Henricum, alter Odonem non rectè nuncupat. Prior illi coniux fuit *Alidis* seu Adela, Matthæi I. Lotharingiæ Mosellanæ Ducis filia: ex qua nati *Odo* III. Dux & *Alexander*: à quo posteriore stirpem trahunt Domini de Montagu, Couches & Sombernon. Posterior coniux fuit *Beatrix* Comitissa de Vienne & Albon: ex qua natus *Andreas* Delphinus, Comes Viennensis & Albonensis, & *Mathildis* vxor Ioannis Comitis de Chalon. Idem Dux Hugo III. Gauchero Ep. Lingonensi an. 1178. Comitatũ Lingonensem dedit. In Syriam secundò profectus, cum Philippo Augusto Francorum Rege obsidioni Aconensi 1191. interfuit. Obiit Tyri 1192. sepultus Cistertij.

VII. Odo III. duxit primò *Mathildem*, aliàs Teresiam, Alfonsi Regis Portugalliæ filiam, Philippi Alsatij Flandriæ Comitis, in Syria ad Aconem anno 1191. defuncti, viduam; secundò *Aleidem* Guidonis domini de Vergey filiam. Anno 1209. contra Albigenses militauit, & obiit 1218. conditus Cistertij.

VIII. Hvgo IV. Odonis III. ex Aleide filius, genuit *Odonem* Mathildis Comitissæ Niuernensis & Autisiodorensis maritum, *Ioannem* Agnetis dominæ Borbonij maritum, *Robertum II.* Burgundiæ Ducem, *Aleidem* Henrici III. Brabantiæ Ducis coniugem, & *Margaritam*. Excessit è vita 1272. IX. Robertus II. Burgundiæ Dux & Thessalonicæ Rex titularis obiit 1309. Cistertij humatus. Ex *Agnete* S. Ludouici Regis filia, reliquit *Hugonem* V. & *Odonem IV.* ex ordine Duces Burgundiæ, *Ioannem*, *Ludouicum*, *Blancam*, *Margaritam*, *Ioannam* Philippi Valesij coniugem, & *Mariam*.

X. Hvgo V. Dux anno 1315. cælebs obiit.

Robertus I. Burg. Dux ob. 1075.	Hugo ob. 1057.				
	Henricus ob. 1067.	Hugo I. Dux ob. 1092.	Hugo II. ob. 1142.	Hugo III. ob. 1192.	Odo III. Dux obiit 1218.
		Odo I. Dux ob. 1102.			
		Robertus.			
		Henricus.	Alfonsus I. Rex Portug.	Sanctius Rex.	Alfonsus II. Rex Portugal.
		Rainaldus.			
	Robertus.				
	Simon.				
	Aldeardis.				
	Constantia.	Vrraca.	Alfonsus VII. Rex Castellæ.		

XI. Odo IV. anno 1316. duxit Ioannam de Francia, Comitatus Burgundiæ, Artesiæ & Salinarum heredem; ex qua genuit *Philippum* ante patrem an. 1346. defunctum, Cistertij conditum. Philippus porrò Artesiæ Comes cùm esset, anno 1338. *Ioannam* Guilielmi Bononiæ & Aruerniæ Comitis filiam heredem sibi iunxit, & ex ea reliquit Philippvm Ducem Burgundiæ, Comitem Artesiæ, Bononiæ, Aruerniæ & Burgundiæ Palatinum, dominum Salinarum, qui

an. 1361. cælebs decessit. Ducatus itaque Burgundiæ cessit IOANNI Franciæ Regi, filio Ioannę Burgundæ, quę fuit Odonis IV. Ducis soror. Is anno 1363. eumdem Ducatum PHILIPO AVDACI, filio suo quartò genito dedit. Audaci IOAN. INTREPIDVS, huic PHIL. BONVS, illi CAR. AVDAX ex ordine successerunt. Caroli filiam vnicam & heredem *Mariam* matrimonio sibi copulauit MAXIMILIANVS Austriacus, Frederici III. Imp. filius. De his plura qui volet, Andr. Quercetanum & Pontum Heuterum consulat.

999 Gregorius V. Papa die 18. Februarij moritur: cui successit *Gerbertus*, natione Aquitanus, monachus olim Floriacensis, ex Remensi Rauennas, ac demum Romanus Pontifex. Sunt qui illum falsò Necromantiæ arguunt; decepti scriptis Bennonis Cardinalis, qui post annos 80. pulsus à Gregorio VII. Papa, Sedis Romanæ simulque Astronomię (qua Gerbertus pridem Roberti Francorum Regis præceptor claruit) acerrimus hostis fuit. Sed Helgaldus Floriacensis in vita Roberti Regis, Ditmarus, & allij istius sæculi scriptores honorificè passim de eo loquuntur: *In Apostolica*, inquit Helgaldus, *Sede multa virtutum operatus est insignia, & præcipuè in eleemosyna sancta.* Otho III. Imp. Vltraiectinæ S. Martini ecclesiæ dat omne ditentonem super villam *Bomele*, petente Ansfrido Episcopo. *Notitia ecclesf. Belgij cap. 77.*

1000 Notgerus circa an. 1000. Mechliniæ XII. Canonicos collocauit in templo S. Rumoldi, quod nunc est metropolitanum. His posteà duos superaddidit Geila Comitissa Mechliniensis Basilius. Græcorum Imp. mittit exercitum aduersùs Bulgaros trans Æmum, & vrbes duas capit. *Cedrenus.*

1001 Otho Imp. dat Erluino Ep. Camaracensi licentiam statuendi mercatum cum moneta, teloneo ac banno, in Castello S. Mariæ (*Chasteau en Cambresy*) in pago Camaracensi ac Comitatu Arnulfi Comitis. Diploma Baldericus l. 1. c. 113. recitat.

1002 Otho III. Imp. X. Kal. Febr. in Italia moritur, Aquisgrani posteà conditus. In defuncti locum suffragiis procerum Germaniæ sufficitur HENRICVS re & cognomento Sanctus. Is an. 972. Abudiaci (vicus & castrum est supra Ratisponam millia passuum decem, ad ripam Danubij) natus est, patre *Henrico Rixoso* Bauarię Duce, matre *Gisala* Conradi Burgundiæ Regis filia, auo *Henrico* primùm Lotharingiæ pòst Bauariæ Duce, Othonis I. Imp. fratre: vt Herm. Contractus, itemque Genealogiæ S. Arnulfi concinnator tradunt. Quod hîc notandum duxi contra Raderum in sua Bauaria sancta aliter sentientem. Henricus porrò, Othonis I. Imp. frater, duxit Iuditham, Arnoldi Mali Bauariæ Ducis filiā: ex qua natus Henricus Rixosus, qui ex Gisala iam nominata genuit S. Henricum, Brunonem Ep. Augustanum, Gisalam S. Stephani Regis Hungariæ vxorem, & Brigittam Abbatissam. Horum stemma in tabulam genealogicam redactum Notitia ecclesf. Belgij c. 80. repræsentat.

Ceterùm S. Henricus an. 1002. Rex Germaniæ, & an. 1014. Imperator à Benedicto VIII. Papa creatus, Troiam Gręcorum coloniam, quarto obsidionis mense à se expugnatam, funditus euertit totamque Apuliam in ditionem Imperij recepit. Bambergæ Episcopalem sedem à fundamentis excitauit omniq; suo patrimonio quod ab Othone III. Imp. acceperat, impertito locupletauit. Idem & alios

alios Episcopatus, per barbarorum incursiones euersos, instaurauit: inter quos fuerunt Martiburgiansis & Hildesheimensis in Saxonia, Misnensis apud Eudosios, Argentinensis in Alsatia, & Magdeburgensis in Marchia. In Italia cœnobium Beneuentanum condidit, & multa regiæ munificentiæ erga S. Petrum Romæ, & erga S. Benedictum in Cassino monte documenta reliquit, quorum syllabum Leo Ostiensis texuit. Vixit annos 52. & an. 1024. viuere desiit, conditus Bambergæ, ab Eugenio III. in catalogo Sanctorũ an. 1152. collocatus. Vitam eius scripsit Adelboldus Ep. Vltraiectinus. Vxor ipsi fuit S. CVNEGVNDIS, Sigefridi I. Comitis Luxeburgensis filia: quæ in consortẽ regni vt coniux à S. Henrico admissa, mox de tuenda virginitate, vsuq; thori abstinendo, ad exemplum Virginis Matris cum Iosepho, & Pulcheriæ Augustæ cum Martiano, in omnem vitam conuenit. Post obitum mariti vitta sacra loco coronæ sumpta, solemni ceremonia, sese rebus humanis omnibus abdicauit, & in cœnobio virginum Benedictinarum, Bambergæ à se constructo, totam se Deo mancipauit, ac demum anno 1040. sanctissimè obdormiuit. Balduinus IV. Barbatus Flandriæ Comes Arnulfum Valentianensem Comitem pellit, & Valentianas occupat. *Balder. l. 1. c. 114.*

Siluester II. Papa moritur. Epistolæ ab ipso ad varios scriptę extant: sunt in iis non paucæ ad Carolum Lotharingiæ Ducem, Ecbertum Treuerensem, Notgerum Leodicensem, Episcopos, & alios nostrates proceres scriptæ. Huic Pontifici Otho III. Imp. Pisaurum, Fanum, Senogalliam, Anconam, Forum Sempronij, Galesium, Auximum & alias vrbes dedit. Rosella primùm Arnulfi Flandriæ Comitis, pòst Roberti Francorum Regis vxor, Compendij moritur, nulla ex Roberto sobole relicta, & sepelitur Gandaui iuxta priorem maritum. 1003

S. Henricus Imp. contra Balduinum Flandriæ Comitem mouet, & Valentianas obsidet, subnixus auxiliis Roberti Franciæ Regis & Richardi Nortmanniæ Ducis; sed frustrà. Demùm adsumpto secum Notgero Ep. Leodicensi Gandauum inuadit, & Balduinum cogit, vt Valentianas reddat. Posteà tamen multis seditionibus pressus Henricus, vt Balduinum sibi conciliaret, castellum Valentianense ipsi in beneficium dedit. *Balderic. l. 1. c. 115.* 1004

Otho Lotharingiæ inferioris Dux, Caroli filius, sine liberis moritur. Ducatus eius datur *Godefrido Improli*, Godefridi Captiui Comitis Virdunensis filio. *Sigeb.* 1005

S. Henricus Imp. hoc ferè tempore Walacras Balduino Flandriæ Comiti in beneficium dedit: vt ex Balderici & Sigeberti Chronicis colligi datur. Est autem Walachria (*Walcheren*) hodie primaria Zelandiæ insula, in qua Middelburgum vrbs Episcopalis eminet. 1006

Notgerus Ep. Leodicensis IV. Idus Aprilis, in die Cænæ Domini, piè obdormit: Baldricus succedit. S. Liuini Hiberniensis Episcopi & martyris corpus ex vico *Holtem* transfertur Gandauum; cuius vrbis nunc est patronus. S. Henricus Imp. Thorensi Canonicarum virginum nobilium collegio benefacit; petente Notgero Ep. Leodicensi. Idem S. Henricus dat Erluino Episcopo Comitatum Cameracensem, supplicante Heriberto Arch. Coloniensi. *Not. eccles. Belgij c. 78.* 1007

Castellani Gandenses & Domini de Bornhem.

I. LAMBERTVS monasteriorum S. Bauonis & S. Petri in monte Blandinio iuxta Gandanum Aduocatus, à Balduino Barbato Flandriæ Comite (qui castellum Gandense Henrico II. Imp. eripuit) primus Castellanus, paulò post annum 1007. est constitutus. II. Folcardus Lamberti filius patri in vtraque Aduocatia & Castellania Gandensi succesit: dominium insuper de Bornhem possedit. Filios quattuor genuit, *Lambertum*, *Wenemarum*, *Adalardum* & *Folcardum*. III. LAMBERTVS II. ex Gisla genuit *Wenemarum*, *Sigerum*, *Aschericum Guilielmum*, *Balduinum*, *Arnulfum*, & *Danielem*. Translationi reliquiarum S. Pharaildis virginis an. 1073. Gandaui interfuit.

IV. Wenemarus Lamberti II. & Gislæ primogenitus an. 1097. translationi corporis S. Folquini Ep. Taruanensis interfuit & Abbatiam Canonicorum regularium Bornhemij fundauit, cuius prædia pòst monasterio Affligemiensi attributa fuerunt. Duas habuit coniuges *Lutgardem* sine liberis defunctam, & *Gislam* Balduini I. Comitis Gisnensis filiam. Ex posteriore genuit *Arnulfum*, *Wenemarum*, *Sigerum*, *Balduinum* & *Margaritam*. Post annum 1138. moriens superstitem reliquit coniugem suam *Gislam*: quo titulo *Arnulfus* filius eius primogenitus Comitatum Gisnensem obtinuit, excluso Godefrido de Semur, cuius mater Alidis, Gislæ soror obierat ante Manassem Comitem Gisnensem, eiusque neptem Beatricem. Arnulfus porrò Wenemari & Gislæ Gisnensis primogenitus, Comes Gisnensis illo nomine primus, duxit Mathildem de S. Audomaro, Guilielmi Castellani Audomarensis & Milesendæ de Piqueny filiam; & ex ea genuit *Balduinum* II. Comitem Gisnensem, *Guilielmum* dominum de Bochout, *Manassem*, *Sigerum* stirpis Castellanorum Gandensium propagatorem, *Arnulfum* & *Margaritam* primùm Eustachio de Fiennes, pòst Rogero Castellano Cortracensi & Gandensi nuptam, *Beatricem*, *Adeleidem*, *Euphemiam*, *Luitgardem*, *Mathildem*, *Gislam* Waltero de Pollar domino de Aa prope Bruxellas nuptam, & *Agnetem* in Syria defunctam.

V. Ceterùm defuncto Wenemaro Castellano Gandensi (vt Lambertus Ardensis in suo ms. Chronico narrat) Theodericus Alsatius Flandriæ Comes cùm ęgrè ferret Arnulfum Wenemari primogenitum occupasse Comitatum Gisnensem, Castellaniam Gandensem ROGERO Castellano Cortracensi attribuit: quam & possedit vsque ad annum 1190. quo obiit, non relictis liberis ex Margarita eiusdem Arnulfi filia.

VI. Post cuius mortem SIGERVS dictæ Margaritæ frater (qui Petronillam dicti Rogeri Castellani Cortracensis & Saræ Insulanæ filiam duxerat) Castellaniam Gandensem, & dominium de Bornhem obtinuit. Is ex Petronilla sustulit *Arnulfum* sine liberis mortuum, *Sigerum* II. Castellanum Gandensem, *Danielem* dominum de Ballinghem, *Ægidium*, *Theodericum*, *Walterum*, *Bernardum* Præpositum ecclesiæ Harlebecanæ, *Guilielmum* Prępositum Insulensem, *Beatricem* monialem in Foresto prope Bruxellam, & *Petronillam* primam Foresti Abbatissam an. 1239. à Guidone Ep. Cameracensi consecratam. Sigerus porrò tot liberorum parens (exemplo Hugonis Comitis Trecensis, Huberti domini de Beau-jeu, Gerardi domini Landastensis & aliorū) Templariorum militiæ nomen dedit.

VII. SIGE-

VII. SIGERVS II. Castellanus Gandensis & dominus Bornhemij sibi iunxit *Beatricem* dominam de Housdain. Ex ea liberos nouem, in his *Hugonem* I. Castellanum Gandensem, & *Gerardum* cognomento *Diabolum*, Gerardi patrem, procreauit.

VIII. HVGO I. Castellanus Gandensis, dominus Bornhemij & Hosdinij, ex Oda de Champlite genuit *Hugonem II.* Castellanum Gandensem, *Gualterum* dictum *Villanum*, dominum de S. Ians-steen prope Hulstum, familiæ *de Villain* conditorem, *Sigerum*, & alios tres liberos.

IX. HVGO II. Bornhemium an. 1250. Margaritæ CP. Flandrorum Comitissæ vendidit. Ex Maria de Gauere sustulit *Hugonem* III. Castellanum Gandensem.

X. HVGO III. ex Maria de Reux, sorore Eustachij V. domini de Reux & Trit in Hannonia, vnicam reliquit filiam *Mariam*.

XI. MARIA Castellana Gandensis & domina Hosdinij nupsit Gerardo de Enghien, Sottegemij domino; & ex eo peperit *Hugonem* IV. Castellanum Gandensem, & filias quattuor, *Mariam* Hugoni domino de Antoin & Espinoy, *Sophiam* Philippo de Ganere domino Lidekercæ & Bredæ, *Catharinam* Philippo domino Axellæ, & N. Thomæ de Coucy domino Veruini nuptam.

XII. HVGO IV. Castellanns Gandensis, dominns Sottegemij, ex Beatrice de Putte HVGONEM V. Castellanum Gandensem procreauit, qui ex Catharina Maldegemia prolem non sustulit, Sicq; ISABELLA de Antoin, Hugonis Antoniani & Mariæ Sottegemiç filia, Castellaniam Gandensem, itemque dominia de Antoin, Espinoy & Sotteghem nacta est. Nupsit ea primùm Henrico de Lonanio Gasbecæ domino; pòst Alfonso de la Cerda, ex Regum Castellæ & Legionis familia oriundo: sed ex neutro prolem genuit. Tertiò nupsit Ioanni de Melun: quæ familia, præter Principatum de Espinoy, hodieque Castellaniam Gandensem possidet. Isabellæ an. 1354. defunctæ epitaphium etiamnum exstat in Antoniensi Canonicorum templo, primo lapide à Tornaco, à nobis in Not. eccles. Belgij c. 131. recitatum.

S. Henricus Germaniæ Rex Baldnino Ep. Leodicensi, & Baldrico Comiti dat Bannū bestiarum in siluis, quas posidebant inter dno flumina Nithe & tertium flumen Thilam in Comitatu Gozilonis seu Gothilonis Magni tunc Comitis seu Marchionis de *Antuuerf*, posteà Dncis Lotharingiæ inferioris. *Not. eccles. Belg. c. 79.* Burchardus fit Wormatiensis Episcopns. Is Canonum volumen concinnauit, collaborante magistro suo Olberto Abbate Gemblacensi. *Sigeb.* 1008

Nortmanni Frisiam infestantes *Thile* opidum incendunt. S. Henricus Rex vrbem Metensem obsidet, propter Theodericum vxoris suæ fratrem, contra se rebellantem, qui Episcopatum illius vrbis vsurpauerat. Dux enim Mosellanorum Theodericus, post fratris sui Adalberonis excessum, cùm Episcopatum Metensem filio suo adhuc puero procurasset, tutorem ei dedit dictum Theodericum. Is puerum vrbe exclusit, Episcopatum vsurpauit, ipsum denique Theodericum Ducem bello cepit. Sed vrbe per obsidionem grauiter attrita, tandem pax initur. *Sigeb.* Ioannes XIX. Papa moritur XV. Kal. Augusti: sublegitur Sergius IV. pridie Kal. Septembris. *Baron.* Ordo Camaldulensis incipit, auctore S. Romualdo: de quo vide Origines nostras Monasticas. Mathildis vxor quondam Balduini III. 1009

Flandriæ Comitis moritur, & in Blandiniensi cœnobio sepelitur, iuxta Godefridum Captiuum Comitem Virdnnensem & Eihami dominum, maritum suum posteriorem. Notitiam eccles. Belgij c. 68, & 99. consule.

1010 Ansfridum Ep. Vltraiectensem hoc anno obiisse, & Adelboldum ipsi successisse, tradit Lamb. Scafnaburgensis. Alij eius obitum ad an. 1008. aut 1009. referunt. Nortmanni Frisiam repetunt, & multis cæsis Vltraiectum incendunt. Hungari ad Christi fidem conuertuntur, cum Rege suo; procurante Gisla, S. Henrici Imp. sorore, eidem Regi nupta. *Sigeb.* Apud Valentianas in basilica S. Ioannis regulares Canonici collocantur, amotis clericis sæcularibus.

Comites Burgundiæ, orti ex Adelberto Berengarij II. Italiæ Regis filio: quorum stemma genealogicum in Not. eccles. Belgij c. 29. exstat.

Berengarivs II. Italiæ Rex an. 950. creatus, Berengarij I. ex Gisla filia nepos, ex Willa genuit *Adelbertum, Guidonem, Gislam, Gerbertam* & *Rosellam*, aliàs Susannam: quarum postrema primùm Arnulfo II. Flandriæ Comiti, pòst Hugoni Capeto Francorum Regi nupsit. Adelbertvs Berengarij II. filius, cum patre suo, ab Othone I. Imp. Italiæ regno priuatus, ex Gerberga Comitissa Niuernensi genuit *Othonem-Guilielmum.*

I. Otho Gvilielmvs Comes Niuernensis, Diuionensis & Burgundię an. 1027. obiit. Is ex Ermentrude Albradę filia, Lud. Transmarini Francorum Regis nepte, in Not. eccles. Belgij c. 58. memorata, sustulit *Guidonem*, qui ante patrem obiit, *Rainaldum* Burgundiæ Comitem, *Brunonem* Archidiaconū Lingonensem, *Mathildem* Comitissam Niuernensem Landrico nuptam (cuius stirpem in cit. Notitia c. 131. descripsi) *Agnetem* & *Gerbergam*. II. Rainaldvs I. Burgundiæ Comes an. 1057. decessit. Ex Adelisa, Richardi II. Nortmanniæ Ducis filia, genuit *Guilielmum II. Comitem, Guidonem, Robertum*, & *Henricum*. III. Gvilielmvs II. cognomento Andax, Burg. Comes, an. 1087. viuere desiit, Vesontione in basilica S. Stephani conditus. Ex Gertrude genuit *Rainaldum* II. Burg. Comitem in Syria circa an. 1100. defunctum, *Stephanum* Burg. Comitem in Syria similiter an. 1101. mortuum, *Hugonem* Archiepiscopum Vesontionensem, *Raimundum* Alfonsi VII. Regis Castellæ patrem, *Calixtum* II. Papam, *Mathildem* Odoni Burgundiæ Duci, *Gislam* Humberto II. Mauriennæ seu Sabaudiæ Comiti, *Ermentrudem* Theoderico Montbeliardensi ac Barrensi Comiti, & *Clementiam* Roberto Flandriæ Comiti, nuptas.

IV. Stephani in Syria an. 1101. defuncti filius Gvilielmvs III. Burgundiæ Comes an. 1126. sine liberis obiit. V. Stephani frater Rainaldvs II. genuit *Rainaldum* III. Burgundiæ, & *Guilielmum* Viennę Comitem. VI. Rainaldvs III. Burgundiæ Comes an. 1144. decessit, relicta vnica filia Beatrice Burgundiæ Comitissa, quæ ex Frederico I. Imp. genuit Henricum V. Imp. & Othonem Burgundiæ Comitem: cuius successores ac posteros in Not. eccles. Belgij c. 111. & 131. Lector curiosus reperiet.

Gvilielmvs Viennæ Comes *Stephanum* & *Gerardum*, Stephanvs *Ioannem* dominum Salinarum, Hugonis patrem, & *Stephanum* dominum de Oiselay procreauit. Ex mascula huius Stephani stirpe hodieque superest Comes de *Cantecroy*, & alij in Burgundia proceres fa-

miliç

miliæ de *Oiselay*. Sic & in Hispania ex Raimundi (quem Calixti II. Papæ fratrem fuisse paulò antè diximus) stirpe mascula superesse putatur illustris familia *Manuel* nuncupata, itemque Comites de *Carrion*.

S. Henricus Rex Nouiomago Leodicũ venit, ibique Pascha celebrat. Inde Bambergã se confert, ad dedicationẽ templi Episcopalis, à se erecti. Ita Baldericus in Chron. Cameracensi, & Ditmatus; sed Scafnabutgensis ad annum sequentem id refert. Willigisus Ar. Moguntinus moritur: *Erchenboldus* succedit, qui monasterium S. Mariæ in Campis extra muros Moguntinos consttuxit, quod nunc S. Crucis templum vocatur. 1011

S. Henricus Rex Godefridum Lotharingiæ Ducem cum exercitu in fines Bratuspantium mittit, ad obsidendum castrum Louanium: sed inefficax rediit. *Sigeb.* Notet lector, per Bratuspantes hîc à Sigeberto designari Brabantos seu Louaniensis agri incolas. Erluinus Ep. Camaracensis moritur: succedit *Gerardus* eo nomine primus, Arnulfi topatchæ Florinensis filius. Is duo monasteria, videlicet S. Gingulfi & S. Ioannis apud Florinas à patre incohata (quorum hoc quidem clericorum, alterum verò monachorum est) perfecit ac consecrauit; permittente Baldrico Ep. Leodicensi, ad cuius dioecesim spectabant; *Baldericus l. 3. c. 18. S. Macarius* Ep. Antiochenus, post varia loca piè visitata, demum in Belgicam venit, floruitque miraculis Mechliniæ, Melbodij, Camataci, Tornaci, & alibi. Gandauum nouissimè profectus, ibidem in S. Bauonis monasterio annum ferè substitit, ac peste demum correptus an. 1012. piissimè obdormiuit. Colitur ibidem, itemque Montibus Hannoniæ, Insulis Flandrorum & alibi, vt tutelaris contra luem epidemicam. Corpus eius incorruptum an. 1067. Balduinus, Nouiomensis & Lietbertus Camaracensis, Episcopi leuarunt; Philippo Francorum Rege, Balduino Insulano Flãdriæ Comite, eiusq; filio Balduino VI. & aliis proceribus adstantibus. Historia vitæ & eleuationis, Sigeri tunc Abbatis Bauonensis mandato scripta, apud Suriũ legitur. *S. Guido* (qui, vt alter Nepotianus à S. Hieronymo laudatus, multis annis seruiuit Deipatæ in basilica Lacensi haut procul à Bruxella, floribus & ramis illam exornans) hoc item anno ad meliorem vitam transiit: vt ex illius loci monumentis collegi. Quod nota contra Molanum & Baronium, qui eum toto sæculo posteriorem faciunt. Deo viri sanctitatem per crebra miracula testante, circa an. 1085. Gerardus II. Ep. Camaracensis eius ossa è terra leuauit, & in capsa honorificè collocauit. Quiescit Anderlaci in S. Petri basilica, quam nobilitat insigne 18. Canonicorum collegium. Erluino Abbate Gemblacensi defuncto, sufficitur *Olbertus*, vir religione ac doctrina clarus. *Sigeb.* Conradus Catentanorum Dux, Othonis Ducis filius, & Btunonis nuper Papæ frater, moritur. Ducatum eius Adelbero accepit, excluso Conrado, Conradi filio. Moritur & Herimannus Alemanniæ Dux, qui Ernestum Giselæ sororis suæ maritum, habuit successorem. *Contract.* 1012

Baldricus Ep. Leodicensis cùm in villa Hugardiensi castellum muniret, Lambertus II. Comes Louaniensis & Rotbodus Comes Namurcensis ipsum bello aggrediuntur. Episcopus victus fugit, trecentis suorum amissis: Herimannus autem Comes à Rotbodo capitur, cum aliis multis. Agente posteà Rotbodi matre, Herimannus dimissus fuit, in gratiam Baldrici Leodicensis, & Gerardi Camaracen- 1013

racensis, Episcoporum: vt Baldericus l. 3. c. 5. & Sigebertus narrant. Roberto Nortmanniæ Duci ex concubina nascitur filius *Guilielmus*, futurus posteà Dux Nortmanniæ & Rex Angliæ, itemq; gener Balduini Insulani Fl. Comitis. Sergius Papa IV. hoc anno aut superiore moritur: Benedictus VIII. succedit. *Baron.* Comites Veringenses ditionē olim amplā in Alpibus Sueuię, & ad Danubiū supra Riedlingā possederunt. Ex horū illustri familia fuit *Hermannus* cognomēto *Contractus*, an. 1013. natus: vt ipse in Chronico suo testatur. Fuit is monachus non ad S. Gallum, vt Trithemius existimauit, sed in Augia maiore (*Reichenavv*) in insula lacus Cellensis, qui Acronij est appendix: vt idē ipse scribit. A vulgato Hermanni Chronico, & ab eo quod Christianus Vrstisius publicauit, longè diuersum ac locupletius est, quòd Canisius in Antiquis lectionibus edidit. Id in gestis anni 1054. definit; quo & Hermannus obiit. Ab isto anno *Bertoldus Constantiensis*, vsque ad annum 1100. res suo æuo gestas descripsit.

1014 Baldricus Episcopus monasterium S. Iacobi in insula Mosæ fl. Leodici ædificare incipit. *Sigebertus.* S. Henricus Germaniæ Rex, Romam profectus, initio anni coronatur Imperator à Benedicto VIII. Papa: vt Ditmarus, Contractus & alij narrant.

1015 Ernestus Sueuiæ seu Alemanniæ Dux, in venatione ab Adalberone Comite, feram petente, sagitta vulneratus interiit. Ducatum eius filius æquiuocus, viduam verò Gisalam Conradus, Henrici Ducis filius, futurus posteà Imperator, accepit. Megingaudo Ar. Treuerensi defuncto successit Poppo, frater Ernesti Ducis. *Contract.* Godefridus Lotharingiæ inferioris Dux Comitatum Montensem seu Hannoniensem depopulatur: quem Raginerus Hannoniæ Comes, cum patruo suo Lamberto II. Comite Louaniensi, insequitur. Demum apud Florinas pugna committitur; vbi Lambertus cum 400. ampliùs viris pridie Idus Septembr. occubuit: vt Baldericus l. 3. c. 12. & Sigebertus commemorant. Sepultus est Niuellis, vt & vxor eius Gerberga. Moriens liberos reliquit *Henricum, Baldricum, Raginerum,* & *Mathildem*, suprà pag. 222. & in Not. eccles. Belgij c. 109. laudatos. Baldricus Ep. Leodicensis, præsente S. Heriberto Ar. Coloniensi, cathedrale S. Lamberti templum, à Notgero prædecessore suo exstructum, V. Kal. Nouembris dedicat, & tertio pòst die basilicam S. Bartholomęi ibidem consecrat; quam Godescalcus de Moriamez, maioris ecclesię Præpositus, ædificauerat: vt Anselmus & alij rerum Leodicensium scriptores commemorant.

Comites Campaniæ & Briæ.

Vrbes pleræq; Episcopales Galliæ, vt Camaracensis, Atrebatensis, Ambianensis, Trecensis, Meldensis, Claromontana, Maurianensis & Arelatensis suos olim Comites habuerunt. Ex his Comites Trecēses & Meldenses *Campaniæ*, Claromontani *Aruerniæ*, Maurianenses *Sabaudiæ*, Arelatenses *Prouinciæ* titulū, successu temporis, adsumpserunt. Vt de origine primorum Campaniæ Comitum aliquid dicamus, Heribertus Comes Veromanduorum, Heriberti filius, ex N. Hugonis Magni Comitis Parisiensis sorore, genuit *Robertum* & *Heribertum* Trecenses ex ordine Comites, *Hugonem* Ep. Remensem, *Odonem*, *Adalbertum*, *Alidem* Arnulfo Magno Flandriç Comiti, & *Ledgardim* Theobaldo Blesensi, Turonensi ac Carnutensi Comiti, nuptas. Ex Odone

ant

aut Adelberto subsecuti Veromanduorum Comites prodierunt. Horum duorum frater *Heribertus*, à Glabro Radulfo Comes Trecensis & Meldensis disertè nuncupatus, circa an. 993. obiit. Ex Otgiua Ednardi Angliæ Regis filia, Caroli Simplicis vidua, genuit *Stephanum* Comitem Trecensem & Meldensem, sine liberis circa an. 1030. defunctum, & *Agnetem* seu Annam, Caroli Lotharingiæ inferioris Ducis vxorem posteriorem. *Theobaldus* Blesensis, Turonensis ac Carnutensis Comes ex Ledgarde suprà memorata genuit *Odonem*, suum in dictis Comitatibus successorem.

- Odo Co. Blef. & Campaniæ, Odonis F. Heriberti N. 1036.
  - Theobaldus Blesensis & Campaniæ Comes.
    - Stephanus Com Blesensis.
      - Guilielmus.
      - Theobaldus II. Magnus ob. 1151.
        - Henricus I. Com. Camp.
          - Henricus II. Com. Camp. ob. 1197.
            - Alidis.
            - Philippa.
          - Theobaldus III. Comes Camp.
            - Theobaldus IV. Rex Nau. Comes Camp.
              - Blanca.
              - Theobaldus V. f. lib.
              - Henricus.
                - Ioanna.
              - Petrus.
              - Filiæ tres.
            - N. filia.
          - Scholastica.
          - Maria.
        - Theobaldus, à quo Comites Blesenses.
        - Stephan.
        - Guilielmus Ep. Rem.
        - Hugo Abbas Cist.
        - Filiæ VI.
      - Odo.
      - Henricus monachus.
      - Stephanus Rex Angl.
      - Filiæ II.
    - Odo.
    - Hugo Comitatum Camp. 1101. vendidit Theobaldo II.
  - Hugo Abbas.
  - Stephanus Com. Campaniæ.
    - Odo Ex-comes.
      - Stephanus.
        - Guilielmus sine liberis.

Odonis I. filius Odo II. Blesensis, Turonensis ac Carnutensis Comes (Stephano Trecensi ac Meldensi Comite sine liberis, vt dixi, circa an. 1030. defuncto) in Campania & Bria paulatim dominatum suum auxit, ideoque à Sigeberto Gemblacensi in gestis anni 1036. *Odo Campaniensis* nuncupatur. Filios reliquit *Theobaldum* I. Blesensem, Turonensem, Carnutensem ac demum Trecensem Comitem, *Stephanum* Comitem Trecensem, Odonis per patruum suum Theobaldum I. spoliati patrem, & *Hugonem* maioris monasterij Abbatem.

Theobaldvs I. Comes, Odone pulso ac spoliato, Blesensi & Carnutensi Comitatibus Trecensem ac Meldensem adiunxit, eosque ad posteros transmisit; ab Henrico Germaniæ Rege titulo Comitis Palatini honoratus. Quem titulũ subsecuti deinde Campaniæ Comites cum Pariatu regni Franciç tenuerunt. Ex Alisa Theobaldus I. genuit *Stephanum* Blesensem ac Carnutensem Comitem, *Odonem* sine liberis defunctum, & Hvgonem, qui an. 1102. in Syriam profecturus Comitatum Campaniæ Theobaldo II. Stephani patrui sui filio vendidit. Ex his Stephanus Blesensis ac Carnutensis Comes *Guilielmum*, *Theobaldum II. Odonem*, *Stephanum* Comitem Mortaniæ, posteà Regem Angliæ, *Henricum* ex monacho Cluniacensi Episcopum Wincestrensem, & filias duas procreauit; vt Quercetanus lib. 3. Hist. Castillionææ c. 5. tradit.

Theobaldvs II. cognomento Magnus an. 1115. Claram-Vallem fundauit, & an. 1151. obiit: exstantq; plurimæ S. Bernardi epistolçad ipsum scriptæ. Ex Mathilde Flandrensi V. filios, *Henricũ* suum in Comitatu Campaniæ successorẽ, *Theobaldum* cognòmento Bonum Comitem Blesensem ac Carnutensẽ, *Stephanum* Comitem Sancerrç, *Guilielmum*

lielmum Card. & Ep. Remensem, *Hugonem* Abbatem Cistertiensem, & filias sex, *Agnetem*, *Mariam*, *Elisabetham*, *Mathildem*, *Adelam* & *Margaritam* monialem genuit. Priorum quinque filiarum matrimonia & sobolem Quercetanus loco cit. describit.

Henricvs I. cognomento Largus Comes Palatinus Campaniæ an. 1173. Trecis ecclesiam S. Stephani fundauit ac dotauit, in eadem an. 1180. conditus. Ex Maria, Ludouici iunioris Franciæ Regis filia, genuit *Henricum* II. & *Theobaldũ* III. Campanienses ex ordine Comites, *Scholasticã* Guilielmo, Viennensi ac Matisconẽsi Comiti, & *Mariã* Balduino Flandrensi Comiti, pòst Imp. Constantinopolitano, nuptas.

Henricvs II. duxit primò Ermengardem Henrici Comitis Namurcensis filiam heredem. Qua sine liberis mortua, in Syriam profectus (vbi & in vrbe Aconensi 1197. obiit) ex Elisabetha Amalrici filia, Cypri Regina, duas sustulit filias, *Alidem* Cypri Reginam Hugoni Lusignano nuptam, & *Philippam* Erardi Brienneusis coniugem.

Theobaldvs III. fratris in Comitatu Campaniensi successor duxit Blancam Sanctij Nauarræ Regis filiam, obiitque 1200. Trecis ad S. Stephanum conditus, relicto *Theobaldo* IV. & N. filia.

Theobaldvs IV. Postumus Comes Campaniæ, & post obitum Sanctij Portis, auunculi sui, 1236. Rex Nauarræ, duxit primò *Gertrudem* Theobaldi Lotharingiæ Ducis viduam sine liberis defunctam. Ex N. secunda coniuge, Guiscardi de Bello-ioco & Sibyllæ Flandrensis filia, sustulit *Blancam* an. 1235. Ioanni Britanniæ Comiti nuptam. Ex tertia *Margarita* Archembaldi Borbonij filia *Theobaldum* V. & *Henricum* III. ex ordine Reges Nauarræ ac Comites Campaniæ, *Petrum* qui puer obiit, *Leonoram*, *Margaritam* Frederico II. Lotharingiæ Duci & *Beatricem* Hugoni Burgundię Duci, nuptas.

Theobaldvs V. Nauarræ Rex, Campaniæ & Briæ Comes Palatinus, ex Isabella S. Ludouici Francorum Regis filia prolem non sustulit, & an. 1270. decessit. Theobaldi V. frater & heres Henricvs an. 1269. duxit Blancam Roberti Artesiæ Comitis filiam, S. Ludouici Regis neptem, & Pompelone an. 1274. obiit, ibidem conditus. Ioanna Henrici vnica filia heres, Nauarræ Regina, Campaniæ & Briæ Comitissa, an. 1284. nupsit Philippo Pulchro Francorum Regi.

1016 Simeon natione Armenus, qui vitæ anachoreticæ cunabula in Palęstina exercuit, post varia Italiæ, Galliæ & Hispaniæ loca piè visitata Mantuæ in Domino obdormit. Baronius in Annalibus docet, hunc longè diuersum esse à Simeone Syracusano, Treueris defuncto, quem Sigebertus hoc anno laudat in Chronico. Ethelredo Anglorum Rege defuncto, *Canutus* siue Cnutus Danorum Rex regnat in Anglia ac Dania, Magnus ob id nuncupatus. Rogerium, Matth. Westmonasteriensem & Adamum Bremensem consule.

1017 God. Improlis, Dux Lotharingiæ inferioris, Gerardum Comitem, Conradi posteà Imperatoris auunculum, prælio vincit. *Contract.*

1018 Theodericus III. Hollandiæ Comes God. Improlem Lothar. inferioris Ducem, Baldricum Leodicensem, Adelboldum Vltraiectẽsem & Heribertũ Coloniensem, Episcopos prelio in *Meruvvede* vincit, vt suprà pag. 242. diximus. Baldrico paulò pòst defuncto in Episcopatu Leodicensi successit *Wolbodo*, qui monasteriũ S. Iacobi ea in vrbe à prędecessore incohatum, S. Henrici Imp. hortatu, perfecit. Idem Henricus Imp. Aquisgranense Canonicorum S. Adelberti collegium

gium fundat ac dotat. Idem Gerardo I. Ep. Camaracensi & Raginero IV. Hannoniæ Comite, petentibus, possessiones Abbatiæ S. Gisleni in Hannonia confirmat, tabulis Nouiomagi datis. *Not. eccles. Belgij c.* 80. Ditmari Ep. Merseburgensis Chronicon, quod à gestis Othonis I. Imp. incipit, hîc desinit; qui & hoc anno obiit.

S. Henricus Imp. Pascha Leodici celebrat. Conradus Conradi quondam Ducis Carantani filius, auxiliante patruele suo Conrado, posteà Imperatore, Adalberonem tunc Carantani Ducem apud Vlmam pugna victum fugat. *Contract.* 1019

Benedictus Papa, à S. Henrico Imp. inuitatus, Bambergam venit, ibique ecclesiam S. Stephani dedicauit; vt Herm. Contractus narrat, qui & hoc anno litteris imbuendum ad scholas se missum fuisse, tradit. Wolbodo Ep. Leodicensis, post Pascha Coloniæ cum S. Henrico Imp. celebratum, Leodicum redit, & mense Aprili moritur, mense 30. Episcopatus sui. Alij eius obitum ad annum sequentem referunt. Durandus post annum in Episcopatu successit, cuius exstar Epistola contra Berengarium hæreticum scripta. Boleslaus I. Poloniæ Rex ecclesias sui regni mirificè dotat. 1020

Gisnenses Comites.

I. SIFRDIVS Danus Gisnas monasterio S. Bertini an. 928. abstulit, & castellum ibi ædificauit: vt Io. Iperius in Chronico Bertiniano tradit. Ex Elstrude, Arnulfi Magni Flandriæ Comitis & Adelæ filia, genuit ARDOLFVM siue Adolfum, Comitem Gisnensem. II. ARDOLFVS ex *Mathilde* Ernuculi seu Arnulfi Comitis Bononiensis filia sustulit *Rodolfum* seu Radulfum, & *Rogerium* qui puer obiit. III. RADVLFVS duxit an. 1000. *Rosellam* Hugonis II. Comitis S. Pauli filiam, & Parisiis periit in torneamento. IV. EVSTATHIVS, Radulfi & Rosellæ filius, duxit *Susannam* de Gramines, Sigeri de Gramines Cubicularij Flandrensis filiam, & ex ea genuit *Balduinum* Comitem Gisnensem, *Guilielmum*, *Remelinum*, *Adelam* & *Beatricem*. Anno 1052. eleuationi corporis S. Bertini à Guidone Ar. Remensi factæ, interfuit.

V. BALDVINVS Eustathij F. an. 1084. Andrense monasterium fundauit. Liberos ex *Adela* cognomento Christiana reliquit, *Robertum*, alio nomine Manassem, *Fulconem* Comitem de Baruth, *Guidonem*, *Hugonem*, *Adelam* seu Alidem Godefrido domino de Semur in Brienna, & *Gislam* Wenemaro Castellano Gandensi, nuptas. VI. MANASSES, aliàs Robertus, ex Emma filia Roberti domini de Tancaruille, Cubicularij Nortmanniæ, genuit *Sibyllam* seu Rosam, vxorem Henrici Vicecomitis Borburgensis. Cœnobium monialium S. Leonardi an. 1117. in agro suburbano Gisnẽsi ædificauit. VII. BEATRIX de Borburg, Henrici & Sibyllę filia heres, primùm *Albrico* Apro, natione Anglo, pòst *Balduino* domino Ardæ seu Ardræ nupsit, sed ex neutro prolem genuit: obiitq; Theoderico Alsatio apud Flandros principãte.

VIII. Manassis posteritate extincta, soror eius GISLA, quæ grandæua adhuc supererat, Comitatum Gisnensem adiit, & *Arnulfo* seu Arnoldo filio suo, quem ex Wenemaro Castellano Gandensi genuerat, transscripsit; excluso Godefrido domino de Semur, cuius mater Alidis, Gislæ soror, diu anteà obierat.

Comites Gisnenses, itemque Castellani Borburgenses, & Domini de Ardres & Coucy, ex familia Gandauia.

IX. ARNVLFVS de Gandauo, Wenemari & Gillæ Gisnensis primogenitus, Comes Gisnensis illo nomine primus, duxit *Mathildem*, Guilielmi Castellani Audomarensis & Milesendæ de Piqueny filiam; & ex ea genuit *Balduinum* II. Comitem Gisnensem, *Guilielmum* dominum de Bochout, *Manassem*, *Sigerum* stirpis Castellanorum Gandensium propagatorem, *Arnulfum*, *Margaritam*, *Beatricem*, *Adelidem*, *Euphemiam*, *Lutgardē*, *Mathildē*, *Gislam* & *Agnetem*: vt suprà pag. 252. docui.

X. BALDVINVS II. Comes Gisnensis, à S. Thoma Ar. Cantuariensi miles creatus, duxit *Christianam* Arnulfi Vicecomitis de Marcq & Adeliuæ dominæ de Ardres filiam heredem, & ex ea genuit *Arnulfum* Comitem Gisnensem, *Guilielmum*, *Manassem*, *Balduinum*, *Ægidium*, *Sigerum*, *Mabiliam*, *Adelinam*, *Margaritam* & *Mathildem*. Obiit anno 1205. postridie Kal. Ianuarias, in Andrensi monasterio conditus.

XI. ARNVLFVS II. Comes Gisnensis, dominus de Ardres, duxit *Beatricem* Walteri Castellani Borburgensis & Mathildis Betunianæ filiam heredem, & an. 1220. obiit. Huic Arnulfo Ardæ seu Ardræ domino & Borburgi Castellano Historiam suam Ardensem Lambertus Presbyter Ardensis inscripsit. Ceterùm Arnulfus II. ex Beatrice *Balduinum* III. Comitem Gisnensem, *Robertum*, *Henricum*, *Arnulfum* monasterij Guilielmitarum an. 1261. in agro Casletano fundatorem, *Beatricem* monialem, *Christianam* Hugoni de Chastillon Comiti S. Pauli nuptam, *Adelim* & *Beatricem* procreauit.

XII. BALDVINVS III. Comes Gisnensis, Ardę dominus, Borburgi Castellanus, ex *Mathilde* de Fiennes genuit Arnulfum III. Comitē Gisnensem *Balduinum* Sangatæ dominum, *Adelinam* Guilielmo Castellano Audomarensi ac Comiti Falcoburgensi, & *Idam* Gerardo de Prouny, nuptas.

XIII. ARNVLFVS III. Com. Gisnensis, Ardæ dominus, Borburgi Castellanus, duxit *Alidem* de Coucy, Engueram III. domini de Coucy, Matle, Fere, & Mariæ de Montmirel Castellanæ Camaracensis filiam. Ex ea sustulit filios tres, *Balduinum* Borburgi Castellanum Ardręq; dominum, *Engueramū* dominum de Coucy, Oisy & Montmirel, *Ioannem* Vicecomitem Meldensem, & filias totidem: ex quibus *Isabella* Gaucherio domino de Basoches, & *Alidis* seu Adelisa Waltero Bertoldo Mechliniæ domino nupsit. Ceterùm Arnulfus III. Philippo III. Francorum Regi, S. Ludouici filio, an. 1282. Comitatum Gisnensem vendidit.

XIV. BALDVINVS de Guines, Borburgi Castellanus Ardræque dominus, ex Catharina, aliis Beatrice, Matthæi IV. domini de Montmorency filia, *Ioannam Comitissam* Gisnensem & Blancam genuit.

XV. IOANNA ex Ioanne II. Comite de Eu *Radulfum* peperit. Eadē Comitatum Gisnensem à Philippo *Pulchro* Francorū Rege an. 1295. recepit. XVI. RADVLFVS Comes de Eu & Guines, Comestabilis Franciæ, an. 1335. in torneamento periit. Ex Ioanna de Mello *Radulfum*, *Ioannam* & *Mariam* liberos superstites reliquit. XVII. RADVLFVS II. Radulfi filius, Comestabilis Franciæ, duxit Catharinam Sabaudam, ob crimen lęsæ Maiestatis an. 1350. capite plexus. Sicq; Comitatus Gisnensis Fisco regio adscriptus fuit. Ioannes exinde Fran-

Francorum Rex, ab Anglis in prælio Pictauiensi captus, Comitatum Gisnensem & territorium Caletense, an. 1360. Angliæ Regi pro lytro cessit. Quas ditiones Carolus VI. itidem Rex post annos paucos bello recuperauit, & cum regno vniuit: vt Quercetanus lib. 5. Hist. Gisnensis fusè docet.

S. Heribertus Ar. Coloniensis in Domino obdormit, eique Piligrinus succedit. *Baron.* Erchembaldo Ar. Moguntino defuncto, Aribo Præsul efficitur. 1021

S. Henricus Imp. in Italiam transit, & Campaniam petens Beneuentum intrauit; Troiam, Neapolim, Capuam, Salernum aliasq; vrbes in deditionem accepit, & Nortmannis territorium quoddam illo in tractu concessit. Exinde per Vrbem transiens, victor rediit in Germaniam. *Leo Ost. Contract.* Notkerus magister præstans in monasterio S. Galli apud Heluetios decessit. *Contract.* 1022

Aquisgrani Synodus celebratur, cui & S. Henricus Imp. interfuit. In ea Durandus Ep. Leodicensis cum Piligrino Ar. Coloniensi contendit de Porceto, tunc monachorum, nunc monialium ord. Cistertiensis cœnobio, prope Aquasgrani sito, quod vterque ad suam diœcesim trahere conabatur. *Balder. Chron. Camer. l. 3. c. 35.* Eidem Synodo interfuit & Gerardus I. Ep. Camaracensis. Inde Imperator Euosium (*Iuois*) agri Luxeburgensis opidum profectus, cum Roberto Francorum Rege ibidem colloquium habuit. Huic conuentui & Godefridus Improlis Lotharingiæ inferioris Dux, cum Gerardo Ep. Camaracensi interfuit: vt ibidem Baldericus lib. 3. c. 37. narrat. Quod nota contra Sigebertum & alios, qui Godefridum an. 1019. obiisse volunt. Inde Virdunum ac Metas Imperator se contulit; & Gerardum cum duobus palliis pretiosis, B. Virgini Camaracensi oblatis, honorificè dimisit. Godefridus porrò Improlis hoc ipso anno 1023. id est, paulò ante mortem S. Henrici Imp. obiit: vt ex citato Balderici Chronico, & Auctario Lipsiano ad Sigeberti nostri Chronicon colligi datur. Godefrido sine liberis defuncto, fratrem eius *Gothilonem Magnum*, tunc Marchionem Autuerpiensem, in Ducatu Lotharingiæ inferioris idem Imperator suffecit: *suprà pag.* 237. Adelboldus Ep. Vltraiectinus Drentam prouinciam suæ ecclesiæ acquirit. Cathedralis S. Martini basilica Vltraiectina à XII. Episcopis S. Henrico Imp. præsente, consecratur: vt ex ms. Chronico ecclesiæ Marianæ illius vrbis didici. 1023

Inter clericos ecclesiæ cathedralis Bellouacensis & monachos S. Vedasti Atrebatensis pactum societatis fraternæ initur: quod signarunt Robertus Francorum Rex, eiusque filius Henricus, Bald. Barbatus Flandriæ Comes, Richardus Nortmanniæ Comes, eiusq; frater Robertus Ar. Rotomagensis, Burchardus Burchardi de Monte Morenciaco filius, Warinus Bellouacensis, Fulco Ambianensis & Gerardus Camaracensis, Episcopi. *Not. eccles. Belgij c.* 81.

Benedictus Papa VIII. moritur III. Kal. Martij, quem Ioannes XX. die 30. Aprilis excepit. *Baron.* S. Henricus Imp. mense Iulio moritur, & Bambergæ sepelitur; in cælites ab Eugenio III. an. 1152. relatus. CONRADVS II. SALICVS Henrici & Adelheidę filius, tunc Franconię Dux sufficitur, & ab Aribone Ar. Mog. VI. Idus Sept. vngitur. Nec multò pòst vxor eius *Gisala* à Piligrino Ar. Colonię II. Kal. Oct. benedicitur. *Contract. Sigeb.* S. Abbo Floriacensis Abbas in Vasconibus, dum rixantibus inter se medius interuenit, hoc anno 13. Nou. 1024

confossus, inter martyres adsci ibi meruit, multis post obitum miraculis clarus.

1025 Durandus Ep. Leodicensis X. Kal Februarij moritur: succedit Reginardus. Rebellio excitatur contra Conradum Regem à patruele eius Conrado, Conradi Ducis & Mathildæ filio, & ab Ernesto Duce Alemanniæ, eius priuigno, Welfone quoque Sueuigena Comite, & aliis plurimis. *Contract.* Basilius Imp. Græcus moritur.

1026 Conradus Rex cum exercitu in Italiam transit, & Paschate Vercellis celebrato, totam ferè Italiam, præter Lucam Tusciæ vrbem, sibi subiugat. *Contract.* Burchardus Ep. Wormatiensis (qui Olberto Gemblacensi Abbate adiutante libros XX. Decretorū concinnauit) moritur. Gothilone Magno Lotharingiæ Duce, qui regnum Conradi Imp. infestabar, & aliis proceribus ad pacis vnitatem adductis, regno tranquillitas accreuit. *Sigeb.*

1027 Conradus Rex Lucam, cum Reginhero Marchione, in deditionem accipit, Romamque perueniens à Ioanne XX. Papa, in die Paschæ, Imperator coronatur: & subacta Italia in Alemanniam reuersus, apud Vlmam placitum habet. Conradus, Conradi Imp. patruelis, Ernestus Dux & Welfo Comes ibidem Imperatori sese dedunt. Werinharius Ep. Argentinensis Constantinopolim à Conrado Imp. legatus mittitur, & ibi anno sequenti defunctus Guilielmum accipit successorem. *Contract.* Adela Roberti Francorum Regis filia nubit Balduino Insulano, Bald. Barbati Flandriæ Comitis filio. Adelboldus Ep. Vltraiectinus hoc anno moritur, vt in ms. Chronico ecclesiæ Marianæ Vltraiectensis legitur. Is templum S. Walburgis Tilæ à Danis destructum reædificauit, & Canonicos in eo collocauit; qui posteà Arnhemium migrarunt. Adelboldo successit Bernoldus.

1028 Henricus, Conradi Imp. filius, Aquisgrani in die Paschę Rex à Principibus adhuc puer electus, à Piligrino Ar. Coloniensi vngitur. *Contract.* Fulbertus Ep. Carnotensis IV. Idus Aprilis moritur: vt ex eius epitaphio constat. Florent Odilo Cluniacensis, Poppo Stabulensis, Richardus S. Vitoni Virdunensis, Berno Augiensis, Abbates, itemque Guido Aretinus, magni nominis Musicus apud Italos, qui sex illas notas, quibus hodie vtimur, instituit. *Sigeb.* Bald. Barbatus Flandriæ Comes, pulsis Canonicis, in opido Bergensi nouum S. Winoco cœnobium ac templum statuit; ad quod, ex æde Martiniana, eiusdem S. Winoci ossa transtulit, & monachos Bertinianos adduxit. Eodem tempore cœnobium Marchianense, à Nortmannis euersum, Bald. Barbatus restituit, dimissisque monialibus, eò monachos Vedastinos adduxit, Leduino illis Abbate dato. Lensiensis apud Artesios ecclesia hoc ipso anno sacerdotes cœpit habere Canicos, dotante Lamberto Lensiensi Comite, Eustathij II. Comitis Boloniensis fratre. Vnde versiculi:

Anno milleno, ter deno, bis minus vno,
Hunc intrare chorum cœpit grex Canonicorum.

Constantinus, Basilij an. 1025. defuncti frater, Imperator CP. mense Nouembri moritur. Romanus Argyrus coniugem priorem coactus relinquere, cum Zoë Constantini filia capit imperium.

1029 Raginerus IV. Comes Hannoniensis moritur; relicta vnica filia herede RICHILDE, pòst Balduino VI. Flandriæ Comiti nupta, quæ marito suo Hannoniam in dotem attulit. Idem Raginerus corpus

S.

Anni vulgares Christi.

S. Veroni confessoris Lembeca, municipio Hallis vicino, Montes Hannoniæ an. 1004. transtulit: eiusque iussu Olbertus Abbas Gemblacensis scripsit historiam translationis ac miraculorum, quæ Gemblaci ms. exstat. Robertus Fr. Rex Aurelianis templum S. Aniano structum solemni ritu consecrandum curat.

Ernestus Sueuiæ Dux ob repetitam rebellionem, Ducatu priuatur: & frater eius iunior Hermannus Dux efficitur. Conradus II. Imp. cum Stephano Hungarorũ Rege pacem bello finito firmat. *Contract.* Furnis à Balduino Barbato Flandriæ Comite templum nouum S. Walburgi exstruitur. Vxor eius Otgiua IX. Kal. Martias moritur, sepulta in Blandiniensi cœnobio cum Gisela sorore. *Meyerus.* Camaracensis B. Mariæ basilica cathedralis, cui ædificandæ Gerardus I. Episcopus septennium impenderat, ab eodẽ consecratur. *Balderic. l. 3. c. 49.* Otheboldus monasterij S. Bauonis Gandensis Abbas, epistola ad Otgiuam Flandriæ Comitissam Balduini Barbati coniugem circa an. 1030. scripta recenset Sanctos in illo monasterio tunc quiescentes. *Not. eccles. Belgij c. 82.* 1030.

Comites Bolonienses & Lensenses seu Lensienses in Artesia.

Guilielmus Pontiui Comes Arnulfo II. Flandriæ Comiti Boloniense & Taruanense territorium an. 965. eripuit. Is filios quattuor reliquit, *Hilduinum* Pontiui, *Ernuculum* siue Arnulfum Boloniæ, *Hugonem* Taruanæ seu S. Pauli, Comites, & N. anonymũ qui duxit heredem Aduocatiæ monasterij S. Walerici. I. ERNVCVLVS siue Arnulfus I. Comes Boloniensis an. 972. vixit. II. Eius filius BALDVINVS, in Comitatu successor, duxit Adelam seu Adeliuam de Gandauo, Arnulfi Comitis Gandensis suprà pag. 230. laudati filiam, & ex ea *Arnulfum* sine liberis defunctum, *Eustathium* I. Comitem Boloniensem, & *Mathildem* Ardulfi Comitis Gisnensis, suprà pag. 258. memorati, vxorem procreauit.

III. EVSTATHIVS I. Comes Boloniensis duxit *Mathildem* Lamberti II. Comitis Louaniensis suprà pag. 222. laudati filiam. Ex ea sustulit *Eustathium* II. Com. Boloniensem, *Lambertum* Lensensem Comitem an. 1054. sine liberis defunctum, *Gofridum* Ep. Parisiensem, & *Gerbergã* Frederico Lotharingię inferioris Duci sexto, suprà pag. 237. memorato, nuptam. Eustathius I. cum patre suo Ernuculo & fratre Arnulfo in monasterio S. Vulmari de Nemore sepultus iacet: vt Lambertus Ardensis in Historia Comitum Gisnensium tradit.

IV. EVTSATHIVS II. Com. Boloniensis fratri suo *Lamberto Comiti Lensensi Islæ an. 1054. occiso* in Comitatu Lensensi apud Artesios successit; vt Baldericus in Chron. Camaracensi l. 3. c. 78. tradit: atque ex eo tempore Comitatus Lensensis in familia Comitum Boloniensium diu mansit. Ex Ida God. Barbati Lotharingiæ vtriusque Ducis filia *Eustathium* III. Comitem Boloniensem & Lensensem, *God. Bullonium* & *Balduinum*, Hierosolymitanos ex ordine Reges, & filias duas procreauit. Quarum prior *Agnes*, aliis Adelheida, Henrico IV. Romanorum Regi nupta, sed paulò pòst repudiata fuisse dicitur: altera N. ex Cunone Montis acuti Comite (qui cum God. Bullonio expeditioni Hierosolymitanæ interfuit) Lambertum genuit. Vtriusque filiæ Ordericus Vitalis meminit. His Eustathij II. liberis Guil. Tyrius, lib. De bello sacro, Guilielmum adiungit.

V. EVSTA-

V. Eustathius III. Com. Boloniensis & Lensensis ex Syria in Belgicã circa an. 1002. rediit, & ex Maria coniuge filiã heredẽ *Mathildem* moriens reliquit. Idẽ habuit filiũ *Rodulfum*; vt ex diplomate Lensensi (quod an. 1122. datum in Not. eccles. Belgij c. 133. publicaui) constat; sed is aut naturalis fuit, aut ante patrem sine liberis obiit. VI. Mathildis ex Stephano Blesensi, pòst Angliæ Rege, peperit *Eustathiũ* & *Guilielmum* sine liberis mortuos, itemque *Mariam* Mattheo, Theoderici Alsatij Flandriæ Comitis filio, iunctam. De qua in Auctario Aquicinctino, ad calcem Chronici Sigebertini à nobis editi, sic legitur: *Anno 1160. obiit Guilielmus, filius Stephani Regis Angliæ, Comes Boloniæ & Dapifer Regis Angliæ, sine herede. Matthæus verò, filius Theoderici Comitis Flandriæ, Mariam filiam Stephani Regis Anglorum, Abbatissam raptam de monasterio, vbi erat Deo sacrata, per violentiam Henrici Regis Anglorum, ducit vxorem, & per eam obtinet Comitatum Boloniensem. Qua de caussa à Samsone Remorum Archiepiscopo, eiusque suffraganeis Episcopis excommunicatus est, & à patre suo Theoderico, & à fratre Philippo, propter castellum Lens, quod aduersus eos iure hereditario repetebat, est iniuriatus. Anno 1182. Maria Comitissa, tertio decimo anno postquàm resumpserat habitum sanctimonialis, apud Monasteriolum moritur & sepelitur.*

	Hildoinus Com. Pontiui.	Arnolfus sine liberis.	Eustathius II. Com. Bol.	Eustathius III. Com. Bol. 1122.	Rodulfus sine liberis.
Guilielmus Co. Pontiui 965.	Ernucolos Com. Bol. 972.	Eustathios I. Com. Bol.	Lambertos Co. Lenseosis ob. 1054.	God. Bullonios.	
	Hugo I. Co. S. Pauli.	Mathildis vxor Ardulfi Com. Gisn.	Gofridus Epis. Paris.	Balduinus.	Mathildis vx. Stephani Regis Angliæ *suprà pag. 257.*
	N. filius.		Gerberga.	Agnes.	
				N. vxor Cononis Com.	

Mattheus porrò ex Maria duas sustulit filias, *Idam* & *Mathildem* Henrico I. Brabantiæ Duci nuptam. Ida Comitissa Boloniensis an. 1181. nupsit *Gerardo* Gelriæ Comiti. Quo breui pòst, non excitata prole, defuncto, eadẽ Ida an. 1183. *Reinaldo* Comiti Dom-martinensi iuncta, *Mathildem* peperit. Mathildis Boloniensis, Dom-martinensis & Mortaniensis apud Nortmannos Comitissa, duos habuit maritos, *Philippum* Clari-montis Comitem, Philippi Francorum Regis filium, & *Alfonsum* Portugalensem, qui demùm Rex Portugaliæ obiit. Testamentum ab hac Mathilde an. 1241. scriptum, in Not. eccles. Belgij c. 212. exstat. Ex priore marito nata est *Ioanna* vxor Walteri de Chastillon, quæ sine liberis ante matrem obijt.

Post Mathildæ eiusque filiæ Ioannę obitum, Maria Henrici I. Brabantiæ Ducis & Mathildæ Boloniensis filia, Othonis IV. Imp. vidua, an. 1259. à Parlamento Parisiensi declarata fuit heres Comitatus Boloniensis. Mariæ porrò sine liberis defunctæ successit soror Alida, *Guilielmi* Aruerniæ Comitis vidua; & huic filius Robertus Aruerniæ ac Boloniæ Comes. Robertus ex Beatrice domina de Montgascon Robertum II. genuit, qui an. 1312. duxit *Mariam* Flandrensem, Guilielmi Teneræmondæ domini filiam: vt Quercetanus Hist. Drocensis l. 2. c. 1. docet.

Mathil-

- M[illegible] Co[illegible]a Bol. vxor Stephani Regis Angliæ.
  - Eustathius sine lib.
  - Guilielmus Com. Bol. ob. 1160. sine liberis.
  - Maria Com. Bol. iuncta Matthæo Flandrensi.
    - Ida Comitissa Bol. vx. Reinaldi Co. Dommartinensis.
      - Mathildis Com. Bol. vx. Walteri de Chastillon.
        - Ioanna obiit ante matrem sine liberis.
    - Mathildis vxor Henrici I. Ducis Brabantiæ.
      - Maria Imp. & Com. Bol.
      - Alidis vxor Goilielmi Com. Aruerniæ.
        - Robertus Com. Aruerniæ & Bol.
          - Robertus Com. vt *suprà*.

Aribo Ar. Moguntinus, Romam petens, decessit; eique in cathedra Bardo monachus successit. *Contract.* 1031

Rodulfus Ignauus postremus Burgundiæ Rex moritur: diadema eius regnique insignia ad Conradum II. Imp. per Seligerum deferuntur. Imperatore contra Misiconē Sclauorum, qui Poloni vocantur, Regem exercitum ductante, Odo sororis eiusdem Rodulfi filius, Princeps Campaniæ Gallicæ suprà pag. 257. memoratus, regnum Burgundiæ inuadit. *Contract.* 1032

Robertus Rex Francorum moritur: filius eius HENRICVS succedit. Conradus Imp. Campaniam Gallicam vastauit, donec Odo supplex ad eum venit. Ioanne XX. defuncto, Benedictus IX. succedit. *Contract.* Castrum Eihamense, quod ad Raginerum Hannoniæ Comitem pertinebat, à Bald. Barbato Flandriæ Comite funditus euertitur; vt in Auctario Lipsiano ad Sigeberti Chronicō legitur. S. Cunegundis S. Henrici Imp. vidua, Sigefridi I. Comitis Luxeburgensis, su[illegible] pag. 231. laudati filia ad cælum migrat. Gerardus Adalberti filius Diuionense S. Benigni monasterium dotat, tabulis in Romarici-monte scriptis. Gerardus I. Ep. Cameracensis Abbatiam S. Andreæ (quæ est Benedictinorū) fundat in Castello Cameracesij; quod castrum prædecessor eius Erluinus, Othone III. Imp. fauente, exstruxerat. Conradus Imp. Maricolēsē S. Humberti Abbatiam, in qua, pulsis Canonicis, dictus Ep. Gerardus monachos collocarat, in protectionem suscipit. *Not. eccles. Belgij c.* 83. 84. 1033

Frederico II. Mosellanorum Duce mortuo, quia mares filios non habebat, *Gothilo Magnus* Lotharingiæ inferioris Dux, impetrato ab Imperatore eti[illegible] Ducatu Mosellanorum, in Lotharingia potentiùs principatur. [illegible]. *& suprà pag.* 221. Conradus Imp. iterum Burgundiam cum magnis petens copiis, Geneuam intrat, Burgardum Ar. Lugdunensem cum aliis proceribus in deditionem accipit, & subiugato Burgundię regno in Germaniam redit. *Contract.* Idem Imperator monasterium S. Gisleni in Hannonia, tabulis Ratisponę IV. Nonas Maij datis, firmat; Gisala vxore sua, Henrico filio, Piligrino Coloniensi, Gerardo Cameracensi, Episcopis, Gothilone Duce & Poppone Abbate Stabulensi, petentibus. *Not. c.* 84. Romanus Imp. CP. insidiis Zoës vxoris suæ, die 11. Aprilis perijt: successit MICHAEL Paphlago Zoës adulter, qua instigante Romanum interfecerat. *Curopal.* 1034

Adalbero Dux Carentani & Istriæ, amissa Conradi Imp. gratia, Ducatu quoque priuatur. Synodus magna Triburiis prope Moguntiam procurante eodem Imperatore, habetur, cui & Gerardus Ep. Cameracensis interfuit. *Contract. Balderic.* 1035

1036 Piligrinus Ar. Colonienſis moritur; eiq́ue Herimannus, Othonis II. Imp. ex filia nepos, ſuccedit. Henricus Rex, Conradi II. Imp. filius, Cunihildem Canuti Danorum, Anglorum, Noruegorum & Suecorum Regis filiam, apud Noniomagum nuptiis ſibi iungit. Conradus, eiuſdem Conradi Imp. patruelis, Ducatum patris ſui in Carentano & Iſtria, quem Adelbero habuerat, ab eodem Imperatore impetrat. Herimannus Alemanniæ Dux Marcam ſoceri ſui Megiufredi in Italia ab Imperatore accipit. *Contract.* Bald. Barbatus Flandriæ Comes moritur: ſuccedit filius eius Balduinus Inſulanus: *ſuprà pag.* 197. Odo Comes Campanienſis, *ſuprà pag.* 257. memoratus, regnum Rodulfi Burgundię Regis, auunculi ſui, à Conrado Imp. nepote ſuo repetens, Lotharingiam incurſat, & Tullum obſidet. *Sigeb.* Aicurienſe Canonicorum XII. collegium, in Gallo-Brabantia, à viro nobili *Radulfo* eiuſq́ue vxore *Giſla* fundatur: quod inde poſteà Louanium ad S. Iacobi ædem an. 1456. eſt tranſlatum. *Not. eccleſ. Belg. c.* 85. Canutus Angliæ Rex moritur; quem Haraldus excepit, & hunc Canutus. Quo vita functo, regnum Alfredro, Ethelredi filio, delatum eſt; Danis omnibus occiſis, octauo & vigeſimo anno poſtquàm Suenone Rege in Angliam venerant.

1037 Gothilo Magnus Lotharingiæ vtriuſq́ue Dux, cum Reginardo Ep. Leodicenſi, & aliis Lotharingiæ proceribus, occurrit Odoni Campaniæ Comiti, Lotharingiam infeſtanti; & commiſſo prælio apud Barum, Odo in fuga perimitur. *Contract. Sigeb. & ſuprà pag.* 257.

1038 Henricus I. Comes Louanienſis domi ſuæ perimitur à captiuo ſuo Herimanno; eiq́ue filius *Otho* ſuccedit, breuis æui puer. Poſt Othonem patruus eius *Baldricus*, alio nomine Lambertus, collegij Canonicorum Bruxellis fundator, principatum excepit. *ſuprà pag.* 222. Reginardus Ep. Leodicenſis moritur 5. Decembris: cui anno ſequenti Nithardus ſucceſſit. Hermannus Alemannię Dux moritur, & Tridenti tumulatur. S. Stephanus Hungariæ Rex, cùm Petrum ſororis ſuæ filium pro ſe Regem conſtituiſſet, obiit. *Contract.* Bald. Inſulanus Flandriæ Comes Hugonem Hauet, Albiniaci dominum, conſtituit Aduocatum eccleſiæ Marchianenſis, & iura Aduocatiæ explicat, diplomate Atrebati dato. *Not. c.* 85.

Comites Aloſtani, qui & Domini Waſiæ fuerunt.

Rodvlfvs de Gãdano, Comes ſeu toparcha I. Aloſtanus, an. 1038. diplomati Marchianenſi, 1050. Blandinienſi, & 1056. Bertinenſi ſubſcripſit. Duxit *Giſlam*, Bald. Barbati Comitis Flandrenſis & Otginæ Luxeburgicæ filiam. Ex ea genuit *Balduinum*, ſuum in Comitatu Aloſtano ſucceſſorem, *Giſlebertum* conditorem familiæ de Folquingham in Anglia, & *Radulfum* Camerarium Flandriæ: quorum poſtremus dominum ſuum Robertum Flandriæ Comitem an. 1096. in Syriam ad bellum ſacrum eſt comitatus; vt Albertus Aquenſis l. 9. c. 1. & 4. narrat.

II. Balnvinvs de Gandauo, Rodulfi filius, an. 1065. diplomati Haſnonienſi, 1075. Arienſi, 1080. Meſſinenſi ſubſcripſit. Meyerus l. 3. narrat, ipſum à Roberto Friſio Flandriæ Comite donatum fuiſſe toparchia Truncinij (vulgò *Drongben*) prope Gandauũ. Obiit an. 1081. aut anno proximè ſequenti. Ex Oda liberos ſex ſuſtulit, *Balduinum Craſſum* Comitem Aloſtanum, *Walterum* familiæ dominorum Teneręmondę conditorem, *Giſlebertum, Engelbertum, Gertrudem* Arnulfo II. domino de Ardres nuptam, & *Lutgardem* monialem.

Giſle-

Gislebertus à Lodberto Abbate Hasnoniensi prædia quędā in Raffegem & Lede sita an. 1088. emit. Idem in prædio suo Alostano cœnobiū monialium Benedictinarum fundauit: in quo mater eius *Oda* & soror *Lutgardis* monasticen posteà sunt amplexæ. Quod cœnobium an. 1096. Fulgentius I. Abbas Affligemiensis Alosto Forestum prope Bruxellam, Odone Ep. Camarac. consentiente, transuexit. Idem Gislebertus cruce signatus, cum fratre suo primogenito *Balduino, Radulfo* patruo suo suprà memorato (quem Meyerus fratrem eius non rectè nuncupat) *Fulcone* Gisnensi & *Arnulfo* Ardrensi in Orientē se contulit. Gisleberti frater *Engelbertus* dominus de Petengem, genuit *Gislam*, Gerardo domino Nininensi Constabulario Flandriæ nuptam; ex qua natæ sunt *Mathildis* de Niniue & *Ermengardis* de Wome.

III. BALDVINVS II. cognomento Crassus & Magnus Robertum Frisium Flandriæ Comitem in Terram sanctam an. 1085. euntem, cum Buchardo domino de Comines, Gerardo Castellano Insulensi & Waltero Castellano Cottracensi comitatus est. Bellum gessit contra Amalricum dominum Nininensem Constabularium Flandriæ: in quo bello captus fuit; vt Balduinus Chronographus Niniuensis narrat. Idem posteà in Syriam, cum fratre suo Gisleberto & aliis (vt paulò antè dixi) ad bellum sacrum an. 1096. profectus est: vbi in obsidione Nicææ periit, sagitta in capite læsus: vt Tyrius l. 3. c. 5. & Alb. Aquensis l. 2. c. 3. narrant. Vxorem habuit *Mathildem*, vt Lamb. Ardrensis, seu *Reinevvidam*, vt Meyerus eam nuncupat. Ex ea nati sunt, *Balduinus* Luscus, *Iuanus* Caluus, *Gislebertus*, *Sigerus* & *Beatrix* Theoderico domino Beuerensi nupta.

IV. BALDVINVS III. cognomento Luscus & Barbatus duxit *Lutgardem* de Grimbergis, Arnulfi Grimbergæ domini filiam; ex qua vnicam reliquit filiam *Beatricem* Henrico Castellano Borburgensi in Flandria occidua nuptam. Cæso Carolo Bono Flandrię Comite, an. 1126. Bald. Luscus cum aliis proceribus promouit Guilielmum Normannum ad Flandriæ principatum. Vitæ finem sibi instare sentiens, monachum Affligemij induit, & an. 1127. ibidem obiit ac sepultus fuit.

V. IVANVS cognomento Caluus, fratre suo Balduino III. sine prole mascula defuncto, Alostanam & Wasianam ditiones occupauit; exclusa eius filia *Beatrice*. Fauit ipsi Theodericus Alsatius, quem idē Iuanus, post cædem Caroli Boni, ad Comitatum Flandrensem obtinendum, cum Daniele Teneręmondæ domino & aliis fortiter iuuerat. Idem Iuanus Lidekercanam ecclesiam monasterio Niniuensi dedit; vt Balduinus Niniuensis in suo Chronico refert. Truncinij insuper Canonicos regulares ord. Præmonstratensis, amotis sæcularibus clericis, an. 1136. collocauit. Vxor ipsi fuit *Laureta* seu Laurentia, dicti Theoderici Alsatij Flandrię Comitis & Suanahildæ filia: ex qua vnicum sustulit filium *Theodericum*. Obiit an. 1146. sepultus Truncinij.

VI. THEODERICVS in tabulis publicis seipsum *Dei gratia Principem Alosti* nuncupat. Matrimonio sibi iunxit *Laurentiam*, Balduini III. Hannoniæ Comitis & Alidæ seu Ermensendæ Namurcensis filiam; sed ex ea prolem non sustulit. Obiit antē an. 1165. aut 1166. & in Alosti ac Wasiæ ditionibus ipsi successit auunculus PHILIPPVS ALSATIVS, Flandriæ Comes; exclusa *Beatrice*, Balduini III. Comitis

X. ROBERTVS, Guilielmi II. & Mathildæ Teneręmondanæ filius secundò genitus, primùm Teneræmondæ, & post fratris Danielis mortem, Betuniæ quoque dominus, an. 1248. in Sardinia apud Calarim decessit. Ex Isabella de Moriamez, Nicolai domini de Condè & Moriamez filia, vnicam reliquit filiam MACHTILDEM, quam sibi matrimonio iunxit GVIDO Flandriæ Comes. Sicque Betunia ac Teneræmonda Flandriæ accesserunt.

Henricus III. Niger Imp. confirmat Nithardo Ep. Leodicensi Comitatum Hasbaniensem seu Lossensem, ab Arnoldo seu Arnulfo Comite Lossensi (sine liberis an. 1014. defuncto) anteà donatum Leodicensi ecclesiæ. Anselmum rerum Leodicensium scriptorē cap. 62. consule. Idem Imperator Niuellensi nobilium virginum collegio prędia olim ablata restituit; diplomate Stabuleti dato. Quod ratum esse voluerunt Hermannus Coloniensis Bettbelinus Bremensis, Nithardus Leodicensis, Benno Traiectensis, Hermannus Mimigardefordensis, Richardus Virdunensis, Gerardus Cameracensis, Theodericus Metensis, Episcopi, itemque Gothelo & Godefridus Duces. *Not. eccles. Belg. c.* 87. 1040

Henricus III. Imp. subiugat Odelricum Bohemiæ Ducem, quem Lamb. Scafnaburgensis Preslaum nuncupat. *Sigeb.* 1041

Nithardus Ep. Leodicensis moritur: cuius hoc epitaphium, laminę plumbeæ insculptum, an. 1567. in tumulo est repertum: *Anno incarnationis Dominicæ M.XLII. Indictione decima, IX. Kal. Septemb. obiit Nithardus Leodicensis Episcopus.* Successit Wazo, aliàs Guaso & Guatho. *Sigeb.* 1042

Gisala Imperatrix, Conradi Salici vidua, moritur, & Spirę apud maritum sepelitur. Lileriense Canonicorum collegium ac templum in Artesia excitanturà Wenemaro illius opidi domino. *Not. eccles. Belg. c.* 88. 1043

Haspra inter Cameracum & Valentianas sita monachis Vedastinis attribuitur, tabulis Rotomagi datis, quas Richardus Nortmanniæ Comes, Robertus Ar. Rotomagensis frater eius, & Richardus Richardi filius signarunt. *Not. c.* 88. Gothilo Magnus Lotharingię Dux moritur. Godefridus Magnus, Gothilonis filius primogenitus, contra Henricum III. Imp. rebellat. Gothilo Ignauus, eiusdem Gothilonis Magni filius secundò genitus, in Ducatu nostræ Lotharingiæ inferioris sufficitur: vt suprà pag. 228. & 237. ex Herm. Contracto docui. Benedictus Papa pellitur; schisma oritur: tandem Gregorius VI. Pontifex creatur. 1044

Comites de Montbeliart, Bar, Monsson & Ferrette.

LVDOVICVS I. Comes de Montbeliart, Monsson & Ferrette anno 1044. vixit; de quo sic Herm. Contractus in Chronico: *Anno 1044. Ludouicus Comes Reginoldum Principem, Reginæ (Agnetis) auunculum, sed Regi Henrico inimicum, dum quoddam castellum eius, quod Mons-Piligardæ dicitur, expugnare pararet, pugnam iniens vicit, multisq́ cęsis reliquos fugauit.* Vxorem habuit *Sophiam*, Frederici II. Lotharingiæ Mosellanæ Ducis filiam secundò genitam, Comitatus Barrensis heredem, vt suprà pag. 228. docui. Ex ea genuit *Theodericum*, *Fredericum*, & *Beatricem* vxorem Bertoldi de Zeringen Ducis Carinthiæ, matrem

III. Theobaldvs I. Comes de Bar, Monsson & Brie, ex *Laureta* Ludouici Comitis Lossensis filia, genuit *Thomasсetam*, aliis Agnetem, Frederico Lotharingiæ Mosellanæ Duci nuptam. Ex secunda coniuge *Isabella*, Guidonis Comitis Barrensis ad Seqnanam filia, nati sunt *Henricus* II. Comes Barrensis, & N. vxor Hugonis de Chastillon. Ex tertia coniuge *Isabella*, Henrici Cæci Comitis Namurcensis & Luxeburgensis filia vnica, nata est *Isabella*, vxor Walerami Longi, domini Falcoburgensis, qui patrem habuit Henricum V. Comitem Limburgensem.

IV. Henricvs II. Comes Barrensis in prælio Bouinensi an. 1214. pro Philippo Augusto Francorum Rege contra Othonem IV. Cæsarem & Flandros stetit. Anno 1239. cum Theobaldo Rege Nauarræ & Comite Campaniæ, Hugone Duce Burgundię, & Petro Comite Britanniæ, in Syriam ad bellum sacrum abiit, & eodem anno ad Gazam periit; vt Marinus Sanutus lib. 3. parte 11. cap. 15. narrat. Vxorem habuit *Philippam* Roberti II. Comitis Drocensis filiam, & ex ea procreauit *Theobaldum* II. Comitem Barrensem, *Henricum* qui cœlebs obiit, *Rainaldum* dominum de Pierrepont, *Margaritam* dominam de Liney, Henrici Comitis Luxeburgensis coniugem, & *Sibyllam* primùm Henrico de Salmes Comiti Blancheimensi, pòst Ludouico de Los Comiti Chiniacensi nuptam.

V. Theobaldvs II. duas habuit coniuges: quarum prior fuit *Ioanna*, soror Guidonis Flandriæ Comitis, ex qua prolem non sustulit. Ex altera *Ioanna*, quæ fuit filia Ioannis domini de Tocy, genuit filios septem & filias quinque. Ex filiis *Henricus* III. in Comitatu Barrensi successor fuit; *Ioannes* duxit Ioannam de Dreux; *Theobaldus* Leodicensis an. 1303. *Rainaldus* Metensis an. 1302. Episcopus electus fuit; *Petrus* dominus de Pierrefort filium habuit Hugonem, an. 1352. Virdunensem Episcopum nominatum; *Erardus* fuit dominus de Pierrepont; *Carolus* iuuenis obiit. Ex filiabus *Philippa* Othoni IV. Burg. Comiti, *Maria* Goberto Comiti Aspremontis nupsit: aliæ tres fuerunt, *Alidis, Margarita* & *Isabella*.

VI. Henricvs III. Eleonoram Eduardi I. Angliæ Regis filiam duxit, & ex ea sustulit *Eduardum* & *Ioannam* Ioanni Comiti de Warennes in Anglia nuptam. Obiit paulò post annum 1301. VII. Edvardvs I. circa an. 1337. obiit. Ex Maria, Roberti II. Burg. Ducis filia sustulit *Henricum* IV. & *Alienoram* Radulfo Loth. Duci nuptam. VIII. Henricvs IV. ex Iolenta Flandrensi domina de Cassel, Bornhē, Dunckerke & Grauelinge, genuit *Eduardum* II. Comitem Barrensē, qui cœlebs obiit, & *Robertum* I. Ducem Barrensem. Obiit 1344.

IX. Robertvs ex Comite Dux primus Barrensis circa an. 1357. à Ioanne Francorum Rege creatus, idemque Marchio Mussipontanus, ex Maria Ioannis Francorum Regis filia liberos sustulit, *Henricum* & *Philippum*, qui in bello Hungarico contra Turcas 1396. perierunt, *Eduardū* III. Ducem Barrensem, *Ludouicum* Cardinalem, *Carolum, Ioannem*, omnes fine liberis defunctos; *Iolentam* Ioanni I. Aragoniæ Regi, *Mariam* Guilielmo Comiti Namurcēsi, & *Bonam* Waleramo Luxēburgio Comiti S. Pauli, *Iolentam* iuniorem, aliis Mariam, Adolfo Duci Montensi, & *Ioannam* Theodoro Paleologo Marchioni Montis-Ferrati, nuptas. Ex his *Henricus* primò genitus duxit *Mariam* de Coucy, filiam heredem Enguerrami domini de Coucy, Marle, Fere, Oisy, itemque Comitis Suessionensis; ex qua sustulit *Robertum* de Bar,

Bar, Comitem Suessionensem, dominum de Oisy, Dunkercke, Grauelinge, Bourbourg, Warneston, Bornhem & Rodes. Roberti filia heres *Ioanna* nupsit Ludouico Luxemburgio Comiti S. Pauli. Couciacum porrò Maria Enguerrami filia, cùm esset vidua, Ludouico Duci Aurelianensi anno 1396. vendidit.

X. *Roberto* an. 1411. defuncto, in Ducatu Barrensi & dominio Casletensi filius EDVARDVS III. Dux an. 1415. & huic frater Ludouicus Cardinalis successit. XI. LVDOVICVS suæ stirpis postremus Ducatum Barrensem & Marchionatum Mussipontanum (vulgò *du Pont à Monsson*) Renato Andegauensi, Guisię Comiti, post Sicilię Regi, Iolentæ Aragonię filio Ioannis I. Aragoniæ Regis & Iolentæ Barrensis nepoti dono dedit, tabulis an. 1419. die 13. Augusti in opido S. Michaelis scriptis. Renatus genuit Iolentam III. Andegauensem, quæ ex Frederico Comite Vaudemontano peperit *Renatum* Lotharingiæ & Barri Ducem, an. 1508. defunctum.

1045 Glabri Rodulfi, monachi Cluniacensis, Historia Francorum hîc desinit.

1046 Henricus Rex Pascha apud Traiectum Fresiæ vrbem celebrauit, & subsecutis diebus nauali expeditione fretum in Phladritingam traiiciens, pagum quem Thedericus IV. Marchio seu Comes Hollandiæ sibi vsurpauerat, ipsi eripuit: vnde is posteà rebellionis caussam sumpsit. *Contract. & suprà pag.* 242. Idem Henricus Rex Pentecostē Aquisgrani celebrās, Godefrido Duci è custodia relaxato, sibiq; procedenti terratenus prostrato, Ducatum Mosellanorum misertus reddidit. Exinde Fredericus, Adalberonis Metensis & Henrici Baioariæ Ducis frater, Dux Lotharingiæ inferioris, loco Gothilonis Ignaui nuper defuncti, constituitur. *Contract. & suprà pag.* 228. & 237. Gregorius VI. Papa, agente Henrico III. Rege, deponitur: Suidgerus natione Saxo (Bambergēsis tunc Episcopus) substituitur, & *Clemens II.* nuncupatur. Ab ipso Henricus, eiusque vxor Agnes, Guilielmi Comitis Pictauiensis filia, in Natali Dominico Romæ coronantur. *Contract. Baron.* Engelbertus de Oisy vir nobilis XII. Canonicorum collegium in vico *Halteren* fundat, probante Gerardo I. Ep. Cameracensi: quod collegium inde an. 1495. Alostum est translatum.

1047 Henricus III. Imp. Welfum Comitem Sueuigenam, Welfi Comitis filium, creat Carentani Ducem: Adalberonem Welfi cognatum, Henrici Baioariæ Ducis & Frederici Lotharingiæ inferioris Ducis fratrem, constituit Metensis ecclesię Episcopum, post Theodericum nuper defunctum. *Contract. Sigeb.* Godefridus Magnus Lotharingiæ Mosellanę Dux, Balduinus Flandrensium Comes, itemque Theodericus IV. Hollandiæ Marchio contra Henricum Imp. rebellant. Godefrido rebellionem suam callidis legationibus dissimulante, autumnali tempore, Henricus nauali expeditione collecta contra Theodericum in Phladritingam arma commouit. Sed aquosis impedientibus locis, parum profecit, & non modicam in exercitu cladem pertulit. Sub idem tempus idem Godefridus Dux, inter alia quę contra Henricum gessit, palatium Nouiomagi & Virdunensem ciuitatem dolo captam incendit. Quapropter Godefridi Ducatum Mosellanum Henricus ADALBERTO cuidam tradit. *Contract. & suprà pag.* 228. Poppone Ar. Treuerensi defuncto, Eberhardus Wormatiæ Prępositus sufficitur. Henricus Baioariæ Dux, sine prole defunctus, Treueris sepelitur. *Clemens* II. Papa moritur, & Bambergæ sepelitur.

pelitur. *Contract.* S. Gerardus Chanodiensis apud Hungaros Episcopus martyrio coronatur: cuius posteà corpus, Gregorij VII. Papæ iussu eleuatum, Ladislaus Rex aliique proceres propriis humeris transtulerunt.

Damasus II. Papa creatur, & post dies 23. moritur. Quo defuncto, cùm Benedictus quidam rursus sedem Romanam sibi vindicare niteretur, missa est à Romanis in Germaniam ad Henricum III. Imp. legatio, vt quem vtilem fore putaret, Romam mitteret, à Clero ex more Pontificem in Vrbe eligendum ac consecrandum. Habebatur tunc Wormatiæ, præsente Imperatore, conuentus Episcoporum ac procerum: quos inter & *Bruno* Ep. Tullensis adfuit. Hunc Apostolico honore dignum, præsentibus Romanorum legatis, cuncti mox clamarunt; etsi ipse hoc onus subterfugere omni modo conaretur. Wormatia porrò per Vesontionem rediens Tullum, Natalē Domini summa deuotione ibidem celebrauit, præsentibus quattuor Episcopis, Hugone Pisano, Romanorum legato, Euerardo Treuerensi, Adalberone Metensi, & Theodoro Virdunensi: vt Wibertus Archidiaconus, eius vitæ scriptor coætaneus, narrat. Wazo Ep. Leodicensis, Olbertus Gemblacensis & Poppo Stabulensis, Abbates, moriuntur. Wazoni Theoduinus anno proximè sequenti in Episcopatu successit. Sanguis Domini reuelatione diuina inuenitur Mantuæ, & plurimis miraculis declaratur. *Contract.* Bruxellense XII. Canonicorum collegium (stilo Romano annum à Kalendis Ianuariis ordiente) hoc anno 1048. fundatur ac dotatur à Baldrico Comite Louaniensi ac Bruxellensi. *Not. eccles. Belgij c. 89.* Godefridus Exdux Adalbertum Mosellanorum Ducē persecutus, cum paucis inuentum occidit. Post eū Gerardus de Alsatia, Adalberti alterius filius, ab Henrico III. Imp. Dux Lotharingiæ Mosellanæ seu superioris constituitur: vt Contractus & Sigebertus in suis Chronicis tradunt. 1048

Duces hereditarij Lotharingiæ Mosellanæ seu Superioris.

I. Adalberto Lothar. Mosellanæ duce occiso, Henricus III. Imp. GERARDVM Alsatium an. 1048. suffecit, qui an. 1070. obiit; teste Sigeberto. Vxorem habuit *Hadeuidam*, Alberti I. Comitis Namurcensis & Ermengardæ filiam, suprà pag. 245. memoratam: ex qua filios reliquit *Theodericum Strenuum*, suum in Ducatu Mosellano successorem, & *Gerardum* Comitem Vaudemontanum. II. THEODERICVS Strenuus, cum Gozelone seu Godefrido Gibboso Lotharingiæ inferioris Duce, an. 1075. Henrico IV. Imp. in bello adfuit contra Saxones; vt Lamb. Schafnaburgensis narrat, qui *Diodericum Mosellæ reginis Ducē* nuncupat. Ex Gertrude Roberti Frisij Flandriæ Comitis filia, Henrici III. Comitis Louaniensis vidua, genuit *Simonem* suum in Ducatu successorem, *Theodericum Alsatium* Flandriæ Comitem suprà pag. 198. laudatum, *Henricum, Balduinum*; & an. 1115. obiit. III. SIMON I. die 13. Ian. an. 1149. decessit, sepultus in Bello prato ord. Cisterciensis cœnobio, quod eius æuo Folmarus Comes Metensis fundarat prope Lunaris villam, opidum Vosagiæ primarium in diœcesi Tullensi. Vxor ipsi fuit *Adeleis*, Lotharij Imp. soror, ex qua *Matthæum*

Anni vulgaris Christi.

sustulit. IV. MATTHAEVS I. Clari loci monasterium ord. Cistertiensis altero milliari à Nanceio construxit, ibidem posteà conditus. Ex *Bertha*, Frederici Imp. sorore, genuit, *Simonem* suum successorem; *Fredericum* Comitem de Bitsche, Frederici patrem, *Matthaeum* Episcopum Tullensem à quibusdam electum, & *Aleidem*, aliis Iudithan, Comitissam Burgundiae. His addunt nonnulli *Theodericum* Ep. Metensem. V. SIMON II. monasterium Stultzbrunense, ord. Cistertiensis, condidit, ibidem an. 1207. sepultus, liberis ex Ida coniuge non susceptis.

VI. FREDERICVS I. Frederici Comitis de Bitsche filius, patruo suo Simoni II. sine liberis defuncto in Ducatu successit, & an. 1213. decessit. Vxor *Agnes*, Theobaldi Comitis Barrensis & Lauretae Lossensis filia; quam scriptor Genealogiae S. Arnulfi vocat Thomascettam seu Thomascellam. Ex ea nati sunt filij quattuor, *Theobaldus* & *Matthaeus* Lotharingiae Duces ex ordine, *Reginaldus* Comes de Castel, *Iacobus* Ep. Metensis, & filiae aliquot; ex quibus *Alidis* primùm Comiti de Kibourg, posteà Gualtero, Gualteri de Vignory filio, nupta fuit. VII. THEOBALDVS I. Dux Lotharingiae, & ex parte vxoris *Gertrudis* Comes Metensis & Dagisburgensis, prelio Bouinensi inter Tornacum & Insulas, an. 1214. pro Othone IV. Imp. pugnans, interfuit obiitque sine liberis. Gertrudis nupsit posteà Theobaldo IV. Comiti Campaniae, suprà pag. 258. laudato. VIII. Theobaldi frater & successor MATTHAEVS II. an. 1225. duxit *Catharinam* Walerami II. Ducis Limburgensis ac Comitis Luxeburgensis filiam, obiitque 1254. sepultus in Bello prato, relicto filio *Frederico* II. Duce, & aliquot filiabus. Ex quibus *Laura* nupsit primùm Ioanni domino de Dampierre, Guidonis Flandriae Comitis fratri, posteà Guilielmo de Vergy domino de Mirebeau. Alia filia nomine *Isabella* primùm Guilielmo Comiti de Vienne, posteà Ioanni de Chalon, Ioannis Burgundiae Comitis filio, iuncta fuit: vt Quercetanus in Hist. Limburgensi c. 6. tradit. IX. FREDERICVS II. vxorem habuit *Margaritam* dicti Theobaldi IV. Campaniae Comitis filiam. Ex eo matrimonio nati, *Theobaldus* II. Dux Lotharingiae, *Matthaeus* Theobaldi II. Comitis Barrensis suprà pag. 271. memorati gener, *Fredericus* Ep. Aurelianensis, *Fredericus* dominus de Bremoncourt & Plommieres, *Ioannes* Comes Tullensis, N. nupta filio Eginonis Comitis Friburgensis. Obiit Fredericus II. an. 1303. nonagenarius sepultus in Bello prato. Fundauit Nanceij monasterium virginum Dominicarum, Tulli struxit chorum ecclesiae cathedralis, coenobium Franciscanorum, & templum Dominicanorum.

X. THEOBALDVS II. duxit *Isabellam* filiam heredem Hugonis domini de Rumigny, Flórines & Boues, & ex ea filios tres *Fredericum* III. Ducem, *Matthaeum*, *Hugonem*, & filias totidem procreauit. Matthaeus dominus de Florines ex Mathilde, Roberti Betunij Flandriae Comitis filia, prolem non sustulit; vt nec Hugo dominus de Rumigny ex Margarita domina de Beaumez. Ex filiabus *Maria* Guidoni domino Ferç, *Margarita* Comiti Lossensi, *Isabella* Erardo Barrensi, domino de Pierremont, dicti Theobaldi II. Comitis Barrensis filio, nupsit; vt citato loco Quercetanus narrat. Isabella porrò Theobaldi II. Ducis vidua, secundis nuptiis iuncta fuit Gualtero de Chastillon, Comiti Portiani Franciaeque Comestabili;

vt

vt Quercetanus in Hist. Castillionęa l. 7. c. 2. tradit. XI. FREDERICVS III. ex Isabella Alberti Austriaci Imp. filia genuit *Radulfum*, & an. 1330. decessit, in Bello prato conditus. XII. RADVLFVS fundauit Nanceij collegium Canonicorum S. Georgij, & an. 1346. cecidit in bello Anglico, sepultus in Bello prato. Vxor prior fuit *Leonora*, filia Eduardi I. Comitis Barrensis, posterior *Maria* Blesensis, filia Guidonis Castillionæi. XIII. IOANNES I. Radulfi filius an. 1382. aut 1390. Parisiis obiit, posteà Nanceiū delatus ad templum S. Georgij. Ex *Sophia*, Werardi Comitis Wirtenbergensis filia, nati sunt, *Carolus* in Ducatu successor, & *Fredericus* I. Comes Vaudemontanus, ducta Margarita Vaudemontana herede; ex qua idem Fredericus genuit Antonium, Antonius Fredericum II. Vaudemontanum, Renati Lotharingiæ Ducis patrem. Altera Ioannis I. Ducis vxor *Margarita*, Theoderici Comitis Lossensis filia, sine sobole decessit.

XIV. CAROLVS Ioannis filius vxorem duxit *Margaritam* Bauaram, Ruperti Imp. filiam, & an. 1430. obiit, relictis duabus filiabus *Isabella* & *Catharina*: quarum posterior fuit vxor Iacobi Marchionis Badensis. XV. ISABELLA Lotharingiæ Ducissa an. 1420. nupsit *Renato* Andegauensi, Regi Siciliç, pòst Duci Barrensi ac Comiti Guisiæ. Liberi ex hoc matrimonio nati, *Ioannes* Lotharingiæ & Barri Dux, Iolenta vxor Frederici II. Comitis Vaudemontani, mater Renati II. Lotharingiæ Ducis, *Margarita* vxor Henrici VI. Regis Angliæ, & *Carolus* mortuus in ephœbis. *Renatus* porrò Andegauensis filio suo *Ioanni* an. 1462. Ducatum Lotharingiæ cessit, & an. 1482. decessit, primùm Aquis Sextiis in Prouincia, pòst Andegaui sepultus in templo S. Francisci. XVI. IOANNES II. Renati I. & Isabellæ filius, Barcinone in bello Arragonico an. 1470. decessit. Vxor *Maria*, Caroli Ducis Borbonij filia, an. 1448. obiit. XVII. NICOLAVS Ioannis II. & Mariæ Borboniæ filius vnicus, Lotharingiæ & Barri Dux, an. 1473. cœlebs obiit. Quo sine liberis defuncto, successit RENATVS Frederici II. Vaudemontani suprà memorati & Iolentæ Andegauensis filius. Huic ex *Philippa*, Adolfi Gelriæ Ducis & Catharinæ Borboniæ filia, decem liberi sunt nati; quos inter emicuerunt, *Antonius* in Ducatibus successor, *Ioannes* Cardinalis, *Claudius* Dux Guisiæ (à quo Duces de Guise, Mayenne, Aumale & Elbœuf originem traxerunt) *Ludouicus* Comes Vaudemōtanus in expeditione Neapolitana an. 1520. cæsus, & *Franciscus*. Renatus porrò Dux an. 1477. Carolum Audacem Burgundię Ducem ad Nanceium vicit, & an. 1508. obiit, sepultus Nanceij in monasterio Franciscanorum, quod construxerat. Philippa eius vidua Mussiponti cœnobium Clarissarū fundauit, & monialis ibidem facta an. 1519. piissimè obiit.

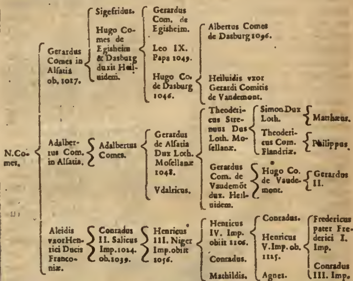
XVIII. ANTONIVS duxit Renatam Borboniam, Gisleberti Comitis Montpenserij filiam. Liberi eis fuêre, *Franciscus* in Ducatibus successor; *Nicolaus* Comes Vaudemontanus & Dux Mercœurij, pater Philippi Emanuelis Ducis Mercœurij & Henrici Comitis de Chaligny; *Anna* primùm nupta Renato Chalonio Principi Arausionensi, pòst *Philippo* Croyo Duci Arschotano, mater Caroli Philippi de Croy primi Marchionis Haurel; *Antonius* & *Renata*.

XIX. FRANCISCVS duxit Christiernam, Christierni II. Daniæ Regis & Isabellæ Austriacæ filiam, Francisci Sfortiæ Ducis Mediolanensis viduam: ex qua nati, *Carolus* in Ducatibus successor, *Renata* Guilielmo Duci Bauariæ, *Dorothea* Errico Duci Brunsuicensi nupta.

 Obiit

Obiit Franciſcus an. 1549. & Chriſtierna 1590. Dertonæ in Inſubria; ſepulti Nanceij apud Franciſcanos. XX. CAROLVS III. Academiam Muſſipontanam inſtituit, & anno 1608. obiit, ſepultus Nanceij iuxta patrem. Ex *Claudia*, Henrici II. Galliarum Regis filia, ipſi liberi fuerunt, *Henricus* in Ducatibus ſucceſſor, *Chriſtierna* vxor Ferdinandi magni Etruriæ Ducis, *Carolus* Cardinalis, *Antonia* vxor Ioannis Guilielmi Ducis Cliuenſis, *Franciſcus* Comes Vaudemontanus, *Catharina Abbatiſſa* Romarici-montis, *Anna* & *Claudia*. XXI. HENRICVS II. Lotharingiæ & Barri Dux anno 1624. viuere deſiit, ſepultus Nanceij in baſilica S. Georgij. Vxor prior *Catharina* Borbonia, Henrici IV. Galliarum Regis ſoror, altera fuit *Margarita* Gonzaga, ex qua natæ *Nicolea* & *Claudia*. XXII. NICOLEA CAROLO Franciſci Comitis Vaudemontani filio & *Claudia* Henrico, fratri eiuſdem Caroli nupſit.

1049 S. Odilo Abbas Cluniacenſis IV. Nonas Ianuarij moritur. Glaciali hieme viam ſternente, nonnulli Principes ac milites, à Theoduino Leodicenſi, Bernoldo Vltraiectino & Adelberone Metenſi, Epiſcopis adiuti, in Phladritingam tendunt, commiſſaque pugna *Theodericum* IV. Hollandiæ Comitem occidunt, & prouinciam illam Henrico III. Imp. ſubiiciunt. Quam tamen non multò pòſt God. Magnus Lotharingiæ Dux occupans, ab iiſdem prælio victus, vix effugit. *Contract. & ſuprà pag.* 242.

Bruno Ep. Tullenſis, Hugonis Comitis Egisheimenſis & Heiluidæ filius, ſumpta peregrini veſte, Romanum iter aggreditur. Auguſtæ Vindelicorum exiſtens diuina conſolatione iuuatur. Romam ingreſſus ſummo honore excipitur, & cunctis applaudentibus pridie Idus Februarij Pontifex conſecratur, & LEO IX. nuncupatur. Poſt Synodos Romæ & Papię celebratas, inde per Montem Iouis in Germaniam rediit. Poſt Pentecoſten Coloniam Agrippinam, cum Henrico Imp. contra God. Magnum Lotharingiæ Ducem & Balduinum

Flan-

Flandriæ Comitem bellū tunc parante, venit: quod bellū Papa sedauit ac composuit. Coloniæ ab Herimanno Archiepiscopo honorificè susceptus, illo petente, Coloniensi ecclesiæ priuilegium concessit, vt ad altare S. Petri septem Presbyteri Cardinales in sandaliis quotidie diuinum celebrarent officium. Deditque Herimanno & eius successoribus officium Cancellarij sanctæ Romanæ Sedis, tribuens illis ecclesiam S. Ioannis ante portam Latinam: vt Wibertus in historia vitæ eius loquitur. De septem Canonicis Cardinalibus in ecclesia Vesontionensi ac Remensi ab eodem similiter institutis, qui volet, Chiffletium in Vesontione consulat.

Coloniâ Aquasgrani & inde Leodicum Leo IX. venit. Hinc Fredericum Archidiaconum, Godefridi Magni Lotharingiæ Ducis fratrem, secum Romam abduxit, qui pòst Papa Stephanus IX. fuit. Transiit dehinc in Hannoniam, vt Richildem illius prouinciæ Comitissam, Hermanno Comiti nuptam, viseret: vbi, prope opidum Bellum-montem, sacellum S. Venantij dedicauit. Ab Herimaro Abbate cœnobij S. Remigij Remensis posteà inuitatus, nouam illius loci basilicam consecrauit: ad quam vrbem incredibilis multitudo Hispanorum, Britannorum, Francorum, Anglorum, aliarumque nationum multitudo, illius visendi caussâ, confluxit. Post Synodum Remis celebratam, Metas in Lotharingiam se contulit, & petente Guarino Abbate basilicam S. Arnulfi ibidem dedicauit. Autumnali tempore Moguntiam ingressus, aliam Synodum 40. Episcoporum; coram Henrico III. Imp. & Germaniæ proceribus ibi celebrauit. *Contract.* Eodem tempore Stabulensis & Malmundariensis monasteriorum priuilegia confirmauit, tabulis III. Nonas Septembris Moguntiæ datis, quæ in nostra Notitia eccles. Belgij cap. 127. leguntur. Alemanniam seu Sueuiam posteà adiens, apud Augiam in honorem S. Crucis ecclesiam dedicauit, & festum diem S. Clementis ac Dominicam ante Aduentum VI. Kal. Decembris ibidem egit. Demum per Augustam Vindelicorum & Baioariam transiens, Natalem Domini Veronæ in Italia transegit. *Contract.*

Gerardus I. Ep. Cameracensis 14. Martij hoc annò moritur, calculo Romano. In eius locum sufficitur Lietbertus. Ioannes Aduocatus Atrebatensis (qui Gualteri Castellani Cameracensis viduam duxerat) Lietberto Cameracum venienti portas vrbis occlusit, nec admittere voluit, nisi Castellanus ab Episcopo constitueretur. Sed Balduinus Flandriæ Comes Ioannem cum suis abire compulit, & Lietbertum in vrbem introduxit. Is Hugonem, Gualteri Castellani defuncti nepotem & heredem, aduocauit: eique Castellaturam concessit, & quia Hugo adhuc puer erat, propinquum eius, Anselmum nomine, pueri rectorem esse voluit. *Baldericus l. 3. c. 65. & seq.* 1050

Henricus III. Imp. Pascha Vltraiecti celebrat. Leo IX. Papa post Pascha Synodum Romæ, & in autumno alteram Vercellis collegit: inde Galliam & Episcopatum suum Tullensem reuisit. Quo tempore Agnes Imperatrix Henricum filium peperit. *Contract.* Leo Papa Romæ existens, superna admonitus reuelatione, Gerardum Ep. Tullensem in numero Sanctorum collocandum statuit: eodemque anno Tullum veniens, illius sacra ossa honorificè transtulit; vt Wibertus l. 2. c. 6. narrat. Balduinus Flandriæ Comes, pace facta, Cameracum & Antuerpiam Henrico Imp. restituit. *Meyerus.*

Comites S. Pauli ex familia de Candauena.

Hugo I. Comes S. Pauli, Guilielmi Comitis Pontinensis suprà pag. 263. memorati filius, an. 970. vixit, genuitque *Hugonem* II. *&* *Rosellam* Radulfo III. Comiti Gisnensi nuptam. HVGO II. *Rogerium* procreauit. ROGERIVS circa an. 1038. collegium Canonicorum in opido S. Pauli apud Artesios fundauit. Falempinense item diploma 1039. & Winnocibergense an. 1067. signauit, quæ in Not. eccles. Belgij cap. 86. & 98. exstant. HVGO III. Rogerij filius ex *Clementia* (pòst nupta Arnulfo Ardæ domino) *Guidonem* I. Comitem S. Pauli sine liberis defunctum, & *Hugonem* IV. sustulit. HVGO IV. Comes S. Pauli an. 1096. cum God. Bullonio in Syriam iuit. Duxit primò *Helisendem*, secundò *Margaritam* Rainaldi Claromontani apud Bellouacos Comitis filiam, Caroli Boni Flandriæ Comitis viduam, quę tertiò nupsit Balduino de Encre. Ex priore coniuge nati sunt *Engelramus* & *Hugo* V. Comites S. Pauli ex ordine, & *Beatrix* Roberto domino de Boues nupta. Engelramus in Syria sine liberis obiit. Ex posteriore vxore prodierunt *Radulfus* & *Guido*: vt Quercetanus in Hist. de Chastillon lib. 3. tradit. Alij censent Margaritam suprà nominatam non Hugonis IV. sed Hugonis V. vxorem fuisse. HVGO V. Ceruicampensem Abbatiam monachorum ord. Cistertiensis in diœcesi olim Morinensi, nunc Boloniensi sitam, an. 1137. fundauit, ibidem 1142. conditus. Ex Beatrice coniuge filios tres reliquit, *Engelramum* II. Comitem S. Pauli 1145. sine prole mortuum, *Anselmum* similiter Comitem, & *Guidonem* maritum Mathildæ de Dourlens. ANSELMVS Comes S. Pauli an. 1151. Parisiensi monasterio S. Martini de Campis benefecit & ex Eustathia genuit *Hugonem* VI. Comitem, *Engelramum*, *Guidonem* Senescallum Pontiui, & *Beatricem* vxorem Ioannis Comitis Pontiuensis. Obiit an. 1174.

HVGO VI. Comes S. Pauli duxit Iolentam, Balduini III. Ædificatoris Hannoniæ Comitis filiam, Iuonis Comitis Suessionensis viduam, suprà pag. 209. memoratam; & ex ea non nisi filias duas sustulit, *Elisabetham* & *Eustathiam* Ioanni Nigellę domino ac Brugensi Castellano nuptam. In Syria cum Philippo Alsatio Flandriæ Comite an. 1190. militauit: cum Balduino Flandrensi item Comite an. 1204. expeditioni Constantinopolitanę interfuit; vt Gofridus de Villâ-Harduini fusè narrat. HVGONIS VI. filia heres ELISABETHA an. 1196. nupsit Galchero domino de Chastillon, Guidonis & Alidæ Drocensis filio secundò genito, Galcheri & Adæ de Roucy nepoti; ipsiq; Comitatum S. Pauli in dotem attulit.

HugoI. Comes S. Pauli 970.	Hugo II. Co. S. P.	Rogerius Co. S. P. 1039. 1067.	Hugo III. duxit Clementiam.	Guido I. Co. S. P. sine lib.	Engelramus I. 1146. sine lib.	Engelramus II.	Hugo VI. Co. S. P. 1204.	Elisabeth vx. Galcheri de Chastillon.
	Rosella.			Hugo IV. Co. S. P. 1096.	Hugo V. Co. S. P. ob. 1142.	Anselmus Co. S. P. ob. 1174.	Engelramus.	Eustathia.
					Beatrix.	Guido.	Guido.	
							Beatrix.	

Comites S. Pauli ex familia de Chastillon.

GALCHERVS dominus de Chastillon (castrum est ad Matronam fl.) ex *Elisabetha* Comitatus S. Pauli herede genuit *Guidonem* an. 1226. Auenione defunctum ante patrem, *Hugonem* Comitem VII. S. Pauli, *Galche-*

Anni vulgaræ Christi.

Galcherum Galcheri Comitis Portiani patrem, *Elisabetham* Radulfo II. domino de Roucy, *Eustathiam* Danieli domino Betuniæ, *Beatricem* Auberto Hangestio, nuptas. HVGO VII. Comes S. Pauli primò duxit N. Barrensem sine prole mortuam, secundò Mariam filiam heredem Gualteri domini Auesnensis & Margaritę Comitissæ Blesensis. Ex posteriore nati sunt, *Ioannes* Comes Blesensis, dominus de Auesnes, Leuse & Guise, pater Ioannæ sine liberis defunctæ, *Guido* II. Comes S. Pauli,& *Hugo* sine liberis mortuus,*Philippa* & *Elisabetha*.

GVIDO II. Comes S. Pauli, dominus de Auesnes Leuse & Guise, duxit *Mathildem* Henrici II. Brabantiæ Ducis filiam, Roberti I. Artesiæ Comitis viduam, & ex ea genuit *Hugonem* Comitem Blesensem, *Guidonem* III. *Comitem* S. Pauli, *Iacobum* dominum Lutosę & Condati. GVIDO III. Comes S. Pauli, Buticularius regni Franciæ, an. 1292. sibi iunxit Mariam, Ioannis II. Britanniæ Ducis & Beatricis Anglicanæ filiam. Obiit hæc an. 1339. in Ceruicampo iuxta maritum condita. Ex isto matrimonio prodierunt *Ioannes* Comes S. Pauli, *Iacobus* dominus Encræ, *Elisabetha* Guilielmo domino de Coucy, Oisy & Montmirel; *Mathildis* Carolo Comiti Valesię, *Beatrix* Ioanni domino Neellæ & Teneræmondæ, *Maria* Aimaro Comiti Pembrocæ in Anglia, *Leonora* Ioanni Malet, & *Ioanna* Militi de Noyers, nuptæ: vt Quercetanus in Hist. Drocensi l. 3. c. 3. docet. MATHILDIS Ioannis Comitis S. Pauli filia heres, Guidoni Luxeburgio, Comiti primo de Liney, Castellano Insulensi matrimonio iuncta, Comitatum S. Pauli in familiam Luxeburgicam transtulit. WALERAMVS Guidonis & Mathildæ filius, Comes S. Pauli & Castellanus Insulensis, vnicam reliquit filiam heredem IOANNAM: cuius posteritatem, vt & reliquos S. Pauli Comites, paulò infrà dabimus, cùm de Castellanis Insulensibus agemus.

Galcherus dominus de Chastillon duxit Elisabetham Comitissam S. Pauli ob. 1219.	Guido ob. 1226.	Ioanna Comitissa Niuern.					
	Hugo Co. VII. S. Pauli d. Mariam Com. Blesens.	Ioannes Com. Bles.	Ioanna sine lib.				
		Guido Com. II. S. Pauli.	Hugo Co. Bles.				
			Guido Com. III. S. Pauli.	Ioannes Comes S. Pauli.	Mathildis Comitissa S. Pauli, vx. Guidonis Lux.	Waleramus	Ioanna.
				Iacobus do. Encrę.			
				Elisabeth.			
				Mathildis.			
				Beatrix.			
				Maria.			
				Leonora.			
				Ioanna.			
			Iacobus dom. Lutosæ.				
	Galcherus.	Hugo.					
	Elisabeth.	Philippa.					
	Eustathia.	Elisabeth.					
	Beatrix.						

Castellani Insulenses in Gallo-Flandria.

I. Qui primus Castellanorum Insulensium vel in diplomatibus vel in libris ad posteros nomen transmiserit, *Saswalonem* inuenio. Is Fanopinense seu Falempinense Canonicorum nunc regularium cœnobium an. 1039. condidit. II. Huic succeſsit filius *Robertus*; vt ex Anselmi & Gerardi Episcoporum Tornacensium diplomatibus datur intelligi. III. Qui succeſsit Roberto, *Rogerius* fuit cognomento Senior, Roberti filius, vt apparet. Duxit is Orgiuam magna pietate femi-

feminam. Horum liberalitate monasterium Fanopinense est instauratum, & Canonicis regularibus traditum. IV. Eorumdem filius *Rogerius* iunior an. 1127. floruit, & filios quattuor, Robertum, Rainaldum, Hugonem, Rogerium, & filiam vnam nomine Saram reliquit. V. Rogerium patrem *Robertus* filiorum maximus excepit. Is in Syriam cum Theoderico Alsatio Flandriæ Comite an. 1147. militatum abiit, & nulla sobole relicta obiit. VI. Post Robertum frater eius *Rainaldus* Insulensium fuit Castellanus, & similiter improlis an. 1162. decessit.

VII. Hunc secutus est *Hugo* frater ordine tertius, qui ex Ermentrude duos sustulit filios, vtrumque Ioannem nomine. Quorum minor Abbas Fanopinensis fuit; maior militiæ nomen dedit. VIII. Hugone mortuo grandior natu *Ioannes* paternum munus an. 1177. suscepit, duxitque Mathildem Betuniensem, Pontis Rorardi, Molembecæ & Blariugemi dominam. Ex ea nati sunt ei Robertus, Rogerius, Guilielmus, Nicolaus & Elisabetha. IX. Cùm Robertus absque liberis, parente adhuc superstite, diem obiuisset, frater eius *Rogerius* patri successit. Is apud Ascam Brabantiæ municipium an. 1217. fortiter in prælio rem gessit, & an. 1229. sine liberis decessit, in Laudensi monasterio conditus.

X. Rogerij fratris sui hereditatem *Guilielmus* adiit, basilicæ S. Petri Insulensis tunc Præpositus; qui adiutante Canonicorum Insulensium S. Petri collegio, Dominicanorum Insulense cœnobium fundauit. XI. Auunculo suo Guilielmo *Ioannes* successit, Castellanus Peronensis, & sororis Elisabethæ filius. Is accepta in vxorē altera Elisabetha, trium factus est parens liberorum, Ioannis, Rogerij, & N. Roberto Waurinio nuptæ. XII. *Ioannes* Ioannis filius ac successor duxit Mathildem, Arnulfo Mortaniæ domino ac Tornacensi Castellano progenitam, ex eaque liberos quattuordecim sustulit. Intra Laudensis monasterij claustrum iuxta parentem in magnifico iacet mausoleo. XIII. *Ioannes* Ioannis & Mathildæ filius duxit Beatricem Claromontanam, Radulfi Franciæ Comestabilis & Neellæ domini sororem, in prælio Groningano iuxta Cortracum an. 1302. cæsus. Liberos reliquit Simonem & N. alterum filium, & Guiottam: vt Quercetanus in Hist. Drocensi l. 1. c. 1. tradit.

XIV. Intra fines adolescentiæ mortuis fratribus, *Guiotta* paternas opes adiit, & per nuptias *Waleramo* Luxeburgio domino de Liney, Walerami filio, Henrici Blondi Comitis Luxeburgensis nepoti iuncta, Castellaniam Insulensem in familiā Luxeburgiam transtulit. XV. Ex eo coniugio natus *Ioannes* Luxeburgius, Castellanus Insulensis, duxit Alisā Guidonis Namurcensis filiam, *Guidonis* Flandriæ Comitis neptem, Richeburgi & Archingehemi dominum. XVI. Horum filius fuit *Guido* Luxeburgius primus Comes de Liney; qui duxit Mathildē, Guidonis III. Comitis S. Pauli filiam heredē, & ex ea genuit Waleramum, Ioannēm dominū de Beaurenoir, B. Petrum vrbis Aueniouensis patronum an. 1387. defunctum, Andream Ep. Cameracensem, & filias quattuor. XVII. Filiorum primogenitus *Waleramus* Comes S. Pauli & Castellanus Insulensis vnicā reliquit filiam Ioannam. XVIII. *Ioanna*, Comitatus S. Pauli, Castellaniæ, Insulensis & aliarum ditionum paternarū heres, nupsit Antonio Burgundo, Brabantię Duci, Philippi Audacis Burgundiæ Ducis filio. Ex eo matrimonio filij duo suscepti sunt, *Ioannes* & *Philippus*: quorum ille Ducatum Brabantiæ obtinuit

&

& Louanienſem Academiam anno 1425. condidit ; hic verò maternam adeptus hereditatem, Comitatum S. Pauli & Caſtellaniam Inſuleuſem tenuit.

Philippo abſque liberis defuncto, venit in eius ditiones, iure cognationis, *Petrus* Luxeburgius, Ioannis domini de Beaurevoir paulò antè memorati filius ; adeoque factus eſt S. Pauli Comes & Inſulenſis Caſtellanus. Petri filius & heres *Ludouicus* an. 1475. Pariſiis capite plexus fuit. Huius filius *Petrus* an. 1482. obiit. Vxor Maria Sabauda duas ipſi filias peperit, Mariam & Franciſcam Angiæ dominam ſine liberis defunctam. *Maria* Comitiſſæ S. Pauli, & Caſtellanæ Inſuleuſi prioribus nuptiis, & quidem ſterilibus, maritus obtigit Iacobus Sabaudus Rotundi-montis Comes, Condati & Lutoſæ toparcha, Ludouici Sabaudię Ducis filius; alteris *Franciſcus* Borbonius Comes Vindocinenſis. Suſcepti è Franciſco *Carolus* Dux primus Vindocinenſis idemque Caſtellanus Inſulenſis, & *Franciſcus* Comes S. Pauli, pater Mariæ nuptæ Leonoro de Orleans Duci Longevillæ. Carolus Antonium, Antonius ex Ioanna Albreta Henricum IV. Galliæ Regem, & hic Ludouicum XIII. ex Maria Medicæa genuit. Theobaldus, Sigeberto Tietbaldus, Francus nobili genere natus, floret: qui Vicentiæ in Venetis cella concluſus, duodecimo poſt anno moritur, ac multis à Deo miraculis pòſt obitum illuſtratur. Eius oſſa in Galliam ſunt deportata. *Sigebertus in Chronic.*

Bardo Ar. Moguntinus moritur, & ſuccedit Luitbaldus. *Contract.* Bald. Inſulanus Flandriæ Comes Hannoniam inuadit: qua ſubacta, Montibus Hannouiæ, Balduini filij ſui cum Richilde, Ragineri IV. Comitis filia & herede, Hermanni vidua, nuptias celebrat: ſicque Hannonia Flandriæ acceſſit. Hinc renatum cum Cęſare bellum. *Sigebert.* Imperator Lambertum Comitem Louanienſem, rebellare molientem & pro Flandro ſtantem, ad deditionem compellit. *Contract.* Berengarius Andegauenſis Archidiaconus impiam hęreſim excitat, quæ Chriſti corpus in Euchariſtię Sacramento contineri negat. Quem errorem cùm ſæpè à ſe damnatum repetiſſet, eum anno 1088. moriens poſtremò retractauit. Contra Berengarium multi ea ætate viri eruditi ſcripſerunt; & inter alios Theoduinus Ep. Leodicenſis. Cuius librum Durando itidem Epiſcopo Leodicenſi (quem an. 1025. obiiſſe ſuprà diximus) non rectè attribui, Claudius Robertus in ſua Gallia Chriſtiana contendit. In geſtis huius anni 1051. Chronicon Hermanni Contracti, ab Henrico Caniſio tomo 1. Antiquæ lectionis editum, definit. Ipſe Hermannus anno 1054. obiit: à cuius obitu Bertoldus Conſtantienſis hiſtoriam vſque ad annum 1100. proſequitur. 1051

Henricus, Henrici III. Imp. filius, Coloniæ ab Herimanno Archiepiſcopo baptizatur. *Scafnab.* 1052

Michael Conſtantinopolitanus & Leo Acridanus Epiſcopi Latinam eccleſiam ſcriptis oppugnant. Quos Leo IX. Papa epiſtolis, quæ exſtant, eruditè confutauit. Sequenti anno idem Legatos Conſtantinopolim miſit, Humbertum Siluæ candidæ Epiſcopum, & Fredericum S. Romanæ Eccleſiæ Cancellarium (poſteà Papam Stephanum IX.) cum Petro Amalphitano Epiſcopo. Qui benignè à Conſtantino Imperatore auditi, Nicetam Pectoratum, Studienſem apud Conſtantinopolitanos 1053

tanos monachum, quæ contra Latinos de Azymo, Sabbato & Nuptiis sacerdotum scripserat, retractare coëgerunt. Michaëlem verò Patriarcham in errore pertinacem publicè damnarunt; vt Wibertus in vita eiusdem Leonis l. 2. c. 9. Contractus & Scafnaburgius narrant. Nortmanni opidum *Ciuitatulam* cognominatū aggrediuntur. Leo IX. Papa cœptum iter versus Beneuentū prosequitur, & ab iisdem Nortmannis honorificè tractatur. *Wibertus l. 2. c. 13.* Bald. Insulanus Flandriæ Comes Lotharingiam incursans, Hoium opidum ad Mosam incendit. *Sigebertus.*

1054 God. Magnus Exdux Italiam latenter adit, Beatricem Frederici II. Mosellanorum Ducis filiam, Bonifacij Italiæ Marchionis anno superiore defuncti viduam, ducit. Fredericus, Godefridi Exducis frater, Constantinopoli à legatione in Italiam reuersus, fit monachus in Cassino monte: vt Scafnaburgensis & Leo Ostiensis narrant. Henricus, Henrici III. Imp. filius, Aquisgrani ab Hermanno Ar. Coloniensi Rex consecratur. Qua re peracta, Imperator contra Bald. Insulanum Flandrensem Comitem proficiscitur, Scaldim fl. transit, Lambertum II. Comitem Louaniensem, pro Balduino stantem, cum multis apud Tornacum perimit. *Sigeb.* Periit autem Lambertus XIII. Kal. Iulij, Niuellis conditus, vt Aduocatus illius ecclesiæ. Lamberto successit Henricus II. eius filius. *suprà pag. 222.* Hoc ipso anno & Lambertus Comes Lensensis, Eustathij Comitis Boloniensis frater, suprà pag. 263. memoratus, apud castellum Islense (nunc *Lille*) pro Flandro pugnans occubuit: vt Baldericus in Chron. Camer. l. 3. c. 70. narrat. Bernulfus Ep. Vltraiectinus moritur. Is ea in vrbe duo Canonicorum collegia, videlicet S. Petri & S. Ioannis Baptistæ, fundauit. Medietatem quoque collegij S. Saluatoris Vltraiecto Dauentriam transtulit, & Abbatiam ab Ansfrido Episcopo in Monte Sancto prope Amersfurtum collocatā, in vrbem Vltraiectinam transuexit: vbi & templum in honorem S. Pauli monachis condidit: vt Guil. Heda in historia Episcoporum Vltraiectensium narrat. Leonem IX. Papam an. 1054. obiisse Scafnaburgensis, Baronius & alij scribunt; sed Wibertus vitæ eius scriptor ad sequentem annum id refert.

1055 Gebehardus, Eistatensis anteà Episcopus, Idibus Aprilis, in Cœna Domini, Romæ Pontifex coronatur, & Victor II. appellatur. Henricus Imp. in Italiam mouet contra Beatricem, ægrè ferens eam Godefrido Exduci nuptam esse. Sed vbi Italiam ingressus est, Godefridus missis nuntiis significauit, se nihil minùs quàm rebellionem cogitare. Beatrix autem, dissimulato metu, Imperatori obuiàm processit. *Scafnaburg.* Bald. Insulanus Flandriæ Comes cum Godefrido Duce sæpè memorato, Fredericum Lotharingiæ inferioris Ducem ac Marchionem intra Andonerpum obsidet; sed concurrentibus Lotharingis ab oppugnatione desistit. *Sigebertus.*

Orientis siue Græcorum Imperatores ab anno 1028. *vsque ad annum* 1204.

Basilius Imperator anno 1025. & frater eius *Constantinus* anno 1028. mense Nouembri decessit. Exinde *Romanus Argyrus* coniugem priorem relinquere coactus, cum Zoë Constantini filia cepit Imperiū, ac demum

demum an. 1034. periit, eiusdem Zoës insidiis. Successit *Michael Paphlago* Zoës adulter, qua adiutante Romanum Argyrum interfecerat. Is parricidium suum detestatus, posteà monachum induit, & an. 1041. mense Decembri obiit. Paphlagone exstincto, summa rerum in Zoën recidit; quæ tanto ponderi imparem se sentiens *Michaelem Calaphatum*, Stephani, qui rem Siculam perdiderat, filium adoptauit ac fecit Augustum. Calæphatus huius beneficij oblitus, Zoën amouere cupiens, dum vulgi pertentat animos, illius studia in Zoën ac Theodoram sororem accendit: in quas subitò translatum est Imperium; cuius spes Calæphato cum oculis an. 1042. in perpetuum est erepta. *Constantinus* itaque *Monomachus*, ab Zoë thori pariter & Imperij consors factus, eodem illo anno 1042. coronatur. Huius Constantini Imp. impensis Hierosolymitanum Dominicę Resurrectionis templum à fundamentis an. 1048. est instauratum, quod ante 37. annos Saraceni euerterant: vt Tyrius l. 1. c. 7. narrat. Constantinus an. 1054. decessit: quo defuncto *Theodora* Zoës soror vno regnauit anno, obiitque an. 1055. mense Augusto. *Michael Stratioticus* post Theodoram à spadonibus palatinis ad Imperium euectus, anno vno Imperium gessit. Aduersùs quem *Isaacius Comnenus* an. 1057. Imperator salutatus est. Atq; hîc Georgij Cedreni Historia desinit. Isaacius biennio ac tribus mensibus exactis, desperata valitudine, Imperatorem an. 1059. designauit *Constantinũ Ducam*, & Studiensi cœnobio se inclusit. Hoc Constantino regnante Ioannes Xiphilinus Trapezuntius, ex monacho Constantinopolitanus Patriarcha, Dionis libros 20. posteriores in compendium redegit, & circa an. 1078. viuere desiit. Ducas autem an. 1067. obiit, relictis cum Eudocia coniuge filiis tribus, *Michaele Parapinacio* & *Andronico*, quos priuatus genuerat, & *Constantino*, quem Imperator procrearat, quique Porphyrogenitus ideo dictus est. Eudocia, contra insiurandum marito morienti datum, post septimum mensem *Romano Diogeni* nupsit, qui Andronici proditione, prælio victus, in Sultani Turcarum Principis potestatem venit, ac demum dimissus, & an. 1071. oculis per suos priuatus, decessit. Eudociâ in monasterium relegatâ, *Michael Parapinacius*, Constantini Ducæ filius, vitrico suo Romano Diogeni anno eodem 1071. sublectus est. Quo regnante *Nicephori* duo *Botoniates* & *Bryennius*, ille in Oriente, hic in Occidente (vbi Dyrrachio præerat) Imperium vsurparunt. Botoniates Turcarum fretus auxiliis 25. Martij Imperator solemni ritu creatur: Michael in Studiensi cœnobio, deposita purpura, vestem monasticam an. 1078. induit, cùm annos 6. & menses totidem præfuisset. Nicephorus Botoniates, principatus initio, Bryennium per Alexium Comnenum an. 1078. fregit, oculisque priuauit. Sed posteà ob insitam mollitiem ab Comnenis dignitate spoliatus, an. 1081. inter monachos adscriptus fuit. In hoc Imperatore Constantinus Manasses Historiam suam finit.

Ex Comnenis duobus *Isaacio* & *Alexio*, hic natu licet minor, anno 1081. ad Imperium peruenit; quòd bellicæ rei peritia præstaret. Is cùm properantibus in Terram sanctam, God. Bullonio duce, Belgis obsisteret, maxima Græcorum strage an. 1096. repulsus est. Obiit 1118. *Ioanne Comneno* (qui & Caloioannes) filio relicto successore. In hoc Historiam suam terminauit Zonaras, & ferè Curopalates. Caloioannes anno 1143. decessit, qui *Manuelem Comnenum*, natu licet

minorem filium, Isaacio alteri filio prætulit, atque Imperatorem esse iussit. Manuel è viuis excessit an. 1180. succedente *Alexio* filio, 12. circiter annos nato. Is Agnetem Ludouici Francorum Regis filiam sibi desponsam habuit, sed ab *Andronico* Manuelis patruele, quem Imperij consortem per vim acceperat, necatus est, nondū expleto 15. ætatis anno. Andronicus itaque solus an. 1183. imperare cœpit, & Agnetem Alexio desponsam sibi matrimonio iunxit. Post biennium, dum Isaacio Angelo molitur necem, populari orto tumultu, an. 1185. à furente plebe dilaniatus est. Hic finis Comnenorum fuit.

Isaacius Angelus à populo delatum Augusti nomen eo ipso anno accepit. Is Fredericum Imp. cognomento Barbarossam, cùm per Thraciam & Asiam peteret Palęstinam, intercludere conatus, magno suo damno, Latinorum in se arma conuertit. Ab *Alexio Angelo* fratre an. 1195. Imperium cum oculis ipsi ereptum est. Angelus, assumpto Comneni cognomine, annis 8. imperauit. Huius filiam Irenem Philippus Occidentis Imperator à quibusdam proceribus electus in matrimonio habebat. Ad eam Alexius eius frater Constantinopoli in Germaniam profugit: cuius hortatu Veneti, Dandulo Duce instigante, cum Balduino Flandriæ Comite aliisque proceribus militiæ sacrę adscriptis, societatem aduersùs Alexium Comnenum ineunt. Cumque Comnenus, capta incensaque vrbe Constantinopolitana, an. 1203. Debeltum fuga petiisset, Isaacius Angelus cœcus, cum *Alexio* filio, speciem pristinæ dignitatis Imperatoriæ recuperauit. Sequenti anno 1204. cùm aduersùs illos *Alexius Mursiphlus* per tyrannidem insurrexisset, Europæorum classis Constantinopolim 12. Aprilis expugnauit: primusque ex Latinis datus est Gręcis Imperator BALDVINVS Flandriæ Hannoniæque Comes suprà pag. 198. laudatus.

1056 Hermannus Ar. Coloniensis moritur; succedit S. Anno. Ad hunc Anselmus libellum suum; *De gestis Episcoporum Leodicensium* hoc anno misit. Henricus III. Imp. Victorem Papam Goslariæ magnifico apparatu excepit. Exinde à venatione rediens, cùm 17. diebus decubuisset, III. Nonas Oct. diem clausit extremum. Præsentes aderant, quasi ad funeris officium ex industria vocati, Romanus Pontifex, Aquileiensis Patriarcha, Ratisponensis Episcopus idemque patruus Imperatoris, præter innumerabiles alios cùm sacri tùm politici ordinis proceres. Regnum post patrem obtinuit filius eius HENRICVS IV. puer 5. annorum: sed administratio regni penes Agnetem Imperatricem aliquamdiu mansit. Conradus Baioariæ Dux, Henrici III. Imp. filius, moritur. *Scafnaburg.*

1057 Victor II. Papa in Italiam regressus, V. Kal. Augusti migrat ad Dominum: succedit 2. Augusti Fredericus (frater God. Magni Ducis Lotharienfis, qui Beatricē duxerat) olim Archidiaconus Leodicensis, tunc autem monachus & Abbas Cassinensis; estque Stephanus IX. nuncupatus. *Scafnaburg.* & *suprà pag.* 231.

1058 Lambertus Scafnaburgensis, Historicus, vestem monasticam ex Meginheri Abbatis Herfeldensis manibus accipit, & presbyter ordinatus peregrinationem Hierosolymitanam aggreditur; vt ipsemet narrat. Stephanus IX. Papa IV. Kal. Aprilis, Florentiæ agens, ad gaudium transiit Angelorum. Indicio sunt signa & prodigia, quibus sepulcrum eius in eadem vrbe vsque hodie diuinitus illustratur: ait Scafnaburgensis. Schismatici quidam eligunt Benedictum; sed *Nicolaus II.* sufficitur ab orthodoxis, adiutante Godefr. Magno Italię tunc Marchio-

Marchione. Otho Dux Sueuorum obiit: Ducatũ eius Rudolphus obtinuit, cui & soror Henrici Regis est desponsata. *Scafnaburg.*

Nicolaus Papa Romæ consecratur mẽse Ianuario; vt Leo Ostiensis & Baronius supputant. Lambertus Scafnaburgensis, peracta peregrinatione Hierosolymitana, ad monasterium suum Herfeldense XV. Kal. Octob. reuertitur. In pago Bracbatensi, iuxta Tornacum colubri prodigioso prælio inter se concurrunt. *Sigeb.* Notet hîc Lector, quidquid ab hac parte Scaldis est, Tornacum & Condatum vsque, pago olim Bracbatensi fuisse adscriptum. Extat diploma Gallico sermone ante annos ampliùs 300. conscriptum, quod Condatum in Brabanto, *Condéen Breban*, disertè collocat. Henricus Francorum Rex Philippum filium suum septennem Remis Regẽ vngi mandat die Pentecostes. Hinc itaque anni Regis Philippi in diplomatibus incohantur, quæ varia in nostra Notitia ecclesf. Belgij produximus. Henricus IV. Imper. prædia ecclesiæ Niuellensis in tres portiones diuidit: quarum prima Xenodochio, secunda Abbatissæ, tertia Canonicis & Canonissis (vt vulgò vocant) attributa fuit. *Not. ecclesf. Belgij c.* 89. Quam prædiorum diuisionem Lotharius Imper. an. 1136. ratam esse iussit. *Notitia c.* 147. 1059

Adela Bald. Insulani Flandriæ Comitis vxor, Roberti Francorum Regis vidua, in municipio Messinensi nobile virginum monasterium, & XII. Canonicorum collegium fundare incipit: vt ex illius monumentis didici. Post monasterium S. Martini de Campis à se fundatum, Henricus I. Franciæ Rex moritur; relictis filiis, Philippo in regno successore, & Hugone Veromanduorum Comite. *Sigebert.* 1060

Nicolaus Papa VI. Kalend. Augusti moritur; post tres menses Alexander II. sufficitur Agnete Imperatrice Cadelaum Episcopũ Parmẽsem protrudente. Vnde schisma enatum: de quo Bertoldus & Baronius. Marianus Scottus Chronographus claret, qui è Scottia in Galliam veniens, Coloniæ factus monachus, primò apud Fuldam, posteà apud Moguntiam reclusus est. *Sigebert.* Marianus ipse tradit se in Hibernia natum fuisse. Baioariæ Ducatus, quem Agnes Imperatrix, post mortem Conradi filij sui, hactenus administrauerat, ab eadem datur Othoni viro industrio. *Scafnaburg.* Florentius Hollandiæ Comes, cædem fratris sui Theoderici IV. vindicare volens, contra Hermanum Comitem Cuicensem, Wichardum Gelriæ Aduocatum, & alios confœderatos validas copias educit. Demum cum suis, in vico *Hemert* inter Mosam ac Vahalim, ab hostibus inopinatè superuenientibus XIV. Kalend. Iulij trucidatur, & in Egmondano cœnobio conditur: vt Ioannes Becanus, rerum Hollandicarum scriptor, narrat. Filium reliquit *Theodericum* V. suprà pag. 242. laudatum. 1061

Anno Ar. Coloniensis Henricum Imp. puerum à matre Agnete abstrahit, & Coloniæ retinet. Educatio itaque Regis, & rerum publicarum administratio aliquamdiu mansit penes Coloniensẽ & Moguntinum Archiepiscopos. His posthabitis, Adelbertus Arch. Bremensis, & Werenherus Comes, iuuenis ingenio atque ætate ferox, posteà apud Imperat. puerum gratiosi extiterunt. Inualescente demum audacia, in monasteria impetum aulici fecerunt, atque ea inter se sunt partiti; Rege ad omnia, quæ iussus erat, puerili facilitate annuente, vt Scafnaburgensis fusè commemorat. Ab his prauis initiis grauissima pòst in Ecclesiam ac Rempublicam incommoda redundarunt. 1062

1063 Eihamense monasterium prope Aldenardam à Bald. Insulano Comite eiusque coniuge Adela construitur. *Not. eccles. Belgij c. 92.* Sed Baldericus l. 2. c. 45. in Chron. Camer. ferè sic habet: *Est locus super Scaldim fl. quem dicunt Iham, vbi modernis temporibus Godefridus Comes Virdunensis & vxor eius Mathildis (erat enim eius prædium) castro munito, nauigium, mercatum ac teloneum statuerunt. Intra castrum verò monasterium in honorem S. Mariæ, deputatis Canonicis, fundauerunt. Extra autem Herimannus, Godefridi ac Mathildæ filius, duo monasteria struxit, vnum S. Laurentio, alterum verò S. Saluatori.* Quæ quidem vt inter se concilientur, notet Lector, Eihamense monasterium (*Eenham*) primùm à Godefrido Captiuo Comite Virdunensi, suprà pag. 231. laudato, circa annum 990. fuisse conditum; pòst anno 1034. à Bald. Barbato Flandriæ Comite, cum castro Eihamensi, vastatum, à Balduino autem Insulano an. 1063. fuisse instauratum, ac Benedictinis traditum; Waltero primo ibidem Abbate collocato, ex S. Vedasti cœnobio. Philippus Francorum Rex collegium Canonicorum, Harlebecæ propè Curtracum ab eodem Bald. Insulano eiusque coniuge Adela fundatum confirmat, diplomate Parisiis edito: quod in nostra Not. eccles. Belgij c. 91. legitur, vnà cum Alexandri II. Papæ & Balduini Ep. Nouiomensis ac Tornacensis tabulis in eamdem sententiam scriptis. Inter Robertum, Bald. Insulani filium natu minorem, & Gertrudem Florentij I. Hollandiæ Comitis viduam, Aldenardæ matrimonium tractatur. Pro hereditaria portione Roberto assignatæ sunt quinque insulæ Zelandicæ, Comitatus item Alostanus, cum quattuor Ambactis. Robertus in Hollandiam profectus cum Gertrude nuptias celebrauit, & nomine priuignorum mox bellum Hollandis seu Frisiis indixit, partem regionis subegit, indeque nomen Frisij sibi peperit. *Meyerus & suprà pag. 197. & 242.*

1064 Henricus Rex Romanorum Pascha Leodij celebrat. Sigefridus Moguntinus, Gunderus Bambergensis, Otho Ratisponensis & Guilielmus Vltraiectensis, Episcopi, & alij plurimi ad septem millia hominum autumnali tempore Hierosolymam proficiscuntur. *Scafnab.* Ex quo liquet frequentem & vsitatam illo etiam æuo fuisse peregrinationem Hierosolymitanam. Lietbertus Ep. Cameracensis Abbatiam S. Sepulcri (quæ est Benedictinorum, olim extrà nunc in vrbe Cameracensi) fundat ac dotat. Henricus IV. Imp. possessiones per Comites Hollandos ecclesiæ Vltraiectinæ ablatas restituit; interventu Frederici, Godefridi & Gerardi, Ducum Lotharingiæ. *Not. c. 93.*

1065 Henricus Rex, die tertia Paschalis hebdomadæ, Goslariæ gladio accingitur. Godefridus Magnus ex Italia redux Scutarius eius eligitur; Dux item Lotharingiæ inferioris & Aduocatus monasterij Stabulensis, loco Frederici Ducis nuper defuncti, constituitur: vt suprà pag. 238. ex Bertoldo, Continuatore Contracti, Scafnaburgio & Sigeberto docui; Drogo Ep. Taruanensis petente Bald. Insulano Fl. Comite eiusque coniuge Adela, dat talem libertatem ecclesiæ Messinensi, ab ipsis nuper fundatæ, qualem Bertefridus Ep. Ambianensis an. 664. suprà pag. 139. dederat ecclesiæ Corbeiensi. Eiusdem Messinensis ecclesiæ prædia, per Balduinum & Adelam collata, Philippus I. Francorum Rex an. 1066. confirmauit; diplomate Furnis dato, quod Goffridus Ep. Parisiensis, God. Bullonij patruus, vt Cancellarius signauit. *Not. eccles. Belgij c. 94.*

1066 S. Eduardus Angliæ Rex sine liberis moritur, & testamenti tabu-

lis

lis heredem regni scribit *Guilielmum Nothum* Normanniæ Ducem, Bald. Insulani Flandriæ Comitis generum. Idem Balduinus Insulensis Canonicorum collegium à se institutum dotat; & basilicam anno 1055. ædificari cœptam curat an. 1066. consecrandam; præsente Philippo Francorum Rege. Lietbertus Ep. Cameracensis, amotis Canonicis sæcularibus, regulares substituit in Cameracensi S. Autberti cœnobio. *Not. eccles. Belgij c.* 95. 96. Henricus IV. Rex Pascha Traiecti ad Rhenum celebrat. Eberhardus Ep. Treuerensis Sabbato sancto moritur: Cuno seu Conradus Præpositus Coloniensis post eum substituitur, sed mox à Theoderico Treuerorum Cõmite occiditur. Successit itaque Vdo, aliis Ado; vt Scafnaburburgius & Bertoldus narrant. De Cunonis cæde Sigebertus anno 1067. multis agit. Bozo Archidiaconus Leodicensis XV. Canonicos in Hoiensi S. Mariæ ecclesia collocarat. His alios totidem Theoduinus Ep. Leodicensis addidit, & eamdem ecclesiam, à fundamentis vsque ad laquearia à se perfectam, an. 1066. dedicauit; præsente Lietberto Ep. Cameracensi. Iidem Pontifices corpus S. Domitiani Episcopi ad dictam ecclesiam ex vetusta ędicula transtulerunt. *Not. c.* 97. Fidemiense monasterium in pago Cameracensi fundatur; cuius possessiones Odo Ep. Cameracensis posteà confirmauit.

Bald. Caluus Comes Flandriæ in Bergensis opidi regione inferiore ecclesiam in honorem SS. Martini & Winoci iam olim fundauerat, & Canonicos à se dotatos in ea collocarat, vnà cum sacro corpore B. Winoci. Exinde Bald. Barbatus, suscepto Flandrorum principatu, basilicam ampliorem in superiore eiusdem opidi parte construxerat, & ossa eiusdem S. Winoci cum Canonicis eódem transtulerat. Sed cùm delitiis Canonici diffluerent, idem Bald. Barbatus, iis amotis, monachos ex S. Bertini cœnobio euocatos an. 1029. substituit. Hos Bald. Insulanus, Barbati filius, Bergis in solemni curia Pentecostes existens, an. 1067. ampliter dotauit. *Not. eccles. Belgij. c.* 98. Gandaui templum S. Bauonis à Balduino Tornacensi & Lietberto Cameracensi Episcopis dedicatur, & ibidem corpus S. Macarij Episcopi eleuatur; Philippo Francorum Rege, Bald. Insulano Flandriæ Comite, eiusq; filio Balduino Hasnonio, præsentibus. Eodem anno Bald. Insulanus seu Pius, Kalendis Decembris viuere desiit; Insulis in templo à se condito sepultus; hoc addito epitaphio, quod etiamnum legitur: *Chi gist tres-haus, tres-nobles & trespoissant Princes Baudevvins li Debonnaires, iadis Contes de Flandres li Onzimes, qui funda cette eglize, & trespassa en l'an de grasses mil LXVII.* Adela Balduini vidua, post mariti obitum Romam profecta, ab Alexandro II. Papa sacrum velamen accepit; indeque reliquias S. Sidronij martyris attulit, & Messinensibus monialibus se iungens, ibidem piè vitam peregit. Bald. Insulano successit filius Balduinus cognomento Hasnonius & Montanus: *suprà pag.* 197. Is Geraldi montem à viro nobili Geraldo emit, muniuit atque in opidi formam redegit. Henricus IV. Rex Bertam, Othonis in Italia Marchionis & Adelheidæ filiam, accipit vxorem; nuptiasq; Triburiæ celebrat: vt Conradus Lichtenauius Abbas Vrspergensis, in Chronico tradit. 1067

Theodericus Comes Treuerorum, ob Cononem seu Conradum electum Episcopum Treuerensem è viuis sublatum, ab Henrico Rege in exilium missus, peregrinationem Hierosolymitanam suscipit. *Sigeb.* Henricus II. Comes Louaniensis moritur: succedit Henricus III. 1068

cus III. filius, qui an. 1083. Affligemiense monasterium condidit, & annis 28. pacatè rexit: *suprà pag.* 222. Balduinus Ep. Nouiomensis ac Tornacensis moritur; sufficitur Radbodo. Formiselense Canonicorum collegium à viro nobili Isaaco Formiselensi fundatur, & à Drogone Ep. Morinensi libertate donatur: qui quidem Canonici posteà an. 1100. regularem vitam sunt amplexi, *Meyerus*.

1069 God. Magnus Lotharingię Dux, rogante coniuge sua Beatrice, Sathanaci in ecclesia S. Dagoberti martyris monachos Gorzienses, amotis Canonicis, collocat; tabulis in arce Bulloniensi datis, quæ in nostra Not. eccles. Belgij c. 99. exstant. Ardulfus Ardæ dominus Canonicorum collegium in opido Ardensi, diœcesis olim Taruanensis nunc Boloniensis, in honorem S. Audomari fundat ac dotat: quod Balduinus itidem Ardæ dominus an. 1144. in Abbatiam ord. Præmonstratensis vertit. *Not. c.* 100. Henricus IV. Rex coniugem suam Bertam dimittere conatur; sed impeditur à Petro Damiani, viro doctrina vitæque innocentia claro, qui vt Legatus Apostolicus, à Nicolao II. Rom. Pontifice in Germaniam ea de caussâ missus, Regem Francofurti conuenit. *Scafnab.*

1070 Gerardus Alsatius Lotharingiæ Mosellanæ Dux moritur: succedit filius eius *Theodericus Strenuus*. Moritur item Godefridus Magnus Dux Lotharingiæ inferioris, & Virduni sepelitur. Cui filius eius *Godefridus* successit, præstantis quidem animi adolescens, sed *Gibbosus*. Ita Scafnaburgius & Sigebertus: sed Bertoldus scribit God. Magnum an. 1096. in vigilia Natiuitatis Christi obiisse. Vide suprà pag. 238. & 273. Ceterùm God. Magnus territorium Bulloniense iure hereditario possedit, & monachos Benedictinos, ex vicino S. Huberti cœnobio euocatos, in S. Petri ecclesia Bulloniensi constituit, dotauit, & Alexandri II. Papæ auctoritate firmauit: vt constat ex God. Bullonij diplomate à me producto cap. 116. in Not. ecclesiarum Belgij. Floret hodieque Cella seu Prioratus S. Petri Bulloniensis, à God. Magno primùm institutus, pòst à God. Bullonio, illius post God. Gibbosi obitum herede ac successore, copiosiùs dotatus. Aldenburgi in Flandria templum S. Petri à Radbodone Ep. Tornacensi dedicatur. Canonicorum collegium *Hasnoniense* in Benedictinorum monasterium à Balduino Hasnonio Fl. Comite conuertitur: nouum illius loci templum ab eodem Radbodone, itemque Lietberto Cameracensi & Reinero Aurelianensi, Episcopis, III. Nonas Iulias summa celebritate consecratur. S. Godelena, iussu Bertulfi mariti, strangulatur Gistellæ, secundo lapide ab Ostenda Flandrię opido. Estque ibidem posteà virginum Benedictinarum Abbatia, per Bertulfi ex altera coniuge filiam, constructa, nunc Brugis florens. Godeleuæ vitam & martyrium scripsit Drogo monachus Winocibergensis ad dictum Radbodonem Episcopum, qui beatæ martyris corpus anno 1088 è terra leuauit. Balduinus VI. Hasnonius Flandriæ Hannoniæque Comes XII. Kal. Augusti moritur, & Hasnonij sepelitur; vt suprà pag. 197. dixi. *Arnulfo* filio maiori Flandriam, *Balduino* autem iuniori filio Hannoniam testamenti tabulis assignauit, & fratri suo Roberto Frisio tutelam Arnulfi commisit. Quæ cùm illi denegaretur, obnitente Richilde Arnulfi matre, Robertus illius se hostem declarauit, & è contrà Richildis quidquid Robertus apud Flandros possidebat, vt Comitatum Alostanum, Ambactos quattuor, itemque insulas Zelandicas inuasit. Atque hæc origo funesti belli fuit, quod Flandriam diu

afflixit

afflixit. Robertus itaque Richildem cum filiis Flandria exturbauit: quæ Parisios fugiens à Philippo Rege auxilium petiit & impetrauit. Eustathius II. Comes Boloniensis & Lensensis, eiusque vxor Ida, parentes God. Bullonij Regis Hierosolymitani, Lensense Canonicorum in Artesia collegium, à maioribus suis fundatum, prædiis ac priuilegiis augent. Lietbertus Episcopus Cameracensis Lensense item templum in honorem Deiparæ consecrat. *Not. eccles. Belgij c.*101.

Comites & Duces Limburgenses.

HENRICVS I. Comes Limburgensis ex *Iutha* seu Iuditha; Frederici Lotharingiæ inferioris Ducis sexti filia, suprà pag. 237. memorata, *Henricum II.* genuit. II. HENRICVS II. God. Bullonio, an. 1100. in Syria sine liberis defuncto, in Ducatu inferioris Lotharingiæ anno 1101. ab Henrico IV. Imp. est suffectus, eodemque Ducatu postea ab eodem an. 1106. priuatus: & ideò Henricus Exdux vulgò nuncupatur. Vide quæ suprà pag. 239. diximus. Vxorem habuit *Adelam*, Walerami Comitis de Arlon filiam heredem.

III. WALERAMVS dictus Paganus, Henrici II. filius, Dux Limburgensis & Comes de Arlon, an. 1126. Ducatum Lotharingiæ inferioris patri ablatum, rursus à Lothario Imp. impetrauit: quem Conradus, Lotharij successor, an. 1138. eidem rursus abstulit: vt suprà pag. 239. & 240. docui. Ex N. coniuge filios tres reliquit, *Henricum* Ducem Limburgensem, *Waleramum* Comitem de Arlon, & *Gerardum*: ex quibus duo posteriores sine liberis obierunt. Fuit Aduocatus Abbatiæ S. Trudonis, & Subaduocatum habuit Gislebertum Comitem de Duraz, & circa annum 1139. viuere desiit.

IV. Henricus III. Walerami filius, cum fratre suo Waleramo Comite de Arlon, an. 1146. diplomati Cameracensi, quod in Not. eccles. Belgij c. 155. exstat, subscripsit. Duas habuit coniuges, *Laurentiam*, Theoderici Alsatij Flandriæ Comitis filiam, & alteram N. cuius nomen ignoratur. Ex posteriore liberos reliquit, *Henricum IV.* Ducem, & *Margaritam* Godefrido III. Brabantiæ Duci an. 1155. nuptam. Ceterùm Laurentia ob consanguinitatem dimissa, tres ex ordine posteà maritos habuit, *Iuanum* Caluum Comitem Alostanum, *Radulfum* Comitē Veromanduorū, & *Henricum* Cæcum Comitem Namurcensem ac Luxeburgensem: vt suprà pag. 267. & 246. narraui.

V. HENRICVS IV. Dux Limburgensis & Comes seu Marchio de Arlon, quattuor habuit filios, *Waleramū II.* Ducē, *Henricum* dominum Wassenbergæ in agro Iuliacensi, *Gerardum* dominum de Bornes in agro Limburgensi, & *Simonem* an. 1193. electum Leodicensem, qui Cardinalis Romæ an. 1195. obiit, ibidem in Lateranensi basilica conditus. Henricus IV. admodum senex an. 1221. decessit, in Rodensi Canonicorum regularium Abbatia conditus; vt Reinerus rerum Leodicensium scriptor & Albericus in Chron. tradunt.

VI. WALERAMVS II. duas habuit coniuges. Ex priore N. nati sunt, *Henricus V.* Dux Limburgensis, *Waleramus* cognomento Longus, dominus de Fauquemont, Monjoye & Poileuache, & N. vxor Frederici Comitis Isenbergēsis. Ex posteriore coniuge *Ermensinda*, Henrici Cæci Comitis Luxeburgensis filia herede (quā an. 1214. duxit) nati sunt, *Henricus I.* cognomēto Blondus, Comes Luxeburgensis & Marchio de Arlon, *Gerardus* dominus de Durbuy, Roussy & Villance, & *Catharina* vxor Matthæi II. Ducis Lotharingiæ Mosellanæ; vt pag. 232. docui. Ceterùm

Waleramus II. Dux Limburgensis & iure vxorio Comes Luxeburgensis, an. 1191. cum Richardo Angliæ Rege & Theoderico Cliuiæ Comite in Syria militauit: vt in Auctario Aquicinctino à nobis edito legitur. Idem Roberti-montense virginum cœnobium, ord. Cistertiensis, an. 1221. dotauit; exst[illegible] diploma cap 196. in nostra Notitia ecclesʃ. Belgij. Obiit [illegible], sepultus in dicta Rodensi Abbatia: vbi hoc eius epita[illegible] [illegible] inscriptum legi & exscripsi:

Iste [illegible] orbem:
[illegible] in Luceliburg
[illegible] : di[illegible] r eius.

VII. Henricus V. [illegible] fuit frater S. Engelberti Archiepiscopi Col[illegible] Comitis filia herede, suscepit *Waleramum III.* [illegible] lem, & *Adolfum* Comitem Montensem [illegible] infrà suo loco explicabimus. Ce[illegible] riticus V. Dux [illegible] burgensis & iure vxorio Comes M[illegible] an. 1227. in Terram sanctam profectus, exercitui ad Sageta[illegible] niendam præfuit: vt Albericus in Chron. & Marinus Sanutus narrant. Inde domum reuersus, manu armata castrum *Limburgum* ad Lenam fl. in diœcesi Coloniensi à fundamentis exstruxit, & sororis suæ filio (qui ex Frederico Isenbergæ Comite, S. Engelberti Ar. Coloniensis percussore, natus fuerat) tradidit: vt Leuoldus Northouius in Chronico Comitum Marcanorum narrat.

VIII. Waleramvs III. Dux Limburgensis, ex illa stirpe postremus, circa annum 1278. moriens, ex N. filiam vnicam reliquit *Ermengardem*, Rainaldo I. Gelriæ Comiti nuptam; quæ ante patrem sine liberis moriens, heredem reliquit *Adolfum II.* Comitem Montensem, Adolfi I. paulò antè memorati filium. Adolfus II. anno 1282. Ducatum Limburgensem *Ioanni I.* Brabantiæ Duci cessit. Ab illo tempore, Brabantiæ & Limburgi Ducatus manserunt vniti. Reliquos itaque Limburgi Duces infrà suo loco in serie Ducum Brabantiæ Lector reperiet.

[illegible] ites de Chisneio (Chiny) in districtu Luxeburgensi.

I. Arnvlfvs Comes de Chiny an. 1070. in Valle Aurea monasterium ædificare cœpit; adiutante *Mathilde*, God. Gibbosi Lotharingiæ Ducis coniuge. Obiit an. 1110. sepultus Metis in ecclesia S. Arnulfi. Duxerat N. filiam Hilduini Comitis de Roucy. II. Otho Arnulfi filius, cum Alide coniuge sua, Alberti III. Comitis Namurcensis filia, suprà pag. 245. laudata, monachis Benedictinis amotis, Canonicos regulares in Valle Aurea collocauit, probante Brunone Arch. Treuerensi. Basilicam nouam anno 1124. ab Henrico Ep. Virdunensi consecrandam curauit, & anno proximè sequenti viuere desiit. Othonis frater (non tamen vterinus) fuit Albero Episcopus Virdunensis.

III. Albertvs Othonis filius, cum *Agnete* coniuge, Rainaldi I. Comitis Barrensis filia, suprà pag. 270. memorata, an 1131. S. Bernardo Claræ-Vallis Abbati ac monachis ord. Cistertiensis Vallem Auream tradidit; promouente Alberone Ep. Virdunensi.

Hæc

Hæc ex archiuis dicti monasterij Vallis aureæ hausimus. Obiit verò Albertus circa an. 1163. & ex Agnete tres filios ac totidem filias reliquit, *Ludouicum* in Comitatu successorem, *Theodericum* dominum de Marlieres, *Arnulfum* Ep. Virdunensem, N. dominam de Hierges, matrem Alberti de Hierges Episcopi Virdunensis, *Idam* vxorem domini de Aspremont, & N. matrem Rogerij de Valchein: vt ex Alberico Quercetanus in Hist. Luxeburgensi docet.

IV. LVDOVICVS in obsidione Ptolemaidis an. 1191. periit; teste eodem Alberico in ms. Chronico. V. LVDOVICVS II. Ludouici filius, Comes de Chiny, duxit *Ioannam* Auesnensem, Iacobi Auesnensis filiam primogenitam, & ex ea tres sustulit filias, quarum primogenita fuit Ioanna; teste Balduino Auesnensi. Obiit autem Ludouicus II. an. 1226. iuxta auum Albertum in Valle Aurea sepultus; vt idem Albericus tradit. VI. IOANNA Comitissa de Chiny nupsit *Arnulfo* Comiti Lossensi, & ex eo genuit quattuor filios, & duas filias; in his *Ioannem* Comitem Lossensem, & *Ludouicum* Comitem de Chiny: vt idem Balduinus Auesnensis in ms. Genealogia Comitum Hannoniæ tradit.

VII. LVDOVICVS III. Comes de Chiny duxit Sibyllam, filiam Henrici II. Comitis Barrensis. Ludouico sine liberis defuncto, Comitatus de Chiny ad ARNVLFVM Comitem Lossensem, Ioannis suprà memorati filium, est deuolutus.

Comites Lossenses in diœcesi Leodicensi.

I. OTHO Comes Lossensis in diplomate Stabulensi (quod an. 1067. scriptum in Notitia eccles. Belgij c. 127. exstat) inter testes cum Alberto Comite Namurcensi recitatur. Duxit *Emmam*, aliàs Lutgardim, Alberti I. Comitis Namurc. filiam, in Genealogia S. Arnulfi & suprà pag. 245. memoratam: & ex ea genuit *Emmonem* Comitem Lossensem, & *Othonem* Comitem de Duraz Subaduocatum monasterij Trudonensis, patrem Gisleberti Comitis de Duraz. II. EMMO *Arnulfum* Comitem Lossensem, *Theodericum* & *Sophiam* Comitissam in Hungaria procreauit: vt Quercetanus in Hist. Comitũ Luxeburgensium c. 7. tradit. III. ARNVLFVS an. 1119. diploma ecclesiæ Antuerpiensis signauit, & an. 1135. *Auerbodium*, virorum ord. Præmonstratensis Abbatiam, fundauit. *Not. c.* 130. & 146. Genuit *Arnulfum* Comitem Lossensem, & *Imainam* Godefrido III. Brabantiæ Duci nuptam. IV. LVDOVICVS duxit *Ermensindam* de Reneke, Gerardi de Reneke & Heluidæ de Castel filiam; & ex ea genuit *Gerardum* Comitem Lossensem, *Lauretam* Theobaldi I. Comitis Barrensis vxorem, & N. matrem Ducis Bauariæ: vt ex Alberici Chronico docet Quercetanus in Hist. Comitum Barrensium. Ludouicus porrò Comes obiit an. 11[illegible] in Lossensi Beginagio conditus: vt Godefridus, monachus ad S. Pantaleonem Coloniæ, tradit in suo Chronico.

V. GERARDVS ex N. sorore Comitis Gelrensis quattuor genuit filios, *Ludouicum II.* Comitem Lossensem, *Gerardum* Comitem de Reneke, *Arnulfum* & *Henricum*: demũ in obsidione Ptolemaidis 1191. periit, teste Alberico. Idem Gerardus 1170. contra Radulfum Ep. Leodicensem bellum gessit, & *Herkenrodense* virginum ord. Cisterciensis monasterium ædificauit. VI. LVDOVICVS II. duxit Adam, Theoderici VII. Hollandiæ Comitis suprà pag. 241. memorati filiam,

& an. 1202. Comitatum Lossensem S. Lamberto donauit, & eumdem in feudum ab Hugone Ep. Leodicensi recepit. Idem prælio Steppensi 1213. interfuit, obiitque sine liberis an. 1218. vt & frater eius Henricus; teste Alberico. VII. Gerardus Comes de Reneke, Ludouici frater, filios reliquerat, *Ludouicum* & *Arnulfum*: quorum posterior ARNVLFVS patruo in Comitatu Lossensi successit: duxitque *Ioannam* Ludouici Comitis de Chiny & Ioannæ Auesnensis filiam heredem. Ex qua filios quattuor & filias duas, in his *Ioannem* Comitem Lossensem & *Ludouicum* Comitem de Chiny sustulit. VIII. IOANNES ex N. filia Comitis Iuliacensis genuit *Arnulfum III.* Comitem Lossensem, *Theodericum* dominum Heinsbergæ iure vxorio, & *Ioannem* dominum de Agimont. IX. ARNVLFVS III. Comes Lossensis patruo suo Ludouico Comiti de Chiny, sine liberis defuncto, in dicto Comitatu successit. Cum vxore sua *Margarita* an. 1296. & 1321. Hassletense Eremitarum Augustinianorum cœnobium dotauit. Liberos habuit, *Ludouicum* Comitem de Los & Chiny, *Arnoldum* & *Mariam* Godefrido Heinsbergæ domino, dicti Theoderici filio, nuptam. Notitiam nostram ecclesiarum Belgij cap. 226. consule, vbi & Stemma Lossensis atque Heinsbergensis familiæ reperies.

X. LVDOVICVS Lossensis & Chiniacensis Comes, an. 1336. sine prole mascula moriens, heredem nominauit *Theodericum* Heinsbergæ dominum, Mariæ sororis suæ ex Godefrido filium. Hinc nata est contentio de Comitatu Lossensi inter Episcopum Leodicensem & Dominos Heinsbergenses: de qua fusè scribit Ioannes presbyter in Gestis Episcoporum Leodicensium, to. 2. cap. 22. apud Chapeauillium. Ceterùm Ioannes Hocsemius in Historia Episcoporum Leodicensium cap. 22. scribit, post mortem Ludouici Comitis Lossensis, Adolfum Marcanum Ep. Leodicensem à collegio Canonicorum S. Lamberti, monitum fuisse, vt dictum Comitatum, ad Ecclesiam Leodicensem iure deuolutum, occuparet; sed ipsum frigidè egisse aut dissimulasse, in fauorem sororij sui domini Heinsbergensis; ideoque à Papa fuisse reprehensum. Exstat ea de re Consilium Oldradi Iureconsulti. Ioannes presbyter & alij rerum Leodicensium scriptores tradunt, Ludouicum postremum Comitem Lossensem & Chiniacensem obiisse sine liberis. Alij scribunt ipsi superstitem fuisse filiam *Margaritam*, cuius hoc cenotaphium hodieque exstat in Valle aurea, ord. Cistertiensis Abbatia, in Ducatu Luxeburgensi: *Hic iacet illustris domina Margareta, Comitissa de Loz & Chiny, Ludouici Comitis de Chiny & Ioanna de Blamont vnica filia: qua fuit Ioannis Ducis Lotharingia vxor (qui Parisiis veneno vitam finiit cùm Neapolim versus iter meditaretur, an. 1372.) & hic sepulta quiescit. Et quia sola vera heres remanserat, duo supradicti Comitatus diuisi alter ab altero fuere. Primum, de Loz scilicet, vsurpauit Adulfus à Marca, Leodicensis Antistes, post mortem Ludouici Comitis prædicta Margareta patris, qui obiit pridie S. Sebastiani anno 1336. vtpote quem eius auus Arnulfus, posteritatis spe destitutus vel diffisus, Hugoni Antistiti sponte in ara S. Lamberto sacra obtulerat. Alter verò, à morte prædicta Margareta, recidit in potestatem Wenceslai Luxemburgensis Ducis.*

1071 Treueris S. Paulini Episcopi corpus, olim è Phrygia, vbi exulauerat, allatum, cum Palmatij, Tyrsi & aliorum cælitum ossibus inuenitur: vt Sigebertus hoc anno & Scafnaburgensis proximè sequenti narrant. *Martyrol. Rom.* 31. *Aug.* 5. & 6. *Oct.* God. Gibbosus, Lotharingiæ inferioris Dux, adiutante Guilielmo Ep. Vltraiectensi, Frisiam seu Hollan-

Hollandiam inuadit. *Sigeb.* Adelbero III. Ep. Metensis moritur: & succedit Herimannus. *Scafnab.* Salefeldiæ, pulsis Canonicis, per Annonem Ar. Coloniensem monachi Benedictini substituuntur. Richildis, eiusque filius *Arnulfus* Flandriæ Comes, & Philippus Francorum Rex, 22. Februarij, à Roberto Frisio, Flandriæ inuasore, memorabili prælio prope Castellum Morinorum, *Cassel*, vincuntur. Inter alios cecidit *Arnulfus* Comes, meritò *Infelix* nuncupatus, quòd à patruo victus vitam ac Principatum sibi suisque ademptum amiserit. Richildis itidem victa Leodicum ad Henricum IV. Regem se contulit, ab eodẽ, vt & à Theoduino Ep. Leodicensi, auxiliũ imploratura.

Richildis grandi pecunia à Theoduino impetrata, God. Gibbosum Lotharingiæ Ducem, Albertum Namurcensem, Henricum Louaniensem, aliosque Comites in armorum societatem sibi adiungit, reparatoq; bello in Flandriam irrumpit. At Rob. Frisius è contrà Hannoniam aggressus, ad Broqueroiam hostes adeò fregit ac cæcidit, vt deinceps *Balduinus*, Arnulfi Infelicis frater, intra Hannoniæ maternæ limites se continuerit. *Scafnab.* Robertus exinde Flandriam pacificè possedit, & Philippo Franciæ Regi, olim hosti, fidem clientelarem, vt Flandrensis Comes, demum præstitit. Idem principatus sui initio (quòd Deo principique Apostolorum victoriam Casletanam ferret acceptam) multa per Flandriam templa, in honorem S. Petri, partim à fundamentis erexit, partim iacentia restituit. Casleti nominatim S. Petro Canonicos XX. & Torholti X. constituit. Hoc item anno possessiones monasterij S. Petri Gandensis suo diplomate confirmauit: quod in Not. nostra cap. 102. exstat. Idem Rob. Frisius apud *Watanas* Canonicos disciplinæ regularis instituit: cuius monasterij possessiones, nostra ætate, partim Episcopatui Audomaropolitano, partim Watanensi Soc. Iesu Collegio sunt attributæ. Heribertus Abbas Bertinensis Snelgerum vnum ex monachis suis mittit Alciacum (vbi tunc cella erat Bertinensi Abbatiæ annexa, *Aulcy les moines*, in Artesia) eumque primum illius loci Abbatem constituit. Quod deinde obtinuit: exstatque, lib. 5. Decretalium, Innocentij III. Rescriptum de Alciacensibus Abbatibus ex collegio monachorum Bertinensium sumendis. 1072

Petrus Damiani (cuius scripta exstant) in Domino obdormit. 1073
Alexander II. Papa moritur: succedit Hildebrandus monachus Benedictinus, *Gregorius VII.* nuncupatus: quem vitæ integritate multisque miraculis claruisse, tradit Scafnaburgensis illius æui scriptor. Quod addo, ne temerè quis credat Sigeberto, & aliis mira in odium huius Pontificis fingentibus. S. Anno Ar. Coloniensis Henricum IV. Regem deserit, & ad Episcopatum suum reuertitur: vnde Rex in præceps ruit. *Scafnab.* S. Ioannes Gualbertus, fundator Ordinis Vallis-Vmbrosæ, ad cælos migrat.

Cœlibatus sacerdotum, secundùm veteres Canones, à Gregorio VII. Papa seuerè indicitur. Sigebertus id malignè suo in Chronico interpretatur: sed nihil eum noui sanxisse, Scafnaburgensis, Baronius, Bellarminus & alij docent. S. Stanislaus Cracouiensis martyrio coronatur. 1074

Henricus IV. Imp. contra Saxones mouet: ad quod bellum comitati sunt Henricum Theodericus Strennus Lotharingiæ Mosellanæ seu superioris, & God. Gibbosus Loth. inferioris. Duces. *Scafnab.* Theoduinus Ep. Leodicensis moritur. Succedit Henricus, adniten- 1075

 te God.

te God. Gibboso, & consecratur à S. Annone Ar. Coloniensi, qui hoc ipso anno 4. Decemb. obiit, Sigebergæ in monasterio à se excitato conditus.

1076 Gozilo seu Godefridus Gibbosus, Dux Lothariugorum inferiorum, cùm esset in confinio Lotharingiæ & Flandriæ, in ciuitate quæ dicitur *Antvverpha*, occiditur, per insidias, vt putatur, Roberti Flandrensis Comitis, & Virduni sepelitur, non relictis liberis. *Scafnab.* Exinde Henricus IV. Imp. Pascha Vltraiecti celebrauit, ibique existens Ducatum Lotharingiæ inferioris filio suo *Conrado*, Marchiam verò Antuerpiensem *Godefrido Bullonio*, Gozilonis Ducis nepoti, Eustathij Comitis filio, *impigro & ad rem militarem acerrimo adolescenti*, tradidit: vt ex Scafnaburgensi suprà pag. 238. docui. Eumdem God. Bullonium auunculo suo in ditione Bulloniensi successisse, ibidem diximus. Guilielmus Ep. Vltraiectensis moritur, & succedit Conradus, anno 1085. demum ordinatus. *Scafnaburg.* Lietbertus Ep. Cameracensis & Atrebatensis die 22. Iunij moritur; vt eius tumuli inscriptio testatur. Post biennium, hoc est, anno 1078. *Gerardus II.* successit. Lietbertus porrò Benedictinorum Abbatiam *S. Sepulcri* in vrbe Cameracensi fundauit, & ibidem in *S. Auberti* cœnobium Canonicos regulares introduxit, clericis sæcularibus amotis: vt Baldericus l. 3. c. 77. commemorat. Idem in Monte S. Eligij prope Atrebatum regulares constituit, & S. Andreæ cœnobium in Castello Cameracesij perfecit. Gregorius VII. Papa Henricum IV. Regem excommunicat. *Scafnab.*

1077 Gregorius VII. per litteras à proceribus Teutonicis rogatus, vt ad discutiendam Henrici IV. Regis caussam in Germaniam veniret, Roma egreditur; ducatum ei per Italiam præbente *Mathilde*, God. Gibbosi Lotharingiæ nostræ vidua, Bonifacij Marchionis ac Beatricis Comitissæ filia: quæ hoc ipso anno magnam Tusciæ & Liguriæ partem S. R. Ecclesiæ dono dedit: vt Domnizo presbyter in eius vita narrat. Mathildis porrò, viuente adhuc marito, quandam viduitatis speciem, longissimis ab eo spatiis exclusa, prætulerat, cùm nec ipsa maritum in Lotharingiam, extra natale solum, sequi vellet, & ipse Lotharingici Ducatus administratione implicitus, tertio aut quarto vix anno Marcam Italicam inuiseret. Igitur Papa cùm in Germaniam properaret, audiens Henricum Regem iam intra Italiam esse, hortante Mathilde, *Canusium* (quod erat castellum munitissimum) diuertit. Henricus Mathildem ad colloquium euocauit, eamque promissis oneratam ad Papam transmisit, & cum ea socrum suam Adeleidem Comitissam, eiusque filium, Azonem insuper Marchionem Estensem & S. Hugonem Abbatem Cluniacensem; obsecrans vt ab excommunicatione absolueretur. Sed cùm promissis non staret, Germaniæ Principes nouum sibi Regem *Rodulfum* Sueuiæ Ducem elegerunt, eumque Sigefridus Archiepiscopus VII. Kal. Aprilis Moguntiæ vnxit: vt Scafnaburgius, Sigebertus & Bertoldus narrant. Agnes, Henrici IV. Regis mater, Romæ moritur. Suenoni Daniæ Regi defuncto succedit Haraldus filius. In Geisæ Hungarorum Regis mortui locum sufficitur Ladislaus. In gestis huius anni definit Historia Germanorum à Lamberto Scafnaburgensi, monacho Hersfeldensi, conscripta.

1078 Gerardus II. creatur Cameracensis & Atrebatensis Episcopus. Huic *Baldericus* Ep. Nouiomensis ac Tornacensis Chronicon Cameracense,

racense, à se conscriptum, dedicauit. Libet hîc subnectere quæ de Lietberti (in quo Balderici Chronicon desinit) successoribus in cathedra Cameracensi, subiunguntur in ms. codice monasterij Rubeæ Vallis, quod est Canonicorum regularium altero lapide à Bruxella. *Post Lietbertum in Episcopatu successit alter* Gerardus; *post hunc* Manasses *Suessionensis ecclesiæ clericus; post hunc* Gualterus *Tornacensis ecclesiæ Canonicus; post hunc* Odo; *post hunc* Burchardus; *post hunc* Lietardus, *post hunc* Nicolaus *Gosuini de Montibus frater, qui an.* 1167. *apud Vaucellas obiit, sed Cameracum translatus, sepultus est in vestibulo ecclesiæ B. Mariæ ante altare S. Ioannis Baptistæ. Post Nicolaum successit* Petrus, *filius Theoderici Comitis Flandriæ, & rexit annis quattuor: sed posteà, vt erat iuuenis, clericatum deposuit, vxore accepta Comitissa Niuernensi. Post hunc successit* Robertus *Præpositus Ariæ, & rexit in electione Ecclesiam Cameracensem per quinque menses, & à complicibus Iacobi Auesnensis, vt fertur, apud Condatum interfectus est, & apud Ariam tumulatus. Post hunc* Alardus *Archidiaconus eiusdem ecclesiæ successit, & rexit Ecclesiam anno & dimidio, & mortuus est plenus dierum. Post hunc successit* Rogerus, *frater Hellini Wauringani. Hic an.* 1179. *Concilio Romano, ab Alexandro Papa celebrato, interfuit, & ibidem in Episcopum consecratus est à Guilielmo Ar. Remensi in ecclesia S. Sabinæ.* Inter Rodulfum & Henricum Reges VII. Idus Augusti prælium atrox committitur: Rudolfus victoriam, sed cruentam obtinet. *Bertold.*

Adela, Bald. Insulani Flandriæ Comitis vidua, moritur, in monasterio Messinensi à se condito sepulta. Obiit item *Drogo* Ep. Moriuensis; & succedit *Hubertus*. Quo pulso, Lambertus per Rob. Frisium Flandriæ Comitem est superinductus. Illo item per Eustathium Aduocatum Taruanensem pulso, Taruanenses *Gerardum* sibi Antistitem elegerunt. Gregorij VII. Papæ epistolas ad Rob. Frisiū scriptas lege. Berengarius Romæ in Synodo hæresim suam tertiò abiurat. *Bertold.* S. Saluatoris cœnobium in insula Aquicinctina *(Anchin)* viri duo nobiles *Sicherus* & *Walterus* ædificare incipiunt. Insulam ipsis dono dederat *Anselmus de Riboldimonte* vir potens in Ostrouandia. Gerardus II. Ep. Cameracensis & Atrebatensis primum illis Abbatem præfecit Alardum monachum Hasnoniensem. *Not. eccles. Belgij c.* 103. Hoc tempore Turci in Oriente super Arabes & Saracenos præualuerant. Armeniam itaque ac Syriam incursantes, Antiochiam inter reliquas vrbes capiunt. *Sigeb.* 1079

Gregorius VII. mense Martio Henricum IV. Regem iterùm excommunicat; Henricus Guibertum Antipapam creat. *Bertold.* Rodulfus & Henricus Reges, medio Octobri in Saxonia prope Elstram, prælio inter se concurrunt: in quo Rodulfus Rex God. Bullonij manu (vt quidam tradunt) cæsus occubuit, pòst Mersebурgi sepultus. *Sigeb. Bertold.* Flonense Canonicorum regularium cœnobium, ad Mosam in diœcesi Leodicensi, à Rodulfo & Lamberto fratribus, eorumque consanguineo Fulcuino, militibus, fundatur; vt Ægidius monachus Aureæ Vallis c. 12. narrat. Rob. Frisius Flandriæ Comes monasterij Messinensis ab Adela matre sua conditi (*visis*, vt ipse loquitur, *tot miraculorum signis in eodem loco*) possessiones confirmat. *Not. eccles. Belgij c.* 104. 1080

Metis Concilium habetur, in quo *S. Arnulfus* fit Suessionum Episcopus, & Lambertus Morinensis deponitur: vt ex Hariulfo in Arnulfi vita c. 25. & ex Gregorij VII. Papæ l. 9. epist. 34. datur intelligi. Ioannes Curopalates Græcus Historiam ab anno 811. vsque ad hunc annum conscripsit. Henricus IV. Rex magno cum exercitu in Italiam 1081

liam profectus, Romam obſidet. Eidem filius Henricus V. naſcitur. Decliuinnum ſeu Ticliuinnum (*Dickleuenne*) vetus municipium ad Scaldim inter Gandauum & Aldenardam eſt ſitum; cuius in Diuiſione regni Lotharienſis an. 870. ſuprà pag. 192. fit mentio. Quo in loco Benedictini monaſterium excitauerant; quod inde an. 1081. ad Geraldimontem à Gerardo II. Ep. Cameracenſi eſt tranſlatum. *Not. c.* 104. Richildis Hannoniæ Comitiſſa, eiuſque filius ac ſucceſſor Balduinus, fundant Abbatiam S. Dionyſij in Broqueroia, quæ eſt Benedictinorum prope Montes Hannoniæ. *Not. c.* 105. Marianum Scottum à Chriſti ortu ad hunc vſque annum (ætatis ſuæ *56.*) perduxiſſe ſuum Chronicon ſcribit Sigebertus. Quo fit, vt meritò dubitent eruditi, an pars Chronici, ab orbe condito vſque ad Chriſti ortum, Mariano præfixa, ſit ipſius opus. Henricus IV. Rex Romam iterùm obſidet, ſed fruſtrà. Itaque in Longobardiam reuertitur, Guiberto Antipapa Tibure relicto. Germaniæ Principes, in locum Rodulfi defuncti, Regem ſibi ſufficiunt HERIMANNVM Comitem Salmenſem, Giſleberti Comitis Luxeburgenſis filium: cuius ſtemma ſuprà pag. 231. explicuimus. Ab iſto Herimanno originem trahit familia Comitum Salmenſium, in Arduenna, Alſatia & Auſtria illuſtris.

Comites Salmenſes in Arduenna, Alſatia & Auſtria.

- Herimānus ex Comite Salmenſi in Arduenna 1081. Rex Roman. ob. 1088.
  - Otho Comes de Rineke duxit Gertrudem Comitiſſam de Benthem.
    - Otho II. Com. de Rineke & Benthem 1148.
      - Otho III. obiit ſine liberis ante patrem.
    - Sophia vx. Theoderici VI. Co. Holl.
      - Florentius III. Comes Hollandiæ.
      - Otho IV. Comes de Benthem.
      - Liberi alij ſuprà pag. 243.
  - Herimannus II. Com. Salmenſis 1131.
    - Henricus I. Com. Salmenſis duxit heredem de Blāmont. ob. 1170.
      - Henricus II. Comes de Salmes & Blanmont in Lutharingia.
        - Henricus III. obiit ante patrem,
          - Henricus IV. Com. Salmenſis in Arduenna, obiit 1278.
            - Guilielmus Com. Salmenſis in Arduenna 1314.
              - Henricus.
        - Fredericus Com. de Blāmont & Salmes in Alſatiā.
          - Henricus duxit Sibyllā Barrenſē ſup. p. 271.
            - Ioannes Com. Salmenſis in Alſatia.

HERIMANNVS I. Comes Salmenſis in Arduenna, Giſleberti Comitis Luxeburgenſis filius ſecundò genitus, an. 1081. Rex Romanorum à proceribus Germaniæ creatus, demum an. 1088. viuere deſiit, ſepultus Metis in Lotharingia. Ex N. coniuge duos ſuſtulit filios, *Othonem* Comitem de Rineke, & *Herimannum II.* Comitem Salmenſem. Otho duxit Gertrudem heredem Comitatus de Benthem, & ex ea genuit *Othonem II.* Comitem de Rineke & Benthem, & *Sophiam.* Otho III. Comes de Benthem, Othonis II. filius, Henrici VI. Imp. diploma Vltraiectinum ſignauit, quod in noſtra Notitia eccleſ. Belgij c. 179. exſtat; obiitque ſine liberis. SOPHIA, Othonis II. Comitis Benthemienſis ſoror, & Othonis III. heres, nupſit *Theoderico VI.* Hollandiæ Comiti, & ex eo genuit *Florentium III.* Hollandiæ Comitem, Othonem IV. Comitem de Benthem, & alios vtriuſque ſexus liberos, ſuprà pag. 243. à nobis commemoratos.

HE-

II. HERIMANNVS II. Comes Salmensis in Ardnenna an. 1131. vixit, duxitque N. filiam Theoderici I. Comitis de Montbeliart & Bar suprà pag. 270. laudati. III. HENRICVS I. Herimanni II. filius, Comes Salmensis in Arduenna, duxit N. heredem Comitatus de Albo monte (*Blanmont* seu *Blanckenheim*) in Lotharingia, & circa an. 1170. viuere desiit. IV. HENRICVS II. Henrici I. filius, Comes de Salmes in Arduenna & de Blanmont in Lotharingia, duxit *Iuditham*, filiam Frederici à Lotharingia Comitis de Bitsche, suprà pag. 274. memorati; & struxit castrum Salmense in Alsatiæ & Lotharingiæ confinibus: vt ex Richerio in Historia monasterij Senoniensis Quercetanus docet. Idem Henricus II. ex Iuditha duos genuit filios, *Henricum* III. familiæ Salmensis in Ardnenna propagatorem, & *Fredericum* Comitem de Blanmont, familiæ Comitum Salmensium in Alsatia & Austria conditorem.

V. HENRICVS III. obiit ante patrem, relicto filio *Henrico* IV. Comite Salmensi in Arduenna. Hic an. 1278. moriens, ex Clementia de Rosoy filium reliquit Guilielmum. Guilielmus *Henricum* V. & Henricus V. *Guilielmum* II. procreauit. Guilielmus II. ex filia Gerardi de Prouny *Ioannem*, Ioannes *Henricum* VI. sustulit. Henricus VI. *Henricum VII.* & *Mariam* Engelberto Comiti Hirsuto nuptam genuit. HENRICVS VII. (nisi fallor) duxit *Isabellam* de Glimes, aliàs de Brabantia, Louanij apud Franciscanos sepultam; periitque an. 1408. in prælio Othensi apud Tungros, sepultus Leodici ad S. Iacobum, non relicta sobole.

Ceterùm duæ primariæ sunt stirpes Comitum Salmensium; videlicet *Arduennensis* & *Alsatica*. Ex his stirps Arduennensis pro insigni geminos Salmones rubeos, stirps autem Alsatica geminos Salmones argenteos in scuto præfert. Ex Alsatica stirpe prodierunt Comites Salmenses in Austria hodieque potentes; ex quibus fuit Nicolaus Comes Salmensis, quem Carolus V. Imp. an. 1531. Equitem Velleris aurei creauit. Salmensis porrò in Alsatia Comitis Pauli filiam heredem Christinã matrimonio sibi iunxit Franciscus à Lotharingia Comes Vaudemontanus, Henrici Lotharingię ac Barrinum Ducis pater: sicque ditio Salmensis in Alsatia cum Ducatu Lotharingico fuit coniuncta.

Weterico monacho Blandiniensi longè lateque contra sæculi vitia acriter concionante, quinque viri nobiles, inter quos *Gerardus Niger* eminebat, illius sacris monitionibus moti mundi curis valedicunt, & Affligemij, loco tunc inculto ac siluis horrido, monasterium exstruere incipiunt: quod anno 1086. Henricus III. Comes Louaniensis, eiusque frater God. Barbatus posteà ampliter dotarunt. Henricus IV. Rex capta, Vrbe Leonina, Guibertum seu Clementem Pseudo-papam in Vaticana sede per vim collocat. *Munsteriense* B. Mariæ cœnobium, à Conrado I. Comite Luxeburgensi, Herimanni Germaniæ Regis fratre, in diœcesi Treuerensi conditur: quod olim extra, nunc intra muros vrbis Luxeburgensis visitur. *Not. c.* 106. *& suprà pag.* 232. 1083

Henricus IV. Rex Lateranense palatium, feria quinta ante Dominicam Palmarum, occupat, & die Paschatis à suo Antipontifice coronatur. Sed mox, adueniente Roberto Guiscardo Nortmanno, in Germaniam rediit. Gregorius VII. Papa Vrbe relicta, Casinum montem petiit, indeque Salernum se contulit. *Leo Ost.* 1084

In Aldeburgensi apud Flandros templo, Deiparæ cultu ac miraculis celeberrimo, *S. Arnulfus* Ep. Snessionensis monachos Benedictinos, Roberto Frisio Flandriæ Comite & Radbodone Ep. Tornacensi probantibus, collocat. Hoc ipso in loco idem S. Arnulfus an. 1087. obiit ac sepultus fuit, multis clarus miraculis. Vitam eius scripsit Hariulfus Abbas Aldeburgensis, quam Surius edidit, sed omissa præfatione triplici. Ingelramus dominus Lilariensis *Hammense* monasterium in Artesia & Balduinus Comes Gisnensis *Andrense* fundant, probante Girardo Morinensi Episcopo; monachis Benedictinis ex Carofenensi apud Pictones cœnobio euocatis: vt Iperius in ms. Chronico Bertinensi, & nos in Not. c. 108. docuimus. *S. Bruno* Coloniæ Agrippinæ natus, in vasta eremo apud Gratianopolim in Gallia, monasterium ædificare incipit. Hinc origo ordinis Cartusiani. Riboldimontensis seu Ribodimontensis S. Nicolai, Benedictinorum (*Ribomont*) in diœcesi Landunensi anno 1084. fundatur ab Ansello seu Anselmo de Riboldimonte, viro in Ostrouandia potente. *Notit. eccles. Belgij cap.* 71.

1085 Gregorius VII. Papa, die 25. Maij, Salerni moritur ac sepelitur. Hoc ferè tempore Gerardus II. Ep. Cameracensis & Atrebatensis Strumense virginum Benedictinarum cœnobium (*Estrun*) primo lapide ab Atrebato ædificare cœpit: quod circa annū 1110. Paschalis II. Papa confirmauit. *Not. c.* 126.

1086 Richildis Hannoniæ & Flandriæ Comitissa mense Martio moritur, & Hasnonij iuxta Balduinum maritum sepelitur. *Gnisius to.* 3. *c.* 29. *& suprà pag.* 209. Henricus Louanij & Bracbatensis patriæ Comes, itemque Aduocatus ecclesiæ Niuellensis, monasterium Affligemiense fundat ac dotat. *Not. cap.* 109. Balduinus (qui posteà Hierosolymitanus est dictus) Comes Hanuoniæ basilicam S. Mariæ maioris in vrbe Valentianensi, à se & matre sua Richilde magnificè ædificatam, & à Gerardo II. Ep. Cameracensi consecratam, monachis Benedictinis Hasnoniensibus tradit. *Not. cap.* 108. Desiderius Abbas Casinensis die Pentecostes eligitur Papa, & Victor III. nuncupatur. *Bertoldus.*

1087 Balduinus Hannoniæ & Valentianarum Comes benefacit monasterio Hasnoniensi. *Not. cap.* 110. Guilielmus Rex Angliæ & Dux Nortmanniæ moritur: succedit filius Guilielmus Rufus. Victor III. Papa moritur XVI. Kal. Octobris. S. Arnulfus Ep. Snessionensis, ex Comitibus Namurcensibus originem trahens, in Domino obdormit: *suprà pag.* 245. *&* 295. S. Anselmus Ep. Lucensis, qui pro Gregorio VII. Papa contra Henricum IV. Regem steterat, Mantuæ in exilio 18. Ian. moritur. Hoc ipso anno aut proximè sequenti *S. Canutus* Daniæ Rex, pro zelo Christianæ religionis, martyr occubuit. Is ex Adela, Roberti Frisij Flandriæ Comitis filia, genuit *Carolum Bonum* Flandriæ Comitem, *Olaum* qui regnum Carolo debitum occupauit, & *Ericum* Olai in regno successorem: vt Saxo Grammaticus in hist. Danorum l. 13. narrat.

1088 Gislebertus de Gandano, Balduini toparchę Alostani filius tertiò genitus, à Lotberto Abbate Hasnoniensi emit alodium in Alost, Rasseghem & Lede. In quo alodio idem Gislebertus an. 1096. cœnobium monialium Benedictinarum fundauit, quod inde an. 1107. Forestum (*Vorst*) prope Bruxellam est translatum. *Not. c.* 110. 119. *& sup. pag.* 267. Berta Hen. IV. Regis coniux moritur, & Spiræ sepelitur.

Anno

Anno sequenti idem Henricus Coloniæ vxorem duxit N. Vtonis Marchionis viduam. VRBANVS II. Papa IV. Idus Martij consecratur. Fuit is ex illustri apud Francos familia *de Chastillon sur Marne* procreatus: cuius stemma in Not. eccles. Belgij cap. 115. reperies.

God. Bullonio ab Henrico IV. Germaniæ Rege datur Ducatus Lotharingiæ inferioris, quem Conradus eiusdem Henrici filius hactenus possederat. *Sigeb. & suprà pag.* 238. Herimannus Ep. Metensis, acer Gregorij VII. Papæ defensor, ad sedem suam reuertitur; expulso Brunone inuasore. Præpositum ecclesiæ S. Donatiani Brugensis Robertus Comes perpetuum Flandriæ Cancellarium constituit. *Not. c.* 112. Coloniæ post Siguinum Herimannus ordinatur Archiepiscopus. *Sigeb.* 1089

Herimannus Ep. Metensis moritur. Vrbanus II. Papa Tolosæ Synodum habet circa Pentecosten. S. Bernardus in Burgundia nascitur. Metis corpus S. Clementis, primi illius vrbis Episcopi, inuentum leuatur. Herimannus Comes Salmensis, suprà pag. 296. laudatus, post Rodulfum Rex Germaniæ creatus moritur. *Sigeb.* 1090

Apud Brugas in templo Deiparæ collegium sacerdotum à Radbodone Ep. Tornacensi instituitur. Enersamense regularium cœnobium in agro Furnensi incohatur; Waltero Canonico Casletensi dotante. Henricus Episc. Leodicensis moritur, & succedit Otbertus. Henricus IV. Rex Mantuam & alia Italiæ castella expugnat & capit. *Sigebertus.* 1091

Odo patria Aurelianensis, Tornaci tunc Rector scholarum, monasterium S. Martini Tornacense construere incipit; Radbodone Episcopo & Canonicis ecclesiæ cathedralis fundum donantibus. Idem Odo cum sociis suis anno 1093. vestem monasticam induit: post ex Abbate an. 1108. factus Episcopus Cameracensis, demùm an. 1113. obiit. Odonis commentarius in Canonem Missæ, ad Wolbodonem monachum Affligemiensem scriptus, hodieque exstat. Gerardus II. Ep. Cameracensis & Atrebatensis moritur, mense Augusto. Post cuius obitum magna fuit altercatio de successore constituendo. Quam occasionem amplexi Atrebatenses, vt proprium sibi Episcopum eligere possent, ab Vrbano II. Papa anno 1093. impetrarunt. *Not. c.* 115. Elegerunt itaque *Lambertum* Archidiaconum Tarüanensem. Cameracensis autem populus *Manassem*; clerus verò *Gualterum* sibi Episcopum elegit. Iuo, ecclesiæ S. Quintini Bellouacensis Præpositus, ab Vrbano II. Papa consecratur Episcopus Carnutensis. Scripsit inter alia Epistolas plurimas, rerum isto æuo gestarum plenas. Idem Canonicorum regularium disciplinam iniuria temporum collapsam restituit, & per Galliam propagauit, ac primò quidem in Bellouacensi, pòst in Carnutensi, aliisque diœcesibus. Abbatiam S. Ioannis Carnutensis in Valle, ex sæculari in regularem an. 1099. conuertit. Ad meliorem vitam transiit an. 1115. Idibus Decembris. 1092

Robertus Frisius Flandriæ Comes in viuis esse desinit, & Casleti in crypta S. Petri sepelitur. Succedit filius eius *Robertus*, pòst Hierosolymitanus dictus: *suprà pag.* 197. Lacensis Abbatia Benedictinorum in diœcesi Treuerensi, prope Antonacum, fundatur ab Henrico Comite Palatino Rheni, eiusque coniuge Adleide. *Not. c.* 114. Thomas 1093

presbyter Loënsis circa an. 1050. ecclesiam suam in Canonicorum regularium cœnobium verterat. Hoc anno *Philippus* Comes Loënsis, Roberti Frisij filius, Comitatum suum Loënsem cœnobio huic attribuit. *Not. c.* 114. Situm est monasterium istud in diœcesi Iprensi, olim Præpositura, nunc Abbatiæ titulo ab an. 1623. gaudens, ex indulto Apostolico. Conradus, Henrici IV. Regis filius, à patre deficiens in Italiam fugit, & Rex ab Archiepiscopo Mediolanensi coronatur. Aimericus Abbas Aquicinctinus templum ac monasteriolum S. Georgij martyris, iuxta castrum Hesdiniense (*Hesdin*) ædificare incipit: cui coadiutores fuerunt *Engelramus* Comes Hesdiniensis & *Ernulphus* vir nobilis. Anno 1099. ex Lidda vrbe Palæstinæ, pro ecclesia Aquicinctina, transmissum est brachium S. Georgij, ab Anselmo de Riboldimonte, suprà pag. 295. laudato: quod an. 1100. Robertus Flandriæ Comes eò detulit; vt in Chronico ms. Aquicinctino legitur. Lanfrancus Archiep. Cantuariensis moritur; succedit Anselmus.

1094 Anno 1094. ineunte Lambertus Romæ ab Vrbano II. Papa consecratur Episcopus Atrebatensis. Gualterus paulò pòst adueniens etiam approbatur; sed Cameracensis tantummodò Antistes futurus: estque Remis à Rainaldo Archiepiscopo deinde consecratus. Vrbani Papæ epistolæ plures ad Rainaldum, & Rainaldi ad Lambertum, extant mss. Atrebati in basilica cathedrali. God. Bullonius ecclesiam S. Petri, in municipio Bulloniensi sitam, monachisque Benedictinis ab auo suo Godefrido Magno Lotharingiæ Duce traditam, prouentibus amplioribus dotat. *Not.* 116. *& suprà pag.* 288.

1095 Henricus III. Comes Louaniensis Tornacum profectus, ad Euerardum illius loci Castellanum, in hastiludio perimitur, & Niuellis sepelitur. *Sigeb.* Fratri sine mascula prole defuncto successit *God. Barbatus*: *suprà pag.* 222. Rainaldus Ar. Remensis 21. Ianuarij Atrebati obiit: successit Manasses. VRBANVS II. Papa, impulsu Petri Eremitæ, mense Nouembri, in Claro monte Aruerniæ vrbe Synodum celebrat, pro recuperatione Terræ sanctæ. Inter alia hic decretum fuit, *vt quotquot sacra huius via voto se obligarent, vinificæ Crucis salutare signum vestibus imprimerent, & in humeris portarent illius memoriam, cuius passionis locum visitare proposuerant*: vt Guil. Tyrius l. 1. c. 16. loquitur. Itaque signo Crucis se muniuerunt, Hugo Magnus Philippi Francorum Regis frater, Veromanduorum Comes; Robertus Flandrensis, Robertus Nortmanniæ Comes, Guilielmi Anglorum Regis filius, Stephanus Carnutensiũ & Blesensium Comes, Ademarus Podiensis, Guilielmus Ep. Arausicensis, Raimundus Comes Tolosæ, God. Bullonius Lotharingiæ nostræ inferioris Dux, Balduinus & Eustathius eius fratres, Balduinus de Burgo, Hugonis Comitis Registensis filius, Balduinus Comes Hainaucorum seu Hannoniensium, Rainaldus Comes Arausicensis, Hugo Comes S. Pauli, Henricus de Asca Brabantus, Petrus Eremita Ambianensis, Boamundus Tarentinorum Princeps, Roberti Guiscardi Apuliæ Ducis filius, Tancredus eius sorore genitus, & alij plurimi. *Tyrius l.* 1. *c.* 17.

1096 God. Bullonius, ad bellum sacrum se accingens, Otberto Ep. Leodicensi castellum ac ditionem *Bulloniensem* mille trecentis argenti & tribus auri marcis vendidit. Balduinus Hannoniæ Comes, similiter ad Terram sanctam profecturus, eidem Otberto Episcopo castellum *Coninum*, an. 1096. mense Maio, vendidit. Et verò maior fuit vtriusque

Anni vulgaris Christi.

quæ vendentis, quàm ementis gloria. *Not.c.* 117. Apud Sathanacum God. Magnus Lotharingiæ Dux, eiusque vxor Beatrix, monachos Benedictinos, ex cœnobio Gorziensi euocatos in ecclesia S. Dagoberti martyris collocarant. Hos ab Arnulfo Comite pulsos God. Bullonius eiusque frater Balduinus, cùm hoc ipso anno Sathanacum venissent, in integrum restituerunt, & copiosiùs dotarunt. *Not.* 116. Fulgentius Abbas Affligemiensis, opibus Giselberti Aloſtani, cœnobium virginum Benedictinarum prope Aloſtum fundat, quod an. 1107. *Foreſtum* prope Bruxellam est translatum. *Not.c.*119.*& suprà pag.* 267. Mense Martio anni 1096. *Walterus Sensauerius* vir nobilis, cum ingenti multitudine, primus sacrum iter arripuit, & per Germaniam transiens in Hungariam se contulit. Non multò pòst *Petrus Eremita*, cum quadraginta circiter millibus hominū, Lotharingia, Franconia, Bauaria, Austria & Hungaria transcursis, demum Constantinopolim cum Sensauerio peruenit. Anno eodem, die 15. Augusti, *God. Bullonius*, conuocatis sociis, iter aggressus est. Bullonij castris se adiunxerunt, Balduinus frater ipsius, Balduinus Hannoniensis, Hugo S. Pauli Comes cum filio Engelramo, Rainardus Comes Tullensis cum fratre Petro, Balduinus de Burgo, Henricus & Godefridus Ascani, Cuno Comes Montis acuti, & alij plurimi. Hi omnes vno comitatu 20. Septembris in Austriam, & peragrata Hungaria Constantinopolim peruenerunt. *Guil. Tyrius.* His addantur Anselmus de Riboldimonte, & Giſlebertus Aloſtanus, suprà pag. 295. & 267. laudati. Omitto alios penè innumerabiles, quos Tyrius aliique scriptores bellorum sacrorum enumerant.

Ceterùm vt ad God. Bullonium reuertamur, antequam in iter is se daret, vt expeditionem suam Deo ac S. Michaeli, militiæ cælestis principi, commendaret, Antuerpiæ collegium XII. Canonicorum, in honorem eiusdē S. Michaelis, instituit ac dotauit. Quod collegium ex S. Michaelis templo ad basilicam Marianam anno 1124. translatum; & aliis totidem Canonicis decursu temporis auctum nunc est cathedrale. Ida Comitissa Boloniensis (filiis suis God. Bullonio, Eustathio & Balduino consentientibus) villam *Genapiam* dat monachis Affligemiensibus; anno profectionis Christianorum contra paganos in Hierusalem. Diploma Idæ & God. Bullonij sigillis firmatum Gerardus Comes de Gelre, & frater eius Henricus, Godescalcus de Iacea, Henricus de Cuck, Cono de Monte acuto & Walterus de Grimbergis signarunt. *Not. eccleſ. Belgij c.*119.

Comites & Duces Gelriæ, itemque Comites Sutfaniæ.

S. MEGENGOSVS seu Megengaudus Gelriæ toparcha Vilicense cœnobium in diœcesi Coloniensi fundauit, & ex Girberga, Godefridi Comitis seu Ducis cuiusdam filia, genuit *Godefridum*, *Irmentrudem*, *Alueradam*, N. Abbatissam monasterij B. Mariæ in vrbe Coloniensi, & *Adelheidem* Abbatissam Vilicensem. Adelheidæ vita per Bertradam scripta apud Surium exstat; & de ea eiusque patre Megengoso nos in Fastis Belgicis 5. Feb. & 19. Decemb. egimus. Sunt autem Vilicæ duo hodie collegia, vnum Canonicorum, alterum verò nobilium virginum Canonicarum, à S. Megengoso eiusque vxore ampliter dotata.

- Otho Comes Sutfaniæ & Gelriæ 1074.
  - Mathildis vxor Ludolfi.
    - Henricus Co. Sutfaniæ 1138. sine lib.
    - Cuno.
  - Gerardus Co. Gelriæ 1096.
    - Henricus Co. Gelriæ & Sutfaniæ 1145.
      - Gerardus II. sine lib.
      - Otho II. 1188.
        - Henricus.
        - Gerardus III. Co. Gelriæ 1224.
          - Otho III. Claudus 1234.
            - Ex 1. Margarita.
            - Ex 2. Rainaldus Co. 1288.
              - Rainaldus II. Dux I. Gelriæ 1339.
                - Ex 1. Mathildis.
                - Elisabeth.
                - Maria vx. Guilielmi Ducis Iuliac.
                - Margarita.
                - Ex 2. Rainaldus III. Dux Gel.
                - Edoardus Dux Gel.
              - Guido.
              - Philippus.
              - Margarita.
              - Philippa.
              - Elisabeth.
            - Ermengardis.
          - Henricus Ep. Leod.
        - Otho Ep. Vltr.
        - Adelheidis.
        - Margarita.
      - Theodericus.
      - Agnes.
      - Catharina.
      - Margarita.
    - Arnoldus Ep. Colon.
  - Henricus.

I. Otho Comes de Zutphen & Gelre diploma à S. Annone Ar. Coloniensi (de prædiis Coloniensi & Nouesiensi ecclesiis ab Euerardo Comite Cliuensi eiusque coniuge Berta donatis) an. 1074. scriptum signauit. Liberos reliquit, *Mathildem* Sutfaniæ Comitissam, *Gerardum* Gelriæ Comitem & *Henricum*. Mathildis nupsit Ludolfo, filio Ezzonis seu Eremfridi Comitis Palatini ac fundatoris Brouwilerensis; & ex eo peperit Henricum Sutfaniæ Comitem, & Cunonem, sine liberis defunctos. Qui quidem Henricus Sutfaniæ Comes anno 1138. diploma Vltraiectense in Not. eccles. Belgij cap. 149. signauit.

II. Gerardvs Othonis filius, Comes Gelriæ, cum Henrico fratre suo, diploma Affligemiense, in cit. Notitia c. 119. productum, an. 1096. signauit. Is filios reliquit, *Henricum* in Comitatu Gelrensi successorem & *Arnoldum* Ep. Coloniensem, quem Eugenius III. Papa in Concilio Remensi an. 1151. deposuit.

III. Henricvs vt Gelriæ Comes tria Conradi II. Imp. diplomata an. 1145. & Frederici I. Imp. diploma Antuerpiense an. 1157. signauit: exstantque ea in cit. Notitia c. 154. & 169. Idem consobrino suo Henrico Sutfaniæ Comiti, sine liberis defuncto, in Comitatu Sutfaniensi successit: atque ex eo tempore Comitatus Gelrensis & Sutfaniensis manserunt vniti. Henricus porrò liberos reliquit, *Gerardum II.* & *Othonem II.* Gelriæ Sutfaniæque Comites ex ordine, *Theodericum*, *Agnetem* Henrico Cæco Namurcensi ac Luxeburgensi Comiti, suprà pag. 246. laudato nuptam, *Catharinam* & *Margaritam*.

IV. Gerardvs II. in tabulis à Philippo Ar. Coloniensi an. 1183. scriptis, c. 162. in cit. Notitia, nominatur vt testis. Ex Ida, Matthæi & Mariæ Comitissæ Boloniensis filia, prolem non sustulit.

V. Gerardi II. frater & successor Otho II. expeditioni sacræ sub Frederico I. Imp. an. 1180. interfuit. Idē pacta inter Brabantos, Colonienses & Gelros, an. 1203. cum fratre suo Theoderico signauit. *Not c. 179.* Ex Richarda (Gerardi Comitis Iuliacensis, vt quidam tradunt, filia) *Henricum* qui cælebs obiit, *Gerardum III.* Gelriæ Sutfaniæque Comitem, *Othonem* Ep. Vltraiectensem, *Adelheidem* & *Margaritam* procreauit. Sepultus iacet in Campensi monachorum ord. Cistertiensis Abbatia prope Rhenobercam.

VI. Gerardvs III. pacta inter Brabantos & Colonienses an. 1208. & 1217. signauit. *Not. c. 184.* Cum *Margarita* coniuge sua & *Othone* filio,

filio, an. 1224. in matris suæ Richardæ gratiam, Ruræmondæ virginum ord. Cistertiensis monasterium ædificauit. *Not. c.* 199. Idem Cartusianorum & Franciscanorum monasteria Ruræmondæ excitauit. Ex N. Nassonia priore coniuge duos suscepit filios, *Othonem III.* & *Henricum* Ep. Leodicensem. Altera eius vxor fuit *Sophia*, Henrici I. Brabantiæ Ducis filia; quę marito superstes Ruræmondæ in monialium cœnobio Abbatissam egit, & maritum ibidem sepultum luxit.

VII. OTHO III. Claudus an. 1237. cum Henrico Herenbergæ domino super Aduocatia Embricensi transegit, & an. 1268. Ruræmondensi virginum ord. Cistertiensi cœnobio benefecit. *Not. c.* 209 & 222. Duxit primò *Margaritam* Theoderici Cliuiæ Comitis filiam, & ex ea genuit *Margaritam* Enguerano IV. domino de Coucy nuptam: vt ex Genealogia familiæ de Coucy 1303. Gallicè scripta constat. Secundò duxit *Philippam* de Ponthieu, Radulfi II. domini de Coucy viduam, Rainaldi I. & Ermengardæ matrem. Condidit monialium ord. Cistertiensis cœnobium prope Gochum, quod Vallis Comitis (*Grauendale*) dicitur, ibidem sepultus.

VIII. RAINALDVS I. duas habuit coniuges, *Ermengardem* Walerami III. Ducis Limburgensis filiam, sed sterilē, & *Margaritam* Guidonis Flandriæ Comitis filiam, anteà Alexandro Alexandri Regis Scotiæ filio nuptam. A Ioanne I. Brabantiæ Duce an. 1288. in prælio Woringano captus, non antè dimissus fuit, quàm Brabanto ius omne suum ad Ducatum Limburgensem cessisset. Pacis conditiones ac tabulæ exstant apud Emundum Dinterum in ms. Brabantiæ historia. Idem *Thilense* S. Walburgis Canonicorum collegium anno 1315. ad vrbem Arnhemiensem transtulit; quod illustri Dominicæ Crucis parte, ex municipio *Dodenvverde* translata, nobilitauit. A filio cognomine demùm captus, an. 1326. in carcere obiit. Liberos ex Margarita Flandrensi reliquit, *Rainaldum* II. *Guidonem*, *Philippum*, *Margaritam*, *Philippam* & *Elisabetham*. Ex his Philippa Waleramo Falcoburgi domino nupsit.

IX. RAINALDVS II. ex Comite Dux I. Gelriæ à Ludouico IV. Bauaro an. 1339. creatus (*Not. c.* 228.) Cartusianos prope Arnhemium & Carmelitas in opido Gelrensi collocauit ac dotauit. Ex priori coniuge *Sophia*, Florentij Bertoldi Mechlinię domini filia, quattuor sustulit filias, *Mathildem*, *Elisabetham*, *Mariam* Guilielmo Duci Iuliacensi nuptam, & *Margaritam*. Sophia an. 1336. obiit, vt Frossardus l. 3. narrat. Ex altera coniuge *Eleonora*, Eduardi Angliæ Regis filia, *Rainaldum* & *Eduardum*, Gelrię Duces ex ordine, procreauit. Eleonora duo Franciscanorum monasteria condidit, Dauentriæ ad Isalam vnum, Harderuici alterum. Eius maritus Rainaldus II. an. 1343. decessit, in Valle Comitis sepultus.

X. RAINALDVS III. cognomine Pinguis Cartusiam prope Arnhemium constituit. A fratre Eduardo an. 1361. captus, annos nouem & menses tres in carcere egit: post cædem fratris liber factus, iterùm rebus Gelricis præfuit menses tres; & an. 1271. ad plures abiit, sepultus in Valle Comitis, nulla sobole relicta ex Maria Ioannis III. Brabantiæ Ducis filia.

XI. EDVARDVS Rainaldum fratrem, vt dixi, multis annis captiuum tenuit. Anno 1371. in prælio prope vicum *Baesvvilder* inter Rhenum & Mosam cecidit, nondum ducta coniuge. In *Rainaldo* III. & *Eduardo* fratribus stirps mascula veterum Gelriæ Comitum defecit. Horum

Anni vulgares Christi.

rum soror MARIA, vt dixi, nupsit Guilielmo Duci II. Iuliacensi, peperitque ex eo *Guilielmum* & *Rainaldum* IV. Duces Iuliacenses ac Gelrenses ex ordine, & *Ioannam* Ioanni domino de Arckel nuptam. IOANNES Arckelensis genuit *Guilielmum* qui cælebs an. 1417. in prælio prope Gotichemium ante patrẽ periit, & *Mariam*. Maria ex Ioanne Egmondæ domino genuit *Arnoldum* Gelriæ Ducem & *Guilielmum* Egmondæ dominum.

- Maria Rainaldi Ducis I. Gelrensis filia, Guilielmi Ducis Iul. vxor.
  - Guilielmus Dux Iul. & Gelr. ob. sine lib. 1402.
  - Rainaldus IV. Dux Iul. & Gelr. sine lib. 1423.
  - Ioanna vx. Ioannis dom. de Arckel ob. 1428.
    - Guilielmus de Arckel cælebs ob. ante patrem 1417.
    - Maria de Arckel vx. Ioannis dom. Egmondæ.
      - Arnoldus Egmondanus Dux Gelriæ obiit 1468.
        - Adolfus Dux Gelriæ obiit 1477.
          - Carolus Dux Gelriæ obiit sine lib. 1538.
          - Philippa.
      - Guilielmus dominus Egmondæ 1478. Eq. v. a. ob. 1483.
        - Ioannes Comes I. Egmondæ ob. 1516.
          - Ioannes Com. II. Egm. & Gauera ob. 1528.
            - Carolus Co. III. cælebs ob. 1541.
            - Amoraldus Com. IV. Princeps Gaueræ ob. 1568.
              - Philippus
              - Amoraldus.
              - Carolus.
                - Ludouicus.
              - Filiæ IX.
            - Margarita.
        - Fredericus Com. Buræ ob. 1500.
          - Florentius Eq. v. a. 1505.
            - Maximilianus Eq. v. a. ob. 1548.
              - Anna vx. Guiliel. Nassouij.
                - Philippus Princeps Arausi. ob. 1617.

XII. GVILIELMVS, Mariæ Gelricæ & Guilielmi Ducis Iuliacensis filius primogenitus, ex *Catharina*, Alberti Bauari Hollandiæ Hannoniæque Comitis filia, prolem non sustulit, an. 1402. sepultus apud Cartusianos Arnhemienses cum vxore. XIII. RAINALDVS IV. Guilielmi frater & in Ducatibus successor, similiter sine liberis an. 1423. obiit, in Cartusia Arnhemiensi iuxta fratrem conditus. Quo defuncto *Arnoldus Egmondanus*, Mariæ Arckelensis filius, in Ducatu Gelrensi, & *Adolfus de Iuliaco*, Dux I. Montensis in Ducatu Iuliacensi, iure sanguinis successerunt. Adolfi frater & heres Guilielmus genuit Gerardum Ducem Iuliacensem ac Montensem, Gerardus Guilielmum, Guilielmus Mariam Ducissam Iuliacensem ac Montensem Ioanni Duci Cliuensi nuptam: vt suis infrà locis docebo. Egmondanæ porrò familiæ stemma lib. 1. Donationum Belgicarum cap. 136. explicui.

XIV. ARNOLDVS Egmondanus, Dux VI. Gelriç, ex *Catharina*, Adolfi Marcani Ducis Cliuensis filia, sustulit *Eduardum* qui puer obiit, *Adolfum* in Ducatu successorem, *Mariam* N. Regi Scotiç, Margaritam N. Duci Bauariæ nuptas, & *Catharinam* quæ cælebs permansit. Arnoldus porrò an. 1465. ab Adolfo filio captus in carcere diu detentus fuit: ideòque offensus pater Ducatum Gelriæ & Ducatum Sutfaniæ Carolo Audaci, Burgundiæ Brabantiæque Duci, an. 1467. vendidit, obiitque 1468. sepultus Grauiæ ad Mosam.

XV. ADOLFVS (qui capto patre an. 1465. Ducatum Gelrensem inuaserat) ex Catharina Borbonia *Carolum* in Ducatu successorem, & *Philippam* Renato II. Lotharingiæ Duci nuptam, procreauit; ceciditque an. 1477. ad Tornacum à Francis tunc occupatum.

XVI. CAROLVS Adolfi filius & heres, Francorum auxiliis subnixus, contra Austriacos continenter bellum gessit, & demùm an. 1538. decessit, summo in templo Arnhemij conditus, nullis ex

vxore

vxore relictis liberis. XVII. Quo è viuis sublato, *Guilielmus* Cliuensis ac Iuliacensis Dux Gelriam Sutfaniamque sibi armis vindicare conatus fuit: sed veteris actionis iure, fœderumque legibus ac copiis bellicis subnixus CAROLVS V. Imp. anno 1543. demum prævaluit.

Martio mense God. Bullonius, nauigiis instructis, Bosphorũ Thracium traiiciens, exercitũ suum ex Græcia in Bithyniã, Asiæ prouinciã, transuexit. Boamundus Princeps Tarentinus, qui ante ingruentẽ hiemem, cum Tancredo sororis suæ filio, & Guilielmo Marchione copiisque Italicis, Adriatico mari transito, Dyrrachium vsque peruenerat, peragrata Bulgaria, Paschali tempore, prope Constantinopolim in complexum God. Bullonij venit. Hugo Magnus Philippi Fr. Regis frater, & Robertus Flandriæ Comes, qui hieme ineunte ex Bario Apuliæ vrbe Dyrrachium appulerant, lustrata Constantinopoli, haut multo pòst Bullonio & Boamundo in Asia se adiunxerunt. His deinde accessêre, Raimundus Comes Tolosanus, Ademarus Podiensis, Guilielmus Arausionẽsis, Episcopi, Rainbaldus Comes Arausionensis, Guilielmus de Monte Pessulano, & alij plurimi. Cùm & Petrus Eremita (qui in Bithynia locisque finitimis cum suis hiemauerat) reliquis se iunxisset, copiis omnibus in vnum velut corpus conflatis, Europæi Heroës, medio mense Maio, Nicæam vrbem obsederunt, pulsisque Turcis demum expugnarunt. *Tyrius.* Europæi Laodiceam expugnant. Lambertus Ep. Atrebatensis Aridagamantiense, nunc *Aroasiense* Canonicorum regularium cœnobium, prope Bapalmam Artesiæ opidũ, ab Heldemaro presbytero eiusque discipulo Conone ædificari cœptum, suo diplomate, hoc anno 1097. firmat. Idem *Montis S. Eligij* cœnobium, à Fulberto Episcopo incohatum, & à Lietberto itidem Episcopo ac prædecessore suo regularibus Canonicis traditum, prouentibus auget. *Not. c.* 120. Ceterùm Aroasia fuit olim caput famosæ Congregationis Canonicorum regularium, Aroasiensis hinc dictæ: de qua in Originibus nostris Monasticis, Coloniæ editis, fusè egimus. 1097

Europæorum exercitus 3. Iunij Antiochiam expugnat. S. Robertus Abbas Molismensis Cistertiense monasterium in Burgundia construere incipit; opibus Odonis I. Burgundiæ Ducis, suprà pag. 248. laudati. Hinc origo Ordinis Cistertiensis. Vide Chronicon nostrum Cistertiense. Lancea Dominica per Christianos in Oriente inuenitur: quam posteà in præliis felici successu prætulerunt. *Sigebertus.* Ida. God. Bullonij mater, dotat S. Bertini monasterium in Artesia. *Not. eccles. Belgij cap.* 121. 1098

Coloniæ post Herimannũ Fredericus ordinatur Archiepiscopus. Ierosolyma, die 15. Iulij à Latinis capitur, God. Bullonio omnium primo muros transcendente. Regnum *Ierosolymitanum* eidem Godefrido omniũ consensu est delatũ. *Sigeb. & suprà pag.* 239. *Antiochia* Boamundo Tarentinorum Principi, *Edessa* Balduino Bullonij fratri, *Galilæa* Tancredo sororis Boamundi filio, cesserunt. Vrbanus II. Papa IV. Kal. Augusti moritur: Paschalis II. succedit. Ioannes Bonus, ex Canonico regulari in Monte S. Eligij Archidiaconus Atrebatensis, creatur Morinensis Episcopus, qui laudatissimè annis 30. præfuit. Eo adiuuãte, sex monasteria in diœcesi Morinensi partim sunt incohata, partim absoluta, videlicet S. Martini *Iprense*, *Loënse* & *Euershamẽse*, Canonicorũ regularium, *Borburgense* & *Merckemense*, monialium Benedictinarum, itemque *Gisnense*: vt Iperius in ms. Chronico Bertinensi commemo- 1099

rat. Ex his *Iprense* an. 1559. à Pio IV. Papa versum est in Canonicorum sæcularium cathedrale collegium. *Merckemensis* cœnobij prouentus Iprensi Soc. Iesu collegio sunt attributi. *Borburgensis* monasterij (quod est nobilium virginum) fundatrix fuit *Clementia*, Roberti Ierosolymitani Flandriæ Comitis coniux, Othonis Guilielmi Burgundiæ Comitis, suprà pag. 254. laudati filia, & Calixti II. Papæ soror: quæ an. 1129. moriens, ibidem est condita. Eadem Clementia *Auesnense* Benedictinarum similiter monialium cœnobium, apud Bapalmam Artesiæ opidum, circa an. 1128. condidit: quod bellis Gallicis sæuientibus, inde ad castrum Bellomottæum, haut procul Atrebato, circa an. 1565. est translatum. Conradus Ep. Vltraiectinus, templi & collegij Mariani Canonicorum illa in vrbe fundator, feria 4. Paschæ à quodam architecto Frisio perimitur: vt ex ms. illius ecclesiæ Chronico didici.

1100 Guilielmus Rex Anglorũ moritur: frater eius Henricus succedit. God. Bullonius Rex Ierosolymorum, idemque Dux Lotharingiæ inferioris & Marchio Antuerpiensis, 18. Iulij Ierosolymis moritur. In regno successit frater *Balduinus*, in Ducatu autem ab Henrico IV. Rege an. 1101. suffectus fuit *Henricus* Comes Limburgensis. *Sigeb. & suprà pag.* 239. Bertoldi Constantiensis presbyteri Chronicon definit. Belli Loci monasterium, in diœcesi tunc Morinensi, nunc Audomarensi, prope vicum *Choques* in Artesia, à Canonicis regularibus ædificatur: quod Robertus & alij Domini Betuniæ (*suprà pag.* 268.) posteà dotarunt.

1101 Henricus IV. Rex Pascha Leodici celebrat. Conradus, Henrici Regis filius, à patriis moribus alienus, in Italia viuere desiit. S. Bruno, Cartusiani ordinis conditor, moritur in Calabria. Ad Aquas curtas (*Eaucourt*) in diœcesi Atrebatensi, Odo presbyter ædificat monasterium Canonicorũ regularium, probante Lamberto Ep. Atrebatensi. *Not. c.* 122. Andennam villam, ab Alberto III. Comite Namurcensi virginibus in ecclesia Andennensi famulantibus restitutam, itemque possessiones monachorum & Canonicorum Laubiensium Henricus IV. Imp. confirmat. *Not. c.* 122. Wenemarus Castellanus Gaudensis (*suprà pag.* 252.) in Bornehem Flandriæ municipio, ad veterem Scaldis alueum, fundat Abbatiam Canonicorũ regularium. Hi posteà 1120. Benedictinum vitæ institutum amplexi, monachis Affligemiensibus sese adiunxerunt. *Not. c.* 123. 131. Henricus Crassus Frisiæ Comes prope vicum Nagel interficitur: vt in ms. Chronico Vltraiectino ecclesiæ Marianæ legitur.

1102 Mathildis Tusciæ Comitissa, God. Gibbosi Lotharingiæ inferioris Ducis vidua, Tusciæ & Liguriæ opida an. 1077. Ecclesiæ Romanæ dederat. Hanc donationem tabulis Canusiæ datis an. 1102. confirmauit. *Not.* 124. *& suprà pag.* 233. 238.

1103 Otbertus Ep. Leodicensis corpus S. Odæ virginis è terra eleuat, & decenter collocat in ecclesia Rodana, quæ nunc est collegiata Canonicorum in diœcesi Siluiducensi.

1104 Balduinus Rex Ierosolymorum Turcis eripit Aconem seu Ptolemaïdem.

1105 Manasses Ep. Cameracensis cùm vestem monasticam induisset, *Odo*, primus Abbas S. Martini Tornacensis, ipsi in Episcopatu successit. Robertus Ierosolymitanus Flandriæ Comes, in Terra sancta militans, monasterium S. Andreæ Apostoli prope Brugas

institui

instituì per vxorem suam Clementiam insserat. Hanc fundationem ipse domum redux, an. 1105. auxit, & Baldricus Ep. Tornacensis ac Nouiomensis (cuius exstat Chronicon Cameracense) eamdem confirmauit. Idem Baldricus ecclesiam Tiletanam Canonicis Harlebecanis donauit. *Not. c.* 125.

Lambertus Ep. Atrebatensis confirmat possessiones Lensensis collegij Canonicorũ in Artesia; Ida God. Bullonij matre, Eustathio Boloniensium & Lensensium Comite, eiusque coniuge Maria, petentibus. *Not. c.* 125. Henricus IV. Imp. Leodici IV. Idus Augusti moritur, inde Spiram posteà deportatus. Patri in Imperio HENRICVS V. successit. Henricus Limburgensis, Dux Lotharingiæ inferioris (qui pro Henrico IV. Imp. contra Henricum V. eius filium steterat) capitur; & Ducatus, eius ab eodem Henrico V. datur GODEFRIDO BARBATO Comiti Louaniense.

Duces hereditarij Lotharingiæ inferioris, & Brabantiæ.

I. GODEFRIDVS BARBATVS, Comes Louaniensis, ab Henrico V. Imp. Dux Lotharingię inferioris (vt suprà pag. 222. & 239. dixi) an. 1106. creatus, Ducalem dignitatem, cum Marca Antuerpiensi, vt hereditariã primus ad posteros transmisit. Is duas habuit coniuges *Idam* & *Clementiam* Calixti II. Papæ sororem. Ex Ida sustulit *Godefridum* suum in Ducatu successorem, *Henricum* monachum Affligemiensem, Aleidem 1120. Henrico Angliæ Regi, *Idam* Theoderico Cliuiæ Comiti nuptam, & *Claritiam*. Guil. Camdenus in sua Britannia bis liberis adiungit *Ioscelinum de Louanio*, cui coniugem attribuit *Agnetem* filiam heredem *Guilielmi Percy*. Ex nostratibus Historicis nemo istius Ioscelini meminit. Camdenus dicit ipsum in Angliam traiecisse cum sorore sua Aleide, & ibi domicilium fixisse. Godefridus porrò Barbatus 1140. obiit, sepultus in Affligemiensi Benedictinorum Abbatia, ab Henrico fratre & suo in Comitatu Louaniensi prædecessore fundata, quam & multis ipse prædiis auxit: vt secundus illius loci fundator meritò censeatur.

II. GODEFRIDVS II. duxit *Lutgardem* Gebhardi Comitis Sulsbacensis filiam, cuius soror Gertrudis Conrado II. Imp. nupserat. Ex ea reliquit *Godefridum* III. Ducem, & *Albertum* Comitem de Moha & Dagisburg, itemque filiam vnam N. Conrado Comiti de Hostade & Dalem nuptam. Obiit 1143. aut 1144. Louanij in basilica S. Petri conditus. III. GODEFRIDVS III. an. 1155. *Margaritam* Henrici III. Ducis Limburgensis filiam duxit & ex ea genuit *Henricum I.* Ducem, *S. Albertum* Ep. Leodicensem, & N. monialem in Foresto prope Bruxellam. Ex altera coniuge *Imaina*, Arnulfi Comitis Lossensis filia (*suprà pag.* 291.) sustulit *Guilielmum* Peruesij dominum, Godefridi & Ingelramui patrem. Obiit 1186. aut 1191. Louanij ad S. Petrum humatus. Godefridus Guilielmi filius ex Alicia Grimbergæ domina genuit Mariam Peruesij & Grimbergæ dominam, quę nupsit Philippo Viandæ Comiti in agro Luxeburgensi.

IV. HENRICVS I. in Syriam ad bellum sacrum an. 1197. se contulit. *Not. cap.* 169. Anno eodem in Banco prope Louanium moniales collocauit ac dotauit. Siluam *Hoidonck* & alia prædia in Westmalle Guilielmo IX. Abbati Villariensi anno 1233. dedit, ad fundan-

fundandum S. Bernardi monasterium, quod hodie ad Scaldim secundo lapide ab Antuerpia floret. Cuius monasterij dotem Ægidius Bertont 1235. auxit, fundo dato ad monasterium ædificandum. *Not. c.* 208. Henricus porrò ex Mathilde, Matthęi Comitis Boloniensis & Mariæ filia, sustulit *Henricum* II. Ducem, *Godefridum de Louanio*, dominum de Herstal, Leeuvv & Gasbeke, *Mariam* Othoni IV. Imperatori, *Aleidem* Guilielmo Arverniæ Comiti, *Mathildem* Florentio IV. Hollandiæ Comiti, & *Sophiam* Gerardo III. Gelriæ Comiti, nuptas. Ex altera coniuge *Maria* Philippi Francorum Regis filia, Affligemij sepulta, vnicam genuit filiam *Isabellam*, Theoderico de Dinslaken Comiti Clinensi nuptam; obiitque 1235. Louanij ad S. Petrum olim in crypta, nunc in medio choro conditus. Is primus Leonem, pro insigni gentilicio, in sigillo suo expressit; vt filius eius ac successor *Henricus II.* titulo Lotharingiæ titulum Ducis Brabantiæ primus in diplomatibus adiunxit. Quod vtrumque partim ex sigillis, partim ex diplomatibus Baldrici & Henrici Comitum Louaniensium, item Godefridorum trium ac totidem Henricorum ex ordine Ducum nostrorum mihi constat. Ceterùm ex Henrici I. filiis secundò genitus Godefridus de Louanio ex Maria domina de Bausigny & Morcornet genuit *Henricum Gasbecæ* dominum, *Arnoldum* Bredæ dominum iure vxorio, & *Gerardum* Præpositum Niuellensem. Henricus de Louanio *Ioannem* Gasbecæ dominum, & *Ioannam* Gerardo Hornæ domino nuptam procreauit. Ioannes ex Felicitate de Luxembourg sustulit *Ioannem* aliàs Tristanum, *Henricum* & *Beatricem*, omnes sine liberis defunctos. Sicque Gasbeca ad Ioannæ & Gerardi Hornani posteritatem est deuoluta.

V. Henricvs II. Lotharingiæ inferioris & Brabantiæ Dux, anno 1247. moriens, in Villariensi monachorum ord. Cistertiensis Abbatia à se dotata, condi voluit. Ex *Maria* Philippi Sueuiæ Ducis, pòst Germaniæ Regis à quibusdam electi, filia nati sunt *Henricus* III. Dux, *Philippus*, *Mathildis* Roberto I. Artesiæ Comiti, pòst Guidoni II. Comiti S. Pauli nupta, *Maria* à Ludouico Comite Palatino Rheni ininstè capite plexa, *Beatrix* Henrico Thuringiæ Lantgrauio ac Romanorum Regi, pòst Guilielmo Dampetræ, Guidonis Flandriæ Comitis filio primogenito iuncta, & *Margarita* Abbatissa in Valle Ducis prope Louanium, ord. Cistertiensis, quam idem Henricus II. condiderat. Ex altera coniuge *Sophia*, Ludouici Thuringiæ Lantgrauij & S. Elisabethę filia, nati sunt *Henricus* cognomento *Brabantinus*, familiæ Lantgrauiorum Hassiæ (hodieque in recta linea masculina superstitis) conditor, & *Elisabetha* Alberto Duci Brunsuicensi nupta.

VI. Henricvs III. ex *Aleide* Hugonis IV. Burgundiæ Ducis (*suprà pag.* 249.) filia, peperit *Henricum* monachum Diuionensem ad S. Stephanū, *Ioannem* I. Brabantię Ducem, *Godefridum* dominum Arschoti, Birbecæ, Sichenę & Rodæ S. Agathæ, & *Mariam* Philippi III. Audacis Francorum Regis coniugem. Louanij monasterium Dominicanorū condidit, vbi & sepultus iacet cum coniuge. Ex filiis *Godefridus* Arschoti dominus duxit *Ioannam* dominam de Vierson in Buturigibus & de Maisieres; & ex ea sustulit *Ioannem* Mariæ dominæ Mortaniensis ac Castellanę Tornacensis maritum, non relictis liberis in prælio Cortracensi cum patre 1302. cæsum, & filias sex *Mariam*, *Blancam*, *Alidem*, *Isabellam*, *Margaritam* & *Ioannam*. Ex his duę

duæ posteriores monasticen sunt amplexæ. *Maria* domina Viersonij, Sichenæ & Rodæ S. Agathæ, primùm *Ioanni* Bertout, pòst *Gerardo* Comiti Iuliacensi, tertiùm *Roberto* de Beaumont 1323. nupsit. *Blanca* maritum habuit *Ioannem* Vicecomitem de Thoars. *Alidis* domina Maisieræ, Arschoti & Birbecæ ex *Ioanne* de Harcour genuit *Ioannem* Comitem I. de Harcour: à quo reliqui deinde Comites Harcuriæ stirpem traxerunt. *Isabella* N. Bronchorstio iuncta Guilielmum de Bronchorst procreauit. Quercetanum in Hist. Drocensi l. 1. consule.

VII. IOANNES I. Lotharingiæ inferioris, Brabantiæ & Limburgi Dux, S. R. I. Marchio, cum Godefrido fratre 1285. in Aragonia pro Francis militauit. Ex *Margarita*, S. Ludouici Galliæ Regis filia, sustulit filium, eum matre paulò pòst exstinctum. Ex altera vxore *Margarita*, Guidonis Flandriæ Comitis filia, *Ioannem* II. Ducem, *Godefridum* in pubertate sublatum, *Margaritam* Henrico Comiti Luxeburgensi, pòst illo nomine VII. Imperatori, *Mariam* Amadeo Sabaudiæ Comiti, nuptas procreauit. Periit 1294. Barri in Hastiludio, Bruxellæ in cœnobio Franciscanorum conditus.

VIII. IOANNES II. ex *Margarita* Angliæ Regis filia vnicum reliquit filium *Ioannem* III. Ducem. Obiit 1312. Furæ, sepultus Bruxellę in choro basilicæ S. Gudilæ.

IX. IOANNES III. ex *Maria*, Ludouici Ebroicensis filia, non nisi filias tres superstites reliquit, *Ioannam* Brabantiæ Ducissam, *Margaritam* Ludouico Malano Flandriæ Comiti, & *Mariam* Rainaldo III. Gelriæ Duci, nuptas. Viuere desiit 1355. in Villariensi monasterio humatus.

X. IOANNA nupsit primùm *Guilielmo* IV. Hollandiæ Comiti, 1345. à Frisiis cæso, pòst *Wenceslao* Duci Luxeburgensi, 1384. in monasterio Vallis aureæ sepulto. Ioanna grandæua 1404. Brabantiam & Limburgum cessit *Antonio Burgundo*, Philippi Audacis Burgundię Ducis Flandriæque Comitis secundò genito filio, ex Margarita, Margaritæ sororis suæ filia, nato. Obiitque 1406. Bruxellæ sepulta in choro Carmelitarum, cum filiolo *Guilielmo*.

- Ioannes III. Dux Brabant. ob. 1355.
  - Ioanna Ducissa Brabant. ob. 1404.
    - Guilielmus obiit puer.
  - Margarita vx. Lud. Malani Co. Fland. Burg. Niuern.
    - Margarita vx. Philippi Audacis Ducis Burg. qui obiit 1404.
      - Ioannes Intrepidus Dux Burg. Com. Fl. ob. 1419.
        - Philippus Bonus Dux Burg. Brab. Co. Fland. obiit 1467.
          - Carolus Audax Dux Burg. Brab. Co. Fl. ob. 1477.
            - Maria vx. Maximiliani I. Austrij Imp.
      - Antonius Dux Brab. & Limb. ob. 1415.
        - Ioannes IV. Dux Brab. ob. 1427. s. lib.
        - Philippus Dux Brab. ob. 1430. s. lib.
      - Philippus Co. Niuern. & Rethel. ob. 1415.
        - Ioannes Comes Niuern. & Reth.
          - Isabella vxor Ioannis II. Ducis Cliuię.
  - Maria vxor Rainaldi Ducis Gelr. sine liberis.

XI. ANTONIVS Burgundus, Philippi Audacis, vt dixi, filius, ex Ioanna Luxeburgica, Walerami Comitis S. Pauli filia, sustulit *Ioannem* IV. & *Philippum*, Brabantię Duces ex ordine. Occubuit 1415. non procul à Blangiaco in Artesia, pro Francis pugnans contra Anglos. XII. IOANNES IV. Antonij filius, Louaniensis Academię fundator, an. 1418. duxit vxorem *Iacobam* Bauaram, Hannoniæ & Hollandiæ Comitissam, sed quę biennio pòst ipsum deseruit. Obiit 17. Apri-

Aprilis 1427. stilo Romano, sepultus Furæ secundo lapide à Bruxella. XIII. PHILIPPVS Ioannis IV. sine liberis defuncti frater, 1430. cælebs decessit, Furæ iuxta fratrem conditus. XIV. PHILIPPVS BONVS, Burgundiæ Dux, Flandriæque Comes, IOANNIS & PHILIPPI Ducum fratruelis, reliquit CAROLVM AVDACEM & hic MARIAM Burgundam, Maximiliano I. Austrio Imp. nuptam.

1107 Henricus Comes Limburgensis, re & cognomento Exdux, Ducatum Lotharingiæ repetens, occupat Aquasgrani. Id non ferens Barbatus Aquense opidum recuperat, Henrico cum filiis suis vix fuga elapso. *Sigeb.* Congregatio Canonicorum regularium S. Rufi, apud Valentiam prouinciæ Viennensis vrbem, hoc ferè tempore sumpsit exordium. Ligerius anachoreta in Flandrico Oceani littore haud procul à Furnis, loco arenoso vitam ducit solitariam. Conuenerunt in eadem solitudine viri aliquot religiosi, quibus piè annis XX. præfuit, constructo monasteriolo, quod Ioannes Bonus, Morinorum Episcopus dicauit. Id celeberrimi apud Flandros cœnobij Dunensis exordium fuit: quod an. 1138. Cistertiensem disciplinam admisit, & nunc in vrbe Brugensi floret.

1108 Philippus Franciæ Rex exeunte mense Iulio moritur, cùm annis 49. regnasset. *Ludouicus* VI. Crassus, filius eius, successit: vt in Fragmento Annalium Pithæanorum & apud Iperium legitur. Sigebertus ad annum sequentem hæc refert. Odo Ep. Cameracensis Teneremondanum Canonicorum collegium, à Ringoto Caluo Teneræmondæ domino eiusque coniuge Adelvvide fundatum, confirmat. *Not. eccles. Belgij c.* 125.

1109 S. Anselmus Cantuariensis, & S. Hugo Abbas Cluniacensis in Domino obdormiunt.

1110 Valentianis in Hannonia Canonici S. Ioannis regularem vitam amplectuntur. Henricus V. Rex, ineunte autumno proficiscitur in Italiam. S. Guibertus cœnobij Gemblacensis fundator Frederici Ar. Coloniensis auctoritate & Synodi assensu ab Otberto Ep. Leodicensi è terra eleuatur. Leo Marsicanus Episcopus Ostiensis, qui Chronicon monasterij Casinensis conscripsit, moritur. Lambertus Ep. Atrebatensis prædia Strumensis cœnobij (quod est monialium Benedictinarum in agro Atrebatensi) circa hoc tempus à Paschali II. confirmari postulat. *Notit. c.* 126.

1111 Henricus V. Rex Romæ à Paschali II. extorquet priuilegium, siue, vt alij veriùs nuncupant, prauilegium de Inuestituris, & 13. Aprilis, Dominica in Albis coronatur. *Baron.* Tanchelinus hæresim suam Sacramentariam apud Belgas spargit. S. Adriani martyris reliquiæ, ex Raulicuria Hannoniæ vico ad Geraldimontem transferuntur. Rupertus Abbas Tuitiensis ex opposito Coloniæ Agrippinæ, olim monachus Leodici ad S. Laurentium, scriptis clarus floret. Robertus Ierosolymitanus Flandriæ Comes moritur, & Atrebati ad S. Vedastum sepelitur; Lud. Crasso, Galliæ Rege, inter alios funus prosequente. Balduinus Securis filius succedit: *suprà pag.* 197.

1112 Paschalis Papa, Concilio indicto, priuilegium de Inuestituris reuocat, & Henricum V. Imp. in Germaniam reducem excommunicat. *Baron.* Sigeberti Gemblacensis in Brabantia monachi Chronicon definit, quod cum autographo collatum Antuerpiæ 1608. publicaui. Sed & ipse Sigebertus hoc anno Gemblaci III. Nonas Octobris obiit. Eius Chronicon continuarunt *Anselmus* Abbas Gemblacensis

censis, à nobis pariter editus, & *Robertus* Abbas Montis S.Michaëlis, in Britannia minore. Baldericus Episc. Nouiomensis ac Tornacensis, scriptor Chronici Cameracensis, item moritur. Cella S. Georgij, prope Hesdinium Artesiæ opidum, monachis Aquicinctinis attribuitur, & à Paschali II. Papa id confirmatur. Walterus Hesdiniensis Comes Alciacensi monasterio benefacit. *Not. c.* 128.

Anselmus, Chronici Sigebertini continuator, fit Abbas Gemblacensis. Balduinus Ierosolymorum Rex vxorem ducit viduam Rogerij Siciliæ Ducis. S.Bernardus fit monachus in Cistertio, ætatis 22. anno: quem Ordinem is posteà mirificè auxit ac propagauit; vt vulgò Bernardinus inde nuncupari soleat. S.Victoris cœnobium Canonicorum regularium, ad muros vrbis Parisiensis, à Lud. Crasso Rege fundatur ac dotatur. Fuit id posteà caput Congregationis Victorinæ, quam Iac. Vitriacus in Hist. sua Occidentali laudat. Firmitas (*la Ferté*) prima Cistertij filia, in diœcesi Cabilonensi fundatur. 1113

Concilium in vrbe Bellouacensi celebratur à Conone Ep. Prænestino & Legato Apostolico. Henricus V. Imp. Moguntiæ vxorem ducit N. filiam Henrici Anglorum Regis. Burchardo Ep. Vltraiectino 1112. defuncto Godebaldus sufficitur. Pontiniacum, secunda Cistertij filia, in diœcesi Autisiodorensi fundatur. 1114

Petrus Eremita (qui Vrbano II. sacræ in Syriam expeditionis auctor exstiterat) apud Huium diœcesis Leodicensis, VIII. Idus Iulij moritur, & ibidem sepelitur in monasterio S. Sepulcri, Canonicorum regularium, quod ipse fundarat, opibus Cononis Comitis Montis acuti & Lamberti Comitis Claromontani. Moritur item Lambertus Ep. Atrebatensis, & sepultus iacet Atrebati in basilica cathedrali, hac addita inscriptione: *Anno 1115. XVI. Kal. Iunij, obiit beatæ memoriæ Lambertus, huius Atrebatensis sedis Cardinalis Episcopus. Per hunc restituta est dignitas huius Episcopatus, quæ per multa tempora Cameracensi Episcopo fuerat commendata. Huic Episcopo & duobus ioculatoribus Itherio & Normanno B.Maria in hac ecclesia apparuit, dans eis candelam, per quam sanantur Ardentes igne malo.* Candela seu Cereus iste miraculosus (qui ardendo non minuitur) etiamnum adseruatur à ciuibus Atrebati, in ipsius fori sacello. De quo Annales & Fastos nostros Belgicos 30. Iunij consulat qui volet. *Clara-Vallis*, tertia Cistertij filia, in diœcesi Lingonensi fundatur: cuius posteà Abbas fuit S.Bernardus. Eodem anno in eadem diœcesi conditur *Morimundus*, quarta Cistertij filia. Mathildis Italiæ & Antuerpiæ Marchionissa, God. Gibbosi Lotharingiæ Ducis vidua, viuere desinit; cùm sex deciesque nouem vixisset annos. Condita est in Padolirone monasterio, à se dotato, inter Padum & Larionem lacum, in diœcesi Mantuana: *suprà pag.* 238. 1115

Tanchelinus, qui Antuerpienses, Zelandos, Flandros & alios Belgicæ populos hæresi infecerat, occiditur. Sigerus Abbas Blandiniensis, sacram promoturus militiam, proficiscitur in Syriam; regimen autem monasterij Ansboldo committitur. 1116

Blandiniense monasterium reformatur (procurante Balduino Flandriæ Comite, eiusque matre Clementia) per Ioannem Ep. Morinensem, & Lambertum Abbatem Bertinensem. Nonus ibidem Abbas constituitur Arnulfus: ad quem loco suo pulsus confugit Rodulfus Abbas S.Trudonis, cuius Chronicon Trudonense ms. apud me exstat. 1117

Balduinus Rex Ierosolymorum, frater God. Bullonij, moritur: succedit Balduinus de Burgo, filius Hugonis Comitis Registensis. 1118

Pascha-

Paschalis II. Papa 18. Ian. moritur: Gelasius II. sufficitur, anteà Ioannes Caietanus dictus. *Ans. Gembl.* Alexio Comneno Imp. CP. defuncto succedit *Calo-Ioannes* Comnenus. Ioannis Zonaræ monachi Græci Chronicon in hoc terminatur; quod Nicetas Choniates excipit: *suprà pag.* 283.

1119 Gelasius II. Papa IV. Kal. Feb. moritur Cluniaci in Gallia, ibidemque sepelitur. Succedit *Calixtus*, Guilielmi II. Burgundiæ Comitis (*sup. pag.* 254. laudati filius, & Cluniaci consecratur. Otbertus Ep. Leodicensis 31 Ian. moritur. Sufficitur Fredericus, Godefridi Comitis Namurcensis frater (*suprà pag.* 245.) quem Calixtus II. Papa Remis in synodo mense Octobri consecrauit. Cono Episcopus Prænestinus & Legatus Apostolicus synodum Coloniæ celebrat: cui Norbertus peregrinantis habitu interfuit, paulò pòst Ord. Præmonstratensis conditor futurus. Furnense S. Augustini monasterium inchoatur, quod posteà Præmonstratensem disciplinam admisit.

1120 Norbertus, Sanctis Cliuiæ opido natus, relicto Canonicatu, quem in patria possederat, Præmonstrati, loco siluis horrido ac solitario, in diœcesi Laudunensi, monasterium fundat, adiuuante Bartholomæo Laudunensi Episcopo: vnde Ordini Præmonstratensi nomen natum. Chronicon nostrum Præmonstratense, Coloniæ an. 1613. editum consule. Theodericus Metensis Episcopus moritur, vt Dodechinus in Chronico testatur. S. Martini Laudunensis ecclesia in regularem conuertitur à S. Norberto: quę est secunda ord. Præmonstratensis Abbatia.

1121 Fredericus Ep. Leodicensis moritur: cui post bienniũ Albero successit. S. Arnulfi Ep. Suessionensis corpus (auctoritate Cononis Apost. Legati, & Concilij Bellouacensis) Aldenburgi in Flandria è terra leuatur. Floreffiensis Abbatia, in ord. Præmonstratensi tertia, ædificatur à Godefrido Comite Namurcensi, eiusque coniuge Ermensende: *suprà pag.* 245. Lamberto Ep. Nouiomensi ac Tornacensi defuncto sufficitur Simon, Hugonis Magni Veromanduorum Comitis filius.

1122 Henricus V. Imp. cum Calixto II. Papa in gratiam redit, dimittens omnem Inuestituram per annulum & baculum, & concedens in omnibus ecclesiis fieri electionem & liberam consecrationem. Idem Henricus castrum Gothuini, quod *Mons Falconis* dicitur (adiutante God. Barbato Duce Lotharingiæ) obsidet, capit & destruit. *Ansel. Gemb.* Godefridus Comes Capenbergensis in Westfalia castrum suum Capenbergense conuertit in monasterium ord. Præmonstratensis; ibidem posteà regularem vitam amplexus, cum fratre suo Othone. Ostbroncana Benedictinorum Abbatia, primo lapide ab Vltraiecto, ædificatur à Godebaldo Episcopo. Campense monachorum ord. Cistertiensis cœnobium, prope Rhenobercam, à Frederico Archiepiscopo Coloniensi fundatur. *Not. c.* 133.

1123 Albero ordinatur Episcopus Leodicensis. Is in ecclesia S. Ægidij, in publico monte haut procul Leodico, à Goderano ædificata, Canonicos regulares posuit ac dotauit. Idem in monte Cornelio, extra Leodicum, Præmonstratensibus cœnobium ædificauit, quod inde ad vrbem translatum, nunc Bellus-Reditus (*Beaurepart*) nuncupatur. Henniacensis Canonicorum regularium Abbatia (*Hennin Lietard*) in diœcesi Atrebatensi fundatur. *Not. c.* 134.

Tan-

Tanchelinianæ heresi per Norbertum, ord. Præmonstratensis conditorem, Antuerpiæ profligata, Hildolfus Præpositus & Canonici Antuerpienses, in templo S. Michaëlis tunc residentes, eidem Norberto & sociis eius dictum templum cum parte prædiorum cedunt, & inde ad ædem Deiparæ migrant: quam Paulus IV. Papa 1559. Episcopali cathedra illustriorem reddidit. Hildolfi diploma to. 12. apud Baronium (quod ipsi transmisi) & in Not. c. 135. exstat. Compostella vrbs Galæciæ in Hispania, S. Iacobi lipsanis cultuque celebris, à Calixto II. dignitate Archiepiscopali donatur: qui hoc ipso anno obiit, *Honorio II.* succedente. Tyrus à Christianis capitur. Bruno Ep. Treuerensis moritur; Dodechino teste. 1124

Henricus V. Imp. Leodici Pascha celebrat, inde per Nouiomagum veniens Vltraiectum, moritur ibidem feria 5. Pentecostes; Spiræ iuxta patrem & auum Henricos, & proauum Conradum conditus. Successit LOTHARIVS II. Dux Saxonum. Fliderbecanum Benedictinorum monasterium prope Louanium à God. Barbato Duce Loth. incohatur. *Not. c.* 136. Pratense S. Nicolai cœnobium regularium à Mouino ciue Tornacensi ædificatur. Lothario ad Imperium euecto *Conradus* Sueuus se obiecit, à nonnullis Germaniæ proceribus Rex salutatus. Conrado inter alios sese God. Barbatus Dux Lotharingiæ inferioris adhæsit. Lotharius itaque offensus Godefridum Ducatu priuauit, & *Valeramum* Comitem Limburgensem, Henrici Exducis filium, illa dignitate cohonestauit. Quam & Valeramus vsque ad an. 1137. tenuit, quo idem Conradus, Lotharij defuncti successor, Barbato Ducatum Lotharicnsem restituit: *suprà pag.* 239. Arnulfus Comes Arschotanus, cùm Ioannem filium suum in monasterio Affligemiensi collocasset, vicum *Buggenhoudt* eidem monasterio donat: adsentientibus filiis suis Godefrido & Arnulfo. Cœnobium S. Foillani incohatur iuxta Rodium (*Reux*) Hannouiæ opidum, Burchardo Ep. Cameracensi dotante: quod cœnobium paulò pòst Præmonstratensibus est traditum. *Not. c.* 136. Vicouiense cœnobium apud Valentianas ædificari cœptum est: quod inter Præmonstratensia apud Belgas est pulcherrimum. 1125

Warnestonensem Canonicorum S. Petri ecclesiam (quæ nunc est Abbatia regularium in diœcesi Iprensi) Athelidis Peronæ & Warnestonij domina, eiusque frater Odo dotant; maiorum suorum exemplo. S. Medardi olim, nunc S. Nicolai de pratis, Abbatia Canonicorum regularium Tornaci à Simone Episcopo instituitur. *Not. eccles. Belgij cap.* 137. 1126

Godebaldus Ep. Vltraiectensis moritur: cui anno sequenti successit Andreas. *Dodech.* Rainaldus Ar. Remensis beneficium castri Bullonìensis Alberoni Ep. Leodicensi cedit. *Not. c.* 138. Godefridus Capenbergensis in Westfalia olim Comes, pòst relicto sæculo S. Norberti sectator, idemque Capenbergensis, Vorlarensis & Ilmstadiensis cœnobiorum fundator, in Domino obdormit. Guilielmus Burgundionum & Sedunensium Comes, in ecclesia orans, ante altare à suis confoditur. *Dodech. Anselm. & suprà pag.* 254. Carolus Bonus Flandriæ Comes, Brugis in templo S. Donatiani, VI. Nonas Martij, ab impiis occiditur, cùm ante aram Deiparæ, in superiore templi parte, quæ palatio eius erat contigua, preces ad Deum funderet. Guilielmus Nortmannus in principatu succedit. *Ansel. & suprà pag.* 198. 1127

Rr Albero

1128 Albero Ep. Leodicensis moritur, & in monasterio S. Ægidij, prope Leodicum à se fundato, sepelitur. Alexander eius loco sufficitur. Ligerius anachoreta moritur, & sufficitur Fulco primus Abbas Dunensis, natione Biturix, Sauiniacensis instituti monachus. Guilielmo Nortmanno defuncto, *Theodericus Alsatius* (Theoderico Strenuo Lotharingiæ Mosellanæ Duce, suprà pag. 273. memorato, & Gertrude Roberti Frisij Flandriæ Comitis filia natus) apud Flandros imperat. Is Grauelingam opidum condidit. In Concilio Trecensi militibus Templariis Regula à S. Bernardo dictata præscribitur, hoc anno, qui erat nonus ab institutione dictæ Militiæ Templi.

Bertoldi Grimbergæ, Mechliniæ, Ninouiæ & alibi olim Domini.

- Walterus I. domin. Grimbergæ 1096.
  - Gerardus 1128.
  - Arnulfus 1128.
    - VValterus II. 1149.
      - VValterus III. 1200.
        - VValterus IV. Aduocatus Mech. ob. 1243.
          - VValterus V. dominus Mechliniæ obiit 1283.
            - VValterus VI. dom. Mechlin. ob. 1288.
              - Ioannes dom. Mechliniæ.
              - AEgidius dom. Mech. ob. 1310.
            - Florentius dom. Mech. 1324.
              - Sophia vxor Rainaldi Ducis Gelriæ.
            - Guilielmus.
            - Sophia.
            - Mathildis.
          - Ægidius.
          - Henricus.
        - Henricus dominus Duffelæ.
        - Ægidius.
      - Ægidius de Berlar.
    - Gerardus do. Grimbergæ 1149.
      - Gerardus do. Grimb. & Ninouiæ 1200.
        - VValterus Bertout al. Gerardus 1225.
          - Alicia domina Grimb. & Ninouiæ 1294.
            - Guilielmus.
            - Gerardus.
            - Godefridus.
            - Maria vx. Philippi Comitis Viandæ 1280.
              - Godefridus Com. Viandæ dominus Grimb. & Ninouiæ.
                - Philippus.
                - Godefridus genuit Mariam & Adelheidem.
              - Philippus.
          - Agnes.
        - Guilielmus dom. Ascæ 1230.
      - Arnulfus do. Grimbergæ pro parte.
        - Arnoldus.
        - Oda dom. Grimbergæ vxor VValteri de A.
          - Leonius de A. 1267.
            - Gerardus de A dom. Grimb. duxit Annam de Gruthuse 1312.
              - Ioannes de A dom. Grimb. & Gruthusæ 1339.
                - Ioannes II. genuit Ioannam dominam Grimb. & Guidolfum dom. Gruthusę.
  - Aluericus.
  - Lutgardis.

Grimberga, secundo milliari sita à Bruxella, potentes olim Toparchas habuit. I. Ex his WALTERVS I. diploma Affligemiense 1096. in Not. eccles. Belgij c. 119. signauit, & monasterium Grimbergense circa an. 1110. fundauit, Odone Ep. Cameracensi approbante. Liberos reliquit *Gerardum*, *Arnulfum*, *Aluericum*, & *Lurgardim Balduino III.* Lusco Comiti Alostano nuptam. II. ARNVLFVS cum fratre suo Gerardo Grimbergense monasterium S. Norberto eiusque sodalibus 1128. tradidit: quod Liethardus Ep. Cameracensis 1132. confirmauit. *Not. c.* 143. Idem duos genuit filios, *Walterum II.* cognomento Bertout (à quo Bertoldi Mechliniæ Domini stirpem traxerunt) & *Gerardum* Grimbergæ dominum paulò infrà laudandum. III. WALTERVS II. (quem in Oriente 1169. obiisse tradunt) *Walterum III.* Mechliniensis agri dominũ, & *Ægidium* de Berlar procreauit. Ægidij filius *Ægidius Bertout* 1227. Vallem Rosarũ prope Mechliniam monialibus, & 1235. Locũ S. Bernardi monachis ord. Cistertiensis, altero lapide ab Antuerpia, fundauit; & ex Heluide coniuge duas sustulit filias,

filias, in Valle Rosarum moniales. *Not. c.*199. & 208. IV. WALTERVS III. Bertout duxit Margaritam N. Comitis Britanniæ minoris filiam, & ex ea genuit *Walterum* IV. Mechliniæ Aduocatum, *Henricum* Duffelæ ac Gelæ dominum, & *Ægidium*. V. WALTERVS IV. Bertoldus, Aduocatus Mechliniæ seu ecclesiæ Mechliniensis, Franciscanorum Mechliniense monasterium 1231. excitauit, & 1243. moriens, ex Adeliua Ingelberti Angiæ domini filia, reliquit *Walterū V. Ægidium* & *Henricum*. VI. WALTERVS V. cognomento Magnus Mechliniæ dominus (*Not. c.*208.) obiit circa an. 1283. ad S. Rumoldum ea in vrbe in ambitu chori sepultus. Duas habuit coniuges, *Mariam* Guilielmi Aruerniæ Comitis filiam, & alteram *Mariam*. Proles ipsi fuerunt, *Walterus* VI. Bertoldus, *Florentius*, vterque Mechliniæ dominus, *Guilielmus* ex Præposito S. Petri Louaniensis Episcopus Vltraiectinus, *Sophia* Henrico Bredæ domino, & *Mathildis* Mauritio domino de Craon, nuptæ.

VII. WALTERVS VI. Mechliniæ dominus 1271. duxit Alidem, Arnulfi III. Comitis Gisnensis filiam, & ex ea *Ioannem* & *Ægidium*, Mechlinienses ex ordine toparchas, procreauit; periitque 1288. in prælio Woringano. IOANNES Mariam Brabantinam, Godefridi Arschotani seu Virsonij filiam, ÆGIDIVS N. Lossensem duxit; sed neuter prolem reliquit. Ægidio itaque 1310. mortuo (qui cum Theobaldo Ep. Leodicensi super iuribus villæ Mechliniensis an. 1308. transegerat, vt in Not. c. 226. explicatur) patruus FLORENTIVS in Mechliniæ dominio successit: qui tabulas Cortebergenses 1312. signauit, & ex Gertrude, Guidonis Comitis S. Pauli filia, vnicam reliquit filiam SOPHIAM, Rainaldo Gelriæ Duci I. nuptam. A Rainaldo eiusque coniuge Ludouicus Malanus Flandriæ Comes Mechliniam, quà ad Bertoldos pertinebat, an. 1343. emit, & ad suos heredes transmisit. Altera namque vrbis Mechliniensis pars olim ad Ecclesiam seu Episcopum Leodicensem pertinuit. Notitiam nostram eccles. Belgij c. 226. consule.

Vt ad Grimbergæ Dominos redeamus, GERARDVS Arnulfi filius, Walteri I. nepos, an. 1149. vixit, duxitque *Mathildem* Gerardi, Ninouiæ in Flandria domini (qui Præmonstratensem S. Cornelij Abbatiam ibi 1137. condidit) filiam heredem, & ex ea genuit *Gerardum* & *Arnulfum*, in Not. c. 163. memoratos. Qui duo fratres (vt & posteri ipsorum in hunc vsque diem) Grimberganam ditionem indiuisim possederunt. GERARDVS, Gerardi Grimbergani & Mathildis Ninonianæ filius, Grimbergæ pro parte & Ninouiæ dominus, ex Adelisa genuit *Walterum Bertout*, (qui posteà Gerardus dictus fuit) Grimbergæ ac Ninouiæ, & *Guilielmum* Ascæ dominum. WALTERVS duxit Agnetem Theoderici Beuerensis filiam. Horum filia ALICIA, Grimbergæ & Ninouiæ domina, ex *Godefrido* de Louanio, Peruesij domino, peperit *Guilielmum, Gerardum*, *Godefridum*, omnes sine liberis defunctos, & *Mariam* Philippo Viandæ Comiti nuptam. GODEFRIDVS, Philippi & Mariæ filius, ex Alide Aldenardensi sustulit *Philippum* & *Henricum* sine prole mortuos, *Godefridum* & *Margaritam* Ninouiæ dominam, Henrico de Flandria, Henrici filio, Guidonis Comitis Flandrensis nepoti, nuptam. GODEFRIDVS Godefridi F. Viandæ Comes & Grimbergæ pro parte dominus, an. 1337. in Cypro obiit, & ex Margarita, Ioannis I. Comitis Namurcensis filia, duas reliquit

 filias,

filias, *Mariam* Waleramo Comiti Spanheimensi & *Adelheidem* Othoni Comiti Nassouio nuptam. Simone, Walerami & Mariæ filio, sine prole defuncto, ENGELBERTVS Nassouius, Othonis ex Ioanne filio nepos, in Comitatu Viandæ & dominio Grimbergæ successit. Is 1404. Ioannam Polanam, Bredæ & Leccæ dominam duxit, & Viandam, Grimbergam ac Bredam ad posteros transmisit: vt in Not. c. 183. fusiùs explicui.

Ad ARNVLFVM seu Arnoldum, Gerardi Grimbergani & Mathildis Ninouianæ filium alterum, Grimbergæ pro altera parte dominum nunc transeamus. Is ex Sophia (pòst Leonio de A Castellano Bruxellensi nupta) *Arnoldum* sine liberis defunctum & *Odam* sustulit. ODA Grimbergæ domina nupsit Waltero de A, domino de Pollar prope Ninouiam, & ex eo *Leonium* genuit. Leonij filius GERARDVS de A tabulas Cortebergenses 1312. signauit, & Annam de Brugis, Gruthusæ dominam, sibi iunxit. IOANNES de A, Grimbergæ & Gruthusæ dominus, 1339. pactum Flandrense in Notitia c. 229. firmauit, & ex Magdalena, Balduini Dudzelæ domini filia, genuit *Ioannem* II. Grimbergæ & Gruthusæ dominum. IOANNES II. tabulas Cortebergenses 1372. in Not. c. 230. signauit. Duas habuit coniuges, *Isabellam* Lossensem dominam de Walhain, & *Mariam* de Gistelles. Ex priore nata est *Ioanna* de A, Grimbergæ & Walhainæ domina: ex posteriore *Guidolfus*, aliis Ioannes de Brugis, Gruthusæ dominus, Ioannis pater, Ludouici de Brugis, Equitis Velleris aurei, auus, prodiit.

IOANNAM de A duxit Henricus Boutersemius, Bergarum ad Zomam dominus, & ex ea genuit *Henricum* sine liberis defunctũ, & *Ioannam* Bergarum, Grimbergæ & Walhainæ dominam; quæ Ioanni de Brabantia, aliàs de Glimes, an. 1418. nupsit. Ioannes ex Ioanna Boutersemia *Ioannem Labeonem*, Bergarũ ac Walhainæ dominum (à quo Marchiones Bergizomẽses stirpem trahunt) & *Philippum* Grimbergæ dominum procreauit. Philippus Iacobum, Iacobus Georgium, Georgius Ferricum, Ferricus Gerardum, Gerardus Godefridum, Grimbergæ Comitem primum à Philippo IV. Hisp. Rege 1625. creatum, genuit. Grimberga porrò à duobus hodie Dominis (quorum vnus ex Nassouia, alter ex Bergia est familia) indiuisim possidetur. Plura de his qui volet, Donationes nostras Belgicas, Antuerpię 1629. editas, legat.

1129 Magdeburgi in ecclesia S. Marię Norbertus Archiepiscopus sui ordinis Canonicos constituit, amotis sæcularibus.

1130 Burchardum Ep. Cameracensem hoc anno obiisse Dodechinus & Watrelosius in Chronico ms. tradunt. Successit anno sequenti Liethardus. Balduino Ierosolymorum Regi succedit gener eius Fulco Andegauensis Comes. *Anselm.* Honorius Papa moritur: cui ritè *Innocentius* II. est subiectus. Alij Petrum Leonis, sub Anacleti II. nomine, Pontificem sibi constituunt. Innocentio pars orbis Christiani maxima adhęsit. Anacletum fouit Rogerius, Rogerij (qui Roberti Guiscardi frater fuit) filius, Comes Siciliæ, & Apuliæ, Calabriæque Dux post Guilielmi patruelis obitum, qui in annum 1127. incidit. Hunc vt sibi obnoxium haberet Anacletus, Regium ei nomen hoc ipso anno 1130. indulsit. *Baron.* Innocentius Petri Leonis potentiam veritus, mari emenso, in Galliam appulit. Quercetana Canonicorum regularium Abbatia apud Brugenses à Theoderico Alsatio Flandriæ Comite dotatur. *Not. c.* 139. Algerus ex Scholastico Leodicen-

dicensi monachus Cluniacensis, Petrus Venerabilis Abbas Cluniacensis, & Guilielmus Malmesburiensis, scriptis clari florent.

Roberto Ep. Atrebatensi Aluisus, & Ioanni Morinensi succedit Milo, Abbas S. Iudoci in Nemore, ex ord. Præmonstratensi. Innocentius II. Papa ex Francia, per Nouiomum & Cameracum, Dominica 3. Quadragesimæ Leodicum venit. Dominica sequenti, à templo S. Martini in monte, quasi via triumphali ad basilicam cathedralem S. Lamberti processit, & Missa celebrata Lotharium Regem ac Reginam coronauit. Leodico Innocentius Papa in Brabantiam venit, & Idibus Octobris templum maioris xenodochij (quod S. Ioannis nuncupant) Bruxellæ dedicauit. *Not. c.* 142. Remis, post festum S. Lucæ, idem Pontifex Conciliũ habuit, cum 300. Episcopis & Abbatibus, præsente Lud. Crasso Francorum Rege: cuius filiũ Ludouicum VII. ibidem in Regem vnxit. Alexander Ep. Leodicensis, iussu Innocentij Papæ, corpus S. Gerardi Broniensis Abbatis è terra eleuat. *Not. c.* 142. In Aurea Valle, agri Chiniacensis cœnobio, monachi ord. Cistertiensis ab Alberto Comite de Chiny collocantur: *suprà pag.* 290. Parcum seu viuarium ferarum, prope Louanium, à God. Barbaro Lotharingię Brabantiæque Duce in Abbatiam ord. Pręmonstratensis conuertitur. *Not. c.* 141. Frederico Ar. Coloniensi Bruno, & Meginhero Treuerensi Adelbero, sufficiuntur. Lisquense cœnobium (*Liques*) in diœcesi Taruanensi à Roberto illius loci toparcha conditur; quod Milo Episcopus Taruanensis posteà Præmonstratensibus suis tradidit. 1131

Lotharius Imp. cum Innocentio II. Papa in Italiam tendit; 1132
S. Norberto Ar. Magdeburgensi & S. Bernardo Abbate Clarenallensi inter alios comitantibus. Valcellis secundo lapide à Cameraco, Hugo II. de Oisy, Castellanus Cameracensis, monachos ex Clara-Valle euocatos collocat & dotat. Castellanorum Cameracensium seriem Quercetanus in Hist. Gisnensi l. 6. c. 6. fusè explicat. S. Hugo Ep. Gratianopolitanus moritur.

God. Barbatus Loth. & Brabantiæ Dux fundat Bigardiam maiorem, quæ est Abbatia nobilis monialium Benedictinarum prope 1133
Bruxellam. *Not. c.* 44. Lotharius Romam ingressus Innocentium II. Papam in sede Lateranensi collocat, & ab ipso coronatur Imperator. *Ansel.* Vetus Mons siue Aldenberga in diœcesi Coloniensi ab Adolfo Comite Montensi, eiusque fratre Euerardo monacho Morimundensi fundatur. *Not. c.* 215.

Folcoldus Bernæ dominus, eiusque vxor Bessela, fundant Abbatiam Bernensem ord. Præmonstratensis, prope Siluam Ducis. God. 1134
Barbatus Loth. & Brab. Dux monachis S. Sepulcri Cameracensis donat Capellam B. Mariæ, muris opidi Bruxellensis tunc adiacentem, quæ nunc est parochialis ecclesia Capellensis in vrbe. *Not. c.* 145. S. Norbertus ab expeditione Italica cum Lothario Imp. in Germaniam reuersus, in Domino obdormit VIII. Idus Iunij, Magdeburgi in Mariano sui ordinis cœnobio conditus. Vallis Clara in diœcesi Laudunensi, Locus Crescens in diœcesi Vesontionensi, & Bellum Pratum in diœcesi Tullensi, tres Abbatiæ monachorum ord. Cistertiensis, fundantur. Tungerloæ in Campania Brabantiæ Canonici regulares ord. Præmonstratensis collocantur.

Arnulfus seu Arnoldus Comes Lossensis fundat Auerbodiensem 1135
Abbatiam ord. Pręmonstratensis. 1133. incohatam. *Not. c.* 146. Guiliel-

mum Pictauorum Comitem & Aquitaniæ Ducem, Anacleti Antipapæ partes contra Innocentium II. pertinaciùs tuentem, S. Bernardus ad meliorem mentem reducit.

1136 Anselmi Abbatis Gemblacensis, hoc anno defuncti, Chronicon desinit, quod cum Sigeberti Chronico, ad fidem autographi emendato, itemque cum Auctariis Gemblacensi, Affligemiensi & Aquicinctino, an. 1608. Antuerpiæ edidimus. Theodericus Flandriæ Comes eiusque coniux Suanahildis varia prædia dant ecclesiæ Truncinienſi. Innocentius II. monachos ex Remensi S. Remigij cœnobio euocatos, & in Marsanensi ecclesia (altero lapide à Traiectu Mosæ) loco Canonicorum substitutos confirmat. *Not. c.* 147. Albero II. fit Ep. Leodicensis. Huic Innocentius II. Papa vsum Rationalis concessit.

1137 Guilielmum Aquitaniæ Ducem hoc anno in Galæcia, feria 6. Parasceues, obiisse, & Compostellæ in æde S. Iacobi sepultum fuisse, tradit Robertus Abbas Montis S. Michaëlis. Sic & Sugerius Abbas, qui illa ætate vixit, testatur ipsum, sub exitum Ludouici Crassi & Ludouici Iunioris initium, in Hispania mortuum esse, quò, S. Iacobum veneraturus, se contulerat. Ex quibus Theobaldus eius vitæ scriptor redarguendus videtur, qui in annum 1156. obitum illius reiicit. Guilielmi Ducis filiam *Alionoram* dictus Ludouicus VII. Iunior Francorum Rex in coniugem accepit; cum ea dotalem illius ditionem habiturus, nisi imprudenter posteà ipsam dimisisset; vt infrà dicam. Gerardus Ninouiæ dominus & Flandriæ Constabularius, Amalrici filius, regulares ord. Præmonstratensis ex cœnobio Parcensi euocat, & in Ninouiensi ecclesia 1137. collocat: vt ex ms. Chronico Balduini Niniuensis didici. Id 1138. Nicolaus Ep. Cameracensis & Theodericus Flandriæ Comes 1142. ratum esse voluerunt. *Not.* 151. Hoc ipso anno aut superiore, Truncinienſe Canonicorum collegium, haut procul à Gandauo, in cœnobium eiusdem ord. Præmonstratensis ab Iuano Caluo Comite Alostano est versum: *suprà pag.* 267. Lotharius Imp. III. Kal. Decembris moritur. *Dodech. Auct. Gembl.* Ab hoc ferunt institutum esse, vt ex Iure ciuili Romanorum fierent iudicia. Lotharij obitum alij ad annum sequentem referunt. Ludouicus VI. Crassus Francorum Rex moritur. Filios habuit, Philippum Regem coronatum, qui ante patrem obiit, *Ludouicum VII.* in regno successorem, Henricum Ar. Remensem, Robertum cognomento Magnum Comitem Drocensem, Philippum, Petrum & Constantiam. Roberti posteritatem Quercetanus libro peculiari descripsit. Gerardus vir potens apud Cameracenses interficitur. Quo mortuo, bellum sequenti anno exarsit inter Simonem Castellanum Cameracensem & ciues Cameracenses, pro castro quod *S. Auberti* nuncupatur. Nam ciues illud destruere satagebant; sed Castellanus, vt tutor filiorum suæ sororis, conabatur idem defendere. Nicolaus Ep. Cameracensis (qui in Liethardi, à Rainaldo Ar. Remensi an. 1135. amoti, locum successerat) pro Simone, amitæ suæ filio, stabat. Ciues ira commoti Balduinum Comitem Hainoënsem, Episcopus & Castellanus Theodericum Flandriæ Comitem cum copiis aduocarunt. Sed fracta ciuium insolentia, rebusque compositis, Episcopus demum ad vrbem rediit cum gloria: vt Lambertus Watrelosius, Canonicus regularis ad S. Aubertum Cameraci, in suo ms. Chronico fusè narrat. Vixit is illo ipso tempore, & Chronicon suum ab anno 1101. vsque ad an. 1169. deduxit.

Con-

Conradus III. Frederici Sueuiæ Ducis ex Agnete Henrici V. Imp. sorore filius, Rex Romanorum eligitur, & Dominica 4. Quadragesimæ Aquisgrani coronatur. *Dodech. Auct. Gembl.* Sed alij hæc anno sequenti adscribunt. Fulco Dunensis in Flandria Abbas suum monasterium S. Bernardo eiusque disciplinæ submittit. Warnestonensis Canonicorum S. Petri ecclesia in regularem à Milone Ep. Morinensi conuertitur; Theoderico Flandriæ Comite & Adelide Peronæ ac Warnestonij domina, approbantibus. *Not. c.* 149. Honorij Augustodonensis presbyteri Chronicon desinit. 1138

Innocentius II. Papa dum Rogerium Apuliæ Calabriæque Ducem persequitur, ab eodem capitur. A quo cum honore habitus, ipsi Apuliam & Calabriam, cum Regis titulo, hoc ipso anno 24 Iulij concessit. *Otho Fris. l.* 7. *c.* 24. Robertus de Monte tradit Rogeriũ an. 1141. Regem Siciliæ ab Innocentio II. creatum fuisse. 1139

Rainaldo Ar. Remensi 1138. defuncto Samson sufficitur. Manasses dominus de Hierge in agro Leodicensi, Herbrandi F. Manassis N. in Syriam profecturus, monachis Broniensibus benefacit. Is posteà sub Melesinda Regina, fuit regni Ierosolymitani Comestabilis, duxitque N. viduam Domini de Ramath in Syria, & ex ea genuit Henricum Aduocatum Hasbaniæ ac Castellanũ Bulloniensem, & Eustathium. Henricus duxit Iolentam, filiam Nicolai domini de Rumigny in Thierascia, & an. 1212. decessit. Henrici filia & heres nupsit Rasoni, qui iure vxorio fuit Aduocatus Hasbaniæ & Vexillifer Ecclesiæ Leodicensis. *Not. c.* 138. 152. Clara-palus seu Claromariscus, in Artesia, à Fulcone Dunensi Abbate traditur S. Bernardo ac monachis ord. Cistertiensis. 1140

Aluisus Ep. Atrebatensis benefacit Abbatiæ Canonicorum regularium ord. Præmonstratensis, quæ Castellum Dei nuncupatur, prope Mortaniam in diœcesi Atrebatensi. *Not. c.* 152. Cerui-campus, monachorum ord. Cistertiensis Abbatia, an. 1137. incohata, ab Hugone V. Comite S. Pauli dotatur: *suprà pag.* 278. 1141

Pomarium (*Bomgardt*) monachorum ord. Cistertiensis Abbatia in diœcesi Coloniensi & Ducatu Montensi excitatur. 1142

Fulconem Regem Ierosolymis hoc anno obiisse, Guil. Tyrius tradit: alij ad annum sequentem referunt. *Balduinus III.* filius successit. Innocentio II. Papæ defuncto succedit Cælestinus. Mareoli in agro Atrebatensi, amotis clericis Canonici regulares sufficiuntur. 1143

Cælestinus Papa moritur: Lucius II. subrogatur. Balduinus Ardensis toparcha Ardense Canonicorum sæcularium collegium, ab auo suo Arnulfo an. 1069. fundatum, vertit in regularium ord. Præmonstratensis Abbatiam. *Not. c.* 153. Alcobatia in Lusitania & Schonaugia in Germania, monachorum ord. Cistertiensis cœnobia, fundantur. 1144

Lucius II. Papa moritur. Eugenius III. discipulus S Bernardi succedit. Albero Ep. Leodicensis obit: Henricus sufficitur. 1145

Tornacensis ecclesia, quę annis ferè 600. cum Nouiomensi fuerat vnita, proprium Episcopum nomine Anselmum ab Eugenio Papa accipit; S. Bernardo procurante. Villariensis monachorum ord. Cistertiensis Abbatia in Gallo-Brabantia, ad Diliæ seu Thiliæ fl. scaturiginem, fundatur. 1146

Conradus II. Imp. Henricum filium suum Aquisgrani Regem creat: mense Maio expeditionem in Palęstinam suscipit. Conradum 1147

Anni vulgares Christi.

subsecutus est Ludouicus VII. Francorum Rex. Belgæ eodem zelo moti, cùm in Lusitaniam appulissent, *Olisiponem* Saracenis eripuerunt, & Alfonso Portugaliæ Regi tradiderunt. Dodechinus & Robertus de Monte referunt, 200. ferè naues Flandricas & Anglicas huic expeditioni interfuisse. Fastos nostros Belgicos 18. Oct. consule. Huic expeditioni & ipse Dodechinus Chronographus interfuit. Alna, ad Sabim fl. in agro Leodicensi (monasterium olim à S. Landelino fundatum, *suprà pag.* 136.) monachis ord. Cisterciensis ab Henrico Ep. Leodicensi traditur. Laudense cœnobium (*Loz*) monachorum ord. Cisterciensis, primo lapide ab Insula Gallo-Flandriæ emporio, incohatur; fauente Theoderico Alsatio Flandriæ Comite. *Not. c.* 156.

1148 Eugenius III. Papa Remis synodum habet mense Martio. Cruor Christi, ex Terra sancta iussu Theoderici Alsatij Fl. Comitis allatus, Brugis à Leone Abbate Bertinensi collocatur: vbi etiamnum religiosè adseruatur. *Iperius in Chron. ms. Bertinensi.* Matthæum Galenum Catechesi 128. & 21. itemque Fastos nostros Belgicos 3. Maij consule.

1194 Conradus Imp. & Ludouicus Fr. Rex ex Syria domum redeunt, rebus infeliciter gestis, ob fraudes Græcorum.

1150 Theodericus Alsatius Flandriæ Comes Ierosolymis in Flandriam redit.

1151 Ludouicus VII. Fr. Rex cum Alienora coniuge, Guilielmi Aquitaniæ Ducis filia, diuortium an. 1151. facit, & Alfonsi VII. Regis (qui se Imperatorem Hispaniæ appellauit) filiam ducit: quam Tyrius & Sugerius Mariam, Rodericus & alij scriptores Hispani Beatricem vocant. Alienora sequenti anno Henrico Normanniæ Duci & Andegauensium Comiti nupsit, qui post Stephanum in Anglia 1154. regnare cœpit, illo nomine secundus. Semen id atrocissimi belli fuit, quod de Aquitaniæ possessione 1156. inter Francos & Anglos ortum est. Aluiso Episc. Atrebatensi in Oriente defuncto sufficitur Godescalcus.

1152 Conradus III. Imp. 15. Febr. moritur: habuitque successorem fratris sui filium *Fredericum Barbarossam*, qui Aquisgrani coronatus fuit Dominica Lætare. *Otho Frisi.*

1153 Eugenius III. Papa 8. Iulij obit: Anastasius IV. succedit. S. Bernardus Abbas 20. Augusti ad cœlos migrat.

1154 Fredericus Rex mense Octobri in Italiam profectus, Mediolanenses bello persequitur. *Otho Frisi.* Anastasius Papa 2. Dec. moritur: sequenti die Hadrianus IV. natione Anglus eligitur.

1155 Fredericus Rex Romam veniens, ab Hadriano Papa mense Iunio coronatur Imperator.

1156 Sub ditione Imperij Germanici, adeoque in Germania tam superiore quàm inferiore, multi quidem Comites, sed pauci olim Duces exstiterunt. Circa annum 1000. Duces septem in vniuersa Germania fuisse, didici ex illius æui scriptoribus, & ex vetustis Principum diplomatibus: videlicet Duces *Sueuiæ* seu *Alemanniæ*, *Bauariæ*, *Saxoniæ*, *Franconiæ*, *Bohemiæ*, *Carentaniæ* & *Lotharingiæ*. His posteà accesserunt Ducatus Austriæ, Cliuiæ, Iuliaci, ditionis Montensis seu Bergensis ad Rhenum, Gelriæ, Luxeburgi, Wirtembergæ, & alij varij, beneficio variorum Cæsarum. Brabantiæ & Limburgi Ducatus eo tempore velut enati sunt, quo Godefridus Barbatus Comes Louaniensis, & Henricus Comes Limburgensis, ab Henrico IV. Imp. ad Ducatum Lotharingiæ sunt euecti. Austriæ Ducatus an. 1156. à Frederico

derico I. Imp. institutus, primusque ex Marchione Dux creatus fuit Henricus, S.Leopoldi Marchionis Austriæ filius. *Not.c.159.* Carolus IV. Imp. Wenceslaum fratrem suum ex Comite primum Ducem Luxeburgensem an. 1354. fecit. In Italia celebres iam olim fuerunt Duces Calabriæ, Tusciæ, Spoleti, Beneuenti & Fori Iulij: quibus postea accesserunt Duces Sabandiæ Florentiæ, Mantuæ, Ferrariæ, Vrbini, Parmæ, Montis-ferrati, & alij à Romanis Pontificibus aut Cæsaribus creati. Marculphus in Formulis suis recitat formulam veterem, qua olim Duces creari solent.

Initium discordiæ inter Hadrianum Papam & Fredericum Imperatorem. Qua de re Baronium consule. Idem Fredericus ducit Beatricem Rainaldi III.Burgundiæ Comitis filiam, suprà pag. 254. memoratam. Theodericus Alsatius Fl.Comes tertiò in Syriam proficiscitur, & Sibyllam vxorem secum ducit. *Auct. Afflig.* Tyrium l. 18. c.16. consule. 1157

Vladislaus Bohemorum Dux à Frederico Imp. creatur Rex, vt Radeuicus narrat. Stero id ad annum 1156. refert. Otho Ep. Frisingensis & Chronographus moritur. 1158

Theodericus Fl. Comes tertiò Ierosolymis domum reuertitur: Sibylla autem eius vxor ibi remansit, & ad S. Lazarum ægris seruiens, ibidem 1165. sancto fine quieuit. *Auct. Aquic.* Hadrianus IV. Papa 1. Sept. moritur. Alexander III. succedit. Corpora trium Magorum in veteri capella prope Mediolanum inueniuntur, & ob belli tempestatem in vrbem Mediolanensem transferuntur. *Rob. Abb.* 1159

Miloni Ep.Taruanensi defuncto sufficitur alter Milo. Petrus Lumbardus (quem Magistrum Sententiarum nuncupant) fit Parisiensis Episcopus; cuius tumulus hodieque exstat ibidem in suburbana S. Marcelli basilica. Radeuici Canonici Frisingensis Chron. desinit. 1160

Ludouicus Francorum Rex ducit filiam Theobaldi Campaniæ Comitis: *suprà pagina* 258. 1161

Mediolano capto & euerso, Fredericus Imp. in Germaniam mense Septembri redit, & cum Ludouico Fr. Rege colloquitur. S.Thomas fit Cantuariensis Archiepiscopus. 1162

Corpora trium Regum, prope Mediolanum inuenta, Rainaldus Ar. Coloniensis ad eam vrbem defert. *Auct. Afflig.* Sed Dodechinus ad annum superiorem, Godefridus & Stero ad sequentem hæc referunt. Ioscio Roseus, ad S.Bertinum monachus, eximius Deiparæ cultor, in Domino obdormit. Hortus B. Mariæ, regularium ord. Præmonstratensis Abbatia, in agro Leouardiensi apud Frisios fundatur. Chronicon nostrum Præmonstratense adi. 1163

Victor Antipapa Lucæ mense Aprili moritur, & Paschalis à schismaticis sufficitur. Henricus Ep.Leodicensis Papiæ mense Decembri decedit, cui Alexander II. successit. Godescalcus Episcopatum Atrebarensem sponte deponit: Andreas succenturiatur. 1164

Alexander Papa è Galliis Romam tendit, eamque XI. Kal. Dec. ingreditur. Cœnobium virginibus ord. Præmonstratensis, à Gosuino Heinsbergæ domino eiusque vxore Aleide structum ac dotatum, Alexander II. Ep. Leodicensis confirmat. *Not.c.162.* 1165

Caroli Magni Imp. ossa Aquisgrani eleuantur: qua de re Fastos nostros Belgicos 28. Ianuarij consule. Rainaldus Arch. Coloniensis, & Alexander Episc. Leodicensis, in comitatu Frederici Imp. existentes, pestilentia in Italia pereunt. Rainaldo Philippus 1166

Gosuini Faleomontensis filius,& Alexandro Rodulfus successerunt.
Gosuinus Abbas Aqnicinctinus, vir integerrimæ vitæ, moritur.

1167 Nicolans Ep. Cameracensis moritur : eius in locum Petrus eligitur, Theoderici Flandriæ Comitis filius. *Auct. Aquic.*

Domini Angia.

- Walterus I. Angiæ dominus 1167.
  - Gotsuinus.
  - Engelbertus domin. Angiæ 1179. 1237.
    - Sigerus Angiæ dominus.
      - VValterus II.
        - VValterus III. ob. 1309.
          - VValterus IV.
          - Sigerus.
            - VValterus V.
            - Sigerus II.
              - VValterus VI. dom. Angiæ 1372. sine lib.
            - Ludouicus.
              - Margarita domina Angiæ vx Ioannis Lux.
              - Iolenta.
            - Ioannes.
            - Iacobus.
            - Guido.
            - Engelbertus.
          - Filiæ 2.
      - Gerardus dominus Sottegemij.
        - Gerardus II. dom. Sottegemij.
          - Hugo dom. Sottegemij, Castel. Gand.
          - Maria vx. Hugonis de Antoin.
            - Isabelle vxor Ioannis de Molun.
        - Isabella.
        - N. filia.
      - Ioannes.
      - Iacobus.
      - Arnoldus.
      - Engelbertus.
      - Filiæ 3.
    - Iacobus.
    - Adeliua.
    - N. filia.
- Osto.

Angia opidum Hannoniæ, Gallis *Enghien*, Flandris *Edinghem*, multos sub se pagos seu vicos parochiales comprehendit ; ex quibus nonnulli sunt iuris Brabantini, alij iuris Hannoniensis. Brabantiæ feuda sunt nonem, videlicet *Seneffe*, *Ronquieres*, *Hemeries*, *Tubise*, *Rebecque*, *Bierges*, *Bongardes*, *Laerbeke* & *Beringem*: vt ex libris Curiæ feudalis Brabantinæ didici. I. WALTERVS I. Angiæ dominus an. 1167. Niniuense diploma signauit, & fratrem habuit Ostonem. *Not. c.* 163. Ex Elisabetha coniuge duos filios, *Gotsuinum* sine liberis defunctum & *Engelbertum* genuit. II. ENGELBERTVS Angiæ dominus an. 1179. cum fratre suo Gotsuino contractum antenuptialem inter Henricum I. Brabantiæ Ducem & Mathildem Philippi Alsatij Flandriæ Comitis cognatam firmauit. *Not. c.* 167. Ex Ida, aliis Adeliua, Iacobi Auesnensis filia, genuit *Sigerum* Angiæ dominum, *Iacobum*, *Adelinam* Waltero IV. Bertoldo Mechliniæ Adnocato (*suprà pag.* 315.) & alteram filiam N. Euerardo Radulfo Mortaniæ domino ac Castellano Tornacensi nuptam. Cantipratense cœnobium ad muros vrbis Cameracensis situm 1215. dotauit. Ecclesiā *Bellingemiensem* (*Not. c.* 170.) inter Angiā & Hallas positam 1224. censibns auxit, ibidē cum vxore conditus. Ad quem locū Abbatia Cantipratana nostro æuo est translata, cōsentiente Alberto Pio Belgarū Principe. *Not. c.* 192. 197. 107. & 213.

III. SIGERVS I. ex Aleide seu Adelisa, Walteri domini de Sottenghien filia herede, genuit *Walterum II.* Angiæ dominum, *Gerardum* Sottegemij toparcham, *Ioannem* Ep. Tornacensem, pòst Leodicensem, *Iacobum* Walteri patrem, *Arnoldum* seu Arnulfum dominum de Thiant iure vxorio, *Engelbertum* Castellanum Montensem & dominum de Havrech iure item vxorio, & filias tres, videlicet N. Ægidio domino de Trasignies nuptam, Agnetis matrem, *Sophiam* vxorem Rasonis de Gauere domini Lidekercæ & N. Abbatissam Guislengemiensem. IV. WALTERVS II. Angiæ dominus duxit Ioannam de Chastillon; Camberonæ cum vxore 1271. conditus. V. WALTERVS III. Walteri & Ioannæ filius, ex Iolenta, Roberti Betunij Flandriç Comitis

Anni vulgares Christi.

mitis filia, genuit *Walterum* IV. Angiæ dominum, *Sigerum* qui adolescens obiit, *Mariam* primùm Roberto Comiti de Dreux, pòst Roberto Comiti de Roncy, & Iolentam domino de Canny, nuptas. Moriens 1309. censûs annuos reliquit ad Cartusiam Heriuensem in agro Angiano constituendam: quod filius eius Walterus IV. anno 1314. præstitit.

VI. WALTERVS IV. Angiæ dominus duxit Isabellam, aliis Helenam de Brienne, sororem heredem Gualteri Ducis Athenarum, Comitis de Brienne, Conuersan & Liche, in Pictauis an. 1356. cæsi; vt Quercetanus in Hist. de Chastillon. l. 7. c. 2. tradit. Ex ea nati sunt filij septem, videlicet *Walterus* V. *Sigerus* II. domini Angiæ ex ordine, *Ludouicus* Briennæ & Conuersani Comes, *Ioannes* Comes de Liche in regno Neapolitano, Petri pater, *Iacobus*, *Guido*, *Engelbertus* dominus de Rameru, Folie & Tubise, Engelberti Camberonæ sepulti pater, & filiæ tres moniales. VII. WALTERVS V. anno ætatis 18. decessit, non relicta sobole. VIII. Eius frater ac successor SIGERVS II. ex N. Monamęa, Ioannis toparchæ Condatensis sorore, filium reliquit *Walterum* VI. Angiæ dominum; Querceti in Hannonia 1366. capite plexus, iussu Alberti Hannoniæ Hollandiæque Comitis. IX. WALTERVS VI. tabulas Cortebergenses 1372. in Not. c. 230. signauit, & pro Lod. Malano Flandriæ Comite contra Gandenses militans, 1381. occubuit, non relicta sobole.

X LVDOVICVS, Walteri VI. patruus, duxit Ioannam de S. Seuerino Neapolitanam, & ex ea genuit filias duas, *Margaritam* Angiæ dominã & *Iolentã* Philippo Barrensi nuptam. MARGARITA seu Isabella (vt in libris Curiæ feudalis Brab. nuncupatur) nupsit *Ioanni Luxeburgio*, domino de Richeburg & Beaurevoir, qui fuit frater B. Petri Luxeburgij, Auenionensium patroni, an. 1387. defuncti. Sicque Angia, Conuersanum & Brienna ad familiam Luxeburgiam transierunt. Ioanni Luxeburgio in dominio Angiæ successit *Petrus*, huic *Ludouicus* filius, Ludouico *Petrus* filius. Quorum postremus filias duas reliquit, *Franciscam* & *Mariam* Luxeburgias, Angiæ dominas ex ordine. Francisca nupsit Philippo Cliuio Ranestenij domino, sed nullam ex eo prolem genuit, Bruxellæ apud Dominicanos cum marito condita. Itaque sorori suæ Franciscæ successit *Maria Luxeburgia*, vxor Francisci Borbonij Comitis Vindocinensis: *suprà pag.* 281. Et sic Angia ad familiam Borboniam peruenit, eamque Henricus IV. Borbonius Francorum Rex 1606. Carolo de Ligne Comiti Arenbergio vendidit.

Ad GERARDVM redeo, Sigeri I. Angiæ domini filium secondo-genitum, Sottegemij dominum. Is cognomen familiæ de Sottegem sibi sumpsit, & ex filia Gerardi domini de Vianen, in agro Gerardimontensi, genuit *Gerardum* II. Sottegemij dominum, & filias duas, *Isabellam Thomæ* de Coucy, & N. Ioanni domino de Lens nuptam. *Gerardus* II. Sottegemij dominus circa an. 1280. duxit *Mariam* Castellanam Gandensem, & ex ea genuit *Hugonem* Sottegemij dominum ac Castellanum Gandensem, & *Mariam* Hugoni domino de Antoing & Espinoy nuptam. Mariæ filia *Isabella* domina de Antoing, Espinoy & Sottegem, eademque Castellana Gandensis, tertiis nuptiis iuncta fuit *Ioanni* Vicecomiti de Melun. *Quercetanus l.* 8. *Hist. Gisnensis c.* 6. *& suprà pag.* 253.

1168 Theodericus Alsatius Fl. Comes moritur, in Watenensi regularium coenobio, dioecesis Audomarensis, conditus, hoc elogio addito: *Hic iacet sepultus dominus Theodericus de Elsatia Comes Flandriæ, qui quattuor vicibus Terram sanctam visitauit; & inde rediens Sanguinem Domini nostri Iesu Christi detulit, & villæ Brugensi tradidit: & postquam Flandriam annis XL. strenuè rexerat, apud Grauelingas obiit anno Domini M.C. LXVIII.* Theoderico in Comitatu Flandrensi successit filius *Philippus*, tunc Veromanduorum Comes iure vxorio.

1169 Fredericus Imp. filium suum quinquennem *Henricum* Aquisgrani in Regem eleuat, mense Augusto. Balduinus, Balduini Hainoensis Comitis filius, ducit Margaritam Philippi Ducis Flandrensis sororem, & ex ea genuit Balduinum Flandriæ Hannoniæque Comitem, ac demùm Imp. Constantinopolitanum; & sic Flandria rursus ad verum ac veterem heredem rediit: *suprà pag.* 198. & 209. Philippus Alsatius Fl. Comes in Ariensi apud Artesios S. Petri basilica Canonicos 16. fundat ac dotat. *Not. c.* 163.

1170 Thomas Ar. Cantuariensis, pro defensione libertatis ecclesiasticæ, ab impiis occiditur. Ordo Humiliatorum ab exulibus Mediolanensibus instituitur. Origines nostras Monasticas, Coloniæ editas, si placet, consule.

1171 Balduinus, futurus Græcorum Imperator, mense Iunio Valentianis nascitur: *suprà pag.* 198. 209.

1172 Hugo III. Burgundiæ Dux fundat Capellam Diuionensem, & Canonicos 10. in ea constituit ac dotat. *Not. c.* 163.

1173 Postulensis ecclesia dotatur, quæ nunc est Abbatia Canonicorum ord. Præmonstratensis, in Campania Brabantiæ & dioecesi Siluæducensi. *Not. c.* 165. Lambertus Beguius, sacerdos pius, contra concubinarios Leodici fortiter concionatur. Sunt qui ab eo *Beguinas* virgines nomen accepisse existimant. Alij à *S. Begga* Abbatissa ac fundatrice Andennensi, suprà pag. 140. landata, eas sic dictas volunt. Beguinarum seu Begginarum pij conuentus hodieque sunt plurimi apud Brabantos, Flandros & Leodicenses. Almericus Ierosolymorum Rex moritur; cui an. 1175. filius *Balduinus IV.* successit.

1174 Petrus Cameracensis electus, frater Philippi Flandriæ Comitis, Episcopatum dimittit, & armis militaribus accingitur. Anno sequenti & vxorem duxit & obiit. Robertus Atrebatensis electus ad Cameracensem Episcopatum vocatur; Frumalda in sede Atrebatensi collocato. Idem Robertus Cameracensis electus à ministris Iacobi Auesnensis (cuius stemma in Not. eccles. Belgij c. 159. descripsi) apud Condatum Hannoniæ opidum perimitur. Roberto Alardus successit. *Auct. Aquic.*

1175 Milites S. Iacobi his temporibus in Hispania celebrari cœperunt; Alexandro Papa approbante, & S. Augustini regulam præscribente. Thosana monachorum ord. Cisterciensis Abbatia (*Doest*) in agro Brugensi fundatur.

1176 Robertus Abbas S. Michaëlis in Normannia, scriptor horum temporum, in Angliam traiicit. Balduinus Hannoniæ Comes Condatum, Iacobi Auesnensis castellum, occupat, eiusque muros ac turrim solo æquat. *Auct. Aquic.*

1177 Philippus Alsatius Flandriæ Comes circa Pentecosten Ierosolymam petit. Alardus Episcopus Cameracensis moritur: Rogerius succedit.

Philip-

Philippus Comes Flandrensis ex Syria per Constantinopolim ad suos domum redit. 1178

Lateranense concilium oecumenicum ab Alexandro Papa Romæ celebratur. Ludouicus Fr. Rex & Philippus Flandriæ Comes, traiecto mari, Cantuariam pergunt, & S. Thomam martyrem diuersis muneribus honorant. Henricus Rex Anglorum honorificè eos excipit. *Auct. Aquic.* Philippus Flandriæ Comes Mathildem, Matthæi fratris sui ex Ida Comitissa Boloniensi filiam, matrimonio iungit cum Henrico, Godefridi III. Brabantiæ Ducis filio ac successore. *Not. eccles. Belgij c.* 167. 1179

Ludouicus VII. Fr. Rex Parisiis 17. Sept. moritur: succedit filius eius Philippus Augustus, 16. ætatis annum auspicatus. *Rigord.* Aldenburgensem Benedictinorum Abbatiam, à S. Arnulfo Episcopo Suessionensi an. 1080. fundatam, Arnoldus Vicecomes Gistellensis dotat. *Not. c.* 168. Euerardus Radulfus Princeps Mortaniæ & Castellanus Tornacensis moritur. Is circa an. 1155. Canonicos ordinis Præmonstratensis in Mortaniensi ecclesia collocauit. 1180

Philippus Augustus Fr. Rex Iudæos, per innocentum puerorum cædem Christianis sacris illudentes, & aliorum scelerum conuictos XVI. Kal. Martias comprehendi primùm tota Gallia iubet, tum insequente Iulio mense, perpetuo mulctat exilio. *Rigord.* Alexander Papa exeunte mense Augusto moritur; Lucius III. succedit. Henricus Trecarum Comes Theobaldi filius, nuper ex Syria reuersus moritur, & filius eius Henricus sufficitur. *Robertus de Monte*, Fredericus Imp. Henricum Saxoniæ Ducem bello persequitur, & in Brunsuicensem insulam fugere compellit. *Auct. Aquic.* 1181

Bellum inter Philippum Francorum Regem & Philippum Flandriæ Comitem, pro Veromanduorum & Ambianorum Comitatibus, excitatur. *Auct. Aquic.* 1182

Antiquum claustrum *(Olden Cloester)* in Groningensi apud Frisios agro, ab Hatebrando Abbate pro vtroque sexu fundatur. Is an. 1189. obiit. Bernardus Pœnitens, Andomaropoli ad S. Bertinum monachus, in Domino piè obdormit. De vtroque in Fastis Belgicis egimus. Rogerus de Wavrin, Ep. Cameracensis, fundum ab Hugone de Oisy, Castellano Cameracensi, donatum Ioanni primo Abbati Cantipratano, ad exstruendum cœnobium regularium ord. S. Augustini, confirmat. Idem Antistes, Ierosolymam profecturus, Episcopatus sui reditus vno anno recipiendos dictis regularibus concessit. *Not. eccles. Belgij c.* 170. 171. 1183

In Frumaldi Ep. Atrebatensis, anno superiore defuncti, locum Petrus Abbas Cistertiensis suffectus, consecratur. Guilielmi Tyrij Historia belli sacri desinit. 1184

Veromanduorum & Ambianorum Comitatus Philippo Fr. Regi à Philippo Fl. Comite traduntur, & pax inter eos componitur. Lucius Papa moritur; Vrbanus III. succedit. Hugo de Oisy, Castellanus Cameracensis & Vicecomes Meldensis, cum vxore sua Margarita, Cantipratensem Abbatiam dotat. Is an. 1190. viuere desiit. *Not. eccles. Belgij c.* 172. 1185

Guilielmus Castellanus Audomarensis in Artesia, eiusque vxor Ida de Auesnis, & filius Guilielmus, monachis Andrensibus benefaciunt. *Not. c.* 173. & 211. Vrbanus III. Papa possessiones Abbatiæ Tungerloensis, à Giselberto & Engelberto de Castetloo aliisque do- 1186

 natas,

natas, confirmat. *Notit. eccles. Belgij cap.* 173. Godefridi Viterbiensis Chronicon desinit.

1187 S. Andreæ Cella seu Prioratus Benedictinorum prope Brugas, fit Abbatia. *Notit. eccles. Belgij cap.* 174. *& suprà pag.* 306. Theodericus Alsatius Flandriæ Comes, eiusque vxor Sibylla, in burgo Brugensi ædem in honorem S. Basilij ædificarant, quæ nunc sacri Cruoris Domini dicitur, & in ea Capellanos 4. cum custode collocarant. Dotē an. 1187. auxit Philippus eius filius ac successor. *Not. c.* 175. Ierosolyma Christianis Europæis, per Saladinum Saracenorum Principem, eripitur. Guido Lusignanus, Ierosolymorum Rex, Damascum captiuus abducitur. Armenij & Græci Christiani Sepulcrum Domini ac templum magno auro à Saladino redimunt. *Auct. Aquic.* Vrbano III. Papæ mortuo Gregorius VIII. sufficitur. Ioannes Iperius (cuius exstat ms. Chronicon) Bertinianus in Artesia Abbas creatur.

1188 Balduinus Comes Hainoënsis castrum Namurcense occupat. *Auct. Aquic. & suprà pag.* 246. Iacobus Auesnensis, cum aliis Belgis Cruce signatis, vrbem Siluensem in Lusitania Mauris eripit, indeque versus Syriam nauigat: vt Vasconcellus in Hist. rerum Lusitaniæ narrat. Guilielmus Tyri Archiepiscopus, Belli sacri scriptor, in Galliam venit, suppetias pro Terra sancta petiturus.

1189 Fredericus Imp. rerum summa Henrico filio suo relictâ, per Hungariam & Græciam, in Syriam proficiscitur: quem inter alios Radulfus Ep. Leodicensis secutus est. Iacobus Auesnensis, cum Hellino Senescallo seu Dapifero Flandrensi Lileriique domino, multisque aliis Belgis in Palæstinam vt appulit, Aconem seu Ptolemaidem obsedit. Guilielmus Apuliæ Rex moritur, Henricum, Frederici Imp. filium, nominans heredem: sed Apuli Tancredum sibi Regem crearunt. *Auct. Aquic.* Teutonicorum militum ordo inchoatur: quem anno 1191. Cælestinus Papa confirmauit. De eo Vitriacus in Hist. Occidentali.

1190 Philippus Augustus Francorum, & Richardus Anglorum, Reges in Palæstinam tendunt, & Messanæ in Sicilia hiemant. Philippus Alsatius Flandrorum Comes eòdem tendens, in Italia hiemat. Fredericus Imp. Tarsi in Cydno fl. per æstiuos calores corpus abluens, ter demergitur, & triduo pòst moritur. Succeßit *Henricus VI.* eius filius. Is regni collega à patre factus, Constantiam Rogerij primi Siciliæ Regis filiam 1186. duxerat: quam fuisse monialem, & 50. ætatis anno nupsisse, falsò quidam referunt. *Auct. Aquic.* Euerardus Ep. Tornacensis moritur: Stephanus succedit.

1191 In obsidione vrbis Aconensis Philippus Fl. Comes, Balduinus Cantuariensis, Rogerius Cameracensis, Episcopi, Fredericus Dux Sueuiæ, Theobaldus Comes Blesensis, eiusque frater Stephanus, & Hellinus Dapifer. Fl. obierunt. Philippi Comitis corpus, ex Syria allatum, vxor Mathildis in Clara-Valle sepiliuit. In Comitatu Flandriæ succeßit Balduinus Comes Hainoënsis, qui Margaritā Philippi sine prole defuncti sororem duxerat: *pag.* 198. Philippus Fr. Rex, cum fœderatis Principibus, Aconem IV. Nonas Iunij expugnat. Verùm ea belli societate in simultatem ac discordiam versa, eodem anno in Galliam redit. Richardus Angliæ Rex, post discessum Philippi Fr. Regis, Aconensibus muris nonnihil instauratis, versus Ascalonem tendit, cum Theoderico Cliuensi, Gualtero Blesensi, Comitibus,

Guiliel-

Guilielmo Barrensi, Hugone Florinensi, Iacobo Auesnensi & aliis proceribus. Ex his in vltima turma, quæ præcedentes muniebat, Saladini insidiis & Turcorum telis, *Iacobus Auesnensis*, vni ex Machabæis comparandus, cecidit. *Auct. Aquic.* Richardus Angliæ Rex Cyprum insulam occupat. In ea tunc Isaacius Comnenus contra Andronicum Imp. Constantinopolitanum tyrannicè regnabat, & nomen sibi Imperiale vsurpabat. Quem cum vxore ac liberis captum Rex Angliæ secum duxit ad exercitum Europæorum, in obsidione vrbis Aconensis occupatum. *Auct. Aquic. Nicetas.* Ascalon & Cæsarea vrbes Syriæ ab Europæis expugnantur. Rogerio Ep. Cameracensi Ioannes, & Desiderio Morinensi Lambertus sufficiuntur. Radulfus Ep. Leodicensis è Syria rediens, mense Augusto moritur: succedit Albertus Godefridi III. Brab. Ducis filius.

Philippus Flandriæ Comes Elisabetham, Margaritæ sororis suæ, Hainoënsis Comitissæ, filiam matrimonio iungit cum Philippo Augusto Francorum Rege, ipsique pro dote attribuit S. Audomari oppidum, Ariam, Atrebatum, Bapalmas, Comitatum Hesdiniensem & Lensensem, homagium Boloniæ, S. Pauli, Gisnense & Lileriense. *Auct. Aquic.* Hinc origo Comitatus Artesiæ. Conradus Marchio Montis-Ferrati (qui Tyrum vrbem tunc regebat) machinatione cuiusdam felicitati eius inuidentis, occiditur. Eius filiam duxit Henricus Campaniæ Comes, quem Richardus Angliæ Rex, Hugo Burgundiæ Dux, Templarij & Hospitalarij milites, aliique proceres Principem totius Christianitatis transmarinæ (excepto Principatu Antiocheno) constituerunt, ipsique Tyrum, Ascalonem, Aconem, Cæsaream, Ioppen & reliqua ad mare castella tradiderunt. *Auct. Aquic.* Richardus Angliæ Rex filiam Isaaci Comneni (quem captiuum habebat) dedit Guidoni Lusignano, cum tota Cypri insula. *Auct. Aquic.* Hinc origo regni Cypri. Lotharius, N. Comitis de Hostade & Dalem frater, in cathedram Leodicensem ab Henrico VI. Imp. intruditur. Albertus anno superiore legitimè electus Romam se contulit. Inde in Galliam reuersus, Remis 20. Sept. est consecratus, ac demū ab impiis cæsus 24. Nou. extra muros eiusdem vrbis. Albertus Pius Belgarum Princeps ossa Præsulis sibi cognominis inde Bruxellam anno 1612. transferri iussit, & suis ipse humeris in augustam monialium Carmelitanarum basilicam intulit. Eumdem Paulus V. Papa in cælitum numerum an. 1613. retulit, diplomate edito, quod in Fastis nostris Belgicis exstat. Hugo III. Burgundiæ Dux Tyri moritur, & Cistertij sepelitur. Odo III. filius eius succedit. *Auct. Aquic. & suprà pag.* 249. Balduinus Magnanimus Hannoniæ Comes Valentianis in aula sua (vulgò *la Sale*) collegium quindecim Canonicorum fundat: *suprà pagina* 210. 1192

Pactis in triennium cum Saladino induciis, *Richardus* Angliæ Rex, ex Syria per Austriam in patriam redire cogitans, à Leopoldo Duce Austriæ capitur: estque anno sequenti demùm dimissus. *Auct. Aquic.* Saladino Damasci mortuo, inter filios eius exorta est dissensio. Ex his vnus in Halapia nunc Aleppo, alter in Damasco, tertius in Babylonia sedem regni collocauit: vt ex epistola Gaufridi Magistri militum Hospitalariorum datur intelligi, quæ in Auctario Aquicinctino ad Sigebertus Chronicon exstat. 1193

Guidoni Lusignano, Regi Cypri, defuncto succedit in regno Amalricus frater eius. Lambertus Paruus, Leodici ad S. Iacobum monachus, 1194

nachus, Chronica ab anno 988. vsque ad hunc annum scripsit, quo & floruit.

1195 Balduino Magnanimo patri suo, mense Decembri defuncto, in Flandriæ & Hannoniæ Comitatibus succedit BALDVINVS, qui postea Imp. Constantinopolitanus fuit: *suprà pag.* 210.

1196 Anetense seu Braëllense monasterium (*Brayelle lez Aunay*) virginum ord. Cistertiensis, ab Ada seu Alide de Harnes, Constabularia Flandrensi, conditur in diœcesi Atrebatensi. *Not. c.* 179. Comitatus Veluæ Henrico I. Brabantiæ Duci à Balduino Ep. Vltraiectensi conceditur. Henricus VI. Imp. noui in Brabantia opidi Siluæducensis incolis dat immunitatem à teloneis ad Rhenum. *Not. c.* 179.

1197 Henricus VI. Imp. in Apulia 28. Sept. moritur: Fredericus filius eius quadrimus in regno Siciliæ succedit. Henricorum & Fredericorum Impp. stemma genealogicum in Not. eccles. Belgij c. 111. reperies. Ceterùm de successore in Imperio deligendo procerum scissa est concordia. Conradus Moguntinus, N. Magdeburgensis Episcopus, & alij Principes Erfurdiæ congregati, *Philippum* Henrici fratrem elegerunt. Adolfus Coloniensis, Theodericus Treuerensis, Berardus Paderbornensis, Thietmarus Mindensis, Episcopi, Henricus Brabantiæ Dux, Henricus Cudicensis, & alij proceres Coloniæ congregati, *Othonem*, Henrici Leonis Saxoniæ Bauariæque Ducis filium, sibi Regem statuerunt *Not. c.* 181. Prior Aquisgrani Philippus Imperium 1198. sibi sumpsit. Eódem paulò pòst Otho peruenit, regnique insignia adeptus bellum cum Philippo aliquamdiu gessit: donec inter se ita 1206. pacti sunt, vt quamdiu Philippus esset superstes, à titulo Regis Otho abstineret; post illius obitum Germaniæ regnum possessurus.

1198 Otho Imp. Mariam Henrici I. Brab. Ducis filiam ducit. Almaricus Cypri Rex Isabellam, Henrici Campaniensis & Conradi Montferratensis viduam, sibi matrimonio iungit.

1199 Petrus Corbolius consecratur Ep. Cameracensis. Richardus Angliæ Rex, post bellum quinquennale cum Philippo Fr. Rege gestum, in castelli cuiusdam obsidione spiculo ictus occumbit, & in monasterio Fontis Ebraldi sepelitur, vbi & patris illius corpus iacebat. Richardo successit frater eius *Ioannes Sine terra* nominatus, qui cum Philippo bellum continuauit. Rogerus Houedenus Annales suos Anglicos hîc terminat.

1200 Albertus Cudicensis Ep. Leodicensis 1. Febr. moritur. Hugo de Petra-ponte succenturiatur, Othone Imp. Leodici tunc agente. Saxo Grammaticus floret, qui ad hæc vsque tempora Historiam Daniæ perduxit. Dodechini Appendix ad Mariani Schotti Chronicon desinit. Balduinus Bocla, Bodeloënsis in Wasia monasterij auctor moritur, quod nunc in vrbe Gandensi floret. De quattuor subsequentium sæculorum rebus in Belgio & alibi gestis peculiarem commentarium scripsimus; quem Antuerpiæ 1608. cum Sigeberti Chronico edidimus, quemque Coloniæ 1622. Balduinus Iunius, nostro permissu, in suo Chronico Morali recudendum curauit. Ideoque breuiores deinceps erimus.

1201 Petro Corbolio ad Senonensem Archiepiscopatum euecto, Ioannes Betunius, suprà pag. 268. laudatus, subrogatur. Henricus I. Brabantiæ Dux, eiusque frater Guilielmus Dominus de Perues & Rusebroec, dotant cœnobium Bruxellense S. Iacobi, in Monte frigido

seu Palatino situm, quod est Canonicorũ regularium. *Not.c.*183. Camera B. Mariæ, monialium ord. Cistertiensis Abbatia, prope Bruxellã, ab eodem Henrico Duce eiusq́; coniuge Mathilde, fundatur. *Not.*185.

Cistertiensis ord. monachi in Valle S. Lamberti ad Mosam ab Hugone Ep. Leodicensi collocantur & dotantur. 1202

Theoderico VII. Hollandiæ Comite Dordraci trucidato, Guilielmus eius frater principatum occupat; exclusa Ada Theoderici filia, 1203 Ludouico Lossensi Comiti nupta. *Godefr. & sup. pag.*243. Stephano Ep. Tornacensi mortuo Gosuinus succedit. In Terræ sanctæ subsidium, Brugis Crucē assumunt Balduinus Flandriæ Hannoniæq́ue Comes, cum vxore sua Maria, Henricus Balduini frater, Guilielmus Betuniæ dominus, eiusq́ue frater Cono, Ioannes de Nesle Castellanus Brugensis, Raineruus de Trit Hannonius cum filio suo Rainero, Guilielmus de Gomignies, Matthæus de Waliucourt & alij. Horum posteà exemplũ secuti sunt Hugo Comes S. Pauli, Petrus de Ambiano eius cognatus, Ægidius de Trasignies Flandriæ Constabularius, Ægidius de Landas, Theodericus & Henricus de Teneræmonda, aliique innumerabiles. Ex his Rainerus de Trit posteà dominus Philippopolis, Theodericus de Teneræmonda, Walteri Teneræmondę domini filius, Comestabilis Romaniæ, Theodericus de Loz Senescallus Imperij Constantinopolitani & dominus Nicomediæ fuit: vt Geofridus de Villa-Harduini in Historia expeditionis Constantinopolitanæ (cui & ipse interfuit) fusè narrat. Ceterùm Balduinus Flandrensis Comes 1203. in iter versus Venetias se dedit, inde in Syriam, vt sperauerat, mox traiecturus. Maria vxor (quæ tunc erat granida) postquam Margaritam filiam peperisset, maritum suum subsecuta, ex portu Massiliensi soluens, mari mediterraneo emenso, Aconem appulit: vbi existens maritum suum à Latinis Imperatorem CP. electum fuisse læta intellexit, sed paulò pòst obiit: vt idem Vilhardninus tradit.

Veneti, Franci & Belgę confœderati 12. Aprilis Constantinopolim 1204 expugnant, feria 2. hebdomadis sextæ Quadragesimæ; vt Nicetas Choniates tradit, qui inter obsessos fuit & captæ vrbis historiam scripsit: *suprà pag.*284. Eodem anno, de communi consilio, è Latinorum genere primus Constantinopoli datus est Imperator BALDVINVS, Flandrię Hannoniæq́ue Comes, annum 32. agens; à Niceta aliisq́ue Græcis (quod magnum virtutis est argumentum) summopere laudatus. Preter Geofridum à Villa-Harduini, & Gunterus monachus Parisiensis, à Canisio to. 5. Antiq. Lect. editus, scripsit historiam Byzantij à Latinis capti. De eiusdem expugnatione longam ipse Balduinus Imp. epistolam scripsit, quæ in Codice Donationum piarum, Bruxellæ 1624. à nobis edito, c. 99. exstat.

Latini Impp. Constantinopolitani, & Græci Impp. in Bithynia.

Constantinopolim Latini annis 58. tenuerunt. Primus in ea regnauit BALDVINVS, vt dixi, Flandriæ Hannoniæq́ue Comes: qui cum expeditionis sociis Imperij CP. prouincias partitus est, Venetis præsertim ac Genuensibus. Quorum illi Eubœam aliasq́ue Ægæi maris insulas ceperunt; Genuenses Cretam occuparunt: vt Nicetas prodidit. Bonifacius Montisferrati Marchio nouum Thessalonicæ regnũ instituit. Balduinus 1205. die 15. April. à Bulgaris prælio captus, & menses 16. in vinculis habitus, per summos cruciatus ab Ioanne Bulgarorũ Rege perimitur. Ac tum demũ HENRICVS,

Balduini frater, ad Imperium 1206. euehitur. Is annos circiter decem imperauit, & 1216. viuere desiit. Huic successit PETRVS de *Courtenay*, Comes Antisiodorensis & Namurcensis (*suprà pag.* 246) qui Iolentam.
[illegible]01 Balduini & Henrici sororem duxerat. Petrus ab Honorio III. Romæ coronatus, dum in Thraciam proficiscitur, à Theodoro Dyrrachij Principe perfidè captus, & à Theodoro Lascari 1225. trucidatus est. ROBERTVS Petri filius post hunc imperauit, sine liberis 1228. defunctus. Exinde BALDVINVS Roberti frater regnauit; qui 1261. recuperata ab Græcis Constantinopoli, in Occidentem reuersus, Carolum Siciliæ Regem adiit, cuiusque filiam filio suo despondit, Constantinopoli promissa, si illius ope recuperari posset. Tabulam genealogicam Latinorum Impp. Constantinopolitanorum in Notitia eccles. Belgij c. 1?1. Lector reperies.

Latinis Constantinopolim obtinentibus, *Theodorus Lascaris* à Græcis Imperator creatus, Nicææ in Bithynia sedem habuit: qui Turcos ab Alexio socero contra se concitatos magna strage deleuit, eorumque Sultanum suapte manu peremit. Moriens 1222. successorem designauit generum *Ioannem Ducam*; à quo multa opida de Latinis sunt recepta. Imperauit annos 33. & 1255. viuere desiit. *Theodorus Lascaris* Ioannem patrem excepit, & 1259. obiit, sex annorum filiolo relicto *Ioanne*. Verùm *Michael Palæologus Comnenus*, maternum ab Alexio Comneno trahens genus, & Andronici Palæologi filius, excæcato post annos 4. pupillo, decimum annum tunc agente, imperium vsurpat. Cuius artibus Constantinopolis per *Alexium* Cæsarem, cum 800. haut ampliùs militibus, proditione capitur. Anno 1274. Lugdunensis Concilij Patres cùm legatos suos ad Michaelem destinassent, conditum in eo decretum Fidei is ratum habuit. Idemque Siculam in Francos conspirationem 1282. opibus & auctoritate sua promouit. Obiit 1283. cùm post Ioannis pupilli abdicationem annis circiter 23. imperasset. *Andronicus* Michaëlis filius, mortuo *Michaële* filio, eius filium *Andronicum* designauit heredem Imperij: qui auum extrema senectute confectum abdicare coegit.

Alexius Comnenus, Theodori Lascaris socer, genero Imperium inuidens, Colchidem occupauit, & nouum Trapezunti Imperium condidit: hinc Impp. Trapezuntinorum origo. Sicque Orientis Imperium diuisum est in Europæum & Asiaticum ad Colchidem: vt Gregoras fusè narrat.

Nicetas Choniates, Cæsaris Cubicularius ante Constantinopolim à Latinis captam, historiam ab anno 1117. (in quo Zonaras desinit) ad hoc vsque tempus descripsit. Nicetam Nicephorus Gregoras excipit. Balduinus Imp. CP. idemque Flandriæ & Hannoniæ Comes, hoc anno in captiuitate (vt suprà dixi) moriens, ex Maria, Henrici Campaniæ Comitis filia, duas reliquit filias, *Ioannam* & *Margaritam*. Harum senior IOANNA patri in vtroque Comitatu successit, primùm Ferdinando Sanctij Lusitaniæ Regis filio, pòst Thomæ Sabaudo nupta, sed ex neutro mater.

1206 Henricus I. Brab. Dux nobilem Canonicorum regularium S. Gertrudis Abbatiam Louanij fundat ac dotat. *Not. c.* 188. Albertus Patriarcha Ierosolymitanus floret, qui vitæ Regulam monachis Carmelitanis præscripsit. Vidi nummum argenteum ab eo cusum, hac inscriptione: *Albertus Patriarcha Hierosolymitanus; anno M.CC.VI. Hierosolymis a Saracenis capta, Sede Aconem translata. Numus peregrinorum.*

Lamb. Ep. Morinẽsi mortuo Ioannes succedit. S. Dominicus, familię Prędicatorũ conditor, contra Albigenses hęreticos in Gallia prędicat. 1207

Philippus Germaniæ Rex ab Othone Wittelspacensi 23. Iunij occiditur. Otho vacuam morte competitoris regni possessionem adit ex pacto, & Beatricem Philippi filiam ducit. *Godefr.* 1208

Otho Romam profectus ab Innocentio III. Imperator 4. Octob. consecratur. Hermannus Ludouici filius, Turingiæ Lantgrauius, hoc ferè tempore obiit; relictis filiis quattuor, Ludouico, Henrico, Conrado & Hermanno. Ludouicus patri succedens vxorem duxit S. Elisabetham, Andreæ Regis Hungariæ filiam. Henricus cognomine Raspo, posteà Romanorum Rex fuit. Conradus militibus Teutonicis adsociatus, eiusdem ordinis Magister generalis exstitit. Hermannus ætatis anno 15. decessit, apud patrem Isenaci sepultus: vt Siffridus presbyter Misnensis in Chronico narrat. Philippus Nobilis, Comes Namurcensis, Henrico I. Brab. Duci de ditione Alostana homagium facit. Idem an. 1211. numerum Canonicorum in Namurcensi S. Albani basilica auxit. *Not. c.* 190. *& sup. pag.* 246. 1209

Innocentius III. Othonem Imp. sacris excludit, eò quòd ditiones Rom. Ecclesiæ inuaderet. Germaniæ Principes Fredericum Henrici VI. filium, Siciliæ Regem, sibi Regem eligunt. Robertus Abbas Montis Naualis in Nortmanniae res suo æuo gestas ad hunc vsque annum est prosecutus. 1210

Reginaldus seu Reinaldus à Domno-Martino, qui Idam Comitissam Boloniensem duxerat, à Philippo Galliæ Rege pulsus, Othonem Imp. & Ioannem Angliæ Regem auunculum suum ad bellum Francis inferendum concitat. *Iperius, Ioan. Parisius, & suprà pag.* 264. 1211

Philippus Nobilis Comes Namurcensis, non relicta sobole, moritur. Testamento condito, multis ecclesiis benefecit. Successit soror eius *Iolendis*, Petro de Courtenay Comiti Autisiodorensi nupta, qui posteà Imp. Constantinopolitanus fuit. *Not. c.* 191. *& suprà pag.* 246. 1212

Helinandus monachus in Frigido monte, ord. Cisterciensis, in diœcesi Bellouacensi, & Robertus cœnobij S. Mariani apud Autisiodorum Canonicus ord. Præmonstratensis, Chronica sua ab orbe condito ad hæc vsque tempora deduxerunt. Alfonso Castellæ Rege, feliciter in Hispania contra Saracenos bellatum fuit. Miramamolinus Tunisij Rex vniuersam Hispaniam paruagatus, Arelatem & Auenionem vsque perruperat. Sed an. 1212. Regum quattuor Castellæ, Aragoniæ, Lusitaniæ & Nauarræ oppositis ad Tolosam Hispaniæ vrbem copiis, tanta strage profligati sunt Saraceni, vt ducenta millia cecidisse dicantur. Post hanc pugnam res Saracenorum in Hispania inclinare cœperunt: adeò vt paulatim amissis ceteris prouinciis, nihil eis præter regnum Granatense reliquum fuerit, quod Ferdinandus Aragoniæ Rex auorum memoria demum occupauit.

Adamus Parisiensis Archidiaconus fit Morinorum Episcopus. Alcantara ad Tagi fl. ripam Mauris eripitur: quæ Calatrauæ militibus dono cessit. Hoc Alcantaræ militibus initium fuit. 1213

Philippus Augustus Fr. Rex Othonem IV. Imp. prope Bouinas, vicum haut procul à Tornaco distantem, memorabili prælio vincit. Capti atque in Galliam abducti sunt, qui pro Othone steterant, *Ferdinandus* Flandriæ & *Reginaldus* Boloniæ Comites. Pugnam istam Bouinensem Guilielmus Armoricus carmine descripsit. Pari felicitate Ludouicus, Philippi filius, Anglos in Pictonibus prælio superauit. 1214

perauit. In vtriusque victoriæ memoriam, Philippus ad Siluanectum ædificauit illustre Victoriæ cœnobium. Waleramus Henrici IV. Ducis Limburgensis filius, pòst illo nomine Dux secundus, ducit *Ermensindem* Henrici Cæci Comitis Namurcensis & Luxeburgensis filiam vnicam: *suprà pag.* 232. 246. & 289. Contractus antenuptialis in Not. eccles. Belgij c. 191. exstat. Hæc fuit vxor eius posterior: prioris nomen ignoratur.

Comites & Duces Luxeburgenses ex familia Limburgiâ.

- Waleramus II. Dux Limb 1. duxit N. 2. Ermensindē Co. Luxeb. ob. 1226.
  - Ex 1. Henricus V. Dux Limb. d. Cunigardem Co. Montensem.
    - VValeramus III. Dux Limburg. ob. 1278.
      - Ermengardis vx. Rainaldi I. Com. Gelriæ obiit ante patrem.
    - N. Comitissa Isenbergæ.
    - Adolfus I. Comes Montensis.
      - Adolfus II., Guilielmus, vterque sine liberis.
      - Henricus obiit 1310.
        - Adolfus III. Co. Montens. ob. 1348.
          - Adolfus,
          - Guilielmus, vterque s.lib.
          - Margarita Comitissa Mont. & Raueosbergæ.
            - Margarita vxor Gerardi de Iuliaco.
        - Henricus.
        - Theodericus.
      - Conradus.
      - Ermengard.
  - VValeramus dom. Falcoburgi.
  - N. filia.
  - Ex 2. Henricus I. Blondus Co. Lux.
    - Henricus II. Com. Lux. obiit 1288.
      - Henricus III. Com. Luxeb. & Imp. VII. ob. 1313.
        - Ioannes Cæcus Co. Lux. & Rex Bohem.
          - Carolus IV. Imp. ob. 1379.
            - VVenceslaus Dux Luxeb. & Imp.
            - Sigismundus Imp.
              - Elisabeth.
            - Ioannes.
              - Elisabeth.
          - VVenceslaus Dux Luxeb. & Brab. sine liberis.
    - VValeramus dom. de Liney ob. 1288.
      - Ioannes sine liberis.
      - VValeramus dom. de Liney.
        - Ioannes dom. de Liney. & Cast. Ins. ob. 1364.
          - Guido Comes de Liney & S. Pol.
            - VValeramus Co. S. Pauli & Cast. Ins.
            - Ioannes.
            - B. Petrus.
            - Andreas.
  - Geraldus.
  - Catharina.

Primæ stirpis Comites Luxeburgenses suprà pag. 231. recensuimus: nunc illos dabimus qui ex familia Ducum Limburgensium prodierunt. IX. HENRICVS I. Blondus, Walerami II. Ducis Limburgensis & Ermensindæ Comitissæ Luxeburgensis filius, Comes Luxeburgensis & Rupensis, itemque Marchio Arlunensis, an. 1270. in Syriam iturus Cruce se signauit: & ex Margarita, Henrici II. Comitis Barrensis filia, sustulit *Henricum II.* Comitem Luxeburgensem, *Waleramum* dominum de Liney & Rouſſy, *Philippam* Ioanni II. Hannoniæ & Hollandiæ Comiti, *Isabellam* Guidoni Flandriæ Comiti nuptam, & *Margaritam* quæ cœlebs obiit. Conditus iacet cum coniuge sua in Claro-Fonte, monialium ord. Cistertiensis cœnobio prope Arlunum: quod ab Ermensinda matre incohatum ipse & coniux perfecerant. X. HENRICVS II. duxit Beatricem Auesnensem, Balduini Bellomontani in Hannonia toparchæ filiam: & ex ea *Henricum III.* Comitem Luxeburgensem pòst Imperatorem eo nomine septimum, *Waleramum* in obsidione Brixiensi an. 1308. cæsum, *Balduinum* Archiepiscopum Treuerensem, *Margaritam* & *Felicitatem* procreauit. Ex his Margarita fuit Priorissa Valentianis in Bellomontano ord. Dominicani cœnobio, obiitque 1336. Priorissa in Valle nostræ Dominæ prope Leodicum. Eius soror Felicitas nupsit Ioanni, aliàs Tristano de Louanio, Godefridi filio, Gasbecæ & Herstalli domino: & ex eo genuit *Henricum, Ioannem* & *Beatricem*. Marito defuncto, in dicto Bellomontano cœno-

Anni vulgaris Christi

cœnobio monasticen est amplexa, ibidemque condita, hac inscriptione sepulcrali addita: *Cy gist Dame Felicitas de Luxembourg, seur mariée de l'Empereur Henry, femme à Monsieur Iean de Louain & de Gaesbeke: duquel vefue à l'age de 22. ans fut Religieuse & Prieuse ceans.* Ceterùm Henricus II. pro Rainaldo Gelriæ Comite contra Ioannem I. Brabantiæ Ducem dimicans, in prælio Woringano, cum fratre suo Waleramo, anno 1288. cecidit.

XI. Henricus III. Comes Luxeburgensis, an. 1308. electus Imperator illo nomine septimus, ex *Margarita*, Ioannis I Brabantiæ Ducis filia, sustulit *Ioannem* Comitem Luxeburgensem & iure vxorio Bohemiæ Regem, *Beatricem* Carolo II. Hungariæ, *Mariam* Carolo Pulchro Franciæ Regi, *Agnetem* Rudolfo Bauariæ Duci Comitique Palatino ad Rhenum, & *Catharinam* Leopoldo Austrio Alberti Imp. filio, nuptas. Obiit 1313. eiusque vitam inter alios scripsit Conradus Vecerius. De huius Cæsaris itemque Balduini Imp. Constantinopolitani natalibus Valentianæ gloriantur. XII. Ioannes Cœcus Comes Luxeburgensis duxit Elisabetham Wenceslai Bohemiæ Regis filiam vnicam, & ex ea genuit *Carolum IV.* Imp. ac Bohemiæ Regem, *Ioannem-Henricum* Morauiæ Marchionem, & *Bonam* Ioanni Franciæ Regi nuptam. Ex altera coniuge Beatrice, Ludouici I. Borbonij Ducis filia, *Wenceslaum I.* Luxeburgi Brabantiæque Ducem procreauit.

XIII. Wenceslavs, ex Comite Dux primus Luxeburgensis à fratre suo Carolo IV. Imp. 1354. creatus, ducta Ioanna, Ioannis III. Brabantiæ Ducis filia, Brabantiæ Ducatum quoque obtinuit. Decessit 1383. nulla post se relicta prole; sepultus in Aurea-Valle, monachorum ord. Cisterciensis Abbatia, suprà pag. 290. laudata. Eius vidua 1406. demum defuncta, quiescit Bruxellæ in choro Carmelitarum. XIV. Wenceslao patruo sine liberis defuncto Wenceslavs II. Imp. Bohemiæque Rex, Caroli IV. Imp. filius; huic similiter sine prole mortuo frater Sigismvndvs Imp. in Ducatu Luxeburgensi successit. Sigismundo vnica filia *Elisabetha* fuit Alberto Austriaco Imp. nupta, quæ 1451. die 25. Oct. ius omne suum, quod in Ducatum Luxeburgensem habebat, Philippo Bono Burgundiæ Brabantiæque Duci cessit; defunctis scilicet liberis, quos ex Alberto pepererat.

Quod ad Dominos de Liney, à Waleramo Henrici I. Blondi Comitis Luxeburgensis progenitos attinet, illorum stirps mascula vsque ad nostram ætatem in Francia perdurauit. De hac stirpe Linacensi Quercetanus & Florentius Hareus l. 2. de Castellanis Insulensibus c. 5. & alij fusè tractant.

Fredericus II. Aquisgrani Rex Romanorum 25. Iulij coronatur: Otho fugit in Saxoniam. *Godefr.* Concilium Lateranense Romæ ab Innocentio celebratur. Huic Concilio Patriarchæ Constantinopolitanus & Ierosolymitanus, & Episcopi ampliùs 400. interfuerunt. Antiochenus & Alexandrinus Patriarchæ legatos suos miserunt. Inter alios & Rodericus Ar. Toletanus adfuit, cuius exstant commentarij de rebus Hispaniæ & Arabum gente. Conradus Lichtenauius creatur Abbas in Vrsperga, ord. Premonstratensis monasterio, inter Augustam & Vlmam sito: vt de se testatur ipse in Chronico. 1215

Innocentius III. Papa XVI. Kal. Aug. moritur: sequenti die Honorius III. eligitur. Is anno Pontificatus sui primo ordinem Prædicatorum à S. Dominico institutum confirmauit. Vallis Dei, Abbatia 1216

monachorum ord. Cistertiensis, tertio lapide à Limburgo, fundatur à Lothario Comite de Hostaden & Dalem; fauente S. Engelberto Arch. Coloniensi. *Not. c.92:*

1217 Henricus Castellæ Rex moritur: post quem Ferdinandus cognomento Sanctus regnauit. Is Hispalim & Cordubam Mauris eripuit, regna item Castellæ ac Legionis coniunxit. Andreas Hungariæ Rex, Leopoldus Austriæ Dux, aliique Principes expeditionem in Terram sanctam suscipiunt. Eodem per Oceanum & mare internum nauigauit Guilielmus I. Hollandiæ Comes, cum plurimis Belgis ac Germanis. *Godefridus in Chron.*

1218 Damiata Ægypti vrbs, ad Nilum sita, ab Europæis obsidetur. Fuit in hac obsidione S. Franciscus, ord. Minorum conditor. Otho IV. quondam Imperator, ab omnibus desertus, Brunsuici moritur inglorius. *Vrsp.* Alij id ad annum præcedentem aut sequentem referunt. Eius vxor Maria Binderensem nobilium virginum ord. Cistertiensis Abbatiā (quæ *Locus Imperatricis* olim nuncupabatur) prope Helmondam Campaniæ Brabantinæ opidum fundauit ac dotauit. De Othonis IV. maioribus pauca hîc subnectere lubet. WELFO I. Comes Altdorfensis an. 1036. floruit; vt Herm. Contractus testatur. Huius filius *Welfo II.* genuit *Welfonem III.* monasterij Wingartensis conditorem, fine liberis defunctum, & *Cunizam.* Hæc ex *Azone V.* Marchione Estensi *Azonem VI.* & *Welfonem IV.* genuit. Ab Azone VI. *Fulco*, & reliqui deinde Marchiones Estenses ac Duces Ferrarienses originem traxerunt. WELFO IV. Robustus, ab Henrico IV. Imp. Dux Bauariæ creatus, ad bellum sacrum tendens, an. 1101. in Cypro obiit; vt Albertus Aquensis testatur. Is ex Iuditha, Balduini V. Insulani Flandriæ Comitis filia, *Welfonem V.* & *Henricum Nigrum*, Bauariæ Duces procreauit. Welfo V. ex Mathilde, Bonifacij Tusciæ Marchionis filia, God. Gibbosi Lotharingiæ Ducis vidua, prolem non sustulit. Henricus Niger eius frater ex Wulfilde, Magni Saxoniæ Ducis filia, sustulit *Conradum* monachum Clareuallensem, *Henricum Superbum* Bauariæ Ducem, *Welfonem VI.* Spoleti Ducem, Welfonis VII. patrem, *Iuditham* Frederici I. Imp. matrem, *Sophiam, Mathildem* & *Walfodim.* Henricus Superbus, an. 1141. moriens, ex Gertrude, Lotharij II Imp. filia, *Henricum Leonem* Bauariæ, Saxoniæ & Spoleti Ducem procreauit. Hunc Fredericus I. Barbarossa Imp. suis ditionibus an. 1180. priuauit, easque diuersis Principibus donauit: vt infrà ad an. 1225. dicemus. Henrico Leoni ex Mathilde, Henrici II. Angliæ Regis filia, tres nati sunt filij, *Otho IV.* Cæsar, *Henricus* per matrimonium factus Comes Palatinus ad Rhenum, qui inter belli sacri duces anno 1197. enituit, & *Guilielmus.* Horum fratrum postremus reliquit filium *Othonem I.* Ducem Brunsuicensem ac Luneburgensem, illius familiæ (quæ hodieque superest) conditorem. Donationes nostras Belgicas, Antuerpiæ 1629. editas, plura si voles, lib. 2. c. 51. consule.

Regnante in Gallia Philippo Augusto, pium bellum contra Albigenses hæreticos motum est, quorum partes Raimundus Tolosæ Comes & Aragoniæ Rex tuebantur. Contra quos, Innocentij III. hortatu, Catholici Principes copias iunxerunt, duce constituto *Simone Montfortio.* Qui illorum sæpè debellatis copiis, in Tolosana obsidione an. 1218. gloriosam mortem oppetiit. Post quem filius eius *Almaricus* sacræ contra Albigenses militiæ præfuit. Huius belli historiam, Trecis

cis 1615. editam, scripsit Petrus Sarnensis monachus ord. Cistertiensis, in finibus Carnutum.

Damiata Nonis Nouembris ab Europæis capitur, vt Iperius & Godefridus in suis Chronicis narrant. Abbas Vrspergensis addit, *Frisones Colonienses & alios Germanos inferiores in conflictibus & operibus ad Damiatam sese strenuissimos exhibuisse.* In his Harlemenses præ ceteris laudem meruerunt. *Fasti Belgici 15. Iulij.* 1219

S. Laurentius Dubliniensis in Hibernia Archiepiscopus (1191. defunctus) ab Honorio Papa in Diuos refertur: vt Ioannes Parisius tradit in suo Memoriali historiarum, quod ms. legi Lutetiæ in S. Victoris monasterio. Gillebertus de Sottegem dotat Pitsburgum, domum Teutonicorum militum in vrbe Mechliniensi. *Not. c.* 194. Fredericus II. Imp. ab Honorio III. Romæ coronatur. *Vrsp.* Hondeschotanum in Flandria monasterium Trinitariorum, à patre suo Galtero Hondeschotæ domino (1204. defuncto & ibidem sepulto) fundatum, Clari Viuarij nomine olim celebre, filius & heres Galterus dotat. *Not. c.* 194. Ferdinandus Lusitanus Flandriæ Hannoniæque Comes, & eius vxor Ioanna, monasterium Franciscanorum Valentianis fundant. *Not. c.* 195. 1220

S. Dominicus, familiæ Prædicatorum conditor, in Domino obdormit. Waleramus Dux Limburgensis & Comes Luxeburgensis Roberti-montense virginum cœnobium, ord. Cistertiensis dotat. *Not. c.* 196. Henricus I. Brab. Dux Thenense Canonicorum collegium fundat. *Not. c.* 198. 1221

Henricus VII. Frederici II. Imp. filius, adhuc puer, coronatur Rex Aquisgrani ab Engelberto Ar. Coloniensi. *Godef.* 1222

Philippo Augusto (cuius vitam Rigordus scripsit) mortuo, filius eius *Ludouicus* VIII. regnat in Gallia. Is sequente anno, Rupella aliisque cis Garumnam opidis expugnatis, citeriore omni Aquitania Anglos expulit. Honorius Papa institutum & regulam S. Francisci confirmat. Suiuecana monialium ord. Cistertiensis Abbatia, prope Teneræmondam, fundatur à Machtilde Teneræmondæ domina. *Notitia eccles. Belgij c.* 197. & 200. 1223

Iacobi Vitriaci Episcopi Historia Orientalis seu Ierosolymitana, vt typis exstat edita, hic desinit. Tertium illius historiæ librum vtinam quis proferat! Ingelbertus Angiæ dominus dotat Prioratum seu cellam Bellingemiensem prope Hallas, quæ nunc gaudet iure ac titulo Abbatiæ Cantipratanæ. *Not. c.* 197. & *suprà pag.* 322. Ruræmondæ nobilium virginum Abbatia, ord. Cistertiensis à Gerardo Gelriæ Comite, eiusque coniuge Margarita, fundatur. *Not. c.* 199. & *sup. pag.* 303. 1224

Bertrandus Rainsus ex Campania oriundus, qui se reducem esse Balduinum Imp. Constantinopolitanum, an. 1204. à Bulgaris captum, vulgarat ac finxerat, à Ioannæ Flandrorum Comitissæ ministris comprehensus, in vrbe Insulensi suspenditur, & laqueo vitam finit. *Iperius.* S. Engelbertus Ar. Coloniensis occiditur. Henricus Ep. Wormatiensis Heidelbergense castrum, cum burgo adiacente, in feudum tradit Ludouico Bauariæ Duci, eiusque filio Othoni Comiti Palatino Rheni. *Not. c.* 198. De Bauarica ac Palatina familiis haut abs re fuerit hic pauca attexuisse. Fredericus I. Barbarossa Imp. 1180. *Henricum Leonem* Bauariæ, Saxoniæ & Spoleti Ducem suis ditionibus priuauit. OTHONI Comiti Palatino de Schiern & Wittelspach Ducatum Bauariæ, Bernardo Anhaltino Ascaniæ Comiti Ducatum Saxoniæ 1225

niæ, Philippo Ar. Colonienſi Weſtphaliam & Angriam donauit vt l.2. Donationum Belg. c.51. docui. Othonis filius *Ludouicus* Bauariæ Dux genuit *Othonem* Bauariæ Ducem. Hic circa an. 1220. aut 1225. duxit *Agnetem*, Henrici vltimi ex illa familia Comitis Palatini filiam vnicam. Iſto fœdere matrimoniali in vnum coierunt duo nobiliſſimi Germaniæ Principatus, *Bauaria & Palatinatus Rheni*. Sed & inſignia illa gentilicia vtriuſque domus, Palatinæ & Bauaricæ vno in ſcuto ſiue vmbone tunc coaluerunt, quæ priùs diſtincta erant; vt Leo coronatus in campo nigro Palatinæ, textum verò illud decuſſatim albo cæruleoque colore variegatum, Bauaricæ familiæ deigma ſiue decorum eſſet. Ceterùm Otho 1245. moriens duos reliquit filios, *Ludouicum* Comitem Palatinum Rheni, & *Henricum* Bauariæ Ducem. Ludouicus *Rudolfum* 1319. defunctum, & *Ludouicum Bauarum* 1314. Imperatorem in ſchiſmate electum procreauit. Ab his ſubſecuti deinde Comites Palatini ad Rhenum (vt ab *Henrico* Bauariæ Duce ſubſecuti Bauariæ Duces) ſtirpem maſculam in hunc vſque diem traxerunt.

Otho Comes de VVittelſpach fit Dux Bau. 1180.	Ludouicus Dux Bauariæ.	Otho Dux Bau. duxit Agnetem, Henrici Bauari & Agnetis Palatinæ F. vnicam, ob. 1245.	Ludouicus Com. Palatinus Rheni dux. Mariam Brab.	Rudolfus ob. 1319.	Adolfus. Rudolfus. Rupertus.
				Ludouicus Bau. 1314. Imp. in ſchiſmate electus.	Guil. Furioſus. Albertus.
Fredericus.			Henricus Dux Bau. 1255.		

1226 Ludouicus VIII. Fr. Rex, ab expeditione Albigenſi rediens, in Aruernis apud Montem-penſerium 8. Nou. moritur. Prima Aduentus Dominica eius filius S. LVDOVICVS IX. ætatis anno 12. Remis conſecratur. S. Franciſcus, auctor ordinis Minorum, Aſſiſij in patria piè obdormit. Bruxellenſe Canonicorum collegium ſecundarium fundatur ac dotatur ab Henrico I. Brab. Duce. *Not. c.* 198.

1227 Honorius III. Papa moritur: Gregorius IX. ſuccedit. Andrenſe Chronicon, ab illius loci Abbate Guilielmo ſcriptum, hîc definit. *Vallis Roſarum*, monialium ord. Ciſtercienſis Abbatia, in Brabantia ad Netham fl. primo lapide à Mechlinia, ab Ægidio Bertoldo fundatur ac dotatur. *Notitia c.* 199. *& ſuprà pag.* 314.

1228 Fredericus II. Imp. ex Apulia in Syriam traijciens, Aconem menſe Auguſto appulit. Gregorio IX. Pontifice & Frederico II. Imp. inter ſe diſſidentibus, Italia in duas partes eſt diſtracta; aliis Imperatori, aliis Papæ adhærentibus: quorum hi *Guelfi*, alij *Gibellini* ſunt vocati. Quæ factiones multis poſteà annis Italiam diuexarunt. Hæc porrò factionum nomina primùm apud Piſtorienſes audita fuiſſe, Platina teſtatur. *Bellum pratum*, virginum ord. Ciſtercienſis Abbatia, ad Teneram fl. prope Geraldi-montem, ab Alide domina Boulariæ conditur. *Notitia eccleſ. Belgij c.* 200.

1229 Bellum contra Albigenſes à Ludouico VIII. Fr. Rege 1226. inſtauratum, ab eius filio S. Ludouico an. 1229. terminatum eſt: quo Raimundus Toloſæ Comes, hæreſi Lutetiæ eiurata, Ioannam filiam ſuam Alfonſo, S. Ludouici fratri, cum Toloſani Comitatus dote, collocauit. Fredericus II. Imp. ad eas pacis conditiones Sultanum adegit, vt vrbs Ieroſolymitana, Nazareth, Ioppe & alia loca Chriſtianis reſti-

restituerentur; induciis inter Christianos & Saracenos in decennium constitutis. Adhæc Paschæ festum Fredericus Ierosolymis celebrauit, more regio coronatus procedens. Itaque bello Syriaco sine sanguine confecto, idem æstiuo tempore in Apuliam est reuersus. *Vrsp.* Iacobus Aragoniæ Rex Baleares insulas Mauris eripit. *Argentonium*, monialium ord. Cistertiensis Abbatia in Gallo-Brabantia, à Guilielmo Harĕtonij domino & Ida eius coniuge fundatur. *Not. c.* 201. Conradi Lichtenauij Abbatis Vrspergensis Chronicon hîc desinit.

Fredericus II. Imp. à Gregorio IX. Papa absoluitur. Vallis Virginum, ord. Cistertiensis, *Lintris* haut procul à Thenis Brabantiæ opido, fundatur. 1230

Henricus Blondus Comes Luxeburgensis ducit Margaritam Henrici Comitis Barrensis filiam, Lineyo in dotem accepto. Contractus antenuptialis in Not. c. 205. exstat. Iuxta legatum & vltimam voluntatem Philippi II. Comitis Namurcensis, *Grande Pratum*, monachorum ord. Cistertiensis Abbatia, construitur in agro Namurcensi à Margarita eius sorore, Comitissa Namurcensi, Henrico Viandæ Comiti nupta. *Not. eccles. Belgij c.* 205. *& suprà pag.* 246. 1231

Moniales ord. Cisterriensis ex Valle-Virginum, in vico Flobecano sita, Aldenardam migrant: in quo Flandriæ ad Scaldim opido hodieque domicilium habent. 1232

Ferdinandus Lusitanus, Ioannæ Flandrorum & Hannoniorum Comitissæ maritus, moritur. Valentianis monasterium Dominicanorum ab eadem Ioanna Comitissa excitatur. *Notitia c.* 206. Aula Dei, alio nomine Monasterium-nouum, virginum ord. Cistertiensis, prope Snecam Frisiæ occidentalis opidum fundatur ab Vlboldo viro diuite, qui posteà monachis in Veteri monasterio se adiunxit. 1233

Hoc anno ineunte ab eadem Comitissa cœptum est Brugis ædificari cœnobium Dominicanorum. Eiusdem liberalitate *Refugium B. Mariæ*, monialium ord. Cisterriensis Abbatia, prope Athum Hannoniæ opidum conditur. *Not. c.* 206. Ioannæ soror Margarita, tunc Damperræ domina, pòst Flandriæ Comitissa, hoc ipso anno cœnobium monialium eiusdem ord. Cistertiensis, prope Orchiacum opidum, fundauit: quod inde posteà Flinas est translatum, haut procul à Duaco. *Not. c.* 206. Bellū contra Stadingos seu Stadenses hæreticos, inuiarum paludū diœcesis Bremensis accolas, Gregorio Papa agente, indicitur. Armarunt se, patre iubente Henricus, Henrici I. Brab. Ducis filius (cui summa rerum est credita) Walterus IV. Bertoldus Mechliniæ Aduocatus, Guilielmus Ascanus, & alij ex Nobilitate Brabantina; itemque Robertus & Guilielmus Betunij, Theodericus Dixmudanus, & alij Flandriæ proceres. Adiunxere sese Florentius Hollandiæ & Theodericus Cliuiæ Comites. Hi omnes Cruce signati, mense Iulio Bremam pergunt, & cum Gerardo Lippiano Ar. Bremensi, in rebelles versi, prælio haut longè à Visurgi fl. commisso, magnam eorum partem trucidarunt: reliquos ferè Visurgis absorpsit. Mons S. Mariæ, virginum cœnobium, à Ioanne de Monte, viro nobili prope Bruxellam ædificatur, quod Bigardia minor nunc dicitur. *Not. eccles. Belgij c.* 207. 1234

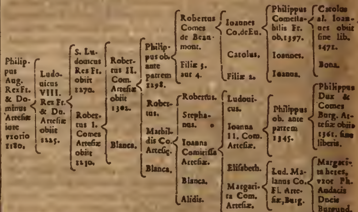
Locus S. Bernardi, monachorum ord. Cistertiensis Abbatia, ad Scaldim sita altero milliari ab Antuerpia, ab Ægidio Bertoldo conditur. *Not. eccles. Belgij c.* 208. *& suprà pag.* 314. Fons B. Mariæ, virginum eiusdem ord. Cistertiensis cœnobium, in loco *Tifferdingen* apud 1235

Luxeburgenses, à viro potente Alexandro de Solubrio fundatur. *Not. c.* 209. Osto dominus de Trasignies in Gallo-Brabantia, Par de Silly in Hannonia, Ægidij in expeditione Constantinopolitana famosi & Alidę Boulariensis filius, floret; qui *Herlaimontanam* ord. Præmonstratensis cellam seu Prioratum à Floreffia dependentem, tumulis toparcharum Trasiniaci celebrem, fundauit. Idem Osto fratrem habuit Ægidium Nigrum, vulgò *le Brun*, Franciæ Constabularium. *Not. eccles. Belgij c.* 110.

1236 Reclinatorium B. Virginis, monialium ord. Cistertiensis Abbatia prope Marquettam, in agro Insulensi, fundatur à Ioanna Flandriæ Hannoniæque Comitissa. *Not. c.* 209. Hospitalaria domus leprosorum Gandaui à Waltero Ep. Tornacensi legibus firmatur: quæ domus 1626. versa est in Abbatiam monialium Benedictinarum. *Not. eccles. Belgij c.* 209.

1237 Otho III. Claudus Gelriæ Comes cum Henrico-Montis seu Herenbergæ Domino transigit super Aduocatia Embricensi. Est autem Herenberga opidum in Comitatu Sutfaniensi situm, titulo Comitatus à Frederico III. Imp. donatum. *Not. c.* 209. De Herenbergæ Dominis ac Comitibus ibidem nonnulla reperies. Ludouicus VIII. Fr. Rex 1225. tabulis testamenti sui, pro parte hereditatis, filio suo Roberto *terram Atrebatesij*, hoc est, *Atrebatum, S. Audomarum, Ariam, Hesdinium, Bapalmum* & *Lens* assignauerat. Hanc ipsam ditionem S. Ludouicus, Ludouici VIII. filius ac successor eidem Roberto fratri suo concessit ac tradidit, diplomate Compendij 1237. scripto, quod in Not. eccles. Belgij c. 209. exstat.

Domini & Comites Artesiæ.

Tractus ille terrarum, qui hodie Artesia seu Atrebatesium *(Artois)* dicitur, olim sub Comitatu Flandriæ comprehensus fuit. Primus Artesiæ à Flandria separatæ Dominus 1180. fuit PHILIPPVS Augustus Francorum Rex, cùm Philippus Alsatius Flandriæ Comes ipsi coniugē dedisset Elisabethā, Balduini Hannoniæ Comitis & Margaritæ Alsatię sororis suæ filiā. II. Elisabetha 1189. Parisiis defuncta, filius eius ex Philippo Augusto LVDOVICVS vix trimus (qui posteà Octauus

illo nomine Francorum Rex fuit) patre adhuc viuente, titulum Domini Artesiæ gessit. Hic ex Blanca, Alfonsi VIII. Castellæ Regis filia, genuit *S. Ludouicum IX.* Regem, *Robertum I.* Artesiæ, *Alfonsum* Pictauij & Tolosæ, *Carolum* Andegaui & Prouinciæ, Comites, *Philippum* qui puer obiit, & *Elisabetham* monialem in Longo-Campo prope Lutetiam, cælitibus à Leone X. Papa adscriptam. III. ROBERTO filio suo secundò genito adhuc impubi, Ludouicus VIII. 1225. moriens Artesiam pro hereditaria portione attribuit: idque S. Ludouicus Fr. Rex, Roberti frater, tabulis 1237. editis ratum habuit. Robertus porrò (qui primus Artesiæ Comes ab Historicis nuncupatur) eumdem S. Ludouicum ad bellum sacrum comitatus, 1250. in Ægypto periit. Ex Mathilde, Henrici II. Brab. Ducis & Mariæ Sueuæ filia, liberos reliquit *Robertum II.* Artesiæ Comitē, & *Blancam* primùm Henrico Nauarræ Regi, pòst Edmundo, Henrici III. Angliæ Regis filio, nuptam. Mathildis eius vidua Guidoni II. Castillionæo S. Pauli Comiti alteris nuptiis se iunxit, & 1288. obiit, in Ceruicampensi monasterio condita, iuxta Guidonem maritum. IV. ROBERTVS II. Artesiæ Comes 1259. duxit *Agnetem* Borboniam sine liberis mortuam; exinde 1259. *Amiciam* Petri Curteniaci filiam, dominam de Couches & Mehun; tertiò *Margaritam*, Ioannis Auesnensis Hannoniæ Comitis filiam. Ex prima & tertia prolem non sustulit. Ex secunda nati sunt *Philippus*, *Robertus* sine prole mortuus, *Mathildis* Artesiæ Comitissa post patrem, & *Blanca*. Ex his Philippus, dominus de Couches, Damfront & Mehun, duxit *Blancam*, Ioannis II. Britanniæ Ducis & Beatricis Anglæ filiam: & ex ea sustulit *Robertum* Comitē de Beaumont, & filias tres, *Margaritam*, *Ioannā* Ioanni I. Comiti Fuxensi, & *Mariam* Ioanni Comiti Namurcensi nuptam. Sunt qui quartam addunt Isabellam monialem. Cetcrùm Philippus in prælio prope Furnas 1298. læsus, ante patrem obiit: ideoque filius eius *Robertus*, sententia Senatus Parisiensis, à Comitatu Artesiæ exclusus fuit, quòd Repræsentatio (vt Iureconsulti loquuntur) in Artesia locum non haberet. Robertus porrò Comes II. Artesiæ an. 1302. apud Curtracum in prælio contra Flandros cecidit.

V. Mathildis (quæ patri Roberto II. superstes fuit) iudicio Senatus Parisiensis Comitissa Artesiæ declarata, Cartusiam duplicem, monachorum & monialium, in agro Betuniensi ædificauit. Nupsitque Othoni Burgundiæ Comiti, & ex eo genuit *Robertum* & *Stephanum* qui cælibes obierunt, *Ioannam* Artesiæ & Burgundiæ Comitissam, *Blancam* Carolo Pulchro Franciæ Regi, & *Alidem* Ioanni Roberti Burgundię Ducis filio, nuptas. VI. IOANNA Artesiæ & Burgundię Comitissa ex Philippo Longo Francorum Rege sustulit *Ludouicum* qui puer obiit, *Ioannam II.* Artesię & Burg. Comitissam, *Isabellam* Guidoni Ioannis Delphini Viennensis filio, *Margaritam* Ludouico Niuernensi Flandrię Comiti, nuptas, & *Blancam* in Longo-campo monialem. Obiit 1330. Parisiis apud Franciscanos sepulta. VII. IOANNA II. Artesiæ & Burgundiæ Comitissa 1347. viuere desiit, in S. Dionysij monasterio prope Lutetiam condita. Ex Odone IV. Burgundiæ Duce genuit *Philippum*. Hic ante patrem 1346. moriens, ex Ioanna Boloniæ & Aruerniæ Comitissa, filium Philippum reliquit.

VIII. Philippus Philippi filius, Odonis & Ioannæ nepos, Dux & Comes Burgundiæ, Comes item Artesiæ, Aruerniæ & Boloniæ, vxore nondum ducta, anno Christi 1361. ætatis 14. obiit: vt suprà pag. 249. diximus. IX. Illo defuncto, Margarita Philippi Longi Fr. Regis & Ioannæ Artesiorum Comitissæ filia, Ludouici Niuernensis Flandriæ Comitis tunc vidua, in Artesiæ & Burgundiæ Comitatibus successit, & octogenaria 1382. viuere desiit, ad S. Dionysium sepulta. X. Ludovicus Malanus Flandriæ Comes, Margaritæ & Ludouici Niuernensis filius, post matris obitum, Artesiæ & Burgundiæ Comitatum cum Flandrensi coniunxit. Ex Margarita, Ioannis III. Brab. Ducis filia, vnicam reliquit filiam *Margaritam*, Philippo Audaci Burgundiæ Duci nuptam. Audaci 1404. filius Ioannes Intrepidus, huic Philippus Bonus successit. Ph. Boni ex Carolo Audace neptis Maria, Maximiliano I. Austrio Imp. nupsit.

1238 Ioannes Ep. Leodicensis 2. Maij moritur: oriturque schisma in successore deligendo. Prævaluit demum Guilielmus Flandrensis, à Gregorio IX. Papa confirmatus Coronam. Christi spineam, Spongiam & Cuspidem lanceæ sacræ (quæ omnia Balduinus II. Imp. Constantinopolitanus Venetis oppignorauerat) S. Ludouicus Fr. Rex redimit, & Parisiis in sacra palatij capella collocat.

1239 Gregorius Papa Fredericum II. Imp. die Palmarum excommunicat. *Paris.* Guilielmus Ep. Leodicensis Roma domum cogitans, moritur Viterbij mense Octobri: cui sub finem anni sequentis suffectus fuit Robertus Ep. Lingonensis.

1240 Westerloa & alia prædia, ab Ansfrido Comite Louaniensi & Huiensi ecclesiæ Vltraiectensi donata, ab eadem dantur in emphyteusim Arnoldo domino de Wesemale, eiusque posteris. *Not. c. 212. & sup pag. 221.* Henricus II. Brab. Dux, Maria Sueua coniuge è viuis sublata, secundis nuptiis *Sophiam* sibi iungit, Ludouici Turingiæ Hassiæque Lantgrauij & S. Elisabethæ filiam. Ex Maria *Henricum III.* Brab. Ducem, aliosque liberos sup. pag. 306. memoratos sustulit. Ex Sophia tulit alterum *Henricum* filium cognomine *Brabantinum*: qui grandior factus adiecit animum ad Turingiæ Hassiæque principatum, materno iure fretus. Sed ecce mortuo Hermanno, fratre Sophiæ, cui ius illud sine controuersia debebatur, successit & vindicauit sibi (exclusa femina) *Henricus*, frater Ludouici: tenuitque quoad vixit, opibus & potentia auctus, & Rex Romanorum, Innocentio IV. faciente, 1246. electus. Vir magni animi & spei, sed quam mors incidit: obiitque anno post electionem, liberorum expers. Ea res iterum ius & spem Sophiæ præbuit; venitque multis aduocantibus an. 1260. in Turingiam: etsi alij contrà nitebantur, aduocato *Henrico* altero, Marchione Misniæ, nato ex sorore Henrici Regis defuncti. Sophia vetus ius prætendebat, ille nouellum: denique pacificatione aliquoties tentatâ & irritâ, armis decertatum est. Quorum finis fuit, vt partitione factâ, Turingia penes Henricum Misnensem maneret, Hassia Henrico Brabantino cederet. Idque apud posteros obtinuit, & stirps ista, quæ hodieque est Lantgrauiorum Hassiæ, originem & dynastiam suam Henrico Brabantino & Sophiæ eius matri debet acceptam, itemque S. Elisabethæ. Sophia porrò, maternæ pietatis atque in pauperes beneficentiæ heres & adsecla, Louanij xenodochium illius vrbis hodie præcipuum excitauit. Deiparæ item Virginis cultui in primis fuit addicta. Putatur autem à matre statuas aliquot

aliquot Deiparæ accepisse, quas vel ob eius memoriam caras habuit: è quibus vnam *Viluordiæ*, altero lapide à Bruxella, collocauit, quam moniales Carmelitanę ibidem hodieque adseruant. Tres alias dedit *Mathildi*, sorori Henrici II. Brab. Ducis, mariti sui: quę Florentio IV. Hollandię Comiti innẽta fuit, & Guilielmum Regem Romanorum peperit. Mathildis porrò an. 1267. iam moritura statuas illas dispertiuit, & locis suis quamque assignauit. Vnam *Grauesandæ*, veteri Hollandiæ opido, in cuius vicinia Losdunense virginum ord. Cistertiensis cœnobium condiderat; alteram *Harlemi* apud sodales Carmelitas diu adseruatam; tertiam denique *Hallis* in Hannonia collocari voluit: fortè quia inter alias proles ex Florentio marito *Aleidem* genuerat, nuptam Ioanni Auesnensi, patri Ioannis Hannoniæ Comitis.

Gregorius IX. Papa moritur: Cęlestinus IV. sufficitur, breuis ęui Pontifex. Mathildis Comitissa Boloniensis testamentum condit. Hanc effœtam & sexagenariam coniugem suam pertæsus Alfonsi II. Portugaliæ Regis filius, cùm Sanctium fratrem suum sine liberis defunctum accepisset, deseruit, ipsaque superstite cum Beatrice notha Alfonsi IX. Castellæ Regis contraxit. Quapropter ab Alexandro IV. Papa sacris interdictus, defuncta demum Mathilde, veniam ab Vrbano IV. impetrauit, & ex Beatrice Dionysium in regno Lusitaniæ successorem 1279. moriens reliquit. *Not. c.* 212. *& sup. pag.* 264. 1241

Robertus Ep. Leodicensis templum Dominicanorum in vrbe Leodicensi consecrat. 1242

Innocentius IV. patria Genuensis, ex familia Fliscorum, fit Papa. Is pileo rubro Cardinales cohonestauit: quo significare voluit, Cardinalibus etiam sanguinem ac vitam pro Christo & libertate Ecclesiastica promptè effundendum. Gerardus dominus de Iauche in Gallo-Brabantia, & de Gomignies in Hannonia, floret. *Not. c.* 214. Iaceana porrò familia *(de Iauche)* est vna ex Brabantiæ antiquioribus ac nobilioribus: ex qua oriundus *Philippus de Iauche*, dominus de Herimez & Brugelette, annis superioribus Comes de Mastain à Philippo IV. Hisp. Rege est creatus. 1243

Ioanna Flandriæ Hannonięque Comitissa, nulla sobole relicta, moritur, & Marquettæ in cœnobio virginum ord. Cistertiensis, à se ędificato, in agro Insulensi sepelitur. Succedit soror eius *Margarita*. 1244

Vincentij Ep. Bellouacensis historia hîc definit. Sultanus Babylonis Ierosolymam vi occupat. *Paris.* Begginagium Brugense à Margarita Flandrorum Comitissa dotatur, Waltero Ep. Tornacensi approbante. *Not. eccles. Belgij c.* 215.

Lugdunense I. Concilium œcumenicum celebratur. In eo Fredericus II. Imp. vt hostis Ecclesiæ, abdicatur. Rodericus Archiep. Toletanus (cuius exstant historici de rebus Hispaniæ commentarij) moritur. 1245

Henricus Hassię & Turingiæ Lantgrauius, S. Elisabethæ leuir, eligitur Rex Romanorum, Innocentio IV. Papa agente, & Aquisgrani coronatur. Exinde apud Francofurtum vincit Conradum Frederici exauctorati filium. *Godefridus* Bredæ & Bergarum ad Zomam dominus testamentum condit, & diuersis ecclesiis benefacit. Vxorem habuit *Machtildem*, Begginagij Bredani fundatricem. Ipsorum filius & heres *Henricus* duxit *Sophiam* Walteri Mechlinię domini filiam, & an. 1267. ius patronatus ecclesiarum de Scoten & Mercsem Canonicis Antuerpiensibus contulit. *Not. eccles. Belgij c.* 217. 1246

1247 Henricus Lantgrauius Rex Romanorum apud Vlmam prælio victus & læsus, paulò pòst 16. Febr. moritur. In eius locum *Guilielmus* Hollandiæ Comes 30. Sept. sufficitur. Roberto Ep. Leodicensi anno superiore defuncto succedit Henricus Gelrensis.

1248 Guilielmus Rex Romanorum mense Maio Aquasgrani obsidere incipit, & sexto pòst mense capit. Coronatur ibidem Kalendis Nouembris. S.Ludouicus Fr. Rex 25. Aug. Massilia cum exercitu soluens, in Cyprum 20. Sept. appellit, vbi & hiemat. *Paris.* Robertus, Betuniæ & Teneræmondæ dominus, Calari in Sicilia moritur. Eius filia vnica *Mathildis* marito suo Guidoni Flandrorum Comiti Betuniam & Teneræmondam in dotem attulit: *suprà pag.* 269.

Domini Teneræmondæ.

Reingotus dominus Teneræmondæ duxit Adeluidam, ob. 1106.	Daniel do. Teneræmondæ, Aduocatus monast. S. Bauonis 1127.	VValterus I. do. Teneræmondæ ob. 1173.	Walterus II. dom. Teneræmondæ duxit Adelisam.	Mathildis domina Teneræmondæ, vxor Guilielmi II. domini Betuniæ ob. 1223.	Daniel ob. s.lib. 1228.	
		Balduinus.			Robertus dom. Betuniæ & Teneræmondæ obiit 1248.	Mathildis domina Betuniæ & Teneræmondæ Aduocata, monasteriorum S. Vedasti & S. Bauonis nupsit Guidoni Fl. Comiti.
		Daniel.		Margarita.	Balduinus.	
					Ioannes.	
					Adelidis.	
					Mathildis.	

1249 S.Ludouicus è Cypro 13. Maij soluit versus Ægyptũ: mense Iunio Damiatam obsidet & capit. Ioannes de Auesuis, siue vt vulgò pronuntiant, de Auennis, & frater eius Balduinus, ex Buchardo Auesnensi & Margarita Flandrensi nati, per Iudices Apostolicos declarantur legitimi. *Notitia eccles. Belgij c.* 219.

1250 S.Ludouicus Fr. Rex 7. Febr. Saracenos aggreditur & vincit. Sequenti die vincitur. Paulò pòst frater eius *Robertus* Artesiæ Comes iterùm victus, periit. Exinde S. Ludouicus Rex, cum duobus fratribus suis Alfonso & Carolo, à Saracenis capitur. Sed magno lytro persoluto & Damiata reddita, demum dimittitur & Aconem redit. *Paris.* In Palæstina porrò annos 5. per omnia Christianæ pietatis officia exegit; Blanca matre, quamdiu ipsa vixit, regnum procurante. Fredericus II. quondam Imperator 26. Dec. in Apulia moritur, & Panormi sepelitur. Matthæus Paris, monachus S.Albani in Auglia, historiam suam ab anno 1066. ad hæc vsque tempora perduxit. Hugo II. Gandensis Castellanus Bornhemij dominus, eiusque vxor Maria, villam de Bornhem cum castro Margaritæ Flandrorum Comitissæ vendunt. *Not. eccles. Belgij c.* 213. *& suprà pag.* 253.

1251 Frederico mortuo Innocentius IV. Papa in Italiam redit, & Conradum, Frederici filium, cum suis asseclis excommunicat. Guilielmus Dampetra, Margaritæ Flandrorum Comitissæ primogenitus, nuper ab Ægyptiaca captiuitate redux, Trasiniaci in equestri decursione occiditur.

1252 S.Ludouicus Fr. Rex inducias cum Sultano Ægypti in annos 15. paciscitur. Blanca, eiusdem S.Ludouici mater, moritur 1. Dec. *Paris.*

1253 S. Clara nobilis virgo, Assisij nata, monialium Clarissarum fundatrix in Domino obdormit. Innocentius Papa, qui hactenus Perusij hæserat

bæserat, tandē Romam redit. Heuricus, Frederici II. filius, in Apulia perit, fraude Conradi fratris sui. *Parif.* Robertus de Sorbona Theologus, S. Ludouico Fr. Regi in primis carus, Sorbonicum Theologorum collegium Lutetię circa hęc tempora instituit.

Conradus Frederici filius mense Iunio moritur, Conradino impubere filio, sub tutela Manfredi fratris sui illegitimi relicto. *Parif.* Innocentio IV. Papa 7. Dec. defuncto, Alexander IV. subrogatur. Arnoldus Distensis in Brabantia dominus Begginagium ibidem fundat: quod filius eius Arnoldus 1271. probauit. Gerardus, Arnoldi iunioris filius, Distense Canonicorum S. Ioannis collegium & Cartusiam de Zelem, primo lapide à Distemio, instituit, in eadem Cartusia sepultus. Gerardi frater Ioannes, primùm Ep. Cameracensis pòst Vltraiectensis, collegium XII. Canonicorum Amersfurti in diœcesi Vltraiectensi fundauit. *Not. eccles. Belgij c.* 218. 1254

S. Clara, ante biennium defuncta, cælitum catalogo ab Alexandro IV. adscribitur. Liber Guilielmi de sancto Amore, contra monachos mendicantes scriptus, eiusdem Pontificis iussu exuritur. 1255

Guilielmus Rex Romanorum & Comes Hollandiæ à Frisiis cæsus, 29. Ianuarij occumbit. *Parif. & suprà pag.* 243. 1256

Richardus Cornubiæ Comes, Henrici Angliæ Regis frater, ineunte anno in Regem Romanorum eligitur, & Aquisgrani 17. Maij coronatur. Archiepiscopus Treuerensis & alij Alfonsum Castellæ Regem, Astronomiæ scientia celebrem, eligunt. Hic solo Imperij titulo contentus pedem ex Hispania non extulit. *Parif. & Stero.* Richardus cùm effusis sumptibus opes omnes consumpsisset, in contemptum venit eorū procerum, à quibus fuerat accitus. Itaque in Angliam rediens, vacuū Germaniæ regnum reliquit, donec Gregorij X. mandato indictis comitiis RVDOLPHVS Comes Habsburgensis 1273. deligitur. 1257

Hugo puer à Iudæis in Britannia crucifigitur: ob quod scelus multi Iudæorum interfecti. 1258

Albertus Magnus, ex ordine Dominicanorum, creatur Episcopus Ratisponensis, seditque biennio; vt Stero in Annalibus tradit. 1259

Sophia S. Elisabethæ filia, Henrici II. Brab. Ducis vidua, copioso exercitu cincta, cum filio suo Henrico Turingiam ab Henrico Misniæ Marchione occupatam intrat: vt Siffridus in Chronico suo, & nos suprà in gestis anni 1241. narrauimus. Henricus III. Brab. Dux hoc anno aut proximè sequenti obiit, Louanij in monasterio Dominicanorum, à se condito, sepultus. Testamentum ab ipso 1260. mense Februario scriptum in Not. eccles. Belgij c. 220. exstat. Eiusdem vxor *Aleidis*, Hugonis IV. Burg. Ducis, suprà pag. 308. memorati filia, monialibus Dominicanis in vico *Andergem*, primo lapide à Bruxella, cœnobium ædificauit, quod Vallis Ducissæ nuncupatur. Othomanum I. Turcarum Regem hoc anno natum fuisse Leonclauius in Pandectis Turcicis tradit. Vallis Comitis, monialium ord. Cisterciensis Abbatia propè Gochum opidum, ab Othone III. Claudo Gelriæ Comite eiusque coniuge Margarita Cliuensi fundatur: *suprà pag.* 303. 1260

Albertus Magnus, amore litterarum ac studiorum, Episcopatu Ratisponensi se abdicat. Alexander IV. Papa Concilium Viterbij 6. Iulij habendum pro subsidio Terræ sanctæ indixerat: sed 25. Maij moritur. Succedit Vrbanus IV. Trecis in Gallia natus, quondam Archidiaconus Leodicensis. Græci Constantinopolim Europæis eripiunt: *suprà pag.* 330. 1261

1262 Hugo Cardinalis ex ordine Domiuicanorum (cuius exſtant Homiliæ in Biblia) moritur.

1263 Vrbanus IV. Papa Saracenos à Manfredo, Frederici II. Imp. filio naturali, in patrimonium Eccleſiæ Romanæ immiſſos, fugar.

1264 Feſtum diem ſacratiſſimi Corporis Chriſti, feria 5. poſt Octauam Pentecoſtes quotannis celebrandum Vrbanus IV. inſtituit: *lib.* 3. *Clement.tit.* 16. Azo Marchio Eſtenſis, Azonis 1212 defuncti filius, Ferrariæ moritur, relicto herede Obizone nepote ſuo: vt anonymus monachus Paduanus in Chronico ſuo ſcribit, quod ab an. 1207. vſque ad an. 1270. concinnatum exſtat in tomis Hiſtoricorum Germaniæ.

1265 Vrbano IV. Papæ anno ſuperiore 2. Oct. defuncto Clemens IV. Narbonenſis 5. Febr. ſufficitur. Carolus Andegaui & Prouinciæ Comes, S. Ludouici Fr. Regis frater, primùm ab Vrbano IV. pòſt à Clemente IV. euocatus, Romam venit, regnum Siciliæ Manfredo armis erepturus: vt citatus monachus Paduanus tradit.

1266 Carolus Andegauus Manfredum III. Nonas Martij prælio ad Beneuentum vincit & interimit. Soldanus Babylonius, Ægypti Rex, Ieroſolymam, Bethleem, Nazareth aliaque Syriæ opida Europæis eripit. *Siffrid.* Furſtenveldenſe monachorum ord. Ciſtertienſis cœnobium ad Ambram fl. in Bauaria fundatur à Ludouico Comite Palatino Rheni (*ſuprà pag.* 336.) Ludouici Imp. in ſchiſmate electi patre, ad expiandam cædem coniugis ſuæ Mariæ Brabantinæ, quam ob falſam adulterij ſuſpicionem 1256. capite minui iuſſerat.

1267 Henricus, Henrici III. Brabantiæ Ducis filius natu maximus, cùm eſſet ad regimen ineptus, agente matre Aleide, Ducatum Brabantiæ Ioanni fratri ſuo ſecundò genito ceſſerat; Nicolao Ep. Cameracenſi, Balduino Aueſnenſi Belli-Montis, Waltero Angiæ, Waltero Bertoldo Mechliniæ, Arnoldo Weſemaliæ, dominis, aliiſque proceribus præſentibus. Id Richardus Imp. 1267. editis tabulis ratum eſſe iuſſit. *Not. c.* 222. Henricus verò Diuionem in Burgundiam ſecedens, vitam ibi monachus finiit: *ſup. pag.* 308. Carolus Andegauus, regno Siciliæ ſubacto, Viterbium ad Papam redit, & Tuſciam pacat. Conradinus Conradi filius, Frederici II. nepos, in Italiam veniens contra Carolum mouet. Loſdunenſe virginum ord. Ciſtertienſis monaſterium à Mathilde, Florentij IV. Hollandiæ Comitis vidua, fundatur.

1268 Conradinus Verona Romam venit: inde in Apuliam cum exercitu tranſit. A Carolo Andegauo prælio victus & captus, vnà cum Frederico Auſtrio 29. Oct. Neapoli publicè ſecuri percutitur. *Siffrid. & Stero.* Clemens IV. Papa 29. Nou. moritur: Sedes Romana annos 2. & menſes 9. vacat. Petrus Sabaudiæ Comes viuere deſinit; poſtquam fratrem ſuum Philippum, Roma euocatum, heredem inſtituiſſet. Cui annulum S. Mauritij (quem à monaſterij illius in Veragris Abbate olim dono acceperat) vt futuri Imperij teſſeram ac ſymbolum, tradi imperauit. Sacer iſte annulus hodieque apud Sabaudos velut Inueſtituræ loco ſeruit. Ruræmondenſe virginum ord. Ciſtertienſis monaſterium ab Othone III. Comite Gelrenſi dotatur; ſcripto diplomate, quod Gerardus de Batenburg, Ioannes dominus de Cuc, Ioannes de Grunsbeke, Sigerus de Bruchuſen, milites ſignarunt. *Not. eccleſ. Belgij c.* 222. *& ſuprà pag.* 303.

1269 S. Ludouicus Fr. Rex, à Simone Legato Apoſtolico Cruce ſignatus, in feſto Pentecoſtes filium ſuum Philippum, Robertum Roberti

Roberti I. Artesiæ Comitis filium, aliosque plures magna pompa creat milites. M. Paulus Venetus, qui totum ferè Orientem instrauit & descripsit, floret.

S. Ludouicus Fr. Rex expeditionem alteram in Orientem suscipit, 1270
cum Alfonso fratre, tribus filiis Philippo, Ioanne & Perro, itemque genero suo *Theobaldo* Nauarræ Rege, & aliis proceribus. Massilia soluit Kalendis Martij, cursu primùm in Sardiniam, deinde in Africam directo. Tunetum ibi mensibus aliquot obsessum. Dumque fratrem *Carolum* Siciliæ Regem cum copiis aduentantem Ludouicus exspectat, pestis in castris exorta primò Ioannem ipsius Ludouici filium, pòst Regem ipsum 25. Aug. profluuio sustulit. Cum ignominia Europæis ex Africa discedendum fuisset, nisi Carolus eo ipso die, quo Ludouicus frater obierat, cum valida classe superueniens animos nostrorum erexisset, & Tunetum tandem expugnasset. Cum barbaris itaque ea lege conuentum, vt 40. aureorum millia ipsi Carolo ac successoribus quotannis penderent. Drepani in Sicilia, quò se nostri ex Africa receperant, & Theobaldus Rex 5. Dec. obiit. *Alfonsus* Pictauij & Tolosæ Comes, Ludouici Regis frater, itidem ex Africa rediens, in Tuscia decessit: cuius vacuam hereditatem frater *Philippus III. Audax*, Francorum Rex in Africa appellatus, adiit.

Philippus Fr. Rex patris sui S. Ludouici corpus ex Africa in Galliam cùm attulisset, illud ingenti pompa Parisiis ad opidū ac monasterium S. Dionysij deferendum curauit. In cuius rei memoriam, inter vrbem Parisiensem & dictum opidum constructæ exstant columnæ, iis locis quibus sacri corporis portitores substiterunt: vt in Io. Parisij ms. Chronico legitur. Richardus Rex Romanorum 2. Aprilis in Britannia moritur. Regnum annos 2. menses 6. vacat. Gregorius X. patria Placentinus, olim Archidiaconus Leodicensis, 1. Sept. absens eligitur Papa, & anno sequenti 6. Aprilis Romæ coronatur. 1271

Engueramus dominus de Coucy, Oisy & Montmirel vendit Guidoni Flandriæ Comiti Castellaniam Cameracensem, itemque castella de Creuecoeur & Alleux. De variis olim per Belgicam Castellanis (quos Franci hodie Vicecomites, Flandri Burgrauios vocant) in Not. eccles. Belgij c. 211. fusè egimus. 1272

RVDOLPHVS Comes Habsburgensis, exeunte mense Septēbri, Rex 1273
Romanorum eligitur, & Aquisgrani pridie Kal. Nou. coronatur. *Stero.*

- Rudolphus Imper. 1278. ob. 1291.
  - Albertus Dux Austriæ 1282. Imper. 1291. ob. 1308.
    - Fredericus Pulcher cum Lud. Bauaro de Imp. contendit, obiit 1330.
    - Albertus Sapiens Dux Austriæ.
      - Albertus III. Dux Austriæ ob. 1389.
        - Albertus IV. obiit 1404.
          - Albertus Imp. II. an. 1438. ob. 1439.
            - Ladislaus Rex Hung. & Boh. ob. 1458.
            - Elisabeth vx. Casimiri Regis Polon.
      - Leopoldus obiit 1386. in prælio Sempach. contra Heluetios.
        - Ernestus Dux Austriæ obiit 1424.
          - Fredericus III. Imper. 1440. ob. 1493.
            - Maximilianus I. Imp. 1486. obiit 1519.
  - Rudolphus Rex Boh. obiit 1307.

Lugdunense II. Concilium generale mense Maio celebratur, 1274
præsente Gregorio X. Papa. Ad quod euocatus S. Thomas Aquinas, in itinere in morbum incidit, & in Fossa noua, monachorum ord. Ci-

 stertien-

stertiensis cœnobio, 7. Martij quinquagenarius in Domino obdormit. Hoc ipso anno decessit & S. Bonauentura 14. Iulij, in dicto Lugdunensi Cõcilio præsidens. Thomam Ioannes XXII. an. 1323. Bonauenturam Sixtus IV. an. 1482. in Diuos retulit. In eodem Concilio Lugdunensi Henricus Gelrensis Episcopatu Leodicensi priuatur, & Ioannes Angianus, tunc Ep. Tornacensis, sufficitur.

1275 Gregorius X. Papa & Rudolphus Romanorum Rex Lausanæ colloquuntur: vt in Annalibus Colmariensibus legitur. Ioannes de Gistella miles, dominus de Formesellis & Wastina, Eremitarum ord. S. Augustini monasterium Brugis fundat. *Not. c.* 224. Genuit is Ioannem Gistellæ dominum Flandriæque Camerarium, Brugis apud Augustinianos sepultum, & Walterum Motræ dominum: à quo posteriore Domini de Prouene & de la Motte stirpem suam deducunt. Reliquos Gistellæ toparchas loco cit. in Not. reperies.

1276 Gregorius X. Papa 10. Ianuarij moritur: Innocentius V. Burgundus, ex ordine Prædicatorum primus, 21. eiusdem mensis succedit, & 22. Iunij moritur. Sufficitur 11. Iulij Hadrianus V. Fliscus Genuensis. Quo 18. Augusti mortuo, Ioannes XXI. 13. Sept. eligitur. Rudolphus Imp. Austriam, Stiriam, Carinthiam aliasque prouincias ab Ortocaro Bohemiæ Rege, stante interregno, occupatas recuperat. *Siffrid.* Ex his *Alberto* filio suo Austriam, Stiriam & Carniolam, *Rudolpho* alteri filio Sueuiam, & *Mainhardo* Tirolensium Principi Carinthiam 1282. contulit.

1277 Ioannes XXI. Papa 17. Maij moritur. Nicolaus III. succenturiatur. Guilielmus IV. Comes Iuliacensis Aquasgrani temerè intrans, vindictam de quibusdam sumpturus, 16. Martij cum duobus filiis occiditur.

Guilielmus I. Com. Iuliacensis 1101. 1110.	Guiliel. mus II. Com. Iuliac. 1146.	Gerardus I. Comes Iuliac.	Guilielmus III. Co. Iul. 1203. 1218.	Guilielmus IV. Co. Iul. 1277. cæsus Aquisgrani.	Guilielmus V. d. Mariã F. Guidonis Co. Fl. ob. 1277.	Guilielmus.	Gerardus III. Co. Iul. 1312. d. Elisabetham F. Theoderici Co. Cliuensis.	Guilielmus VI. Dux Iul. 1356.
		Richarda vxor Othonis II. Com. Gelriæ.			VValramus ob. 1277.	Gerardus II. Co. Iul. d. Mariã Virsoniam ob. 1299.	Maria.	Ioannes.
								VValramus Ar. Colon.
								Elisabeth.

1278 Rudolphus Imp. Ottocarum Bohemiæ Regem prope Viennam 26. Augusti vincit & occidit.

1279 Godefridus de Louanio, Ioannis I. Brab. Ducis frater, Arschoti, Sichenæ, Birbecæ & Rodæ dominus, ducit filiam vnicam toparchæ Virsoniensis apud Bituriges.

1280 Albertus Magnus, olim Ep. Ratisponensis, S. Thomæ Aquinatis præceptor, annos 87. natus, Coloniæ Agrippinæ moritur.

1281 Nicolao III. Papæ, anno superiore 16. Aug. defuncto, Martinus IV. 20. Febr. sufficitur. Ioanne Angiano Ep. Leodicensi 24. Aug. mortuo, fit schisma in substituendo successore.

1282 Ioannes Guidonis Fl. Comitis F. ex Episcopo Metensi fit Leodicensis. Siculi Francorũ insolentiã luxumq; pertæsi, conspiratione facta, 30. Martij, feria 2. Paschæ, cùm ære Campano ad Vespertinas preces signum daretur, Francos omnes vno tempore ac penè hora per vniuersam insulam trucidant. Hinc *Vespere Siculæ* in prouerbium abierunt. Martini Papæ epistolam apud Steronem, qui volet, legat.

legat. Hac cæde patrata, Siculi ad Petrum Aragoniæ Regem (cui Constantia, Manfredi à Carolo vita & regno spoliati filia, nupserat) deficiunt. Is nuntius Romam ad Carolum Siciliæ Regem allatus vehementer eius animum turbauit; moxque Carolum filium in Galliam ad Philippum Regem misit, subsidium ab eo postulatum. At Carolus neque suis neque alienis viribus Siciliam vnquam recuperare potuit. Adolfus II. Comes Montensis ad Rhenum ius omne suum, quod ad Ducatum Limburgensem habebat, quodque suprà pag. 290. explicuimus, vendit & cedit Ioanni I. Brabantiæ Duci. Hinc bellum enatum inter dictum Ioannē Ducem & Rainaldum I. Gelriæ Comitem: cui posteriori Ermengardis Walerami III. Ducis Limburgensis, ex illa stirpe postremi, filia vnica nupserat: *sup. pag.* 303.

In Philippi Ep. Tornacensis defuncti locum sufficitur Michael, qui arcem Helchinij ad Scaldim construxit. 1283

Henricus Gelrensis quondam Episcopus Leodicensis moritur. 1284

Martino IV. Papæ mortuo, Honorius IV. Sabellus sufficitur. Hic annus trium Regum morte insignis ad memoriam fuit, *Caroli* Siculi, *Petri* Aragonij & *Philippi III.* Franci. Horum postremus Perpiniani mense Oct. moriens, ex Isabella Aragonia filios superstites habuit, *Philippum Pulchrum* in regno successorem, & *Carolum Valesium*; ex Maria verò Brabantina *Lud. Ebroicensem.* Petrus Aragonius restamento filios suos heredes scripsit, *Fredericum* Aragoniæ, *Iacobum* Siciliæ. 1285

Bononienses, Florentini, Genuenses & Lucenses his ferè temporibus libertatem à Rudolpho Imp. redemerunt. 1286

Honorius III. Papa 3. Aprilis moritur. Wernerus adolescens in Vesalia superiore, die Parasceues, à Iudæis crudeliter occiditur, in oppido Baccharacensi sepultus: cuius sanctitatem miracula ibidem contestantur. *Siffrid.* Sacra eius ossa Baccharaci 1621. inuenta Ambrosius Spinola, Regij exercitus ductor, inde in Belgicam attulit. Fastos nostros Belgicos 19. Aprilis lege. Ioannes I. Brab. Dux Gerardo de Wesemale recognoscit dimidietatem totius terræ Bredanæ (post decessum Arnoldi de Louanio, qui ex Isabella Bredæ domina prolem non sustulerat) possidendam in hunc modum: quòd Raso dominus de Lidekercke habebit opidum Bredanum cum omnibus feudis Bredanis, & quòd dictus Gerardus de Wesemale pro sua portione, ex parte quondam matris suæ proueniente, habebit bona opido Bredano & feudis æquivalentia: *Not. eccles. Belgij c.*225. Ceterùm Gerardus iste Wesemalius, Bergarum ad Zomam (quæ olim sub ditione Bredana comprehensæ fuerunt) dominus genuit Arnoldum Bergarum item dominum: de cuius posteritate Diplomata nostra Belgica l. 1. c. 87. & Donationes Belgicas lib. 1. c. 128. consule. 1287

Nicolaus IV. ex ordine Minorum primus, fit Papa. Ioannes I. Brab. Dux & Rainaldus I. Gelriæ Comes prope Woringam secundo lapide à Colonia Agrippina, pro Ducatu Limburgensi, prælio in omne æuum famoso decertant. Victoria pro Brabanto stetit. Ceciderunt ex iis qui Gelro adhærebant, Henricus II. Comes Luxeburgensis, cum fratre suo legitimo Waleramo, & duobus fratribus suis naturalibus Henrico & Balduino, Henricus Sifridi Ar. Coloniensis frater, & alij viri nobiles plurimi. Capti Sifridus Archiepiscopus, Rainaldus Gelriæ Comes, Adolfus Nassouius qui posteà Rex Romanorum fuit, & Waleramus Falcoburgi dominus. Rainaldus Gelrensis ius omne, quod in Ducatum Limburgensem hactenus prætenderat, posteà 1288

eiurauit,& agente Philippo Francorum Rege demum liber dimissus fuit. Pacis conditiones ac tabulæ, mense Octobri signatæ, apud Dinterum in ms. Brabantiæ historia exstant.

1289 Sifridus Archiep. Coloniensis à Brabanto ex captiuitate dimittitur.

1290 Balduinus Auesnius, toparcha Bellomontanus, Chronicon siue Genealogiam Comitum Hannoniæ aliorumque Principum, Latino sermone descriptam, olim possedit: quę eius nomine passim citatur, & ms. Parisiis apud Quercetanum exstat. Ex dicto Chronico Enguerramus Magnus dominus de Coucy, Oisy & Montmirel Genealogiam familiæ de Coucy & Dreux desumi, & vsque ad an. 1303. produci mandauit, hoc titulo: *Le Lignage de Coucy & Dreux.*

1291 Ierosolymis, Tyro, Sidone, Tripoli & Berytho à Sultano Ægypti Rege captis aut euersis, demum Ptolemais siue Acon, vrbs Syriæ maritima, ab eodem capitur. Sicque Europæi vniuersa Terra sancta, quam ducentis ferè annis possederant, expulsi sunt. Multi ex iis in Cyprum insulam se receperunt. *Siffrid.* Atque ex eo tempore sacras expeditiones in Orientem nostri facere desierunt. Rudolphus I. Imp. 15. Iulij moritur, cùm annos 73. menses 5. vixisset, & annos 18. regnasset, Spiræ in cathedrali basilica conditus. *Siffrid. & Stero.* Obseruatum est à Gilberto Genebrardo Gallo & aliis, Austriacam familiam eo ipso tempore, magno orbis Christiani bono, diuinitus datam fuisse, quo Othomanica publico damno emersit.

1292 ADOLPHVS Comes Nassouius Francofurti 6. Ian. Rex Romanorum appellatur, & festo S. Ioannis Bap. Aquisgrani coronatur. Ceterùm Nassouia, Germanis *Nassou*, propriè est tractus ille, qui opido Nassouico ad Lanum amnem adiacet. Ab hoc deinde ad reliquam omnem ditionem deriuata est appellatio. Vetus opidum *Nassonia* nuncupatum, tribus milliaribus ab eo loco, quo se Lanus ad Lonsteinium Rheno miscet, duobus ab opido Catzenelbogensi, totidemque à Dietzio distat. Nasuam siue Nassuam Sueuorum Ducem Iul. Cæsar l. 1. de bello Gallico commemorat. Mons Melibocus & Mattiacum à Ptolemæo in Cattis collocantur. Catti nunc Hassi; Mattiacum, Tacito Mattium, hodie Marpurgum nuncupatur. Ex quo colligi datur Catzenelbogios esse Ptolemæi Cattos, Meliboci montis accolas. Bucinobantes (quorum l. 29. apud Marcellinum & in Notitia Imperij fit mentio) videntur esse ij, qui hodie Weisbadenses dicuntur. Siga fl. qui ad Crombachium ortus infra Blancoburgum in Rhenum se exonerat, putatur Segoduno Ptolemæi nomen dedisse: vt Segodunum sit idem cum *Sigena* Nassouiorum opido, quod ad Ioannem Comitem Nassouium, toparcham Rotnacensem, Equitem Velleris aurei, hodie pertinet. De Cattimelibocensi ditione inter Lantgrauios Hassiæ & Comites Nassouios ad an. 1458. vsque ad an. 1557. controuersia fuit. Quæ finita est hac conditione, vt Cattimelibocensis Comitatus maneret in potestate Lantgrauij Hassiæ, & is Comiti Nassouiæ solueret sexies centena aureorũ millia, cederetque Comitatu Dietzensi, tituli verò communes manerent honorarij. Sigena (*Sigen*) opidum ad Sigam fl. in colle situm, arcem habet Principis sedem, & frequentes in vicinia ferri fodinas: quod Sigenense ferrum nullibi non expetitur. In curia visitur tabula admirandi operis, Dominicam passionem exprimens, à monacho an. 1515. depicta. Dillenburgum opidum, Dillæ fl. adsitum, arce in rupe munitissima & armamentario in-

instructo superbit. Herborna vnius horæ itinere à Dillenburgo abest; lanificium frequens exercet, & scholam habet 1584. à Ioanne Nassouio, Guilielmi Arausionensis fratre, institutam. Gens porrò Nassouia, vario matrimoniorum contractu & liberis inde procreatis, item testamentorū tabulis, prædiorū diuisionibus, aliisque modis in plures olim stirpes diuisa fuit; videlicet in Dillenburgensem, Weisbadensem, Sarbrugensem, Weilburgensem, Beilsteiniensem & Arausionensem. Ex Weisbadensi seu Idtsteiniensi stirpe prodiit Adolfus Cæsar an. 1292. electus. Nicolaus IV. Papa 4. April. moritur: Sedes annos 2. menses 3. vacat. Ioannes Ep. Leodicensis 14. Oct. viuere desinit: fit dissensio pro successore eligendo.

Guilielmus de Isiaco Ep. Atrebatensis moritur: Gerardus Pigulatus Italus succedit; apud Dominicanos Atrebatenses 1304. sepultus. 1293

Ioannes I. Brab. & Limburgi Dux 3. Maij moritur, & Bruxellæ apud Franciscanos sepelitur. Ioannes II. filius eius succedit: *suprà pag.* 309. S. Cælestinus V. ex eremo ad pontificatum à Cardinalibus vocatus, 7. Iulij fit Papa: cumque menses 5. dies 7. sedisset, & humeros suos tanto oneri impares agnosceret, 11. Dec. pontificatu se abdicauit, obiitque an. 1296. à Clemente V. an. 1313. in Diuos relatus. Ab hoc sancto viro ante pontificatum institutus est Ordo *Cælestinorum*, sub regula S. Benedicti militantium. Insigne S. Cælestini elogium apud Petrarcham lib. 2. De vita solitaria exstat. In Cælestini locum hoc ipso anno 24. Dec. Bonifacius VIII. est sublectus, & die 16. Ianuarij sequentis consecratus. 1294

Eremitæ Augustiniani in vrbe Gandensi à Borlutiis fundantur. 1295

Hugo Cabilonensis fit Episcopus Leodicensis. Wenceslaus II. Bohemiæ Rex à Gerardo Ar. Moguntino Pragæ coronatur. In quo conuentu proceres Adolfum Nassouium, ob crudelitatem, rapacitatem aliasque caussas in ordinem redegerunt, & ALBERTVM Austriæ Ducem nuncuparunt Regem Romanorum. *Siffrid.* Arnoldus Comes Lossensis Hassetense monasterium Eremitarum ord. S. Augustini dotat. *Not. eccles. Belgij c.* 226. & *suprà pag.* 292. 1296

Inter Philippum Franciæ Regem & Guidonem Flandriæ Comitem graue bellum exoritur. Philippus Gallo-Flandriam cum exercitu intrat, Insulas & Duacum occupat. 1297

Atrox prælium inter Albertum Austrium & Adolfum Nassouium ad Rhenum prope Wormatiam 2. Iulij committitur: in quo Adolfus cùm occubuisset, Albertus haut diu posteà Aquisgrani est coronatus. S. Ludouici Galliæ Regis corpus è terra eleuatur, præsente Philippo Fr. Rege. Idem Rex in honorem eiusdem S. Ludouici in opido Possiaco, vbi is natus fuerat, monialium Dominicanarum cœnobium ædificauit. *Paris.* 1298

S. Ludouicus Caroli II. Siciliæ Regis filius, ex ordine Minorum, Ep. Tolosanus piè obdormit, Massiliæ apud Minores sepultus. Guilielmus Nangiacus, cœnobij Dionysiani tertio lapide à Lutetia monachus, Annales suos vsque ad an. 1300. perduxit. Appendicem alius quispiam eiusdem loci monachus attexuit. 1299

Bonifacius VIII. Papa annum sacrum Iubilei summa celebritate celebrat; innumerabili hominum multitudine ex toto terrarum orbe Romam confluente. Idem decreuit, vt anno quoque sæculari seu centesimo Iubilei festiuitas solemniter à Christianis repeteretur. Clemens VI. posteà Iubileum ad annum L. Sixtus IV. ad an. XXV. reduxit. 1300

reduxit. His ferè temporibus à Ioanne Goia, ciue Amalphitano in regno Neapolitano, bolidem nauticam (cuius cuspis magnete attingitur, vt polum Aquilonarem perpetuò respiciat) ad vsum nauigantium repertam fuisse perhibent.

Comites Flandriæ ex familia Dampetræa.

XVIII. Balduino Imp. CP. à Bulgaris 1405. occiso, vt suprà pag. 198. dixi, IOANNA eius filia natu grandior in Flandriæ & Hannoniæ Comitatibus successit. Habuit ea maritos duos, *Ferdinandum* Sanctij Portugaliæ Regis, & Thomam Thomæ Sabaudiæ Comitis, filios; sed ex neutro prolem tulit. Obiitque 1244. Marquettæ in cœnobio apud Insulas à se excitato condita. XIX. MARGARITA, Ioannæ soror & heres, Dominicanorum monasteria Gandaui, Brugis, Ipris, Insulis, Duaci; Franciscanorum Bergis S. Winoci & Slusæ condidit: pro altero sexu Siluam monialium in agro Gandensi, Groningam prope Curtracum, Oistecloam & Hagam apud Axellam ædificauit. Ex *Burchardo Auesnio* duos sustulit filios, *Ioannem Auesnium* Ioannis Hannoniæ Comitis patrem, Valentianis 1255. sepultum, & *Balduinum Auesnium* Bellomontani in Hannonia opidi dominum. Ex *Guilielmo* domino Dampetræ (*Dampierre*, Dominicum Petri, quod prope Diuionem in Burgundia est situm, Latiniùs alij nuncupant) Archembaldi Magni toparchæ Borbonij filio, Guidonis domini de Dampierre & Bourbon nepote, genuit *Guilielmum* ante matrem sine liberis defunctum, *Guidonem* Flandriæ Hannoniæque Comitem, *Ioannem* Dampetræ dominum, *Ioannam* Theobaldi II. Comitis Barrensis coniugem, & *Mariam* monialem Flinensem. Obiit 1280. in Flinensi prope Duacum cœnobio à se ædificato sepulta. Exinde Flandriam *Guido* filius, Hannoniam verò *Ioannes Auesnius*, Margaritæ ex Ioanne filio nepos, possedit, & ad suos quisque posteros transmisit.

XX. GVIDO Dampetræus prouinciam Namurcensem à Balduino II. Imp. CP. 1262. emit: vt suprà pag. 247. diximus. Ex priore sua coniuge *Mathilde*, Roberti Betuniæ & Teneræmondæ domini filia herede, filios quinque & filias tres sustulit, *Robertum Betunium* Flandriæ Comitem, *Guilielmum* Teneræmondæ & Richeburgi dominum, *Balduinum* qui puer obiit, *Ioannem* Ep. Metensem & posteà 1282. Leodicensem, *Philippum* Mathildę Curteniacæ maritum, *Beatricem* Florentio V. Hollandiæ Hannoniæque Comiti, *Margaritam* Ioanni I. Brab. Duci, & *Mariam* Guilielmo, Guilielmi Comitis Iuliacensis filio, nuptas. Ex altera coniuge *Elisabetha*, Henrici Blondi Comitis Luxeburgensis filia, genuit *Ioannem* Comitem Namurcensem Slusæque dominum, *Guidonem* Richeburgi toparcham, *Henricum* Comitem Lodensem, *Mariam* Abbatissam Flinensem, *Margaritam* primùm Alexandro Alexandri Scotiæ Regis filio, pòst Rainaldo I. Gelriæ Comiti, *Beatricem* Hugoni II. Castellionæo Comiti Blesensi, *Elisabetham* Ioanni Fiennę domino, nuptas, *Philippam* Eduardo, Eduardi I. Angliæ Regis filio, desponsam, & duas insuper proles quæ in ephœbis obierunt. Ipse Guido Nonis Martiis an. 1305. aut 1306. decessit.

XXI. ROBERTVS Betunius ex *Blanca*, Caroli Andegaui Siciliæ Regis filia, *Carolum* qui puer obiit, ex altera coniuge *Iolenta*, Odonis Comitis Niuernensis filia, Hugonis IV. Burg. Ducis nepte, sustulit *Ludouicum*, Ludouici Niuernij Flandriæ Comitis patrem, *Robertum*

tam Casleti, Bornhemij, Dunkercæ, Grauelingæ & Borburgi toparcham, *Ioannam* Engelramo IV. domino de Coucy, *Iolentam* primùm Waltero Angiæ, pòst Ioanni Fiennæ domino, & *Mathildem* Matthæo Lotharingo Florinarum toparchæ,nuptas. Decessit an. 1322. Ipris in æde S. Martini conditus, quæ nunc est cathedralis.

XXII. LVDOVICVS cognomento Niuernensis & Cressius, Roberti Betunij ex Ludouico filio nepos, Flandrensis, Niuernensis & Rethelensis Comes, ex *Margarita*, Philippi Longi Galliæ Regis & Ioannæ Artesiorum Comitissę filia, genuit *Ludouicum Malanum*, & an 1346. in prælio Cressiacensi cecidit, Brugis ad S. Donatianum humatus. XXIII. Ludouicus Malanus vnicam reliquit filiam heredem *Margaritam*, Philippo Audaci Burgundiæ Duci, Ioannis Francorum Regis filio, nuptam. Malanus anno 1384. è viuis abiit: *suprà pag.* 340.

Comites Hannoniæ & Hollandiæ ex familia Auesnia & Bauara.

De primis harum prouinciarum Comitibus suprà pag. 208. & 241. egimus. Nunc Comites ex familia Auesnia (cuius originem & antiquitatem in Not. ecclesf. Belgij c. 159. descripsi) & Bauara prognatos dabo. XI. IOANNA, Balduini Flandriæ Hannoniæque Comitis & Imp. CP. filia heres, an. 1244. sine liberis decessit. XII. Eius soror MARGARITA in vtroque Comitatu suffecta, ex Burchardo Auesnio *Ioannem* & *Balduinum Auesnios*; ex Guilielmo Dampetræo *Guidonem* Flandriæ Comitem inter alios genuit, & 1280. obiit. Ioannes Auesnius Aleidem Florentij IV. Hollandiæ Zelandiæque Comitis filiam, Guilielmi Rom. Regis sororem duxit, & an. 1255. moriens ex ea *Ioannem* & *Guilielmum* Ep. Cameracensem reliquit: vt suprà pag. 243. docui. XIII. IOANNES AVESNIVS, Ioannis & Aleidæ Hollandicæ filius (*sup. pag.* 243.) auiæ suæ maternæ Margaritæ in Comitatu Hannoniæ successit: & Ioanne I. Hollandię Zelandięque Comite, Florentij V. filio, Guilielmi Rom. Regis nepote, sine liberis 1300. defuncto, eius hereditatem vt sanguine proximus adiit. Duxit is *Philippam*, Henrici Blondi Comitis Luxeburgensis filiam, & ex ea quattuor filios ac totidem filias sustulit, *Ioannem Crudelem* Ostrouandiæ Comitem, qui sine liberis ante patrem obiit, *Guilielmum Bonum* Hannonię Hollandięque Comitem, *Ioannem* Belli-montis in Hannonia, Goudę in Hollandia & Tolæ in Zelandia toparchã, *Henricum* Canonicum Cameracensem, *Margaritam* Roberto II. Artesię Comiti, *Elisabetham* Radulfo Claro-montano Neslæ domino Francięque Comestabili, *Alidem* Guilielmo Pembrocę in Anglia Comiti, *Mariam* Ludouico Duci I. Borbonio, S. Ludouici Regis nepoti, nuptas. Ioannes porrò Auesnius Cartusiam Valentianensem à fratre suo Guilielmo Ep. Cameracensi incohatam perfecit; obiitque 1304. Valentianis apud Dominicanos paternum ad tumulũ conditus cum vxore sua *Philippa*.

XIV. GVILIELMVS Bonus Hannoniæ, Hollandię Zelandięque Comes Middelburgi in Zelandia collegium Canonicorum S. Petri 1312. fundauit: vt Ioan. Becanus in Historia Episcoporum Vltraiectensium tradit. Ex Ioanna Valesia, Philippi Fr. Regis sorore, sustulit *Guilielmum II.* Hannonię Hollandięque Comitem, *Margaritam* Ludouico Bauaro, Rom. Regi in schismate electo, *Philippam* Eduardo Angliæ Regi, *Ioannam* Guilielmo Duci Iuliacensi nuptas, & *Isabellam*. Guilielmo 1337. defuncto, eius vidua *Ioanna* Fontanellę monia-

libus

Anni vulgares Christi.

libus ordinis Cistertiensis sese adiunxit; vt Froissardus narrat.

XV. GVILIELMVS II. in Hispania contra Mauros bellum gessit. Duxerat *Ioannam* Ioannis III. Brab. Ducis filiam, pòst Wenceslao Duci Luxeburgensi nuptam: ex qua prolem non sustulit, periitque 1345. in bello apud Staueram à Frisiis cæsus. XVI. Guilielmo fratri suo sine prole sublato MARGARITA, Lud. Bauari vxor, in Hannoniæ Hollandiæque principatibus succenturiatur. Ex illo genuit *Guilielmum Furiosum* & *Albertum*, Hannoniæ Hollandiæque Comites ex ordine. Obiit ipsa 1356. Valentianis humata: Ludouicus autem Bauarus iam anteà 1347. decesserat. XVII. GVILIELMVS III. Furiosus matrem suam Margaritam 1351. ex Hollandia fugauit. Deo impietatem vindicante, 1358. in amentiam incidit, ac demum Querceti in custodia 1377. viuere desiit; non relicta sobole ex Mathilde coniuge.

XVIII. ALBERTVS Bauarus Guilielmi frater ac successor, cùm expeditionē sacram aduersùs Turcos meditaretur, ordinē Equitū S. Antonij 1382. instituit: quibus templum, ad Barbaræ fossam prope Havrechium, primo lapide à Montibus Hannoniæ, attribuit. Equitum insigne erat torques aureus, in formam eremiticæ cordæ contextus, cui scipio seu fulcrum cum campanula aurea appendebat. Idem Albertus Ziricææ in Zelandia collegium Canonicorum S. Liuini 1378. instituit ac dotauit. Obiitque 1404. Hagæ Comitis in Hollandia sepultus, relictis liberis, *Guilielmo IV.* Hannoniæ Hollandiæque Comite, *Ioanne* Ep. Leodicensi, & *Margarita* Ioannis Intrepidi Burgundiæ Ducis Flandriæque Comitis vxore. XIX. GVILIELMVS IV. ex Margarita, Philippi Audacis Burgundiæ Ducis & Margaritæ Malanæ Flandrorum Comitissæ filia, sustulit *Iacobam Bauaram*, obiitque an. 1417. Valentianis apud Minores humatus. XX. IACOBA, ob multiplices nuptias infamis, 1436. sine liberis decessit, Hagæ Comitis sepulta. XXI. Iure sanguinis successit PHILIPPVS BONVS, Ioannis Intrepi d F. Philippi Audacis N. Belgici imperij conditor.

Turcici imperij origo, progressus & status.

Turcos plerique è Sarmatia vel Scythia oriundos putant: qui portis Caspiis egressi, Heraclio imperante, circa an. 625. Persidem populati sunt, & Romanis contra Chosroën auxilio venerunt. Persis, quorū erant stipendiarij, sub an. 1042. subactis, Mahumetanā ab illis superstitionē hauserunt. Inde in Syriam, Cappadociam & reliquas minoris Asiæ regiones sese infuderunt, in plures Principatus diuisi. Ex quibus (oppressis exstinctisque reliquis) vnius *Othomani* posteritas præualuit. Othomanici porrò imperij exordia anno Christi 1300. à Leonclauio & aliis adscribuntur. Sed si Othomanus 29. annis imperauit, vt iidem tradunt, & anno Hegiræ 727. obiit, qui annus orsus est Christi 1326. mense Nouembri exeunte, necesse est Othomanum ante an. Christi 1300. cœpisse: alioqui 27. solummodò annos in regno transegerit: vt Dionysius Petauius obseruauit.

Primus igitur *Othomanus* rem Turcicam mirè auxit, & magna Bithyniæ parte subacta, sedem regni Prusæ, quæ Bithyniæ est metropolis, collocauit. II. Moriens 1326. *Vrchani* filio regnum tradidit; qui Mysiam, Lycaoniam, Phrygiam, Cariam, cæterasque ad Hellespontum & Euxinum prouincias subegit; dum inter se Cantacuzenus & Palæologi odiis armisque decertant. III. Vrchani patri *Amurathes*

rathes anno 1357. successit, mortuo iam fratre maiore *Solimano:* qui primus eodem illo anno 1357. copias ex Asia in Europam traduxit. Amurathes Callipolim, Hadrianopolim aliaque loca vicina occupauit. I V. *Baiazetes* patris sui Amurathis, anno 1389. exeunte defuncti, regnum excepit. Is Thessaliam, Macedoniam, Phocidem, Atticam, Mysiam & Bulgariam ditioni Turcicæ subiecit. Contra quem Emanuel Imp. CP. auxilia imploraturus, in Galliam venit. Quin & Sigismundo Hungariæ Rege eadem postulante, multi viri principes sacræ militiæ nomen dederunt: inter quos & *Ioannes Intrepidus* fuit, Philippi Audacis Burgundiæ Ducis filius. Sed dum temerè nostri in prælium ruunt, partim occisi, partim à Turcis capti sunt, atque vnà Ioannes ipse Intrepidus. Nec multò pòst Baiazethis tot victoriis elati superbiam per Tamberlanem vltus est Deus. Hic cum infinita Tartarorum multitudine anno 1401. in Asiam irrupit, Baiazethem sibi occurrentem cepit, & caueæ inclusum, instar feræ, ad ludibrium circumduxit: cuius ille calamitatis finem voluntaria sibi morte quæsiuit.

V. & V I. Baiazethi superstites fuere filij quinque. Horum quintus *Isa Zelebis* cùm arripuisset imperium, à *Solimano* fratre anno 1403. occisus est.

V I I. Solimano post septennium sublato frater eius *Musa* annis 4. regnauit.

V I I I. Hunc frater *Muhamedes* anno 1413. interemit.

I X. *Amurathes* Muhamedis filius, copiis ex Asia per Hellespontum traiectis, Thessalonicam cepit. Vladislaum Hungariæ Regem anno 1444. prælio vicit & occidit. Idem contra Ioannem Huniadem & Scanderbegum Epyri Regem bella gessit. Cuius posterioris regiam sedem Croiam dum obsidet, anno 1451. ex mœrore decessit.

X. Amurathi filius *Muhamedes II.* suffectus Constantinopolim anno 1453. expugnauit. Idem & Trapezuntinum imperium euertit, Dauide Comneno capto & pòst interempto. Præter hæc duo Imperia, & Regna duodecim, vrbes verò amplius ducentas subegit. In his Theodosiam seu Caffam Genuensibus, Corinthum, Lemnon, Mitylenam, & Eubœam Venetis eripuit, & anno 1481. demum viuere desiit.

X I. Amurathi II. filius *Baiazethes II.* à Prætorianis sufficitur, natu maiori *Sizimo* antelatus: qui quidem ad Christianos fugiens, in Italia obiit. Is Naupactum, Metonam, Dyrrachium Venetis ademit, & Selimo filio anno 1512. imperium cessit.

X I I. *Selimus* Ægyptum suæ ditioni adiecit, Mammalucorum in ea Sultanum Tommambaisum anno 1517. apud Cairum suspendio necauit, & an. 1520. decessit.

X I I I. *Solimanus* Selimi filius Belgradum anno 1521. Rhodum anno 1522. expugnauit: Ludouico Hungariæ Rege cæso an. 1526. Budam, exinde Albam Regalem, Strigonium aliaque Hungarorum opida occupauit. Viennam in Austria an. 1529. sed frustrà obsedit. Eiusdem auspiciis Barbarossa nobilis pirata Tunetum in Africa expugnauit. Melitam Solimanus an. 1565. sed irrito conatu tentauit: demum an. 1566. ad Sigethum Hungariæ opidum ferè

Anni vulgares Christi.

octogenarius exspirauit. XIV. *Selimus II.* Cyprum Venetis 1517. ademit. Ad Naupactum memorabili in omne æuum prælio 1573. victus ac fractus, anno sequente viuere desiit. XV. & XVI. *Amurathes III.* an. 1595. & *Mahometes III.* an. 1604. obierunt. XVII. *Achmetes* annos 14. regnauit, & an. 1617. decessit: cuius filiorum natu maximus *Osmanus* ætatis annum non nisi 12. tunc agebat. XVIII. Ob id Imperator à Prætorianis salutatus est *Mustapha*, Achmetis frater, homo stolidus, qui in cella solitariam vitam agebat. XIX. Sed eo post menses duos in custodiam retruso, *Osmanus*, Achmetis filius, renuntiatur Sultanus. Hic cladem grauissimam à Polonis acceptam assiduis per id tempus Prætorianorum militum seditionibus cùm imputaret, de iis exauctorandis, deque Imperij sede Damascum transferenda deliberare cœpit. Quo eius consilio patefacto, Prætoriani ab illo deficientes Mustapham patruum, è custodia retractum, salutant Sultanum; Osmanum verò an. 1622. laqueo præfocant. XX. Sed anno sequente Mustapha in custodiam retruso, *Amurathes*, Osmani frater, ipsi est substitutus.

1301 Hugoni Episc. Leodicensi, ad Archiepiscopatum Vesontionensem translato, Adolfus Waldegius sufficitur. Philippus Franciæ Rex, cum vxore Ioanna, Nauarræ Regina, ingenti comitatu ac pompa in Flandriam veniens, Duaci, Insulis, Ipris, Curtraci, Brugis & alibi magno honore excipitur. Tradunt mulierum Brugensium (nam Brugæ tunc mercatu opibusque florebant) splendorem ac fastum tunc fuisse tantum, vt Regina vrbem ingressa diceret indignabunda: *Ego rata sum solam me Reginam, at hic sexcentas conspicio.*

1302 Franci apud Curtracum opidum memorabili prælio à Flandris vincuntur ac cæduntur. Ceciderunt ex Francis, *Robertus II.* Artesiæ Comes, belli dux supremus, *Godefridus Brabantinus* Arschoti & Virsonij dominus, *Ioannes* eius filius, & alij plurimi. Describit hanc pugnam accuratè Villaneus, qui his ipsis temporibus vixit. Ad Robertum Artesium quod spectat; cùm *Robertus*, eius ex Philippo filio nepos, suprà pag. 338. memoratus, Repræsentationis iure, auo in Comitatu Artesiæ succedere contenderet, Senatus Parisiensis *Machtildi*, Philippi sorori (Rege Philippo Pulchro præside) ditionis istius controuersæ possessionem adiudicauit. Præbuit ea res grauissimis Galliæ motibus ac bellis occasionem: præsertim postquam diuersum prorsus, in simili Britanniæ minoris caussa ac disceptatione, iudicium ab eo ipso Senatu (Philippo Valesio tunc Rege sententiam primo loco dicente) latum esset. Quo quidem factum est, vt in Angliam (quò & anteà Robertus Artesius traiecerat) Ioannes Comes Montfortius profectus, cum Eduardo Rege fœdus Galliæ admodum infestum percusserit.

1303 Ioannes Iperius Bertinianus in Artesia Abbas moritur; qui Chronicon ab anno 590. vsque ad an. 1294. scripsit: quo ms. vsi fuimus. Bonifacio VIII. Papæ defuncto Benedictus XI. subrogatur. Non procul Alcmaria Hollandiæ opido, paullùm vltra mille passus, olim sitam fuisse *Veronam*, vetustam ac potentem Frisiorum vrbem, cuius in S. Vrsulæ eiusque sodalium historia fit mentio, cognomines inde campi loquuntur. Hanc, ob rebellionem sæpius repetitam, à Ioanne Auesnio Hannoniæ Hollandiæque Comite isto anno funditus excisam fuisse, memorant Annales. Vnde & hemisti-

hemistichium notum: ECCE CADIT MATER FRISIÆ. Otho Burg. & Artesiæ Comes Parisiis moritur, & in virginum ord. Cistertiensis cœnobio, quod Lilium dicitur, apud Melodunum sepelitur. *Paris. & sup. pag.* 339. Theobaldus F. Theobaldi II. Comitis, Barrensis fit Episcopus Leodicensis: *suprà pag.* 271.

Benedictus XI. Papa VII. Iulij moritur. Ioannes Auesnius Hanno- 1304
niæ Hollandiæque Comes decedit, & Valentianis in Dominicanorum templo iuxta patrem conditur: filius eius *Gulielmus Bonus* succedit: *suprà pag.* 351. Sartum B. Mariæ, quod est monasterium virginum ord. Cistertiensis prope Distemium, vulgò *Rotthem* nuncupatum, à Theoderico de Anderane milite fundatur. Ioannes I. Brab. Dux donat Ioanni de Busco, eremitæ, domum suam in silua Sonia, in loco dicto *Groenendale* sitam, secundo lapide à Bruxella: quæ cella eremitica posteà in monasterium regularium ord. S. Augustini est conuersa. *Not. c.* 227. Franciscus Petrarcha nascitur.

Clemens V. natione Gallus 5. Iunij eligitur Papa: qui Auenione in 1305
Gallia primus sedem fixit.

Ioannes I. Brab. Dux septem patritiis familiis Bruxellensibus ve- 1306
teres immunitates ac priuilegia confirmat; statuitque ex iis solis magistratum quotannis esse deligendum: quod hodieque apud Bruxellenses & Louanienses obtinet. *Not. eccles. Belgij c.* 227.

Domini Mortaniæ & Castellani Tornacenses.

- Euerardus dominus Mortaniæ, Castel. Torn. 1135.
  - Ida heres & vxor VValteri Pulcelli, domini Auesnensis & Aduocati Torn. 1164.
    - Theodericus do. Mortaniæ d. Aldem F. Balduini II. Co. Han.
      - Euerardus Radulfus Castel. Torn d. Mortaniæ, Abbatiã ord. Præmonstr. ibi fundauit 1155. obiit 1180.
        - Balduinus do. Mortaniæ, Cast. Torn. d. Hildiardẽ, 1190.
          - Euerardus Radulfus II. 1222 duxit filiam Engelberti d. Angiæ, 2. filiam heredẽ Balduini domini Niuelæ.
            - Ex 1. Arnulfus Castell. Torn. do. Mortan. duxit Iolentam F Thomę de Coucy. 1250.
              - Ioannes Castl. Torn. do. Mortaniæ 1275.
                - Maria 1306. Mortaniam, vẽdidit Franco, & obiit sine lib.
              - Thomas do. de Romeries.
              - Arnulfus.
              - Guilielmus d. Elisabetham dom. Aldenardæ.
                - Guilielmus do. Alden.
                - Maria.
                - Iolenta.
              - Balduinus d. Landasti.
                - Ioannes de Landas.
              - Mathildis.
              - Elisabeth.
              - Maria.
            - Ex 2. Radulfus dom. Niuelæ.
            - Michael.
            - Rogerus.
        - Richildis vx. Giselberti d. Aldenardæ. 2. Walteri Sottegemij.
    - Nicolaus do. Auesn.
    - Gosuinus Aduocat. Tornac.
    - Euerardus Ep. Torn.
    - Petronilla vx. Ioannis I. do. Cison.

Mortania (*Mortagne*) tertio ferè lapide à Tornaco sita, hodieque XII. Pares habet, & olim potentes Toparchas habuit. Ex his *Euerardus Radulfus* Abbatiam Canonicorum ord. Præmonstratensis, haut procul ab arce Mortaniensi, fundauit, vbi hoc eius epitaphium legitur: *Eurard Radoulx Prince de Montagne, Chastelain de Tournay, vray Edifieur de ceste Eglise, est icy ensevely en l'an* 1180. Huius pronepos *Arnulfus* ex Iolenta, Thomæ de Coucy filia, octo genuit liberos: de quorum matrimoniis ac prolibus Quercetanus in Hist. Drocensi l. 1. c. 1. fusè tractat. Radulfi neptis *Maria*, Mortaniæ & Harnæ domina, eademque Castel-

Castellana Tornacensis, cùm ex Ioanne Brabantino (quem suprà an. 1302. in prælio Curtracensi cecidisse diximus) prolem non suscepisset, Mortaniam Philippo III. Audaci Fr. Regi 1306. vendidit. Quod ægrè ferens eius patruus *Balduinus*, qui Beatricem Landasti dominam duxerat, Mortaniam ad se retraxit, & filio suo Ioanni de Landas (nam Landastense cognomen hic sibi suisque posteris adsumpsit) moriens transcripsit. Landastensis porrò familiæ stemma genealogicum in Not. eccles. Belgij c. 143. reperies.

1307 Templarij milites per vniuersum Franciæ regnum capiuntur, & carceribus mancipantur. *Paris.* Siffridi presbyteri Misnensis Chronicon finitur. Guilielmus Naldeuici in Hollandia dominus Canonicorum ibidem collegium instituit. *Not. eccles. Belgij c.* 327.

1308 Albertvs Austrius Rom. Rex, Ioannis patruelis sui insidiis, Kalendis Maij occiditur, Spiræ in choro conditus: *suprà pag.* 345. Henricus III. Comes Luxeburgensis 25. Nou. Francofurti Rex Rom. eligitur: *sup pag.* 333. Ioannes Duns Scotus, Doctor subtilis, ex ordine Minorum, 8. Nou. Coloniæ moritur.

1309 Henricus VII. Rom. Rex Aquisgrani 6. Ianuarij coronatur.

1310 Hospitalarij milites S. Ioannis Ierosolymitani Rhodum vicinasque insulas Turcis eripiunt. *Stero.* Inde dicti sunt Equites Rhodij, qui nunc Melitenses, post Rhodum à Turcis captam. Ioannes Cæcus Comes Luxeburgensis, Henrici VII. Imp. filius, cum Elisabetha Wencellai Bohemiæ Regis filia vnica nuptias celebrat. Ex ea Carolum IV. Imp. Bohemiæque Regem sustulit: *sup. pag.* 333. Henricus Rex in Italiam proficiscitur, Mediolani coronatur, & Brixiam capit. *Stero. in Chron.*

1311 Brixia capta Henricus VII. Romam tendit: quem impedire conantur Robertus Siciliæ Rex & Vrsini. Viennense Conciliũ 16. Oct. incohatur. De Terra sancta recuperanda magnis animis hic actum est. De *Templariis* item decretum, vt eorum nomen & ordo penitus aboleretur. Seuerum nimis decretum fuisse, nonnullis visum est. Nec desunt qui eos à calumnia defendere conantur. Fama tamen frequentior, & sensus prope omnium ipsos damnat: etsi verisimile non sit ea delicta, de quibus accusabantur, singulos contaminasse. Ordinum militarium seu Equestrium Origines, Antuerpiæ à nobis editas, qui volet, consulat. In eodem Concilio Viennensi *Beguardi* item & *Beguina* damnati fuerunt. Hoc tamen anathemate nequaquam percussas fuisse Begginas seu Beguinas Belgicas, quæ ab erroribus Beguinarum Alemanniæ alienæ essent, Ioannes XXII. Papa, Clementis V. successor, declarauit; diplomatibus ad Petrum Cameracensem 1320. ad Guilielmum Ep. Tornacensem 1327. & alios scriptis. Capitulum *Rat. recta de Relig. dom. in Extrauag.* & Chronicon nostrum Cistertiense in gestis anni 1216. consule.

1312 Theobaldus Ep. Leodicensis, Henricum VII. Rom. Regem secutus, Romæ 13. Maij, moritur. Idem Henricus Romæ à Cardinalibus, Clementis V. Papæ legatis, 29. Iunij consecratur Imperator. *Stero.* Aurelianensis Academia in Gallia instituitur. Ioannes III. Brab. Dux, Cortenbergæ inter Bruxellam & Louanium, mense Septembri comitia celebrat: quibus interfuerunt Gerardus Iuliacensis, Arnoldus Lossensis, Comites, Rainoldus Falcoburgi, Florentius Bertoldus Mechliniæ, Gerardus Distæ, Raso Bredæ & Lidekercæ, Gerardus Hornę, Arnoldus Wesemalię, Arnoldus alter Wesemalius Bergarum

ad

ad Zomam, Gerardus Comes Viande●sis Grimbergę, Walterus Augiæ, Henricus Bertoldus Duffelæ & Gelæ, Guilielmus Cranendonci, Ioannes Wauerę & Dongelbergæ, Gerardus Iaceæ, Guilielmus Rotselariæ, Ioannes Cudicæ, Ioannes Agimontis & Walhainæ, Domini, & alij plures ex Nobilitate Brabantina. *Not. eccles. Belgij c.*228.

Adolfus Marcanus à Clemente V. creatur Leodicensis Episcopus. Henricus VII. Imp. in agro Senensi 14. Aug. moritur. *Stero.* 1313

Clemens V. Papa 20. Martij decedit: Sedes annis 2. mensibus 3. vacat. Post 14. mensium interregnum, diuisis bifariam proceribus, alij *Fredericum* Austrim, alij *Ludouicum* Bauarum designant Regem Romanorum. Fredericus Bonnæ, Ludouicus Aquisgrani coronatur: *sup. pag.* 336. *&* 345. Philippus Pulcher Fr. Rex 29. Nou. moritur: succedit filius eius *Ludouicus X. Hutinus*: quæ vox rixosum & peruicacem significat. Hic Senatum seu Parlamentum, vt vulgò vocant, in regio palatio Lutetiæ collocatum, ordinarium instituit. 1314

Heluetij, post Romanos è Gallia pulsos, partim Sueuis, partim Burgundis paruerunt, donec à Rudolpho I. Imp. subacti & Austriacæ familiæ commissi sunt. A qua Præfectos acceperunt ad hoc vsque tempus, quo (certantibus de Imperio Frederico Austrio & Lud. Bauaro) Heluetiis instituendi Rempublicam occasio data fuit. Non ferebant illi Præfectorum insolentiam, qui subditorum facilitate per scelus abutebantur. Ad hæc dum iidem Præfecti compellere illos ad Frederici Austrij partes conantur, studere illi Ludouico Bauaro visi sunt, in odium Præfectorum; ex quibus etiam duo trucidati sunt, tertius ob crudelitatem, cum clientibus & fautoribus, pulsus. Quod indignè ferens Leopoldus Austriæ Dux, Frederici Regis frater, exercitum in Suitenses & Tugios ducit. Quo profligato ad Morgartum, Lud. Bauarus ternas literas ad illos perbenignas dedit. At verò cum Bauarus auxilia contra Austrios ipsis infestos mittere tardaret, primum fœdus mutui auxilij & amicitiæ *Guilielmus Tellius Vraniensis*, alter *Suitensis*, tertius *Subsiluanus* mense Decembri 1315. inierunt. Quod fœdus (ne offensi Fred. Austrium sequerentur) Lud. Bauarus probauit & confirmauit. Huic posteà fœderi *Lucerna, Tigurū, Clarona, Tugium, Berna, Friburgum, Solodurum. Basilea, Schafhusa & Abbatis-Cella* sese adiunxerunt. Atque hi sunt XIII. Heluetiorum Pagi seu Cantones, vt vulgò vocant: quorum singulis sui sunt magistratus; vna verò omnium Respublica, quæ momenta rerum in comitiis moderatur, & per legatos decidit. 1315

Lud. Hutinus Fr. Rex 5. Iunij moritur; Clementia vxore grauida relicta, quæ *Ioannem postumum* peperit. Sed eo intra dies paucos è viuis sublato, *Philippus Longus*, Hutini frater (Ioannâ Hutini filiâ iuxta legem Salicam reiectâ) Rex nuncupatus fuit. Opposuit se Odo IV. Burgundiæ Dux, Ioannæ auunculus, qui iure naturali ac ciuili parentis regnum filiæ deberi contendebat. Rex vt Burgundo satisfaceret, *Ioannam* trium filiarum natu maximam illi nuptum dedit, Burgundiæ & Artesiæ Comitatibus in dotem attributis: *suprà pag.* 249. *&* 339. Ioannes XXII. Gallus, Caturcensis, 7. Augusti creatur Papa. 1316

Septimus Clementinarum liber à Ioanne XXII. Papa editur. Textores panni Hallas Louanij exstruere incipiunt: vt duplex inscriptio parietibus inserta docet. Eæ nunc sunt Athenęum, in quibus Theologia, Iurisprudentia & Medicina publicè docentur. 1317

1318 Ordo militum Christi in Lusitania à Dionysio Rege instituitur, quibus Templariorum prædia sunt attributa.

1319 Robertus Betunius Flandriæ Comes mense Maio Lutetiam se confert; Ioanne XXII. Papa vrgente.

1320 Rob. Betunius Lutetiæ existens pacem cum Francis init; pactis inter Ludouicum, Roberti nepotem, & Margaritam Regis filiam nuptiis, & Gallo-Flandria in potestate Francorum relicta.

1321 Ioannes Comes Namurcensis 3. Aug. Hasbaniam vastat.

1322 Philippus Longus Fr. Rex 6. Ian. moritur: quem frater eius Carolus excepit. Robertus Betunius Flandriæ Comes decedit: in eius locum succedit *Ludouicus* nepos, Ludouici Parisiis anteà defuncti filius, qui nunc *Cresßius*, à cædis loco, nunc *Niuernensis*, à Ninernio patris titulo, nuncupatur. Huc spectat Caroli Francorum Regis diploma, hoc ipso anno scriptum, quod in Not. eccles. Belgij c. 228. produxi. In Camberonensi Cistertiensium monachorum cœnobio, apud Athum Hannoniæ opidum, Iudæus quidam impius, Guilielmus nomine, cùm imaginem Deiparæ hasta seu telo violasset, sanguis ex ea confestim effluxit: vt Ioannes Becanus in Episcoporum Vltraiectensium Comitumque Hollandiæ historia narrat. Similia leguntur apud Ioan. Damascenum, aliosque veteres ac fidos scriptores. Memoriale historiarum à *Ioanne Parisio*, Canonico regulari Lutetiæ ad S. Victorem, conscriptum & ab alio quopiam auctum hic desinit: quod manu exaratum olim ea in vrbe legimus.

1323 Fredericus Austrius Rom. Rex ab æmulo suo Lud. Bauaro 29. Sept. prælio vincitur & capitur; fuitque triennio in custodia. Iudæi, ob suspicionem veneni in puteos sparsi, ex vniuerso Franciæ regno prorsus pelluntur.

1324 Dominicani comitia generalia sui ordinis Atrebati celebrant: ac tunc eiusdem ordinis moniales ex Insulensi cœnobio, quod Abbatiolam vocant, Atrebatum sunt euocatæ, ad perficiendum monasterium in Thieuloia, à Mathilde Artesiorum Comitissa incohatum.

1325 Dionysius Lusitaniæ Rex moritur. Eius vidua S. Elisabetha ad vndecimum annum supervixit, & 1336. ad Superos migrauit.

1326 Prusam Bithyniæ mitropolim ab Othomano I. Imp. Turcico occupatam fuisse, Leonclauius tradit: fuitque illius imperij sedes vsque ad Hadrianopolim captam.

1327 Lud. Bauarus, in Italiam à Gibellinis euocatus, Mediolani die Epiphaniæ coronatur.

1328 Carolus Pulcher Fr. Rex, mense Decembri exeunte, moritur. Cumque nullus ex Philippi Pulchri stirpe superesset, *Philippus Valesius*, Caroli Valesij (qui Philippi Pulchri frater erat) ex Salica lege successit; frustrà obsistentibus Anglis, quorum Rex Eduardus III. Isabella Philippi Pulchri filia genitus, regnum sibi vindicare conabatur. Quæ contentio Francos & Anglos longo bello maximisque calamitatibus inuoluit. Hac de caussa Reges Angliæ titulum atque insignia regni Gallici sibi sumpserunt, hodieque sumunt: & adhuc sub judice litem esse volunt.

1329 Lud. Bauarus Romam intrat, & 17. Ian. à populo Imperator salutatus, Petrum Corbariensem, ex ordine Franciscanorum, creat Antipapam, qui Nicolai V. nomen sibi adsumpsit. Inter hæc feruebat Italia ciuilibus discordiis, passimque dominatum per vrbes viri principes occupabant: quibus deinde Benedictus XII. Papa fauit, vt

eorum contra Lud. Bauarum parata haberet auxilia. Sic *Scaligeri* Veronæ, *Estenses* Ferrariæ, *Gonzagæ* sedem Mantuæ fixerunt. Iisdem ferè temporibus & Vicecomites suas Mediolani res firmarunt.

His temporibus in Gallia de Ecclesiastica iurisdictione magnopere certatum est; hinc *Petro Cunerio*, qui Regius in Senatu Parisiensi Aduocatus erat, Regum iura contra Clericos asserente; inde *Petro Bertrando* Ep. Augustodunensi, posteà Cardinale, partes Clericorum propugnante. Post longam altercationem Rex ipse Philippus caussam Clericis 1329. adiudicauit, illo ipso die quo S. Thomas Cantuariensis, pro Ecclesiastica tuenda libertate, occubuerat. Ex eo Philippus *Catholici* cognomen apud suos obtinuit. Bertrandi contra Cunerium, pro Ecclesiastica iurisdictione, liber in Bibliotheca veterum Patrum exstat. 1329

Frederico Austrio 13. Ian. defuncto, Lud. Bauarus solus imperium vi tenet. Nicolaus Antipapa Ioanni XXII. Papæ se submittit, & Lud. Bauarus ex Italia in Bauariam redit. 1330

Ioannes Bohemiæ Rex in Italiam transgressus, Brixiam, Bergomum, Lucam, Parmam, Regium, Mutinam aliaque opida subigit. 1331

Ioannes III. Brab. Dux à Ioanne XXII. Papa postulat Episcopatum in sua prouincia institui; sed frustrà: vt tradit Ioan. Hocsemius in Gestis Episcoporum Leodicensium. 1332

Mechlinia ab Adolfo Marcano Ep. Leodicensi & cathedrali Canonicorum collegio 14. Iulij venditur Ludouico Cressio Comiti Flandriæ: *suprà pag.* 315. 1333

Apud Leodicenses anni initium à die Natali Christi deinceps inchoandum decreuit Adolfus Marcanus Episcopus, cùm hactenus à vigilia Paschæ annum incohassent; vt Hocsemius tradit. Philippus Audax Burgundiæ Dux nascitur. Hinc Pontus Heuterus suos rerum Burgundicarum ac Belgicarum commentarios exorditur; veterum Burgundionum rebus gestis breuiter repetitis. Ioannes XXII. Papa 4. Decembris moritur. 1334

Benedictus XII. Tolosanus, ex ordine Cisterciensi, 5. Ianuarij consecratur Papa. 1335

Ludouicus Lossensis & Chiniacensis Comes sine prole mascula moritur. Post eius obitum contentio fuit de Comitatu Lossensi inter Episcopum Leodicensem & Dominos Heinsbergæ: vt suprà pag. 292. explicui. Bellum difficile & longum inter Eduardum III. Angliæ & Philippum Valesium Franciæ Reges exsurgit; Roberto Artesio ad Anglum deficiente, quòd Philippi & Senatus Parisiensis sententiâ à Comitatu Artesiæ contra ius exclusum se diceret: *suprà pagina* 339. 1336

Henricus Comes Lodensis in ditione Mediolanensi, Guidonis Flandriæ Comitis filius, moritur; Brugis apud Franciscanos sepultus: *suprà pagina* 350. 1337

Eduardus III. Angliæ Rex regnum Franciæ, materno sibi, vt aiebat, iure debitum à Philippo Valesio repetens, Antuerpiam cum 350. nauibus sub finem mensis Iulij appellit, & cum Ludouico Bauaro aliisque Germaniæ principibus fœdus init. Antuerpia digressus, in arce Louaniensi hiemat. Cellense Canonicorũ S. Hadelini collegium transfertur Visetum, quod est opidũ ditionis Leodicensis ad Mosam. Guilielmus Duvenvordius Oisterhouti dominus floret; qui Cartusiam prope Montem S. Gertrudis, & Bruxellense Clarissarum monasterium 1338

nasterium ad muros vrbis fundauit ac dotauit. Quo à Caluinianis euerso, monialibus 1585. attributa est domus Fratrum vitæ communis, à Gerardo Magno institutorum, haut procul à basilica parochiali S. Gaugerici.

1339 Eduardus Angliæ Rex à Lud. Bauaro creatus Imperij Vicarius, instituta aduersùs Francos expeditione, Cameracum obsidet. Comitati sunt eum Ioannes III. Brabantiæ, Rainaldus Gelriæ, Duces, Guilielmus Haunoniæ Hollandiæque Comes, eiusque patruus Guilielmus Bellomontanus, Guilielmus Iuliacensis, Adolfus Montensis, Rainaldus Falcoburgensis, aliique Comites ac proceres. Sed desperata expugnatione, ceteris domum reuersis, Eduardus Antuerpiam rediit: qua in vrbe vxor eius Philippa, Guilielmi Hannonij filia, peperit *Leonellum* Ducem Clarentiæ, cognomento Antuerpianum. Lud. Bauarus Bergensem tractus Rhenani prouinciam, itemque Gelriam Ducatus titulo, Iuliacensem verò ditionem Marchionatus dignitate nobilitat. *Not. c.* 229. Pactum initur inter Ioaunem III. Brab. Ducem & Ludouicum Cressium Flandriæ Comitem: quod Otho Cudicæ, Guilielmus Hornæ & Gasbecæ, Thomas Distensis Zelemi, Guilielmus Wesemaliæ, Guilielmus Duvenvordius Oisterhouti, Ioannes Rotselariæ, Ioannes Lossensis Agimontis & Walhainæ, Henricus Bertoldus Duffelæ, Ioannes Sombreffæ, Guilielmus Boxtellæ, Ioannes Cudicensis Hochstrati, Ludouicus Dipenbecæ, Theodericus Walicurtis & Aa, Lud. Berlarius Helmondæ, Domini; Ioannes Lefdalius Burgrauius Bruxellensis, Gerardus Vorslarius Burgrauius Geldoniensis, Ioannes Immerselius, Ioannes Sconhouius, Carolus Riuerius, pro parte Ducis Brabantiæ signarunt. Pro altera parte Henricus Flandrensis Ninouiæ, Philippus Axellæ, Simon de Mirabel Pierewesij, Gerardus Rassegemij & Lensij, Raso & Arnoldus Gauerenses, Ioannes Gruthusæ, Rogerius Lichterveldæ, Domini, & alij ex Nobilitate Flandrensi suis sigillis idem pactum firmarunt. *Not. c.* 229.

1340 Wernerus dominus de Merode in agro Iuliacensi monasterium fratrum S. Crucis in Swarzembroich fundat ac dotat. Merodiæ familiæ stemma in Donationibus Belgicis l. 1. c. 142. descripsi.

1341 Nicephorus Gregoras historiam suam Byzantinam rebus hoc tempore gestis & à se visis claudit. Ludouicus Borbonij Dux primus, S. Ludouici Regis ex filio nepos, moritur Lutetiæ apud Franciscanos conditus.

1342 Benedictus XII. Papa moritur: Clemens VI. anteà Episcopus Atrebatensis, tunc Rotomagensis, sufficitur. Amadeo V. Sabaudiæ Comiti filius Amadeus VI. anno ætatis 9. succedit. Roberto Siciliæ Rege mortuo, Principatus Pedemontanus, qui Roberto paruerat, pro maiori parte in Amadei huius, & Iacobi Sabaudi Moreæ Principis potestatem concessit.

1343 Robertus Neapolitanorum Rex & Prouinciæ Comes 19. Ian. moritur, litterarum studiis & amore clarissimus. Eius vox illa laudatur: *Dulciores sibi litteras regno esse, & si altero carendum sit, equanimiùs se diademate quàm litteris cariturum.* Vide Petrarcham l. 2. rerum memorandarum, & alibi. Roberto in ditionibus successit *Ioanna*, eius ex Carolo Calabriæ Duce defuncto neptis, Andreæ, Caroli Hungariæ Regis filio, nupta. Quo apud Auersam, iussu coniugis, an. 1345. strangulato, nupsit ipsa Ludouico Tarentinorum Principi, Philippi, qui Roberti Regis frater fuit, filio. Quod quidem ob facinus à Ludouico

donico Hungariæ Rege, Andreæ fratre, regno 1348. pulsa, inde in Prouinciam, quæ iuris ipsius erat, se recepit. Ab hac Ioanna Clemens VI. Papa *Auenionem* emit, ipsamque, pactis cum Hungaro editis, Neapolitano regno restituit.

Adolfus Marcanus Ep. Leodicensis 3. Nou. moritur: cui anno sequenti successit Engelbertus, fratris filius. Franci ad Slusam Flandriæ opidū 23. Iuuij ab Anglis & Flādris nauali certamine vincuntur. 1344

Guilielmus II. Hannoniæ Hollandiæque Comes, commisso cum Frisiis prælio, 26. Sept. interficitur. Succedit soror eius *Margarita*, Lud. Bauari coniux: quæ mox filium suum *Guilielmum Furiosum* istis ditionibus præfecit: *sup. pag.* 352. Amstelodami in Hollandia, feria 3. ante festum Palmarum, sacra Hostia mediis in flammis illæsa persistit: cuius miraculi historia apud Surium to. 8. legitur. Guilielmus Duvenvordius, Dongenæ dominus, Bruxellense monasterium Clarissarum, à patre suo Guilielmo fundatum, dotat; tabulis Mechliniæ datis, quæ in Donationibus Belgicis l. 1. c. 131. exstant. 1345

Hic annus nobilis fuit prælio Cressiacensi in agro Pontino, inter Philippum Francum & Eduardum Anglum Reges 26. Aug. commisso. Ceciderunt illa in pugna 30. ampliùs hominum millia, teste Frossardo; in his Ioannes Bohemiæ Rex, Radulfus Lotharingiæ Dux, Carolus Alenzonius Philippi Regis frater, Ludouicus Flandriæ Comes, inde Cressius dictus, aliique proceres plurimi. Eduardus Rex victor, tertio post prælium die, Caletum opidum munitissimum, vnde est breuissimus è Gallia in Angliam traiectus, obsidere cœpit. Viuente adhuc Lud. Bauaro, sed sacris excluso, CAROLVS IV. eligitur Rex Romanorum: *sup. pag.* 332. Heidelbergensis Academia à Ruperto II. Comite Palatino Rheni excitatur: alij id ad an. 1387. referūt. 1346

Eduardus III Angliæ Rex Caletum fame exhaustum, vndecimo obsidionis mense, expugnat. Paruit id Anglo 212. ferè annis, donec Franciscus Guisiæ Dux an. 1559. illud Franco recuperauit. In istis porrò rerum angustiis, dum Caleti obsidio trahitur, Philippus Rex vexillum ex auro & purpura compositum, cui *Flammula* nomen erat (quod non nisi difficillimis temporibus fieri solebat) è templo ac monasterio S. Dionysij eduxit, atque equitū millia 10. peditū 30. versùs Caletum duxit; nec tamen obsidionem soluere potuit. Lud. Bauarus à venatione rediens, apoplexia corripitur, & equo lapsus paulò pòst 11. Oct. moritur, Monachij sepultus. Ioannis Villanei Annales Florentini hîc desinunt, quos frater eius Matthæus continuauit. Horstense Canonicum collegium Ioannes Arkelius Ep. Vltraiectensis fundat. 1347

Ludouicus Rex Neapolitanus, eiusque vxor Ioanna, ab Hungariæ Rege aduentante sibi metuentes, mense Ianuario ex Italia in Galliam fugiunt. Hoc ipso anno aut sequenti Ioanna *Auenionem* & *Comitatum Venaxinum* Clementi VI. Papæ, tricies mille Florenis aureis, vendidit; vt Matth. Villaneus l. 1. Annalium refert. Ioannes Hocsemius, Leodici ad S. Lambertum Canonicus, ab an. 1246. vsque ad hunc annum historiam Epp. Leodicensium deduxit. 1348

Humbertus Viennæ Delphinus, amissa vxore & vnico filio, prouinciam suam Viennensem Philippo Fr. Regi vendit; ea inter ceteras lege, vt Regis filius titulum atque insignia Delphini retineret. Humbertus autem monasticen inter Dominicanos professus, postremò Patriarcha Alexandrinus à Clemente Papa nominatus, 1355. decessit. cuius tumulū Lutetiæ in templo Dominicanorū aliquando vidimus. 1349

1350 Philippus Valesius Fr. Rex mense Augusto moritur: filius eius *Ioannes* succedit. Rudolfus Comes Gisnensis in carcere decapitatur. Gisnensis arx ab Anglis capitur. Eduardus III. Angliæ Rex ordinem Equitum *Garteriorum*, S. Georgio sacrum, instituit; sic dictum à fasciola seu periscelide (Anglis *Garter*) in prælij, quod feliciter cesserat, tesseram ab eodem Rege data: vt Guil. Camdenus refert. Vulgò tamen creditur sic dictum à fasciola heroidis Salberiensis, è tibia casu lapsa, protinusque à Rege Eduardo peramanter collecta. Pro qua vulgi opinione facere videtur & emblema equestri fasciolæ inscribi solitum, *Hony soit qui mal y pense*. Iisdem ferè temporibus Amadeus VI. Sabaudiæ Comes Equitum *Annuntiationis Angelicæ* collegium excitauit: vt in Originibus nostris Equestribus fusiùs explicui.

1351 Ioannes Fr. Rex ordini Equitum *Stellatorum*, apud fanum S. Audoëni in agro Parisiensi, sub hunc ferè annum initia dedit. Walterus Halewini in Flandria dominus, cum fratre, securi percutitur, sententia Gandensium, Brugensium & Iprensium.

1352 Clementi VI. Auenione defuncto Innocentius VI. Lemouicensis successor datur.

1353 Ioannes Taulerus patria Coloniensis, ord. Prædicatorum, floret.

1354 Balduinus Ar. Treuerensis, Henrici VII. Imp. frater, moritur: *sup. pag.* 332. Wenceslaus ex Comite Dux I. Luxeburgensis à fratre suo Carolo IV. Imp. creatur. *Not. c.*236. *& suprà pag.* 333.

1355 Carolus IV. Romæ à duobus Cardinalibus, Innocentij VI. legatis, coronatur Imperator.

Domini Teneræmondæ ex familia Flandrensi Dampetræa.

I. Gvido Dampetræus Flandriæ Comes ex priore sua coniuge *Mathilde*, Roberti Betuniæ & Teneræmondæ domini filia herede, inter alios liberos sustulit *Robertum Betunium* Fl. Comitem, & *Guilielmum* Teneræmondæ ac Creueceurij dominum; vt suprà pag. 350. dixi. II. Gvilielmvs duxit N. filiam Radulfi Neslæ domini Franciæque Comestabilis, in prælio Cortracensi 1302. cæsi, & ex ea genuit *Guilielmum II.* & *Ioannem*, Teneræmondæ dominos ex ordine. III. Gvilielmvs II. Teneræmondæ & Neslæ dominus sibi iunxit *Mariam* Viandensem, sed ex ea prolem non tulit. Maria verò posteà Engelramo de Coucy, Vicecomiti Meldensi, in manum conuenit. IV. Ioannes, Guilielmi II. frater & successor, ex *Beatrice* de Chastillon, aliàs S. Paul, Mariam procreauit. V. Maria cùm ex Engelramo Ambosiæ domino non nisi filias genuisset, anno 1355. Teneræmondam Ioanni Franciæ Regi, ad vsum Lud. Malani Flandriæ Comitis, vendidit. De antiquis Teneræmondæ dominis suprà pag. 342. egimus.

1356 Ioannes Fr. Rex cum Eduardo Walliæ Principe, Eduardi III. Regis filio, in Pictonibus acie superatus captusque, in Angliam abducitur, cum Philippo filio; post annos demùm quattuor, pace composita dimissus. Carolus IV. Imp. Bullam auream, vt vocant, varias Imperij leges continentem, Noribergæ in comitiis 10. Ian. eulgar. Guilielmus VI. ex Marchione Iuliacensi Dux primus à Carolo IV. Imp. Metis existente creatur: *suprà pag.* 346.

Anni vulgares Christi.

Duces Iuliacenses, Montenses & Cliuenses.

- Guilielmus VI. an. 1339. Marchio Iul. 1356. Dux creatus d. Ioannam F. Guilielmi Boni Co. Han. & Hol. obiit 1360.
  - Guilielmus VII. Dux Iul. d. Mariam F. Rainaldi II. Ducis Gelr. 1388.
    - Guilielmus VIII. Dux Iul. & Gelr. ob. 1402.
    - Rainaldus Dux ob. s. l. 1423.
    - Ioanna vx. Ioannis do. de Arkel.
      - Guilielmus de Arkel ob. sine lib. 1417. ante patrem.
      - Maria vx. Ioannis do. Egmondæ.
        - Arnoldus Egmondanus Dux Gelriæ.
          - Adolfus Dux Gelr.
            - Carolus Dux ob. s. lib. 1538.
        - Guilielmus dom. Egmondæ.
          - Ioannes Comes Egmondæ.
            - Ioannes, suprà pag. 304.
  - Gerardus de Iuliaco d. Margaritam Comitissam Mont. & Rauensb. ob. 1360.
    - Guilielmus Dux I. Mont.
      - Adolfus Dux Mõr. & Iul.
        - Rupertus ob. ante patrem sine lib.
      - Guilielmus.
        - Gerardus Dux Iul. & Mont.
          - Guilielmus Dux.
            - Maria Ducissa Iul. Mont. Comitissa Rauens. vx. Ioannis III. Ducis Cliuens.
          - Rainaldus.
    - Margarita vxor Adolfi III. Co. Marcani.
      - Adolfus Co. Marcanus Dux I. Cliu.
        - Ioannes Dux Cliu. obiit 1481.
          - Ioannes II. Dux Cliuens. ob. 1521.
            - Ioannes III. Dux Cliuens. obiit 1535.

Comites Marcani, ex fide veterum diplomatum.

I. Arnoldvs Comes Marcanus fœdus inter Brabantos & Colonienses 1203. sancitum signauit: *Not. eccles. Belgij c.* 184. II. Adolfvs Henrici VII. Rom. Regis diploma 1222. firmauit: *Not. c.* 196. III. Engelbertvs ex Cunegunda *Euerardum, Agnetem* & alias filias duas genuit; & viuere 1277. desiit. IV. Everardvs in prælio Woringano pro Ioanne I. Brab. Duce stetit. Duxit 1293. *Ermengardem*, Adolfi Comitis Montensis filiam; ex eaque sustulit *Engelbertum* Comitem Marcanum, *Adolfum* Ep. Leodicensem, *Conradum, Catharinam* monialem & *Cunegundim*. V. Engelbertvs ex priore coniuge N. Wesemalia *Adolfum II.* Comitem Marcanum, *Engelbertum* Ep. Leodicensem, & *Adelheidem* procreauit. Ex posteriore, *Machtilde* domini Arenbergensis ac Burgrauij Coloniensis filia vnica, *Euerardum* Arenbergæ Dominum, an. 1387. defunctum; Euerardus *Ioannem* & *Euerardum*; Euerardus *Ioannem* Arenbergium & *Ludouicum* Rupefortium; Ioannes *Euerardum* Arenbergium, *Robertum* Sedanensem & *Guilielmum* Lumæum genuit. Horum posteritatem apud Pontum Heuterum reperies in Genealogiis à Plantino editis.

VI. Adolfvs II. Comes Marcanus ex Maria, Theoderici Comitis Cliuensis filia herede, tulit *Engelbertum* & *Adolfum* Marcanos ex ordine Comites, *Theodericum* & *Euerardum*. VII. Engelbertvs vnicam reliquit filiam *Elisabetham*, (si Heutero credimus) Ioanni Comiti Nassouio nuptam. Quo sine prole defuncto, frater eius Adolfvs III. (qui primò Monasteriensis, pòst Coloniensis Antistes nominatus fuerat) Marcanum paterno, & Cliuensem Comitatum iure materno possedit. Is Margaritam Gerardi Iuliacensis filiam, Guilielmi Ducis primi Iuliacensis neptem, sibi iunxit, & ex ea reliquit *Adolfum* Ducem I. Cliuensem 1417. à Sigismundo Imp. creatum, & *Theodericum*. Reliquos liberos Heuterus loco cit. recitat.

VIII. Adolfvs Dux I. Cliuensis, idemque Comes Marcanus, ex *Maria* Ioannis Intrepidi Burgundiæ Ducis filia liberos 10. genuit,

Anni vulgares Christi.

nuit, in his *Ioannem* Ducem Cliuensem & *Adolfum* Raueftenij dominum, Philippi patrem. IX. IOANNES, ex Isabella Philippi Valesij Comitis Niuernensis & Rethelensis herede, *Ioannem II.* Ducem Cliuensem, & *Engelbertum* Ducem I. Niuernensem à Ludouico XII. Fr. Rege nominatum protulit. Hierosolymam 1450. profectus, demum 1481. decessit. X. IOANNES II. ex Machtilde Henrici Hassiæ Lantgrauij filia multorum liberorum pater, 1521. obiit. XI. IOANNES III. Ioannis II. primogenitus, Dux Cliuensis & Comes Marcanus, duxit *Mariam* Guilielmi Ducis Iuliacensis ac Montensis, Comitis item Rauensbergensis filiam heredem; an. 1539. defunctus. XII. GVILIELMVS Dux Iuliacensis, Cliuensis & Montensis, Comes Marcanus & Rauensbergensis, Dominus Raueftenij, ex Maria Ferdinandi I. Imp. filia, genuit *Carolum Fredericum* qui Romæ cælebs 1575. obiit, *Ioannem Guilielmum*, *Mariam Eleonoram* Alberto Brandeburgio Prussiæ Duci, *Annam* Philippo Ludouico Neoburgico, *Magdalenam* Ioanni Duci Bipontino, & *Sibyllam* Marchioni Burgauio, nuptas. XIV. IOANNES GVILIELMVS, non relictis ex Antonia Lotharinga liberis, 1609. decessit. Ceterùm exstat vetus Chronicon Comitum Marcanorum, quod Leuoldus Northouius vsque ad an. 1358. deduxit, quo & vixit. De vetustis Comitibus Montensibus nos in Not. c. 215. egimus.

- Engelbertus Euerardi F. Co. Marcanus d. N. Westfalicæ, 2. Machtildem dominã Arenbergæ, obiit 1327.
  - Ex 1. Adolfus Co. Marcanus dux Mariam F. heredẽ Theoderici Com. Cliu. ob. 1343.
    - Engelbertus.
    - Adolfus Co. Marcanus & Cliuensis dux. Margaritam Iuliacensem.
      - Adolfus Dux I. Cliuensis 1417. Co. Marcanus ob. 1443. aut 1445.
        - Ioannes Dux Cliu. Comes Marcan.
          - Ioannes II.
            - Ioannes III. Dux Cliu.
              - Guilielmus Dux Iul. Cliu. Mont.
          - Engelbertus Niuer.
        - Adolfus do. Rauestenij.
          - Philippus du. Rauestenij sine liberis.
      - Theodericus.
    - Theodericus.
    - Euerardus.
  - Engelbertus Ep. Leod.
  - Ex 2. Euerardus dom. Arenbergæ obiit 1387.
    - Ioannes.
    - Euerardus do. Arenbergæ.
      - Ioannes do. Arenbergæ.
        - Euerardus dom. Arenb.
          - Robertus.
            - Robertus II.
              - Margarita vxor Ioannis de Ligne.
        - Robertus dom. Sedani.
          - Robertus II.
            - Robertus III.
          - Erardus Card.
        - Guilielmus Lumæus.
          - Ioannes.
            - Ioannes II.
              - Philippus.
- Adulfus Ep. Leodicens.

1357 Pomerium vrbis Louaniensis profertur: opus omne biennio perfectum. Magnum sanè argumentum potentiæ opumque veterum ciuium Louaniensium. Robertus ex Comite Dux primus Barrensis à Ioanne Francorum Rege sub hoc tempus creatur: *suprà pag. 271.*

1358 Leuoldus Northouius Abbas Visetensis floret, qui ad Engelbertum Comitem Marcanum scripsit Latinè *Chronicon Comitum Marcanorum*, quod in gestis huius anni desinit.

1359 Sub hoc ferè tempus S. Birgitta, regio genere apud Suecos nata, ordinem suum monasticum instituit.

1360 Ioannes Fr. Rex, numeratis Florenorum sexies centenis millibus, & dimissa Anglis Aquitaniæ possessione, ex Anglica custodia domum redit: vt Froissardus & Valsingamus narrant.

Philippus

Philippus Burgundiæ Dux, idemque alterius Burgundiæ atque Artesiæ Comes, sine liberis moritur: *sup. pag.* 338. In Ducatu successit *Ioannes* Fr. Rex, ex Ioanna Odonis Ducis sorore, Philippi Ducis amita natus. Burgundiæ verò atque Artesiæ Comitatum Margarita, Philippi Longi Fr. Regis filia, Ludouici Cressij Flandriæ Comitis tunc vidua, Lud. Malani mater, obtinuit: *sup. pag.* 340. 1361

Innocentio VI. Papa Auenione mortuo, eligitur Vrbanus V. Mimatensis Gallus. 1362

Ioannes Galliæ Rex filium suum quartò genitum *Philippum* cognomento *Audacem* creat Burgundiæ Ducem; tabulis 6. Sept. datis, quæ in nostro Codice Donationum piarum exstant. 1363

Ioannes Fr. Rex in Britanniam, ad fœdus cum Eduardo Rege sanciendum, traiiciens, Londini 8. Aprilis moritur. Filios reliquit *Carolum V.* in regno successorem, *Ludouicum* Audium & Cenomanorum Comitem, *Ioannem* Biturigum & *Philippum* Burgundiæ, Duces. Simul ac potitus est regno, donationem Ducatus Burgundiæ, Philippo fratri à Ioanne patre factam laudauit; diplomate in arce Rupela apud Parisios dato. 1364

Hoc anno aut superiore in Hispania ordo monachorum S. Hieronymi est institutus. 1365

Ioannes de Arkel Ep. Leodicensis Siluæducensem ecclesiam in collegiatam Canonicorum erigit. 1366

Ioannes Maudevillus Anglus, professione Medicus, toto penè orbe lustrato, Leodici moritur, & apud Guilielmitas sepelitur. 1367

Machtildis Castellani Duacensis vidua ipsam Castellaniam Senatui Duacensi vendit. 1368

Philippus Audax Burg. Dux cum Margarita, Lud. Malani Flandriæ Comitis filia herede, Gandani matrimonium contrahit. Vnde is posteà, mortuo socero, dotalem Flandriam, cum Artesia & Burgundiæ Comitatu, 1384. est adeptus. Bruxellæ à Iudæis sacræ Hostiæ cultro violantur: ex quibus sanguis miraculosè profluxit. Wencellaus Brab. & Luxeburgi Dux sceleris auctores ignibus addixit; alios illius sectæ homines Brabantia expulit. 1369

Vrbano V. Papa 19. Dec. Auenione defuncto, Gregorius XI. Lemouicensis successit. 1370

Petro de Lezignem (quod est opidum in Pictonibus) Cypri Regi succedit Petrinus filius. Quo sine liberis defuncto, suffectus est patruus eius Iacobus; huic filius Genuus, aliàs Ianus, sic dictus quòd Genuæ natus esset. Iani filius ac successor Ioannes ex Helena Palæologa genuit Carolottam Cypri Reginam, Romæ 1487. sine liberis defunctam. Carolotta porrò fratrem habuit naturalem Iacobum, ordine Subdiaconum; qui exclusa Carolotta regnum Cypri occupauit, & Catharinam Cornaram, à Republica Veneta adoptatam, contra sacros Canones sibi iunxit. Ex ea filium sustulit, qui infans obiit. Catharina autem ius omne suum Reip. Venetæ cessit; secluso Ludonico Sabaudiæ Duce (qui Annam Ioannis Regis suprà memorati sororem duxerat) eiusque posteris. Exstat his de rebus liber Augustæ Taurinorum 1633. editus. 1371

Cortenbergæ à Wenceslao Brab. & Luceburgi Duce comitia celebrantur: quibus interfuerunt Guilielmus Namurci Comes, eiusque fratres Guilielmus, Robertus & Ludouicus, Walraums Falcoburgius Sittardi, Theodericus Hornanus Peruesij & Duffelæ, Sne- 1372

 derus

derus Abcoudæ & Gasbecæ, Ioannes Polanæ, Leccæ & Bredæ, Ioannes de Aa Grimbergæ & Gruthusæ, Ioannes Witthami, Ioannes Loßensis Agimontis & Walhainæ, Ioannes Cranendonci, Ioannes Cudicæ, Ioannes Megemi, Ioannes Berlarius Helmondæ, Ioannes Heuerleæ, Guilielmus Boxtellæ & Waverę, Ioannes Rotselariæ, Ludouicus Haricuiię & Arschoti, Henricus Distæ, Robertus Rumestę, Guilielmus Wesemaliæ, Ioannes Petersemij, Henricus Bergarum ad Zomam, Ioannes Sombreffæ, Osto Trasiniaci, Ioannes Grimbergius Ascę, Franco de Halen Lilloę, Ioannes Glimesij, Ludouicus Dongelbergæ, Domini; Ioannes de Bouchout Burgrauius Bruxellensis, Gerardus Vorsselarius Burgrauius Geldoniensis, Ioannes & Carolus Immerselij fratres, Constantinus Berchemius, Ioannes Ranstius & alij plures ex Nobilitate Brabantina. *Not. c.* 230.

1373 S. Birgitta vidua regiis in Suecia natalibus orta, post varias peregrinationes sacras, Romæ septuagenaria in Domino obdormit, à Bonifacio IX. Diuis anno 1391. adscripta, & ex Vrbe in Sueciam ad Waftzenense monasterium, à se fundatum, pòst translata. Ioannes dominus de Arkel Gorcomiense 14. Canonicorum collegium fundat ac dotat; patruo Ioanne Ep. Leodicensi adiutante.

1374 Franciscus Petrarcha moritur.

1375 Viluordiæ, secundo milliari à Bruxella, Wenceslaus Brabantiæ & & Luxeburgi Dux arcem exstruere cœpit; quæ nobilium apud Brabantos virorum, si quid commisissent, posteà carcer fuit; vt apud Flandros arx Rupelmondana. Ioannes Bocacius, Florentinus, philosophus & poëta moritur.

1376 Gregorius XI. Papa, Catharinæ Senensis virginis, quæ tum sanctitatis opinione clarebat, hortatu litterisque incitatus, Auenione 13. Sept. discedens, Romam redit, anno 71. post Sedem inde in Gallias translatam. Vrbem porrò intrauit 17. Ian. anno proximè sequenti. Gregorij iter Petrus Amelius Ep. Senogalliensis descripsit.

1377 Eduardus III. Angliæ Rex, Galliæ flagellum, cùm annum ferè vnum filio suo natu maximo Eduardo, Walliæ & Aquitaniæ Principi, supervixisset, moritur; *Richardo II.* dicti Eduardi Aquitaniei filio annos vndecim nato, in regno succedente. Ioannes Werchinij dominus, Hannoniæ Senescallus, Cartusiam Montis S. Andreæ sub hunc annum fundauit. Cartusiam quoque Ruræmondensem hoc anno fundatam fuisse, testantur illius loci archiua. Henricus Aquilius, in Gelriæ Chronico, illius ortum ad an. 1229. refert. Ioannes Serclasius, tunc Canonicus, pòst Episcopus Cameracensis, frater Euerardi viri nobilis (à quo Comes de Tilly in Gallo-Brabantia stirpem trahit) domum scholarium in vrbe Bruxellensi fundat. *Notitia c.* 232. Eiusdem liberalitate, in eadem vrbe ex opposito sacelli S. Trinitatis, constructa ac dotata fuit domus hospitalaria aliquot vetularum.

1378 Gregorio XI. Romæ defuncto, fœdum ac diuturnum schisma ad annos circiter 40. fuit: cùm alij Romæ, alij Auenione Pontifices aut essent aut dicerentur. Schismati fomitem Ioanna Neapolitanorum Regina dedit, quæ Vrbanum VI. patria Neapolitanum, Gregorij XI. successorem verita, Gallicanarum partium Cardinalibus animos fecit, vt illatam in comitiis sibi vim caussati, Clementem VII. patria Geneuensem, olim Episcopum Cameracensem, nouum sibi Fundis in Campania Pontificem deligerent. Is Auenionem secessit: quem

quem Ioanna secuta Ludouicum Andegauum, Caroli Francorum Regis fratrem, adoptat. Sed Deo vindice, Carolus Dyrrachinus, Caroli Dyrrachini filius (in quem Vrbanus VI. Neapolitanum regnum transtulerat) Ioannam eodem, quo illa Andream olim maritum necarat mortis genere, 1381. sustulit. Ludouicus autem, biennio post Italiam aditam, infectis, vt ferunt, veneno fontibus, cum pleraque Nobilitate Gallica 1383. periit. Carolus IV. Imp. 29. Nou. moritur, cùm biennio antè, 1376. filium WENCESLAVM Romanorum Regem creandum procurasset.

Persici regni, ab Ismaele Sopho 1499. fundati, origo.

Vsumcassanes, potens inter Mahometanos Princeps, ex Assumbeis originem trahens (quem Calixtus Papa & Veneti ad Othomanos armis persequendos litteris aliquando excitauerant) 78. annos natus Nonis Ianuar. 1478. moritur. Hunc filius *Iacuppus* excepit: isque post annos septem ab adultera vxore, vnà cum filiolo, veneno exstinctus est. Secuti deinde sunt Reges alij vsque ad *Ismaëlem Sophum*: de quo nonnulla paulò altiùs repetere hîc lubet. Mahometis, Saracenorum & Turcarum legislatoris, patruelis ac gener fuit *Hales*, eidemque successit. Qui cùm traditam ab illo superstitionem, partim additis quibusdam dogmatibus, partim aliter, atque vsu receptum erat, interpretando mutasset, nouam sectam condidit. Sed ea paulatim neglecta in obscuro iacuit, cùm *Homaris*, alterius Mahometis interpretis, secta potior haberetur: donec sub annum 1350. Princeps quidam nomine *Sophus*, ad Halim referens originem, dogma diu intermortuum restituit, eò fidentiùs, quòd Turcæ Tartarorum adhuc imperio premebantur. Huius sectæ commendationem auxit deinde, sanctitatis ac doctrinæ simulatione, *Guines* eius filius: quem Tamerlanes Scytha summa in veneratione fertur habuisse. Tum Guinis filius *Sicaidares*, Harduellis à patria dictus, iisdem artibus sibi ac sectæ suæ auctoritatem addidit: quem Vsumcassanes suprà memoratus generū ad optauit, data illi in matrimonium Martha; quam ex Trapezuntini Imp. filia susceperat. Ad hunc Halis dogma prædicantem cùm ingens ex Armenia & Perside concursus hominum fieret, *Rustanus* Persarum Rex submissis percussoribus Sicaidarem, cum plerisque factionis illius hominibus, oppressit. *Ismaël* tamen *Sophus*, Sicaidaris filius, adhuc puer, elapsus est, nec non *Techelles* illius discipulus, qui scientia nihilo magistro inferior putabatur. Ismaël, vt primùm adoleuit, patris vestigia secutus, nouæ sectæ pretium accendit: cumque oris specie, facundia, animi magnitudine & industria præstaret, breui ad summam potentiam peruenit. Victo denique & occiso Rege, Persidis regnum ab Turcis ad indigenas, post longa spatia, sub annum 1499. transtulit: quod in hunc vsque diem illius obtinent posteri, bellumq; cum Othomanis ferè continuum gerunt; ita Christianorum rebus consulente Deo, vt præpotens hostis, vtrimque distractis viribus, sustineri faciliùs possit.

Senatores XVII. à plebe Louaniensi è fenestris curiæ præcipites dantur, quos infernè lanceis spiculisque exceptos crudeliter dilaniarunt. Præcipui sceleris auctores XVI. in Cyprum relegati sunt, iussu Wenceslai Brab. Ducis. Qui quidem cùm Louanienses iterùm ferocientes obsedisset, & veniam certis legibus indulsisset, nonnulli 1379

poena

pœna adfecti, plures metu patriam deseruerunt, & præsertim lanifices, qui in Angliam migrarunt, & gloriam pannificij eam in insulam intulerunt, aut valdè auxerunt.

1380 Tormenti bellici genus, quod *Bombardam* vocant, à Bertholdo Nigro Germano inuentum fuisse constat: sed quo anno, nescitur. Veneti primùm illo vsi feruntur, eo bello quod ad Fossam Clodiam cum Genuensibus an. 1380. gesserunt. Louanienses (qui olim inter Brabantos potentia & opibus præstiterunt) bombardis an. 1356. vti cœperunt: & triginta duæ publico ære tunc emptæ fuerunt, quas vulgus *Donderbussen*, ab horrendo fragore, vocitabat: vt in suis mss. Louaniensium rerum libris Petrus Divæus tradit. Ioannes Mariana narrat, Algerizâ ab Hispanis an. 1343. obsessâ, cùm tormentis tela lapidesque à nostris excuterentur, Mauros ex vrbe contrà ferreos globos cum igne & fragore, puluereque tormentario fuisse eiaculatos, magno nostrorum damno. Additque tormenti huius mentionem tunc primùm in Historia Hispaniæ à se obseruatam.

1381 Ioannes Rusbrochius, cuius scripta ascetica exstant, anno ætatis 88. in Viridi Valle, Canonicorum regularium cœnobio, secundo lapide à Bruxella, piè obdormit. *Fasti Belg. 1. Dec.*

1382 Ad Rosebecam Flandri à Francis prælio superantur.

1383 Wenceslaus Luxeburgi paterno, idemque jure vxorio Brabantiæ & Limburgi Dux, pridie Conceptionis Deiparæ, nulla prole relicta, moritur; vt ex epitaphio constat, quod in Aureæ Vallis monasterio legitur: *suprà pag. 309.*

1384 Lud. Malanus Flandriæ Comes mense Ianuario moritur, Insulis ad D. Petri sepultus; successit gener eius *Philippus Audax*, Burgundiæ Dux: *sup. pag. 351.* Gerardus Magnus, Dauentriæ ad Isalam fl. natus, Fratrum seu Clericorum vitæ communis auctor atque institutor, in Domino obdormit. Fuerat is olim Vltraiectensis & Aquisgranensis Canonicus: quibus sacerdotiis, quamquam opimis, sponte relictis, totum se Deo proximorumque saluti procurandæ tradidit. Ceterùm Fratres vitæ communis apud Belgas ac Germanos inferiores primi litteras humaniores iacentes excitarunt, & plurima olim eaque celeberrima (vt hodie Patres Soc. Iesu, Augustiniani & Dominicani) per Belgicam Germaniamque nostram gymnasia habuerunt; in his *Dauentriense, Suollense, Dusburgense, Vltraiectense, Groningense* & *Gaudanum* apud Batauos & Frisios; *Bruxellense, Siluiducense* & *Mechliniense* apud Brabantos; *Gandense, Gerardi-montense* & *Winnocibergense* in Flandria; *Nouiomagense* in Gelria; *Embricense* & *Vesaliense* apud Cliuios; *Leodicense, Cameracense, Coloniense*, aliaque alibi. Ex his non pauca in Seminaria Theologorum sunt conuersa, alia aliis familiis religiosis sunt attributa.

1385 Ioannes Intrepidus, Philippi Burg. Ducis filius, cum Margarita, Alberti Bauari, posteà Hannoniæ Hollandiæque Comitis, filia; & Guilielmus Alberti filius cum Margarita dicti Philippi filia, iunguntur matrimonio. Sacra nuptialia Cameraci peracta fuerunt; & illuc Carolum Fr. Regem, Ducesque plurimos traxit tam illustrium connubiorum splendor. *Froissard. to. 2. c. 153.*

1386 Leopoldus Austriæ Dux cum Heluetiis confligens occumbit, & cum eo plurimi proceres: nec Heluetiis victoria fuit incruenta.

1387 B. Petrus Luxeburgius, Aueniouensis ciuitatis patronus, 18. ætatis anno, in Domino obdormit. Fuit is, post mortem plurimis à Deo miraculis

miraculis illustratus: ideoq; Thaumaturgus *(Faiseur de miracles)* dictus fuit. Quæ miracula, iussu Clementis VII. à tribus Cardinalibus ad examẽ vocata, & in 3. tomos digesta, Auenione exstant in monasterio Cælestinorũ; vbi & sacrũ eius corpus honorificè adseruatur. Patrem habuit Guidonem Luxeburgium Linæi Comitem atque Insulensem Castellanum, matrem verò Mathildem Castillionæam, quæ marito suo S. Pauli in Artesia Comitatum in dotem attulit: *suprà pag. 332.* Clemens, anteà Ep. Cameracensis, qui se pro Pontifice in Gallia tunc gessit (vt suprà pag. 366. dixi) Petrum numero suorum Cardinalium, Clemens autem VII. Medicæus catalogo cælitum anno 1527. adscripsit. Diploma beatificationis (vt vocant) quod Auenione ad me transmissum fuit, in Fastis nostris Belgicis 5. Iulij reperies. Windesimensis cœnobij templum, tertio milliari à Dauentria, fundatur. Ab hoc cœnobio nomen induit, legesque accipere solet *Capitulum* seu *Congregatio Windesimensis* Canonicorum regularium, quæ 120. ferè per Germaniam inferiorem ac superiorem monasteria olim complectebatur, hodieque non mediocriter floret. Debet autem ista Congregatio originem ac progressum suum *Gerardo Magno*, & familiæ Fratrum seu Clericorum vitæ communis, ab ipso institutæ: vt Thomas Kempensis, qui Gerardi vitam copiosè descripsit, cap. 15. testatur. Ceterùm quibus potissimùm auctoribus Congregatio Windesimensis primùm cœperit, adoleuerit, atque ad summam vitæ perfectionem peruenerit, accuratè describit Ioannes Buschius in suo libro, De origine virisque illustribus Capituli Windesimensis, Antuerpiæ edito.

Coloniæ Agrippinæ excitatur Academia. 1388

Vrbano VI. Papæ defuncto sufficitur Bonifacius IX. Neapolitanus. 1389 Radulfus Riuius Bredanus, Decanus Tungrensis (cuius liber De obseruantia Canonum exstat) historiam Episcoporum Leodicensium ab anno 1347. vsque ad hunc annum scripsit; exstatque in Gestis Pontificum Leodicensium à Chapeauillo editis. Riuium Suffridus Petrus excipit. Arnoldus Hornanus Ep. Leodicensis moritur, & in virginum cœnobio (quod Cæsareum Nemus vocant) à maioribus suis fundato, sepelitur. Ioannes Bauarus successit.

Gerardus Wesemalius, Bergensis ad Zomam opidi in Brabantia conditor ac dominus, floret. 1390 Idem Westerloam, aliaque prædia Brabantina à Canonicis Vltraiectensibus in emphiteusim accepta, possedit. Filios genuit Arnoldum & Godefridum Merxemi dominum. *Arnoldus* Bergizomij dominus ex N. Bautersemia duas reliquit filias, Machtildem & Margaritam Richardo Merodio nuptam. *Machtildis Wesemalia*, Alberto Vornæo nupta, peperit Ioannam Vornæam Bergizomij dominam. *Ioanna*, cum marito suo Ioanne Falcoburgio, Bergizomense opidum Henrico Bautersemio vendidit. *Henricus* porrò *Bautersemius*, Bergizomij dominus, ex Maria Wesemalia sustulit Henricum II. Gerardum & Margaritam. *Henricus II. Bautersemius* ex Beatrice Polana Henricum III. & Odam procreauit. *Henricus III. Bautersemius*, ex Ioanna de A, Grimbergæ domina (suprà pag. 316. memorata) Henricum sine liberis defunctum & Ioannam sustulit. *Ioanna Bautersemia*, Bergarum ad Zomam, Grimbergæ & Walhainæ domina, anno 1418. nupsit Ioanni de Brabantia, aliàs de Glimes. Horum posteritatem suprà pag. 316. descripsi.

1391 Ludouicus, Guidonis Comitis Blesensis, ex Maria Guilielmi Namurcensis Comitis filia, vnicus filius, moritur, vtroque parente adhuc superstite. Guido autem eiusque coniux Maria, ætate iam confecti & spe prolis destituti, Comitatum suum Blesensem Ludouico Aurelianensium Duci ducentis aureorum millibus vendiderunt.

1392 Suederus Abcoudæ, Gasbecæ, Puttæ & Stryæ dominus Cartusiam prope Vltraiectum ædificare incipit: quam posteà frater eius Guilielmus perfecit.

1393 Albertus Bauarus cùm Hollandiam nomine fratris sui Guilielmi Comitis (qui deliquium mentis patiebatur) regeret, vt eiusdem fratris sui pio desiderio satisfaceret, Cartusiam ad muros vrbis Amstelodamensis fundat ac dotat; Horna sinus Australis insula, aliisque agris attributis.

1394 Tornaci, magno hominum concursu, Arcubalistariorum ludi mense Iulio celebrantur. Iaculandi peritia primam Iprensibus palmam, Duacensibus verò secundam dedit.

1395 Ioannes Galeatius Maria Vicecomes à Wenceslao Imp. creatur Dux primus Mediolanensium. Albertus Austriæ Dux, Viennensis Academiæ conditor, moritur: *suprà pag.* 345.

1396 Sigismundus Hungariæ Rex, Wencellai Imp. frater, & Baiazetes Turcarum Rex collatis signis, ad Nicopolim concurrunt. Nostris fusis fugatisque, inter alios *Ioannes Intrepidus*, Phil. Audacis Burg. Ducis filius, in hostium potestatem venit; grandi pòst ære paterno redemptus. Sigismundum fuga seruauit: *sup. pag.* 353.

1397 Amadeo VII. Sabaudię Comiti defuncto succedit filius *Amadeus VIII.* cognomento *Pacificus*: qui posteà primus Sabaudiæ Dux à Sigismundo Imp. creatus fuit.

1398 Florentius Ep. Vltraiectensis Henrico Burgrauio Montfortensi bellum indicit; quòd nimiam apud suos iurisdictionem vsurpare vellet. Iacobus Guisius, Doctor Theologus ord. Minorum, scripsit Latinè Annales Hannoniæ, tribus voluminibus comprehensos; quos in pergameno manu exaratos vidi Monribus Hannoniæ, apud Franciscanos. Ex his Annalibus compendium iam olim haustum, typisque Lutetiæ est editum. Obiit autem Guisius an. 1398. Valentianis apud sui instituti sodales conditus. Iselsteniense in Hollandia Canonicorum collegium fundatur.

1399 Turnhouti in Campania Brabantiæ, Maria Ioannis Brabantiæ Ducis filia, Rainaldi Gelriæ Ducis vidua, collegium Canonicorum excitat; Petro Aliaco Ep. Cameracensi approbante. Tamerlanes, obscuro loco inter Scythas seu Tartaros natus, Asia subacta, longè lateque dominatur. Ducentis circiter Turcarum millibus, in Galatiæ Bithyniæque confinibus, prælio cæsis, Baiazetem ipsorum Regem cepit, aureis ligatum cathenis caueæ inclusit, instar ferę inclusum circumduxit, eoque scabelli loco, conscensurus equum, vsus est. *Leonclau.* De Tamerlanis moribus Æneas Siluius in Asiæ descriptione c. 31. multa narrat. Eindouiense in Campania Brabantiæ collegium IX. Canonicorum à Ioanne Bauaro Ep. Leodicensi instituitur; petente Guilielmo Mileubergio, Domino Eindouiæ, Septem fontium & Cranendonci. *Not. eccles. Belgij c.* 235. Apud Zelandos in Aggere S. Martini hoc ipso anno Canonicos collocatos lego.

Wence-

Wenceslao Rom. Rege ab ea dignitate propter inertiam remoto, RVPERTVS siue Robertus Bauariæ Dux ipsi sufficitur. Qui aduersùs Ioannem Galeatium Mediolaui Ducem à Florentinis iu Italiam accitus, nulla re præclarè gesta, iu Germaniam rediit; grauissimum ibi, vnde digressus erat, bellum relinqueus. *Ioannes Frossardus* Valentianis natus, Canonicus ac Thesaurarius Chimacensis, commentarios rerum gestarum ab an. 1335. vsque ad huuc aunum perduxit. Eius narrationes prosequitur *Ioannes Monstreletus*, Cameracensi vrbi tunc Præfectus, qui 64. annorum historiam contexuit. His tertio velut pedatu *Philippus Comineus* accessit. Post illos *Ioannes Molinetus*, Valentianis iu Aula Comitis Canonicus, res ætate sua gestas ab an. 1473. vsque ad an. 1505. litteris consiguauit: vbi & an. 1507. viuere desiit, conditus in dictæ Aulæ sacello, ad tumulum præceptoris sui *Georgij Castellani*, qui de vita rebusque gestis Phil. Boni Burg. Ducis commentarium posteris reliquit. De his aliisque Belgis, qui res suo æuo gestas Gallicis (vt tum Latinæ iacebant) litteris consignaruut, fusiùs egi iu Elogiis illustrium Scriptorum Belgij. 1400

Frauciæ guberuationem ambieus *Ludouicus* Dux Aurelianensis, arma contra patruum suum Burgundiæ Ducem capit. Sed interueniente Biturigum Duce, Burgundi fratre, pax componitur. 1401

Ioannes Galeatius Maria Dux primus Mediolanensis moritur. Is occiso Bernabone auunculo, eodemque socero suo, Mediolanum inuaserat, eumque dominatum firmissimis præsidiis & variorum Principum affinitatibus firmauerat. Ad hæc Insubriam, Bononiam, Senas, Perusiam, Pisas, Vmbriæ partem, Veronam, Vicentiam aliasque vrbes occuparat. Quibus successibus elatior cùm ad totius Italiæ principatum adspiraret, aduersùs Florentinos continuum ferè bellum, quamdiu vixit, acriter gessit. Ipso mortuo, pleræque ciuitates Italiæ sese à seruitute viudicarunt; aliæ in aliorum ditionem venerunt. Veronam & Patanium anno 1495. Veneti subegerunt: quo Scaligerorum & Carrariorum Principatus sunt exstiucti. Pisæ à Florentinis sunt occupatæ. Quæ rerum mutatio magnas Italiæ turbas attulit. Baiazetes Turcarum Rex IV. omni spe libertatis à Tamerlane impetrandæ amissa, caput ferreæ caueæ, qua tenebatur inclusus, tamdiu illisit, donec præfracto cerebro frendens exspiraret: *suprà pagina* 353. Hoc ferè anno & *Tamerlanes*, cùm annos ferè 40. apud Scythas regnasset, viuere desiit; relictis post se duobus filiis. Qui à paterna virtute degenerantes, odiis bellisque ciuilibus inter se sic decertarunt, vt Asiæ imperium paulatim ad Othomanos iterum sit relapsum: vt Leouclauius & Petrus Perondinus in vita Tamerlanis narrant. 1402

Monstrum quoddam marinum (Belgis *Mereminne*) mulieris specie, viridi musco turpe & vndique squallens, vi tempestatis ex Oceano in sinum Australem compulsum, apud Edamum oppidum capitur. Tradunt id cibis adsuefactum, annos aliquot supervixisse, sonum peregrinum ac suspiriosum potiùs, quàm vllum articulatum sermonem edidisse, atque inter femineos cœtus peusa etiam traxisse. 1403

Philippus Audax Burgundiæ Dux & Flandriæ Comes, Hallis in Hannouia moritur, Diuione in Cartusianorum cœnobio, à se excitato, sepultus. *Ioannes Intrepidus* filius eius succedit. Bonifacio IX. Papæ defuncto Innocentius VII. succenturiatur. 1404

1405 Ioannes Intrepidus Burg. Dux cum Antonio & Philippo fratribus, Ioanne Comite Cliuiæ & aliis versùs Lutetiam mouent, vt Ludouicum Aurelianensium Ducem Parisiis pellant.

1406 Innocentius VII. Papa moritur: sufficitur Gregorius XII. Venetus, ex ordine Cisterciensi. Ioanna Brab. & Limburgi Ducissa moritur Bruxellæ, apud Carmelitas condita, vnà cum Gulielmo filio, quem ex Gulielmo Hannoniæ Hollandiæque Comite susceptum, amiserat infantem. Post Ioannam, maiorem materteram suam, sine liberis defunctam, *Antonius* Phil. Audacis Burgundiæ Ducis filius, Brab. & Limburgi Ducatum possedit: *suprà pag.* 309.

1407 Vniuersa Gallia mouetur atque in factiones abit, ob Ludouici Ducis Aurelianensis cædem; quem Ioan. Intrepidus Burg. Dux, Lutetiæ ex aula nocte redeuntem, 22. Nou. an. 1407. interficiendum curauit. Cædis auctore detecto, Burgundus quidem ad suos abiit, sed armis paratus se tueri, Parisios ad facti sui caussam explicandam rediit. Ioannes Paruus, ex Franciscana familia Theologus, Burgundi patrocinium suscepit; cæsum insectatus, quasi regium nomen inuadere cogitasset. Armato venia data; Ludouici filiis contrà expostulantibus: vnde eius belli flamma concitata est, qua vniuersa postmodum Gallia arsit. Ioanna, vxor prior Antonij Brab. & Limburgi Ducis, filia vnica Walrami Comitis S. Pauli, 12. Aug. moritur, & Furæ sepelitur: cui adiacet filiola, in cunis defuncta. Reliquit ex marito filios superstites *Ioannem VII.* & *Philippum*, post patrem Brabantiæ Duces ex ordine: *suprà pag.* 309.

1408 In agro Tungrensi ad vicum *Othey* prælium committitur: in quo cecidit inter alios Henricus Comes Salmensis.

1409 Antonius Brab. & Limburgi Dux Bruxellæ nuptias alteras celebrat cum Elisabetha, Ioannis Luxemburgij Ducis Gorlicensis filia, Caroli IV. Imp. nepte: *sup. pag.* 309. Contractus antenuptialis l. 2. Donat. Belg. c. 118. exstat. De Gregorio XII. & Petro Lunensi seu Benedicto (quorum posterior tunc in Aragonia agebat) in ordinem redigendis agitur Pisis. Vtroque demum abrogato, Alexander V. ex Minorum ordine sufficitur.

1410 Alexander V. moritur: eius locum excipit Ioannes XXII. dictus XXIII. Neapolitanus. Rupertus Imp. moritur Oppenhemij, & Heidelbergæ sepelitur. SIGISMVNDVS Hungariæ Rex, Caroli IV. Imp. filius, Wenceslai Imp. frater, succedit. Ioannes Eickius & frater eius Hubertus; pictores eximij, Brugis florent. Horum alter *Ioannes*, oleo ex lini seminibus extuso, picturæ colores primus miscuisse, atque æternos, vt sic dicam, aduersùs æui iniuriam reddidisse creditur. Præclarum hoc inuentum plerique ad an. 1410. referunt: sed ante annum 1400. illud in Belgio saltem apud pictores quosdam in vsu fuisse, conuincunt vetustiores tabellæ coloribus oleo mixtis depictæ; atque in his vna, quæ in templo Franciscanorum Louanij spectatur: cuius quidem auctor siue pictor an. 1400. notatur obiisse. Ceterùm *Antonellus Meßinensis* Siculus, cùm Brugis aliquamdiu versatus fuisset, colorum oleo temperatorum vsum primus in Italiam attulit, eumque *Dominico Veneto* & aliis pictoribus Italis monstrauit: vt Georgius Vasarius, libro de illustribus Italiæ pictoribus, fatetur. Tanta porrò fuit Ioannis Eickij apud exteros fama, vt pictas ab eo tabellas Alfonsus Neapol. Rex, Fredericus II. Vrbinatium Dux, Laurentius Medicæus, aliique Italiæ viri principes vehementer expeterent;

atque

atque è Belgio aduectas ingenti sibi pretio compararent. Visitur hodieque Gandaui in basilica cathedrali nominatissima Eickiorum tabula, septem Misericordiæ opera exprimens, vnà cum Adami & Euæ imaginibus. Hubertus obiit Gandaui 1426. ibidem in cathedrali æde sepultus. Ioannes verò Brugis decessit, ibidem in cathedrali conditus.

Petrus Aliacus, ex Doctore Theologo Parisiensi Episcopus Cameracensis, à Ioanne XXIII. Papa creatur Cardinalis. Is moriens bibliothecam suam legauit Nauarræo Parisiis collegio, quam ibi 1610. vidimus; vt & bibliothecam Ægidij Romani, ex familia Columnensi, apud Eremitas Augustinianos in eadem vrbe. 1411

Turonensium Comitatus Ioanni, Caroli VI. Galliarum Regis filio, datur; agente Guilielmo Hannonio, cuius filiam Ioannes duxerat. 1412

Ioannes Brando, Dunensis in Flandria monachus, ord. Cistertiensis, ab ortu mundi Chronicon suum huc vsque deduxit: quod Ægidius Roys, eiusdem cœnobij sodalis, per annos ferè 18. continuauit. 1413

Sigismundo Imp. vrgente, 5. Non. an. 1414. Constantiense Concilium cœptum est, quod an. 1418. Aprilis 22. est terminatum. In hoc Concilio Wicleff & Ioannis Hussi hæresis damnata fuit. Ladislao Rege defuncto, soror eius *Ioanna* Neapolitanum regnum tenuit, leuis femina: quæ Iacobo Borbonio Marchiæ Comiti nupta, eumdem posteà fugere in Galliam coëgit; vbi contemptis mundi rebus, Vesontione inter Franciscanos est adlectus. Ioanna Martini V. Papæ alienatum abs se animum & Sfortiæ ducis fortissimi arma in se conuersa metuens, *Alfonsum* Aragoniæ Siciliæque Regem in auxilium euocat: quo cum de adoptione regnique successione paciscitur, anno post obitum Ladislai septimo. Iam enim *Ludouicum III.* Andegauum, Secundi filium, Martinus Papa acciverat, in eumque iura regni Neapolitani, abdicata Ioanna, transtulerat; dato illi adiutore Sfortia. Hinc inter Alfonsum & Ludouicum atrox bellum exstitit. Secuta mox est Ioannæ cum Alfonso discordia: qua occasione Ludouicus Andegauus, Sfortiæ opera, in gratiam adoptionemque receptus, 1431. regnum obtinuit. Triennio pòst Ludouicus, an. 1434. morbo periit; vt & Ioanna, quæ Renatum Ludouici fratrem (apud Philippum Burg. Ducem tunc captiuum) dixit heredem. Alfonsus interim, prioris adoptionis iure fretus, regnum occupare nititur: sed à Genuensibus nauali prælio victus & captus, ad Philippum Mediolani Ducem (cuius in ditione tum erat Genua) perducitur: à quo humaniter acceptus & paulò pòst dimissus, ad recuperandum regnum reuertitur, quod iam Isabella Renati vxor & dimissus à Burgundo Renatus possidebant. Capta est an. 1442. ab Alfonso Neapolis, per eumdem aquæductum intromisso milite, per quem Belisarius olim irruperat. Quo ex tempore, Renato in Galliam reuerso, placatoque Eugenio Papa, ius sibi suisque posteris Alfonsus asseruit. 1414

Walramus S. Pauli Comes Inodij (quod est Luxeburgensis tractus opidum) moritur: ex cuius filia Ioanna Antonius Brab. & Limburgi Dux *Ioannem* & *Philippum* filios sustulit. Idem Antonius Dux pro Francis aduersus Anglos pugnans, apud Azincuriam in Picardia, cum fratre suo Philippo Niuerniæ Comite, Eduardo Barri Duce, aliisque proceribus, hoc anno in prælio cadit. Succedit filius eius primogenitus Ioannes: *sup. pag.* 309. Adolfus Cliuensium Comes 1415

cum Maria Ioan. Intrepidi Burg. Ducis filia matrimonium contrahit, genuitque ex ea Ioannem Cliuiæ Ducem, & Adolfum Rauestenij dominum, Philippi patrem: quorum Rauesteniorum tumuli ærei Bruxellæ ad Dominicanos spectantur: *sup. pag. 364.* Amadeus VIII. Pacificus ex Comite Dux Sabaudiæ primus à Sigismundo Imp. Constantiæ existente creatur. Circa hæc tempora Philippus Maria Vicecomes, Ioannis Galeatij filius, post Ioannis Mariæ fratris necem, Mediolano potitus, Genuenses, eiecto Thoma Fregosio, sibi subiecit. Pactum vnionis inter Brabantos & Limburgios sancitur: quod pro Brabantis signarunt Ioannes Luxeburgius Conuersani & Briennæ Comes, Angiæque dominus, Engelbertus Nassouius Leccæ & Bredæ, Iacobus Abcoudę, Gasbecæ, Puttæ & Stryæ, Guilielmus Zeynensis Comes Rodæ S. Agathæ, Thomas Distę, Ioannes Wesemaliæ, Henricus Boutersemius Bergarum ad Zomam cum Henrico filio, Ioannes Rotselariæ & Vorsselariæ, Ioannes Cudicensis Hochstrati, Iacobus Hornanus Peruesij, Iacobus Iaceæ, Iacobus Sombreffæ, Auselmus Trasiniaci, Ioannes Merhemius Boxtellæ, Ioannes Berlarius Helmondæ, Henricus Heuerleę, Arnoldus Crainhemius Grobbendonci, Daniel Bouchouti, Ioannes Grimbergius Ascæ, Ioannes Witthemius cum Henrico fratre, Eustathius Vertaini, Ioannes Megemi, Robertus Wauerę, Ioannes Witthemius Boutersemij, Gerardus Bergius Meixemi, Ioannes de Halen Lalloę, Rogerius Petersemius Leifdaliæ, Ioannes Ranstius Mortselæ & Canticrodæ, Ioannes Glimesij, Ioannes Dongelbergæ, Guilielmus Ranstius Vrumdę & Millegemij, Philippus Geldorpij, Ioannes de Lira Nordervici, Ioannes Baronagius Perckę, Arnoldus Immerselæ, & Ioannes Sconhouiæ, Domini. Pro Limburgiis firmarunt Andreas Merodius Burgrauius Limburgensis, Henricus Gronsfeldiæ, Nicolaus Hoen-Broekæ, Rainerus Bergius Geulę, Henricus Welkenhusius Clari-montis, Domini, Gosuinus, Gerardus & Petrus Cortembachij, Eustathius & Adamus Bongartij, aliique plures. *Not. c. 233.*

1416 Sigismundus Imp. & Henricus Anglię Rex Caletum ex Anglia appellunt. Sigismundum Ioan. Intrepidus Burg. Dux per Flandriam in Brabantiam deduxit, vt Germaniam, ad Constantiense Concilium profecturus, repeteret.

1417 Ioanni XXIII. & Benedicto XIII. in Constantiensi Concilio Pontificatus abrogatur, & Odo Columna 11. Nou. eorum loco deligitur, qui dies S. Martino sacer est. Ob id Martinus V. appellari voluit. Ita post annos 40. schisma sublatum est; repugnante licet Petro Lunensi seu Benedicto. Qui cùm in Hispania an. 1422. decessisset, à duobus reliquis eius factionis Cardinalibus sublectus est Clemens, ab iisdem VIII. nuncupatus. Sed is quarto pòst anno in ordinem redactus fuit. Hinc est quod annis 50. schisma durasse, à nonnullis proditur.

1418 Ioannes Intrepidus Burgondiæ Dux Lutetiam capit.

1419 Ioannes Burgundię Dux Flandrięque Comes, fraude Caroli Delphini Viennensis, ad colloquium euocatus, Monstrolij perfidè trucidatur. Hinc immortales iræ inter familias Burgundicam & Francicam enatæ. Ioanni successit filius PHILIPPVS BONVS: qui Regem, Reginam, Catharinam filiam, atque vrbem regiam Parisiensem Henrico Angliæ Regi demum tradidit, ad paternam cædem vindicandam,

Phil.

Phil. Bonus Trecas in Campaniam abit, ibique pacem inter Francum & Anglum Reges ita composuit, vt Francus Anglo filiam suam Catharinam in matrimonium daret, atque in eum Francici regni per eas nuptias hereditatem transmitteret; Delphino iure successionis exuto. Quibus matrimonij legibus summam apud Anglum gratiam adeptus, securiùs exercitum in hostem duxit. 1420

Phil. Bonus Comitatum Namurcensem emit à Philippo II. Comite, Namurcensi ex familia Flandrensi postremo. 1421

Comites Namurcenses ex familia Flandrensi Dampetraea.

I. Gvido Dampetraeus Flandriae & Namurci Comes ex posteriore sua coniuge Elisabetha, Henrici Blondi Comitis Luxeburgensis filia, inter alios liberos genuit *Ioannem* Namurci Comitem Slusaeque dominum: vt suprà pag. 350. dixi. II. III. IV. V. Ioannes porrò duas habuit coniuges, *Margaritam* Roberti Comitis Claromontani filiam, S. Ludouici Regis neptem, sine prole defunctam, & *Mariam* Philippi Artesij ac Blancae Britannae filiam. Ex posteriore vxore sustulit filios nouem, *Ioannem II.* an. 1335. *Guidonem* an. 1336. *Philippum* an. 1337. in expeditione transmarina, sine liberis defunctos, *Guilielmum* (qui quattuor suo singuli ordine Comitatum Namurcensem possederunt) *Henricum* professione clericum, *Robertum* dominum de Beaufort (cui Ioannes Froffardus primum volumen suorum Chronicorum dedicauit) *Ioannem* & *Theodericum*; itemque filias aliquot, in his *Margaritam* & *Ioannam*: vt Quercetanus in Hist. Drocensi l.3.c.3. refert.

VI. Gvilielmvs I. Namurci Comes Slusaeque dominus primò duxit Ioannam Hannoniensem, Ludouici Castillionaei I. Comitis Blesensis viduam, sine sobole 1350. mortuam. Ex altera coniuge Catharina Sabauda *Guilielmum II.* & *Philippum II.* Namurcenses ex ordine Comites, itemque *Mariam*, Guidoni Blesensi seu Castillionaeo, Bellimontis & Chimaci domino, nuptam procreauit. Idem Walcuriam an. 1363. à Werico illius opidi domino emit: vt in ms. Cronendalij Historia Namurcensi me legere memini. Obiit an. 1391.

VII. Gvilielmvs II. Namurci Comes Slusaeque dominus primò Mariam Roberti Ducis I. Barrensis filiam an. 1384. & posteà Ioannam de Harcour matrimonio sibi iunxit, sed ex neutra prolem sustulit. Idem Philippo Audaci Burgundiae Duci Flandriaeque Comiti Slusam cessit, & pro ea Betnniam accepit: demum an 1418. viuere desiit. VIII. Philippvs II. Guilielmi II. frater ac successor, Philippo Bono Burgundiae Duci Namurcum an. 1421. vendidit; ea conditione, vt vita durante Comitatum illum retineret. Obiitque demum 16. Martij an. 1428.

Michaelis, Philippi Boni Burg. Ducis coniux, Caroli VI. Fr. Regis filia, Gandaui moritur. Carolus item Rex Parisiis vitam cum morte mutat. Angli Regem suum *Henricum* adhuc impuberem ei suffecerunt, regnique curam Bethfordio dederunt. Contrà Franci, ab Anglo & Burgundo dissidentes, *Carolum VII.* Sexti filium, Regem suum dixerunt, eumque Augustoriti Pictonum corona solemniter ornarunt. Hinc bellum grauius vtrimque exarsit. Albertus Saxoniae Dux Elector, ex familia Anhaltina postremus, sine liberis moritur. In Electoratu *Fredericus* Misniae Marchio & Turingiae Lantgrauius succedit. 1422

cedit. Henrico V. Angliæ Regi, in saltu Vicennarum prope Lutetiam defuncto, filius *Henricus VI.* sufficitur. Pagi seu vici 72. prope Dordracum Hollandiç opidum ab Oceano absorbentur.

1423 Phil. Bonus (qui cum Bethfordiæ & Britanniæ minoris Ducibus nouum apud Ambianos fœdus pepigerat) Parisios adit; & ibi Margaritę sororis suę cum Richemontio Comite nuptias celebrat. His ferè temporibus primùm visi sunt errones isti, quos nostri *Ægyptios*, Galli *Bohemos* vocant; qui Sole excocti, furtisque intenti, homines falsa sua chiromantia passim decipiunt: vt Polyd. Virgilius l. 7. c. 7. de Inuentoribus rerum narrat.

1424 Phil. Bonus cum Bona, Philippi Artesij Vgellensium Comitis filia, Phil. Niuernensis Comitis vidua, nuptias secundas contrahit.

1425 S. Alexij cœnobium Romanum (quod hactenus fuerat Canonicorum ord. Præmonstratensis) traditur monachis S. Hieronymi, à Lupo Olmedo ad seueriorem disciplinam reuocatis. Louaniensis Academia à Ioanne IV. Brabantiæ Duce instituitur, Martino V. Papa approbante.

1426 Cypri Rege capto, Nicosia aliaque illius insulæ opida à Sultano Ægyptio diripiuntur.

1427 Ioannes IV. Brab. & Limburgi Dux Bruxellæ, non relictis liberis, moritur, & Furæ sepelitur; frater eius *Philippus*, tunc S. Pauli Comes, succedit.

1428 Frederico Blanckenhemio Ep. Vltraiectensi defuncto, prouincia illa variis seditionibus agitatur, dum alij Suederum Culeburgium, alij Rudolfum Dipenhemium sibi Præsulem volunt.

1429 Aurelia ad Ligerim vrbs nobilis septimum iam mensem ab Anglis obsidebatur. Ciues rerum omnium inopia laborantes, vix à mœnibus hostilem vim propulsabant. Ioanna, annorum circiter 12. virgo, rebus afflictis saluti fuit. Hæc in agro Tullensi apud Leucos nata, patre Iacobo Darcio agricola, pascere paternas oues solita, ad Carolũ VII. Fr. Regem vltrò venit; prædicans se à Deo missam, vt Aureliam obsidione liberaret, vtque Regem Remos ad sacram inaugurationem perduceret. Hæc dicenti fides non priùs habita, quàm rogata à pluribus Theologis, plenè respondit. Tum ire Aureliam cum exercitu, ad commeatum in vrbem importandum, permissa est. Armis fulgens, signum militare tulit candidi coloris, in quo spectabatur Christi imago, lilium manu gestantis. Intrepidè itaque, spectantibus hostium copiis, vrbem ingressa est. Nec mora Anglos, priùs vt ab obsidione recederent, monitos, nec obsequentes, 12. Maij circa auroram adoritur; ciuibus, illa duce, quoduis periculum subire paratissimis. In ipso ardore pugnæ sagittæ ictu grauiter, collum inter atque humeros, sauciata, neque pedem retulit, neque vulnus obligari passa est; quin imò acerrime prælians, fortibusque viris permixta, maximum ad victoriam momentum attulit. Angli itaque victi, & Aurelia liberata. Hoc primum Ioannæ (quæ Aurelianensis puella, *Pucelle d'Orleans*, vulgò dicitur) egregium facinus fuit. Cuius quidem armatæ, ante Christi crucifixi imaginem flectentis, statuam æream, Aureliæ in ponte super Ligeri, magna cum voluptate an. 1610. vidimus, accepti beneficij monumentum. Exinde Ioanna Carolum VII. Regem, Durocottorum Remorum, ad coronam regni ritè capiendam, per medios hostes, perduxit.

1430 Phil. Bonus Burgundiæ Dux Flandriæque Comes ordinem Equitum

tum *Velleris aurei* instituit: ducta origine atque appellatione sine ab *Iasone*, qui in Colchidem cum sociis suis Argonautis profectus, vellus inde aureum auexit; seu potiùs à *Gedeone* magno illo Israëlitarum duce, qui vellus primò siccum, deinde rorulentum vidit, eoque signo confirmatus trecentos iussu Dei viros elegit, quibus numerosas Madianitarum copias profligauit. Ipso itaque nuptiarum die, quas tertias Brugis Flandrorum hoc anno (si calculum Romanum sequamur) mense Ianuario cum *Elisabetha*, Ioannis Lusitaniæ Regis filia, regio luxu celebrauit, Equites quattuor & viginti delegit, & singulos torque aureo donauit, sic fabrefacto vt ex silicibus ac ferro, quo ignis è silicibus excutitur, constaret, ima verò torquis parte *Vellus aureum* penderet. Initio non nisi XXV. Equitibus collegium constitit, ipso Philippo Duce ceteris annumerato. Idem tamen Dux, tabulis 1431. datis, cœtum XXXI. Equitum deinceps futurum pronuntiauit. At Carolus posteà V. Cæsar, 1516. Bruxellæ comitia celebrans, sodalitium LI. Equitum statuit. Catalogum & Insignia gentilitia Equitum Velleris aurei, Fecialium verbis enuntiata, V. Cl. Ioan. Iacobus Chiffletius, amicus noster, Latinè & Gallicè typis Plantinianis 1632. publicauit; à quo & Historiam Annalem ordinis eiusdem exspectamus. Philippus Brab. & Limburgi Dux mense Augusto Louanij in arce moritur, Furæ conditus: succedit *Phil. Bonus* Burg. Dux, paulò antè laudatus, eius patruelis. Carolo II. Lotharingiæ Duci defuncto sufficitur filia *Isabella*, Renato Andium Duci nupta: *suprà pag.* 275.

Hoc anno aut superiore Philippus Bonus Concilium Brabantiæ fixum Bruxellæ constituit. Martinus V. Papa, Basileensi Concilio indicto, è vita migrat: Eugenius IV. Venetus sublegitur. Is vetuit Basileenses Patres vltrà progredi. Sed nihilominus conuentus agere annis ferè 17. perseuerarunt, contra ipsum Eugenium sententiam quoq; dicere ausi. Legitimi tamē huius Pontificis caussa potior fuit. Itaque Synodus Basileensis auctoritate caruit, & qui ab ea ad Pontificatum euectus fuerat Amadeus, ex Sabaudiæ Duce Felix V. dictus, post Eugenij mortem an. 1439. sponte se abdicauit, & à Nicolao V. Eugenij successore 1449. in Cardinalium numerum est adscriptus. Pragmatica tamen sanctio, ab illa Synodo constituta, in Galliis à Carolo VII. Rege ac Senatu Parisiensi 1438. admissa fuit, nec nisi post annos plures, Francisco Rege, sublata. Ioanna Darcia, suprà an. 1429. laudata, cùm apud Compendium opidum à Burgundis an. 1430. capta fuisset, Anglisque vendita, magicæ superstitionis accusata, Rotomagi medio in foro, iussu Henrici Angliæ Regis, an. 1431. (vt Monstreletus l. 2. narrat) igne comburitur, nemine pro captiua contrà hiscere auso: tametsi plerisque persuasum erat, eam iniuria fuisse damnatam: vt Ioannes Remensis & Guilielmus Parisiensis Episcopi, Iudices in caussa pòst à Calixto IV. Papa dati, an. 1456. Nonis Iulij pronuntiarunt. Ceterùm siue iure siue iniuria damnata est, res Anglicæ eius aduentu turbari cœptæ, paulatim in deteriorem statum abierunt. Nam Carolus VII. Rex, Ph. Burgundo sibi 1435. reconciliato, paulatim ex hostium manu regnū recepit: sic vt cæso 1453. Talboto fortissimo Anglorum duce, ereptaque ipsis Aquitania, nihil præter Caletum Anglis reliquum in Gallia fuerit. 1431

Sigismundus Rom. Rex ab Eugenio Papa Romæ coronatur Imperator. Ioannes Franciscus Gonzaga ab eodem Sigismundo pri- 1432

mus Mantuæ Marchio creatur. Huius abnepotem Fredericum II. Carolus V. Imp. Ducem Mantuæ salutauit.

1433 Liduina seu Liduigis, virgo Schidamensis in Hollandia, verum patientiæ exemplar, post grauissimas 38. annorum ægritudines, quas patientissimè tulit, in Domino obdormit. Plurimis virtutibus ac miraculis claruit, quæ Ioannes Brugmannus Franciscanus apud Surium, & Thomas Kempensis fusè descripserunt. Ossa piissimæ virginis Albertus & Isabella, Belgarum Principes, Schidamo Bruxellam secretò transferenda curarunt, ne à Caluinianis violarentur.

1434 Amadeus VIII. Sabaudiæ Dux primus, amissa vxore, sæculi pertæsus, apud Ripallium, in cœnobio S. Mauritij, ord. S. Augustini, suis à maioribus excitato, religiosam vestem induit. Ludouicus III. Andegauensis Dux & Prouinciæ Comes, Ioannæ Neapolitanæ Reginæ per adoptionem filius, in Italia moritur, nulla sobole relicta: sicque Renatus eius frater, Lotharingiæ Dux, Andium Ducatu & Prouinciæ Comitatu augetur: *suprà pag.* 275.

1435 Atrebati inter Carolum VII. Fr. Regem & Philippum Burgundiæ Ducem pax coit; hac inter cæteras conditione, vt præter Matisconensem, Boloniensem & alios Comitatus, Quintinopolis, Ambianum, Abbatis-Villa, aliaque opida ad vtramque Somonæ ripam sita, Burgundo cederent, donec ipsi aut successoribus Francus eiúsve heres quadringenta aureorum millia persoluisset.

1436 Iacoba Bauara, Hannoniæ Hollandiæque Comitissa; Frisiæ & Groningæ domina, moritur. Hereditarias consobrinæ suæ prouincias adiit *Philippus Bonus*, Burgundiæ Brabantiæque Dux.

1437 Sigismundus Imp. Snoimæ mense Decembri moritur: succedit gener eius ALBERTVS II. Austrius.

1438 Iussu Eugenij IV. Papæ, Concilium legitimum Ferrariæ incohatur, & anno sequenti Florentiæ finitur. In hoc Concilio, Ioannes Palæologus Imp. Constantinopolitanus & Iosephus Patriarcha Eugenium vniuersæ Ecclesiæ caput agnoscentes, eidem se suósque submiserunt.

1439 Catharina Caroli Franciæ Regis filia Carolo Andaci, Philippi Boni F. desponsatur, & post paucos menses moritur. Albertus II. Imp. moritur VI. Kal. Nouembris, in Alba regali conditus.

1440 FREDERICVS Austriæ Dux, Ernesti F. in Alberti Imp. superiore anno defuncti locum sufficitur: *suprà pag.* 345. De Typographicæ artis inuentione variæ certant gentes. Qui de Chinensium rebus scripserunt, typographiam apud illos tam vetustam esse tradunt, vt omnem hominum memoriam superet. Hoc tamen notant, in laminis ferè integris apud Chinenses litteras sculpi solere, sicut apud nos icones siue imagines sculpuntur: quales & hodie Catechismi inde adferuntur. Quæ vt ita sint, nullum tamen incommodum erit, rem vnam eamdemque & nouam & veterem censeri, facta relatione ad diuersos populos nec eodem sub Sole iacentes. Videamus itaque, cui apud Europæos huius rei gloriam tribuamus. Sunt qui *Ioannem Faustum* ciuem Moguntinum anno 1440. hanc artem primùm excogitasse scribunt. Polydorus Vergilius *Ioannem Gutenbergium*, equestri virum dignitate, huius rei auctorem prædicat. Iacobus Wimphelingus dicit ipsum patria Argentoratensem fuisse, illaque in vrbe artem excusoriam anno 1440. primùm inuenisse, indeque

indeque Moguntiam profectum eamdem feliciter auxisse. Gilbertus Cognatus Augustæ Vindelicorum istius inuenti laudem attribuit. Ex Germania certè Romam à Conrado quodam homine Germano 1458. typos excusorios primùm allatos fuisse, idem Polydorus fatetur. Germanorum certè hoc esse inuentum scriptores pœnè omnes tradiderunt. Harlemenses tamen hanc sibi laudem vindicare conantur; nec vanè fortasse, si Hadriano Iunio in Batauiæ descriptione credimus, qui *Laurentium Ioannem* cognomento *Æditimum* siue *Custodem*, ciuem & incolam Harlemensem, huius rei inuentorem laudat.

Post varia prælia maritima, prædasque sæpiùs abactas, inter Hollandos & Osterlingos (qui sunt Lubecenses, Hamburgenses, aliique Germanici Oceani accolæ) induciæ in annos 12. pactæ sunt, apud Hafniam Daniæ metropolim. 1441

Ioannes de Glimes, aliàs de Brabantia, cognomine Labeo, dominus Bergarum ad Zomam, Ioannis & Ioannæ Bouterfemiæ filius, Bergense Canonicorum collegium, à patre suo temporibus Martini V. Papæ fundari cœptum, auctoritate Eugenij IV. instituit ac dotat. *Not. eccles. Belgij c.*235. Dominorum ac Marchionum Bergizomensium stemma in Diplomatibus Belgicis l. 1. c. 88. explicui. 1442

Leonardus Aretinus Florentiæ moritur, ætatis 74. anno. 1443

Apud Hadrianopolim, loco cui Varna nomen, ab Amurate Turcarum Rege Christiani prælio vincuntur: in his *Vladislaus* Hungariæ Rex capite ab hostibus truncatus, & *Iulianus Cæsarinus* Cardinalis in fuga ab Hungaris latrunculis necatus est. 1444

Vladislao Varnæ cæso succedit *Ladislaus*, Alberti II. Imp. filius posthumus, tunc quinquennis, (*sup. pag.* 345.) Ioanne Cornino Huniade ab Hungaris Prorege designato, festis diebus Pentecostalibus. 1445

Nicolaus Tolentinas Picenus, ordinis eremitarum S. Augustini, ab Eugenio IV. in Diuos refertur. 1446

Eugenius IV. Pontifex moritur, doctorum hominum omnisque litteraturæ fautor eximius. Leonardum Aretinum, Carolum Poggium, Georgium Trapezuntium, Flauium Blondum historia nobilem, secretorum participes habuit. Gymnasia omnia enixè fouit, Romanum in primis, quod omnium disciplinarum magistris instruxit. Sublectus est Nicolaus V. qui doctrinæ ac virtutis gradibus ad Pontificatus fastigium ascendit; eodem anno Episcopus, Cardinalis, Pontifex creatus. B. Coleta, Corbeiæ in Picardia nata, ordinis monialium S. Claræ reformatrix, Gandaui moritur; ibidem in sui instituti cœnobio condita. Illam cælitibus 1604. Clemens VIII. & Paulus V. 1610. adscripserunt. Vtriusque diploma in Fastis nostris Belgicis 6. Martij exstat. 1447

Philippus Maria Vicecomes, Ioannis Galeatij filius, Mediolanensium Dux, sine liberis vita fungitur. Heredem scripsit *Alfonsum* Aragoniæ & Apuliæ Regem: vt Pandulfus Colleutius narrat. *Franciscus Sfortia* (illius Sfortiæ filius, qui Ludouicum Andegauensem secutus, in Apulia contra dictum Regem Alfonsum fortiter bellum gesserat) ductâ Blancâ Philippi spuriâ filiâ, Mediolanenses frustrà sibi libertatē asserere conantes subegit. Eamdē sibi prouinciā deberi contendebat *Carolus* Ludouici F. Aurelianensium Dux, vtpote Valentina Philippi sorore genitus. Sic atrox in Italia bellū est excitatū. Cū Alfonso posteà Franciscus Sfortia 1454. amicitiā iniit, & Alfonso illius nepoti, Ferdi- 1448

nandi nothi filio, Hippolytam Mariam filiam in matrimonium dedit. Edmundus Dinterus Wenceslao, Antonio, Ioanni & Phil. Bono Brab. Ducibus à Secretis, moritur, & Bruxellæ in S. Iacobi æde iuxta palatium conditur. Scripsit historiam Brabantiæ, quæ ms. apud me & alios exstat.

1449 Ioannes Stabulanus, ad S. Laurentium Leodici monachus, historiam Episcoporum Leodicensium ad hunc vsque annum deduxit, quo & obiit. Stabulanum excipit Ioannes Lossensis, eiusdem loci monachus.

1450 Iacobus de Hornes à Frederico III. Imp. Comes S. R. Imperij creatur. *Not.c.*236. Hornanæ familiæ stemma in Donationibus Belgicis l.1.c.128. reperies. Fredericus III. Imp. Romæ coronatur. Idem Borsium Estensem creat Mutinæ Ducem. Eumdem posteà Paulus II. Papa Ferrariæ Ducem appellauit.

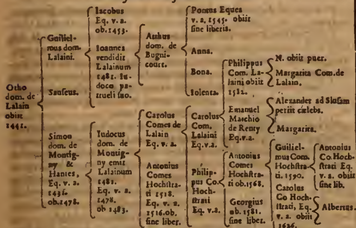
1451 Ioannes Egmondæ in Hollandia dominus moritur, qui Canonicorum VI. collegium ibidem instituit. Idem ex Maria, Ioannis Arkelæ, Gorichemi & Lerdami filia herede, sustulit *Arnoldum Egmondanum*, titulo maternæ successionis Ducem Gelrensem, & *Guilielmum* Egmondæ, Isselstenij, Buræ ac Lerdami dominum: quorum posteritatem suprà pag.304. & in Donationibus Belgicis l.1.c.136. repræsentauimus.

1452 Albertus Marchio Brandeburgensis, Achilles Germaniæ dictus, floret.

1453 Vlricus à Frederico III. Imp. creatur primus Frisiæ orientalis seu Ostfrisiæ Comes: cuius quidem prouinciæ metropolis est Amisia, vulgò *Emda*, à fl. Amisio, cui adiacet, sic dicta. Andronicus iunior Græcorum Imperator, Andronico auo (vt suprà pag. 330. dictum est) eiecto, annis circiter 8. hoc est, vsque ad an. 1341. regnauit: quo decedens, tutorem ambobus filiis *Ioanni Palæologo* & *Manueli* Ioannem Cantacuzenum dedit. Exinde 1357. Cantacuzeno pulso, Ioannes Palæologus annis 27. imperauit, & an. 1384. Manuelem successorem habuit. Hic an. 1419. *Ioanni* filio reliquit imperium. Constantinus demum Octauus vltimusque an. 1443. imperare cœpit: cuius octauo anno, Christi 1453. Mahometes Turcarum Rex, Deo Græcis irato, Constantinopolim vi cepit: vt à Constantino incohatum cum Constantino, à Turcis occiso, deficeret Imperium. Carolus VII. Franciæ Rex Anglis Aquitaniam eripit, ipsisque nihil præter Caletum in Gallia reliquum relinquit. Pulsos ex Aquitania Anglos bellum domi ciuile excepit. Duæ apud illos erant regiæ familiæ, vna *Eboracensis*, altera *Lancastria*. Henricus Lancastrius, Richardo II. 1399. interfecto, regnum vsurparat, illo nomine IV. Rex dictus. Huic 1413. morienti filius Henricus V. successit, qui ex Catharina, Caroli VI. Fr. Regis filia, Henricum VI. suscepit, & 1422. decessit. Exinde orta anno 1453. inter proceres factione, Richardus Eboracensis Henricum VI. collatis signis 1460. superat, regnumque occupare tentat. Id ægrè ferens Margarita Henrici coniux, virilis animi femina, Richardum acie victum interficit, fugatoque Richardo altero, Waruici Comite, maritum restituit in regnum. Pòst Richardi filius *Eduardus*, Merchiæ Comes, Richardi Waruicensis auxilio, Henricum & Margaritam ex Anglia pellit, Rex ipse an. 1461. renuntiatur. *Comin. c.*50. *& seqq.* Hunc deinde Waruicensis, orta inter ambos simultate, Ludouici XI. Fr. Regis ope fugauit, & Henricum 1471. in

regnum reduxit. Eduardus verò, Carolo Audace Burg. Duce adiutante, sexto pòst mense regnum recepit: & Richardo Waruicensi in pugna interfecto, vitam Henrico VI. Regi eiusque filio vnico Eduardo eripuit. Eduardus porrò annis 23. regnauit, & 1483. decessit. Cuius frater Richardus Clocestriæ Dux, occisis eius filiis, regnum inuasit; quod tertio pòst anno ab Henrico Richemundensi, Ioannis (qui Henrici VI. frater erat) filio, oppugnatus, cum vita perdidit. Henricus porrò iste 1486. regnum auspicatus est, eo nomine Septimus, Octaui pater, qui à Catholica communione recessit. Atque ille filiam Eduardi IV. Regis, ex Eboracensi familia, Elisabetham duxit. Quo quidem matrimonio Lancastriam & Eboracensem familias in vnum velut corpus coniunxit. Iacobus de Lalain, Eques Velleris aurei an. 1451. creatus, vir suo æuo fortissimus, in obsidione racis Poucqueanæ in agro Gaudensi, Principi suo Phil. Bono militans, ictu maioris tormenti occiditur, ætatis 32. anno, patre suo Guilielmo adhuc superstite, & vxore non dùm ducta. Sepultus iacet in templo parochiali de Lalain, primo lapide à Duaco. Vitam eius scripsit Georgius Castellanus, Bruxellæ 1654. editam. Stemma porrò familiæ de *Lalain* exstat in Ponti Heuteri Genealogiis, à Plantino editis.

Pars stemmatis familiæ de Lalain.

Carolus Audax, Philippi Boni filius, Insulis nuptias celebrat cum 1454
Isabella Borbonij Ducis filia, cuius hodieque tumulus Antuerpiæ spectatur in æde S. Michaëlis.

Nicolaus V. Papa moritur: Calixtus III. Borgia succedit. Is Vin- 1455
centium Ferrerium Dominicanum & Eduardum Angliæ Regem in Diuos retulit.

Ludouicus Galliæ Delphinus, patris sui Caroli VII. aula relicta, 1456
ad Philippum Bonum Burg. Ducem confugit. Aicuriense Canonicorum collegium ex Gallo-Brabantia Louanium ad templum S. Iacobi transfertur; iuxta diploma à Nicolao V. Papa pridem datum. Hugo Lanoyus, Eques Velleris aurei, vir militia clarissimus, anno ætatis 72. moritur Insulis, in sacello à se adornato ibidem in S. Petri basilica conditus.

1457 Bartholomæus Facius Historicus moritur; quem Ioannes Iouianus Pontanus, atque hunc Guicciardinus excipit. Henricus Abbas Tungerloënsis, ord. Præmonstratensis, parochialem S. Sulpitij ecclesiam, in opido Distensi, in collegiatam Canonicorum à Lud. Borbonio Ep. Leodicensi erigendam curat. *Not. c.* 235. Theobaldus Luxeburgius, Ludouici Comitis S. Pauli frater, Armenteriæ & Fiennarum dominus, mortua vxore, fit monachus ord. Cisterciensis. Is posteà Igniacensis & Vrsicampensis Abbas, ac demum Episcopus Cenomanensis fuit. Romam ad purpuram euocatus, eò tendens in itinere obiit.

1458 Alfonsus Aragoniæ & Siciliæ Rex, summus litterarum & eruditorum virorum cultor, ætatis 66. anno, Neapoli moritur; Aragoniæ ac Siciliæ regnis Ioanni fratri relictis. Neapolitanum regnum Ferdinando filio notho legauit. Calixto III. defuncto Pius II. Senensis sufficitur, anteà dictus *Æneas Siluius* Piccolominius, vir eruditissimus. Ladislao Hungariæ Rege defuncto, Matthias Coruinus, Ioannis Huniadis, Transsiluaniæ Principis (Vaiuodam vulgò vocant) filius, ab Hungaris Rex eligitur.

1459 Laurentius Valla Romæ floret, libris 6. Elegantiarum linguæ Latinæ editis, itemque Herodoto ac Thucidide Latio donatis clarus.

1460 Basileensis Academia à Pio II. Papa instituitur.

1461 Carolus VII. Fr. Rex 22. Iulij moritur: in eius locum filius *Ludouicus XI.* succedit; adiurante & deducente Phil. Bono Burg. Duce, apud quem in Brabantia tunc agebat homo callidus & astutus. Is sub exordium regni conspirantium inter se procerum factionibus agitatus, conatus illorum astutiâ discussit: nam omnibus quæ peterent prolixè tribuendo, distractos deinde aggressus, dum singulos oppugnat, vniuersos vicit. Trapezuntem Mahumetes Turcicus Imp. occupat; Dauide Comneno Imp. cum duobus filiis capto, ac posteà cæso: vt Chalcondylas & Leonclauius narrant.

1462 Mahumetes Lesbum & Mitylenem insulas occupat; cæso Dominico Catalusio, illarum insularum Principe. *Leoncl.* Laonicus Chalcondylas Atheniensis historiam suam de origine rebusque gestis Turcarum hic ferè terminat. Antonius de Croy, Comes Portiani ac dominus Arschoti, eiusque vxor Margarita collegium Canonicorum Arschoti instituunt ac dotant. *Not. c.* 235. Ioannes Wesemaliæ, Falaisij & terræ Mechliniensis dominus, prole legitima carens, Carolum Audacem, Phil. Boni filium, scribit heredem. *Not. c.* 236.

1463 Ludouicus XI. Galliæ rex, numerata ingenti pecuniæ summa, Boloniensem & Pontiuensem Comitatus, adhæc Ambianum, Corbeiam, Peronam, Quintinopolim, aliaque ad Somonam fl. opida, Burgundo oppignorata, recipit. Flauius Blondus Historicus, qui & Eugenio IV. Pontifici ab Epistolis fuit, Romæ moritur.

1464 Pius II. Anconæ moritur: Paulus II. Venetus succedit. Nicolaus Cusanus, à natali vico ad Mosellæ ripam sito sic dictus, ex Archidiacono Leodicensi Episcopus Brixiensis & Cardinalis, post Constantinopolitanam aliasque legationes obitas, Tuderti in Vmbria moritur, & Romæ sepelitur.

1465 Isabella Borbonia, Caroli Audacis vxor, Antuerpiæ moritur, & in S. Michaelis cœnobio sepelitur, ante aram summam; Mariâ vnicâ filiâ relictâ. Ad Montem-Hericium, octauo circiter à Lutetia lapide, pugna committitur inter Ludouicum XI. Fr. Regem & proceres

ceres aliquot contra ipsum confœderatos, quorum princeps erat Carolus Audax, Philippi Boni filius. Victoria demum penes Carolum stetit. *Comin. c.* 8.

Carolus Audax Dionantum ad Mosam vastat. Georgius Castriotus Scanderbegus, Epirotarum Princeps, rebus plurimis aduersus Turcas fortissimè gestis, ætatis 63. anno, 27. Febr. apud Alessium Albaniæ opidum febri exstinguitur: vt in eius vita Marinus Barletus narrat. 1466

Philippus Bonus Belgici imperij conditor 15. Iunij ætatis an. 71. Brugis moritur: filius eius *Carolus Audax* succedit. 1467

Carolus Audax cum Margarita Eboracensi, Eduardi Angliæ Regis sorore, Brugis mense Iulio nuptias celebrat. Leodicum à Carolo Audace capitur & vastatur. Apud Cominæum & alias illius belli caussam inuenies. Huic obsidioni Ludouicus XI. Galliæ Rex interfuit; quem Carolus Peronâ, vbi simul collocuti fuerant, vel inuitum eò deduxerat. 1468

Ludouicus XI. Fr. Rex ordinem Equitum S. Michaëlis instituit. Claudius de Monte-acuto, dominus de Colchis & Longo-vico, Eques Velleris aurei, ex vetusta Ducum Burgundiæ familia oriundus, eiusque vxor Ludouica Turriana, Colchense Canonicorum collegium in Burgundia fundant. *Donat. Belgica l.* 1. *c.* 141. 1469

Ioanne Lotharingiæ Duce defuncto, Nicolaus eius filius tertiò genitus (priores enim duo obierant) Principatum adit; quamquam auo Renato adhuc superstite: *suprà pag.* 275. 1470

Thomas Kempensis, Canonicus regularis Augustinianus ex Congregatione Windesimensi, vir eximiæ in Deum pietatis (vt aurei illius de Christi imitatione libelli testantur) in Monte S. Agnetis, cœnobio apud Suollam opidum sito, obdormit. Vitam eius descripsit Iudocus Badius, cum operibus editam. Ingolstadij apud Bauaros Academia excitatur. Paulus II. Papa moritur: succedit Sixtus IV. Sauonensis Ligur, olim ordinis Minorum Generalis Minister. Platinæ historia Pontificia Pauli II. obitu terminatur. Eam Onuphrius Panuinius excipit. Dionysius Cartusianus Ruræmundæ decedit. 1471

Hoc ferè tempore *Philippus Cominæus* à Carolo Audace ad Ludouicum XI. Franciæ Regem transiit. Natus is erat prænobili apud Gallo-Flandros familia Clitana seu Cominæa, quæ Ioanne inter primos Velleris aurei Equites, à Phil. Bono an. 1430. creato, gloriatur. Et iam octauum in palatio Caroli annum Cominæus agebat; adeoque se in illius Principis familiaritatem insinuauerat, vt ex puero honorario consiliorum eius arcanorumque particeps factus, primarium in aula locum obtineret. Præter oris totiusque corporis dignitatem, vigebat in eo ingenium, prudentia & omnibus in rebus solertia quædam singularis. Res gestas omnium gentium ac præsertim Romanorum Gallicè redditas (neque enim Latinè sciebat) diligentissimè legerat, & memoria tenebat. Qua & in primis valuit: adeò vt, Iulij Cæsaris exemplo, quaternas sæpè amanuensibus litteras, de variis grauissimisque Reipublicæ negotiis, eodem tempore dictaret; tanta quidem facilitate, quasi vnum tantummodo tractaret argumentum. Quæ verò caussa animum eius transuersum egerit, atque in partes Ludouici Regis traxerit, nec ipse prodit, nec aliunde certò constat. Iacobus Marchantius lib. 2. in sua Flandriæ descriptione, hæc se à viro sene aulico accepisse narrat. Cùm Philippus Carolo adolescenti & 1472

nondum

Anni vulgares Christi.

nondum Duci ab obsequiis esset, adeò gratia valuit, vt ipso magis socio quam famulo vteretur. Cumque à venatione fessi domū rediissent, & Philippus Carolo ocreas dempsisset, is sui benignitate Principis abusus, idem sibi à Carolo officium inter iocandum præstari passus fuit. Carolus autem vt iocum ioco rependeret, postquam ocrea Philippum exuisset, extemplò eadem illa caput eius vehementer contudit. Id factum cùm inter aulæ ministros ac proceres sparsum fuisset, Philippus ludibrio passim est habitus. Indeque sensim Caroli odium in animum admisisse, ac demum ad illius hostem Ludouicū XI. transiisse creditur. Cuius quidē Regis, vt & Caroli VIII. filij nomine, ad summos Principes plurimas postea legationes obiit; consiliisque omnibus, quæ de Republica habebantur, non interfuit modò, sed & præfuit. Ludouico è viuis sublato (vt linori ac periculis exteri in aulis Principum maximè solent esse obnoxij) multùm exercitus fuit. Augescente demùm inuidia, res eò deducta est ab aduersariis, vt Loscæ, quod opidum & arx Biturigum est, quasi læsæ maiestatis reus, in vincula coniiceretur. Duriter admodum eo in carcere est habitus. Coniux intereà *Helena Chambesia* satagebat, vt Lutetiam Parisiorum duceretur. Quò cùm venisset, aliquantò pòst accersitur in Senatum. Cumque aduersarios haberet opibus & gratia admodum potentes, adeoque nullum inueniret patronum, caussam ipse suam in Senatu egit, & horas duas locutus, magna cum attentione omnium, ita defferuit, vt à iudicibus innocens dimitteretur. Annos ferè tres in custodia fuit. Insequente anno, filiam è coniuge sustulit Ioannam, quæ posteà Renato Aremorico, Pentebriæ Comiti, nuptui data: quo ex matrimonio multæ illustres in Gallia familię maternam originem ad Cominæum referunt. Annos ferè 64. natus obiit 1509. Argentoni Pictonum opido, quod vxoriæ dotis nomine possidebat; indeque Lutetiā Parisiorū delatus, apud Augustinianos, in sacello quod viuus exstruendū curarat, tumulo marmoreo conditur. Iustus Lipsius (cuius vnius instar omniū iudiciū esto) cum quouis eum veterū Historicorū conferre non dubitat: vt qui Polybij exemplo, vtilissima præcepta, & ciuilia paradigmata frequenter adhibeat. Principes itaq; hunc legant, suadet: quòd *dignus Alexandris sit omnibus hic Philippus.* Scripsit autem luculentam 34. annorū historiam: quâ Ludouici XI. & Caroli VIII Galliæ Regum, itemque Philippi Boni & Caroli Audacis, Belgicæ Principum, res gestas complexus est.

- Nicolaus de la Clite dominus de Renescure ob. 1404.
  - Ioannes dominus de Comines Eq. v. s. 1410.
    - Ioannes dom. de Comines duxit Ioannam de Touteville.
      - Ioanna de la Clite domina Cominij nupsit Ioanni domino de Halewin.
        - Georgius dom. de Halewin & Comines duxit Antoniam de S. Aldegonde.
          - Ioannes duxit Ioannam de Lanoy Vicecomitissam de Nicuport.
            - Ioanna domina de Halewin & Comines Vicecom. de Nicuport, vx. Philippi de Croy Ducis Arschotani.
              - Carolus Dux de Croy & Arschot sine lib.
              - Anna vx. Caroli Co. Arenberg.
              - Margarita.
  - Petrus Canonicus Insulensis.
  - Nicolaus dom. de Renescure.
    - Philippus de Comines, al. de la Clite, Historicus ob. 1509. duxit Helenam de Chambes.
      - Ioanna vxor Renati de Britannia Comitis de Ponthieure.
        - Ioannes de Britannia Dux de Estampes ob. sine lib.
        - Carolotta heres, vx. Francisci Lux.
          - Sebastianus de Luxembourg Vicecomes de Martignes.
            - Maria de Lux. vx. Emanuelis de Lotharingia Ducis de Mercœur.
              - Francisca vx. Cæsaris Ducis Vindocinensis.
  - Margarita.
  - Philippa.
  - Catharina.
  - Maria.

Stilo Romano annum à Kalendis Ianuariis ordiente, Carolus Audax an. 1473. die 3. Ianuarij Parlamentum Mechliniæ instituit: cuius statum ac formam in tabula à pictore eleganter expressam videre iuuat in atrio palatij Mechliniensis. Arnoldus Gelriæ Dux, quem filius Adolfus annis aliquot captiuum tenuerat, moritur. Nuntiis de eius obitu acceptis, Car. Audax Gelriæ ab Arnoldo emptæ possessionem adit; Adolfo Arnoldi filio Curtraci in custodia detento: *suprà pag.* 304. Arnoldo de Merode, eiusque fratribus Ioanni, Ricaldo & Guilielmo dignitatem Baronatus ab atauis acceptam Fredericus III. Imp. confirmat. Diploma in Donat. Belg. l. 1. c. 142. exstat; vbi & stemma familiæ Merodiæ reperies. Carolus Audax Brugis existens mense Februario Ioannē de Croy magna solemnitate ac pompa primū Chimaci in Hannonia Comitem creat. Ex nostris Principibus is primus supremum istud creandorum Comitum ius in vsum deduxit. *Donationes Belgicæ l.* 1. *c.* 140. vbi & stemma familiæ de Croy repræsentaui. Herenberga, ditionis Sutfaniensis opidum, à Frederico III. Imp. titulo Comitatus honoratur: *Not. eccles. Belgij c.* 109. 1473

Petrus a Timo Girlensis, Canonicus & Thesaurarius Bruxellensis, Historiæ Brabantinæ (quæ ms. apud Senatum Bruxellensem exstat) scriptor, moritur. 1474

Bartholomæus Platina Cremonensis Bibliothecæ Vaticanæ Custos à Sixto IV. Papa constituitur. 1475

Guilielmo Hugoneto, Burgundiæ Cancellario, Carolus Audax dono dat Middelburgum Flandriæ opidum, quod Albertus Pius 1617. Comitatus titulo nobilitauit. 1476

Carolus Audax dum Nanceium obsidet, à Renato Lotharingiæ Duce, Helueticis auxiliis instructo, 5. Ianuarij victus in acie cadit; relicta vnica filia *Maria*, quę Maximiliano Austrio posteà nupsit. Caroli morte audita, Ludouicus XI. Fr. Rex Ducatum Burgundiæ, Artesiam aliasque prouincias inuasit. Adolfus, Arnoldi Gelriæ Ducis filius, à Gandensibus custodia Curtracensi extractus, militiæque præfectus, prope Tornacum à Francis occiditur: *suprà pag.* 304. 1477

Maximilianus Imp. pridie Kal. Maij Equitum Velleris aurei comitia Brugis in S. Saluatoris templo celebrat. Ibi cùm ab Adolfo Cliuio Rauestenij toparcha torquē equestrem illius Ordinis accepisset, ipse deinde Guilielmum Egmondæ dominū, Wolfardum Borselum Grandi-pratensem Comitē Veriæque in Zelandia toparcham, Ioannem Lalainum Montiniaci, Iacobum Luxeburgium Fiennarum & Armenteriæ, Philippum Burgundum Beueræ in Wasia, dominos, Petrum Luxeburgium S. Pauli, Iacobum Sabaudum Rotundi-montis, Comites, & Bartholomæum Lichtenstenium sodalitio Equitum Velleris aurei adscripsit. Mahometes Turcorū Rex Croiam Epiri vrbem occupat, & Scodram in Macedonia Venetis eripit. Florentiæ in Medicæos fratres, quasi libertati publicæ insidiantes, impetu à ciuibus facto, Iulianus occiditur, Laurentius euadit. 1478

Ad Guinegatam in Morinis, Maximilianus I. Imp. mense Augusto cum Francis feliciter acie certat; cæsis aliquot hostium millibus: quorum plerique generis nobilitatē auratis calcaribus prodiderunt. Ex nostris inter alios Iacobus & Antonius Halewinij ceciderunt. Ioannes Fayus Betuniensis, Consiliarius Mechliniensis, librū Gallicè scribit; in quo multis rationibus aduersùs Francos docet, vtramque Burgundiam, Artesiam, aliasque prouincias ad Mariam Burgundam iure pertinere. Liber apud me & alios ms. exstat. 1479

1480 Poſt Rhodum fruſtrà obſeſſam, atque ingentem ibi cladem acceptam, Turci Hydruntum, Apuliæ vrbem maritimam, capiunt. Baiazetes Turcorum Imp. ad Innocentium VIII. Papam dono mittit Ferrum lanceæ, quo Chriſti latus apertum eſt. Ioannes Carondeletus in locum Guilielmi Hugoneti Burgundiæ Cancellarij, à Gandenſibus capite plexi, à Maximiliano eiuſq; coniuge Maria ſufficitur.

1481 Matthæi Palmerij Chronicon explicit. Franciſcus Phœbus Rex Nauarræ, Princeps Bearniæ & Comes Foxij, ſine liberis moritur, in Laſcarienſi vrbe ſepultus. Heredem ſcripſit Catharinam ſororē, quæ Ioanni Albreto marito ſuo regnū aliaſque ditiones in dotem attulit.

1482 Maria Burgunda Belgarum Princeps, Maximiliano I. Auſtrio nupta, equo inter venandum lapſa, Brugis poſt aliquot dies menſe Martio moritur, & in templo Deiparæ ibidem ſepelitur; relictis liberis duobus, *Philippo Auſtrio* quadrimo, & *Margarita* pòſt Belgarum Gubernatrice. Ioannes Trithemius, à vico natali diœceſis Treuerenſis ſic dictus, fit monachus in Spanheimenſi Benedictinorum cœnobio, primo lapide à Crucenaco Palatinatus Rhenani opido: vbi cella eius hodieque viſitur.

1483 Ludouicus XI. Fr. Rex Pleſſiaci in ſuburbano Turonenſi III. Kal. Septembris moritur, & Cleriaci in templo D. Virginis conditur. Filius eius *Carolus VIII.* annum 13. agens regnum ſuſcipit, ſub Annæ ſororis ſuæ tutela, quam Petrus Borbonius Bello-iocenſis duxerat. Iodocus de Lalain, in obſidione vrbis Vltraiectinæ glande ferrea traiectus, moritur, & Dainſæ in Flandria ſepelitur, in monaſterio virginum, quod pater eius Simon ædificari iuſſerat.

1484 Sixto IV. Papæ defuncto, Innocentius VIII. Genuenſis ſuccedit. Ciuile bellum inter prouincias ac ciuitates Belgicas excitatur; aliis pro Maximiliano Cæſare, aliis pro Philippo filio ſtantibus.

1485 Rudolphus Agricola Groninganus Heidelbergæ moritur. Elogiū eius vide in Elogiis noſtris Belgicis.

1468 Maximilianus Auſtrius, Frederici III. Imp. filius, ætatis 28. anno, Romanorū Rex Aquiſgrani 10. Aprilis coronatur. Ipſo coronationis die Carolum Croyum, Ioannis ſuprà an. 1472. memorati nepotem, creat Chimaci Principem. *Not. c.* 236. *& Don Belg. l.* 1. *c.* 140. Idem Maximilianus Bruxellæ exiſtens 12. Non. Ioannem renuntiat primum Egmondæ Comitem: *Not. c.* 236. Egmondanæ familiæ ſtemma in Donationibus Belgicis l. 1. c. 136. & ſuprà pag. 304. deſcripſimus.

- Maximilianus I. Imp. duxit Mariam Burgundiæ & Belgij Principem.
  - Philippus Pulcher d. Ioannā Hiſpaniæ heredem.
    - Carolus V. Imp. duxit Iſabellam F. Emanuelis Regis Luſitaniç.
      - Philippus II. Rex Hiſp.
        - Philippus III. Rex Hiſp.
          - Phil. IV. Rex Hiſp.
            - Balthaſar-Philippus.
          - Carolus.
          - Ferdinandus.
          - Anna.
          - Maria.
        - Iſabella.
        - Catharina.
      - Maria.
      - Ioanna.
    - Ferdinandus I. Imp.
      - Maximilianus II. Imp.
        - Rudolphus II. Imp.
        - Matthias Imp.
        - Maximilianus.
        - Albertus Belgarum Princeps.
        - Anna. Ioanna.
      - Carolus Archidux.
        - Ferdinandus II. Imp.
          - Ferd. Erneſtus Rex Hung.
          - Leopoldus-Guilielmus.
        - Leopoldus ob. 1632.
        - Margarita.
        - Conſtantia.
        - Maria.
      - Eliſabetha.
      - Catharina.
      - Ioanna.
    - Eleonora.
    - Catharina
    - Maria.
    - Iſabella.
  - Margarita.

Frede-

Fredericus III. Imp mense Iulio in Brabantiam venit, à filio suo Maximiliano Louanij, Bruxellæ, Mechliniæ, Antuerpiæ & alibi honorificè exceptus ac cultus. Tribus ferè mensibus in Belgio exactis, ad suos in Germaniam rediit.

Iacobus Sabaudus, Rotundi montis Comes, Ludouici Sabaudiæ Ducis filius, Velleris aurei Eques, in Francia moritur. 1487

Franciscus Britanniæ minoris Dux, prælio cum Caroli VIII. Fr. Regis ducibus commisso, vincitur & capitur; post triennalem demum custodiam dimissus. Huius defuncti filiam *Annam*, Maximiliano Rom. Regi pactam, Carolus VIII. Fr. Rex sibi iunxit; repudiata *Margarita* Maximiliani filia, quam sibi desponderat. Bellum ob id inferente Maximiliano, pax denique facta est, Artesiâ Maximiliano à Francis restitutâ. 1488

Paulus Æmilius Veronensis, Canonicus basilicæ cathedralis Parisiensis, huc vsque Francorum Historiam deduxit. Audomaropolis eripitur Francis. 1489

Fasciculus temporum hoc anno terminatur: cuius auctor fuit Wernerus Roleuincus Westfalus, Cartusianus. Appendices alius vsque ad annum 1518 adiecit. 1490

S. Ignatius Loiola, Societatis Iesu auctor & princeps, nobili loco in Cantabria nascitur. 1491

Innocentio VIII. Pontifici defuncto *Alexander VI.* Borgia sufficitur. Fredericus Egmondanus, Ioannis Comitis I. Egmondani frater, à Maximiliano I. Imp. creatur primus Buræ Comes. *Donat. Belg. lib. 1 cap. 36. & suprà pag. 304.* 1492

Duces, Principes, Marchiones, & Comites feudatarij in Belgio.

Dignitatum nomina ac munia miro modo surgere, procedere & variari solent. Apud Romanos & Germanos olim dicebantur Comites, qui Principem suum sequebantur, & ad latus eius versabantur; vel qui Legatos Principis, Magistratus & Iudices prouinciarum sectabantur, eisque assidebant: vt Papinianus auctor est non vno loco. Ex horum ordine cùm plerumque sumerentur ij qui ad prouincias regendas mittebantur, (vnde Missos Franci vocabant) factum est, vt Rectores illi deinceps Comites nominarentur; & Comites essent non iam Principis, à quo aberant, sed prouinciæ, quam ipsi cum dignitate Comitiua gubernarent. Sic Comitem Africæ Tingitanæ, Comitem littoris Saxonici, Comitem Britanniæ, Italiæ, Argentoratensem in Notitia Imperij, sub Honorio & Arcadio, legimus. Apud Francos sanè, *Comites* erant Iudices ordinarij, qui ius per pagos dicebant: qui & *Graphiones* sunt nuncupati: quæ vox apud Germanos superiores & inferiores (*Graffen* & *Grauen*) permansit. Crescente tandem ambitione, Comites honorarij (vt & Duces, Principes ac Marchiones) sunt creati, qui neque Principi adessent, neque regionem, districtum, aut Comitatum regendum haberent; sed aut meritis suis aut Principis gratia eam dignitatem, titulo tenus, obtinerent.

Tales hodie in prouinciis Belgicis sunt Dvces de Arschot & Havrech; Principes de Barbanzon, Chimay, Espinoy, Gaure, Ligne & Robecque; Marchiones de Aiseaux, Berges in Brabantia, Dainse, Lede, Lisbourg, Morbeque, Renty, Roubaix, Trasignies, Trelon, Vere & Westerlo; Comites de S. Aldegonde, Anappes, Anholt, Beaurepair,

Bailleul, Beaumont, Berges aliàs Herenberge in districtu Sutfaniensi, Barlaimont, Bossu, Bruay, Buren, Buquoy, Cantecroy, Coupigny, Croix, Culenbourg, Egmont, Esterres, Estré, Falais, Fauquenberge, Fonteyne, Fresin, Gamerage, Giblou, Gomiecourt, Gomignies, Grimberges, Grousbeque, Hennin, Herlies, Hochstrate, Houtkerke, Isenghien, Lalain, Lerdam, Marles, Mastain, Meghem, Middelburg in Flandria, la Motterie, Mouscron, Noyelle, Oelem, S. Pol, Reux, Salme, Seneghem, Solre, Thiant, Tilly, Vertain, Vianden, Wacke, Walhain, Willerual, Watoüe & Wiltz.

Præter nostratia ista feuda titulis illustria, proceres Belgæ alias alibi ditiones ac dignitates possident; vt Principatum de Orange, Ducatus de Croy & Bournonville in regno Galliæ, Comitatus de Nassou, Arenberge, Meurs & Renneburg in Germania, de Beaurieu, Gronsfelt, Here, Pere, Reckem & Warfusé in agro Leodicensi, de Bausigny in Francia, & de Fontenoy in Lotharingia. Item apud Francos duo feuda Belgica, *Halevvin* & *Crequy*, gaudent hodie titulo Ducali. Est & inter Franciæ proceres, qui Comes de *Ougnies* dicitur.

Fredericus III. Imp. Iacobum Hornæ an. 1450. & Osnaldū 1473. Herenbergæ Comitem creauit. Ex nostris Principibus primus Carolus Audax supremum istud creandorum Comitum ius in vsum deduxit; vtpote qui an. 1473. mense Februario, Brugis existens, Ioannem de Croy magna solennitate ac pompa primum Chimaci in Hannonia Comitem renuntiauit. Caroli gener Maximilianus I. Imp. an. 1486. Chimacensem Principatum, Egmondanum 1486. & Buranum 1492. Comitatus instituit. Maximiliani ex Philippo Pulchro nepos Carolus V. Imp. 1531. Arschoti Ducatum, Spineti 1541. & Gaueræ 1553. Principatus; Bergizomensem in Brabantia 1533. Rentiacensem in Artesia 1533. & Veriensem in Zelandia Marchionatus; itemque Comitatus de Hochstrate 1518. Beaumont 1519. Lalain 1522. Reux 1530. Walhain 1532. Ligne 1544. Bossu 1555. & Culenburg 1555. constituit. Caroli filius Philippus II. Rex Catholicus Marchionatus dè Hanrech an. 1576. & de Roubaix 1579. Comitatus de Cantecroy 1570. Barlaimont 1574. Herlies, Buquoy, Hennin 1579. Isenghien 1582. & Solre 1590. condidit. Albertus Belgarum Princeps, Philippi II. gener, Principatus de Ligne 1602. & Barbanzon 1614. Marchionatum de Trasignies 1614. Comitatus de S. Aldegonde & Fresin 1602. Anappes & Bruay 1605. Esterres 1611. Willerual 1612. Vertain 1614. Mourbeque 1614. Bailleul 1614. Falais 1614. Gomignies 1614. Noyelle 1614. Croix 1617. Middelburg in Flandria 1617. Marles 1621. erexit. Philippus IV. Hispaniarum Indiarumque Rex Ducatum de Haurech 1627. Principatum de Robecque 1630. Marchionatus de Dainse 1625. Aiseaux 1625. Trelon 1626. Westerlo 1626. Lisbourg in Artesia 1629. & de Lede in agro Alostano 1633. Comitatus de Beaurepair 1622. Estré prope Duacum 1623. Gamerage in Hannonia 1623. Coupigny in agro Insulensi 1624. Grimberges 1625. Mastain in Hannonia 1626. Thiant 1627. Wacke 1627. de la Motterie 1628. Watoüe in Flandria 1629. Wiltz in agro Luxeburgensi 1630. & Gomiecourt in Artesia 1634. instituit.

Sic & Ferdinandus II. Imp. Comitatus Rechem prope Traiectum Mosæ 1620. de Tilly 1622. de Here prope Trudonopolim 1623. de Grousfelt prope Traiectum Mosæ, de Grousbeke in Gelria,

de

de Pere in Campania Leodicensi, & alios in vicinia nostra constituit.

Fredericus III. Imp. Viennæ moritur, in templo S. Stephani ibidem magnifico tumulo conditus: filius eius MAXIMILIANVS succedit. 1493

Carolus VIII. Fr. Rex, magnis copiis in Italiam transgressus, regnum Neapolitanum occupat. Paulus Iouius & Franciscus Guicciardinus ab hoc anno historias suas ordiuntur. De Italica ista expeditione & Cominæus legi poterit. Tria litterarum lumina exstinguuntur, Hermolaus Barbarus, Ioannes Picus Mirandulæ Comes, & Angelus Politianus. 1494

Eberhardus ex Comite primus Dux Witēbergensis à Maximiliano Imp. creatur. Idem Ierosolymis reuersus, Academiam Tubingensem (Capnione & Nauclero suadentibus) an. 1474. aut 1477. instituit, & à Philippo Pulchro, Maximiliani Imp. filio, an 1491. Eques velleris aurei creatus fuit. 1495

Maximilianus à patre Frederico III. Imp. in Germaniam vocatus, mense Maio Coloniam Agrippinā peruenit. Inde in prouinciam Ferrettanam profectus, ibidem inauguratur, vt & in aliis cognati sui Sigismundi Austriaci ditionibus, patri iam anteà concessis. Ioanna Aragonia, Ferdinandi & Elisabethæ Hispaniæ Regum filia, Philippo Pulchro Maximiliani F. desponsata, mense Septembri cum ingenti classe ex Hispania in Zelandiam appellit. Nuptiæ proximo mense Octobri Liræ celebrantur. 1496

Carolus Croyus, Chimaci Princeps, ducit Ludouicam, aliis Carolottam Albretam, Ioannis Burgundi Comitis Niuernensis viduam; quæ opidum Auesnense aliaque prædia ipsi in dotem attulit. 1497

Carolo VIII. Franciæ Rege, apud Ambosiam ad Ligerim VII. Idus Aprilis apoplexia sine liberis exstincto, *Ludouicus* XII. ex lege succedit, Caroli F. Ludouici N. tunc Aurelianensium Dux. Is Annam Britanniæ minoris Ducissam, Caroli VIII. viduam, sibi iunxit, diuortio cum Ioanna Ludouici XI. filia priùs facto, quam inuito sibi à patre inductam querebatur. Ioanna Biturigas concedens, magna sanctitatis fama vixit, & ordinem monialium Annuntiatarum, apud Belgas & Celtas celebrem instituit, & an. 1505. piissimè in Domino obdormiuit. Albertus Saxo, Ernesti Saxoniæ Electoris frater, titulum perpetui atque hereditarij Frisiæ vtriusque Gubernatoris à Maximiliano Imp. obtinet. 1498

Roberti Gaguini Duacensis Historia Francorum desinit, quam Hubertus Velleius Aquensis excipit. 1499

Carolus V. Imp. Gandaui nascitur ipso die bissextili, qui fuit 25. Martij. Ludouicus XII. Fr. Rex, capto Ludouico Sfortia, Mediolanum occupat, quod annis 13. tenuit. Ioannis Naucleri, Præpositi Tubingensis, Chronicon desinit: quod Laurentius Surius vsque ad an. 1564. continuauit. Albertus Saxo, Frisiæ Gubernator hereditarius, moritur, & Emdæ sepelitur: succedit filius eius natu maximus Georgius. 1500

Ordinem B. Mariæ, qui vulgò Annuntiatarum virginum dicitur, à Ioanna, Ludouici XI. Fr. Regis filia, institutum Alexander VI. Papa confirmat. Philippus Pulcher Belgarum Princeps, cum Ioanna Aragonia vxore sua in Hispaniam per Galliam cogitans, die 4. Nouemb. Bruxella discedit versus Montes Hannoniæ. 1501

Hoc anno ineunte Phil. Pulcher, eiusque vxor Garumnam fl. traii- 1502

 ciunt:

ciunt: mense Maio Toletum intrant, ibidemque à Ferdinando & Elisabetha, Ioannæ parentibus, humanissimè excipiuntur. Anno proximè sequenti, Philippus per Galliam Narbonensem ac Lugdunensem, perque Heluetios & Burgundiam in Belgium redit, & 9. Nou. Mechliniam (vbi eius liberi educabantur) intrauit. Totum hoc iter Antonius de Lalain, pòst Comes Hochstratanus, Gallico sermone descripsit: *suprà pag.* 381.

1503 Francis pulsis, Atrebatium vrbs Maximiliano Rom. Regi redditur; insigni stratagemate Ioannis Marij, cui canities Gallica voce *Grisardi* cognomen fecerat. Pax demum inter Maximilianum & Carolum Fr. Regem 23. Maij Siluanecti concluditur: Burgundiæ & Artesiæ Comitatus Maximiliano restituuntur. Brugis, ob rebellionem contra Maximilianum paulatim exarescentibus, Lusitani, Scaldis fl. amplitudine ac commoditate allecti, atomata mercesque alias Indicas hoc anno primùm Antuerpiam aduexerunt, & cum Senatu vrbis transegerunt. Secuti posteà Germani, Florentini, Genuenses, Lucenses & aliarum nationum mercatores; dotium vxoriarum prærogatiuis inuitati, quibus feminæ, vbi maritis res mercatoria malè cesserit, creditoribus Antuerpiæ anteferuntur, dotemque recuperant. Alexandro VI. defuncto *Pius III.* Senensis Piccolominius succedit. Quo post dies 26. mortuo, sufficitur *Iulius II.* Roboreus Sauonensis. Iacobus Philippus Bergomas, ord. Eremitarum S. Augustini, ad hunc vsque annum Chronicon suum perduxit.

1504 Philippus Austrius ex Hispania redux mense Ianuario Senatum sanctiorem (vulgò *Grand Conseil*) Mechliniæ instituit; primo Præside Ioanne Pieters constituto: cui Viri amplissimi, Iudocus Lauwereys, Nicolaus Euerardi Middelburgius, Lambertus Briardus, Euerardus Nicolai, Ioannes Bergins, Ioannes vander Burch, Igramus van Achelen, Iacobus Liebart, Remundus de France, & N. Colez, ex ordine successerunt. Ioannes Standoncus Mechliniensis, Doctor Theologus Sorbonicus & Canonicus Parisiensis, collegij Standonici apud Louanienses fundator, moritur Lutetiæ: cuius tumulum ibi vidimus in sacello gymnasij Montis-acuti. M. Antonij Sabellici Historia & Alberti Crantzij Chronicon hîc ferè desinunt.

1505 Ioannes Hornanus Ep. Leodicensis moritur. Huic anno proximè sequenti successit Erardus Marcanus, Roberti Sedanensis toparchæ filius, qui amplissimum Leodici palatium à fundamentis excitauit, deque vniuersa prouincia Leodicensi optimè est meritus.

1506 Philippus Pulcher, cum vxore sua Ioanna, per Oceanum in Hispaniam cogitans, IV. Idus Ian. Middelburgo soluit. Tempestate in Angliam eiectus, tribus ibi mensibus, ab Henrico VII. Rege honorificè exceptus, substitit; indeque sub finem Aprilis soluens, paucos intra dies in Gallæciam appulit. Exinde in morbum incidens, ætatis 28. anno, VII. Kal. Oct. Burgis in Castella decessit, relicta vxore Ioanna grauida. Conditus iacet apud Cartusianos haut procul ab vrbe Burgensi. Liberos genuit *Carolum* & *Ferdinandum* Romanos ex ordine Imperatores, *Eleonoram* Emanueli Lusitaniæ, *Isabellam* Christierno II. Daniæ, *Mariam* Ludouico Hungariæ, & *Catharinam* Ioanni III. Lusitaniæ, Regibus posteà nuptas.

1507 S. Franciscus Paulanus Calaber, ordinis Minimorum institutor, Plessiaci apud Turones in Domino obdormit. M. Antonius Coccius Sabellicus Historicus anno ætatis 70. Venetiis moritur.

Anno

Anno 1508. ineunte Belgæ in Austriam ad Maximilianum Imp. mittunt Guilielmũ Croyum Arschoti Ceraiæque dominum & Ioannem Hauthemiũ Brabantiæ Cancellarium, rogatũ legatos, vt dignaretur in Belgium venire, nepotisque sui Caroli nomine prouincias istas regere. Cui petitioni acquiescens Cæsar, mox in iter se versus Belgium dedit. Vbi rebus omnibus ritè constitutis, iterùm in Germaniam rediit, prouinciarum Belgicarum curâ *Margaritæ* filiæ suæ commissâ. Eodem tempore *Guilielmus Croyus* Carolo formator morum, & *Hadrianus Florentius* Vltraiectinus (tunc Doctor Theologus Louanij, pòst Sextus illo nomine Pontifex Romanus) pietatis ac doctrinæ magister datus est. Sed & penes Margaritam Consiliarij aliquot primariæ notæ sunt collocati, quibus Gerardus de Plaine toparcha Rupensis præerat. Atque hæc origo fuit Senatus seu Concilij sanctioris, Bruxellæ residentis, quod vulgò *Priuatum* seu *Secretum* vocant. Gerardo Viri longè amplissimi Claudius Carondeletus Solræ ad Sabim dominus, Ioannes Caulier, Ioannes Carondeletus Archiepiscopus Panormitanus, Petrus Tayspil, Ludouicus Schore, Viglius Zuichemus, Carolus Tisnacus, Arnoldus Sasbout, Guilielmus Pamelius, Adrianus vander-Burch, Ioannes Richardotus, Engelbertus Masius & Petrus Roose, cum titulo Præsidis, ex ordine successerunt. Fœdus inter Iulium II. Papam, Maximilianum Cæsarem, Ferdinandum Aragoniæ & Ludouicum XII. Galliæ Reges, mense Decembri, contra Venetos Cameraci sancitur, iisque bellum anno sequenti est illatum. 1508

Veneti acie à Ludouico Fr. Rege ad Geradadam superati, quidquid in continente babebant propemodum amittunt. Sed Iulius Papa, reconciliatis sibi an. 1530. Venetis, posteà in Francos arma conuertit. Philippus Cominæus Historicus moritur: *suprà pag.* 384. Henricus VII. Angliæ Rex moritur, eiusque filius Henricus VIII. succedit. 1509

Philippus Beroaldus Bononiensis & Ambrosius Calepinus (à natali opido agri Bergomensis sic dictus) Eremita Augustinianus, moriuntur. Goam Indiæ orientalis metropolim Lusitani occupant, & anno sequenti Malacam. Maximilianus Imp. Iacobum de Groy Episcopum Cameracensem creat Ducem Cameracensem. *Not. c.* 235. 1510

Carolus Gelriæ Dux Brabantiam hostiliter depopulatur, Hattemum, Harderuicum, Bommeliam, Tilam, aliaque opida occupat. 1511

Concilium Lateranense V. incohatur: quod anno 1517. demum est absolutum. Gasto Foxius, qui Francicis in Italia armis præerat, cum Venetorum, Hispanorum & Iulij Papæ copiis ad Rauennam 11. Aprilis, die Paschatis, congreditur, parraque victoria, dum temerè in hostes inuehitur, occumbit. Post prælium Rauennense Franci, à confœderatis deserti, paulatim ex vniuersa Italia sunt pulsi. Ferdinandus Hisp. Rex Nauarræ regnum occupat; Ioanne Albreto Rege in Bearniam fugiente. 1512

Iulius II. Papa moritur: succedit Leo X. Florentinus, Laurentij Medicæi filius. Henricus VIII. Angliæ Rex in Galliam per Caletum transgressus, Taruanam & Tornacum Francis eripit, castrumque Tornaci ad Scaldim excitat, quod hodieque perstat. 1513

Christiernus II. Daniæ & Norwegiæ Rex Ioanni patri succedit. Augusto mense, inter Francum & Anglum pace sancita, Taruanam & Tornacum Francus ab Anglo recepit, eidemque quadringenta aureorum 1514

reorum millia pro sumptibus in arcis Tornacensis constructione factis, & bellico commeatu numerauit.
1515 Ludouicus XII. Fr. Rex Kalendis Ianuariis ineuntis anni moritur: succedit *Franciscus* Valesiorum Dux & Ingolismensium Comes, illius gener. Claudiam enim, ipsius & Annæ Aremoricæ filiam, post matris obitum, duxerat. Pater huic erat Carolus, Ioannis Ingolismensis sanctitatis opinione clari filius: cuius pater Ludouicus Aurelicnsium Dux fuit, à sicario Lutetiæ interfectus. Franciscus initio regni ad Mediolanensem expeditionem conuersus, Heluetios, qui se ipsi opposuerant, hoc ipso anno mense Septembri ad Marinianum vincit. Ex qua victoria Mediolanensis Ducatus deditio secuta est. Georgius Saxo Frisiam Carolo Belgarum Principi cedit. Carolus eò mittit Florentium Egmondanum Buræ Comitem; cui Saxo mox Leouardiam, Franequeram, Harlingam aliaque opida tradit. Maria, Caroli soror, desponsatur Ludouico Hungariæ Bohemiæque Regi. Elisabetha, altera Caroli soror, Christierno II. Daniæ Noruegiæque Regi nubit.
1516 Franciscus I. Fr. Rex, cum Leone X. Papa Bononiæ colloquio habito, de Pragmatica sanctione abroganda, & Concordato, vt vocant, recipiendo tractat. Ferdinando Hisp. Regi auo suo 22. Ianuarij mortuo succedit CAROLVS Austrius, qui pòst Imperator eo nomine Quintus fuit. Selimus Turcorum Rex Ierosolymam cum reliqua Iudæa ac Syria (cæso Campsone Ægypti Sultano) occupat.
1517 Hic annus Germaniæ totique Ecclesiæ funestus fuit, pestilentis hæresis exortu; cuius auctor Martinus Lutherus, Islebij in Saxonia 1483. natus, contra Indulgentias an. 1517. declamare cœpit. Ex quo igniculo paulatim incendium exarsit, quo vniuersa ferè Europa conflagrauit. Selimus Alcairum 23. Ian. expugnat, & strangulato Tomumbeio Ægypti Sultano, Campsonis successore, totam Ægyptum subegit. Hic fuit finis regni Mamalucorum in Ægypto; quod annis 300. eas tenuisse scribit Leonclauius. Carolus Belgarum Princeps mense Augusto ex Zelandia in Hispaniam traiicit.
1518 Turri Antuerpiensi Marianæ (quæ ceteras omnes, quotquot in orbe spectantur, elegantia superat) tunc primùm perfectæ crux imponitur: cordaque à summitate crucis ad terram dimissa, compertum est eam in altitudinem quadringentorum ac decem pedum & penè dimidiati ascendere. Iacobus Philippus Forestus Bergomas, auctor Supplementi chronicorum, in patria moritur. Carolus Vallisoleti apud Castellanos Rex inauguratur & coronatur. Iunio mense Ferdinandus, Caroli frater, à Carolo Croyo Chimaci Principe ex Hispania in Belgium deducitur. Ex mandato Caroli fratris sui in Hispania agentis, Ferdinandus Bruxellæ in templo S. Gudilæ, solemni pompa, Antonium de Lalain, Equitem Velleris aurei, pronuntiat primum Hochstrati in Campania Brabantina Comitem *suprà pag.* 381.
1519 In Maximiliani mense Ianuario defuncti locum nepos eius CAROLVS V. à Septemuiris Francofurti congregatis 28. Iunij sufficitur. Barcinone in Hispania, anno 1519. stilo nouo, idem Carolus comitia Equitum Velleris aurei celebrat; Guilielmum Croyum Ceruiæ dominum creat Arschoti Marchionem, & Iacobum Luxeburgium renuntiat Comitem Ganeræ: vt ex Actis eorumdem comitiorum didici.

Carolus

Carolus Hadrianum Florentium, Cardinalem & Episcopum Dertosanum, vniuersæ Hispaniæ præficit, & sub finem mensis Aprilis ex Gallæcia in Angliam, & inde in Zelandiam traiicit. Idem Carolus Aquisgrani 23. Octob. Imperator coronatur. 1520

Carolus V. Imp. anno ineunte comitia Wormatiæ celebrat. In hoc conuentu Guilielmus de Croy Cardinalis & Archiepiscopus Toletanus, & patruus eius Guilielmus Ceruiæ in Hannonia dominus, primusque Arschoti in Brabantia Marchio, vterque summæ apud Cæsarem auctoritatis, moriuntur. Mausoleum vtriusque Heuerleæ, haut procul à muris vrbis Louaniensis, spectatur in cœnobio monachorum Cælestinorum, quod ære ipsius Guilielmi Marchionis à fundamentis exstructum fuit. 1521

Stemma familiæ de Croy.

 Guiliel-

Anni vulgares Christi.

I. Gvilielmvs de Croy, Iacobi filius, dominus de Croy & Araines, duxit *Isabellam*, filiam heredem Andreæ domini de Renty & Senegem in Artesia; ea conditione vt insignia gentilitia familiæ de Renty suis adiungeret. II. Ioannes Guilielmi filius, dominus de Croy, Renty, Senegem & Araines, Caroli VI. Francorum Regis Oeconomus, Philippi Audacis & Ioannis Intrepidi Burgundiæ Ducum Cubicularius, 1415. cum filio suo primogenito Arcembaldo in prælio Azincuriano seu Riuouillano periit, Audomaropoli in monasterio S. Bertini conditus. Superstites reliquit filios, *Antonium* cognomento Magnum Comitem Portiani, & *Ioannem* primum Chimaci Comitem. III. Antonivs dictum Comitatum Portiani (*Porcean*) 1439. à Duce Aurelianensi, & Heverleam prope Louanium 1446. à Nicolao Rolino Burgundiæ Cancellario emit. Idem *Beaumont*, *Chievre*, *Reux*, Hannoniæ opida, itemque *Montcornet* in Tirascia sibi acquisiuit: vt Scoberius tradit. Ioannes tamen Molinetus in ms. Historia sui temporis, narrat anno demùm 1478. Anesnas, Bellummontem, Landrelinm & Vicecomitatum Lemouicensem familiæ Croyæ accessisse, per connubium Albretæ sororis Regis Nauarræ. Obiit autem Antonius 1475. in sacello arcis Portianæ conditus, cum coniuge sua *Margarita* Lotharinga, Antonij Comitis Vandemontani filia, Arschoti domina: ex qua sustulit *Philippum* Portiani Comitem, & *Ioannem* Reuxij dominum. IV. Philippvs ex Iacoba Luxeburgia genuit *Philippum*, Philippus *Henricum* Philippi Ducis I. Arschotani & Guilielmi Cardinalis patrem, *Antonium* Ep. Taruanensem, & *Guilielmum* Ceruiæ dominum, Heverleensis monasterij fundatorem, & alios liberos.

Ioannes Antonij Magni frater, an. 1430. à Philippo Bono Burg. Duce Eques Velleris aurei, & 1473. Chimaci Comes I. à Carolo Audace creatus, ex Maria Lalaina, domina de Quievrain, *Philippum*, Philippus *Carolum* primum Chimaci Principem 1486. designatum, & *Antonium* dominum fani S. Pauli (vulgò *Sempy*) procreauit. Caroli Principis Chimacensis filia heres *Anna* nupsit Philippo Duci I. Arschotano. Reliquum stemma familiæ de Croy apud Heuterum in Genealogiis, & apud Ioannem Scoberium (qui peculiarem de ea libellum Gallicè conscripsit) Lector istarum rerum curiosus reperiet.

Februario mense Ferdinandus, Caroli V. Imp. frater, Annam Ludouici Hungariæ Bohemiæque Regis sororem vnicam; Ludouicus verò Mariam Caroli ac Ferdinandi sororem, ducunt vxores. Tornacum à nostris obsessum, Francis eripitur, die festo S. Andreæ Burgundiæ patroni. Christophorus Columbus Genuensis, Ferdinandi Regis Catholici auspiciis, anno 1462. primus in Occidentem nauigare cœpit, variasque insulas anteà ignotas repperit, quibus Hispaniolæ, Ferdinandinæ & alia id genus nomina imposuit. Hunc Vascus Nonnius anno 1502. Martinus Ferdinandus 1509. Ioannes Valboa anno 1513. aliique deinceps sunt secuti. Ferdinandus Cortesius Mexicum, vrbem Venetiarum in Orbe nouo æmulam, 13. Augusti 1521. expugnauit. Anno eodem exeunte, Leo X. moritur: in eius locum Hadrianvs VI. Vltraiectinus (qui tum Hispaniam pro Carolo V. administrabat) die 9. Ianuarij subsequentis, Cardinalium suffragiis sufficitur.

Carolus

Carolus V. iter in Hispaniam parans, Belgas *Margaritæ* amitæ suæ regendos committit: in Germania autem fratrem suum *Ferdinandum* constituit legatum. Naui conscensâ Caleti, inde in Angliam transmittit, ac demum in portum S.Andreæ apud Astures 16. Iulij appellit. Carolus Lalaini dominus, Eques Velleris aurei, à Carolo V. Imp. creatur primus Lalaini Comes: *suprà pag.* 381. Rhodum insulam Solimannus Turcorum Rex, post sex mensium obsidionem vrbe capta, 22. Dec. occupat. 1522

Carolus Borbonius Comes stabuli, Francisco Fr. Regi offensus, ad Carolum V. deficit. Ioannes Wassenarius, cùm Frisiam occidentalem vniuersam Carolo V. Imp. subegisset, Leouardiæ ex vulnere moritur. Eius filia heres Maria nupsit Iacobo Comiti I. de Ligne. Hadrianus VI. Papa 13. Dec. moritur: succedit Clemens VII. Iuliani Medicæi filius. Prosper Columna, Cæsarianarum in Italia copiarum ductor peritissimus, sub finem anni moritur: cui in imperio Carolus Lanoius Belga, Prorex Neapolitanus, Ferdinandus Daualus Piscariæ & Vastij Marchio, & Carolus Borbonius suffecti fuerunt. 1523

Theatinorum clericorum Congregatio à Ioanne Petro Carafa, tunc Episcopo Theatino (qui post Paulus IV. Pontifex fuit) instituta, à Clemente VII. confirmatur. Franciscus I. Fr. Rex Alpes transgressus, Mediolanum capit. Philippus Burgundus, Ph. Boni Burg. Ducis filius naturalis, Ep. Vltraiectinus, moritur: Henricus Bauarus, Palatini ad Rhenum Comitis filius, sufficitur. 1524

Franciscus Fr. Rex cùm Papiam obsideret, à Lanoio, Borbonio, Daualo, & Antonio Leiua, Cæsarianis ducibus, prælio 24. Febr. vincitur & capitur. Qui quidem cùm à turba militari irruente spoliaretur, vitæ suæ consulens, Lanoio se patefecit: à quo humanissimè salutatus, atque in Cæsaris potestatem est receptus. Hîc monere liceat, cùm non nisi duo Galliæ Reges ab hostibus Christianis prælio capti memorentur, *Ioannes* nimirū 1356. in Pictauiensi (*sup. pag.* 362.) & *Franciscus* in Papiensi prælio, æternâ Flandrorum gloriâ contigisse, vt in prælio capti militumque manibus sint extorti, hic à Carolo Lanoio Gallo-Flandro, ille à Dionysio Mourbecano, Germano-Flandro. Atrocissima rusticorum Anabaptistarum seditio, auctore *Thoma Munzero* in Sueuia primùm excitata, per vniuersam Germaniam debacchatur. Capto demùm Munzero & securi percusso, oppressa est fanaticorum hominum execrabilis coniuratio. Tradunt autem centum quinquaginta ferè rusticorum millia isto bello periisse. Albertus Brandeburgius, ordinis Equitum Teutonicorum Magister, ad Lutheri hæresim deficit; ex ordinis Magistro Dux Prussiæ (quæ prouincia erat Equitū Teutonicorum) à Sigismundo Poloniæ Rege nuncupatus, & Dorotheâ, Frederici Daniæ Regis filiâ, turpiter ductâ. 1525

Franciscus Pizarrus *Peruam* inuenit, & sexto pòst anno, *Atabalipa* eius prouinciæ Rege capto occisoque, vniuersam Caroli V. Cæsaris subegit imperio; omnium, quæ repertæ sunt, venis auri & argenti beatissimam gentem; adeò vt domesticum omne instrumentum, ollæ & lebetes ex auro atque argento constarent. Prædam, quàm credi possit, maiorem Pizarrus cum Almagro præcipuo eius expeditionis socio non optima fide diuisit. Vnde irarum caussæ, & cædes mutuæ. Singulis tamen gregariis militibus ex ea præda supra nouem aureorum millia obuenerunt: quanta spolia satis constat numquam ab vlla memoria, vllâve gente relata fuisse. Ij milites

 trecenti

trecenti circiter supra centum millia indigenas, commisso prælio, vicerunt; gentem inermem & imbellem, vtpote sudes tantùm & sagittas ferentem, nullo præfixas ferro. Ex copia pòst insolentia est nata, superbiaque opulentiæ comes. Ferdinandus Francisci frater Almagrum palàm hostilia molientem vi adactâ peremit. Almagri ex impari Indicaque matre filius *Diegus*, in Francisci Pizarri ædes dato impetu, eius sanguine perempti patris cædem vindicauit. Hunc alter Francisci frater *Consaluus*, adiutore Vaccacastrio, regio deinde Prætore, interfecit: & successu copiisque elatus posteà à Cæsare palàm defecit. Verùm suis & alienis opibus prævalidum hominem, tam procul ab Hispania, vi opprimere difficile erat. Ad artes conuerso ingenio, *Petrus Gasca* sacerdos, ad eos motus pacandos à Carolo V. missus, in toga vicit rebelles, easque regiones ac motus pacauit. Reuersus in Hispaniam, Palentino primùm, deinde Seguntino Episcopatu donatus, ad vltimam processit ætatem, magna integritatis fama.

1526 Carolus V. Imp. ducit Isabellam Emanuelis Lusitaniæ Regis filiam, nuptiis 10. Ian. Hispali celebratis. Hoc anno aut præcedenti Guilielmus Heda Alfenus, Vltraiecti ad S. Ioannem Decanus & Canonicus Antuerpiensis, historiæ Episcoporum Vltraiectinorum Comitumque Hollandiæ scriptor, obiit Antuerpiæ. Franciscus Fr. Rex mense Martio liber ex custodia Hispaniensi dimittitur; filiis duobus Cæsari datis obsidibus. Solimannus Turcicus Imp. Pannoniam ingressus, varia loca expugnat, & Ludouicum Hungariæ Bohemiæque Regem vincit. Is equo per paludes admisso fugiens, in cœnosa voragine implicatus, 29. Aug. interiit. Huius in locum *Ferdinandus* Caroli V. frater, qui Annam Ludouici vnicam sororem duxerat, succedit.

1527 Vrbs Roma à Caroli V. Imp. exercitu, duce Carolo Borbonio, 6. Maij capitur & diripitur. Borbonius glande plumbea traiectus, paulò pòst obiit. Albertus Durerus, nobilis pictor & chalcographus, Noribergæ ætatis 56. anno moritur.

1528 Henricus Bauarus Episcopus Vltraiectinus, cùm à Caroli Gelriæ Ducis, sibi suisque semper infesti, iniuriis Vltraiectinam & Transisalanam prouincias tueri non posset, Carolo V. Imp. mense Octobri certis conditionibus eas cessit. Antonius Lalainus Hochstrati Comes, ad seditiosos in officio continendos, nomine Cæsaris mox arcem Vltraiecti excitandam curauit.

1529 Melita insula à Carolo V. Imp. traditur incolenda Equitibus Rhodo pulsis. Conuentus Spiræ de rebus Religionis & bello contra Turcos instituendo habetur. In quo conuentu primùm nata est Protestantium appellatio: quo nomine designantur ij qui ab Ecclesia Romana desciuerunt; eò quòd ab ipsis in conuentu isto Spirensi exhibita sit Protestatio, vt vocant, super negotio Religionis. Carolus Cæsar, post septennium in Hispania exactum, Barcinone soluens, 12. Augusti Genuam appellit.

Septembri mense, nouum pestilentis morbi genus, quod *Sudorem Anglicum* nuncupabant, Germaniam & Belgium grauiter afflixit. Antuerpiæ tridui spatio 400. aut 500. homines exstinctos, Erasmus in epistolis testatur. Itaque cùm solemnem supplicationem Clerus, Senatus ac populus Antuerpiensis, ipso die S. Michaëlis, placando Deo, instituisset, subitò malum serpere desiit. In cuius beneficij memoriam

moriam etiamnum quotannis isto die piam Antuerpienses habent supplicationem. Inter alios morbo isto Anglico tunc Antuerpiæ periit *Quintinus Metsius*, pictor illa ætate famosissimus, quem *connubialis amor ex Mulcibre fecit Apellem*: vt in eius tumulo sub turri Mariana legitur. Quintini manu pictam tabulam, quæ Christi è cruce sublati historiam in basilica nostra cathedrali repræsentat, curiosi omnes hodieque laudant atque admirantur. Cameraci inter Carolum V. Imp. & Franciscum Fr. Regem 5. Augusti pax sancitur.

Carolus V. Imp. die 24. Febr. Bononiæ imperiali diademate à Clemente VII. coronatur. Peracta coronatione, Cæsar *Antonium de Croy*, Rodij siue Reuxij (quod in Hannonia est opidum *Reux*) Comitem creat; præsente Pontifice & vniuersa aula Romana. Cæsar Bononia Mantuã profectus, *Fredericum II.* ex Marchione primum Mantuæ Ducem scripto diplomate renuntiat. Is anno proximè sequenti duxit *Margaritam Palæologam*, Marchionatus Montis-Ferrati posteà heredẽ. Horum filius *Guilielmus Gonzaga* à Maximiliano II. Imp. 1573. primus Montis-Ferrati Dux salutatus fuit. Henrico Bauaro ad Episcopatum Wormatiensem euecto, Guilielmus Encfortius, tunc Cardinalis & Antistes Dertusanus, fit Vltraiectinus Episcopus. Is tamen Romæ perpetuò mansit (vbi & obiit) & per legatos diœcesim Vltraiectinam rexit. Mercurinus Gatinarius Cardinalis, postremus Burgundiæ Cancellarius, in comitatu domini sui Caroli V. Imp. existens, Oeniponte apud Tirolenses moritur. In procurandis negotiis publicis Cæsar illi substituit *Nicolaum Perenotum*, Granvellæ dominum, natione Burgundum, Antonij Cardinalis Granvellani patrem: qui à Cancellarij titulo abstinuit. Bauaria peragrata, Cæsar Augustam Vindelicorum XIV. Kal. Iulij intrat: cui obuiàm processerunt Ioannes Saxo cum filio Ioanne Frederico, Ioachimus Brandeburgius cum filio Frederico, Septemviri; Franciscus Luneburgensis, Henricus Brunsuicensis, Georgius Pomeranus, Duces; Philippus Hassiæ Lantgrauius, Albertus Moguntinus, Hermannus Coloniensis, Erardus Marcanus Leodicensis, Antistites, & alij cùm sacri tum politici ordinis proceres plurimi. Confessio fidei à Philippo Melanchthone conscripta, & à Saxone, Brandeburgio, Luneburgio, Hasso aliisque signata, in his comitiis Augustanis Carolo V. Imp. offertur: quæ inde *Confessio Augustana* est nuncupata. Ea postmodum à Melanchthone variè est immutata, ideoque nec ab omnibus recepta: vt ex actis conuentus Naumburgensis 1561. celebrati constat. Hoc eodem anno quattuor ciuitates; Argentoratum, Constantia, Meminga & Lindauium, peculiarem suæ fidei Confessionem eidem Carolo per Gasparum Hedionem obtulerunt. O sæculum sectarum adeò dissectarum ferax ac fœcundum! Augusto mense Florentia, Etruriæ vrbs olim libera, à Caroli V. Imp. exercitu ad deditionem compellitur. Cæsar paulò pòst, ex Clementis VII. voluntate, *Alexandrum Medicæum* renuntiat Florentiæ Ducem; Margarita filia naturali in vxorem ipsi tradita. Septembri mense Franciscus Fr. Rex trium linguarum Professores, hortatu Guilielmi Budæi, Lutetiæ instituit ac dotat. Margarita Caroli V. amita, Belgarum Gubernatrix, Mechliniæ Kal. Dec. moritur, & Brugis sepelitur in monasterio virginum Annuntiatarum, à se 1518. excitato. In præfectura Belgica suffecit illi Carolus *Mariam*, Ludouici Hungariæ Regis viduam, sororem suam. Philibertus Chalonius Princeps Arausionensis, Prorex Nea-

1530

 politanus,

politanus, 28. ætatis anno, in obsidione Florentina occumbit. Soror eius *Claudia* Henrico Nassouio Viandæ Comiti Brædæque domino nupserat. Is an. 1536. moriens filium reliquit *Renatum*, à Philiberto auunculo adoptatum. Renatus porrò Arausionensis Princeps in obsidione Landresiana 1543. globo ictus periit; patruele suo *Guilielmo Nassouio* herede instituto. Guilielmus, qui Delfis Batauorum 1584. obiit, filios reliquit *Philippum*, *Mauritium* & *Henricum*, Arausionenses ex ordine Principes.

1531 Ferdinandus Austrius Coloniæ Agrippinæ Rex Romanorum à Septemviris nominatus, Aquisgrani mense Ianuario coronatur; fratre Carolo V. præsente. Heluetiis Catholicis & Zuinglianis (noua hæc Berengariana erat secta, Luthero contraria) ad arma ciuilia inter se concurrentibus, Hulricus Zuinglius sectæ auctor, ex apostata dux belli factus, in prælio occumbit. Antonius Lalainus Hochstrati Comes, eiusque vxor Isabella Culemburgia, à Clemente VII. Papa collegium VIII. sacerdotum instituendum curant; qui hodie Canonici vocantur. *Not. eccles. Belgij c. 235.*

1532 Oceanus exundans postridie Kal. Non. Hollandiam, Zelandiam, Flandriam & Brabantiam grauissimis damnis afficit. Ianuario mense Carolus V. ex Belgio Ratisponam se confert, ad comitia celebranda. Solimanno, qui Germaniæ minabatur, fugato, per Forum Iulij mense Nouembri ad Insubres peruenit.

1533 Henricus VIII. Anglorum Rex, Catharinâ Caroli V. Imp. materterâ, cum qua annos 20. coniunctissimè vixerat, repudiatâ, Annam Bolenam, Catharinæ pedissequam, ex se grauidam sibi iungit, & Londini IV. Kal. Iunias corona redimiri iubet. Ex ea nata est Elisabetha, quæ sorori Mariæ in regno successit. Carolus V. Imp. Genua (quò 28. Martij peruenerat) soluens, in Hispaniam nauigat, ad vxorē visendā. Idem Genuæ existens *Philippum Croyum* ex Marchione primū Arschoti Ducem & Rentiaci Marchionem creauit; tabulis ibidem mense Aprili conscriptis: *suprà pag. 393.* Barcinonem cùm appulisset, *Antonium Bergium*, eodem mense Aprili Comitem de Walhain à se Genuæ creatum, subsequente mense Maio renunciauit Marchionem Bergizomensem: *suprà pag. 316.* Clericorum regularium *S. Pauli*, alio nomine *Barnabitarum* Congregatio, ab Antonio Maria, Zacharia Cremonensi & Bartholomæo Ferrario Mediolanensi, piis sacerdotibus, in S. Barnabæ templo Mediolani instituta, auctoritate Clementis VII. confirmatur.

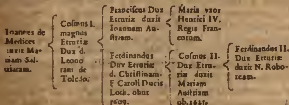
1534 Anabaptistæ ex Hollandia & Frisia profugi, mense Ianuario Monasterium, insignem Westfaliæ vrbem, per fraudem occupant; pulso cum probis ciuibus Antistite. Exinde *Ioannem Beukelarium*, sartorem Leidanum, Batauum, 24. Iunij Regem sibi constituunt; ipsum Regem Israel, vrbem verò nonam Ierusalem nuncupant. Henricus Angliæ Rex, ob repudiatam vxorem Catharinam, 23. Martij latâ Romæ sententiâ condemnatur: qui mox, vindictæ caussâ, à Romanæ Ecclesiæ communione turpiter desciscens, supremum se Ecclesiæ Anglicanæ caput nuncupauit, & Lutheranis ianuam in Britanniam aperuit. Clementi VII. succedit Paulus III. Farnesius, domo Romanus.

1535 Carolus V. Imp. mense Aprili, cum exercitu in Africam traiicit, & Tuneto vrbe atque arce Goleta captis, Hariadenum Barbarossam cum suis copiis profligat, & Muleassem Regem restituit, sibique vectigalem facit. Muleassis genealogiam ac maiores nosse qui volet, apud

apud Marianam libro 13. rerum Hispaniæ cap. 14. reperiet. Monasterium Westfaliæ metropolim ab Anabaptistis inuasam Franciscus Waldechus, eius vrbis Episcopus, Principum vicinorum auxiliaribus copiis adiutus, 24. Ionij vi recipit. Seditionis principes iustas pœnas dedêre. *Ioannes Benkelarius* Anabaptistarum Rex, *Bernardus Cnipperdolincus* Prorex, *Bernardus Crechtingus* Cancellarius, factionis duces, anno sequenti 22. Ianuarij, forcipibus candentibus necantur: exstincti caueis ferreis illigantur singuli, & ex summa vrbis turre suspenduntur; Rex quidem medius, & loco nonnihil sublimiore. Quas insuper Amstelodami, Harlemi & alibi turbas fanaticæ istius sectæ homines excitarint, fusè Heuterus commemorat. Ioannes Fischerus Ep. Roffensis & Cardinalis, Thomas Morus Angliæ Cancellarius, & Ioannes Houhtonus, Prior Cartusianorum Londinensium, cum aliis nouem instituti eiusdem sodalibus (quòd Catharinæ Reginæ repudium, Annæ Bolenæ nuptias, & noua dogmata Anglicana probare nollent) iussu Henrici VIII. Regis, variis suppliciis è medio tolluntur.

Carolus V. ex Africa victor rediens, visitata Neapoli, Romã triom- 1536
phans ineunte vere ingreditur; & salutato Paulo Pontifice, 14. pòst die discedens, Senas, Florentiam, Lucam, Astam, aliaque Italiæ opida lustrat, castraque ad Aquas Sextias in Gallia collocat. Sed alui fluxu pestilente (quo morbo & Antonius Leina expeditionis auctor periit) inter milites grassante, in Liguriam redire cogitur. Exinde Genua in Hispaniam nauigauit. Guilielmus Encfortius Brabantus, ex Canonico Antuerpiensi Cardinalis ab Hadriano VI. creatus, idemque Vltraiectinus ac Dertusanus Episcopus, Romæ, & Desiderius Erasmus Roterodamus Basileæ, moriuntur. In cathedra Vltraiectina Encfortio Georgius Egmondanus successit.

Paulus III. Papa Concilium generale, ad tollendas hæreses & 1537
schismata, Mantuæ primùm, mox Vicetiæ, demum Tridenti indixit. Alexander Medicæus Florentiæ I. Dux à cognato suo Laurentio Medicæo trucidatur; nullis ex Margarita Caroli V. Cæsaris filia liberis relictis. In Ducatu cognatus Cosmus Medicæus successit.

Pars stemmatis familiæ de Melun.

I. IOANNES Vicecomes de Melun, dominus de Blangis, duxit *Isabellam* dominam de Antoin, Espinoy, Sottenghien, ac Castellanam Gandensem; quæ an. 1354. obiit: vt sup. pag. 253. dixi. II. Ioannis filius & heres HVGO sibi iunxit *Beatricem de Beausart*, dominam de Beaumez, Sauty & Wingles, Comestabilē Flandriæ ac Castellanam Bapalmensem, 1429. mortuã. III. Hugonis filius IOANNES, Eques Velleris aurei 1432. creatus, ex *Ioanna de Abbeuille*, domina de Bouberg, genuit Ioannem,

nem, Franciscum Episcopum Atrebatensem, Guilielminam, Philippam dominam Sottegemij, Theobaldo Luxeburgio Fiennarum domino nuptam: & an. 1484. viuere desiit. IV. IOANNES III. an. 1504. moriens ex *Maria de Sarrebrusse* liberos reliquit Ioannem, Hugonem Vicecomitem Gandensem, Velleris aurei Equitem, Ioannis patrem, Maximiliani sine prole defuncti auum, Robertum, Philippam & Helenam: demùm an. 1504. decessit. V. IOANNES IV. ex *Elisabetha Luxeburgia*, Iacobi toparchæ Richeburgensis & Isabellæ dominæ de Roubaix filia, genuit Franciscũ: & an. 1513. viuere desiit. VI. FRANCISCVS à Ludouico XII. Fr. Rege an. 1514. Comes de Melun, & à Carolo V. pòst Cæsare Eques Velleris aurei creatus, duxit primò *Ludouicam de Foix*, Gastonis Candalæ Comitis filiam, secundò *Annam Austriam* Maximiliani I. Imp. filiam naturalem. VII. HVGO Melunius, Francisci & Ludouicæ Foxiæ filius, à Carolo V. Cæsare, Lucæ in Italia, 1541. S. R. I. Princeps creatus, ex *Iolenta de Barbanzon*, aliàs de Werchin, Hannoniæ Senescalla & Cisonij domina, Carolum qui cælebs 1579. in Italia obiit, Petrum Spineti Principem, Robertum Marchionem I. de Roubaix à Philippo II. Rege 1579. renuntiatum, sine liberis mortuum, Iacobum, Helenam & Mariam procreauit, & 1553. decessit. VIII. PETRVS ex *Hippolyta Montmorentia* genuit Guilielmum, Franciscum, Henricum, Hippolytam Philippo Arenbergio Duci Arschotano, & Annam Alexandro Duci Bournonvillio, nuptas. IX. GVILIELMVS Eques Velleris aurei ex Ernestina, Caroli Comitis Arenbergij filia, sustulit Ambrosium, Alexandrum, Henricum, Carolum, Franciscam-Philippam, Claram-Mariam, Annam & Isabellam.

1538 Paulo III. auctore, decennales induciæ 23. Oct. pactæ sunt inter Carolum V. Imp. & Franciscum I. Galliæ Regem: qui simul omnes apud Nicæam, ditionis Sabaudicæ oppidum, conuenerant. Cæsar cum Pontifice Genuam reuersus, filiam suam naturalem *Margaritam*, Alexandri Medicæi Florentiæ Ducis viduam, despondet Octauio Farnesio, Petri Aloysij filio. Genuâ deinde Carolus in Hispaniam traiecit, salutato coràm ad Aquas Marianas, nunc Mortuas, Francisco Fr. Rege. Carolus Egmondanus Gelriæ Dux septuagenarius Arnhemi è viuis 2. Iulij discedit, nullis ex vxore relictis liberis; ibidem primario in templo conditus. Eius obitu Gelria & Sutfania ad Carolum V. sunt deuolutæ: vt suprà pag. 305. dixi.

1539 Elisabetha Lusitana, Caroli V. vxor, Kal. Maij ex partu moritur; relicto filio Philippo, Maria & Ioanna filiabus. Florentius Egmondanus Buræ Comes, Lerdami & Iselstenij toparcha, vir manu consilioque promptus, Buræ è viuis abit. Filius eius & heres *Maximilianus* vnicam reliquit filiam *Annam*, Guilielmo Nassouio Principi Arausionensi nuptam: *suprà pag.* 304.

1540 Carolus V. (qui audito Gandensium tumultu, mense Nouembri anni superioris, ex Hispania discesserat, & per mediam Galliam, Francisci Fr. Regis filiis comitantibus, iter fecerat) 13. Ian. Lutetiam intrat, & ab eodem Rege perhumaniter excipitur. In Belgium vt venit, Gandenses ad officium compulit; arce ibidem ad Scaldim exstructa, eo loco quo olim S. Banonis monasterium stetit. Cuius quidem loci monachi, Paulo III. indulgente, 1537. vitam Canonicorum amplexi, hoc anno 1540. ad S. Ioannis basilicam, nunc cathedralem, migrarunt; Carolo Croyo Ep. Tornacensi ipsos deducente, Christiani Massæi

Maſſæi Chronicon hîc deſinit. Antonius Lalainus, Montiniaci dominus, vxorem habuit Iſabellam, Gaſparis Culenburgij toparchæ filiam natu maximam; Hochſtrato Brabantiæ municipio à ſocero in dotem accepto. A Carolo V. Hochſtrati Comes 1518. creatus, ibidem templum, arcem, aliaque inſignia ædificia à fundamentis excitauit. Sine liberis 1540. moriens heredem ſcripſit *Philippum*, Caroli fratris ſui filium: *ſuprà pag.* 381. Inſtitutum Societatis Ieſu à Paulo III. confirmatur.

Poſt comitia Ratiſponæ celebrata, Cæſar in Italiam tranſit, & in vrbe Lucenſi cum Paulo III. Papa colloquium habet, deque Concilio indicendo enixè cum eo agit. Claſſe inſtructa, è portu Lunenſi ſoluit verſus Africam, & 23. Oct. Algerium appellit. Sed claſſe ventis ac tempeſtate pro maiore parte diſſipata, in Siciliam redit, & curſu verſus Baleares inſulas & inde in Hiſpaniam directo, Carthaginem nouam ſub finem Nouembris peruenit, indeque Madritum ſe contulit. Cæſar Lucæ exiſtens *Hugonem de Melun* Franciſci Comitis de Eſpinoy filiũ, ex Melodunenſibus in Celtica Caſtellanis oriundum, creauit S. R. I. Principem. De cuius maioribus ac poſteris ſuprà pag. 399. egimus. 1541

Ruptis induciis, Franciſcus Galliæ & Chriſtianus III. Daniæ, Reges, Cæſari per caſtrenſes legatos, ineunte vere, bellum indicunt. Ab his incitatus Guilielmus Cliuiæ ac Iuliaci Dux (qui Gelriam Sutfaniamque ſibi deberi contendebat) exercitum colligit, eique *Martinum Roſſemium*, nobili apud Gelros genere natum, præficit. Hic fl. Moſa tranſito, in Brabantiam irrumpit, Oirſchotum, Hiluaribecam, Oiſteruicum, Hochſtratum, agrum Antuerpienſem, Mechlinienſem, Louanienſem, Gallo-Brabantinum ac Namurcenſem depopulatur, flammiſque vaſtat. Moſa iterum, iuxta Maſerias ditionis Francicæ opidum, traiecto, Francis agrum Luxeburgenſem depopulantibus ſe adiungit. Eodem tempore Antonius Borbonius Dux Vindocinenſis, Picardiæ Gubernator, Lilerio opido ad deditionem compulſo, per vniuerſam Arteſiam ferro & igne graſſatur. Bello inter Cæſarem & Francum ardente, cùm Hiſpani ac Belgæ omnes regno Franciæ iuſſi eſſent excedere, Hiſpani aliquot de Societate Ieſu, Lutetiæ ſtudiis operam dantes, in Belgicam ſe contulerunt, ſtudiaque ſua Louanij ſunt proſecuti. Fuit in his & *Petrus Ribadeneira*, vt ipſe in vitæ S. Ignatij hiſtoria l. 3. c. 6. teſtatur. 1542

Franci Landreſium & Bapalmã opida occupant, & per vniuerſam ferè Hannoniã populabundi ſæuiunt. Spiræ comitiis celebratis, Cæſar militem in Germania & alibi conſcribit. Exercitu ad Bonnam luſtrato, atque in agrum Iuliacenſem deducto, *Duriam* vetus munitumque opidum (quod olim Lud. Pio Imp. eiuſque poſteris in deliciis fuit) obſidet, & 24. Auguſti expugnat. Qua clade territæ cæteræ ditionis Gelrenſis ac Iuliacenſis ciuitates, communi omnium ferè conſenſu, ſeſe Cæſari ſubmittunt. Ipſe Guilielmus Dux eidem ſupplex factus, in gratiam recipitur. Gelriam porrò ac Sutfaniam ſibi ſuiſque heredibus in perpetuum Carolus vindicauit; Cliuenſi, Iuliacenſi ac Montenſi Ducatibus Guilielmo relictis. Exinde Martinus Roſſemius Cæſari militauit. Gaſpar Contarenus Venetus Cardinalis Romæ, Ioannes Eckius Sueuus Ingolſtadij, Albertus Pighius Campenſis Vltraiecti, & Ludouicus Viues Hiſpanus Brugis Flandrorum, moriuntur. 1543

1544 Ex Belgica Cæsar in Germaniam profectus, Spiræ comitia celebrat; quibus Septemviri omnes (quod rarò visum est) interfuerunt. Pace cum Christiano Daniæ Rege facta, copias contra Francum educit, & fanum S. Desiderij sub finem mensis Augusti expugnat. Exinde Francus rebus suis metuens, pacem cum Cæsare 18. sequentis Septembris die iniit; Landresio, Iuodio & Mommedio Cæsari restitutis. Cæsar econtrà fanum S. Desiderij Franco reddidit.

1545 Paulus III. Papa tres Cardinales legatos, Ioannē Mariam de Monte, Marcellum Ceruinum (qui pòst Romani Pontifices fuerunt) & Reginaldum Polum mittit Tridentum, ad Concilium ibi incohandum: cuius prima Sessio 13. Dec. hoc anno est habita. Quod quidem Concilium sub Paulo III. incohatum, sub Iulio III. Marcello II. & Paulo IV. continuatū, ac demum sub Pio IV. an. 1563. absolutū fuit.

1546 Ianuario mense ineunte, Carolus V. Imp. Vltraiecti in basilica cathedrali comitia Equitum Velleris aurei celebrat, & ex Belgicis proceribus inter Equites adscribit *Philippum Lannoium*, Sulmonensem in regno Neapolitano Principem, Caroli suprà pag. 395. laudati filium, *Pontum Lalainum*, *Amoraldum* Egmondæ Comitem, *Iacobum de Ligne* Falcobergensem in Artesia Comitem, Wassenaræ in Hollandia dominum ac Leidensem iure vxorio Castellanum, *Philippum Lalainum* Comitem Hochstratanum, *Maximilianum Burgundum* Beneræ dominum, *Ioannem de Ligne* Arenbergæ Comitem ac Barbanzonij dominum, *Petrum Werchinium* Hannoniæ Senescallum, & *Ioannem Lannoium* Molembaisæ toparcham. Ex his porrò Iacobum Lignæum idem Cæsar primum Comitem de Ligne 1544. aut 1546. creauit. Iacobi nepotem Amoraldum Albertus Pius Principem de Ligne 1602. renuntiauit.

Pars stemmatis familiæ de Ligne.

- Michael dom. de Ligne & Barbanton duxit Leonuram de Coucy, obiit 1469.
  - Ioannes Diues, Eques Vell. A. duxit Iacobā Croyā.
    - Antonius Baro de Ligne 1503. emit Falcobergam.
      - Iacobus Comes I. de Ligne Eq. V. A. 1546. d Mariā Wassenaræ heredem.
        - Philippus Eq. V.A. d. Marg. Lalainam 1556.
          - Amoraldus Princeps de Ligne d. Mariam de Melun.
            - Florentina d. Ludouicam Lotharingam.
              - Albertus Henricus Pr. de Ligne.
              - Claudius Amoraldus Co. Falcob.
            - Iulenta.
            - Anna.
            - Lambertina.
            - Ernestina.
          - Anna.
          - Maria.
  - Guilielmus Baro de Barbanxon 1489.
    - Ludouicus d. Mariam Seuenbergæ heredem.
      - Ioannes Eques V. A. 1546. duxit Margaritam Marcanam Arenbergiā, obiit 1568.
        - Carolus Comes Arenbergæ duxit Annam Croyā Arschoti heredem.
          - Philippus Dux Arschoti.
            - Ex 1. Clara Eugenia. Anna.
            - Ex 2. Maria Desideria. Philippus Franciscus. Margarita Alexandrina.
            - Ex 3. N.
          - Carolus.
          - Alexander Princeps Chimaci.
            - Isabella.
            - Anna.
            - Albertus.
            - Philippus.
          - Antonius.
          - Eugenius.
          - Filiæ VI.
        - Robertus Princeps de Barbanzon.
          - Albertus d. Mariā de Barbanzó.
            - Iac. Philippus.
            - Isabella.
            - Dorothea.

Est

Est autem *Ligne* vetus Hannoniæ municipium, situm in via militari, à Romanis olim strata, quæ à Bauaco Neruiorum rectà ducit Gandauum. Ab isto municipio cognomen induit nobilissima ac vetustissima familia Lignæa: de qua nonnulla ex antiquis monasteriorum tabulis testimonia in Donationibus Belgicis l. 2. c. 115. produxi. Inter alios memoratur Ioannes dominus de Ligne, qui ex Eustathia, toparchæ de Barbanzon filia herede, genuit Ioannem, Ioannes Michaëlem an. 1469. defunctum. Michaëlis posteritas in varias stirpes abiit: vt ex præfixa tabula intelligi datur.

De Castellanis, quos Galli hodie Vice-Comites, Brabanti & Flandri Burgrauios seu Burggrauios vocant.

Comes olim Iudex erat totius pagi seu prouinciæ: Vicecomes autem seu Castellanus erat Iudex ciuitatis siue opidi. Ceterùm apud Belgas (vt & apud Gallos ac Germanos) pleraque opida illustriora suos olim Castellanos habuerunt, quos Franci hodie Vicecomites (*Viscomtes*) Germani Burgrauios (*Borchgrauen*) nuncupant. Hi vice Comitum opidis seu burgis præerant, publicorum carcerũ curam gerebant, & sua tribunalia ad ius dicendum, itemque portoria seu vectigalia sibi propria habebant. Tales in *Brabantia* fuerunt Castellani Bruxellenses, Antuerpienses, Geldonienses, Furenses, Genapienses & Grimbergani; in ditionibus *Transmosanis* Limburgenses & Mont-ioyenses; in *Flandria* Gandenses, Brugenses, Iprenses, Tornacenses, Insulenses, Duacenses, Armentarienses, Balliolani, Borburgenses, Cortracenses, Furnenses, Winnoci-bergenses, Alostani, Aldeburgenses, Harlebecani, Neoportuenses, Orchiacenses, Roslarienses; in *Artesia* Atrebatenses, Audomarenses, Arienses, Lensenses, Bapalmenses, Hesdinienses; in *Hannonia* Montenses, Valentianenses; in *Gelria* Nouiomagenses; in *Hollandia*, Leidenses, Gertrudi-bergenses, Heusdani; in *Vltraiectina ditione* Vltraiectini, Montfortenses; item Zelandienses, Cameracenses, Tarnanenses, & alij alibi. Ab istis Castellanis, itemque ab Aduocatis ecclesiarum, nobiles ac vetustæ familiæ nostrates plurimæ suas origines deducunt.

BRVXELLENSIS Vicecomitatus seu Burgrauiatus olim ad familias de Aa, Marbais, Lefdale, Petersem & Bouchout ex ordine pertinuit. Margarita, Danielis Bouchoutani filia, Euerardo Marcano marito suo Vicecomitatũ Bruxellensem an. 1465. in dotem attulit: quem à Roberto Marcano, Euerardi nepote, Ioannes Hannart, Eques ord. S. Iacobi, Margaritæ Villain dominæ Lidekercanæ maritus, 1537. emit. Posteà dignitas illa ad familiam Henninam transiit, cùm Maria Hannart, Ioannis suprà nominati neptis, Iacobo Hennino Domino de Aussy anno 1579. nupsisset. Iacobi filius Maximilianus, Comes de Bossu & Baro Lidekercanus, illam Nicolao Damantio Brabantiæ Cancellario 1606. vendidit. Huius filia natu maxima Anna Damantia nupsit Henrico de Varic, Marcgrauio Antuerpiensi, nobili apud Gelros familia oriundo, ipsique Vicecomitatum Bruxellensem inter alia pro dote attulit. Castellani porrò Bruxellenses olim castrũ suum in Monte-frigido iuxta templũ S. Iacobi habuerunt, vbi nunc est palatium Principis: vt ex Leonij Castellani tabulis, in Not. eccles. Belgij c. 211. recitatis, constat. Retrò dictum palatium superest area, quam hodieque *Borgendale* vulgò vocant.

Domini Distenses à sæculis aliquot fuerunt Burgrauij Antverpienses: quæ dignitas ad familiam Nassouiam circa an. 1490. transiit, cùm Engelbertus Nassouius, Bredæ & Leccæ dominus, inita permutatione, à Guilielmo Duce Iuliacensi Distemium, Sichenas & Zelemum accepit, pro Milla, Gaogla & Vnchta. Geldoniæ seu Indoniæ in Gallo-Brabantia Vicecomes est Dominus de Glimes. Fvrensem Vicecomitatum, inter Bruxellam & Lonaoium, an. 1435. à Ioanne Boschio, Arnoli F. Ioannis N. emit Ioannes Hincart: cuius ex Philippo filio neptis Ioanna nupsit N. Cortembachio Helmondæ domino. Castellanus de *Geneppia* seu Genapia Daniel an. 1245. floruit. Burgrauiatum *Grimberganum* Buslidij diu tenuerunt. Walterus Castellanus de Grimbergis, eiusque patruus Sigerus an. 1214. & 1222. vixerunt. Limbvrgensis Burgrauiatus ad familiam Merodiam spectat.

Gandensis Vicecomitatus à familia Gandauia ac Bornhemiana ad Angianam seu Sottegemiam, deinde ad Antonianã, ac demum ad Meluniam transiit, vt suprà pag. 253. & 400. docui. *Brugensis* Castellania olim ad familiam de Nesle pertinuit. Ioannes de Nesle, Comitis Suessionensis frater, Castellaniæ istius iura Ioannæ CP. Flandrorum Comitissæ vendidit. Tietbaldus *Iprensis* Castellanus anno 1123. Caroli Boni Flandriæ Comitis diploma (*in Not. c.* 134.) signauit: & Ioannes de Houters Burgrauius Iprensis 1339. floruit. Gaudet ea nunc dignitate Comes Isegemiensis ac Middelburgensis, ex familia Gandauia seu Villana.

Domini Mortaniæ multis sæculis fuerunt Castellani *Tornacenses*: quorum stemma sup. pag. 355. repræsentaui. *Insulensium* Castellanorum catalogus suprà pag. 279. exstat. *Duacensis* Castellanus Walterus 1079. Aquicinctinum diploma in Not. c. 103. & Michael 1176. Marchianense c. 166. signauit. G. de S. Albino Castellanus Duacensis 1207. tabulis Philippi Francorum Regis subscripsit. Vicom S. Albini, intra muros Duacenses nunc situm, Comes de Lalain hactenus possedit. Mathildis de la Vigne, Castellaniæ heres, omne ius suum venditione Senatui Duacensi 1368. cessit. De Duacensibus & *Orchiacensibus* Castellanis Buzelinus in sua Gallo-Flandria c. 9. & de *Armenterianis* l. 1. c. 29. multa narrat. *Borburgensium* Castellanorum, ex familia Gandauia, series suprà pag. 260. recitatur. De iisdem & nostra Notitia eccles. Belgij c. 125. & 163. consuli poterit. Borburgensis porrò Castellanus nunc est Dux Havræus, idemque Marchio Rentiaci, ex familia Croya.

De *Cortracensibus* Castellanis Quercetanus in Historia Gisnensi l. 8. c. 1. nonnulla narrat. *Neoportuensis* Vicecomitatus heredẽ Ioannam, dominam de Halewin & Comines, 1559. duxit Philippus Croyus Dux Arschotanus: *suprà pag.* 384. Cominij porrò dominus hodie est Princeps Chimacensis, ex familia Lignæa. *Winnoci-Bergensem* & *Furnensem* Vicecomitatus familia Hornana diu possedit. Ioannam Honscotæ & Houtkercæ dominam, itemque Vicecomitissam Winnoci-Bergensem circa annum 1400. duxit Arnoldus de Hornes, dominus de Bausignies, Moncornet, Herstal, Hese & Geldrop. Ceterùm ex Castellanorum veterum Winnoci-Bergensium stirpe mascula hodieque superest toparcha de Raische prope Duacum & de Boubers in Artesia. Sic à *Cortracensibus* Castellanis & originem suam deducit familia de Brakel.

Anni vulgares Christi.

ALDEBVRGENSEM Castellaniam, inter Brugas & Ostendam, hodie possidet toparcha Brandeburgi in agro Namurcensi.

ALOSTANVS Vicecomitatus tenetur à familia Lirana seu Immerseliis. Iosinam Tollinx Burgraniam Alostanam duxit Ioannes de Lire, dictus Immersele, dominus de Ieteghem & Marcgrauius Antuerpiensis, qui 1503. obiit, sepultus Antuerpiæ in templo cathedrali. *Harlebeca* Castellani olim fuere Domini de Halewin, postcà Carondeleti. *Rostaria*, cum Torholto & Winendalensi arce, à Ioanne Intrepido Burg. Duce 1409. in dotem data est Adolfo Duci I. Cliuensi, cùm Mariam eius filiam duxisset.

Ex *Audomarensium* in Artesia Castellanorum (*de S. Omer*) prosapia oriundus fuit *Gaufredus de S. Audomaro*, qui ordinem Templariorum militum in Syria 1118. cum Hugone Pagano instituit. *Guilielmus* Audomarensis Castellanus Abbatiam S. Andreæ in Nemore, quæ est regularium ord. Præmonstratensis in Artesia, ex loco humiliore in salubriorem 1156. transtulit: cuius stemma in Not. c. 211. reperies. Ex eadem stirpe fuit Robertus de S. Omer, quem Albertus Austrius Comitem Mourbecanum 1614. creauit. *Ariensis* Vicecomes olim Dominus Cominij fuit; nunc est Princeps de Robecque, idemque Comes de Esterres, & Marchio de Mourbeque, ex gente Montmorencia. *Lensensem* Vicecomitatum hodie possidet Dominus de Recourt. Ida de Lens, Ioannis Castellani Lensensis filia heres, nupsit Christophoro de Recourt. Ex stirpe mascula Castellanorum veterum Lensensium etiamnū superest Dominus de Rebec & Blandec. *Bapalmensis* Vicecomes nunc est Princeps de Espinoy, ex familia Melunia, tamquam Dominus de *Beaumez*, Latinè de Bello-manso: *suprà pag.* 399. De vetustis Castellanis Bapalmensibus Quercetanus in Historia Drocensi fusè tractat.

MONTENSIS in Hannonia Castellanus est Dux Havræus paulò antè memoratus, tamquam toparcha Havræus: *suprà pag.* 393. Nicolaus de Montibus Ep. Cameracensis, Gosuini Castellani Montensis filius, & Gosuini itidem Castellani frater, 1167. obiit.

NOVIOMAGENSIS in Gelria Burgrauiatus diu ad familiam de Bilant spectauit. *Leidenses* in Hollandia Burgrauij diu fuerunt Wassenaræ Domini: visiturque Leidæ etiamnum in colle vetus burgus seu burgum. Mariam Wassenaræ & Castellaniæ Leidensis heredem duxit Iacobus Comes I. de Ligne: vt suprà pag. 402. diximus. *Heusdanus* in Hollandiæ & Brabantiæ confinibus Castellanus an. 1134. fuit Hermannus: vt ex Bernensis monasterij archiuis didici. *Gertrudi-Bergensis* Castellania olim ad familiam de Meruwe pertinuit. *Vltraiectensis* Castellanus Otho, cum matre sua Machtilde, 1136. Aldeuicense monasterium condidit. Dominam de Goye & Beuerwerde eamdemque Burgrauiam Vltraiectensem duxit Suederus Vianæ toparcha: quæ 1346. decessit. Ioannam Vianæ & Vltr. Burgrauiatus heredem matrimonio sibi iunxit Walramus Brederodæ dominus; qui 1417. obiit, relicto filio Rainaldo Equite Velleris aurei. Philippa, Ioannis-Iudoci Vicecomitis *Montfortensis* filia heres, nupsit Ioanni Merodio, & an. 1593. decessit. Diplomata nostra Belgica l. 1. c. 142. consule. *Zelandia* Vicecomites circa annum 1300. fuerunt Domini de Voirne, & posteà Domini Cruningæ. *Cameracensis* Castellania aliquot sæculis ad familiam de Oisy, posteà ad Dominos de Montmirel & Coucy pertinuit. Ex his Enguerramus anno 1272.

dictā Castellaniā Guidoni Flandriæ Comiti vendidit; vt sup. pag. 345. diximus. Cameracensium Castellanorum series apud Quercetanum in Historia Gisnensi l. 6. c. 6. exstat. *Coloniæ Agrippinæ* Burgrauij olim fuerunt Domini ac Comites Arenbergenses. Mathildem Arenbergæ heredem circa an. 1300. Engelbertus Comes Marcanus duxit: *sup. pag.* 364. Margaritam Marcanam Arenbergæ Comitissam Ioannes de Ligne Baro Barbanzonius anno 1548. sibi iunxit: vt ex Tabula genealogica familiæ Lignææ sup. pag. 402. repræsentata liquet. Ad res anno 1546. gestas nunc redeamus.

Martinus Lutherus, hæresiarcharum nostri æui princeps, Islebij in patria 18. die Februarij morte repentina perit. Bellum inter Carolum V. Cæsarem & Protestantes Germaniæ proceres, fœderis Smalcaldici socios, inchoatur. Huius belli historiam Ludouicus Auila & alij scripserunt. Mechlinia pulueris tormentarij fulmine tacti flammis ac fragoribus, mense Augusto, grauissimum damnum patitur; ingenti ciuium numero ædium ruinis oppresso. *Anna* Ferdinandi Rom. Regis filia Alberto Bauariæ Duci, & altera eiusdem filia *Maria* Guilielmo Cliuiæ Duci, nubunt. Pauli Iouij Historiæ finiuntur.

1547 Ioanne Frederico, Saxoniæ Septemviro, in prælio trans Albim 24. Aprilis capto, & Philippo Hassiæ Lantgrauio 19. Iunij in deditionem accepto, Protestantes à Cæsare domantur. In Ioannis Frederici, 18. Maij ob rebellionem Electoratu exuti, locum Mauritius substituitur: cui sine prole mascula defuncto frater Augustus successit. Hermanno Coloniensi Archiepiscopo à Pontifice & Cæsare, ob hæresim, loco moto, Adolfus Comes Scauuenburgius subrogatur. Francisco I. Galliæ, & Henrico VIII. Angliæ, Regibus, illi Henricus II. huic Eduardus IV. filij succedunt. Anna Hungara, Ferdinandi Rom. Regis vxor, 15. liberorum mater, viuere definit. Petrus Bembus & Iacobus Sadoletus Cardinales Romæ; Conradus Peutingerus (à quo vt inuentore vetus Tabula Itineraria Romana, à Plantinianis edita nomen induit) Augustæ Vindelicorum in patria; Franciscus Vatablus & Iacobus Tussanus Parisiis moriuntur.

Origo VII. Imperij Electorum.

Imperium Romanum (quod olim à Senatu Populoque dabatur, pòst à militibus sæpè datum fuit) postquam in Caroli Magni stirpe aliquamdiu hereditarium fuit, illâ exstinctâ, rursus ad electionem est reductum. Eligebant autem Principes, quos Germania multos variosque habebat, & in his etiam Antistites, & sine discrimine, quotquot comitiis interesse volebant. Primæ tamen partes esse solebant potentiorum Principum, & qui munia seu officia (vt vocant) in aula gessissent. Exinde ob contraria procerum studia ac factiones, cùm non rarò ciuilibus discordiis Respublica variè iactaretur, tandem optimo consilio, ad schismata & turbas euitandas, visum fuit facultatem electionis ad paucos eosque primarios reuocare ac restringere. Qua quidem in re Ecclesiastico ordini primæ partes sunt delatæ, & trium antiquissimarum ac nobilissimarum ecclesiarum Antistites ad Electoralem dignitatem sunt euecti: quòd non solùm honore ac potentia ceteros vincerent, verùm etiam Imperij Cancellariatu per prouincias diuiso fungerentur. Hisce collegas quattuor ex ordine Principum politicorum, & quidem eos qui officia aulica primaria gere-

gererent, adiungere commodum ac decorum visum fuit. In officiis seu ministeriis prima habebantur *Dapifer* & *Pocillator*, qui Domestici & Architriclini, *Marescallus* qui Præfecti Prætorio, *Camerarius* qui Quæstoris antiqui speciem gerebant. Quorũ prioribus duobus corpus, adeoque salus Principis, tertio aula & satellitium eius, quarto fiscus, thesauri & sacræ largitiones creditæ erant. Hæc autem officia seu ministeria antiquitus non erant certis familiis attributa; certè non his quibus nunc sunt propria: vt ex rerum Germanicarum vetustis scriptoribus constat. Luitprandus l.2.c.7. sub Conrado Imp. narrat, potentissimos Principes fuisse, Arnoldum in Baioaria, Burcardum in Sueuia, Euerhardum Comitem in Francia seu Franconia, & Gilelbertum Ducem in Lotharingia. De iisdem Witichindus ita scribit, inaugurationem Othonis I. commemorans: *Diuina deinde laude dicta, sacrificioq́; solemniter celebrato, descendebat Rex ad palatium, Duces verò ministrabant. Lotharia Dux Giselbertus, ad cuius potestatem locus ille pertinebat, omnia procurabat. Euerhardus mensæ præerat; Sifridus verò, Saxonum optimus & à Rege secundus, eo tempore procurabat Saxoniam.* Vides hîc Euerhardum Franciæ orientalis Comitem mensæ ministerio præfuisse, adeoque Dapiferatum gessisse. Quæ quidem dignitas posteà Bauarinæ seu Palatinæ familiæ est assignata; vt Marescalci officium Duci Saxonino, Camerarij munus Marchioni Brandeburgio, Pincernæ titulus Regi Bohemiæ est attributus: nimirum vt deinceps non personis dignitates istiusmodi essent concessæ, sed vt familias ipsas, & in his primogenitos, si non semper, saltem ordinariè sequerentur.

Witichindus part. 1. c. 13. & 20. scribit Othonem III. anno 985. Quedlinburgi comitia celebrasse, & inter ceteros Henricum Ducem Baioariæ *Dapiferum* Imperij, Conradũ Sueniæ Ducẽ *Camerarium*, Enzelinum Comitem Palatinum Rheni *Pincernam*, & Bernonem Saxoniæ ac Luneburgi Ducem *Marescallum* interfuisse. Ex quo liquet, predicta Imperij officia seu munia tunc variasse, & temporaria fuisse. Quis autem illa perpetua fecerit, aut quo tempore, certò non constat. Qui Othoni III. Imp. id adscribunt, tradunt illo defuncto *Henricum II.* cognomento *Sanctum*, iuxta Othonianam sanctionem, esse Cæsarem designatum, ipsumq́ue quattuor istos Imperij Officiales, vt vocant, cum iisdem officiis ac ministeriis, Episcopatui Bambergensi adscripsisse. Ita tamen vt Vicarios ac Substitutos suos ex ordine equestri Franconico habeant, per quos muniis illis suis (quando res exigit) honoris ergò fungi possint; Bauarus scilicet seu Palatinus Dapiferum de *Pomersfelden*, Bohemus Pincernam de *Aufses*, Saxo Marescallum de *Ebnet*, Brandeburgius Camerarium de *Rotenham*. Eadem omnino ratione, qua Electores Imperij suos quoque habent Vicarios seu Subofficiatos, vt vulgò nuncupant; Bohemus Pincernam de *Limpurg*, Palatinus Truchsesium de *Walpurg*, Saxo Marescallum de *Bapenheim*, Brandeburgius Comitem seu Principem de *Hohenzolleren*.

Vt vt sit, mea quidem sententia audiendi non sunt, qui Septemvirorum institutionem ad Rudolphum I. aut Carolum IV. Imp. retrahunt: cùm Albertus Abbas Stadensis (qui Frederico II. imperante Annales suos scripsit) Electores illos septem eadem serie, qua nunc vulgò recensentur, disertè enumeret. Sed & veteres exstant versiculi apud Marsilium Patauinum (qui sub Ludouico Bauaro

uaro vixit) Martinum Polonum, Lupoldum Bebenburgium, & alios illius ætatis scriptores:

Moguntinensis, Treuerensis, Coloniensis,
Quilibet Imperij fit Cancellarius horum.
Esto Palatinus Dapifer, Dux Portitor ensis,
Marchio Præpositus Cameræ, Pincerna Bohemus.
Hi statuunt Dominum cunctis per secula summum.

Atque in his quidem ministeriis obeundis quæ singulorum sint partes, tam in inauguratione Imperatoris, quàm in comitiis Imperij aut Curiæ Imperialis celebratione, *Carolus IV*. Imp. Bulla sua aurea, vt vocant, latè præscripsit. Neque enim quotidie & ordinariè isti Septemviri talibus ministeriis funguntur (quibus destinati alij inferioris ordinis homines in aula Cæsarea non desunt) sed tantùm in Curiis celebrioribus & conuentibus augustioribus, vbi maiestas illa Imperatoria, super omnes alios orbis Principes eminens, splendidiùs se ostendit. Ceterùm vt Saxo Ensem solemniter in publico solet Imperatori præferre, sic & Bauarus seu Palatinus Globum Imperij aureum, cum Cruce imposita. Horum ornamentorum, in coronatione Guilielmi Hollandiæ Comitis 1249. Aquisgrani facta, & apud Godefridum Viterbiensem part. 19. fit mentio.

1548 Gaspar Barzæus, Gousæ in Zelandia natus, studiorum curriculo Louanij confecto, cùm Societati Iesu in Lusitania nomen dedisset, diu multumque probatus, inde in Indiam vnà cum aliis octo, prædicandi Euangelij caussa, an. 1548. profectus est, ibidemque Francisci Xauerij socius & æmulator, post amplissimam messem collectam, in Domino obdormiuit. Ioanna Albreta Bearniæ Princeps Antonio Borbonio Duci Vindocinensi nubit: ex qua pòst Henricus IV. Galliæ Rex natus est. Philippus II. in Belgium ad patrem cogitans, ex Hispania Genuam VI. Kal. Dec. appellit. Inde Mediolanum, Mantuam, Tridentum & Spiram profectus, demùm Luxeburgum peruenit.

1549 Philippus, annos 22. natus, Bruxellam intrat, & à patre suo Carolo V. Imp. ac duabus amitis suis Leonora & Maria amantissimè excipitur. Iisdem præsentibus, Louanij 5. Iulij inauguratur. Exinde Flandriam, Artesiam, Hannoniam, Hollandiam, Zelandiam, Vltraiectum, Frisiam, aliasque prouincias lustrauit: quæ omnes voluntario ac solemni sacramento sese nouo Principi obstrinxerunt. Maio mense Cæsar cum Philippo filio & Ioanne Frederico Saxone (Hassus namque in custodia Mechliniæ manserat) Bruxella discedens, Augustam Vindelicorum, ad comitia Imperij celebranda, se contulit. In his comitiis senio ac laboribus confectus *Nicolaus Perenotus Granvellanus* an. 1550. obiit, & filio suo *Antonio* tunc Atrebatensi, pòst Mechliniensi Antistiti ac Cardinali, lampada tradidit. Atque ab eo quidem tempore Antonius primarium auctoritatis locum apud Cæsarem eiusque filium Philippum tenuit. Ceterùm Nicolaus tres habuit filios, *Thomam* Perenotum, qui Helenam Brederodiam, Rainoldi Equitis Velleris aurei filiam, duxit vxorem, *Antonium* Cardinalem & *Fredericum* Rotnaci ac Champagniaci dominum. Franciscus Thomas Perenotus, Thomæ filius, primus Comes de *Cantecroy* (qui vicus est primo lapide ab Antuerpia situs, cum arce gentis olim Ranstiæ) à Philippo II. an. 1570. creatus fuit. Is sine liberis decedens scripsit heredem sororis suæ Perouæ filium *Franciscum-Thomam de Oiselay*, Equitem velleris aurei. Hic 1629. moriens ex Carolina,

lina, Rudolphi II. Imp. filia naturali, vnicũ reliquit filium *Eugenium-Leopoldum de Oiselay*, nunc Principem ac Comitem de Cantecroy, cum filia Baronis de Beauuois 1635. matrimonio innũm.

Paulo III. Papæ, anno superiore 10. Nouembris defuncto, Iulius III. patria Aretinus, Ioannes-Maria de Monte anteà nuncupatus, 7. Febr. subrogatur. Ioannes à Deo dictus, natione Lusitanus (qui Ordinem Ministrantiũ infirmis instituit) Granatæ moritur. Bruxellenses die 16. Iulij Willebroci primùm fodere incipiunt fossam, qua hodie Bruxella Antuerpiam nauigatur. 1550

Augustanis comitiis finitis Cæsar, cum fratre suo Ferdinando Rom. Rege, Oenipontem se confert, & ibi aliquamdiu hæret. Cæsaris filius Philippus, cum patruele suo Maximiliano, Tridentum pergit, indeque Mantuam, Mediolanum ac Genuam. Conscensis hic triremibus, Barcinonem in Hispaniam III. Idus Aprilis appellit, & inde Madritum se confert. Guilielmus Nassouius, Princeps Arausionensis, ducit Mariam Egmondanam Buræ Comitissam: cui illa Philippum in Principatu successorem, Bruxellæ anno 1618. defunctum, & Mariam peperit. 1551

Germanicæ nationis collegium Romæ à Iulio III. instituitur: quod iniuria temporum pænè collapsum Gregorius XIII. posteà erexit, auxit & prouentibus perpetuis stabiliuit. Fredericus Nausea Ep. Viennensis in Austria, Ioannes Cochlæus Vratislauiæ, & Ambrosius Catharinus, acres Catholicarum partium aduersus Lutherum propugnatores, moriuntur. Paulus Iouius Historicus Florentiæ decedit. Cæsare Oeniponte adhuc agente, Mauritius Saxo Septemvir, Guilielmus Hassi captiui filius, Ioannes Albertus Mechelburgi Dux & Albertus Brandeburgius, icto cum Francis fœdere, in Sueuiam irrumpunt, Augustam Vindelicorum occupant, Vlmam (sed frustrà) oppugnant. Ex alia parte Henricus II. Franciæ Rex in Lotharingiam copias ducit, Tullum, Virdunum & Metas occupat. Exinde Treuerorum finibus peragratis, Alsatiam ingressus, Argentoratum, eo quo Metas modo, intercepisset, nî aliorum exemplo facti prudentiores ciues aditum Francis præclusissent. Profecto in Germaniam Franco, Maria Cæsaris soror, quæ Belgis præerat, in Campaniam Francicam (Adriano Croyo Reuxij Comite & Mart. Rossemio ducibus) militem flamma ferroque sæuientem immittit. Francus copiis suis in vnum conflatis, vlciscendi studio, Mosellam traiicit, agroque Luxeburgensi vastato Rodemacum & Iuodium occupat; capto Petro-Ernesto Comite Mansfeldio, qui tunc Luxeburgiós nomine Cæsaris regebat. Cæsar mense Iunio certior Oeniponte factus de Mauritij sociorumque aduentu, cum fratre Ferdinando ac comitatu aulico inde in Carinthiam se subducit; dimisso priùs atq; in libertatem restituto Ioanne-Frederico Saxone. Conuentu Passauij deinde instituto, pridie Kal. Augusti cum Mauritio ac sociis Carolus transegit, & Hassum ad suos in Germaniam redire permisit. Rebus porrò in Germania constitutis, Cæsar indignatus Francum tot ditionis Germanicæ opida occupasse, quamquam alienissimo anni tempore (vtpote appetente iam hieme) Metas obsedit: sed ob imbres propè continuos & alui fluxum in castris grassantem, ad hiberna militem dimittere coactus fuit. Franciscus de Crequy (quæ illustris ac vetusta apud Artesios est familia) Episcopus Taruanensis moritur. Eius patruus maior 1552

Franciſcus, cum vxore ſua Margarita Blondel, in vico *Dourrier*, haut procul ab Heſdinio Arteſiæ opido, collegium Canonicorum fundauit; obiitque non relicta ſobole, ibidem ſepultus.

- Ioannes dom. de Crequy, Ioãnis F. Eq. v. d. 1439.
  - Ioannes dom. de Crequy d. Franciſcam Rubempræam domin. de Bernieulles.
    - Ioannes dom. de Crequy d. Ioſinam Sueſſ. do. de Poix.
      - Ioannes dom. de Crequy.
        - Ioannes dom. de Crequy obiit ſine liberis.
        - Antonius Card.
        - Ludouicus.
        - Maria vx. Gilberti de Blanchefort.
          - Antonius ſumpſit cognomẽ & inſignia de Crequy, Princeps de Poix.
            - Carolus dom. de Crequy, Dourrier, Princeps de Poix, d. Magdalenam de Bonocs dom. de Leſdiguier.
              - Franciſcus de Crequy.
              - Carolus de Crequy.
          - Filiæ III.
      - Franciſcus Ep. Taruan. obiit 1552.
    - Antonius dom. de Pontdremy.
    - Philippus Baro de Bernieulles 1537.
      - Claudius ob. ante patrem, ſepultus Ambianis apud Dominicanos.
        - Claudius Baro de Bernieulles duxit Claudiam de S. Simon.
          - Carolus duxit Iacobam Gouffier.
            - Io. Baptiſta Co. de Clery, d. Renatam de Vieſpoor.
        - Claudius dom. de Hemont.
          - Ioannes.
          - Philippus.
  - Franciſcus dom. de Donqrier ob. ſine lib.
  - Ludouicus Can. Leod.

1553 Alberto Brandeburgio, nouum quaſi regnum in Germania ſibi condere paranti, bellum 1. Iulij ſolemniter indicitur à Ferdinando Rom. Rege, Mauritio Saxone, Moguntino ac Treuerenſi, Electoribus, aliiſque proceribus confœderatis. Cùm vtrinſque partis exercitus ad Viſurgim fl. conueniſſet, *Mauritius* victor vulnus in prælio 9. Iulij commiſſo accepit, & paucos poſt dies, ætatis 33. anno, obiit, relicta vnica filia *Anna*, quæ Guilielmo Naſſouio Principi Arauſionenſi poſteà nupſit. Albertus, deſideratis quinque circiter equitum millibus, fuga elapſus eſt. Peditatus omnis, non tentata pugna, deditionem fecit. Allata ſunt ad Mauritium adhuc ſpirantem 54. peditum, equitum 14. ſigna militaria. In Septemviratu ipſi ſucceſſit frater *Auguſtus*, qui Daniæ Regis filiam duxerat; *Ioanne-Frederico* Saxone, eiuſque filiis veterem à Cæſare dignitatem fruſtrà repetentibus. Cæſar interim, qui tunc apud Belgas agebat, Martinum Roſſemium Luxeburgiis præfecit, & ab Adriano Croyo Reuxij Comite ac Ponto Lalaino *Taruanam* in Morinis obſideri iuſſit. Ea vrbs Flandris hactenus infeſtiſſima, poſt varias hinc inde clades acceptas, treſque noſtrorum (quaſſatis vi tormentorum mœnibus) irruptiones, tandem pridie Idus Iunij capta, incenſa, funditúſque exciſa triſtiſſimum ſui ſpectaculum præbuit; tanto finitimorum atque etiam diſſitorum in ipſam odio, vt lapidum fruſta, quò ſuum in diruendo ſtudium oſtenderent, domum certatim comportarent. Id hodieque loquitur ſaxum in frontiſpicio domus eo ipſo anno Louanij ſtructæ, hac addita inſcriptione:

de TarVanæ eſt VeCtVs LapIs Iſte rVInIs:
CVIVs qVInte qVIdeM CaroLe VICtor eras.

Heſdinium Francis à Philiberto Sabaudiæ Principe V. Kal. Auguſti ereptum, parem propè ſortem ſubiit; nouo eiuſdem nominis opido,

opido, propinquas inter paludes, anno proximè sequenti condito. Eduardo VI. Rege 1553. defuncto, in Anglia Religio catholica paulùm respirauit, cùm MARIA Eduardi soror, Henrici VIII. & Catharinæ Austriæ filia, regnare cœpit. Ea namque, Reginaldo Polo Cardinale accito, regnum suum vniuersum Romanæ fidei ac communioni restituit. Verùm Mariâ 1558. defunctâ, *Elisabetha*, Henrici VIII. & Annæ Bolenæ filia, pristinos errores reuocauit. Fredericus Staphylus à Lutheranis ad Catholicos tedit. Franciscus Titelmannus, Hasseleti in ditione Leodicensi natus, Theologus ac Philosophus scriptis editis clarus, ordinis Capucinorum, Anticoli Romano in agro moritur, magna sanctitatis opinione. Elogia nostra Belgica consule. Iacobum Luxeburgium, Fiennarū toparcham, Barcinone à Carolo V. primum Gaueræ Comitem, & Guilielmum Croyum Arschoti primum Marchionem ac Comitem Bellomontanum fuisse creatum, suprà pag. 392. diximus. Iacobi an. 1530. sine prole defuncti sororem atque heredem Franciscam Luxeburgiam duxit *Ioannes* Comes Egmondanus, Mediolani 1528. mortuus. Ioannis filius *Amoraldus*, Comes itidem Egmondanus, ab eodem Carolo V. an. 1553. aut 1554. primus Gaueræ in ditione Alostana Princeps creatus fuit: *suprà pag.* 304. & 388.

Carolus Sabaudiæ Dux moritur, relicto filio vnico herede *Emanuele Philiberto*, tunc in Belgio apud Carolum V. agente. Philippus eiusdem Cæsaris filius ex Hispania in Angliam 19. Iunij appellit, & nuptias cum *Maria* Anglorum Regina celebrat. Mariæburgum, à Maria Cæsaris sorore ante annos paucos conditum, Francis proditione deditur. Chimacum, Bouinum, Melbodium, Bauacum, aliaque loca vicina ab iisdem incenduntur. Rex ipse Henricus Sabim fl. transgressus, Mariæmontano & Binchiensi palatio (quæ duo prætoria regio sumptu ea ipsa Maria à fundamentis struxerat) flammas iniici iussit. 1554

Iulius III. Pont. mense Martio moritur: *Marcellus II.* Ceruinus, patria Politianus, subrogatur. Quo post 22. dies ad meliorē vitam euocato, *Paulus* IV. Carafa, octogenarius, X. Kal. Iunij succenturiatur. Is Theatinus Episcopus cùm esset, familiam Clericorum in communi viuentium (quos inde Theatinos vocant) an. 1524. condidit: *suprà pag.* 395. Ioanna Aragonia, Caroli V. Imp. mater, sub idem tempus in Hispania obiit. Senēses longâ obsidione à *Io.-Iacobo Medicæo*, Marchione Mariniani, fracti, se suamque vrbem Cæsari 22. April. dedunt. Portu Herculis mense Iunio eiusdem ducis auspiciis expugnato, Franci ex vniuersa ditione Senensi ac Florentina pelluntur. Ipse Medicæus hoc eodem anno viuere desiit; Mediolani in basilica metropolitana pulcherrimo tumulo à fratre Pio IV. Pont. Max. honoratus. Res eius gestas amicus noster V. Cl. Erycius Puteanus cōscripsit. Caroli-mons & Philippopolis, ad Francorū in Hannoniā agrumque Namurcensem irruptiones impediendas, à fundamentis per Martinum Rossemium excitantur. Is peste tactus (dum illo in opere versatur & copiis præest) hoc ipso anno decessit, sepultus in templo Canonicorum de *Rossem*; qui vicus est insulæ Bommeliensis, pro parte nunc inclusus propugnaculo S. Andreæ, an. 1599. per Andream Card. Austrium constructo. Quo tempore, cùm marmoreus eiusdem Mart. Rossemij bellica gloria clarissimi tumulus iniuria militari violatus esset, ossa eius, mandante eodem Cardinale, Siluam-Ducis sunt translata. 1555

Anni vulgares Christi.

Cæſar Antonium Burgundum *Veriæ* in Zelandia Marchionem, Ioannem Henninum *Boſſuti* in Hannonia Comitem, & Florentium Pallantium *Culenburgi* in Gelria Comitem creat. De ſingulorum maioribus pauca ſubnectam. ANTONIVS Burgundus, Philippi Boni Burg. Ducis filius naturalis, Eques Velleris aurei, dominus Beueræ in Waſia, ex Maria de Vieuille genuit *Philippum*; Philippus ex Anna Borſela, Veriæ ac Fliſſingæ domina, ſuſtulit *Adolfum* 1540. defunctum: cuius tumulus Beueræ viſitur. Adolfus ex Anna Ioannis toparchæ Bergizomenſis filia, ſuſtulit *Maximilianum*, primum Veriæ Marchionem 1555. à Carolo V. Imp. renuntiatum, ſine liberis defunctum, *Annam* Ioanni Hennino Comiti de Boſſu, *Antoniam* Carolo Croyo Principi Chimacenſi, & *Iacobam* Ioanni Cruningæ in Zelandia domino, nuptas. Heuterum in Genealogiis, qui plura volet, conſulat.

HENNIACVM Lietardi (*Hennin Lietard*) foſſis ac vallo munitum, inter opida Arteſiæ cenſetur, gaudetque ab anno 1123. illuſtri Canonicorum regularium Abbatia: *ſuprà pag.* 312. *& in Not. c.* 134. BALDVINVS dominus de Hennin & Quinchy 1210. vixit, & ex Eliſabetha, Philippi Hannonij filia, Seburgi herede, Balduinum ſuſtulit. BALDVINVS II. ex Mathilde, domina de Fontaine l'Eueſque, genuit Balduinum Fontainæ ac Seburgi dominum, Ioannem & Gualterum Canonicum Cameracenſem. IOANNES de Hennin 1300. moriens filium reliquit *Gualterum*, Gualterus *Ioannem* 1379. defunctum. Ioannis filius *Gualterus* genuit *Ioannem*, Ioannes *Petrum* Henninum, dominum de Boſſu, Equitem Velleris aurei 1481. à Maximiliano I. Imp. renuntiatum. PETRVS ex Eliſabetha, Guilielmi Lalaini filia, *Iacobum* in obſidione Nanceiana anno 1477. cæſum, *Gerardum* & *Philippum* procreauit, & an. 1490. obiit. PHILIPPVS Boſſuti dominus ex Catharina Lignæa-Barbanzonia genuit *Ioannem*, a Carolo V. Imp. 1531. Equitem Velleris aurei, & 1555. primum Boſſuti Comitem nuncupatum. IOANNES arcem Boſſutanam, inter Montes Hannoniæ & Valentianas, regia magnificentia ædificauit, & ex Anna Burgunda, Maximiliani primi Veriæ Marchionis ſorore, ſuſtulit *Carolum* & *Maximilianum*, Boſſuti ex ordine Comites, *Iacobum* Baronem de Auſſy ac toparcham Lidekercæ iure vxorio, & *Antonium* Præpoſitum Vltraiectenſem. Petro, Maximiliani filio, ſine liberis defuncto, *Maximilianus* Iacobi filius, Eques velleris aurei 1625. à Philippo IV. deſignatus, in Comitatu de Boſſu vt ſanguine proximus ſucceſſit: & moriens ex N. Gauerenſi *Albertum*, *Eugenium* & alios plures vtriuſque ſexus liberos reliquit.

Pars ſtemmatis familiæ de Hennin & Boſſu.

- Ioannes de Hennin dominus de Boſſu.
  - Petrus de Hennin dom. de Boſſu, Eq. v. a. 1481.
    - Iacobus ob. 1477.
    - Gerardus.
    - Philippus duxit Catharinam de Ligne.
      - Ioannes Eq. v. a. 1531. & Comes de Boſſu 1555.
        - Carolus Co. obiit ſine lib.
        - Maximilianus Co. ob. 1577. Antuerpiæ.
          - Petrus Comes de Boſſu duxit Margaritam de Croy, obiit ſine liberis.
        - Iacobus Baro de Auſſy.
          - Maximilianus Co. de Boſſu, Eq. v. a. 1625.
            - Albertus Co. de Boſſu.
            - Eugenius.
            - N.
            - N.
            - N.
          - Filiæ plures.
        - Antonius.
      - Iolenta vx. Franciſci Merodij.
    - Filiæ IV.
  - Gualterus.
  - Filiæ III.

Ceterùm

Ceterùm Philippus II. *Henninum* siue Henniacum Lietardi an. 1579. Comitatus titulo decorauit; spectatq́ue nunc ad Ducē Bournonvillium: vt infrà suo loco dicemus. Sic & *Gauera* hodie non ad familiam Gaverensem, sed ad Comitem Egmondanum; *Lannoia* non ad gentem Lannoiam, sed ad Comitem Isegemiensem ac Middelburgensem; *Ogniacum* non ad familiam de Ognies, sed ad Merodios pertinet.

CVLENBVRGVM Gelriæ opidum potentes olim toparchas iam inde ab anno 1150. habuit: quorum stemma Heuterus in suis Genealogiis recitat. Ex his masculæ stirpis postremus *Gaspar*, Culenburgi, Borselæ, Hochstrati, Dodendalæ & Zulæ dominus, ex Ioanna Burgunda non nisi filias sustulit, *Elisabetham* Hochstrati dominam Antonio Lalaino, *Annam* Culenburgi dominam Ioanni de Pallant, nuptas, *Ioannam*, *Aleidem* & *Magdalenam*. Edmundus de Pallant, Ioannis & Annæ filius, ex Margarita Lalaina sustulit *Florentium* primum Culenburgi Comitem 1555. à Carolo V. Imp. creatum, & filias quattuor. Florentius 1598. moriens liberos reliquit, *Florentium* in Comitatu successorem & *Isabellam* ter nuptam.

CAROLVS V. Imp. mense Septembri filium suum *Philippum* ex Anglia (vbi hactenus cum noua nupta egerat) Bruxellam euocat. Rerum humanarum tædio & amore secessus, idem regnis omnibus Imperioque sponte se abdicans, illa in Philippum filium, huius administrationem in Ferdinandum fratrem transfert. Quibus velut oneribus leuatus in Hispaniam sequenti anno nauigauit, & in cœnobium S. Iusti (quod est monachorum Hieronymianorum haut procul à Placentia Castellæ vrbe) secessit, ibique Deo ac sibi vacans reliquum vitæ transegit; contempto quàm gesto Imperio mirabilior. Petrus Gillius Patria Albigensis, post Græciam aliasque prouincias orientales iussu Francisci I. Galliarum Regis lustratas, Romæ moritur. Huius in peregrinatione socius ac minister fuit Petrus Bellonius: exstantque libri ab vtroque editi.

Anno 1556. stilo nouo, sub finem mensis Ianuarij, Philippus II. Hisp. Rex Belgarumque Princeps Antuerpiæ in basilica cathedrali comitia Equitum Velleris aurei magna pompa celebrat, & ex Belgicis proceribus huic sodalitio adscribit Philippum Croyum Ducem Arschotanum, Carolum Baronem de Berlaimont, Philippum de Staue'e Baronem de Chaumont, Ioannem Marchionem Bergizomensem, Guilielmum Nassouium Principem Arausionensem, Ioannem Montmorencium & Ioannem Comitem Ostfrisiæ. Maximilianus Ferdinandi Rom. Regis filius natu maximus cum vxore sua Maria, Cæsaris filia, ad patruum eumdemque socerum veniens, Bruxellam postridie Idus Iulij intrat: vbi vsque ad finem mensis Augusti substitit. Vidit tunc Bruxella vno eodemque palatio exceptos sex Principes Austriacos, *Carolum V.* Cæsarem, *Philippum* eius filium, *Mariam* & *Leonoram* illius sorores, *Mariam* eiusdem filiam cum marito *Maximiliano*, post Cæsare. Qui quidem postremus cum Cæsari amicisque suis æternùm valedixisset, in Austriam cum coniuge sua rediit. Cæsar verò omnibus ad profectionem Hispaniensem paratis, per Gandauum sibi natale in Zelandiam contendit: indeque mense Septembri, cum duabus sororibus suis paulò antè nominatis, in Hispaniam traiecit; Philippo filio in Belgica relicto. Ignatius Loiola Cantaber, Soc. Iesu auctor & princeps, Romæ pridie Kal. Augusti 1556

 piissimè

piiſſimè in Domino obdormit; à Gregorio XV. in claſſem Sanctorum 1612. relatus. Res eius geſtas Petrus Ribadeneira & Ioannes-Petrus Maffeius peculiaribus libellis, itemque Nicolaus Orlandinus in Hiſtoria Soc. Ieſu, deſcripſerunt. Rainoldus Brederodæ dominus, Eques Velleris aurei, qui Philippam Marcanam, Erardi Marcani Card. & Epiſcopi Leodicenſis ſororem, duxerat, moritur. Brederodiæ familiæ ſtemma apud Heuterum in Genealogiis exſtat.

- Rainoldus dominus Brederodæ duxit Iolentã heredem Com. de Gênep.
  - Theodoricus Cartuſianus.
  - Ioannes ob. 1415. ſine lib.
  - VValravus dom. Brederodę d. Ioannam F. heredem Henrici dom. Vianæ.
    - Rainoldus do. Brederodæ Eq. v. a. 1445. duxit Iolentam de Lalain, obiit 1475.
      - VValravus dom. Brederodę dux. Margaritam Borſelam & 2. Annam Niuuenariam.
        - Ex 1. Rainoldus do. Brederodæ, Eq. v. a. 1531. duxit Philippam Marcanam, obiit 1556.
          - Philippus.
          - Ludouicus.
          - Henricus dom. Brederodæ ob. 1568. ſine lib.
          - Robertus.
          - Filiæ IV.
        - Franciſca.
        - Carola.
        - VVolfardus dominus Clotingæ.
          - Rainoldus dom. Clotingæ.
            - Ex 1. Henricus.
            - VValravus.
            - Florentius dom. Clotingæ.
              - Io. Wolfardus.
            - VVolfardus.
            - Maximilianus.
            - Filiæ IV.
            - Ex 2. Theodoricus.
            - Adriana.
          - Margarita.
        - Ex 2. Franciſcus.
        - Balthaſar.
        - Filiæ plures.
      - Franciſcus obiit 1590. ſine liberis.
      - Filiæ IV.
    - Gisbertus.
    - VValrava.
  - Guilielmus obiit ſine lib.

1557 Albertus Brandeburgius exul Forshemij menſe Ianuario moritur: cui ſucceſſit agnatione proximus Georgius-Fredericus Brandeburgius; Ferdinando Cæſare conſentiente. Pace cum Paulo IV. Pontifice facta, Ferdinandus Dux Albanus, Prorex Neapolitanus, menſe Septembri Romam venit: inde in Etruriam progreſſus, Coſmo Florentiæ Duci *Senas*, vrbem anteà liberam, iuſſu Philippi II. Hiſp. Regis, tradit; *Vrbatello* ac *Portu Herculis* Hiſpano reſeruatis. Franci ad *Quintinopolim* in Picardia, eiuſdem Philippi II auſpiciis, ab Emanuele-Philiberto Sabaudiæ Duce memorabili prælio ſuperantur, 10. die Auguſti, qui S. Laurentio martyri eſt ſacer. In huius victoriæ memoriam idem Rex cœnobium verè regium in *Scuriaco* à fundamentis exſtruxit, & S. Laurentio dicauit, quod hodie inter Chriſtiani orbis Miracula numeratur. Guilielmus Paradinus rerum ſuo æuo geſtarum hiſtoriam terminat.

1558 Franciſcus Guiſiæ Dux menſe Ianuario *Caletum* annis ferè 212. ab Anglis poſſeſſum, dein *Giſnenſe* opidum expugnat, Angloſque vniuerſa Gallia pellit. In Caroli V. Imp. locum, qui ſponte imperium dimiſerat, frater eius FERDINANDVS 18. Martij à Septemviris ſufficitur. Amoraldus Comes Egmondanus & Pontus Lalainus acie Francos apud *Grauelingam* Flandriæ opidum vincunt. Hic annus multis Principibus funeſtus fuit. CAROLVS V. in ſuo Placentino ad S. Iuſtum ſeceſſu 21. Sept. piiſſimè obiit: quem ſoror ipſius *Leonora* Kalendis Februarijs præceſſerat, quemque altera ſoror *Maria* 18. Octobris eſt ſubſecuta. Sed luctuoſior & Religioni catholicæ damnoſior fuit *Maria* Anglorum Reginæ, itemque *Reginaldi Poli* Card. 17. Nou. obitus. Mariæ enim ſine liberis defunctæ *Eliſabetha* (Henrici VIII. filia ex Anna Bolena) in regno menſe Ianuario ſequenti ſuffecta, prioribus

prioribus edictis abrogatis, mox hæresim in Anglia restituit, & in orthodoxos sæuire cœpit. Iulius Cæsar Scaliger Aginni Nitiobrigum moritur.

Cameracensis, Atrebatensis ac Tornacensis Episcopatus vetusti olim Remensi Archiepiscopo fuerunt suffraganei. Anno 1559. Philippo II. Belgarum Principe petente, Paulus IV. Papa tres in Belgio Archiepiscopatus, *Mechliniensem*, *Cameracensem* & *Vltraiectensem* instituit; & Mechliniensi *Antuerpiensem*, *Siluiducensem*, *Gandensem*, *Brugensem*, *Iprensem*, *Ruramondensem*; Cameracensi *Atrebatensem*, *Tornacensem*, *Audomaropolitanum*, *Namurcensem*; Vltraiectensi *Dauentriensem*, *Groningensem*, *Harlemensem*, *Leouardiensem*, & *Middelburgensem*, Episcopos voluit esse suffraganeos. Pauli IV. diploma IV. Idus Maij datum in Donationibus Belgicis l. 1. c. 145. publicauimus. Inter Philippum II. Hispaniæ & Henricum II. Galliæ Reges mense Aprili pax inita, pari vtriusque populi voto recipitur, & nuptialibus fœderibus firmatur; *Elisabetha* Henrici filia *Philippo*, & *Margarita* Henrici sorore *Em. Philiberto* Sabaudiæ Duci in coniugem data; Sabaudia denique eidem Philiberto restituta. Verùm vt humanæ res fluunt, tanta hilaritas in summum apud Francos mœrorem mox vertitur, Henrici Regis obitu: qui per equestre certamen ludicrum, lethale in capite vulnus Lutetiæ accepit, & 10. Iulij, ætatis 43. regni 13. anno exspirauit. Henrici filio *Francisco II.* (qui ætatis 17. anno subrogatus est) principatus ferè sesquiannalis fuit; Caluinianorum, quos *Hugonottos* vocant, seditionibus mirificè exagitatus. Franciscum die 5. Dec. 1560. defunctum frater natu proximus *Carolus IX.* secutus est; sub quo Hugonottorum furor, maiore sumpta fiducia, in apertam rebellionem erupit. Multis prœliis victi potiùs, quàm domiti fuerunt rebelles: quorum tria numerantur præcipua. Primum ad *Drocense* opidum: in quo Princeps Condæus à Francisco Guisio an. 1561. captus est. Secundum ad *Iarnacum* in Santonibus: in quo idem Condæus, duce Henrico Caroli fratre, an. 1569. occubuit. Tertium in Pictonibus ad *Moncontorium*, eodem anno & duce commissum. Paulus IV. Romæ 18. Augusti moritur, eique *Pius IV.* Medicæus, Mediolanensis, sufficitur. Eodem mense Augusto Philippus II. *Gandaui* comitia Equitum Velleris aurei celebrauit, & ex Belgis Philippum Montmorencium, Balduinum Lannoium, Guilielmum Croyum Rentiaci Marchionem, Florentium Montmorencium, Philippum Comitem Lignæum, Carolum Lannoium Principem Sulmonensem & Antonium Lalainum Comitem Hochstratanum inter Equites adlegit. Fuit hoc postremum illius ordinis Capitulum (vt vulgò vocant) solemniter atque ex veteri formula celebratum. Nam Philippus Rex, diplomate à Gregorio XIII. Papa an. 1572. impetrato, *de vacantibus locis & officiis extra Capitulum dicti ordinis deinceps disposuit ac prouidit.* Quod diploma Clemens VIII. an. 1596. & alij deinde Pontifices confirmarunt.

Exinde cùm in Hispaniam idem Rex, grauissimis de caussis, cogitaret, Flandris & Artesiis Amoraldum Egmondæ Comitem; Hollandis, Zelandis & Vltraiectinis Guilielmum Nassouium Principem Arausionensem; Gelris ac Sutfaniis Carolum de Brimeu Comitem Meganum; Frisiis, Transisalanis ac Groninganis Ioannem Lignæum Arenbergæ Comitem; Hannoniis & arci Cameracensi Ioannem Marchionē Bergizomensem; Luxeburgiis Petrum-Ernestum Mansfeldium;

feldium; Namurcensibus Carolum Berlaimontium; Limburgo ceterisque ditionibus Transmosanis Ioannem Ostfrisiæ Comitem, Insulæ, Duaco & Orchiaco Ioannem Montmorencium; & Tornaco Florentium Montmorencium præfecit. Vniuersi porrò Belgij curam *Margaritæ*, Octauij Farnesij Parmensium Ducis coniugi, commisit. Classe demum apud Zelandos ineunte mense Septembri conscensa, inde in Hispaniam enauigauit.

1560 Andreas Auria (vulgò *Doria*) Genuensis, Princeps Amalfitanus, Eques Velleris aurei, patriæ libertatis restitutor ad vindex, primùm Francisci I. Galliæ Regis, pòst Caroli V. Imp. eiusque filij Philippi II. classium Præfectus, victoriis naualibus clarissimus, ætatis 93. anno, vxore numquam ducta, moritur. Omnium fortunarum triremiumque suarum heredem scripsit Ioannem-Andream Auriam, fratris sui filium. Magdeburgenses falsæ & perniciosissimæ Historiæ ecclesiasticæ Centurias, à Matthia Flacio Illyrico potissimùm confictas, euulgare incipiunt. His Cæsar Baronius, Cardinalis omni laude maior, Annales suos Ecclesiasticos velut antidotum opposuit. Apud Belgas (vt & apud Germanos) non pauca sunt opida ac municipia, quæ duos indiuisim Dominos habent; vt *Traiectus Mosæ*, *Grimberga*, & olim *Asca*. Sic & *Condatum* Hannoniæ opidum (*Condé*) ad Scaldis & Hainæ confluentes aquas situm, iam inde à quattuor & ampliùs sæculis duos habuit Dominos: vt in Not. eccles. Belgij c. 182. docui. Circa an. 1560. *Carolus* Comes de Lalain, suprà pag. 381. memoratus, eiusque vxor *Maria Montmorencia*, vnam Condatensis opidi portionem à Ludouico Borbonio Duce Montpenserio sibi pretio compararunt: alteram eadem *Maria*, cùm esset vidua, à Christophoro Comite Rochendorfio emit. Horum filius secundò genitus *Emanuel Lalainus*, pag. 381. itidem laudatus, duxit *Annam Croyam* Marchionatus de Renty heredem, & ex ea sustulit *Alexandrum Lalainum*, qui cœlebs ad Slusam 1504. periit, *Margaritam* an. 1589. defunctam, & *Ioannam* Condati dominam, *Ioanni* Solræ in Hannonia Comiti II. nuptam, ex eoque matrem Philippi-Ambrosij, Guilielminæ & Annæ. Ceterùm defuncto Emanuele Lalaino, eius vidua *Anna Croya* alteras nuptias cum *Philippo Croyo*, Solræ primo Comite, Ioannis iam dicti patre iniit, & ex eo peperit *Carolum-Philippum* Marchionem Rentiaci ac dominum Cerniæ; qui posteà & Dux Havræus fuit, ducta 1627. Mariâ-Clarâ, Caroli-Alexandri de Croy Marchionis Havræi, Bruxellæ sclopeto 1624. traiecti, filia herede: *suprà pag.* 393.

- Guilielmus de Croy, Philippi I. Ducis Arschotani F. Marchio de Renty dominus Ceruiæ, Cast. Borburgi, Eq. v.a. ob. 1565. ætat. 38. sepultus Ceruiæ cum vxore Anna Renessia.
  - Anna de Croy, Marchionissa de Renty, dom. Ceruiæ, nupsit 1. Emanueli de Lalain dom. de Montigny Eq. v. a. qui ob. 1591. sep. Condati: 2. Philippo de Croy Comiti I. Solræ 1590. Eq. v. a.
    - Ex 1.
      - Alexander Marchio de Renty cœlebs periit ad Slusam 1604.
      - Margarita obiit 1589.
      - Ioanna vxor Ioannis Comitis II. Solræ.
        - Philippus-Ambrosius.
        - Guilielmina vx. Alberti Com. de Buquoy.
        - Anna.
    - Ex 2.
      - Carolus-Philippus de Croy, Marchio de Renty, duxit Mariam-Claram de Croy Marchionissam de Havrech, creatus Dux Havræus 1627.

Pius

Pius IV. Papa dotem, opida, municipia, pagos, vicos ac limites noui Episcopatus Antuerpiensis hoc anno descripsit; diplomate V. Idus Martij edito, quod in nostris Donationibus Belgicis l. 1. c. 146. publici iuris fecimus. Exstant & alia id genus diplomata, quibus idem Pontifex aliorum Episcopatuum Belgicorum limites descripsit.

Hæresis omnium vitiorum mater est ac ianua: qua nihil pestilentius, aut magis exitiosum Reipublicæ Christianæ accidere vnquam potest. Habet ea interdum pietatis speciem, sed virtutem eius (si Apostolo 2. Tim. 3. credimus) abnegat, & fidelitatis prænaricationem gignit. Ne præteritorum sæculorum vulnera refricemus, post *Caluinismi* ortum, *Gallia*, *Scotia*, *Belgium*, *Germania*, *Bohemia*, aliæque prouinciæ nostra patrumque memoria suo id grauissimo damno senserunt. Vt à *Geneua*, illa sentina ac lerna sectariorum, ordiamur; vix eam in vrbem *Ioannes Caluinus* apostata pedem intulerat, cùm & Antistitis & Sabaudiæ Ducis omnem dominatum ipsa rebellis excussit. Id anno 1535. contigit: quo tempore Franciscus I. Galliæ Rex, superatis Alpibus, aduersus Emanuelem Philibertum Sabaudiæ Ducem bellum gerebat. Ita nimirum truculenta ista secta, qua nulla vnquam atrocior aut ad turbas ciendas aptior fuit, iam inde à prima infantia, dissidiis Principum crescere cœpit. Geneua itaque, excusso iugo, sui iam iuris facta, an. 1536. cum Bernensibus vicinis, aliisque Heluetiorum populis fœdus iniit: malo certè exemplo, quod aliæ posteà ciuitates ac prouinciæ, Principibus suis pulsis, sunt secutæ. 1561

Ex lacu Lemano pestilens hydra in *Galliam* progressa, regnum tot sæculis florentissimum seditionibus ac bellis tantùm non euertit. Anno igitur 1560. *Hugonotti* (quo ominoso nomine Caluinianos Franci designant) *Franciscum II.* Regem *Ambosiæ*, vbi tunc erat, capere, clamque abducere conantur. Re verò per certos indices detecta, Ludouicus Borbonius Princeps Condæus, in suspicionem adductus, custodiæ traditur, & atrox illa coniuratio à *Francisco* Duce Guisio velut in herba opprimitur. Atque is inde à Senatu Parisiensi *Conseruator patriæ* est appellatus. Francisco Rege anno eodem 5. Dec. è viuis sublato, ac breui pòst dimisso Condæo, *Caroli IX.* Regis pueritia contemptui cùm esset, Caluiniani luctuosissimas regno turbas excitant. *Aureliano*, *Rotomago*, aliisque opidis occupatis, ipse Condæus in Regem signa attollit. Quid cladiū non visum! Vix vlla Galliæ vrbs reperta est, quæ non funestum & plusquam ferinæ carnificinæ spectaculū exhiberet. Hugonotti ipsi suis in libris fatentur, intra vnius anni spatiū religiosorū hominum sexus vtriusque millia quattuor mactata, virgines coniugesque supra duodecim millia violatas, templa vicies mille, monasteria bis mille, xenodochia nonaginta euersa; denique in decennali illo bello ciuili bis millena millia, seu duos hominum omnis dignitatis, sexus & ætatis milliones periisse. Nec publicæ solùm, sed & priuatæ ac domesticæ strages fuerunt; pace inter fratres ac consanguineos passim fracta. Adeò ferox ac barbarus illius sectæ est genius, vt & naturæ ipsius iura violet.

Vt porrò nihil intentatum relinquerent, apud *Namnetes* in Britannia Aremorica, haut veriti sunt Caluiniani impia capita ac consilia conferre de regno Gallico longè nobilissimo ac vetustissimo ad

populare regimen Helueticum reducendo. Ansus & Condæus, auxiliis Germanorum subnixus, Lutetiam regni caput obsidere: quæ & periisset, nisi *Philippus II.* Rex Catholicus *Carolo IX.* leuiro suo ex Belgica suppetias misisset; quibus Condæum ad Drocas opidum consecutus Guisius, commisso prælio superauit, captiuumque abduxit. De eodem Guisio pòst ad Aurelianum, à Ioanne Poltroto tribus sclopeti glandibus 1563. perempto, nihil dico. Auctorem facinoris ac suasorem *Theodorum Bezam*, qui intra vrbem obsessam tunc erat, parricida, post quæstionem tormentis habitam, nominauit: quem Bezam constat & de *Catharina Medicæa* Regina matre, cum omni prole Regia, è medio tollenda non semel consilia cum aliis agitasse.

Scotiæ regnum *Ioannes Cnoxus*, Caluini discipulus, fœdissimè primus infecit ac corrupit, sectæ *Puritanorum* (sic suos Britanni Caluinianos indigetant) ea in insula conditor: quos *sulphureo esse ingenio* Iacobus Britanniæ Rex verè dictitare solebat. Suo id malo *Maria Stuarta* Regina, Iacobi mater, didicit: quorum quidem truculentas manus verita, cùm è custodia, qua illam Iacobus nothus sepserat, elapsa, ad Elisabetham Angliæ Reginam se contulisset, ob conficta per eosdem crimina, in carcerem est coniecta: vt ibi demùm, pòst 20. annorum vincula, anno 1587. capite muldaretur. De clancularis coitionibus, de mucronibus eidem *Iacobo* Regi non semel intentatis, deque templis ac monasteriis tota Scotia funditus excisis alij fusè scripserunt.

Vt ad res nostrates veniamus; Philippo II. in Hispaniam profecto, lues Caluiniana ex vicino Franciæ regno paulatim in *Belgium* per commercia, prò dolor! irrepsit. A cuius sectæ hominibus malè feriatis *Tornaci, Valentianis* & in agro *Insulensi* an. 1561. occulta primùm conuenticula sunt habita: in quibus psalmos, à Clemente Maroto Gallicè redditos, more Geneuensium decantabant. Nouæ doctrinæ auidis ac prurientibus facem subiecit *Matthæus Launoius*, gente Francus, qui Geneuæ apud Caluinum diu vixerat, & in illa pestilente schola studiorum suorum rudimenta posuerat. Is Tornacum à fæce hominum secretò an. 1562. euocatus, multos sua vaniloquentia seduxit; cui speciem pietatis adiunxerat. Dumque ibi hæret, certa adfertur fama, in vrbe Insulensi, sacerdotum ministerio & exorcismis, è quodam viro primario dæmonem expulsum esse; multos etiam Rotnaci in Flandria, ad S. Hermetis martyris lipsana, à dæmonibus obsessos frequēter liberari. Quod à religionis catholicæ studiosis hominibus quotidie sibi obiici, ægrè ferentes Caluiniani, dolo malo artes malas struunt. Cum viro quodam ac muliere paciscuntur; numeratam pecuniam & annuum censum vtrique promittunt, si dæmoniacos sese profiterentur. Ex pacto itaque indecoris motibus ac sermonibus, vt erant edocti, dæmoniacos sese mentiuntur. Latè ea fama per nocturnos fratrum (vt se nuncupabant) conuentus diffunditur. Ad Launoium denique res defertur, omnis fraudis ignarum. Rogant illius sectæ seniores, vt miseros illos precibus suis iuuet. Is importunis ipsorum flagitationibus demum expugnatus, super vtroque preces fundit, & alios fundere iubet. Quibus fusis, simulat vterque dæmonē depulsū. His cōmentis Caluiniani per ea tempora dogma suum propagare conati sunt.

sunt. Sed *quæ decipiunt*, *nihil habent solidi*; nihil proficit simulatio; paucis imponit leuiter aut extrinsecus inducta facies. Singuli decipere & decipi possunt: sed dato tempore veritas se aperit. Tenue est mendacium; perlucet, si diligenter inspexeris. Nullum Wittemberga, nullũ Geneua miraculum dedit, nec dabit. Hæ tamen technæ non antè sunt à Launoio intellectæ, quàm pecuniis non præstitis litẽ mouere debitoribus dæmoniaci cœperunt, eaque impostura 1574. in Hollandia à duobus totius rei conscijs ipsi commemorata fuit. Quas quidẽ fraudes ac mendacia vt agnouit, eiurata hæresi, ad Ecclesiæ catholicæ castra rediit; plurimos denique libros contra pestilentis illius sectæ magistros publicauit, quibus, mendacio pallente, non fuerunt ausi respondere. Idem porrò Launoius posteà sacerdos factus, patruo meo *Ioanni Miræo* Episcopo Antuerpiensi perfamiliaris fuit; eumque senem sæpè nos vidimus & conuenimus. Et ne posteritas in dubium ista vocare posset, ipse Launoius libello edito omnia vulgauit: qui piè demùm Bruxellæ obiit, in basilica S. Iacobi propè palatium Regium conditus; vbi hodieque eius tumulus, cum effigie appensa, visitur. Quas porrò turbas posteà Caluiniani in Belgio, Gallia, itemque in Bohemia & alibi excitarint, suis infrà locis dicemus.

Cosmus Medicæus Florentiæ & Senarum Dux, vt oram Italiæ maritimam à Turcarum Maurorumque incursionibus securam redderet, classemque ad expeditiones contra eosdem suscipiendas, non solùm rebus necessariis, sed & viris rei maritimæ gnaris optimè instructam haberet, ordinem *Equitum S. Stephani* instituit ac dotauit; renouatâ victoriæ ad Marcianum de hostibus 1556. Idibus Sextilis (qui dies S. Stephano Papæ ac martyri sacer est) partæ memoriâ. Institutum istud Pius IV. Papa approbauit. Ipse Cosmus sibi ac successoribus suis, Florentiæ Ducibus, principatum ac magisterium ordinis sumpsit, templumque Equitibus ac domicilium Pisis attribuit, & leges ab ipsis obseruandas condidit: quas à se auctas *Ferdinandus*, Cosmi filius, Florentiæ typis euulgandas curauit.

Henricus Merodius, Baro Merodæ, Petersemij, Peruesij, Duffelæ & Lefdaliæ, idemque Westerloæ ac Gelæ dominus, Canonicorum collegium Gelæ in Campania Brabantiæ in templo S. Dimpnæ virginis ac martyris, à Maximiliano Bergio Ep. Cameracensi instituendum curat. Meroda porrò vetus est castellum in Ducatu Iuliacensi situm, Baroniæ titulo dudum illustre: à quo Merodia familia, multas in stirpes partita, cognomentum induit. De ea non pauca in Diplomatibus Belgicis l. 1. c. 97. & l. 2. c. 100. itemque in Donationibus Belgicis l. 1. c. 142. diximus. Duaci in Gallo-Flandria, iussu Philippi II. Regis, noua Academia mense Octobri aperitur; Pio IV. Papa approbante. Huius diploma Buzelinus in Gallo-Flandria l. 2. c. 38. recitat. Omnium scientiarum Professores Louanio potissimùm sunt euocati: quos inter fuerunt Matthæus Westcapellius, Ioannes Rubus, Richardus Smithæus, Theologi; Ioannes Vendvillius, pòst Episcopus Tornacensis, Ioannes Ramus, Boëtius Epo, Iureconsulti. Philosophiæ ac litterarum studiosis primum gymnasiũ seu pædagogium *Philippus* Rex ad Scarpum fl. in veteri suo burgo seu castro, haut procul à S. Amati basilica, excitauit: in quo quinquennium ego adolescens vixi, vt & ante me patruus meus Ioannes Miræus, pòst Antistes Antuerpiensis. Gymnasium secundum *Ioannes Lentailleurius* 1562

 Abbas

Abbas Aquicinctinus, tertium *Arnoldus Gantoisius* Abbas Marchianensis, à fundamentis ædificarunt. Quartum his posteà *Philippus Cauerellus* Abbas Vedastinus adiecit. De Regio, Episcopali, Moulartiano, Turriano, Lamotiano, Mariano, Anglico, Hibernico, Scotico, aliisque Theologorum præsertim Seminariis seu Collegiis Duacensibus idem Buzelinus loco cit. consuli poterit. *Maximilianus II.* Ferdinandi Imp. filius Francofurti 24. Nou. Rex Rom. eligitur.

1563 Pius IV. Papa Concilio Tridentino, ab annis 27. incohato, 4. Dec. finẽ imponit. Huic Concilio ex Belgis interfuerunt *Franciscus Richardotus* Ep. Atrebatensis, *Martinus Rithouius* Ep. Iprensis, *Antonius Hauetius*, ord: Prædicatorum, Ep. Namurcensis, & *Eutychius Cordes* patria Antuerpiensis, Abbas S. Fortunati apud Bassianum ex Congregatione Cassinensi. Ex Doctoribus Theologis Louaniensibus *Franciscus Sonnius* pòst Episcopus Antuerpiensis, *Cornelius Iansenius* pòst Episcopus Gandensis, *Ioannes Leonardus* Hasselius seu Hasletensis, *Michaël Baius* Athensis & *Ioannes Hesselius* patria Louaniensis, adfuerunt. Fuerunt & Tridentum missi, vt præstantes Theologi, *Petrus Canisius* & *Ioannes Couillonius*, ex Societate Iesu.

1564 In Francia Caroli IX. Regis edicto cautum est, vt in publicis priuatisque tabulis à Kalendis Ianuariis anni exordium peteretur, quod hactenus à Paschate vel Incarnatione Christi capi consueuerat. Philippus Rex in Hispaniam 1559. abiens, Concilium Status, quod Margaritæ Austriacæ Belgarum Gubernatrici ab intimis consiliis esset, formauerat. Huic Senatui Antonium Perenotum Granvellanum, tunc Antistitem Atrebatensem pòst Cardinalem, Guilielmum Nassouium Principem Arausionensem, Amoraldum Comitem Egmondanum, Philippum Stauelum Glaisonij toparcham, Carolum Baronem Berlaimontium & Viglium Zuichemum adscripserat. Post Regis discessum, inter proceres æmulatio mox in apertum erupit, quæ ipso præsente vix comprimi potuerat. Non potuit Belgica, diuitiis cumulatissima, diutiùs felicitatem suam ferre. Diuitias sua exceperunt vitia, hoc est, lasciuia & luxus, veterum denique sacrorum contemptus. Ex proceribus porrò non pauci Granvellano infensi, nimiã eius (vt criminabantur) potentiam non ferebant. Granvellanus igitur inuidiæ cedendum ratus, primùm an. 1563. Mechliniam (cuius vrbis erat Archiepiscopus) se subduxit; deinde petito à Rege consensu, an. 1564. mense Martio in Burgundiam, ac demum in Hispaniam abiit. Neque tamen posteà res in Belgica nostra quietiores fuerunt; odiis mox in Berlaimontium & Viglium deriuatis. De initiis tumultuum Belgicorum plura qui volent, Florentium & Franciscum Haræos, Nicolaum Burgundium, Famianum Stradam, aliosque consulant. Ferdinandus I. Imp. VIII. Kal. Augusti Viennæ moritur: filius eius *Maximilianus* II. succedit. Otho Truchsesius, Cardinalis & Ep. Augustanus, Dilingæ in Sueuia Academiam instituit. Andreas Vesalius Bruxellensis, Caroli V. Imp. eiusque filij Philippi Doctor Medicus, Anatomicorum princeps, Ierosolymis rediens, in Zacyntho Venetæ ditionis insula, ætatis 58. anno, moritur. Burgundicarum & Belgicarũ rerum libri, à Ponto Heutero Delfio editi, hîc desinunt. Ipse an. 1602. Trudonopoli in ditione Leodicensi moriens, ingens volumen sua manu scriptum reliquit, res in Belgio vsque ad annum 1599. aut circiter gestas continens: quod ab heredibus redemptum, Bruxellæ in Camera Ærarij Regij seu Finantiarum (vt vocant) ad-

adſeruatur. Ioannes Caluinus hæreſiarcha, tot motuum malorumque in Gallia & alibi auctor, die 27. Maij, horrendis morbis exſtinguitur: vt ipſe Beza fatetur.

Amoraldus Comes Egmondanus ex Hiſpania, quò anni huius initio ſe contulerat, reuerſus, Bruxellam menſe Maio, vnà cum Alexandro Farneſio, Margaritæ Belgarum Gubernatricis filio, intrat. Idem Farneſius cum Maria, Emanuelis Luſitaniæ Regis nepte ex filio, nuptias hoc ipſo anno Bruxellæ celebrauit. Viglio, ætatis excuſatione vſo, Carolū Tiſenacum in functione Philippus II. Rex ſubſtituit: Ioachimum Hopperum Tiſenaco à ſe ſuffectum in Hiſpaniam euocat. Philippum item Croyum Ducem Arſchotanum Concilio Status Belgici adſcribit. Ordo militum S. Lazari à Pio IV. Papa reſtituitur, *Iannotio Caſtillonio*, viro nobili Mediolanenſi, Magiſtro generali creato. Quo quidem Vercellis 1572. defuncto, Gregorius XIII. *Emanueli Philiberto* Sabaudiæ Duci ſummam illius ordinis præfecturam detulit, & militiam S. Mauritij cum iſta S. Lazari coniunxit. Emanuel porrò Auguſtæ Taurinorum & Nicææ bina domicilia, excipiendis Equitibus, à fundamentis excitauit, multaque præclarè conſtituit: vt in Originibus Equeſtribus explicui. In Anglia *Puritanorum* ſecta exoritur. Hi ab omni vetere ritu ac veſtitu eccleſiaſtico abhorrentes, purè Caluiniſmum profitentur, & prorſus ſe à Catholicis ſegregant. Sanderum libro de Schiſmate Anglico lege. 1565

Pio IV. Papæ, anno ſuperiore IV. Idus Dec. defuncto, *Pius V.* Ghiſilerius, Inſuber, ordin. Prædicatorum, VII. Idus Ianuarij ſufficitur. Huc vſque Onuphrius Panuinius Chronicon ſuum eccleſiaſticum, itemque Hiſtoriam Pontificum deduxit. Hanc Cicarella vſque ad Clementem VIII. protraxit. Solimanus II. Imp. Turcicus ad Sigethum in Hungaria moritur; filius eius Selimus ſuccedit: *ſuprà pag.* 355. Coniurati nobiles non pauci Margaritæ Auſtriacæ, Belgicarum prouinciarum Gubernatrici, libellum ſupplicē Bruxellæ 6. Aprilis die offerunt; quo libertatem religionis, vt loquebantur, Belgis concedi poſtulabant. Exinde cœpit (prô dolor!) res noſtra Belgica *in peius ruere ac retrò ſublapſa referri*. Natum tunc nomen *Geuſiorum*, inditumque à Carolo Barone Berlaimontio, pòſt Comite. Qua quidem voce (*Geux*) apud Francos vagi mendicique nebulones denotantur. Hoc ipſo anno menſe Auguſto Antuerpiæ, Siluæ-Ducis, Gandaui, Tornaci, Valentianis, in Gelria item, Hollandia, Zelandia, Friſia & alibi Caluiniani templa Catholicorum violarunt ac ſpoliarunt. Idem anteà in agro Caſletano, Ballioli, & alibi in Flandria occidua fex nebulonum fecerat. Haræos, Burgundium & alios ſuprà an. 1564. citatos lege. Caluinianis in Francia, Scotia & Belgio tumultuantibus, Pialis Baſſa ab obſidione Melitæ inſulæ quæ anno ſuperiore accidit, re infecta rediens, *Chium* inſulam hoc anno Genuenſibus eripuit. Muſtapha deinde *Cyprum* 1571. Venetis ademit: *ſuprà pag.* 356. Taruanam, vrbem olim Morinorum Epiſcopalem, an. 1553. funditus euerſam fuiſſe ſuprà diximus. Prædiorum illius eccleſiæ portio vna Belgis, altera Francis ceſſit. Ex portione Belgica dotati fuerunt Epiſcopatus duo, Iprenſis & Audomaropolitanus. Ex portione Gallica dotatus fuit Epiſcopatus Bolonienſis, quem an. 1566. Pius V. Papa inſtituit. 1566

Lutherani, Matthia Flacio Illyrico, Spangenbergo, Hamelmanno, aliiſque Confeſſionis Auguſtanæ profeſſoribus ex Germania Ant- 1567

uerpiam euocatis, Lutheranismum in Belgio stabilire conantur; sed frustrà. Valentianas, à Geusiis seu Caluinianis occupatas, Margarita Belgarum Gubernatrix per Norcarmium legatum obsidet, & Kalendis Aprilis recipit. Guilielmus Nassouius, Brederodius, Culenburgius & alij in Germaniam sese subducunt. Philippus II. Rex, iusta ira accensus, militares copias in Hispania, Italia, Burgundia & alibi conscribit. Cum iis Ferdinandum Aluarum Toletanum, Ducem Albanum, in Belgium mittit; qui sub æstatis exitum Bruxellam intrat. Philippus Hassiæ Lantgrauius (quem à Carolo V. Imp. an. 1547. deditione captum fuisse narrauimus) viuere desinit. Is ex Christina, Georgij Saxoniæ Ducis filia, sustulit *Guilielmum* an. 1592. mortuum. Guilielmus ex Sabina, Christophori Ducis Wirtembergensis filia, genuit *Mauritium*, Othonis, Mauritij & Philippi patrem, & *Georgium* Ludouici, Philippi & Frederici genitorem. Eodem anno Fredericus III. Palatinus ad Rhenum Comes, Ioannis F. Ruperti Rom. Regis N. obiit. Fredericus Ludouicum, Ludouicus Fredericum IV. Fredericus IV. Fredericum V. Exregem Bohemiæ procreauit.

1568 Ioannes de Ligne Comes Arenbergius, Frisiæ Gubernator, suprà pag. 402. laudatus, cum Ludouico Nassouio, Guilielmi fratre, prælio in Frisia concurrens, 23. Maij fortiter occumbit. In qua pugna & Adolfus Nassouius, Ludouici frater, cecidit. Nobiles aliquot viri Brüxellæ capite minuuntur. Onuphrius Panvinius Veronensis, eremita Augustinianus, Romanæ historiæ veteris cùm sacræ tum profanæ peritissimus, in comitatu patroni sui Alexandri Cardinalis Farnesij existens, ætatis 39. anno, Panormi moritur. Onuphrium Paulus Manutius *Helluonē historiarū*, Iosephus Scaliger *Patrem historiæ* non dubitarunt appellare. In Hispania Granatenses Mauri motus concitant: qui in vnum alterúmve annum continuati, tandem duce *Ioanne Austrio*, Caroli V. Imp. filio naturali, sopiti sunt. Rebellibus varia per loca despersis facultas omnis adempta est arma resumendi. Turcis Mecham, ad mare Rubrum sitam, Saraceni eripiunt.

1569 Ludouicus Borbonius Princeps Condæus, Caluinianarum partium ductor, cum Henrico Valesio, Caroli IX. fratre, prælio decertans ad Iarnacum in Santonibus 13. Maij, occumbit. Pius V. Papa Cosmum Medicæum *magni Etruriæ Ducis* titulo donat; diplomate VI. Kal. Septembris scripto. Coronæ Cosmo Romæ impositæ hæc inscribi voluit: Pius V. Pontifex Maximus, ob eximiam dilectionem ac Catholicæ religionis zelum, præcipuumque iustitiæ studium donauit.

1570 Philippum Nigrium, ordinis Aurei Velleris Cancellarium, Philippus II. Rex primum vrbis Antuerpiensis Episcopum nominarat. In eius defuncti locum *Franciscus Sonnius* suffectus, relicto Episcopatu Siluiducensi, hoc anno Antuerpiam venit. Ioanne Transiluaniæ Vaiuoda defuncto, *Stephanus Bathorius* à Transiluanis eligitur Palatinus. Maximilianus II. Imp. Annam filiam Philippo II. Hisp. Regi, & alteram filiam Elisabetham Carolo IX. Galliarum Regi dat nuptui. In Hollandia, Zelandia, Frisia & Flandria plurimi pagi seu vici, hominesque maris inundatione perierunt, mense Nouembri. Franciscus Thomas Perenotus à Philippo II. Hisp. Rege primus Comes de Cantecroy prope Antuerpiam creatur: *suprà pag.* 408.

1571 Famagustam (quæ olim Salamis & Salamina est dicta) vrbem Cypri nobilissimam Mustapha Bassa, post annalem pænè obsidionem,

nem, 5. Augusti in deditionem accipit. Qua potitus, contra fidem Christianos pænè omnes iugulauit; præfectum verò Bragadinum, naso & auribus truncatum, cute viuum nudauit. Ea indignitate Pius V. Pontifex permotus, sacrum fœdus cum Philippo II Hisp. Rege & Republica Veneta init. Classis itaque instructissima (cui summo cum imperio *Ioannes Austrius* præerat) contra Turcos educitur. Quæ prælio ad Naupactum in sinu Corinthiaco, apud insulas Echinadas (non procul Actio promontorio, vbi Antonium cum Cleopatra Augustus Imp. superauit) die 7. Octobris commisso, classem Turcicam feliciter profligauit, & victoriam multis sæculis inauditam ex hoste retulit. Ducentæ triremes partim captæ partim depressæ; cæsa vel captiua fuere viginti quinque circiter Turcorũ millia; Christianorum viginti millia reddita libertati. De hoc sacro bello ac victoria Vbertus Folieta & alij fusè scripserunt. Pontifex *M. Antonio Columnæ*, classis suæ præfecto, triumphum Romæ decreuit: exstatque Mureti de hac victoria Panegyricus. Cæterùm orta post prælium inter principes altercatione, fœderata classis, sine vllo operæ pretio, quod esse proximum poterat, est dilapsa; singulis ad suos domum reuersis. Nicolaum-Euerardum Middelburgi in Zelandia natum, Præsidem Mechliniensem, Consiliis editis celebrem, suprà pag. 390. laudauimus. Is 1532. moriens quattuor reliquit filios, *Euerardum Nicolaium*, *Nicolaum Grudium*, *Hadrianum Marium* & *Ioannem Secundum*, Iuris ciuilis & litterarum cùm Græcarum tum Latinarum tractatione claros. *Euerardus* natu maximus vt patri in dignitate successit, sic an. 1561. moriens, iuxta eumdem Mechliniæ in Deiparæ basilica sepeliri voluit. *Nicolaus Grudius* (sic dictus quòd Louanij natus esset) Hymnos, Odas & alia pia id genus poëmata publicauit. Ordinis Equitum Velleris aurei Graphiarius cùm esset, negotiorum caussa in Italiam profectus, hoc anno 1571. Venetiis decessit. *Marius* Gelriæ Cancellarius Bruxellæ 1568. obiit, hoc nomine felix, quòd Guilielmus Cripius, eisdem litterariis deditus studiis, ipsius magistratum exceperit. *Ioannes* Hagæ Comitis in Batauia natus, illa ætate sibi *Secundum* in re poëtica non habuit. Italiã primùm, pòst Hispaniã lustratã, Carolum V. Imp. in Tunetana expeditione secutus, in Africam transmisit. In patriam valetudinis curandæ caussa reuersus, à Georgio Egmondano, Vltraiectino Præsule, ad munus Secretarij euocatur. Is tum in illustri S. Amandi cœnobio, ad Scarpi & Elnonis confluentes in Neruiis sito (cuius loci Abbas commendatarius erat) fortè agebat: quò profectus *Secundus*, quarto quàm aduenerat die, nondum annos 25. natus, febri 1536. periit, ibidem tumulo marmoreo conditus.

Occasione decimæ rerum mobilium, & vicesimæ immobilium, à Duce Albano in belli sumptus indictæ, motus populares Bruxellæ & alibi excitantur; Geusiis passim sufflaminantibus. *Brila* interim, Hollandiæ opidum & commodus ad ostium Mosæ fl. portus, à Guilielmo Marcano toparcha Lumæo, Guilielmo Blosio Trelonio, aliisque exulibus ac profugis (qui naues aliquot in Anglia ad piraticam exercendam instruxerant) ipsis Kalendis Aprilis occupatur. Hinc nouos iterùm spiritus Geusij sumunt. Copiis aucti, postridie Paschatis, 9. Aprilis, facto insulanorum censu, iuramento se mutuò obstringunt; *Guil. Nassouio* Principi Arausionensi, vt Regio olim per Hollandiam Gubernatori, in Germania tunc agenti 1572

sacra-

ſacramentum dicunt, & ad defenſionem opidi inſulæque ſe parant. Poſt Brilam à Geuſiis inuaſam, mox & *Flißinga* ab Albano defecit; vbi *Paciottus*, ſummus munitionum artifex & egregius belli miniſter, Albano gratiſſimus, iuſſu Trelonij, in furcam actus fuit. *Veria* deinde, *Enchuſa*, *Horna*, *Alcmaria*, *Edamum*, *Gorcomium*, *Harlemum*, *Bomelia*, *Sutfania*, aliaque Hollandiæ, Zelandiæ & Gelriæ opida ab iiſdem Geuſiis partim intercipiuntur, partim ſua ſponte illis accedunt.

Dum hæc apud Batauos ac finitimos populos geruntur, *Ludouicus Naſſouius*, Guilielmi frater, de re tota à Lumæo ac ſociis monitus, copiis aliquot in Francia ſubitò collectis (equitibus ſcilicet leuis armaturæ quingentis ac peditibus circiter mille) 24. Maij, ementito mercatoris vini habitu, Montes Hannoniæ metropolim occupat. Id malum ne vlteriùs ſerperet, Albanus Montes mox obſedit. At Guilielmus Arauſionenſis, vt fratri obſeſſo ſuccurrat, copioſo cum exercitu ex Germania accurrit; Rheno & Moſa tranſitis, Diſtemium, Thenas aliaque opida capit; Hannoniâ demum penetratâ obſidionem ſoluere conatur; ſed fruſtrà. Montenſi itaque vrbe 21. Sept. Albano reddita, Arauſionenſis ſuos ad Rhenum reduxit, & maiore copiarum parte exauctoratâ (quòd ſtipendia menſtrua præſtare non poſſet) medio menſe Octobri Campos (quæ vrbs eſt ad Iſalam ſita) ſe contulit, indeque Enchuſam, in Hollandiam belli ſedem futuram, tranſmiſit.

Hoc ipſo anno & proximè ſequentibus Caluiniana rabies *Brilæ* & *Lugduni* in Batauia, *Ruremondæ* in Gelria & *Aldenardæ* in Flandria, aliiſq; locis immanitate pluſquam barbara in Clerũ ſæuiit. De Franciſcanis XI. & aliis ſacerdotibus Gorcomienſibus, Brilæ iuſſu Lumæi ex trabe ſuſpenſis, exſtat liber Guilielmi Eſtij, Cancellarij & Doctoris Theologi Duacenſis. Idem Lumæus *Cornelium Muſium* Delfium, virum innocentiſſimũ, naſo & auribus truncatis, manuum pedumque digitis, & iis quæ naturæ honeſtas abdidit præciſis, annos 72. natum, patibulo Lugduni in foro affixit, ac laqueo ſtrangulauit. De Cartuſianis Ruræmondanis, aliiſque eccleſiaſtici ordinis hominibus in Flandria, Brabantia & alibi crudeliſſimè occiſis Franciſcus Haræus legi poterit. Pius V. Papa Kalendis Maij ſanctiſſimè in Domino obdormit: eius vitam Gabutius Latinè & alij variis linguis ſcripſerunt. In cathedra ipſi ſucceſſit *Gregorius XIII.* Boncompagnus, Bononienſis, laudatiſſimus item Pontifex. Lutetiæ 24. Auguſti, die feſto S. Bartholomæi, multi Caluinianæ ſectæ homines occiduntur. Franciſcus Borgia, ex Gandiæ Duce Societatis Ieſu Præpoſitus generalis tertius, ætatis 62. anno, Romæ moritur.

1573 Anno ineunte Guilielmus Lumæus, homo ſæuus & inſolens, cùm & ipſos Ordines Batauicos contemneret, ab iis cuſtodiæ includitur, in ordinem redigitur & exauctoratur. Exinde dimiſſus, Leodicum ſe recepit, & an. 1578. morſu canis rabidi ibidem periit. Harlemum, vrbs Hollandiæ ad lacum ſita, poſt difficilem 7. menſium obſidionem, Ducis Albani filio Frederico 13. Iulij deditur. Alcmariâ ſine fructu obſeſſâ, Albanus ex Hollandia in Brabantiam redit. Ludouicus Requenſenſius, qui Albano in præfectura Belgica ſucceſſor à Rege datus erat, Bruxellam 17. Non. intrat. Ipſe Albanus 2. Decembris (qui dies hoc anno mihi natalis fuit) Bruxella Namurcum diſcedit; factoque per Lotharingiam, Burgundiam & Sabaudiam

itinere

itinere in Liguriam abit; conscensis demùm Genuæ triremibus in Hispaniam nauigat. Ioannes Beuerus Hannonius, Philosophorum suæ ætatis Louanij princeps (cuius in Physicos Aristotelis libros exstant commentarij) moritur. Franciscus Balduinus Atrebas, *re Baldus alter* (vt Ioannes Auratus ad nomen eius lusit) Lutetiæ viuere desinit. Is in Germaniam primùm ad Philippum Melanchthonem & Bucerum, deinde Geneuam ad Caluinum & Bezam profectus, vt erat in veterum Patrum lectione versatissimus, ab his nouarum sectarum auctoribus ac patronis intelligere voluit, quas ob caussas à Romanæ & veteris Ecclesiæ castris discessissent. Quorum impias opiniones detestatus, Caluinum in primis aiebat sibi displicuisse, ob seditiosum ingenium quod in eo deprehendisset. Iuris ciuilis & Historiæ summos apices complexus, dicere solebat, & libro edito docuit, *Historiam cum Iurisprudentia coniungi oportere, & hanc sine illa cæcam videri*. Præter varia ad Iurisprudentiam pertinentia, scripsit & *Apologias tres* aduersùs Caluinum & Bezam, ab illis anteà lacessitus: feruntque Caluinum à nullius stilo & eruditione magis sibi metuisse aut horruisse, quàm à Balduini familiaris quondam sui. Obiit autem annos 53. natus, sacris ritu catholico piè sumptis; testatus in castris Ecclesiæ Romanæ se mori. Animam agenti *Ioannes Maldonatus* Societatis Iesu Theologus, scriptis editis clarus, quo vsus erat familiariter, adfuit; in Maturinorum sodalium peristylio conditus, & ab auditore suo Papirio Massono, Annalium Galliæ scriptore, hoc sepulcrali elogio honoratus: *Cuiaci, Balduinus hic iacet. Hoc tecum reputa & vale. Mortuis vobis, Iurisprudentiam corripiet grauis sopor. Franciscus Balduinus Iurisconsultus ob. 11. Nouemb. an. ætat. 53. à partu Virginis 1573. Papirius Massonus Balduini auditor posuit.*

Ioannes Austriacus mense Octobri, Philippi II. Regis Catholici auspiciis, regnum Tunetanum *Muleassi* restituit, illius Muleassis nepoti, qui à filio pulsus oculisque priuatus an. 1548. fuit. Muleamides Rex in Siciliam deducitur.

Middelburgensibus ab Arausionensi obsessis Lud. Requesensius, mense Ianuario exeunte, classe Bergis ad Zomam instructa, tentat succurrere. Sed classe nostra dissipata, Mondragonius fame cum suis pressus, tertiâ pòst hebdomadâ, *Middelburgũ* Arausionensi dedere cogitur. Noua in cœlo stella, mense Nou. an. 1572. in signo Cassiopeæ videri cœpta, & sensim attenuata, anno 1574. ineunte apparere desiit. Sigismundus Poloniæ Rex, ex familia Iagellonia (quæ annis prope 200. regnauerat) postremus, an. 1572. sine liberis decesserat. In eius locum sibi Regem Poloni *Henricum Valesium*, Caroli IX. Francorum Regis fratrem, elegerunt. Is anno 1574. 21. Februarij coronatus, non nisi mensibus tribus & diebus 26. regnauit. Nuntio enim per celeres equos de fratris sui Caroli obitu (qui 30. Maij accidit) accepto, 18. Iunij nocte intempesta, paucis Gallis comitantibus, è Polonia in Morauiam fugit, & per Viennã Austriæ ac Venetias transiens, ad regnũ hereditariũ capessendum, in Galliã rediit. Henrico *Stephanus Battorius* 1576. suffectus fuit. Christophorus Frederici III. Electoris Palatini filius, itemq; Ludouicus & Henricus Comites Nassouij, Guilielmi fratres, in campis Moucẽsibus, haut procul à Nouiomago, à Sanchio Dauila & Christophoro Mõdragonio, Hispanorũ ducibus, 14. Aprilis prælio cõmisso, cæduntur & profligantur. 1574

Tunetum in Africa à Turcis, Sinane Bassa duce, capitur: Goleta arx, cæsis præsidiariis militibus Hispanis, solo æquatur. Paulus Manutius Romæ moritur. Selimo II. Turcorum Imperatori 15. Dec. defuncto *Amurathes III.* sufficitur: *sup. pag.* 354. Is ritu Ottomannico regnum à nece fratrum quinque minorum est auspicatus. Cosmus I. magnus Etruriæ Dux moritur; relictis duobus filiis *Francisco & Ferdinando*, ex ordine Ducibus: *suprà pag.* 399. Carolus-Philippus de Croy, Philippi Ducis I. Arschotani & Annæ Lotharingæ filius postumus, in Hispania existens, à Philippo II. creatur Marchio de *Havrech*: quod est municipium primo lapide à Montibus Hannoniæ situm. Is ex Diana de Dommartin, domina de Fontenoy in Lotharingia, inter alios liberos reliquit *Carolum-Alexandrum* in Marchionatu successorem, 1624. Bruxellæ sclopeto ictum, & *Ernestum*. Caroli Alexandri filia vnica *Maria-Clara* 1627. nupsit Carolo Philippo Croyo Marchioni de Renty, quem Philippus IV. Rex eodem anno Ducem Havræum renuntiauit. Ernestus ex N. Pomerana sustulit *Bosislaum-Ernestum*; qui nunc est caput familiæ de Croy: *suprà pag.* 393.

Carolus de Berlaimont, Michaëlis de Berlaimont domini de Flojon filius, à cognato suo Ægidio adoptatus, à Philippo II. creatur Comes de *Berlaimont*. Idem Carolus ab eodem Rege Eques Velleris aurei renuntiatus, ex Adriana de Ligne *Ægidium* Hiergæ dominum, in obsidione Traiectensi ad Mosam 1579. cæsum, *Lancelottum* Hautepennæ toparcham, *Ludouicum* Archiepiscopum Cameracensem, *Florentium*, *Iolentam* & *Claudiam* procreauit. Ex his *Florentius*, fratribus suis sine sobole defunctis. Comitatum Berlaimontanum obtinuit, & ex Margarita Comitissa de Lalain sustulit *Philippum-Carolum*, qui Parisiis in iuuenili ætate 1617. obiit, & filias duas, *Mariam-Margaritam* Ludouico Comiti Egmondano, & *Isabellam* Philippo Arenbergio Duci Arschotano, nuptas.

Franciscus Richardotus natione Burgundus, laudatissimus Atrebatium Episcopus, VII. Kal. Aug. moritur, magnifico tumulo in suo episcopeio honoratus à *Ioanne Richardoto*, tunc Artesiæ pòst sanctioris in Belgica Concilij Præside, sororis filio: quem ob præstantes animi dotes in familiam nomenque adoptarat. Ioannes inter alios liberos genuit *Ioannem* primò Atrebatensem pòst Cameracensem Antistitem, & *Guilielmum* Gameragæ in Hannonia Comitem 1623. à Philippo IV. renuntiatum, arcis Lembecanæ prope Hallas conditorem.

1575 Maximilianus II. Imp. pacem in Belgio restituere conatur, legatis huc missis: qui Bredæ, cum legatis vtriusque partis, aliquamdiu substiterunt; sed nullo fructu. Legatis itaque domum reuersis, iterum ad arma ventum est. Ægidius Berlaimontius Hiergæ toparcha, Regis copiis à Requesensio præfectus, Buram, Aquas veteres & Sconhouiam occupat. Vtque Hollandos à Zelandis separaret, idem Requesensius Ziricæam Zelandiæ opidum à Mondragonio obsideri iubet. Matthias Flacius Illyricus peste Francofurti ad Mœnum extinguitur. Abdelmelechus, Turcorum ope, Marocium & Fessense regnum Muleio Mahometi Cheribo, fratris sui filio, eripit: cùm ante annos aliquot lege sanxissent, defuncti fratres præferendos. Muleius ad Regem Lusitaniæ profugit.

Iuxta

Iuxta edictum Regium mense Decembri superiore publicatum, anni initium à Kalendis Ianuariis duci cœptum est, cùm anteà apud Brabantos & alios Belgij populos à die Paschatis sumeretur. Ludouicus Requesensius, Belgicarum prouinciarum Gubernator, 5. Martij Bruxellæ moritur. Philippus II. Rex de inopinato eius obitu per celerem equitem monitus, *Concilio Status* regimen dictarum prouinciarum committit, tantisper dum nouus Gubernator, mox nominandus, aduenerit. Consiliarij Status *Petrum Ernestum* Comitem Mansfeldium Luxeburgo (cui prouinciæ tunc præerat) Bruxellam euocant, & Regij exercitus ducem renuntiant. Ziricæani ad extrema redacti legatos Bruxellam mittunt, & transigunt. Facta deditione, 2. Iulij Mondragonius opidum cum legione bis mille quingentorum Walonum intrat. Miles externus ægrè id ferens, ob stipendia non soluta tumultuatur, & contemptis Mondragonij, Dauilæ aliorumque præfectorum suorum mandatis, relictâ Zelandiâ, iter versus Brabantiam instituit. Ea res Principis Arausionensis sociorumque animos (ob Ziricæam cum adiectis insulis perditam) prorsus deiectos iterùm erexit. Quæ porrò turbæ exinde sint secutæ, Fr. Haræus & alij tumultuum Belgicorum scriptores fusè narrant: mihi veterem hîc dolorem renouare non lubet. *Ioannes Austriacus*, Caroli V. Imp. filius naturalis, suprà pag. 423. à nobis laudatus, in Requesensij locum à Philippo Rege suffectus, traiecta citatis equis Francia, Luxeburgum 4. Non. intrat. Quo eodem die Antuerpiam à tumultuante milite spoliatam fuisse, cùm paulò pòst certis nuntiis accepisset, mox de pacanda vniuersa Belgica seriò cogitare cœpit.

Stephanus Battorius, Transiluaniæ Princeps, Cracouiæ Kalendis Maij Rex Poloniæ creatur. Maximiliano II. Imp. Ratisponæ in comitiis 12. Oct. defuncto filius *Rudolphus II.* succenturiatur. *Franciscus Sonnius* Antuerpiensium, & *Cornelius Iansenius* Gandauensium, Episcopi moriuntur. Sonnio *Leuinus Torrentius*, Iansenio *Guilielmus Lindanus*, post annos aliquot, rebus nonnihil in Belgio pacatis, successerunt. Hos quattuor Antistites scriptis illustres in Elogiis nostris Belgicis laudauimus. Hoc ipso anno exeunte *Ioachimus Hopperus* Snecæ in Frisia natus, Concilij Belgici post Carolum Tisenacum in Hispania Præses, Mantuæ Carpetanorum viuere desiit. Præter *Psalmos* erudita paraphrasi illustratos, & alia quæ partim viuus ipse, partim à funere filij eius *Gregorius* Senator Regius & *Cassus* Louaniensis Academiæ Cancellarius edenda curarunt, reliquit & commentarium ms. de initiis tumultuum Belgicorum. Hoc anno aut superiore *Techmases* Persarum Rex 11. Maij obiit, postquam annis 50. regnasset, & cum Impp. Turcicis magna ac diuturna bella gessisset. Suffectus est illi ex XI. filiis superstitibus tertiò genitus *Haider Merises*. Huic post 15. dies à quibusdam proceribus occiso substituitur *Ismaël* secundò genitus: qui mox iuniores suos octo fratres trucidari iussit. Ismaëli, veneno an. 1577. die 24. Nouemb. sublato, successit demùm *Mahometes Hodabendes*, Techmasis filius primò genitus: qui anteà vitam quietam elegerat. De Persici regni ab Ismaële Sopho, Techmasis patre aut auo, anno 1499. fundati origine, suprà pagina 367. fusè diximus. Ceterùm Hodabendes, *Emire Emsa Miriza* filio suo primò genito instigante,

cum Chamo Tartarorum & Georgianis professione Christianis fœdus aduersùs Turcos posteà iniit, eosque diu bello acriter persecutus fuit.

1577 Marchiæ in Famenna pace 12. Febr. sancita, *Ioannes Austriacus* mense Martio ineunte, Marchiâ Namurcum & inde Lonanium, ac demùm Bruxellam Kalendis Maij venit, summo populi applausu. Quod ægrè ferentes ij qui Arausionensi adhærebant, cùm rebus suis metuerent, falsis eum calumniis paulatim populo suspectum reddiderunt. Adeò quidem vt saluti suæ consulens, Bruxellâ primò Mechliniam, deinde Namurcum sese conferre, arcemque Namurcensem suæ potestatis facere coactus fuerit. Mars itaque rursus infremuit; Caluinianis belli classicum vbique locorum inflantibus. *Scinditur incertum studia in contraria vulgus.* Namurcenses, Luxeburgenses, Amstelodamenses, Campenses, Ruræmondenses & multi ex Frisiis pro *Ioanne Austriaco* stabant. Nonnulli *Matthiæ Archiduci*, nuper ex Germania à quibusdam euocato, adhærebant. Qui nouis in religione dogmatibus studebant, *Arausionensem* sequebantur; alij *Ordinum generalium* nomen inclamabant. O miserum Belgij varias in factiones tunc dissecti statum!

Viglius Zuichemus Frisius, sanctioris Concilij in Belgica multis annis Præses, Bruxellæ septuagenarius postridie Nonas Maias moritur, & Gandani in cathedrali S. Bauonis basilica (cuius Præpositura, post Iacobæ Damantiæ vxoris obitum, donatus fuerat) magnifico tumulo conditur. Patauij Cæsareas Institutiones de superiore loco cùm interpretaretur, præclaros illos *de Testamentis* commentarios adornauit. Bibliothecæ Card. Bessarionis, quæ Venetiis ad S. Marci adseruatur, inspiciendæ facultatem adeptus, *Theophili Græcas Institutiones* eruit, & cum Præfatione erudita Louanij edendas curauit. Qua in vrbe senex augustum suis Frisiis collegium à fundamento exstruxit, & vectigalibus dotauit. Inter schedas eius repertus est commentarius, quem de vita sua, deque caussis & initiis turbarum Belgicarum ipse conscripsit: quo, vt & Caroli Tisenaci schedis, adiutum se fuisse Nic. Burgundius ingenuè fatetur.

1578 Anno superiore *Ioannes Austriacus*, post pacem Marchiæ initam, externum omnem militem dimiserat. Cui ex Italia, ob bellum vtrimque resumptum, reuocato *Alexander Farnesius*, Parmæ tunc Princeps, se adiunxit. Copiis itaque Hispanicis, Italicis, Burgundicis & Germanicis auctus Ioan. Austriacus, memorabili prælio Ordinum Belgicorum exercitum, prope Gemblacum Gallo-Brabantiæ opidum, 30. Ianuarij profligat: exinde Gemblacum, Louanium, Arschotum, Sichemium, Distemium, Thenas, Niuellas, Bouinum, Philippopolim, Limburgum, Dalemium, aliaque opida & arces occupat. Sed Francisci Ducis Alenzonij (is Henrici III. Francorũ Regis frater erat) in Hannoniam mense Iulio aduentus, & intempestiua ipsius Ioan. Austriaci mors victoriæ cursum inhibuerũt. Obiit hic Kalendis Octobris in suis prope Namurcum castris, pestilenti febre correptus, annum ætatis 34. agens. In Belgica præfectura successit ALEXANDER FARNESIVS, Octauij Parmæ Placentiæque Ducis & Margaritæ Austriacæ filius. De rebus in Belgio gestis, à Ioan. Austriaci ad nos aduentu vsque ad eius obitum, *Martinus Antonius Delrio* Latinè commentarium scripsit, qui sub anagrammate *Rolandi Natini Miritei* Hispanicè Madriti an. 1601. prodiit.

dlit. Amstelodamenses interim ab Aransionensi arctè obsessi, dum à Ioanne Austriaco dudum frustrà auxilium exspectant, rerum omnium inopia laborantes, 8. Febr. sese dedere coguntur. Per hos bellorum tumultus Caluiniani, pro genio sectæ, primùm Gandaui & Harlemi mense Maio, pòst Amstelodami, Antuerpię, & alibi mensibus & annis subsequentibus, in templa Catholicorum, pulso Clero, sævierunt. Id non ferentes primarij aliquot proceres, Catholicæ religionis studiosi, assumpto *Malecontentorum* nomine, sese à ceteris seiunxerunt. Malecontentorum dux primarius fuit *Emanuel de Lalain*, tunc Montigniaci Baro, pòst vxorio iure Rentiaci Marchio, suprà pag. 416. memoratus. Huic se posteà Odardus Bournonvillius, Valentinus Mottæus, & alij proceres Belgæ suis cum copiis adiunxerunt. Guilielmus Marcanus Lumæus Leodici moritur, non relictis liberis. Frater eius & heres Philippus ex Catharina, herede Comitatus de Manderscheydt & Sleiden, genuit Ernestum Ioannis-Frederici patrem. SEBASTIANVS Lusitaniæ Rex annos 24. natus, in Africam cum exercitu traijcit, ad *Muleium Mahomethem*, à patruo *Abdelmelecho* pulsum, in regno Fesano restituendum. Vix aliud bellum funestius ducibus fuit: nam tres Reges pariter vno in prælio, 4. Augusti prope Alcazarum commisso, perierunt. *Abdelmelechus* ipso conflictus tempore apoplexia est exstinctus, qui iampridem morbo laborabat. Ipse *Sebastianus* hostium numero obrutus, fortissimè pugnans, cum flore Nobilitatis Lusitanæ & multis suorū millibus cecidit. *Muleius* in fuga cœnosis propinqui fl. Larissæ aquis mersus interiit. Inter captiuos quidem *Antonius* fuit, Ludouici Lusitani filius naturalis, Emanuelis Regis nepos: sed à Mauro quodam secretò Tingim deductus, ad suos incolumis rediit. Fesanum porrò regnum *Muleius Hametus*, Abdelmelechi frater, obtinuit; qui prælio finito à Mauris Rex in castris est salutatus. Sebastiano sine sobole exstincto, patruus eius maior *Henricus*, S.R.E. Cardinalis, in regno Portugaliæ successit.

1579 Gelri, Hollandi, Zelandi, Vltraiectenses & Frisij fœdus inter se 29. Ianuarij ineunt, quod *Vnio Vltraiectensis* vulgò nuncupatur. Displicuit id proceribus nostratibus, qui se *Malecontentos* nuncupabant. Primus itaque *Emanuel Lalainus*, adlaborante Matthæo Moulartio Episcopo Atrebatensi, 6. Aprilis cum *Valentino Mottæo* Grauelingæ præfecto, *Roberto Melunio* & *Odardo Bournonvillio*, de fide Deo & Regi seruanda clam paciscitur. Quod cùm in frequenti Ordinum Artesiæ ac Deputatorum Hannoniæ ac Gallo-Flandriæ conuentu (qui tum fortè in vrbe Atrebatensi habebatur) postridiè aperuisset, Artesij primùm, pòst Hannonij & Gallo-Flandri accesserunt, & missis legatis cum Alexandro Farnesio, tunc Traiectum Mosæ obsidente, 28. Iunij transegerunt. Die proximè sequenti Farnesius *Traiectum* expugnatione in potestatem suam redegit. Legati à Rudolpho Cæsare Coloniam Agrippinam missi, cùm de pace apud Belgas restituenda frustrà mensibus aliquot egissent, medio mense Nouembri domum redeunt. Philippus II. Rex, litteris Madrito ad Farnesium mense Octobri datis, Guilielmi Lindani Episcopi Ruræmondensis hortatu, Louanij & Duaci Seminaria seu collegia Pastorum excitanda curat, magno Ecclesiæ bono. Idem Rex Robertum de Melun titulo Marchionis de *Roubaix*, Maximilianum de Longueval dignitate Comitis de *Buquoy*, & Odardum de Bour-

nonville honore Comitis de *Hennin* hoc anno decorauit. Ex his *Robertus* Melunius, Eques Velleris aurei ab eodem Rege posteà nominatus, in obsidione Antuerpiensi an. 1585. periit. Roberti porrò sine sobole defuncti hereditatem soror *Maria*, Amoraldo tunc Comiti pòst Principi de Ligne nupta, adiit, & ad suum ex Florentio filio nepotem *Albertum-Henricum* (qui an. 1635. duxit N. Nassouiam Ioannis Comitis Nassouij filiam) transmisit. *Maximilianus Longuevallius* in obsidione Tornacensi an. 1581. cecidit, & ex Margarita de Lille vnicum reliquit filium *Carolum* Comitem de Buquoy, Velleris aurei Equitem, militari gloria tota Europa clarissimum, qui in Hungaria 1621. periit. Caroli filius & in re bellica æmulator *Albertus* Guilielminam, Ioannis de Croy Comitis Solraui & Annæ de Lalain filiam, suprà pag. 416. memoratam, an. 1634. duxit. *Odardus Bournonvillius*, dominus de Capres, ex Christina Amoraldi Comitis Egmondani filia *Alexandrum* Bournonvillium Comitem de Hennin Lietard (quod Artesiæ municipium sup. pag. 412. descripsimus) & Velleris aurei Equitem sustulit. Eumdem Alexandrum Henricus IV. Galliæ Rex an. 1598. Ducem Bournonvillæ (qui vicus est agri Boloniensis) renuntiauit. Idem ex Anna Melunia, Petri Principis de Espinoy filia, numerosam vtriusque sexus sobolem procreauit. Carolus Austriæ Archidux Carolopolim seu Carolostadium in Croatia, ad Turcorum irruptiones reprimendas, ædificat. Henricus III. Francorum Rex, vltimo huius anni die, ordinem Equitum *S. Spiritus* instituit, comitiis primis in templo Augustinianorum eremitarum Lutetiæ celebratis.

1580 Henricus Cardinalis & Rex Lusitaniæ pridie Kal. Februarias moritur. PHILIPPVS II. Rex Catholicus, Isabella Emanuelis Regis filia natu maiore genitus, in regno iure sibi debito successit: vt ex subiecto schemate datur intelligi. De vnione regni Portugaliæ cum regno Castellæ exstat elegans historia, ab Hieronymo Conestagio Genuensi Italicè conscripta, quam Lipsius in primis laudare solebat.

- Emanuel Rex Portugaliæ habuit 3. coniuges, Isabellam, Mariam & Eleonoram, ob. 1521.
  - Ex 1. Michael.
  - Ex 2. Ioannes III. Rex Portugal. ob. 1557.
    - Maria vxor Philippi II. Regis Hisp.
      - Carolus.
    - Ioannes ob. ante patrem.
      - Sebastianus Rex Portugaliæ in Africa periit cælebs 1578.
  - Isabella vx. Caroli V. Imperat.
    - Philippus II. Rex Hisp.
      - Philippus III. Rex Hispan.
        - Philippus IV. Rex Hispan.
          - Balthasar.
        - Carolus.
        - Ferdinandus.
    - Maria.
    - Ioanna.
  - Beatrix vx. Caroli Ducis Sabaudiæ.
    - Em. Philibertus Dux Sabaudiæ.
      - Carolus Emanuel Dux Sabaudiæ.
        - Victor Amadeus D. Sab.
        - Thomas.
  - Ludouicus.
    - Antonius nothus.
  - Ferdinandus.
  - Alfonsus.
  - Henricus Card. & Rex ob. 1580.
  - Eduardus d. Isabellam de Bragancia.
    - Maria vxor Alexandri Farnesij Parmæ Principis.
      - Rainutius Dux Parmæ & Placentiæ obiit 1622.
      - Odoardus Card.
    - Catharina vx. Ioannis Ducis Bragantini, Eq. v. a. 1581.
  - Ex 3. Carolus.
  - Maria.

EMA-

Emanvel Lusitaniæ Rex 1495. regnare cœpit, & 1521. Olisipone viuere desiit. Tres habuit coniuges, *Isabellam* Ferdinandi & Isabellæ Regum Catholicorum filiam natu maximam; *Mariam* Isabellæ iam dictæ sororem natu tertiam, & *Eleonoram* Caroli V. Imp. sororem. Ex prima natus est *Michaël*, qui infans exspirauit. Ex secunda prodierunt, Ioannes patris in regno successor; *Isabella* Caroli V. Imp. vxor, Philippi II. Regis Catholici mater; *Beatrix* Carolo III. Sabandiæ Duci nupta; *Ludouicus* Pacis Iuliæ Dux, Antonij nothi pater; *Ferdinandus*, *Alfonsus* Cardinalis, *Henricus* itidem Cardinalis ac demùm Rex; & *Eduardus*, qui ex Isabella, Iacobi Bragantini Ducis filia, genuit Mariam Alexandro Farnesio tunc Parmæ Principi, Catharinam Ioanni II. Bragantiæ Duci, nuptam. Ex tertia coniuge Emanuel Rex sustulit *Carolum* breui emortuum, & *Mariam*, quæ innupta anno ætatis 56. decessit, Olisipone 1578. condita in basilica B. Virginis de Luce, quam à fundamentis magnifico opere ædificarat. Ioannes Portugaliæ Rex, Emanuelis filius, annis 36. imperauit, & 1557. viuere desiit. Ex *Catharina*, Caroli V. Imp. sorore, *Alfonsum*, *Mariam* Caroli ex Philippo II. tunc Hispaniæ Principe matrem, *Elisabetham*, *Beatricem*, *Emanuelem*, *Philippum*, *Dionysium*, *Antonium* & *Ioannem* procreauit: qui omnes (Maria & Ioanne exceptis) in infantili ætate perierunt. Ioannes, Ioannis III. Regis filius, Lusitaniæ Princeps, ante patrem moriens, grauidam ex se reliquit *Ioannam*, Caroli V. Imp. filiam: ex qua postumus Sebastianvs Rex natus fuit. Quo in Africa anno 1578. cæso, patruus eius maior Henricvs Cardinalis, Henrico Philippvs II. Rex Catholicus in regno successit. De re tota Ioannem Marianam breuiter differentē libet audire: Tristi cæde Sebastiani Regis fine anni 1578. in Lusitania renuntiata, continuò *Henricus* Cardinalis, cæsi Regis magnus patruus, sceptra capessit, extrema ætate senex ac valetudinarius. Breue imperium fuit 17. mensium. Prolis curâ, de vxore ineunda à proceribus actum. Id quoniam fore frustrà credebatur, multi regnum ambire cœperunt: Rex *Philippus* matre Elisabetha, *Philibertus Sabaudus* Beatrice natus; Emanuelis Regis vtraque filia erat, Elisabetha maior. *Alexander Farnesius* Parmæ Princeps Mariæ coniugis, liberorumque masculorum ex ea ius vrgebat, *Ioannes* Dux Brigantinus Catharinæ vxoris: erant Maria & Catharina neptes eiusdem Emanuelis ex Eduardo filio; Maria maior, Catharina superstes. *Antonius* Ocrati Prior in idem certamen ingressus, filius Ludouici, ex eo Emanuelis nepos, natalium vitium sublatum excusabat patris cum matre coniugio. Vanum tamen id plerique existimabant, neque rei tantæ idonei testes erant. *Catharina Medicæa* Francorum Regina, obsoleto titulo, maternū genus repetebat à Mathilde Bononiæ Comite, quæ vxor fuerat Alfonsi III. Lusitaniæ Regis: atque ex eo prolem relictā affirmabat, ex qua originem ipsā duxisset. Vt in ancipiti caussa fieri solet, multa à Iureconsultis de legitimo iure sunt disputata: omnibus riualibus argumenta fautoresque suppetebant. Erat Philippo destinatum à sene auunculo obtinere, vt ipsum potissimùm successorē designaret. Verùm inter has molitiones Henricus Rex obiit Almerini 1580. pridie Kalendas Februarij. Denique eius obitu res ad bellum deducebatur: quoniam Lusitanos quidquam pro sano facturos consensu non sperabatur. Copiarum dux quærendus erat. Albanus Vzedæ in custodia tenebatur, quòd

Anni vulgares Christi.

quòd contra Regis mandatum Frederico filio vxorem dedisset, reiecta altera, cui fidem iunior dedisse ferebatur, in Reginæ obsequio versanti. Eum è custodia liberatum in Lusitaniam mittere, visum est. Rex ipse Emeritam & Pacem Augustam accessit, ad fines eius regni. Modicæ copiæ erant, vix duodecim millia pedites, equites mille & quingenti, verùm multis bellis exerciti, Hispanæ militiæ flos. His copiis Albanique diligentia (semel ad Olisiponem mense Augusto, & paulò pòst ad Portum vrbem Antonio victo, qui se fauore plebis Regem dixerat) prouincia pacata est. Sic ferè Mariana. Aprili mense ineunte, an. 1580. terræ motus ingens Britanniam, Brabantiam, Flandriam, Hollandiam, vicinasque prouincias concutit. Stephanus Poloniæ Rex mense Septembri Velicolucam celebre emporium, Nouelam aliaque opida Ioanni Basilio Moscouiæ Duci eripit. Emanueli-Philiberto Sabaudiæ Duci defuncto filius *Carolus-Emanuel* succedit. Hieronymus Osorius Lusitanus, Episcopus Siluensis, rerum Indicarum scriptor elegans moritur, & in basilica Pharonensi sepelitur. Sæuientibus per Belgicam Caluinianis, Martinus Rithouius Ep. Iprensis Audomaropoli in Artesia, & Cunerus Petrus Ep. Leouardiensis Coloniæ in Vbiis viuere desinunt.

1581 Gerardo Grousbequio Leodicensi Antistiti, sub anni superioris exitum defuncto, Ernestus Bauarus 30. Ian. sufficitur. Antonio notho pulso ac debellato, Philippus II. Rex Catholicus Olisipone 16. Aprilis Rex Portugaliæ coronatur. Sic Lusitania reliquo Hispaniæ corpori est adiecta, quingentesimo circiter anno quàm inde auulsa fuerat. Lusitaniam India orientalis, Brasilia, Guinea, Africæ opida varia, aliæq; regiones velut appendices sunt secutæ. Exinde Hesperides, Materia, Tertiaria, aliæque maris Atlantici insulæ (quæ solæ Antonio notho parebant) pulsis auxiliis Gallicis, 1582. sunt subactæ. Franciscus Dracus Anglus, qui 1577. die 17. Nou. cum quinque nauibus ex Anglia soluerat, postquam totum terrarum orbem biennij & decem mensium spatio circumnauigasset, vnica residua naui prætoria Londinum hoc anno rediit. Postremum ordinis Equitum Velleris aurei Capitulum seu conuentum solemnem Gandaui anno 1559. habitum fuisse, suprà diximus. Vacabant tunc loca XV. Equitum defunctorum; quibus implendis Equites isti X. fuerunt suffecti: Franciscus II. Francorum Rex, Guidobaldus Roboreus Vrbini Dux, M. Antonius Columna Paliani Dux, Philippus Montmorencius dominus de Achicourt, Balduinus Lannoius toparcha de Turcoing, Guilielmus Croyus Marchio de Renty, Florentius Montmorencius dominus de Montigny, Philippus Comes de Ligne, Carolus Lannoius Princeps Suimonensis & Antonius Lalainus Comes Hochstratanus. Reliquos Equites quattuor Philippus II. Rex, in Hispaniam cogitans, suæ electioni atque arbitrio reseruauit. Primò itaque *Ioachimum* Neuhausæ Baronem Bohemiæque Cancellarium, deinde anno 1565. *Carolum IX.* Franciæ Regem, 1571. *Ioannem Austriacum* fratrem suum naturalem, & 1574. *Ericum* Brunsuicensem ac Luneburgensem Ducem collegio Equitum Velleris aurei adscripsit. Sicque loca illa quattuordecim, anno 1559. vacantia, fuerunt suppleta. Ceterùm ab illo tempore vsque ad annum 1581. Philippus Rex neminem ad equestre Velleris aurei sodalitium admisit. Quo quidem anno, cùm Tomariæ in Lusitaniæ regno nuper acquisito versaretur, iuxta diploma sibi à Gregorio XIII.

Papa

Papa 15. Oct. 1577. concessum, *de officiis & locis dicti Ordinis vacantibus extra Capitulum ipse disposuit ac prouidit.* Facto namque à quattuor Officiariis (vt vocant) initio, pridie Kal. Maias 1581. Ioannem Foncquiū dignitate *Cancellarij*, Christoph. Affonvilliū *Thesaurarij*, Franciscū le Vasseur *Graphiarij* & Claudiū Marion *Regis armorum* titulo donauit. Proximo die sequenti *Ioannē* Bragantiæ Ducē, & 16. Maij *Alfonsum Peresium Gusmanum* Medinæ Sidoniæ Ducē suis ipse manibus torque Velleris aurei decorauit. Anno 1583. Kaleudis Maij filiū suum PHILIPPVM III. inter Equites eiusdem ordinis adlegit. Anno 1585. & subsequentibus, suo vnius arbitrio, plures eidem collegio adscripsit: vt infrà patebit. Stephanus Poloniæ Rex Rigam Liuoniæ metropolim & alia complura opida de Mosco recipit, partim suo, partim *Ioannis Zamoscij*, magni Poloniæ Cancellarij, ductu. Quocirca Moscus cùm eodem tempore à Tartaris etiam premeretur, legatum Romam ad Gregorium XIII. destinat, omnia pollicitus, si per eum pacem à Polono impetraret. Mittitur eò à Pontifice *Antonius Possevinus*, Soc. Iesu Theologus, & an. 1582. 15. Ian. ad Zapolciam pax concluditur. Qua quidē Moscus vniuersam Liuoniam Polono cessit, Velicolucam verò aliasq́ne arces idem recepit: vt Possevinus in suis de Moscouia commentariis fusè narrat. Pace conciliata, idē Possevinus Moscum hortari cœpit, vt depositis Græcorum erroribus ad Romanæ Ecclesiæ communionem rediret. At ille, qui obseruantiæ simulatione ad pacem obtinendā vsus erat, pace parta obseruantiam Romani Pontificis seposuit. Ceterùm haut impunè tulit: nam ex superiorum cladiū mœrore homo furere ac sæuire in suos cœpit; donec ingrauescente morbo an. 1584. interiit, filio suo *Theodoro* successore relicto. Hautepennius partim astu, partim armis 28. Iulij Bredā Regi vindicat. *Bataui* eorumque socij Regem contra ius & fas abdicant, Edicto 26. Iulij Hagæ Comitis publicato. Cameracum (soluta obsidione, quam Farnesius incoharat) 18. Aug. *Alenzonius* ingreditur. Tornacum, vrbs vetus Neruiorum ad Scaldim sita, post 2. mensium obsidionem, à Farnesio mense Nouembri desinente ad obsequium Regi debitum compellitur. *Alenzonius* Caleto in Angliam Kal. Nou. traiicit, spe matrimonij cum Elisabetha Regina: vbi & hæsit vsque ad mensem Februariū anni proximi. *Matthias* Archidux cùm se contemni videret, & Alenzonium ab Arausionensi & aliis euocari intelligeret, 29. Oct. Antuerpia discessit, & in Germaniam ad fratrem suum Rudolphum Imp. rediit. Claudius Aquauiua Neapolitanus in Euerardi Mercuriani Leodicensis, nuper vita functi, locum sufficitur Præpositus generalis V. Societatis Iesu. Edmundus Campianus Londiuensis, eiusdem Societatis sacerdos (cuius inter alia libellus exstat aureus, in quo Rationibus X. Religionis catholicæ dogmata adstruit, rerumque ponderē aduersarios obruit) pro eadem Religione Romanique Pontificis suprema auctoritate, Londini Kalendis Decembris immanissimè mactatur. Vbertus Folieta Genuensis, elegans suæ patriæ historiæ scriptor, Romæ moritur.

Alenzonius 8. Februarij ex Anglia soluens, Flissingam in Zelandiam 10. eiusdem mensis, vnà cum Licestriæ Comite, appellit, & 1582
ab Arausionensi ac legatis Ordinum magno applausu, sed non diu duraturo excipitur. Armuda soluens, Antuerpiam 19. eiusdem mensis peruenit. Aldenarda Flandriæ opidum ad Scaldim à Farnesio obsidetur, & ad deditionem 5. Iulij compellitur. Lira Brabantiæ

 vrbs

vrbs 2. Augusti eidem dedit. De Iulio Cæsare Suetonius cap. 40. hæc inter alia narrat: *Conuersus hinc ad ordinandum Reipublicæ statum Fastos correxit, iampridem vitio Pontificum per intercalandi licentiam adeò turbatos, vt neque messium feriæ æstati, neque vindemiarum autumno competerent: annumque ad cursum Solis accommodauit, vt 365. dierum esset, & intercalario mense sublato vnus dies quarto quoque anno intercalaretur.* Maiore cum laude atque vtilitate *Gregorius* XIII. Pontifex Kalendarij correctionem, insignium Mathematicorum industria suoque iussu factam, hoc anno per orbem Christianum publicauit.

Maximilianus de Gandauo dictus *Villain*, Adriani & Margaritæ de Stauele dominæ de Isenghiem filius, ex Castellanis Gandauensibus sup. pag. 252. memoratis oriundus, à Philippo II. Rege Comes *Isegemy* creatur; tabulis Olisipone 19. Maij datis. Is ex *Philippa de Iauche*, dicta Mastain, sustulit Iacobum-Philippum, Amoraldum, Gisslebertum, Philippum, Maximilianum Ep. Tornacensem, Paulum, Annam Adriano de Noyelle domino de Croix nuptam, Helenam, Ioannam, Iacobam & Adrianam. Idem Maximilianus Ærario Regio seu Finantiis præfectus, & Gallo-Flandriæ, hoc est, Insulæ, Duaci & Orchiaci Gubernator, an. 1583. Tornaei viuere desiit. Eius filius primo-genitus & in Comitatu successor *Iacobus-Philippus*, aulæ Alberti & Isabellæ Belgij Principum Oeconomus fuit. Ex priore coniuge *Odilia de Claerhout* Philippum-Amoraldum, Franciscum Præpositum Insulensem, Adrianum-Amoraldum Canonicum ac Cancellarium Tornacensem, Maximilianum, Mariam Philippo Comiti de Gomiecourt nuptā, Iacobam & Annam; ex altera vxore *Isabella Bergia* Guilielmū toparcham de S. Iean-Steene prope Hulstum, Iacobum & Albertam procreauit; & an. 1628. viuere desiit. *Philippus-Amoraldus* tertius Isegemij Comes, Gallo-Flandriæ Gubernator, ex *Isabella-Margarita Merodia*, Philippi Middelburgensis in Flandria Comitis primi filia, dicti Comitatus post Philippi fratris obitū herede, genuit *Maximilianum* Isegemij Comitem, Baltazarum-Philippum, Ambrosium, Adrianum-Iosephum-Victorē, Ludouicum-Iacobum-Franciscum. Iacobum-Philippū-Felicē, & filias octo. *Quercetanus in Hist. Gisnensi l.* 10.

- Adrianus Villain I. dom. de Saint Iean Steene; suprà pag. 252.
  - Martinus Villain dominus de Rassenghiē & S. Ieā Steene.
    - Adrianus II. dom. vt suprà.
      - Adrianus III. dom. vt suprà duxit Margaritam Stauelam dominam Isegemij.
        - Maximilianus Comes de Isenghiē 1582. ob. 1583.
          - Iac. Philippus Co. Isegemij ob. 1628.
            - Ex 1. Ph. Amoraldus Co. Isegemij ob. 1631.
              - Maximilianus Co. Isegemij.
              - Balt. Philippus.
              - Ambrosius.
              - Adr. Iosephus.
              - Lud. Iacobus.
              - Iac. Philippus.
            - Fräciscus.
            - Adr. Amoraldus.
            - Maximilianus.
            - Ex 2. Iacobus.
          - Amoraldus.
          - Gisslebertus dom. de Hem.
          - Philippus.
          - Maximilianus.
          - Paulus.
        - Adolfus.
        - Helena.
        - Margareta.
    - Iosina.
    - Gertrudis.
  - Colardus do. Lidekercæ.
    - Adrianus do. Lidekercæ.
      - Margarita dom. Lidekercæ, vx. Io. Hannart.
        - Carolus do. Lidekerck & Vicecomes Brux. sup. 403. 412.
          - Maria do. Lidekercæ vxor Iac. Hennini Bar. de Aussy.
            - Maximilianus de Hennin Com. de Bossu.
              - Albertus Com. de Bossu.
              - Eugenius.
              - N.NN.
    - Colardus.
    - Martinus.
      - Colardus.
      - Adrianus.

Petrus Dalius, ciuis & Canonicus Antuerpiensis, moritur. Is alendis Theologiæ, Iurisprudentiæ ac Philosophiæ studiosis insigne Louanij collegium, quod *Dalense* nuncupant, suo ære excitauit; tanto

to quidem ædificiorum ac peristyliorum apparatu, vt Principibus, si quando Louanium venerint, hospitium præbere soleat. *S. Teresia* virgo nobilis Hispana (quæ monialium & monachorum Carmelitarum excalceatorum, iuxta præscriptum primitiuæ, vt vocant, regulæ, ab Alberto Patriarcha Ierosolymitano dictatæ, viuentium familiam instituit) Albæ in Hispania, quod opidum est regni Castellæ & diœcesis Salmanticensis, Ducatus titulo nobile, ætatis 68. anno, in Domino obdormit. Eius vitam ac miracula sermone Hispano Franciscus Ribera, Soc. Iesu Theologus, & Didacus Iepesius, ex ordine D. Hieronymi, Episcopus Turiasonensis, pientissimæ virgini à sacris vterque confessionibus, scripserunt. *Ferdinandus Aluarus Toletanus* Dux Albanus, Belgicarum olim prouinciarum Gubernator, gloria bellica sub Carolo V. Imp. eiusque filio Philippo II. dux clarissimus, Lusitania domita, annos 74. natus, 12. Decembris Olisipone in palatio Philippi II. Regis, tunc ibi agentis, moritur. Anno proximè sequenti & *Sanchius Dauila*, calce equina ictus, viuere desiit; quem vt arte militari insignem Albanus cùm in Belgio, tum in Lusitania magni semper fecerat: vt Conestagius in sua Historia Portugalensi lib. 9. & 10. narrat. Embryon in vtero materno petrefactum, Maij 16. die in vrbe Senonensi, post matris obitum, per sectionem eximitur. Res sanè stupenda, atque inter rara Naturæ miracula meritò commemoranda. Nam fœtus ipse plenè formatus, & annis viginti octo in vtero gestatus, in marmoream prorsùs duritiem est conuersus. Cuius quidem spectaculi nouitas, quod prisca ætas non vidit, aut scriptis saltem posteritati non tradidit, Medicos varios, ad caussas eiusdem inquirendas ac describendas, excitauit. Nos lithopœdion istud 1609. Lutetiæ summa cum admiratione vidimus. Gregorius XIII. Bononiam patriam suam metropolitana dignitate ornat, eique Placentiam, Parmam, Regium, Mutinam, Imolam, Ceruiam & Cremam subiicit.

Gebhardus Truchsesius Elector Coloniensis, turpi Agnetis Mansfeldiæ, Ioannis-Georgij Comitis filiæ, amore captus, eam 4. Ianuarij Bonnæ sibi copulat, atque ad hæresim deficit. Gregorius XIII. Papa ipsum dignitate priuat; & in eius locum *Ernestus*, Alberti Bauariæ Ducis filius, idemque Episcopus Leodicensis, à collegio metropolitano sufficitur: qui armata manu Coloniam tutatus, prouinciam totam paulatim subegit. De hoc bello Coloniensi Michaëlis Isseltij commentarius exstat. Alenzonius perfidè ac fraudulenter Antuerpiam opprimere & Gallicæ ditioni subdere 17. Ianuarij conatur. At ciues, perfidià cognitâ, Gallos vrbem mediam plenis agminibus ingressos fortiter repellunt. Ex Gallis mille quingenti partim cæsi, partim submersi, ac totidem ferè capti: ex ciuibus octoginta circiter ceciderunt. Francorum cæsorum tumulus hodieque in mœnibus Antuerpiensibus ad portam Kipdorpiam monstratur: quem locum *Busta Gallorum* non ineptè quis nuncupet. Alenzonius ex Brabantia fugiens, Dunckercam (quod est Flandriæ opidum maritimum) se recepit, indeque inglorius 28. Iunij discedens Caletum petiit, & anno proximè sequenti 10. Iunij, in Castro Theoderici ad Matronam fluuium viuere desiit. Farnesius, post Alenzonij discessum, Dunckercam, Neoportum, Furnas, Dixmudam, Hulstum, Axellam, Alostum, Rupelmondam, 1583

aliaque Flandriæ opida & arces recuperat. Lusitania pacata, Philippus Rex Catholicus Madritum redit, & Albertū Maximiliani II. Imp. filium (tunc Cardinalem, pòst Belgij Principem) constituit Portugaliæ Proregem. Franciscus Roserius librum de Stemmatibus Ducum Lotharingiæ, à se publicatum, 26. Aprilis ipse Parisiis damnat. Georgius Buchananus Edimburgi in Scotia moritur.

1584 Ianuario mense Balduinus de Gavre dominus de Inchy, sub quo ciuitas Cameracensis diu gemuerat, violenta morte perit. Ioannes Monlucius toparcha de Baligny, natione Francus, vrbē illam occupat. Ipras, Brugas, Teneræmondam & Gandauū Flandriæ opida, Farnesius subigit. Guilielmus Nassouius, Princeps Arausionensis, sclopeto à Balthasare Gerardo Burgundo traiectus, Delfis Batauorum 10. Iulij moritur. Carolus Borromæus Cardinalis & Archiepiscopus Mediolanensis, sanctimoniæ speculum, ætatis 48. anno, ex hac vita ad æternam transit. Res eius gestas Augustinus Valerius Cardinalis & Episcopus Veronensis, Carolus à Basilica Petri, aliique scripserunt. Franciscus Turrianus Soc. Iesu Theologus, Romæ, & Carolus Sigonius Bononiæ, moriuntur.

1585 Legati à Francisco Rege Bungi, Protasio Rege Arimæ, & Bartholomæo Principe Omuræ, ex Iaponia per vastum Oceanum in Europam missi, 23. die Martij Romæ Gregorium XIII. Pontificem salutant, eique fidem atque obedientiam pollicentur. Idem Gregorius 10. Aprilis, ætatis 84. anno, moritur, communis omnium nationum parens. Is namque collegia seu Seminaria plus minùs 24. exstruxit; in his Germanicum, Anglicanum, Neophytorum, Græcorum, Romanum, Maronitarum, Illyricorum, Romæ; Viennense in Austria, Pragense in Bohemia, Græciense in Stiria, Olomucense in Morauia, Braunsbergense in Prussia, Mussipontanum in Lotharingia pro Scotis, Vilnense in Lituania, Claudiopolitanum in Transiluania, Funense, Vasquiense, Arimense & Anzuchixamense in Iaponia, Fuldense in Hassia, Dilinganum & Augustanum in Germania, Anglorum in vrbe Remensi olim, nunc Duacenli situm, & Heluetiorum in vrbe Mediolanensi. De his legi poterit M. Antonius Ciappius in libello quem de rebus à Gregorio XIII. præclarè gestis scripsit. Gregorio *Sixtus V.* Perettus, Picenus, ex ordine Franciscanorum, successit, qui Vrbem mirificè ornauit. Bruxellam, Mechliniam, Antuerpiam, aliasque Brabantiæ vrbes Farnesius Philippo II. Regi recuperat. Idem Rex multos viros Principes, in his Rudolphum II. Cæsarem, Carolum Emanuelem Sabaudiæ Ducem generum suum, Carolum, & Ernestum Archiduces, Guilielmum Bauariæ, Cosmum Florentiæ, Alexandrum Farnesium Parmæ, Franciscum-Mariam Feltrium Vrbini, Duces, collegio Equitum Velleris aurei adscribit. Iainvillæ 24. Febr. Carolus Borbonius Cardinalis, Henricus Dux Guisius, & alij Catholici in Gallia proceres occultum inter se fœdus de orthodoxa religione conseruanda, deque hæreticis profligandis ineunt: quod fœdus vulgò *Ligam* Franci appellare consueuerunt. Sixtus V. Pontifex, anathemate in Henricos Nauarræum & Condæum dicto, vtrumque successione regni indignum pronuntiauit; quod ad illos proximè pertinere putabatur, ex quo Franciscus Dux Alenzonius anno superiore cælebs obierat, cuius frater Henricus III. Rex prolem non habebat. Hinc acerrimum tota Gallia bellum est excitatum. Henricus porrò Con-

dæus

dæus an. 1588. die 5. Martij obiit, herede postumo relicto eiusdem nominis filio, qui à Nicolao Fabro Parisiensi, nostro olim ea in vrbe amico, institutus, Romanæ Ecclesiæ castra secutus est. De Henrici Nauarræi ad eiusdem Ecclesiæ communionem reditu infrà dicemus. *Ioannes Molanus*, Doctor Theologus Louaniensis, moritur, & in S. Petri templo ibidem sepelitur. Is primus *Vsuardi* Martyrologium Notis illustrauit, & post vetustiores Belgij Bibliothecas magno studio excussas, *Natales Sanctorum Belgij* conscripsit, in quibus fidē diligentiamq́ue eius grata omnis posteritas exosculabitur. Idē cum Cæsare Baronio pòst Cardinale, & Laurentio Surio Cartusiano, ad vastum illud de probatis Sanctorum vitis opus amplificandum, plurima communicauit. Baronius ipse in suis ad Martyrologium Romanum Notis ingenuè fatetur, facem sibi à Molano in primis prælatam fuisse, ad Historiam omnem ecclesiasticam illustrandam. Guilielmus Sirletus Cardinalis Græcè Latineque doctissimus, & M. Antonius Muretus, Romæ viuere desinunt.

Comes Licestrius, qui anno superiore 19. Dec. ex Anglia in Zelandiam appulerat, Hagæ Comitis à Gelris, Batauis, Zelandis, Frisiis eorumque sociis vt Gubernator Kalendis Februarij agnoscitur; 1586
malo exemplo, vt euentus docuit. Idem hoc ipso anno, ob caussas omnibus inuisus, ineunte Decembri in Angliam ad suos redit. Granlam, Megam, Batenburgum, Venlonam, opida ad Mosam sita, & Nouesium ad Rhenum Princeps Parmensis expugnat. Marcus de Rye Marchio de Varambon, Maximilianus Comes Ostfrisiæ, Carolus de Ligne, Florentius Comes de Berlaimont, Philippus Comes Egmondanus, & Emanuel de Lalain Marchio de Reuty, mense Aprili Bruxellæ, ex manibus eiusdem Principis Parmensis, torquem Velleris aurei singuli accipiunt.

Comites Ostfrisiæ seu Frisiæ orientalis, cuius caput est Emda.

- Vlricus Comes I. Ostfrisiæ 1453. creatus, supr. pag. 380.
  - Etsardus Comes Ostfrisiæ.
    - Enno Comes Ostfrisiæ.
      - Etsardus d. Catharinam F. Gustaui Regis Sueciæ 1556.
        - Enno Com. Ostfrisiæ.
          - Catharina.
          - Vlricus Comes Ostfrisiæ 1631.
        - Ioannes Co. Rietbergæ Eq v. a. 1618.
          - Eru. Christophorus.
          - Enno-Philippus.
          - Leopoldus.
          - Ferd Franciscus.
          - Ioannes.
        - Gustauus.
        - Christophorus Eq. v. a. 1618.
        - Carolus.
        - Otho.
      - Ioannes.
    - Ioannes do. Durbuti Eq. v. a. 1556.
      - Maximilianus do. Durbuti Eq. v. a. 1586.

Antonius Perenotus Granvellanus natione Burgundus, suprà pag. 408. laudatus, æui sui Mæcenas (cuius è familia I. Lipsius, Stephanus Vinandus Pighius, Suffridus Petrus, Ioannes Bochius & alij eruditi velut ex equo Troiano prodierunt) primùm Mechliniensis pòst Vesontionensis Archiepiscopus, & S. R. E. Cardinalis, septnagenario maior, Madriti XI. Kal. Oct. è viuis excedit. *Ioannes Baptista Gallinatus*, vexillifer Hispanus, relicta militia Belgica, in Hispaniam proficiscitur. Inde ad Philippinas insulas nauigauit, ductaque Regis Camboiæ & Siani filia herede, ea regna obtinuit, & sub-

ditos suos sacris Christianis imbuit. Octauio Farnesio Parmæ & Placentiæ Duci, eiusque coniugi Margaritæ Austriacæ hoc anno defunctis filius *Alexander* (qui tum Belgas moderabatur) in vtraque ditione succedit. *Stephanus Batorius* Poloniæ Rex 12. Dec. ad plures abit, longiore vita dignus. Mahometes Hodabendes Rex Persarum, multis bellis aduersus Turcos prosperè gestis clarus, mense item Decembri moritur: *Abas Mirises* sufficitur. Duo Iuris Pontificij lumina, *Antonius Augustinus* Archiepiscopus Tarraconensis in suo episcopeio, & *Martinus ab Azpilcueta Nauarrus* Romæ, exspirant.

1587 Stanleius Anglus Dauentriam, Isalæ fl. adsitam, 29. Ian. Regiis tradit. Bataui super ea re apud Angliæ Reginam & Licestriū graues querelas deponunt, & 6. Febr. *Mauritiū* Comitē Nassouiū, Guilielmi Principis Arausionensis filium, militiæ suæ præficiunt. Licestrius cum supplemento militum ex Anglia Flissingam 6. Iulij appellit. At Slusa à Duce Parmensi 4. Aug. ad deditionē compulsa, cùm omnis culpa Licestrio à Batauis adscriberetur, inglorius ipse mense Nouembri in Angliam renauigauit. Hautepennius ad Crepacordium, haut procul à Silua-Ducis, lethali vulnere sauciatur: ex quo paulò pòst 13. Iulij obiit: *suprà pag.* 426. Maria Scotiæ Regina, iussu Elisabethæ Anglorum Reginæ, XII. Kal. Martij securi percutitur: *suprà pag.* 418. Poloniæ proceribus inter se diffidentibus, alij *Sigismundum* Suecorum Regem, alij *Maximilianum* Rudolphi II. Imp. fratrem, sibi Regem 22. Augusti eligunt: at Sigismundus præualuit. Franciscus Medicæus Etruriæ, & Guilielmus Gonzaga Mantuæ, Duces moriuntur: *sup. pag.* 399. & 397. Iacobus Pamelius Brugensis, Episcopus Audomaropolitanus à Philippo II. Rege nominatus, negotiorum caussa Bruxellam cogitans, Montibus Hannoniæ morbo corripitur, & nono pòst die moritur, in primaria S. Waldetrudis basilica ibidem conditus. *Cyprianum*, quemque suum ille magistrum appellabat *Tertullianum* eruditis commentariis illustrauit. Idem *Rabani Mauri*, aliorumque veterum scriptorum lucubrationes varias, cum blattis ac tineis luctantes, ex antiquis monasteriorum nostratium bibliothecis magno fructu eruit.

1588 Sixtus V. Bibliothecam Apostolicam, a prioribus Pontificibus in Laterano institutam, à posterioribus deinde in Vaticanum translatam, ibidemque à Nicolao V. auctam, à Sixto IV. excultam, ex loco obscuro ac depresso in editum ac perlucidum effert; aulâ peramplâ, vestibulo, scalis, porticibus, totoque ædificio longè amplissimo à fundamentis excitato, picturisque illustribus vndique ornato. Guilielmus Dordracenus, ex Doctore Th. Louaniensi secundus Gandauensium Episcopus, inuictus hæreticorum antagonista, viuere desinit. Classis potentissima Philippi Hisp. Regis 28. die Maij Olisipone versus Angliam soluens, ineunte Augusto mense, inter Caletum & Dubrim, non virtute hostium, sed tempestate dissipatur. Henricus III. Fr. Rex Blesis ad Ligerim totius regni comitia indicit. Illius iussu, *Henricus* Dux Guisius 22. Dec. in palatio Blesensi, & postridie Henrici frater *Ludouicus* Cardinalis ibidem confoditur. Locum cædis vtriusque ipsi cum horrore aliquando vidimus. *Carolus* Cardinalis Borbonius, Archiepiscopus Lugdunensis, Dux Nemorensis, aliique fœderati proceres in custodiam dantur. Quo nuntio consternati Parisienses, Tolosani, Lugdunenses, & alij populi

puli ab Rege deficiunt. Horum auctoritatem vniuersa pæne Francia est secuta. Catharinam Medicæam Regis matrem (quæ 5. Ianuarij sequentis obiit) Guisiorum cædis nuntio perculsam exclamasse ferunt, *Henricum eadem opera & Guisiis vitam & sibi regnum ademisse.* Vates fuit: Rex enim proximo mense Augusto periit. Guilielmo-Roberto Marcano, Sedani toparcha, sine prole defuncto, *Henricus de la Tour* Vicecomes de Turenne, qui Carolottam Guilielmi-Roberti sororem duxerat, Sedanum occupat, excluso Henrico Marcano Comite de Maulevrier & Braine. *sup.* 364.

Inter regni Lusitaniæ competitores, Henrico Rege mortuo, *Antonium* nothum & *Catharinam Medicæam* etiam fuisse, suprà pag. 431. diximus. Antonius itaque Gallicis ac Britannicis fauoribus & copiis subnixus, regno, ex quo pulsus fuerat, insidiabatur, atque in populi, à Castellanis vetere odio auersi, studiis spem magnam collocarat. Anno itaque 1589. cum valida 140. nauium classe, quam *Elisabetha* Angliæ Regina instruxerat, ad Lusitaniæ littora appellit, & Ioanne Noricio ac Francisco Draco ducibus, militem in continentem exponit, agros ferro, flammis, populationibus longè lateque vastat, Olysiponem denique regni metropolim terra marique obsidet. *Albertus Austrius*, qui vniuersæ prouinciæ cum imperio tunc præerat, contrà militem expedit; ciues & exteros, qui magno ibi numero mercimoniorum caussa versantur, armis instruit; hostem fortiter repellit, magnoque metu vniuersam Hispaniam liberat. Antonius porrò classe exhausta ac lacera in Britanniam redit, indeque in Galliam transiens, quinquennio pòst Parisiis viuere desiit, in monasterio Franciscanorum ibidem depositus. *Henricus III.* Fr. Rex, accito in auxilium Henrico Nauarræo, Lutetiam regni caput dum obsidet, veneuato cultro per ventrem adacto, Kalendis Augusti in opido S. Clodoaldi trucidatur. Eius obitu *Valesiorum* stirps regia desiit, & ad *Borboniorum* familiam, vt agnatione proximam, ius regni est deuolutum: cuius origo à Roberto Comite Claro-montano, S. Ludouici Regis filio secundò genito, deducitur: *suprà pag.* 248. Contra Henricum Nauarræum ad Francorum regimen assumptum fœderati proceres, quòd nondum Catholicus esset, bellum instaurant. Horum dux erat *Carolus Meduanus*, Henrici Guisij, ab Henrico III. Rege anno superiore interfecti, frater. Totâ Galliâ ingens rerum perturbatio secuta est, cùm certantibus odio partibus finitimæ inter se ciuitates intestinis dissidiis arderent. Obseruarunt curiosi, exteros ferè homines accuratiùs quàm incolas gentis cuiusque mores, ritus, antiquitatem & obseruasse & litteris mandasse. Ex Græcis Dionysius Halicarnasseus, Plutarchus, Dio Cassius & Herodianus enucleatiùs quàm Latini Liuius & Paterculus ceterique suo in genere res Romanas pertractarunt. Sic *Ludouicus Guicciardinus*, patritia apud Florentinos gente natus, quique patruum habuit *Franciscum Guicciardinum*, excellentis iudicij Historicum, primus, in gratiam exterorum, Germaniam nostram inferiorem, quâ patet, Etrusco sermone descripsit. Annos 66. natus, Antuerpiæ 1589. viuere desiit, conditus ibidem in æde summa ante odeium seu chorum: cui vt præconi suo (cùm annis multis sine sepulcrali titulo iacuisset) S.P.Q. Antuerpiensis, me inter alios procurante, tumulum posuit. Hoc ipso anno & *Christophorus Plantinus* patria Turonensis, ciuis & incola Antuerpianus, Architypographus Regius, Antuer- 1589

Antuerpiæ è viuis excessit: cuius Typographia inter omnes, quotquot in orbe existunt, hodieque principatum tenet.

1590 *Rhenobercam*, opidum ad Rhenum fl. situm, post longam obsidionem Carolus Comes Mansfeldius 30. Ian. ad deditionem adigit. *Bredana arx* à 70. militibus (quibus Haraguerius præerat) per fraudem noctu 4. Martij intercipitur, pulsis Italis præsidiariis, qui eam Regis nomine tenebant. Atque ex eo quidem tempore, cùm vires nostræ, bello Gallico exardescente, distraherentur, Batavi eorumque socij, Mauritio Nassouio duce, caput iterùm attollere, resque suas augere ac firmare cœperunt. Henricus Nauarræus ad Drocense opidum in Nortmannia, haut procul à vico Iuriensi (*Ivry*) cum Carolo Duce Meduano, Philippo Comite Egmondano, alijsque confœderatis 14. Martij prælio concurrit, & superat. Inter alios Egmondanus, auxiliorum è Belgio missorum ductor, cecidit. Hac victoria parta Nauarræus, mense Aprili fugiente, Lutetiam obsidere cœpit: quam graui fame pressam, Septembri ineunte, Dux Parmensis obsidione demum liberauit.

Sixtus V. Pontifex, exeunte mense Augusto, moritur. Is veterum operum Romanorum æmulator ac vindex Vrbem tot ædificiis ac viis ornauit, vt ex lateritia quasi marmoream reddidisse videatur. *Obeliscos* quattuor, Dominici Fontanæ Nouocomensis opera, erexit, instaurauit, sumptu incredibili translatos ante basilicas Vrbis illustriores collocauit, & reiectis veterum Diis, velut de gentilitate triumphans, S. Crucis signum singulis superimposuit. Ex his primus, *Tiberij* Cæsaris Obeliscus, in area S. Petri in Vaticano an. 1586. est collocatus. Anno insequenti Obeliscus *Augusti* Cæsaris, ex eiusdem Mausoleo in Campo Martio ad locum templo S. Mariæ maioris vicinum est translatus. Tertius olim Soli sacer, qui ad S. Ioannis in Laterano spectatur, hieroglyphicis signis notatus, primùm à *Constantino Magno* Imp. sedibus euulsus suis, ex Ægypto per Nilum Alexandriam, indeque Constantinopolim est delatus. Pòst Constantinus eius filius naui ingenti (quam à trecentis remigibus actam fuisse Ammianus narrat) impositum per mare Romam transvexit, & in Circo maximo collocauit. Sixtus humo effossum instauratumque augusto loco ante ædē Lateranam S. Ioannis (quæ olim Pontificum sedes fuit) 1588. posuit. Quartum (quem *Augustus* Cæsar, deuicta Ægypto, inde auectum & Soli consecratum, in Circo constituerat) idem Sixtus 1589. è ruinis eruit, & ad portam Flaminiam ante templum S. Mariæ de populo ponendum curauit. Cæterùm plures olim Romæ Obeliscos, quàm hodie spectantur, fuisse ex vetustis scriptoribus constat. Multos quidem Plinius qui Vespasiani æuo floruit, plures Ammianus Marcellinus qui Iuliani Imp. æqualis fuit, sed plurimos Publius Victor in Regionibus vrbis Romæ, duos, inquam, & quadraginta tam maiores quàm minores numerat. Ex his duo regnante Augusto, vt dixi, Romam deuecti sunt, cùm ipse Ægyptum, deuicto ad Actium M. Antonio & capta Cleopatra, subegisset. Idem P. Victor septem memorat Obeliscos, qui posteà in Vrbem sint aduecti. Eorum duo in Circo maximo, vnus in Campo Martio, duo ad Mausoleum Augusti, vnus in insula Tiberina, & vnus in Vaticano, stabant. De Obeliscis porrò deque nauibus inusitatæ magnitudinis, quibus Romā ij ex Ægypto importati sunt, Plinius l. 17. c. 40. Suetonius in Claudio c. 20. & alij consuli poterunt.

Ad

Anni vulgares Christi.

Ad *Columnas Traiani* & *M. Antonini* Impp. transeamus: illam S. Petro, hanc S. Paulo, vt veris Ecclesiæ columnis, 1580. idem Sixtus V. dedicauit; singulorum statuis æreis in vertice collocatis. Idem Pontifex *Vias* sex, amplitudine & longitudine spectabiles, vt ad primarias Vrbis basilicas expeditior esset aditus, magno sumptu aperuit ac strauit. Nouis *Aquaductibus* ad multa milliaria exstructis, in montẽ Quirinalem magnam aquæ fontanæ copiam, quam veteri suo nomine *Felicem* nuncupauit, ex agro Prænestino perduxit. Vaticano S. Petri templo tholum imposuit: opus hoc mirabilius, quòd artem superare credebatur. Ad sexagesies centena aureorum millia in thesauris moriens reliquit. Ceterùm Sixto V. in pontificatu die 15. Sept. sublectus est VRBANVS VII. ex gente Castanea, non magis breuitate pontificatus quàm cunctorũ desiderio memorandus. Vndecimo enim die ereptus maximas omnium spes ingenti luctu fefellit. Vrbano GREGORIVS XIV. Sfondratus, Cremonensis, die 5. Decemb. subrogatur, vir pius sed valetudinarius.

PHILIPPVS de Croy, dominus de Sempy & Molembais, à Philippo II. Comes Solræ in Hannonia (vulgò *Solre le Chasteau*) creatur. Is tres habuit coniuges, *Annam* dominam de Beaufort in Artesia, *Annam de Croy* Marchionissam de Renty ac dominam Ceruiæ, suprà pag. 416. memoratam, & *Guilielminam de Coucy*. Ex prima *Ioannem* suum in Comitatu Solrano successorem, dominũ de Sempy, Molembais & Beaufort; ex secunda *Carolum Philippum* Marchionem de Renty Ceruiæque toparcham, Ducem primum Havræum à Philippo IV. 1627. creatum, suprà pag. 393. & 416. laudatum, & *Annam* Claudio de Oignies Comiti de Coupigny nuptam; ex tertia Claudium dominum de Tourcoin procreauit. Multis legationibus prudenter obitis, demum 1612. Pragæ in Bohemia obiit. Eius primogenitus IOANNES Comes II. Solranus ex Ioanna de Lalain, domina de Condé & Montigny, Emanuelis suprà pag. 318. & 416. memorati & Annæ de Croy filia, sustulit *Philippum-Ambrosium*, *Guilielminam* 1634. Alberto de Longueval Comiti Buquoio nuptam, & *Annam*.

Iacobus de Croy, dom. S. Piati duxit 1. Annam Henninam, 2. Annam Hornanam, 3. Iolentam Lannoiam.
- Ex 1. Antonius dominus de Fontaine l'Eueque sine liberis obiit.
- Ex 2. Anna Comitissa Stegræ.
- Ex 3. Philippus Com. Solræ 1590.
  - Ex 1. Ioannes Co. Solræ d. Annam Lalainam.
    - Philippus-Emanuel-Ambrosius.
    - Guilielmina vx. Alberti Co. Buquoy.
      - N. filius.
    - Anna.
  - Ex 2. Car. Philippus Marchio de Renty d. Mar. Claram Havræam.
    - Carolus.
  - Anna.
  - Ex 3. Claudius dominus de Tourcoin.
- Antonius Marchio de Falces.
  - N. filius.

Batani Westerloam in Campania Brabantiæ, Sutfaniam & Dauentriam ad Isalam, Hulstum in Wasia, & Nouiomagũ ad Vahalim fl. hac æstate occupant; dum nostræ copiæ, Francis fœderatis in

 auxilium

auxilium missæ, domo longè absunt. Ordo Ministrantium infirmis à Ioanne Lusitano institutus (quem 1550. obiisse diximus) à Gregorio XIV. Papa confirmatur. Huic 15. Oct. defuncto INNOCENTIVS IX. Fachinetus, patria Bononiensis, successit. *Ioannes Crucius* ordinis Carmelitani, à S. Teresia reformati, primus assertor atque inter viros propagator, ad meliorem vitam abit. Antonius Carafa Neapolitanus, Cardinalis & Bibliothecarius Apostolicus, linguæ Græcæ, quam Guilielmo Sirleto præceptore didicerat, peritissimus (quo adlaborante *Concilia œcumenica* Græco-latina, & *Epistolæ Pontificum Romanorum*, aliaque sacræ antiquitatis monumenta in lucem prodierunt) in Vrbe pridie Idus Ianuarij viuere desinit. Romano Maronitarum collegio adiunctam ædem suo ære struxit, eidemque supellectilem suam & alia moriens legauit. Rotomago obsesso à Nauarræo, Dux Parmensis sub finem huius anni secundam expeditionem in Franciam pro Fœderatis suscepit. Medio mense Decembri cùm in Veromanduos venisset, *Feram* opidum in paludibus situm Montelimarius, iuxtà promissum, nomine Fœderatorum ipsi tradidit.

1592 *Innocentio IX.* Papæ 30. Decemb. anno superiore defuncto *Clemens VIII.* Aldobrandinus 30. Ian. subrogatur. Februario mense, cùm ad *Alexandri Farnesij* Ducis Parmensis exercitum Dux Meduanus aliique Principes fœderati accessissent, in penitiorem Galliam à nostris est itum: & mense Maio ineunte, *Rotomago*, inuitis hostibus, omnis generis commeatus & annona, aliaque subsidia sunt introducta. At verò dum miles noster Francis desudat, totius ferè Frisiæ iacturam fecimus; *Steinvico*, *Otmarso*, *Covordia* aliisque opidis hoc anno amissis. Sic ferè fit, vt dum aliena curamus, propria aut negligamus aut perdamus. Ioanne de Manderscheydt Episcopo Argentinensi defuncto, à Canonicis orthodoxæ religionis studiosis *Carolus*, Caroli Lotharingiæ Ducis filius, Cardinalis & Episcopus Metensis, ab aliis Lutheranæ factionis hominibus *Ioannes Georgius*, Ioachimi-Frederici filius, substituitur. Vnde mox bellum enatum: quod anno sequenti, legatis Rudolphi II. Imper. intervenientibus, est compositum. Turcæ mense Iunio ruptis induciis, ex Bosnia magnis copiis progressi, *Wibitzium* munitum Croatiæ opidum, aliquamdiu obsessum, occupant.

Sub autumnum Philippus II. Hisp. Rex per litteras vrgebat, vt tertiò in Franciam Dux Parmensis cum exercitu properaret; hoc vnum in votis habens, vt rebus ibi nonnihil firmatis, Rex aliquis orthodoxus à Fœderatis eligeretur. Vrgenti Regi Dux renitebatur, & moras nectebat; quòd Belgium suæ curæ commissum iudicaret apertis periculis, discessu militũ suaque absentia, exponi non oportere. Ab Aquis porrò Spadanis 11. Octobris Bruxellam reuersus, adeò tunc afflicta erat valetudine, vt vix pedes incedere, aut equo vehi præ debilitate virium posset. Cùm tamen videret Regem iteratis iussionibus instare, & intelligeret *Petrum Henriquez Azeuedum*, Comitem Fontanum, cum nouis mandatis Regiis breui adfore, delectum militum mox fieri, arma, commeatum, ceteraque omnia expediri iussit. Præmissum militem ipse animo quàm viribus maior subsecutus, vix ad Atrebates peruenerat, cùm morbo ingrauescente, die 3. Dec. morti cessit; Princeps militari gloria clarissimus, cuius hodieque nomen apud Belgas est gratissimum, ob comitatem &

affabilitatem, ficubi gentium, in Belgio certè vtilissimam, quam is ceteris virtutibus miscere prudenter solebat.

Sub idem tempus (hoc est, 4. Dec.) Comes Fontanus prorsus oportunè Bruxellam peruenit. Ad Atrebates cogitanti, vt Parmensem conueniret, eidemque Philippi II. Regis mandata & aduentus sui caussas exponeret, nuntius adfuit, referens Ducis obitum: & sic Bruxellæ substitit. Ducis vicem tunc obibat *Petrus Ernestus Comes Mansfeldius*, vir strennus, sed decrepitus. Hunc inter & supremum Status Concilium, quod Gubernatori adesse solet, nascentis diffidij flamma gliscebat. Consiliarij afferebant, quando interregnum incideret, nec vllus à Rege Gubernator nominatim designatus esset, ad se prouinciarum Belgicarum regimen, interregni tempore, dum Rex aliud statueret, pertinere. Contrà dicebat Mansfeldius, se à Parmensi, cùm versus Franciam abiret, Bruxellæ cum imperio relictum fuisse; Concilio Status id approbante. Longiùs fortasse contentio progressa fuisset, nisi commodùm se Comes Fontanus interposuisset, & rem sua auctoritate ac prudentia composuisset. Mansfeldius itaque pro supremo Belgij Gubernatore & Capitaneo, vt vocant, generali ab omnibus agnoscitur, donec aliud Rex statuisset.

Suscepta Mansfeldius præfectura, seriò mox cœpit agere (vt voto Regis hac in parte satisfaceret) de tertia in Franciam pro Fœderatis expeditione, Ducis Parmensis obitu interrupta. Dilectus ad eam imperator *Carolus Mansfeldius*, ipsius Petri-Ernesti filius; qui posteà in Hungaria ad Strigonium obiit. Is itaque copiis, quas Farnesius colligere cœperat, in vnum iunctis, iussus est rectà Lutetiam tendere, vt Ordinibus Franciæ, ad Regem orthodoxum eligendum illic congregatis, auxilio & præsidio esset. Sed hoc consilium nonnemo corrupit, qui auctor fuit, vt in via Nouiodunum oppugnaretur. Quod dum obsidetur, moram illic nostræ interim copiæ traxerunt, & conuentus Ordinum Lutetiæ congregatorum, per ambitionem ac dissensionem procerum, paulatim est dissolutus. Dum hæc Lutetiæ & alibi aguntur, *Henricus Nauarræus* ad meliorem mentem rediit, & hæresi Caluinianа, 25. Iulij in opido & templo S. Dionysij secundo lapide à Lutetia, publicè eiurata, Catholicam religionem est professus. Mense verò Septembri insequente, Romam ad Clementem VIII. Pontificem, impetrandæ veniæ caussâ, legatum misit *Carolum Gonzagam* Ducem Niuernensem. Hoc ipso anno *Palmam* opidum arcémque munitissimam, tertio ferè ab Aquileia lapide, Veneti condere cœperunt. Iunij 22. die memorabilis pugna ad Sisechum Croatiæ opidum inter nostros & Turcos committitur, in qua 20. ferè Turcarum millia perierunt, vix 50. ex nostris desideratis. *Sisechum* tamen, *Vesprinium*, *Palottam* aliaque opida Turci occuparunt. Nostri viciſsim in Hungaria superiore *Filechum*, *Deninum*, aliaſque arces Turcis eripuerunt: ad Albam insuper Regalem 14. ferè barbarorum millia profligarunt. Sic variâ fortunâ bellum apud Hungaros his temporibus gestum. Tria Cosaccorum Nisouiorum millia *Bialogradum*, opidum in finibus Moldauiæ, Tyræ vel Nestri in pontum Euxinum profluentis ostio adsitum, spoliarunt, & Turcis Tartarisque incolis occisis, igne deuastarunt. Inde digressi, mox *Chilium* (vulgò *Kiliam nouam*) quod est celebre emporium, ad Septemtrionale Danubij ostium in littore Boreali situm, incendio destruxerunt. 1593

Muleius Xechus, Muleij Mahometis Fesæ & Maroci quondam Regis, ab Abdelmelecho, patruo suo pulsi, atque in prælio Alcazarensi 1578. cæsi filius, Sebastiano Lusitaniæ Regi obses datus, pòst à Philippo II. Rege enutritus, Christique religione imbutus, mense Nouembri in Scuriaco S. Laurentij monasterio, vnà cum cognato suo & ministris aulicis baptizatur. Michael Montanus, Thales Gallicus, Burdigalæ moritur.

1594 Ernestus Archidux, Rudolphi II. Imp. frater, ab auunculo suo Philippo II. Hisp. Rege Belgis præfectus, summa cunctorum exspectatione, mense Ianuario in Belgiū venit, & die 30. mensis eiusdem Buxellam intrat; *Ernesto Bauaro* Electore Coloniensi, *Eduardo Fortunato* Marchione Badensi, aliisque proceribus Germanis comitantibus. Sed eum Belgis Deus ostendit tantùm: vix enim aduenerat, cùm aduersa valetudine cœpit affligi, obiitque in flore ætatis, anno proximo. Per mare, per mille rerum discrimina, pauperiem fugiens currit mercator ad Indos: vt ille nescio quis olim cecinit. Bataui eorumque socij (gens mercatui dedita) Hispaniis exclusi de India orientali adeunda, deque mercimoniis eò transferendis diu cogitarant. Prima ad Sinas & Moluccas insulas per Septentrionalē Oceanum nauigatio 1594. tentata est, quattuor nauibus, mercatorum præsertim Amstelodamensium sumptu, instructis. Die 5. Iunij ex insula Texeliensi soluentes, Noruegia & Moscouia præternauigatis, post dies 18. *Kildunum*, quod in Lappiæ parte occidua est situm, appulerunt. Iulio & Augusto inde mensibus, inter insularum angustias, per multam ac miram glaciem, vltra *Condoram* & *Obdoram* continentis regiones, ad *Nouam Zemblam* progressi, atque angustias freti *Waigatici* (quod Nassouium hodie vocant) penetrantes, ad littora Tartariæ & fluuium *Oby* peruenerunt, & repertis ibi fertilibus aliquot insulis varia illis nomina indiderunt. Per eiusdem freti Waigatici demùm angustias regressi, domum mense Septembri redierunt. Idem posteà annis sequentibus non semel tentarunt; sed frustrà & nullo hactenus fructu: etsi non desint qui ad Indos ac Sinas nauigatione per Septemtrionem perueniri posse contendant.

Iisdem ferè temporibus, quibus incerta & dubia illa per viam Septemtrionis nauigatio est cœpta, Amstelodamenses mercatores de altera, sed tutiore (itinere Lusitanis visitato) versùs Indiam orientalem instituenda tractarunt. Quattuor itaque nauibus instructis, 1595. die 2. Aprilis è portu Texeliensi 250 plus minùs nautæ soluentes, *Bonæ spei* promontorium mense Augusto ineunte tenuerunt. Inde versus *S. Laurentij* insulam nauigantes, relictâ Sumatrâ, in *Iauam* insulam (cuius emporium est *Banta*) mense Iunio anni sequentis appulerunt. Ex 250. sociis naualibus, qui domo abierant, superstites 90. in Hollandiam vndetricesimo pòst mense, hoc est, an. 1597. Idibus Augusti redierunt. Annis deinde subsequentibus variæ Batauorum classes, adeoque cincta perpetuis armis commercia ad Indos nauigarunt, & porrò nauigant.

Sigismundus Battorius Transiluaniæ Princeps, Ordinibus ad Albam Iuliam conuocatis, defectionem à Turcis & societatem cum Rudolpho II. Imp. ineundam, publico decreto sanxit & promulgauit. Iaurinum (*Raab*) primarium Hungariæ propugnaculum à Turcis expugnatur. Guilielmus Alanus Cardinalis & Franciscus Bencius Romæ, itemque Gerardus Mercator Rupelmondanus, Cosmographus,

graphus, Dusburgi in Clivia, moriuntur. Die 27. Febr. *Henricus IV.* Aurrici Carnutum sacro oleo vngitur: quòd Durocottorum Remorum, vbi id ex more peragi consueuit, in potestate Fœderatorum procerum esset. Lutetiam deinde 22. Martij cum armato milite clàm intromittitur; Hispanis & aliis exteris militibus domum dimissis. Lugdunum, Aurelianum, Bituriges, Meloduuum, Laudunum, Samarobriua Ambianorum, aliaque opida eidem Henrico IV. sese dedunt. *Sigismundus III.* Poloniæ Rex in patris sui Ioannis III. Suециæ Regis, an. 1592. defuncti, locum pompa solemni sufficitur, & Vpsaliæ Kalendis Martij coronatur. *Groningani* longa obsidione à Mauritio Nassouio pressi, cùm nulla subsidij spes affulgeret, 22. Iulij cum illo transigere, seque dedere coguntur. Pius V. Papa cum ex Societate Iesu Ecclesiasten seu Concionatorem Pontificium, qui coràm in Cardinalium consessu de rebus diuinis ex more dissereret, deligendum censuisset, primus hoc munus *Benedictus Palmius* Italus magna laude obiuit. Hunc secutus *Alfonsus Salmeronius* Hispanus: qui duodecimo pòst mense *Emanueli Sa* Lusitano lampada tradidit. Is paulò pòst *Francisco Toleto* Cordubensi cessit. Hic apud alios ex ordine Pontifices summo cum applausu vsque ad an. 1594. Ecclesiasten egit, quo in Cardinalium collegium à Clemente VIII. ob pietatem ac doctrinam est adoptatus.

Hollandi *Huium* ditionis Leodicensis opidum, Mosæ adsitum, violato fœdere (nam Leodicenses neutri parti adhærebant) mense Februario astu intercipiunt. Paulò pòst *Ernestus* Archidux Bruxellæ 21. Febr. moritur: succedit, iuxta litteras Regias, in præfectura Belgica *Petrus Henriquez* Comes Fontanus. Is Valentinum Mottæum magna celeritate Huium mittit; qui anni tempore difficillimo, septimo ab obsidione die, Haraguerium ad deditionem arcis Huiensis 20. Martij compulit. Huio recuperato, de bello contra Francos prosequendo Fontanus cogitare cœpit. Ærario itaque in melius restituto, 9. Iunij Bruxella egressus, *Castelleto* & *Dorlano* primùm expugnatis, *Cameracum* (quod Balignius sup. pag. 436. memoratus tenebat) 13. Aug. obsidere cœpit. In ea obsidione inter alios *Carolus Croyus* tunc Princeps Chimacensis, pòst Dux Arschotanus, cum Hannoniis (quibus præerat) insignem operam præstitit. Ceterùm assidua tormentorum diuerberatione fractis demùm mœnibus, cùm miles noster ad irruptionem se pararet, ciues sibi suisque fortunis metuentes, Heluetiis (qui 300. plus minus ibi erant præsidiarij) sibi conciliatis, duos legatos ad Fontanum mittunt, de deditione paciscuntur, & Cantipratensem portam patefaciunt. Ipse 1500. militibus partim Hispanis, partim Belgis, qui ea nocte ibi excubias egerant, præcipit, vt seruatis ordinibus vrbem ingrediantur. Franci omnes ad arcem fugiunt, & sexto pòst die (hoc est, 9. Oct.) eam Fontano tradunt. Francici agminis hic ordo in egressu fuit: Præcedebant currus cum sarcinis: hos vnus sandapila nigra contectus sequebatur, in quo Baligniæ, nuperrimè animi ægritudine extinctæ, cadauer iacebat. Sic fœmina, quæ ab Henrico IV. Fr. Rege, nullo dantis, nullo petentis iure, paucis antè mensibus, Principis Cameracesij & Ducis Cameracensis titulos ambitu tanto petitos impetrarat, ne septem quidem pedum fossam in solo Belgico obtinuit. Balignius primi agminis ductor, cadauer armatus in equo comitabatur: omnes humaniter Fontanus salutauit, Balignium in-

1595

Anni vulgaris Christi.

super de vxoris obitu consolatus. Vltimo agmini præerat Princeps Niuernensis, cui se comitem vsque ad Scaldim fluuium Fontanus cum suis addidit.

Dum hæc Cameraci fiunt, Bataui solitis artibus, per insidias Haraguerij illius, qui Huio non ita pridem eiectus fuerat, *Liram* Brabantiæ opidum, Antuerpię & Mechlinię clauē, pridie Idus Oct. occupāt. Prçerat opido *Alfonsus Luna*, cū rariore, quàm oportuit, prçsidio: quo omnibus locis excubias agere nequeūte, vulpeculæ irrepserant. Luna vbi aduertit hostem opido potitū, celeriter cum Hispanis 40. portam vnā vrbis occupat: ibi se fortiter tuetur, & Antuerpiensibus, Mechliniensibus ac Bruxellēsibus significat, quo in discrimine versaretur. Primi Antuerpienses, vbi id intellexerunt, postulant à *Gaspare Mondragonio*, (is propatrui sui Christophori Mondragonij, trans Rhenū tunc agentis nomine, arci præerat) vt cum præsidiariis aliquot se ciuibus ducē præbeat. Fecit Gaspar, & 180. circiter Hispanos, paucis in arce relictis, eductos ciuibus adiungit. Hostes portarū cura neglecta huc illuc dispersi vagabantur, & direptioni vacabant, nec tam promptum auxilium Lunæ adfuturum censebant. Hic error ipsis exitio fuit. Gaspar vt Liram aduenit, cum præsidiariis ac naualibus sociis (quos ter mille plus minùs ciuium Antuerpiensium agmen subsequebatur) per portam à Luna intromissus, ferocissimè in hostes adhuc vagantes irruens, maximam stragem edidit. Plerique ex iis necati, alij qui per muros se dejecerunt, in fossis submersi: planè ex nongentis qui venerant, vix centum quinquaginta euaserunt. Nam Mechlinienses, qui se Antuerpiensibus adiunxerant, quotquot vltrà vrbem nacti sunt, similiter necarunt. Franciců bellū meditante Fontano, ab eodem contra Hollandos tuendi Belgij vices *Mondragonio* fuerant delegatæ. Fontanum procul abesse scientes Bataui, *Grollam* munitum opidum obsederant, & tormentis magna ex parte iam solo æquarant. Mondragonius itaq; Rheno transmisso, vt obsessis subueniat, *Hermannum* Comitem Bergensem, Frisiæ Gubernatorem, cum mille selectis militibus præmittit. Erat tum Vigilia S. Iacobi Apostoli: copiæ ergò nostræ vt patroni Hispaniarum memoriam recolerent, tormenta omnia maiora more suo explodunt. Inde hostis intelligens Hispanos (quod non crediderat) adesse, animo consternatus vasa colligit; & soluta obsidione versùs Sanctense opidum se recipit. Mondragonius altero inde milliari prope Rhenobercam castra ponit. Cumque senex pugnacissimus cum iuuene Mauritio Nassouio, præcedentibus victoriis praeferoce, manum quauis conditione conserere gestiret, oportunè nuntiant *Philippum* Comitem Nassouium cum magna equitatus parte aduentare. Quo intellecto, cum omni equitatu & tribus millibus peditū hosti obuiàm proficiscitur. Acriter vtrimque in silua Dinslacensi, haut procul à Lippa fl. 2. Sept. pugnatur. Bataui demùm fracti, dissipatis ordinibus, terga vertunt: nostri victores instant, cædunt & ad Lippam vsque persequuntur. Ex victis 80. ceciderunt: quorum duo turmarum ductores, nobiles permulti: capti *Philippus* Comes (qui paulò pòst ex vulneribus Rhenobercæ obiit) *Ernestus* frater eius, & cognatus *Ernestus* Comes Solmensis. Alter Philippi frater, graui accepto vulnere, effugit. Prçter hos capti 150. equites, & equi fermè trecenti: multos cursu & armis fatigatos Lippa fl. hausit. Inter Suecos & Moscos mense Ianuario pax constituitur.

Aaron

Aaron Moldauiæ, & *Michael* Valachiæ transalpinæ Principes, Sigismundi Battorij suasu, à partibus Turcorum deficientes, iisdem bellum inferre incipiunt. Rudolphus Imp. cum Battorio, Moldauis & Valachis, fœdus aduersùs Turcos mense Februario init. Amurathes III. Turcorum Imperator 18. Ian. moritur: succedit *Mahometes III.* filius eius natu maximus: vt sup pag. 354. dixi. *Carolus Mansfeldius*, Petri-Ernesti filius, 24. Aprilis Pragæ à Rudolpho Cæsare S. Imperij Princeps & Matthiæ Archiducis (qui supremus Cæsarei aduersùs Turcos exercitus dux erat) Vicarius constituitur. Is *Strigonium* vrbem Hungariæ munitissimam Kalendis Iulij obsidere incipit. Aarone Moldauiæ Principe, ob proditionis suspicionem, iussu Sigismundi Battorij capto, & Albam Iuliam 24. Iulij adducto, *Stephanus Rosuanus* Transiluanus in Moldauiæ dominatu substituitur. Quo quidem, hoc ipso anno, à Polonis expulso, *Hieremias Mogila* ab iisdem est suffectus. Idem Battorius cum *Maria-Christina*, Caroli Archiducis filia, Albæ Iuliæ 6. Augusti die nuptias celebrat. *Carolus Mansfeldius*, rebus apud Belgas & Hungaros bello gestis clarissimus, quinque Turcorum millibus ad Strigonium 4. Augusti prælio cæsis, 14. eiusdem mensis die, dysenteria Comaræ extinguitur. *Strigonium* Matthiæ Archiduci Kalendis Septembris à Turcis deditur. Battorius Tergouistiam, Valachiæ transalpinæ metropolim & Vaiuodæ sedem, ad Ialonizam fl. sitam, 18. Octobris expugnat. *S. Philippus Nerius* Florentinus, congregationis Oratorij fundator, qui sanctimonia & miraculis nostro sæculo mirificè claruit, Romæ ad meliorem vitam transit. Vitam eius scripsit Antonius Gallonius, eiusdem congregationis presbyter. *Ioannes* item *Leonardus* Gerusus, vulgò *Litteratus*, in Vrbe moritur, cùm in egenis ibus pueris colligendis, piorumq; opibus alendis diu versatus fuisset, domumq; illis continendis & alteram puellis inopia laborantibus exstruxisset. Apud Belgas *Leuinus Torrentius* patriâ Gandauensis, dignitate Episcopus Antuerpiensis, & Mechliniensium Archiepiscopus designatus, collegij Soc. Iesu Louanij fundator, litteris & legationibus domi forisque spectatus, dum præcipitantem Rempublicam, fractus viribus, animo infracto ac consiliis sustentat, Bruxellæ VI. Kal. Maias septuagenario maior decedit. Is Lyrici post Horatium carminis princeps, poëmate *De partu Virginis* edito, cũ Iacobo Sanazario de palma contendit. Neque enim alienũ à Pontificis dignitate censeri debet, in Dei Diuorumque laudibus artem poëticam adhibuisse, cùm iam inde à primis Ecclesiæ sæculis Damasus Papa, Gregorius Nazianzenus, Paulinus, Sidonius Apollinaris, Alcimus Auitus, Prosper, Fortunatus, aliique Antistites id fecerint, hodieque Vrbanus VIII. Romanus Pontifex magna cum laude faciat: vt de Prudentio, Aratore, Iuuenco, Sedulio, Damasceno & cæteris nihil dicam. Clemens VIII. Papa à Iacobo Perronio, viro longè eruditissimo, pòst S.R.E. Cardinale & Episcopo Ebroicensi, tandẽ exoratus, *Henricum IV.* Galliæ Regem, abolita anathematis sententia, in integrum restituit; adiutante in primis Francisco Toleto Cardinale Hispano. Tum verò certatim proceres ac ciuitates Galliæ ad Regis sui obsequium transierunt. Ioannes de A, Gruthusæ & Steinhusæ dominus, Ioannis Equitis Vellerisaurei & Mariæ Borselæ filius, ex *Maria* Baronissa de Aussy in Artesia vnicam filiam *Mariam* dictæ Baroniæ heredem, Iacobo Luxeburgio Gaueræ Comiti nuptam, genuit. Ex altera

tera coniuge *Maria Melunia* Ioannem sine liberis defunctum, Renatum & Annam procreauit. Renati filia heres an. 1595. Steinhusam vendidit: & ex Ludouico de la Baume, Comite fani S. Amoris in Burgundia, peperit Ludouicum Gruthusæ dominum, Claudium S. Amoris Comitem, & Renatum.

1596 Ernesti Archiducis obitu in Hispaniam allato, fratrem eius ALBERTVM tunc Cardinalem, Madritiagentem, Belgicæ nostræ summo cum imperio Philippus II. Rex præfecerat. Is Madrito an. 1595. sub finem mensis Augusti discessit, & emenso mari interno Nouis Oct. Genuam appulit. Inde per Augustam Taurinorum, Heluetios ac Lotharingos, IV. Kal. Febr. Luxeburgum tenuit. Deo gratiis pro felici itinere actis & Virgine Hallensi salutata, III. Idus Februarias Bruxellam intrauit, vnà cum *Philippo-Guilielmo* Principe Arausionensi: cui, post honestam 25. annorum in Hispania custodiam, à Rege libertatem ac reditum in patriam impetrarat. Comes porrò *Fontanus* gloria plenus, paucis post Alberti aduentum diebus, se in iter versus Italiam dedit. Mense Martio, cùm fessus à via vix quieuisset Albertus *Caletum* maritimum regni Franciæ opidum, natura, opere ac milite munitum, modicis copiis aggressus, paucos intra dies clausit atque expugnauit. Inde progressus, *Arderam* situ ac militari præsidio munitissimam, mense Aprili, ad deditionem compulit. Ex Francia in Flandriam veniens, *Hulstum* non opidum solùm sed insulam variis ac magnis propugnaculis insessam, pulsis Batauis ac Mattiacis, inuasit & occupauit. Mahumetes Turcorum Imperator *Agriam*, vrbem episcopali dignitate insignem, & Hungariæ superioris propugnaculum nostris 12. Oct. eripit. *Christophorus Mondragonius* Hispanus ex gregario milite dux multis victoriis clarus, in arce Antuerpiana, cui præerat, ætatis 89. anno; & *Ioannes Leslaus* Episcopus Roffensis, historiæ Scotorum scriptor, Bruxellæ, moriuntur. Hic item annus *Francisco Toleto* Cordubensi, qui primus in Societatem Iesu Cardinalitiam dignitatem intulit, & *Emanueli Sa* Lusitano, eiusdem instituti Theologo, fatalis fuit.

1597 Dorlano Comes Fontanus *Hernantellum Portacarerum* Hispanum præfecerat. Hic ab Ambianensi quodam exule de statu illius vrbis plenè edoctus, re cum Alberto Cardinale cõmunicata, die 11. Martij, milites 18. rustica veste indutos manè ad portam vrbis *Ambianensis* adesse iussit, quidque ab iis dici & fieri vellet, edocuit. Ipse cum cohortibus aliquot, inter rudera templi collapsi, non procul à mœnibus in insidiis latebat. Personati illi rustici, velut diuersis itineribus ad vrbem venientes, alij plaustra ducebant, alij saccos nucibus plenos humeris ferebant. Eorum vnus, sacco soluto, cum nuces studio effudisset, iamque currus ita portam occupasset, vt claudi non posset, excubitores nucibus legendis intentos armis, quæ sub vestibus occultata gerebant, nostri inuadunt & confodiunt. Mox signo dato Hernantellus & N. Carafa Marchio Montis-nigri, cum suis ex insidiis prorumpunt, & monitis iis qui longiùs positi euentum rei præstolabantur, munitiora vrbis loca occupant, præsidiisque firmant. Comes S. Pauli, penes quem tum erat Picardiæ administratio, fuga elapsus cum ciuibus nonnullis, periculo se subduxit. Hispani porrò metu obsidionis, omnia ad eam tolerandam necessaria diligenter mox procurarunt. Nec inanis metus fuit: nam Henricus IV. Rex, altero post vrbem captam die, Comitem S. Pauli

cum

cum Bironio ad obsidionem incohandam misit: quin imò & ipse post Atrebatensem vrbem 25. Martij frustrà à se tentatam, ad castra venit. Vbi & substitit vsque ad 25. mensis Septembris diem, S. Firmino Ambianensiū Episcopo ac patrono sacrum: quo die vrbs à nostris ipsi est dedita. Atque ea quidem obsidio, Clemente VIII. adnitente, occasionem nostris dedit pacis cum Gallo posteà tractandæ.

Nostris bello Francico intentis ac distractis, Mauritius Comes Nassouius *Rhenobercam* 21. Augusti, *Meursam* 3. Sept. *Grollam* 27. mensis eiusdem, *Breuordiam* 12. Oct. *Oldensaliam* 23. mensis eiusdem expugnat. Inde digressus, Amisium fl. 28. Oct. cum exercitu traiicit, & ad *Lingam* castra ponit. Est autem Linga dynastia in extremis nostris finibus sita, opidum, arcem & pagos quattuor sub se continens: quam Carolus V. Imp. an. 1546. N. Comiti Tecleburgio, Smalcaldici fœderis socio, partim pro mulcta ademit, partim emit. Arcem cum opido Regis nostri nomine tenebat *Fredericus* Comes Herenbergius, cum fratre suo *Adolfo*, & 600. circiter pedibus præsidiariis atq; vna equitū ala. Hi strenuè ac fortiter sese vsq; ad 12. Nou. diem defenderunt, quo cum hoste transigere, atque ab omnibus deserti opidum tradere coacti sunt. *Petrus Canisius*, Nouiomagi ad Vahalim fl. in Gelria natus, Soc. Iesu Theologus præstantissimus & eloquentissimus, annos 77. natus, Friburgi Heluetiorum, non sine opinione sanctitatis, in Domino obdormit. Variis hæresibus per Germaniam gliscentibus, præter alia plurima, Ferdinandi I. Cæsaris iussu, in gratiam Catholicæ iuuentutis, *Catechismum* verè aureum publicauit, qui per orbem Christianum ferè nunc obtinet. Eodem hoc anno *Petrus Pithœus* Trecensis, qui multos rei Gallicæ scriptores veteres eruit, Lutetiæ, *Benedictus Arias* Montanus Hispali, *Aldus Manutius* Romæ, *Suffridus Petrus* Leouardiensis Frisius & *Ioannes Matalius Metellus* Sequanus Coloniæ Agrippinæ, moriuntur.

Alfonso Ferrariæ Duce, mense Octobri superioris anni, sine prole legitima defuncto, ea ditio, vt Romanæ Ecclesiæ beneficium seu feudum, ad eamdē est deuoluta. Hinc bellum inter *Clementem* VIII. Pontificem Maximum & *Cæsarem Estensem* excitari cœptum: quod hoc anno est finitum, pace die 13. Ian. conclusa. Pontifici porrò *Ferraria* est reddita: Cæsar verò Estensis *Mutinam, Regium Lepidi, Carpium*, aliaque opida retinuit; fuitque à Rodolpho II. Imp. Dux Mutinæ & Regij creatus. Sigismundus Battorius Transiluaniæ Princeps Rudolpho II. Cæsari prouinciam illam possidendam & contra Turcas defendendam, in conuentu Ordinum Albæ Iuliæ celebrato, 4. Aprilis cedit ac tradit. Idem mense Iunio fecit Michaël Valachiæ transalpinæ Vaiuoda. Eodem mense Sigismundus duorum in Silesia Ducatuum *Oppoloniensis* & *Ratiboriensis*, sibi ab Imperatore vicissim datorum, possessionem adiit. Sed vix mensibus duobus in Silesia exactis sententiâ mutatâ, secretò per Poloniam in Transiluaniam contendens, Claudiopolim 21. Augusti rediit. Hinc bellum posteà inter Austriacos & Battorios geri cœptum: Transiluania tamen in horum potestate permansit. Sigismundus posteà, Clementis VIII. interuentu in gratiam cum Rudolpho Imp. rediit; & Pragæ 1613. demùm obiit. At Transiluani rursus, Cæsare spreto, *Stephanum Botscaium* Hungarum sibi Principem elegerunt. 1598

Externis ac ciuilibus turbis æstuabat Belgica, & cum triplici hoste potente, Gallis, Britannis ac Batauis, bella à multis retrò annis gerebat. Mars alibi peregrinari, apud Belgas suum sibi domi-

cilium proprium ac perpetuum collocasse videbatur. Opportunitas scilicet locorum faciebat, & simul conspiratio eorum qui magnitudini Austriacæ erant infensi, vt omnium arma in nos miseros verterentur, & in nostra patria velut de Europæ imperio certaretur. Ad initia itaque consilia conuersus *Albertus* Cardinalis, cum *Henrico IV.* Galliæ Rege (qui cum Ecclesia & Pontifice Romano in gratiam iam redierat) de pace agitare cœpit. Eò propendebat & *Philippus II.* Rex Catholicus, ne morti proximus filio bellum pro hereditate relinqueret. *Veruini* igitur in *Veromanduis*, postridie Kal. Maias huius anni, *pax Gallica* sancitur, & pristina cum Francis amicitia velut postliminiò restituitur. Exinde de Principe Belgis dando idem Philippus Rex seriò cogitare cœpit. Is duas ex Isabella Valesia filias sustulerat, *Isabellam* & *Catharinam*. Minorem Carolo Emanueli Sabaudiæ Duci tradiderat: *Isabellæ Claræ Eugeniæ*, quam Alberto vxorem destinabat, 6. Maij Belgicas prouincias XVII. cum Burgundiæ Comitatu in dotem dedit. ALBERTVS itaque, ex voluntate Regis auunculi, vestem mutauit, & purpurâ ad aram Deiparæ Hallis positâ, gladio se accinxit. Hoc ipso anno idem PHILIPPVS II. Rex, annos 71. natus, in Scuriaco S. Laurentij cœnobio, 17. Septembris decessit; *Prudentis* cognomen apud posteros adeptus. PHILIPPVS III. eius ex Anna Austriaca filius, in Hispaniarum Indiarumque regnis successit. Sub idem ferè tempus, hoc est, die 14. Sept. *Albertus* Archidux, in Hispaniam ad sponsam suam cogitans, Bruxella discessit. Namurcensi, Luxeburgensi ac Treuerensi prouinciis peragratis, cùm ad ditionem Wirtembergensem peruenisset, tristem de auunculi sui ac soceri mox futuri obitu nuntium accepit. Pulla itaque veste sumpta, transitoque Oeniponte, *Margaritæ* Austriacæ Caroli Archiducis filiæ (quæ Philippo III. Hisp. tunc Regi desponsa erat) gratulabundus occurrit, & cum ea Tridentum 29. Oct. intrauit. Inde per ditionem Venetam ac Mantuanam demùm Ferrariam secundo flumine Pado peruenerunt; vbi tunc agebat CLEMENS VIII. Pontifex, illo principatu ad Ecclesiam Romanam recèns reducto. In ea vrbe, celeberrimo apparatu ac cæremoniis extraordinariis, vtrumque coniugium *Margaritæ* & *Alberti* ab ipso Pontifice 15. Nou. est celebratum; tametsi duo coniuges Rex eiusque soror aberant. Pontifex cùm in maiore vrbis basilica, habitu augustiore, & tergemino diademate (quod vulgò *Regnum* vocant) fulgens in solio consedisset, *Regina* veste candida, gemmis & adamantibus insignis, duos inter Cardinales, Odoardum Farnesium & Antonium Fachinetum, *Maria Bauara* eiusdem Reginæ matre cum *Alberto* comitante, frequenti procerum confluxu eò deducta est. Postquam sub aureo cum matre conopeo, & sub altero Albertus è regione consedit, Sacrum solemne Pontifex est auspicatus. Apostolico fidei Symbolo decantato, *Margarita* à Cardinalibus ad aram cum matre est deducta, *Albertus* item cum suo comitatu. Tum mandati tabulis, quæ à Philippo III. datæ Archiduci fuerant, publicè perlectis, Clemens matrimonium inter *Regem*, per Albertum auunculum regias vices implentem, & *Reginam* celebrauit, ratumque esse iussit. Simili deinde ritu *Isabella*, per legatum suum Sessæ Ducem, *Alberto* à Pontifice spondetur ac traditur. Peractâ re diuinâ, Clemens Margaritæ *Rosam auream*, ipsâ nocte Dominici Natalis sacrari solitâ, Alberto autem *Ensem* inauratum ac *Galerum Principalem* dono dedit.

Tota

Tota dehinc ciuitas ad ludos atque hilaritatem se conuertit. Paucis post diebus sponsus & sponsa, salutato Pontifice, Ferraria Mantuam, & inde Cremonam; ac demum Mediolanum sunt profecti, atque ibi vsque ad mensem Martium anni proximi substiterunt.

Ad res Belgicas redeamus. Albertus Archidux è Belgio discessurus *Andream* Cardinalem Austriacũ; Ferdinandi Archiducis filium, ex Alsatia euocatum Belgis præfecerat. Is ductu Francisci Mendozæ, regni Aragoniæ Almirantis (vt vocant) *Rhenobercam* aliaque ad Rhenum opida mense Octobri, & *Dotechemum* Sutfaniensis Comitatus opidum mense Nouembri subegit. *Abrahamus Ortelius*, qui *Orbis terrarum* tabulis expressi *Theatrum* primus publicauit, Antuerpiæ in patria moritur, sepulcrali elogio ab amico suo Iusto Lipsio honoratus: vir sanè industrius & felix, vt qui primus Geographicas mappas in formam libri redegerit, & studiis litterariis (quod paucis vsu venit) rem familiarem mirè auxerit. Eodem anno *Thomas Stapletonus* Anglus, noster in Theologicis præceptor, Louanij 12. Sept. viuere desiit, ibidem ad D. Petri in ambitu chori sepultus. *Robertus Bellarminus* Politianus, Etruscus, Cynthiæ Ceruinæ, Marcelli II. Pont. Max. sororis filius, Soc. Iesu Theologus summus, à Clemente VIII. mense Martio in Cardinalium collegium cooptatur. Decembris 23. die *Tiberis*, extra alueum elatus, tantam Vrbi stragem dedit, vt nullam, post hominum memoriam, maiorem: Clemente Pontifice iam triduò Ferraria, quam receperat, reduce. Adeò verum illud, *Extrema gaudij luctus occupat.*

ALBERTVS Archidux cum Regina triremes Genuæ conscendit, *Massiliamq.* appulsus, à Carolo Duce Guisio, iussu Henrici Fr. Regis, honorificè excipitur. Exscensione facta, & salutatis ibi Diuorum reliquiis, ad classem deductus, 25. Martij *Dertusæ* littora tenuit. Paulò pòst *Valentiæ* 18. Aprilis vtræque nuptiæ regio apparatu, ingenti procerum vniuersæ Hispaniæ concursu, confectæ sunt. Peractâ lætitia Albertus, ad matrem & Margaritam sororem monialem visendas, citatis equis *Madritum* excurrit: inde reducem, cum coniuge, Barcinonem Rex est prosecutus. Dum hæc in Hispania aguntur, Andreas Cardinalis ineunte vere in Bomeliam insulam irrumpit, & *S. Andreæ* munimentum, ad Mosæ & Vahalis aquas confluentes, excitat; magna Batauis incommoda ac damna allaturum, nisi nostrorum ibi præsidiariorum militum perfidiâ in hostium postea manus venisset. 1599

Ex Hispania porrò in Belgicam cogitantes noui Principes nostri, 7. Iunij Barcinone soluerunt, & nauigiis Genuam delati, inde per Mediolanum, Heluetios, Alsatiam & Lotharingiam, tandem *Namurcum* venerunt. Ad Brabantiæ fines, Ordinum legati obuij fuerunt, qui Principibus aduentum gratulati, *Hallas* eos ingenti comitatu deduxerunt: vbi diem vnum atque alterum, pro singulari suo erga Deiparam affectu, substiterunt. Sub id tempus *Andreas* Cardinalis, præfecturâ, quam per Alberti absentiam gesserat, abdicatâ, in Germaniam rediit; indéque Romam profectus, ibidem anno sæculari decessit. Archiduces Hallis digressi, Nonis Septembris, magno spectaculorum apparatu, *Bruxellæ* sunt excepti; vt & posteà *Louanij, Antuerpiæ, Gandaui, Valentianis* & alibi. De his omnibus Ioannis Bochij, Maximiliani Vrientij & Henrici Doultremanni commentarios, typis Plantinianis editos, qui volet, consulat.

Quid porrò Louanij (quæ celeberrima est Academia) actum sit, præteriri non debet. Cùm ea in vrbe, si antiquitatem spectes, Brabantiæ prima, more maiorum, 24. Nou. inaugurati essent Principes, postridie auspicalis diei, Athenæum siue scholas publicas, cum vniuerso aulicorum sexus vtriusque cœtu, viserunt, & *Iustum Lipsium* ex cathedra dicere aliquid voluerunt. Is à solita prælectione non recedens, Senecæ librum *De clementia* in manus sumpsit, & pauca eius verba, à consessu & tempore isto non aliena, explicauit. Quam quidem Dissertatiunculam, qualis fuit, totidem verbis postea vulgauit. Et verò quid illustrius, quàm feminam Principem vltrò ad istas exercitationes Academicas venisse, sedisse, audisse? *Horatius Tursellinus* Romanus, eloquentiæ gloria clarus, in patria, & *Iosephus Acosta* Hispanus, qui Nouum orbem seu Indiam occidentalem multis annis perlustrauit & accuratè descripsit, Salmanticæ, vterque ex Societate Iesu, moriuntur.

1600 Tullo Hostilio Romæ regnante, vt tres *Horatij* Romani cum tribus *Curiatiis* Albanis compositi, sic ex nostris militibus *Brabanti* duo & viginti à totidem *Francis*, in Batauia militantibus, ad certamen prouocati, cum iisdē pugna equestri Nonis Februarij apud Siluam-Ducis Brabantiæ vrbem concurrunt. Ex hostibus periere septemdecim, atque inter eos dux *Breauteus*, nobili apud Normannos familia genitus. Ex nostraribus quattuor in vniuersum cecidere, in his ductor *Gerardus Abrahamus*, patria Silui-Ducensis, vir strenuus, cum Antonio fratre. Batauí ignominiæ ad Siluam-Ducis acceptæ memores, siue quòd inde miles noster in Batauiam & Gelriam excursiones faceret, vrbem sequente anno mense Octobri obsederunt. Sed Deus, glacie ante tempus aquas constringente, pro nostris pugnauit, & hostes obsidionem deserere coëgit. Hoc anno, vt sunt incerti bellorum euentus, nostri infeliciter ad *Neoportum* Flandriæ opidum, postridie Kal. Iulias, cum Batauis dimicarunt. Henricus IV. Fr. Rex Carolo Sabaudiæ Duci bellum indicit, & *Salußia* principatum, ab eo per superiorum annorum in Gallia motus occupatum, armis repetit. Tandem inter ipsos conuenit, & Salussiæ tractus cisalpina Sebusianorum prouincia est repensus. *S. Cæcilia* virginis & martyris corpus, Romæ 20. Oct. repertū, à Clemente VIII. argenteæ capsæ includitur, & cum SS. Lucij & Vrbani Pontificum, Ss. Valeriani, Tiburtij & Maximi martyrum ossibus, decenter in basilica eiusdem sanctæ virginis reconditur. Romæ moritur *Ioannes Barrerius*, nobili apud Francos genere natus, qui *Fuliensem* reformatorum ord. Cistertiensis monachorum Congregationem instituit, ibidē apud sodales suos conditus. Hoc ipso anno Congregatio S. Heliæ Carmelitarum discalceatorū, cuius Præfectus generalis in Italia residet, 30. Nou. est instituta: de qua infrà 1607. dicam.

1601 Numquam bello isto Belgico durante maioribus animis, contentione, ingenio, quàm hoc anno & proximè sequentibus pugnatum aut repugnatū, nūquam plus sanguinis effusum fuit. Vna, sed toto orbe famosa, obsidio *Ostendana*, ad Oceani Flandrici littus, ab Alberto Archiduce hoc anno 5. Iul. incohata, vel me tacente id loquitur. In qua quidem obsidione, quæ annos tres ac menses totidem tenuit, centum viginti ampliùs mortalium millia vtrimque ceciderunt. Canant poetæ & fabulis attollant *Troiæ* obsidium decennale; *Tyri* expugnationem inter clarissima Alexandri Magni facinora extollat

Græcia;

Græcia; Lacones in obsidenda pertinaciter *Messana* annos viginti posuerint: vna Ostenda, *commune sepulcrum Aquilonis & Austri, ducum simul & militum acerba cinis*, illustribus veterum factis tenebras offundit, & luminibus obstruit. Neque enim ibi *de parua area*, neque de *tumulis aut sterili tantùm de puluere*, vt quidam cecinit, sed de supremo inter Hispanum & æmulos Reges dominatu ac gloria, imò de Europæ quodammodo imperio certatum est. Obsidionis huius historiam *Pompeius Iustinianus* Italicè, & *Christophorus Bonoursius* Gallicè, vt actores atque inspectores, accuratissimè descripserunt. Apud Persas religio Christiana mirificè propagatur per sodales Augustinianos eremitas; quorum familiæ & ipse Ormusij Princeps adscribi voluit: vt Antonius Goueanus in vita Alexij Menesij Archiepiscopi Goani narrat. Hoc anno Europæ innotuit impostor ille, qui multis præsertim Lusitanis persuasit, se esse Sebastianum Regem, de cuius in Africa cæde an. 1578. egimus. Is primùm à Venetis detentus, pòst Neapoli ad triremes damnatus, demùm in Hispaniam missus, ibidem periit.

Ostendæ obsidio protrahitur: Mauritius Nassouius interim *Graviam*, opidum Mosæ adsitum, occupat. Ambrosius Spinola Genuensis, Frederici frater, duas legiones Italorum ex Italia in Belgium adducit. Pontus Henterus, Burgundicarum ac Belgicarum rerum scriptor, Trudonopoli in diœcesi Leodicensi Canonicus moritur. Amstelodami spatio vndecim mensium 60. ampliùs hominum millia peste exstinguuntur. Amoraldus de Ligne, Eques Velleris aurei, Marchio de Roubaix & Senescallus Hannoniæ, ex Comite primus *Princeps de Ligne* ab Alberto Belgarum Principe creatur, & à Philippo III. Hisp. Rege inter Magnates, vulgò Grandes Hispaniæ (quibus coram Rege seu Principe caput galero tegere concessum est) adscribitur. Eius ex Florentio filio nepos *Albertus-Henricus* 1634. duxit Claram-Mariam, Ioannis Nassouij Comitis & Rornacensis in Flandria Principis filiam: *sup. pag.* 402. Maximilianus de S. Aldegonde, Philippi & Bonæ de Lannoy filius, dominus de Noircarmes & Senescallus Ostrouandiæ, ab eodem Alberto Archiduce (cuius Oeconomus erat) primus *Comes de S. Aldegonde* creatur. Is Artesiæ Gubernator cùm esset 1635. in vrbe Atrebatensi decessit. Eodem anno idem Albertus, tamquam Dux Luxeburgensis, Carolum de Gavre primum *Comitem de Fresin* renuntiauit. 1602

Iacobus de Gavre dominus de Fresin Eq. v. a. 1516. duxit Antoniam heredem de Inchy, ob. 1537. sep. Montibus Han. apud Scholares, iuxta maiores suos.	Ludouicus dominus de Fresin dux. N. Rubempræam, ob. 1560. sepultus Montibus apud suos maiores.	Carolus Comes I. de Beaurieu, dux. Margar. Marcanã, 2. Honorinam dominam de l'Esclatiere & Aireaua.	Ex 1. Carolus Comes de Fresin 1602. d. Franciscam de Renty.	Petrus-Ernestus Com. de Fresin dux. Catharinam Marcanam.	Dominicus-Franciscus. Theodora-Maximiliana. Olympia-Teresia. Francisca-Conradina.
				Georg. Conradus Com. Peræ s. lib.	
				Albertus Co. Peræ dux. Mariam Henestrosam.	Carolus de Gavre. Filiæ aliquot.
				Filiæ VI.	
			Ex 2. Adrianus Com. de Beaurieu dux. Annã de Ligne sup. pag. 402.	Raso Comes de Beaurieu & Marchio 1. de Aiseaux dux. Annam Velascam.	
				Conradus.	
				Carolus.	
				Ioan. Adrianus.	
				Ren. Franciscus.	
				Filiæ 2.	
			Adriana.		
			Margarita.		
			Francisca.		
		Balduinus			
		Ludouicus.			
		Catharina al. Michaela.			
	Francisca.				

Carolus Gontaldus Dux Bironius, Henrico IV. Fr. Regi, ob peritiam rei militaris & intrepidum in periculis animum, pergratus hactenus, cùm res maiores appeteret, & in Regem occultè conspiraret, Parisiis prid. Kal. Augusti capite plectitur. Similem ob caussam Robertus Essexiæ Comes anno superiore Londini in Anglia, iussu Elisabethæ Reginæ, plexus fuit.

1603 Elisabetha Angliæ Regina, cùm annos 70. vixisset, & 44. annis regnasset, 4. Aprilis viuere desinit, atroci Catholicorum insectatione infamis. Succedit *Iacobus VI.* Scotiæ Rex, iure sanguinis: quippe Mariæ Stuartæ suprà pag. 438. memoratæ filius, & Margaritæ pronepos, quæ Henrici VIII. Anglorum Regis soror maior fuit. Is vocabulo veteri in vsum reuocato, *Regem magnæ Britanniæ* se dixit, nempe totam eam insulam, vnà cum Hibernia, ditione complexus. Xa Abas Persarum Rex eremitas Augustinianos ad interiora regni sui loca admittit, Euangelij liberè prædicandi caussâ. Eorumdem operâ & Armenij ad rectam Fidei regulam reuocantur. Ioannes Petrus Maffeius, Indicarum historiarum scriptor elegans, moritur. Anna de Iesu & Anna de S. Bartholomæo, moniales Carmelitanæ discalceatæ, quæ cum S. Teresia vt sociæ diu vixerant, ex Hispania in Galliam euocatæ, primum illius instituti isto in regno cœnobium Parisiis excitare incipiunt. *Petrus Ernestus* Comes *Mansfeldius*, Belgicarum prouinciarum annis superioribus Gubernator, senio confectus Luxeburgi moritur. *Fredericus Spinola*, Ambrosij frater, dum non solùm cum hoste, sed cum bruto quoque Oceani elemento, triremium hîc impatiente, inter Flandriam & Zelandiam confligando fortiter dimicat, infausto maioris machinæ globo saucius 26. Maij cadit. Societas Iesu, ante annos 9. Lutetia aliisque vrbibus discedere iussa, pristinas in sedes, Henrici IV. Regis edicto, anno 1603. exeunte reuocatur. Quod edictum Senatus Parisiensis mense Ianuario sequentis anni ratum habuit. Societas eadem à plerisque regni Galliæ ciuitatibus expetita passim scholas aperire cœpit. Quarum optandarum populis exemplum ipse Rex dedit: qui suo sumptu Fixæ Andegauorum itidem scholas constituit, assignato ad eas Vindocinensium Ducum palatio, in quo primùm satus ferebatur: vbi & cor suum post mortem condi voluit.

1604 A primis annis Albertus & Isabella, Belgarũ Principes, Deiparæ amorem ac cultũ induerant, eamq; sibi patronam in omni vitæ cursu elegerant. Albertus certè, priscorum Impp. & Regum exemplo, Christi crucifixi eiusque matris effigiem in labaro seu vexillo militari præferre solebat, his verbis additis: *Sub tuum præsidium confugimus sancta Dei Genitrix.* Gratum sibi hunc affectum fuisse, Deus plurimis in *Colle-aspero* (haut procul à Sichemio Brabantiæ opido, loco siluis ac dumetis horrido, sed Virginis-Matris cultu celeberrimo) miraculis sub initium huius sæculi patratis comprobauit: quæ mandato Antistitum explorata Iustus Lipsius & Erycius Puteanus, non exiguo veræ ac veteris nostræ Religionis bono, litteris consignarunt. Neque enim possumus aliâ re efficaciùs frangere & calcare Hæresim, quam hoc miraculorum fulmine; vbi non verbis sed factis disputamus, & impudentissimorum etiam oculos atque animos ista rerum maiestate perstringimus. Ceterùm in *Colle-aspero* (innumerabili hominum multitudine ex prouinciis etiam dissitis confluente) sacellum primò exiguum est excitatum, quod Matthias

Houius

Hovius Ar. Mechliniensis 1604. die 13. Iunij dicauit ac consecrauit. Huic posteà Albertus & Isabella basilicam rotundam, ex candido lapide, miro artificio fabricatam substituerunt: cuius structura trecentis ampliùs aureorum millibus constitit, & inter Belgij Miracula meritò numeratur. Eoque in loco Presbyteros Oratorij, ex formula S. Philippi Nerij viuentes, iidem Principes nostri collocarunt, ampliterque dotarunt.

Guilielmo Bergio, ex Marchionibus Bergizomensibus oriundo, ad sedē metropolitanā Cameracensem euocato, patruus meus *Ioannes Miræus*, Antuerpiensiū Episcopus IV. die 30. Maij consecratur. Dum nostri ad Ostendam pertinaciter hærent, Mauritius *Slusam* Flandriæ opidum vicinum obsidet, & deficiente annona ad deditionē 20. Augusti compellit. Nostris vicissim *Ostenda*, post 39. mensium obsidionem, die 22. Sept. deditur. Iacobus magnæ Britanniæ Rex, initio regni sui Anglicani, edixerat velle se cum omnibus Christiani orbis Principibus pacem atque amicitiam colere. Albertus itaque Princeps noster cùm in Britanniam anno superiore legatos misisset, qui de pace cum illo Rege agerent, tandem 1604. Londini IV. Kal. Septembris fœdus cum Britannis sancitur; armis vtrimque positis. Mahometi III. Imp. Turcico filius *Achmetes*, annos tunc 15. natus, succedit: *sup. pag.* 354.

Clementi VIII. Papæ 3. Martij defuncto *Leo XI.* Medicæus die 2. Aprilis subrogatur. Cumque is 25. pòst die in humanis esse desiisset, Paulus V. Burghesius 16. Maij pontificatum iniit. Die 17. mensis eiusdem, Bataui & alij coniurati aggerem Wasianum perrumpere, & Antuerpiam, duce Mauritio Nassouio, obsidere tentant. Sed Ambrosius Spinola, nuper ex Hispania redux, & torque Velleris aurei donatus, mandante Alberto Austrio, cum exercitu mox adfuit, & Scaldim fl. ponte sublicio ad Walburgianam vrbis nostræ portam (quod anteà hîc visum non fuerat) intra triduum strauit, ad copias nostras commodè vltrò citroque traijciendas. Quo prudenti consilio Brabantiam ac Flandriam metu liberauit, hostesque vela ac tergum vertere coëgit. Exinde magnum illum Scipionem Africanum imitatus, vt ille in Africam, sic Spinola in Frisiam ac trans-rhenanas prouincias totam belli molem traduxit, hostemque nostris à iugulis reiectum suo in solo cædi vincique posse demonstrauit; *Oldensalia*, *Linga*, aliisque opidis expugnatis. Gasto Spinola patria Siculus, sed origine Ligur, primùm Limburgi, pòst Tornaci Gubernator, ab Alberto Archiduce (cuius Stabulo equino præerat) primus *Comes de Bruay* nuncupatur. Is ex Maria de Renty, domina de Bruay (vicus est Artesiæ, haut procul à Betunia opido) Bertinum sustulit. Bertinus ex Anna Arenbergia, Caroli Comitis Arenbergij & Annæ Croyæ filia, Isabellam, Albertum, Cosmum-Marium, Magdalenam, Philippum-Antonium, & Ambrosium procreauit. Theodorus Beza, Caluini discipulus, fax & turbo regni Galliæ, ætatis 86. anno, Geneuæ moritur. Demetrius Ioannis Basilij filius, Polonorum auxiliis instructus, Theodoro fratre mortuo, imperium Moscorum suscipit, & Annam-Mariam filiam Palatini Sendomiriensis ducit. 1605

Spinola *Lochemium*, *Grollam* & *Rhenobercam* expugnat. Exinde copiis nostris hostili fraude ac seditione militari distractis, *Grollam* recens subactam, munitionibus nondum instauratis, Mauritius Nassouius obsidet. Spinola è contrà mox consilia expedit, & 3. Nou. 1606

motis

motis castris, per sæuas imbrium ventorumque tempestates in hostem ducit. Bataui panico terrore perculsi terga vertunt, castrisque exuti turpiter fugiunt.

Iustus Lipsius, vir omni laude maior, Lonanij (vbi quinquennio docentem audiuimus) X. Kal. Aprileis, nocte media, ætatis 59. anno viuere desinit. Apud Franciscanos ante aram Deiparæ condi, suoque tumulo hos versus aureos inscribi voluit:

Humana cuncta fumus, vmbra, vanitas
Et scena imago, & ,verbo vt absoluam, NIHIL.

Lipsij elogium, non tam meis quàm ipsius ferè verbis concinnatum, iam olim publicauimus. Martij 17. die, feria 2. Paschæ, plurimæ templorum turres, aliaque ædificia in Belgio, Francia ac Germania, ventorum turbine sunt euersa: adeò vt post superstitum memoriam nulla maior aut truculentior ventorũ tempestas exstiterit. Henricus IV. Borbonius Fr. Rex, tamquam Dux Vindocinensis, Carolo de Ligne Comiti Arenbergio vendit Angiam (*Enghien*, Hannoniæ opidum in via militari Romana situm) cum ditione adiuncta, quæ partim Hannoniensis, partim Brabantini est iuris: *suprà pag.* 322. 323. & 402.

1607 Post Gallos ac Britannos pacatos, bello domestico misera nostra Belgica adhuc æstuabat: quod tantis hinc inde animis, totque annis gestum, nisi difficulter componi non potuit. Anno itaque 1606. à nostris Hagam-Comitis, ad explorandos Batauorum ac sociorum animos, *Walrauius Wittenhorstius*, toparcha Horstij, missus est. Sed re infecta dimissus, mense Decembri cum *Ioanne Geuartio* Iureconsulto (Caspari Graphiarij nunc Antuerpiensis patre) eòdem rediit: & indicarunt mandatum sibi, vt de pace agerent, ad quam *Albertus & Isabella* Archiduces totis animis inclinarent. Sed cùm litteras ab iis nullas haberent, vlteriùs non progrediendum Bataui censuerunt. Quam ob rem *Geuartius* Bruxellam profectus litteras petiit, quæ de Archiducum voluntate ad pacem siue inducias propensa fidem facerent. Quibus Hagam-Comitis ineunte anno 1607. allatis, ad consessum Ordinum admissi mandata exposuerunt; adhortantes vt incertam belli aleam considerarent, oblatamque pacem aut inducias tandem aliquando amplecterentur, & pristinam Belgio tranquillitatem felicitatemque restituerent. Atque initio quidem inter ipsos Ordines dissensus fuit; his pacem, aliis bellum publicè præstare contendentibus. In populoquoque partes variæ fuerunt, prout studia aut consilia. Februario mense desinente, in Hollandiam oportunè *Ioannes Neius* patria Antuerpiensis, summus ordinis Minorum sodalium per Belgium vicinasque prouincias Præfectus, excurrit. Is Riswici (qui vicus Hagâ dimidio milliari distat) primùm substitit; exinde cum Mauritio Comite Nassouio & vno alteróve priuatim de his rebus collocutus, demùm Hagam accedere iussus, Armistitiũ octimestre proposuit. Archiducum deinde litteris in rem eamdem acceptis, publicè enuntiatum est, Armistitium per Oceanum vsque ad Hesperides insulas se porrigere; & initium quidem futurum à 14. die mensis Iunij; post id tempus prædas omnes vtrimque reddendas esse; classem quoque, Hispaniæ littora infestare iussam, mox reuocandam. Porrò vt mari, sic & terra distincti vtrimque limites, quibus miles contineretur. His ita actis, Neius ex Batauia in Brabantiam rediit, magnumque toto Bel-

Belgio gaudium fuit, cum votis ac precibus omnium, daret Deus semel tandem bello tam diuturno ac cruento finem.

Multi nostra ætate magnanimi heroës, in his *Carolus Borromæus*, *Philippus Nerius* & alij exstiterunt, qui per se suosque rem Christianam mirificè propagarunt. Ex altero sexu vna ferè occurrit *Teresia*, mulier verè fortis. Hæc Abulæ in Hispania, singulari quadam Dei prouidentia, illis temporibus nata est, quibus Lutherus apostata virus in Ecclesiam cœpit effundere. Ætate grandior monasticen amplexa, ac demùm austerioris vitæ cupida, supra conditionem sui sexus se extulit. Plurimis namque monasteriis per Hispaniam excitatis, primæuam sui ordinis disciplinam adeò feliciter instaurauit, vt non mòdò virgines innumerabiles, sed viros quoque doctrina vitæque innocentia eximios ad imitationem pellexerit, atque ad cœnobia arctioris instituti condenda permouerit. Fuit autem progressus, Deo adiutante, tantus, vt Congregatio ista à *Sixto V.* in prouincias V. per Hispaniam distributa, & pòst à *Clemente VIII.* Proprium nacta fuerit Præfectum generalem. Quæ quidem cùm Hispaniam impleuisset, & palmites ad Indos occidentales porrexisset, in Italiam demùm pedem intulit, atque in ipsa vrbe Roma Seminarium instituit, ex quo sodales doctrina, linguarum peritia & aliis dotibus insignes, pro Christo legatione functuri, ad exteras quasque nationes emitterentur. Itaque sacræ illius signa militiæ inde in *Persiam*, *Syriam*, *Indiam Orientalem*, *Poloniam*, *Germaniam*, *Galliam Celticam*, *Aquitanicam* ac *Belgicam* sunt prolata. In nostrã dico Belgicã, *Alberti* & *Isabellæ* Principum auspiciis: quibus non sat fuit *Annam à Iesu*, & *Annam à S. Bartholomæo*, Teresiæ olim in terris socias euocasse, sed virorum insuper religiosorum coloniam, *Thoma à Iesu* duce & antesignano, in prouincias hasce nostras deducere placuit: gnaris nimirum ac præsciis, quantum sacer hic cœtus ad auitam religionem ac pietatem stabiliendam, hæresesque confutandas progressu temporis esset allaturus. Viderant enim iam olim in Hispania ac senserant, quàm feruens, quamque potens Carmelitanæ huius societatis sit spiritus: vtque suum erga eam adfectum singularem, publico ad posteros monumento, testatum redderent, regio planè sumptu ac magnificentia, virginum huius instituti cœnobium ac templum, Bruxellæ haut procul à palatio, iactis 1607. fundamentis, excitarunt. Ex quo plurimæ posteà sacræ monialium coloniæ in Germaniam nostram inferiorem ac superiorem, atque in ipsam quoque Poloniam, *Sigismundo* Rege eiusque coniuge euocantibus, sunt deductæ ac propagatæ. Henrico IV. Francorum Rege per Cardinalem Ioeusium adlaborante, Veneti in gratiam cum Paulo V. Pontifice Maximo redeunt; magno totius Italiæ applausu ac gaudio.

Inter Alostum & Teneræmondam Flandriæ opida, in vico *Mespelaria*, homo rusticus mille sexcenta plùs minùs numismata aurea fodiendo repperit; insignem sanè thesaurum, & qualem ne in media quidem Italia vmquam erutũ legimus. Erant autem ex iis nonnulla *Domitiani & Traiani*, sed pleraque *Hadriani*, *Matidiæ*, *Sabinæ*, *L. Ælij*, *Antonini Pij*, *Faustinæ*, *M. Aurelij*, *Faustinæ minoris*, *L. Veri* & *Lucillæ*. Tanto in numero vnicũ *Commodi* Cæsaris, vt adolescentis, numisma repertũ fuit, hac inscriptione: COMMODVS CÆS. AVG. F. Ex quo colligi datur, thesaurum illum, M. Aurelio Philosopho imperante,

rante, eiusque filio Commodo Cæsarem agente, ibi defossum fuisse. Suspicari porrò liceat, tot nummos aureos à Quæstore, aut alio homine copioso (legione aliqua Romana hibernante illo in loco, Scaldim inter ac Teneram fluuios, muniendis castris, quorum vestigia hodieque ibi visuntur commodo) ibi occultatos, & morte interueniente relictos fuisse: atque eo quidem tempore, quo *tanta per totum orbem pestilentia exstitit, vt penè vsque ad internecionem Romani exercitus delerentur*: vt Eusebius in Chronico ad annum 173. aut 174. loquitur. *Cæsar Baronius* Cardinalis & Bibliothecarius Apostolicus, Annalium ecclesiasticorũ conditor, Romæ moritur; in templo S. Maria in Vallicella conditus, hoc elogio addito: *D. O. M. Francisco Maria Taurusio Politiano, & Cæsari Baronio Sorano, ex Congregatione Oratorij S.R.E. presbyteris Cardinalibus, ne corpora disiungerentur in morte, quorum animi diuinis virtutibus insignes in vita coniunctissimi fuerant, eadem Congregatio vnum vtrique monumentum posuit. Taurusius vixit annos* 82. *menses* 9. *dies* 14. *obiit III. Idus Iunij* 1608. *Baronius vixit annos* 68. *menses* 8. *obiit pridie Kal. Iulij* 1607. Mechliniæ prouincialis Synodus mense Iulio habetur: cui interfuerunt Matthias Houius Archiepiscopus Mechliniensis, Petrus Damantius Gandauensis, Gisbertus Masius Buscoducensis, Henricus Cuquius Ruræmondensis, Carolus-Philippus Rodoanus Brugensis, Ioannes Miræus Antuerpiensis, & Carolus Masius Iprensis, Episcopi. Hanc Synodum Paulus V. Papa anno proximè sequenti confirmauit. Douaverdæ ad Danubium Lutherani in Catholicos sæuiunt. Bauarus, ex mandato Cæsaris, vrbem obsidet, ad deditionem cogit, & præsidium militare in ea collocat, ciuium sumptibus alendum.

1608 Totus hic annus apud Belgas tractandis Induciis impensus fuit; armis interim vtrimque quiescentibus. Middelburgi in Zelandia nouum genus perspicillorum, per fistulam seu tubum, excogitatur. Fauerniaci in Comitatu Burgundiæ illustre miraculum Eucharisticum contigit; quod in Fastis Belgicis 25. Maij descripsimus. *Martinus-Antonius Delrius* Antuerpiensis, ex Regio in Brabantia Senatore Soc. Iesu presbyter, annum 57. agens, Louanij 29. Oct. moritur. Inter ingenij monumenta, quæ ad Theologiam, Iurisprudentiam, literasque humaniores illustrandas varia posteris reliquit, *Disquisitiones Magicæ* in primis laudantur ac manibus teruntur. Carolus III. Lotharingiæ & Barri Dux moritur: filius eius *Henricus* II. succedit: *sup. pag.* 276. Hugo Oneillus Comes Tironius, bello aduersus Anglos pro catholica Religione in Hibernia gesto clarus, sibi ab iisdem metuens, cum vxore ac filio, itemque cum Comite Tirconello ex ea insula in Belgium transit. Inde Romam profectus à Paulo V. Pontifice perbenignè exceptus est. Antonius-Emanuel, Vunthi Marchio, à Rege *Congi* (quod potens est in Africa regnum) Romam missus eidem Paulo V. obedientiam præstat: vbi & paulò pòst obiit, in basilica S. Mariæ maioris conditus. Angelus Ioeusius Capucinus, Cardinalis Ioeusij frater, in Riuoliensi prope Augustam Taurinorum cœnobio, mortalitatem exuit. Cosmus Etruriæ Princeps Magdalenã, Caroli Archiducis filiam, matrimonio sibi iungit. Iacobus magnæ Britanniæ Rex nouã coloniã in Virginiam destinat.

Mantua ab anno 1328. *Gonzagas* ad nostram vsque ætatem Principes habuit. Primus ex ea familia *Ludouicus Gonzaga* illo anno vrbis imperiũ suscepit. Huius abnepotem *Ioannem-Franciscum* Sigismundus

dus IV. Cæsar, magnifico tribunali in foro D. Petri excitato, *Marchionem Mantuæ* 1433. suo ore pronuntiauit; Aquila nigra candido in campo, cum cruce rubra, pro insigni attributa. Ioanni-Francisco 1444. defuncto filius natu maior *Ludouicus* successit. Is sumptuosissimi templi Canonicorum S. Andreæ fundamenta iecit. Ludouici patris principatum *Franciscus* excepit, vir bellica gloria clarissimus; eoque nomine à Paulo Iouio, Baptista Mantuano & aliis celebratus. Francisco parenti 1528. mortuo *Fredericus* Mantuæ Marchio V. succenturiatus est, militari item scientia illustris. Hunc Carolus V. Imp. 1530. primum *Mantuæ Ducem* renuntiauit. Cumque sæculi eiusdem 35. anno, Ioanne-Georgio Palæologo Montis-Ferrati Marchione sine liberis defuncto, inter Fredericum Gonzagam & Carolum III. Sabaudiæ Ducem de successione orta lis esset, idem Carolus V. oppida arcesque illius ditionis, imposito præsidio, tamquam sequester occupauit; iisdemque posteà redditis, secundùm Gonzagam pronuntiauit. Fredericus porrò *Teanum* prætorium nobilissimum ad vrbem Mantuam ædificauit, obiitque 1540. *Francisco* filio successore relicto. Huius imperiū filius *Guilielmus III.* Mantuæ Dux excepit: quem Maximilianus II. Imp. ex Marchione primum *Montis-Ferrati Ducem* 1575. creauit. Guilielmi filius *Vincentius Gonzaga*, Mantuæ & Montis-Ferrati Dux, arcem munitissimam ad Casale S. Euasij 1590. à fundamentis exstruxit. Idem in filij sui *Francisci* nuptiis cum *Margarita*, Caroli-Emanuelis Sabaudiæ Ducis & Catharinæ Austriacæ filia, 1508. celebratis, XX. Equitum collegium in honorem *Redemptoris Iesu Christi*, Paulo V. Papa approbante, instituit. In honorem, inquam, sacrosancti Sanguinis Christi, cuius guttulæ aliquot, à S. Longino Centurione & martyre collectæ, Mantuæ in S. Andreæ basilica, cum parte Spongiæ Dominicæ, eiusdemque Apostoli reliquiis, religiosè adseruantur: *sup. pag.* 166.

Post longas super Induciis Hagæ, Bergis ad Zomam & alibi disceptationes habitas, demum 25. Martij 1609. Guilielmus Comes 1609
Nassouius, Walrauius Brederodius, Cornelius Gentius, Ioannes Barneveldius, Iacobus Malderæus, Gerardus Renessius, Ioannes Slotus, Gellius Hillema & Abel Condersius, Ordinum procuratores, Antuerpiam venerunt. Hîc colloquia aliquoties ab iis habita sunt cum Ambrosio Spinola, Ioanne Richardoto, Ioanne Mancicidoro, Ioanne Neio & Ludouico Verreickio, Philippi III. Hisp. Regis & Archiducum legatis. Sicque tandem aliquando *Induciæ duodecennales*, Galliæ & Britanniæ Regum legatis intervenientibus, sunt pactæ, & magno omnium gaudio die 9. Aprilis publicatæ. Atque ita terminatum est bellum, quo aliud grauius aut pertinacius apud veteres Historicos non legitur. Eat nunc, & triplici *Pompeius Magnus* curru laureaque glorietur: maiore certè *Albertus Austrius* laude dignus videtur, qui terna grauissimorum bellorum, *Gallici*, *Britannici* & *Belgici*, incendia exstinxit, quibus tota pænè Europa, atque ipsa etiam India vtraque conflagrabant. Iactet sui ostentatrix antiquitas magna illa nomina, deuictarum gentium cædibus cruentata, *Nicatoras*, *Poliorcetas*, *Dominatores*, *Triumphatores*, *Domitores*: omnibus illustrior, Deoque & hominibus longè gratior est titulus *Pacatoris*. Et verò populi omnes dari sibi malunt Augustos, Traianos, Constantinos, Iustinianos, Ludouicos Pios, aut Philippos Bonos, quàm Alexandros, Hannibales, Iulios aut Carolos Audaces.

Cùm è Gallia hæresis Caluiniana occultè in Germaniam irrupisset, atque in Palatinatu ad Rhenum fauentem sibi Principem inuenisset, omnes Imperij Ordines, cuiuscumque demum professionis essent, plenis comitiis anno 1566. detestabilem sectam, ad regna turbanda ac perdenda natam exosi, Maximiliano II. Cæsare auctore, pellendā decreto publico censuerunt. Intercessere nonnulli è molliore ac mansuetiore Lutheri schola (quos posteà clementiæ pœnituit) concepta nimirum spe, fratres infirmos (sic eos appellabant) tolerantia temporisque lapsu emendari posse. Et verò emendati sunt vt leonum ac luporum catuli per ætatem è malis deteriores fieri solent. Numero igitur aucti, cùm Hassus, Anhaltinus & alij Principes accessissent, non sese ampliùs vt hospites tulerunt, sed de exitio veterum inquilinorum cogitare, magna arte lites more suo in comitiis serere, Augustanam Confessionem falsò ac simulatè profiteri, eiusdem Confessionis asseclas Sinonianis dolis in societatem attrahere, in Catholicos varia crimina, quæ ipsi perpetrassent, coniicere, omnia demum miscere ac vertere cœperunt. Quocirca cùm multis iam annis consilia & vota in clancularlis coitionibus contulissent, anno demum 1609. *Vnio* (vt ipsi nuncupabant) *Euangelica*, sed vero nomine *Caluiniana*, in apertum erupit; sufflante in primis Christiano Principe Anhaltino, qui in Gallia ac Batauia militans Caluini spiritum profundissimè in pectus admiserat, eiusque axiomata altissimè imbiberat. Primùm itaque clam in nuptiis, natalitiis, hastiludiis & venationibus, pòst verò palam *Halæ-Sueuorum*, *Hailbrunnæ*, *Rottenburgi*, *Noribergæ* & alibi consilia sunt agitata. Triumviri demùm tres constituti, *Fridericus* Elector & Comes Palatinus Rheni, *Christianus* Anhaltinus quem dixi, & *Ioachimus Ernestus* Brandeburgius, cognomento Ansbacensis. Horum impios conatus fulmen seu Bannum Imperiale, in ciuitatem *Donauvvertensem* legitimè nuper contortum, iuuit plurimùm; effecitque vt tres præpotentes Ciuitates Imperiales, *Argentoratum*, *Vlma* & *Noriberga* Vnioni accederent. Quarum exemplum mox aliæ minorum gentium sunt secutæ; in his *Wormatia*, *Spira*, *Weissenburgum ad Rhenum*, *Landauia*, *Nordlinga*, *Hala Sueuorum*, *Hailbrunna*, *Memminga*, *Campidona*, *Rottenburgum*, *Sueinfurtum*, *Wintshemium* & *Weissenburgum Noricum*. Metuebant nimirum sibi *Argentoratenses* ob monialium quoddam monasterium recenter euersum; Vlmenses ob eliminatam Religionem orthodoxam; *Norib ergenses* ob Teutonicorum Equitum domum contra ius & fas occupatam. Tentarunt & *Electorem Saxonem* in societatem pellicere: sed is abnuit, & nefariam conspirationem detestatus priuatim publiceque in comitiis Imperij non semel professus est, nihil sibi cum illis esse commune. His ipsis temporibus dissidio inter *Rudolphum* Imp. & *Matthiam* fratres gliscente, cùm id apertum in bellum quasi erupisset, coniurati & numero & animo mirum in modum creuerunt. Inter alios itaque *Mauritius* Hassiæ Lantgrauius, *Ioannes Fridericus* Wirtembergæ Dux, *Georgius-Fridericus* Badensis ac Durlacensis Marchio, aliique proceres accesserunt; auaritia, egestate, metu iudiciorum aut hæresi impellente. *Hassum* certè Caluinianæ sectæ (cuius & præco in cathedra exstitit) studium singulare, & genius inquietus in caussam traxit. *Wirtembergum* cupido alieni, & spes libertatis ad societatem impulit; vt clientelam Austriacis dominis suis debitam, si qua ratione posset, de-

mum

mum excuteret. *Durlacensem* vltrices spoliatorum pupillorum (fratre suo Eduardo Fortunato genitorum) furiæ in rabiem egerunt. *Fredericum* porrò *Palatinum*, vt infrà suo loco docebimus, ambitio, *Anhaltinum* fœda cum luxu egestas, alios æs alienum ad bellum suscipiendum concitauit. Ex *Ciuitatibus* denique *Imperialibus* nonnullas Senatorum ac Syndicorum aliquot empta proditio, alias turbulentorum procerum artes subdolæ fefellerunt.

Isabella Belgarum Princeps, suo in Virginem-matrem affectui testando, *Lauretum* dono mittit Chlamydem inauratam, vno & viginti margaritarum millibus, bis mille centum quinquaginta octo adamantibus, mille centum ampliùs gemmis maioribus intextam. Quam Chlamydem quattuor & triginta aureorum millibus (nam taxari eam Paulus V. Papa mandauit) aurifabri Itali æstimarunt. Id ex libris Rationum, & ore Ioannis Siluæ, qui Lauretum ab Isabella missus donum tulit, fideliter accepi. Quod quidem eximium piæ liberalitatis exemplum & I. Cæsar Bulengerus, homo Gallus, in libris historiarum nostri temporis laudauit. Exinde eadem Princeps nostra ad *Montem-Serratum* ingentem coronam auream, adamantibus, carbunculis & smaragdis ornatissimam; *Romam* verò, *Guadalupam*, *Aquasgrani*, *Oetingam* (vt de *Hallensi*, *Ceruiensi*, *Lacensi*, *Vilfordiensi*, *Foyensi*, aliisque religiosis in Belgica templis nihil dicam) varia id genus donaria longè pretiosissima deferri iussit. Vt in orbe nostro vix vllus Deiparæ sacer locus esse videatur, ad quem regia Isabellæ nostræ munificentia ac pietas non penetrarit.

Paulus V. Papa mandat *Hebraica*, *Arabica*, *& Græca linguarum professores* passim in gymnasiis ac cœnobiis constitui, ad Mahumetanorum aliorumque infidelium salutem procurandam. Fredericus Borromæus Card. & Archiepiscopus Mediolanensis *Bibliothecam Ambrosianam*, & Collegium virorum eruditorum Mediolani instituit, magno Ecclesiæ ac Reipublicæ Christianæ bono. Ferdinandus III. magnus Etruriæ Dux moritur: succedit filius eius Cosmus; qui & ipse 1620. viuere desiit. *Carolopolis*, ad Mosam vrbs noua, à Carolo Gonzaga, Duce tunc Niuernensi, ac Rethelensi, pòst Mantuano, excitatur. Henricus Cuquius Episcopus Ruræmondæ, Gerardus Vossius Leodici, Nicolaus Serarius Moguntiæ, omnes libris editis clari, viuere desinunt. Iosephus Scaliger, I. Cæsaris filius, & Iacobus Arminius, Lugduni Batauorum moriuntur. A posteriore nomen accepit Arminaniorum seu Remonstrantium apud Batauos secta: de quibus infrà an. 1617. agemus.

Henricus Borbonius Princeps *Condæus*, Henrici F. Ludouici N. mense Nouembri ex Francia in Belgium se subducit, cum vxore sua *Carolotta Margarita Montmorencia*, formæ elegantissimæ femina. De Condæi fuga, deque rebus eò spectantibus, Italicè in suis commentariis seu Relationibus ex professo scripsit *Guido* Cardinalis Bentiuolus: quem Nuntium illo tempore Apostolicum in aula Bruxellensi familiariter nouimus. Demetrius Moscouiæ Princeps, quòd propensiore in Germanos ac Polonos esse animo, nec à Romano Pontifice abhorrere diceretur, crudelissimè à suis trucidatur. In Africa inter Xequum & Sidanum fratres, Maroci & Fesæ Reges, bellum intestinum ardet. Sidanus ab Anglis adiutus, cum Abdala, Xequi fratris sui filio, signa confert, & clade accepta in Hispaniam transit. Idem anno proximè sequenti *Larachiam* arcem muni-

munitissimam Hispanis tradidit, & 100. aureorum millibus copiisque auxiliaribus auctus in Africam ad suos rediit.

Ioanne Guilielmo, Guilielmi filio, Cliuensi, Iuliacensi ac Montensi Duce, mense Martio 1609. sine liberis (vt suprà pag. 364. diximus) defuncto, magna de hereditatis iure controuersia est exorta, quæ vniuersam penè Europam in partes traxit. Guilielmus-Wolfangus Comes Palatinus cognomento *Neoburgius*, Philippi-Ludouici filius, matris suæ *Annæ*, Guilielmi filiæ secundò quidem genitæ, sed adhuc superstitis nomine, sibi tamquam propinquiori, iuxta leges Imperij, ditiones omnes deberi contendebat. Ioannes-Sigismundus Elector *Brandeburgius* (cuius vxor matrem habuit *Mariam-Leonoram*, eiusdem Guilielmi filiam natu maximam) iure primogenituræ hereditatem sibi vindicabat. Christianus II. Elector *Saxo*, ob defectum heredis masculi, ad supremum dominum, hoc est, ad Cæsarem, feuda rediisse asserebat, & diplomata donationis producebat; sibi suisque maioribus à variis Imperatoribus, si quando proles mascula deficeret, concessa. Carolus *Gonzaga* Dux Niuernensis Cliuiam, Comes *Maulevrius* prouinciam Marcanam, progenitorum suorum quisque titulo, repetebant. Bello tot inter competitores exardescente, Ordines prouinciarum, de quibus quæstio, indictis Dusseldorpij comitiis decernunt, *Neoburgio* & *Brandeburgio* Principibus administrationem iunctim dandam, donec controuersia definiretur. Diuersa parte *Rudolphus II.* Cæsar, vt supremus dominus, iudex, sequester & arbiter, operâ *Leopoldi* Archiducis, egregio stratagemate Iuliacum opidum cum arce occupat. Saxo per Oratores à Cæsare iuris possessionem impetrat, & *Winendaliam* in Flandria, aliaque prædia apud Belgas sita, actione priùs institutâ, sibi vindicat. *Neoburgius* & *Brandeburgius*, qui vniuersas ditiones communi manu occuparant, Batauicis, Gallicis, Britannicis ac Germanicis auxiliis vndequaque aduocatis, 1610. *Iuliacum* obsident, & pulso milite Cæsareo tandem expugnant.

Ioannes III. Dux Cliuensis, Comes Marcanus, dom. Rauesteinij, duxit Mariam F. heredē Guilielmi Ducis Iuliacensis & Montensis, Co. Rauensbergensis, obiit 1539. sup. pag. 364.	Guilielmus Dux Cliuensis, Iuliacensis, Montensis, Comes Marcanus & Rauensbergensis, dom. Rauesteinij, duxit Mariam F. Ferdinandi I. Imp.	Carolus-Fredericus obiit cælebs Romæ 1575.		
		Ioannes-Guilielmus Dux Cl. Iul. Mont. Com. Marc. & Rauensb. dom. Rauesteinij, obiit 1609. sine liberis.		
		Maria-Leonora vxor Alberti Brandeburgij Ducis Prussiæ.	N. vxor Ioannis-Sigismundi Electoris Brandeb.	N.
		Anna vxor Philippi-Ludouici Neoburgij.	Guilielmus-Wolfangus Neoburgius.	Philippus. Guilielmus.
		Magdalena vxor Ioannis Ducis Bipontini.		
		Sibylla vxor Caroli Marchionis de Borgau.		

Electores aliique Antistites ac Principes in Germania Catholici, à Caluinianis (quos anno superiore fœderis inter se societatem iniisse diximus) sibi metuentes, fœdus similiter inter se sanciunt; ad vim à ceruicibus suis arcendam. Saxo & alij Augustanæ, vt vocant, Confessionis proceres, neutri se parti addixerunt, ad annum vsque huius sæculi vicesimum. Quo quidem anno in comitiis Mulhusensibus, Catholicorum se partibus adiunxerunt, quòd Caluinianos,

aduocatis Turcis, eorumque vasallo *Gabriele Bethleno*, communem omnium ruinam ac Germaniæ perniciem moliri animaduerterent. *Ioannes Miræus* Episcopus Antuerpiensis Synodum diœcesanam mense Maio celebrat: cuius decreta, Ecclesiæ Belgicæ perutilia, typis Plantinianis sunt edita. Carolus Borromæus Card. & Ar. Mediolanensis à Paulo V. in Diuos refertur. Petrus Henriquez *Comes Fontanus*, quondam Belgij Gubernator, apud Mediolanenses moritur. Mauricæ stirpis homines, ad nouies centena circiter millia, hoc anno & sequentibus ex Hispania pelluntur. *Henricus IV.* Galliæ Rex, ætatis 57. anno, à Francisco Rauaillaco 14. Maij Lutetiæ cultro confoditur; postridie quàm incredibili pompa (vt ipse coràm vidi) *Mariam Medicæam* coniugem, in vicino S. Dionysij opido, coronandam curasset. LVDOVICVS XIII. filius eius, anno 1601. natus, succedit: eiusque tutela, cum regni procuratione, matri committitur. *Carmelitæ* discalceati Parisiis sedem collocant, fauente Regina matre. Hos ex vrbe Roma eò adduxit *Thomas à Iesu*, Bratiensis Hispanus: qui Parisiis Bruxellam, euocante Alberto Archiduce, cum sociis aliquot posteà se transtulit. Petrus Victor Caietanus, & Gerardus Haillantius, Historiographi, quos Parisiis vidimus, ibidem moriuntur. Philippus item Canaius Fraxineius Parisiensis, qui Organum Aristotelis Gallicè reddidit, relictis Caluinianorum castris Ecclesiæ catholicæ signa constanter secutus, 26. Febr. in vrbe patria viuere desinit. Franciscus Salesius Episcopus Geneuensis fundamenta Congregationis piarum virginum ac matronarum, titulo *Visitationis B. Mariæ*, Anessiaci in Sabaudia 10. Iunij iacit: quod institutum posteà Paulus V. sub regula S. Augustini confirmauit. Huius instituti plurima (præter Anessiacense) per Galliam hodie cœnobia numerantur; in his Lugdunense, Molinense, Gratianopolitanum, Bituricense, Parisiense, Montis-Ferrandi, Niuernense, Aurelianense, Massiliense, Valentinum, Diuionense, Bellicense, S. Stephani Foresiense, Riomense, Auenionense & Chamberiense. Cognati tres Regis Mogorum ab Hieronymo Xauerio, Soc. Iesu sacerdote, baptizantur. Matthæus Riccius, ex eadem Societate, Sinarum Apostolus, Pequini (quæ illius regni est metropolis) in Domino obdormit. Sagamus seu Princeps prouinciæ Canadensis in Noua Francia cum suis sacro baptismi fonte abluitur.

Ad minuendas & abbreuiandas lites, Albertus Princeps noster *Edictum* publicat, quod *Perpetuum* appellari voluit. Quo quidem Edicto ambiguas Iuris quæstiones partim definiuit, partim Ius nouum ex vsu publico constituit. Vtque Iura municipalia & consuetudinaria, quæ in singulis non modò prouinciis Belgicis, sed vrbibus penè variant, nec satis certa habentur, ad supremum Senatum examinanda, suaque auctoritate probanda, singuli transmitterent, prudenter sanciuit. Idem Albertus *Senatum XIV. Consiliariorum Hannoniæ* in vrbe Montensi instituit: quos inter duos ex ordine Ecclesiastico, & totidem ex classe Nobilitatis esse voluit. *Ioannes Miræus*, Episcopus Antuerpiensis, ætatis 51. anno, die 11. Ianuarij magno omnium luctu, Bruxellæ moritur, & Antuerpiæ in æde cathedrali sepelitur. *Ioannes Malderus*, Doctor Theologus Louaniensis, libris editis clarissimus, succedit: quem an. 1633. luximus. *Petrus Berullius* Parisiensis, pietatis, prudentiæ & eruditionis laude eximius, per omnia ingenio Angelis quàm hominibus propior, *Presbyterorum Oratorij* 1611

torij Domini Iesu Congregationem Parisiis instituit: quam posteà Paulus V. Pontifex, Maria Medicæa Francorum Regina & Henrico Gondio Cardinale ac Parisiensium Episcopo procurantibus, diplomate edito 1613. confirmauit. Exinde ab Vrbano VIII. Cardinaliũ collegio 1627. adscriptus Berullius, magnis in Ecclesiã meritis & plurimis per Galliã structis Oratoriis clarus, VI. Nonas Oct. 1629. ætatis 55. anno, ad meliorem vitam transiit. *Vrsulinæ* virgines, quæ puellis piè erudiendis dant operam, Parisiis sub regula S. Augustini cœnobium excitant, eodem Paulo V. approbante: quod institutum posteà ad alias ciuitates ac prouincias transiit. Carolus à Lotharingia Dux Meduanus, Fœderatorum olim in Francia ductor, 3. Oct. moritur. Nicolaus de Montmorency dominus de Vendegies, supremus Ærario Regio Præfectus, cognato suo Florentio de Stauele, Comiti de Herlies, sine liberis defuncto, in Stegræ & Hauesf-kercæ dominiis successerat. Stegram itaque, Flandriæ occiduæ opidum (vulgò *Esterre*) an. 1611. titulo Comitatus ab Alberto Austrio ornandum curauit. Idem cœnobium monialium S. Birgittæ in vrbe Insulensi condidit ac dotauit; vbi & 1617. moriens (non relicta sobole ex Anna de Croy) sepeliri voluit. Nicolao frater fuit *Ludouicus* dominus de Beuvry: cuius filius primogenitus *Franciscus*, tunc Decanus basilicæ S. Lamberti Leodicensis, patruo suo in Comitatu Stegrano successit. Idem Franciscus, Roberto de S. Omer Comite Monrbecano sine prole 1617. defuncto, iure matris suæ Ioannæ de S. Omer, Comitatum Monrbecanum ac Vicecomitatum Ariensem insuper obtinuit; & in opido Ariensi collegium Soc. Iesu fundauit. Societati eidem demum adscriptus, vtrumque Comitatum & alia prædia fratri suo *Ioanni*, pòst Equiti Velleris aurei, cessit: qui Franciscanis monasterium Stegræ ædificauit, & ex Magdalena de Lens Nicolaum, Ægidium-Honoratum, Franciscum-Philippum, Helenam, Mariam-Franciscam, Mariam-Isabellam & Mariam-Teresiam sustulit.

Sigismundus Poloniæ Rex *Smolenscum* Moscouiæ opidum munitissimum, post biennalem obsidionem, expugnat. Eius filium *Vladislaum* Mosci sibi Ducem eligunt: etsi posteà, mutato consilio, alium optarunt; ex quo atrox deinde bellum exstitit. Carolus, qui Sueciæ regnum, excluso Sigismundo Polono, fratris sui senioris filio, inuaserat, mense Nouembri exstinguitur. Filius eius *Gustauus-Adolphus* (qui posteà Germaniæ flagellum fuit) Sueciam occupat. Christiano II. Electori Saxoniæ sine liberis defuncto succedit Ioannes-Georgius, eius frater. Libri à Conrado Vorstio (quem in locum Iac. Arminij defuncti, ad professionem Leidensem, Ordines Batauiæ euocarant) typis editi, iussu Iacobi Britanniæ Regis, Londini publicè exuruntur. Petrus Ribadeneira Madriti; Antonius Posseuinus Mantuæ; Petrus Pantinus Bruxellæ; Philippus Rubenius, Petri-Pauli Pictorum hodie principis frater, Antuerpiæ; Philippus Bertelius Tolosæ; Papirius Massonus Lutetiæ (quorum singulorum scripta exstant) moriuntur. Parmæ procerum aliquot in Rainutium Farnesium Ducem coniuratio detegitur, & supplicium de iis sumitur.

1612 Rudolphus II. Imp. mense Ianuario moritur: *Matthias* frater eius mense Maio sufficitur. Antonius Albergatus Vigiliarum Episcopus & per Rheni tractum Nuntius Apostolicus, pòst S.R.E. Cardinalis,

Itelius

Itelius Fredericus ex Comite Zollerano itidem posteà Cardinalis, & Franciscus Lauallinus Capucinus Hibernus, noster olim Louanij in Philosophicis præceptor, *Sodalitatem S. Crucis in vrbe Coloniensi* instituunt. Cuius quidem Sodalitatis finis est, eos qui ex hæreseon tenebris ad lumen veræ Fidei catholicæ educti fuerint, beneficentia iuuare, & fauore Principũ aliorumque virorum opibus affluentium, pro cuiusque statu, de vitæ subsidiis congruenter prouidere: ne quis inopiæ metu (vt fieri quotidie videmus & dolemus) à conuersione retardetur. Collegium istud, quod à sacri & politici ordinis hominibus regitur, Paulus V. anno proximè sequenti, diplomate edito, approbauit: vt & simile apud Sabaudos in *Thononensi* opido anteà institutum Clemens VIII. confirmarat. Ernesto Bauaro patruo suo defuncto Ferdinandus in Coloniensi, Leodicensi, & aliis Episcopatibus sufficitur. Albertus Belgarum Princeps *Alberti Leodicensis Episcopi* ossa ex vrbe Remensi transferenda, & in augusto Carmelitanarum virginum discalceatarum cœnobio, à se constructo, collocanda curat. Fuit is Godefridi III. Brabantiæ Ducis filius, pro defensione Libertatis ecclesiasticæ, vt anteà Thomas Cantuariensis, apud Remos 1192. ab impiis cæsus; vt sup. pag. 327. dixi. Apud Belgas vetusta ac nobilis est familia de *Ognies* nuncupata; quæ hodie in Belgio Comitatus quattuor, videlicet de *Willerval, Beaurepair, Estrée & Coupigny* possidet. Primus Comes de Willerval ab Alberto Archiduce 1612. Ioannes de Ognies creatus fuit. Huius patrui sui, sine liberis defuncti, Comitatum nunc possidet Ioannes-Franciscus de Ognies, filius Antonij toparchæ de Parency. Comitatus tres reliquos, de *Beaurepair* 1622. de *Estrée* 1623. & de *Coupigny* 1624. Philippus IV. Hisp. Rex instituit: vt suis infrà locis dicemus.

- Colardus de Ognies, dominus de Ognies, ob. 1414.
  - Robertus al. Aubertus do. de Ogoies.
    - Balduinus ob. 1459.
      - Michael.
      - Ioannes.
        - Ioannes d. Margaritam Lannoiam, obiit 1578.
          - Philippus duxit Margaritam de Hames domin. Middelburgi, Vic. Iptensem.
            - Margarita domina de Ognies, vxor Richardi Merodij, domini de Freotz, 2. Balduini Montmorencij domini de Hubermont.
          - Gilbertus Ep. Torn.
  - Balduinus do. de Estrée & Gruson, ob. 1459.
    - Ioannes Antonius do. de Bruay & Chaune, obiit 1478.
      - Christophorus al. Ægidius.
        - Philippus domin. de Chaune.
          - Ludouicus Comes 1. de Chaune.
            - Carolus Co. de Chaune.
              - Ludouicus s. lib.
              - Ludouica vxor Philiberti Em. de Ailly.
              - Carolotta vxor Honorati de Albert.
      - Franciscus.
    - Phillippus.
      - Balduinus.
        - Franciscus.
    - Leo.
    - Carolus dom. de Estrée & Gruson.
      - Carolus dom. de Estrée & Gruson.
        - Iacobus dom. de Estrée.
          - Claudius dominus de Estrée.
            - Iacobus dom. de Estrée.
              - Car. Philippus Co. de Estrée 1623.
            - Franciscus de Coupigny.
              - Claudius Com. de Coupigny 1624.
              - Franciscus.
        - Franciscus dominus de Beaurepair & Parency dux. Bonã Lannoiam dom. de Willerval.
          - Adrianus dom. de VVillerval dux. Annã dominã de Rosimbos:
            - Robertus. dom. de VVillerv.
              - Ioannes Com. de VVillerval 1612. ob. s. lib.
            - Carolus dom. de Rosimbos
              - Philippa.
              - Anna.
            - Antonius dom. de Parency.
              - Io. Franciscus Com. de VVillerval.
          - Franciscus dominus de Beaurepair.
            - Maximilianus Co. de Beaurepair. 1622.
              - Io: Franciscus Com. de Beaurepair, & aliæ proles.
  - Filij 6.
  - Filiæ 8.

Vincentius Gonzaga Mantuæ & Montis-Ferrati Dux (à quo 1608. ordinem Equitum Redemptoris institutum diximus) mense Martio moritur; relictis tribus filiis, *Francisco*, *Ferdinando* & *Vincentio*, qui omnes ex ordine Duces fuerunt. Ex his *Franciscus* primogenitus hoc ipso anno 1612. Decembris 22. obiit; vnica filia *Maria* relicta ex N. Sabauda. *Ferdinandus* 1626. *Vincentius* 1627. non relictis liberis obierunt. *Nicolaus Faber* Parisiensis, amicus noster, Petri Pithœi studiorum olim socius (cuius vtriusque codicibus manuscriptis, cùm Lutetiæ negotiorum publicorum caussa versaremur, non semel vsi fuimus) in patria senex decedit. Bataui eorumque socij cū Achmete Imp. Turcico fœdus Constantinopoli mēse Iulio sanciunt.

1613 Fredericus V. Elector & Comes Palatinus Rheni cum Elisabetha, Iacobi Britanniæ Regis filia, mense Februario nuptias Londini contrahit. Sigismundus Battorius, olim Transiluaniæ Princeps ac Turcarum terror, Pragæ moritur. Gabriel Battorius, qui annis aliquot Transiluanis vario euentu præfuerat, à Gabore seu Gabriele Bethleno, Turcarum auxiliis, profligatur, ac demùm à suis occiditur: in cuius locum idem Gabriel, Turcarum ope, est substitutus. In Flandria à Gandauo versus Brugas, & inde versus Ostendam noua Fossa ducitur. Guilielmus Estius, Doctor Theologus & Cancellarius Duacensis, scriptis clarus, in Domino obdormit. Paulus V. Papa confirmat ordinem monialium *Annuntiatarum* cognomento *Cælestium* seu *Genuensium*, à Maria-Victoria Fornaria Genuæ in patria institutum. Cuius quidem ordinis non pauca variis in prouinciis monasteria nostro æuo sunt exstructa; vt Pontarleriense, Vesulìense, Champlitense, Nozeretanum, Claudiopolitanum, Amoropolitanum, & Dolanum in Comitatu Burgundiæ; Nanceianum, Michaëlense & Ioinvillanum in Lotharingia; Aquisgranense anno 1619. Parisiense & Lingonense 1622. Lugdunense 1624. Dionysianum prope Lutetiam 1629. *Tornacense* 1624. *Insulense* in Gallo-Flandria, & *Montense* in Hannonia 1628. Leodicense 1627. *Namurcense* 1629. & alia alibi. Cæterùm ipsa ordinis fundatrix *Maria Victoria*, annos 55. nata, die 15. Dec. 1617. Genuæ piissimè in Domino obdormiuit; vitamque eius Ferdinandus Meltius, Soc. Iesu Theologus, Italicè descripsit.

Inter Sabaudum & Mantuanum Duces graue bellū exoritur super Montis-Ferrati principatu; cùm Francisco Mantuæ Duce, sub finem anni superioris, sine virili stirpe mortuo, *Ferdinandus* ei frater, anteà Cardinalis, suffectus esset. Qui Hispanorum auxiliis fotus; contra Carolum-Philibertum Sabaudiæ Ducem annis aliquot certauit, compressis ac resumptis idemtidē armis. Pace namque 1615. composita, anno insequente reditum est ad bellum. Albertus Princeps noster sub vernum tempus sex millia Belgarum in Insubriam miserat: eorum virtute potissimùm Vercellæ 1617. die 25. Iunij à Mediolanensi Gubernatore sunt expugnatæ. Sed anno ferè vertente, cùm Sabaudus à Francis adiutus eam vrbem 1618. mense Iunio recuperasset, bello tunc finis est impositus. Angli ex Virginia in Canadam excurrentes, naues Francorum imparatas diripiunt, & ædes instructas incendunt.

1614 Neoburgius & Brandeburgius, à Gallis ac Batauis adiuti, communibus copiis Iuliacum ad deditionem 1610. compulerant; vt suprà narraui. Sed vt *nec regna nec tedæ ferunt parem*, *omnisque potestas consortis est impatiens*, triennio pòst miles Brandeburgius, insigni perfidia,

perfidia, Neoburgij Principis cohortem Iuliaco expulit, opidumque cum arce Batauis tradidit. Eodem ipso tempore Bataui pro Brandeburgio stantes *Dusseldorpium* ad Rhenum, vbi tunc Neoburgij coniux agebat, tentarunt, sed frustrà. Cumque tractatu Vesaliensi (vbi de concordia vtrimque agi cœptum) interrupto, alia multa more suo seditiosa molirentur, *Albertus* noster, Matthia Cæsare petente, exercitum, paci publicæ asserendæ, omnium opinione celeriùs conscripsit; & Spinolâ supremo belli duce constituto, *Aquas-Grani*, vrbem Imperialem à multis retrò annis rebellem, ad obedientiam 1614. compulit. Exinde *Vesaliam*, veterem illam Caluinianorum sentinam ac Rhenensem Geneuam, *Duram* Caroli V. obsidione nobilem, aliaque tractus illius opida, ad opus ius habentis, occupari iussit. Edixit autem posteà, in pristinum se statum omnia restituturum, vbi Bataui vt priores offenderant, ita priores militem suum ex prouinciis istis controuersis eduxerint, seseque non ampliùs offensuros nec inuasuros spoponderint ac cauerint. Wolfangus-Guilielmus Princeps *Neoburgius*, eiurata hæresi Lutherana, orthodoxam Religionem publicè Dusseldorpij amplectitur. Marcus Velserus Augustæ Vindelicorum, Stephanus Paschasius Parisiis, Hieronymus Gratianus, vnus ex primis S. Teresiæ in Hispania asseclis, Bruxellæ, moriuntur. *Philippus Nerius*, fundator Congregationis Oratorij, à Paulo V. in Beatorum classem refertur.

Nicolaus Trigautius Duacensis, Soc. Iesu presbyter, ex Sinensi regno Romam & inde in Belgium veniens, nuntiauit Pequini, Nanquini, Scianquini & alibi apud Sinas Christianorum nouas aliquot ecclesias, præter Amacaënsem, constitutas esse. Idem anno sequente *Matthæi Riccij* commentarium de Christiana expeditione Sinensi, deque illius regni legibus ac moribus publicauit: quo omnium, qui anteà de Sinis scripserant, mendacia iugulauit. Philippus-Franciscus Faxecura vir nobilissimus, & Ludouicus Sotelus ord. Minorum, legati Idatis Masamunis, Regis Voxu in Iaponia, Paulo V. obedientiam Romæ præstant.

Carolus de Croy, *Dux Croyus* ab Henrico IV. Fr. Rege 1598. creatus, idemque Dux Arschotanus, Princeps Chimacensis, Comes Bellomontanus, Auennæ & alibi toparcha, primùm cum Maria de Brimeu Comitissa de Meghem, pòst cum Dorothea Croya matrimonio iunctus, sed ex neutra prolem relinquens moritur; Heuerleæ prope Louanium apud maiores suos conditus. Caroli soror & pro maiore parte heres *Anna de Croy*, Carolo de Ligne Comiti Arenbergio 1587. nupserat, & ex eo inter alios liberos *Philippũ* & *Alexandrum* genuerat. *Philippus* ex auunculi sui heriditate Arschotum, Heuerleam, Birbecam, Rotselariam, *Alexander* Chimacum, Bellummontem, Auennam aliaque prædia obtinuit. Ducatus de Croy *Carolo-Alexandro* Marchioni Havræo (qui eiusdem Caroli Ducis primi de Croy patruelis fuit) ex testamenti tabulis cessit. Exinde Carolo-Alexandro 1624. sine prole mascula defuncto, dictus Ducatus Croyus ad *Bossislaum-Ernestum*, Ernesti (qui Caroli-Alexandri frater fuit) & Annæ Pomeranæ filium, suprà pag. 393. & 402. memoratum, est deuolutus.

Si quis alius nostra ætate, *Albertus* certè Belgarum Princeps maiestatis tuendæ ac dignitatis augendæ in gestu cultu, aulæ pompa, nobilium procerum copia, ministeriorum varietate ac

 satellitio

satellitio perstudiosus fuit; haut ignarus, *cessante admiratione opum & potentiæ, quæ plebeiis animis hoc aspectu inseritur, vilem & contemni facilem reddi Principatum.* Hoc itaque anno Albertum de Ligne Principem de *Barbanzon*, Carolum de Trasignies Marchionem de *Trasignies*, Philippum de Rubemprè Comitem de *Vertain*, Robertum de S.Omer Comitem de *Mourbeque*, Maximilianum de Bailleul Comitem de *Baillieul*, Hermannum à Burgundia Comitem de *Falais*, Guilielmum de Hamale Comitem de *Gomignies*, & Hugonem de Noyelle Comitem de *Noyelle* creauit. ALBERTI de Ligne stemma suprà pag. 402. reperies. CAROLVS Trasiniaci Marchio, Caroli filius, Ioannis Equitis Velleris aurei nepos, ex Adriana de Gavre, Caroli Comitis primi de Beaurieu filia, quattuor filios Carolum qui cælebs obiit, Ægidium-Ostonem, Ioannem-Gerardum, Albertum, & totidem filias Honorinam, Annam, Robertinam & Iolentam genuit Ægidius-Otto Marchio secundus de Trasignies 1631. duxit Iacobam de Lalain, Caroli Comitis Hochstratani filiam, Philippi de Merode Middelburgensis in Flandria Comitis viduam.

PHILIPPVS Rubempræus Comes de Vertain abauum habuit Ioannem Rubempræum, Equitem Velleris aurei à Carolo Audace 1473. creatum: qua dignitate & ipse à Philippo III. Hisp. Rege auctus fuit. ROBERTVS à S. Audomaro Comes Mourbecanus, ex Castellanorum Audomarensium stirpe postremus, an. 1617. sine liberis obiit. Cuius stemma apud Quercetanum in historia Montmorencia l.4.c.4. inuenies. Mourbecam porrò Philippus IV. titulo Marchionatus 1628. decorauit, in gratiam *Ioannis* de Montmorency Comitis de Esterre. *Maximilianus* Comes de Bailleul moriens tres reliquit filias, quarum primo-genita Alberto Comiti Hochstratano suprà pag. 318. memorato nupsit. HERMANNVS à Burgundia Comes de Falais ex Iolenta de Longueval, Caroli Comitis de Buquoy in Hungaria cæsi sorore, sustulit Philippum & Felicem Societati Iesu adscriptos, *Margaritam* Hugoni Comiti primo de Noyelle nuptam, Comitatus de Falais heredem, Isabellam Caroli-Emanuelis de Gorevod Marchionis de Marnay coniugem, & Iolentam. GVILIELMVS de Hamale, Guilielmi & Corneliæ Lalainæ filius, Philippi & Margaritæ Culemburgiæ nepos, ex N. Maximiliani Comitis primi de S.Aldegonde filia aliquot sexus vtriusque liberos sustulit. HVGO Comes de Noyelle ex priore coniuge inter alias filias genuit Ludouicam, Eugenio de Noyelle Comiti tertio de Marles nuptam. Ex altera vxore Margarita, Comitissa de Falais paulò antè nominata, Eugenium-Ignatium, Iosephum-Bonauenturam, & filias quinque procreauit. Vide infrà an. 1621.

1615 Margarita Valesia, Henrici III. Fr. Regis soror, Parisiis sub finem Martij moritur, in qua *Valesiorum* stirps regia penitùs exstincta est: quæ in Philippo Valesio 1328. regnare cœperat, & 1589. in Henrico III. regnare desierat. Claudius Aquaviua, Soc. Iesu Præpositus generalis, Romæ viuere desinit: *Mutius Vitellescus* Romanus sufficitur. Gorcomiensium martyrum, & Liduinæ virginis Schidamensis ossa secretò ex Hollandia Bruxellam transferuntur. Ludouicus Grangetus, Soc. Iesu presbyter, apud Georgianos & Mingrelianos Christi doctrinam promouet. Veneti, Croatarum excursionibus offensi, Ferdinandum Archiducem, nunc illo nomine secundum Imperatorem, armis aggrediuntur. Quod bellum per mutua vtrimque

quæ damna triennio gestum, ineunte anno 1618. est depositum. Isabella, Henrici IV. Franciæ Regis filia, Philippo IV. Hisp. Regi, & huius soror Anna Ludouico XIII. Francorum Regi nuptui traditur.

Flissinga & Brila, opida ad Oceanum sita, per Hollandos, Zelandos ac socios Anglis oppignorata, persoluto ære alieno, eisdem à Iacobo Britanniæ Rege restituuntur. Isaacus le Maire Antuerpiensis fretum nouum versus regna Peruana detegit. In Villariensi monachorum Cistertiensium apud Gallo-Brabantos Abbatia, multus fit hominum piè peregrinantium concursus ad sacellum, in quo adseruatur imago seu statua Deiparæ, ex quercu Aspricollensi confecta, & Abbati illius loci annis superioribus dono data à Ioanne Miræo Episcopo Antuerpiensi. 1616

Post Henrici IV. Regis obitum quietiores in Gallia res fuerunt, quàm spes Francorum tulerat, sub Ludouico Rege puero. Initium tumultuandi 1614. fecerunt Principes aliquot, qui nimiam *Concini Conciny* Florentini, Marchionis Eucrensis, potentiam exosam habebant. Per hos tumultus Ludouicus Rex nihilominus 1615. in Aquitaniam profectus est, vt *Annam* Philippi III. Hispaniar. Regis filiam, quam per legatum sibi antè desponderat, iustum ad matrimonium reciperet, eodemque tempore sororem suam *Elisabetham*, cum Philippo IV. Rege Catholico coniungendam, traderet. Publicam hilaritatem istam sequente anno auxit domestica apud Francos concordia; Henrico Principe *Condæo* ac fœderatis reliquis cum Rege suo reconciliatis. Verùm subitò nouis exortis suspicionibus, Kalendis Septembris anni eiusdem 1616. Condæus in custodiam mittitur. Proceres, qui superiore anno cum eo societatem inierant, à comitatu Regio discedunt. His bellum auctoritate Regis indicitur; quod anno 1617. terminatum est, *Concino* Lutetiæ in aditu arcis Luparæ 24. Aprilis à satellitibus regiis cæso. Caussam cædis Gallici scriptores hanc addunt, quòd ab Rege certis de caussis comprehendi iussus, armis se defendere tentasset. Eius necem publica apud Francos tranquillitas excepit; fœderatis proceribus ad Regem mox reuersis. Atque ex eo quidem tempore Ludouicus Rex publicam rem suis auspiciis cœpit gerere. Cuius tractandæ vt à Religione duceret initium, lege publica mense Decembri decreuit, vt in *Benearnensi prouincia* Catholicus Dei cultus vbique restitueretur; tùm vt Caluiniani prædia, ante annos circiter 50. ecclesiis Orthodoxorum erepta, redderent. 1617

In Hollandia inter *Arminianos* & *Gomaristas* odia plusquam Vatiniana exardescunt. Bellum hoc intestinum anno circiter 1604. scholam primò Leidensem turbare cœpit; thesibus contrariis de *Prædestinatione, Gratia, Libero arbitrio*, aliisque Fidei capitibus per *Iacobum Arminium* & *Franciscum Gomarum*, Caluiniani dogmatis ea in vrbe Professores, vtrimque propositis: quæ res posteà vniuersum Bataviæ statum mirabiliter turbauit, grauiterque afflixit. Atque initio quidem diu multumque inter partes disceptatum fuit, an *Catechismus Heidelbergensis* & *Confessio Belgicæ Ecclesiæ* (vt vocant) *reformatæ*, recenseri ac corrigi deberent. Quod vt fieret, *Arminiani* Ordinum seu Statuum fauore subnixi an. 1606. in conuentu Gorcomiano obtinuerunt. *Gomaristæ* è contrà à Mauritio Comite Nassouio, qui militiæ præerat, & aliis suffulti, frendent, animosque attollunt. *Harlemenses* itaque, *Leidenses*, *Roterodamenses*, *Goudani*, *Hornani*

& alij in Hollandia factionis Arminianæ populi, fœdus inter se ineunt, & militem conscribunt, ad sese suaque opida aduersus Gomaristarū impetus tutanda. Idem posteà *Vltraiectini* & alij fecerunt.

Iacobus de Noyelle, Adriani & Franciscæ de Lille filius, Vicecomes de Nielles, toparcha de Lisbourg, ab Alberto Archiduce *Comes de Croix* in Castellania Insulensi creatur. Idem posteà à Philippo IV. Rege 1629. *Marchio de Croix* renuntiatus fuit. Duxit Annam de Claerhont, Amoraldi Baronis de Maldeghem, toparchæ de Ostcamp & Wtkerke, filiam heredem: & ex ea genuit Mariam-Franciscam, quæ innupta decessit. Iacobi porrò soror primo-genita *Francisca de Noyelle* ex Florentio de Noyelle, Comite secundo de Marles, numerosam prolem moriens reliquit, infrà an. 1621. recensendam. *Quercetanus in Hist. Gisnensi l. 10. c. 5.*

Philippus de Merode, Vicecomes Iprensis, Baro de Frentz, ab eodem Archiduce Alberto (cuius Oeconomus erat) Middelburgi in Flandria opidi Comes creatur. Is ex Ioanna Montmorencia, Georgij domini de Croisilles, Chaumont & Glajon & Franciscæ de Iauche filia, genuit Georgium & Philippum sine liberis defunctos, Margaritam-Isabellam Philippo-Amoraldo Comiti Isegemiensi, Mariam Philippo de Iauche Comiti de Mastain, Claudiam Eustathio de la Vieville nuptas, Florentiam & Franciscam moniales in Carmelo Bruxellensi, Ludouicam, Claram-Eugeniam & Ioannam-Eleonoram. Merodiorum stemma in nostris Diplomatibus Belgicis l. 10. c. 5. reperies.

Richardus de Merode dominus de Frētz duxit Franciscā de Bouchout.	Richardus d. Margaritam dominam de Ognies & Middelburg. obiit 1577.	Philippus Comes Middelburgi duxit Ioannā Montmorenciam dominam de Croisilles.	Georgius obiit puer.
			Philippus Comes Middelburgi obiit sine liberis.
			Margarita-Isabella, Comitissa Middelburgi, vxor Philippi-Amoraldi Comitis Isegemij, sup. pag. 434.
		Filiæ IV.	Filiæ aliæ VI.
		Richardus dominus de Ognies d. Helenam Montmorenciam.	Franciscus.
			Richardus.
	Anna.		

Ferdinandus Austrius, Matthiæ Imp. patruelis, coronatur Rex Bohemiæ. Iulius Echterus, Episcopus Herbipolensis & illius Academiæ fundator, moritur: succedit Ioannes Godefridus Episcopus Bambergensis. Achmetes Turcorum Imperator moritur: cuius filiorum natu maximus Osmanes annum ætatis 12. tunc agebat. Ob id *Mustapha*, Achmetis frater, ex cella solitaria, in qua degebat, à Prætorianis extractus, ad Imperium euehitur. Sed eo ob stoliditatem post menses duos in custodiam retruso, *Osmanes*, Achmetis filius, renuntiatur Sultanus: *suprà pag. 354.*

1618 Matthia Imp. agente, eiusque fratre Alberto Belgarum Principe ius omne suum cedente, Ordines Bohemiæ *Ferdinandum Austrium* Religionis orthodoxæ studiosissimum, 1617. sibi Regem elegerant, & 26. Iunij solemni pompa Pragæ coronarant. Pupugit id mirum in modum Caluinianos, qui specioso sed falso Vtraquistarum titulo Hussitis sese adiunxerant. Anno itaque 1618. dum Matthias Imp.

Anni vulgares Christi.

Viennæ afflictiore valetudine languet, & Posonij in comitiis diei auspicalis indictio (qua eiusdem Ferdinandi iam tum proclamati Hungariæ Regis coronatio celebranda esset) omnium exspectatione diutiùs extrahitur: *Bohemi* coniurati (quorum princeps erat *Matthias Comes Turrianus*) globo armatorum facto, arcem Pragensem, cum armamentario ac curia regia, 23. Maij occupant, inque conclaue, quod Cancellariam vocant, vi irrumpentes *Guilielmum Slauatam* Cameræ Bohemicæ Præsidem, *Iaroslaum Borzitam* regni Marescallum, & *Philippum Fabricium* Secretarium de fenestra deturbant, altitudine 40. amplius cubitorum. Omnes tamen salui & incolumes, Deo suos protegente, magna omnium admiratione euaserunt. Bohemis rebellibus posteà accessere *Moraui, Silesij, Lusatij, Austriaci superiores*, ac demum *Hungari*; Gabriele Bethleno, Transiluaniæ Principe, Turcarum cliente ac vasallo, ad spem regni Hungarici euocato. Sed & *Achmetes* Turcarum Sultanus, Christiani nominis hostis hereditarius, per legationes sollicitatus; *Palasso, Corlatò*, & aliis Constantinopolim missis: oblatumque tributum annuum, modò prouinciarum sex confœderatarum protectionem aduersus Ferdinandum susciperet. Ceterùm Bohemos aliosque rebelles Matthias Cæsar, eiusque successor Ferdinandus, missis primùm legatis ac litteris, ad obsequium reducere seriò conati sunt: quod cùm frustrà tentassent, ad apertum vtrimque bellum ventum est, magno vniuersæ Europæ motu.

Mauritius Princeps Arausionensis ineunte Augusto mense Vltraiectinos (quæ vrbs factionis Arminianæ velut arx erat) in ordinem redigit, & arma ponere iubet. Inde Hagam Comitis vt rediit, Ioannes *Barneueldius*, Ægidius *Ledenbergius*, Rumoldus *Hogerbetius* & Hugo *Grotius*, primaria Arminianorum capita, 28. Augusti capiuntur, & strictissimæ custodiæ mandantur. Audax facinus, quodque Gomaristis feliciter cessit. Paulò enim pòst Arminiani passim omnes ex magistratibus publicisque functionibus sunt deturbati. Ioannes *Vtenbogardus* aulicus apud Hagenses Prædicans, Iacobus *Taurinus* Vltraiectinorum primarius Minister, Petrus *Bertius* Professor Leidensis, & alij Prædicantes Arminiani, subita illa rerum mutatione metuque perculsi, in Brabantiam, Galliam ac Germaniam diffugerunt. Ex his Taurinus, Bilaneis & aliorum libellorum contra Gomaristas auctor, altero post fugam mense, in villa suburbana prope Antuerpiam pusillanimitate periit. Bertius animo fortior Parisios abiit, & an. 1620. ad Catholicorum castra transiit. Hoc ipso anno 1618. die 15. Nouembris *Dordraci*, Hollandiæ opido vetustissimo, Pseudo-synodus à Caluinianis contra Arminianos est incohata: eodemq; tempore *Cometa*, malorũ Reipub. Christianæ imminentium nuntius, in orbe nostro spectari cœpit, omnium sermonibus, multorũ scriptis celebratus. Dordracenis decretis per legatos suos subscripserunt *Geneuenses, Heidelbergenses, Marpurgenses Bremenses, Emdani, Nassouiani, Tigurini, Bernenses, Basilienses, Schafhusiani*, & Georgius *Landauensis* in Anglia Pseudo-Episcopus: ex quibus tamen plerique domi collegas habent aliter sentiẽtes. Decreta ista scriptis suis mirum in modùm, præter Catholicos, Arminiani & Lutherani exagitarunt. De articulis porrò inter Arminianos & Gomaristas cõtrouersis quid sentiendũ, eruditè docuit Ioãnes Malderus, Episcopus noster Antuerpiensis, in suis Anti-Synodicis per Plantinianos editis.

Phi-

Philippus-Guilielmus Princeps Arausionensis, sacris ritu Catholico munitus, Bruxellæ 20. Febr. sine prole moritur: in Principatu *Mauritius* frater succedit. Nicolaus Trigautius Belga, cum 44. variarũ nationũ sociis, Olisipone versus Indiam orientalem soluit, indeque ad Sinas suos rediit. Iacobus Davius Perronius, Cardinalis & Archiepiscopus Senonensis, Caluinianorum in Gallia malleus, Lutetiæ (vbi eum nouimus) senex 5. Sept. decessit. Melchior Clesselius, Cardinalis & Episcopus Viennensis, qui summa apud Matthiam Imp. gratia valebat, ex eiusdem aula Viennensi, 20. Iunij iussu quorumdam, inscio Matthia, in Comitatum Tirolensem abducitur. Ad caussam cognoscendam Verospius eò à Paulo V. Papa pòst mittitur.

1619 MATTHIAS Imp. 20. Martij Viennæ, nulla sobole relicta, anno ætatis 62. expleto moriens, *Austriæ* & prouinciarum vniuersarum heredem scribit vnicum tunc fratrem suum ALBERTVM, Belgarum Principem: quarum hic possessionem per Leopoldum Archiducem, dato mandato, mox cepit. Posteà tamen sub initium mensis Augusti, viuens ac valens (quod vix pater filio præstet) inaudita liberalitate ditiones vniuersas, per obitum fratris ad se deuolutas, patrueli suo *Ferdinando II.* pòst Imperatori cessit; cui ex paterna hereditate non nisi *Stiria*, *Carinthia* & *Carniola* obuenerant. Cessit autem pro maiore Ecclesiæ ac Reipub. Christianæ, gentisque Austriacæ bono. Tantum porrò beneficium ne posteritas ignoraret, iussu *Isabellæ Claræ Eugeniæ*, vidua cùm esset, *Currus triumphantis Liberalitatis*, regia magnificentia est constructus: qui vexillis atque insignibus prouinciarum, quas Albertus Ferdinando cesserat, exornatus, pompam illius funebrem Bruxellæ 1622. mirificè decorauit. Idem currus quotannis in encœniis per vrbem, populo applaudente equis trahitur.

Pseudo-Synodus Dordracena 6. Maij finitur. Die 13. Maij *Barneveldius* (quem suum velut Lycurgum hactenùs Batavi coluerant) publicè in area palatij Hagensis, infami carnificis manu decollatur: grata Hispanis victima, vtpote quibus grauissima suis consiliis damna intulerat. Exinde cadauer *Ledenbergij*, qui sibi ipsi in carcere vim intulisse dicebatur, sale conditum loculoque conditum ex furca suspenditur. *Hogerbetius* & *Grotius* ad perpetuos carceres damnantur, Cornelius *Mslius*, Barneveldij gener, in obscuri nominis insulam Zelandicam ablegatur: *Hanius* Harlemensis Syndicus, Adolfus *Walius*, & alij primarij illius factionis viri proscribuntur. *Vtenbogardus*, *Greuinchouius*, *Vorstius*, *Episcopius*, & alij ampliùs centum Prædicantes exilio mulctantur: proceres denique ac ciues Arminiani omnes publicis muneribus priuantur.

Bohemi rebelles *Ferdinandum*, Regem suum 1617. iuratum ac coronatum, abdicant. Cumque à Ioanne-Georgio Electore Saxone & Maximiliano Bauariæ Duce, quibus regni coronam detulerant, reiecti essent, *Fredericum V.* Palatinum Rheni Comitem, 27. Augusti Pragæ congregati, sibi Regem eligunt, & mense Nouembri coronant. Protestantes Germaniæ Principes ferè omnes (quos inter eminebant Christianus Princeps *Anhaltinus*, Ioachimus-Ernestus Marchio *Ansbacensis*, Mauritius Landtgrauius *Hassus*, Ioannes-Fredericus Dux *Wirtembergius*, & Georgius-Fredericus Marchio *Durlacensis*) inito fœdere, Palatini partibus, vnà cum Batauis & Ciuitatibus XVII. Imperialibus sese adiunxerunt. Ioannes-Georgius

Saxo

Saxo & Maximilianus *Bauarus* cum *Dermstadiensi* in fide Cæsari debita perstiterunt. Albertus Archidux, nè periclitanti in Germania Religioni nostræ aut familiæ suæ deesset, primò Carolum Longuevallium Comitem *Buquoium*, fortissimum belli ducem, paulò pòst bis mille equites & sex millia peditum Belgarum, itemque legionem vnam Germanicam in Bohemiam misit. His deinde & aliarum duarum legionum nostratium milites ex Italia accesserunt, qui stipendia bello Sabaudico fecerant.

Dum res in Bohemia turbant, comitia à Septemviris mense Augusto Francofurti habentur. Cumque *Albertus* Princeps noster oblatum sibi Imperium, raro & laudabili exemplo, respuisset, demum FERDINANDVS, Caroli Archiducis & Annæ Bauaræ filius, Hungariæ Bohemiæque Rex, die 28. Augusti electus est Cæsar. Inter Mosam & Sabim flumina, altero lapide à Namurco, *Marlania silua* admodum densa ac peramœna visitur. In ea ab Alberto Archiduce eiusque coniuge Isabella primi trans Alpes cœnobij eremitici Carmelitarum discalceatorum fundamenta 29. Iulij collocari vidimus. Estque admodum patens, instar opidi amplissimi, muris vndique cinctum, siluas, prata, agros & stagna suo ambitu complectens. In medio primarium est ædificium, cum 20. plùs minùs cellulis (quales ferè monachi Cartusiani habent) horto muroque à se mutuò distinctis. Præter has sunt & aliæ totidem ferè ecclesiæ seu domunculæ laxiores, cum suis singulæ sacellis & hortulis, ad iactum teli ab interiore cœnobio distantes: in quibus singuli monachi, more veterū in Ægypto & Syria anachoretarum, dies noctesq; Deo vacant.

Februario mense habita sunt comitia *Herbipoli* in Franconia, dein *Mulhusæ* in Thuringia: quibus posterioribus præter Electores Ecclesiasticos, & Saxo cum Ludouico Lantgrauio Dermstadiensi interfuit. Actum in iis de communi contra Caluinianos fœdere, qui vniuersum Imperij ordinem euertere conabantur. Iulio mense Bauarus, fœderati exercitus Catholici ductor, in *Austriam* superiorem secundo Danubio descendit, & *Lintzio* alijsque opidis occupatis, prouinciam totam ad fidem Cæsari præstandam compulit. Eodem ferè tempore *Saxo* in Lusatiam, & Ambrosius *Spinola* mense Augusto in Palatinatum Rheni, cum exercitu apud Belgas conscripto, copijsque Italicis aucto, irrupit; *Crucenaco*, *Oppenhemio*, *Baccheraco*, *Traubaco*, & aliis locis ad deditionem compulsis. Octobri mense Bauarus & Buquoius cùm exercitus suos vnum in corpus iunxissent, *Piscam* aliaque Bohemiæ opida expugnarunt. Inde Pragam versus progressi, die 8. Nouembris, primo à Praga lapide collatis signis, cum hostili exercitu felicissimè dimicarunt; *P. Dominico* natione Aragonio, ex ordine Carmelitarum discalceatorum, Christi crucifixi effigiem in hostem inferente, certamque à Deo victoriam pollicente. Et manifestū, initā pugnā, cæleste auxilium adfuit. Panico namque metu perculsus exercitus omnis hostilis in fugam se dedit: & sic quinque ampliùs millia cæsa, mille circiter Mulda fl. absorpti, bis mille (quos inter primo-genitus Anhaltini) capti, tormenta decem maiora, cum centum plùs minus vexillis militaribus, adempta; castra denique omnis opulentiæ plena à nostris direpta sunt; memorabili sanè ad posteros victoria. Et quod mireris, ex nostris vix ducenti cecidere. Palatinus ipse (qui tum Pragæ agebat) cum vxore, Anhaltino, Turriano, Hohenloio & aliis 1620

proceribus in *Silesiam* turpiter fugit; & qui spe Imperium Romanum iam deuorarat, vix repperit quò se tutò reciperet. Notatum est à curiosis, eo ipso die quo illustris illa victoria de hoste parta est, illud ex Matthæi Euangelio ab vniuersa Ecclesia catholica recitatum fuisse, *Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei Deo.* Sequenti die *Praga* sese dedidit, & quattuor millia militum ea in vrbe præsidiariorum ad castra Cæsaris transferunt. Reperta ibidem regni corona, maior item Nobilitatis pars deprehensa, atque inter alios filius & vxor Comitis Turriani. Diebus proximè subsequentibus *Launum*, *Slaunum*, *Raconicium*, *Brandicium*, *Carolosteinium* & alia vicina opida Cæsariano militi portas aperuerunt. Bohemia subacta, Buquoius exercitum victorem in *Morauiam* mouit, & *Olomucio*, *Bruna*, ceterisque opidis ad deditionem coactis, vniuersam prouinciam illam, vt & Saxo *Lusatiam*, ad Cæsaris obsequium reduxit. *Hungari* cum suo Gabore, pro genio gentis, vltimi in rebellione obstinatè perstiterunt.

Per idem tempus quo Palatinus in Bohemia est debellatus, in *Telina valle*, quæ Rhætis contribuitur, ciuiles motus exarserunt: quorum originem ac caussas paulò altiùs repetam. Sub fœdere Heluetico Ciuitates, vulgò *Cantones XIII.* continentur. *Vrania*, *Suitia*, *Siluania*, *Lucerna*, *Tigurum*, *Clarona*, *Tugium*, *Berna*, *Friburgum*, *Solodurum*, *Basilea*, *Schafhusa* & *Abbatis-cella*. Ex his quattuor, videlicet *Berna*, *Tigurum*, *Basilea* & *Schafhusa*, à Romani Pontificis obedientia recesserunt. Ciuitates cæteræ Religionem catholicam Romanam publicè profitentur. Claronæ tamen & in aliis aliquot locis Hæretici Catholicis mixti viuunt. Præter XIII. Ciuitates quas dixi, multa apud Heluetios sunt opida suo iure ac legibus vtentia; vt *Bada*, *Bremgartia*, *Damasia*, *Paterniacum*, *Sempachium*, *Lausana* & alia. Sunt item *Præfecturæ decem*, quæ communi Cantonũ imperio administrantur. Sunt denique *Socy Heluetiorũ:* vt *Abbas S.Galli* cum opido, *Rhæti*, *Valesiani* & *Rotvvilla* vrbs Imperialis. RHÆTI, quos vt vulgò *Grisones* vocant, in tria Fœdera seu Ligas sunt diuisi, quæ tres populos fœderatos complectuntur. Primum fœdus XIX. Communitates, quas inter prima est *Disertina Abbatia*; secundum XX. Communitates, quarum caput est *Curia* vrbs Episcopalis; tertium X. Communitates, quas Iudicia seu Iurisdictiones nominant, comprehendit. Totus hic tractus Alpinus Romanis olim *Rhætia superior* fuit: quam Augustus Cæsar, ductu Tiberij & Drusi (*suprà pag. 9.*) primus perdomuit. Romano Imperio collapso, Rhæti primò Francorum Regibus, pòst Germaniæ Imperatoribus subfuerunt. Republicâ demùm Heluetica (vt suprà pag. 357. narrauimus) constitutâ, populi isti, montium atque interiectarum vallium incolæ, cœperunt magistratus sibi creare, mutuoque inter se ac sociali fœdere vicinis Heluetiis obstringi. Exinde pacta cum *Blanca-Maria* Duce Mediolanensi, & cum *Francisco I.* Galliæ Rege, aliisque postea Regibus & Insubriæ Ducibus inierunt. Quod quidem vtrumque fœdus Rhætos diu claros potentesque fecit; sed Venetum, paucorum amentia atque auaritia procuratum, ipsos in ruinam præcipites dedit; aliis exemplo futuros, ne quid temerè in Religione aut Republica mutent.

Iam inde ab anno 1599. *Alexander Aiardus*, homo Italus, de fœdere inter Venetos ac Rhætos paciscendo, cum paucis, qui se Rhæ-

torum

torum primores tunc ferebant, secretò egerat. Senatus itaque Venetus 1603. *Ioannem Bapt. Paduuinum*, Reipublicæ Secretarium, in Rhætiam misit, qui fœdus istud vrgeret. Sicque mense Augusto Legatio Venetias est decreta, quæ mox in viam se dedit; *Merico*, tunc Henrici IV. Fr. Regis legato, frustrà monente ne quid innouarent. Sed paucorum, vt dixi, auaritia ac praua consilia prænaluerunt: vt Carolus Paschalius, Merici successor, in libro de Legatione sua Rhætica narrat. Exinde Petrus Henriquez *Comes Fontanus*, Insubriæ pro Philippo III. Rege Catholico Gubernator, Rhætis, qui tum cupidè Venetum fœdus amplexi essent, iratus edixit, ne eæ merces, quas Germania & Insubria sibi mutuò suppeditant, deinceps illo itinere, quo itur in Rhætiam, veherentur. Ad lacum insuper Larium, haut procul ob ostio Adduæ fluuij, qui Telinam vallem medius intersecat, in confinibus agri Rhætici, *arcem* validam ædificauit, quam inde *Fontanam* hodie nuncupant. Ab eo tempore domi apud Rhætos turbæ & factiones natæ: at *Salici* Venetorum fautores, cum Caluinianis, demùm prænaluerunt. *Ioannes* itaque Episcopus Curiensis, *Rudolphus Planta, Iacobus Robustellus, Ioannes Maria Parauicinus*, & alij proceres Catholici, quòd ab Insubrico fœdere discedendum non putarent, in exilium abacti; *Nicolaus Rusca* Archipresbyter Sondriensis, diris suppliciis è vita sublatus; alij variis pœnis affecti aut fugati. Et verò de Catholicis vniuersè actum fuisset, nisi Robustellus, Parauicinus, Guicciardus & alij viri nobiles, ad patriam à seruitute ac tyrannide liberandam, arma corripuissent, & 1620. die 19. Iulij subita irruptione facta, Caluinianos incautos oppressissent, imperiumque arripuissent; suppetiis ex Insubria mox aduocatis, & *Robustello* vniuersæ vallis Telinæ Gubernatore constituto.

Actum posteà de concordia inter partes, deque Republica pristinum in statum restituenda. Dum verò *Lucernæ* in Heluetiis Nuntius Apostolicus, Legati Regum Hispaniæ ac Galliæ, aliique consultant, Rhæti moræ impatientes, Venetorum & Caluinianorum impulsu, copias conflant, & anni proximè sequentis autumno Mediolanensem agrum hostiliter infestant, opidumque in finibus positum tentant. Sed octingentis circiter per nostros cæsis, & reliquis fugatis, domum victi turpiter redierunt. Iniuriam illatam vlturus Gomesius Figueroa *Dux Feriæ*, Prorex Insubriæ, cum exercitu mox adfuit, & mense Nouembri *Clauennam* opidū cum arce occupauit. Paulò pòst *Leopoldus* Archidux, ex prouincia Tirolensi in Rhætiam milite immisso, *Engadinam* vallem (quam Oenus fl. permeat) & *Curiam* Rhætorum metropolim in potestatem redegit. Ad hæc Veneti in primis, aliique populi grauissimè sunt commoti: quòd ista Italiæ claustra ab Austriacis aut Hispanis teneri haudquaquam ex re sua esse crederent. *Ludouicus* demùm Galliæ Rex à *Philippo* Hisp. Rege per legatos obtinuit, vt omnia in integrum se restituturum promitteret, dum Religioni catholicæ consuleretur. In qua cautione præstanda dum hæretur, res ad arma deducitur: eaque Hispanos & Francos, amborumque fœderatos annis aliquot vario successu exercuerunt.

Henricus de Luxembourg Dux de Piney, Princeps de Tingry, Comes de Brienne & Liney, masculæ stirpis ex familia Luxeburgica postremus, an. 1616. duabus filiabus relictis obierat. Harum

altera an. 1620. mense Iulio N. Alberto, fratri Luinij, nupsit. Primus porrò Dux de Piney fuit Franciscus de Luxembourg, an. 1581. ab Henrico III. Francorũ Rege isto titulo donatus. Ludouicus XIII. Franc. Rex *Benearnensem* contra Caluinianos expeditionem mense Octobri suscipit, incredibili celeritate conficit, & Catholicis sacras ædes ac prædia restituit. Quem terrarum tractum, Pyrenæis montibus subiectum, reliquo Francorum regno (à quo separatum ius habebat) edito diplomate anno 1624. annexuit. Turcarum classis mense Augusto in mare Adriaticum excurrens, *Manfredoniam* Apuliæ vrbẽ capit, diripit, & multos vtriusque sexus captiuos abducit.

1621 Paulus V. 28. Ianuarij ætatis 69. pontificatus 16. anno moritur. Insequentis mensis 9. die *Gregorius XV.* Ludouisius, Bononiensis, eligitur. Pauli V. obitum, tertio pòst mense, consecuta est mors PHILIPPI III. Hispaniæ Regis, qui pridie Kal. Apnleis ætatis 43. regni 23. anno decessit; PHILIPPO IV. filio succedente. Hoc ipso anno & ALBERTVS Belgarum Princeps (cui tunc à Sacris Oratorij & Bibliotheca eram) annos 61. menses 8. natus, III. Idus Iulij, Bruxellæ placidè obdormiuit. Morienti adfuit *P. Dominicus* Carmelita, quem anno superiore Pragensi prælio interfuisse diximus. Conditus est, vt testamenti tabulis mandarat, ante aram maiorem in odeio V. Sacramenti Miraculosi, cui fuerat deuotissimus, maiorum suorum exemplo. Altero post mariti sui obitum die, *Isabella-Clara-Eugenia* sua sponte, nemine hortante aut suadente (vt ex Andrea Soto Franciscano, quo vt conscientiæ magistro atque arbitro vtebatur, ipsemet accepi) comam omnem ornatumque deposuit; capillitium per vnam, quæ à cubiculi cura erat, sibi præscindi iussit; Principales quas habebat vestes, exuit; medioque in luctu de sua magis salute quàm de hominum sermonibus aut iudiciis sollicita, cineritiam S. Claræ tunicam induit; more monialium funiculo se cinxit, & ex eo Rosarium, vt vocant, ad pensum Deo ac Deiparæ quotidie soluendum, velut monile quoddam pretiosum suspendit. Cumque vna ex matronis nobilioribus illam ab incœpto reuocare conaretur, generosè respondit; *Multas etiam Reginas in simili veste non modò in publicum, sed etiam in castra prodiisse.* Mansitque ea in re constans vsque ad extremum vitæ spiritum; quin imò & in humili ac paupercula ista S. Francisci veste sepeliri voluit. Cosmus II. Medicæus, magnus Etruriæ Dux, hoc item anno mense Aprili moriens, ex Maria-Magdalena, Ferdinandi II. Imp. sorore, inter alios liberos *Ferdinandum* successorem reliquit.

Nihil rerum mortalium tam instabile & fluxum est, quàm potentia non sua vi nixa, vt lib. 13. Annal. Tacitus loquitur. Id vetera, media & nostra sæcula abundè docuerunt. Inter veteres *Ioab*, vir acer & callidus, sub Dauide Hebræorũ Rege militiæ præfectus, & arcanorũ eius consiliorũ arbiter, à Salomone successore est euersus ac cæsus. Inter Græcos *Apellem*, Philippo Macedonũ Regi proximum gradu & opibus (sic vt ab ipso timeretur) horæ momentum deiecit. Captus enim cum filio mox interfectus est: vt Polybius l. 5. memorat. *Ælius Seianus* apud Tiberium Cæsarem gratiosissimus, & ad instar eius statuis honoribusque cultus, vna tandem epistola subuersus est, & *caput* illud *toto orbe secundũ*, vt poëta loquitur, laqueo, suumque cadauer opprobriis, lacerationi & vnco præbuit. Similis potentia atque exitus *Plautiani* sub Antonino fuit: vt apud Dionem legitur.

tur. Apud Hispanos *Aluarus Luna*, sub Ioanne Castellæ Rege, fluxæ potentiæ documentum simile exstitit. De *Philippa Catanensi*, regni Neapolitani Senescalla, ex humili fortuna ad summum euecta, ac demùm publicè in equuleo torta, Bocacius lib. 10. De casibus virorum illustrium, & post eum Petrus Matthæus scripserunt: quorum posterior & Seianum nobis ob oculos velut in scena repræsentauit. *Carolus Carafa* Cardinalis, eiusque frater *Ioannes* Paliani Dux, quos ob nimiam licentiam patruus Paulus IV. Pontifex Vrbe eiecerat, successor Pius IV. morte mulctauit. *Essexium* & *Buchingamum* in Anglia; Carolum Gontaldum Ducem *Bironium*, Concinum Concinium Marchionem *Ancræum*, eiusque coniugem Eleonoram in Gallia; Melchiorem *Cleselium* Cardinalem & Alberrum *Walsteinium* Fridlandiæ Ducem in Germania; & alia alibi Fortunæ ludibria, quæ velut manu tetigimus & oculis vsurpauimus, vel nóminasse sufficerit. Agmen porrò claudat *Rodericus Calderonius*, cuius supplicio apud Hispanos annus hic notabilis fuit. Is Antuerpiæ patre Hispano ordinum ductore natus, primùm apud Franciscum Sandouallium Lermæ Ducem, qui omnia in aula poterat, pòst apud ipsum Regem Philippum III. gratia mirificè valuit. In Belgica cùm legatione apud Albertum & Isabellam Principes fungeretur, absens ab eodē Rege *Comes Oliua*, exinde in Hispaniam reuersus *Marchio Septem ecclesiarum* creatur; & ne quid deesset, cohorti Germanicæ, regij corporis custodi, præficitur. In natura moribusq; inerant bona, inerant item mala: superbia & ambitio, vt solent, hominem in præceps dederunt. Contemptus aliorum, commune potentium malum, & aditus difficiles, auri argentique immensa vis, odium illi apud omnes pepererunt. Quod mirum in modum creuit, cùm Lermæus 1618. aula excedere iussus esset. Secessit itaque Vallisoletum cum eodem Calderonius, & ibi aliquamdiu hæsit; vniuersa Hispania exclamante, vtque fieri amat, multa crimina ex inuidia affingente. Demùm captus, per biennium & sex menses in vinculis fuit. Dati indices viri integerrimi: qui de variis criminibus conuictum capitis damnarunt. Trium itaque mensium pœnitentia salutari expiatus, Madriti demùm publico in foro, innumerabili hominum multitudine concurrente, carnifici gulam secandam præbuit. O sæculum plus æquo ferax *Seianorum*, eisdemque mirè infestum! Omnes tamen Seiani esse optant & student, nec mouent exempla, quæ ob oculos versantur. Adeò mortalium animos obcæcat ambitio. Eodem hoc anno 15. Decemb. *Carolus de Albert Dux Luinius*, vtriusque militiæ in Gallia Magister seu Comestabilis (quem ad summos honores & præfecturas Ludouicus XIII. Rex, ingenti procerum inuidia ac murmure, extulerat) viuere desiit; vel eo nomine felix, quòd fortuna adhuc blandiente, placidam suo in lectulo mortem obierit, non violentam aut infamem, qualis plerisque nostro æuo gratiosis apud Principes hominibus obtigit. Filium reliquit vnicum ex N. Herculis Rohanij Ducis Monbazonij filia, & fratres duos opibus ac præfecturis florentes: quorum senior Honoratus Ludouicam, Philiberti-Emanuelis de Ailly Vicedomini Ambianensis vnicam filiam, suprà pag. 465. memoratam, alter N. Luxeburgiam, Henrici Principis Tingriensis filiam natu grandiorem, Luxeburgij nominis insigniumque gentilitiorum heredem, sibi matrimonio iunxit.

Anni vulgares Christ.

Benearnica anni superioris expeditio, celeritate ac felicitate singulari confecta, *Hugonottos* in Gallia adeò exterruit, vt rebus suis quàm maximè timerent. *Rohanius* igitur & *Subisius* fratres, illorum duces præcipui, mox opida munire, copias conscribere, auxilia euocare cœperunt. Ludouicus Rex, antequam legiones perduellium coirent, præmissis imperiis suauioribus illorum impetum frangere studuit; sed frustrà. Armis itaque mense Maio sumptis *Angeliacum S. Ioannis, Neracum, Cleracum*, aliaque plurima *Santonum, Nouempopuloniæ*, vicinarumque prouinciarum opida, quæ ad 60. numerantur, partim vi, partim terrore paucos intra menses subegit; & ne in posterum rebellare possent, muris ac mœnibus nudauit. Irritus tamen ad *Montem Albanum* conatus fuit: quam vrbem aliena anni tempestate Rex aggressus, oppugnare posteà desiit; multis ex prima Nobilitate amissis, atque inter alios Henrico Duce *Meduano*, Aquitaniæ præfecto, glande hostili traiecto. Quæ res passim in Francia plebem contra Hugonottos mirè concitauit, eorum templis non vno in loco incensis atque euersis.

Fredericus *Palatinus* Exrex Bohemiæ, Ioannes-Georgius Brandeburgius cognomento *Iagerdorfius*, Christianus *Anhaltinus* & Georgius-Fredericus Comes *Hohenloius*, publico Cæsaris edicto, 22. Ian. Viennæ dato, proscribuntur. Exinde *Palatinus*, qui in Marca Brandeburgensi mensibus aliquot latuerat, sibi metuens turpiterque fugiens, in Hollandiam ad auunculum & consiliarium suum Mauritium Nassouium, cum vxore ac liberis, miser omnibusque exutus, mense Aprili, post varios errores demùm peruenit: aliis exemplo futurus, ne regna non sua temerè ambiant, aut alienis consiliis in præceps abripi sese sinant. Ioannes-Ernestus Saxo *Vinariensis* similiter in Bataviam, *Anhaltinus* in Sueciam, alij aliò sese contulerunt, Ludouicus *Lantgrauius Hassiæ*, Ioachimus-Ernestus Brandeburgius cognomento *Anspacensis*, & Ioannes-Fredericus *Dux Wirtembergensis*, mutatis in melius consiliis, Moguntiam venientes, cum Ambrosio Spinola & Ioanne Suichardo Electore Moguntino 12. Aprilis transegerunt, & cum Cæsare in gratiam redierunt: vt in nostro commentario De bello Bohemico fusiùs differuimus. Pragæ 21. Iunij supplicium de XXVII. rebellibus sumitur. Carolus Longuevallius Comes *Buquoius*, Achilles Belgicus, Cæsarei exercitus ductor, à suis turpiter desertus, inopinata equitum Hungarorum ex Castello-nouo eruptione obrutus, 10. Iulij 13. vulneribus confoditur. Vnicum reliquit filium *Albertum* suprà pag. 430. memoratum.

In ora Africæ, ad Oceani littus & Lissi (hodie Lucus vocatur) fluminis ostium, iacet *Larachia*, arx munita & valida: à qua non procul Sebastianus Lusitaniæ Rex 1578. cum exercitu periit. Hanc arcem Maurus pecunia corruptus 1610. Hispanis 20. Nou. dedidit. Prope eam latebra est & æstuarium maris, receptus piratis Mauris ac Batauis; vnde vicina Hispaniæ littora infestare, & in prætereuntes naues grassari solebant. Loco & fluuio, qui illac in Oceanum decurrit, *Mamora* nomen. Eum Philippus III. Hisp. Rex, Ludouico Fagiardo cum classe misso, 1614. occuparat, arcemque à fundamentis ibidem ædificari, & valido præsidio muniri mandauerat. Batauis porrò instigantibus, Rex Maroci 50. ferè millia Maurorum ad arcem expugnandam hac æstate misit. Sed Christophori Lechugæ, qui præsidiarium militem regebat, & Alfonsi Contreræ Equitis Meliten-

Melitensis, qui obsessis arma ac commeatum ex Hispania aduexit, virtute Mauri fugati ac repulsi sunt. Perierunt ex hostibus in illa obsidione ad 14. millia.

Duodecennales Induciæ hoc an. 9. Aprilis exspirauerant, & Batauí post obitum Alberti Archiducis insolentiores facti, Rhenum atque accolas subigere moliebantur. Vt hostium conatibus obsisteret *Isabella* Alberti vidua, Ambrosium *Spinolam* mense Augusto cum exercitu instructissimo trans Mosam misit, & *Iuliacum* obsideri iussit: quod post aliquot mensium obsidionem, demùm anno sequenti, Februario mense ineunte, nostris est deditum; Mauritio Nassouio frustrà obsidionem soluere conato. Ceterum in gestis anni 1619. suprà diximus, ex captiuis Arminianæ in Hollandia factionis fautoribus *Hugonem Grotium*, post cædem Barneveldij, arci Lupostenia cum Rumoldo Hogerbetio inclusum fuisse. Is miro quodam commento, in arca vectoria (quibus libros, ad otium in carcere fallendum, aduehendos & euehendos ordinariè curabat) ab ipsis custodibus suis, sed ignaris, ex dicta arce elatus hoc anno 22. Martij liber euasit, ac biduo pòst Antuerpiam peruenit, indeque Lutetiam se contulit; Arminianis passim applaudentibus, Gomaristis verò nequidquam frendentibus atque indignantibus.

Gregorius XV. Papa ordinem *Equitum militiæ Christianæ*, ante biennium Viennæ à Carolo Gonzaga tunc Niuernensi pòst Mantuano Duce institutum, confirmat. Ad hæc Constitutionem de electione Romani Pontificis publicat, & *Congregationem de propaganda Fide*, magno Ecclesiæ bono, instituit: quam & anno proximè sequenti, edito diplomate, stabiliuit. Robertus *Bellarminus* Cardinalis, qui iunior Louanij annis aliquot vixit, Ioannes *Berchmannus* Distensis, vterque ex Societate Iesu, Romæ; & *Anna de Iesu* virgo Hispana, S. Teresiæ olim socia, Bruxellæ, omnes magna integerrimæ vitæ fama in Domino obdormiunt. Guilielmus Barclaius item Romæ, & Henricus Sedulius Franciscanus Antuerpiæ, viuere desinunt. Osmanes Turcorum Imperator in Valachia ad Nestrum fl. memorabili prælio à Vladislao, Sigismundi III. Poloniæ Regis filio, nunc Rege, vincitur. Adrianus de Noyelle, dominus de Rossignol, ab Alberto Belgarum Principe (cuius erat Oeconomus) *Comes de Marles* in Artesia renuntiatur.

Philippus de Noyelle dom. de Noyelle prope Lensiú in Artesia duxit Antoniam de Mailly.	Gislenus dom. de Noyelle.	Gislenus vt suprà. Filiæ 3.	Franciscus d. Mariam Lanniam, ob. 1561.	Paulus dom. de Noyelle.	Hugo Comes de Noyelle 1614. Pontus.	Ex 1. Ludouica. Ex 2. Eugenius-Ignatius. Ioseph-Bonauentura. Filiæ 5. suprà pag. 468.
	Ioannes de Noyelle dom. de Marles & Rossignol.	Adrianus dom. vt suprà. Filiæ 4.	Adrianus Comes de Marles 1621.	Florentius d. Franciscam de Noyelle F. Adriani dom. de Croix ob. 1525.	Eugenius Co. Marlæ d. Ludouicam. Adrianus. Carolus. Balthasar. Ambrosius. Filiæ 4.	
	Philippus dom. de Maretz.	Adrianus dominus de Croix dux. Franciscam de Lille.	Adrianus dom. vt suprà. Filiæ 3.	Iacobus Comes de Croix 1617. & Marchio 1627. Francisca vx. Florentij Co. Marlæ.	Maria-Francisca obiit innupta: suprà pag. 470.	

Ernestus

Ernestus de Linden à Ferdinando II. Imp. *Comes de Reckem*, quod est municipium cum arce ad Mosam primo lapide ab vrbe Traiectensi situm) 1620. creatur. Ex Anna-Antonia Gouffier, Marchionis de Boniuet filia, Ferdinandum, Ernestinam, Isabellam & Mariam sustulit. Genealogiam familiæ de Linden peculiari libro Christophorus Butkens descripsit.

1622 Ferdinandus Imp. alteram coniugem ducit *Eleonoram*, Vincentij Mantuæ Ducis filiam. Osmanes Turcorum Imperator, cum de Ianitzaris seu Prætorianis militibus (quorum seditionibus cladem anno superiore à Polonis acceptam imputabat) exauctorandis, deque Imperij sede ex vrbe Constantinopolitana Damascum transferenda deliberaret; ab iisdem Prætorianis capitur, & die 19. Maij carnificis manu strangulatur. Eius loco *Mustapha* patruus, è custodiam tractus Sultanus salutatur. Sed anno sequente homine stolido in custodiam retruso, *Amurathes*, Osmanis frater, in Imperio substituitur: *supra pag.* 354. Polonis bello Turcico distractis, Adolphus-Gustauus, Rex Sueciæ, *Rigam* Liuoniæ metropolim terra marique obsidet, ac demùm expugnat. Georgius-Fredericus Durlacensis, prope *Wimfenum* opidum, à Ioanne Serclasio Tillio & Gonsaluo Cordubensi 6. Maij prælio vincitur. Iunij 10. die Petrus-Ernestus Mansfeldius (Petri-Ernesti quondam Belgarum Gubernatoris filius nothus) ab iisdem prope *Dermstadium* pugna superatur, & cum Frederico Palatino fugatur. In hac pugna à nostris captus fuit *Philippus* Comes Mansfeldius, qui eiurata pòst hæresi Lutherana ad castra Ecclesiæ orthodoxæ transiens, primùm in Belgio Regi Catholico militauit, deinde in Germania pro Cæsare ac fœderatis Principibus exercitum duxit. Eiusdem mensis Iunij 20. die Christianus Brunsvicensis, Pseudo-Episcopus Halberstadiensis, ab iisdem Tillio & Cordubensi prope *Hustum* opidum Mœno adsitum, primo lapide à Francofurto, funditur atque in fugam agitur. Mansfeldius nothus, post Alsatiam aliasque superioris Germaniæ prouincias latrociniis à se vastatas, Mosomago in Hannoniam cum Halberstadiensi veniens, per viam militarem Romanam, quæ à Bauaco Neruiorum Tungros ducit, in Gallo-Brabantiam irrumpit, & 6. Augusti prope *Flerucam* à Cordubensi cæsus, omnem ferè peditatum suum, tormenta item aliquot maiora & signa 15. militaria amittit. In hoc prælio grauiter in brachio læsus fuit *Halberstadiensis*: quod tertio aut quarto pòst die, in Belisiensi apud Tungros nobilium virginum claustro, ipsi per chirurgos amputatum fuit. Fredericus Palatinus tot suorum cladibus fractus, relicta Heidelberga, sub autumnum fugit Sedanum, & inde ad veteres suas Hollandiæ latebras se contulit: nec à genero suo Iacobo Britanniæ Rege vmquam impetrare potuit, vt eam in insulam ipse, aut vxor, aut liberi admitterentur. Heidelbergam posteà & Manhemium mense Septembri Tillius occupauit. Mansfeldius nothus exinde in Germaniam redux, atque à Tillio profligatus, in Transilnaniam profugit: indeque per fines Turcicos ad Venetos contendens, magno Catholicarum partium gaudio demum an. 1626. periit. Dixisses in eo *Viriatum* Lusitanum, *Eunum* Syrum, aut Albertum Brandeburgium revixisse.

Marcus-Antonius de Dominis, ex Spalatensi in Dalmatia Archiepiscopo apostata, facti pœnitentia ductus, mense Aprili ex Anglia (quò fugerat) in Belgicam appulit. Antuerpiæ existens mense Iunio,

Iunio, cùm grauem in morbum incidisset, hæreses atque errores omnes cùm voce tùm scripto, antequam sacris ritu Catholico muniretur, sua sponte eiurauit. Schedulæ ad Ioannem Malderum, Episcopum Antuerpiensem, ab ipso missæ exemplar hîc libet apponere: *Infrascriptus per præsentes vltrò profiteor, me semper velle viuere & mori in communione Ecclesiæ Catholicæ Romanæ, cui modò præest Gregorius XV. & ex animo detestari omnes hæreses & errores, quos damnat Ecclesia Catholica, & nominatim illas vel illos, quos verbo aut scripto propugnaui, tempore erroris ac discessionis meæ. Actum Antuerpiæ 13. Iunij anno 1622. M. Antonius Archiep. Spal. senior.* Autographum huius schedulæ in Episcopeio Antuerpiensi adseruatur. Ceterùm pristinæ pòst valetudini M. Antonius restitutus, ex Belgio in Italiam rediit, & Romæ 1625. demum obiit.

Viennæ 26. Augusti sententiâ coram Ferdinando Imp. latâ, *Marchionatus Badensis* superior (qui prope Argentoratum situs est) adiudicatur Guilielmo eiusque fratribus, Eduardi Fortunati filiis: Ernesto-Frederico & Georgio-Frederico fratribus Durlacensibus seclusis. Ioannem & Iacobum *de Tserclaes* fratres, toparchas de *Tilly* in Gallo-Brabantia, optimè de Imperio Romano meritos, Ferdinandus II. Imp. Comites Imperij creat; diplomate 3. Sept. Viennæ dato. Ex his *Ioannes*, fortissimus in Germania belli dux, suprà non vno loco laudatus, cælebs 1632. obiit. *Iacobus* filios duos reliquit: quorum senior Tilliacum aliaque prædia in Belgio possidet; iunior opibus ac præfecturis à Bauaro auctus Ingolstadio præest. Isidorus Madritensis, Ignatius Loiola Societatis Iesu conditor, Franciscus Xauerius Indorum Apostolus, Philippus Nerius Congregationis Oratorij institutor, & Teresia ordinis Carmelitani reformatrix, solemni ritu à Gregorio XV. in Diuos referuntur. Ioannis Rusbrochij, Theologiæ mysticæ scriptoris, an. 1381. defuncti ossa, in Vallis-Viridis cœnobio, secundo lapide à Bruxella (vbi inter Canonicos regulares Prioris officio functus fuit) à Iacobo Archiepiscopo Mechliniensi 8. Nou. è terra eleuantur; me inter alios testes præsente. Illius loci & aliorum ex Congregatione seu Capitulo Windesimensi sodales instant apud Romanum Pontificem, vt Beatorum numero adscribatur. Franciscus Salesius laudatissimus Episcopus Geneuensis, auctor ordinis monialium Visitationis B. Mariæ, sup. pag. 463. laudati, 28. Dec. Lugduni ad Rhodanum piissimè in Domino obdormit. Corpus inde Anessiacum in Sabaudiam translatum, quiescit in illius loci cœnobio Visitationis, quod est istius ordinis primum. Vitam ipsius scripsit Ludouicus Riuerius ex ordine Minimorum. Maximilianus de Ognies, Baro de Sombref in Gallo-Brabantia, à Philippo IV. Hisp. Rege Comes de *Beaurepair* creatur: *suprà pag.* 465. Ioannes Sauaro Aruerniæ Præses, qui Sidonij Apollinaris opera commentario illustrauit, moritur.

1623 Arminianorum in caput Mauritij Principis Arausionensis coniuratio mense Februario detegitur. Multi complices capti ac plexi: inter alios *Rainerus Barneueldius*, Ioannis 1619. decapitati filius. *Guilielmus* alter filius cum sociis aliquot in Cliuiam, atque inde in Brabantiam effugit, & Bruxellæ sacris ritu Catholico munitus 1634. obiit. Maximilianus Bauariæ Dux à Ferdinando II. Cæsare 25. Februarij, in comitiis Ratisponensibus, dignitate Electorali honoratur. Carolus Archidux collegium Soc. Iesu Nissæ fundat. Leo Allatius Græcus Chiensis, vnus ex Curatoribus Bibliothecæ Vaticanæ, de-

cem millia librorum rariorum Heidelbergâ ex Bibliotheca Palatina mense Martio Monachium in Bauariam,& inde Romam ad Gregorium XV. transvehit, atque in Bibliotheca Vaticana collocat. Carolus Walliæ Princeps, nunc magnæ Britanniæ Rex, Kalendis Martiis Londino discedit, & transmisso Oceano incognitus Lutetiam aulamque ibi regiam lustrat: & inde cum Marchione Buchingamo, ac paucis aliquot comitibus, in Hispaniam transit, & 13. Martij Madritum intrat. Ex Iberia ad suos Britannos mense Augusto renauigauit. Batavi fœdus cum Algeriensibus in Africa ineunt.

Telina vallis mense Iunio, & Clauenna mense Iulio, ad res omnes pacandas, in potestate Gregorij XV. Romani Pontificis, velut in manu sequestri ponuntur. Is eò fratrem suum Fiani Ducem cum copiis misit, vt præesset. Gregorius XV. biennio & mensibus circiter quinque in pontificatu transactis, 8. Iulij moritur. Vrbanus VIII. Barberinus 6. mensis Augusti sufficitur. Eodem ipso die Christianus Halberstadiensis (qui se *Flagellum sacerdotum* stolidè nuncupabat) prope Bresurtum in Westfaliæ confinibus, à Tillio vincitur; toto exercitu fugato, multisque cæsis & captis. Leonardus Lessius, Soc. Iesu Theologus eximius, Louanij 15. Ian. septuagenarius, Philippus Cluuerius Lugduni Batauorum, & Guilielmus Camdenus Londini, moriuntur.

Carolus-Philippus de Ognies à Philippo IV. Hisp. Rege designatur Comes de *Estrée* prope Duacum: *sup. pag.* 465. Henricus de Riuiere, ex illustri ac vetusta Riueria apud Brabantos familia oriundus, à Ferdinando II. Imp. creatur Comes de *Here* prope Trudonopolim in agro Leodicensi.

1624 Hoc anno ineunte Mansfeldius nothus *Gritzilam*, & alia Frisiæ orientalis opida, à se munita, Batauis tradit, & à suis desertus in Hollandiam transit: indeque mense Aprili in Galliam, pòst in Angliam enauigat. Xa Abas Persarum Rex 15. Ian. Turcis eripit vrbem præpotentem *Bagadet*; quam vulgus hodie *Babylonem* non rectè vocat. Nam Babylon vetus olim ad Euphratem fl. sita fuit, vt Strabo lib. 16. & alij testantur: & eius ruinæ prope vicum *Felugum*, sesquidiei itinere ab vrbe Bagadet, hodieque visuntur. *Bagadet* autem, aliàs *Bagadat* & *Bagdat*, hodie ad Tigrim fluuium iacet, & in duas vrbes diuiditur: quæ flumine interiacente quidem separantur, sed ponte sublicio, ex nauigiis fluuio impositis constructo, iunguntur. Est autem vrbs ista *Bagadet* eo loco posita, quo olim Seleucia & Ctesiphon exstiterunt: vt Ioannes Cotovicus in suo Itinerario Ierosolymitano l. 2. c. 6. narrat. Hoc ipso anno *Abasa* Bassa, Osmanis Imp. Turcici an. 1622. strangulati cædem vindicare volens, in *Natolia* (quam totam ferè occuparat) sub signis habuit 50. circiter armatorum millia; solitus in vrbe *Angora* residere. Notatumque fuit à curiosis, infausta plurima, post Osmanis cædem, Imperio Turcico accidisse; adeoque facilè illud euerti posse, si iunctis armis & animis Christiani Principes communem hostem terra marique fortiter aggrederentur. *Exoriare aliquis Bulloni ex ossibus vltor!*

In *Colle-aspero*, Deiparæ cultu ac miraculis celebri, primum apud Belgas *Oratorium* seu Congregatio presbyterorũ, ex formula S. Philippi Nerij, in communi viuentiũ, ab Isabella-Clara-Eugenia Hisp.

Infante

Infante collocatur ac dotatur; *P.Hyacintho* Casalensi Capucino inter alios hortante, quem vt alterum Bernardum aut Capistranum Reges, Principes ac populi omnes venerabantur. Ioannes Becanus Brabantus, Soc. Iesu Theologus libris editis clarus, Ferdinando II. Imp. à sacris Confessionibus, Viennæ in Domino obdormit. Antonius Faber Sabaudiæ Præses & Iureconsultus egregius, Augustæ Taurinorum; Ioannes Mariana elegans rerum Hispaniæ scriptor, Toleti; Fronto Ducæus Ioan. Chrysostomi & aliorum veterum Patrum Græcorum illustrator, Parisiis (vbi eum familiariter, vt & Iacobum Sirmondum, nouimus) moriuntur. Martinus Aressonius, Brilensis Hollandus, veterem *Groenlandiam*, glacie velut tectam & à multis retrò annis non aditam, lustrat. Repperitque ibi vtriusque sexus homines crassis quidem capitibus, sed exigua statura, squamis piscium tectos, carnibus crudis ac piscibus vescentes, sine vsu granorum.

Breda, Brabantiæ opidum non ignobile, Nassouiis primùm obuenit 1404. dote Ioannæ Polanæ: quæ cùm Bredæ heres esset, Engelberto Comiti Nassonio nupsit. Heraugerius per fraudem vectoriæ nauis (qua 70. milites tegebantur, vt olim Græci equo Troiano) iubente Mauritio Nassouio, 1590. arcem occupauit: vt suprà diximus. Hoc opidum & manu & natura munitum *Ambrosius Spinola*, iussu Isabellæ-Claræ-Eugeniæ, 27. Augusti obsidere cœpit. Quam quidem obsidionem res multæ supra prætetitorum bellorum memoriam illustrem ac nobilem reddiderunt. In primis maximarum suppetiarum vndequaque auxilia vtrimque euocata; quasi non de vnius opidi salute, sed de imperij totius summa dimicatum fuisset. Deinde admiranda atque inaudita circumvallationis institutæ magnitudo, circuitu, valli duplicis aduersus internum externumque hostem; qualem vix vllæ retrò Historiæ litteris commendatam reliquerunt. Ad hæc multitudo incredibilis turrium, castellorũ, aggerũ, aliarumq; id genus munitionũ quæ & sæuissimo anni tempore, & breuissimo temporis spatio perfectæ fuerunt. Præterea summa commeatus supportandi difficultas, longo, hiberno ac terrestri itinere, decem mensium spatio à nostris superata. Denique peculiare quoddam præsidium Numinis rebus nostris perpetuò patrocinantis, turbantisque conatus hostiles. Nam hiems, quam obsidio absumpsit, sine niuibus ac gelu ferè transiit; & tum demum gelare cœpit, cùm hostis suppetias nauigiis submittere conaretur. Æstus item maris suo more non fluxit, aut venti in contrarium sunt versi, cùm auxiliares hostium copiæ aut commeatus pro obsessis adueherentur. Quæ quidem omnia belli huius famam orbe toto circumtulerunt, & Francos posteà ad similes munitiones, cùm Rupellam 1628. premerent, struendas excitarunt. Durante porrò obsidione Bredana, cùm in arce Antuerpiensi paucos milites præsidio relictos esse Mauritius Princeps Aransionensis ab exploratoribus certò accepisset, eam mense Octobri clàm noctu tentari iussit. Noctis obscuræ tenebris tecti hostes scaphas in fossam arcis dimiserant, scalas muris admouerant, malleos, vectes, reliquaque instrumenta ad claustra portasque frangendas expediuerant: cùm ecce lumen ex alto emissum Batauos detexit, & vehemens ventorum turbo effecit, vt neque lintres firmare, neque scalas muris affigere valerent. Id genus prodigia ac præsidia diuina & an. 1607. itemq; an. 1622. nos ipsi

Anni vulgares Christi.

Antuerpiæ sensimus. Anno certè 1622. postridiè Kalendas Decembreis (quo die S. Franciscus Xauerius anniuersario ritu colitur) Mauritius Nassouius numerosa ac valida classe Antuerpiam petens, ingenti tempestate subitò exorta, prope Bergas ad Zomam tantùm non periit. Claudius de Ognies, Ærario regio seu Finantiis Præfectus, à Philippo IV. Hisp. Rege Comes de Coupigny creatur: *suprà pagina* 465.

1625 Mansfeldius nothus, quem Mauritius Nassouius in Galliam Angliamque, auxiliorum petendorũ caussa, miserat, cum octo millibus partim Anglorum partim Danorũ militũ, ex Anglia in Zelandiam mense Febr. traiicit. Eos subsecuti sunt mille quingenti equites Galli, & alij. Hi omnes vnum in corpus inducti ad *Henrici Nassouij* (nam frater eius *Mauritius*, tædio aduersarum rerum, æger Hagam Comitis redierat) castra transeuntes, tribus ferè mensibus, cum aliis copiis Batauicis in agro Bredæ vicino substiterunt, & obsessis succurrere non semel tentarunt; sed irrito semper conatu. Mauritius interim Hagæ decumbens, demum 23. Aprilis diem clausit extremum; vel hoc nomine felix quòd viuus amissæ Bredæ suæ deditionem non luxerit. Eius nouissima verba hæc fuisse dicuntur: *An dedita, an liberata est Breda?* Vt facilè quiuis intelligat, illius vrbis amittendæ dolore confectum fuisse, cuius anno 1588. recuperatæ gloria primã sibi famam pepererat. In demortui locũ, ad belli administrationẽ, *Fredericus Henricus*, Mauritij frater & heres, ab Ordinibus adlectus est: qui paulò antè *Ameliam* Comitis Solmensis filiam, hortante eodem Mauritio, duxerat. Ceterùm Breda, post difficillimam 9. mensium obsidionem, die 5. Iunij nostris demum est dedita. Victoriæ fama in Galliam, Britanniam, Germaniam Italiamque perlata, fidem vix etiam apud amicos inuenit. ISABELLA Archidux ad vrbem victam militemque victorem visendum, 12. Iulij Antuerpiâ eò se contulit. *Spinola* cùm priuatis tum publicis ædibus, vicis, arce temploque expurgari iussis, optimæ Principi ad tertium ab vrbe lapidem obuiàm processit. Equitatus prope omnis aut Antuerpiam ad deducendum præmissus, aut itineris medio ad excipiendum instructus, aduentantem triplici fistularum explosione excepit. Peditatus variis ordinibus partitus, non minore lætitiæ significatione allusit. Maiora denique turmenta omnia, cùm extra tum intra vrbem, tertiùm sunt explosa. Festos tamen ignes, aliaque lætitiæ publicæ signa in vrbe fieri priùs *Debbora* nostra vetuit, quàm Deo victoriæ auctori in summo templo esset litatum. Postridie igitur sacris ritu solemni peractis, templum obiit, vetera Religionis nostræ monumenta (si quæ superessent) inspectura. Reperta hinc inde vacua sepulchralium imaginum loca, Caluinianæ pietatis in maiores vita functos vestigia. Integrum adhuc *Engelberti II. Nassouij* quondam Comitis insigne mausoleum, ex candido nigroque marmore ab Henrico nepote ædificatum. Alterũ, quod *Engelberti I.* & *Ioannis* Nassouiorum item Comitum erat, direpta Mariana statua, ab impiis mutilatũ. Breda discedens Isabella *Presbyteris Soc. Iesu*, ad subleuandus Collegij ea in vrbe collocandi sumptus, millia quinque Florenorum, & *Capucinis* ad fundum Bredæ emendum quattuor millia dono dedit. Plura qui volet, Historiam obsidionis Bredanæ, ab Hermanno Hugone, ciue & cognato nostro, non minùs eleganter quàm fideliter, vt ab oculato teste, conscriptam legat.

Dum

Anni vulgares Christi.

Dum nostri Bredam obsident, *Philippus Comes Mansfeldius* suprà pag. 480. memoratus, custodiæ militaris Gustaui Adolphi Suecorum Regis olim Tribunus, & pro eodem, in obsidione Rigana, exercitus ductor, nonum quoddam tormentorum bellicorum genus adinuenit, quæ leuiora ac mobiliora essent, longiúsque globos emitterent, minore pulueris copiâ. Cuius rei caussâ ex castris Bruxellam profectus, 40. tormenta ænea & 23. mortaria, ad fernefactas pilas iaciendas, conflari iussit. Triginta ex iis tormentis minuscula, librarum non ampliùs 180. singula, globos pondo 6. admittebant: decem maiora, librarum 750. singula, pilas pondo 25. capiebant. Harum omnium machinarum vsus (etsi pretium plusquam dimidiato minus) longè maior ac commodior erat, quàm veterũ. Minuscula quippe tormenta equis duobus, maiora non ampliùs quàm quaternis celerrimè vehebantur, cùm vetera singula senis-denis, aut denis-octonis indigerent. Globos ferreos, adhibita tantummodò tertia pulueris parte, longiùs iaciebant quàm antiqua. Id compendium solerti arte Mansfeldius primus saltem apud Belgas fecit: atque inde nomen celebre apud nostrates & alios *Mansfeldica tormenta* inuenerunt. Nouerat autem liquefactũ metallum sic igne excoquere, vt minoris æris crassitudini parem duritiem, atque aliis tormentis maioribus, præstaret; vnde leuitas tantò maior existebat. Pilæ verò etiamsi minore pulueris copia excussæ, ea tamen de caussa longiùs volabant, quòd ænearum fistularum tubi, fundo non plano, sed in cuspidem excauato, ignem extrema fistulæ parte (quâ tubi centrum erat) comprehenderent; contra veterum tormentorum morem, quibus supernè, inter pilam & fundi planitiem, ignis inferri solet. Atque hinc nouorum vis maior, cùm ab extremo centro conceptus ignis in orbem simul æquabili flamma perferatur, quæ cauo cuspidis collecta, tantò vehementiùs celeriusque pilas expellit. Alterum quoque eiusdem Comitis Mansfeldij inuentum fuit: pilas videlicet ferreas, puluere nitreo plenas, pondo ampliùs centum, septingentis passibus longiùs, quàm alius quispiam hactenus fecerit, mortario æneo eiaculari. Quæ quidem machinæ Mansfeldicæ terrorem ingentem damnaque incredibilia Bredanis obsessis intulerunt.

Dum hæc in Belgio geruntur, in Italia Franci, duce Lediguerio equitum Magistro, contra Genuenses pro Sabaudo pugnabant; opidis aliquot in Liguria occupatis. In Britannia de *Carolo* Rege (cuius pater *Iacobus* 6. Aprilis hoc anno obierat) cum Henrica, Henrici IV. Francorum Regis filia coniungendo agebatur: quod matrimonium Parisiis mense Maio conclusum fuit. Quo mense & Franciscus Cardinalis Barberinus, à patruo suo Vrbano VIII. Pontifice ad Ludouicum Regem missus, Lutetiam intrauit. Angli & Bataui classe ingenti Gaditanam freti Herculei insulam frustrà tentant. Campana in Aragoniæ vico *Villela* sponte sua sonat. Vulgò creditum fuit, illo sonitu monitos fuisse Hispanos, vt contra aduentantem hostium classem aduigilarent. Godefridus de Bergis à Philippo IV. Hisp. Rege Comes Grimbergæ creatur: *suprà pag.* 316. Raso de Gavre, Comes de Beaurieu, ab eodem Rege Marchio de Aiseaux in Gallo-Brabantia renuntiatur: *suprà pag.* 453.

Didacus Messia, qui posteà Gusmani cognomen adsumpsit, ab eodem Rege Marchio de *Deinse* (quod est Flandriæ municipium ad

Lisam fluuium) designatur. Idem posteà Leganessæ in Hispania Marchio nominatus, Deinsam Florentio Merodio, Dusselæ & Lesdaliæ Baroni an. 1632. vendidit.

1626 Osnaburgum Westfaliæ vrbs à milite Christiani Regis Daniæ capitur. Inter Ferdinandum II. Cæsarem & Gaborem Transiluaniæ Principem Posonij in Hungaria, mense Octobri, pax concluditur. Mansfeldius nothus à Tillio non semel victus, moritur inglorius ac profugus: *sup. pag.* 480. S. NORBERTI Archiepiscopi Magdeburgensis (qui ordinem Præmonstratensem instituit) corpus è terra leuatur, & anno sequenti in vrbem Pragensem illustri pompa infertur. *Patres Oratorij* Parisiis in Belgium ab Isabella Archiduce euocati, *Louanij* domicilium collocant; à Iacobo Boonen Archiepiscopo Mechliniensi posteà dotati. Viuunt ij ad formulam à Petro Cardinale Berullio, suprà pag. 463. laudato, præscriptam. Ex Oratorio Louaniensi *Mechliniense* (vbi & scholas iuuentuti aperiunt) *Bruxellense*, *Montense* & *Melbodiense* in Hannonia, *Tamisiense* in Wasia, & alia alibi prodierunt. Philippus de Merode, Philippi & Helenæ Merodiæ Vicecomitis Montfortiæ filius, à Philippo IV. Hisp. Rege Marchio *Westerloa* in Brabantia renuntiatur. Eodem anno aut sequenti alter Philippus de Merode, superioris Philippi cognatus, ab eodem Rege Marchio de *Trelon* in Hannonia creatur. Hic ex Albertina Arenbergia, Caroli Comitis Arenbergij suprà pag. 402. memorati & Annæ Croyæ filia, sustulit Albertum, Philippum-Antonium & Alexandrum. Anno 1627. N. Merodius ab eodem Rege Comes de Thiant in Hannonia declaratur. Diplomata & Donationes nostras Belgicas l. 1. c. 142. consule. Hermannus Ottembergius patriâ Nouiomagensis, olim Romæ Auditor Rotæ, pòst Episcopus Atrebatensis, & Oratorij, ad Romanam S. Philippi Nerij formulam, in vrbe Duacensi fundator ac dotator, 1626. moritur. Eodem anno Antonius de Hainin Antuerpiensis, Episcopus Iprensis decessit: qui in eadem vrbe Duacensi illustre Theologorũ collegium 1606. à fundamentis excitauit, & amplis censibus annuis locupletauit.

1627 Angli à Rupellanis in Galliam euocati, & cum classe 120. nauium rostratarum ad *Ream* insulam appulsi, Buchingamo duce, vniuersam insulam occupant; præter *arcem Martinianam*, cui Toirasius vir strenuus præerat. Hic acres & continuos hostium impetus sustinuit, donec inopia laborantibus ac fessis Ludouicus XIII. Rex per Schombergium suppetias misit: qui vnà cum Toirasio cæsos fugatosque Anglos tota insula exturbauit. Nihil tamen tot victoriis contra Hugonottos hactenus obtentis actum videbatur, quamdiu contemptrix illa Regum & dominatus omnis impatiens *Rupella* velut signum quoddam ad popularem Rempublicam (pro genio sectæ Caluinianæ) in medio Francorum regno constituendam attolleret. Quæ quidem vrbs ad æstuaria Oceani in Pictonum Santonumque finibus sita, cùm loci natura, tum manu & arte munita sic erat, vt inexpugnabilis vulgò haberetur. Hanc ingenti animo Ludouicus Rex 1627. aggreditur, & Armandi Plessij *Cardinalis Richelij* consilio potissimùm vsus, munitionibus, molibus, operibus atque inter cetera stupendo per Oceanum aggere constructo, terra marique ita septam toto anno tenuit, vt frustrà ter aduentante Anglorum classe, fame enecti ciues atque ad extrema compulsi, anno proximè sequenti 1628. die 30. Oct. Regi sese demum permiserint. Sic dirutis

in

in planum muris, ferox ciuitas, amissâ quam prætendebat libertate, ceteris obsequium ac seruitutem imposuit; eiusque casu reliquæ rebellium arces quodammodo corruerunt. Nam breui pòst expeditione Ludouicus Rex, compositis cum Sabando rebus *Priuatio* vi capto ac deleto, *Nemausum* & inuictum nuper *Montem-Albanum* recepit; adeoque diuisa diu perduellium membra in vnum ciuilis societatis corpus redegit. De Rupecula capta & Cracina seruata extat elegans Philiberti Moneti libellus.

Tillius Albim fl. cum exercitu transmittit, & mense Augusto Christianum Daniæ Regem prælio superat ac fugat. Silesiâ subactâ, Albertus Walsteinius, Dux Fridlandiæ, suas copias cum Tillianis iungit, & *Cimbricam Chersonesum* vniuersam bimestris spatio occupat; Gelucstadio, Crimpa & Stada exceptis. Danus ad interiores regni sui insulas fugit; Comite Turriano seniore & Durlacensi aliò dilapsis. Tillius tota hieme *Stadam* lenta obsidione premit: quam an. 1628. die 8. Maij deditione demum obtinuit. Grollam Henricus Nassouius 22. Aug. subigit. Nostri *Santflitum*, inter Antuerpiam & Bergas situm, in formam opidi redigunt & muniunt. Basilica rotunda Deiparæ in *Colle-aspero*, suprà pag. 455. laudata, iussu Isabellæ Belgarum Principis, solemni ritu, à Iacobo Archiepiscopo Mechliniensi mense Iunio consecratur. Margarita de Lalain, Comitissa de Lalain & Berlaimont, suprà pag. 381. memorata, nobilium virginum regularium seu Canonicarum cœnobium fundat ac dotat. Ex his primæ hoc anno feria 3. Pentecostes, præsente eadem Principe Isabella, ab eodem Archiepiscopo veste regulari sunt indutæ. Iustus Riquius Gandensis, ciuis & patricius Romanus (cui auus maternus fuit Ioannes Stadius, Mathematicus, & Philologus scriptis clarus) Bononiæ in Italia, vbi publicè Historiam & Eloquentiam profitebatur, viuere desinit.

Hoc anno aut superiore Philippus de Iauche, dominus de Mastain, Herimets & Brugelettes, Ioannis & Annæ de S. Aldegonde filius, à Philippo IV. Hisp. Rege Comes de Mastain in Hannonia creatus est. Is ex Maria de Merode, Philippi Comitis I. Middelburgensis & Ioannæ Montmorenciæ dominæ de Croisilles filia, vtriusque sexus liberos aliquot 1635. moriens reliquit.

Leonardus-Franciscus de Taffis, summus & hereditarius per Germaniam, Belgium ac Lotharingiam præfectus Cursorum, à Ferdinando II. Imp. *Comes de Taffis* designatur. Hic 1628. moriens ex *Alexandrina de Rye & de la Palu*, Christophori Marchionis de Varambon filia, reliquit Amoraldum-Antonium Comitem de Taffis & Genoueuam. Alexandrinæ sororem *Annam* duxit Guilielmus Richardotus, *Gameraga* in Hannonia Comes à Philippo IV. Hisp. Rege 1623. declaratus: & ex ea sustulit Albertum, Ambrosium, Felicem, Claudium & Ioannam-Franciscam. Carolus à Burgundia, Antonij Wackæ in Flandria Baronis filius, ab eodem Rege primus *Wacka* Comes an. 1627. est renuntiatus.

Ianuario ineunte *Ambrosius Spinola* cum filio suo, itemque genero 1628
Didaco Leganessæ Marchione, Bruxella discedens in iter versus Hispaniam se dedit; non ampliùs in Belgium rediturus. Hallis existens, Paulo Bernardo de Fontaine Lotharingo, viro militia claro indicauit, ipsum à Philippo Rege titulo Comitis *de Fontaine* auctum esse. Lutetiâ digressus, rectà ad castra Ludouici Fr. Regis, ad Rupellam

posita, suis cum comitibus se contulit; & consilia perutilia, ad fræ-num Oceano imponendum, suggessit. Hæsitque in aula Madritensi, donec inde à Rege in Insubriam ad belli Italici administrationem est missus: vbi & 1630. decessit. Wolgastum & alia opida in tractu Pomeraniæ à Cæsarianis occupantur. Buchingamus Seianus Britannicus à Feltono trucidatur. Anno 1628. aut sequenti, octo Presbyteri, ex Congregatione Theatinorum suprà pag. 395. laudata, ab Vrbano VIII. Papa in Asiam mittuntur, ad *Georgianos* doctrina ac moribus Christianis pleniùs perfectiúsque imbuendos. Habent ij nunc Principem nomine *Temram*, præ aliis potentem. De Georgianis in nostra Notitia Episcopatuum orbis Christiani l. 1. c. 21. plura reperies. Claudius de Lannoy, Iacobi & Susannæ de Noyelle filius, Ludouici & Michaeliæ de Ognies nepos, à Philippo IV. Hisp. Rege Comes *de la Motterie* 1628. creatur.

1629 Vincentio II. Gonzaga, Mantuæ & Montis-Ferrati Duce, sine sobole 1627. è viuis sublato, ortum ex controuersia pro ditionibus istis bellum *Reges Hispaniæ & Galliæ*, pro fœderatis quemque suis, armauit. Accessit ad partes & *Ferdinandus II.* Cæsar, pro Imperij iure, quod Inuestituram vocant. Carolo Gonzagæ *Duci Niuernensi* vtrumque Principatum deberi, passim credebatur. Non deerant tamen, qui Ferdinando Gonzagæ *Duci Guastallæ* fauerent.

- Io. Fráciscus Gonzaga Marchio I. Mantuę 1432. obiit 1444.
  - Ludouicus Marchio Mantuæ ob. 1478.
    - Fredericus Marchio ob. 1484.
      - Franciscus Marchio ob. 1519.
        - Fredericus Marchio d. Margaritam Paleologam Montferratensem, obiit 1540.
          - Franciscus Dux Mantuæ ob. s. lib. 1550.
          - Guilielmus Dux Mant. & Montfer. ob. 1587.
            - Vincentius Dux Mant. & Montferrati, ob. 1612.
              - Franciscus Dux obiit 1612.
                - Maria.
              - Ferdinandus Dux ob. 1626. sine liberis.
              - Vincentius II. Dux ob. 1627. sine liberis.
          - Ludouicus Dux Niuern.
            - Carolus Dux Niu.
              - Carolus.
          - Fredericus.
          - Isabella.
        - Hercules.
        - Ferdinandus.
          - Cæsar.
            - Ferdinandus Dux Guastallæ.
      - Sigismundus.
      - Ioannes.
    - Io. Fráciscus.
    - Franciscus.
    - Rodulfus.
    - Ludouicus.
  - Tres alij filij sine lib.

Carolus *Sabaudiæ Dux* vetus suum de Monte-Ferrato certamen (de quo suprà pag. 466. egimus) resumebat. Et iam nonnullæ vrbes Hispanorum armis captæ erant, & *Casale S. Euasij*, caput prouinciæ, Gonsaluus Cordubensis obsederat. Quam vrbem, totius Italiæ munitissimam, si non armis, saltem fame vinci, & assidendo in potestatem redigi posse crediderat. Ludouicus igitur Francorum Rex (frustrà monito Sabaudo, vt iuxta fœdus olim initum claustra Alpium Francicis legionibus patefaceret) media hieme loca illa situ aspera, præcipitiis horrida, saxis ardua, rupibúsque inuia peruasit: & occupatis angustiis Segusionem (vulgò *Susam*) subalpinam vrbem 1629. Martij 23. deditione cepit. Hispani exinde à Casali digressi, liberum commeatibus intra opidum importandis iter Francis reliquerunt. Reuerso in Galliam Rege, post paucorum mensium

sium quietem, Italia bello eoque grauiore iterum concussa est. Ambrosius *Spinola*, nouis auctus titulis, ad intermissum obsidium rediit, maiore, quàm priùs pugnatum fuerat, apparatu. Eodem tempore Rambaldus Comes *Collaltus*, Cæsarei exercitus dux, Mantuanum agrum peruastabat. Casale opidum *Toirasius* præsidio tenebat, vir egregia militiæ fama. Franci itaque vt obsessis succurrant, *Richelio* Cardinale summa cum potestate bellum administrante, denuò trans Alpes ad opem ferendam aduolant. Ibi subactis aliquot opidis, dum iter ad Casale multis obstrictum difficultatibus explicant, *Mantua*, ciuibus ac defensoribus per pestilentiam exhausta, 1630. Iulio mense, subita irruptione à Germanis inuaditur ac spoliatur; Carolo Duce cum suis ægrè elapso. Ea partium calamitate nihil territi Franci, ad agrum vsque suburbanum Casalensem penetrant. Tum sub ipsum Casalis ciuitatis conspectum positis castris, cùm iam exercitus vterque in procinctu esset ad præliandum, intercurrente *Mazarino* Vrbani VIII. Pontificis legato, res ad pacis conditiones ab armis deducitur. Hic finis belli illius Italici fuit 1630. mense Nouembri exeunte: cùm *Spinolæ* morbum continuus obsidionis labor, & vitæ exitum morbus hoc ipso anno die 25. Sept. attulisset.

Nostri, traiecto Isala fluuio, in Veluam penetrant. Batauí interim subita irruptione Vesaliam ad Rhenum 19. Aug. occupant. Exinde Siluam-Ducis, post quinque ferè mensium obsidionem, ad deditionem 17. Sept. adigunt. Carolus de Iedeghem, Baro Busbecæ & toparcha de Wiese in agro Teneræmondano, à Philippo IV. Rege Comes de *Watouë* in Casletensi Flandriæ occiduæ tractu creatur. Ex Maria de Cortewille Ioannem, & hic Carolum-Franciscum genuit. Præter *Hermannum Hugonem* Bruxellensem, qui in castris ad Isalam fl. morbum contraxit, & paulò pòst obiit, Carolus *Scribanius* Bruxellensis, origine Genuensis, Andreas *Schottus* Antuerpiensis, Heribertus *Rosvveidus* Vltraiectinus, omnes ex Societate Iesu & libris editis clari, Antuerpiæ in Domino obdormiunt. Scribanij industriæ in primis debetur basilica, Antuerpiæ ex candido marmore Ligustico constructa. Schottus, vt olim Pomponius Atticus, ætatis 77. anno (qui est climactericus maior) tenasmo 24. Ianuarij sublatus est. Eodem anno Otho *Vanius* Leidensis, pictor præstans & eruditus, Bruxellæ; Franciscus *Svvertius* Antuerpiæ in patria; Emanuel *Sueyrus* itidem Antuerpiensis, sed origine Lusitanus, Bruxellæ, moriuntur. Wernerus Comes Salmensis, dominus de Reifferscheid (quod in Eiflia situm est) Electoris Coloniensis Marescallus hereditarius, qui sub Alexandro Farnesio in Belgio militauit, senex moritur, in Reifferscheidensi S. Crucis templo conditus. Ex Maria, Georgij Limburgensis in Westfalia Comitis filia, Ioannem-Christophorum in prælio ad Neoportum 1600. desideratum, Hermannum-Adolfum Alsatiæ inferioris Gubernatorem, Guilielmum Salentinum in pugna Nortlingana 1634. cæsum, & Ernestum-Fredericum sustulit. Horum postremus ex Maria-Vrsula, Emichonis Comitis Leiningensis filia, Ericum-Adolfum, Ernestum-Salentinum & Ferdinandum-Albertum procreauit.

Regnabat in Suecia *Gustauus-Adolphus*, Caroli illius filius, qui à 1630
Sigismundo Poloniæ Rege, fratris filio, ad Sueciæ regimen adsumptus, regnum ipsum inuaserat; miles & dux strenuus, sed Lutheri erroribus inuolutus. Militares artes, quas sub patre didicerat, contra

Polonum hostem hereditarium, quique regnum paternum repetebat, potissimùm exercuerat; nec infelici rerum successu. Pluribus hoc bellum Polonicum annis arsit, graue & cruentum, vtpote in aperto semper præliantibus. Sed anno 1629. tandem ad sexennium Induciæ pactæ sunt. Gustauum itaque Inducias paciscentem, belliq; à natura auidum, aliquot Protestantium Germaniæ Principum (in his Georgij-Guilielmi Electoris Brandeburgij, cuius sororem duxerat) legationes exceperunt. *Stralsundam*, quæ ex Anseatici fœderis ciuitatibus vna est, Cæsaris imperium detrectantem, magna vi militum in agrum ad stationes missa, *Walsteinius* afflixerat. Ciues militi Cæsareo restiterunt; miles vrbem obsedit; Suecus in auxilium aduocatus vrbem obsidione liberauit, & præsidium induxit. *Rugiam* insulam, è regione vrbis ad milliare Germanicum positam, Cæsareani adhuc tenebant. Sueci Stralsundâ, ductore *Tubale*, soluentes, machinis bellicis instructi, maiorem hanc insulam cum aliquot minoribus adiacentibus, pulsis Cæsareanis, suam in potestatem redegerunt.

Cæsar intereà pacis cupidus, vt comitia Imperij haberentur, procurabat: & tandem sub finem mensis Iunij ipse cum filio, Electores Ecclesiastici & Bauarus Ratisponæ conuenerunt. Saxo & Brandeburgius per legatos tantummodo adfuerunt; excusatione in speciem addita, ideò se non venire, quòd pecunia non suppeteret ad sumptus in itinere & comitiis pro dignitate faciendos, quódque ditionum prouentus annuos miles à Walsteinio in stationes missus dissipasset. In his porrò comitiis institerunt Principes, vt Walsteinius à suprema præfectura militari remoueretur, atque exercitus dimitteretur. Walsteinius itaque (cui Megapolitanum Ducatum Cæsar anteà donauerat) exauctoratur, & Tillio copiarum Catholici fœderis ductori cura reliqui exercitus datur. Maluit scilicet Cæsar suum erga pacem studium ostendere, quàm potentiam & arma in manu retinere; pio sed pernicioso consilio, vt euentus docuit.

Dum hæc Ratisponæ geruntur, *Torquatus Contius*, exercitus Cæsarei, qui in Pomerania post bellum Danicum remanserat, ductor, ex amissa Rugia Suecorum consilium detexit. Quapropter à Bogislao Pomeraniæ Duce petiit, vt *Ghertium* & *Griffenhagam*, opida ad Viadrum fl. sita, sibi concederet, vt illis munitis hostem eo transitu prohiberet. Exinde cum copiis misso in Megapolim Frederico Sabello, illius prouinciæ ac citerioris Pomeraniæ curam eidē cōmisit. Sueci contrà *Stralsundam*, & quæ circa ipsam sunt loca, summa celeritate muniebant. Gustauus verò quietis impatiens, & nihil se absente rectè fieri existimans, habito *Stocholmiæ* Ordinum regni conuentu, caussas explicuit, ob quas bellum contra Cæsarem susciperet, easdemque libello complexus, Latinè & Germanicè typis publicandas curauit. Exinde cum exercitu quindecim milliū militum nauem conscendit, & in *Rugiam* insulam IV. Nonas Iulias appulit. Ibi, quas adduxerat, cum copiis illa in insula repertis coniunxit: totiúsque exercitus viginti millibus militum tunc constabat. Vt solum Germanicum attigit, Stralsundæ magno populi applausu exceptus fuit.

Exinde tam equitatum quàm peditatum omnem suum ex Rugia in continentem exscendere iussit. Coutius cùm resistendo par non esset,

esset, præter *Wismariam*, *Rostochium* & *Colbergam*, omnia ad Oceanum opida deseruit. Gustauus occupato primùm Wolgasto, pactisque cum Bogislao Pomeraniæ Duce initis, Stetinum XIII. Kal. Augusti ingreditur.

Erat hic rerum in Pomerania status, cùm Tillius, Walsteinij exauctorati successor, in agro *Magdeburgensi* suis cum copiis hæreret, vt vrbe illa potiretur, ciuesque mulctaret, quòd hostibus Cæsaris in bello Danico adhæsissent. Sed vrbs egregiè munita Tillianum à se arcuit exercitum, donec Christianus-Guilielmus ex Marchionibus Brandeburgiis oriundus (qui in Regis Sueciæ clientelā se dederat) promissum subsidium, Hamburgo veniens, attulisset & in fidem Sueci ciues adegisset. Creuitque adeò intra paucos dies numerus eò confluentium, vt non solùm ad defendendam vrbem, sed ad prodeundum in campum sufficere viderentur. Quare Christianus cum aliquot militum cohortibus primò *Perneburgum*, posteà *Halam*, excepta arce, occupauit. De his certior factus Tillius, vt crescenti malo tempestiuè occurreret, in Mansfeldico districtu copias contraxit, quibus in arce Halensi obsessis succurreret. Quo facto ad *Magdeburgum* arctè obsidendum omne suum studium contulit.

Appulerunt interim *Stralsundam* XII. naues, cum quattuor militum legionibus, quæ pro Sueco in Frisia orientali conscriptæ fuerant, & *Stetinum* ex Borussia duæ legiones Sueuicæ venerant. Cum his Stetino soluit Gustauus Rex, & versus Megapolim nauigauit, vt Sabello eam prouinciam tenenti bellum inferret; Gustauo Hornio castrorum præfecto, cum sufficienti præsidio, apud Stetinenses relicto. In Megapolim cùm venisset, Rostochiensium & aliorum opidanorum animis alliciendis edictum promulgauit, suasitque vt ad suorum dominorum, Adolfi-Frederici & Ioannis-Alberti, partes redirent; quos vt pristinam in sedem restitueret, ipse se venisse dicebat. Colligebat hoc tempore circa Hamburgum & Lubecam pro Sueco milites Franciscus-Carolus *Lauuenburgius*, ex Saxoniæ Ducibus ortus, quibus Cæsareanos ad Albim fl. distraheret: atque ideò *Lauuenburgum* & alia aliquot opida ad Albim sita occupauerat. Et moliebatur maiora, nisi oportunè à *Papenheimio* occursum fuisset: qui Francisco-Carolo in potestatem redacto, bellum velut in herba ibi oppressit.

Hoc anno exeunte, publico Electoris Brandeburgij accessu, Sueco vires mirificè sunt auctæ. Leuin hic Regis inter ceterós stimulatores primarius fuit, vt in Germaniam veniret, & arma contra Cæsarem caperet: siue quòd à Cæsareo milite premeretur, siue quòd rebatur sororis se fortuna fruiturum. Hæc primo Suecici belli anno (id est, 1630.) sunt gesta: quæ cùm Cæsar, Ratisponæ adhuc comitiorum caussa hærens, intellexisset, Tillio mandata dedit de nouo milite colligendo. Et quoniam cum Ludouico Francorum Rege pacem inierat, vt in Sueuicum bellum omnes vires intenderet, suum ex Italia exercitum reuocauit. Post Mantuæ porrò & feracioris Italiæ partis vastationē, Germanicus exercitus, qui Rambaldo *Comite Collalto* ductore in Italiam transierat, apud Insubres statiua habebat: vbi peste, vltimo diuinæ iræ flagello, affligebatur. Rambaldo autem, dum ex Italia in Germaniam reditum cogitat, Curiæ Rhœtorum immatura morte anno 1630. exstincto, *Aldringerus* Belga (nam in vrbe Luxeburgensi natus erat) in belli

administratione successerat. Is Cæsarei exercitus reliquias ex Italia in Germaniam reduxit: præter quas & Catholici fœderis Principes Moguntinus, Coloniensis, Treuerensis, Bauarus, Lotharingus & alij, in sua quisque ditione, militem conscribere cœpit, quem Cæsareano adiungeret, & quo Religionem auitam contra Protestantes (qui bellum hoc pro libertate, vt loquuntur, conscientiæ geri spargebant) fortiter tueretur.

P. Dominicus Carmelita discalceatus (quem prælio Pragensi 1620. interfuisse dixi) Viennæ in aula, Ferdinando Imp. cum coniuge ac liberis præsente, magnâ sanctitatis famâ, in Domino obdormit. Eodem anno *Carolus-Emanuel* Sabaudiæ Dux viuere desiit. Is *Ripaliam* Amadei Sabaudiæ Ducis (qui se posteà pro Pontifice gessit) secessu nobilem, ad lacum Lemanum amœnissimo loco sitam, Cartusianis incolendam dedit. Idem ex Catharina, Philippi II. Hisp. Regis filia, inter alios liberos sustulit *Victorem-Amadeum* in Ducatu successorem, *Emanuelem-Philibertum* Proregem Siciliæ, *Mauritium* Cardinalem, *Thomam* Carignani Principem, *Margaritam* Francisco Gonzagæ Mantuæ Duci, *Isabellam* Alfonso Estensi Mutinæ Principi, nuptas, *Mariam* & *Franciscam*. Theodonis-villæ in Ducatu Luxeburgensi Gubernator N. Wilts à Philippo IV. Hisp. Rege creatur Comes de *Wilts*; qui vicus est eiusdem agri Luxeburgensis.

1631 Anni huius sæua hiems belli progressum non impediuit; Germaniæ frigora aspernantibus Suecis, qui frigidiori cœlo assueti intensissimum gelu minimè sentiebant. Iactabatque Gustauus, indolis suorum gnarus, se plus hieme quàm æstate præstiturum: atque ideò copias suas numquam in hiberna deduxit, sed semper in castris habuit. Cumque sub dio militibus subinde pernoctandum foret, vt commodiùs sua quisque munia obire posset, pelliceas ingenti numero vestes ex Lappia adferendas curauerat, quibus miles frigus arceret. Ianuario itaque mense ineunte Stetino digressus, *Griffenhagam* obsedit, & dispositis machinis breui temporis spatio magnam murorum partem euertit. Qua visa Cæsareani, (qui ferè bis mille & quingenti eo in opido erant) ab aduersa parte exeuntes, vacuum Suecis opidum reliquerunt & Ghertium confugerunt; *Ferdinando Capua* præfecto inter alios capto, & ex vulneribus paulò pòst Stetini defuncto. Exinde *Ghertium*, cui Hannibalem Comitem Sciamburgium Tillius præfecerat, magno impetu Rex aggressus, cùm nostri locum non satis idoneum ad tantas vires sustinendas cognoscerent, *Francofurtum* ad Viadrum, & *Lanspergam* se receperunt. Atque hoc pacto tota *Borussia, Pomerania* & *noua Marchia*, vsque ad Viadrum & Bartham fluuios, Suecis cesserunt.

Hæc vbi Tillius, qui ad Magdeburgum adhuc hærebat, certis nuntiis accepit, cum vna equitum & tribus peditum legionibus inde Francofurtum, & Lanspergam contendit, & opidum vtrumque egregiè muniri ac commeatu instrui iussit. Gustauus interim suas copias in noua Marchia habebat: cumque *Beerbaldæ* suis in statiuis ageret, cum *Hercule Charnacao*, Ludouici XIII. Francorum Regis legato, pactum ad quinquennium iniit, pro communibus sociis tuendis, atque Imperij Ordinibus in pristinam (vt loquebantur) libertatem restituendis. Ad quæ præstanda, ipse triginta peditum & sex equitum millia suis alere sumptibus teneretur: Francus verò ingentem pecuniæ vim numeraret; hoc cauto (quod minimè serua-

seruatum fuit) ne Catholicis aliquid detrimenti fieret. Sic Sueco vires in dies accrescebant: iamque palàm Gallus, Britannus, Batavi, Dux Pomeraniæ & Elector Brandeburgius eius partibus accesserant.

Sabellus *Deminum* cum 1500. militibus tenebat: hoc opidum Gustauus VIII. Kal. Martij oppugnare cœpit; superata palude, quæ tum gelu constricta tormentorum pondus sustinebat. Sabellus quarto pòst die honestis conditionibus cum Rege transegit, atque in Megapolim se contulit. Habebat tum Tillius sub signis 20. militum millia, trahebatque secum 26. tormenta: quo cum apparatu *vetus Brandeburgum*, *Rappinum*, *Felsbergam* & *nouum Brandeburgum* expugnauit. Sub idem tempus *Colberga*, ad mare Balticum sita, in manus Suecorum mense Martio venit. Tillius postquam se in Pomeraniam irrumpere non posse cognouit (Suecus enim omnem aditum occuparat ac munierat) Magdeburgum ad incohatam obsidionem prosequendam rediit. Inter hæc Gustauus magnam vim nauium Stetini cogebat, ex quibus pontes duos fabricari iussit, vt Viadrū (nunc *Oderam*) posset transmittere. His pontibus, cum magna tormentorum ac militarium rerum copia, aduerso fluuio vectis, *nouam Angermundam* se contulit: octauis denique castris (V. Idus Aprileis) *Francofurtum* peruenit. Est ea vrbs ad Viadrum sita, mercimonio diues; quam Sueci, parte murorum tormentis maioribus disiecta, vi inuaserunt ac spoliarunt. Eius ciuitatis damnum aliquot auri myriadibus æstimatum fuit: fueruntque illius participes & vicinæ ciuitates, quæ nundinarum occasione Francofurti merces habebant. Trucidati sunt ex Cæsareo milite præsidiario mille circiter quingenti; capti ferè quingenti, inter hos *Sparius* & *Vallius* Tribuni, cum multis Centurionibus. *Sciamburgius*, *Tiffembachius* & *Comes Montis-Cuculi*, cum sexcentis circiter gregariis, Glogouium maius in Silesiam euaserunt. Ex Suecis quadringenti plùs minùs ceciderunt. Francofurtensium exemplo territi nostri, qui *Lanspergam* tenebant, pridie Kal. Maij deditione facta, similiter Glogouium se transtulerunt.

Sub id tempus Protestantes Germaniæ Principes comitia *Lipsiæ* habebant, & de soluenda Magdeburgi obsidione inter se consultabant. Ad hos Gustauus litteras dedit, quibus victorias suas extollebat, & suadebat vt vires & arma contra Cæsarem coniungerent. Communibus itaque suffragiis decretum est, arma non solùm pro Magdeburgensibus, sed pro libertate Germaniæ vniuersæ capessenda, & cum Sueco (cuius litteræ opportunè allatæ pronum ipsius in Protestantes animum testarentur) transigendum esse; quod & per legatos præstitum fuit.

Tillio cum magna exercitus parte in Megapolim profecto, *Magdeburgum* ab obsidione quodammodo liberum nonnihil respirauerat. Is ex Megapoli sub initium Aprilis redux, cùm aduentare Suecum, & Protestantes militem, soluendæ obsidioni, conscribere intellexisset, seriò rem egit; munimentis omnibus, quæ extra vrbem erant, suam in potestatem redactis. Scriptisque ad Senatum, itemque ad *Christianum-Guilielmum* & *Falchembergium* litteris, eos monuit, vt quoniam extremum vrbi excidium immineret, æquis se conditionibus dederent; addens, à tanta sanguinis effusione, quanta esset futura, si vrbs vi expugnaretur, se abhorrere; misereri se tot im-

imbellium mulierum ac puerorum, qui essent perituri. Verùm dum isti in curia inter se consultant & moras nectunt, *Bapenheimius* (cui primus aggrediendi locus obuenerat) die 20. Maij districto gladio fossam ingreditur, & milites pari alacritate ducem sequuntur, vallum occupant, & ex eo Magdeburgenses deturbant. Falchembergius, cùm suos classicum canere sensisset, egressus curia, quos potuit milites collegit, & contra Bapenheimium duxit. Acriter hîc dimicatum est, sed interfecto plumbea glande *Falchembergio*, obsessi demum cesserunt. Mox omni ex parte Cæsareani irrumpere, resistentes necare, ædes ad terrorem incendere, ac prædari. Apertis deinde portis equites, atque inter alios Croatæ, introducti sunt, qui per vrbem excurrentes miserandam stragem ediderunt. Incendium denique, quod afflante vento tota iam vrbe vagabatur, stragi finem imposuit. *Christianus* glande sinistrum crus traiectus, cæsimque in capite vulneratus, in Bapenheimij potestatem venit; inde Viennam ad Cæsarem missus, ac demùm dimissus, castrisque Ecclesiæ catholicæ Romanæ adscriptus. Pauci milites, qui Marschianam vrbis regionem tuebantur, vitæ incolumitatem pacti, eamdem obtinuerunt. Paucos item ciues, qui ad metropolitanum templum confugerant, victoris clementia seruauit: reliqua plebs militesque partim ferro ciciderunt, partim igne miserè perierunt. Præter basilicam metropolitanam & Marianum cœnobium (quod est Canonicorum ord. Præmonstratensis, à S. Norberto Archiepiscopo Magdeburgensi, suprà pag. 312. 317. & 486. laudato, institutum) 150. plùs minùs piscatorum casæ, propè Albim sitæ, & ab aliis ciuium domiciliis separatæ ignem non senserunt. Ex templis in cinerem sex redacta: quorum aliqua plumbo, & S. Ioanni dicatum cupro, tecta erant. Putantur ad septem millia ciuium periisse. Sic Magdeburgum cecidit, libera Germaniæ ciuitas, ad Albim fl. commodissimo loco sita. Hanc vrbem, à Carolo Magno sacris Christianis assertam, Otho I. Imp. Archiepiscopali dignitate an. 967. ornandam curauit: vt in Notitia Episcopatuum orbis Christiani lib. 4. & 5. docui. Lutherus 1522. ciues à Catholica veritate abduxit: exinde plurimas calamitates & clades variis temporibus passi sunt, atque in sua demùm perfidia ac pertinacia 1631. perierunt. Ipse Tillius 22. Maij in vrbem venit, & mox basilicam metropolitanam purgari iussit: in qua post centesimum decimum ferè annum, eiusdem mandato, Catholico iterum ritu sacra sunt celebrata, omniaque tormenta in lætitiæ signum explosa.

Tales erant vtrimque conatus, & hoc modo res inter Cæsareanos & Suecos isto tempore se habebant. *Cæsar* militem vndique aduocabat & colligebat: in Bohemia, item Morauia, Silesia, Austria, Stiria, Carinthia, aliisque prouinciis hereditariis ad belli sumptum noua vectigalia imponebat. Pro Sueco *Gustauus Hornius* in Marchia Brandeburgensi vnam equitum & duas peditum legiones conscribebat: pro eodem in Anglia, Borussia, Suecia & alibi delectus habebantur. *Saxo*, *Brandeburgius*, *Hassus*, ceterique Protestantes itidem copias parabant; tametsi non apertè contra Cæsarem id se facere profiterentur. *Batani* eorumque socij, quòd scirent illos Germaniæ superioris motus suis rebus non inutiles futuros, 50. Florenorum millia in singulos menses se Sueco numeraturos pollicebantur. Ceterùm post occupatum anno superiore Deminum, Sueci *Gripsvvaldum*

dum, opidum vniuersæ Pomeraniæ munitissimum, obsederant. Istud *Sabellus*, immisso numeroso præsidio, præfectoque *Perusio* exercitatissimo duce, muniuerat. Durauit ea obsidio vsque ad finem Iunij: & longiùs protracta fuisset, nisi Perusius, dum erumperet, dimicans occubuisset. Quo quidem mortuo, cùm auxilij spem nullam haberent, deditione facta, *Rostochium* nostri abierunt. Sicque vniuersa *Pomerania* in Sueci potestatem concessit. Inter felices porrò Suecorum progressus, *Megapolitani* seu *Mechleburgenses Duces* (qui à Cæsare ob perfidiam sua ditione pulsi, hactenus Lubecæ priuati vixerant) collectis sex armatorum millibus, & *Suerino* sub finem Iunij expugnato, vniuersam ferè Megapolim, adiutante Gustauo Rege, subegerunt; *Rostochio*, *Wismaria* & *Damitio* exceptis. Ad hæc tria loca obsidenda cùm Rex copias illis submisisset, versus Albim profectus ipse *Tangermundam* & *Verbenam*, opida ad id flumen sita, occupauit, coactisque in vnum nauibus pontem ad Verbenam construxit, & partem exercitus transmisit. Vtque de sufficienti commeatu suis prouideret, misso Bannerio, *Hauelbergam* furtiuo aggressu intercepit; inde secunda Haueli fl. nauigatione vberem annonam accepturus.

Comes *Fustenbergius* in Fuldensi ditione, cum milite nuper à Catholicis Principibus fœderatis conscripto, statiua habebat. Erant in eius exercitu 40. peditum cohortes, & 30. equitum turmæ: quas ad castra sua cùm *Tillius*, desinente Septembri, euocasset, iamque sub signis 40. circiter partim equitum partim peditum millia haberet, non ampliùs dissimulandum ratus, Ioannis-Georgij *Electoris Saxonici* animum explorandum censuit. Missis itaque legatis ab eo postulauit, vt si Cæsari amicus esset, quas collegerat copias, ad Suecum Imperij hostem repellendum, sibi traderet, & hospitium commeatumque Cæsareanis sua in ditione concederet. Quod cùm Saxo negasset, Tillius lustratum prope Halam exercitum in Electoris prouinciam duxit, & *Merseburgo, Frauberga, Michelna, Waissenfeldia*, aliisque ad Salam opidis expugnatis, *Lipsiam* postridie Idus Septembris obsedit. At ciues Magdeburgensium exemplo territi, secundo obsidionis die, Cæsareanos in vrbem admiserunt. Dum hęc in *Misnia* fiunt, Saxo 24. militum millia, quæ Tillio opponeret, propè *Torgauium* collegerat: sed cùm se imparem ad congrediendum agnosceret, misso *Arnhemio*, suorum castrorum præfecto, Gustaui Regis auxilium implorauit. Gustauus porrò negauit, se suum exercitum discrimini obiecturum, nisi Elector filium suum priùs obsidem, & *Wittebergam* in pignus dedisset; pecuniam insuper ad stipendia militi soluenda numerasset. Quibus acceptis, copias suas cum Saxonicis coniunxit, & XVI. Kal. Octobris Lipsiam versus mouit. Tillius millē peditibus Lipsiæ præsidio relictis, XV. Kal. Octobris exercitum in hostem duxit, & prope *Podelbitium* vicum prima hostium agmina in conspectu habuit. Exinde ad manus ventum, & acriter vtrimque est dimicatum. Victoria per duas horas anceps stetit: donec vergente ad vesperum die pedites Cæsareani, ab equitibus fœdè destituti, paulatim retrocedere, & versus Lipsiam integris ordinibus se recipere cœperunt. Prælium quinque horis durauit, & eo in loco 12. millia plùs minùs vtrimque ceciderunt. Inter alios *Adolfus Holsatiæ Dux*, qui contra Regem sinistrū agmen duxerat, dum ordines restituere conatur, suos inter pugnans occubuit:

buit: non pauci item ex Cæsareanis ab assultantibus rusticis sunt interempti. At verò nisi equitatus Cæsareus in fugam se dedisset, victoriam procul dubio Tillius fuisset consecutus. Nam victis Saxonibus, quos iam in fugam verterat, facilè & Regem oppressisset, qui solus Cæsareo exercitui par non fuisset. Tillianis erepta sunt centum plùs minùs vexilla, tormenta item omnia cum impedimentis. Et talis quidem *Lipsiensis clades* fuit; quam grauissima mox damna sunt secuta.

Vbi postera dies illuxit, Rex hostium vestigia premens *Lipsiam* petiit, eamque à Saxone obsideri iussit: quam hic paucos intra dies recepit. Suecus porrò victoriæ cursum prosecuturus, castra versus *Merseburgum & Halam* mouit. Quibus opidis itemque *Erfurto* subactis, in *Franconiam* contendit. Paucis ante prælium diebus *Maria-Eleonora* Sueciæ Regina, cum 8. militum millibus, Stetinum appulerat: ex iis quattuor millia ad mariti exercitum mox misit; alia totidem in agrum Megapolitanum (vt illius prouinciæ Ducibus in Rostochio & Wismaria recuperandis opitularentur) ire iussit. Sub idem ferè tempus ex Anglia Marchio *Hamiltonius* & *Leslaus* Tribunus, cum 40. nauigiis & 8. Anglorum millibus, ad Sundanum portum appulerunt. Ceterùm Rex vt in Franconiam venit, *Hennebergensem* Principatum inuasit; eoque in potestatem redacto *Coninxhouium*, Herbipolensis Antistitis arcem munitissimam, cepit. Exinde *Suainfurtum* & *Herbipolim* subegit; huius vrbis Episcopo eodemque Franconiæ Duce ægrè elapso, & *Aldringero* stationem illam deserente, quòd miles Cæsareus, Lipsiensi clade exterritus, manus cum Suecis conferere detrectaret. Herbipolensem arcem resistere ausam, defensoribus omnibus ad vnum cæsis, vi deinde expugnauit & expilauit. Antistes *Bambergensis*, cùm suæ ditioni simile periculum certò imminere videret, magno auri pondere illud redemit. *Francofurtum*, *Hanouia*, aliaque ad Rhenum & Mœnum opida Regem victorem facilè admiserunt; Lutheranis incolis vltrò eum inuitantibus & magna alacritate excipientibus. Quod exemplum *Noriberga*, *Argentoratum*, *Spira*, aliæque ciuitates Imperiales non paucæ sua sponte sunt secutæ. *Hassus* Francofurtum ad Regem profectus copias suas, quæ ad 10. millia militum ascendebant, Regiis adiunxit. Palatinatu exinde occupato idem Rex Rhenum 16. Dec. traiecit, & Oppenhemio subacto Moguntiam obsedit; præsidiarios demum ad deditionem 23. Dec. compulit. Atque hæc quidem nostri æui Attila anno Christi 1631. belli Sueuici secundo gessit.

Saxo post Lipsiam receptam, facto per Misniam itinere, *Bohemiam* (in qua rara ac tenuia erant Cæsaris præsidia) hoc ipso autumno ingressus, misso Arnhemio, *Pragam* regni caput 11. Nou. in deditionem accepit. Balthasar Maradius, qui paucos tunc milites sub signis habebat, inde pulsus, Budouitium se recepit: quod posteà contra Comitis Turriani assultus fortiter defendit ac tenuit. Megapolitani porrò Duces ne suis intereà rebus deessent, primò *Rostochium*, posteà *Wismariam*, vltimò *Damitium* aggressi, nostros iis in locis præsidiarios abire in Silesiam compulerunt.

Aprili mense, conuenientibus vtrimque legatis, pax inter Ferdinandum Imp. & Carolum Gonzagam Mantuæ Ducem constituitur. Imperatorio exinde decreto, *Mantua* ac *Montis-Ferrati* Ducatus eidem Carolo die 2. Iulij adtribuuntur. Ita pacatis omnibus, pristina

ſtina Italiæ tranquillitas eſt reddita. *Marchio S.Crucis*, ex Inſubria veniens, Bruxellam 21. Aprilis intrat; Regio exercitui in Belgio præfuturus. Henricus Naſſouius 30. Maij, cum 30. ampliùs millibus, in Flandriam traiicit, & milite prope Waterflitum expoſito *Brugas* obſidere tentat: ſed adueniente exercitu noſtro, 6. Iunij turpiter fugit. Claſſis noſtra 10. Sept. Antuerpiâ verſus Zelandiam ſoluit, & triduo pòſt, in æſtuario *Vlack* nuncupato, ab hoſte profligatur; & multi capiuntur. *Maria Medicæa*, Ludouici XIII. Fr. Regis mater, ex Picardiæ opido Compēdio 19. Iunij clam euadit, & 13 Aug. Bruxellam veniens ab Iſabella Hiſp. Infante ſummo honore excipitur. Eius filius *Gaſto Aurelianenſium Dux* menſe Martio ex vrbe Aurelianenſi in Burgundiam digreſſus, inde fratrem Regem inſequentem fugiens, primò in Lotharingiam, pòſt in Brabantiam & ipſe ſe tranſtulit: intrauitque Bruxellam anno proximè ſequenti ineunte, die 28. Ianuarij; ab eadem Archiduce Iſabella regio more in palatio exceptus. Armandus Pleſſius Cardinalis in Parlamento Pariſienſi 5. Septembris declaratur Dux de *Richelieu* & Par Franciæ. Idem vt Gubernator Britanniæ minoris 21. Aug. ſolemne iuramentum præſtiterat. Ioannes de Moutmorency, Comes de Eſterre, à Philippo IV. Hiſp. Rege anno 1630. Princeps de Robeque, & anno 1628. Marchio de Monrbeque, itemque Eques Velleris aurei ab eodem creatus, ſuprà pag. 464. & 468. laudatus, Mechliniæ menſe Octobri moritur.

Albertus Walſteinius, Pragæ nobili familia natus, in Foro-Iulienſi contra Venetos bello prima ſtipendia meruit; duarum equeſtrium turmarum pro Ferdinando nunc Cæſare ductor, quas ipſe proprio ære conſcripſerat. Tribunus exinde, in bello Bohemico ac præſertim in Pragenſi prælio adeò ſtrenuè ſe geſſit, vt paucis pòſt annis ad ſupremam militiæ præfecturam euectus fuerit. In bello contra Chriſtianum Daniæ Regem exercitum duxit, & Cimbrica Cherſoneſo ſubacta, ipſum ad pacē à Ferdinando Imp. petendam compulit. His aliiſque de cauſſis non ſolum *Fridlandiæ Ducatum*, *Iecinum* aliaque apud Bohemos prædia, ſed & *Megapolitanam ditionem*, fiſco addictam, viro bene tunc merito idem Cæſar contulerat. Sed & Philippus IV. Hiſp. Rex ipſum nobiliſſimo Aurei velleris collegio adſcripſerat. Electorum deinde aliorumque Germaniæ Principum operâ, à Cæſare exauctoratus, primò *Pragam*, & eâ à Saxone occupatâ, *Cenaimum* in Morauiam ſeceſſit. Ceterùm pòſt Lipſienſem cladem anno ſuperiore acceptam Dux belli quærebatur, qui (vnà cum Tillio, fortiſſimo quidem viro, at ſenio laboribuſque confecto) Guſtauo Sueciæ Regi, ad Europæ imperium adſpiranti obſiceretur. Ad hanc præfecturam placuit Ferdinando Imp. *Walſteinium* deligere, qui tùm priuatam Cenaimi vitam agebat. Summum itaque militiæ magiſterium ipſi defertur; ſed quod ipſe diu multumque recuſauit, inualetudinis (nam podagræ cruciatibus erat obnoxius) excuſatione in primis vſus. Nimirum pupugerat ac perculerat militarem animum exauctoratio, quam dixi: & reliquum vitæ ſine ſtrepitu ducere decreuerat. Verùm vrgente Cæſare, præfecturam (ſpecie recuſantis fortaſſe optatā ac deſideratam) demū ſuſcepit; ſed conditionibus plùs æquo inſolentioribus ab eodem Cæſare extortis, quæ exitio ipſi aliquando futuræ eſſent. 1632

Ad Walſteinij porrò priſtinum in gradum reſtituti famam Tribuni

ni veteraniqúe milites, Catholici pariter ac Lutherani, incredibili numero confluebant: & quoniam non erat in promptu pecunia, Tribuni vltrò suam erogabant, quam posteà ex statiuorum contributionibus essent recuperaturi. Statiua autem in ea Bohemiæ parte quæ adhuc Cæsari parebat, itemque in Morauia, Austria, Silesia, Stiria, Carinthia, aliisque regionibus eidem hereditariis collocata sunt ac distributa. Sicque trimestris spatio iustus exercitus sua quasi sponte coaluit; militibus vndique mira alacritate accurrentibus, suaque nomina dantibus. Tantum potest in militaribus rebus Ducis fama. Cæsar porrò non ignarus humana auxilia nihil posse vbi cæleste deficiat, edicto publico suos omnes subditos, ad iram Dei placandam, eiusque adiutricem manum implorandam, est cohortatus. Vtque aliis exemplo præiret, conscientiâ à noxis expiatâ sacram Synaxim frequenter sumpsit; & concionibus, supplicationibus aliisque functionibus Ecclesiasticis assiduè interfuit. Inde ad humana remedia conuersus, *Viennam* Austriæ metropolim ac Germaniæ vniuersæ propugnaculum egregiè muniri, & debilioribus in locis nouo vallo firmari imperauit. Atque hæc quidem Viennæ agebantur, cùm Bauarus aliique Principes Catholici, conuentu primùm *Landshuti*, dein *Ingolstadij* celebrato, de bello aduersus Suecum gerendo, deque auxiliis Cæsari tempestiuè submittendis consultarent. *Tillius* interim, qui post Lipsiensem cladem exercitum in Bauaria instaurare cœperat, ne officio suo deesset, *Milsburgum* expugnauit: dein statiuis *Donaverdæ* ac *Nortlingæ* collocatis vacuas omnes legiones in ver proximum suppleuit.

Prima autem huius anni arma Gustauus Rex in *Alsatia* exercuit; *Gustauo Hornio* sub finem mensis Ianuarij in eam prouinciam ablegato, vt Lotharingos, Argentoratensibus graues ac molestos, inde pelleret. A Cæsare in Alsatiam *Carolus Lotharingiæ Dux* cum suis copiis missus fuerat, vt prouinciam illam à Suecorum iniuria tueretur: atque inter alias *Hailbrunnam* vrbem Imperialem præsidio tenebat. Ad hanc expugnandam Hornius primùm mouit: eaque paucos intra dies in deditionem acceptâ, mox ab Argentoratensibus pecunia & milite auctus *Fridburgum*, *Diburgum* aliaque ad Rhenum opida in potestatem redegit. Sicque tota ferè Alsatia in Suecorum manus deuenit, cùm Francus Lotharingum copias suas reuocare coëgisset. Palatinatum deinde inferiorem Hornius ingressus, nostros *Alsenstallo*, *Landauia*, *Laissemburgo*, ac demùm *Brunsfeldia* eiecit. Auctus deinde Bernardi Vinariensis Ducis copiis, mense Februario contra pacta, *Bambergam* præsidio vacuam, aliaque illius diœcesis loca occupauit. Dum hæc ab Hornio agebantur, Gustauus Rex coniugem suam Stetino, & *Fredericum* Palatinum ex Batauia (vbi hactenus latuerat) ad se venientes, Francofurti ad Mœnum peramanter excepit. Eodem tempore *Vlricus*, Christiani Daniæ Regis filius, ad Electorem Saxonem se contulit, eiusque in castris legionem duxit. Exinde Suecus V. Kalendas Martias Francofurto Moguntiam profectus, copias *Crucenaco* opido (quod Hispani in Palatinatu inferiore tenebant) admonit, & sexto die expugnauit; Hispanis in arcem refugientibus, ac demùm cum armis ac sarcinis Hageuoam dimissis.

Tillius, resarciendæ Lipsiensis cladis cupidus, VI. Nonas Martij ex Bauaria ac superiore Palatinatu duodeviginti millia militum,

sum, cum 12. tormentis, contra Hornium educit: factoque per Noricum itinere, *Altdorfium*, *Lauffam*, aliaque opida expugnat. Audito Tillij aduentu Hornius, qui ad 12. millia militum penes se habebat, *Bambergæ* intra mœnia se continere decreuit. Tillius Nonis Martiis vrbem aggressus, ad duo Suecorum millia trucidauit: totusque Hornij exercitus eo die deletus fuisset, nisi ruptus ab hostibus pons Hastadianus nostros in eo reficiendo detinuisset. Nam interim Hornius cum reliquiis *Hasfurtum* se recepit: eoque sequenti die deserto, *Geltershemium* vsque pedem retulit. Tillius verò vbi *Bambergam* intrauit, cohibitâ militum licentiâ, qui Suecorum impedimenta iam deprædati erant, ciuium ædes ac fortunæ bona intacta seruauit.

At verò *Rex* de suorum clade certior factus, Francofurto Moguntiam, ad cogendas copias, se contulit: conflatoque 20. millium exercitu, cum *Vinariensi* & *Bannerio* inde mouens, prope Geltershemium reliquias exercitûs Horniani assecutus, eas suis copiis addidit, & versus *Suainfurtum* castra contra Tillium direxit. Tillius soluta Suainfurti obsidione, cùm numero militum longè inferior esset, cis Mœnum se recepit, transitaque *Donaverdâ* inde in Bauariam profectus, cis Lyciam fl. castra posuit. Rex contrà iratus ob acceptam à suis cladem, & veritus vt fortuna inclinante Germaniæ Principes ad Cæsaris partes redirent, magnis itineribus versus *Donaverdam* mouit, vt Tillium assequeretur: eâque occupatâ Lyciam transmittere tentauit. Sed à Tillianis, qui pontem destruxerant, repulsus, consilium istud seposuit, & quasi nihil tale ampliùs cogitaret exercitum per circumiacentes vicos distribuit. Exinde post dies aliquot, ineunte mense Aprili, Tillianos incuriosiùs agere & negligentiùs ripam custodire conspicatus, obscura nocte pluuioque cælo, ad quintum milliare supra Tilliana castra, ponte nauibus iniecto, exercitus partem, inscii hostibus, ad alteram fluminis ripam transuexit. *Tillius* vbi hostem cis flumen vidit, periculosum ratus pedem referre, impetum facere decreuit, antequam reliquus exercitus hostilis transmitteret. Præmisso itaque leuioris armaturæ equitatu, qui facto circuitu tentaret an hostium terga aggredi & pontem exscindere posset, ipse cum grauioris armaturæ equitibus ac peditatu, instructâ acie, contra hostem mouit. *Rex* contrà, viso hoste, suos palantes in ordinem mox redegit. Tillianus porrò equitatus Suecos equites vehementi impetu adortus, eos in fugam coniecit: inde pedites aggressus ipsorum ordines labefactauit, & succedenti Cæsareano peditatui aditũ aperuit. Iamque inclinabat acies, cùm Rex accurrens sua præsentia, verbis, manu ignauos increpans, ordines restituit. Sicque ancipiti vtrimque successu certatum est tribus circiter horis: donec totus exercitus Sueuicus Lyciam traiecisset, & nostros paulatim cedere compulisset. Inter hæc *Tillius* vexilla, lora, manus militum apprehendere, hortari ne aciem desererent, increpare, demùm fugientes cædere, & nihil prætermittere quod ad officium boni ducis ac militis pertineret. Sed hæc faciens cùm propriùs flumen accessisset (cuius in ripa opposita Suecus tormenta aliquot maiora collocarat) sesquilibralis machinæ ictu in femore grauiter læsus, ab affeclis ex prælio in castra deductus est; cùm post acceptum vulnus integrâ ferè

Anni vulgares Christi.

horâ in acie adhuc perstitisset. Haut segniùs *Aldringerus* munia sua obiens, grauioris sclopeti glande percussus, è prælio similitèr inuitus recessit. Exinde Cæsariani apertè cedere, & ab Suecis passim trucidari. Sed opportunè suis cum copiis *Maximilianus Bauariæ Dux*, prælio nondum finito, aduenit, qui restituta nostrorum acie hostem fortiter repulit, & sistere coëgit. Desiderata sunt eo in prælio ad tria vtrimque militum millia. Bauarus postquam diebus aliquot militem in castris continuit, cùm se viribus imparem cognosceret, exercitum in munita loca distribuit. Ipse *Ingolstadium*, quo paucis antè diebus *Tillius* & *Aldringerus*, vt à chirurgis curarentur, deuecti fuerant, se contulit. Hîc post allertam in Germania tot præliis ac victoriis Religionem orthodoxam, post partum optimi ducis ac militis nomen, *Ioannes Serclasius Comes Tillius* ex vulnere decessit; vitæ morumque integritate (quod rarum in castris) laudatissimus. *Aldringerus* porrò, post longam ac diuturnam curationem, ex vulnere demum conualuit.

Dum ad Lyciam à Tillio certatur, *Walsteinius* pro Cæsare militem in Morauia colligit: exinde 20. armatorum millia Cenaimo in Bohemiam ineunte Aprili ducit. *Launo*, *Slano*, aliisque opidis in itinere occupatis, *Pragam* Idibus Aprilis peruenit. Erant ibi in præsidio quinque Saxonum millia; qui ductis fossis nouam vrbem à veteri separauerant, & vtramque munierant. At Walsteinius facto circuitu & Molda fl. transmisso, minorem vrbem, vtpote minùs munitam, aggredi statuit. Dispositis itaque in monte S. Laurentij tormentis quattuor, murum ictibus sterni mandauit: ipse ante Racineusem portam constitit, eamque perrumpi iussit. Triplici demum aditu in vrbem nostris patefacto, Saxones ad arcem se receperunt. Galasso versus pontem misso, Walsteinius ad arcem oppugnandam mox contendit. Erat in ea *Hofkirchius*, Pragæ à Saxone præfectus: is aduentante Walsteinio, protinus cum omni equitatu, per portam arti viciuam, versus Laitmeritium in fugam se dedit. Circa arcem sesquihora pugnatum fuit: quâ amissâ, reliqui in vrbe Saxones arma mox deposuerunt. Walsteinius victoriæ cursum prosequens, relicto in vrbe præsidio, *Laitmeritium*, *Egram*, & reliqua Bohemiæ opida breui temporis spatio expugnauit: sicque Saxones vniuerso illo regno eiecit.

A Lutheranis interim in Sueuiam vocatus *Rex Gustauus*, versus *Augustam Vindelicorum* castra mouit; eaque in deditionem acceptâ, exercitum in Bauariam deduxit. *Monachio* (quæ Ducis sedes est) expugnato, ciues incendium vrbis, quod barbarus minabatur, numeratis ter centenis Dalerorũ millibus redemerunt. Vniuersâ ferè Bauariâ miserè vastatâ, demùm ad *Ingolstadium* Suecus castra posuit. Est ea vrbs munitissima, ad Danubium sita; cui Bauarus in Palatinatum superiorem, ad colligendum militem, secedens, firmissimum præsidium imposuerat. Gustauus itaque vbi tentatâ expugnatione nihil se proficere animaduertit, post dies paucculos obsidionem soluit: & exercitu in Sueuiam reducto *Vlmam*, *Memmingam* aliasque illius tractus vrbes, Lutheranâ hæresi infectas (adeoque nemine ferè resistente) in deditionem accepit. Eadem facilitate & *Ratisponensis* Senatus suos intra muros Suecum admisisset, nisi Bauarus insigni stratagemate præoccupasset, impositoque numeroso præsidio vrbem Cæsari asseruisset.

Iunio

Iunio mense *Walsteinius*, cum exercitu 30. millium & magna tormentorum copia, ex Bohemia in Palatinatum superiorem venit. Vtque Suecum è Bauaria ac Sueuia eliceret, agrum Noribergensem stare cœpit, & castris versus *Noribergam* directis, secundo ab vrbe milliari ea fixit, vallo itē ac fossa muniuit. Id vbi resciuit Suecus, nę amicæ ciuitati deesset, & ipse 20. millibus ex Sueuia traductis, trans Pegnesum fluuiū (cui Noriberga assidet) castra posuit: & sic vterque exercitus circa Noribergam consedit. Atqui dum res ita in Norico sese haberr, Bauarus recuperato *Monachio*, aliisque opidis in quibus Sueci hærebant, præsidium militare imposuit, quo prouinciam etiam absens tueretur. Ipse cum *Aldringero*, & 20. millium exercitu, Noribergam ad Walsteinium iter intendit; vt iunctis viribus Regem opprimerent. Ferunt hunc aduentu Bauari valdè perculsum fuisse; quem minimè existimarat Walsteinio accessurum, cùm inter eos vetus simultas esse crederetur, diceretutque Bauarus potissima fuisse caussa, cur in Ratisponensibus comitiis ille fuisset exauctoratus. Sed positis simultatibus, si quæ erant, vtrumque cùm publici tum priuati boni studium conciliauit. Suecus itaque vt res suas firmaret, *Bannerium* ex Brunsvicensi tractu ad se euocauit: post cuius aduentum, postridie Nonas Septembris instructa acie, è castris prodiit, & clangentibus tubis Cæsareanos ad conflictum prouocauit. At Cæsareani, acie pro more militiæ in castris instructa, dispositisque pro vallo excubitoribus, ne vniuersam Germaniam aleæ vnius prælij exponerent, prudenti consilio intra castra se continuerunt, parte equitatus solummodò (hoc est, Croatis ac Polonis) ad velitandum emissa. At non quiescebat Gustauus: qui Cæsareanorum castra noctu V. Idus Sept. aggressus, nostris ac præsertim Italis fortissimè pugnantibus, ter mille circiter ex suis amisit. Dimisso posteà vtrimque ad hiberna milite, cùm *Bapenheimius* ex Belgio (vbi Traiectensis ad Mosam vrbis obsidionem soluere frustrà tentarat) in Germaniam rediisset, & prope Mersburgum copias suas cum Walsteinianis iunxisset, *Walsteinius* Suecum aggredi & cum eo acie decertare decreuit. Passuum millibus 10. ignobile opidum *Lutzen* à Lipsia distat, & quinto ferè lapide abest ab eo loco vbi superiore anno *Tillius* fusus fuerat. Haut procul ab hoc opido Walsteinius, instructa acie, *Gustauum* Regem cum exercitu aduentantem præstolabatur: datumque *Bapenheimio* cornu sinistrum. Sesquihora ante meridiem cœpta est à machinis pugna. Sueci nostræ aciei frontem aggressi, facto vehementi impetu, sex machinis sunt potiti: quibus in nostros versis damnum non exiguum attulerunt. Inclinabatque iam acies, nî subsidio accurrens cum valida manu *Walsteinius* hostem repulisset: qui cùm occupatas machinas tueri non valeret, auectis duabus, reliquas immissis in foramen clauis inutiles reddidit. In altera parte, Suecorum equitum agmen *Croatas* & *Polonos* leuis armaturæ equites, qui ante nostrum cornu sinistrum stabant, inuadens, eosdem in fugam vertit. Atque hi cùm nostros ordines dissipassent, totum illud sinistrum agmen in fugam secum abstraxerunt. Quod conspicatus *Gustauus*, iusso *Hornio* hostem persequi, ad frontem nostræ aciei, à qua Sueci repulsi fuerant, se transtulit; debiliorem partem scrutaturus, atque in eam impetum facturus. Sed cùm explorandi gratiâ propiùs nostros accessisset, grauioris sclopi glande sinistrum brachium traie-

 ctus,

Anni vulgares Christi.

ctus, in deliquium cecidit. Cumque ad vulnus curandum à suis aulicis extra aciem abduceretur, in quamdam nostrorum equitum legionem fortè incidit: sicque dilapsis mox aulicis, trucidatus ac veste spoliatus est ab ignaris, quem occiderent, militibus. *Bapenheimius* interim cùm nostros sinistri agminis ordines instaurasset, inter primos fortiter dimicans insequentem *Hornium* stitit ac repulit. Et iam victoria pro nostris stabat, cùm semilibrali tormenti pila renes traiectus, ad suos commilitones versus, interrogaret, an Rex obiisset, vt fama iam per nostrum exercitum vulgauerat. Cumque id verum esse resciuisset; *Ite*, inquit, *& Megapolitano Duci nuntiate, me ita sauciatum, vt viuendi spem amiserim: læto tamen animo moriturum, cùm turatum illum catholicæ Religionis hostem ante me obiisse sciam.* Inde cùm ab asseclis Lipsiam versus rheda deueheretur, post vnam alterámve ab accepto vulnere horam, conscientiâ à noxis expiatâ, placidè moriens incredibile sui desiderium reliquit. *Bapenheimio* amisso, maior pars nostri equitatus in turpem se fugam dare cœpit. Solus ferè *Octauius Piccolominius*, cum sua legione, medios inter hostes intrepidè vsque ad prælij finem stetit; factâ septies irruptione, & amissis quinque sub se equis, denique sex ipse sclopi ictibus sauciatus. Nostris porrò equitibus dilapsis, Sueci pedites nostros intercludere parabant; cùm ecce circumfusa caligo lucidi anteà Solis radios subitò obtenebrauit, & exercitum vtrumque velut texit. Ceterùm vsque ad primam noctis horam sine intermissione vtrimq; pugnatum est acriter: & *Walsteinius*, quamuis sclopi breuioris glande in femore læsus, nihil eo die omisit, quod ad boni militis aut ducis officium pertineret. Prælium, cùm sex ampliùs horis durasset, nox ipsa diremit. Walsteinius Lipsiam, Sueci versus Naumburgum se receperunt. Ex vtroque exercitu septem circiter militum millia periisse creduntur. Ex Cæsareanis, præter *Godefridum Bapenheimium* (qui centum plùs minùs vulnerum in prælijs acceptorum cicatrices suo in corpore numerabat, & à quo Gustauum Regem sibi, nescio quo instinctu, semper metuisse narrant) cecidit & *Abbas Fuldensis* idemque Princeps Imperij, dum Crucem manibus gestans singulos ad strenuè pro Religione catholica pugnandum hortaretur. *Bertoldus Walsteinius*, Fridlandij cognatus, legionis vnius ductor, & *Prainerus* tormentorum præfectus, ex vulneribus Pragæ paucis pòst diebus obierunt. Occisi porrò Regis gloria ad quem spectauerit, non constat: Sueci certè eam Holcianæ aut Gettianæ legioni attribuunt. Defuncti cadauer aromatibus conditum, & plumbeæ capsæ inclusum, posteà in Sueciam est deportatum. Agebat ætatis 38. annum, cùm periit, septem vulneribus confossus. Ex coniuge vnicam filiam reliquit. Eodem mense Nouembri alter Cæsaris hostis, Fredericus Bohemiæ Exrex, pestilenti febre correptus interiit. Hîc *Petri Baptistæ Burgi* Genuensis De bello Sueuico (cui interfuit) commentarij desinunt: ex quibus non pauca hausimus. Ceterùm Rege occiso, Sueci & Protestantes iis confœderati (instigantibus & adiutantibus Austriacæ magnitudinis æmulis) bellum in Germania contra Cæsarem prosequi non destiterunt. Ac bellicæ quidem rei administrationem *Bernardo Saxoni Vinariensi* commiserunt: qui *Lipsiam, Chemnitium, Fraibergam*, aliaque Misniæ oppida breui pòst recuperauit, & Cæsareanos ex tota Saxonis ditione pepulit; cùm *Walsteinius*

steinius in Bohemiam (ad exercitum in proximum ver instaurandum) se contulisset.

Ex Germania superiore in nostram inferiorem descendamus. Austriacorum armis alibi occupatis, Batavi ineunte mense Iunio *Venlonam* & *Ruremondam* subigunt, & 9 die mensis eiusdem *Traiectum Mosæ* obsidere incipiunt. Visum itaque fuit *Bapenheimium*, paulò antè laudatū, ex Germania cum copiis auxiliaribus evocare. Venit is quidem ad castra nostra, & in obsidentes fortiter cum suis irruit; sed duplici vallo pridem munitos solus ipse pellere aut vincere non potuit. Obsessi itaque 23. mensis Augusti deditionem facere coacti sunt. Præfectum vrbis Traiectensis Guilhelmum de Bette, ob strenuam operam toto obsidionis tempore navatam, Philippus IV. Rex titulo Marchionis de *Lede* in agro Alostano donavit. Septembri mense subsequente & *Limburgum* Batavis se dedidit. Hac ipsa æstate *Gasto Aurelianensium Dux*, collecto exercitu in Franciam irrumpens, Narbonensem Galliam, quam *Occitaniam* vocant, petiit. Præerat huic provinciæ *Montmorencius Dux*: qui ad illum Iulio mense defecit. Kalendis itaque Septembribus perbrevi sed cruento prælio ad *Castelnaudarium* concurritur: quo victus Montmorencius, vulneribus aliquot acceptis, in potestatem Ludovici Regis venit: & Tolosam perductus ferro cervicem III. Kal. Nov. subdidit. Gasto autem cum fratre Rege in gratiam, non diu duraturam, rediit: nam supplicio Montmorencij aut alia re offensus, iterum se subduxit, & Bruxellam 22. Nov. venit. Equitatus porrò noster Belgicus, qui eidem Gastoni in Occitania militarat, in Hispaniam abiit. Hermensteiniana interim arx, ad Rheni & Mosellæ confluentes sita, Francis traditur, & Augusta Treverorum ab iisdem 8. Augusti occupatur. Alfonsus Cardinalis *de la Cueva* 18. Septembris Bruxellâ versus Italiam, & Marchio S. Crucis 3. Octobris versus Hispaniam, discedunt. Franciscus Haræus Vltraiectinus, qui res Belgicas descripsit, & Chrysostomus Henriques Hispanus, ordinis Cistertiensis illustrator, vterque Lovanij, moriuntur. Bruxellæ in capella palatij (quod à Philippi II. Regis è Belgio in Hispaniam discessu visum non fuerat) Equites Velleris aurei, singuli veste longa holoserica ordini propria induti, exeunte Novembri festum patroni sui S. Andreæ Apostoli diem celebrant; Philippi IV. Regis permissu. Idem Rex Ioannem Comitem Nassovium *Rotnaci* Principem creat: quod est Flandriæ municipium, S. Hermetis martyris aliorumque Divorum reliquiis, & vetusto Canonicorum collegio celebre. Ludovicus Cardinalis *Ludovisius*, fratre Gregorij XV. Pontificis genitus, S.R.E. Vicecancellarius, mense Novembri Romæ moriens, ducenta aureorum millia donavit ad basilicam S. Ignatio, à patruo suo in Divos relato, exædificandam. Idem fratri suo Venosæ Principi Ducatum *Zagaroli*, quem emerat, testamenti tabulis legavit: Hibernorum insuper collegium, in Vrbe à se excitatum, dotavit. Hoc anno aut superiore, altero ferè lapide ab Antverpia in vico *Wommelgem* eruta sunt plurima numismata argentea; in his *Caracallæ*, *Iuliæ Mamææ*, *Elagabali*, *Alexandri Severi*, *Gordiani*, *Philippi* patris & filij, *Marciæ Otacillæ*, *Decij* patris & filij *Treboniani Galli*, *Volusiani*, *Valeriani* & *Gallieni*. Nullum autem *Postumi* numisma ibi repertum fuit: cuius tamen plurima passim per Belgium ab agricolis erui, suprà pag. 42. docui. Vnde colligi datur, thesaurum hunc argenteum

Wom-

Wommelgemij circa Christi 260. annum, hoc est, paulò ante Postumi in Gallia imperium fuisse defossum.

1633 Isabella Hisp. Infans 1630. Ioannem Montmorencium Comitem Stegranũ, sup. pag. 464. memoratũ, in Hispaniam miserat, vt de filio *Balthasare-Carolo* nuper Regi nato gratularetur; rogaretque vt alterutrum ex fratribus suis, *Carolum* aut *Ferdinandum*, in Belgium mitteret, qui amitam senio ac laboribus fractam exciperet. Anno itaque 1632. Rex fratrem suum FERDINANDVM, Belgicæ prouinciæ destinatum, Madrito Barcinonem deduxit: qui demùm mense Aprili 1633. inde soluens in Italiam traiecit, & 5. Maij Genuam tenuit. Inde digressus, Mediolanum 24. die mensis eiusdem intrauit; summo applausu vbique à Nobilitate ac populo exceptus. Mediolani agens hoc vnum ante omnia procurauit, vt Dux Feriæ profectionem suam cum exercitu ex Insubria versus Alsatiam acceleraret. Quâ quidem 22. Augusti feliciter incohatâ, *Constantiam* & *Brisacum*, pulsis Suecis, suo aduentu ab obsidione liberauit; *Balsueldiam, Binfeldiam, Friburgum*, aliaque opida eisdem eripuit; exinde in Bauariam, vt illius prouinciæ Duci ab hostibus penè oppresso succurreret, sese cum Hispanicis, Italicis ac Burgundicis copiis transtulit: ac demum Monachij die 11. Ianuarij 1634. obiit.

In patris sui Sigismundi Poloniæ Regis, anno superiore Ian. 14. die mortui locum *Vladislaus* Senatorum aliorumq; regni procerum suffragiis hoc anno 30. Ianuarij sufficitur. Vrbanus VIII. Papa Abbatiam Castelli Durantensis (*Castel Durante*) in Ducatu Vrbinensi sitam, vertit in Canonicorum ecclesiam; & dignitate Episcopali eam ornat. Die 5. Aprilis, Franciscus de Moncada, Marchio Aitonæ, Bruxella versus Hannoniæ fines discedit, & copiis, quas secretò diuersis itineribus præmiserat, in vnum conflatis, Buccinium (*Bouchain*, opidum ad Scaldim inter Cameracum & Valentianas situm) Regi asserit: & nouum militare contra Francos præsidium, veteri amoto, immittit. Exinde mense Iulio munimentum in S. Stephani insula (*Stevens-Werdt*) altero lapide supra Ruræmondam struit, & Mosæ fl. velut frænum iniicit. Nanceium Lotharingiæ metropolis 24. Septembris à Francis occupatur: *Carolus* Lotharingiæ & Barri Dux, suis ditionibus spoliatus, Vesontionem & inde in Germaniam se transfert: vbi Catholici fœderis exercitum fortiter nunc ducit. Ipsius frater *Henricus*, cùm coniuge sua Claudia, Henrici II. Lotharingiæ Ducis filia iuniore, suprà pag. 276. laudata, clàm Nanceio posteà elapsus, Florentiam ad magnum Etruriæ Ducem abiit. Ludouicus XIII. Francorum Rex nouum *Metis* in Lotharingia Parlamentum instituit. Nostris copiis alibi occupatis, Henricus Nassouius *Rhenobercam* 13. Maij obsideri cœptam, 4. Iunij ad deditionem cogit. Guilielmus Nassouius, qui anno superiore capto S. Crucis propugnaculo, ruptisque aggeribus Oceani aquas in agrum suburbanum Antuerpiensem immiserat, hoc anno mense Septembri *Philippinam* munitionem in Flandria ad Oceanum expugnat.

ISABELLA-Clara-Eugenia, Philippi II. Hisp. Regis filia, Alberti Belgarum Principis vidua, totius vitæ stadio sanctissimè decurso, Bruxellæ Kalendis Decembribus, obdormientis instar, placidissimè exspirat, 67. ætatis annum agens: felice omnino euthanasiâ, qualem excelsæ ac cælestes illæ in terris animæ communiter habere solent. Sacras Diuorum reliquias, quas auro, argento, gemmisque pretiosissimis

fissimis exornatas, in Oratorio seu sacello domestico habebat plurimas, in Bruxellensi S. Gudilæ basilica collocari & religiosè adseruari voluit; addita dote annua, in vsum nouem Presbyterorum, qui sacris ibidem sunt operaturi. Ceterùm Elisabethas tres Regum filias, vitæ instituto pares & cælitibus adscriptas, Fasti Ecclesiastici memorant; *Elisabetham* Hassiæ Lantgrauiam, Andreæ Hungariæ Regis filiam, *Elisabetham* Lusitaniæ Reginam, Petro Aragoniæ Rege genitam, & *Elisabetham* Ludouici VIII. Francorum Regis filiam, S. Ludouici Regis IX. sororem. Ex his Elisabetham *Hungaricam* Gregorius IX. Pontifex, *Lusitanam* Leo X. & Vrbanus VIII. *Francicam* Leo item X. in cælites retulerunt. Et verò si diuinare licet, erit aliquando tempus, cùm *Elisabetha* nostra *Austriaca* (cuius in aula annis ferè nouem me vixisse, est quòd gaudeam) ordine quarta inter cælites Isabellas Regum filias numerabitur. Virtutes eius, sed longè infrà dignitatem ac merita, breuiter descripsi in Laudatione funebri, typis Plantinianis edita. Philippus de Gomiecourt, Adriani Equitis ordinis S. Iacobi & Philippæ de Montmorency filius, Betuniensis in Artesia opidi Gubernator, à Philippo IV. Rege Catholico Comes de *Gomiecourt* in Artesia creatur. Is ex Maria de Gand Villain, Iacobi Philippi Comitis Isengemiensis & Odiliæ Ciarhouraniæ filia, sustulit Iacobum Philippum de Gomiecourt, Iacobam & Mariam Albertam. Sueci Ratisponam occupant.

Difficile est, cùm nimia esse incipit, moderatè fortunam ferre: 1634
difficillimum verò, cùm ei te totum permiseris, non dari in præceps. *Albertus Walsteinius* ex nobili Bohemo, Ferdinandi II. Imp. beneficio, Fridlandiæ, Sagani & alibi Dux, exemplo nuper fuit; æui nostri Seianis, sup. pag. 477. recensitis, meritò annumerandus. Is bello primùm Foro-Iuliensi, pòst Bohemico & Danico vtilem Ferdinando operam, quantum priuatæ opes ferre possent, nauauit. Mox vincente Cæsaris virtute ac caussa, gratissimum dominum expertus, ad principatū & supremā militiæ præfecturam euectus, eas opes potentia munitas cōsecutus est, quę omnibus admirandæ, multis etiam periculosæ videbantur. Nec quisquam minùs illum quàm Cæsar timebat: vt qui paterno hominem affectu complexus, velut filij ab eo fidem exspectaret. Verùm nihil integrum aut sanctum, vbi mentem ambitus occupauerit. Nam optimi Principis credulitate, pecunia, armis insolentior factus, atque ad pessima consilia conuersus *Fridlandus*, primò Germanicum vexauit Imperium; dein vlteriùs progressus, auctorem felicitatis suæ regno, liberis, vita spoliatum vltimo exitio obruere; & per augustæ gentis Austriacæ cadauera ad Bohemici regni solium conscendere impiè cogitauit. Id vt perficeret, communicatis cùm Cæsaris hostibus clàm consiliis, tamquam Germaniæ pacem tractaturus, cum diuersis diuersa paciscitur. Denique sub initiū anni 1634. *Pilsnæ* (quod est Bohemiæ opidū) vbi prætorianus miles hibernabat, cum *Lauenburgio* & aliis huius rei consciis, qui specie tractandæ pacis conuenerant, agens, eò curas omnes conuertit, vt exercitus à fide Cæsaris abstractos sibi adiungeret. Quod leuis operæ futurū sperabat, si primùm Tribunos & per hos militare dein vulgus sibi conciliasset. Pilsnam itaque singularū legionū capita euocat, tamquā de ratione belli in posterum administrandi aut pacis cōcludendæ deliberaturus. Vbi conuenêre, alios donis, alios promissis, cùm per se tùm per cōsiliorū participes, implet.

Tres erant, in quorũ propensa voluntate (quòd exercitum penè omnem moderarentur) maximum inesse momentum credebat; *Galassus, Picolomineus* & *Aldringerus*. Galassus in Silesia, Aldringerus in superiore Austria, copias habebant. Picolomineus solus Pilsnam, fraudis ignarus, aduenerat: ceteri duo aut suspicione perfidiæ, aut insidiarum metu, venire tardabant. Picolomineum ab itinere in conclaue ingredientem *Comes Terschanus, Kinschius* & *Illous* excipiunt, & ne à ceteris dissentiat, hortantur. Adduntque, Fridlandum malè à Cæsareo Senatu tractari, neque in Cæsare satis patrocinij inueniri; & iam plerosque Tribunos pro Fridlando stare. Picolomineus vt hæc audiuit, rei nouitate perculsus exhorruit: sed spatiũ eludendi (cùm esset à Fridlando accersitus) fraude inuenit. Simulauit nimirũ eo se erga ipsũ animo esse, quo maior nemo esse queat. Fridlandus itaque homini, vt credebat, sibi addictissimo coniurationem aperit, spes ingentes ostendit, promissis fidem mercari pergit. Cupidus nimirum & proditor animus nihil moderatum habet. Deo itaque vltore nefaria consilia in præceps agente, *Picolomineo* omnia speciosè pollicenti dat in mandatis Fridlandus, vt citatis equis ad *Galassum* & *Aldringerum* properet; eosque, quâ viâ poterit, in societatem facinoris attrahat. Is verò Pilsna dimissus, vt erat maxima in Cæsarem fide, eumdem per litteras mox edocet, quanto in periculo salus Austriacæ familiæ versetur: hortaturque vt confestim omnibus modis tam nefario molimini obuiàm eatur. Ipse deinde ad Galassum quàm citissimè proficiscitur, qui sua iam sponte conuentum Pilsnensem improbabat. Communicatis igitur consiliis, vterque pro Cæsaris salute vitam fortunasque deuouent; de exercitibus item in fide retinendis, de Fridlando aut capiendo aut è viuis tollendo, sese mutuo iureiurando obstringunt: denique de re tota *Aldringerum* certiorem reddunt, quem eadem sentire non dubitabant. Cæsar nihil cunctandum ratus, omnia diligentissimè summoque silentio peragit; *Fridlandum* edicto proscribit, *Galassum* (quem patre Italo in Traiectensi ad Mosam opido natum accepimus) vniuersi exercitus sui Vicarium constituit, eique socios *Picolomineum, Aldringerum, Coloredũ* & *Balthasarem Maradium* adiungit. Hærebat adhuc in Silesia Galassus, hisque de rebus cum Picolomineo deliberabat; cùm Cæsareum decretum adfertur, quo & Fridlandi proscriptio, & eius belli summa ipsi Galasso sociisque iam nominatis commissa esse significabatur. Additumque erat, vt participes coniurationis aut caperet, aut si id minùs procedere videretur, interficiendos curaret.

Vulgatis exinde per exercitum litteris monitoriis, quas Cæsar his de rebus ad Tribunos eorumque legatos miserat, multi quotidie militum præfecti iis confirmati, vel clam à Galasso sociisque instructi, vel suamet fide egregij, partim ex hibernis, partim Pilsnâ occultè profugi, *Viennam* aduolabant, & quid facto opus esset edocti, ad suos redibant. Atque ita conciliatis paulatim capitibus, militare vulgus in officio retentum est, arcanarum rerum, quæ agebantur, ignarum. Cæsaris porrò rebus *Viennæ, Pragæ* & alibi vtcumque firmatis, Picolomineus iam copias, ad occidendos Pilsnæ coniurationis auctores, clam contrahebat: & Fridlandi proscriptio Pragæ & alibi nuperrimè publicata, nouumque præsidium in eam vrbem introductum consciorum animos consternauerat. Erat sub id tempus Pragæ *Henricus-Iulius Saxo*

Lauen-

Lauenburgius, Francisci-Alberti frater, qui sub Fridlando legionem ducebat. Is igitur Pilsuam inde cogitans, in itinere forte in *Comitem Terschanum* incidit; eumque certiorem reddit, *Fridlandum* à Cæsare proscriptum, *Galassum* subrogatum esse, *Pragam* nouo præsidio militari pro Cæsare teneri, & in Fridlandi familiares inquiri. Inopinato nuntio perculsus Terschanus, Pilsnam celeriter reuertitur, Lauenburgio secum ducto, vt is quæ audisset & vidisset, coram Fridlando exponeret. Quibus auditis, sibi suisque timens Fridlandus *Egram* (quod est opidum in Bohemiæ finibus situm) mox migrandum decernit; atque vnà secretiores litteras, thesauros, & quæ cariora habebat, auehenda. Confestim ergò currus & equi expediuntur, nuntiusque *Egram* præmittitur. Illo in opido summam auctoritatem habebant *Gordonus* & *Leslæus*, vterque natione Scotus, & professione tunc Caluinianus. Hi igitur, vt Fridlandum aduentare vulgatum est, ad secundum ab opido lapidem obuiàm prodeunt. A *Fridlando* Leslæus in rhedam accipitur: Gordono *Terschanus, Kinschius* & *Neumannus* sese adiungunt. Fridlandus principium ab accusatione Cæsaris orsus, atque in *Hispanos* ac *Ferdinandum* Hungariæ Regem (quem eis adhærere, neque parenti æquum esse criminabatur) acriter inuectus, tandè quæ pro communi Germaniæ salute consilia suscepisset, fidenter aperit; hortatusque vt ipse, cuius fidem sæpè probasset, tam necessariis ausis egregiam operam adferat. Eadem Terschanus & alij cum Gordono tractabant. At verò tam fœdum atque inauditum facinus *Leslæum* & *Gordonum* vehementer attonitos reddidit: dissimulandum tamen, & consilium in liberiora tempora reseruandum censuerunt. Equitatui, qui cum Fridlando aduenerat, *Butlerus* gente Hiberuus, vir religione Catholicus, præerat: cum quò iam antè Galassus, explicatà Cæsaris mente, egerat. Eum igitur, vt ad hospitia discessum fuit, Leslæus & Gordonus, nationis propinquitate fidentiores, in concilium secretò aduocant: datâ demùm & acceptâ vtrimque fide, quò Fridlandus & cæteri tendant, exponunt. Interrogant deinde, quo ipse sit animo; adduntque rem arduam, fœdam atque impiam videri; plerosque duces exercitus, Fridlando inscio, pro Cæsare iam stare, eorumque iussis vulgus militare obtemperaturum. Ergò in eam mox sententiam communibus suffragiis itur, vt fidem, quam Cæsari obstrinxerant, inuiolatam seruent, & coniurationis auctores, quos ipsis Deus in manus tradidisset, maximo publicæ tranquillitatis bono, è medio tollant. Id quò firmius esset, nixis humi genibus, gladiisque districtis atque ad pectora inuicem admotis, iureiurando sanciunt.

EGRA arcem habet munitionibus ab opido diuisam: eam *Leslæus* vt præfectus inhabitabat. Is collocato hîc 50. fidorum militum Hibernorum præsidio, claues portarum penes se detinet; suas cohortes in foro collocat; omnia denique ad facinus tutò exequendum prudenter disponit. *Gordonus* verò & *Butlerus* cum quibusdã ducibus seu Capitaneis rem secretò cõmunicant: quæ scelera coniurati in Cæsarẽ moliantur, quid in ipsos Cæsar statuerit, edocent. Vbi operam addixerunt, duos cum delectis 20. Hibernis, sub cœnã (ad quã *Terschanus, Illous, Kinschius* & *Neumannus* venturi erant) in arce cum armis adesse iubent: reliquos ad continendum in officio militẽ dimittunt. Sub extremã mensãm cùm bellaria illata essent, Capitanei illi duo, cum armata militum manu ante cœnaculũ stante, *Viuat Austria*,

Anni vulgares Christi.

ex condicto clamant: signoque accepto à *Leslæo*, in coniuratos istos quattuor impetum repentè faciunt, ipsósque cum duobus famulis, qui dominos propugnaturi gladios strinxerant, trucidant. Restabat in viuis solus *Fridlandus*, qui medio in opido domicilium habebat. Huius itaque cædes Capitaneo Hiberno *Ebroxio* committitur. Is adscito 20. militũ satellitio, ad conclaue Fridlandi penetrat, ipsumque lecto desilientem, & ad fenestrãm cubiculi properantem mactat, bipenne per medium pectus adactâ. Februarij dies 25. erat, & hora noctis nona, cùm hæc contigerũt. Postera luce, de intercipiendo *Francisco Alberto Lauenburgio*, paulò antè memorato, est agitatum. Is cædis Fridlandianæ ignarus, cùm Egram ad Fridlandum cogitaret, à Butleri militibus comprehensus, eò adductus, & posteà ad Cæsarem missus, Neostadij in Austria custodiæ mandatus fuit. Eodem tempore & *Schafgotscium*, qui res nouas moliebatur, captum idem Cæsar Glatij adseruari iussit. Atque hæc est lamentabilis illa *Fridlandi* catastrophe: in quo viro magnũ ludentis Fortunæ exemplum licet agnoscere, quæ nunquam magis nocet, quàm cùm à virtute deseritur.

Isabellam Hisp. Infantem, sub finem anni superioris defunctam, qui in gubernatione Belgica exciperet, FERDINANDVS Regis nostri frater ex Insubria exspectabatur. Ne quid tamen intereà detrimenti Respublica caperet, Philippus IV. Rex vtili consilio *Franciscum de Moncada*, Aitonæ Marchionem, eumdemque Ossonæ Comitem atque Aragoniæ magnum Senescallum, Belgis præesse voluit. Is sua prudentia, vigilantia ac fortitudine hostem præteritorum annorum victoriis insolescentem coërcuit, & res domi militiæque collapsas, quoad fieri potuit, in integrum restituit. Ferdinandus porrò rebus ad iter compositis, Mediolano die 30. Iunij discedens, Telinâ valle transitâ, *Oenipontem* 21. Iulij tenuit. Inde cùm in Bauariam venisset, reliquias exercitus à Duce Feriæ illo in tractu relictas cum suo coniunxit, & *Donawerdam* (quam vrbem, cum *Ratispona*, nuper FERDINANDVS Hungariæ Rex Suecis eripuerat) sub finem mensis Augusti appulit. Sub hoc tempus idem Rex *Nortlingam* in Sueuia obsidebat: ad hanc vrbem, ineunte mense *Septembri*, duo fulmina belli, vterque FERDINANDVS AVSTRIACVS, & dextras & copias suas victrices sociarunt. Obsessis porrò suppetias ferre, & Cæsareanos aggredi *Bernardus Saxo Vinariensis*, *Gustauus Hornius* Suecorum ductor, *Cratzius* aliique fœderati iam parabant. *Ferdinandus noster* suo in exercitu duodecim millia peditũ & ter mille quingentos equites tunc numerabat. *Rex Hungariæ* sex millia equitum & septem millia peditum; *Carolus Lotharingiæ Dux*, copiarum Catholici fœderis ductor, tria millia equitum ac totidem peditum sub suis ad Nortlingam signis habebant. *Vinariensi* tamen (nam *Hornius* dissentiebat) nescio qua fiducia abrepto visum fuit, veteranas istas Hispanorum, Italorum, Germanorum, Belgarum aliarumque nationum copias, vnum in corpus conflatas, aggredi, & belli aleam vni prælio committere; consilio potiùs temerario quàm forti, vt euentus docuit. In nostros, qui collem situ commodum cum siluula vicina occuparant, hostis die 5. Septembris, sub horam quartam pomeridianam, decem tormentis maioribus aduectis, primum fecit impetum. Equitatui hostili irruenti tria equitum Cæsareanorum millia sunt obiecta. Ex his fortissimè pugnantes, *Aldobrandinus* Prior militiæ

Meli-

Melitensis & *Marchio S. Martini*, vterque legionis equestris Tribunus, inter alios grauiter læsi fuerunt.

Sequenti die, qui erat 6. Septembris, luce vix ortâ, *Hornius* cum 4. millibus selectorum peditum & quinque millibus equitum, *Cratzius* verò cum totidem millibus, ad collem paulò antè nominatum (nam silulam nostris de nocte eripuerant) sibi vindicandum, in aciem prodierunt. Mediam *Hornius*, dextram aciem *Cratzius* tenuit: sinistram *Dux Vinariensis* (qui *Oxenstierny* supremus in militia Vicarius erat) post munitiones terreas noctu constructas collocauit. Colli tuendo, nostri *Hornio* legionem Hispanicam Martini de Idiaques, Neapolitanam Gasparis Toralti, Germanicas Comitis Salmensis & Wormeseri; *Cratzio* Leslærianã & alias variarũ nationum legiones, præter equitatum, opposuerunt. *Gerardus Gambacurtius*, cum Neapolitanis, Burgundis & Cæsareanis equitibus, primos hostium insultus Sole oriente excepit; *Octauio Picolomineo* Cæsareanorum Marescallo, & Ioanne Serbellonio tormentorum Hispaniensium Præfecto, dimicantium ordines illa in parte dirigentibus. Per vniuersum verò exercitum quaquaversùm discurrebant & mandata dabant *Comes Galassus* Cæsareanorum, & *Didacus Gusmanus Marchio Leganesius* Hispaniensium, Campiductores generales. Primus Gambacurtius cum suis equitibus tria vexilla militaria hosti eripuit, eaque ad Regem Hungariæ & Ferdinandum Principem Cardinalem mox misit: qui vterque imperterriti obequitabant, & nunc his, nunc illis quà voce, quà vultu constanti animos addebant; cùm hostis globos maiores ferreamque grandinem, instar imbris, continenter in nostros eiacularetur. Adeoque fortis in primis fuit Princeps Cardinalis, vt cùm ad latus eius *Atassus* Tribunus tormento maiore ictus cecidisset, & *Petrus Gironius* grauissimè læsus fuisset, ille nec locum nec vultum mutauerit; quin imò intrepidus Gironium cruore oblitum manu sustinuerit, ne ex equo in terram decideret.

Fortissimè ac pertinacissimè pugnatum est vtrimque sex ampliùs horis. Sub horam vndecimam matutinam, nostris vndique in hostẽ irruentibus, *Dux Vinariensis*, qui hactenus se vix mouerat, cum reliquis copiis, vt deficientibus suis subsidio esset, lento gradu accessit: sed à *Carolo* Lotharingæ Duce (qui primarium illius vexillum sua manu cepit) & *Ioanne Comite Wertio*, itemque à *Philippo Spinola*, Ambrosij filio, equitum Hispaniensium Magistro, eiusque Vicario *Paulo Dentico*, fortiter repressus, in turpem se fugam dedit; adeoque omnibus suis exitio fuit. Fugientibus fossa obuia, plurimis fatalis exstitit. Exinde peditatus ferè omnis, cum maiore equitatus parte, cæsus; tormenta maiora 84. capta, vexilla 300. hosti adempta, currus bellici 80. & reliqua demùm omnia impedimenta à nostro milite sunt direpta. Dux Lotharingus, hostem insecutus, *Cratzium* sua manu, & viri nobiles, quos in suo comitatu ac familia Lotharingus habebat, *Hornium* Suecorum ducem comprehenderunt. In loco prælij octo hostium millia, & in fuga totidem aut plura (*Ioanne Wertio* & Croatis ad quattuor milliaria insequentibus) cecidisse creduntur. Captiui (præter *Hofkirchium*, *Rostochium* & alios proceres) fuere ad 4. millia: quorum plerique ad castra Cæsaris posteà transierunt. *Vinariensis* cum 6. aut 7. comitibus fugiens, equi beneficio Vlmam, & inde Wirtembergam euasit: cuius quidem

temerario consilio ipse Hornius & alij Sueci ac Protestantes hanc suam cladem adtribuerunt. Ex Cæsareanis eorumque sociis circiter mille sexcenti perierunt: in his Salmæ & Paniguerolæ Comites, Ripallæ Marchio, Aldobrandinus Prior, Carolus Guascus, Siluius Picolominius, Wormesserus, Aluarus Quinonius, Tiberius Brancatius, Tribuni; Diomedes Carafa, Alexander Campius, Ferdinandus Heredia, Thomas Avalus, & alij cohortium præfecti. Atque hæc quidem tam illustris ad Nortlingam victoria apud omnem posteritatem memorabitur: de qua plura qui volet, *Itinerarium Ferdinandi Austriaci Principis Cardinalis*, à Didaco de Aëdo Hispanâ linguâ descriptum, & Antuerpiæ 1635. typis vulgatum consulat.

Audito prælij euentu, *Nortlingani* mox sese Hungariæ Regi dediderunt. Quarto pòst die idem Rex, cum Lotharingo, versus Danubium profectus, *Laulingam* aliaque opida subegit. Princeps Cardinalis, itinere versus *Wirtembergensem* ditionem instituto, suos in ea milites refecit ac recreauit. Dux autem *Wirtembergensis* Argentoratum, & *Vinariensis* (qui illo in tractu aliquamdiu latuerat) Francofurtum ad Mœnum, sese subduxerunt. Exinde Mœno & Rheno fluminibus transitis, FERDINANDVS noster 19. Oct. *Coloniam Agrippinam*, & triduò pòst *Iuliacum* intrauit. Mosâ prope insulam S. Stephani traiecto, vt Deo ac Deiparæ, pro itinere feliciter confecto, gratias ageret, & suæ præfecturæ Belgicæ exordia vtrique commendaret, ad *Collem asperum* (quod est Brabantiæ opidum, Virginis-Matris cultu ac miraculis celebre) se contulit. Votis precibusque solutis, *Louanium* Academiâ famosum, & *Furam* veterum Brabantiæ Ducum palatium in transitu lustrauit, & die 4. Nouembris demum *Bruxellam* intrauit, insigni apparatu atque incredibili omnium lætitia exceptus.

GASTO Aurelianensium Dux, intellecto Principem Cardinalem breui adfore, clam Bruxella 9. Oct. cum paucis se comitibus subduxit, & in Franciam ad fratrem Regem abiit; coniuge sua *Margarita Lotharinga* apud Reginam matrem Bruxellæ relicta. THOMAS Carignani Princeps, Caroli-Emanuelis Sabaudiæ Ducis filius, cùm Regi Catholico per litteras se suaq; obtulisset, illius mandato ex Sabaudia in Belgiũ transiit, & Bruxellã die 25. Aprilis intrauit, regio in palatio magnificè exceptus. Florentius Haræus (*Vander Haer*) patria Louaniensis, origine Vltraiectinus, dignitate Canonicus & Thesaurarius Insulensis, ob singularem prudentiam & multiplicem eruditionem Principibus aliisque viris primariis longè gratissimus, annos 87. natus, Insulis Flandrorum mense Februario moritur. Præter Liturgica suppresso nomine Duaci edita, scripsit De initiis tumultuum Belgicorum, & De Castellanis Insulensibus. In districtu Insulensi *Ioannes le Vasseur*, vir potens, Cartusiam à fundamentis ædificat & dotat. Ludouicus Venosæ Princeps *Plumbinum* opidum, ad oram maris Tusci ex opposito Ilvæ insulæ situm, sexcentis aureorum millibus à Ferdinando Imp. emit. Hoc ipso anno monachum ac presbyterum Dominicanum, natione Franc-Armenium, sacris lingua Armenica, in templo Dominicanorum Antuerpiæ, operantem vidimus: qui ex Armenia Asiæ prouincia à Superioribus Romam missus, inde in Belgium venerat. Is inter alia narrabat, *Franc-Armenorum* (qui vt orthodoxi Romano Pontifici obediunt) Archiepiscopum in opido *Abbaraner* nunc residere; veteri

sede (*Naxuano*, quod ab Arazo fl. secundo lapide distat) à Persis euersa. Addebatque, apud Franc-Armenios XI. monasteria Dominicanorum (qui soli apud illam nationem sacra exercent) hodieque numerari; videlicet in opidis *Abbaraner*, *Abbragonis*, *Carna*, *Saltach*, *Cosca∫sen*, *Mitscisen*, *Cansac*, *Ghiahuc*, *Chiabonis*, *Caragus*, & *Ketsucg*. Ceterùm Franc-Armenij professione, vt dixi, Catholici (vt & Armenij schismatici) hodie Regi Persarum subsunt. Schismaticorum autem Patriarcha in municipio *Etsmiasin* commoratur; quod medio milliari ab opido *Reuan* distat. Hæc ex ore monachi illius Franc-Armenij fideliter descripta visum fuit hîc commemorare; ad ea illustranda, quæ de ista natione in nostra Notitia Episcopatuum orbis Christiani, à Plantinianis edita, l.1.c.20. disseruimus.

Sub anni huius initium hiems suprà modum sæuiit: ne tamen à Republica domi forisque curanda FERDINANDVS Princeps Cardinalis cessaret, mense Ianuario *Teneramondam*, *Gandauum*, *Brugas*, *Ostendam*, *Neoportum*, *Dunkercam*, *Mardicam*, *Grauelingam*, aliaque Flandriæ opida ac munimenta lustrauit, nouoque præsidio militari aduersus Batauos & Francos firmauit. Quadragesimali tempore, ex more Principum Austriacorũ, piè peracto, Bruxella discedens, Antuerpiam vrbium, quas Europa, Asia, Africa spectat, longè pulcherrimã, de Suecis aliisq; hostibus anno superiore ad Nortlingam subactis velut triumphans, 17. Aprilis ingressus est; incredibili hominũ omnis ordinis, omnis ætatis multitudine, ex locis etiam dissitis, ad spectandum confluente. Et verò Senatus Populusque Antuerpiensis, pro veteri suo erga gentem Austriam affectu, Arcus triumphales & Pegmata varia, honori eiusdem FERDINANDI Principis erigenda curauerat. Pompæ vniuersæ architectonicen *Petrus-Paulus Rubenius*, Eques, æui nostri Apelles, designauerat; iconesque ac tabulas artificiosissimè pictas expresserat. Inscriptionibus verò pereruditis & versibus Statianam maiestatem spirantibus *Casperius Geuartius* I C. & Archigrammateus Antuerpiensis illustrauerat. Quæ omnia in æs incisa & pleno commentario descripta idem typis breui publicabit; vt olim CAROLI V. Imp. auspicalem in hanc vrbem aduentum *Petrus-Ægidius* itidem Graphiarius, PHILIPPI II. Regis Catholici Cornelius Scribonius Grapheus, ERNESTI & ALBERTI Archiducum *Ioannes Bochius*, vterque S. P. Q. Antuerpiensi à Secretis, libris editis celebrarunt. 1635

FRANCI fœdum cum BATAVIS fœdus, de Belgio nostro communibus armis inuadendo, mense Martio sanciunt: *Charnacæo* (impij fœderis Sueuici ante quinquennium conditore) & *Baugio* ex parte Francorum; *Cnatio* & *Pauuio* ex parte Batauorum, procuratoribus. Tabulas pactorũ, Lutetiæ Parisiorum die 8. mensis eiusdẽ scriptas, LVDOVICVS Rex sua manu signauit; quibusdam furiosè Regem instigantibus, aliis prudenter dissuadentibus. Dum hæc in Gallia tractantur, *Nemetacum Atrebatium*, *Hesdinium*, *Bapalma*, *Cameracum*, *Namurcum*, *Theodonis-villa*, aliaque opida, structis per proditores insidiis, variis temporibus à Francis tentata sunt; sed irrito semper conatu. Sub id tempus, Deo suæ caussæ in primis fauente, Cæsareanis feliciores res fuerunt. Vdenhemij, ad Rheni & Mœni confluentes aquas, *Philippus-Christophorus de Zoeteren* tunc Spirensis tantummodo, pòst & Treuerensis Elector, arcem munitissimam, suæ ditioni aduersus Palatinum aliosque hostes tuendæ, à fundamentis construxerat.

ſtruxerat. Hanc *Philippoburgi* nomine donatam Franci poſt longam obſidionem, anno ſuperiore exeunte, ad deditionem compulerant. At *Bambergerus* Tribunus, qui præſidiariis ibi præfuerat, adaſtum conuerſus, 60. milites veſte ruſtica tectos, cum plauſtris vino, lignis aliiſque mercibus onuſtis, 23. Ian. in opidum immiſit. Hi nocte ſequente vi ac ferro portam diſruperunt, & Cæſareano equitatui ac peditatui, per paludes glacie conſtrictas irrumpenti, aditum patefecerunt. Porrò vt *Philippoburgum* ad Rhenum & Mœnum, ſic & *Auguſta Treuerorum* ad Moſellam, bimeſtri vix exacto, præfectorum ſocordiâ (Germanis nequidquam frendentibus) in noſtrorum manus deuenit. Vrbs hæc Imperialis, Conſtantini Magni & aliorum in Gallia Cæſarum olim ſedes, *Comites* ac *Duces Luxeburgenſes* à multis retrò ſæculis ſuos *Protectores hereditarios* agnouit. Ea dignitate Rex Catholicus, vt Dux Luxeburgenſis, nunc gaudet; & ſuum in vrbe Treuerenſi palatium, cognomento Luxeburgenſe, etiamnum poſſidet. Atque illo titulo Senatus Populuſque Treuerenſis ipſi trecentos Florenos aureos, ex veteri more, quotannis perſoluit. Hanc vrbem Franci, Cæſareo ac Regio milite præſidiario contra ius pulſo, ſibi vindicarant. Cæſar & Rex, ſuo iure vſi, eam ipſam, *Chriſtophoro Comite Emdano* copiarum ductore, Francis die 26. Martij eripuerunt, & præſidio firmarunt.

His aliiſque cladibus vindicandis, *Lud. Francorum Rex* auxilia, quæ *Batauis* nuper addixerat, quàm celerrimè expediri iuſſit. Itaque medio menſe Maio *Chaſtillonium* & *Brezaeum*, vtrumque regni ſui Mareſcallum, cum exercitu triginta millium plùs minùs militum, in prouinciam *Luxeburgenſem* immiſit. Atque hi quidem vſque ad vmbilicum illius prouinciæ, ferro flammaque ſæuiendo, iam penetrarant; cùm noſtri numero longè inferiores, deque tanta hoſtium copia non ſatis edocti, die 20. Maij in eos fortiter quidem irruerunt, ſed multitudine obruti, in ſiluā vicinam, non paucis amiſſis, ſeſe recipere ſunt coacti. Cladis iſtius nuntio accepto, Ferdinandus Cardinalis (qui pridie infauſti illius diei Bruxella Louanium diſceſſerat) mox ſuum in agro Thenenſi exercitum luſtrauit; vtque Francis ac Batauis in vnum conſpirantibus par eſſe poſſet, auxiliares copias confeſtim ex Germania euocandas cenſuit. Franci interim, per agrum Leodicenſem ac Limburgenſem, nemine obſiſtente, vſque ad *Traiectum Moſæ* peruenerunt: & donec *Henricus Naſſouius* Princeps Arauſionenſis cum exercitu ſuo ex Batauia adueniſſet, diebus aliquot in agro vicino ſubſtiterunt. Exinde copiis omnibus vnum in corpus conflatis, *Naſſouius*, *Chaſtillonius* & *Brezaeus*, ſub initium menſis Iunij, Moſam ponte ſtratam traiecerunt, & commeatu apud Tungrenſes ac Trudonopolitanos comparato, in Brabantiam noſtram tenuioribus, quà Hasbaniam reſpicit, opidis conſtantem, adeoque minùs munitam, facilè penetrarunt. At verò Ferdinandus noſter, vt alter Fabius Maximus, cunctandum & hoſtibus numero longè ſuperioribus nonnihil cedendum prudenti conſilio cenſuit. Thenis itaque cum exercitu digreſſus, *Louanium* vrbem amplam & Diliæ fl. adſitam militari manu muniri iuſſit. Hoſtis verò vt noſtros inde digreſſos comperit, *Thenenſe* opidum die 9. Iunij vi cepit: & immanitate plusquam Turcica (horret animus meminiſſe) tam Batavi quàm Franci matronas, virgines Deo ſacratas & alias ſtuprarunt; in omnis denique ætatis, ſexus atque ordi-

nis

nis homines crudelissimè sæuierunt: exemplo ad omnem posteritatem summa cum infamia memorando. Omitto templa, monasteria, & sexcenta ampliùs opidi ædificia, cùm publica tum priuata, vno alteroúe post expugnationem die, barbarè exusta. Taceo incredibilem frumenti copiam ignibus absumptam, quæ vniuerso Francorum ac Batauorum exercitui per bimestre alendo sufficere poterat. Sileo sacrosancta Religionis nostrę mysteria impijssimè violata: vt belli isti homines bellum non viris, sed pueris imbelliq; sexui fœmineo, atque in primis rebus ipsis sacris, barbarorum instar, indixisse viderentur. Ite nunc Belgæ, & speciosis seu Francorum seu Batauorum pollicitationibus (quas non vno libello publicarunt) credite aut fidite.

Et verò nequid ad cumulum deesset, Francus in Batauorum gratiam, ruptâ pace, quam cum Hispano Veruini 1598. inierat, sũptoque prætextu nescio quo, bellum prior nobis mense Iunio indixit, & Artesiâ hostiliter mox tentatâ nostros ad arma retorquenda compulit. Scilicet inter Francos ac Batauos, Lutetiæ hoc anno die 8. Februarij per legatos ita conuentum erat (idque Ludouicus Rex die 8. mensis Martij, vt suprà dixi, manu suâ firmarat) vt vno eodemque tempore hinc Bataui, illinc Franci arma in nos hostilia inferrent; adeò certâ victoriæ spe, vt prædam in antecessum pactione diuiderent. Francus *Artesiam, Hannoniam, Namurcum, Granelingam, Dunkercam, Neoportum,* & *Ostendam* sibi pro portione elegerat: reliquum Belgiũ (excepto Ducatu Luxeburgensi, quem Henrico Principi Arausionensi promissum fuisse existimant) Bataui eorumque socij, spe iam deuorarãt. Sed omnia retrorsum: & vt Claudiani verbis vtar, *caruit euentu nimius Furor: improba nunquam Spes læta diu.*

Thenis expugnatis & tantùm non funditus euersis, Franci ac Bataui decem ferè diebus (quod commodùm nostris accidit) *Bauterseemij* medio ferè itinere inter Thenas & Louanium substiterunt, & vallum ibi excitarunt. Parte impedimentorum Bauterseemij relictâ, *Diliam* fluuium, altero lapide supra Louanium prope Floridam Vallem, monialium ordinis Cisterciensis cœnobium, trajecerunt: factâque in Gallo-Brabantiam excursione, non pauca templa ac monasteria partim vastarunt, partim exusserunt. Exinde retrogressi, & velut receptui canentes (siue quòd annonę angustia premerentur, siue quòd à Cæsareanis copijs ex Germania aduentantibus sibi metuerent) Louanium die 24. mensis Iunij obsidere cœperunt; castris cis Diliam, ad portas quà Mechliniam & Vilfordiam itur, collocatis. Quo intellecto, FERDINANDVS PRINCEPS (qui Bruxellam cum exercitu prudenter se receperat) quadringentos circiter equites, puluere tormentario onustos, in vrbem obsessam, per portam Thenensem, quà aditus patebat, sagaciter immisit. Louanio tunc præerat *Antonius Baro Grobbendonchius,* & tres legiones, cum aliquot cohortibus, tutandæ vrbi, penes se habebat. Miles itaque omnis extra muros est collocatus: ciues verò, & iuuentus, quę studijs ibi operam dabat, cum vniuerso Clero, mœnia tuebantur. Obsidio ipsa dies decem tenuit; & fuêre in vrbem ab hostibus immissi maiorum tormentorum globi ferrei circiter bis mille. Sed ô insignes belli duces, qui armatorum quinquaginta ampliùs millibus succincti,

Musarum illam sedem, non armis sed togæ adsuetam, expugnare non potuerunt.

Rebus in Belgicanostra fluctuantibus, Pax in Germania inter Cæsarē & Saxonē concluditur, eaque 30. Maij Viennæ, Pragæ, & alibi publicatur. Conditiones à Saxone pactas amplexi sunt Brandeburgius, Brunsuicensis, Hassus, Pomeranus, & plurimæ Ciuitates Imperiales. Commodum id rebus nostris accidit: nam Cæsar, pacatâ pro maiore parte Germaniâ, mox *Octauium Comitem Picolomineum* (ex vetusta apud Senenses familia, quæ & Pium II. orbi Christiano Pontificem dedit, prognatum) & *Ioannem Ludouicum Comitem Isolanum*, patriâ Foro-Iuliensem, versùs Belgium, cum nouem millibus equitum, magnis itineribus proficisci iussit. Hi mense Iulio ineunte, cùm Bruxellam appulissent, hostem aduentu suo adeò terruerunt, vt conuasatis omnibus, & solutâ obsidione, die 3. Iulij *Arschotum*, & inde *Distemium* inglorij abierint; isto nimirum Dei iudicio *Athenis* turpiter victi ac cæsi, qui nuper *Thenis* barbarè sæuierant.

Ceterùm vt nostrorum & Croatarum insequentium agmen Princeps Arausionensis sisteret ac retardaret, mille septingentos pedites, cum ala equitum & tormentis aliquot maioribus, *Distemij* reliquit. Quod opidum Ferdinandvs noster mox obsedit, & 12. Iulij ad deditionem compulit. Franci verò ac Bataui animis viribusque fracti (vtpote multis millibus intra bimestre spatiū fame enectis atque amissis) magnâ festinatione Distemio versùs *Ruræmondam* & *Venlonam* sese subduxerunt. Hostes itaque tuos Franco-Batauos, ô Belgica Deo Regique fida, elato vertice iam despice; & vide, quàm rarum agmen Louanio detrusum ad Mosam deducant, quantumque priori sint dissimiles, qui inflati torrentis instar sibi nuper irruentibus cuncta cessura pollicebantur.

Insvla Batavorvm, ob faciles adpulsus, accipiendis copiis & transmittendū ad bellum est oportuna. Nam Rhenus vno alueo continuus, aut modicas insulas circumueniens, apud principium agri Bataui, velut in duos amnes diuiditur, seruatque nomen & violentiam cursus, quà Germaniam præuehitur, donec Oceano misceatur; ad Gallicam ripam latior & placidior adfluens, verso cognomento *Vahalem* accolæ dicunt: mox id quoque vocabulum mutat Mosa flumine, eiusque immenso ore eumdem in Oceanum effunditur. Ita Tacitus 2. Annali loquitur. In agri Bataui (nunc *Betua*) principio, vbi Rhenus in duos amnes (Virgilio cornua) scinditur, *Martinus Schenckius* Tribunus, natione Gelrus, Batauis militans, iussu Roberti Dudlæi, Leicestriæ Comitis, an. 1586. munimentum excitauit, quod à conditore nomen (*Schencken-schans*) induit, & Clavis Hollandiæ vulgò censetur. Hoc munimentum *Franciscus Mendoza*, Aragoniæ Almirantius, cùm Alberti Austriaci, in Hispaniam profecti, nomine rem militarem administraret, post Rhenobercam, Embricam, Resam, aliaque opida occupata, an. 1599. in vere obsedit; sed irrito conatu. Feliciùs id nostri hoc anno tentarunt.

Princeps Arausionensis (qui ex Brabantia, vt dixi, profugus sua cū Francis castra ad Mosam, inter Ruræmondam ac Venlonam, habebat) Guilielmum Comitē Nassouium ex agro Nouiomagēsi cum copiis, quibus præerat, Gennapiam euocarat. Guilielmus itaq; vt in

ite

iter ſe daret, menſe Iulio deſinente, militem variis è locis colligens, ex Schenckiano quoque munimento partem præſidiariorum extrahit; defenſoribus 120. in eodem relictis. Id cùm *Adolfus Einholtius* vir ſtrenuus, nobili apud Gelros genere natus, per fidos nuntios accepiſſet, quingentos plùs minùs milites ex opido Gelrenſi noctu in agrum ac ſilnam Cliuenſem eduxit, & ſcaphis aliquot minoribus (quas inter gramina ac iuncos ad ripam occultari iuſſerat) 28. Iulij nocte intempeſtâ Vahalim cum iiſdem tranſmiſit, ſcaliſque admotis ipſum caſtellum Schenckianum occupauit; præſidiariis ex inopinato partim cæſis, partim captis. Audax certè, maximique momenti facinus, & quale toto belli Belgici tempore non eſt auditum. Perculit id vehementer Arauſionenſem: qui infauſto nũtio accepto, mox currus ſexcentos expediri, & ſingulis milites ſex imponi iuſſit, eoſque cum bis mille equitibus Noviomagum, & inde in Betuam præmiſit. Ipſe die proximè ſequenti (qui erat 29. Iulij) cum validiore exercitus ſui parte ſubſecutus, nihil intentatũ reliquit, vt tanti momẽti caſtellũ recuperaret; ſed fruſtrà. Et verò quis neſcit, *Betuam* accipiendis copiis & ad bellũ tranſmittendũ (Taciti verba ſunt, & Batavi ſuo cõmodo hactenus ſenſerunt) quàm maximè oportunã etiamnum eſſe? Quis ignorat, à Batauis ingentem molem (*Rijſhooft*) in ripa Cliuenſi, ad Rheni aquas in dextrum alueum compellendas, ſtructam eſſe, ne totus amnis in ſiniſtrum eumq; decliuiorem Vahalis alneum defluat? Quem latet, mole iſtâ euerſâ (quæ in noſtra nunc eſt manu ac poteſtate) & Rhenum quà Germaniam prævehitur, & Foſſam Druſianam cum Iſala vadum noſtris præbituram? Plura non addo: hoc ſignificaſſe ſuffecerit, bellum nunc geri iis in oris, quibus olim *Druſus*, eiuſque filius *Germanicus Cæſar* & alij duces Romani contra Batauos, Sicambros, Friſios, Cheruſcos, aliosq́ue populos geſſerunt. Perinde ac ſi poſt tot ſæcula eoſdem campos ac fluuios ſibi Mars, ad arma exercenda, deligere geſtiat. At verò noſtrorum veterumque temporum ſimilitudinem quis non admiretur, ſi vtraque tacitè comparauerit? Offerunt ſe non ſolùm populi iidem, loca item ac flumina eadem, ſed & paria ferè rebellandi principia, continuata odia ac bella, petita à Gallis, Germanis ac Britannis ſubſidia: vt priſcis illis Belgarum ſub Tiberio & Veſpaſiano tumultibus, quos Corn. Tacitus & alij deſcripſerunt, intereſſe videamur. Adeò in rebus humanis, etſi ſæcula & perſonæ intereunt, iidem ſæpè caſus atque euenta recurrunt.

Ceterùm FERDINANDVS Princeps, qui Diſtemij cum maiore copiarum, præſertim pedeſtrium, parte ſubſtiterat, vt *Schenckianum caſtellum* à noſtris occupatum intellexit, Moſâ ad S. Stephani inſulam traiecto, magnis itineribus cum vniuerſo exercitu ad agrum Cliuenſem contendit: captiſque in tranſitu opidis ac caſtellis non paucis, in *Betuam* tranſmiſit, & in ea legiones aliquot, ad res noſtras, contra hoſtem extrema tentantem, firmandas, & ad munitiones aliquot excitandas, foſſaſque nouas ducendas, collocauit. Sed vt triſtia lætis plerumque miſceri ſolent, *Franciſcus de Moncada*, Marchio Aitonæ (cuius potiſſimùm conſiliis Ferdinandus vtebatur) cùm ex Betua ad opidum Gochenſe (in quo ſuam tunc aulã idem Princeps habebat) fortè rediiſſet, 10. Auguſti ſub noctẽ in febrim lethalẽ incidit; quæ octauo pòſt die virũ longiore

vita dignissimum, magno omnium luctu, abstulit. Decessit annos 49. natus; N. filio Offonæ Comite, & filiabus tribus, *Margarita, Maria Magdalena* & *Stephania*, post se relictis. Nobilitas familiæ pervetusta: potentia olim maior fuit, cùm Benearniam possideret. Genti cognomen à *Moncada*, opido seu municipio apud Catalaunos, in finibus Hispaniæ, sito. Vir fuit heroicis virtutibus præditus, & quod in Nobilitate rarum, Græcè Latineque pereruditus; Historiæ antiquæ ac nouæ, itemque veterum numismatum Romanorum peritus. Exstat eius commentarius Hispanico idiomate conscriptus, & Barcinone 1623. typis editus, de *Rogerij Flori* aliorumque Catalaunorũ & Aragoniorum procerum expeditione, contra Turcos & Græcos sub annum 1302. suscepta. Quem quidem commentarium ex Georgio Pachimerio & Nicephoro Gregora, Historicis Græcis, itemque ex Raimundo Montanero (qui bellis istis sacris interfuit) aptè concinnauit, & politicis dogmatibus, ex Tacito aliisque vetustis prudentiæ magistris cum iudicio depromptis, mirificè illustrauit. Et ille quidem, quòd adiumenti plurimum ab ingenio ac doctrina haberet, facilè perfectissimam agendarum rerum solertiam & non mediocrem artis militaris peritiam paucos intra annos est adeptus: adeò vt Legatus primùm in Germaniam ad Ferdinandum Imp. à Philippo IV. Rege Catholico missus, & posteà ad rem militarem in Belgio curandam admotus, omnibus se probauerit.

Hollandi, Zelandi & Frisij, ex halecum & asellorum piscatione in Oceano Septemtrionali, incredibilem quotannis quæstum faciunt, quem suas ipsi opes Indicas vocant. Atque hinc pro parte iis sunt illæ vires, quibus à 70. ferè annis terrâ marique bellũ gerunt. Ad hunc annuum quæstum ac prouentum si non euertendum, saltem minuendum ac turbandum, visum fuit hac æstate XXI. nauium classem *Dunckerca* adornare, militibus aliisque rebus abundè instruere, & *Ioannem de Gauerelle*, ordinis Christi Equitem, atque in Senatu sanctiore Consiliarium Regium, classi præficere. Ea soluit Dunckercâ die 14. Augusti, sub primam noctis horam: & numerabat rostratas seu bellicas naues quattuordecim, triremes seu *fregattas* sex, & celocem vnam (Francis ereptam) ad mandata vltrò citroque deferenda. Classi vniuersæ nauarchus datus est *Iacobus Collartius*, vir strenuus & rei maritimæ peritissimus. Cursu in Septemtriones directo, quartâ luce enascente, ad vadum illud ingens, quod vulgò *Doggers-sandt* appellant, quodque Daniæ littora ferè attingit, nostri peruenerunt. Detecta hic piscatorum classis 147. lemborum; quos *buisas* vocant, sub tutela nauis bellicæ, quæ *Draconis viridis* nomen gerebat. Erat ea viris 85. & tormentis seu machinis maioribus viginti sex armata. In turbam hostium, quæ ad nostrorum conspectum toto mari dissipabatur, nostræ naues diuisim irruunt. Draconem viridem sibi delegit Collartius, cum sua naui prætoria, cui à *Matre Virgine* nomen erat, & quâ Gauerellus vehebatur. Euerberatis vtrimque tormentis, ex nostra prætoria centũ viginti classiarij in hostilem mox insilierunt. Pugnatũ ibi diù hastis ac gladiis: cæsis demùm hostium sex, vulneratis viginti, DRACO SE PEDIBVS VIRGINIS SVBMISIT. Ex nostris ceciderunt duo, vulnerati tredecim. Eodem impetu depressi exustique 65. lembi piscatorij; capti 629. piscatores; præ-

ter 160. pueros vel minorennes, qui cum fauciis & commeatu in Hollandiam sunt remissi, vectore quodam Hamburgensi.

Triduo pòst deprehensa est à Regiis alia classis piscatorum copiosior, sub tutela sex bellicarum nauium. Maior ibi à nostris strages fuisset edita, nisi venti hostem è nostrorum manibus eripuissent. Capti tamen exustique tunc lembi viginti. In vniuersum porrò lembi piscatorij nonaginta exusti aut depressi; vna nauis bellica, vt dixi, expugnata, & Ostendam adducta; piscatores ferè octingenti capti, & Dunckercam aduecti. Batauis itaque toto illo mari pulsis, die 21. Augusti, retrò iter, vnde venerant, nostri reflectunt; procella interim toto biduo perdurante. Die 25. mensis eiusdem, naues hostium bellicæ viginti, cum aliquot minoribus, sub aspectum nostris venerunt. Hostes licet numero & vento (in quo summum est momentum) superiores essent, nostros aggredi non sunt ausi. Igitur prætoria nostra, cum aliis, in hostem incurrit: in conflictu malus prætoriæ hostilis deiicitur, & aliæ aliquot partim malis superioribus mutilantur, partim aliis damnis non leuibus afficiuntur. Vnde nostris animi sunt aucti ad nouum impetum faciendum. Ad quem cùm se instruerent, noua hostium classis 18. nauium bellicarum visa est. Nostri itaque (quia ne Hercules quidem contra duos) receptui vela dantes, & cum omni præda domum redeuntes, ad Hollandiæ & Zelandiæ littora aliquamdiu velut triumphantes substiterunt. Vnde multa apud hostes animorum turbatio, multique sparsim in pharis ignes (non triumphales, sed indices) sunt excitati. Demum postridie Kalendas Septembris omnes naues Regiæ *Mardicam* (quem portum Romanis olim notū fuisse, suprà pag. 128. docui) feliciter appulerunt; duobus aut tribus tantūmodo sociis ex vniuersa classe desideratis.

Vt in Belgio, sic & in Germania ac Lotharingia res prosperè Austriacis ac fœderatis hac æstate cesserunt. Post pacem cum Saxone initam ac publicatam, FERDINANDVS Rex Hungariæ, iussu Cæsaris parentis sui, *Hailbrunnæ* cum exercitu aliquamdiu substitit, & venientes ad se Principes, variarumque ciuitatum Imperialium legatos in fidem recepit. Exinde Suecis die 21. Augusti *Saxenhusa* (quod opidum Mœnus fl. à Francofurto separat) pulsis, Francofurtum se contulit, & de Lotharingia, suo Principi vindicanda, deque Alsatia ac reliqua Germania recuperanda seriò agere cœpit. Faxit Deus, vt GENS AVSTRIACA, cælestibus fauoribus ac præsidiis subnixa, breui de hostibus, deque magnitudinis suæ æmulis plenè ac solidè triumphet. In quo voto finio, & manum de tabula aufero. Antuerpiæ postridie Kalendas Octobreis M. DC. XXXV.

GALLIAM comatam à se subiugatam (nam togata & braccata iam antea in prouincias erant redactæ) C. Iulius Cæsar, lib. I. de bello Gallico, in BELGICAM, CELTICAM & AQVITANICAM diuidit. Gallorum omnium (inquit idem) fortissimi sunt Belgæ, proximique Germanis, qui trans Rhenum incolunt, quibuscum continenter bellum gerunt.

BELGICA fluminibus Matrona & Sequana, Oceano Germanico & Rheno, ab eius ostiis ad Heluetios vsque concluditur. Octauianus Augustus (qui Iul. Cæsari in Imperio successit) totum hunc terræ tractum tres in partes distinxit, videlicet in GERMANIAM PRIMAM seu superiorem, GERMANIAM SECVNDAM seu inferiorem, & BELGICAM propriè dictam: vt ex Dione lib. 53. & Tacito lib. I. Annalium datur intelligi. Constantinus demum Magnus Imp. Belgicam propriè dictam in PRIMAM & SECVNDAM diuisit.

In Belgica Prima (cuius metropolis *Augusta Treuerorum*) quatuor ciuitates seu populi numerantur, *Treueri*, *Mediomatrici*, *Leuci* & *Veroduni*.

In Belgica Secunda (quæ omnium latissimè patuit) populi X. commemorantur, *Remi*, *Suessiones*, *Catalauni*, *Siluanectes*, *Bellouaci*, *Ambiani*, *Veromandui*, *Atrebates*, *Neruij*, *Morini*, & in his *Bononienses*. Neruiorum clientes Iul. Cæsar facit *Centrones*, *Grudios*, *Gordunos*, *Pleumosios* & *Leuacos*. Morini à Moris (nostrâ linguâ *Moeren*) hoc est, paludibus sic dicti, medias inter paludes habitabant: quæ pro parte nunc occidua est Flandriæ regio. Belgicæ porrò secundæ metropolis fuit *Durocottorum Remorum*.

Germaniam Primam seu superiorē *Vangiones*, *Nemetes* & *Tribocci* incolunt. Sub Vangionibus non solùm Wormatienses, sed & Moguntini olim continebantur. Sed *Moguntiacum*, ad Rheni & Mœni confluentes postea à Romanis ædificatum, metropoliticam in Germania Prima dignitatem demum obtinuit, hodieque obtinet.

In Germania Secunda seu inferiore (cuius metropolis *Colonia Agrippina*) populi præcipui duo sunt, VBII & TVNGRI: nam ad illos duos cæteri ferè reuocari possunt. Sub Tungris comprehenduntur ij populi, quos Cæsar vno nomine Germanos appellari dicit; videlicet *Eburones*, *Condrusij*, *Pæmani*, *Segni*, & *Ceresi*. Qui quidem populi quinque, cum *Aduaticis* & *Betasiis*, generali Tungrorum nomine, subsequentibus sæculis, comprehensi fuerunt.

TOXANDRI partim maritimi, partim mediterranei olim fuerunt. Maritimi extera, hoc est, Zelandicas insulas incolebant: mediterranei hodie Campinienses appellantur. Quæ quidem loca, Iul. Cæsaris æuo, à Menapiis tenebantur: quorum pars verisimiliter Toxandri ipsi fuerunt.

Nomenclator populorum, opidorum & fluminum Galliæ potissimùm Belgicæ.

ABrinca vel Obrinca fl. *Are*.
Aduatici, quorum metropolis Aduatucum seu Atuatuca, *Tongre*. *pag.* 2. 72.
Agendicum Senonum, *Sens* Scaligero.
Albiniana castra *Alfen*, vicus Hollandiæ.
Albis fl. *Elbe*. Alexia, *Alize*.
Alemanni Germaniæ populi. 67.
Aliso castellum *Elsen*, & fluuius.
Alisontia fl. in agro Luxeburgensi.
Alta Ripa, *Altrip*, ad Rheni & Luteri confl.
Ampsiuarij, al. Ansibarij, Westfaliæ populi. 76. 85.
Amisia fl. *Ems*, & opidum, *Emden*. 13.
Ambiani, quorum caput Samarobriua, *Amiens*.
Arar & Araris fluuius. *Saone*.
Arausio & Arausica, *Orange*.
Arenatium, *Arnhem* in Gelria.
Ariarica, *Pontarlier* opidum Burgundiæ.
Attiniacum, *Bourg d'Attigny*.
Aucnio, *Auignon*.
Ausana, *Palleſcheid*.
Ambiatinus vicus, *Capelle* prope *Coblentz*.
Andemantunnum Lingonum, *Langres* 187.
Andethannalis vicus, *Echternach* opidum in agro Luxeburgensi 128.
Antennacum, *Andernach* ad Rhenum. 61.
Aquæ-Grani, *Aix*. Aquæ Flauiæ, *Aurach*.
Aquæ Heluetiæ, *Baden*. Aquæ Mattiacæ, *Wysbaden*.
Argentaria ad Helellum fl. supra Argentoratum.
Argentoratum, *Strasbourg*, ad Helellum fl.
Arberosa, *Arbois* opidum Burgundiæ.
Arduenna silua, *le bois d'Ardenne*.
Armorici, nunc Britannia minor in Gal.
Asciburgum, *Asburg*.
Atrebates nunc Artesij, *Artesiens*, *pag*. 2.

Attuarij,

Ebrui

Ebruicani seu Neruicani, hodie Nortmanni 75.
Elsatia siue Alsatia. Vide Helellus.
Ebura fl. ad quem Eburovices, *Evreux*.
Eburones nunc Leodiecnses, *Liegois*.
Elusa vrbs Aquitaniæ, patria Rufini 77.
Epamanduodurum, *Mandeurre*, ad Dubim.
Epoissus, *Ivois*, in agro Luxeburg.
Erubris fl. *Rober*. cadit in Mosellam.
Epternacum, al. Andethannalis vicus, *Echternach*.
Fanum Martis, *Famars* 140.
Fanum Mineruæ, *Stiippe*.
Fines, *Fimes* opidum 212.
Fines, inter Verodunum & Metas.
Fletio Batauorum, *Fleeten*.
Fletio Frisiorum.
Fleuum, *Vlie* seu *Flie*.
Fleuum castellum in Frisijs.
Fleuus lacus, *Zuyder-zee*.
Fliet, idem quod fluxus maris vel æstuaria.
Forum Hadriani, *Voorburg* in Holl.
Forum Elucocorum, *Folcarquier* 106.
Fossa Drusi & Corbulonis. 19.
Franci trans Rhenum olim 85.
Frisij maiores & minores 85.
Garumna fl. *Garonne*.
Gelbis fl. *Kiel*, in Mosellam cadit.
Gelduba, *Gelb*, vicus.
Genabum Cæsari, Cenabum Ptolemæo, *Orleans*. 2..
Geminiacum, *Complines*, alijs *Gemblou*.
Genaua, *Geneve*, ad lacum Lemanum.
Gessoriacus portus, nũc Bononia. *Bologne*.
Gergouiæ rudera j. lapide à Claromõte.
Grinnes, *Rhenen*.
Gou & *Gow*, idem quod terra.
Helellus fl. *Ill*, à quo Elsaria.
Heluetij, *Switsers*.
Hibernia, Ibernia & Ivernia, *Irlandt*.
Ibliodurum inter Metas & Verdunum.
Iccius vel Itius portus, *VVitsant* Camdeno, *Mardyck* Chiffletio, *Bologne* Cluuerio.
Icorigum vel Ecorigium, *Rut*.
Isala fl. olim Sala, *Isel*.
Isura, al. Isara fl. *Oyse*.
Iuliacum, *Iuliers*.
Iulius vicus, *Gemersheim*, prope Spiram.
Iungus, *palais de Ionne*, prope Attiniacum.
Iura & Iurassus mons, *Mont-Iou*.
Iutæ, *Iutlandt*, in Cimbrica Chersoneso.
Lagium castellum, prope Tungros, *Lauwen*.
Lauri, *Lerdam*, opidum Hollandiæ.
Lerinus, nunc S. Honorati insula.
Lesura fl. *Leser* in Mosellam cadit.
Leuæ fanum, *Leuwen*.
Ligeris & Liger fl. in Celtica, *Loire*.
Lippia flu. *Lippe*, & opidum *Lipstadt*.
Litanobriga, nunc Pons S. Maxentiæ, ad Isaram, *Pont S. Maxence*.
Longo-vicus *Longvigh* prope Treueros.
Lullia, *Argoulles*.
Lugdunum Batauorum, ad Rhenum, *Leyden*.
Lugdunum ad Rhodanum, *Lyon*.
Lundonium, *Londen*, Angliæ metropolis 65.
Lupodunum, *Lupf*, Frehero *Ladenburg*.
Lutetia Parisiorum, *Paris* 61.
Lutomagus, *Monstreul*, vel *Estaples*.
Magetobrigia, *Moite de Bray*. in Burg.
Magus seu Magum, id est, Vadum, *Furd*.
Manarmanis portus ad Vidrum fl.
Mannariacum, *Maurick*.
Mareis in littore Sax. *Mardyck*, 67.88.
Marcodurum Tacito, Marcomagus Antonino, *Duren*, opidum.
Marcomanni, hodie Moraui.
Marsana siue Marsna *Mersen* 179.
Matilo *Coud-kercke*.
Matisco Æduorum ad Ararim, *Mascon*.
Matrona fl. *Marne* Celtas à Belgis separat.
Mattium *Marpurg* in Hassia 13.
Meder acum, *Mierle* vel *Swalm*.
Mediolanum, *Moyland*, vicus vj. milliari à Colonia Traiana.
Mediolanum Eburouicum, *Evreux*.
Mediolanum Santonum, *Sainctes*.
Mediomatricorum caput Tullum, *Toul*.
Meliodunum Senonum, *Sens*.
Meteglum Meldorum, *Meaux*.
Minariacum, *Pont d'Esterre*, 128.
Minaticum, *lege* Nintiacum in Itin.
Mœnus fl. *Meyne* cadit in Rhenum.
Moguntiacum, *Mentz*. 60.
Mona insula, *Man*, inter Angliam & Hib.
Mons Brisiacus, *Brisach*, in Alsatia.
Morinorum vrbes Taruenna & Bononia,
Mosa fl. *Meuse*, oritur in Lingonibus.
Mosella fl. *Moselle*.
Narbo, Prouinciæ vrbs, *Narbone*.
Nasium, *Nasy*, vicus supra Verodunum.
Naua fl. *Nahe* in Rhenum defluit.
Nemetes ad Rhenum 60.
Nemetacum, Hirtio Nemetocenna, *Arras* 2.
Neruij nunc Hannonienses 2. Neruiorum caput Ptolemæo est Bauacũ, *Bauay*. 128.
Neruicani seu Ebruicani, Nortmanni 75.
Nintiacum, *Nizy le Comte*, apud Verbinũ.
Nitiobrigum caput Aginnum, *Agen*.
Nouesium, *Nuys*, opidum ad Rhenum 61.85.

Nouio-

Belgij hodierni breuis descriptio.

HACTENVS de veteris Galliæ potissimùm Belgicæ populis, quos I. Cæsar, Tacitus, Ammianus alijq; Scriptores antiqui memorant, breuiter egimus. Belgium verò hodiernum, quod ad Regem Catholicum iure hereditario pertinet, in Prouincias omnino septemdecim, affinitatibus aut emptionibus vnum in corpus redactas, diuiditur. Sunt autem istæ: *Brabantia, Limburgum, Luxeburgum, Gelria, Flandria, Artesia, Hannonia, Hollandia, Zelandia, Namurcum, Sutfania, Marchionatus sacri Imperij ad Scaldim, Frisia, Mechlinia, Vltraiectum, Transisalana* ditio & *Gróninga*.

Primus Imperij Belgici conditor fuit *Philippus Bonus*: nam is vnus Burgundiam, Brabantiam, Limburgum, Luxeburgum, Artesiam, Hannoniam, Hollandiam, Zelandiam, Namurcū, Marchionatū S. Imperij, Frisiam, Gróningam, & Mechliniam possedit. Ad hæc filius eius CAROLVS AVDAX Gelriā & Sutfaniam adiecit, emptas à Duce Arnoldo Egmōdano, qui Adolfum filium (à quo sexennium carcere fuerat detentus) exheredauerat. Cùm verò rursum ad Carolum Adolfi filium *Gelri* ac *Sutfanij* abijssent, Vltraiectensem aliasque prouincias vicinas infestis armis impetentes; Carolus V. Cæsar, veteris actionis pactorumque iure subnixus, eos iterū sibi suisque acquisiuit: Guilielmo Cliuiæ Duce, qui ditiones illas sibi deberi contendebat, superato ac victo.

Quin & ob expensas, bellorum contra Gelros gestorum occasione factas, *Vltraiectensem* & *Transisalanam* prouincias suo Belgio Cæsar annexuit; Henrico Bauaro, Vltraiectensi Antistite ac Principe, eas cedente. Idem *Groningam* sibi asseruit; *Tornacum* eiusque territorium Franco ademit; & *Cameraci* contra Gallorum incursus arcem à fundamentis ædificauit.

Belgium porrò etsi Europæ exigua est portio, (quippe quæ non multùm excedat quintam Italiæ partem) nescio tamen an vlla toto terrarum orbe sit regio populosior aut opulentior. Ludouicus Guicciardinus in Descriptione Belgij narrat, suo æuo, hoc est, sæculo superiore *Vrbes* mœnibus clausas ducentas & decem, *Municipia* clausis opidis magnitudine propemodum paria centum quinquaginta, *Pagos* verò maiores vltra sex millia ac trecentos fuisse numeratos; idque præter *Vicos* minores & *Arces*, quibus supra omnem numerum consitus est ager Belgicus. Opidis nostra ætate accesserunt Guilielmopolis, Clunderia, Aspricollis, Santflitum in Brabantia; Ostenda in Flandria, & alia alibi.

Tria flumina Belgij primaria, Rhenus, Mosa & Scaldis.

RHENVS, fluuiorum Europæ post Danubium maximus, in Rhæticis Alpibus ortus, vno alueo vsque ad castellum Schenckianum defertur. Hîc in duo cornua siue amnes scinditur: quorum dexter nomen retinet, sinister *Vahalis* dicitur. Inde Virgilio & alijs *Rhenus bicornis*. Fluxit autem bicornis vsque ad Drusi Germanici æuum, qui sub vitrico suo Cæsare Augusto tricornem fecit. Is namque, fossâ inter Rhenum & Isalam amnem egestâ Rheni dextri partem per Isalam, lacum & ostium Flevum in Oceanum effudit.

Amnes Germaniæ cisrhenanæ, in Rhenum defluentes, à vetustis Scriptoribus memorati, sunt isti: Helellus, *Ill*, Naua, *Nabe*, Mosella, *Moselle*, Abrinca, *Are*.

In læuam MOSELLAE ripam hi amnes defluunt, Sura *Saur*, Pronça *Pruin*, Nemesa *Niems*, Alisontia *Alsitz*, Gerbis *Kiel*, Lesura *Leser*, Salmona *Salm*. A dextra ripa isti defluunt; Drochonus siue Drahonus *Tran*, Erubrus siue Erubris *Rober*, Saravus seu Sara *Sare*.

MOSA nunc in Gelria, medio ferè situ inter Bomeliam & Megam opida, partem sui duobus alueis, quibus castellum

seu

ſeu munimētum S. Andreæ circumdatur, in Vahalem trāſmittit. Suo tamen nomini latum ſeruans alueum, vſque ad vicum *Bochouen* defertur; hinc verò vſque ad arcem Loveſteniam: vbi Vahali nunc iungitur, & infra Flaredingam Hollandiæ opidum Oceano miſcetur.

In dextram Moſæ ripā *Vrta*, *Rura*, *Nirſa*, in ſiniſtram *Sabis* & *Iecora* defluunt.

Scaldis ſub Monte S. Martini (quod eſt monaſterium ord. Præmōſtratenſis) in Veromanduis oritur, & per Cameracum, Buccinium, & Valentianas lapſus, Hainæ Condati, & *Scarpo* ad Mortaniam augetur. Aldenardam tranſgreſſus, Gandaui *Liſam* fluuium, Teneræmondæ *Teneram*, Ruplæmondæ *Rupelam*, Netha, Dilia, Demera, Senna aliiſque amnibus tumidum, abſorbet. Demùm ad Antuerpiam latiſſimum & profundiſſimum alueum oſtentat: adeò vt maxima nauis ad ſcalas ſtare, & ex ripa in eam commodè quiuis tranſire poſſit. Quod vt admirandum de portu ad maiorem Ægypti pharum Strabo prædicat.

Ceterùm tertio ferè milliari infra Antuerpiam, haut procul à Saftinga, Scaldis (antequam Oceano ſe immergat) in duo cornua ſiue amnes diuiditur. Horum ſiniſter à Ptolemæo *Tabuda*, nunc *Honte* & *VVeſter-Schelde* nuncupatur, Flandriamque à Zelandicis inſulis ſeparat, & ex his vnā, videlicet *Scaldiam*, nomine ſuo nobilitat: dexter verò Bergas, ad Zomam riuulum ſitas, præterlabitur, & vulgò *Crom-Vliet* & *Ooſter-Schelde* dicitur. Horū duorum amnium aluei ſub aquis pro magna parte hodie latent: ſuntque nunc æſtuaria ſeu mare vadoſum, vbi olim *Borſele*, *Bath*, & alij pagi ac vici plurimi inhabitabantur. Quos omnes Oceanus præter modum intumeſcēs, & aggeres alicubi ſupergreſſus, alicubi demolitus, prodigioſa exundatione an. 1532. contexit atque abſorpſit.

Haina fl. (à quo Hainauia ſiue Hannonia, Incolis *Hainau*, nomē accepit) prouinciam illam interſecat, & infra Montes Hannoniæ auctus Trouliā amne, Condati Neruiorum (*Condé*) ſe Scaldi immergit.

Scarpus in agro Atrebatenſi natus, inde Duacum petit, & Lalainum, Marchianas, Haſnonium, Amandopolim permeat. Hîc riuulo Elnone (à quo Elnonenſe S. Amandi cœnobium, & monachi Elnonēſes Milo & Hucbaldus, ſcriptis clari, cognomentum induerunt) auctus, haut procul à Mortania Scaldim intrat.

Lisa, Arteſijs *Lis*, Flandris *Leye*, in Arteſia & Comitatu S. Pauli, iuxta templum Liſburgi pagi, Marchionatus titulo nunc clari, ortus, portam vrbis Taruennæ (quæ fuit) prægreditur; Ariam, Minariacum ſeu Stegram, Armenteriam, Cominium, Vironiacum nunc *Verwick*, Halevvinum, Curteriacum, Harlebecam, Deinſam, aliaque Flandriæ municipia ſuo piſculento affluxu beat. Nomen autem ſuum Gandaui in Scaldi deponit.

A Liſa multùm differt *Liuia*: nam Liuiam, vulgò *Lieve*, anno 1210. aut 1339. Gandenſes, terrâ egeſtâ, foderunt: vt ea nauigatione Dāmum, Brugas, Sluſam, & inde in Oceanum traijcerent.

Tenera in Hannonia ortus, Atho, Leſſinis, Gerardi-monte, Ninouia & Aloſto luſtratis, Teneræmondæ opido dat nomen, ibidēque in Scaldim deuoluitur.

Rupela ſeu Rupla prope Rumeſtā, *Rumſt* (vbi Dilia, Demeræ ac Sennæ aquis inflatus, & Netha cōnfluunt) ſuum ſibi nomē ſumit, & tertio inde lapide ad Ruplæmondam, Flandriæ municipiū, Scaldi immergitur.

Ceterùm deducto ad finem Chronico, haut abs re fuerit, illius quaſi Compendium, ſeu Anacephalæoſim breuibus Indicibus comprehenſam, in gratiam Lectoris, rerum noſtratium fortaſſe minùs periti, coronidis loco ſubnectere.

FINIS.

ALLO-

ALLOCVTIO AD LECTOREM.

NON merum tibi Chronicon, erudite Lector, nec angustis hodierni Belgij finibus arctatum dedimus. Medij est generis noster hic qualiscumque labor. Præcipua namque rerum in Belgica, amplè, hoc est, more Iuliano sumpta, gestarum capita ex professo tractauimus: & vbi res nostrates deficiunt aut in obscuro latent, ne ieiuni aut exiles essemus, Celticas, Aquitanicas, Germanicas, Britannicas, aliasque res exteras, grata nec inutili vt spero, mixtura attexuimus. Breuitati autem, quò ad fieri potuit, studuimus: sic tamen vt notabiliora quædam, nostrâ præsertim ætate gesta, diffusiùs exposuerimus. Cuiusque porrò rei nobilioris præcipuos Scriptores fontesque indicauimus, cùm ad fidem apud omnes faciendam, tum vt inde eadem illa vberiùs haurire possint qui volent. Classicis autem cuiusque sæculi Historicis hæc nostra, quantum licuit, adstruximus ac firmauimus. Vbi Scriptores desunt, vetera Antistitum ac Principum diplomata, vtpote fida sacræ ac politicæ Antiquitatis documenta, ex publicis templorum tabularijs studiosè eruimus: veteres denique schedas ab amicis priuatim acceptas diligenter excussimus. Populares atque aniles de Tungrorum Regibus, Brabone, Alberone, Melusina, Forestarijs fabellas, & id genus alias prorsus reiecimus. Quæ prima lex est Annalium & Chronicorum, vt & Historiæ, in primis curam veritatis habuimus. Insuper, quæ lux est maxima, in annis ac temporibus designandis anxiè sudauimus: & illustriora pleraque, ad Ecclesiam aut Rempublicam spectantia, non populari trutinâ, sed aurificis statera, vt dicitur, expendimus. Annos Vrbis conditę, Fastos item Consulares, (quibus Epochis olim ad tempora designanda Iulius Cæsar, Tacitus, Ammianus Marcellinus, Idatius, Marcellinus Comes, Cassiodorus & alij veteres vsi sunt) cum annis nostris, exacta ratione, comparare atque exęquare studuimus. Eò magis, quòd Epocha seu Æra Christi Dionysiana, quę iam passim obtinet, vix ante septimum sæculum in vsu fuisse videatur. Locis, opidis, fluuijs, montibus vetera nomina reddidimus. Denique ne priscam Belgis Nobilitatem deesse exteri putarent, Principalium aliarumque illustriorum familiarum stemmata produximus; & vetustis Donationum piarum tabulis ex occasione stabiliuimus. Et verò, nisi fallimur, felicioribus nostratium ingenijs campum patefecimus, vbi eruditionem explicent, & singularum Belgij prouinciarum res maiore copiâ atque elegantiâ illustrent. Vtinam tam gratum quàm pium ac debitum Patrię hoc nostrum sit officium. Vale, mi Lector.

INDI-

INDICES
RERVM MEMORABILIVM.

Aaaa Lotha-

Illustres ac nobiles in Belgio familiæ.

Canonicorum collegia Belgica, quorum hic fit mentio.

Nal-

Abbatiæ monialium ordinis Cistertiensis.

Canonicorum regularium cœnobia.

Præmonstratensis ordinis cœnobia.

Dominicanorum monasteria Belgica.

Dominicanarum virginum monasteria.

Franciscanorum monasteria.

Clarissarum monasteria.

Augu-

Monul-

Scriptores Ecclesiastici.

Hiſtorici & Chronographi.

Index miscellaneus.

Co-

di

Addenda, delenda vel mutanda.

PAgina 38. linea vltima *sic lege*: cum Gordiano (Gordiani illius, quem.. iuxta Eutropium) annum. Pag. 83. lin. 13. *lege*: ante ætatem S. Benedicti. Pag. 110. lin. 26. Ex his S. Donatianus, *lege*: S. Domitianus. Pag. 134. lin. 32. Synodo confirmentur: *lege*, accepterentur. Pag. 169. numerus anni 816. collocetur ad lineam 33. & ad ista verba *Leo III. Papa*. Pag. 209. lin. 43. Iolentam ex Comitibus Pontiui oriundam, *adde*, Iacobo Guisio Gelrensem. lin. 48. *dele*, heredem. Pag. 210. lin. 15. genuit Mariam, *lege*, Ioannam. Pag. 230. lin. 18. *dele*, anno 998. Pag. 259. lin. 20. *lege*: Sifridus. Pag. 267. lin. 15. *dele*, Gerardo Castellano Insulensi. Pag. 276. lin. 13. Claudia Henrico, *lege*, Francisco. Pag. 297. lin. 21. *dele*, nisi fallor.. sepultam. Pag. 303. *dele lineas* 4. 5. 6. & 7. Pag. 302. lin. vlt. *lege*, Margarita coniuge sua, Henrici I. Brab. Ducis filia. Pag. 308. lin. 8. & Sophiam, *lege*, Margaritam. Pag. 312. lin. 14. S. Augustini, *lege*, S. Nicolai. Pag. 316 lin. 17. & ex Magdalena, *lege*, Margarita. Pag. 350. lin. 34. *dele*, qui puer obiit. lin. 40 *lege*, Guidonem Peregemij toparcham. lin. 41. *lege*, Ioannam monialem Flinensem. Pag. 358. numerus anni 1328. ponatur sub finem paginæ, ad hæc verba, Lud. Bauarus Romam intrat. Pag. 360. lin. 5. patruus Guilielmus, *lege* Ioannes. Pag. 369. lin. 36. *dele* Idem VVesterloam... possedit. lin. 39 *lege*, vnam reliquit filiam Machtildem, & *dele*, & Margaritam Richardo Merodio nuptam. Pag. 400. lin. 10. Comes de Melun *lege*, Espinoy. Pag. 402. in principio stemmatis familiæ de Ligne *dele*, duxit Leonoram de Coucy. Pag. 465. in stemmate familiæ de Ognies, *dele semel* Carolus dom. de Estree & Gruson. Pag. 507. lin. 24. *dele* & professione tunc Caluinianus. Pag. 375. lin. 32. Idem VValcuriam. *lege*, Maria Artesiensis VValcuriam.. lin. 38. VIII. Philippus II. *lege* Ioannes.

FINIS.

APPROBATIO CENSORIS.

Rerum nostro & superioribus sæculis gestarum scriptio est perdifficilis, & pauci ad eam nati; vt quæ prudentiæ plurimum deposcat, ab eaque eliminanda sit adulatio, amor & odium. Nescit enim calamus vera scribere, cuius animus talibus nebulis obuoluitur. Laudandam itaque iudico scriptionem Reuerendi admodum & Clarissimi Viri, Domini AVBERTI MIRÆI, Decani Antuerpiensis: qui Chronicon Belgicum pro dignitate & ex vero hîc proponit vbi nec mixtæ veris fabulæ, nec partium affectus reperiuntur, sed veritati sua stat integritas, sua laus, sua pijs ac fortibus præmia, sua impijs damnatio. Quare vti iter lucem Chronicon istud videbit. Actum Antuerpiæ 31. Octob. 1635.

GASPAR ESTRIX, *Canonicus & Plebanus, ac librorum Censor.*

Summa Priuilegij Regij.

PHILIPPVS IV. Hispaniarum & Indiarum Rex Catholicus, ac Potentissimus Belgarum & Burgundionum Princeps, diplomate suo sanxit, ne quis *Auberti Miræi Bruxellensis, Decani Antuerpiensis, Rerum Belgicarum Chronicon, ab Iulij Cæsaris in Galliam aduentu, vsque ad* 1636. *vulgarem Christi annum*, prĕter Guilielmi Lesteens, Typographi Antuerpiensis, voluntatem, vllo modo intra sexennium imprimat, aut alibi terrarum impressum in Germaniæ inferioris ditiones importet, venaleve habeat. Qui secùs faxit, confiscatione librorum & alia graui pœnâ mulctabitur: vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ die 9. Nouembris, anno M. DC. XXXV.

Signat.

Steenhuyse.